Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ

ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ

τῆς κοίλης Συρίας

ΛΟΓΟΙ ϐ.

IAMBLICHI CHALCIDENSIS

ex Syria cœle

De Vita PYTHAGORÆ, &

Protrepticæ orationes ad Philosophiam

LIB. II.

Nunquam hactenus visi: nunc verò Græcè & Latinè primùm editi cum necessariis castigationibus & notis,

Addita sunt in fine Theanus, Myiæ, Melissæ & Pythagoræ aliquot epistolia Gr. & Lat.

IOHANNE ARCERIO THEODORETO
Frisio AUthore & Interprete.

In Bibliopolio Commeliniano

ANNO CIↃ IↃ XCVIII.

ILLUSTRIBUS
Generosis Amplissimisq; & Nobilissimis
DOMINIS
D D.
ORDINIBUS
FRISIAE
TRANSRHENANAE
inter Amisium amnem & Elevum antiquum
Rheni ostium Rempubl. sapienter sanctéq; administrantib. Dominis & Mecœnatib. suis unicè colendis.

S. D.

ANnus jam est penè tertius & trigesimus, generosissimi Nobilissimiq; Domini & Mecœnates honorandi, ex quo linguæ & studiorum gratia cum nobilissimis Patriæ & summæ spei adolescētibus, perveteris & illustris sanè familiæ, in Gallias ablegatus, mirabili quodam casu, seu Dei destinatione, in hosce Iamblichi Chalcidensis Platonici philosophi libros, Græcè scriptos incidi. Nam cùm mihi illorū inspiciendorū ad dies aliquot copia facta esset, ilico me eorum exscribendorum, cùm quòd elegantissimè manu descripti, tum verò quòd illius essent authoris, quem Proclum illum Diadochum in Platonem scribentem nunquam non θεῖον vo-

citare legeram, ut & EUnapium posteà in ejus vita, θαυμάσιον, cupido incesit. Itaq; hominem, cujus ritos beneficio habebam, eos à me reposcentem, per amicitiam, quæ inter nos mutuò esset, perq; Musas omnes rogavi obsecratúsq; sum, ut illos describendi mihi copiam concedere vellet. Non enim ille, qui lumen de suo lumine accendi sinit (ut ex Marco Tullio dicebam) efficit, ut nihilo minùs ipsi non luceat, cùm alii accenderit. Verùm cùm nec prece nec pretio hoc primùm ab eo obtinere valerem, tandem improbâ instantiâ hominem & ipsum longè eruditissimum permollivi, ut haud ægrè quidem: sed tamen cum conditione voto meo annueret. Siquidem cùm ἀρχέτυπα ad certum quoddam tempus, intrà quod foret exscribendum, domino suo esset ex pacto restituendum, nec solus, quod id esset angustius, posset facere, mihi partem describendam concesit: ea tamen conditione ac lege, ut ipse non ederem. Se namq; eum authorem vertendum suscepisse. Igitur recepta conditione, & sepositis aliis, quatenus ejus fieri potuit, studiis & occupationibus, quibus compluscul is tum per morbum, & postea mortem unius ex meis præclarissimæ spei adolescentis distringebar, ad discriptionē properè me accinxi. Quare noctéq; diéq; admolitus operi manus, totũ, quod ferme fidem excedit, ipso inscio intra sesquimensem ad umbilicum duxi. Recognovi quidem interea temporis, & à mendis, penè infinitis repurgavi omnia: sed de editione illis superstitibus ne gry quidē cogitare potui. Quocirca scrinio inclusa cum nonnullis aliis hactenus presi. Cæterùm cùm jam uterq; tam dominus, quàm alter ὑφηγήτης, cui me bonâ fide obstrinxeram, in fata concessissent, nec quicquam conversum, & non nisi

pau-

paucula aliquot locis quædam in eo cattigata deprehenderem præterea ipsum in extremo, quo fueramus usi, jam etiam in aliorum manus venisse fortè intelligerem: tandem feriò, ut ille dicebat,

Μητις ἀνὴρ ἄλλοτε βαλλε, ὁτὲ δ' ἄλλος ἔλθοι,

animum ad illorum editionem adjicere occœpi. Itaque Latinè, ut quidem existimo, à me conversum, & non credendis laboribus ac vigiliis, quantum tamen ingenio assequi potui, unius solum exemplaris adjutus ope, emaculatum quasi è tenebris in lucem, & è sepulchro atque abyssо in vitam extrahere ac producere volui. Nam cùm superioribus seculis plurima emersérint, atq; etiamnum hodie in lucem emânêt, prophanis & petulantibus hominibus authoribus, quæ æternis tenebris atq; oblivione adobrui, potiusque flammis aboleri exstinguiq; præstaret: profectò hoc genus scriptorũ ejus esse generis duco, ut putem ipsorum tum sanctis laboribus gravem injuriã, tum communi studiorum utilitati non exiguum detrimentum allatum iri, si porrò æternum premerentur & quasi sepelirentur. Quippe qui in Schola Socratica, penéq;, ut mox dicemus, Mosaica, bellè instituti, de Deo, quatenus quidem naturæ melioris ductu, sine Deo & Scripturæ adjutorio potuerunt, de virtutibus & vitiis germanè differuerunt, exempla itidem salutaria reliquerunt, quibus in communi vitæ usu juxtà, ac reipub. administrationi apprimè conducibilibus uti queamus. Etsi verò de μοναρχοις, & aliis id genus diliriis tam Plato, quàm hic noster, quæ ex Pythagora hauserant, scriptis suis interseverint: hic etiam ex professo Pythagoræ non ita sani, ut multis, sed ut mihi semper visum est, summi religiosissimiq; Philosophi vitam & dogmata describat: haud ideò tamen confestim

repudiandi vel fastidiendi erunt. Etenim si Aristoteles, Philosophorum meritò maximus, qui de mundi æternitate sua somnia, ne dicam deliria habuit, nec sensit de eo quod debuit: nec item Plinius diligẽtissimus alioqui naturę indagator, maximéq; admirabilis scriptor, qui præceptorẽ καὶ φορτικώτατον Aristotelem secutus se continere non potuit, quẽ admirando sui operis, imò præclarissimo Mundi thesauro de naturali historia initio, idem sentiret, adeóque passim intermiscuerit palam impia, de Deo alio, quàm ipse conceperat, ambigẽs, in dogmate de Dei omnipotẽtia hallucinãs, inferos esse dubitãs, animos non esse immortales, atq; id genus alia manifestò statuens, non propterea reprobantur: quinimò scriptores, qui eos suis commentariis illustrarunt, ut Porphyrium, Plotinum, ac cæteros Christiani nominis hostes non aspernamur, sed potiùs in summo pretio & deliciis habemus, lectitamus, & tantùm non adoramus, quid? an Pythagoram, quem rectè de Deo sensisse, testis est locupletissimus Clemens ille Alexãdrinus, cùm aliàs, tum in προτρεπτικῷ, rejiciemus? an Platonem, qui tam de Deo, quàm de immortalitate animorum, de pœnis inferorum, & cætera præclarè & sensit & tradidit, ejusque sectatores, quorum omnium facilè princeps Iamblichus, etsi purus putus Pythagoreus, quatenus tamen Plato, fuisse videatur, cum ignominia usu mortalium exturbabimus? Sanè ut Pythagoras & Plato Mosen legerunt, quo nomine etiam quidam veterum hunc Mosen Atticum vocitarunt: illum D. Ambrosius Mediolanensis Episcopus gravissimus sanctissimusque scriptor quoque Epistola ad Irenæum, quosdam putasse ex populo Iudæorum genus duxisse, ut ex ejus disciplina derivarit etiam præcepta magi-

magisteril, meritóque magnum apud Philosophos habitum, æqualem vix repperisse, diserte scribit: ita perfanctè præcepta de moribus, de vita piè instituendâ tradiderunt. De castitate intra & extra matrimonium, de institutione atque educatione liberorum, de verecundia, de pudore, de temperantia, continentia, cæterisque virtutibus, uti posteà quoque Aristoteles, adeò copiosè gravitérque disseruerunt, ut ex Dei tabulis verè esse petita, videri possint. urbes perfectas condunt, easque legibus penè Mosaicis ornant & firmant. Itaque eos mehercule non magis repudiabimus, quàm naturam terræ non damnamus fœcundam rerum matrem, vetè φολυδότειραν καὶ ζειδωρον, ut eam Poëtæ indigitant, quæ & largè venena producit, & medicas herbas, semináque ad escas salutaria. Nec multa Seplasiariorum aut pharmacopolarum optima tum unguenta, tum medicamenta propter opium aut arsenicum, atque alia, quæ pyxidiculis inclusa suis usibus servantur, improbamus vel refugimus. Haud enim omninò abs re est, quod Deus ille Opt. Max. atque æterna sapientia hosce authores mortalibus incolumes salvosque esse voluerit, cùm tam multa, adeóque infinita aliorum, eorumque bonorum scriptorum, volumina funditùs interire sit passus, quorum hodie solùm nomina, & vix, non parvo cum dolore, tenemus. Dei procul dubiò hoc fuit consilium, partim ut veluti in speculo cerneremus, quousque miseræ illæ mentes solo naturæ suæque Philosophiæ ductu in cognitione summi boni, Dei, inquam, ac virtutum omnium praxi fuerint progressæ, etsi φωσφόρου, quo de sanctus ille & θεοσεβείας σύμμορος, καὶ ἀληθείας σύλλος, ut loqui solet divinus ille Theodoretus, meminit, non esset in ipsorum cordibus exortus

Itemq;

Itemq; quid ab nobis exigat, quibus dies ille jampridem & illuxit, & exortus est lucifer. partim etjam, ut sicubi lapsi sunt, illorum verenda non cum lascivis ingeniis, quorum omnia sæcula non minùs, quàm hoc nostrum fœcundum est, detegamus: sed providè potius, sapienterque contegamus ac velemus. Non nescio quidem mundum hodie librorum scriptorumque inutilium ac prophanorum multitudine onerari, quibus bullientes carnis nostræ æstus non tam reprimuntur, quàm excitantur, mores corrumpuntur ac vitiantur: errores & monstrosæ opiniones ac hæreses perniciales vel disseminantur, vel confirmantur, Deus denique summè ad iram irritatur: verum hic author meritò etjam inter castos & pudicos mediique generis, & tantùm non religiosos pioſque scriptores, ut dixi, accenseri potest. Ut minimè metuam hinc dicam nobis aliquam scripturi iri, quasi per nos hac in parte boni mores violentur, vel Dei in nos offensam iramve accersamus, propter erroneas de Deo ipsiusque cultu, quas propaget, opiniones. Proinde quod quædam apud Comicum dicebat, licet alio sensu, hic etjam valere debebit,

Multa ex quo fuerint commoda, ejus incommoda ferè æquum est. Equidem illum longè, Plotino, tametsi magno per omnem modum Philosopho, Porphyrio, etsi hujus nostri magistro, Hipponensis præsulis ejusdemq; sancti hominis testimonio, licèt & Themistio, Simplicio (qui etiam in hosce libros justos Commentarios scripsisse memoratur) Philopono, Ammonio Hermeæ, ipsique Proclo, jampridem editis & doctorum tritis manibus, multis modis præfero. Quippe qui Platonis, quem ipsum etjam vetustissimi & orthodoxi

Patres

Patres merito suos vocarunt, vestigiis adeò insistit, ut multis ex ipsius dialogis ad verbum in hæc sua commentaria transtulerit, & vix unguem latum ab ipsius mente & dogmatis desiverit. Quamobrem quantum Plato reliquos omnes Philosophos studio, lingua & syncerori Philosophia antecessit, eosque longè à tergo reliquit, tantum hunc cæteris suis coætaneis, quique tam ante, quam post ipsum scripta aliqua posteritati reliquerunt, semper præferendum esse judicavi. Ut eo nomine jure ὁ θεῖος Epitheton utrique tributum videri possit. Colloco autem eum in eodem plane ordine & gradu, quo summus per omnem modum, idemque Platonicus Philosophus Maximus Tyrius, merito sane collocatus est. Qui teste Suida sub Commodo Cæsare Romæ, in orbis, ut tum dicebatur, Epitome philosophatus est: cujusque itidem aliquot λόγοι, hoc est, sermones, seu disputationes sane quam elegantissimæ, ἐγκώμια τινα etiamnum hodie extant. Hunc verò clarissimum ac longè nobilissimum autorem hactenus cum non parvo rei literariæ detrimento & injuria suppressum in lucem extrahere, & in illustribus generosique nominibus vestris mundo apparere volui: primum ut vestro præsidio ac patrocinio tutus exerto capite prodeat, vulgique censuram non exhorreat. Deinde quia noster hic labor & conatus ab multis fortasse impetetur, & ab non nemine suggillabitur, (quid enim usquam ab obtrectatorum Criticorumque sannis ὁ σπάνιστον liberum est?) hoc mihi etiam atque etiam agendum fuit, ut quemadmodum princeps ille poëtarum Homerus de Teucro inquit, qui sub Ajacis clypeo septemplice, ut puer

in gremio matris delitescebat, ipse quoque sub nobilissimo potentissimoque ἐπισκόπῳ, ut ille ajebat, σάκει vestro πρυτανάσσων, malevolorum spicula, quantumvis virulenta ac λοιδορίας tincta non modò non reformidem, verùm etiam contemnam & rideam. Vestris autem amplitudinibus & generosissimis nominibus hic noster labor, quâ authorem, quâ etiam me, qui illum nunc primus produco, jure meritoque debebatur. Quâ authorem quidem: nam quibus potius conveniebat Philosophus tam insignis, tam claris, tam omni exceptione major, qui jam tenebris & caligine discussis, extersusque ab omnibus penè sordibus, noster solius, ceu obstetricis, opera lucem aspicit, quam hominibus sapientibus, claritate tam insignibus & omnique exceptione, sive nobilitatem, sive πολιτείαν, ejusque administrationem longè faluberriman spectemus, majoribus? Denique quam illis, qui superioris ævi, Barbaro, Ro. Agricolæ & D. Erasmo authoribus discussa, humaniores literas, in nostram quoque Patriam illorum beneficio illatas, sectamini, fovetis, adeoque provehitis? Macti igitur estote, generosissimi Nobilissimique, & omni virtutum genere cumulatissimi Domini, & thronos vestros hisce nunquam intermorituris elogiis magis magisque decorate, hasce literas salutariter nobiscum fovendo, commendando amplectendoque. Quâ me verò nullis aliis honestè eum inscribere potui, nec debui. Quippe cùm apud vos, quos summo atque avito jure Frisios Orientales, perperam hodie τευτονίζοντας dictos, appellare soleo (nam qui hodie ita compellari gaudent olim Cauchi minores erant) & apud quos Divum RADBODIUM reliquosque Fri-

fiæ reges quondam potissimè, vicissimque in urbe, quæ tum mediæ Frisiæ, regionis item multo nobilissimæ, quæ nunc ferè Frisia Occidentalis nuncupatur, nomine STAVERA, tunc Metropolitana, suam regiam habuisse ex multis indiciis minimè dubitandum sit: apud vos, inquam, ante annos sexaginta honestis parentibus, agricolis, majoribusque, antiquis Frisonibus, ut tum mos atque usus obtinebat loquendi: & peculiaris dialectus ac lingua (quæ adhuc in vestris sylvis, licet paullò ob vicinorum commercia inquinatior, & alibi remanlit) ab aliis populis & gentibus advenis discriminabat, opulentissimáque & inculpatissima familia prognatus: & postmodum in Schola vestra Clarissimo doctissimoque & piissimæ memoriæ homine ἀρχιδιδασκάλῳ D. REGNERO PRÆDINIO, (quem honoris caussa nomino, cujusque nunquam non libentissimè, jucundissimæque, ut & Rodolphi Agricolæ nostri & Vessuli, cui vulgò cognomentum erat Ἐφεσίου, manium recordor,) institutus, & ad hasce literas illo quasi μυσταγωγῷ & Mystagogo adductus sim: nimirum hoc vestris augustissimis nominibus ratione ortus velutique debitor, & primum vicem gratissimi animi significationem ad æternam memoriam meritò persolvendum erat. In eam verò Frisiam quam modò Occidentalem vocari dixi, quamque itidem mediam nominavi, Aquilonaris, quæ veteribus ea Rhenana vocitata est, nunc que borealis Batavia appellatur & orientalis Frisiæ respectu; ipse Regneri, cujus modò memini, intercessione voluntateque, adolescens viginti plus minus annorum tradactus & ab nobilissima clarissimáque & longè honorificentissima, nisi &

antè mehini, familia, (cui nunquam non mea omnia transcribo, quamque lubens colo & veneror) cum honore adscitus, sanctissimè in literis cùm domi, tum peregrè per integrum decennium cum filiis fotus educatuíq; sum. Deinde cum post aliquot annorum curriculum ad summos, adeóq; varios & diversos in ea honores, atque ultimò ad quietissimum maximéque liberale vitæ genus, publicam Græcarum literarum professionem in nobili Schola promotus, idque ab iis, qui partim quidem in Domino obdormiverunt, partim verò etiamnum ἀπὸ τῶν ἀλ, ac profectò homines sunt omni laude dignissimi prudentissimique, optimè cùm de me, tum de omnibus bonis, cunctisque literis humanioribus præclarissimè meriti: equidem, ut ingenuè fatear, mortalium omnium ingratissimus forem, si tam eximia in me beneficia ac merita non agnoscerem, gratóque animo non recolerem, summatimque de tantis tamque augustis Mecœnatibus vicissim non semper benè mereri studerem. Itaque jampridem hoc diligentem operam dare volui, ac debui quoque, viri amplissimi, ut in vestro Lyceo jam aliquot annos constitutus, singularis meæ observantiæ, animique pergrati publicum aliquod pignus ac monumentum, quod perpetuò exstare posset, darem. Quod cùm non potuerim hactenus quidem exercitiis omnibus facultatibus meis aliter præstare, nec ullo alio, quàm hoc solo scribendi genere contestari, rogo & oro vestras illustres Amplitudines, primùm, ut hoc meum studium in optimam partem benignoque vultu & fronte serena accipere dignemini. Deinde nostrum hunc autorem, nostróque in illum labores, sub illustribus vestris nominibus

jam

jam primùm ex vestra Schola in lucem prodeuntes ita asseratis, ne quid incommodi vel detrimenti patiantur. Meque itidem, ut hominem toto pectore vestris amplitudinibus obsequentissimum ac deditissimum amare porrò, & ita ab omni injuria defendere & protegere velitis, ut in hac grandævitate atque otio literario, vestra fultus benignitate, reliqua tum hujus authoris, tum alia, quæ præ manibus, & nonnulla, quæ jam etiam planè confecta habeo, in usum nostræ maximè gentis ad posteritatem transmittere queam. Deum porrò rogo & oro, ut vos indies sapientia prudentiáque & omni fortitudine magis magisque instruat, & cum omnibus subditis vestris omni genere benedictionis cumulet ac beet. E Schola vestra Anno ab Christo ex sanctissima virgine nato, mundique redemptione CIↃ. IↃ. XCIX. ipsis Idibus Novembribus.

Vestrarum illustr. & generosissimarum

Amplitud. longè deditissimus & obsequentiss.

IOA. ARCERIUS THEOD.

ᾠδὴ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΥΣ

περὶ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ.

Οὐ τόσον Ἥρωες Ἑλλάδος ηὐδίσαντο
Ὀφλῆσαι Μαιονίδῃ, ἢ Σταγειρίτου
Πλάτ, θανόντες ὑμνούμενοι· οὐδὲ δὴ
Τοσοῦτον ὁδὸς Σωφρονίσκου ζάθεος
Θείῳ Πλάτωνι ἰδὲ Ξενοφῶντι ἡδυλόγῳ·
Ὅσον ὁ μὲν ἐκ Σάμου κομίσσας Ἰαμβλίχῳ
Τῷ τῆδε Πλατωνικῶν ἀρίστῳ καὶ σοφωτάτῳ.
Πόσον οὖν ὁ μὲν θανάσιμος ὦ ἰατρεῖον
Καὶ σῶφρον ὀφλήσῃ, ὃς ἀνεύρησας τάφου
Καὶ σπηδόνος ὄν ἀναβιώσῃ; κἄτα δὴ,
Σὺν ἅρματ' εὐόλῳ βροτῷ συζήματι
Καὶ ὁμίλῳ ἐνθρονίσῃ ἂν σοφωτάτων;
Δοῦτ' οὖν νέοι μουσηγετῦ ἀσπάζετε
Τοῦδ' ἱρ' ἀειγνώτου κ' ἄφατα μυστήρια.
Καὶ τ' ἀναληθνήσαντα νεῦ φιλήσατε.

I. Θε. Λ. Ε. Ε.

IN

IAMBLICHI CHALCIDENSIS PLATONICI PHILOSOPHI

Vitam Pythagoræ, ejusdemq;
Protrepticas Orationes ad Philosophiam;

NUNC PRIMÙM

ab IOAN. ARCERIO THEODORETO FRISIO

Græcè & editas, & Latinitate donatas.

ADesto, quisquis & rei literariæ
Faves, & indagator es scientiæ
Antiquioris. En recludit jam tibi
Priscas Faviſſas θεῶν ἀνάκτων, hactenus
Clausis malignitatis improbæ obice.
In queis patent ἀγάλματα Sacraria
Consortii vitæ, velut coloribus
Depicta. Non Homerus expressit suis
Nympham OEbalin sic versibus: nec hanc
Sic pinxit artifex penicillo suo
Zeuxis tabella, quæ ferens imagines
Vivas ocellos pascit obtuentium.
Sed IAMBLICHUS, quam pingit, illa mentium
Refectiones conferet suaviſsimas.
Ringente Momo, & invidente litteris
Bonis, reductum Iamblichum in sedem vides
Et dignitatem pristinam, ut Chalcis suum
Civem recognoscat: suúmque Philosophum
Iam secla mortuum & sepultum plurima,
Quæ dicta cœle est Syria, omníque Achaia
Ἐγγίτονα agnoscet OEnotria inclytum
Tellus procul dubio loquentem, seu sua
Balbutientem linguâ & ore, FRISIUS
Quod finxit Oceani ortus oram ad extimam,
Verùm hactenus tenebris Comatus obrutus,
Et consilens injuriâ ævi IAMBLICHUS,
Non Syriæ, nec Græciæ soli, ut solent:
Sed universo orbi loquentur posthodum.
Mortalium ægras ergo res perambulent,
Eásque restituant. Fave lector animis
Linguíque, Et auctorem καθ' ὅτι juva θεῷ.

I. AR. Tho. FIL.

Ο ΤΟΥ ΓΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ΒΙΟΣ

κατὰ Εὐνάπιον τὸν Σαρδιανὸν, ἐν τῷ περὶ βίων.

ΜΕΤΑ τούτους ὀνομαστότατος θαυμάζεται φιλόσοφος Γάμβλιχος, ὃς ἦν καὶ κατὰ γένος μὲν ἐπιφανὴς καὶ πρὸ ἀβρῶν, καὶ πρὸ εὐπορίαν μόνων. Παρῆς δὲ ἦν αὐτῷ χαλκὶς καὶ τὴν κοίλην προσαγορευομένην Συρίαν ἔστιν ἡ πόλις. Ὅτε τοῦ Ἀνατολίου τῆς καὶ Πορφυρίου τὰ δεύτερα φερομένων συγγενόμενος, πολὺ μὲν διέδωκε καὶ εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἦκμασεν. Εἶτα μετ' Ἀνατόλιον Πορφυρίῳ προσθεὶς ἑαυτὸν, ἐκ ἔστιν ὅτι καὶ Πορφυρίῳ δοκοῦντα, πλὴν ὅσον καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ δύναμιν τοῦ λόγου, ὅτε γε εἰς Ἀφροδίτην αὖ καὶ χάριν τὰ λεγόμενα κεκαπηλεύκει. Ὅτε ἦν λιγυρότητα τινὰ, καὶ τὴν καθαρὰν καλλωπίζεται. ὃ μὴν οὐδὲ ἀσαφῆ παντελῶς τυγχάνει, οὐδὲ καὶ τὴν λέξιν ἠμύρωται, ἀλλ' ὥσπερ ἔλεγε περὶ Ξενοκράτους ὁ Πλάτων, τοῖς Ἑρμαϊκοῖς ἐτίθου χάρισιν. Ὅτ' οὖν κατέχει ἡ ἀκροατὴν, καὶ γοητεύει πρὸς τὴν ἀκρόασιν, ἀλλ' ὑποτρίφειν καὶ ἀποναλεῖν ἡ ἀκοὴν ἔοικε. Δικαιοσύνῃ δὲ ἀσκήσεως ἠκολούθει

IAMBLICHI CHALCIDENSIS VITA

ex Eunapio Sardiano de vitis Philosophorum

Hadriano Iunio interprete.

HIS successit Iamblichus, ut clarissimi nominis philosophus, ita & illustris genere, natus familia amplissima & locupleta. Patria illi Chalcis, Syriæ, quam Cœlen nominant, civitas. Hic cum Anatolio, qui à Porphyrio secundum locum obtinuit, consuetudinem aluit, sed multis eum modis superavit, & ad summum Philosophiæ gradum ascendit. Ab eo conjunxit se Porphyrio, quo nulla in re fuit inferior, præterquam in concinna orationis structura, dicendique facultate: neq; enim pari venere & gratia ab eo dicta, instructa fuere: neq; candorem habebant, & perspicuitatem: neq; puritate sermonis exornare scripta laborabat, quanquã non omninò obscuritate involuta sit aut vitium habeat oratio: sed (quod de Xenocrate dictitabat Plato) non sacrificavit Mercurialibus gratiis. Itaque lectorem non detinet, non obrepit illecebris quibusdam, & ad lectionem invitat, quin potius avertere & obtundere aures videtur. Ob justitiæ cultum, facilem

ad deorum aures accessum habuit: itaque plurimos nactus est contubernales & discipulos, qui undecumque gentium ad eum affluebant ad hauriendum animi cultū, quos inter difficile fuerit judicium, quis præcelluerit. In iis fuere Sopater Syrus eloquentiæ in dicendo ac scribendo summæ, AEdesius, EVstathius Cappadox, è Græcia Theodorus & EVphrasius, virtute excellentes viri, aliiq; multi non multò in dicendi facultate inferiores, ut mirum videri possit, quomodo unus omnibus sufficerit, erga cunctos ex æquo comis & benignus: quid, quod vix quid quā in suam gratiam agebat extra discipulos & sodales numinis religione tactus: plerumq; verò cum suis cōversabatur, convictum facilem sequēs & frugalem prisci seculi mensam apponens: in symposio præsentes exhilarabat, & ceu nectare delibutos replebat: qui verò indefesso ejus audiēdi studio ardebāt, neq; satietatē ejusce voluptatis capere poterāt, assidui illi erant convivę, & productis in mediū, qui cæteros antecellebāt, his eum cōpellabāt verbis. Quid ita solus, divine præceptor, seorsum agitas? neque de absoluta tua sapiētia nobis q̄dquā impertis? rumor tamen ad nos emanavit pertuos ministros, te inter fundēdum preces videri ab humo plusquā cubitos 10. sublimem rapi atq; attolli, cor-

ἔτυχε θεῶν τυγχάνοις, ὥστε πλῆθος μὲν ἦσαν οἱ ὁμιληταί, φαιδρυντικόν δὲ ἐφοίτων οἱ παιδείας ὀρθουμένης ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τὸ κάλλιστον δύσκριτον. Σώπατρος μὲν γὰρ ἦν ὁ ἐκ Συρίας ἀνὴρ εὐεπέστατος καὶ γενναῖος δεινότατος, Αἰδέσιός τε καὶ Εὐστάθιος ἐκ Καππαδοκίας, ἐκ δὲ τῆς Ἑλλάδος Θεόδωρός τε καὶ Εὐφράσιος, οἱ καὶ ἀρετὴν ἐπῃρμένοι. ἄλλοι τε πλῆθος οὐκ ὀλίγοι λειπόμενοι καὶ τὴν ἐν λόγοις δύναμιν, ὥστε θαυμαστὸν ἦν, ὅπως πᾶσιν ἐπήρκει· καὶ γὰρ ἦν πρὸς ἅπαντας ἄφθονος. ὀλίγα μὲν οὖν χωρὶς τῆς ἑταίρων καὶ ὁμιλητῆς ἐφαπτὴν ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ θεῖον σεβαζόμενος· τὰ δὲ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις συνῆν· τὴν μὲν διαίταν ὡς εὔκολος καὶ ἀρχαῖος· τῇ δὲ φιλόσοφον ὁμιλίαν, τὰς παρούσας καθηδύνων καὶ ἀγχιμαθὴς ὢν παρῄνει. οἱ δὲ ἀλληλοις ἔχοντες, καὶ ἀκαρέστως τῆς διαλαύσεως, πάνυ χαίρειν αὐτῷ συνῆσαν· καὶ προσπαίζοντές γε τὰς ἀξίας λόγου φωνὰς αὐτὸν ἔφασκον· τί δῆτα μόνος ὦ διδάσκαλε θειότατε καθ' ἑαυτὸν τινὰ φράττεις, καὶ μεταδιδοὺς τελειοτέρας σοφίας ἡμῖν; καίτοιγε ἐκφέρεταί σου πρὸς ἡμᾶς λόγος ὡς ἐν τῇ σῇ ἀναπτόδῃ, ὡς εὐχόμενος τοῖς θεοῖς μετεωρίζῃ μὲν ἀπὸ τῆς γῆς πλέον ἢ δέκα πήχεις ἐπαίρεσθαι· τὸ σῶ-

μα

μὴ δὲ οἱ ἐκ ἠύθης εἰς χρυσοειδές τι κάλλος ἀμείβεται. παυομένῳ δὲ σῆς εὐχῆς, σῶμά τι γίνεται καὶ τὸ πρὶν ὠχεθὲν δμῶον· καὶ καταλθὼν ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν πρὸς ἡμᾶς ποιῆ συνουσίαν. ΟΤ'τι μάλα γελοίοις ἐγέλασεν ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις ὁ ἀμβλιχος· ἀλλ' εἶπεν πρὸς αὐτούς, ὡς ὁ μὲν ἀπατήσας ὑμᾶς ἐν ἦν ἀχαρὲς. παῖπε δὲ εὐχέτως ἔχει, τῷ λοιπῷ δὲ οὐδὲν χωρὶς ὑμῶν προσδέξεται. Τοιαῦτα ἐπεδείξατο· εἰς δὲ ὧν ταῦτα γράφοντα ἦλθε παρὰ τὸν ἀλλοπάλλα Χρυσανθίου τὸν ἐν Σάρδεσιν· ἑταῖρος δὲ ἦν Αἰδεσίου μεγίστης, Αἰδέσιος δὲ εἷς τῶν πρώτων τῷ ἀμβλίχῳ, καὶ τῶν παῦτα πρὸς ἑαυτὸν εἰρηκότων. Ἐλέχθη δὲ καὶ ἐξ ἐκείνου ἐν τοῖς μεγάλοις τῆς θεότητος γνωρίσμασι τάδε. Ἡλίου μὲν ἐφαίνετο πρὸς τὸν ὁπωσοῦν ἀνίσχοντα σύνεγγυς τῇ χαλκείῳ κύκλῳ, καὶ θυσίας καιρὸς ἦν. Ἡ δὲ ἐπέστησεν ἐν τινι τῶν ἱερείων προσφορᾷ· οἷς δὲ τὰ πάντα εἶχε καλῶς, ἐπὶ τὴν πόλιν ὑπὸς μφοι, βαδὴν μὲν ἠρέμα πρειόντες· καὶ γὰρ ἐλαλεῖτο ἐν ἑαυτοῖς περὶ Θεῶν τῇ θυσίᾳ πρέπουσα· ἐν δὲ τούτοις ὁ Ἀμβλιχος μεταξὺ διαλεγόμενος, ἄφωνος ἐκπεπληγμένος ἐφάνη καὶ τὰ ὄμματα εἰς ἓν μὲν ἀτρεμίζοντα χρόνον τινὰ ἐπῆρεν ἄφαντα βλέφασιν ἐκ ἐπεί-

pus & veſtimentum in aureolum colorem migrare, mox finitis precibus, in priſtinam redire ſpeciem corpus, actum. demùm ad terram deſcendere, & in congreſſum colloquiumq; nobiſcum venire. Quibus dictis atrifit, quāquam ad riſum non perinde pronus Iamblichus, & in hæc verba reſpondit. Illepidus atque invenuſtus non fuit, qui iſtam in vos fallaciam intendit, adde ceterò nihil abſque venis actitabitur. Hoc ille de ſe documentum præbuit, quod à Chryſanthio Sardiano doctore ſuo AEdeſii diſcipulo, harum rerum ſcriptor accepit, qui quidem AEdeſius inter primos Iamblichi familiares fuit, eorūque unus, qui ſuperioribus verbis apud eum uſi fuerunt. Adiecit idem & iſta divinitatis viri non obſcura indicia. Finitoris circuli extremos terminos ſol illuſtrabat, quo tempore cū Cane cœleſti ſigno oritur ſimulque tempus erat faciendi ſacrificii, quod apparabatur in ſuburbiorum uno, mox peractis ritè ſacris ad urbem revertebantur lento gradu tardeque inambulantes, orta diſputatione de Deo, non abſona ſacrificio. Tum fortè Iamblichus animo inter diſceptandum occupato alienatoque, & voce veluti interciſa, atque oculis aliquandiu in terram defixis & immotis ad cœmi-

tes respectans exclamat, Alia nobis ingredienda est via, quod cadaver non procul hinc elatum est: simulq; cum dicto iter aliò deflexit, quæ via purior videbatur, cumq; eo nonnulli diverterunt, quibus pudendum videbatur magistrum deserere: major pars quiq; pertinacioris erant ingenij, quorum in numero etiam AEdesius, inceptam instituerunt viam, vanitati & hominis superstitioni rem adscribentes, ac more canum feram indagantium vestigiis sequebantur: nõ multò pòst accessere vespillones, qui mortuum tumularant, at ne sic quidem incepto abstitere, percunctatique sunt, eámne viam priùs ingressi fuissent: quibus illi responderunt, ita necessum fuisse, quòd alia non duceret via. Adferebant divinius atq; isto incredibilius testimonium (quòd fortè impeditus fuisset ipsorũ visus minus acer, quòdque prærogativam ferret illius osoratus) voluisse periculũ facere maiori in re, quando Iãblichus ad illos dixit, id in sua voluntate situ non esse, sed ubi temporis se offerret opportunitas. Aliquãtò pòst tempore placuit cunctis statò ãni tẽpore accedere Gadara, q locus est thermarũ in Syria secũdas à Bajis in Romano imperio obtinẽs, quib. nullæ balneæ calidæ cõparari possint. Ibi hic cùm lavaret, patiscrõa ceteri darent lavationi

ρους, καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐξεβόησεν· ἄλλην ὁδὸν σταδιοῦμεν. Ἐκ τούτου δὴ ἐντεῦθεν ἄφαντος πορευόμενος. Οἱ μὲν οὖν τοῦτο εἶπον, ἄλλην ἐβάδιζε, καὶ ἥτις ἐφαίνετο καθαρωτέρα· ὅσοις δὲ συνῆν αὐτοῦ τὴν ὑπόνοιαν παρασχεῖν τὸν διδάσκαλον αἰσχύνης ἄξιον ἔδοξεν· οἱ δὲ πλείους καὶ φιλονεικότεροι τῇ ἰτέᾳ ἐγένοντο, ἐν οἷς καὶ ὁ Αἰδέσιος ἦν, ἄκοντες αὐτοῦ τὸ σπουδαίως ἐπὶ τεκτηνάμενοι φέροντες, καὶ ἅλις ἔχον ἑκάστοτε κύνες ἀποκρύπτοντες. καὶ τέως μὲν ἐπηκολούθουν οἱ θάπται τὸν τετελευτηκότα· οἱ δὲ ἐπεὶ ἔστησαν ἀπιέναι, ἀλλ' ἠρώτουν εἰ ταύτην εἶεν πεπορευθότες τὴν ὁδόν· οἱ δὲ ἀνάγκην εἶναι ἔφασαν ἄλλην γὰρ οὐκ ἔφασαν ἔχειν. Ἔτι δὲ τούτου θειοδέστερον ἐπεμαρτύρησαν, εἰ ἐπαχλεῖ ἦν αὐτῷ πολλάκις μικρὸν ἐμφάσκοντες, καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχειν πλείονας βάλλεσθαι δὲ ἐξ ἴσου λαβὼν ἑτέρῳ μείζονος· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἐμοί γε τοῦτ' ἔλαβεν, ἀλλ' ὅταν καιρὸς ᾖ· καὶ δὴ χρόνου τινὰ δόξαν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ Γάδαρα θερμὰ δὲ ἐστὶ λουτρὰ τῆς Συρίας, τῇ γε μετὰ τὴν Ῥωμαίων ἐν Βαΐαις δεύτερα. ἀπιόντος δὲ ἐκ ἔσω ἑτέρας παραβάλλεσθαι σωρὸν ἔστησαν καὶ τῶν ἑπομένων τὰ Γάδαρα τοῦτο, ὁ μὲν ἐπεῖχεν λούμενος, οἱ δὲ καὶ συνελού-

ντο. ἢ περὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης. μεθ-
ἑπόμενος δὲ ὁ Ἰάμβλιχος, ἀλλ' οὐ
κωλύσει γε, εἶπεν, ἐμποδὼν ἐγὼ, μᾶλλον
ἵνα φανερὰ γένηται, τῆς θερμῆς
πηγῆς δύο τῶν μικροτέρων, τῆς δὲ ἧς
ἄλλαι κρείττους ἐπέλαυνον ἐκ-
πυνθανομένους τοὺς ὁμιλητὰς παρὰ
τῶν ἐπιχωρίων, ὅπως ἐκ παλαιοῦ
προσηγορεύοντο. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον
χθὲς ὑπεπτήξαντες, ἀλλ' οὐκ ἔν-
φασις εἶναι ἀλλ' αὐτὴ μήνυσις
παλαιᾶς τῆς ἀναμνήσεως. ἐπὶ δὲ τῷ
τέρος ὄνομα ὁ τοῦδε ἐπιμένας
τῷ ὕδατος, ἑτέρᾳ χειρὶ κρη-
νίδος κατὰ τὴν ὑπόρρυσιν κοῖλ-
ρους, ἧ βαίνων τινὰ προσῆκεν
ἐξαλλόμενον ἀπὸ τῆς κρήνης κατα-
σον παιδίον λευκὸν ἐν τῷ ἀναιδοῦ,
καὶ μετρίως ὠτειλῆδες καὶ χρυσοῦ
δεῖς αὐτῷ κόμαι, τὸ μετέφρενα
ἑρίνια στιλβόεσσι καὶ ὅλοι ἐώμα
πεδιμαντικὴ λιπαρώπις, καθαρὰ
χρῶτα ὑπὸ σταλαγμοῦ ἐπιχρω-
τοῦ πόκρημνα ἰωμένη ἐπηγάσατο
ὑπὸ σύνεσιν. ἐπαναλεῖ ἀνανεώ
ἀρώσας ἐξαλλόμενον ἐπὶ τὸ
πρόβρυον παρεμπλήσιον ἀναίδω κλύ
ὄντα αἰδοῖα μιλλόμενον ἧλι-
ὀδοντιασμὸν χιόνος. καὶ περιπλ
κεῖσθαι ἀφροδίτεια πάντα
καθάπερ γυμνὰ τινὸς ἀναῦ
ἐμφύντα, περιείχετο. ὁ δὲ ἐκεῖνα
ἐν τοῖς οἰκείοις ἀπολαύων ἡδο-
ἐρᾷ

operam, nata de balneis disceptatio-
nis, renidens Iamblichus, tametsi re-
ligione, inquit, impediar, quo minus
ista aperiam, vestra tamen id caussa fi-
et: simulq; iussit discipulos scisciatari à
popularibus indigenis, quibus jam
olim nominibus donati fuissent duo
è calidis fonticulis minores, sed cete-
ris elegantiores venustioresque. Illi
postquam imperata fecissent, nega-
runt se causam nominum posse re-
scire, uni tamen Amoci nomen esse,
alteri Anteroti deo amantium injus-
tiæ vindici. Confestim ipse contracta
manu aquæ (sedebat enim forte in
crepidine fontis, ubi deplenr ac su-
perfundiur alveus) paucis admur-
muratis verbulis, de fonte imo pusi-
onem eruit, candidum, eximia
statura, capillitio in fulvum abrum
tacto, dorsi cute nitida, qui totus la-
vanti aut loto assimilis erat. Amoci
nis novitate conterritus, transeamus
illuc ait, prodeamus, inquit, fonticu-
lum, simulq; exurgens præcedebat,
in cogitatione defixus, ac suspenso
vultu; ibiq; eadem, quæ prius, pera-
ges, alterum Anteroti vocavit, prioris
per omnia similem, extra comas nigra-
nes hæc magis, & rutilas, per collum
spargas. Ambo pusiones circumfusi ac-
tis complexibus Iamblicho velut
naturali patri inhærebant, quos ille in
proprias suæ fidei vestigio restituit,

lotusq; excessit: obstupefacto comitum & familiarium coetu, qui ab eo tempore scrutari quicquam desierūt, & argumentis ac signis, quæ viderant, tanquam validis habetis pertracti, in omnibus credulos se præbuerunt. Ferebantur de illo in vulgus, & alia fidei absona, monstriq; similia, quorsū ego nihil scriptis mandare volui, ratus id parum tutum esse, Deoq; invisum, si quis historiæ veraci & solidæ fide nixæ fabulas iuncis, commenticias ac fluxas inserat. Quid, quod & hæc ipsa scribo nō sine religione quadam, metuens ne rūmores sint & fictæ auditiones, nisi quod viros sequor, qui fidem nō adhibētes aliis, rei visæ sensū permoti fuerunt: quicquid sit, nemo omnium eius æqualium, quod equidem sciam, istud, quod dixi, prodidit, referente modestè Adesio, nec ipsum sēlipsisse, nec alium quempiam eo audaciæ processisse. Aetate Iamblichi vixit Alypius in dialecticis exercitatissimus, corpusculo exiguo admodum, pusilloq; quam cubitale aut Pygmei, maiore: quod intuēti videri potest anima spiritusve esse, vsque adeò quod corruptioni obnoxiū erat, nihil adolescebat, sed in divinā quandam naturā cōsumebatur. Vt igitur magnus ille Plato, divina corpora ait esse diversa ab iis, quæ sūt animis circūfusa: ita dicere nō absurdè

ἢ σαθρὰ ζητεῖν καὶ ἰταλικὸν ἔχειν ἀλυσιτέλειαν· ὃ δὴ μετὰ τοῦτο ἐζήτησεν ἡ τοῦ ὁμιλητοῦ πλειὰς, ἀλλὰ δεῖν τοῦ φανέντος δαιμονίου, ὅπερ ἐπ' ἀρρήτου ῥητῆρος ἤλπιστο, πᾶσιν ἐπίστευον. ἐλέγετο δὲ ἡ φαντασία δοξάσειν καὶ τιμήσειν ἐμέ. ἐγὼ δὲ τούτων οὐ γράφω οὐδέν· σφαλερόν τι καὶ θεομισὲς πρᾶγμα ἡγούμενος εἰς συγγραφὴν σώζεσθαι μόνον καὶ ἀπεχθείαν ἀκοὴν ἀνθρώπων μόνον καὶ βίους· ἀλλὰ καὶ ταῦτα γράφω δι' ὠφελείας ἀκοὴν ἕνεκα, πλὴν διαγράψαιμι ἀνθρώποις οἷς τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὅτι μὴ πρὸς τὴν τῶ φαντάσματος αἴσθησιν σωματικὴ μόνον ἀλλὰ καὶ ψυχικὴ ἐπιστήμη ἐστὶν ἀναγκαία ἡμῖν εἰδέναι τοῦτο δὲ ἦν μεῖζον Ἀλυπίου φήσαντος, μήτε αὐτὸν γεγράφθαι, μήτε ἄλλῳ συγκαταλογίζεσθαι. κατὰ τὸν Ἰαμβλίχου καιρὸν ἦν καὶ ὁ διαλεκτικώτατος Ἀλύπιος, ὃς ἔτυχε μὲν σώματος μικροτάτου, ἐπὶ δὲ σμικρὸν πάνυ μεῖζον παρῆκεν ἐλάχιστον· ἴκνιον, δύνασθαι δὲ καὶ τὸ φανέντων σῶμα, ψυχὴ ἢ νοῦς εἴη· ὅτε τὸ φθειρόμενον οὐκ ἐδύνατο εἰς μέγεθος διαπλασθῆναι εἰς τὸ θειότερον· ἐφάνη δ' ἂν ὁ μέγας Πλάτων φάσκων τὰ θεῖα σώματα τὸ ἀνάπαλιν ἔχειν ἐγκείμενα ταῖς ψυχαῖς· ἴσως δ' ἂν τις εἴποι καλεπὸν ἐμβαθύνειν

βαλόντας τὴν ψυχὴν καὶ συνέχεσθαι καὶ παρεῖδε ἢ παρὰ τοῦ κρείττονος: ξυλωτὰς μὲν οὖν εἶχε πολλοὺς ὁ Ἄλυπιος· ἀλλ' ἡ παίδευσις ἦν μέχρι συνουσίας μόνης· βιβλίον δὲ προέφερεν οὐδείς· οὔτε μᾶλλον ἀσμένως πρὸς τὸν Ἰαμβλιχον ἀνέβλεπον, ὡς ἐκ πηγῆς ἐμφορούσης, ἢ ῥεούσης καθ' ἡσυχίαν, ἐμφορουμένους καὶ πιαίνοντας· κατὰ δὲ τὸ πλῆθος ἀμφοῖν ὑπέρκειται ἄνω καὶ συνέχουσι ποτὲ ἀλλήλοις ἀστεμφίστως ὕδωρ ἀέρες· καὶ πεφύκασιν αὐτοὺς διαξέειν ὅλους ὑπαιθρίους μεγάλους μυστάς. Ἰαμβλίχου δὲ τὸ ἐνθουσιαστικὸν μᾶλλον ἐπομένου ἢ τῇ ἐπιστήμῃ, ὁ Ἄλυπιος παρὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀφεὶς ἅπασαν φιλόσοφον ἐρώτησιν, τοῦ δὲ Ἰαμβλίχου γανόμενος, ὑπέ μοι φιλόσοφε πρὸς αὐτὸν ἔφη, ὁ πλούσιος, ἢ δίκαιος, ἢ ἄδικος κληρονόμος, καὶ ἢ οὔ; τοῦτον γὰρ μόνον οὐδὲν ὁ δὲ ἔφη σκληρὴν τὴν λύσιν μυθεύεις· ἀλλ' οὐχ οὗτος γε ἔφη θαυμασιώτατος φαίνεται διὸρᾶν ὁ βόθρος εἰς μυστήρια ἀγαλλόμενος, εἰ τῷ τὰ ἀμφοτέρων ἴσα κατὰ τὰ εἰκότως, ἀλλ' εἰ τὸ πλουτίζειν καὶ τὰς αἰτίας ἀφεῖναι φιλοσόφου καὶ κορέσσεσθαι. Τοῦτο εἰπὼν ἀνεχώρησεν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀγαλλόμενος.

aliquis essa illũ in animã immigrasse, à qua detineatur possideaturq; velut à Deo. Hic Alypius multos habuit sectatores, sed eius institutio intra collogi & privatę disputationis terminos stabat, librũq; nemo proferebat, quapropter summa alacritate animi ad lãblichũ desiuxerũt illi, tanquã è perẽnis fõtis exũdãte, nec intra alveũ sesse cõtinẽte scatebra exsatiaturi se & affatim hausturi. Glisscente aũt utriusque fama, evenit ut casu obvii mutuo sibi occurrerẽt, veluti stellæ quæpiã, circũfalliq; adeò spissa theatro & auditorũ coetu, ut ingẽtis Musici vicem repræsentaret, tenerẽtur. Itaq; dũ lãblichus cunctatur, interrogari, quã prior quæstionem intentare, magis exspectans, Alypius præter omnem exspectationem, postpositis Philosophicis quæstionibus, corona hominum septum se videns, ad lamblichum conversus, Dic mihi Philosophe, inquit, vetámne sit animõ, Dives aut injustus, aut iniusti hæres: nihil enim hîc medium. Ille quæstionis aculeum perosus, Alienus, inquit, à nostra ratione iste disputationis modus est, vir eximie, si quis in rebus externis præter alios excellat, sed si virtutum, quibus Philosophum proprièornatum esse decet, copiis circumfluat atque abundet. Quæ verba locutus discessit, simulque cum assentatoribus consessus omnis dissiluit.

Post

Post discessum seipsum colligens, ac quæstionis acumẽ secum admiratus, frequenter in eius congressum colloquiumque privatim venit, supra modum admiratione ac laudibus virum prosecutus ob judicii subtilitatem & ingenii sagacitatem, defunctiq; vitam historicè absolvit: nam qui ista scribit, eum librum nactus fuit, multa caligine de industria obtectũ, & quasi alta nube perfusũ, nõ tam propter dictorum obscuritatem, quã quod prolixã Alypii cõtineat magisterium exercendis disputationem, cùm rerum discertatarum, quatenus ratione nitantur, nulla exstet memoria. Loquebatur idem liber professiones Romam versus incredibiles, quib. causa nulla suberat, nec animi par magnitudo respõdebat: ostendit tamẽ multos fuisse viri illius admiratores: sed nullum illic testimonium facti dictúve memorabilis adfertur. Videtur certè præclarus ille Iamblichus codẽ labotasse valetudine, quo pictores, qui formosulos in ætatis flore cõstitutos dũ pingũt, volũtq; picturę lenocinũ quoddã & gratiã de suo adijcere, totã depravãt repræsentatã effigiẽ, sic ut & ab exẽplari proposito pariter, & à vera forma aberrẽt. Simili modo & iste, dũ veritatis studio laudare virũ satagit, demõstrat, quàm atrocia in judicijs suo seculo exercita supplitia, quã grauib. ærũnis pressi fu-

φηλθὼν δ' ἐθρύπτετος ἐφ' ἑαυτῷ τὴν ὀξύτητα θαυμάσιος, πολλάκις τι ἰδία συνέτυχεν αὐτῷ, καὶ ὕστερος ἐφηγήσατο τὸν ἄνδρα τῆς ἀκριβείας καὶ σωφίσεως, ὥστε καὶ ἀπελθόντος βίον συγγράψαι. καὶ ἐτύγχανε ὁ ταῦτα γράφων τοῖς γεγραμμένοις, τὰ γεγραμμένα δ' ὑπὸ τῆς συνθήκης ἐμπλαίσεως, καὶ νέφος ἐπιβεβλῆσθαί τι δι' ἀσάφειαν τῆς λεγομένης, ἀλλὰ δι' ἁπλότητα εἶχε τὸν λόγον μετρίως τινα καὶ διαλέξεων ἐφεστῶτι μὴ πάνυ λόγου ἔχοντα, δοκοῦσί τινες τὸν Ῥωμύλου ἐφάπτεσθαι τοῦ βιβλίου, ἀφ' ὅτι αἰτίαν ἐφέρετο, ὅτε τὸ τῆς ψυχῆς συνεστήκοτο μέγεθος· ἀλλ' ὅτι εἴρηται πολλὰ τῶν θεσπεσίων τὸν ἄνδρα παραδηλοῦντα, τοῦδε εἵνεκα οὐκ ἄξιον ἀπολογεῖσθαι· ἀλλ' ἔστιν ὁ θαυμάσιος Ἰάμβλιχος παντὸς σιφοῦσθαι τοῖς γράφουσι, σπουδῇ ἐν ὥρᾳ γράφοντες ἔστιν χαρίσασθαί τι παρ' ἑαυτῷ. εἰς τὴν γραφὴν βουληθῶσιν, τὸ πᾶν εἶδος τῆς ὁμοιότητος διαφθείρουσιν· ὥστε ἁμαρτάνειν τοῦ παραδείγματος ἡμαρτηκέναι καὶ τὸ καλλωπιστικὸν, ὅτι κρείττονος, ἐπαινέσαι προελόμενος ὄντως τὴν ἀλήθειαν, τὸ μὲν μέγεθος ἐμφαίνει τῶν περὶ ἑαυτὸν ἐν τοῖς δικαστηρίοις κολάσεων· τὸ δὲ ἀτυ-

ἀτυχημάτων· αἰτίας δὲ εἰς τὰ τύπους ἢ προφάσεις, ὅτε περφυκὼς ἐξηγεῖσθαι πολιτικῶς, ὅτε προειλόμενος, τὸν πάντα χαρακτῆρα συνέχειν τῆς βίβλου μόλις τοῦτο καταλιπὼν τοῖς ὀξυδορκεῦσι ξυλλαβεῖν, ὅτι μὲν ἄνδρα ἐθαύμαζε, καὶ διαφέροντως αὐτοῦ τὴν τε παρὰ τὰ δεινὰ καρτερίαν, καὶ τὸ ἀνέκπληκτον, ἵν' τε ἐν τοῖς λόγοις ὀξύτητα καὶ τομὴν κατεσπευάζετο· ὃς Ἀλεξανδρεὺς δὲ ἔτος ἦν· καὶ τὰ μὲν εἰς Ἀλύπιον, ταῦτα· καὶ ἐτελεύτα γε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γεραιός, Γαμβλίχός τε ἐπ' αὐτῷ, πολλὰς ῥίζας τε καὶ πηγὰς φιλοσοφίας ἀφείς. Ταύτης ὁ ταῦτα γράφων τῆς φορᾶς ἐτύγχανεν. Ἄλλοι μὲν γὰρ ἄλλαχοῦ τῆδε τερημένων ὁμίλητῆδε διεσπάρησαν εἰς ἅπασαν τὴν Ῥωμαίων ὑπερατείαν. Αἰδέσιος δὲ καὶ ἔλαβε τὸν Μύσιον Πέργαμον.

erint mortales, ſed cauſas & primas origines, ũde illa nata ſint, cùm explicare politicè non valeret, neq; magnũ in eo laborem collocaret, totam vitæ formulam lineamentáq; omnia confudit, vix oculatiſſimis quibusq; percipiendum illud relinquens, quod Alypium ſuſpiceret, quod eius in periculis maliſq; conſtãtiam & animi firmitatẽ prẽterea orationis acrimoniã & penetrationem probaret. Erat aũt Alexandrinus gente Alypius, de quo hactenus, deceſſitque in patria ſenio confectus: & poſt eum Iamblichus, multis emiſſis ſparſisq; philoſophiæ radicibus ac fontibus. In hũc eruditorum hominum proventũ incidit, qui iſta ſcribit: nam è cõmemoratis diſcipulis alius aliò per univerſam Rom. Imperii ditionem variè diſtracti ſunt: in quibus AEdeſius Pergamum Myſiæ ſedem ſibi delegit.

Τέλος τοῦ βίου τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ Εὐνάπιον.

Iamblichi vita per Eunapium Sardianum ſcripta Finis.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΒΙΟΣ ΕΚ ΣΟΥΙΔΑ.

EIUSDEM IAMBLICHI VITA EX SVIDA.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ Χαλκίδος τῆς Συρίας φιλόσοφος, μαθητὴς Πορφυρίου τοῦ φιλοσόφου τοῦ Πλωτείνου ἀκροατοῦ, γεγονὼς κατὰ τοὺς χρόνους Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως. ἔγραψε βιβλία φιλόσοφα διάφορα.

IAMBLICHUS ex Chalcide urbe Syriæ oriundus philoſophus, diſcipulus Porphyrii philoſophi qui Plotini fuit auditor, vixit circa tẽpora Conſtantini Imperatoris. Scripſit varios libros in Philoſophia.

Meminit Commentarius Græcus Sopatri, Syriani & Marcellini in Hermogenem *pag. Aldi edit. 383.*

Καὶ Πυθαγόρας δὲ, ὡς Γ' ἀμβλιχός φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως, μέσον ὑπαγὼν ἀρχόμενος, ψαλτήριόν τινα σοφὸν ἀνθαλοῦντα μετὰ λαμπάδος κατὰ αὐλητρίδος, τόν τε οἶκον αὐτῆς ἐμπρῆσαι αὐτόδοντα δηλ ζηλοτυπίαν, ἐφ' ἑκάστῃ τῆς μανίας παρακελευσάμενος τῇ αὐλητρίδι μεταβάλλεσθαι τὸν ῥυθμὸν δηλ τι καταστηματικώτερον μέλος τὸ καλούμενον ἀπονδείον. Locus est lib. 1. cap. 25.

Meminit Iulianus Imperator. Cujus aliquot ad ipsum Epistolas perquam elegantes subdere placuit.

IULIANUS IMPERATOR IAMBLICHO PHILOSOPHO,

Petro Martinio Morentino Navarro interprete.

VLyssi satis fuit ad filii de ipso opinionem coërcēdum dicere, *Non sum de superis, quid me immortalibus aquas?* At ego ne hominem quidē esse me dicere ausim, ut est in proverbio, quādiu absum ab lamblicho: Veruntamē eius studiosum cupidumq; esse me concedam, sicut ille pater Telemachi. Quamuis enim indignum me aliquis fortasse dixerit, attamen non propterea me à tui amore abstrahet. Nam & multos egregiarum statuarū amatores fuisse audio, qui nō solùm artificis laudi nihil obfuerint: verùm etiam suo erga illas amore veram vivámq; voluptatem operi addiderint. Quod autem me veteribus illis sapi-

Ι' ΟΥΛΙΑΝΟΥ'Σ Ι' ΑΜΒΛΙ'ΧΩ. ΦΙΛΟΣΟ'ΦΩ.

Ὀδυσσεῖ μὲν ἐξήρκει τὰ παιδὸς τὴν ἐφ' αὑτῷ φαντασίαν ἀπαλλάττειν, λέγειν,

Οὔτοι τις θεὸς εἰμὶ· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις;

Ἐγὼ δὲ οὐδ' ἂν ἄνθρωπον εἶναι φαίην ἄν, ὡς ὁ λόγος, ἕως ἂν Γ' ἀμβλίχῳ μὴ συνῶ· ἀλλ' ἱερᾶς μὲν εἶναι ὁμολογῶ, καθάπερ ἐκεῖνος τὰ Τηλεμάχου πατήρ. Κἂν γὰρ ἀναξίου με λέγῃ τις, οὐδὲ οὕτω τὸ ποθεῖν ἀφαιρήσεται. Ἐπεὶ καὶ ἀγαλμάτων καλῶν ἀνδρῶν πολλοὺς ἐραστὰς γενέσθαι, μὴ μόνον τὰ δημιουργῶν τὴν τέχνην μὲν βλάπτοντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτὰ πάθει τὴν ἔμψυχον ἡδονὴν τῷ ἔργῳ προσθέντας. τῷ γοῦν μὴν παλαιῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, οἷς ἡμᾶς

ὑμᾶς εἰς ἔριν ἐθέλεις παίζων, ὁσοῦτον ἀπέχειν φαίην, ὁπόσον αὐτὸς ἀμαθίας μισεῖσθαι πιστεύω. Ἆλλοι σύγε Πίνδαρον μόνον, οὐδὲ Δημόκριτον ἢ Ὀρφέα τὸν παλαιὸν ἆθλον, ἀλλὰ καὶ ξύμπαν ὁμοῦ τὸ Ἑλληνικόν, ὁπόσον εἰς ἄκρον φιλοσοφίας ἀληθῆ μνημονεύεται, καθάπερ ἐν λύρας ποικίλων φθόγγων ἁρμονίᾳ συσκάσῃ, πρὸς τὸ ἐντελὲς καὶ μουσικῆς τέρας ἔχοις· καὶ ὥσπερ Ἄργον τὸν φύλακα Διὸς οἱ μῦθοι προνοίαν ἔχοντα τῶν Διὸς παιδικῶν, ἀκοιμήτοις ἀνέλοθεν ὀφθαλμῶν βολαῖς περιφράττουσιν· ἔτω καὶ σὲ γνήσιον ἀρετῆς φύλακα καθαροῖς παιδεύσεως ὀφθαλμοῖς ὁ λόγος φωτίζει. Προῖσα μὲν δὴ τὸν Αἰγύπτιον φασι ποικίλως μορφαῖς ἑαυτὸν ἐξαλλάττειν, ὥσπερ ἀθεώρητος μὴ ἀθρητοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἂν σοφὸς, ᾖ φησίν. Ἐγὼ δὲ εἰ περ ἦν ὄντως σοφὸς Πρωτεὺς, καὶ οἷος πολλὰ τῶν ὄντων γινώσκειν, ὡς Ὅμηρος λέγει, δι' ἃ μὲν οὐκ ἂν ἠδέως φύσιν αὐτὸν ἐπαινῶν, δι' ἃ δὲ γνώμης οὐκ ἂν ἀσαίμην, διότι φιλανθρώπευτο, ἀλλὰ ἀπατεῶνος ἔργον ἐποίει κρύπτων ἑαυτὸν, ἵνα μὴ χρήσιμος ἀνθρώποις ᾖ. Σὺ δὲ ὦ ξυνετὲ, εἰκὼς ἂν ἀληθῶς θαυμάσθην, ὡς εἰδὼς τὴν Πραξέως τοσοφίαν μείζω, καὶ μὴ μᾶλλον ὡς ἀρετὴν, ἀγαπᾷς χορηγὸν ἔχειν καλῶν, ὠφελοῦς ἀνθρώπους· ἀλλ' ὥσπερ ἥλιος καθαρὸν ἰλὺν, ἀκτῖνάς σου ἀπερισφῶς ἐπὶ πᾶσαν ἀλήθειαν ἵεις,

entibus ludēs aſcribis, tantū me ab iis abeſſe ſentio, quantum de eorum grege ac diſciplina me eſſe profiteor. Tu verò non ſolùm Pindarum aut Democritum aut Orpheum illum antiquiſſimum, ſed omnes omninò Græciæ philoſophos, qui in eo genere floruiſſe memorantur, tanquam in lyræ variis è ſonis concentu ad perfectam Muſicam conjunxiſti: atq; ut Argum illum qui Iovis delicias Iovis cuſtodiebat, pervigilibus oculis undiq; poëtæ obſcpiunt: ſic te virtutis verum & germanum cuſtodem puris doctrinæ luminibus illuſtrat eloquentia. Ajunt Proteum illum Ægyptium ſe in varias formas commutaſſe, quaſi veritum ne imprudens hominibus requirentibus ſapientem ſe eſſe demonſtraret. Ego verò, ſi quidem ſapiens fuit reipſa Proteus, & is qui multas res cognoſceret (ſicut vult Homerus) deſcientia eum laudo, de ingenio nō laudo: non enim viri boni & liberalis, ſed impoſtoris improbi officio fungebatur, cum eo ſe occultaret, ne hominibus prodeſſet. At te, vir clariſſime, quis non jure admiretur, tùm quod Proteo ſapientiæ laude non cedis, tùm multò magis, quod virtutem, ſummamq; rerum optimarum ſcientiam nemini invides, ſed inſtar nitidi ſolis tuos illuſtres radios in omnes emittis,

non modò præsentes docendo: sed etiam absentes, quoad licet, scriptis tuis ornando. In quo sanè Orpheum illum nobilem superas. Ille siquidem Musicam suam in beluis demulcendis consumebat: tu tanquam ad salutem humani generis in hoc mundo collocatus, omnibus locis AEsculapii manum imitaris, voceq; ista facunda & salutari omnes orbis partes perlustras. Quocirca mihi videtur Homerus, si reuiuiscceret, multò iustius illud de te usurpare posse:

Vnus adhuc viuus late versatur in orbe.

Nam ignis ille antiquæ formæ nobis tanquam scintilla quædam sacra veræ atq; uberis doctrinæ à te uno fovetur atq; alitur. Atq; utinam (ô Seruator Iupiter, & sancte Mercuri) contingat Iamblichum optimum, id est, commune orbis terrarum commodum, longissima vita frui. Certè cùm veteres pro Homero, Platone, Socrate, & si quis alius in orbem hunc incidit, iusta vota feliciter atq; ex animi sententia fecerint, vitamq; illorum hoc modo produxerint: non erit incommodum, hominum nostra ætate viris illis & vita & oratione parem, similibus votis ad summam senectutem cum omnium felicitate transmittere.

ὑμένον τοῖς ἄλλοις τὰ εἰκότα ξυνιὼν, ἀλλὰ καὶ ἀπόνως, ἐφ' ὅσον ἔξεστι, τοῖς παρασυλλαμβάνουσι συμπνέων. Νικῶς δ' ἂν ἔτι καὶ τὸν Ὀρφέα τὸν καλὸν, οἷς φασὶ τοῖς ἑλληνικοῖς· ὁ μὲν γὰρ τὴν οἰκείαν Μουσικὴν εἰς τὰς τῶν θηρίων ἀγωγὰς κατανάλισκε· σὺ δὲ ὥσπερ ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ κοινοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους τεταχθεὶς, Ἀσκληπίου χεῖρα παλαιὰν ζηλῶν, ἅπαντα ἐπέρχῃ λογίῳ καὶ σωτηρίῳ πνεύματι. ὥστε μόνος δοκεῖ καὶ Ὄμηρος, εἰ ἀνεβίω, πολλῷ δικαιότερον σὺ ἂν αὐτὸ ἐπί σοι εἰκεῖνο τὸ ἔπος αἰνίξασθαι, τὸ,

Εἷς δ' ἔτι που ζωὸς κατερύκεται· εὐρεῖ κόσμῳ.

Τὸ γὰρ πῦρ τὸ παλαιᾶς κόμμεως ἡμῖν οἱονεὶ σπινθήρ τις ἱερὸς ἀληθοῦς καὶ γνησίου παιδεύσεως ὑπὸ σοὶ μόνῳ ζωπυρεῖται. καὶ εἴη γε Διὸς σωτῆρος καὶ Ἑρμοῦ ἁγνοῦ τὸ κοινὸν ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ὄφελος, Ἰάμβλιχον μὲν καλὸν ἐπὶ μήκιστον χρόνου περᾶσαι· φάντως δὲ καὶ ἐφ' Ὁμήρῳ καὶ Πλάτωνι καὶ Σωκράτει, καὶ εἴ τις ἄλλος ἄξιος τοῦ χοροῦ τούτου, δικαίας εὐχῆς ἐπιτεύγμα τοῖς προτεροποιήσασθαι, ὅταν τοῖς ἐκείνων καιροῖς ἐπὶ μεῖζον αὔξησον· ὁ δὲ καλούσῃ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἄνδρα ἐλλόγῳ καὶ βίῳ τοῖς ἀνδρῶν ἐκείνων ἀνταξίων, ἐφ' ὁμοίαις εὐχαῖς ἐς τὸ ἀκρόπαλον βίου γῆρας ἐπ' εὐδαιμονίᾳ τοῖς ἄλλοις συμπέμπων.

β. Ἰάμ-

Β. ΙΑΜΒΛΙΧΩ.

Αἰσθάνομαί σε τῆς ἐν τῇ μέμψει γλυκύτητος, καὶ ὡς ἑκάτερον ἐξ ἴσου πράττεις, καὶ οἷς γράφεις τιμᾷ, καὶ οἷς ἐγκαλεῖς παιδεύων. ἐγὼ δὲ εἰμέν τι συνειδὼς ἐμαυτῷ τὰ πρὸς σε γιγνόμενα καὶ κατὰ μικρὸν ἐλλείψαντι, πάντως ἢ τὰς προφάσεις εὐλόγως ἔπαιον, ἐπειρώμην, ὡς ἐνῆν, τὴν μέμψιν ἐκκλίνειν, ἢ συγγνώμην ἁμαρτεῖν αἰτεῖν ἐπιρρώμην. ἐπεὶ καὶ ἄλλως ἀσύγγνωστον οἶδά σε πρὸς τοὺς σούς, εἴ τι σοὶ πρὸς σε φιλικῶν ἐξήμαρτον ἔχοιμεν. νῦν δὲ οὐδὲ ἦν ὅτε παροφθῆναι θέμις, ἔντιμός σε μελετῶν, ἵνα τύχοιμεν ὧν ἀεὶ ζητοῦμεν· φόρεσοι καθάπερ ἐν δίκῃ γραφῆς ἀπολογήσομαι, καὶ δείξω μηδὲν ἐμαυτὸν ὢν ἔχρῆν, εἰς σε παρειδεῖν, ἀλλὰ μηδὲ μελλήσειν τολμήσαντα. ἦλθον ἐκ Παννονίας ἤδη ἕβδομον ἔτος τοῦτο, πόλις ἀφ' ὧν οἶδα κινδύνων καὶ πόνων σωθείς. ὑπερβὰς δὲ τὸν Χαλκηδόνιον πορθμὸν καὶ ἐπισὰς τῇ Νικομήδους πόλει, σοὶ πρώτῳ καθάπερ πατρίῳ θεῷ τὰ πρωτόλεια τῆς ἐμαυτοῦ σώσεως ἀπέδωκα, συμβολον τῆς ἀφίξεως τῆς ἐμῆς, οἷον ἀντ' ἀναθήματος ἱερεῖ· εἰς σὲ πρόρρησιν ἐκπέμπων καὶ ἦν ὁ κομίζων σὰ γράμματα τῶν βασιλείων ὑπασπιστῶν εἷς, Ἰουλιανὸς ὄνομα,

II. IAMBLICHO.

SEntio tuam in reprehendendo dulcedinem, & quemadmodum utrumq; pariter efficias, ut & nos scribendo ornes, & reprehendendo erudias. Ego verò si mihi essem conscius vel tantillum officio erga te meo defuisse, certè aliqua probabili ratione crimen conarer effugere, quantum possem, aut delicti veniam petere non recusarem: præsertim cùm te sciam non esse tuis implacabilem, si quid per imprudentiam in amicitia offenderint. Nunc autem (neque enim cunctationem aut inertiam res ferebat, si modò assequi aliquandò volumus, quæ semper optavimus) constitui tibi tanquam coram judice res esset, causam dicere, nihilque à me, secus quàm oporteret, vel negligentia vel tarditate commissum esse, probare. E Pannonia veni tertio ab hinc anno, vix ex illis periculis & laboribus, quos tu minimè ignoras, ereptus. Cùm autem fretum Chalcedonium trajecissem, & ad urbem Nicomedis appropinquassem, tibi primo quasi patrio deo prima pro salute mea vota persolui, cùm ad te signum adventus mei, quasi donarium aliquod sacrum, salutationem misi. Literas autem ferebat unus è regiis satellitibus, nomine Iulianus,

Bacchyli filius, genere Apameus, cui propterea libentiùs Epistolam tradidi, quod & istuc ire & te optimè nosse ajebat. Postea verò mihi abs te tanquam ab Apolline sacra Epistola allata est, qua te libenter de meo adventu cognovisse declarabas. Fuit verò mihi tanquam lætum omen, & initium benè sperandi, sapiens ille Iamblichus, & Iamblichi literæ. Quid hîc commemorem quantoperè lætatus fuerim, aut quemad modum legendis tuis literis affectus? Si enim de hac re literas nostras accepisti (quas tabellario cuidam ex iis, qui ad nos istinc veniũt, dedimus ad te perferendas) certè quantam ex iis voluptatem coeperim, è nostris verbis intelligis. Iterum autem cùm domum rediret ducator meorum liberorum, alteras ad te literas misi, quibus & tibi de prioribus tuis literis gratias agebam, & simul in posterum mutuas à te literas flagitabam. Postea venit ad nos legatus clarus vir Sopater, utque hominem agnoui, continuò exsilui, eumque complexus fleui præ gaudio, quòd nihil nisi te ac tuas literas augurarer. Quas ut accepi, osculatus sum, & ad oculos admovi, mordicusq; tenui, quasi veritus, ne inter legendum imago vultus tui ex oculis meis sensim evolaret. Et quidem statim rescripsi, non

Βαχχύλυ παῖς, Ἀπαμεὺς τὸ γένος, ᾧ διὰ ταῦτο μάλιστα τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείριζον, ὅτι καὶ πρὸς ὑμᾶς ἥξειν, καὶ σε ἀκριβῶς εἰδέναι καθυπεσχνεῖτο. μετὰ ταῦτά μοι παθάπερ ἐξ Ἀπόλλωνος ἱερὸν ἐφοίτα παρὰ σου γράμμα τὴν ἄφιξιν τὴν ἐμὴν ἐπαγγελόμενος ἀκριβῶς. ἦλθε τοῦτο ἐμοὶ δέξιον οἰώνισμα καὶ χρησῶν ἐλπίδων ἀρχὴ, Ἰάμβλιχος ὁ σοφὸς, καὶ τὰ Ἰαμβλίχου γράμματα· τί με δεῖ λέγειν ὅπως πέφρανθην, ἢ ἅπερ περὶ τὴν ἐπιστολὴν ἕκαστον σημαίνειν; εἰ γὰρ ἐθέλω τὰ παρ' ἡμῶν ἕνεκα τούτου γραφέντα ἢν δὲ διὰ τὴν μεροδρόμου τῆς ἐκείθεν ἡκούσης ὡς σε ταμφθέντα πάντως ὁπόσον ἐπ' ἀνθρώποις ἡδονὴν ἔσχον, ἀφ' ὧν ἐδήλουν γιγνώσκεις. πάλιν ἐπανιόντος οἴκαδε τὸ ζῴφιον τῶν ἐμαυτῷ παιδίων, ἐτέρας ἦρχον πρὸς σε γραμμάτων, ὁμοῦ καὶ τὰ ἐπιστολοῖς φθάνουσι χάριν ὁμολογῶν, καὶ παρὸς τὰ ἐξῆς ἐν ἴσῳ παρά σου τὰ ἀντίδοσιν αἰτῶν, μᾶλλον αὐτὰ ἐφίσβευον ὡς ἡμᾶς ὁ καλὸς Σώπατρος ἐγὼ δὲ ὡς εἶγον εὐθὺς ἀναπηδήσας ἠσπασάμην, καὶ περιπλακεὶς ἐδάκρυον ὑφ' ἡδονῆς, οὐδὲν ἄλλο ἢ σε καὶ τὰ παρὰ σου πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολῶν γράμματα, ὡς δὴ λαβὼν, ἐφίλουν, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς προσῆγον, καὶ ἀπρὶξ εἶχόμην, ὥστε μὴ λάθῃ μοι ἀποπταῖεν ἐν τῇ τῶν γραμμάτων ἀναγνώσει τὸ τῆς σῆς εἰκόνος ἔνδαλμα· καὶ δὴ καὶ ἀντέγραφον εὐθὺς, ἐ πρὸς

πρὸς σε μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου Σώπατρον τὸν ἐκείνου παῖδα, καθάπερ ὑπτιόμενος, ὅτι τὸν κοινὸν ἑταῖρον ἐκ τῆς Ἀπαμείας οἷον ἐνέχυρον τῆς ὑμετέρας ἀπουσίας ἀντειλήφεις ἡμῖν· ἐξ ἐκείνου ταύτῃ ἤδη πρός σε γεγραφὼς, οὐτὸς ἐδεξάμην ἄλλην, ἢ τὴν ἐν ᾗ μέμφεσθε ὑπεῖς ἐπιστολὴν ἐδεξάμην· εἰ μὲν δὴ διὰ τοῦτο ἐγκαλεῖς, ἵνα τῷ τῆς αἰτίας σχήματι πλείονας ἡμῖν ἀφορμὰς τοῦ γράφειν προξενῇς, δέχομαι τὴν μέμψιν ἀσμένως πάντων, καὶ ἐν οἷς λαμβάνω, τὸ πᾶν τῆς χάριτος εἰς ἐμαυτὸν οἰκειοῦμαι· εἰ δὲ ὡς ἀληθῶς ἐλλείψαντά τι τῶν πρὸς σε καθήκοντος αἰτιᾷ, τίς ἂν ἐμοῦ γένοιτ' ἂν ἀθλιώτερος, διὰ γραμματοφόρων ἀδικίαν ἢ ῥᾳθυμίαν, πάντων ἥκιστα τοῦτο τυγχάνοντος; καίτοι ἐγὼ μὲν κἂν μὴ πλειοτάκις γράφω, δίκαιός εἰμι συγγνώμης παρὰ σοῦ τυγχάνειν, εἰ δ' ἀσχολίας ἦν ἐν χερσὶν ἔχω, φαίην ἂν· μὴ γὰρ οὕτω πράξαιμι κακῶς, ὡς μὴ κἀσχολίας ἀπάσης, καθά φησι Πίνδαρος, τὸ κατὰ σὲ κρεῖττον ἡγεῖσθαι· ἀλλ' ὅτι πρὸς ἄνδρα τηλικοῦτον, εἰ καὶ μηδεὶς εἴη φόβος, ὁ καὶ γράφειν καλοῦντα, τὸ πλέον ἢ προσήκει θαρρῶντός ἐστι σωφρονέστερος. ὥσπερ γὰρ οἱ ταῖς ἡλίου μαρμαρυγαῖς ἀδιαβλέπτως συνεχῶς ὁλμῶντες, ἂν μὴ θεοῦ

ad te solùm, sed etiam ad illius filium Sopatrum clarissimum, quasi ludens quòd communem amicum ex Apamea tanquam obsidem pro vobis absentibus accepissemus. Ex eo tempore cùm hanc ad te scripserim, nullam abs te Epistolam accepi, præter istam, qua me videris accusare. Ac si ob id nos accusas, ut hac specie accusationis majorem nobis occasionem scribendi præbeas, accipio libenti animo totam accusationem tuam, atque ex his ipsis literis, quas abs te accipio, omnem gratiam & suavitatem decerpo. Sin autem omninò peccatum aliquod meum erga te accusas, quis me misserior, qui per tabellariorum injuriam aut negligentiam tibi satisfacere officio non possum? Quanquam ego certè, licet non persæpè scriberem, attamen jure possem à te veniam obtinere, non propter negotium, quod in manibus habeo, (abfit enim ut adeò sim miser, ut te meis rebus omnibus, sicut Pindarus ait, non anteponam) sed quod ad te tantum virum, cujus vel meminisse sine timore non licet, qui scribere etiam cunctatur, sapientiot est meo judicio, quàm is qui nimis audet. Nam sicut qui in solem assiduè suspicere audet, nisi divinio-

re qua-

re quadam natura præditi sint, ejusq; radios tanquam aquilarum veri fœtus intueantur, neq; ea, quæ nefas est videre, possunt cernere, & quo magis contendunt, eo magis se id assequi non posse ostendunt: sic qui ad te audet scribere, quo plus audere nititur, eo magis timendum esse liquidò demonstrat. Tibi verò, vir clarissime, qui ad Græciam totam servandam, ut ita dicam, constitutus es, consentaneum erat & ad nos crebras literas mittere, & nostram desidiam inertiamque, quantum posses, coercere: Nam quemadmodum sol (ut iterum ex eodem deo ad te similitudinem mea ducat oratio) ut, inquam, Sol cũ purus totus ac lucidus radiis collucet, non dispiciens, an quod lumini occurrit, sit consentaneum, suum munus perficit: sic te oportebat liberaliter bona tua tanquam lucem, in universam Græciam effundere, neq; eo desistere, quod aliquis metu aut verecundia erga te impeditus respõdere tibi scribendo non audeat. Neq; enim A Esculapius mercedis spe homines curat, sed humanitatem suam, tanquam disciplinam aliquam in omnes homines explicat. Idem te facere oportuit, cùm sis animorum studiosorum medicus, & omnibus in reb. virtutis præceptum servare: ut bonus sagittarius, qui tametsi adversarium

τινες. ὥσι γὰρ τῷ ἀετίνων αὐτῶ καθάπερ οἱ τῷ ἀετῷ γνήσιοι καθορᾶσιν, ὅτι μὲν θέμις ὀφθῆναι θεωρεῖν ἔχουσι, καὶ ὅσῳπερ μᾶλλον φιλονεικῶσι, τοσούτῳ πλέον ὅτι μὴ δυνατὸν τυχεῖν, ἐμφαίνουσιν. Οὕτω καὶ ὁ τοὺς σε γράφειν τολμῶν, ὅσῳπερ ἂν ἐθέλῃ θαρρεῖν, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅτι χρὴ δεδίεναι, καθαρῶς δείκνυσι· σοί γε μὲν ὦ γενναῖε; παντὸς, ὡς εἰκὸς, τῷ Ἑλληνικῷ σωτῆρι καθεστῶτι, πρέποι ἂν ἀφθόνως τε ἡμῖν γράφειν, καὶ τὸν παρ' ἡμῖν ὄκνον, ἐφ' ὅσον ἔξεστιν, κατασβέννειν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἥλιος· ἵνα δὲ πάλιν ἐκ τοῦ θεοῦ τοὺς σε τὴν εἰκόνα λάβῃ. ὁ λόγος· ὁ δ' οὖν ἥλιος, ὥσπερ ὅταν ἀκτῖσι καθαρθεὶς ὅλος λάμπῃ· ὧδέ πως ἀποκρίνηται τῷ τοὺς τὴν αἴγλην ἐλθόντος, ὃ μὲν τὸ οἰκεῖον ἐργάζεται· ὕτω δὲ καὶ σε χρῆν ἀφθόνως τῷ παρὰ σοῦ καλῶν, οἷον φωτὸς τὸ ἑλληνικὸν ἐπαρδεύοντα, μὴ ἀποκνεῖν, εἴ τις ἢ αἰδὼς ἢ δέος ἕνεκα τοῦ τοὺς σε, τὴν αὐτίδοσιν δυσωπεῖται· ὧδέ γὰρ ὁ Ἀσκληπιὸς ἐπ' ἀμοιβῇ ἐλπίδι τοὺς ἀνθρώπους ἰᾶται, ἀλλὰ τὸ οἰκεῖον αὐτῷ φιλανθρώπευμα, καθάπερ μάθημα παντὶ χῷ πληροῖ· ὧδέ καὶ σε χρῆν, ὡσπερεὶ ψυχῶν ἐλλοίμων ἰατρὸν ὄντα, ποιεῖν, καὶ τὸ τοῦ ἀριστοῦ παράγγελμα διὰ πάντων σώζειν οἷον ἀγαθὸν τοξότην, ὃς κἂν μὴ τὸν

ἀντι-

ἀντίπαλον ἔχῃ, πάντως ἐς τὸ καίριον ἀεὶ τὴν χεῖρα γυμνάζει. Ἐπεὶ μηδὲ ὁ σκοπὸς ἑκατέροις ὁ αὐτὸς, ἡμῖν μὲν τῆς παρὰ σοῦ διδασκαλίας τυχεῖν, καὶ σὲ τοῖς παρ' ἡμῶν διδομένοις ἐντυχεῖν. ἀλλ' ἡμεῖς κἂν μυριάκις γράφωμεν, ἴσα τοῖς Ὁμηρικοῖς παισὶ παίζομεν, οἱ παρὰ τὰς θῆνας ὅ τι ἂν ἐκ πηλοῦ πλάσωσιν, ἀφιᾶσιν αἰγιαλῷ κλύζεσθαι. παρὰ σοῦ δὲ καὶ μικρὸν γράμμα παντὸς ὄγκου χρημάτων κρεῖττον. καὶ διξαίμην ἂν ἔγωγε Γαμβλίχου μᾶλλον ἐπιστολὴν μίαν, ἢ τὸν ἐκ Λυδίας χρυσὸν κεκτῆσθαι. εἰ δὲ μέλει τί σοι τῆς ἐμῆς σῶν· μέλει δὲ εἰ μὴ σφαλλόμεθα· μὴ παρίδῃς ἡμᾶς ἀεὶ τῆς παρὰ σοῦ τροφῆς ἐν χρείᾳ τυγχάνοντας· ἀλλὰ καὶ γράφε σὺ καὶ χώρει, καὶ τοῖς σαυτοῦ καλοῖς ἐπαῖε μὴ καλύπτει. κἂν ἑλλείπωμεν, αὐτὸς ἀναπλήρου τὸν χειραγωγοῦντα, καὶ ὧν δίδως, ἃ μὲν ἀπ' ἡμῶν τὸ ἴσον ἀποδείξεις, φήσει δὲ Ἕρμῆς λαγὼς μαθητὴν, εἰ δὲ βέλει σοφιστὴν ὄντα σε μαθητὴν ἑαυτοῦ, ῥάβδον ἂν ἐν τῇ καθέδρᾳ ποιεῖν, ἀλλ' ἑλκτικὸν κινεῖν, καὶ διδασκαλικώτερον ἐθέλειν μιμεῖσθαι.

non habeat, tamen ſemper manum exercet, ut opportuno tempore ea utatur. Nam neq; ſcopus utriq; noſtrũ idem eſt, ut nos videlicet tuis eruditis ſcriptis fruamur, & tu noſtra legas. Sed nos quamuis millies ſcribamus, ſimiliter ut Homerici pueri ludimus, qui juxta littora quicquid è luto finxerunt, arena obrui ſinunt: cum interim tua licet parua epiſtola cuiuis fertili fluuio anteponẽda ſit. Ac ſanè epiſtolam unam Iamblichi malim, quàm totum Lydiũ aurum poſſidere. Quod ſi amatorum tuorum ulla tibi cura eſt, (eſt autem aliqua, niſi fallor) ne nos quaſi pullos negligas, qui cibo tuo magnoperè egemus: ſed ſcribe aſſiduè, neque tuis bonis paſcere nos deſine. Quod ſi fortè officio defuerimus, ipſe utrumque munus præſtato, tum ad nos, tum pro nobis viciſſim ſcribendo. Etenim Mercurii facundi diſcipulum aut etiam alumnum, qualis tu es, virga uti decet, non ad ſomnum inducendum, ſed ad movendum & excitandum, atque hac ex parte maximè illum imitari.

ΤΩΙ ΑΥΤΩΙ γ.

Ἐχρῆν μὲν ἡμᾶς τῇ γραμμαῖς πειθομένους τῇ Δελφικῇ ἰσως ἐκεῖνο ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ὀλιγαῖς ἀνδρὸς ἀκοαῖς τοσοῦτο κομπαθερσεῖς· ᾧ καὶ ὀφ-

EIDEM III.

Oportebat ſanè juxta Delphicum oraculum nos ipſos noſſe, neque tanti viri auribus obſtrepere: quem vel aſpicientem,

respicere, difficile est, nedum concentum omnis sapientiæ moventi velle par referre. Nam & Pani dulce carmẽ canenti quilibet concesserit, quamvis sit Aristæus: & Apolline ad citharam canente unusquisq; tacet, quamvis Orphei musicam teneat. Quod enim minus est, hoc ipso, quod est minus, cedere debet majori, si modò vult & sua ipsius bona, & aliena meliora cognoscere. Quisquis autem cũ divina musica humanam vult componere, nunquam Marsyæ Phrygis casum didicit, neq; nominis ejusdem fluuium, qui tibicinis insani supplicio manat: imò neq; Thamyræ Thracis mortem audivit, qui infeliciter cũm Musis de cãtu certavit. Quid enim Sirenas memorem? quarum ex, quæ cantu vicerunt, alam in fronte adhuc gestant. Verùm enimverò illi stultæ audaciæ poenas satis magnas nunc etiam posteritati persolvunt: nos autem, sicut antè dixi, oportebat sanè nostris finibus contentos esse, & tua musica satiatos quiescere, ut qui Apollinis oracula è sacris adytis cum silentio excipiunt. Verùm quando tu nobis ad canendum præis, & tanquam Mercurii virga nos moves atque excitas dormientes, ecce, ipsi quoque, sicut qui Baccho thyasum pulsanti cum choreis & tripudiatione occurrũt, sic-

θεῖν μόνον ἀποβλέψαι δυνηθείς, ἢ τὸ πάντοθεν ἁρμονίαν κινοῦντι πρὸς τὸ ἴσον ἐλθεῖν· ἐπεὶ καὶ Πανὶ μέλος λιγυρὸν ἠχοῦντι, πᾶς ὅστις ἐκταίη, καὶ Ἀρισταῖος ᾖ, καὶ Ἀπόλλωνι πρὸς κιθάραν ψάλλοντι, πᾶς ὅστις ἡρμοσται, καὶ τὴν Ὀρφέως μουσικὴν εἰδείη. Τὸ γὰρ ἧττον ἀεὶ κρείττονι, καθόσον ἧττόν ἐστιν, εἶκοι ἂν δικαίως, εἴ μέλλοι τό, τε οἰκεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ χεῖρον, τί ἐστι γινώσκειν· ὅστις δ' ἐνθέσμῳ μουσικῇ θεὸς ἐναρμόσας μέλος ἤλπισεν, εἰκῇ ἔμοιγε δοκεῖ τὸ Μαρσύου τοῦ Φρυγὸς πάθος, οὐδὲ τὸ ὁμώνυμον ἐκείνῳ ποτα μὸν, ὃς μανέντος αὐλητοῦ μοῖραν ῥεῖ. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Θαμύρεω τοῦ Θρᾳκὸς τελευτὴ ἤκουσεν, ὃς ταῖς μούσαις ἐκ εὐτυχῶς ἀντεφθέγξατο. Τὸ γὰρ δὴ τὰς Σειρῆνας λέγειν, ὧν ἔτι τὸ πτερὸν δῆτα τοῦ μελῳδοῦ φέρουσιν αἱ νικήσασαι. ἀλλ' ἐκείνων μὲν ἕκαστος ἀμύητα τάλαντα ἀρχαῖον ἔτι καὶ νεωστὶ ἐκλίπει τῇ μνήμῃ δίκην· ἡμᾶς δὲ ἐχρῆν μὲν, ὡς ἔφην, εἴσω τῶν οἰκείων ὅρων ἐσάναι, ἐπειδὴ σὺ μουσικῆς ἐμφορυμένους ἡρμοσας, ὥσπερ οἱ τοῦ Ἀπόλλωνος μαθηταὶ ἐξ ἀδύτων ἱερῶν προσιοῦσαι ἡσυχῆ δεήσονται. ἐπεὶ δ' αὖ σὺ μὲν τὰ μέλη τὸ ἐνδόσιμον μηνύεις, οἷον Ἑρμῆ ῥάβδῳ κινεῖς καὶ διυπνίζεις καθεύδοντας, φέρε σοι καθάπερ οἱ τῷ Διονύσῳ τὸν θύρσον κρούσασι πρὸς τὴν χορείαν ἄγεσθαι φέροντες· ἕτω καὶ

καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τῷ σῷ πλήκτρῳ τὸ εἰκὸς ἀλαλάξομεν. ὥσπερ οἱ τῷ χορεύτῃ τοῦ ἀνακλήματα τῷ ῥυθμῷ συνομοῦντες. ἔστι δὲ ὃ σοὶ τῶν λόγων, ὃς βασιλεῖ κελεύσαντι πρὸς τὴν οἰδίμοντα τῷ πορθμῷ ζεῦξιν ἵνα γοργὸς ἐξεργασάμεθα, ἐπειδὴ τοῦτό ἐστι δοκοῦν, ἀπαρξώμεθα, μικρὰ μὲν ἀντὶ μεγάλων τοῖς παρὰ σοῦ, καὶ τῷ ὄντι χαλκὸν χρυσοῦ ἀντιδιδόντες· οἷς δὲ ἔχομεν ξενίοις τὸν Ἑρμῆν τὸν ἡμέτερον θεωροῦντες. σφόδρα οὖν τῆς Ἑκάλης ὁ Θησεὺς τοῦ δείπνου τὸ λιτὸν ἀπῃξίωσεν, ἀλλ' ἤδεσε καὶ μικροῖς ἐς τὸ ἀναγκαῖον ἀρεσθείς. ὁ Πὰν δὲ ὁ Νόμιος τῷ παιδὶ τοῦ βουκόλου τὸ σύριγμα προσαρμόσας τοῖς χείλεσιν ἐκήτισε. πρόσου δὴ καὶ σὺ τὸν λόγον εὐμενεῖ νεύματι, καὶ μὴ ἀποκνήσῃς ὀλίγῳ μέλει μεγάλην ἀκοὴν ἐνδοῦναι. ἀλλ' ἐὰν μέν τι ἔχῃ δεξιόν, αὐτός τε ὁ λόγος εὐτυχεῖ, καὶ ὁ ποιητὴς αὐτοῦ τῆς παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς ψήφου τὴν μαρτυρίαν προσλαβών. εἰ δ' ἔτι χωρὸς ἐντελῆς εἰς τὸ τοῦ ὅλου πλήρωμα προσδεῖται, μὴ ἀπαξιώσῃς αὐτὸς τὸ ἐνδέον προσθεῖναι. ἤδη ποτὲ καὶ ἀνδρὶ λοξότῃ κληθεὶς ὁ Θεὸς παρέσχε, καὶ συνεφήψατο τοῦ βέλους, καὶ κιθαρῳδοῦ τὸν ὄρθιον ᾠδὸς ὤν, πρὸς τὸ ἐλλεῖπον τοῦ χορδῆς ὑπ[illegible] τέττιξι τὸ ἴσον ὁ Πύθιος ἀντεφθέγξατο. Παιδείαν ὀρθὴν εἶναι νομίζομεν, οὐ τὴν ἐν τοῖς

ad plectrum tuum respondemus: perinde ut qui præsultorem ad numeri provocationem sequuntur. Accipies igitur primùm, quando ita vis, orationes, quas nuper Imperatoris jussu in nobilem illam freti conjunctionem elaboravi. Parvum certè munusculum, si cum tuo conferatur, omninoque æs pro auro reddimus. Sed tamen quo possumus munere nostrum Mercurium prosequimur. Theseus quidem certè mensam Hecales, licet tenuem, non est aspernatus: sed necessitati obsecutus exiguo contentus fuit. Pan ille Nomius non erubuit, cùm pueri bubulci fistulam suis labris admovit. Quare tu quoque librum nostrum amico animo accipe, neque te pœniteat exiguo carmini magnam aurem præbere: sed si quid erit boni, & liber felix est, & ejus auctor, ut cui Minerva ipsa testimonium laudis dederit: sin extremam manum, quo perficiatur, desiderat, ne sit tibi grave, quod deest, addere. Sic olim sagittario invocanti Deus affuit, & telum unà direxit. Sic Citharœdo Orthium canenti, cùm nervus deficeret, Apollo ipse cicadæ specie respondit. Doctrinam rectam esse arbitramur, non

verborum linguæve magnificum & exquisitum sonum: sed mentis benè constitutæ sanam affectionem, & veras certasque de bonis & malis, honestis & turpibus sententias. Quare quisquis aliud sentit, aliud suos discipulos docet, is tantum videtur à scientia, quantum à probitate abesse. Ac si de parva re sit linguæ animique dissensio, in hoc ipso etiam est improbus, tametsi modum non excedat sceleris magnitudo: sin verò in maximis rebus aliud sentit, contraque ac sentit, docet, nónne hæc cauponum, non dico bonorum, sed nequissimorum vita est? quippe cùm id maximè doceant, quod maximè malum existimant, fallentes atque inescantes eos laudibus, quibus cum sua, ut arbitror, mala commutare volunt. Quamobrem omnes qui quidvis docere profitentur, bonis moribus esse debent, neque opiniones novas, & à sensu populari abhorrentes afferre: sed in primis tales esse debent, qui adolescentes in veterum scriptis instituunt, sive sint Rhetores, sive Grammatici, & præcipuè Sophistæ, qui non solùm verborum, sed etiam morum magistros se esse volunt, & ad se philosophiam de administ-

ρήμασιν, ἀδὲ τῇ γλώττῃ σπουδὴν ἐλλῆ ὠρυθμίαν ἀλλὰ διάθεσιν ὑγιῆ νοῦν ἐχέσης διανοίας, καὶ ἀληθεῖς δόξας ὑπὲρ τε ἀγαθῶν καὶ κακῶν καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν. ὅστις δ' ἕτερα μὲν φρονεῖ, διδάσκει δὲ ἕτερα τοὺς πλησιάζοντας, αὐτὸς ἀπολελεῖφθαι δοκεῖ τοσούτῳ παιδείας, ὅσῳ καὶ τοῦ χρηστὸς ἀνὴρ εἶναι. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ σμικροῖς εἴη τὸ διάφορον δ' γνώμης πρὸς τὴν γλῶτταν, κακὸς μὲν εἰς ὀδὲ, ὅμως δ' ἂν σοφὸς γένοιτο. εἰ δὲ ἐν τοῖς μεγίστοις ἄλλο μὲν φρονοίη τις, ἑτέρων δὲ ὧν φρονεῖ, διδάσκει, πῶς ὁ τοῦτο ἐκείνου κατήλων ἐστὶν, ὅ τι χρηστῶν, ἀλλὰ πανπονηρότατος βίος ἀνθρώπων; οἱ μάλιστα παιδεύουσιν, ἃ μάλιστα φαῦλα νομίζουσιν, ἐξαπατῶντες καὶ δελεάζοντες τοῖς ἐπαίνοις, εἰς ἃς μεταθέσθαι τὰ σφέτερα ἐθέλουσιν, οἶμαι, πάντας μὲν οὖν χρῆν τοὺς καὶ ὁπῶν διδάσκειν ἐπαγγελλομένους, εἶναι δὲ ἧκιστα ἐπιεικεῖς, καὶ μὴ μαχόμενα τοῖς δημοσίᾳ μεθαρμοττομένοις τὰ ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν δοξάσματα· πολὺ δὲ πλέον ἁπάντων οἶμαι δεῖν εἶναι τοιούτους, ὅσοι ἐπὶ νέοις τοῖς λόγοις συγγίνεσθαι τῶν παλαιῶν ἐξηγηταὶ γενόμενοι συγγραμμάτων, εἴτε ῥήτορες, εἴτε γραμματικοί, καὶ ἔτι πλέον οἱ σοφισταὶ βούλονται εἶναι τοῖς ἄλλοις ἐλέγχων μόνον, σφῶν δὲ εἶναι διδάσκαλοι. καὶ τὸ καὶ σφᾶς εἶναί φασι

καὶ φασι τὴν πολιτικὴν φιλοσοφίαν. εἰ μὲν ἦν ἀληθὲς, ἢ μὴ, τοῦτο ἀφείσθω νῦν, ἐπαινῶν δὲ αὐτοὺς ὅτως ἐπαγγελμάτων καλῶν ὀρεγομένους, ἐπαινέσαιμι ἂν ἔτι πλέον, εἰ μὴ ψεύδοιντο, μηδ' ἐξελέγχοιεν αὐτοὺς, ἕτερα μὲν φρονοῦντες, διδάσκοντες δὲ τοὺς πλησιάζοντας ἕτερα. τί οὖν; Ὁ μὲν τοι Ἡσίοδον, καὶ Δημοσθένει μὲν τοὶ δὲ Ἡρόδοτον, καὶ Θουκυδίδη, δὲ Ἰσοκράτει, καὶ Λυσίᾳ θεοὶ πάσης ἡγεῖσθαι παιδείας. Οὐχ οἱ μὲν Εὐριπίδαι ἱερεῖς, οἱ δὲ Μουσῶν ἐνόμιζον; ἄτοπον μὲν οἶμαι τοὺς ἐξηλεγμένους λέγειν τάδε, ἀτιμάζειν τοὺς ὑπ' ἐκείνων τιμηθέντας θεούς. Οὔμενοὖν ἐπειδὴ τοῦτο ἄτοπον οἶμαι, φημὶ δεῖν αὐτοὺς μεταθεμένους τοῖς νέοις, συμβιβάσω δὲ αἵρεσιν, μὴ διδάσκειν ἃ μὴ νομίζουσι συμφέροντα· βουλομένους δὲ, διδάσκειν ἑτέρῳ τρόπῳ πρῶτον, καὶ πείθειν τοὺς μαθητὰς, ὡς ἔστι Ὅμηρος, ἔστι Ἡσίοδος, ἔστι τούτων τις, ὃς ἐξήγηνται καὶ καθηγνόκοτες ἱστὶν ἀσέβειαν, ἄνομίαν τε, καὶ πλανὴν εἰς τοὺς θεοὺς, τοιοῦτος ὤν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι ἐξ ὧν γεγράφασι παρεξέφοισαι μεθαρμόττοντες, ὁμολογοῦσιν αἰσχροκερδέστατοι, καὶ δεισιχόλλοι ὀλίγων ἕνεκα πάντως ὑπομένειν. Ἕως μὲν ἦν τούτου πολλὰ τὰ αἴτια τοῦ μὴ φοιτᾶν εἰς τὰ ἱερὰ· καὶ ὁ πανταχόθεν ἐπιπρεμάμενος φόβος ἐμὲ ἰδὼν συγγνώμην ἀπεκρύπτετο τῆς

strandis Rebuspubl. pertinere contendunt. Hoc verum sit, nec ne, in præsentia omitto: laudo eos, quòd doctrinam tam præstantem expetant: plus certè laudaturus, si non mentirentur, neque seipsi refellerent, dum aliud sentiunt, aliud discipulis tradũt. Quid? Homerus, Hesiodus, Demosthenes, Herodotus, Thucydides, Isocrates, Lysias, deos habẽt doctrinę suę duces & auctores. Nónne eorum alii Mercurio, alii Musis sacros se esse arbitrabantur? Quare absurdum est, qui horum libros exponunt, deos vituperare, quos illi coluerunt. Neque tamen, quia id absurdum puto, iccirco eos discipulorum caussa sententiam mutare iubeo: verùm doctionem, ut ne doceant, quæ non bona esse censent: sin docere malunt, doceant re ipsa primùm, & persuadeant discipulis, neque Homerum, neque Hesiodum, neque quenquam eorum; quos interpretati sunt, quosque impietatis, amentiæ, & erroris erga deos condemnarunt, talem esse. Nam alioqui cùm ex illorum scriptis alantur, mercedemque capiant, avarissimos planè & sordidissimos se fatentur, si paucis drachmis id facere sustinent. Atque hactenus quidem multa erant, quę eos templorum aditu prohiberent: & timor undique impendens excusabat, quo minus

verissimæ de diis sententiæ explicarentur. Nunc autem cùm deorum munere atque concessu libertate potiamur, absurdum mihi videtur, ea homines docere, quæ non bona esse arbitrentur. Quod si in iis, quæ docent, & quorum quasi interpretes sedent, sapientiam esse ullam arbitrantur, studeant primùm illorum in deos pietatem imitari. Sin in deos sanctissimos putant ab illis authoribus peccatum esse, eant in Galilæorum Ecclesias, ibiq; Matthæum & Lucam interpretentur: quibus vos obtemperantes, à sacris abstinere jubetis. Cupio ego & aures & linguam vestram, (sicut vos loqueremini) renasci in iis rebus, quarum utinam & ego sim semper particeps, & omnes, qui me diligunt. Doctoribus quidem & præceptoribus communis hæc lex statuatur. Adolescentes enim, qui ire volent, minimè prohibentur. Iniquum siquidem fuerit, pueros adhuc ignaros quò se vertant, ab optima via rejicere, ac metu coactos ad patria instituta deducere. Quanquam autem verum erat istos tanquam impotentes & insanos etiam invitos ac repugnantes curare: attamen liceat omnibus per nos isto morbo detineri. Docere enim amentes, non punire opus est.

ἀληθεστάτας ὑπὲρ τῆς θεῶν δόξας. ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν οἱ θεοὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔδοσαν, ἄτοπον εἶναί μοι φαίνεται διδάσκειν ἐκεῖνα τοὺς ἀνθρώπους, ὅσα μὴ νομίζεσθαι εὖ ἔχειν. ἀλλ' εἰ μὲν οἴονται σοφὰ, ὧν εἰσὶν ἐξηγηταὶ, καὶ ὧν ὥσπερ προφῆται πάθηται, ζηλώτωσαν αὐτῶν πρῶτον τὴν εἰς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν, εἰ δὲ εἰς τοὺς τιμιωτάτους ὑπολαμβάνουσι τοσοῦτον, βεβλάφθαι τὰς περὶ Γαλιλαίων ἐκκλησίας ἐξηγησόμενοι Ματθαῖον καὶ Λουκᾶν· οἷς πειθόμενοι, ἱερείων ὑμεῖς ἀπέχεσθαι νομοθετεῖτε. βούλομαι ὑμῶν ἐγὼ καὶ τὰς ἀκοὰς, ὡς ἂν ὑμεῖς ποτε καὶ τὴν γλῶτταν ἐξαναγεννηθῆναι τούτων, ὧν ἐμοιγε εἴη μετέχειν ἀεὶ, καὶ ὅσοις ἐμοὶ φίλα ποιεῖτε καὶ πράττετε. τοῖς μὲν καθηγεμόσι καὶ διδασκάλοις οὕτως κοινὸς κεῖται νόμος. ὁ βουλόμενος γὰρ τῶν νέων φοιτᾶν οὐκ ἀποκέκλεισται. οὐδὲ γὰρ εὔλογον αἰσθανομένους ἔτι τοὺς παῖδας, ἐφ' ὅ,τι ἔρπουσι, τὸ βέλτιστον ἀποκλείειν ὁδὸν, φόβῳ δὲ καὶ ἀκοντας ἄγειν ἐπὶ τὰ πάτρια. καίτοι δίκαιον ἦν ὥσπερ τοὺς φρενιτίζοντας, ὅταν καὶ τούτους ἀκοντας ἰᾶσθαι, πλὴν ἀλλὰ συγγνώμην ὑπάρχειν ἅπασι τοσούτου κἀγὼ, οἶμαι, διδάσκειν, ἀλλ' οὐχὶ κολάζειν χρὴ τοὺς ἀνοήτους.

Memi-

Meminit EUstathius in Homerum.

In Ἰλιάδ. α. pag. Rom. edit. 114. v. 18. sic inquiens, εἰς ὃ ζητητέον χρῆσιν, καὶ ἐν τοῖς Ἰαμβλίχου εἰς τὰ χρ. Πυθαγόρου.

Rursum in Ἰλιάδ. β. p. 190. v. 26. Ἴσορεῖ γοῦν καὶ ὁ σοφώτατος Ἰάμβλιχος, τὰ Πυθαγορεῖα συσσίτια μὴ ἔχειν πλεῖον, ἢ δέκα ἀνθρώπους συνηνωμένους. Locus, quem innuit EUstathius, est lib. 1. de vita Pythagoræ, cap. 21.

Rursum in Ἰλιάδ. ζ. p. 626. v. 19. Ἴσως οὖν καὶ Ἰάμβλιχος ἐξ Ὁμήρου λαβὼν ἐφιλοσόφησεν, ὡς ἀναγράφεται ἠρεμαρμένη θυσίαις καὶ εὐχαῖς.

Item in Ἰλιάδ. ν. p. 951. v. 52. Οἶδαμεν δὲ ἐκ τῆς Ἰαμβλίχου, καὶ ὅτι ἀπὸ Πυθαγόρου εἴληπται αὕτη, ὃς μαθητῇ δεξιῷ μὲν, ὀκνηρῷ δὲ εἰς μάθησιν, καθ' ἕκαστον μαθηματικὸν σχῆμα ξιφίδιον ἐδίδου ἐξωνούμενος οὕτω τὴν τοῦ παιδευομένου μάθησιν. Locus ille est apud Iamblichum lib. 1. c. 5. & lib. 2. ca. ult. in expositione Symb. 36.

Item in Ὀδυσ. β. p. 1439. v. 25. κρεῖττον δὲ τὸ πρῶτον. ἴσως καὶ Ἰάμβλιχος οἶδε τοιούτους ὄρνιθας, οἱ ἀποῤῥήσσουσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς, καὶ ὡσανεὶ ἀναιροῦσιν ἐπὶ δηλώσει μέλλοντός τινος, ὅσπερ οὐ κατὰ φύσιν εἰ φησὶν, ἀλλ' ἐκφυΐς.

Rursum in Ὀδυσ. γ. p. 1461. v. 48. ὅπερ οὐδὲ Ἰάμβλιχος παραδέχεται, ὅσα θεὶ εὐχῆς φιλοσοφεῖ. Innuit opinor ea, quæ Iamblichus disserit in explicatione quatuor primorum symbolorum.

Meminit & Proclus in Timæum Platonis scribens pag. 5. v. 6. ὀρθῶς ἄρα φησὶν ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος ἢ ὅλλιν τὸ Πλάτωνος θεωρίαν ἐν τοῖς δύο τούτοις περιέχεσθαι διαλόγοις Τιμαίῳ καὶ Παρμενίδῃ.

Item p. 6. v. 48. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος ὑφηγούμενος ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει τοὺς περὶ τὴν νοητὴν θέαν ἐγγεγυμνασμένους ἀσυμμέτρους ἔχειν φησὶ πρὸς τὴν περὶ τὰ αἰσθητὰ διαίρεσιν.

Rursum pag. 64. v. 27. ὁ δὲ γε θεῖος Ἰάμβλιχος τοιαύτην ἱστορίαν οὐδὲν ἡγεῖται προσήκειν ἐν τοῖς προκειμένοις.

Pag.94.v.8.ἀλλὰ δὴ μετὰ τοῦτον ὁ θεῖος Ἰάμβλιχος, ἀλλὰ μὴν ἀντιγράφας πρὸς τὴν Πορφυρίου δόξαν, καὶ εἰς Πλωτῖνον αὐτὴν ἔσαν καταβαλὼν, αὐτὸς δὲ ἢ ἑαυτῷ παραδιδοὺς θεολογίαν, πάντα τὸν νοητὸν κόσμον ἀποκαλεῖ δημιουργόν.

Meminerunt Hieronymus & Augustinus allquoties.

Ioannes Stobæus non raro ejus testimonia allegat.

Citat item Iamblichi aliquot loca ad minimum vicies Suidas.

Meminit Maximus Monachus.

Georgius Pachymerius in lib. 4. de ortu & interitu cap. 7. inter cætera ait, partium namq; & temporis expers ævum etiam à Iamblicho esse existimatur, dicitúrque omnia continere.

Meminit quoque Georgius Cedrenus in compendio historiæ.

Finis vitæ Iamblichi, & de eo testimoniorum apud varios auctores.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ ἐκ κοίλης Συρίας περὶ τοῦ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ βίου καὶ τῆς Πυθαγορικῆς αἱρέσεως

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria Cœle philosophi de vita PYTHAGORICA & Secta PYTHAGORICA

ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

LIBER PRIMUS.

Τοῦ α κεφαλ. ὑπόθεσις.

Capitis primi argumentum.

Προοίμιον περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας. ἐν ᾧ θεῶν παράκλησις γέγραπται, καὶ τὸ χρήσιμον καὶ δυσκολον τῆς πραγματείας συμβαίνεται.

Proœmium de Pythagoræ Philosophia: in quo Deorum advocatio principem locum tenet, & utilitas juxta ac difficultas operis simul indicatur.

ΕΠΙ πάσης μὲν φιλοσοφίας ἁπάντων θεῶν δεῖ παρακαλεῖν ἔθος ἅπασι τοῖς γε σώφροσιν. ἐπὶ δὲ τῇ τοῦ θείου Πυθαγόρου δικαίως ἐπωνυμίῳ νομιζομένῃ, πολὺ δήπου μᾶλλον ἁρμόττει τοῦτο ποιεῖν. Ἐκ θεῶν γὰρ αὐτῆς παραδοθείσης τὸ κατ' ἀρχὰς, οὐκ ἔστιν ἄλλως, ἢ ὅσῳ τῆς ἀντιλαμβάνεσθαι. φῶς γὰρ τοῦτο καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὸ μέγεθος ὑφαίρει τὴν ἀνθρωπινὴν δύναμιν, ὥστε ὀξαίφνης αὐτὴν κατιδεῖν. ἀλλὰ μόνως ἂν τις τῆς θεῶν εὐμενῶς ἐξηγουμένου καταβαχὺ προσιὼν, ἡρέμα ἂν αὐτῆς ἅψασθαι τι δυνηθείη. δεῖ πάντα δὲ ἐν ταῦτα παρακαλέσαντας τοὺς θεοὺς ἡγεμόνας, καὶ δηλωσάντας αὐτοῖς

OMNES quidem prudentes & cœlesti mente præditi homines, qualēcunq; Philosophiæ tractatū aggressuri, omninò Deum advocare cōsueverunt. At in ea Philosophia, quæ divi Pythagoræ existimata, & jure ab illo Pythagorica cognominata est, multò sanè magis hoc facere convenit. Quippe cùm illa initiò ab Diis tradita sit, nequaquā fas fuerit aliter, quā deorū ipsorū adjutorio eā in manus suscipere. Ad hoc n. cùm pulchritudo, tū magnitudo ipsius humani ingenii potentiā ac vim attollit, ut eam cōfestim intueatur. Quinimò Deorū aliquo solum benignè placidèq; præeunte exponenteq;, paulatim quispiā aggrediēs, sensim aliqd ab ea, quod sibi ex usu sit, avellere poterit. Hisce igitur omnib. de causis advocato Deorū numine, iisq; ducib. impetratis, q no-

bis præeāt & nobismetipsis illorū ductui unàcum oratione cōmissis aç cōmendatis, quacunq; jusserint, sequamur, susq; deq; habētes, adeoq; nihil reputātes, quod hęc philosophia ac secta multo jam tēpore neglecta jacuerit, itēq; peregrinis & absurdis doctrinis, atq; abditis infandisq; quibusdā symbolis & signis occulta fuerit ac cō tecta. Adhæc mēdacib. & adulterinis libellis & cōmētariis obūbrari, & ceu tenebris involvi, aliisq; id genus permultis difficultatib. ne quis eā assequi possit, prępediri. Nam deorum nobis voluntas abūdē sufficere debebit, cujus pręsidio ea etiā, quę hisce lōgè abstrusiora sunt, sustinere perfacilè erit. Post deos aūt ipsorū ducē ceu principē præfectū, & divinæ Philosophiæ patrē adjiciemus, nōnullis paulò altiùs de genere ac patria ipsius repetitis.

CAP. II.

De Pythagora & eius genere ac patria. de ejusdē educatione et prima institutione, de peregrinationib. et reditu in patriā, itē de excessu patriæ Italiam versus. Summatimq; de tota eius vita.

FErunt igitur Ancæum, illum inquam, qui Samum, quę in Cephalenia est, incoluit, originem & genus ducere ab ipso quidem Iove, vel propter virtutes, vel propter animi magnitudinem quampiam singularem hæc de ipso fama & opinio obtinuit: prudentia verò ac gloria cæteros omnes Cephalenos antecelluisse.

ἑαυτὲς, καὶ τὸν λόγον, ἐπιθώμεθα ἢ ἂν τάξωσιν, ὡδὲν ὑπολογιζόμενοι, τὸ πολλοῦ ἥδη χρόνον ἠμελῆσθαι τὴν αἵρεσιν ταύτην, καὶ δι' ἀμαθήμασιν δοξενωμένοις, καὶ τισὶν ἀπορρήτοις συμβόλοις διακεκρύφθαι. ψευδέσι τε καὶ πόθοις συγγράμμασιν ἐπισκιάζεσθαι, ἄλλαις τε πολλαῖς τοιαύταις δυσκολίαις παρεκπεπόδιζεσθαι. ἐξαρκεῖ γὰρ ἡμῖν ἡ τῶν θεῶν βούλησις, μεθ' ἧς καὶ τὰ τούτων ἔτι ἀπορώτερα δυνατὸν ὑπομένειν. μὴ δὲ θεοὺς ἡγεμόνα ἑαυτῶν προθησόμεθα τῆς ἀρχηγὸν ἁπάσης τῆς θείας φιλοσοφίας, μηδὲ γε ἄνωθεν προλαβόντες περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ καὶ τῆς πατρίδος.

Κεφ. β.

Περὶ Πυθαγόρου τοῦ γένους αὐτοῦ, καὶ τῆς πατρίδος, καὶ τῆς ἀναδοχῆς καὶ παιδείας, καὶ τῆς ἀποδημίας, καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν ἐπανόδου, καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν ἐξόδου, καὶ ὅλως περὶ παιδὸς τοῦ καθ' αὐτὸν βίου.

ΛΕγεται δὴ οὖν Ἄγκαιον τὸν κατοικήσαντα τὴν Σάμον τὴν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ, γεννᾶσθαι μὲν ἀπὸ Διός, εἴτε δι' ἀρετὴν, εἴτε διὰ ψυχῆς τὸ μέγεθος, ταύτην τὴν φήμην αὐτῷ ἀπενεγκαμένου. φρονήσει δὲ καὶ δόξῃ τῆς ἄλλων Κεφαλλήνων διαφέρειν.

Τούτῳ

Τούτῳ δὲ γενέσθαι χρησμὸν παρὰ τῆς Πυθίας συναγαγεῖν ἀποικίαν ἐκ τῆς κεφαλληνίας, καὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐκ τῆς Θετταλίας, καὶ προσλαβεῖν ἐπιχωρίους ὧδε τε τῆδε Ἀθηναίων, καὶ παρὰ τῆδε Ἐπιδαυρίων, καὶ παρὰ τῆδε Χαλκιδέων. καὶ τούτων ἁπάντων ἡγούμενον οἰκίσαι νῆσον, τὴν δι' ἀρετὴν τὴν ἰδάφους καὶ τῆς γῆς Μελάνφυλον καλουμένην. προσαγορεύσαι τε τὴν πόλιν Σάμον ἀντὶ τῆς Σαμίης τῆς ἐν κεφαλληνίᾳ. τὸν μὲν χρησμὸν συνίστη γενέσθαι τοιοῦτον,

Ἀγναῖε Ἐθναλίαν νῆσον Σάμον ἀντὶ Σάμης σὴν
Οἰκίζειν κέλομαι· φυλλὰς δ' ὀνομάζεσθαι αὐτήν.

Τοῦ δὲ τὰς ἀποικίας ἐκ τῆδε τόπων τῆδε προειρημένων συνελθεῖν, σημεῖον ἐστὶν οὐ μόνον αἱ τῆδε θεῶν τιμαὶ καὶ θυσίαι, διότι μεταμέλειαι τυγχάνουσιν ἐκ τῆδε χώρας, ὅθεν τὰ πλῆθη τῆδε ἀνδρῶν συνῆλθον· ἀλλὰ καὶ τῆδε συγγενείων, καὶ τῆδε μεθ' ἑαυτῶν συνοδίων, ἃς ποιέμενοι οἱ Σάμιοι τυγχάνουσι. φασὶ τοίνυν Μνήμαρχόν τε καὶ Πυθαΐδα τὸν Πυθαγόραν γεννήσαντας, ἐκ ταύτης μὲν τῆς οἰκίας, καὶ τῆς συγγενείας τῆς ἀπ' Ἀγναίου γεγενημένης τῆς ἀποικίας τοῦ Πυθαγόρου. Ταύτης δὲ

Huic autem Ancæo itidem fama est, oraculo ab Apolline Pythio editum fuisse, ut ex Cephalenis hominibus, Arcadibus Thessalisque coloniam collectam deduceret. Cæterùm ex urbe Athenarum, & ex Epidauriis & Chalcidensibus, qui indigenis permisti viverent, advenas ascisceret. Eumq; horum omnium præfectum & quasi ducem insulam habitabilem redditurum, quæ ob soli terræq; præstantiam Melamphylos, hoc est, nigra tribus seu gens vocitata est. Civitatemq; pro Samia, quæ est in Cephalenia, Samum denominaret. Oraculum quidem hujusmodi exstitit,

Ancæe marinam insulam Samum loco
Sames te habitabilem reddere jubeo.
Ipsa verò Phyllas nominatur, quasi
thorus foliaceus dicas.

Hujus verò colonias scilicet ex locis iis, de quibus antè dictum est, conveniisse, argumentum est, non deorum modò honores & sacrificia ex locis, unde virorum multitudo convenit, translataesse: Verùm etiam integræ familiæ & cognationes mutuique conventus, quos Samii faciunt hoc testantur. Ajunt igitur Mnemarchum & Pythaidem Pythagoræ parentes ex hac domo & cognatione coalitioneque hominum, quæ ab Ancæo coloniam deducente facta est, ortos esse. Hac verò

generositate apud cives decãtata, quidã Poëtarũ apud Samios Indigena cũ Apollinis filium esse ait, sic inquiens:

Pythais ex Samis pepeit pulcherrima cunctis
Pythagoram Clario, qui Iovi amicus erat.

Unde verò fabula hæc invaluerit, cõmemorare operæpretium est. Huic Mnemarcho Samio, negociatiõis causa unà cũ uxore jam tum obscurè adhuc ventrem ferente Delphos profecto, Apollo Pythius prædixit, si Syriã versus navigationem institueret, eam quidem gratissimã lucrosissimãq; fore: verùm uxorem jam tum & uterũ gestare, & filium parituram, qui forma quandoq; ac sapiẽtia multis mortaliũ præferendus, quiq; humano generi per omnẽ vitam maximũ commodum utilitatemq; allaturus esset. Cùm aũt Mnemarchus reputasset, & cum animo expendisset, Deũ sibi sic, quaquã scisciranti, nihil oraculo protulisse de nato, nisi eximiũ quid in illũ privilegiũ, & verè divinitus & ab Deo collatũ munus futurũ esset, confestim uxorem pro Parthenide, quo nomine anteà vocabatur, Pythaida trãsnominavit, ab genitore scilicet & vate Apollinis. Cæterùm cùm ipsa apud Sidonios Phœniciæ partũ enixa esset, recẽter editũ filium à prædictẽ do Pythagorã nominavisset, nempe quod ab

τῆς εὐγενείας λεγομένης παρὰ τοῖς πολίταις, ποιητής τις τῶν παρὰ τοῖς Σαμίοις γεγενημένων, Ἀπόλλωνος ἀνδρὸς ἔφη φησὶ, λέγων ἔπος,

Πυθαγόραν τ' ὃν τίκτε Διὶ φίλῳ Ἀπόλλωνι
Πυθὰς, ἣ πάλλος πλεῖστον ἔχεν Σαμίων.

Ὁ πρόθεν δὲ ὁ λόγος ἔπος ἐπεκράτησεν, ἄξιον δὲ μνήσθην. Μνημάρχῳ γὰρ τῷ Σαμίῳ καὶ ἐμπορίαν ἐν Δελφοῖς γερομένῳ, μετὰ τῆς γυναικὸς ἀδήλως ἔτι κυούσης, προεῖπεν ἡ Πυθία, πραγματευομένῳ περὶ τὸ εἰς Συρίαν πλεῖν, τὸν μὲν θυμπρίσασαν ἔσεσθαι καὶ ὄνησιφόρον. τὴν δὲ γυναῖκα κύειν τε ἤδη καὶ τέξεσθαι παῖδα τὸν ἅπαντος πάλλει καὶ σοφίᾳ διοίσοντα, καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει μέγιστον ὄφελος εἰς σύμπαντα τὸν βίον ἐσόμενον. Ὁ δὲ Μνημάρχος συλλογιζόμενος, ὅτι οὐκ ἂν μὴ πυθομένῳ αὐτῷ ἔχρησε τὰ περὶ τέκνου ὁ θεὸς, εἰ μὴ ἐξαίρετόν τι προσφέρημα ἔμελλε περὶ αὐτὸν, καὶ θεοφώρητον, ὡς ἄλλος θεὸς, ἔσεσθαι, τότε εὐθὺς αὐτὴν Παρθενίδος τὸν γυναῖκα Πυθαΐδα μετωνόμασεν, ἀπὸ τῆς γόνου καὶ προφήτιδος. Ἐν δὲ Σιδῶνι ὡς φοινίκης ἀπεκύησε αὐτῆς, τὸν γενόμενον υἱὸν Πυθαγόραν προσηγόρευσεν. ὅτι ἄρα ὑπὸ τῆ Πυθίου

Πυθίου προπομπεύθη αὐτῷ. Παραιτητέοι γὰρ Ἐπιμενίδης καὶ Εὔδοξος καὶ Ξενοκράτης, ὑπονοοῦντες τῇ Παρθενίδι τότε μιγῆναι τὸν Ἀπόλλω, καὶ κυούσης αὐτὴν, εἰ μὴ οὕτως ἐχούσης κατασκῆσαί τε καὶ προαγγεῖλαι δι' ἑαυτοῦ προφήτιδος. τοῦτο μὲν οὖν οὐδαμῶς προσίεται. Τὸ μέντοι τὴν Πυθαγόρου ψυχὴν ἀπὸ τῆς Ἀπόλλωνος ἡγεμονίας οὖσαν, εἴτε σωσιπατρίδην, εἴτε καὶ ἄλλως οἰκειότερον, ἔτι πρὸς τὸν θεὸν τῶν σωμάτων ταγμένην καταπεπέμφθαι εἰς ἀνθρώπους, οὐδεὶς ἂν ἀμφισβητήσειε. τεκμαιρόμενος αὐτῇ τε γενέσει ταύτῃ, καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς ψυχῆς αὐτῇ τῇ παντοδαπῇ. καὶ περὶ μὲν τῆς γενέσεως τοσαῦτα, ἐπεὶ δὲ ἀπεκομίσθη εἰς τὴν Σάμον ἀπὸ τῆς Συρίας ὁ Μνησάρχος μετὰ πολλῶν κέρδους καὶ βαθείας περιουσίας, ἱερὸν ἱδρύσατο τῷ Ἀπόλλωνι Πυθίου ἐπιγράψας. τόν τε παῖδα τοῖς ποικίλοις παιδεύμασι καὶ ἀξιολογωτάτοις ἐνέθρεψε. τὸν μὲν Κρεοφίλῳ, τὸν δὲ Φερεκύδῃ τῷ Συρίῳ, τὸν δὲ σχεδὸν ἅπασι τοῖς τὸ ἱερὸν προϊσταμένοις παραβάλλων αὐτὸν καὶ ἐγχειρίζων, ὡς ἂν εὐμορφότατός τε ἅμα ποτὲ ἰσοπλάτων, καὶ θεοπρεπέστατος;

Apolline Pythio ipsi prædictus esset talis fœtus. Nam Epimenides, EUdoxus & Xenocrates hîc rejiciendi sunt, suspicantes tum Apollinem cum Parthenide consuevisse eamq; gravidasse hocq; ita constituisse, & per vatem ac sacerdotem suam prædixisse, quod utiq; non potuisset, nisi taliter affecta fœmina. Hoc, inquâ, nullo modo recipiendũ est. Cæterùm animã Pythagoræ ab dispensatione imperioq; Apollinis exsistere seu comitem, seu aliter etiam cum Deo hoc propinquius in eadem dignitate ac ordine conjunctam, in homines cœlo demissam esse, nemo quidem dubitarit. Equidẽ indicium sumo tum ex hâc ipsius nativitate, tum etiam omnigena animi ejus sapiẽtia, qua erat præditus. Ac de nativitate quidẽ & origine ejus hęc dicta sũto. Postquã verò Mnesarchus rursus è Syria Samum versus cum lucro nõ exiguo, adeòq; gravi prolixaq; retũ omniũ suppellectile copiaq; trajecisset, Apollini Pythio templũ inscriptũ ædificavit. Porrò natũ hũc variis & memoratu dignissimis disciplinis imbuit, nunc quidem Creophilo, nunc verò Pherecidę Syro, nunc aũt cunctis tantum non templi sacrorũq; præfectis eũ admovẽs & concredens, ut illorũ, de quib. unquam fando auditũ est, formosissimus juxtà, ac majestate quasi Dei excellentissimus bene

beateq́ue ageret. Iam patre mortuo honestissimis ac tẽperantissimis moribus præditus crevit, & in virum evasit. Imò verò admodũ adhuc adolescẽs omni genere honoris & reverẽtiæ ab illis etiã, qui annis gravissimi erãt, affectus fuit. Visus auditusq́; quotiescũq; loqueretur, omniũ in se oculos cõvertebat. Itaq; illi, quẽcunq; etiam intuitus fuisset, adeò mirabilis videbatur, ut à plerisq; meritò affirmaretur, eum Dei filiũ esse. Ille verò partim ab talib. honoribus, partim ab institutione, qua à prima infantia efformatus erat, partim etiã ab naturali divinaq́; pulchritudine cõfirmatus, sese etiãnum magis magisq́; singulis diebus dignũ præsẽtib. prærogativis declarãs exornabat, tam religionibus quã disciplinis vivendiq́; rationib. eximiis: itẽ stato animi & corporis stabili amictu. Quęcũq; loquebatur vel agebat, serena & inimitabili quadã trã quillitate, neq; ira unquam, nec risu, nec æmulatione, nec contẽtione, nec ulla perturbatione vel temeritate captus loquebatur vel agebat: sed instar boni alicuius genii in Samo insula peregrinabatur. Quapropter nondum pubertatis annos egressus, cum magna nominis existimatione Miletem ad Thalem, & Prienem ad Biantem viros sapientes profectus est, urbesq́ue Athenis vicinas adiit,

εὐτυχηθείς. ὑποθανόντος τε τοῦ πατρὸς, σεμνότατος, σωφρονέστατός τε πυθάνετο. κομιδῇ τι νέος ἔτι ὑπάρχων, ἐν ἅπασι πᾶσιν καὶ αἰδοῦς ἠξιοῦτο ἤδη, καὶ ὑπὸ τῶν πρεσβυτάτων ὀφθείς τε καὶ θαυμαζόμενος, ἐπέστρεφε πάντας καὶ ὅτινι οὖν προβλέψας θαυμαστῶς ἐφαίνετο, ὥστε ὑπ' αὐτῶν πολλῶν εἰκότως βεβαιοῦσθαι, τὸ θεοῦ παῖδα εἶναι αὐτὸν εἶναι. ὁ δὲ ἐπιῤῥωνύμενος ὑπὸ τῶν τοιούτων δοξῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἐμβριθοῦς παιδείας, καὶ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θειοτέρας, ἔτι μᾶλλον ἑαυτὸν κατέστασεν ἄξιον τῶν παρόντων προτερημάτων ὑποφαίνων, καὶ διεκόσμει θρησκείαις τε καὶ μαθήμασι, καὶ διαίταις ἀχαιρέτοις, εὐσταθείᾳ τε ψυχῆς κατασολῇ σώματος. ὥστε ἐλέλει ἢ ἔπραττεν εὐδίᾳ καὶ ἀμιμήτῳ τινὶ γαλήνῃ, μήτε ὀργῇ ποτὲ μήτε γέλωτι, μήτε ζήλῳ, μήτε φιλονεικίᾳ, μήτε ἄλλῃ ταραχῇ ἢ προπετείᾳ ἁλισκόμενος. ὡς δὲ δαίμων τις ἀγαθὸς ἐπιδημῶν τῇ Σάμῳ. Διόπερ ἔτι ἐφήβου αὐτοῦ ὄντος πολλῇ δόξῃ εἰς τε Μίλητον πρὸς Θαλῆν, καὶ εἰς Πριήνην πρὸς Βίαντα διεκομίσθη τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰς ἀσυγκίτους πόλις ἐξεφοίτησε. καὶ

σι. καὶ τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην ἤδη ἐν παροιμίᾳ πολλοὶ πολλαχοῦ τὸν νεανίαν ἐπεφημοῦντες ὀξυθέλιζον καὶ διεθρυλλοῦν· ὑποφυομένης δὲ ἄρτι τῆς Πολυκράτους τυραννίδος, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ δέκατον μάλιστα ἔτος γεγονὼς προορώμενός τε οἷ χωρήσει, καὶ ὡς ἐμποδὼν ἔσται τῇ αὐτοῦ προθέσει, ἅτε πάντων αὐτῷ πανταχόθεν φιλομαθείᾳ, νύκτωρ λαθὼν πάντας μετὰ τοῦ Ἑρμοδάμαντος μὲν τὸ ὄνομα, Κρεοφύλου δὲ ἐπικαλουμένου, ὃς ἐλέγετο Κρεοφύλου ἀπόγονος εἶναι, Ὁμήρου ξένου τε ποιητοῦ γενέσθαι φίλος καὶ διδάσκαλος τῶν ἁπάντων, μετὰ τοῦτον πρὸς τὸν Φερεκύδειον διεπορεύσατο, καὶ πρὸς Ἀναξίμανδρον τὸν φυσικὸν, καὶ πρὸς Θαλῆν εἰς Μίλητον. ἅπαντα γενόμενος πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἅτε μέρος οὕτως ὡμίλησεν, ὥστε πάντας αὐτὸν ἀγαπᾶν, καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ θαυμάζειν, καὶ ποιεῖσθαι τῶν λόγων κοινωνόν. καὶ δὴ καὶ ὁ Θαλῆς ἄσμενον αὐτὸν προσήκατο. καὶ θαυμάσας τὴν πρὸς ἄλλους νέους παραλλαγὴν, ὅτι μείζων τε καὶ ἐμφρονεστέρα ἦν τὴν προσφοίτησιν ἤδη δέξασθαι, μεταδοὺς ὅσον ἠδύνατο μαθημάτων τὸ γῆρας τε τὸ

& adoleſcentulum jam Samium comatum, proverbialiter plærique; paſſim laudātes, eiq; fauſta precantes in divis habebant, & in vulgus ſpargebant. Suboriente verò jam tum Polycratis tyrannide, natus circiter annos duo de viginti ſibi ipſi abitione proſpiciens, & quaſi ipſius propoſito impedimento futurus, in primis verò quia & ſtudioſus & cupidus erat diſcendi, noctu inſciis omnibus cum quodam, cui quidem Hermodonti nomen erat, cognomento verò Creophylo, qui nepos eſſe dicebatur illius Creophyli, qui, ut fertur, Homeri hoſpitis & poëtæ amicus fuit, & præceptor omnium: cum hoc, inquam, ad Pherecydem transfretavit, & ad Anaximandrum Phyſicum, & rerum naturalium indagatorem, itemq; ad Thalem Miletum contendit. Præſens cum unoquoq; ipſorum viciſſim ita conſuetudinem familiaritatemq; junxit, ut oēs cum juxta amarent & diligerent, eiusq; naturā ſummopere admirarētur, deniq; orationū participem facerēt, & cū eo palam loquerētur. Imò verò Thales eū libenter quoq; excepit. Atq; admiratus differētiam illius cū reliquis juvenib. quia illa major erat longeq; ſuperarat, opinionē & gloriam, quę jam advenerat, poſtquam, quantum poterat, in diſciplinis eicontuliſſet, & cum ſenectutis

ſuæ

ſuæ ratione, tum corporis ſui imbecillitate culpata, in AEgyptum ipſũ trajicere, & cum Memphiticis ac maximè Iovis ſacerdotibus domeſticũ uſum inire, adhortatus eſt. Ab illis enim ſeipſum quoq; hiſce ceu viatico accepto dimiſiſſe. Quaptopter pleriſq; ſapiens æſtimatur. Non quidem ſe tam excellentium prærogativarum participem factum ajebat, vel à natura vel ab exercitatione, quantum Pythagoram definiebat aſſecutum. Itaq; ſemper ferè commemorabat ceu felicem & auſpicatum nũcium ipſum diviniſſimum & mortalium omniũ ſapientiſſimum evaſurum eſſe, ſi cum ſacerdotibus, quos dixi, viveret.

ἑαυτὸ αἰτιασάμενος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀσθενείαν, προσῆλατο εἰς Αἴγυπτον, διαπλεῦσαι καὶ τοῖς ἐν Μέμφει καὶ Διὸς μάλιστα συμβαλεῖν ἱερεῦσι. περὶ γὰρ ἐκείνων καὶ ἑαυτὸν ἐφωδιάσασθαι ταῦτα. διὸ σοφὸς παρὰ τοῖς πολλοῖς νομίζεται. ὁ μὲν τοσούτων γε προτερημάτων, ἔτε φυσικῶν, ἔτε ὑπ' ἀσκήσεως ἐπιτετυχηκέναι ἑαυτὸν ἔλεγεν, ὅσον τὸν Πυθαγόραν κατορθ.* ὥστε καὶ παντὸς εὐηγγελίζετο, εἰ τοῖς ὁλομένοις ἱερεῦσι συγγένοιτο θειότατον αὐτὸ καὶ σοφώτατον ὑφ' ἁπάντας ἴσως ἀνθρώπους.

CAP. III.

Quæ ipſius in Phœniciam navigatio, quodq; eius ibi ſtudium, quæq; inde & qualis in AEgyptum profectio.

PErmultum igitur ab Thalete cùm in reliquis rebus adjutus eſt, tum maximè in eo, ut temporis parcus eſſet diſpenſator, hujusq; gratia & vini potui, & eſui carnis, atq; ante omnia edacitati valedixit, & tenuibus ac digeſtu diſtributuque per totum corpus, facilibus cibis, quaſi dimenſo uſus eſt, cumq; hinc brevitatẽ ſomni & vigiliã animiq; puritatẽ, adhęc ſanitatẽ corporis certiſſimã maximèq; ſtabilẽ ſibi comparaviſſet, Sidonẽ navigavit, partim quòd perſuaſus eſſet, eã

Κεφ. γ.

Τίς ὁ ἐς τὴν Φοινίκην αὐτῷ πλοῦς, καὶ τίς ἡ ἐκεῖ διατριβὴ, καὶ τίς ἡ ἐντεῦθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημία, καὶ πῶς γενομένη.

Ὠφελήθεις δὲ παρὰ Θαλοῦ τά τε ἄλλα καὶ χρόνου μάλιστα φείδεσθαι, καὶ χαίρειν τούτῳ οἰνοποσίᾳ τε καὶ κρεωφαγίᾳ, καὶ ὅτι πρότερον ἀπολυφαγίᾳ διατεταγμένος τῇ δὲ τῆς λεπτῆς καὶ εὐαναδότου ἐδωδῆς συμμιγεὶς, καὶ τέτον ὀλιγουρίαν καὶ ἐπαγρίαν καὶ ψυχῆς καθαρότητα κτησάμενος ὑγείαν τε ἀκριβεστάτην καὶ ἀπαράγκλιτον τῷ σώματος, ἐξέπλευσεν εἰς τὴν Σιδόνα. φύσει τε αὖ πα-

παιδείαν πεπεισμένος ἔδει, καὶ καλῶς οἰόμενος ἐκεῖθεν αὐτῷ ῥᾴονα τὴν εἰς Αἴγυπτον ἔσεσθαι διάβασιν. Ἐνταῦθα δὲ συμβαλὼν τοῖς τε Μώχου τοῦ φυσιολόγου προφήταις ἀπογόνοις, καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ Φοινικικαῖς ἱεροφανίαις, καὶ τελεταῖς, τελεσθεὶς ἐν τε Βύβλῳ καὶ Τύρῳ. καὶ κατὰ πολλὰ τῆς Συρίας μέρη ἐξ αἰρίσεως ἱερουργούμενα. καὶ οὐχὶ δεισιδαιμονίας ἕνεκα τὸ τοιοῦτον ὑπομείνας, ὡς δέ τις ἁπλῶς ἂν εἴποι καὶ πολὺ δὲ μᾶλλον ἕνεκα καὶ ὁρμῆς θεωρίας καὶ εὐλαβείας, τοῦ μὴ ἀγνοεῖν τῶν ἀξιομαθῶν τῶν ἀρρήτων καὶ τελετῶν φυλαττόμενα, ἐρόμενός τε ὅτι ἄπειρος ἔσοιτο τέλους καὶ δαίμονος τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν τὰ αὐτόθι ὑπάρχοντα, ὃν τοῦτον τε ἐλπίσας καλλιόνων καὶ θειοτέρων ἐκφαντῶν μαθήσεσθαι μυησόμενον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, *καὶ ἀληθὴς κατὰ τὰς Θάλεω τοῦ διδασκάλου ὑποθήκας. διεπορθμεύθη ἀμελητὶ ὑπὸ τινῶν Αἰγυπτίων πορθμείων κατὰ τύχην πορευομένων τοῖς ὑπὸ Κάρμηλον τὸ Φοινικῆ ὄρος αἰγιαλοῖς. ἔνθα ἰμβάζει τὰ πολλὰ ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὸ ἱερόν, οἵπερ ἄσμενοι ἐδέξαντο αὐτὸν, τήν τε ὄψιν αὐτοῦ προσῆκαι,

natura patriam suam esse, parsim etiã quòd rectè judicaret inde sibi facilioren in AEgyptum transitum fore. Hic cum prophetis, qui ab Mocho rerum naturalium conjectore oriundi erant, cumq; aliis Phœniciæ sacrificis congressus, cunctisque sacris cum in Byblo urbe, tum etiam Tyro initiatus fuit, quæq; in multis Syriæ partibus ex instituto ac hæresi sacra peragi solent, perfecit. Neq; verò caussa superstitionis tã multa sustinuit, ut quis simpliciter suspicetur: sed multò potiùs amore ac desiderio cõmẽtationis ac reverentiæ numinis ductus: nempè ne quid eorum, quæ digna scitu & observatu sunt, in deorum arcanis vel sacrificiis, ipsum fugeret: tũ quia anteà jã didicerat, ibi locorũ quodam modo esse ex sacris AEgypti quasi deductas colonias, liberosq; ab illis natos: tũ etiã quia ex eo se præstantiorũ sacrationũq; & syncerorum in spe habuit, & verorũ montium ẽtorũ in AEgypto participem fore, juxta Thaletis magistri præceptiones & cõsilia istuc olatus. Porrò negligẽter parũq; solicitè ab AEgyptiis quibusdã nautis oportunissimè in littóra, quæ subtũt Carmelo mõti Phœniciæ, appellentibus trãsvectus fuit Pythagoras. Ubi solus in tẽplo ut plurimũ degebat. Homines aũt loci istius benignè ipsũ datis dextris exceperũt, lucrati scilicet, hoc,

ut ejus formam conſpicarentur, & ſi quid contuliſſent rerum ſummā hominis æſtimationem pretiumq; prævidentes libenter conferebant. Cæterū cùm inter navigandū ipſe tēperanter & honeſtè, imò verò cōgruēter cōvictui, in quē ſe dediderat, ſeſe diſponeret, melius de ipſo ſētientes, ac majus q̄dquā pro humana natura in decoro pueri ornatu cernētes, recordati ſunt, quēadmodū ſibi cōtinuò ad littus appellentib. jam tum deſcendens ab ſūmis extremiſq; Carmeli collis jugis, viſus fuerit, nempe ab aliorum montiū ſacris abſtinuerunt. Atq; hic mōs multis etiā inacceſſus erat. Lentè ſimul & invocabili pergens gradu, neq; præcipiti præruptóve neq; viſui objecto ſaxo, quod obſtaret. Cūq; ſūmā navis adminiſtrationē haberet ſolūq; voce ſublata, navis ipſis annuentibus & dicto audientib. in Ægyptū delata eſt. Et quietè taciteq; ὃσ maximè loci, ubi nautis p totā navigationē minus eſſet impedimenti allaturus, conſedit. Atq; in una eadēq; corporis pōformatiōe ac figura duas noctes ac dies tres, nec cibū, nec potū, nec ſomnū capiēs, permānſit. Quia nō niſi omnib. clām, uti ſe habebat in illo ſedētario ſtabiliq; loco, in quo verſabatur, breves ſomnos capiebat. Atq; hæc cōtinēter faciebat, & præter exſpectationem ſago veſtitus. Ibiq; loci nautæ, ἡ οἱ ἀποδόντο τὴν ἀπολυτμίαν προεισδόμενοι. ἐπεὶ μὲν τοι κατὰ τὸν πλοῦν ἐγκρατῶς αὐτῷ τε ἡ σεμνῶς, ἀκολάθως τε τῷ σωφρόνῳ διαπαιδεύσει διατέτοντος, ἀμεινον περὶ αὐτῷ διατιθέντες, καὶ μεῖζον τι ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν ἐνίδοντες τῇ τοῦ παιδὸς εὐκοσμίᾳ. ἀναμνησθέντες ὡς προσορμίσασιν εὐθὺς αὐτοῖς ὄφθη κατιὼν ἀπ' ἄκρου τὸ Καρμήλου λόφου. ἱερῷ δὲ τῷ θεῷ ἄλλων ὀρῶν ἀπέσχοντο. αὐτὸ ἡ πολλοῖς ἄβατον. χαλεπῶς τε ἡ ἀνεπαισθήτως βαίνων, οὔτε κρημνώδους τίνος, οὔτε ὑποπίπτοντος πέτρας ἐμπεσούσης, ἡ ἐπισὰς τῷ σκάφει μόνον τὸ ἐπιφθεγξάμενος, εἰς Αἴγυπτον ὁ ἀπόστολος καταπλεύσαντων αὐτῷ ἑνέβη, ἡ σεσωπῇ ἐκάθισεν, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἔμελλεν αὐτοῖς ἐμπόδιος ἔσεσθαι ναυτιλλομένοις παρ' ὅλον τὸν πλοῦν. ἐφ' ἑνός τε ἡ τοῦ αὐτοῦ σχήματος διέμεινε δύο νύκτας ἡ τρεῖς ἡμέρας, μήτε τροφῆς μήτε ποτοῦ μεταλαχών, μήτε ὕπνου. ὅτι ἢ μὴ λάθοι ἅπαντας, ὡς εἶχεν ἐν τῇ ἑδραίᾳ, ἡ ἐκαλεύετο ἐπιμονῇ, κατέδαρθε βραχύ. ἡ ταῦτα δ' ἁπλῶς ἡ σεσυρμένου παρὰ προσδοκίαν. εὐθύτε γῆς

τε νοῦς τὰ συμβάντος αὐτοῖς τῷ πλοῦ, ἀσεὰν τινὸς παρουσίαν θεοῦ φάντα συντιθέντες τὰ τοιάδε. καὶ ἐπισυλλογιζόμενοι δαίμονα θεῖον, ὡς ἀληθῶς ἐπείσθησαν, σὺν αὐτοῖς ἀπὸ Συρίας εἰς Αἴγυπτον μετοίκαι, καὶ τὸν τε εὐρόσλοιπον καὶ φιλοτιμότατον πλοῦν διεξήνυσαν, καὶ σεμνοτέροις, εἴπερ εἰώθεσαν, ὀνόμασί τε καὶ προσαγορεύμασιν ἐχρήσαντο πρός τε ἀλλήλους καὶ πρὸς αὐτὸν μέχρι τῆς εὐτυχεστάτης συμβάσεως αὐτοῖς, καὶ ἀπροσκόπτου σφῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἤδη τῷ σκάφους προσορμίσεως. ἔνθα δὴ ἐκβαίνοντα ὑποδεξάμενοι σεβασμοῦ πάντες, καὶ δαιδεξάμενοι ἐπὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ παραχρῆμα ἄλμου. καὶ αὐτοσχεδίου τίνα βωμὸν πρὸ αὐτοῦ πλάσαντες, ἐπιπυθήσαντές τε ὅσων εἶχον ἀπαρχήν. ὃν ἐπιφερομένοις τινὰς παντοδαπῶν, τὸ φέρον ἀποθέμενοι τὸ σκάφος, ὅπου περ καὶ προῆκτο αὐτοῖς ὁ πλοῦς. ὁ δὲ διὰ τριακοσίων ἀσπίδων ἀπονεύσαντος τὸ σῶμα ἔχων, οὔτε πρὸς τὸν ἀποβίβασμον εἰς τὴν ταύτου αἵρεσιν καὶ χειραγωγίαν, ἠναυλιώθη τόλμᾳ, ἀπὸ τε ναυτίας ἀπέχετο ἐπὶ πολὺ τῆς παραμένου ἀπαρχῆς. ἄλλα ἐφαλόμενος χρησίμους αὐτῷ καὶ τοῦ

interea dum navigarent, hæc omnia quasi ad cujusdam Dei præsentiam concinnabant. Ac colligentes divinum quendam genium, ut reapse crediderunt, secum è Syria AEgyptum accedere, reliquam etiam navigationem felicissimo cursu absolverunt, inque portum cum optimo omine pervenerunt, adhæc blandioribus, quàm soliti erant, nominibus simul & rebus, cùm erga se mutuò, tum erga illum usi sunt, donec longè felicissimè cumq; omni malacia ac tranquillitate in AEgyptiacum littus appulissent, navi in arenā littusq; impacta. Porrò cùm ibi illum navi egressum oēs divino cultu ac laude extulissent excepissentq;, in mūdissima hæna consederūt, atq; ara quadam extemporali & tumultuaria ante ipsum excitata, quicquid habebāt fructuum arborum, baccarumq; folliculis adhuc inclusarū, exemplum, ceu primitias quasdam ipsi apponentes exoneraverunt navem, quocunq; etiam navigatio ipsis institueretur. Ipse verò præ tali inedia corpus habens attenuatius debiliusq;, neq; ad trajiciendum in terram, atque eorundem exitum ac manuductionem tunc vel nausea laboravit, neque ferculis ex fructibus arborum constantibus diu abstinuit, reliquis abhorrentibus: sed cùm utiliter ea attigisset fruitusq; esset, & na-

tuam paulùm roborasset, in vicina diversoria conservavit, eandem moremac consuetudinẽ ubiq; à turbatione remotã moderatãq; custodiens.

CAP. IV.

Quod ipsius in Ægypto studium fuerit. Et quomodo inde in Babyloniam abierit, item quo pacto ibi cum Magis familiarem consuetudinem habuerit.

IAm inde cum maximo studio exactaq; indagatione omnia sacra frequentavit, & admirationi fuit atq; admiratus ab sacerdotibus & prophetis, quorum consuetudine utebatur. Et perquã accuratè edoctus fuit, de quaq; re non intermittens vel eos, qui ipsius judicio laudabiles essẽt, vel eos, qui intelligentia rerum clari notiq; erant, audire, vel sacra eorum, qui qualicunq; modo colebantur. Nullũ etiã locum, in quem profectus arbitrabatur se excellentios magisq; singulare quid reperturũ, nõ est contemplatus. Unde ad omnes sacerdotes peregrinationem fuscepit. Apud unũquemq;, quarũ rerum sapiẽtia quisq; præditus erat, utilissimè profecit. Porrò annos omninò viginti duos in AEgypti sacrariis & arcanis remotisq; tẽplis versatus est, Astronomiæ & Geometriæ operam dans, cunctisq; sacris initiatus, haud temerè & quasi saltuatim, donec tandem ab Cambysis militibus captus Babylonẽ abductus fuit.

θρήσκας τὴν δυνάμιν εἰς τὰς ἐγγὺς διάστασιν συνοικίας, τὸ αὐτὸ ἦθος ἐν παντὶ καταρχῆς καὶ πάσης διαφυλάττων.

Κεφ. δ.

Τὰς ἐν Αἰγύπτῳ ἁπάσας ἐπιδημίας ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς ἐξετάσας, θαυμαζόμενός τε καὶ περιβόητος ὑπὸ τῶν συγγενομένων ἱερέων καὶ προφητῶν. καὶ ἐκδιδασκόμενος ὅτι μάλιστα περὶ ἑκάστου οὐ παρελίπετο ἔστε ἀκούσειεν τῶν καθ' ἑαυτὸν ἐπιστημόνων, ἔστι δ' ἅπερ καὶ ἐπὶ σεμνοῖς ἠγαπεῖζομένοις, ἔστε τελεῖσθαι τῶν ὅπως δήποτε τιμωμένων, ἔστι τόπον ἀνθαιμητον, εἰς ὃν ἀφικόμενος οὐδὲν τελετικώτερον εὑρέτω. ἔθην πρὸ ἁπάντας τοὺς ἱερεῖς ἀνεκδήμησεν ὠφελούμενος παρ' ἑκάστῳ, ὅσα ἦν σοφὸς ἕκαστος. Δύο δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν τοῖς ἀδύτοις διατέλεσεν ἀστρονομῶν καὶ γεωμετρῶν καὶ μυούμενος οὐκ ἐκ διαρρωμῆς, ἀλλ' εἰς ἅπασαν θεῶν τελετὰς ἐκ τοῦ τὸν Καμβύσου αἰχμαλωτισθεὶς εἰς Βαβυλῶνα ἀνήχθη.

καὶ

κἀκεῖ τοῖς Μάγοις ἐντυγχάνων συνδιατρίψας καὶ συναιδυθεὶς τὰ παρ' αὐτοῖς, σεμνὰ καὶ θεῶν θρησκείαν ἐντελεστάτην ἐκμαθών, ἀριθμῶν τε καὶ μουσικῆς, καὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων ἐφ' ἃς ἦρθον ἐλθὼν παρ' αὐτοῖς, ἄλλα τε δώδεκα σωδιατρίψας ἔτη.

Atque ibi cùm Magis sui studiosis & benevolis conversatus est, & in ipsorum mysteriis eruditus fuit, eaq; quæ seria essent, & ad religionem cultūq; numinis pertinebant, exactissimè perdidicit. Itē in arte numerandi ac Musice, reliquisq; disciplinis apud illos ad sūmū fastigiū pervenit, alios prætereà duodecim annos cū illis versatus.

Κεφ. ε.

Πῶς ἐπανῆλθεν αὖθις εἰς τὴν Σάμον. πῶς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ αὐτοῦ διατριβὴ ἐγένετο ἐπιθυμητή. καθ' ὃν τρόπον ἐθαύμασεν αὐτὸν θαυμαστὴ τέχνη ἐπαίδευσεν. ἀκτημοσύνη τε αὐτοῦ εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ τρόποι ἀσκήσεως ἐν τῇ Σάμῳ.

Cap. v.

Quomodo rursum Samū redierit. Quod ipsius interea, dum in Samo peregrinaretur, studium fuerit, & quo pacto eum, qui simile secum nomē haberet, admirabili arte instituerit, tū qua ipsum ad Græcas peregrinationes, & modi exercitationis, quibus in Samo insula usus est.

Ἐλθὼν δὲ εἰς Σάμον ὑπὸ πολλῶν ἀπελείπετο σου ἐνιαυτὸς ἔτος ἤδη γεγονώς. ἀναγνωσθεὶς δὲ ὑπό τινων πρεσβυτέρων, ἐν οὐκ ἔλαττον ἢ πρόσθεν θαυμασθείς, πολλῷ τε γὲ καὶ σοφώτερος ἐν θεοσεβεστέρος αὐτοῖς ἐφάνη, παρακαλούσης αὐτὸν δημοσίᾳ τῆς πατρίδος ὠφελῆσαι πάντας, ἐν μεταδιδόναι τῶν ἐνθυμιῶν, οὐκ ἀπεικότως, τὸν τῆς διδασκαλίας τρόπον συμβολικὸν ποιεῖν ἐπιχείρει ἐν πάντα ἔθιμον τοῖς ἐν Αἰγύπτῳ διδάγμασι κατ' ἐπαίδευθη, οὐ γὲ μὰ σφόδρα προσίετο τὸν τοιοῦτον τρόπον οἱ Σάμιοι, μήθ' ἁρμονίως ἢ ὡς ἐπρεπῶς προσεφύσαν αὐτῷ. μήθ'

Natus annos circiter quinquaginta sex Samum reversus est. Cùm verò rescitum esset ab senioribus quibusdam, rediisse, nec minus, quàm antè, in admiratione esset, (nā & pulchrior juxta ac sapientior, & divina quadam majestate eminentior ipsis est visus) patria eum publicè vocavit, ut de omnibus bene mereretur, & homines suarū cogitationum participes faceret, minimè renitens studebat modum doctrinæ allegoricum & symbolis ceu mysticis rectum reddere, planeq; Ægyptiorum doctrinis, prout in iis ab prima ætate institutus erat, similem, etsi Samii hujusce modi tradēdi morem haud admodum appeterent, neq; decenter nec convenienter ei adhæserunt. Itaq; no-

mine ad eum accurrente, nec germanè & ex animo doctrinas expetente, omnibus modis apud ipsos habitare studebat, Samum nec contemnens nec vili, quod patria esset, æstimãs, omninòq; volens cõterraneos disciplinarum pulchritudinem & elegãtiam, etsi invitos, degustare. Cæterùm cùm observasset quendam pugilum, eorũq; qui se quidem corpusq; exercere amant, verùm pauperẽ alioquin & tenuium fortunarũ hominẽ, cum mẽte & ratione compendioq; scitè admodum & agiliter, idq; cum decora corporis mobilitate in gymnasio pila ludentem, ratus se eum dicto audiẽtem habiturum, si ipsi securo & nihil tale cogitanti, affatim, quæ vitæ necessaria sunt, suppeditaret, juveni post lotionem ad se advocato ultrò promisit se cõmeatus abundè sufficientes ad sustentationem exercitationis corporis præbiturum, seque continenter ejus curam habiturum. Ipsum verò paulatim citraque laborem ullum & assiduè accepit, ne confertim doctrinæ aliquæ onerarentur, quas ipse etiamnum adolescens à Barbaris didicerat. Verùm hę jam tum ipsum propter senium memoriæq; defectum destituebant. Adolescente verò obedientiam pollicente, adeoque rerum necessariarum spe ad hoc animum facilè inducente, ipse ei Arithme-

ρὸς οὖν αὐτὸν προσέχοντας, μηδὲ γνησίως ὀρεγομένου τῆς μαθημάτων αὐτοῖς ἐνοικίζειν σπεύδοντι ξόπω ἐπειρᾶτο, μὴ σπερμάτων μηδὲ ὀλιγωρῶν τῆς Σάμου, ὡς τὸ παράπαν ἦν. γεύσασθαι πάντως βουλόμενος τῆς τῶν μαθημάτων καλλονῆς τοὺς ἀπείρους, εἰ καὶ μὴ ἑκόντας. ἀλλ' οὖν δεινοῖς καὶ μεθόδῳ σπερμάτησας εὐφυῶς τινὰ καὶ εὐκινήτως ἐν τῷ γυμνασίῳ σφαιρίζοντα τῆς φιλογυμναστίας μὲν καὶ σωματοῦντων, σπανίων δ' ἄλλως ἢ ἀπορωτέρων, λογισάμενος ὅτι εὐπειθῆ ἕξει, εἰ τὰ ἐπιτήδεια ἀπλᾶ τῆς αὐτῷ ἀμεριμνοῦντι παρέχοι, προσκαλεσάμενος μετὰ τὸ λουτρὸν τὸν νεανίαν ἐπηγγείλατο αὐτάρκη αὐτῷ ἐφόδια εἰς τὴν τῆς ἀσκήσεως ὑποζοφὴν καὶ ἐπιμελείαν διηνεκῆ παρέξειν, ἐνδιαδέξατο αὐτὸν ἀσκήσεως τε καὶ ἀπόνως, ἐνδιλείχως τε, ὡς μὴ ἀθρόον φορτωθῆναι μαθήματα τίνα, ἃ παρὰ βαρβάροις μὲν ἐξεμάθεν αὐτὸς νέος ὤν. ἀπολείπει δ' αὐτὸν ταῦτα ἤδη διὰ τὸ γῆρας καὶ τὴν τούτου ἀμνημοσύνην. ὑποχωρήσαντος δὲ τοῦ νεανίου ἐπὶ τῇ τῆς ἐπιτηδείων ἀπορίᾳ ὑπομενάσης, τὴν διάθε-

μῆν

μέρ μάθησιν ἢ γεωμετρίας ἐναγεῖν αὐτὸν ἐπειρᾶτο. ἐπάμβακος τὰς ἐκάστου ἀποδείξεις ποιούμενος, καὶ διδάσκων ἅπαντος σχήματος, ὁ ἐστι διὰ γραμμάτος, μισθὸν ἢ ἀντίπονον παρεῖχε τῇ νεανίᾳ ξιόβολον. ἐφ' τοῦτο μέχρι πολλοῦ χρόνου διετέλεσε ποιῶν. φιλοτιμότατος μὲν καὶ σπουδαίως, τάξεσι βελτίσῃ ἐμβιβάζων εἰς τὴν θεωρίαν. Καθ' ἑκάστου δὲ χήματος παράληψιν ξιόβολον ἐπιδιδούς. ἐπεὶ δὲ ὁ νεανίας ὁδοῦ τινὶ ἐμελεῖ ἀγόμενος, ἢ ἐπιτρέπειας ἤδη ἀπελαμβάνετο ἢ τῆς εὐδοκίας ἢ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν τοῖς μαθήμασι, συνιδὼν τὸ γενόμενον ὁ σοφὸς, ἢ ὅτι οὐκ ἂν ἔτι ἔχων ἔτι ἀποτείσειν ἀδὲ ἀπόχοιτο τῆς μαθήσεως, ἀδ' εἰ πάντα πένθοι πενίαν, ὑπεστιμήσατο ἢ ἀπορίαν τῆς ξιοβόλου. Ἐκείνῳ δὲ εἰπόντος, ἀλλὰ ἢ χάριες αὐτῶν οἷς τε εἰμὶ μανθάνειν, ἢ διαβέχεσθαί σου τὰ μαθήματα, ἐπήνεγκεν. Ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς τὰ σφῷν ἔσφην ἐπιτήδεια ἔχω ἔτι οὐδ' εἰς ἐμαυτόν. διὸ δεῖν σχολάζειν εἰς ποιεῖσθαι μὲν ἢ κατ' ἤπειρον ἀναγκαίων, ἢ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, οὐ κακῶς ἔχειν ἀμβλακεῖν

metices & Geometriæ disciplinam instillare conabatur, cujusque artis demonstrationes in abaco faciens, figurarumque omnium formas docens per literas, mercedem & laboris compensationem juveni dedit triobolum, idque aliquandiu facere non destitit. Honoris studiosissimus erat, & perstudiosè, cumque optimo ordine in rerum contemplationem inducebat. Porrò pro cujusq; figuræ exceptione triobolum numerabat. Sed postquam adolescens commoda & concinna quadam via ductus eam jam, quæ excelleret, maximeq; afficeret, accepit, & consecutionem ordinémve, quæ in disciplinis potissimè requiruntur, edoctus esset, sapiens ille re intellecta, quodque ab ea disciplina non deficeret libenter, nec abstenturus esset, etsi vel omnem pauperratem foret subiturus, honoravit indigentiam eius etiam triobolis. Illo verò dicente, atqui sine illis & discere possum, & tuas doctrinas excipere, subjecit: sed nec ipsemet habeo, quæ ad me alendum sufficiunt. Quare mentem vacare oportebit, ut, quæ quotidiano victui necessaria erunt, inveniam. Iam sustentationem quotidianæ vitæ habere non satis bellè sufficienterq; possumus ex abaco,

inani-

inanibusq; & fructus expertibus literis, ut se quis vel maximè torqueat macerétq;. Ita ut ægrè admodum adolescens ab eo avelleretur, quò contemplationem continuaret. Verùm ea illum contra fari: equidem tibi reliquum sufficiam inquit, & beneficiū quodammodo ciconiarum in morē rependam. Siquidē pro quaq; forma ipse tibi triobolum dabo. Atq; ex eo tēpore ita literarū amore captus est, ut Samiorū solus una cum Pythagora, quo cum idem nomen habebat, sed Eratoclis erat filius, extolleretur. Hujus verò etiam Commentarii feruntur ἀλειπτικοὶ, hoc est, Unguentarii: & Athletarum illius temporis, constitutio de esu carnium loco caricarum: quæ malè ad Pythagoram Mnemarchi filium ab nonnullis referuntur. Circa hoc ipsum tempus ipse in summa admiratione fuisse perhibetur in Delo insula, cùm eum, qui dicitur incruentus, accessisset, simulque Apollinis genitoris aram, ejusque administros, qui ipsius sacris essent operati, unde ad omnia oracula se contulit. Item legum caussa in Creta ac Sparta quoque versatus est, earumque omnium auditor simul & discipulus factus, cùm domum reversus esset, acriter ea, quæ omissa fuerant indagare aggressus est. Ac primum quidem omniū locum,

καὶ ἀνοήτους μετασκευάσειν ἑαυτὸν ἂν τι σπείσαιτο. ὥστε τὸν νεανίαν δυσαποσπάστως τοῦ συνεῖναι τὴν θεωρίαν ἔχοντα. καὶ ταῦτ' εἰπεῖν· Ἐγώ σοι λοιπὸν πορίῳ, καὶ ἀντιπελαργήσω ξόπον τινά. κατὰ γὰρ ἕκαστον χρῆμα ξιώβολον τ' αὐτὸς σοι ἀντιπαρέξω. καὶ τὸ ὑπὸ τοῦδε ὧδε τῶν ἐάλω ὑπὸ τῶν μαθημάτων, ὥστε μόνος Σαμίων σὺν τῷ Πυθαγόρᾳ ὁμώνυμος ὢν αὐτῷ, Ἐρατοκλείους δὲ υἱός. τούτου δὲ καὶ τὰ ἀλειπτικὰ συγγράμματα φέρεται. καὶ ἀντιχαίδων τοῖς τότε ἀθληταῖς χρεώδους ξοφὴς ἀγωγάς, οὐ καλῶς εἰς Πυθαγόραν τὸν Μνημάρχου τούτων ἀναφερομένων. λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ Δῆλον, προσελθόντα αὐτὸν πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον, καὶ τὰ γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμοὶ, καὶ τούτῳ θεραπεύσαντας, ὅθεν εἰς ἅπαντα τὰ μαντεῖα παρέβαλε. καὶ ἐν Κρήτῃ δὲ καὶ ἐν Σπάρτῃ τῶν νόμων ἕνεκα διέξεισι. καὶ τούτων ἀκουστὴς τε καὶ μαθητὴς γενόμενος εἰς οἶκον ἐπανελθὼν ὥρμησεν ὅπως τὰ παραλελειμμένα ζητήσειν. καὶ πρῶτα μὲν ἀλλ' εἰς τὴν

ἐν τῇ πόλει κατεσκεύασατο, Πυθαγόρου * καλούμενον ἔτι καὶ νῦν ἡμικύκλιον, ἐν ᾧ νῦν Σάμιοι περὶ τῶν κοινῶν βουλεύονται, νομίζοντες περὶ τῶν καλλίστων καὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν ξυμφερόντων ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ προσήκειν τιθέναι τὰς ζητήσεις. ἐν ᾧ κατεσκεύασεν ὁ πάντων ποιησάμενος τὴν ἐπιμέλειαν, ἔξω τε τῆς πόλεως οἰκεῖον τῆς αὐτοῦ φιλοσοφίας ἄντρον ποιησάμενος, ἐν τούτῳ τὰ πολλὰ τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας διέζησε, καὶ τὴν ζήτησιν ἐποιεῖτο, τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι χρησίμων, τὸν αὐτὸν ζῆλον Μίνῳ τῷ τοῦ Διὸς υἱῷ διανοηθείς. καὶ τοσοῦτον ἐπήνεγκεν ὕστερον τῶν τοῖς ἐκείνου μαθήμασι χρησαμένων, ὥστε ἐκείνοι μὲν δὴ μικροῖς θεωρήμασι μέγιστοι ἐφρόνησαν· Πυθαγόρας δὲ συνετέλεσε τὴν περὶ τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην, καὶ ταῖς ἀποδείξεσιν αὐτῆς ὅλαις ταῖς Ἀριθμητικαῖς καὶ ταῖς γεωμετρικαῖς διέλασεν. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων, ἔτι μᾶλλον αὐτὸν θαυμαστέον, ἤδη γὰρ μεγάλην ἐπίδοσιν τῆς φιλοσοφίας ἐχούσης, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἅπάσης θαυμάζειν αὐτὸν προαιρούμενος,

in quo commoraretur, in urbe construxit, à semicirculo etiamnum Pythagoræ hemicyclium vocitatum, quo in loco Samii hodie de rebus publicis consultant, æquum esse judicantes, ut de honestis & virtutibus, de æquitate ac justitia, deq; iis, quæ spectarent ad publicam utilitatẽ, illo in loco quæstiones instituantur. In eo iste, qui omnium curam habuit, hoc gymnasium construxit, extraq; urbem proprium philosophiæ suæ ac literis antrum effecit, in quo maximam partẽ noctesq; diesq; versabatur, & quęstionem instituebat eorum, quæ in disciplinis utilia essent, eundem morem cum animo volutans, quem Minos Iovis filius tenuerat. Cæterùm tantum postea ab iis, qui ejus dogmatibus erant usi, differebat, ut illi quidem in disquisitionibus & præceptis exiguis maximi habiti essent: Pythagoras verò de rebus cœlestibus scientiam consummarit, eamque demonstrationibus universis tam Arithmeticis, quam Geometricis percurrerit. Nec hoc solùm: Verùm etiam ipsemet postea magis ob ea, quæ ab illo acta sunt, admirandus fuerit. Cùm enim Philosophia jam magnum incrementum sortita esset, & tota Græcia, ipsum in primis admirari constituisset,

optimis quibusq; & philoſophię,ſtudio deditiſſimis ejus cauſſa Samum profectis, volentibusq; eius inſtitutionis, quā traderet, participes eſſe, ab civibus ſuis ad nullas non legationes tractus,cumq; iiſdē adminiſtris publicis cōgredi & communicare coactus fuit. verū cùm prudēter vidiſſet,legib. patriæ parenti difficile fore, ſi ibi remaneret, ſtudio philoſophiæ incumbere, in agrum aliquem remotum ſe abdidit. Idq;,quod omnes,qui ante ſe olim philoſophiæ operam dediſſent, peregrè extra patriæ ſolum in locis remotis vitam finiviſſent.

καὶ τῆ ἀρίστων καὶ τῆ φιλοσοφωτάτων εἰς τὴν Σάμιον δι' ἐκεῖνον παραγινομένων, καὶ βουλομένων κοινωνεῖν τῆς παρ' ἐκείνου παιδείας, ἅτε τῆ αὐτῆ πολιτῆ εἰς τὰς πρεσβείας πάσας ἐλκόμενος, καὶ μετέχειν ἀναγκαζόμενος τῆ αὐτῆ λειτουργῶν. καὶ συνιδὼν, ὅτι τῆς τῆς πατρίδος νόμοις πειθομένῳ χαλεπὸν αὐτῷ μένοντος φιλοσοφεῖν καὶ διότι πάντες οἱ πρότερον φιλοσοφήσαντες ὅπῃ ξένης τὸν βίον διετέλεσαν.

CAP. VI.

Cauſa,ob quas in Italiam eſt profectus, deq; hac eius peregrinatione. Itē univerſalis & diſtincta de Pythagora, cuiusmodi ſcilicet fuerit,cōmemoratio,deq; ipſius Philoſophia.

Κεφ. ς.

Αἰτίαι δ' αἱ ἀπιδέμησιν εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ περὶ τῆς ἀποδημίας αὐτῆ ταύτης. καὶ διαλυκὴ τις διήγησις περὶ Πυθαγόρου, ὁποῖός τις ἦν ὁ περὶ αὐτὸ φιλοσοφίας.

PYthagoras hiſce omnibus diligenter ſecum expenſis cumq; animo conſideratis,adhæc fugiēs politica negotia atq; occupationes, ut verò nōnulli dictitant,eorum,qui tum Samū incolebant,oſcitationem ac negligētiā in diſcēdis literis devitans, in Italiā diſceſſit,patriam reputans eam regionē,quę quam plurimos haberet bene erga literas affectos, qq; ardenter modeſteq; diſcere averēt. Cumq; Crotone, quæ nobiliſſima urbiū erat, primitus adhortationē inſtituiſſet, permultos ſectatores habuit,ut palā narretur, ipſū homines ſexcētos habuiſſe, nō ab

ΤΑῦτα πάντα παρ' αὐτῷ διανοηθεὶς, καὶ φεύγων τὰς πολιτικὰς ἀχολίας, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τὴν περὶ παιδείας ὀλιγωρίαν τῆ τότε τὴν Σάμον οἰκούντων παρατρέμενος, ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. παρόντα ἡγησάμενος τὴν πλείονων ἐπιχόντων πρὸς τὸ μανθάνειν * οἰκειοτέρως ἔχουσαν χώραν. καὶ ἐν πρώτῃ Κρότωνι ὁπισημοτάτῳ πόλει προξενήσαμενος πολλὰς ἔσχε ζηλωτὰς, ὥστε ἱστορεῖται, ἑξακοσίους αὐτὸν ἀνθρώπους ἔχειν, οὐ μόνον ὑπ' αὐ-

ὑπ' αὐτῦ κεκινημένους εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἧς μετεδίδου, ἀλλὰ καὶ τὰ λεγόμενον, κοινοβίους, καθὰς προσέταξε, γενομένους. καὶ ἦσαν μὲν ἔτοι οἱ φιλοσοφοῦντες. οἱ δὲ πολλοὶ ἀκροαταὶ, οὓς ἀκουσματικοὺς καλοῦσι, ἐν μιᾷ μόνον ἀκροάσει, ὡς φασιν, *ἣν πρωτίστω καὶ πάνδημον, μόνον ἐπιβὰς τῆς Ἰταλίας ὁ ἄνθρωπος ἐποιήσατο πλείονες ἢ δισχίλιοι τοῖς λόγοις ἐνεχάσθησαν. ἀλλὰ ὁμοῦ παισὶ καὶ γυναιξὶν ὁμακόειον πανμέγεθες ἱδρυσάμενοι καὶ πολίσαντες αὐτοῖς τὴν πρὸς πάντων ἐπικληθεῖσαν μεγάλλω Ἑλλάδα. νόμους τε παρ' αὐτῦ δεξάμενοι καὶ πρόσταγματα ὡσανεὶ θείας ἐντολὰς· ὧν ἐντὸς ἐδὲν ἔπραττον· παρέμενον ὁμονοοῦντες ὅλῳ τῷ τῆς ὁμιλητῆς ἀθροίσματι ὑφηνιόμενοι, καὶ πάσης τῆς περιξ μακαριζόμενοι. τάς τε οὐσίας κοινὰς εἶχον· ὡς προσελήλυθε καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν λοιπὸν καταριθμοῦν, ὡς ἀγαθόν τινα δαίμονα καὶ φιλανθρωπότατον. οἱ μὲν τὸν Πύθιον, οἱ δὲ τὸν ἐξ Ὑπερβορέων Ἀπόλλωνα, οἱ δὲ τὸν Παιῶνα, οἱ δὲ τῶν τὴν σελήνην κατοικούντων δαιμόνων

se modò ad philosophiæ, quã tradebat, studium motos excitosque: verùm etiam ab communi, quod dicitur, vivendi modo, uti instituit, cœnobios, quasi convivas dicas, factos. Atque hi quidem erant, qui Philosophiæ operam dabant. Plarique verò auditores, quos ab præceptis, quæ audiunt, ἀκουσματικοὺς appellant, unica solùm prælectione, * ut ajunt, quam primam & inspectante omni populo publicam, vel ingressus solum in Italiã, hic homo habuit, amplius bis mille homines orationib. capti fuerũt. Sed pueris & fœminis simul ὁμακόειον, hoc est auditoriũ publicum, ad quod oẽs simul cõvenirẽt, idq; pmagnũ & amplũ ædificarunt, urbisq; instar ipsis fabricarũt, ab omnib. magnã Græciã vocitatũ. Legibusq; ab illo acceptis, & edictis tanquã divinis præceptionib. (citra quas nihil administrabãt) pmãserũt uno eodẽq; animo cõcordes, ab universo cœtu discipulorũ & familiariũ prędicati, & ab vicinis omnib⁹, q circũ circa erãt, habiri sũt felices & beati, simulq; facultates suas, * uti modò dictũ est, cõmunes habuerũt. Tãdẽq; Pythagorã divis ãnumerabant, ceu bonũ aliquẽ hominũq; ãmãtissimũ geniũ. Nõnulli quidẽ Pythium, at alii Hyperboreũ Apollinẽ, rursũ quidã Pęonẽ, alii certum quendã ex geniis, qui Lunã inhabitabant.

Nec deerāt, qui quempiam esse deorum cœlestium prędicabant, in usū & correctionem vitę mortaliū sub figura humana datū esse aiētes, atq; hominibus, qui tum erāt, apparuisse ut salutare felicitatis & Philosophiæ calcar & incitamentum mortaliū generi donaret, quo majus nec venit, nec venturum unquā est bonū, quā quod deorū beneficio per hunc ipsum Pythagorā gratis collatū erat. Quamobrē etiamnum proverbium, SAMIUS CAPILLATUS; de honestissimo ac religiosissimo homine dici solet. Aristoteles in libris de Philosophia Pythagorica commemorat talem quampiam divisionem ab viris, inter ea, quæ maximè arcana sūt, asservari, animantium ratione præditorum, alius quidem est Deus, alius verò homo, alius autem ut Pythagoras. Ac valdè probabiliter ipsum talem habebant. Quippe cujus solius beneficio de diis, de heroib. de subtiliorib. spiritibus, mundiq; tum globosis corporibus, tum omnigeno stellarū motu, adhęc de accremētis & defectib⁹, item de inęqualitatib. & aculeatis & circularib. revolutionibus, deq; omnib. quæ in mundo habētur, naturis tam cœli terræque, quàm illarum rerum, quę mediq; inter ipsa sunt, & manifestis & abstrusis, recta quædam, & similis rebus exsistentibus intelligētia sciēt[illegible]q; hominib. patefa-

ἐνα. Ἄλλοι δὲ ἄλλον τῆς Ὀλυμπίων θεῶν ἐφήμιζον, εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ θνητοῦ βίου, λέγοντες ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ φανῆναι τοῖς τότε, ἵνα τὸ τῆς εὐδαιμονίας τε καὶ φιλοσοφίας σωτήριον ἔναυσμα χαρίσηται τῇ θνητῇ φύσει, οὗ μεῖζον ἀγαθὸν οὔτε ἦλθεν, ἔτε ἥξει ποτε, δωρηθὲν ἐκ θεῶν διὰ τούτου τοῦ Πυθαγόρου. διόπερ ἔτι καὶ νῦν ἡ παροιμία, τὸν ἐκ Σάμου κομήτην ἐπὶ τῷ σεμνοτάτῳ ἀλαζονεύεσθαι. ἱστορεῖ δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας, διαίρεσιν τινα τοιάνδε, ὑπὸ τῆς ἀνδρῶν ἐν τοῖς πάνυ ἀπορρήτοις ἀλαφυλάττεσθαι. τοῦ λογικοῦ ζῴου, τὸ μὲν ἐστι θεὸς, τὸ δὲ ἄνθρωπος, τὸ δὲ οἷον Πυθαγόρας. καὶ πάνυ εὐλόγως τοιοῦτον αὐτὸν ὑπελάμβανον· δι' ὃν περὶ θεῶν μὲν καὶ ἡρώων καὶ δαιμόνων καὶ κόσμου σφαιρῶν τε καὶ ἀστέρων κινήσεως παντοίας καὶ προσθήσεων τε, καὶ ὑπολείψεων & ἀνωμαλιῶν ἐκκεντροτήτων τε καὶ ἐπικύκλων, & τῆς ἐν κόσμῳ πάντων ἑρμοῦ καὶ γῆς, καὶ τῆς μεταξὺ φύσεων ἐκδήλωντε καὶ ἀποκρύφων ὀρθή τις & ἐοικυῖα τοῖς οὖσι παρεισῆλθεν ἔννοια.

νοια. μηδὲν τῶν φαινομένων, ἢ δι' ἐπινοίας λαμβανομένων, μηδαμῶς ἀντιπαίουσα μαθήματα καὶ θεωρίαν, καὶ τὰ ὅλως ἐπιστημονικὰ πάντα, ὅσα περιομματοποιὰ τῆς ψυχῆς, ὡς ἀληθῶς, & καθαρτικὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων τὴν νῦν τυφλώσεως πρὸς τὸ καθιδεῖν δυνηθῆναι τὰς ὄντως τῶν ὅλων ἀρχὰς & αἰτίας, ἐνωχίσθη τοῖς Ἕλλησιν. πολιτείαν δὲ ἡ βελτίστη καὶ ὁμοδημία, καὶ κοινὰ τὰ φίλων, καὶ θρησκεία θεῶν, καὶ ὁσιότης προσκατοιχομένη, νομοθεσία τε & παιδεία, καὶ ἐχεμυθία, & φειδὼ τῶν ἄλλων ζώων, & ἐγκρατείη, καὶ σωφροσύνη καὶ ἀγχινοία καὶ θειότης, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ, ὡς ἐνὶ ὀνόματι περιλαβεῖν, ταῦτα πάντα τοῖς φιλομαθοῦσιν, ἀξιέρασα καὶ φιλοσοφούμενα δι' αὐτὸν ἐφάνη. εἰκότως δὴ οὖν ἅπαντα ταῦτα ἃ δὴ νῦν ἔλεγον, ὅτως ὑπερφυῶς ἐθαύμαζον τὸν Πυθαγόραν.

cta est. Nulla in re eorum, quæ apparent, vel mentis perspicacitate percipiuntur, contra bonas artes ullo modo, & contemplationem cunctaque quæ scientia comprehenduntur, sese opponens. Nimirum quæcunq; verè animi oculos efficiant, & purgent mentem ab cæcitate aliis studiis inducta: ita ut videre reipsa possis rerum omnium tum initia tum causas, in Græcis habitavisse. Optimus autem Reipub. status itemq; popularis constitutio, tum amicorum communio, deorum religio, pietas eorum, qui jampridem decesserunt, legumlatio, disciplinarum traditio, ἐχεμυθία, vel silentium, abstinentia & parcitas ab animalibus, temperantia, animi lætitia, prudentia, divinitas, aliaq; virtutes, ut uno verbo complectar, hæc, inquam, omnia discendi studiosis per ipsum ostensa sunt digna esse, quæ amarentur studioque compararentur. Hisce igitur omnibus de causis meritò, ut jam dixi, effectum est, ut adeò incredibiliter Pythagoram passim homines admirarentur.

Κεφ. ζ.

Κοινοί τινες ὕπτιες ἐι τύτοι τ ὸ Ἰταλίᾳ αὐτῦ πραξίων, καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπους ἐμφερομένων ἐις τ κοινὸν λόγον, ὁποῖοί τινες ἦσαν.

Cap. VII.

Communes quædam quasi adumbrationes eorum, quæ ab eo gesta sunt in Italia: tum cujusmodi fuerint sermones ejus publici, quos ad homines proferebat.

AT enim jam deinceps dicendū est, quemadmodum peregrinationē sit ingressus, quibusq; primùm & quas orationes habuerit, & quibus de rebus, & ad quos. Ita enim facilè à nobis colligetur, quæ & qualia ejus fuerint studia in eo vitæ genere, in quo tunc vixit. Fertur itaque, cùm in Italia & Sicilia peregrinaretur, accepisse civitates quasdam servitute ab se mutuò, partim quidem jam multos annos, partim verò non ita pridem pressas fuisse. Eas igitur liberali prudentia complevit per auditores, qui singulis diebus ad ipsum meabant, atq; in libertatem asseruit. Item libertate donavit Crotonem, Sybarinque & Catanem, Rhegiumque & Himeram, Acragantem & Taromenas, aliasque nonnullas, quibus etiam leges tulit per Charondam Catanæum, & Zaleucum Locrum, quorum legibus optimè & institutæ & dignæ fuerunt, idque perdiu, quas maximæ quæque sequerentur & vicinæ urbes. Funditus autem seditionem dissensionemque, & uno verbo factionem, non ab notis modò ipsisque majoribus ad multas usque, uti narratur, familias: Verùm etiam ab omnibus cum Italiæ tum Siciliæ civitatibus, ubi & intestina & externa dissidia & contentiones fervebant, sustulit. Frequens enim ei in ore erat apud

ΔΕῖ τοίνυν μετὰ τοῦτο εἰπεῖν ὡῶς ἐπεδήμησε, καὶ τισι πρώτοις, τίνας τε λόγους ἐποιήσατο καὶ περὶ τίνων & πρὸς τίνας. οὕτω γὰρ ἂν γένοιτο εὔλημπτα ἡμῖν τὰ τῆς διατριβῆς αὐτοῦ, τίνα ἦν, καὶ ὁποῖα ἐν τῷ τότε βίῳ. λέγεται τοίνυν ὡς ἐπιδημήσας Ἰταλίᾳ, καὶ Σικελίᾳ, ἃς κατέλαβε πόλεις δεδουλωμένας ὑπ' ἀλλήλων, τὰς μὲν πολλῶν ἐτῶν, τὰς δὲ νεωστὶ, ταύτας φρονήματος ἐλευθερίου ὑποπλήσας ἀφ' ἑκάστης ἀκροατῶν αὐτῷ, ἀνερρύσατο. * καὶ ἐλευθερίαν ἐποίησε Κρότωνα καὶ Σύβαριν, καὶ Κατάνην, καὶ Ῥήγιον καὶ Ἱμέραν καὶ Ἀκράγαντα καὶ Ταορμενὰς, καὶ ἄλλας τινὰς, αἷς καὶ νόμους ἔθετο ἀφ' Χαρώνδα τοῦ Καταναίου καὶ Ζαλεύκου τοῦ Λοκροῦ, δι' ὧν εὐνομώτατα καὶ ἀξιοζήλωτοι ταῖς * ἐφεξῆς πόλεσι μέχρι πολλοῦ διετέλεσαν. ἀνεῖλε δὲ ἀρχὴν φασὶν καὶ διχοφωνίαν, καὶ ἁπλῶς ἑτεροφροσύνην, ἃ μόνον ἀπὸ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν ἀπογόνων δὲ αὐτῶν μέχρι πολλῶν, ὡς ἱστορεῖται, γενεῶν, ἀλλὰ καθόλου ἀπὸ πάσῃ ἐν Ἰταλίᾳ & Σικελίᾳ πόλεων πασῶν, καθ' τε ἑαυτὰς καὶ πρὸς ἀλλήλας. πυκνὸν γὰρ ἦν αὐτῷ

πρὸς

πρὸς ἅπαντας παθεῖν χὴ πολλὲς καὶ ὀλίγους ἀποφθεγμα, χρησμῷ θεῦ συμβουλευτικοῦ ὅμοιον,* ἐπὶ τὸ μὴ τις ὥσπερ εἰ κὴ ἀναγκαίως φαλακίσσις τις τῶν αὐτῷ δοκούντων, τὸ τοιοῦτον ἀπόφθεγμα. »φυγαδευτέον πάσῃ μηχανῇ, ὡς »ἐκκοπτέον πυρὶ κὴ σιδήρῳ, καὶ »μηχαναῖς παντοίαις, ἀπὸ μὲν »σώματος, νόσον· ἀπὸ δὲ ψυχῆς »ἀμαθίαν· κοιλίας δὲ, πολυ»τέλειαν· πόλεως δὲ, στάσιν. »οἴκου δὲ διχοφροσύνην, ἐμοῦ δὲ »πάντων ἀμυρίαν δι' ὧν φιλοσορ»γότατα ἀνεμίμνησκεν ἕκαστον τῶν ἀρίστων δογμάτων. ὁ μὲν οὖν κοινὸς τύπος αὐτῷ τῆς ζωῆς ἐν τε τοῖς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσι, τοιοῦτος ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ· εἰδὲ δεῖ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον ἀπομνημονεύσαι, ὧν ἐπραξε καὶ εἶπε, ῥητέον ὡς παρεγένετο μὲν εἰς Ἰταλίαν κατὰ τὴν Ὀλυμπιάδα τὴν δευτέραν ἐπὶ ταῖς ἑξήκοντα, καθ' ἣν Ἐρυξίδας ὁ Χαλκιδεὺς στάδιον ἐνίκησεν. εὐθὺς δὲ περίβλεπτος καὶ περίστατος ἠγέρθη, καθάπερ καὶ πρότερον, ὅτε εἰς Δῆλον κατέπλευσεν. ἐκεῖθε γὸ πρὸς μόνον τὸν βωμὸν ἠγέτορος Ἀπόλλωνος προσδεξάμενος, ὃς μόνος ἀναίμακτος ἔζην, ἐθαυμάσθη παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ.

quoſvis ubiq;, ſive illi multi eſſent, ſive pauci, celebre illud apophthegma, ſcitúmve & memorabile dictum, Dei conſultantis oraculo ſimile, quaſi quædam epitome & ſummaria eorum, quæ ipſi laudábiliter viſa fuere, enumeratio. Eſt autem tale. Procul »relegandum quavis machina & co»natu, ignique ferroq; præcidendum »& omnibus machinis ſeu præſidiis »ab corpore quidem, morbum: ab »animo verò, imperitiam: ab ventre, »luxum, & oppiparum apparatum: »ab civitate ſeditionem: ab ædibus »familiaribus factionem: ſimulque ab »omnibus partium ſtudium, quibus »tenerrimè indulgētiſſimeq; quemq; »optimorum dogmatū admonebat: communis igitur ejus vitæ cum in dictis, tum factis deſcriptio iſtiuſmodi tum temporis erat. Quod ſi verò ea etiam ſigillatim commemoranda ſint, quæ fecit dixitque, eum in Italiam circiter Olympiade ſexageſima ſecunda veniſſe dicendum eſt, qua Eryxidas Chalcidenſis ſtadium vicit. Continuò autem ſuſpici cœpit illuſtris cunctisque conſpicuus, uti & priùs erat, quū Delum navigavit. Ibi enim ad ſolam aram Apollinis genitoris, utpote quæ ſola omnium incruenta eſt, vota precesque fecit, & in ſumma apud homines inſulares admiratione atque æſtimatione fuit.

CAP.

CAP. VIII.

Quo tempore & quomodo Croionem abierit, & qua fecerit prima aggressione, quosq; ad juvenes sermones dixerit.

PORrò circa id tempus ex Sybaride Crotonem versus profectus in piscatores retia trahentes in littore incidit. Cæterùm everriculo dispersò, inq; maris fundo etiamnum onerato, quantam piscium copiam attraherēt, numero omnium expresso, dixit. Ac viris exspectātibus, ecquid nā præcepturus esset, ut effectum darēt, num hoc ita se habiturū esset, omnib. præcepit, ut vivos pisces, priùs tamen exactè numeratos, dimitterent. Quodq; magis adhuc admirandum est, ne unus quidem ex omnibus piscibus toto illo temporis spatio, quo numerus inibatur, ex aquis extractus ipso quidem astante exspiravit. Sed numerato piscatoribus piscium pretio, Crotonem abiit. At illi rem gestam passim divulgarunt. Cumq; ejus nomen ab pueris accepissent, illud nullis non patefecerunt. Quotquot autem audiverunt, cupidine accensi fuerunt magnum hunc hospitem videndi. Quod factu proclivè erat. Quippe si quis ejus obtutum jam intuitus esset, eo viso planè veluti perculsus fuisset. Nam prout eum esse suspicabatur, talis revera erat. Deinde paucis dic-

Κεφ. η'.

Πότε καὶ πῶς ἦλθε Κρότωνα ἐπιδήμησε. τίνα τε ἔπραξεν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιφοιτήσει, καὶ τίνας λόγους ἔφθεγξε πρὸς τοὺς νεανίσκους.

ΚΑὶ καθ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν πορευόμενος ἐκ Συβαρίδος εἰς Κρότωνα περὶ τὸν αἰγιαλὸν δικτυουλκοῖς ἐπέσχε. ἔτι τῆς σαγήνης καὶ βυθῷ ἐμφόρτου * ἑλκομένης, ὅσοντε πλῆθος ἐπαιωνῶνται εἶπεν ἰχθυῶν ὅλισας ἀριθμῷ. ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὑπομενάντων ὅτι ἂν κελεύσῃ πράξειν, εἰ τοῦθ' οὕτως ἀποβαίη, ζῶντας ἀφεῖναι πᾶσι κελεῦσαι τοὺς ἰχθῦς, πρότερόν γε ἀκριβῶς διαριθμήσαντες. καὶ τὸ θαυμασιώτερον, οὐδεὶς ἐν τοσούτῳ τῆς ἀριθμήσεως τοῦ χρόνου, τῶν ἰχθυῶν ἐκ τοῦ ὕδατος μηκέτι ὄντων, ἀπέπνευσεν ἐγγύτατος γε αὐτοῦ. δοὺς δὲ καὶ τὴν τῶν ἰχθυῶν τιμὴν τοῖς ἁλιεῦσιν ἀπῆει εἰς Κρότωνα. οἱ δὲ τὸ πραγμένον διήγγελλαν. ἐκ τοῦτο μαθόντες πᾶσι τῶν παίδων εἰς ἅπαντας ἐξήνεγκαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὸν ξένον. ὅπερ ἐν ἑτοίμῳ κατέσχε. τήν τε γὰρ ὄψιν οἷον ἐξεπλάγη τις ἂν ἰδών. καὶ καθ' ὑπονόησιν εἰ τὸν τοιοῦτον, οἷος ὡς ἀληθῶς ἦν. καὶ μετ' ὀλίγας

γας ἡμέρας εἰσπλεῦν εἰς τὸ γυμνάσιον. ἀπερχθέντων δὲ τῶν νεανίσκων, πεφοιτῆσθαι λόγους τινὰς διαλεχθῆναι πρὸς αὐτοὺς, ἐξ ὧν εἴς τινα σπουδὴν παρεκάλει, τὴν περὶ τοὺς πρεσβυτέρους εὐσεβείαν, ἣν τε τοῦ κόσμου ἡ τοῦ βίου, ἥ τε τοῖς ἄθλοις ἡ τῇ φύσει μᾶλλον τιμώμενον τὸ προηγούμενον, ἢ τὸ τοῦ χρόνου ἐπάμενον. οἷον τὴν ἀνατολὴν τῆς δύσεως, τὴν ἐω τῆς ἑσπέρας, τὴν ἀρχὴν τῆς τελευτῆς, τὴν γένεσιν τῆς φθορᾶς. πεφοιτηκέναι δὲ καὶ τοὺς αὐτόχθονας τῶν ἐπηλύδων. ὁμοίως δὲ αὐτοῖς τοῖς ἐν ταῖς ἀποικίαις, τοὺς ἡγεμόνας, καὶ τοὺς οἰκιστὰς τῶν πόλεων, καθόλου τοὺς μὲν θεοὺς τῶν δαιμόνων ἐπέρους εἶναι τῷ ἡμιθέων, τοὺς ἥρωας δὲ τῶν ἀνθρώπων. ἐκ τούτων δὲ τοὺς αἰτίους τῆς γενέσεως τοῖς γεγονόσι, ἐπαγωγὴν δὲ ἔνεκα τούτου ἔλεγε, πρὸς τὸ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τοὺς γονεῖς ἑαυτῶν. οἷς ἴσον πλημμύτιον ὀφείλειν ἑαυτοὺς χάριν, ἀπίθανον δὲ ὄντα τελευτῆσαι τὸν δυνάμενον τι πάλιν ἑαυτὸν εἰς τὸ φῶς ἀγαγεῖν. ἔπειτα δίκαιον μὲν εἶναι τοὺς πρώτους, καὶ τοὺς τὰ μέγιστα εὐεργετήσαντας ἧσσον ἀποστατέον ἢ μισητέον τε λυπεῖν. μόνους

bus post, gymnasium ingressus est. Circumfusis autem adolescentibus, traditur sermones quosdam ad ipsos disseruisse, è quibus ad serium studium invitabat, maximè seniorum, tam in ornatu, quàm vita omni. Siquidem urbibus ab natura quoque honoratius est quod præit, motuque primùm est, eo, quod tempore sequitur: ut exempli gratia, oriens occidente, aurora vespere, principium fine, generatio corruptione. Simili modo autochthones, hoc est, indigenæ advenis. Consimiliter iis, qui in coloniis agunt, præsides ductoresque urbium, & ut semel complectar omnia, dii dæmonibus vel spiritibus, hi rursum semideis vel heroibus, heroes hominibus honorabiliores sunt. Ex hisce verò generationis causas, id est, parentes junioribus, idque ingressus causa in oratione, talia adolescentibus disserebat, nempè ut parentes suos quàm plurimi facerent. Quibus tantam deberi ab liberis gratiam asserebat, quantam mortuus redderet ei, qui ipsum posset rursum in lucem adducere. Deinde omninò æquum esse, ut illos, qui primi, maximaque in nos beneficia contulerunt, præ omnibus diligamus & amemus, neque unquam eos in aliquem mœrorem conjiciamus. Solos

verò parentes generationis beneficiis priores esse, & majores omnium, quæ ab nepotib. & post se natis laudabiliter rectéque geruntur, causſam. authoresque esse, in quibus cùm declarent se nihilo illis inferiores esse ad beneficia conferēda, fieri non potest, ut in eos ullo modo peccent. Aequum enim est, ut dii illis ignoscant, qui nihilo minus ipsis genitores honorant. Nam ab illis divinum numē didicimus colere & honorare. Vnde & Homerus eodem cognomento deorum regem auxit, patrem deûmque hominumque appellans. Permultos verò etiam ex reliquis fabularum auctoribus tradidisse memorant, eos, qui deorum regna tenent, divisum, quem liberi in utrumque parentem habent, amorem magno studio ac conatu, ut erga sese declararetur, effecisse. Atque hanc ipsam ob causam patris matrisq; speciem personamque simul accepisse. Enim verò Iovem perhibent Minervam, Iunonem verò Vulcanum contra procreavisse, naturam habentes in hoc, ut tum propriæ suæ amicitiæ, tum etiam magis remotæ participes forent. Quum verò omnes, qui præsentes adessent, deorum immortalium judicium efficacissimum esse concessissent, ipsum Crotoniatis demonstravisse, Herculem indigenis

δὲ τοὺς γονεῖς πρωτίστους τῆς γενέσεως ταῖς εὐεργεσίαις, καὶ πάντων κατορθουμένων ὑπὸ τῶν ἐγγόνων αἰτίους εἶναι τοὺς προγόνους, ἐν οἷς οὐδενὸς ἧττον ἑαυτοὺς εὐεργαζεῖν δυναμένους, ἐὰν μὴ οὐχ οἷόντε ᾖ ἐξαμαρτάνειν. καὶ γὰρ τοὺς θεοὺς εἰκὸς συγγνώμην ἂν ἔχειν τοῖς μηδενὸς ἧττον τιμᾶσι τοὺς πατέρας. καὶ γὰρ τὸ θεῖον παρ' ἡμῶν μεμαθήκαμεν τιμᾶν. ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος τῷ αὐτῷ προσηγορίᾳ τὸν βασιλέα τῶν θεῶν αὔξων, ὀνομάζοντα πατέρα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἄλλων μυθοποιῶν παραδεδωκέναι τοὺς βασιλεύοντας τῶν θεῶν τὸν μεριζόμενον φιλοστοργίαν παρὰ τῶν τέκνων πρὸς τὸν ὑπάρχουσαν συζυγίαν τῶν γονέων καθ' ἑαυτοὺς ποιήσασθαι * περιλαμβανόμενον. καὶ δὴ καὶ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι τὸν τῆς παιδὸς καὶ τοῦ μειρακίου ὑπόθεσιν λαμβάνοντας, τὸν μὲν τὸν Ἀθήναν, τὸν δὲ τὸν Ἥφαιστον ἐναντίον * γλυκυτάτην φύσιν ἔχοντας ἰδίᾳ ἑκάτερα τῷ, καὶ τῆς πλείστου ἀφεστώσης φιλίας μετεχεῖν. ἁπάντων δὲ τῶν ὄντων τὴν τῶν ἀθανάτων κρίσιν ἰσχυροτάτην συνεχωρησάντων, ἀποδεῖξαι τοῖς Κροτωνιάταις, διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα τοῖς κατοικισμένοις οἰκεῖον

οἰκεῖον ὑπάρχειν. * διότι δεῖ τὸ προσπίπτοντα ἑκουσίως τοῖς γονεῦσιν ὑπακούειν, παρειληφότας αὐτὸν ἐκ θεοῦ ἑτέρῳ πρεσβυτέρῳ παιδόμενον, ἀγωνίσασθαι τοὺς πόνους, καὶ τοῖς παροῦσι δεῖναι καὶ καταγωνισμένοις ἐπινίκιον, τὸν ἀγῶνα ἢ Ὀλύμπιον. ἀπεφαίνετο δὲ καὶ ταῖς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίαις οὕτως ἂν χρωμένους ἐπιτυγχάνειν, ὡς μήλλασι τοῖς μὲν φίλοις μηδέποτε ἐχθροὶ καταστῆναι. τοῖς δὲ ἐχθροῖς, ὡς τάχιστα φίλοι γίνεσθαι. καὶ μελετᾶσθαι μὲν τὴν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους εὐκοσμίαν καὶ πρὸς τοὺς ἡλικιώτας εὔνοιαν. ἐν δὲ τῇ πρὸς ἄλλους φιλανθρωπίᾳ, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς κοινωνίαν. ἀφιξῆσθαι δὲ ἔλεγε καὶ σωφροσύνης, φάσκων καὶ τῶν ἡλικιῶν ἡλικίαν πεῖραν τῆς φύσεως λαμβάνειν, καθ' ὃν καιρὸν ἀκμαζούσας ἔχουσι τὰς ὑποθέσεις. εἶτα προσῆκεν ἐπιμελοῦς θεωρίας ἄξιον. ὄφελε μόνης τῶν ἀρετῶν ταύτης, καὶ παιδὶ καὶ παρθένῳ καὶ γυναικὶ καὶ τῇ τῶν πρεσβυτέρων τάξει ἁρμόττειν ἀσκεῖσθαι προσήκειν καὶ μάλιστα τοὺς νεωτέρους, ἅτε δὲ μᾶλλον αὐτὴν ἐπιφαίνειν περιειληφέναι καὶ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ, καὶ τὰ τῆς ψυχῆς διασῴζουσαν, καὶ ὑγίειαν, καὶ τὴν τοῦ

ideò proprium esse, ut nati, quod ab parentibus præceptum esset, in eo promptè libenterque ipsis obsequerentur, utpote qui per manus traditum accepissent, ipsum divum alii ætate superiori parentem, labores exantlavisse, ac patri eorum, quæ gessisset, ἐπινίκιον, hoc est, partæ victoriæ celebritatem, certamen scilicet Olympium, statuisse. Declarabat autem eos, qui ita uterentur mutuis congressibus, etiam assequi, ut amicis nequaquam inimici statuātur: contrà verò inimicis, quam celerrimè amici fiant. Meditenturq; docētèr comiterq; erga annis graviores benevolentiā, quā patribus debētur: in amore verò communi, quo erga aliòs affecti sunt, communicationem, qualis fratribus exhibetur. Præterea verò etiam de temperantia disserebat, juvenum ætatem naturæ experiuentum capere asserens, quo tempore rectas animi dispositiones habent florētes ac stabiles. Deinde adhortabatur eam dignam esse accuratiori inspectione: quia hanc virtutum solam puero & virgini & fœminino sexui & senum ordini apprehendere & affectare convenit, maximeque adolescentibus. Adhæc virtus illa sola declarat se percepisse & corporis & animi bona, dum sanitatem scilicet, &

optimorum studiorum appetentiam conservat. Hoc aũt conspicuum & evidẽs esse exantithesi & oratione sibi opposita. Cùm enim Barbari & Græci circa Trojam sibi mutua castra castris opposuissẽt, utrosq; unius hominis incontinentia atq; intemperantia in gravissimas ærumnas se præcipites dedisse, illos quidem inter belligerandum, hos verò inter navigandum. Ac Deum solius injustitiæ pœnam tempus decennii & millenarii cõstituisse: qui responso prædixit Trojam captũ iri, virginumq; Locrensium in Minervæ Trojanæ templum amandationem simul & eadem. Porrò aũt adolescẽtulos etiã adhortabatur, ut erga institutionẽ animis bene essẽt affecti, prædicans absurdum esse, ut cùm studiosissimus omnium mentẽ animũq; judicet, & per hanc statuat deliberetq; de aliis, in exercitationem hujus nec tempus ullũ, nec laborem impendisse voluerit. Præsertim cùm corporum cura ac studium pravis amicis rectè conferatur, suosq; quàm citissimè destituat: institutio autem, bonorum honestorumq; virorum instar, ad mortem usq; apud hominem permaneat, quibusdam verò etiam post mortem immortalem gloriam pariat. Enimverò hæc aliaq; nonnulla partim ex historiis, partim verò etiam ex dogmatibus confecit.

βελτίστων ἐπιτηδευμάτων ἐπιθυμίαν. φανερὸν δὲ εἴη καὶ ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως καὶ τῆς λέξεως. Τῶν γὰρ Βαρβάρων καὶ τῶν Ἑλλήνων περὶ τὴν Τροίαν ἀντιτεταχαμένων, ἑκατέρους δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ταῖς δεινοτάταις περιστάσεσιν συμφορᾶς, τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, τοὺς δὲ κατὰ τὸν πλοῦν. καὶ μόνης τ' ἀδικίας τὸν Θεὸν * δὲ κατὰ καλλίστην τάξιν τὴν τιμωρίαν χρηματοδίκαιον τε τῆς Τρωϊάδος ἅλωσιν, καὶ ἐκ τοῦ παραδεκάτου ἐνιαυτοῦ περὶ τῶν Λοκρῶν εἰς τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος ἱερὸν παραπέμπει δὲ τοὺς νεανίσκους, καὶ πρὸς τὴν παιδείαν εὐθυμεῖσθαι, καὶ μὴ ἄλλων ὡς ἄπρακτον ἂν εἴη, παύσασθαι μὲν ἀκαιρότατος κρίνειν τ' ἀδικουμένους καὶ ταύτην βουλεύεσθαι περὶ τ' ἄλλων. Εἰς δὲ τὴν ἄσκησιν τὴν ταύτης μηδένα χρόνον, μηδὲ πόνον ἀνηλωκέναι. καὶ ταῦτα τῆς μὲν τῶν σωμάτων ἐπιμελείας, τοῖς φαύλοις τῶν φίλων ὁμοιουμένης, καὶ παχέως ἀναλειπούσης. τῆς δὲ παιδείας, καθάπερ οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ τῶν ἀνδρῶν μέχρι θανάτου συνεφαπτόμενοι ἐπίσης δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν ἀθάνατον δόξαν περιποιοῦσης. καίτοι αὐτὰ ἕτερα τὰ μὲν ἐξ ἱερείων, τὰ δὲ ἐκ δογμάτων κατεσκεύασε τὴν

τὴν παιδείαν ἐπιδεικνύων κοινὴν οὖσαν εὐφυΐαν, τῶν ἐν ἑκάστῳ τοῦ γένει σπερματοδοκίτων. τὰ γὰρ ἐκείνων εὑρήματα, ταῦτα τοῖς ἄλλοις γεγονέναι παιδείαν. οὕτω δ' ἔχει τὴ φύσει σπουδαῖον τοῦτο, ὥστε τῶν μὲν ἄλλων τῶν ἐπαινουμένων, τὰ μὲν οὐχ οἷόν τε ἦ παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν, οἷον τὴν ῥώμην, τὸ κάλλος, τὴν ὑγείαν, τὴν εὐδρείαν. τὰ δὲ τὸν κ προέμενον οὐκ ἔχειν αὐτὰ, οἷον τὸν πλοῦτον, τὰς ἀρχάς. ἔτι ἔχ πολλὰ τῶν παραλειπομένων, τὴν δὲ δυνατὸν ἦ καὶ παρ' ἑτέρου παραλαβεῖν καὶ τὸν δόντα μηδὲν ἧττον αὐτὸν ἔχειν. σφοδρότερον δὲ τὰ μὲν, οὐκ ἔστι τοῖς ἀνθρώποις ἦ κτήσασθαι. παιδευθῆναι δὲ ἐνδέχεσθαι κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν, εἶθ' οὕτως προσιόντα φανῆναι πρὸς τὰς τῆς πολιτικῆς πράξεις οὐκ ἐξ ἀναιδείας, ἀλλ' ἐκ παιδείας. χάδον γὰρ τοῖς ἀνοήτοις διαφέρειν τοὺς μὲν ἀνθρώπους τῶν θηρίων, τοὺς δὲ Ἕλληνας τῶν βαρβάρων, τοὺς δὲ ἐλευθέρους τῶν οἰκετῶν. τοὺς δὲ φιλοσόφους τῶν τυχόντων. ὅλως δὲ πολυπαύτλων ἔχοντας ὑπεροχὴν, ὥστε τοὺς μὲν θεοῖς ἐοικέναι καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μετ'

Puerorum institutionem communẽ ingeniorum felicitatem eorũ, qui in quoq; genere primas obtinuerunt, indicans. Quæ enim ab illis inventa sunt, ea reliquis sunt puerorum institutio. Adeò verò hoc naturæ utile, ac præclarum est, ut ex reliquis quidem, quæ laudibus celebrantur, quorundã ab aliquo participes fieri nequeamus. Veluti exempli gratia, robur, pulchritudinem, sanitatem, fortitudinem nemo nobis impartiri potest. Alia verò ejus generis sunt, ut ipse, qui ea appetit, non possideat, uti exempli loco, divitias, magistratus & dignitates. Sic multa alia, quæ deseruntur: hanc verò etiam ab alio percipi posse, ut qui det, nihilo minus intereà habeat. Similiter quandam eius esse naturæ, ut ea comparare in nullius mortalium potestate situ sit. Verùm qui se institui, idq́ue à prima pueritia juxta proprium animi delectum propositum q́; libẽs admittit, hic postea ita ad patriæ administrandæ gubernacula non ex impudentia, sed ex institutione, qua à puero imbutus est, conspici posset accedere. Quippe homines à bestiis, Græcos à Barbaris, liberos ab servis, itẽ philosophos & sapiẽtiç studiosos ab vulgo, sola pene educatiõe & institutione differre: Summatimq́; tantam eos excellentiam habere, ut, qui reliquis celatiùs currant, unius

quinquennii tempore ex illis septem circa Olympiam Elidis locum inventi sint: at qui sapientia antecellunt ex universo terrarum orbe septem omninò connumeratos fuisse. Posteris verò & consequentibus, quibus ipse vixit, temporibus, unum philosophia & sapientiæ studio omnib, præcellere. Hoc enim nomine seipse loco sapientis nominavit.

πότερον τῆς ἐκείνων ἐπτὰ κατὰ τὴν Ὀλυμπίαδ εὑρεθῆναι. τοὺς δὲ τῇ σοφίᾳ προέχοντας ἐξ ἁπάσης τῆς οἰκουμένης ἑπτὰ συναριθμεῖσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς χρόνοις, ἐν οἷς ἦν αὐτὸς, ἑνὰ φιλοσοφίᾳ προέχειν τῶν πάντων. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὄνομα ἄρασθαι τὸ σοφῷ ἑαυτὸν ἐπονόμασεν.

CAP. IX.

Quos sermones inter mille viros illos, qui universa Reipubl. administrationi præerant, de optimis disciplinarum studiis, disseruerit.

ATque hæc adolescentibus in gymnasio disseruit. Itaque cùm hæc jam dicta ab adolescentibus ad patres annunciata essent, mille viri Pythagoram ad se in consessum vocarunt, & ab illis, quæ ad filios disseruisset laudatum, jusserunt ut si quid haberet, quod Crotoniatis proferre ex usu esset, libera sententia ad urbis præfectos, enunciaret. Ille primùm illis consulere, Musarum aliquod sacrarium exstruendum esse, item ut principis provinciæ mutuum consensum servent. Has enim deas omnes hanc eandem, quæ cunctis tribuatur, appellationem habere, ipsasq; communibus planè honoribus simul

Κεφ. Θ.

Τίνας λόγους διελέχθη ὁ τοῖς χιλίοις τοῖς πρωτεύουσι τῆς πολιτείας, περὶ τῶν ἀρίστων μαθημάτων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων.

ΤΑῦτα μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῖς νέοις διελέχθη. ἀπαγγελθέντων δ' οὖν ὑπὸ τῶν νεανίσκων πρὸς τοὺς πατέρας τῶν εἰρημένων, ἐκάλεσαν οἱ χίλιοι τὸν Πυθαγόραν εἰς τὸ συνέδριον, καὶ ἐπαινέσαντες ἐπὶ τοῖς πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ἐκέλευσαν εἴ τι συμφέρον ἔχοι λέγειν τοῖς Κροτωνιάταις, ἀποφαίνεσθαι πρὸς τοὺς τῆς πόλεως προεστηκότας. ὁ δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς συνεβούλευεν ἱδρύσασθαι μουσεῖον, ἵνα τηρῶσι τὴν ὑπάρχουσαν ὁμόνοιαν. ταύτας γὰρ τὰς θεὰς, καὶ τὴν προσηγορίαν τὴν αὐτὴν ἁπάσας ἔχειν, καὶ μὴ ἀλλήλων παραδιδόναι, καὶ ταῖς κοιναῖς τιμαῖς μάλιστα χαίρειν, καὶ τὸ

καὶ τὸ σύνολον ἵνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀεὶ χρόνον εἶναι τῶν μουσῶν. ὅτι δὲ συμφωνίαν, ἁρμονίαν, ῥυθμὸν ἅπαντα συμπεπλῆφθαι τὰ παρασκευάζοντα τὴν ὁμόνοιαν. ὑποδύεσθαι δὲ αὐτῶν τὴν δύναμιν, οὐ περὶ τὰ καλλίστα θεωρήματα μόνον ἀνήκειν· ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν συμφωνίαν καὶ ἁρμονίαν τῶν ὄντων. ἔπειτα ὑπολαμβάνειν αὐτοὺς ἡσθῆναι κοινῇ παρασκευασθέντας ἔχειν τὴν πατρίδα περὶ τῷ πλήθους τῶν πολιτῶν. δεῖν οὖν ταύτην διοικεῖν οὕτω, ὡς μέλλουσι τὴν αὐτὴν παραδόσιμον τοῖς ἐξ αὐτῶν ποιεῖν. ἴσασθαι δὲ τῷ βεβαίως, ἐὰν ἅπασιν ἴσοι τοῖς πολίταις ὦσι, καὶ μηδὲν μᾶλλον, ἢ τῷ δικαίῳ προέχωσι τοὺς ἀνθρώπους, εἰδότας ὅτι τόπος ἅπας προσδεῖται δικαιοσύνης, μυθοποιῶν τὴν αὐτὴν τάξιν, ἔχειν παρὰ τῷ Διὶ τὴν Θέμιν, καὶ παρὰ τῷ Πλούτωνι τὴν δίκην, καὶ κατὰ τὰς πόλεις, τὸν νόμον. ἐν ᾧ μὴ δικαίως, ἐφ' ἃ τέτακται, ποιῶν ἅμα φαίνῃ τὰ πάντα τὸν κόσμον συγχέων. προσήκειν δὲ τοῖς συνεδρίοις μηδὲν κατεχρᾶσθαι τῶν θείων εἰς ὄρκον, ἀλλὰ τοιούτους προ-

& affici & gaudere: utq; paucis omnia complectar, unum eundēq; semper chorum coetúmve Musarū exsistere. Adhæc verò consonantiam, concentum, modulationem ea, quę efficiunt cōsensum & cōcordiam, omnia cōplexa esse. Ostensa autem ipsorum vi nō circa optima modo præcepta, quæ cōtēplativa vocātur, pertingere: verū etiam ad ipsam consonantiā conōcētumq; rerū naturę omniū penetrare. Deinde se existimare eos summopere delectāri, quod habeant publicè depositū ipsam patriam, multitudinē civium innuēs. Hanc igitur ita administrandā esse, tanquā qui nepotibus ipsorū quasi hęreditariā fidei traditurī sint lampada. Hoc aūt certissimè futurum esse, si omnibus civibus ęquales fuerint, nullaq; alia reęteros mortales magis antecedant vincantque, quàm justitia & æquitate, sciētes quēvis locū justitia in primis indigere, eoq; eundē ordinem fabularū figmentis stabilire, nimirum se apud Iovem hābere Themin, hoc est, honestatis deā, apud Plutonem aūt poenā & judiciū, oppidatim verò Legem, ut quisquis non juxta justitię regulam ea quibus poęfectus est, administrarit, universum mūdū simul injustitię involvere videatur. Collegiis itē curiisq; cōvenire, ut nemo diis aburatur ad prędtādū jusiurandū; sed tales sermones proferendos

ferendos esse, ut illi etiam absq; jure-jurando tales sint, quibus credi possit. Adhæc domum cuique suam ita gubernandam esse, ut in eam inferre liceat propositi subsidium, atq; erga eos, qui ex se nati sint, germanos affectus gerant. Quippe qui reliquorum animantiū soli affectus hujus sensum à natura acceperunt, & cum fœmina vitæ socia consuescentes, perinde ac illi, qui cum aliis mortalibus fœdera pangunt, illa tabulis columnisq; inscribunt: ita qui cum uxoribus congrediuntur, in liberis veluti pignoribus ea insculpunt, hocq; operam dant apud eos, qui ex sese geniti sunt, ut diligantur amenturque, non tam propter naturam, cujus causa & authores non exstiterunt, quàm propter liberū animi propositum. Hanc enim voluntariā esse beneficentiam. Adhæc studiosè & illud agendum esse, ut ipsi & solas eas norint, & ne uxores itidem adulterinis fœtibus genus inficiāt, negligentia ac malitia eorū, qui cum illis habitant. Præterea reputandū est eos ab Vesta cū libationibus fœderibusq; uxorē accepisse quasi supplicē, eamq; veluti in cōspectu deorū ad eā introductā esse, ut & ordine & animi moderatione exēplar exsistat, & illis, qui domū, quā habet, incolūt, & fœminis passim in urbe habitantibus, sit diligenter antè etiam atq; etiam videndū esse, ne

χωρίζεσθαι λόγοις, ὥστε μὴ χωρὶς ὅρκων ἔτι πιστός. καὶ τὴν ἰδίαν οἰκίαν οὕτως οἰκονομεῖν, ὥστε τὴν ἀναφορὰν ἔχειν τῆς προαιρέσεως, εἰς ἐκείνῳ ἀντιλαμβάνειν. πρός τε τοὺς ἐξ αὐτῶν γεγονότας διακεῖσθαι φυσικῶς. ὡς καὶ τῶν ἄλλων ζώων μόνους ταύτης τῆς ἐννοίας αἴσθησιν εἰληφότας. καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα τὴν τοῦ βίου μετέχουσαν ὁμιλωμένως. ὡς τὸν μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους συνθήκων τιθεμένων ἐγγραμματίδιοις καὶ στήλαις, τὸν δὲ πρὸς τὰς γυναῖκας ἐν τοῖς τέκνοις, καὶ σφραγῖδι παρὰ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀγαπᾶσθαι, μὴ ὄντα τῇ φύσει, ἧς οὐκ αἴτιον γεγόνασιν, ἀλλὰ διὰ τὴν προαίρεσιν. ταύτῃ γὰρ εἶναι τὴν εὐεργεσίαν ἑκάστου. σπουδάζειν δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως αὐτοὶ τε μόνον ἐκείνας εἰδήσουσι, αἵτε γυναῖκες μὴ νοθεύσωσι τὸ γένος ὀλιγωρίᾳ καὶ κακίᾳ τῶν συνοικούντων. ἔτι δὲ τὴν γυναῖκα νομίζειν ἀπὸ τῆς ἑστίας εἰληφότας μετὰ σπονδῶν, καθάπερ ἱκέτιν ἐκτίσιν ἀκατίον τῶν ἔνδον εἰσηγεῖσθαι πρὸς αὐτὴν, καὶ τῇ τάξει, καὶ τῇ σωφροσύνῃ παράδειγμα γίνεσθαι, τοῖς τε κατὰ τὴν οἰκίαν ἵν' οὕτω φέρῃ, καὶ ταῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ πρόνοιαν, τῷ μηδένα μήθ', ὅτι

ὅτι οὐδ' ἁμαρτάνειν, ὅπως μὴ φοβούμενοι τὴν ἐκ τῆς νόμων ζημίαν, ἀδικοῦντες λανθάνωσιν· ἀλλ' αἰσχυνόμενοι τὴν τοῦ ἤθους καλοκαγαθίαν εἰς τὴν δικαιοσύνην ὁρμῶσιν. διεκελεύετο δὲ καὶ τὰς πράξεις ἀποδοκιμάζειν τὴν ἀρχήν. εἶναι γὰρ οὐχ ἕτερόν τι ἀγαθὸν, ἢ τὸν ἐν ἑκάστῃ τῇ πράξει καιρόν. ὁρίζετο δὲ μέγιστον εἶναι τῶν ἀδικημάτων παῖδας καὶ γονεῖς ἐπ' ἀλλήλων διαστῆσαι. τιμίζειν δὲ κράτιστον μὲν εἶναι τὸν καθ' αὐτὸν δυνάμενον προϊδεῖν τὸ συμφέρον. δεύτερον δὲ τὸν ἐκ τῶν τοῖς ἄλλοις συμβεβηκότων κατανοοῦντα τὸ λυσιτελοῦν. χαίρειν δὲ τὸν ἀναμένοντα ἀπὸ τοῦ καιροῦ παρεῖναι αὐθαιρέτως τὸ βέλτιστον. ἔφη δὲ καὶ τοὺς φιλοτιμεῖσθαι βουλομένους, οὐκ ἐν διαμαρτάνειν μιμουμένους τοὺς ἐν τοῖς δρόμοις στεφανουμένους. καὶ γὰρ ἐκείνους οὐ τοὺς ἀντιαγωνιστὰς κακῶς ποιεῖν, ἀλλ' αὐτοὺς τῆς νίκης ἐπιθυμεῖν τυχεῖν, καὶ τοῖς πολιτευομένοις ἀρμόττειν, οὐ τοῖς ἀντιλέγουσι δυσαρεστεῖν, ἀλλὰ τοὺς ἀκούοντας ὠφελεῖν. παρακαλεῖ δὲ τῆς ἀληθινῆς ἀντεχόμενον εὐδοξίας ἕκαστον, εἶναι τοιοῦτον, οἷος

quisquã vel minima in re quicquã delinquat, nẽpè ne quomodo fiat, ut legũ pœnam nõ extimescentiũ injustæ actiones clã manẽat: sed erubescentes pudẽterq; suspiciẽtes morũ honestatẽ cũ impetu ad justitiæ studiũ ferãtur. Itẽ ignaviã atq; otium in omnib. vitæ actionibus fugiendũ & procul ex hominibus ejiciendum esse hortabatur. Non enim aliud ullum esse bonum, quã in quaq; actione tempus. Omnium verò maleficiorum maximũ esse definiebat, liberos ac parentes ab se mutuo divellere. Cæterùm existimãdum, optimum illum esse, qui per se prævidere possit, quod est conducibile. Secũdò aũt loco illum, qui ex illis, quæ aliis mortalibus acciderũt, quod ex usu est, prævideat. At deterrimũ illum, qui propter malorũ, quæ perpetitur, sensum, id, quod optimũ est, exspectat. Dicebat etiã, qui alicujus nominis & existimationis haberi volunt, rectè sanèq; facturos esse, si imitentur eos, qui in curulib. certaminib. coronãtur. Illos n. adversarios pugiles nullis incommodis ac malis afficere, sed hoc unicè expetere, ut victoriã cõsequãtur: ita etiã illis, qui Rem p. administrãt, cõvenire, ut nõ morosè iis, qui cõtradicũt, infẽsi sint, sed ut auditoribus suis vel subditis prosint. Adhortabatur etiã unũquemq;, q verã gloriã ãplecti cupit, ut talẽ se præstet, qualis

aliis videri velit. Siquidem cõcilium non esse rem tam sacram, quàm laus est. quandoquidem illius quidem apud solos homines usus est, hujus verò multò magis apud deos ipsos. Deinde in præsentia omnium dixit, ipsorum civitatem ab Hercule condi cœpisse, quum is boves per Italiam agebat, injuria ab Lacinio latrone affectus. Sed cùm Croto noctu ipsi opem auxiliumq; ferret, per errorem & imprudentiam, perindè ac si ex hostibus aliquis foret, obtruncatus periit. Posteà cùm jussisset circa ejus tumulum urbem illi cognominem ædificari, ut hac ratione ipse immortalitatis compos fieret, & hanc gratiam beneficentiæ ipsius rependeret, decere ipsos ait, ut justè & cum æquitate Rempubl. administrent. Quibus illi auditis, gymnasium veluti Musarum sacrarium aliquod erexerunt, & concubinas, quas habere illi regioni peculiare usitatumq; erat, ab sese dimiserunt. Et separatim eum ad pueros quidem dicere in Pythii Apollinis templo, ad mulieres verò in ede Junonis differere funt dignati.

ἂν βέλοιτο φαίνεσθαι τοῖς ἄλλοις. ἐ γὰ ἔτως ὑπάρχειν τὴν συμβελὴν ἱερὸν, ὡς τ ἔπαινον. ἐπεὶ δὲ τῆς μὲν ἡ χρεία πρὸς μόνους ὄξι τὲς ἀνθρώπες. τῆ δὲ πολὺ μᾶλλον πρὸς τὲς θεούς, εἰδ ἔτως δεῖ πᾶσιν εἶπεν, ὅτι τ πόλιν αὐτῆ οἰκείαζ συμβέβηκεν Ἡρακλέα, ὅτε τὰς βᾶς ἀγὰ τῆς Ἰταλίας ἤλαυνεν, ὑπὸ Λακινίου μὲν ἀδικηθέντος, Κρότωνα δὲ βοηθοῦντα τῆς νυκτὸς παρὰ τὴν ἀγνοίαν ὡς ὄντα τῆ πολεμίων, διαφθαέντος. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπαγγειλαμένυ. εἶδε τὸ μνῆμα σωώνυμον ἐκείνῳ κατοικήσεσθαι πόλιν, ἅτερ αὐτὸς μετάσχῃ τῆς ἀθανασίας, ὥστε τὴν χάριν τῆς ἀποδόσεως εὐεργεσίας, πρόσηκον αὐτὲς ἔφη δικαίως οἰκονομεῖν. οἱ δὲ ἀκέσαντες τοῦτ μυσεῖον ἱδρύσαντο, κ τὰς παλλακίδας, ἃς ἔχειν ἐπιχώριον ἦν αὐτοῖς, ἀφῆκαν. καὶ διαλεχθῆναι χωρὶς αὐτὲς ἐν μὲν τῷ Πυθαίῳ πρὸς τὲς παῖδας, ἐν δὲ τῷ τ Ἥρας ἱερῷ πρὸς τὰς γυναῖκας ἠξίωσαν.

CAP. X.

Quæ in hac sua peregrinatione Crotoniatarum filiis in Pythæo & Apollinis adyto consulaverit.

Κεφ. ι.

Τίνα τοῖς παισὶ Κροτωνιατῶν συνεβούλευσεν ἐν τῷ Πυθαίῳ καὶ αὐτὸς ἐπιδημίας.

Τὸν δὲ

Τοὺς δὲ ἀπειθοῦντα λέγουσιν ἡγήσασθαι τοῖς παισὶ τοιάδε. ὥστε μήτε ἄρχειν λοιδορίας, μηδὲ ἀμύνεσθαι τοὺς λοιδορουμένους. καὶ περὶ τὴν παιδείαν τὴν ἐπώνυμον τῆς ἐκείνων ἡλικίας, κελεῦσαι σπουδάζειν. ἔτι δὲ ὑποθέσθαι τῷ μὲν ἐπιεικεῖ παιδὶ, ῥᾴδιον εἶναι φύσει πάντα τὸν βίον τηρεῖν τὴν καλοκαγαθίαν, ᾧδε μὴ εὐπεφυκότα κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν χαλεπὸν κατορθοῦσθαι· μᾶλλον δὲ ἀδύνατον ὡς φαύλης ἀφορμῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἰδεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις θεοφιλεστάτους αὐτοὺς ὄντας ὑποφῆναι, καὶ διὰ τὸ φῆσαι κατὰ τὰς αὐχμοὺς ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποστελλόμενα παρὰ τοὺς θεοὺς ὕδωρ αἰτησομένους, ὡς μᾶλλον ἐκείνους ὑπακούσαντος τοῦ δαιμονίου, καὶ μόλις διὰ τέλους * ἀγωνίσασθαι, ἐξουσίας ὑπαρχούσης ἐν τοῖς ἱεροῖς διατρίβειν. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τοὺς φιλανθρωποτάτους τῆς θεοῦ, τὸν Ἀπόλλω, καὶ τὸν Ἔρωτα πάντας ζωγραφεῖν καὶ ποιεῖν τὴν τῆς παίδων ἔχοντας ἡλικίαν. συγχωρῆσαι δὲ καὶ τῆς στεφανιτῆς ἀγῶνων τιθῆναι διὰ παίδας. τὸν μὲν Πυθικὸν, κρατηθέντας τοῦ Πύθωνος ὑπὸ παιδός. ἐπὶ παιδὶ

Quū verò fidē inveniſſet, phibetur talib. dictis pueris præmiſſe. Etiā atq; etiā cavēdum eſſe, ne cōvicia ſuperiores partes obtineant, neve eos, qui cōviciis alios gravant, ulciſcantur. Et quoad literarū inſtitutionē cum ipſorū ætate idē cognomētū habentē, eā ut ſeriò & ſtudioſè excolerent, prǽcepiſſe. Adhęc propoſuiſſe, ingenuo māſuetiq; animi puero, perfacile eſſe, ut per omnē vitam honeſtatē ſervet. Cōtra verò qui ita feliciter natus non ſit, eum iſto tēpore difficulter admodū inculpatū permanſurū, ſeſeq; moderaturum eſſe. Imò verò fieri nullo modo poſſe, ut quis rectū curſum ex mala cauſa ad finē uſq; tenere queat. Hiſce adde, ipſos videri Deo acceptiſs. gratiſſimosq; eſſe, eo quod dicantur, quo tēpore arva ſiecitate ac ſterilitate laborāt, ab urbib. emitti, ut ab diis pluviam deprecētur, quaſi Deus illos potiſſimè exauditurus foret. Et vix continēter aſſiduecq; ſe perpurgāt expiātq;, cū facultas eſt in locis ſactis verſandi. Imò hac de cauſa etiā deorum, qui ſtudioſiſſimi amantiſſimiq; hominū ſunt, Apollinē Cupidinemq; ab pictoribus puerorū ætate exprimi fingiq;. Conceſſum verò etiam eſſe certamina coronata per pueros edere. In Pythico quidem certamine, qui Pythonem ſerpentē vicerunt, ſub pueri hoc figura effeciſſe memorantur. In pueri

forma etiam certamẽ in Nemea, inq; Isthmo Archemoro & Melicerto mortuis editũ fuit. Præterea verò quę jam dicta sunt, ferunt, interea dũ urbs Crotoniatarũ fũdaretur, Apollinem architecto promisisse, se illi progeniẽ daturum, si in Italiam coloniam educerent. Atq; inde existimatum esse, oportere Apollinem generationis ipsorum quidem providentiam fecisse: cæterùm omnes cujuscunq; etiam ætatis deos ipsorum dignos esse amicitia, hocq; meditari, quò audiant, ut reipsa dicere queant. Item si ad justi senii spatia pertingent, hanc ilico erumpentes, eos, qui jam venissent, subsequi, nullaque in re senioribus contradicere. Ita enim jure meritoq; posteà reputaturos esse dignos, ne ipsis junioribus injuria ulla inferatur. Porrò admonitionibus hisce tantum ipsum effecisse in confesso atq; adeò consentaneum est, ut nemo ipsum suo, quod ipsi inditum erat, nomine compellaret: sed ab omnibus divinus appellaretur.

CAP. XI.

Quæ Crotoniatarum fœminis in templo Iunonis tempore sua apud ipsas peregrinatione differuerit.

FOeminis autẽ Crotoniatarum fertur aliquid in medium proposuisse de sacrificiis. Primùm quidem, ut quemadmodum si alius quispiam ipsarum nomine diis immortalib. vota

δὲ τὸν ἐν Νεμέᾳ, καὶ τὸν ἐν Ἰσθμῷ τελευτήσαντος Ἀρχεμόρου καὶ Μελικέρτου. χωρὶς δὲ τῆς εἰρημένων ἐν τῷ κτιστιεύεσθαι τὴν πόλιν τῆς Κροτωνιατῶν, ἐπαγγείλασθαι τὸν Ἀπόλλω τῷ ἡγεμόνι τῷ οἰκισμοῦ δώσειν γενεὰν, ἐὰν ἀγαγόντι εἰς Ἰταλίαν ἀποικίαν. ἐξ ὧν ὑπολαβόντας δεῖν, τῆς μὲν ἡμίσεως αὐτῆς προνοίαν ποιεῖσθαι τὸν Ἀπόλλω. τῆς δὲ ἡλικίας ἅπαντας τοὺς θεοὺς ἀξίους εἶναι φιλίας, καὶ μελετᾶν ἀκούειν ἵνα δύνωνται λέγειν. ἔτι δὲ ἂν μέλλουσιν εἰς τὸ γῆρας βαδίζειν, ταύτῃ μάθοις ὁρμωμένας τοῖς ἐλευθέροις ἐπακολουθεῖν, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μηδὲν ἀντιλέγειν. ἕτω γὰρ εἰκότως ὕστερον ἀξιώσειν, μήθ' αὑταῖς τοῖς νεωτέροις ἀδικεῖν. ὀφεῖν δὲ τὰς παρθένους ὁμολογεῖται παρακολουθούσας, μηδένα τὴν ἐκείνῃ προσηγορίαν ὀνομάζειν, ἀλλὰ πάσας θεῖον αὐτὸν καλεῖν.

Κεφ. ια.

Τίνα ταῖς Κροτωνιατῶν γυναιξὶν ἐν τῷ Ἡρωίῳ διελέχθη καὶ τίνα ἐπεδήμησεν.

ΤΑῖς δὲ γυναιξὶν ὑπὲρ μὲν τῆς θυσιῶν ὑποῤῥηθῆναι λέγεται. πρῶτον μὲν καθάπερ ἑτέρου μέλλοντος ὑπὲρ αὐτῆς ποιεῖσθαι

εἶδαι τὰς ψυχὰς βούλοιντ' ἂν ἐκεῖνον καλὸν κἀγαθὸν, ὡς τῆς θεῶν τύτοις προσεχόντων, ἵνα ὡς αὐτὰς περὶ πλείσου ποιεῖσθαι ὑπεικείαν, ἵν' ἑτοίμως ἔχωσι τοὺς παῖς ψυχαῖς ὑπακουομένους. ἔπειτα τοῖς θεοῖς προφέρειν ἃ μέλλουσι ταῖς χερσὶν αὐτοὶ ποιεῖν, ἢ χωρὶς οἰκετῶν πρὸς τοὺς βωμοὺς προσενεγκεῖν, οἷον πόπανα, καὶ φαιστὰ καὶ κηρία καὶ λιβανωτόν. φόνῳ δὲ καὶ θανάτῳ, τῷ δαίμονι μὴ τιμᾶν, μηδ' ὡς οὐδέποτε πάλιν προσιούσας ἐπὶ καιρῷ πολλὴ δαπανᾶν. περὶ δὲ τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας ὁμιλίας κελεύσαι καταγοεῖν, ὅτι συμβαίνει καὶ τοὺς πατέρας δῆλα τῆς θηλείας φύσεως παρεγκεχωρηκέναι, μᾶλλον ἀγαπᾶσθαι τοὺς γεγεννηκότας, ἢ τοὺς τεκνώσαντας αὐτούς. διὸ καλῶς ἔχειν, ἢ μηδὲ ἐναντιοῦσθαι πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἢ τότε νομίζειν νικᾶν, ὅταν ἐκείνων ἡττηθῶσιν. ἔτι δὲ τὸ περιβόητον ἠθικὸν ἀποφθέγξασθαι καθ' ὁδὸν, ὡς ἀπὸ μὲν τῆς συνοικούσης ἀνδρὸς ὅσιόν ἐστιν ὧθημερὸν προσιέναι τοῖς ἱεροῖς ἀπὸ δὲ τῆς μὴ προσήκοντος, οὐδέποτε. παραγγέλλαι δὲ καὶ πάντα τὸν βίον αὐτάς εὐφημεῖν, καὶ τὰς ἄλλως

preceſq; facturus eſſet, nõ ſint admiſſurę niſi virum honeſtum ac bonum, nempè quia talib. dii faciles aures prębere ſimulq; auſcultare ſoleant: ſic ipſę quoq; quam plurimi modeſtiam ac humanitatem faciant, ut veluti in parato dictoq́ue audientes habeant, qui preces ſunt exaudituri. deinde ut diis offerant, quæ ipſæmet ſuis manib. effecturæ; & abſq; ſervorum adminiculo ad aras oblaturæ forẽt, ceu ſunt exempli gratia, placentę, liba, coctilia ex melle, thus. Cæſis aũt mactatiſq́ue animalib. Dei numen non eſſe honorandum, neq; quaſi nũquam rurſum acceſſurę ſint, uno tempore multa inſumere decere. In congreſſibus verò cum viris juſſit eas etiã atq; etiam cũ animo expẽdere, quod ſcilicet etiam contingit patres fœmininæ naturæ cõceſſiſſe magis amando diligendoq́; uxores, quàm, qui ſe progenuerunt, parentes. Eoq́; rem ſe pulchrè habere, vel ſi nulla in re cùm viris pugnẽt, vel ſi tum ſe vincere aliquid reputẽt, cùm ab illis vincũtur. Adhæc verò illud fama pcelebratũ fuit, in publico conventu liberè dixiſſe, ab viro cohabitãte codẽ ſtatim die ad ſacra accedere piũm eſſe: ab eo verò qui cognatus & affinis non ſit, accedere, nequaquã. Adhortatus verò etiã eas eſt, ut toto vitæ curriculo bene honeſteq́ue loquerentur, utq́ue reliqui mortales

videant, quæ & quanta sint, quæ pro ipsis honestè loquentur, & gloriam, quæ vulgo sparsa sit, non dissolvant, neque fabularum scriptores coarguant, qui fœminarum justitiam intuentes, ex eo quòd non repudiant amictum mundumque testimonii expertem, cùm alia aliqua re uti oporteat: non autem fiant ex fide judicia nec contradictiones, fabulam confinxerunt tres fœminas uno omnes oculo eoque communi utentes, propter facilem promptamque communicationem. Quod ad viros translatum est, uti prior oratio tradidit, promptè parateque rerum suarum copia facta. Dictum autem neminem suscipiendum esse, nisi suæ indoli ac naturæ affinem. Adhæc verò qui omnium dictus est sapientissimus, quique vocem hominum construxerit atque efformarit, utque paucis multa complectar, qui nominum inventorem constituit, sive is Deus, seu genius, seu divinus alii quis homo simul considerarit, (quia sexus fœmininus pietatis maximè proprius ac studiosus est) quamque ætatem illarum Deo cognominem effecit. Ac vocasse quidem eam, quæ nupta non sit, puellam: eam verò quæ viro copulata sit, uxorem. Porrò quæ natos

ὁρᾶν, ὁπόσα ὑπὲρ αὐτῆς εὐφημήσουσι, καὶ τὴν δόξαν τὴν διαδεδομένην, μὴ καταλύσουσι, μήδε τοὺς μυθογράφους ἐλέγξωσιν, οἱ θεωροῦντες τὴν τῆς γυναικῶν δικαιοσύνην, ἐκ τοῦ προσεῖσθαι μὲν ἀμάρτυρον τὸν ἱματισμὸν καὶ τὸν κόσμον, ὅταν τινὶ ἄλλῳ χρῆσαι δέῃ, μὴ γίνεσθαι δὲ ἐκ τῆς πίστεως δίκας, μήδ' ἀντιλογίας, ἐμυθοποίησαν τρεῖς γυναῖκας ἐπὶ κοινῷ πάσας ὀφθαλμῷ χρωμένας, διὰ τὴν εὐχερῆ κοινωνίαν. ὅπερ ἐπὶ τοὺς ἄρρενας μετατεθὲν, ὡς ὁ προλαβὼν ἀπέδωκεν, εὐκόλως καὶ ἑτοίμως τῷ ἑαυτοῦ μεταδιδούς. οὐδέν᾽ ἂν προσδέξασθαι λεγόμενον, ὡς μὴ οἰκεῖον αὐτῶν τῇ φύσει. ἔτι δὲ τὸν σοφώτατον τῶν ἁπάντων λεγόμενον, καὶ συντάξαντα τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ ὁμώνυμον εὑρόντα τῶν ὀνομάτων, εἴτε θεὸν, εἴτε δαίμονα, εἴτε θεῖόν τινα ἄνθρωπον συνιδόντα (διότι δ' εἰσεβείας οἰκειότατόν ὄζει τὸ γένος τῶν γυναικῶν) ἐκάστων τὴν ἡλικίαν αὐτῶν σεμνύνουσι ποιήσασθαι θεάν, καὶ καλέσαι τὴν μὲν ἄγαμον κόρην, τὴν δὲ πρὸς ἄνδρα δεδομένην * τὴν δὲ τέκνα γεγεν-

γονοσαμένῳ μητέρα, τὴν δὲ παῖδα ἀπὸ παίδων ἐπιδοῦσαν, κατὰ τὴν Δωρικὴν διάλεκτον, Μαῖαν, ᾧ σύμφωνον εἶναι τὸ ἐκ τοὺς χρησμοὺς ἐν Δωδώνῃ καὶ Δελφοῖς δηλοῦσθαι διὰ γυναικὸς· διὰ δὲ τῶν εἰς τὴν εὐσέβειαν ἐπαίνων, πρὸς τὴν εὐτέλειαν τὴν κατὰ τὸν ἱματισμὸν τηλικαύτῳ παραδόξῳ παραπεσεῖν καταστῆσαι τὴν μεταβολήν, ὥστε τὰ πολυτελῆ τῶν ἱματίων, μηδεμίαν ἐνδύεσθαι τολμᾶν, ἀλλὰ θεῖναι πάσας εἰς τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν πολλὰς μυριάδας ἱματίων. λέγεται δὲ ἐκ τοιοῦτόν τι διελθεῖν, ὅτι περὶ τὴν χώραν τῶν Κροτωνιατῶν ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν πρὸς γυναῖκα διαβιβάζονται. Ὀδυσσέως οὐ δεξαμένου παρὰ τῆς Καλυψοῦς ἀθανασίαν ἐπὶ τῷ Πηνελόπην καταλιπεῖν. ἐπολοίποντο δὲ ταῖς γυναιξὶν εἰς τοὺς ἄνδρας ἀποδείξαι τὴν καλοκαγαθίαν, ὅπως εἰς ἴσον καταστήσωσι τὴν εὐλογίαν. ἁπλῶς δὲ τιμᾶται διὰ τὰς εἰρημένας ἐντεύξεις, περὶ Πυθαγόρου οὐ μικρὰν τιμὴν ἔχ αὐτοῦ ὄντα, καὶ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν γένεσθαι, καὶ διὰ τὸ κάλλιον περὶ τὴν Ἰταλίαν.

pepererit, matrem. Iam quæ ex natis natum det, ceu auctarium, Dorica loquendi consuetudine ac lingua, Majam, hoc est, aviam. Cum quo consentit & illud, oracula scilicet; in Dodona ac Delphis per fœminam indicari & explicari. Per encomia verò ac laudem ad rectum numinis cultum, ad frugalitatem tantam, quæ in vestitu est, mutationem effeciisse traditum est, ut sumptuosarum magnoque constantium vestium nullam vel ulla induere auderet, sed omnes multa palliorum milia in templo Junonis collocarent atque offerrent. Fertur verò etiam tale quid commemorasse, in regione Crotoniatarum virorum virtutem ab fœminis celebrari. Vlysses ab Calypso immortalitatem accipere recusavit, quòd illa ideò offerri videretur, ut Penelopen uxorem relinqueret. Vxoribus autem hoc salvum maneat, suam erga viros bonitatem honestatemque declarasse, ut in æqualitatem beneficentiam adducant. Simpliciter autem commemoratur propter jam dicta, quæ habuit, colloquia, non mediocrem Pythagoræ honorem ac studium tributum fuisse, & adhuc tribui in Crotoniatarum urbe, propterque illam per Italiam.

CAP.

CAP. XII.

Quæ ipsius fuerit de Philosophia disputatio, quodq; primus se Philosophum, & quibus de rebus caussis nominaverit.

PYthagoras dicit seſe primũ philosophũ, hoc eſt, ſtudioſũ amantẽq; ſapientiæ, vocitatũ, non qui inani nomine ſolùm præditus ſit: verũ etiã qui rẽ ipſam antè utiliter edoceat. Ajebat n. hominũ in hanc vitã ingreſsũ ſimilẽ ſibi videri turbę cętuiq; ſibi mutuo occurrẽti, euntiq; ad publicos convẽtus, qui in Attica totius Græciæ celebritate habẽtur. Nam ut illuc varii diverſiq; mortales cõmeantes, ille hac, alter illa de cauſſa eo loci advenit: ille quidẽ quæſtus & lucri gratia onus mercõq; venũdare ſolicitãs, hic verò glorię cauſſa corporis robur viréſq; oſtẽſurus venit. Eſt itẽ tertiũ quoddã genꝰ eorũ, idq; vel liberaliſſimũ maximeq; ingenuũ, quod eò quaſi ad diverſoriũ quodpiã confluit, nẽpe cauſſa viſendi loca, quodq; ſtudioſè ſpectacula, quæ publicè edeuntur, eorũq; modũ perſpicerent, adhęc virtutis, quæ in dictis factiſq; & ludis exprimitur, ergo, quorũ omniũ ſpecimina in publicis hiſce totius Græciæ conventib, edi ſolẽt: ita etiam in vita varios & ſtudiis diverſos homines in unum eundẽq; locũ congregari oportere. Enimvero hos quidẽ pecuniarũ diliciarũq; deſideriũ trahit, illos verò imperii & gubernatiõis cupiditas, itẽq; gloriæ cõtentiones in-

Κεφ. ιϛ.

Τίς ἡ περὶ φιλοσοφίας αὐτῷ διάλεξις, καὶ ὅτι πρῶτος ἑαυτὸν φιλόσοφον ἐπονόμασε, καὶ ἀφ' τίνας αἰτίας.

ΛΕ'γει δὲ Πυθαγόρας πρῶτος φιλόσοφον ἑαυτὸν προσαγορεύσας * οὐκ ἐνοῦ μάνον ὀνόματος ὑπάρξας, ἀλλὰ καὶ πρᾶγμα οἰκεῖον προσεδιδάσκων χρησίμως. ἐοικέναι γὰρ ἔφη τὴν εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπων πάροδον τῇ ἐπὶ τὰς πανηγύρεις ἁπαντῇ τι ὁμίλῳ. ὡς γὰρ ἐκεῖσε παντοδαποὶ φοιτῶντες ἄνθρωποι ἄλλος καὶ ἄλλου χρείαν ἀφικνεῖται, ὁ μὲν χρηματισμοῦτε καὶ πέρδους χάριν ἀπεμπολῶσαι τὸν φόρτον ἐπειγόμενος, ὁ δὲ δόξης ἕνεκα ὀπιδεικνύμενος ἥκει τὴν ῥώμην τῷ σώματος. ἔτι δὲ καὶ ζῆτον εἶδος, καὶ τόγε ἐλαυθερώτατον συναυλιζόμενον, τόπων θέας ἕνεκα καὶ δημιουργημάτων καλῶν καὶ ἀρετῆς ἔργων, καὶ λόγων, ὧν αἱ ἐπιδείξεις εἰώθασιν ἐν ταῖς πανηγύρεσι γίνεσθαι. οὕτω δεῖ καὶ τῷ βίῳ παντοδαπους ἀνθρώπους ταῖς ἀποδημίαις εἰς ταυτὸ συναθροίζεσθαι. τοὺς μὲν γὰρ χρημάτων καὶ ζωφῆς αἰρεῖ πόθος· τοὺς δὲ ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἵμερος, φιλονεικίαιτε δοξομα-

ξομανεῖς κατέχουσιν. εἰλικρινέστατον δὲ ἐν τούτῳ ἀνθρώπου ζῆλον τὸν ἀποδεξάμενον τὴν καλλίστων θεωρίαν, ὃν καὶ φιλόσοφον. καλὴν μὲν ἐν ἐν τὰ σύμπαντος ἐρρωμένην ἀσίδερον*, ἥτις καθορᾶται τάξιν. κατὰ μετουσίαν μὲν τοῦ πρώτου καὶ τοῦ νοητοῦ εἶναι αὐτὸ τοιοῦτον. τὸ δὲ πρῶτον ἦν ἐκεῖνο, ἡ περὶ ἀριθμοὺς καὶ λόγων φύσις δι' ἁπάντων διατεθεῖσα, καθ' ἃς τὰ πάντα ταῦτα συντέτακται τε ἐμμελῶς καὶ κεκόσμηται πρεπόντως. καὶ σοφία μὲν ἡ περὶ ὄντι ἐπιστήμη τις, ἡ περὶ τὰ καλὰ πρῶτα καὶ θεῖα καὶ ἀκήρατα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα* ἀχολουμένη ὧν μετοχὴ, καὶ τὰ ἄλλα ἂν εἴποι τις καλῶς. φιλοσοφία δὲ ἡ ζήλωσις τῆς τοιαύτης θεωρίας. καλὴ μὲν οὖν καὶ αὐτὴ παιδείας ἦν ἐπιμέλεια ἡ συντείνουσα αὐτοῖς πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. ιγ.

Ὅτι καὶ εἰς τὰ θηρία ἐμετέπεσεν καὶ τὰ ἄλογα ζῶα, πλὴν ἐμοὶ λόγων πειθοῖ τινὶ δύναμιν ἔχει Πυθαγόρας, καὶ τούτων τεκμήρια πλείονα.

Εἰ δὲ καὶ περισσὸν τοσούτοις* ἱστορῆσαι περὶ αὐτοῦ, παλαιοῖς τε ἅμα ὄσι καὶ ἀξιολόγοις, sanæ possident. Hunc autem hominis morem integerrimũ esse, qui rerũ pulcherrimarum contemplationem ostenderit, quem etiam cognomento Philosophum appellare soleat. Enimverò pulchrũ esse universi cœli spectaculum, syderumq;, quæ in eo feruntur, si quis ipsa intueatur, ordinem. Iuxta communicationẽ quidem primi, ejusq; qui mente ac cogitatione percipitur, hoc tale esse. Primum autem illud erat, numerorum ac sermonum per universa media discurrẽs natura, quibus omnia hæc suo ordine, quasi numerosè sciteq; cõstituta ac decenter ornata sunt. Ac sapientia quidem, quæ reapse scientia quędam est, quæq; primo lococirca pulchra & divina, itemq; immortalia semperq; eodem loco ac modo se habẽtia versatur & occupata est, quorũ particeps esse queat, aliaq; quę quis dicere queat pulchra. Philosophia verò seu sapientiæ studium hujus contemplatiõis imitatio est. Atq; hæc erat pulchra institutionis cura studiumq;, quæ secum simul tenderent ad hominum emendationem correctionemq;.

Cap. xiii.

Quod & in feras & animalia rationis expertia Pythagoras habuerit vim ea oratione instituendi, & non pauca horum argumenta.

Quod si verò etiam magnis adeoq; insignibus viris ex priscis juxta ac mẽmorabilibus & fide dignis,

qui de eo aliquid literis consignarũt, credendũ est, traditur Pythagoras usq; ad belluas ratione carentes orationẽ suam direxisse in dicendo, vt illarũ feritatem immanitatemq́ue quodam modo dissolveret, et mẽtes formaret rectęq́; disponeret. Nimirũ isto agendi modo quasi ex collatione necessario probãs, doctrinam ijs, qui mente prædíti sunt, cõtingere, quũ & immitib., & iis, qui ratione sermoniq́; usu carent, obtingat. vrsã namq; ex Apulia inquilinos gravissimè sævissimeq́; vastantẽ detinẽs, ut ajũt, & nõ exiguo tẽporis spacio manib. contrectatã, ad hæc pane madefacto ac in frusta minutatĩ fracto, & arborũ fructib. pastã, cũ jure jurando, q͡ exegit, se nũ quã in posterũ animalia spirãtia invasurã, dimisit, cùm verò illa cõtinuò se in mõtes condẽsaq́; sylvas cõtulisset, ex eo tẽpore in universũ visa nõ est vel ulli animali ratione carẽti adesse. Bove itidẽ Tarẽti cõspecto in pascuis cõmunibus, qui virides fabas attingeret, bubulco astitit, & cõsuluit, ut bovi diceretur, quo à fabis abstineret. Verũ cũ bubulcus eiillu sisset hujus dicti causa, ac diceret se *βοϊςὶ*, h. e. bovine, ut sic dicatur, loqui nescire: sed si quid ipse amplius calleret, cõsiliiq́; quid maius haberet, quod monẽdus esset bos, hoc proferret, ipsemet accessit, inq́; aurem multo tẽporis spacio tauro insusurra-

μέχρι τῆς ἀλόγων ζώων ἀπαλυτικόν τι καὶ ῥυθετικὸν ἐλέκτο Πυθαγόρας ἐν τῷ λόγῳ, δι᾽ οὗ συμβιβάζων, ὡς διδασκαλία παρεγίνεται τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ὅπου καὶ τοῖς ἀνημέροις τε καὶ ἀμοιρεῖν λόγου νομιζομένοις*. τὴν μὲν γὰρ Δαυνίαν ἄρκτον χαλεπώτατα λυμαινομένην τοὺς ἐνοίκους καταχὼν, ὡς φασὶ, καὶ ἐπαφησάμενος χρόνον συχνὸν, ψωμίσας τε μάζῃ καὶ ἀκροδρύοις ὀρκώσας μηκέτι ἐμψύχου καθάπτεσθαι, ἀπέλυσεν· ἡ δὲ ὠθὺς εἰς τὰ ὄρη καὶ τοὺς δρυμοὺς ἀπαλλαγεῖσα οὐκ ἔτ᾽ ἐν τούτῳ ὤφθη τὸ παράπαν ὄπιοῦσα, οὐδὲ ἀλόγῳ ζώῳ. Βοῦν δὲ ἐν Ταράντῳ ἰδὼν * ἐν παμμιγεῖ νομῇ, καὶ κυάμων χλωρῶν παρεσπόμενον, τῷ βουκόλῳ παραγὰς συμβούλεσθαι εἰπεῖν τῷ βοὶ τῆς κυάμων, ἀπέχεσθαι. προσπαίξαντος δὲ αὐτῷ τοῦ βουκόλου περὶ τοῦ εἰπεῖν, καὶ οὐ φήσαντος εἰδέναι βοϊςὶ εἰπεῖν, εἰ δὲ αὐτὸς οἶδε παιστὸς καὶ συμβουλεύειν, δέον τῷ βοῒ παραινεῖν, προσελθὼν αὐτὸς καὶ εἰς τὸ οὖς πολλὴν ὥραν προσψιθυρίσας τῷ

τῷ ταύρῳ, οὐ μόνον τότε αὐτὸν ἀμιλεῖ ἐόντα ἀπέχεσθαι τοῦ κυαμῶνος, ἀλλὰ καὶ εἰσαυθις λέγουσι μηκέτι γεύεσθαι κυάμων τὸ παράπαν τὸν βοῦν ἐκεῖνον. μακροχρονιώτατον δὲ ἐν τῇ Ταράντι κατὰ τὸ τῆς Ἥρας ἱερὸν γηρᾶντα ἀχαριστεῖσθαι τὸν ἱερὸν ἀναπαλούμενον Πυθαγόρου βοῦν, ὑπὸ πάντων ἀνθρωπίναις ξοφαῖς σιτούμενον, ἃς οἱ ἀπαντῶντες αὐτῷ προσάγον. ἀετόν τε ὑποπτάμενον ὀλυμπιάσι προσομιλοῦντος αὐτῷ *παῖς γνωρίμοις ὑπὸ τύχης, περί τε οἰωνῶν καὶ συμβόλων καὶ δι᾽ σημείων, ὅτι περὶ θεῶν εἰσιν ἀγγελίαι τισὶ καὶ αὐτοὶ τοῖς ὡς ἀληθῶς θεοφιλέσι τῶν ἀνθρώπων, μεταγαγεῖν λέγεται, καὶ καταψήσαντα πάλιν ἀφεῖναι. διὰ τούτων δὴ καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις δέδεικται τὴν Ὀρφέως ἔχων ἐν τοῖς θηρίοις ἡγεμονίαν, καὶ κυκλῶν αὐτὰ κατέχων τῇ ὑπὸ τῷ στόματος τῆς φωνῆς προσπέσῃ δυνάμει.

uit, & non modò effecit ut ſponte ac volens prompteq; ab locis fabis conſitis abſiſteret, verùm etiam in poſterum ajunt, taurum illum nunquam inter cæteros prorſũ vel fabas guſtaſſe. Cùm autem multo admodum tempore Tarenti circa templum Iunonis magis ac magis ſeneſceret, permanſit ſacer Pythagoræ vocitatus bos, qui ab omnibus paſceretur humanis eduliis, quæ ipſi ab obviantibus porrigebantur. Item aquilam ſupervolitantem Olympiadibus ſeu quinquenniis, cùm ipſe ſermones miſceret cum illis, qui præclariſſimi eſſent à fortuna, & de auguriis, ominibus, prodigiiſque & quaſi ſignis contulit, quia & ſint ceu nunciationes quædam deorum, quæ fiant Deo revera charis Deiq; amantibus hominibus, hanc, inquam, aquilam ad ſe traduxiſſe fertur, cumq; eam demulſiſſet, rurſum dimiſiſſe. Hiſce horumq; ſimilibus exemplis declaratum eſt, ipſum Orphei inter feras ſupremum tenuiſſe imperium, & circum circa ſe habuiſſe eas vi & potentia quadam vocis, quæ ab ejus ore ad ipſas allaberetur.

CAP. XIV.

Institutionis initium priorum vita genetum recordationem faciebat, quæ animæ peregerant antè, quàm in corpora, in quibus tunc habitarunt, venirent.

CAeterùm initiũ studii & diligentiæ erga homines omnium optimum faciebat, quod anticipasse oportebat eos, qui & de aliis rebus vera discituri essent. Etenim clarissimè ac luce manifestiùs in memoriam reducebat non paucis eorum, qui se accederent, prioris vitæ statum, quem illorum animus quondam, & quidẽ antè, quàm huic corpori illigaretur, vixit. Seipsum verò sine ulla ambiguitate & dubitatione eius indicium declarabat, nempe EUphorbum fuisse Panthi filium, adversariũ Patrocli, atq; ex Homericis versibus maximè illos prædicabat, & ad lyram concinnissimè canebat, & de ipsis eos clara voce frequenter recitabat, qui sepulturæ eorum mentionem faciunt.

» *Huic maduere comæ, quas gratia pinxerat, atro*
» *Sanguine, cæsariesq; argento auroq; revincta.*
» *Qualem vir solo latè semperq; virentem*
» *Agricola in campo plantam seu germen oliva*
» *Fluminis ad gelidi ripas, undaq; perenni*
» *Florentiq; rigat atque excolit. Illa movetur*
» *Ventorum vario spiramine, floribus albis*
» *Vndiq; vestitur, & amœnos spirat odores.*
» *Sed si fortè ruens vehementior aëre turbo*
» *Illam corripiat, scrobe dissicit, extendítq;*
» *Per terram latè susam radicitus udam.*
» *Talem Panthoidem bellacem postquã EUphorbũ*
» *Stravit humi Atrides, vita privabat & armis*

Quæ enim memoriæ prodita sunt, Mycenis unà cum spoliis Trojanis in

Κεφ. ιδ'.

Ὅτι ἀρχὴ ἐποιεῖτο ἡ παιδεύσεως τὴν ἀνάμνησιν τῶν πρότερον βίων, ἃς αἱ ψυχαὶ πρότερον διεβίωσαν πρὶν εἰς τὰ σώματα ἀφικέσθαι, ἐν οἷς τότε ἐνοίκουν ἐτύγχανον.

Ἀλλὰ μὴν τῆς τε τῶν ἀνθρώπων ἐπιμελείας ἀρχὴν ἐποιεῖτο τὴν ἀρίστην, ἥνπερ ἔδει προειληφέναι τοὺς μέλλοντας καὶ περὶ τῶν ἄλλων τὰ ἀληθῆ μαθήσεσθαι. ἐνεργέστατα γὰρ καὶ σαφῶς ἀνεμίμνησκε τῶν ἐντυγχανόντων πολλοὺς τὸν πρότερον βίον, ὃν αὐτῶν ἡ ψυχὴ πρὸ τοῦ τῷδε τῷ σώματι ἐνδεθῆναι, πάλαι ποτὲ ἐβίωσε, καὶ ἑαυτὸν δὲ ἀναμφιλέκτως τεκμήριον ἐπέφαινεν. ΕΥ̓φορβον γεγονέναι Πάνθου υἱὸν, τὸν Παζόκλου καταγωνίσασθαι, καὶ τῶν Ὁμηρικῶν στίχων μάλιστα ἐκείνους ᾄδειν, καὶ μετὰ λύρας ἐμμελέστατα ἀναμέλπειν, καὶ συνεχῶς ἀναφωνεῖν τοὺς ἑπομένους ἑαυτῷ,

Αἵματι οἱ δύοντο κόμαι χαριτόσσιν ὁμοίαι, ες
Πλεκτοῖσιν τ' ἐν χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐστεφάνωντο. ες
Οἷον δὲ τρέφει ἄγρη ἀνὴρ ἐριθηλέϊ λάεσσι ες
Χέρσῳ ἐν οἰοπόλῳ, ὅθ' ὕδωρ ἁπαλὴ ἐπιβρυχᾶται ὕδατι ες
Καλὸν τηλεθάον, τὸ δέ τε πνοιαὶ δονέουσι ες
Παντοίων ἀνέμων, ἐπὶ τε βρύει ἄνθεϊ λευκῷ· ες
Ἐλθὼν δ' ἐξαπίνης ἄπνοος σὺν λαίλαπι πολλῇ ες
Βάλπσ' ἐξέρυψε καὶ ἐξετάνυσσ' ἐπὶ γαίῃ· ες
Τοῖον Πάνθου υἱὸν ἐυμμελίλιον ΕΥ̓φορβον ες
Ἀτρέϊδης Μενέλαος ἐπὶ κλέπτε, τίνυτ' ἐσύλα. ες

Τὰ γὰρ ἱστορούμενα περὶ *τῶν ἐν Μυκήναις σωζομένων λαφύροις

τῆ

τῇ Ἀργείᾳ Ἥρᾳ Εὔφόρβου τοῦ Φρυγὸς τούτου ἀναθέσθαι παρέσχον (εἰς μὲν οὖν δημώδη πλὴν ὅσα διὰ πάντων τούτων βουλόμενον δεικνύναι), ἐκεῖνό ἐστιν. ὅτι αὐτὸς τε ἐγίνωσκε τὰς προτέρους ἑαυτοῦ βίους, καὶ τῆς ἧς ἄλλων ἐπιμελείας ἐντεῦθεν ἐπῆρχεν ὑπομιμνήσκων αὐτοὺς ἧς εἶχον πρότερον ζωῆς.

honorem Iunonis Argivæ suspenderunt cum hac inscriptione:

hoc est insigne scuti EUphorbi Phrygis:

Quæ valdè popularia erant, præter hoc, quod per ea omnia significare voluit. Quia ipsemet etiam cognovit priores vitæ sui ipsius, quam vixisset, & studii aliarum rerum hinc cœpit iis in memoriam revocare de vitæ instituto, quod antè egissent.

Κεφ. ιε.

Τίς ἡ δι' αἰδήσεως πρώτη εἰς παιδείαν ἀγωγὴ παρ' αὐτοῦ. καὶ πῶς ἐκαθάρθη τὰς ψυχὰς τῇ προσομιλήτων αὐτῷ μουσικῆς, καὶ πῶς ταύτῃ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ ἐξήσκησε τέλεσιν ἄκρα.

Cap. XV.

Quæ prima fuerit apud eum per sensum ad institutionem vivendi ratio, & quo pacto corrigeret animos se accedentium secumq; vivent. Musice, & quo modo ipse hanc correctionem perfectam habuit.

Ἡγεμὼν δὲ πρώτην εἰς τοῖς ἀνθρώποις τὴν δι' αἰδήσεως προφερομένην ἐπεμέλεται, εἴ τις καλὰ μὲν ὁρᾷ καὶ χήματα καὶ εἴδη, καλῶν δὲ ἀκούει ῥυθμῶν καὶ μελῶν τὴν διὰ μουσικῆς παίδευσιν πρώτην κατεσκήσατο, διά τε μελῶν τινῶν καὶ ῥυθμῶν. ἀφ' ὧν ἔθους τε καὶ παθῶν ἀνθρωπίνων ἰάσεις ἐγίνοντο, ἁρμονίαι τε τῆς τῶν ψυχῆς δυνάμεων, ὥσπερ εἶχον ἐξ ἀρχῆς συνήροντο σωμάτων τε καὶ ψυχικῶν νοσημάτων κάθαρσίαι τε καὶ ἁγνισμοὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπενοήντο. καὶ νὴ Δία τὸ ὅλον πάντα ταῦτα λόγων ἄξιον, ὅτι τοῖς μὲν γνωρίμοις τὰς λεγομένας ἐξαρτύσεις

Existimabat aũt primam esse hominibus curam & industriã illã, quæ per sensum profertur, si quis pulchras quidẽ videat figuras & formas: pulchros verò audiat & cõcinnos numeros ac carmina, constituit primã per Musicam institutionem, cùm per dulcia quædã carmina, tùm etiã numerosas modulationes. Ab quibus morũ juxta ac perpessionũ morborumq; humanorũ curationes & medelæ exstiterunt: simulq; cõcentus animi facultatum, quẽadmodum ab initio habuerũt, cogebantur, corporũ simul & animi morborũ habitus & sanctificationes vel purificationes ab illo excogitabantur. Et mediusfidius præter hęc omnia illud, ut pluribꝰ verbis prosequamur, dignum est, quod

nobis quidem apparatus, uti vocantur, unaque & contrectationes conſtruebat coniungebatque tonorum miſturas divinè moliens, carminum & vehementer intentorum & Chromaticorum, hoc eſt, coloratorum, denique & numeris concinnorum. quibus perfacile in contraria convertebant circumducebantque animi perturbationes, quæ recenter in ipſis præter omnem planèrationem exſiſtunt, formant & procreant dolores atque iras: item miſerationes atque amores monſtroſos & inauditos, metus, variaſq; & omnis generis cupiditates, excandeſcentias atq; appetitiones, mollitudines, deſidiaſque & vehementias ſeu temeritates ad virtutem corrigens & emendans. Horum vitiorum vnumquodque decentibus congruentibusq; cantilenis, ceu quibuſdam ſalutaribus inter ſe miſtis pharmacis veſpere diſcipulos in ſomnum converſos omninò liberavit ab turbationibus diurnis, ac moleſtiis, quas ab vivæ vocis inſtitutione pertulerant, & cogitationes quaſi fluctibus turbatas perpurgavit, eoſq; quietos & placidiſſimi fauſtique ſomni, adhæc verò ſomnos illis vaticinos & præſagos reddidit. Iam cùm cubitu exſurgerent, ab gravedine capitis noctu contracta, & imbecillitate atque ignavia eos cantionibus quibuſdam uni-

τε ἐ ἐπαφὰς συνίστασε καὶ συνηρμόζετο διαμονίως μηχανώμενος κεράσματα τονῶν, μελῶν διτονικῶν τε καὶ χρωματικῶν καὶ ἐναρμονίων, δι' ὧν ῥᾳδίως εἰς τὰ ἐναντία στρεφόμενον, ἐ στρεμίζον τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, νέον ἐν αὐτοῖς ἀλόγως συνισάμενα καὶ ὑποφυόμενα λύπας καὶ ὀργὰς, καὶ ἐλέους καὶ ζήλους ἀτόπους καὶ φόβους δειλομυίας τε παντοίας, ἐ θυμοὺς καὶ ὀρέξεις ἐ χαυνώσεις καὶ ὑπτιότητας, καὶ σφοδρότητας ἐπανορθούμενος πρὸς ἀρετήν. τούτων ἕκαστον διὰ τῆς προσηκόντως μελῶν ὡς διά τινων σωτηρίων συγκεκραμένων φαρμάκων, ἐπί τε ὕπνον ἑσπέρας τρεπομένων τῆς ὁμιλητικῶν, ἀπήλλαξε μὲν αὐτοὺς τῆς ἡμερινῶν ταραχῶν καὶ * ἐνηχημάτων, διεκαθάρετο συγκεκλυδασμένον τὸ νοητικὸν ἠσύχους τε καὶ εὐονείρους, ἔτι δὲ μαντικοὺς τοὺς ὕπνους αὐτοῖς ἀπειργάζετο. ἀπὸ δὲ τῆς εὐνῆς πάλιν ἀνισταμένων, τοῦ νυκτερινοῦ καίρου, καὶ τῆς ἐκλύσεως, καὶ τῆς νωχελίας αὐτοὺς ἀπήλλαττε, διά τινων ἰδιοτρόπων ἀσμά-

ἀσμάτων καὶ μελισμάτων φωνῇ τῇ κράσει διὰ λύρας, ἢ καὶ φωνῆς συντελουμένων. ἑαυτῷ δὲ οὐκ ἔστ' ὁμοίως δι' ὀργάνων; ἢ καὶ ἀρτηρίας τὸ τοιοῦτον ὁ ἀνὴρ συνίστατο καὶ ἀπέφαινεν, ἀλλὰ ἀῤῥήτῳ τινὶ καὶ δυσπορήτῳ θειότητι χρώμενος * ἐνέτεινε τὰς ἀκοὰς καὶ τὸν νοῦν. * ἐνείρμοσε ταῖς μεταρσίοις τοῦ κόσμου συμφωνίαις ἀνακούων, ὡς ἐνόμιζεν μόνον αὐτὸς· καὶ συνιὼν τῆς καθολικῆς τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν κατ' αὐτὰς κινουμένων ἀστέρων, ἁρμονίας τε καὶ συμφωνίας πληρεστέρου τινὸς τῶν θνητῶν, καὶ * κατακορεστὸν μέλος φθεγγομένης διὰ τὴν ἐξ ἀνομοίων μὲν καὶ ποικίλως διαφερόντων ῥοιζημάτων, ταχῶν δὲ καὶ μεγεθῶν καὶ ἐποχήσεων, ἐν λόγῳ δέ τινι πρὸς ἄλληλα μουσικωτάτῳ διατεταγμένων, λύσιν καὶ περιπόλησιν εὐμενεστάτην· ἅμα καὶ ποικίλως περιπαλλεστάτην ὑποτελουμένην. ἀφ' ἧς ἀρδόμενος ὥσπερ καὶ τὸν τοῦ νοῦ λόγον εὐτακτούμενος, ὡς εἰπεῖν, σκιαγραφούμενος εἰκόνας τινὰς τούτων ἐπενόει παρέχειν τοῖς ὁμιλητοῖς οἷς

us toni generisq;, & amoenis cantilenis tenui temperatura cõpositis, item lyra, vel etiam voce perfectis vindicavit. Sibi verò non amplius simili modo instrumentis, vel etiam gutture talia vir ille componebat & excogitabat: sed ineffabili quadam atq; incõprehensibili divinitate usus, intentè fixisq; oculis in auditum ac mentem respiciebat. Porrò accommodabat ea sublimibus mundi concentibus, inaudiens (quod ipse solum indicabat) quæ & intelligeret optimè, & præcunctis mortalibus plenissimè universum globorum, quæque circa illos moventur, astrorũ simul & concentum & consonantiam loquentes, dulcissimum carmen, quoque satiari nullus posset, propter motum, qui ex dissimilibus quidem varieq; differentibus sonis, item celeribus & magnis vectionibus, in oratione verò quapiam cõpositione inter se elegantissima, & musicis numeris astrictissima ritè ordineque collocatis, itemque propter circumactionem facillimam & in primis propitiam ac benevolentem, simulque à varia perfectione pulcherrimam. Ab qua irrigatus, uti & mentis sermonem concinnè in ordinem disponens, &, ut sic dicam, parturiens horum imagines quasdam excogitabat, discipulis, prout fieri poterat, exhibiturus, maximè

maximè verò inſtrumentis Muſicis & nuda arteria ſeu voce eum concentũ imitans. Nam ſibi mundana verba orationemq; ſoli mortalium omnium intelligibilia exaudibiliaq; eſſe autumabat, idq; ab ipſo naturali ſimul & fonte & radice, ſeq; dignũ reputabat cùm doceri, tum etiam perdiſcere aliquid, item exæquari juxta deſiderium atque imitationem rebus cœleſtibus, quippe qui ſe adeò ab Deo, à quo ſpiritum vitalem hauſiſſet, factum reliquiſq; mortalibus gratum amicumque ac dilectum eſſe cenſebat, ſurſum ad ipſum reſpiciẽtibus, & gratuita beneficia per imagines ac demonſtrationes ad uſum cõmunem redigere atq; homines iis juvare, actionesq; corrigere illorũ, qui nequeunt verè apprehendere ſincera rerum initia. Quemadmodũ exempli gratia & eos, qui ſolem ipſum cõtinenter intueri nõ valent, propter radiorũ ſummum ſplendorẽ, in profunda aquarũ coitione & coagmento, vel etiã per picem perforatã & extentã, vel ſpeculũ quodpiam nigroſplendidum ejus defectus oſtẽdere excogitamus, imbecillo ipſorum obtutui & acici oculorum parcentes, & compenſantem æqualemq; quodammodo perceptionem illis, qui hoc impenſè diligunt etſi remiſſiorem paulò fabricantes. Hoc ipſum videtur & Empedocles de eo latenter

δωνατὸν μάλιστα διὰ τε ὀργάνων, καὶ διὰ φλογὸς ἀρτηρίας ἐκμιμούμενος. ἑαυτῷ γὰρ μόνῳ τῷ ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων σωστικὰ καὶ ἐπήκοα τὰ κοσμικὰ φθέγματα ἐνόμιζεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ φυσικῆς πηγῆς τε καὶ ῥίζης, ἄξιον ἑαυτὸν ἡγεῖτο διδάσκεσθαί τι καὶ ἐκμανθάνειν, καὶ ἐξομοιοῦσθαι καθ' ὅσον καὶ ἀπομίμησιν τοῖς ἐκείνοις, ὅσα ἔστως πρὸς τὸ φύσαν αὐτὸν δαιμονίως διοργανωμένον. ἀγαπητὸν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὑπελάμβανεν εἰς αὐτὸν *ἀδιαφορῶσι καὶ τὰ παρ' αὐτῶν χρειώδεια δι' εἰκόνων τε καὶ ὑποδειγμάτων ὠφελεῖσθαι καὶ διορθοῦσθαι, μὴ δυναμένοις τῶν πραγμάτων εἰλικρινῶν ἀρχετύπων ἀληθῶς ἅπτεσθαι λαμβάνεσθαι. καθάπερ ἡμεῖς καὶ τοῖς ἐκ οἵοιτε ἀτενὲς ἐνοράν ἐν τῷ ἡλίῳ διὰ τὴν τῶν ἀκτίνων ὑπερφυΐαν, ἐν βαθείᾳ συσταθὲν ὕδατος ἢ κατόπτρου τινὸς μελανευούσης δεικνύειν ἐπινοοῦμεν τὰς ἐκλείψεις, φειδόμενοι τῆς τῶν ὄψεων ἀσθενείας αὐτῶν, καὶ ἀντίρροπόν τινα καὶ ἀλλήλαις αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον ἀγαπῶσιν, εἰ καὶ ἀνεπιτηδειοτέρως, μιμούμενοι, τοῦτο φαίνεται καὶ Ἐμπεδοκλῆς περὶ αὐτοῦ αἰνίττεσθαι καὶ

καὶ τῆς ἐξαιρέτου καὶ θεοδωρήτου ἐκ τοῦ τὰς ἄλλας διοργανώσεως· ὡς, ἐν οἷς φησιν·

» Ἦν δέ τις ἐκείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς.
» Οἳ δὴ μήκιστον φρεπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον,
» Παντοίων τε μάλιστα σοφῶν δημήρατος ἔργων.
» Ὅππόσα γὰρ πᾶσιν ὁρίζατο περφρίδεσσιν,
» Ῥεῖα γὰρ τῆσ ὄντων φαίντων λεύσσειν ἕκαστον.
» Καὶ τοῖσ' ἀνθρώπων ἐν τ' εἴκοσιν αἰώνεσι.

Τὸ γὰρ περιώσιον, καὶ, τῆσ ὄντων φαίντων λεύσσειν ἕκαστον, καὶ, φρεπίδων πλοῦτον, καὶ τὰ εἰκότα, ἐμφαντικὰ μάλιστα τῆς ἐξαιρέτου καὶ ἀκριβεστέρας πρὸς τὰς ἄλλας διοργανώσεως ἦν, ἔν τε τῇ ὁρᾶν καὶ τῇ ἀκούειν, καὶ τῇ νοεῖν.

innuere, de eximio illo, inquam, & divinitùs collato præ cæteris apparatu, quibus inquit,

Illis quispiam erat, qui multa superflua "
norat, "
Qui summas animi sibi prolixas q; pa- "
ravit, "
Divitias, & cunctorum jucundus a- "
mator, "
In primis quæ sunt cata in actibus: "
omnibus illa "
Nam cùm præbuerit animis q; im- "
presserit unum "
Quodq;, palàm rerum cunctarum "
prompta videbat. "
Tamq; hominum in rebus, quàm sint "
quæ æterna futura. "

Quod enim inquit *superflua*, &, *rerum omnium unumquodque videbat*, &, *mentium divitias*, & id genus alia, maximè evidentia erant eximii illius, & exactioris præter reliquos apparatus, cùm in videndo, tum etiam in audiendo cogitandoq;.

Κεφ. ιϛ.

Τίς ἡ γυμναστικὴ παρ' αὐτῷ ἄσκησις, ἣν καὶ αὐτὸς ἐν ἠσκήσατο. τίς τε ἡ τελευταία αὖ τῆς φιλίας ἐπιτήδευσις ἦν καὶ αὐτὴ προπαιδευτικὴ οὖσα εἰς φιλοσοφίαν ἐπιτηδείως.

CAP. XVI.

Quæ purgatrix apud ipsum exercitatio esset, qua & ipsemet exerceretur, & rursum quod perfectius amicitiæ studium esset, quo etiam ante idoneos & aptos philosophiæ studio præpararet.

Αὕτη μὲν οὖν ἡδὴ μουσικῆς ἐπιτηδεύετο αὐτῷ κατάρτησις τῆς ψυχῆς. ἄλλη δὲ πάθαρσις τῆς διανοίας ἅμα καὶ τῆς ὅλης

HAEc igitur ei Musices in frequenti usu erat ad animos applicatio. Alia verò cogitationis mentisque vel universi

animi purgatio, variis diversisq; studiis ita apud ipsũ exercebatur. In universũ labores circa disciplinas & studia exsistere oportere autumabat, & intẽperãtias simul & omnis generis avaritiẽ, seu plura habendi cupiditates omnib. innatas, itẽ diversissima vel experimẽta vel tormẽta, punitionesq; ac pcisiones ferro atq; igni pfectas quasi legib. latis, iis, qui utũtur, instituit, quas nec sustinere nec pati qsquã, qui malus sit, potest. Adhæc verò ab iis omnib. quæ anima pdita forẽt, abstinentiã, simulq; à cibis quibusdã, ceu rebus, quæ rationẽ perfringerent eiq; vim inferrẽt, & mentis sinceritati integritatiq; officerent, indixit. Inter amicos oris sermonisq; continentiã, atq; omne prorsũ silentiũ in hoc, ut linguã in officio cõtinerẽt, edomarentq;, præcepit simul exerceri, itẽ in annos plurimos continentẽ minimeq; interspirantẽ contẽplationũ inquisitionẽ apprehẽsionẽq; quæ circa res difficillimas, neq; facilè comprehẽsibiles versantur. Hisce verò etiam de caussis, vini abstinentiam & ciborum paucitatẽ, somniq; brevitatẽ præcipiebat, ac glorię & divitiarũ similiũq; rerũ negligẽtem formabat: cõtrà verò prudẽtiã & erectionẽ animi urgebat. Et verecũdia quidẽ simulationis experte erga cognatos, at erga discipulos æqualitate & similitudine minimè ficta comitatéq;, & simul ve-

ψυχῆς δὲ παιδαπῶν ὅλιτ-
δαιμάτων οὕτως ἠσκεῖτο παρ'
αὐτῷ. τὸ γὰρ ἰκὸν τὴν φὶ τὰ μα-
θήματα ἢ ὑπομνεύματα πό-
νων ὤετο δεῖν ὑπάρχειν, καὶ
τὰς τῶ ἐμφύτου πᾶσιν ἀπλεσί-
ας τε ἢ πλεονεξίας, βασάνους
τε ποικιλωτάτας ἢ κολάσεις ἢ
ἀνακοπὰς πυρὶ. ☾ σιδήρῳ σωμ-
τιλουμένας δὲ δεσμοθετῆσαι τοῖς
χερομένοις, ἃς ἔτε καρτερεῖν
οὔτε ὑπομένειν δύναταί τις κα-
κὸς ὤν. πρὸς δὲ τούτοις ἐμ-
ψύχων ἀποχὴν πάντων, καὶ ἔτε
βρωμάτων τινῶν ταῖς * ἐπειρί-
αις τῶ λογισμοῦ ἢ εἰλικρινείαις
ἐμποδιζόντων κατέδειξεν. ἐν
τοῖς ἑτέροις ἐγκυθίαν τε καὶ
παντελῆ σιωπὴν πρὸς τὸ γλώσ-
σης κρατεῖν σωφρονοῦσαν ἐπὶ
ἔτη πόλλα συντονόν τε ἢ ἀ-
διάπνευστον περὶ τὰ δυσλη-
πτότατα τῆς θεωρημάτων ἐξ-
έτασίν τε ☾ ἀνάλυσιν. διὰ ταῦ-
τα δὲ καὶ ἀοινίαν καὶ ὀλιγο-
σιτίαν ἢ ὀλιγοϋπνίαν, δόξης
δὲ ἢ πλούτου ἢ τῆς ὁμοίων ἀ-
νεπιθύμητον, φρονησίν τε καὶ
κατέξανάστασιν. καὶ αἰδῶ μὲν ἀν-
πόκειτον πρὸς τοὺς προσή-
κοντας. πρὸς δὲ τοὺς * ὁμιλητὰς
ἄπλαστον ὁμοιότητα, ἢ φιλο-
φροσύνῃ συνεπίτασίν τε καὶ
παρόρ-

προθύμησιν πρὸς τοὺς νεωτέρους, φθόνου χωρὶς, φιλίας δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, εἴτε θεῶν πρὸς ἀνθρώπους δι' εὐσεβείας ἐπιστημονικῆς θεωρίας, εἴτε δογμάτων πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλου ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογικῆ τε πρὸς τὰ τῆ ἀλόγω διὰ φιλοσοφίας, καὶ τῆς κατὰ ταύτὸν θεωρίας, εἴτε ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους. πολιτικῶς μὲν *διενομήτο ὑγιοῦς, ἑτεροφύλων δὲ διὰ φυσιολογίας ὀρθῆς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ οἰκείους διὰ κοινωνίας ἀδιαστρόφου. εἴτε συλλήβδην πάντας πρὸς *ἀ καὶ φυσικῆς ἐπιπλοκῆς καὶ κοινότητος, εἴτε δὲ σώματος καθ' ἑαυτὸ θνητῆ τῆδε ἐγκεκρυμμένων ἑαυτῆσι ἀναστίων δυναμεων εἰρήνευσιν καὶ συμβιβασμὸν δι' ὑγείας, καὶ εἰς ταὐτὸν δικαίης καὶ σωφροσύνης, κατὰ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐστηρίας. πάντων τούτων *ἓν ἑνὸς καὶ τὸ αὐτὸ κατὰ συλλῆψιν καὶ συγκεφαλαίωσιν ὀνόματος τῆ τῆς φιλίας εὑρετὴς καὶ νομοθέτης ὁμολογουμένως Πυθαγόρας. καὶ διόλου τῆς ἐπιπαιδεύτου πρὸς θεὺς ὁμιλίας ὕπαρ τε καὶ κατὰ τὰς ὕπνους αἰτιώτατος

hemētia ac cōcitata adhortatiōe erga adoleſcētes, citra invidiam, utebatur: erga oēs verò amicitia communi, ſive deorum erga homines per pietatem ſcientificæ contemplationis, ſive dogmatum erga ſe mutuo & in genere animo ad corpus, item ratione prædictis erga ratione carentes per ſtudium ſapientię, & contemplationē erga hanc: ſive hominū inter ſe mutuo. Civibus quidē ſalubriter omnia diſponebat: aliis verò nationibus per rectam naturæ inquiſitionē providebat. Eodē modo viris erga uxores aut fratres ac familiares per indivulſā cōmunionem prędcribebat. Sive, ut orationem in pauca contraham, omnes erga eos & naturalis conjunctiōis affinitatisq; & communionis, ſive etiā corporis per ſe mortalis, quæ facultates in ſe contrarias occultasq; habet, pacificationem & conciliationem ad amicitiam per ſanitatem, & ad hanc dictæ & continētiæ, ad fœderis bonę; q; tēperationis imitationē, quę in mūdi elemētis conſpicitur cōmonefaciebat. Illorum omniū in unius ejuſdēq; nominis juxta cōceptum & ſummariam collectionē amicitię inventor ac legiſlator Pythagoras ſine ulla controverſia exſtitit. Et paucis omninò, diſcipulis auditoribuſq; ſuis cauſſa fuit, ut ſummo deorum immortalium ad eos colēdos ſtudio, & in ſōno & in-

ſomniis, ut ajunt terrerentur, quod neq; animo ab ira unquam turbato, nec ab dolore, nec voluptate, nec ab ulla alia turpi peregrinatione mutato neutiquam mehercule fieri poteſt: denique nec ab horum omnium & nefandiſſima & moroſiſſima inſcitia. Iam ab hiſce omnibus divinitùs ſanabat atque expurgabat animum, & id, quod in ipſo divinum erat ceu ignem excitabat, adeoque ſervabat & rectâ ducebat ad id, quod ſenſu percipitur, eſtq; divinus oculus, quem ſatiùs eſt, juxta Platonẽ, infinitis oculis carneis ſervari. Etenim ſi quis eo ſolo viderit, & ſubſidiis, quib⁹ convenit, intentus & quaſi per mẽbra compoſitus fuerit, de iis omnibus rebus, quæ ſunt, veritas pervidetur. Huc igitur omnia ſua referens, mentis animiq; purgationem efficiebat. Atq; inſtitutionis talis ei ferè erat ratio & modus coq; reſpiciebat.

τος τοῖς περὶ αὐτόν. ὅπερ ὅτε ὑπὸ ὀργῆς τεθολημένη περιγίνεται ποτὲ ψυχῇ, ὅτε ὑπὸ λύπης ὅτε ὑπὸ ἡδονῆς, ὅτε τινὸς ἄλλης αἰσχρᾶς ἀποδημίας παραλλαξαμένη μὰ Δία· ὑδὲ τῆς τούτων ἁπάντων ἀνοσιωτάτης τε καὶ χαλεπωτάτης ἀμαθίας. ἀπὸ δὴ τούτων ἁπάντων θαυμασίως ἰᾶτο, καὶ ἀπεκάθαιρε τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνεζωπύρει τὸ θεῖον ἐν ἑαυτῇ καὶ πίστωζε καὶ ἀπεσῴζων ὅτι τὸ νοητὸν τὸ θεῖον ὄμμα κρεῖττον ὂν σωθῆναι, κατὰ τὸν Πλάτωνα, μυρίων σαρκινῶν ὀμμάτων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ ἐξαβλέψαι καὶ οἷς προσῆκε βοηθήμασι τονωθέντι καὶ διαρθρωθέντι περὶ τὰ ὄντα ἁπάντων ἀλήθεια διορᾶται. πρὸς δὲ τῷ καθαρσίων ἐποιεῖτο τὴν τῆς διανοίας κάθαρσιν. καὶ ἦν αὐτῷ τῆς παιδεύσεως ὁ τύπος τοιοῦτος καὶ πρὸς ταῦτα ἀποβλέπων.

CAP. XVII.

Quopacto Pythagoras ſe primùm accedentes amicos exploravit, quæq; de ipſorum moribus, antequam ad Philoſophiæ adyta admitterentur, pericula faceret.

Κεφ. ιζ.

Πῶς τὸν δοκιμασίαν ἐποιεῖτο ὁ πρῶτος προσιόντων ἑταίρων ὁ Πυθαγόρας καὶ τίνας ἐποιεῖτο πείρας αὐτῶ τὸ πρῶτον πρὸ τῆς φιλοσοφίας εἰσαγωγῆς.

PORrò accedẽtibus ipſum ad inſtitutionem ac diſciplinã diſcipulorum, ita comparatũ ei & in more erat, ut amicis, ac volentibus domeſtico cum illo frui cõtubernio, non ſtatim annuere ſit ſolitus, donec non eos priùs exploraviſſet, deq; iis judicium

Παρασκευαζομένῳ δὲ αὐτῷ οὕτως εἰς τὴν παιδείαν τῆς ὁμιλητῆς, προσιόντων τῆς ἑταίρων, καὶ βουλομένων συδιαζῆν, οὐκ εὐθὺς συνεχώρει, μέχρις ἂν αὐτῆς τὴν δοκιμασίαν καὶ τὴν χρείαν ποιήσα-

ποιήσηται. πρῶτον μὲν σιωπᾶν ὁμοίως τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς οἰκείοις τοῖς λοιποῖς * παρεῖσιν ὠμιληκότες. Ἔπειτα θεωρῶν αὐτῶν τούς τε γέλωτας τὰς ἀκαίρους, καὶ τὴν σιώπην, καὶ τὴν λαλιὰν παρὰ τὸ δέον. ἔτι δὲ τὰς ἐπιθυμίας, τίνες εἰσί, καὶ τὰς γνωρίμους, οἷς ἐχρῶντο, καὶ τὴν πρὸς τούτους ὁμιλίαν, καὶ πρὸς τίνι μάλιστα τὴν ἡμέραν σχολάζουσι. καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην ἐπὶ τισι τυγχάνουσι ποιέμενοι. προσεθεώρει δὲ καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν πορείαν καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματος κίνησιν. τοῖς τε τῆς φύσεως γνωρίσμασι φυσιογνωμονῶν αὐτὰς σημεῖα τὰ φανερὰ ἐποιεῖτο τῆς ἀφανοῦς ἠθῶν ἐν τῇ ψυχῇ. καὶ ὃν τινα δοκιμάσειν οὕτως, ἐφίει ξιῶν ἐπιφοιτᾶσθαι, δοκιμάζων πρῶτον ἔχει βεβαιότητος καὶ ἀληθοῦς φιλομαθίας, καὶ εἰ πρὸς δόξαν ἱκανῶς παρεσκεύασται, ὥστε καταφρονεῖν τιμῆς. μετὰ δὲ τοῦτο τοῖς προσιοῦσι προσέταττε σιωπὴν πενταετῆ ὑπομένουσι πρῶς ἐγκρατῶς ἔχουσι πρὸς χαλεπώτερον τ' ἄλλων ἐγκρατήματων τοῦτο, τὸ γλώττης κρατεῖν, καθὰ καὶ ὑπὸ τῶν τὰ μυστήρια νομοθετησάντων ἐμφαίνεται ἡμῖν.

feciſſet. Primùm quidẽ, quemadmodum cum parentib⁹ reliquiſq; familiaribus præſentibus fuiſſent verſati, exquirebat. Deinde attentis valdè oculis intempeſtivos eorum riſus ac ſilẽtium, itemq; ſermonem non neceſſarium nimiamq; loquacitatem obſervabat. Adhæc ipſorum cupiditates, quo pacto illæ ſe haberent, item familiares ac notos, quorum notitia utebantur, mutuamq; cum illis conſuetudinem, & cui rei potiſſimùm interdiu vacarent. Præterea quas ob res lætitia juxta ac dolore perfunderentur. Quinimò accuratè quoque oris ſpeciem, inceſſum, totumq; corporis motum conſiderabat. Cumq; ex naturę notionibus diligẽter penſiculatis eos judicaret, morũ in animo nõ apparentiũ perſpicua ſigna faciebat. Et quemcunq; ita exploraviſſet, trienniũ jubebat aſpernari & ſuſq; deq; habere, explorãs inſuper, ecqua futurus eſſet conſtantia veraq; diſcendi cupiditate præditus, & num ſatis inſtructus foret, ut honorem contemptui haberet. Poſteà accedentibus præſcribebat quinquennale ſilentium, periculũ faciens, quomodò temperanter affecti forent erga aliquam continentiarum ſpeciem hâc longè difficiliorem, linguam ſcilicet cõpeſcere: prout & ab hiſce, qui quaſi lege lata myſteria promulgarunt, liquidò nobis apparet.

Porrò hoc ipso tempore cuiusq; res, h.e. facultates cōmunes reddebantur, notis cōmissæ, qui publicis suffragiis ad hoc destinati erāt, qui vulgò politici, h.e. Rempubl. administrantes, & œconomici vel rerū familiariū curatores dispensatoresq; quidam, & quasi legislatores, dicebantur. Ipsi verò qui quidem digni videbātur, ut dogmatū fierēt participes ex vita, quam transegissent, partim ex reliqua vitæ morū q; moderatione, & æquitate judicati post silentiū quinquēnale, posteà fiebāt interiores, h.e. ad interiorē secretorum traditionē admittebantur. Atq; intra sindonē audiebant Pythagoram, adjuncto quod itidem viderent ipsum. Prius verò extra illā etiā neutiquā eum aspicientibus ejus dogmata instillabantur, nuda auditione diu dātibus experimentū morū, quibus præditi forēt. Quod si rejecti & repulsam passi fuissēt, fortunas suas duplices capiebāt. Monumentū verò ipsis haud aliter quàm mortuis ab condiscipulis excitabatur. Sic enim oēs ejus auditores loquebātur. Quoties aūt cum ipsis congrederētur, ita congredi solent, ut cū aliis quibusvis. Imperitiores verò illos mortuos esse dicebant, quos ipsi formatos institutosq;, exspectātes fore, ut ex disciplinarū traditione boni honestiq; viri evaderent, imparatos simul, &, ut sic dicā, imperfectos steri-

ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ, τὰ μὲν ἑκάστου ὑπάρχοντα, τουτέστιν αἱ οὐσίαι ἐκοινοῦντο, διδόμενα τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοῦτο γνωρίμοις, οἵπερ ἐλαλοῦντο πολιτικοὶ, καὶ οἰκονομικαί τινες, καὶ νομοθετικοί ὄντες. αὐτοὶ δὲ οἱ μὲν ἄξιοι ἐφαίνοντο τῆ μετέχειν δογμάτων, ἐκ τε βίου καὶ τῆς ἄλλης ἐπιεικείας κριθέντες μετὰ τὴν πεντετῆ σιωπὴν, ἐσωτερικοὶ λοιπὸν ἐγίνοντο. καὶ ἐντὸς σινδόνος ἐπήκουον τῆ Πυθαγόρου μετὰ τῆ καὶ βλέπειν αὐτόν. πρὸ τούτου δὲ ἐκὸς αὐτῆς καὶ μηδέποτε αὐτῷ ἐνορῶντες μετέῖχον τῆς λόγων, δι' ὕλης ἀκοῆς ἐπὶ πολλῷ χρόνῳ διδόντες βάσανον τῆς οἰκείων ἠθῶν. εἰ δ' ἀποδοκιμασθείησαν, τὴν μὲν οὐσίαν ἐλάμβανον διπλῆν. μνῆμα δὲ αὐτοῖς ὡς νεκροῖς ἐχώντο ὑπὸ τῆς ὁμαύλων. οὕτω γὰρ ἐλαλοῦντο πάντες οἱ περὶ τὸν ἄνδρα. συμπυγχάνοντες δὲ αὐτοῖς, οὕτω συμπίπτουσιν, ὡς ἄλλοις τισίν. ἐκείνους δὲ ἔφασαν τετελευτᾶναι, οὓς αὐτοὶ ἀπεπλάσαντο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς προσδοκῶντες ἔσεσθαι ἐκ τῆς μαθημάτων ἀδιορθώτους τε, καὶ ὡς εἰπεῖν, ἀτελεῖς τε καὶ σπερμάδεις

ρώδεις ὥοντο τοὺς δ' ἀμαθεῖς. εἶτα μετὰ τὸ ἐκ μορφῆς τε ἐς βαδίσματος, καὶ δ' ἄλλης κινήσεώς τε ἐς καταστάσεως ὑπ' αὐτῷ φυσιογνωμονθῆναι καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν περὶ αὐτοῦ παραχθῆν, μετὰ πεντετῆ σιωπὴν ἐς τὴν * μετὰ τοὺς ἐκ τῶν τοσῶνδε μαθημάτων ὁρμισμοὺς ἐς μυήσεις ψυχῆς τε ἀπορρύψεις καὶ καθαρμοὺς, τοσούτους τε καὶ τηλικούτους καὶ ἐκ ποικίλων οὕτω θεωρημάτων προσοδεύσαντας, δι' οὓς ἀγχίνοιά τε καὶ ψυχῆς εὐάγειαι πᾶσιν ἐκ παντὸς ἐνεφύοιο, δυσκίνητος ἔτι τις καὶ διαπαρακολούθητος εὑρίσκετο, σήλλῳ δή τινα τοῦ τοιούτου καὶ μνημεῖον ἐν τῇ διεξιβῇ χώσαντες. καθὰ καὶ Περιάλῳ τῷ Θουρίῳ λέγεται, καὶ Κύλωνι τῷ Συβαριτῶν ἐξάρχῳ ἀπογνωσθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν ἐξήλαυνον ἐν τῷ ὁμαικοίου, φορτίσαντες χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου πλῆθος. κοινὰ γὰρ αὐτοῖς καὶ ταῦτα ἀπέκειτο ὑπό τινῶν εἰς τοῦτο ἐπιτηδείων, καὶ τὰ Δι' οἰκονομούμενα, οὓς προσηγόρευον οἰκονομικοὺς ἀπὸ τοῦ τέλους. καὶ εἴ ποθι συντύχοιεν ἄλλως αὐτῷ πράγματα, ὅτι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνον ἡγοῦντο ἐν τοῖς καθ' αὐτοὺς τε-

lesq; reputabant. Quod si verò, postquam ita ipsorū indoles ac natura ab illis explorata ex forma esset & incessu reliquoq; motu & corporis constitutione etiam spem bonam de se præberēt post silentium quinquenne, & experimentum morum gestuumq;, item post ceremonias tam multarum disciplinarum & initiationes animiq́ue ablutiones, expurgationesq́ue tales ac tantas, atque ex tam multis ac variis contemplationibus fructibus perceptis, propter quas & mentis sagacitas animiq́ue puritates omnibus passim ingenerabantur, etiam num quis segnis ac torpidus & ad sequendum piger difficilisq; inveniebatur, huic columna quapiam & cippo, monumentoq́ue in auditorio erecto, quemadmodum & Perialo illi Thurio & Cyloni Sybaritarum principi ab ipsis rejectis publico judicio factitatum fuisse fertur, hominem ex publico auditorio exigebant, magna auri argentiq́ue vi oneratum. Publica enim eis & hæc quoque reposita erant ab quibusdam ad hanc rem idoneis, & mehercle administrata, quos ab hoc seu fine seu honore œconomicos, hoc est, rei familiares administratores vocabant. Et si ei unquam aliter contingerent omnia, quemvis potius quam illum judicabant apud se mortuum

tuum esse. Quapropter & Lysis Hipparcho cuipiam objurgando, orationem cum prophanis & religionis expertibus communicanti, & absq; disciplinis & contemplatione inhærentibus inquit: Ajunt & publicè philosophari consuesse iis, qui fortè fortuna obtingerēt, hocq; expeterent, quæ Pythagoras nullo modo admisit, sed indigna reputavit, uti cum studio tu quidem Hipparche didicisti. Postquā gustasti ô optime, nō cavisti luxus Siculos, quos tibi nō cōveniebat adesse. Deinde si illa quidē immutaris, perfūdere gaudio: sin minus ea cogitaris, jam obiisti. Pium enim esse ait meminisse, juxta mentem divinarū humanarumq; adhortationum, ne sapiētiæ bona iis communia faciamus, qui ne per somniū quidem animum habent à sordibus repurgatum. Siquidem fas non est quibusvis, qui expetunt, post tantorum certaminum circumfusa libamina, neq; profanos Eleusiniarū dearum, id est, Cereris & Proserpinæ mysteria degustare, qui cùm similiter injusti ac impii talia designarint, bonum est secum colligere & ratiocinari, quantum temporis intervallū impenderint emensiq; sint sordibus eluendis, quę in nostris pectoribus sese insinuarunt, donec annis aliquando præteritis idonei redditi simus excipiendis ejus sermonibus.

θνητότα. διόπερ ἡ Λύσις Ἱππάρχῳ τινὶ ἐπιπλήττων μεταδίδοντι τὸν λόγον τοῖς ἀνεισάκτοις, καὶ ἀπὸ μαθημάτων καὶ θεωρίας ἐπιφυομένοις φησί. φασὶ δέ γε καὶ δημοσίᾳ φιλοσοφεῖν τοῖς ἐντυγχάνουσι, τὰ περ ἀπαξίωσε Πυθαγόρας. ὡς ἔπραθες μὲν Ἵππαρχε μετὰ σπουδᾶς. ἐκ ἐφύλαξας δὲ γλυσάμενος ὦ γλυκαῖε Σικελικὰς σπουδὰς, ἃς οὐκ ἐχρῆν τοι γεύσασθαι, δεύτερον. εἰ μὲν ὧν μεταβάλλοι, χάρμοσυνον μέν. εἰ δὲ μήγε, τέθνηκας. διαμεμνῆσθαι γὰρ φησὶν, ὅσιον εἶν κατὰ τῆν τε * τουθείων τε καὶ ἀνθρωπείων παραγγελμάτων, μηδὲ κοινὰ ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγαθὰ τοῖς ὁδ' ὁτιοῦν τὰν ψυχὰν κεκαθαρμένοις. ἐ γὰρ θέμις ὁρεγόντων ἁπάντωσι, τὰ μετὰ τοσούτων ἀγώνων σπουδᾶ σπερισπουδέντα, οὐδὲ μὰν βεβάλοισι ταῖν Ἐλευσινίαιν θεαῖν μυστήρια διαγεύσασθαι, καὶ * τὶ σὸ τατα δὲ ἄδικοι καὶ ἀσεβέες τοιαῦτα σπράξαντες διαλογίζεσθαι καλὸν, ὅσον χρόνου μάκος ἐμεξέκαμεν ἀπορρυπτόμενοι. τὰς ἐν τοῖς στήθεσιν ἀμῦν ἐγκολασυένως ἕως σπόκα διελθόντων ἐτέων ἐγενάμεθα δεκτικοὶ τῶν τήνου λόγων.

καθά-

„ καθάπερ οἱ βαφεῖς προεκκαθά-
„ ραντες ἐσυλαν τὰ βάψιμα τῆς ἰ-
„ μετίων. ὅπως ἀνέκπλυτον τὸν
„ βαφὰν ἀπίωντι, ἢ μηδέποτε
„ γλυκυμένας ἐξίταλον τὸν αὐτὸν
„ τρόπον, καὶ ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ προ-
„ παρεσκεύαζε τὰς ψυχὰς τῆς φι-
„ λοσοφίας ἐφαπτέσθαι, ὅπως μὴ
„ διαψευσθῇ περί τινα τῶν ἐλπισθέν-
„ των ἐσεσθαι καλῶν τε κ' ἀγαθῶν.
„ οὐ γὰρ κιβδήλως ἐπεπορεύετο λό-
„ γοις. ἀδὲ φάγας, αἷς οἱ πολ-
„ λοὶ τῶν σοφιστῶν τοὺς νέους ἐμ-
„ πλέκουσι, σοφὸν οὐδὲν χρήσιμον
„ ἀγολάζοντες, ἀλλὰ θείων καὶ
„ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἢν ἐ-
„ πιτήδειον. τοῖ δὲ πρόχειρα ποι-
„ ησάμενοι τὰν τέχνα διδασκαλίαν
„ πολλὰ ἐ δεινὰ ἐργάζοντες, ἐ καλὰ πόσμον, οὐδ' ὡς
„ ἔτυχε τοὺς νέους. τοιγὰρ ἦν χα-
„ λεπούς τε καὶ προσκαλοῖς ἀπείρως ἔ-
„ χοντας τοὺς ἀκροατάς. ἐγκίρναντι
„ γὰρ ἤθεσι τεθεραπευμένοις τε καὶ θο-
„ λεροῖς θεωρήμασι καὶ λόγοις θεί-
„ ως. καθάπερ εἴ τις εἰς φρέαρ
„ βαθὺ βορβόρου πλῆρες ἐγχέοι κα-
„ θαρὸν καὶ διειδὲς ὕδωρ. τόν τε γὰρ
„ βόρβορον ἀνακάρσει, καὶ τὸ ὕδωρ
„ ἠφάνισεν. ὁ αὐτὸς δὴ τρόπος τῶν
„ ἔτω διδασκόντων τε καὶ διδασκο-
„ μένων. πυκναὶ γὰρ ἐ λάσιαι λόχ-
„ μαι περὶ τὰς φρένας καὶ τὰν καρ-

Haud aliter quàm tinctores, postquã omnia priùs repurgarint, tum coloribus pannos induunt & quasi constringunt, ut tincturam alioquin eluibilem panno remittente, illa nequaquam futura sit evanida & fallax: ad eũdẽ modũ quoq; divinus ille vir eorũ, qui sapientiæ studiũ adamabant, animos præparabat, ne quomodo in quoquã falleretur ex iis, de quibus concepta spes erat, fore aliquãdò bonos & honestos viros. Nam in orationibus haud fucatè & fictè versabatur, neq; fontes, quos plærique literatores & sophistæ juventibus turbidos reddunt, nulli unquam vacantes rei idoneæ ac bonæ: sed rerũ divinarum humanarumq; oppidò perit erat. Illi prætextu facto ejus doctrinam * * quasi everriculo capiebant, non juxta ornatũ, nec juvenibus etiã perfunctorié. Cæterùm illi difficiles simul & præcipites ac temerarios auditores reddebant. Quippe infundebant moribus & cõfusis, & turbidis theorematа & præcepta orationesq; divinas. Eodem planè modo ac si quis in profundum puteum cœno plenum aquam puram ac limpidam infundat. Cœnum namq; aqua illa infusa commovit & aquam corrupit: nempè eodem modo se res habet cum iis: qui ita & docent simul & discunt. Crebri enim densique luci latebras habentes circa præcordia ipsumque cor

" nati sunt eorum, qui disciplinis pu-
" rè initiati non sunt, qui luci, quid-
" quid in animo tranquillum, man-
" suetum & rationale est, obumbrant,
" palamque & manifestè augeri & suc-
" crescere prohibent. Atque hoc prin-
" cipem causam nominabat, ne qua &
" priùs supervenies, intemperantiam
" & avaritiam, ipsorum matres, quæ
" utraque fœcunda erat, causam di-
" ceret. Ex intemperantia quidem
" pullularunt illicitæ nuptiæ, ut cu-
" piditates, & corruptiones, ebrieta-
" tes, voluptates naturæ contrariæ,
" & vehementes aliquot concupis-
" centiæ usque ad altissima barathra
" & præcipitia penetrantes. Iam enim
" quosdam coëgerunt concupiscen-
" tiæ ad ea flagitia patranda, ut nec
" ab matribus nec filiabus abstine-
" rent: sed potiùs urbem & leges re-
" pellentes & evertentes, circumdu-
" centesque foràs instar cujuspiam
" tyranni ἀγκῶνας, id est, obscuros
" tetrosque carceres, haud secùs quàm
" captivum violentè ad extremum ex-
" itium trahentes constituerunt. Iam
" ex avaritia enatæ sunt rapinæ, la-
" trocinia, parentum obtruncationes,
" sacrilegia, veneficia, quæque iis
" sunt affinia. Igitur primùm qui-
" dem materias, in queis hæc vitia
" quasi sedes posuetunt, adeoq; vigent,
" ferro atque igni, cunctisq; disciplina-

δίαν ἐμπεφυκαντι τῇ μὴ κα- "
θαρῶς τοῖς μαθήμασιν ὁρμ- "
ωθέντων, πᾶν τὸ ἄυπνον καὶ "
φρᾶον καὶ λογιστικὸν τᾶς ψυ- "
χᾶς διοσκιάζουσαν καὶ κωλύ- "
ουσαν φροφανῶς μὲν αὐξηθέν. "
* καὶ φροκύψαι τὸν αἰτιαλὸν ὀ- "
νόμαζε, μήδε καὶ πρῶτον ἐπελ- "
θεῖν αὐτῇ τὰς μαίσεως, ἀ- "
κρασίαν τε καὶ πλεονεξίαν, ἄμ- "
φω δὲ πολύγονοι φεφύκασι. τὰς "
μὲν οὖν ἀκρασίας ἐξεβλάστησαν "
ἄθεσμοι γάμοι, ἐπιθυμίαι καὶ "
φθοραὶ, καὶ μέθαι, καὶ παρὰ φύ- "
σιν ἀφροδισίαι, καὶ σφόδρα τινες "
ἐπιθυμίαι μέχρι βαράθρων "
καὶ πρημνῶν ἐκδιώκουσαι. ἤδη "
γὰρ τινας ἠνάγκασαν ἐπιθυ- "
μίαις, μήτε μαίτρων μήτε θυ- "
γατέρων ἀπέχεσθαι, καὶ δὴ "
περιωσάμεναι πόλιν καὶ νό- "
μους, καθάπερ τύραννος ἐκ- "
περιαγαγοῦσαι τῶς ἀγκῶνας, "
ὥσπερ αἰχμάλωτον ἐπὶ τὸν "
ἔσχατον ὄλεθρον μετὰ βίας ἄ- "
γουσαι καθέσασαν. τὰς δὲ πλε- "
ονεξίας ἐκφυκαντι, ἁρπα- "
γαὶ τε καὶ λαστεῖαι, παροικο- "
κτονίαι, ἱεροσυλίαι, φαρμακεῖαι, "
καὶ ὅσα τούτων ἀδελφά. δεῖ οὖν "
πρῶτον μὲν τὰς ὕλας, αἷς ἐ- "
δικιτῆται ταῦτα τὰ πάθη, πυ- "
ρὶ καὶ σιδάρῳ, καὶ πάσαις μαθημά- "
των

"των μηχαναῖς ἐκπαθάιρειν τε καὶ εὐρομένους τὸν λογισμὸν ἐλεύθερον τῆς τοσούτων κακῶν τὸ τηνικάδε ἐμφυτεύειν τε χρήσιμον αὐτοῖς. καὶ παραδίδουν τοσαύτην ἐπιμέλειαν, καὶ οὕτως ἀναγκαιοτάτην ὡς τὸ δεῖν μαθημάτων πρὸ φιλοσοφίας παιδεύεσθαι Πυθαγόρας, τιμήν τε ἐξαίρετον ἐτίθετο, καὶ ἐξέτασιν ἀκριβεστάτην περὶ τὴν διδασκαλίαν, καὶ μετάδοσιν, τῆς αὐτῷ δεδογμένης, βασανίζων τε καὶ διακρίνων τὰς τῆς ἐντυγχανόντων ἐννοίας, διδάγμασί τε ποικίλοις καὶ θεωρίας ἐπισημοτάτης μυρίοις εἴδεσι.

rum machinis expurgare, quiq; invēti fuerint mentem rationemq; tantis malis ac vitiis liberam habere, tum animo cōfestim utile aliquid ac salutare inferere oportet. Et talē tantāq; curam ac studiū tradim⁹. Atq; ita Pythagoras censebat quā maximè necessariam explorationē disciplinarū faciendam esse quasi præexercitamentū quodpiā, antequā ad philosophiæ mysteria admitterētur, & insignē honorē statuebat, itemq; lōgè exactissimā inquisitionē circa doctrinā & communicationē eorum, quæ ipse decebat, discipulorum, qui ad se adducebantur mentes & doctrinis variis, & infinitis formulis sciētiam parantis contemplationis, explorans simul & discernens.

Κεφ. ιη.

Εἰς πόσα γένη καὶ πῶς διεῖλε τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἑαυτῷ ὁ Πυθαγόρας, καὶ διὰ τίνας αἰτίας αὐτοὺς διέκρινε.

Cap. XIIX.

In quot genera & quomodo discipulos suos Pythagoras diviserit, tum propter quas causas ipsos discreverit.

Μετὰ δὴ τοῦτο λέγωμεν ὅπως τοὺς ἐγκεκριμένους ἐφ' ἑαυτῷ διήρηκε χωρὶς κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστους. οὔτε γὰρ τῆς αὐτῆς μετέχειν ἐπίσης φάντας ἦν ἄξιον, μὴ τῆς ὁμοίας ὄντας φύσεως. οὔτε ἄξιον ἦν τοὺς μὲν πάντων τῶν τιμιωτάτων ἀκροαμάτων μετέχειν, τοὺς δὲ μηδένος, ἢ μηδ' ὅλως μετέχειν. καὶ γὰρ τοῦτο ἦν ἀκοινώνητον καὶ

IAm deinceps dicamus, quemadmodum ab se in cohortem suam admissos, separatim discreverit singulos, prout digni erant. Neq; enim eorundem omnes æqualiter participes fieri, non ejusdem exsistentes naturæ & ingenii, æquum erat. Neq; etiam conveniebat nonnullos quidem omnium auditionum pretiosissimarū, alios verò nullius, vel etiam omninò non participes evadere. Hoc enim parùm civile, imò verò

nęquale erat. Itaq; unumquemq; quę cuiq; conveniret, partē ſortémve orationū, quæ optimè reſpondeat, participē reddere ſtudebat, utilitatemq; provirili ſua parte omnibus attribuebat, juſtitiæq; rationem ſervabat, unicuiq; quā maximè dignam & cōvenientem auditionē aſſignans. Hac ratione alios quidē Pythagoræos, alios verò Pythagoriſtas, h.e. Pythagoræ ſtudioſos vocavit. Perindè atq; Atticos quoſdam nominamus, alios verò Atticiſtas, vel Atticæ linguæ ſtudioſos: Ita decenter nomina dividēs, illos quidē germanos eſſe conſtituit: alios verò æmulatores illorū declarari lege ſancivit. Illorū igitur, qui Pythagoręi vocabantur, fortunas ſimul & cōvictum toto vitę tēpore cōmunē tranſigere præcepit. Reliquos verò prōprias quemq; poſſeſſiōes habere juſſit. Quotieſcunq; autem eundem in locum velut in ſcholam convenirent, inter ſe mutuò, quod condiſcipulos decet, ſtudere mandabat. Atq; ita ſeriem ac ſucceſſionē hanc ab Pythagora juxta utrumq; modum conſtitiſſe. Rurſū juxta alium modū duæ erant Philoſophiæ formæ ſeu ſpecies. Duo quippe eorum quoq; qui cā tractarent, & manib⁹ quaſi verſarētur, genera erāt: alii quidē ἀκουσματικοὶ, h.e. auditores, alii verò μαθηματικοὶ, h.e. diſciplinis vacantes dicebātur. Illorū, qui diſciplinis vacabāt, ab aliis agnoſcebā-

ἄνισον. τὸ μὲν τοι μεταδοῦναι τῷ ἐπιβαλλόντων λόγων ἑκάστοις τὴν προσήκουσαν μοῖραν, τήν τε ὠφέλειαν ἀπένεμεν ἅπασι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης λόγον ἐφύλαττεν, ὅτι μάλιστα τὴν ἀξίαν ἑκάστοις ἀποδιδοὺς ἀπρόσωπον. καλὰ δὲ τοῦτον τὸν λόγον, τοὺς μὲν Πυθαγορείους καλέσας, τοὺς δὲ Πυθαγορικάς. ὥσπερ Ἀττικούς τινας ὀνομάζομεν, ἑτέρους δὲ Ἀττικιστάς. διελὼν οὕτω πρεπόντως τὰ ὀνόματα τοὺς μὲν γνησίους εἶναι ἐνεκήρυττε, τοὺς δὲ ζηλωτὰς τούτων δηλοῦσθαι ἐνεμοθέτησε. Τῶν μὲν ἐν Πυθαγορείων κοινὴν εἶναι τὴν οὐσίαν διέταξε, καὶ τὴν συμβίωσιν ἅμα διὰ παντὸς τοῦ χρόνου διατελεῖν. τοὺς δὲ ἑτέρους εἰς διαίας μὲν κλήσεις ἔχειν ἐκέλευσε, συνιόντας δὲ εἰς ταὐτὸ συσχολάζειν ἀλλήλοις. καὶ ὅτῳ τὴν διαδοχὴν ταύτην ἀπὸ Πυθαγόρου καὶ ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους συζῆναι. καθ' ἄλλον δὲ αὖ τρόπον δύο ἦν εἴδη τῆς φιλοσοφίας. δύο δὲ ἦν γένη, καθ' ἃ μεταχειριζομένων αὐτὴν, οἱ μὲν ἀκουσματικοὶ, οἱ δὲ μαθηματικοί. τούτων δὲ οἱ μὲν μαθηματικοὶ, ὁμολογοῦντο Πυθαγόρειοι εἶναι

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς ἑτέρων. τοὺς δὲ ἀκουσματικοὺς οὔτι οἱ χ ὡμολόγουν, οὔτε τὴν θεαρμοστίαν αὐτῆς εἶναι Πυθαγόρου, ἀλλ' Ἵππάσου. τὸν δὲ Ἵππασον, οἱ μὲν Κροτωνιάτην φασὶν οἱ δὲ Μεταποντῖνον. ἔστι δὲ, ἡ μὲν τῆς ἀκουσματικῆς φιλοσοφία, ἀκούσματα ἀναπόδεικτα καὶ ἄνευ λόγων, ὅτι ἄριστον θρησκεῖον, καὶ τ' ἄλλα, ὅσα παρ' ἐκείνου ἐρρέθη, ταῦτα φυλάττειν ὡς θεῖα δόγματα. αὐτοὶ δὲ παρ' αὐτοῖς ὑπολαμβάνουσι τούτους ἔχειν βέλτιστα πρὸς φρόνησιν, οἵτινες πλεῖστα ἀκούσματα ἔχουν. πάντα δὲ τοιαῦτα ἀκούσματα διήρηται εἰς ἕξ εἴδη τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς, τί ἐστι, σημαίνει. τὰ δὲ, τί μάλιστα. τὰ δὲ, τί δεῖ πρᾶττειν, ἢ μὴ πράττειν. τὰ μὲν οὖν τί ἐστι, τοιαῦτα. οἷον, τί ἐστιν αἱ μακάρων νῆσοι, ἥλιος, σελήνη· τί ἐστι τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον, τετρακτύς, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἁρμονία, ἐν ᾗ αἱ Σειρῆνες. τὰ δὲ τί μάλιστα, οἷον τί τὸ δικαιότατον; θύειν. τί τὸ σοφώτατον; ἀριθμός. δεύτερον δὲ, τὸ τοῖς πράγμασι τὰ ὀνόματα τιθέμενον. τί σοφώτατον τῆς παρ' ἡμῖν; ἰατρική. τί κάλλιστον; ἁρμονία. τί κράτιστον; γνώμη. τί ἄριστον;

tur Pythagoræi esse. Porrò iidē ἀκουσματικοὺς, id est, auditores in eorum numerū non accensebāt, neq; eorū opus actotā actionē Pythagoræ esse, sed Hippasi judicabāt. Hippasū verò alii Crotoniatē fuisse perhibent: alii Metapōtinum. Iam Philosophia horum auditorum in auditionibus demonstrativis consistit, idq; absq; ulla oratione, quia ita agendum est: & reliqua, quæcunq; dicta ab illo sunt, ceu divina oracula custodire conantur. Ipsi verò apud seipsos hosce optimè erga prudentiā affectos esse existimāt, qui plurima collectanea ex ore ipsius excerpta habebant. Iā istiusmodi scripta omnia auditione percepta in tres species dividuntur. Quædam enim ex illis, quid sunt, signifiñant: alia verò, quid maximè: rursus alia, quid facere, vel non facere oporteat. Ea quæ quid sunt significant, hujusce modi sunt, veluti, quid sunt beatorū insulæ, sol, luna: quid sit Delphicum illud oraculum, tetractys vel quaternarius ille numerus: quænā illa sit harmonia, in qua sint Syrenes. Quæ verò quid maximè significant, talia sunt. Veluti quid est justissimū? sacrificare. Quid sapientissimū? numer⁹. Secūdo loco, quod rebus nomina imponit. quid sapiētissimum rerum humanarum? Medicina. Quid pulcherrimum? harmonia & concentus. Quid potentissimū? sententia. Quid optimū?

Felicitas. Quid verissimum esse dicitur? Homines malos esse. Quamobrem etiam Hippodamantem Poëtam ferunt laudavisse ipsum Salaminium, qui scripsit hoc distichon,

O divi unde estis, & tales unde fuistis?
Vnde estis homines, pravi sic unde fuistis?

Hæc atque istiusmodi sunt hujus generis acousmata, quæque auditu solo percipiuntur præcepta. Quodque enim istorum, quid maxime sit, significat. Hæc verò ipsa eadem est cum septem sapientum vulgò dicta sapientia. Siquidem illi quærebant, non quid esset bonum, sed quid maximè bonum esset: nec quid difficile, sed quid difficillimum, (quia idem est hoc ipsum tenere) neque quid facile, sed quid facillimum (illo enim gentes utuntur). Nam talia acousmata hujusmodi sapientiam simul visa sunt sequuta esse. Hi enim prius Pythagoræ fuerunt. Auditiones verò quæ, quid faciendum, vel non faciendum sit, significant, tales sunt: Veluti *liberorum procreationi operam dandam esse*. relinquēdos enim esse veluti muneris loco, qui Deum colant: vel, *dextrum calceum prius induendum esse*, vel, *per vias publicas non esse eundum, neq; in æquiminario intingendum,*

εὐδαιμονία. τί δὲ ἀληθέστατον λέγεται; ὅτι πονηροὶ οἱ ἄνθρωποι. Διὸ καὶ ποιῆσαι Ἱππόδαμαντα φασὶν ἐπαινέσαι αὐτὸν τὸν Σαλαμίνιον, ὃς ἐποίησεν,

Ὦ θεοὶ πόθεν ἐστὲ, πόθεν τοιοὶ δ' ἐγένεσθε;
Ἄνθρωποι πόθεν ἐστὲ, πόθεν κακοὶ ὧδε γενέσθε;

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ὅσα τὰ τούτου γένους ἀκούσματα. ἕκαστα γὰρ τῶν τοιούτων, μάλιστα τί ἐστιν. ὅσα δὲ αὐτὰ ἡ αὐτὴ, τῇ τῶν ἑπτὰ σοφιστῶν λεγομένῃ σοφίᾳ. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐζήτουν, οὐ τί ὅσον τ' ἀγαθὸν, ἀλλὰ τί μάλιστα, οὐδὲ τί τὸ χαλεπὸν, ἀλλὰ τί τὸ χαλεπώτατον. ὅτι τὸ αὐτὸν γνῶναι ὅσον. οὐδὲ τί τὸ ῥᾴδιον, ἀλλὰ τί τὸ ῥᾷστον. ὅτι τῷ * ἐθνη χρῆσθαι. τῇ τοιαύτῃ γὰρ σοφίᾳ μετηκολουθηκέναι ἔοικε τὰ τοιαῦτα ἀκούσματα. Πρότερον γὰρ οὗτοι Πυθαγόρου ἐγένοντο. τὰ δέ τι πρακτέον, ἢ οὐ πρακτέον, τῶν ἀκουσμάτων τοιαῦτα ἐστὶ· οἷον, ὅτι δεῖ τεκνοποιεῖσθαι. δεῖ γὰρ ἀνταλλάττειν τοὺς θεραπεύοντας τὸν θεόν. ἢ ὅτι δεῖ τὸν δεξιὸν ὑποδεῖσθαι πρότερον, ἢ ὅτι οὐ δεῖ τὰς λεωφόρους βαδίζειν ὁδούς. οὐδὲ εἰς περιῤῥαντηρίου ἐμβαπτεῖν, οὐδὲ

οὐδὲ ἐν βαλανείῳ λούεσθαι. ἀδηλον γὰρ ἐν ποίοις τούτοις οἱ καθυδουσιν οἱ κοινωνοῦντες. καὶ »ἄλλα τοιάδε. φορτίον μὴ συγκα»θαιρεῖν. οὐ γὰρ δεῖ αἴτιον γί»νεσθαι τῷ μὴ πονεῖν, σωτικα»λιθέσθαι δὲ. χρυσὸν ἐχούσῃ μὴ »πλησιάζειν ἐπὶ τεκτονοποιΐα. μὴ »λέγειν ἀπὸ φωλεοῦ. ἀπείδειν τοῖς »θεοῖς καὶ τὸ οὖς τῆς κυλίκος »οἰνοῦσθαι ἕνεκα, καὶ ὅπως μὴ ἀπὸ τῆ »σπήνης. ἐν δακτυλίῳ μὴ φέρειν »σημεῖον θεοῦ εἰκόνα, ὅπως μιαί»νηται. ἄγαλμα γὰρ, ὁπερ δεῖ »φυτεύσαι ἐν τῷ οἴκῳ. γυναῖκα »οὐ δεῖ διώκειν τινὰ αὐτὸ ἱκέτις γὰρ. διὰ δ' ὑφ' ἑστίας ἀγόμεθα, καὶ ἡ λῆψις ἀπὸ δεξιᾶς, μηδὲ »ἀλεκτρυόνα λευκόν. ἱκέτης γὰρ »ἱερὸς τοῦ μηνός. διὸ καὶ σημαίνουσιν ὥραν. καὶ συμβουλεύειν μηδὲν πρὸς τὸ βέλτιστον τῷ συμβουλλομένῳ. ἱερὸν γὰρ συμβουλὴ ἀγαθὸν, οἱ πόνοι. αἱ δὲ ἡδοναὶ ἐκ παντὸς κόπου κακόν. ἐπιτελέσεως γὰρ ἐλθούσης δεῖ κολασθῆναι. θύειν χρὴ ἀνυπόδητον, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ προσ»ιέναι. εἰς ἱερὸν οὐ δεῖ ἐκπίπτειν. οὐ γὰρ παρεργον δεῖ ποιεῖσθαι ἢ θεόν. ὑποιόντα καὶ ἔχοντα ζῶμάτα ἐν τῷ ἐμπρόσθεν τελευτῆσαι ἀμεινόν, ἐναντίως

nec in balneo lavandum esse. Incertū. n. in hisce omnibus, num communicantes quiescant. Atq; id genus alia. *Onus non esse simul tollendum.* Nam non decet, ut nos causſa simus, quo quis sit ociosus, verū potius onus simul imponēdū est. *Ad fœminam, quæ aurum habeat, liberorum procreandorum causſa accedendū non est. Non est dicendum in tenebris absq; lumine. Ad aurē capidis seu calicis augurii causſa diis immortalib. libato,* & ab libamine illo ne quid bibito. *In annulo ne signum gestato Dei imaginem, ne inquinetur.* Simulachrum quippe Dei est. *Domi quisq; suæ proseminato procreatoq;. Nemo uxorem suā persequitor.* Supplex enim est. Quamobrem etiam ab lare ducimus. Et acceptio vel apprehensio, dextra fit, quæ gallum candidum nō capit. Mēsis enim sacer supplicator est. Quam ob causſā tempus quoq; indicant galli. *Consiliū petenti ne dato, nisi omnium optimum.* Labores. n. consilii donum sacrum sunt. Voluptates autem omninò res sunt mala. Siquidē ad punitionem eū accesserimus, gravi pœna affici oportet. *Discalceati sacrificanto, atq; ita sacra ipsa accedunto. E sacro loco ne digreditor.* Non enim perfunctoriè & ociter quasiq; aliud agēdo res divina peragenda est. Eum qui sustinet habetque in anteriore corporis parte vulnera, mortem obire pulchrum est. Contrà verò, si contrà, hoc est, si in

ſi in tergo excipiantur. Anima hominis in ea ſolùm animalia non ingreditur, quæ mactari fas eſt. Neoq; iis ſolùm, quæ mactare licet, veſci fas eſt, ad quos quidem illis veſci pertineat. Alio verò nullo animali veſcendum eſt. Hujuſmodi igitur auditiones ſunt. Quæq; maximā longitudinem longiſſimámve occupationē habent, partim circum ſacrificia, quo pacto quoq; tēpore & illa, & reliqua facere oporteat, partim de migratione ex hoc loco, tū etiam de ſepulturis, nempè quo pacto mortui ſint ſepeliēdi. De nōnullis quidē aliquid auctarii vice adjiciendū erit. Veluti liberorū procreationi operam dandā eſſe, ut poſt nos aliū noſtro loco relinquamus, qui deos colat. Aliis verò nullus ſermo vel ratio adeſt. Nonnulla corū, quæ appendūtur orationi, videbūtur quaſi agnata eſſe, quę quidē appenſa fuerint. Rurſum nōnulla procul ſūt remota: ut panē non eſſe frangendum, quia ad judicium apud inferos confert. Quod attinet ad veriſimilitudines fortè adjectas de iis rebꝰ, Pythagoricæ propriè non ſunt, ſed quorundā, qui nō inter Pythagoricos, ſed foris verſantur, ac ſapientiam ſectātur docentq;, & orationem veriſimilē attexere conantur. Quemadmodū & id, quod jam dictū eſt, nēpè cur panis nō ſit frāgendus. Quidam enim ajunt eū, qui congregat, non eſſe diſſolvendum.

δὲ ἐναίσιον. εἰς μόνον τῆς ζωῆς οὐκ εἰσέρχεται ἀνθρώπου ψυχὴ, οἷς θέμις ἔστι τυθῆναι. διὰ τοῦτο τῶν θυσιμῶν χρὴ ἐσθίειν μόνον, οἷς ἂν τὰ ἐσθίειν καθήκῃ, ἄλλου δὲ μηδενὸς ζώου. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα τῶν ἀκουσμάτων ἐστί. τὰ δὲ πλεῖστον ἔχοντα μῆκος περί τε θυσίας, καθ' ἑκάστους τοὺς καιροὺς πῶς χρὴ ποιεῖσθαι τάς τε ἄλλας, καὶ περὶ μετοικήσεως τῆς ἐνθένδε, καὶ περὶ τὰς ταφὰς πῶς δεῖ καθάπτεσθαι. ὅτι ἐνίων μὲν οὐ θαπτέσθαι δεῖ. οἷον ὅτι δεῖ τεκνοποιεῖσθαι ἕνεκα τοῦ καταλιπεῖν ἕτερον ἀνθ' ἑαυτοῦ θεραπεύοντα. τοῖς δὲ οὐδεὶς λόγος πρόσεστι. καὶ ἔνια μὲν τῶν θαπτομένων δόξει προσπεφυκέναι ἅπερ ἂν ᾖ, ἔνια δὲ πόρρω, οἷον περὶ τὸ τὸν ἄρτον μὴ κατάγνυναι, ὅτι πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν συμφέρει. αἱ δὲ προστιθέμεναι εἰκολογίαι περὶ τῶν τοιούτων οὐκ εἰσὶ Πυθαγορικαὶ, ἀλλ' ἐνίων ἔξωθεν ἐπισφιζομένων καὶ πειρωμένων προσάπτειν εἰκὸς λόγον. οἷον καὶ περὶ τοῦ νῦν λεχθέντος, διά τι οὐ δεῖ κατάγνυναι τὸν ἄρτον. οἱ μὲν γὰρ φασὶν, ὅτι οὐ δεῖ τὸν συνάγοντα διαλύειν. τὸ δὲ ἀρ-

δὴ ἀρχαῖον βαρβαρικῶς πάντες ἐπὶ ἑνὶ ἄρτῳ συνίεσαι οἱ φίλοι. οἱ δ' ὅτι οὐ δεῖ οἰωνὸν ποιεῖσθαι τοιοῦτον ἀρχόμενον καὶ ἀγνύντα καὶ συνιβάντα. ἅπαντα μὲν τοι ὅσα περὶ τὰ πρακτέα ἢ μὴ πρακτέα διορίζουσιν, εἰς ὁσιότητα πρὸς τὸ θεῖον, καὶ ἀρχὴ αὐτή ἐστι, καὶ ὁ βίος ἅπας συντέτακται πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῷ θεῷ. καὶ ὁ λόγος αὐτός· ταῦτ' ἐστὶ τῆς φιλοσοφίας. γελοῖον γὰρ ποιοῦσιν ἄνθρωποι ἀλλόθεν πόθεν ζητοῦντες τὸ εὖ, ἢ παρὰ τὴν τῶν θεῶν. καὶ ὅμοιον, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν βασιλευομένῃ χώρᾳ τὴν πολιτικήν τινα ὑπάρχον θεραπεύοι, ἀμελήσας αὐτοῦ τοῦ πάντων ἄρχοντος. τοιοῦτον γὰρ οἴονται ποιεῖν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ τὸ θεὸς, καὶ ἐκ θεῶν πάντων κύριος, δεῖν ὁμολογεῖται παρὰ τοῦ κυρίου τὸ ἀγαθὸν αἰτεῖν. πάντες γὰρ ὅς μὲν ἂν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν χαίρωσι, τοιούτοις διδόασι τἀγαθά. πρὸς ὃς δὲ ἐναντίως ἔχουσι, τἀναντία. τούτων μὲν αὖτη καὶ τοιαύτη σοφία. ἦν δὲ τις Ἱππομέδων ἄγριος Αἰνεὺς Πυθαγορικός τῷ ἀκουσματικῶν, ὃς ἔλεγεν ὅτι πάντων τούτων ἐκείνως λόγους ἐπιδείξεις εἶπεν, ἀλλὰ δεῖ τὸ

Nam olim amici omnes ad unum panem barbarico quodam more convenire solent. Alii verò, tali non esse faciendum augurium, qui panē frangere & cōterere incipit. Enim verò cuncta, quæ de eo quid vel faciendū vel nō faciendum sit, discernūnt, ad cœleste numen collinearūt, atq; hoc initiū est, ut universa vitæ ratio composita & instituta sit ad Deum sequēdum. Atq; hic sermo est. Hæc Philosophię sunt. Ridiculè enim homines faciunt, qui aliunde quod honestū est, quodq; rectè fit, quærunt, quā ab ipsis diis. Ac perindè faciūt, ac si quis in regione, cui rex præsit, civium quempiam principem colat & veneretur, ipso omniū principe neglecto. Tale namq; facere putant & illos homines. Nam quia & Deus est; & ipse omnium dominus, in confesso est, quicquid bonum & honestum est, ab ipso domino petendum esse. Etenim oēs, quos amore complectuntur, quibus delectantur superi, in eos istiusmodi bona cōferunt. In eos verò, erga quos contrario modo, hoc est, hostiliter sunt affecti, contraria devolvūt. Atque hæc & hujusce modi sapientia est. Quidam verò erat Hippomedon rusticus, Æneus, ex illis discipulis Pythagoræus, qui ἀκουσματικοί, hoc est, auditores dicebantur, qui de iis omnibus eum sermones istos demonstrationesq; protulisse ferebat: verùm

quia ea per multa eáq; expressiora evidentioraq; tradebat, vivam orationem illis non fuisse adhibitam. Cæterùm problemata, hoc est, obscuriores quæstiones earumque solutiones, ipsa relicta fuisse. Alii verò circa doctrinas Pythagoræorum versabantur. Atque hos Pythagoræ discipulos esse fatētur. Et hi eo magis ajunt, quæq; dicunt ipsi vera esse prædicant. At causam inæqualitatis hanc esse ferunt, quòd Pythagoras ex Ionia & Samo in Italiam advenisse dicatur florentē, nempe quo tempore Polycrates Athenis imperans sævitiam exerceret, & præcipuos quosque in urbibus ei fuisse familiares. De iis verò hisce nudè & simpliciter disserere solebat, qui annis erant ingravescentibus & senio conspicui, quiq; otio minus abundabant, quòd Reipub. negotiis implicati essent, quasi difficile foret eum convenire per medium disciplinarū ac demonstrationum. Arbitrabatur: n. se iis nihilominus prodesse etiam absq; causſa, sciētibus quidnam facere oporteat. Perinde faciēs atq; illi, qui opē ac subsidiū medicorū implorāt, qui etsi nō attendāt ad causas, quāobrē quodq; ipsis faciendū sit, nihilominus tamē sanitatē consequūtur. Iunioribus verò, quotquot colloquebatur, qui & facere simul & discere poterāt, cū illis per demōstrationē & disciplinas loquebatur. Hos igitur ab hisce,

παρεσκευάσθαι δεῖ πολλῶν καὶ διὰ μακροτέρων, τὸ μὲν λόγων παρειρῆσθαι. λελεῖφθαι δὲ αὐτὰ τὰ προβλήματα, οἱ δὲ περὶ τὰ μαθήματα τῆς Πυθαγορείων. τούτους δὲ ὁμολογοῦσιν εἶναι Πυθαγόρου. καὶ αὐτοὶ φασὶν, ἔτι μᾶλλον, καὶ ἃ λέγουσιν αὐτοὶ ἀληθῆ εἶναι. τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀνομοιότητος τοιαύτην γενέσθαι, φασὶν, ἀφικέσθαι τὸν Πυθαγόραν ἐξ Ἰωνίας καὶ Σάμου καὶ τὴν Πολυκράτους τυραννίδα ἀκμάζουσαν Ἰταλίας, καὶ ἡμιάζειν συνηθεῖς αὐτῷ τοὺς πρώτους ἐν ταῖς πόλεσι. τούτων δὲ τοῖς μὲν πρεσβυτέροις καὶ ἀχόλοις, διὰ τὸ ἐν πολλοῖσι πράγμασι κατέχεσθαι, ὡς χαλεπὸν ὂν διὰ τὴν μαθημάτων καὶ λόγων δείξεων ἐντυγχάνειν, φιλῶς διαλεχθῆναι, ἡγούμενον οὐδὲν ἧττον ὠφελεῖσθαι ἐκ ἀπὸ τῆς αἰτίας, εἰδότας τι δεῖ πράττειν, ὥσπερ οἱ ἰατρεύμενοι οὐ φροντίζουσιν διὰ τι αὐτοῖς ἔκκαιον πρακτέον, οὐδὲν ἧττον τυγχάνουσι τῆς ὑγείας. ὅσοις δὲ νεωτέροις ἐνετύγχανε καὶ δυναμένοις ποιεῖν καὶ μανθάνειν, τοῖς τοιούτοις δι' ἀποδείξεως καὶ τῶν μαθημάτων ἐνέτυγχανεν. αὐτὸς μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς τούτων, ἑτέρους δὲ

τους δὲ

νους δὲ ἀπὸ τῆς ἑτέρων, περὶ δ' Ἱππάσου μάλιστα, ὃς ἦν μὲν τῶν Πυθαγορείων. διὰ δὲ τὸ ἐξενέγκειν καὶ γράψαντα πρῶτον σφαῖραν ἢ ἐκ τῶν δώδεκα πενταγώνων, ἀπώλετο καὶ θαλάττῃ ὡς ἀσεβήσας, δόξαν δὲ λάβοι ὡς εὑρών. ἅπερ δὲ πάντα ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς, (προσαγορεύουσι οὕτω τὸν Πυθαγόραν, καὶ οὐ καλῶσιν ὀνόματι) λέγουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐξενηνέχθαι γεωμετρίαν, οὕτως ἀποβαλεῖν τινα τὴν οὐσίαν τῶν Πυθαγορείων. ὡς δὲ τοῦτο ἐτύγχανε δοθῆναι ἀνθρώπῳ χρηματίσασθαι ἀπὸ γεωμετρίας. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ γεωμετρία πρὸς Πυθαγόρου ἱστορία. περὶ μὲν οὖν τῆς διαφορᾶς ἑκατέρας τῆς παραγραμματείας, καὶ ἑκατέρων, τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀκροωμένων Πυθαγόρου, ταῦτα παρειλήφαμεν. τοὺς γὰρ ἔσω σταθμὸς καὶ ἔξω ἀκροωμένους τῶν Πυθαγόρου, καὶ τοὺς μὴ τὸ ὁρᾶν ἀκούοντας, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν, καὶ τοὺς ἔσω καὶ ἔξω διωρισμένους οὐκ ἄλλους ἢ τοὺς εἰρημένους ὑπολαμβάνειν προσήκει. καὶ τοὺς πολιτικοὺς δὲ, καὶ οἰκονομικοὺς, καὶ νομοθετικοὺς ὅπως αὐτοῖς ὑποτίθεσθαι χρή.

illos verò ab aliis esse, maximè qui circa Hippasum versabantur, qui erat ex discipulis Pythagoræ. Quod verò edidit, primusque sphæram cum duodecim quinquangularibus descripsit, quasi qui rem impiam patrasset & gloriam quasi inventor acciperet, in mari periit. Omnia verò esse illius viri (sic enim Pythagoram non expresso ejus proprio nomine appellant.) Pythagoræi autem narrant & asserunt, illum Geometriam in lucem protulisse hoc modo, abjecisse quendam Pythagoræorum substantiam fortunasque quasi naufragio. Quod cùm fortè accidisset, datum fuisse homini, ut ab Geometriâ quæstum faceret. Porrò vocabatur Geometria ab Pythagora, historia. Itaque de discrimine utriusque rei vel operis, item utrorumque virorum, qui Pythagoram audiebant, hæc accepimus. Nam qui intra sindonem vel cortinam, & extra eam Pythagoram audiebant, quique postquàm vidissent, eum audiebant, vel absque aspectu intuituque, atque eos qui intra & extra distincti erant, haud alios, quàm qui jam dicti sunt, existimare convenit. Reipubl. verò administratores, itemque rei œconomicæ gubernatores, & legum positores latoresque ipsis subjicere æquum est.

CAP. XIX.

Pythagoram permultas vias, utilis institutionis hominum adinvenisse. Item commemoratur hic ejus cum Abaride convictus & congressio, nempè quo pacto ipsum ad summam sapientiam, idq; aliis atq; aliis institutionis viis, perduxerit.

IAM autē in summa scire operæpretiū est, Pythagoram multas institutionis vias ac rationes invenisse, & juxta captum naturāq; cujusq; sapientiæ convenientem portionem tradidisse. Ejusverò argumentū evidentissimum hoc esto. Etenim cùm Abaris Schyta ex Hyperboreis, & regione quæ ultra Boream est, Græcanicæ institutionis imperitus, nullisq; sacris disciplinis initiatus, itemq; ætate jam provectus ad eum veniisset, nequaquam ipsum per multas variasq; ambages & considerationes ad suæ philosophiæ arcana induxit: sed silentii auditionūq;, quę fieri non exiguo temporis spatio solēt, loco, atq; aliorum experimentorum, omninò eum idoneum judicavit ad audienda sūa placita arcanasque sententias, & de natura, item alium de diis cōmentarium eum brevissimo compendio perdocuit. Siquidem Abaris sacerdos, qui ibi colebatur, Apollinis, ex Hyperboreis venit, ferè senex annis, ac sapientissimè, quæcunq; ad munus sacerdotale pertinerent, ab Græcia ad suos aversurus, ut ocioſum aurum Deo suo apud Hyperboreos in templo reponeret. Cęterùm cùm esset

Κεφ. ιθ.

Ὅτι πολλὰς ὁδοὺς Πυθαγόρας εὗρε τῆς ἀφελίμου παιδεύσεως τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ἔστιν ἐξ ὧν καὶ ὁ Ἄβαρις πρὸς αὐτὸν αὐτὸς συνουσίαν, πῶς τε αὐτὸν ἤγαγεν εἰς τὴν ἀκροτάτην σοφίαν καθ' ἑτέρας ὁδοὺς παιδείας.

ΚΑθόλου δὲ εἰδέναι ἄξιον, ὡς πολλὰς ὁδοὺς Πυθαγόρας εὗρε παιδείας ἐν τῷ βίῳ, καὶ καθ' ἑκάστου οἰκείαν φύσιν ἑκάστου. ἐδύνατο γὰρ παραδίδου τῆς σοφίας τὴν ὁλοβάλλεσθαι μοίραν. τεκμήριον δὲ μέγιστον. ὅτε γὰρ Ἄβαρις ὁ Σκύθης ἐξ ὑπερβορέων, ἄπειρος ὢν Ἑλληνικῆς παιδείας ὢν καὶ ἀμυήτος, καὶ τῇ ἡλικίᾳ προβεβηκὼς ἦλθε, τότε οὐ δι' ὀλίγων αὐτὸν εἰσήγαγε θεωρημάτων· ἀλλ' ἄντι τῆς σιωπῆς, καὶ τῆς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἀκροάσεως ἐφ' ἅλλων βασάνων, ἀφ' ὁρῶς αὐτὸν ὁλοτελέστατον * ἀκροάσατο πρὸς τὴν ἀκρόασιν ἐφ' αὐτῷ δογματιζομένων, καὶ τὸ παρὰ φύσεως σύγγραμμα, καὶ ἄλλο τὸ περὶ θεῶν, ὡς ἐν βραχυτάτοις αὐτὸν ἀνεδίδαξεν. ἦλθε μὲν γὰρ Ἄβαρις ἀπὸ Ὑπερβορέων εἰς τὴν ἐκεῖ Ἀπόλλωνος πρεσβύτης καθήκων, καὶ τὰ περὶ τὰ σοφώτατα ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποστρέφων εἰς τὰ ἴδια, ἵνα τὸν ἀργυρίου χρυσὸν τῷ θεῷ ἀποθῆται εἰς τὸν ἐν Ὑπερβορέοις ἱερόν. χρώμενος δὲ ἐν πα-

ἐν παρόδῳ καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὸν Πυθαγόραν ἰδὼν μάλιστα εἰκάσας τῷ θεῷ, οὗπερ ἦν ἱερεὺς καὶ πιστεύσας μᾶλλον ἐκ, μηδὲ ἄνθρωπον ὁμοῖον ἐκείνῳ· ἀλλ' αὐτὸν ὅλως τὸν Ἀπόλλω, εἴτε ὧν ἑώρα περὶ αὐτὸν συμβάντων, καὶ ἐξ ὧν προεγίνωσκεν ὁ ἱερεὺς γνωσιτμάτων, Πυθαγόρᾳ ἀπιδοῦναι ὀϊστὸν, ὃν ἔχων ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐξῆλθε, χρήσιμον αὐτῷ ἐσόμενον πρὸς τὰ συναπήντησε δυστυχήματα καὶ ἢ τοσαύτῃ ἄλλῃ. ἐποχούμενος γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ ἄβατα διαβαίνων οἷον ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ τέλματα καὶ ὄρη, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ προσβαλὼν, ὡς λόγος, καθαρμούς τε ἐπετέλεσε, καὶ λοιμοὺς ἀπεδίωξε, καὶ σεισμοὺς ἀπὸ τῆς εἰς τοῦτο ἀξιουσῶν πολίων βοηθὸν αὐτὸν γενέσθαι. Λακεδαίμονα γοῦν παρειλήφαμεν καὶ τὸν ὑπ' ἐκείνου νοσούμενον *αὐτὴ καθαρμένη μηκέτι λοιμώξαι, πολλάκις πρότερον τούτῳ τῷ παθήματι περιπεσοῦσαν· διὰ δὲ δυσχαπελίαν, ἣν ἔσχε καθ' ὃν ἔκτισαι τὸν Ταϋγέτου ὀρῶν πτύγος ἀξιόλογον αὐτῇ παρεχόντων, διὰ τὸ ὑφορᾶσθαι καὶ Κρήτης Κνωσσόν. καὶ ἄλλα τοιαῦτα *ἴσχυεν ἱστορεῖν δὲ τὰ Ἀβάριδος δυ-

in transitu Italiam versus, Pythagoram quoque visum præ cæteris Deo illi, cujus erat sacerdos, similem fecit, & præterea neminem mortalium omnium ei similem esse credidit, sed ipsum verè Apollinem esse, cùm ex iis, quæ in illo augustissima videbat, tum ex quibus indiciis sacerdos antè intelligebat, Pythagoræ sagittam dedit, quam habebat quum templo excessit, ratus eam ipsi usui futuram ad ea, quæ fortè inciderent in tanta anxietate permolesta & gravia. Nam in illa quasi inequitans loca inaccessa, quibusque ambulari nequibat, transire poterat, ut fluvios, stagna, salebrosa & palustria loca, montes & id genus alia. Cumque aliquo locorum appulit, ut quidem sermo est, purgationes simul peregit, & pestilentias ventosq; persecut⁹ est ab iis urbibus, quę se in hoc recipere dignabantur, ut ipsorum esset auxiliator. Sanè Lacedæmonem accepimus purgatione ab ipso facta lustrataq; nunquam amplius peste laboraſſe, cùm antea frequenter huic obnoxia fuisset lui, propter malum gravemque aëra, nempè montes Taygeti, ad quorum radices condita urbs est, ei æstum præbent ingentem, quo tantùm non præfocantur. Eo quod & Cnossus mons Cretæ immineat. Aliaque id genus admirabilia commemorantur de Abaridis vir-

tute. Cumque Pythagoras telum accepisset, nec peregrinè insolentérve erga hoc munus affectus foret, ne causſam quidem, quamobrē hoc daret, exquisivit. Cæterùm cùm ipse verè deus esset, & ipse seorsim Abari ab se avulso coxam suam ipsius auream ostendit. Præbens scilicet certissimum argumētum, se nēquaquam mentitum fuisse. Et cùm sigillatim, quæ in templo posita erant, ei enumerasset, atque abundè fidem astruens, se haud malè esse assimilatum, insuper adjecit se, ut hominibus medelam afferret ac beneficia præstaret, venire. Eoq; forma humana præditum esse, ne mortales peregrinorum more quasi attoniti ad personam tam eminentem resiliant, ejusque doctrinam fugiant & aversentur. Iussitq; eum ibi manere, ac discipulos qui fortè accederent, in melius erigere, & emendare. Aurum verò, quod collegit, jussit communicari & distribui sociis & necessariis, qui digni essent, & quicunque hoc modo ab eo fuerant ad disciplinarum perceptionem adducti. Ita ut confirmarit sentētiam dictumque, quod ait, *Amicorum communia esse.* Ei verò qui ita permansisset, quod modò dicebamus, & inquisitionem naturalē, & partitā sectamq; rerū sacrarum, ac de Deo doctrinā tradidit. Ac auspicii loco quę per sacrificia fiebāt, prænotionē per numeros tradidit.

ράμιως. δεξάμενος δὲ Πυθαγόρας τὸν δῶρον, καὶ μὴ ξενιθεὶς πρὸς τοῦτο, μήδε τὴν αἰτίαν ἐπερωτήσας, δι' ἣν ἐπέδωκεν, ἄλλως ἂν ὄντως ὁ θεὸς αὐτὸς ὢν ἰδίᾳ καὶ αὐτὸς ἀποσπάσας τὸν Ἄβαριν, τόν τε μηρὸν ἑαυτοῦ ἐπιδείξας χρύσεον, γνώρισμα παρέχων τοῦ μὴ διαψεύδεσθαι. καὶ τὰ καθ' ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ἱερῷ κειμένων ἐξαριθμησάμενος αὐτῷ καὶ πίστιν ἱκανὴν παρασχών, ὡς οὐκ εἰκῇ καλῶς εἰκάσας, προσθείς τε ὅτι δεῖ θεραπείᾳ καὶ εὐεργεσίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἥκει. καὶ διὰ τοῦτο ἀνθρωπόμορφος, ἵνα μὴ ξενιζόμενοι πρὸς τὸν ἐντυγχάνοντα ῥᾳστωνται, καὶ τὴν παιδιὰν αὐτοῦ μάθησιν ὑποφύγωσιν. ἐκέλευσε τε μένειν αὐτοῦ, καὶ συμδιορθοῦν τοὺς ἐντυγχάνοντας. τὸν δὲ χρυσὸν, ὃν συνήγειρε κοινῶσαι τοῖς ἐπιτηδείοις, ὅσοιπερ ἐτύγχανον οὕτως ὑπὸ τοῦτο τεταγμένοι. ὥστε * βεβαίους τὸ δόγμα τὸ λέγον, κοινὰ τὰ φίλων δίκαιον. οὕτω δὴ καὶ παραμένοντι αὐτῷ, ὁ νῦν διελέγομεν, φυσιολογίαν καὶ θεολογίαν ἐπιτετιμημένην παρέδωκε. καὶ ἀντὶ τῆς διὰ θυσιῶν ἱεροσκοπίας τὴν διὰ τῶν ἀριθμῶν προγνῶσιν παρέδωκεν.

ἡμεῖς

ἡγεμόνος ταύτῃ καθιερωτέρας εἶ) καὶ θειοτέρας, καὶ τοῖς οὐρανίοις τῶν θεῶν ἀριθμοῖς οἰκειοτέρας. ἀλλά τε τὰ ἁρμόζοντα τῷ Ἀβάριδι παρέδωκεν ἐπιτηδεύματα, ἀλλ' ὁ δεῖνα καὶ * παρὼν λόγος, ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν ἐπανέλθωμεν, ὡς ἄρα ἄλλους ἄλλως, ὡς ἔχει ἕκαστος φύσεως καὶ δυνάμεως, ἐπανορθοῦν ἐπειρᾶτο. πάντα μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα οὔτε παραδόθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους οὔτε τὰ μημονεύόμενα ῥᾴδιον διελθεῖν.

ratus hanc sacratiorem diviniorem-que, & cœlestibus deorum numeris convenientiorem esse. Atque alia dogmata vivendique instituta, prout Abaridi accommoda erant, eum edocuit. Verùm præsens sermo caussa horum ulteriùs extendendus non est. Adidrevertamur, quemadmodũ alios aliter pro ratione naturæ ac potentiæ, qua quisque præditus erat, corrigere ac emendare studebat. Enimverò hæc omnia necdum in vulgus emanarunt, nec narratu facilia sunt, quæ memorantur.

Κεφ. κ.

Τίνα τὰ ἴδια ἀσκήματα τῆς Πυθαγορείας φιλοσοφίας, καὶ πῶς αὐτὰ παρέδιδε Πυθαγόρας, καὶ ἐγύμναζε τοὺς ἀεὶ μεταλαμβάνοντας τῆς φιλοσοφίας.

Cap. x x.

Quæ fuerint peculiares Philosophiæ Pythagoricæ exercitationes, & quomodo eas Pythagoras tradebat, eosq; exercebat, qui continenter Philosophiæ operam navantes eam perdiscebant.

Ὀλίγα δὲ καὶ τὰ γνωριμώτατα διελθῶμεν δείγματα τῆς Πυθαγορικῆς ἀγωγῆς, καὶ ὑπομνήματα τῶν ὑπαρχόντων τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἐπιτηδευμάτων. Πρῶτον μὲν οὖν ἐν τῷ λαμβάνειν αὐτὸν διάπειραν ἐσκόπει, εἰ δύνανται ἐχεμυθεῖν· τούτῳ γὰρ δὴ καὶ ἐχρῆτο τῷ ὀνόματι, καὶ καθαρὰ εἰ μανθάνοιεν ὅσα ἂν ἀκούσωσιν, οἵ-εἵτε εἰσὶ σιωπᾶν καὶ διαφυλάττειν. ἔπειτα εἰ εἰσὶν αἰδήμονες. ἐποιεῖτο τε πλείονα σπουδὴν τῆς σιωπᾶν, ἢπερ τοῦ λαλεῖν.

Verùm pauca quædam eaque nobilissima cognitissimaq; Pythagoricæ institutionis exempla seu specimina percurramus, itemque monumenta studiorum exercitiorumque, quæ illis viris usurpata erant. Primùm itaq; in capiendo experimento etiam atq; etiam considerabat num ἐχεμυθεῖν, hoc est silentium tenere possent. Hoc.n. vocabulo etiam utebatur, simulq; expendebat, num discentes, quę audirent, silere & custodire possent. Deinde num essent verecundi. Multũ aũt studii & operæ in eo collocabat, ut eos taciturnos potiùs, quàm multum loquentes & garrulos redderet.

Item

Item considerabat quoq; reliqua omnia, num ad vitia & cupiditates intemperantes obstupescerent, earumq; admiratione afficerentur. Non oscitāter talia semper intuens, uti, quo pacto sese in ira gerāt, an in illam proclives, vel ad cupiditatem proni, vel num contētiosi, vel ambitiosi essent, vel quemadmodū se haberent in contentione studióve partium vel amicitia. Quod si verò in omnibus exactè ipsum intuentes eum consectari videbantur bonis præditi moribus, tunc de facili discendi ratione ac memoria cuncta expendebat. Primùm quidem num possent celeriter & manifestè assequi ea, quę dicerentur. Deinde num sequatur eos aliquis amor & verecundia ad ea, quæ docentur. Enimverò considerabat, quo pacto natura comparati essent ad tranquillitatem & mansuetudinem, quod vocabat κατάρτυσιν, hoc est, dispositionem. Ferocitatē verò ad hanc institutionem inimicam esse censebat. Hanc enim sequi impudentiam, hanc porrò intemperantiā, damnum, hebetudinem & tarditatē ad discendū, contumaciā & difficultatē, adhęc licentiā quidvis sine metu agendi, glorię privationē & dedecus, atq; id genus similia. Contraria verò, mansuetudinem & lenitatem consequi. In exploratione igitur talia considerabat, & in hisce suos discipulos exercebat.

ἐσκόπει δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα, μὴ ἄρα πρὸς πάθος ἡ ὀπιθυμίαι ἀκρατήσως ἐπτόηνται. οὐ παρέργως τὰ τοιαῦτα ἀεὶ ἐπιβλέπων, οἷον πῶς πρὸς ὀργὴν ἔχουσιν, ἢ πρὸς ἐπιθυμίαν, ἢ εἰ φιλόνεικοι εἰσιν, ἢ φιλότιμοι, ἢ πῶς πρὸς φιλονεικίαν ἔχουσιν, ἢ πρὸς φιλίαν. Εἶτ' δὲ πάντα ἀκριβῶς αὐτῷ ἐπιβλέποντες ἐξηρτημένοι ἐφαίνοντο τῆς ἀγαθοῖς ἤθεσι, τότε περὶ εὐμαθίας καὶ μνήμης ἐσκόπει. πρῶτον μὲν εἰ δύνανται ταχέως καὶ σαφῶς παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις· ἔπειτα εἰ παρέπεταί τις αὐτοῖς ἀγάπησις καὶ σωφροσύνη πρὸς τὰ διδασκόμενα. ἐπεσκόπει γὰρ πῶς ἔχουσι φύσεως πρὸς ἠμέρωσιν, ἐκέλευε δὲ τοῦτο κατάρτυσιν. πολέμιον δὲ ἡγεῖτο τὴν ἀγριότητα πρὸς τοιαύτην διαγωγήν. ἀκολουθεῖν γὰρ ἀγριότητα ἀναίδειαν, ἀναισχυντίαν, ἀκολασίαν, ἀλυρίαν, δυσμαθίαν, ἀναρχίαν, ἀτιμίαν, καὶ τὰ ἀκόλουθα. πραότητα δὲ καὶ ἡμερότητα τὰ ἐναντία. ἐν μὲν οὖν τῇ διατέρᾳ τοιαῦτα ἐπεσκόπει, καὶ πρὸς ταῦτα ἤσκει τοὺς μανθάνοντας·

τούς τε

τούς τε ἁρμόζοντας τοῖς ἀγαθοῖς τῆς παρ' ἑαυτῷ σοφίας ἐνέκρινε, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς ἐπιστήμας ἀνάγειν ἐπειρᾶτο. εἰ δὲ ἀνάρμοστον καλίδοι τινά, ὥσπερ ἀλλόφυλόν τινα, καὶ ὀθνεῖον ἀπήλαυνε. περὶ δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἃ παρέδωκε δι' ὅλης ἡμέρας τοῖς ἑταίροις, μὴ τοῦτο φράσω. καὶ γὰρ τὴν ὑφήγησιν αὐτῶν, ὧδε ἔπραττον οἱ ὑπ' αὐτῷ ὁδηγούμενοι. τοὺς μὲν ἐωθινοὺς περιπάτους ἐποιοῦντο οἱ ἄνδρες οὔτε καταμόνας τε καὶ εἰς τοιούτους τόπους, ἐν οἷς συμβαίνειν ἠρεμίαν τε καὶ ἡσυχίαν εἶναι σύμμιξον, ὅπου ἱερὰ καὶ ἄλση, καὶ ἄλλα τὰ εὐθυμία. ὥοντο γὰρ δεῖν μὴ φορτικῶς τισὶ συμπαραχάνειν, πρὶν τὴν ἰδίαν ψυχὴν κατάστασιν καὶ συναρμόζονται τὴν διάνοιαν. ἁρμόδιον δὲ εἶναι τῇ καταστάσει τῆς διανοίας τὴν τοιαύτην ἡσυχίαν. τὸ γὰρ αὖθις ἀναστάντας εἰς τοὺς ὄχλους ὠθεῖσθαι, θορυβώδες ὑπειλήφεσαν. διὸ καὶ πάντες οἱ Πυθαγόρειοι τοὺς ἱεροπρεπεστάτους τόπους αἱροῦνται. μὴ δὲ τὸ ἐωθινὸν περιπάτου τόπος ἀλλήλοις ἐτύγχανον μάλιστα μὲν ἐν ἱεροῖς, εἰ δὲ μή γε, ἐν ὁμοίοις τόποις. ἐχρῶντο δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ πρός τι

eosq; , qui accommodi essent , ad suæ sapientię mysteria ac bona admittebat, itáq; ad scientias adducere conabatur. Sin verò quem ineptum videret , eũ ut extraneum aliquem ac peregrinũ arcebat pellebatq; . De studiis verò vivendiq; rationibus, quas tradidit pèr totum diem amicis, deinceps dicam. Nam juxta ejus narrationem, hoc pacto , qui ab eo ducebantur, sua instituebant. Hi viri matutinas ambulationes suscipiebant in solitariis & quidem hujusmodi locis , in quibus placidus ac lenis solet esse aër, isq; bene temperatus, ubi delubra essent & nemora, arboribusq; consita loca , aliaq; animi oblectatio. Siquidem non antè arbitrabantur in alicujus familiaritatem esse concedendum, qua animũ quisq; suum ad rectam rationem composuisset, simulq; mentem ad concentum quasi effinxisset. Porrò conveniens & congruum esse mentis constitutioni tale silentium quietemq; . Nam statim simulac surrexisset in turbas ingeri, tumultuosum censebant. Quamobrem omnes Pythagorzi semper loca maximè honorabilia & sacra eligebant. At post ambulationem matutinam in unum eundemque locum coibant simul, maximè quidem in templis versabantur, sin verò in illis non daretur, in locis similibus. Vtebantur autem hac temporis oportunitate, cùm ad

doctrinas, tum etiam disciplinas & tradendas & percipiendas, & ad mores corrigendos atque emendandos.

CAP. XXI.

Qualia Pythagoras vivendi instituta constituerit & quomodo toto die amicis tradiderit, ut ea diligenter accurateq; effectum darent. Item hortamenta quadam vel præcepta vitæ institutis respondentia & consentanea.

POst hanc talemq; exercitationem ad corporum curam convertebantur. Pleriq; verò unctionibus cursitationibusq; utebantur. Aetate minores sese etiam luctis, tam in hortis quàm nemoribus exercebant. Alii ad corporum vires ac robur parandum, halterum jactu, hoc est plumbearum pilarum, ut concertatione manuum utebantur, quippe qui accommoda exercitia eligere studerent. Pane optimo utebantur, ac melle vel favo. Vinum interdiu non bibebant. Postmeridiano tempore circa Rerumpub. administrationes, tam exoticas & extraneas, quàm hospitales, nimirum legibus id jubentibus, versabantur. Omnia enim iis tēporibus, quæ prandium sequuntur, administrare cupiebant. Iam vespere facto rursus ad deambulationes prosiliebant, quod quidem haud æquè commodum erat figillatim facere, uti in matutina ambulatione fieri assolet: sed vel bini vel terni eam instituebant, cum memoria repetentes ea omnia, quæ didicissent, & in honestis occupationibus, tum etiam disciplinis, & ad mores corrigendos.

διδασκαλίας, & μαθήσεις, & πρὸς τὴν τῶν ἠθῶν ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. κα.

Περὶ ἐπιτηδευμάτων, οἷα κατεστήσατο Πυθαγόρας, καὶ δι' ὅλης ἡμέρας παρέδωκε τοῖς γνησίοις ἐπιμελῶς πρᾶξαι. καὶ παραγγέλματά τινα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὁμολογούμενα.

ΜΕτὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἄσκησιν, ὅτι τὴν τῶν σωμάτων ἐπεμελοῦντο θεραπείαν. ἐχρῶντο δὲ ἀλείμμασι τε καὶ δρόμοις οὐ πλείοσι. ἐλάττοσι καὶ παλαίοις ἐγκεκλιμένοις καὶ ἐν ἄλσεσί. οἱ δὲ καὶ ἀρτηροβολίᾳ, ἢ χειρονομίᾳ πρὸς τὰς τῶν σωμάτων ἰσχύς, τὰ εὔθετα ὅπλα δεύοντες ἐκλέγεσθαι γυμνάσια. ἀρίστῳ δὲ ἐχρῶντο ἄρτῳ & μέλιτι, ἢ κηρίῳ. οἶνον δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ μετεῖχον. τὸν δὲ μετὰ τὸ ἄριστον χρόνον περὶ τὰς πολιτικὰς οἰκονομίας κατεγίνοντο, περί τε τὰς ἐξωτικὰς καὶ τὰς ξενικὰς, οἷα τὴν τῶν νόμων πρόσταξιν. πάντα γὰρ ἐν ταῖς μετ' ἄριστον ὥραις ἐβούλοντο διοικεῖν. δείλης δὲ γινομένης εἰς τοὺς περιπάτους πάλιν ὁρμᾶν οὐχ ὁμοίως κατ' ἰδίαν, ὥσπερ ἐν τῷ ἑωθινῷ περιπάτῳ, ἀλλὰ σπάνιοι καὶ σπουδαῖοι ποιεῖσθαι τὸν περίπατον, ἀναμιμνήσκοντες μέντοι τὰ μαθήματα, καὶ ἐγγυμναζομένους τοῖς καλοῖς ὅπλοις

δειπνεύμασι. μετὰ δὲ τὸν σπεῖσαι λουτροῖς χρῆσθαι. λουσαμένους τε ἐπὶ τὰ σιτία ἀπαντᾶν. ταῦτα δὲ ἐγίνετο μὲν πλείοσι, ἢ δέκα ἀνθρώποις συνδειπνεῖσθαι. ἀθροισθέντων δὲ τῶν συσσιτούντων γίνεσθαι σπονδάς τε καὶ θυσίας θυμάτων τε καὶ λιβανωτοῦ. ἔπειτα ἐπὶ τὸ δεῖπνον χωρεῖν, ὡς πρὸ ἡλίου δύσεως ἀποδειπνήσαι. χρῆσθαι δὲ μήτε οἴνῳ, μήτε * μείζῃ, καὶ ἄρτῳ μὴ ὄψῳ, καὶ λαχάνοις ἑφθοῖς τε καὶ ὠμοῖς. παρατίθεσθαι δὲ κρέα ζώων θυσιμαίων ἱερίων, τοῦ δὲ θαλασσίου ὄψου σπανίως χρῆσθαι. ἔστι γὰρ τινα ἀνοσίους δι' αἰτίας τινὰς οὐ χρήσιμα πρὸς τὸ χρῆσθαι. ὡσαύτως δὲ μὴ ζώων, ὁ μὴ σίφυκε βλαβερὸν τῇ ἀνθρωπίνῃ γένει, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. μετὰ δὲ τόδε τὸ δεῖπνον γίνονται σπονδαί, ἔπειτ' ἀναγνώσεις. ἐν ᾧ δὲ ἦν τὸν μὲν νεώτατον ἀναγινώσκειν, τὸν δὲ πρεσβύτατον ἐπισκοπεῖν, ὅ δεῖ ἀναγνωσθῆναι, καὶ ὡς δεῖ. ἐπὰν δὲ μέλλοι ἀπεῖναι, σπονδὴν ἑαυτοῖς ἐπέχει ὁ οἰνοχόος, ἐπεὶ καὶ αὐτῶν δὲ ὁ πρεσβύτατος παραγγέλλει τάδε, ἡμέραν φυλάσ-

tionibus ac ſtudiis ſeſe exercentes. Poſt ambulationem balneo ac lotionibus utebantur. Loti coibant, ut ſimùl cibum caperent. Nec plures ſimùl concœnabant convivabanturq; decem hominibus. Cæterùm poſtquã convivæ conveniſſent, libamina & ſacrificia ex copioſo farre & thure fieri ſolent. Deinde ad cœnam itabant, quo ante ſolis occaſum cœnati forent. Vino autem & maza, id eſt, coctili ex farina, oleo atque aqua ſubacto utebantur. item pane obſonioque, adhæc holeribus tam crudis quàm coctis. Carnes etiam animalium, quæ ab ſacerdotibus diis immolarentur, apponebantur. Rarò autem marinis opſoniis veſcebantur. Quædam enim ex illis certis quibuſdam de cauſis ad uſum noxia eſſe. Similiter ex animalib⁹, quæ humano generi non ſolent eſſe noxia, nec ad lædendũ nec corrumpẽdum, utebantur. Poſt cœnam verò hanc libationes fiebant, deinde lectiones. Habebant autem in more, ut qui annis & ætate eſſet minimus, legeret: qui verò alios iis maximè ãtecedebat, vice præſidis, quid & quomodo legẽdum eſſet, fungeretur. Quum abeundi tempus adveniſſet, pincerna ipſis libamen infundebat. A libationibus, qui ſenio maximè venerandus erat, hæc monendo denunciabat. Ne quis plantam domeſticam, quodque leniter ex

terra fluit ac fructuosum est, lædito corrumpitóve. Item prætet superiora, ut de supremo numine, deq; minoribus diis ac genere heroum ex animo benè sentirent, loquerentur, & cogitarent. Eodem modo de parentibus, iisq;, qui de nobis bene & prolixè meriti sunt, sentiendum cogitandumq; esse, & legibus ferendam esse opem, & cum scelere ac legum contemptu bellum gerendum. Quibus dictis quemq; domum abire. Vestis autem candida & pura apud illos in usu erat. Eodem modo & stragula candida simul ac pura. Stragula autem constabant ex lino & lana. Villosis enim pellibus non utebantur. Porrò venatione occupati, vel hoc exercitio uti, non probabant. Quæ igitur multitudini virorū quotidie tradebantur, partim ad victum, partim etiam ad vitam traducendam pertinentia, hæc ferè erant.

ἔγκαρπον, μήτε βλάπτειν, μήτε φθείρειν. ἔτι πρὸς τούτοις, περὶ τε τῶν θείων, καὶ περὶ τὸ δαιμόνιον, καὶ περὶ τὸ ἡρῷϊκὸν γένος εὐφημοῦντάς τε καὶ διανοεῖσθαι διανοίαις. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ γονέων τε καὶ εὐεργετῶν ὄντων. τόμῳ τε βοηθεῖν καὶ δυνάμει κωλύειν. τούτων δὲ ῥηθέντων ἀπιέναι ἕκαστον εἰς οἶκον. ἐσθῆτι δὲ χρῆσθαι λευκῇ καὶ καθαρᾷ. ὡσαύτως δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς τε καὶ καθαροῖς. εἶναι δὲ τὰ στρώματα ἐμβλήματα. καὶ δίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι. περὶ δὲ θήρας οὐ δοκιμάζειν καταγίνεσθαι, οὐδὲ χρῆσθαι τοιούτῳ γυμνασίῳ. τὰ μὲν οὖν ἐφ' ἡμέρᾳ ἑκάστῃ τῷ πλήθει τῶν ἀνδρῶν παραδιδόμενα, εἴς τε σοφίαν καὶ τὴν τοῦ βίου ἀναγωγὴν, τοιαῦτα ἦν.

CAP. XXII.

Quis institutionis per sententias Pythagoricas, earumq; brevia dicta, quæ tum ad vitam instituendam, tum etiam ad humanas apprehensiones tenderent, modus fuerit.

TRaditur & alius institutionis modus, qui fit per sententias Pythagoricas breviaq; dicta, quæ ad vitæ institutionem atque humanas apprehensiones maximè tenderent. De quibus pauca quædam ex multis apponam. Enimverò hortabatur ex vera amicitia & certamen &

Κεφ. κβ'.

Τίς ὁ τρόπος τῆς παιδεύσεως ἀφ' ἧς Πυθαγορικαὶ ἀποφάσεις, καὶ εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις ἀφίκοντο.

ΠΑραδίδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδεύσεως ἀφ' ἧς Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων, καὶ εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις διατεινουσῶν. ἀφ' ὧν ὀλίγα ἐκ πολλῶν παραθήσομαι. παραγγέλλει γὰρ ἐκ φιλίας ἀληθινῆς ἐζηλῶσθαι ἀγῶνα τε καὶ

τι καὶ φιλονεικίαν. μέλισται μὲν ἐκ φιλίας, εἰ δυνατὸν, εἰ δὲ μὴ, ἐκ γε τῆς παιδιᾶς, καὶ καθόλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονεικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους, οὐ σῶν τήρειον τῆς ὑπαρχούσης φιλίας. ἔφασαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας ἀμυχάς τε καὶ ἐλκώσεις ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι. τῷ δὲ γίνεσθαι, ἂν βιάζωνται εἶκειν καὶ κεῖσθαι ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν, μᾶλλον δὲ ὁ νεώτερος τε καὶ ἧσσ εἰρημένων τάξεων ἔχων ἠδέποτε, τὰς ἐπανορθώσεις τε καὶ νουθετήσεις, ἃς δὴ παιδαρίωσεις ἐκάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας, ᾠόντο δεῖν γίνεσθαι, ἐν τοῖς νουθετοῦσι τὸ κηδεμονικόν τε καὶ οἰκεῖον. οὕτω γὰρ εὐχήμονά τε γίνεσθαι καὶ ὠφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἐν φιλίας μηδέποτε ἐξαιρεῖν φύσιν, μήτε παίζοντας μήτε σπουδάζοντας. οὐ γὰρ ἔτι ῥᾴδιον εἶναι διυγιαίνειν τὴν ὑπάρχουσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ παρεμπέσῃ τὸ ψεῦδος εἰς τὰ ἧσσ φασκόντων φίλων εἶναι ἤθη. φυ-

studium contētionis eximenda esse. Imò verò maximè ex omni, siquidē fieri posset, sin minus ex vera, saltē ex illa, qua parētes prosequimur, omnibusq; ea, quæ apud nos erga ætate & annis majores vigere debēt: consimiliter verò etiā ex ista, qua tenemur erga benè præclareq; de nobis meritos. Nam cū talibus in contētiones descēdere & acriter certare, ira fortè æstuante, alióve aliquo simili affectu ebulliente, initæ amicitiæ planè salutare nō est. Palàm verò dicebant quā minimas asperitates, velutiq; tubera & exhulcerationes in amicitiis esse oportere. Iā verò si esse cognorint, cedendum esse, atq; iram edomādam. Ambo quidē hoc facient, in primis verò junior, & qui dictorū ordinū qualēcunq; habet, arbitrabantur tum correctiones tū etiā admonitiones, quas illi παιδαρίωσεις vocabāt, cum multa tum fausta acclamatione, tum etiam cautione & reverentia fieri oportere in iis, qui admonitiones instituunt, simulq; castigationem salutarem, & ad ingeniū ejus, qui admonetur, accōmodatum. Hoc enim modo fieri, ut decēs exhortatio & honesta juxta ac utilis sit, dum fides nequaquam ex amicitia tollatur, sive ludant sive seriò rem agāt. Neq; enim facile fieri posse, ut cōtracta amicitia salva adhuc & incolumis esse queat, ubi semel mendaciū in eorum, qui se amicos esse venditāt, mores irrepserit. In-

fortunii aut alius aliculus impotentiæ earum rerum, quæ in hanc vitam fortè incidunt, cauſſa amicitiam non eſſe reprobandam. Verùm eam rejectionem ſolam cum amici, tum amicitiæ probandam eſſe, quæ magni alicujus flagitii cauſa incorrigibilis, vel caſtigatione digna eſſet, contingeret. Talis igitur erat forma correctionis, quæ apud eos fiebat per ſententias, breviaq; dicta, & omnes ſimul virtutes ac univerſam vitam pertendens.

λίαν μὴ ἀπογνώσκειν ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας, τῆς εἰς τὸν βίον ἐμπιπτούσης. ἀλλὰ μόνῳ τῷ δόκιμον διαγνῶσιν φίλου τε καὶ φιλίας, τὴν γιγνομένην διὰ κακίαν μεγάλην τε καὶ ἐπανόρθωτον. τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τύπος ἦν τῆς διὰ τῶν ἀποφάσεων παρ' αὐτοῖς γενομένης ἐπανορθώσεως, εἰς τε πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ ὅλον τὸν βίον διατείνων.

CAP. XXIII.

Quæ fuerit ad ſtudium Sapientiæ exhortatio per ſymbola & obſcuras ſententias, & quæ dogmatum infanda atq; occulta, iis ſolis qui norunt doctrinam & prima elementa eius, demonſtratio, qua ab Pythagora juxta Ægyptiorum veterrimorumq; apud Græcos Theologorum conſuetudinem ac morem tradita fuit.

Κεφ. κγ.

Τίς ἡ διὰ συμβόλων παρασκευὴ εἰς φιλοσοφίαν, καὶ ἀπόρρητος δοξομάτων ἔμφασις καὶ ἀπόκρυμμένη μόνοις τοῖς εἰδόσι παίδευσις, παρὰ τῶ Πυθαγόρᾳ καὶ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τῶν ἀρχαιοτάτων παρ' Ἕλλησι θεολόγων συνήθεια.

SUmmè autem neceſſarius apud illum doctrinæ modus etiam ille exſtitit, qui per ſymbola fiebat. Hæc enim forma ac ratio agendi etiam apud Græcos penè omnes, quippe quæ veterrima eſſet, obſervabatur & in primis expetebatur. Maximè verò apud AEgyptios ſummo loco habebatur variiſq; modis excolebatur. Iuxta illorum verò morem Pythagoræ quoque præcipuum ſtudium erat, ſi quis explanationes ſymbolorum Pythagoræ, atq; ſignificationes arcanaſque notitias perſpicuè, & quem quodq; ſenſum rectum veritatemq; haberet, detegere.

Ἀναγκαιότατος δὲ παρ' αὐτοῖς τρόπος διδασκαλίας ὑπῆρχε καὶ ὁ διὰ τῶν συμβόλων. ὁ γὰρ χαρακτὴρ ἦτος καὶ παρ' ἄλλοις μὲν ἀρχαῖος ἅπασιν, ἅτε παλαιότροπος ὤν, ἐσπουδάζετο. ἐξαιρέτως δὲ παρ' Αἰγυπτίοις ποικιλωτάτοις ἐπρεσβεύετο. καὶ τὰ αὐτὰ δὴ καὶ τῷ Πυθαγόρᾳ μεγάλης σπουδῆς ἐτύγχανεν, εἴ τις διαρθρώσοις σαφῶς τὰς τῶν Πυθαγορείων συμβόλων ἐμφάσεις καὶ ἀπορρήτους ἐννοίας, ὅσης ὀρθότητος καὶ ἀληθείας μετέχουσιν, ἅπασαν ἀλυφθεῖσαν

λυφθῆσαι, καὶ τὸ αἰνιγματώδες ἐλαφρὸν θεῖναι τύπον. προσοικειωθῆσαι δὲ καὶ ἁπλῆν καὶ ἀποίκιλον παρεσκεύασεν ταῖς τῶν φιλοσόφων ἐκείνων μεγαλοφυΐαις, καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἐπίνοιαν θεωθεῖσι. καὶ γὰρ οἱ ἐκ τοῦ διδασκαλείου τούτου, μάλιστα δὲ οἱ παλαιότατοι καὶ αὐτῷ συγχρονίσαντες καὶ μαθηταὶ γενόμενοι τῷ Πυθαγόρᾳ πρεσβύτῃ νέοι, Φιλόλαός τε καὶ Εὔρυτος καὶ Χαρώνδας καὶ Σαλεύκος, καὶ Βρύσσων, Ἀρχύτας τε ὁ πρεσβύτερος, καὶ Ἄρίσταιος, καὶ Λύσις, καὶ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ Ζάμολξις, καὶ Ἐπιμενίδης, καὶ Μόλων, Λεύκιππός τε, καὶ Ἀλκμαίων, καὶ Ἵππασος, καὶ Θυμαρίδης, καὶ οἱ καὶ αὐτοὶ ἄπαντες, πλῆθος ἐλλογίμων καὶ σοφῶν ἀνδρῶν, τάς τε διαλήξεις καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας. καὶ τὰς ὑπομνηματισμὰς τε καὶ ὑποσημειώσεις, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ συγγράμματα καὶ ἐκδόσεις πάντας, ὧν τὰ πλείονα μέχρι καὶ τῆς νυνὶ ἡμῶν χρόνων διασώζεται, ἐν τῇ κοινῇ καὶ δημώδει, καὶ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώμασι λέξεσι σύνεσι ἐποιήσατο ἐξ ἐπιδρομῆς, ἀπεύχεσθαι παρῳδοῦντας ἀπαρακολουθήτως τὰ φερόμενα ὑπ' αὐτῆς τίθεσθαι. ἄλλα καὶ τὴν νομοθετηθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυθίαν, θείων μυστηρίων, καὶ

& aperire, itemq; formam orationis ænigmaticæ ac obscuræ liberam reddere valeret, eaq; applicare nosset, juxta simplicem & uniusmodi seu ab varietate omni alienam traditionem, horum philosophorum magnificentiis ac supra humanam considerationem evectis. Etenim qui ex hoc ludo prodierunt, inprimis verò antiquissimi, atque illi, qui tempore proximi coætanei, & adolescentes Pythagoræ jam senis discipuli exstiterunt. Philolaus, Eurytus, Charondas, Saleucus, Bryssonitem Archytas senior, Aristæus, Lysis, Empedocles, Zamolxis, Epimenides, Molon, Leucippus, Alcmæon, Hippasus, Thymarides, atq; omnes illorum discipuli, qui multitudinem numerumq; clarissimorũ maximorumq; virorum tam ad dissertationes, quàm mutuas consuetudines, constituunt. Porrò commentarios & subscriptiones, deniq; scripta ipsa atq; omnes editiones, quorum pleraq; etiam ad hæc nostra usq; tempora conservantur, non communi & vulgari dictione ac stylo, adeoq; aliis omnibº consueto & familiari, quasi cursim intelligibilia effecerunt, conantes auditoribus ea, quę ab ipsis dicerentur, statuere inimitabilia. Cæterùm juxta ἐχεμυθίαν, id est, silentii indictionem, ipsis quasi lege latam sancitamque ab Pythagora, sacra Dei mysteria & modos, quos

quos fas non esset eloqui apud illos, qui rudes, & nullis sacris initiati essent, attingebant, adeoq; per symbola mutuas communicationes ac colloquia, vel etiam cõmentarios scriptionesque considerabant. Ac nisi quis ipsa symbola, quę elegisset, enarravisset, & regulari atq; apposita interpretatione, ridicula & anicularum deliramentis similia, qui ea fortè audiant, dicta, simulq; nugis & futili loquacitate plena esse videãtur. Cæterùm postquam isto pacto hæc symbola exposita, & interpretatione conspicua, lucida, ac sancta pro obscuris plerisq; reddita fuerint, divino vaticinio atq; oraculis quibusdã Pythii Apollinis resolvit, ut & mẽtem seu sensum mirabilem ac divinũ afflatum illis apparere, qui intelligentes & rationes expendendi, bonarumq; literarum studiosi sunt, efficiat. Non fuerit autem abs re meminisse paucorum, ut doctrinæ forma ac ratio magis fiat perspicua. *Perfunctorie quasique aliud agendo templum nec ingrediendum, nec Deus prorsum adorandus est, etsi vel ipsas templi valvas fuerit prætergressus. Sacrificia diis, eosq; adora discalceatus. Declinans vias publicas, per semitas ito. De Pythagoricis rebus remoto lumine ne loquitor.* Talis ferè ut exempli causa dicam, ejus modus erat per symbola docendi.

πρὸς τοὺς ἀτελέστους ἀπορρήτων ζόφων ἦν ὅσιον, καὶ δι' συμβόλων ἐπισκήπτων τὰς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεις, ἢ καὶ συγγεγραφάς. καὶ εἰ μή τις αὐτὰ σύμβολα ἐκλέξας διαπτύξειε, καὶ * ἀμώκῳ ἐξήσῃ, γελοῖα ἂν ἐγεγράφη δόξῃ τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα, λήρου μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας. ἐπειδὰν μέν τοι καὶ τὸν ἐξ συμβόλων τούτων ζόφον διαπλοχθῇ, καὶ φανὰ καὶ σύμαγῆ ἀντὶ σκοτεινῶν τοῖς πολλοῖς γίνηται θεοπροπία καὶ χρησμοῖς τισι τῦ Πυθίου ἀναλύσει, καὶ θαυμασὴν ἐμφάνειαν διάνοιαν, δαιμονίαν τε ἐπίπνοιαν ἐμποιεῖ τοῖς νεοπόροις ἐξ φιλολόγων. οὐ χεῖρον δὲ ὀλίγων μνημονεῦσαι ἕνεκα τῦ σαφέστερον γίνεσθαι τὸν τύπον καὶ διδασκαλίας. ὁδῦ πάρεργον ἔστε εἰσίοντα εἰς ἱερὸν, ἔστε προσκυνητέον τὸ παράπαν, οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς παρειῶν γένηται ἀγυπόδητος θύειν καὶ προσκύνει. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων διὰ τρίβων βάδιζε. περὶ Πυθαγορείων ἀνδρῶν φῶς μὴ λαλεῖ τοῦτος, ὡς ἐν τύποις εἰπεῖν, ὁ ζόφος ἦν αὐτῷ καὶ διὰ συμβόλων διδασκαλίας.

Kiφ.

Κεφ. κδ.

Τίνων ἀπέχεσθαι βρωμάτων καθόλου Πυθαγόρας, καὶ τίνων τοῖς ἑταίροις ἀπέχεσθαι παρήγγειλε, καὶ πῶς ἄλλους καὶ ἄλλους ἐνομοθέτησε καὶ τίνι, καὶ πρὸς ποίους βίους ἑκάστοις, καὶ διὰ τίνας αἰτίας.

ΕΠεὶ δὲ καὶ ἡ σοφὴ μεγάλα συμβάλλεται πρὸς τὴν ἀρίστην παιδείαν, ὅταν καλῶς καὶ τεταγμένως γίνηται, σκεψώμεθα τίνα καὶ περὶ ταύτης ἐνομοθέτησε. Τῶν μὲν βρωμάτων καθόλου τὰ λοιπὰ τὰ ἀποδοκιμάζειν, ὅσα πολὺ μᾶλλόν τε καὶ μᾶλλον αἰτία, τοῦτ' ἔστιν αὐτὰ ἐδοκιμάζεσθαι καὶ χρῆσθαι ἐκέλευεν, ὅσα τῇ τοῦ σώματος ἕξιν καθίστησί τε καὶ συσφίγγει. ὅθεν ἐνόμιζεν εἶναι καὶ πάνυ χρήσιμον ἐπιτήδειον εἰς σοφίαν. καθ' ὅλου δὲ ἀποδοκιμάζει τὰ τοῖς θεοῖς ἀλλόξενα, ὡς ἀπαλλοτρίους ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς οἰκειώσεως. κατ' ἄλλον δὲ ἂν τρόπον καὶ τὰ νομιζόμενα εἶναι ἱερῶν, σφόδρα ἀπέχεσθαι παρήγγειλεν, ὡς τιμῆς ἀξίων ὄντων. ἀλλ' ἐκ τὰ κοινῆς καὶ ἀνθρωπίνης χρήσεως, καὶ ὅσα δὲ εἰς * μᾶλλον ἐνεποδίζειν, ἢ πρὸς καθαρότητα καὶ ψυχῆς, καὶ διανοίας, ἢ πρὸς σωφροσύνης ἢ ἀρετῆς ἕξιν, παρήνει φυλάττεσθαι. καὶ τὰ πρὸς εὐσταθείαν δὲ εὐσταλῶς ἔχοντα, καὶ ἐμποδοῦντα τῆς ψυχῆς, τάς τε ἄλλας καθαρότητας, καὶ τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις φαντάσματα παρη-

Cap. XXIV.

Ab quibusnam cibis Pythagoras in universum abstinuit. & ab quibus suos abstinere hortabatur & quemadmodū alias atq; alias leges statuerit uniuscuiq; hac de re, juxta cujusq; vitae rationem. & quibus de caussis.

VErùm quū & nutrimentum magnū monumentum ad optimā institutionē conferat, præsertim quandò probè ordinateq; id sē habet, quæ & qualia quoq; hac ipsa de re lege sanxerit, cōsideremus. Ex cibis igitur prorsus illos improbabat, quib. corpus inflatur & venter turbatur: contrà verò palàm eos probabat, iisq; utendū præcipiebat, qui corporis habitudinē constituūt ac libidines reprimūt. Vndemilium etiā ad alendū accōmodum esse cēsebat. Omninò aūt etiā eos cibos repudiabat, qui à diis alieni nos quasi à familiaritate, quæ nobis cū iis est, abducūt. Alio verò modo etiā ab illis cibis, qui sacri esse cēsētur, vehemēter abstinere hortabatur, tanquā q honore digni, minimè aūt cōmuni humanoque usui cōvenientes essēt. Quæcūq; verò etiā divinationē impediebāt, vel ad animi puritatē sanctitatēq;, vel ad tēperantiæ & moderatiōis, virtutisve habitum comparandum, præpedimēta forent, fugienda esse admonebat. Ac quę puritati cōtraria essent, hoc est, quæ inquinarēt, atq; animi reliquasq; puritates, &, quæ in somnis accidunt, imaginationes & ludibria rejiciebat & devi-

tabat. Atq; hæc quidem in genere de cibis legibus ſancivit. Sigillatim verò. philoſophis, qui cõtẽplationibus maximè dediti, ſimulq; ſũmi, quatenus ejus fieri poterat, ſemel in univerſũ ſuperfluos, quibuſq; veſci fas nõ erat, cibos circuncidebat. Porrò nequis quicquã unquã, quod vitã habuiſſet, ederet, nec vinũ omninò biberet, neq; diis animalia immolaret, nec iſtorũ quicquã omninò læderet, ſed quàm accuratiſſimè eã, qua erga illa devincti ſumus, juſtitiã eſſe cõſervandã autor erat. Atq; ipſe quidẽ ita vixit ab animaliũ carnib. in victu abſtinens, atq; aras incruentas adorans: Simulq; ne cæteri mortales cognata & viventia apud nos animalia mactarent providens, & ſilveſtria atq; indomita non cicurans modò, verùm etiã magis ad ſapientiam, cùm verbis, tum etiam actionibus moderans atq; inſtituens, non aũt punitione mactationeq; ullo modo lædẽs. Iam verò civilibus legiſlatoribus quoq; ut ab animatis abſtineant, præcepit. Qui .n. volunt in ſũmo faſtigio conſtitutos juſtè agere, eoſdẽ oportebat etiam nihil in animalia, quæ nobiſcum nata & quaſi cognata ſunt, præter fas & æquum cõmittere. Nam quo pacto, quæ juſta & æqua ſunt, reliquos mortales facere perſuaſerint, qui ipſimet cognata & immodica habẽdi cupiditate capti ab animalium uſu & participatione, quæ

τεῖτο. κοινῶς μὲν οὖν ταῦτα ἐνομοθέτησε περὶ βρωμάτων. ἰδίᾳ δὲ τοῖς θεωρητικωτάτοις τῶν φιλοσόφων, καὶ ὅτι μάλιστα ἀκροτάτοις καθάπαξ περιέῤῥει τὰ περιττὰ καὶ ἄδικα τῶν ἐδεσμάτων. μήτε ἔμψυχον μηδὲν μηδέ ποτε ἐσθίειν εἰσηγούμενος, μήτε οἶνον ὅλως πίνειν, μήτε θύειν ζῶα θεοῖς, μήτε καταβλάπτειν μήθ' ὅτι οἷόν τε ἀυτὰ διασώζειν δὲ καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ δικαιοσύνην ἐπιμελέστατα. καὶ ἀυτὸς οὕτως ἔζησεν ἀπεχόμενος τῆς ἀπὸ τῶν ζώων βρώσεως, καὶ τοὺς ἀναιμάκτους βωμοὺς προσκυνῶν. καὶ ὅπως μήδε ἄλλοι ἀναιρήσωσι τὰ ὁμόφυλα πρὸς ἡμᾶς ζῶα προμηθούμενος, τά τε ἄγρια ζῶα σωφρονίζων μᾶλλον ἢ παιδεύων ἀφ' ἁ λόγων καὶ ἔργων, ἀλλ' οὐχὶ ἀφ' ἁ κολάσεως καταβλάπτων. ἤδη δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν τοῖς νομοθέταις προστάξειν ἀπέχεσθαι τῶν ἐμψύχων. ἅτε γὰρ βουλομένους ἄκρους δικαιοπράγειν, ἔδει δὴ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν * τῶν συγγενῶν ζώων. ἐπεὶ πῶς ἂν ἔπεισαν δίκαια πράττειν τοὺς ἄλλους, αὐτοὶ ἁλισκόμενοι ἐν πλεονεξίᾳ συγγενικῇ τῇ τῶν ζώων μετοχῇ, ἅπερ διὰ τῆ

διὰ τὴν τῆς ζωῆς καὶ τῶν στοιχείων τῶν αὐτῶν κοινωνίαν, καὶ τῆς ἀπὸ τούτων συνισταμένης συγκράσεως, ὥσπερεὶ ἀδελφότητί τινι πρὸς ἡμᾶς συνέζευκται. τοῖς μὲν τι ἄλλοις ἐπέχειν τινῶν ζώων ἀπηγόρευε, ὅσοις ὁ βίος μὴ πάνυ ἦν ἐκκαθαρμένος καὶ ἱερὸς· καὶ φιλόσοφος. καὶ τούτοις χρόνον τινὰ ὥριζε τῆς ἀποχῆς· ὡ-
„ρεκτέον. ἀναμφίτομον δὲ τοῖς
„αὐτοῖς, καρδίαν μὴ ζώγειν,
„ἐγκέφαλον μὴ ἐσθίειν. καὶ τούτων εἴργεσθαι πάντας τοὺς Πυθαγορικούς. ἀγνωσίαν γὰρ εἶσι καὶ ἄσκησιν ἐμβάθρου καὶ ἕδρας τινὲς τοῦ φρονεῖν καὶ τοῦ ζῆν. ἀφωσιούτο δὲ αὐτὰ διὰ τὸν τοῦ θείου λόγου φύσιν. οὕτως καὶ * μάχης εἴργεσθαι ἐκέλευεν, ὅτι φρικώδη ἀγγελίαν καὶ σημάντειαν συμπαθείων οὐρανίων φρὸς ἐπίστηται. καὶ Μελανούρου δὲ ἀπέχεσθαι παρήγγελλε. χθονίων
„γάρ ἐστι θεῶν· καὶ ἐρυθρῖνον μὴ προσλαμβάνειν, διὰ ἕτερα τοιαῦτα αἰτία. ἔκυαμον ἀπέχου διὰ πολλὰς ἱερὰς τε καὶ φυσικὰς, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ἀνηκούσας αἰτίας. ἄλλα τοιαῦτα διατιθεὶς τοῖς ὁμιλοῦσι, καὶ διὰ σοφίας ἀρχόμενος καὶ ἀρετῆς ἐπάγειν τοὺς ἀνθρώπους.

propter vitæ cōmunionem, eorundē-q; elementorum ac cōmistionis contemperatæ, quæ ex hisce cōsistit, quasi germanitate quadā erga nos conjuncta & cōvincta sunt, nō abstinent? Reliquis verò quib. vita nō valdè expurgata & sacra, studioq; sapiētię dedita erat, nōnulla animalia attingere permittebat. Atq; hisce certū aliquod abstinentiæ tēpus præfiniebat. Iisdem verò legem dabat, *cor non esse adedendum, cerebro non esse vescendum.* Atque ab iis Pythagoricos omninò arceri. Nam imperatrices & duces sunt, & quasi qūædam scalæ & sedes domiciliaque sapientiæ & vitæ. Illa autem consecrabantur per divini sermonis naturam. Eodem modo etiam **** prohiberi jubebat, quod prima nuncia & quasi significatrix sit cœlestium affectuum, &, ut sic dicam, compassionū erga humana. Similiter *ab Melanuro*, id est, qui nigram caudam habet, *abstinendum esse* præcipiebat. Siquidem terrestrium deorum proprius est. Adhæc piscem *Erythrinum*, seu, ut Latinè, *rubellionem*, *ne attingito*, propter alias hujusmodi causas. Item *à fabis abstineto* propter multas tam sacras, quàm naturales, easq; ad animū pertingentes causas. Atq; id genus alia hujusce modi instituta & ritus illis sanxit, & à cibis exorsus, mortales ad virtutem deducere cœpit.

CAP. XXV.

Quemadmodum certis ſtatiſq; temporibus per Muſicen & carmina homines inſtituere ſolet, maximè verò quum ipſis affectiones turbas darent, æquas morborum animiq; & corporis purgationes ejus ſubſidio faceret, & quomodo in illis ſtudium poneret.

MUſicen verò etiam plurimum ad ſanitatem cõferre judicabat, ſi quis decẽtibus modis ea utatur. Non enim oſcitanter tali uti ſolet purgatione. Siquidem hoc etiam Medicinam vocabat, quæ per Muſicen fiebat. Cæterùm hujuſmodi ſuavem cantum ac modulamen circa vernum tempus attingebat. Etenim in medio aliquem, qui lyrã pulſare didiciſſet, ſeſſum collocabat, atq; in circuitu ſuaviter canẽdi modulandiq; artifices aſſidebãt. Atq; ita pulſante & nervos convenienter apteque tangente, inſignia aliquot & perjucunda carmina, quibus exhilararari, concinniq; & honeſtè compoſiti fieri videbantur, concinebant. Ipſi autẽ etiã alio quodã tẽpore, quaſi Medicinę vice Muſice utebãtur. Atq; eſſe ſuavia q̃dã carmina adverſus animi affectiões morboſq;, item adverſus animi dejectiones & morſus confecta, quæ excogitaverat ut in primis ad opem præſtandã conducentia. Rurſum alia quoq; compoſuit adverſus irarum æſtus, & excãdeſcentias, adeoq; omnem talis animi mutationem. Erat præterea & aliud quoddam genus muſices & can-

Κεφ. κε.

Πῶς καὶ πρὸς ἀφ' ὡρισμένους καὶ μελλόντους ἐπαιδευε τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὰ ἀφορμένους. καὶ ὅτι μάλιστα παρεκάλει αὐτοῖς τὰ πάθη, τίνας τε θεραπείας νόσων ψυχῆς τε καὶ σώματος δι' αὐτῆς ἐποιεῖτο, καὶ πῶς αὐτὰς ἐπιτήδευε.

Υ Πελαμβανε δὲ καὶ τὴν Μουσικὴν μεγάλα συμβαλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἄν τις αὐτῇ χρῆται καὶ τοὺς προσήκοντας ῥήθμους. εἰώθει γὰρ οὐ παράργως τῇ τοιαύτῃ χρῆσθαι καθάρσει. τοῦτο γὰρ δὴ ἐκάλει προσαγορεύων τὴν ὅλην τῆς Μουσικῆς ἰατρείαν. ἵστατο δὲ πρὸς τὴν ἑαρινὴν ὥραν τῆς τοιαύτης μελῳδίας. ἐκάθιζε γὰρ ἐν μέσῳ τινὰ λύραν ἐφαπτόμενον, καὶ κύκλῳ ἐκαθίζοντο οἱ μελῳδεῖν δυνατοί. καὶ οὕτως ἐκείνου προύστρεπτον συμφόνους τινὰς, δι' ὧν εὐφραίνεσθαι καὶ ἐμμελεῖς καὶ εὐρύθμοι γίνεσθαι ἐδόκουν. χρῆσθαι δ' αὐτοὺς καὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῇ Μουσικῇ ἐν ἰατρείας τάξει. καὶ ᾠδάς τινὰ μέλη πρὸς τὰ ψυχῆς πεπονημένα πάθη, πρός τε ἀθυμίας καὶ δήγμους, ἃ δὴ βουκολικὰ ἐπωνόμαζο. καὶ πάλιν αὖ ἕτερα πρός τε τὰς ὀργὰς, καὶ πρὸς τὰς ἔμεις, καὶ πρὸς πᾶσαν παραλλαγὴν τοιαύτης ψυχῆς. ἦν δὲ καὶ πρὸς τὰς ἀθυμίας ἄλλο εἶδος μελοποι-

λοποίας ἐξόρμημένον. χρῆσθαι δὲ καὶ ὀρχήσεσιν. ὀρχεῖσθαι δὲ χρῆσθαι λύρᾳ. τοὺς γὰρ αὐλοὺς ὑπολαμβάνειν βέβηλόν τε καὶ φαυλογελοῖον, καὶ οὐδαμῶς ἐλευθέριον τὸν ἦχον ἔχειν. χρῆσθαι δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεσιν ἐκλελεγμένως πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῆς. λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῷ ἔργων Πυθαγόρας μὲν σπουδειακῷ ποτὲ μέλει, διὰ τὸ αὐλητοῦ καταβάσαι τοῦ Ταυρομενίτου μεθύοντα τὸν λύσσαν, νύκτωρ ἐπικωμάζοντος ἐφωμένῃ παρὰ τοῦ ἀντιερασταῦ πυλῶνι ἐμπρῆσαι μέλλοντος. ἐξήπτετο γὰρ καὶ ἀνεζωπυρεῖτο ὑπὸ τοῦ Φρυγίου αὐλήματος. ὃ δὴ κατέπαυσε τάχιστα ὁ Πυθαγόρας. ἐτύγχανε δὲ αὐτὸς ἀστρονομούμενος ἀωρὶ καὶ τὴν εἰς τὸν σπουδειακὸν μεταβολὴν ὑπέθετο τῷ αὐλητῇ. δι' ἧς ἀμελητὶ κατασκευὴν κοσμίως οἴκαδε ἀπήλαυνε τὸ μειράκιον πρὸ βεβαίως. μηδ' ἐφ' ὅσον οὖν, ὃ καὶ κρεῖττον, μὴ δ' ἁπλῶς ὑπομεῖναι νουθεσίας ἐπιβολὴν παρ' αὐτοῦ. πρὸς δὲ καὶ ἐμπύρου ἐπισωρεύσασθαι τὴν τοῦ Πυ-

tionum inventum ad cupiditates pellendas. Vtebatur & saltationibus. Instrumento autem musico non alio utebatur, quàm lyra. Quippe tibias sonum habere & ridiculum & lascivum existimabat, simulq; multitudini conventuiq; solùm conuenientem, minimè verò liberalem. Vtebatur itidem Homeri ac Hesiodi dictionibus, iisque selectis ad animi emendationem. Perhibetur verò etiã Pythagoras in operibus quidem aliquandò spondiaco carmine, quasi dicas sacrificali, per tibicinẽ adolescentis cujuspiam Tauromenitani furorem exstinxisse, qui se inebriarat, noctu commessationibus omniq; petulantię indulgentis apud amasiam, ad portã rivalis jamjam exurendi. Suscitabatur enim veluti ignis jam conditus sopitusq; ab tibię Phrygię cantu, quod Pythagoras celerrimè restinxit & compescuit, (erat aũt ille tum fortè astris speculandis intempestivè intẽtus) ac Phrygium illum sonum fistulatori subjecit, & in Spondiacum vel sacrificalem cõmutavit. Quo cantu nõ ita multò pòst promptè & alacriter, nihilq; tale cogitans adolescens, amictus & ad modestiam compositus, decẽter honestèq; domũ remeavit, ne tantillũ quidem, quod & satiùs erat, neq; simpliciter exspectãs, dum ab ipso adjiceretur adhortatio. Adhæc repudiabant, atq; ad corvos relegabant tanquam ab

insano profectam consuetudinem & familiaritatem Pythagoræ. Empedocles verò, cùm adolescens quidam jam gladio stricto in Anchitum hospitem, quòd patrem suum publico judicio capitis supplicio affeciisset, ut erat conturbatus & ira accensus irruisset, strictoque ense, patris condemnatorem Anchitum, tanquam homicidam percussurus esset, statim juvenem immutavit, ac proœmii vice cecinit illud,

Nepenthes solvens iram tollénsq; dolorem,
Inducénsq; malùm cunctorum oblivia.

juxta Poëtam.

Atq; Anchitum hospitem suũ è morte eruit, juvenemq; à flagitio homicidii liberavit. Hic autem ex eo tempore in familiaribus Empedoclis maximè insignis summęq; existimationis fuisse perhibetur. Adhęc igitur universus ludus atque auditorium Pythagoricum exartysin seu institutionem jam dictã, & conjunctionem & contrectationẽ faciebat, carminibus quibusdã ad hoc accommodatis & idoneis in contrarias affectiones, animì cõstitutiõnes dispositionesque utiliter circumducens. Nam cubitum euntes sesęq; quieti cõmittentes, mentes suas ab turbationib. & sonoribus aures obtundentibus, cãtilenis quibusdam, carminumq; pro-

Θαγόρου σωτηρίαν. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἀπασαμένου τὸ ξίφος ἤδη νεανίου τινὸς ἐπὶ τὸν αὐτοῦ ξενοδόχον Ἄγχιτον, ἐπεὶ δικάσας δημοσίᾳ τὸν τοῦ νεανίου πατέρα ἐθανάτωσε, καὶ ἀΐξαντος, ὡς εἶχε συγχύσεως καὶ θυμοῦ, ξιφήρους ἀπαίσαι τὸν τοῦ παιδὸς καταδικαστὴν ὡσανεὶ φονέα Ἄγχιτον, μεθαρμοσάμενος εὐθὺς ἀνεκρούσατο τὸ,

Νηπενθὲς τ' ἀχολόντε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων,

καὶ τὸν ποιητήν.

καὶ τόν τε ἑαυτῦ ξενοδόχον Ἄγχιτον θανάτου ἐρρύσατο, καὶ τὸν νεανίαν ἀνδροφονίας. ἰσορρεῖται δ' οὗτος τῷ Ἐμπεδοκλέους γνωρίμων ὁ δοκιμώτατος ἔκτοτε γενέσθαι. ἔτι τοίνυν σύμπαν τὸ Πυθαγορικὸν διδασκαλεῖον τὴν λεγομένην ἐξάρτυσιν, καὶ συναρμογὰν καὶ ἐπαφάν, ἐποιεῖτο, μέλεσι τισιν ἐπῳδείοις εἰς τὰ ἐναντία παθήματα παραλαμβάνον χρησίμως τὰς τῆς ψυχῆς διαθέσεις. ἐπὶ τε γὰρ εὐνὰς ἰοῦσι καὶ ἡσυχάζουσι τῷ μὲν ἡμέρων παραχῶν καὶ παραμυθημάτων ἐξεπάδησεν τὰς διανοίας φάδαις τισὶ καὶ μέλεσιν ἰδιώματι,

μασι, καὶ ἡσύχους παρασκευάζον ἑαυτοῖς ἐκ τούτου καὶ ὀλιγονείρους τε καὶ εὐονείρους τοὺς ὕπνους. ἐξανιστάμενοί τε ἐκ τῆς κοινωφελείας πάλιν, καὶ κάρους δι' ἀλλοδόπων ἀπαλλαττον. ἀτμάτων. ὅτι δὲ ἐστὶ ὅτε. ἀπὸ λέξεως μελισμάτων ὅπου τὰ καὶ πάθη καὶ νοσήματα τινα ἀφυγίαζον, ὡς φασὶν, ἐπάδοντες ὡς ἀληθῶς. καὶ εἰκὸς ἐντεῦθεν πόθεν τ' οὔνομα τοῦτο εἰς μέσον παρελληλυθέναι τὸ τῆς Ἐπῳδῆς. οὕτω μὲν οὖν φολυωφελεστάτῳ κατεσκάλο Πυθαγόρας τὴν διὰ τ' Μουσικῆς τ' ἀνθρωπίνων ἠθῶν τε καὶ βίων ἐπανόρθωσιν.

Κεφ. κς.

Πῶς τῷ ὑῶρεσιν ἐποιήσατο Πυθαγόρας, καὶ λόγοις μεθόδῳ ἁρμονίας τε καὶ τ' ἁρμονικῶν λόγων, καὶ πῶς παρέδωκε τοῖς ἐκκλησίοις πᾶσαν τὴν περὶ τούτων ἐπιστήμην.

Ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα γεγόναμεν ἀφηγούμενοι τὴν Πυθαγόρου παιδευτικὴν σοφίαν, οὐ χεῖρον καὶ τὸ τούτου παρακείμενον ἐφεξῆς εἰπεῖν, ὅπως ἐξεῦρε τὴν ἁρμονικὴν ἐπιστήμην, καὶ τοὺς ἁρμονικοὺς λόγους. ἀρξώμεθα δὲ μικρὸν ἄνωθεν. ἐν φροντίδι ποιῇ καὶ διαλογισμῷ σπουδαίῳ ὑπάρχων, εἰ ἄρα δύναιτο τῇ ἀκοῇ βοήθειάν τινα ὀργανικὴν ἐπιπρietatibus expurgabant, sibique inde placidos & quietos somnos efficiebãr, simul & insomniis min⁹inquietatos & gratiorib.interim somnis quiescentes. Manè surgẽtes ex somno cõmunẽ utilitatẽ afferẽte, capitis gravedines rursũ aliis atq; aliis cãtilenis pellebant. Quãdoq; verò etiã absq; pronũciatiõe carminũ, quũ & affectiões & morbos nõnullos pepulerint, ægrosq; ad sanitatẽ, ut ajunt, reduxerint, reipsa & verè accinunt. Atq; hinc nomen hocce Epodes, hoc est, accentus in mediũ hominum usum quãdoq; perveniſſe verisimile est. Hoc igitur modo Pythagoras per Musicen & morum & vitæ correctionem longè utiliſſimam constituit.

Cap. xxvi.

Quo pacto Pythagoras harmonica istius disciplinæ inventionem fecerit, & ab qua methodo & concentu simulq; sermonibus concentum habentibus, adhac quo pacto auditoribus omnem de hisce scientiam tradiderit.

Quandoquidem hîc loci versamur exponentes eruditricem Pythagoræ disciplinam, non absre, sed aptè convenire judico, ut quod ab illo insuper adjectum est, deinceps dicamus, quemadmodum scientiam musices studioſam, itemq; harmonicas seu musicas orationes invenerit, Nos aũt negotium paulò altiùs exordiemur. Quũ aliquandò intẽtiore cura & cogitatione distringeretur, annè auditui aliquod instrumentale subsidium excogitare

gitare valeret, quod foret ſolidum, & certũ, nulliſq; modis fallax, cujuſmodi viſus habet per circinum & regulã, vel mehercle, per dioptras geometricas, tactꝰ verò per jugũ, vel per mẽſurarum excogitationem, divino quodam caſu circa fabri cujuſdam ferrarii officinam ambulans, malleos ferrũ in incude tundentes emollientesq;, & ſonores inter ſe mutuò miſtim redẽtes exaudivit penè per unam quaſi copulationem. Cæterùm in ipſa malleorũ colliſione vel ſono, quem edebant, cognovit & muſicum concentũ, qui duplari numero vocatur διὰ πασῶν, & qui διὰ πέντε, quaſi per quinque dicas, hoc eſt, ſeſquialterũ, itẽ διὰ τεσσάρων, vel per quartas. Intervallũ verò ipſius cantus per ſe, & plenũ tamen & perfectum aliâs, quæ in ipſis eſſet majoris magnificentiæ, promptus & alacer, quaſi propoſito ſibi ab ipſo Deo patefacto in officinã ipſam ferrariam curriculo ingreſſus eſt, multiſq; experimẽtis ab tumoribus ſeu ponderib. quæ in ipſis malleis erant, ſoni differentiam invenit. Quãquã nõ prẽter vim eorũ, qui molliebant, neq; præter malleorũ figuras, nec præter ferri, quod agitabatur, tranſpoſitionem, præterque ſacomata ſeu æquipondia, exactè exceptis momẽtis malleorum æquabiliſſimis; domũ ad ſuos receſſit, atq; ad proprias meditationes regreſſus eſt. Et ab uno

ποῆσαι παγίδας τῇ ἀπαραλόγιστον, οἵαν ἡ μὲν ὄψις διὰ τοῦ διαβήτου τῇ διὰ τοῦ κανόνος, ἢ τὴν Δι' ἀλλήλων ἔχει, ἡ δ' ἀφὴ διὰ τοῦ ζυγοῦ, ἢ διὰ τῆς τῶν μέτρων ἐπινοίας, παρά τι χαλκοτύπειον περιπατῆσαι ἐκ τινος δαιμονίου συντυχίας, ἐπήκουσε ῥαιστέων σίδηρον ἐπ' ἄκμονι * ῥαιόντων, τοὺς ἤχους παραμίξαι πρὸς ἀλλήλους ἀποδιδόντων, πλὴν μιᾶς συζυγίας. ἐπεγίνωσκε δ' ἐν αὐτοῖς τήν τε διὰ πασῶν, τήν τε διὰ πέντε, & τὴν διὰ τεσσάρων * συμφωνίαν. τὴν δὲ μεταξύτητα τῆς καθ' ἑαυτὴν συμπληρωτικὴν δὲ ἄλλως τῆς ἐν αὐτοῖς μειζονότητος, ἄσμενος δὴ ὡς εἰπεῖν θεὸν ἀνομένης αὐτῷ τῆς προθέσεως, εἰσέδεξατο εἰς τὸ χαλκεῖον, & ποικίλαις πείραις παρὰ τὴν ἐν ταῖς ῥαιστῆρσιν ὄγκων * εὑρὼν τὴν διαφορὰν τοῦ ἤχου, ἀλλ' οὐ παρὰ τὴν τοῦ ῥαιόντων βίαν, οὔτε παρὰ τὰ σχήματα τῶν σφυρῶν, οὐδὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐλαυνομένου σιδήρου μετάθεσιν, σπειρώματα, ἀκριβῶς σκλαβῶν ῥοπὰς ἰσοταταὶς τῶν ῥαιστέων πρὸς ἑαυτὸν ἀπηλλάγη. & ἀπὸ τινος ἑνὸς

τὸς παραπάλου * διαγωνίας ἐμπεπηγότος τοῖς τοίχοις, ἵνα μὴ πᾶν τοῦτο διαφορά τις ὑποφαίνηται, ἢ ὅλως ὑπονοῆται παραπάλων ἰδιαζόντων παραλλαγῇ ἁπαρτὶ τέσσαρας χορδὰς ὁμόλους καὶ ἰσοκώλους, ἰσοπαλεῖς τε καὶ ἰσοτρόφους ἑκάστῳ ἀφ' ἑκάστης ἐξάρτησιν, ὁλκὴν προσδήσας ἐκ τοῦ κάτωθεν μέρους. τὰ δὲ μίκτα τῆς χορδῶν μιχαπσάμενος ἐκ παντὸς ἰσαίτατα. εἶτα χρούων ἀνὰ δύο ἅμα χορδὰς ἑναλλὰξ συμφωνίας εὕρισκε τὰς προλεχθείσας ἄλλῳ ἐν ἄλλῃ σπουδῇ. Τὴν μὲν γὰρ ὑπὸ τοῦ μεγίστου ἐξαρτύματος τεινομένῳ πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ μικροτάτου διὰ πασῶν φθεγγομένῳ κατελάμβανεν. ἦν δὲ ἡ μὲν δώδεκα τινῶν ὁλκῶν, ἡ δὲ ἑξ. ἐν διπλασίῳ λόγῳ ἀπέφαινε τὴν διὰ πασῶν, ὅπερ ἐν αὐτοῖς τοῖς βάρη ὑπέφαινε. τὴν δ' αὖ μεγίστην πρὸς τὰς παρὰ τὴν μικροτάτην οὔσας ἐκτὸς ὁλκῶν διὰ πέντε συμφωνοῦσαν, ἔνθα ταύτῃ ἀπέφαινεν ἐν ἡμιολίῳ λόγῳ. ἐν ᾧπερ καὶ αἱ ὁλκαὶ ὑπῆρχον πρὸς ἀλλήλας. πρὸς δὲ τὴν μεθ' ἑαυτὴν μὲν τῷ βάρει, τῷ δὲ λοιπῶν μείζονα

quopiam paxillo parietibus ad angulū infixo, ne ex hiſce ſcilicet aliqua diverſitas vel leviter appareat, vel omninò intelligatur, quaſi paxillorū ſeparatorū commutatiōe, deinceps eſſe quaruor concinnas fides atq; æquimembres, & in ſorte ſeu opere adeóq; converſione æquales, unāquamq; ab unaquaq; ſuſpēdit, ab inferiore parte alligato, quod ad ſe trahit, pondere. Longitudines verò fidium ex omni parte æquales conſtituit. Deinde pulſans tangēsq; ſimul duas fides viciſſim, concentus inveniebat, de quibus antè dictum eſt, alium atq; alium in alio caſu. Etenim concētum illum ab maximo apparatū tono protentumq; ad eā, quæ loquitur, cujuſq; exauditur ſonus, ab minimo per omnes ſonos deprehendebat. Erāt illi quidē aliquot paxilli, quibus fides trahebātur intendebantúrve numero duodecim, alii verò ſex. In ratione dupla cōcentum per omnes ſonos euntē demonſtrabat, quod & ipſa pōdera oſtēdebāt. Rurſum aūt maximum exſiſtere octo paxillorum, quib. nervi attrahuntur, præter longiſſimum, qui διὰ πέντε, hoc eſt, per quinq; ejuſdem ſoni eſt, ubi eū declaravit in ratione hemiolia, vel ſeſquitota, in quo etiā converſionum paxilli inter ſe mutuo connexi erant. Illum verò cōcentum, qui poſt ſe pondere quidem, at reliquis major

est novem libris, διὰ τεσσάρων æquabili ratione per pondera, atque hunc itidem per Epitritum vel sesquitertiam manifestè perspicueq; deprehendebat. Hemiolium natura exsistentem eandem cum minimo. Novem enim collata cum sex, revera sic se habent, quemadmodum ad parvum numerum collata octo, ad illum verò, qui sex habet, hoc erat in Epitrito, hoc est, in ratione sequitertia. Porrò ad illum qui duodecim, in hemiolio, hoc est, in toto & in dimidia illius parte versatur. Intervallum igitur seu medietas concentus ejus, qui διὰ πέντε, itemque ejus qui διὰ τεσσάρων dicitur, ubi supereſt ille, qui διὰ πέντε ab eo, qui διὰ τεσσάρων, exsistere confirmabatur in Epogdoo numero, in quo novem ad octo utrinq; concentus διὰ πασῶν, vel per omnia, principalis pars deprehendebatur, sive ille qui per quatuor & per quinq; in copulatione. Ut dupla ratio in se continet hemiolion & ἐπίτριτον, hoc est semitertiam partem. Quemadmodum duodecim, octo, sex: vel vice versa διὰ τεσσάρων, & διὰ πέντε, ut quod duplum est, & ἐπιτρίτου vel semitertium, & hemiolion, veluti duodecim, novem, sex in tali ordine διὰ πασῶν. Linguam autem & manum atque auditum habebat ad ea, quæ condiderat.

ἐννέα σαφῶς ὑπάρχουσαν, τὴν διὰ τεσσάρων ἀναλόγως τοῖς βρίθεσι, & τούτῳ δ' ἐπίτριτον ἄνισος καταλαμβάνετο. ἡμιολίαν τὴν αὐτῷ φύσει ὑπάρχουσαν τῆς σμικροτάτης. τὰ γὰρ ἐννέα πρὸς τὰ ἕξ, οὕτως ἔχει, ὅπερ βόπιον, ἢ παρὰ τὴν μικρὰν ἡ ὀκτὼ, πρὸς μὲν τὴν τὰ ἕξ ἔχουσαν ἐν ἐπιτρίτῳ λόγῳ ἦν. πρὸς δὲ τὴν τὰ δώδεκα, ἐν ἡμολίῳ. τὸ δὲ μεταξὺ τῆς διὰ πέντε, καὶ τῆς διὰ τεσσάρων οὗ ἐφέχει ἡ διὰ πέντε τῆς διὰ τεσσάρων, ἐβεβαιοῦτο ἐν * ἐπογδόῳ λόγῳ ὑπάρχειν, ἐν ᾧπερ τὰ ἐννέα πρὸς τὰ ὀκτὼ ἐκαίτερος τε ἡ διὰ πασῶν σύσημα ἠλέγχετο. ἤτοι ἡ διὰ τεσσάρων καὶ διὰ πέντε ἐν συναφῇ. ὡς ὁ διπλάσιος λόγος ἡμολίον τε καὶ ἐπίτριτον. οἷον δώδεκα, ὀκτὼ, ἕξ, ἢ ἀναστρόφως τῆς διὰ τεσσάρων & τῆς διὰ πέντε, ὡς τὸ διπλάσιον ἐπίτριτόν τε & ἡμολίον, οἷον δώδεκα, ἐννέα, ἕξ· ἐν τάξει τοιαύτῃ διὰ πασῶν, τὴν γλῶσσαν δὲ καὶ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὰ ἐξαρτύματα, καὶ

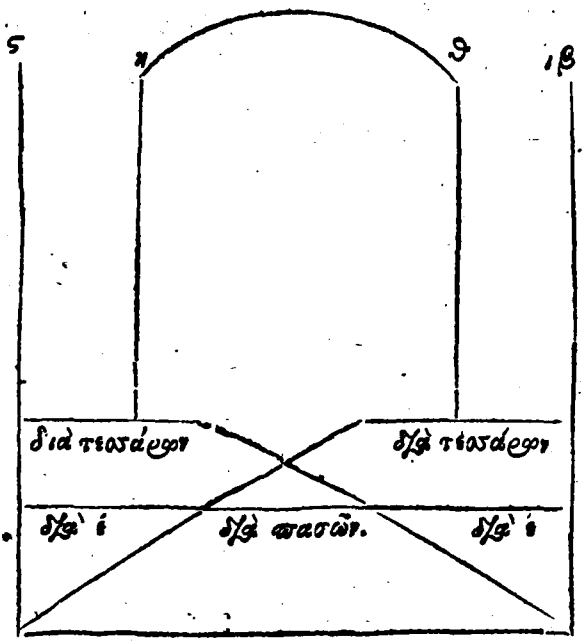

καὶ βεβαιώσας πρὸς αὐτὰ τὸν τῆς χρήσεως λόγον προσεθηκεν εὐμηχάνως, τὴν μὲν τῆς χορδῶν κοινὴν * δεσποσιν τὴν τῶ διὰ γωνίου πασσάλου εἰς τὸν τῶ ὀργάνου βατῆρα, ὃν χορδότονον ὠνόμαζε. τὴν δὲ * ποσὴν ἢ ἐπίτασιν ἀναλόγως τοῖς βάρεσιν εἰς τὴν τῆς κολλάβου ἄνωθεν σύμμετρον περιτροφὴν ὑπεβάθρατε ταύτῃ χρώμενος, ᾗ. οἷον ἀνεξαπατήτῳ γνώμονι εἰς ποικίλα ὄργανα ἢ περαιέρω λοιπὸν ἐξήτεινε. λεκίδων τε κρῦσιν καὶ αὐ-

Cumq; ad illa confirmasset habituũ vel formarũ rationẽ, concinnè & solerter fidium quidẽ cõmunem remissionẽ, quæ est paxilli angularis, apposuit in ipso instrumẽti manubrio, quo scilicet manus ambularet, quod chordotonum, hoc est, quo chordæ intenduntur, vocabat. Tentionem verò vel intentionẽ simili ratione eum gravib. ad eam conversionem claviculorum paxillorúmve ab summa parte cõcordem & benè moderatã, atq; hac utens quasi scala ac gnomone seu indice, qui falli nequeat, ad multa & diversa instrumẽta experimentum in posterum extendit. Ac pulsationem patinarũ, ti-

bias & fistulas, itē monochorda seu instrumenta una chorda cōstantia, & triangularia, atq; id genus alia eaq; concordantia inveniebat in omnibus, etiā immutabilem & non variantē scientiā vel cōprehēsionem numerosam. Porrò vocem, quæ particeps est numerosę cōstructionis ex numeris sex, ὑπάτην, id est, infimā nominavit. Mediā verò vocavit eam, quæ ἐπίτριτος, hoc est, sesquitertia numeri est VIII. Quę aūt infra mediam est, novē tonis medio acutior est, & quidem ad octavam. Iam vocem νήτην, id est, supremā, quæ est de duodecim, & medietates juxta genus intentū simul complevit vocibus pro proportione benè aptis, atq; ita instrumentū octo fidium numeris consonis subjecit diplasio, hemiolio, Epitrito, horumq; differētiæ Epogdoo, vel sesquioctavæ. Processionem aūt naturali quadam necessitate ab gravissima infimaq; usq; ad acutissimam incipiebat. Circa hoc fides intēdendi genus ita inveniebat. Nam chromaticum vel colorativum illud genus in Musice, itēq; numerosum ac concinnū rursum aliquandò ex hoc explanavit, quēadmodum demonstraturi quandoq; sumus, quū de musica dicere instituemus. Cęterùm hoc genus, quod tonos seu modulos constituit, hosce gradus talesq; quosdam progressus naturales habere videtur, primū semitonum, deinde to-

λὰς καὶ σύριγγας καὶ μονόχορδα καὶ ζίγωνα καὶ τὰ παραπλήσια καὶ σύμφωνα εὑρεῖσθαι ἐν ἅπασι, καὶ ἀπαράλλακτον τὴν διὰ ἀριθμοῦ καταλῆψιν. ὀνομάσας δὲ ὑπάτην μὲν τὸν ἐξ ἀριθμοῦ κοινωνοῦντα φθόγγον. μέσην δὲ τὴν τὸ ὀκτὼ ἐπίτριτον αὐτοῦ τυγχάνοντα. παραμέσην δὲ τὴν τοῦ ἑνὸς τόνῳ τοῦ μέσου ὀξύτερον, καὶ δὴ καὶ ἐπ' ὄγδοον. νήτην δὲ τὸν τοῦ δώδεκα καὶ τὰς μεταξύτητας κατὰ τὸ διατονικὸν γένος συναναπληρώσας φθόγγοις ἀναλόγοις, οὕτως τὴν ὀκτάχορδον ἀριθμοῖς συμφώνοις ὑπέταξε, διπλασίῳ, ἡμιολίῳ, ἐπιτρίτῳ, καὶ τῇ τούτων διαφορᾷ ἐπογδόῳ. τὴν δὲ πρόβασιν ἀνάγκῃ τινὶ φυσικῇ ἀπὸ τοῦ βαρυτάτου ἐπὶ τὸ ὀξύτατον. καὶ τοῦτο διατονικὸν ἡγήσατο οὕτως εὑρεῖσθαι. τὸ δὲ χρωματικὸν καὶ ἁρμονικὸν γένος αὖθις ποτὲ ἐκ τοῦ διηγήσασθαι, ὡς ἐνίοτε ποτὲ διήγημα, ὅταν περὶ μουσικῆς λέγωμεν. ἀλλὰ τόνῳ διατονικὸν γένος τοσοῦτοις τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς προόδους τοιαύτας τινὰς φυσικὰς ἔχειν φαίνεται, ἡμιτόνιον, εἶτα τόνον.

τόνον. καὶ τοῦτ' ἔστι διὰ τεσσάρων σύστημα· δύο τόνων, καὶ τοῦ λεγομένου ἡμιτονίου. εἶτα προσληφθέντος ἄλλου τόνου, τουτέστι τοῦ μεσεμβληθέντος, ἡ διὰ πέντε γίνεται σύστημα τριῶν τόνων καὶ ἡμιτονίου ὑπάρχουσα. εἶθ' ἑξῆς τούτῳ ἡμιτόνιον, καὶ τόνος ἄλλος διὰ τεσσάρων, τοῦτ' ἔστιν ἄλλο ἢ ἐπίτριτον, ὥστε ἐν μὲν τῇ ἀρχαιοτέρᾳ τῇ ἑπταχόρδῳ πάντας ἐκ τοῦ βαρυτάτου τοὺς ἐπ' ἀλλήλων τετράχορδους τὴν διὰ τεσσάρων ἀλλήλοις δι' ὅλων συμφωνεῖν τοῦ ἡμιτονίου καὶ μεταβάσιν, τήν τε πρώτην καὶ τὴν μέσην καὶ τὴν τρίτην χώραν μεταλαμβάνοντος καὶ τὸ τετράχορδον· ἐν δὲ τῇ Πυθαγορείκῃ τῇ ὀκτάχορδῳ ἤτοι καὶ συναφὴν συστήματι ὑπαρχούσῃ τετραχόρδου τε καὶ πενταχόρδου, ἢ καὶ διαζεύξαι δυοῖν τετραχόρδοιν τὴν χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων, ἀπὸ τῆς βαρυτάτης ἡ προχώρησις ὑπάρξῃ. ὥστε τὰς ἀπ' ἀλλήλων πέμπτας φθόγγους, τὸ διὰ πέντε συμφωνεῖν ἀλλήλοις, ἡμιτονίου προβάδην, εἰς τέσσαρας χώρας μεταβαίνοντος, πρώτην, δευτέραν, τρίτην, τετάρτην. οὕτω μὲν ὑπ' αὐτῆς εὑρεῖν λέγεται. καὶ συστησάμενος αὐτὴν παρέδωκε

num integrũ. Atq; hæc eſt tonorũ duorum, ejuſq; quod hemitoniũ dicitur, διὰ τεσσάρων partium principalis. Deinde aſſũpto alio tono, hoc eſt, eo qui medius eſt interjectus, concentus διὰ πέντε fit princeps exſiſtens pars, tonorũ triũ & hemitonii. Deinceps ex ordine illi adjungitur ſemitoniũ, atq; alius inſuper tonus διὰ τεσσάρων, hoc eſt, alius qui ἐπίτριτος vel ſeſquitertius, ita ut in cõcentu antiquiore, qui eſt ſeptẽ chordarum omneis ex graviſſimo infimoq;, quatuor inter ſe invicem concentũ audiamus ſibi mutuò in univerſũ ſimilis eſſe conſonantiæ cũ hemitonio per deſcenſum, primam ſimul & mediam tertiamq; regionem ſimul participãte per quatuor chordas. In Pythagorico verò octochordarũ inſtrumento, ſive principali parte ſecundum cõtactum conjunctionémve, quę principalis pars eſt quatuor chordarum & quinq;, vel juxta diſjunctionem duorum inſtrumentorum ſive concentuum, ex quatuor fidibus, quæ ab ſe invicem ſeparantur, nempè ab voce infima erit proceſſio: ita ut omnes voces quinq; ab ſe mutuo ſeparatæ, optimè inter ſe per quinq; conſonent, hemitonio paulatim & quaſi inter eundũ ſecedente in regiones quatuor, id eſt, primã, ſecundam, tertiam & quartam. Atq; ita quidem Muſicen inveniſſe dicitur. quam cùm cõſtituiſſet tradidit ſubditis diſci-

pulis, ut ad omnia pulcherrima facinora calcar adderet.

CAP. XXVII.

De politicis & Reipublicæ utilibus bonis, quæ solet hominibus tradere cum ipse, tum etiam amici ejus & re ipsa & sermonibus, idq; per urbium constitutiones, & legum lationes, adeoq; per alia multa honesta studia.

PErmulta etiam de iis, quæ quoad Rerumpublicarum administrationes ab eo gesta sunt, ab illius discipulis & auditoribus laudibus celebrātur. Ajunt enim cùm quandoq; tota belli moles in Crotoniatas incubuisset, ita ut multi oppeterent, ac funerum perquam sūptuosæ elationes & sepulchra non minoribus impendiis fierent, ex ipsis quendam ad populū dixisse, se ex ipso Pythagora hoc narrante quondā audivisse in numinis defensionē, deos cœlestes sacrificantium affectionibus haud minus, quā sacrificiorum multitudini intētos esse. Terrestres verò deos econtrariò, quasi minorum hæredes factos, comis seu cōmessationibus ac lamentationibus, itēq; cōtinentibus inferiis potationibusq;, & ferculis bellariisve, & sacrificiis seu sūptuosis admodum & opiparis victimis delectari. Vnde propter liberam electionē epuli, Plutoni vocari inferos: tùm qui simpliciter eum quidem colunt venerantur q;, eos in superiore mundo longiore temporis spatio relinqui: ab iis verò qui effusè erga luctus affecti sunt,

τοῖς ὑπηκόοις ἐπὶ πᾶσι τὰ καλλίστα.

Κεφ. κζ.

Ὅσα πολιτικὰ καὶ κοινωφελῆ ἐκ παιδὸς παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις δι' ἔργων καὶ λόγων, καὶ ἐξ ὧν τὴν πολιτείαν κατεστήσατο ἢ τὴν νόμων θέσιν· δι' ἄλλων τε πολλῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτός τε καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ.

Ἐπαινεῖται δὲ πολλὰ καὶ τῆς κατὰ τὰς πολιτείας πραχθέντων ὑπὸ τῆς ἐκείνῳ πλησιασάντων. φασὶ γὰρ ἐμπεσούσης μὲν ποτε περὶ τοῖς Κροτωνιάταις ὁρμῆς, πολυτελεῖς ποιεῖσθαι τὰς ἐκφορὰς καὶ ταφάς, εἰπεῖν τινα πρὸς τὸν δῆμον ἐξ αὐτῆς, ὅτι Πυθαγόρου διεξιόντος ἀκουσεν ὑπὲρ τῆς θείων, ὡς οἱ μὲν Ὀλύμπιοι ταῖς τῆς θυόντων διαθέσεσιν, οὕτω τῆς θυομένων πλήθει προσέχουσιν. οἱ δὲ χθόνιοι τοὐναντίον, ὡς ἂν ἐλαττόνων κληρονομουμένης τοῖς κώμοις καὶ θρήνοις, ἔτι δὲ ταῖς συνεχέσι χοαῖς, καὶ ταῖς ἐκφορήμασι, καὶ τοῖς μετὰ μεγάλης δαπάνης * ἐναγισμοῖς χαίρουσιν. ὅθεν διὰ τὴν προαίρεσιν τῆς ὑποδοχῆς πλέτωνι καλεῖσθαι τὸν ἅιδην, καὶ τοὺς μὲν ἀφελῶς αὐτὸν τιμῶντας εἰς τὸν ἄνω κόσμον χρόνιον, ἀπὸ δὲ τῆς ἐκτετυμένως

πρὸς

πρὸς τὰ πένθη διακειμένων, ἀεί τινα καλάγειν ἕνεκα τῆ τυγχάνειν τιμῆς ἐπὶ τῆς μήνης γινομένων. ἐκ δὲ τῆς συμβουλίας ταύτης ὑπόληψιν ἐμποιῆσαι τοῖς ἀκούουσιν. ὅτι μεζιάζοντες μὲν ἐν τοῖς ἀτυχήμασι τὴν ἰδίαν σωτηρίαν διατηροῦσιν. * ὅτι μεζιάζοντες μὲν, ὑπερβάλλοντες δὲ τοῖς ἀναλώμασιν ἅπαντες ἀρομοίρας καταρρέουσιν. Ἕτερον δὲ διαιτητὴν γνώμενον τινα ἀμαρτύρου πράγματος χωρὶς μιᾶ ἑκατέρου τῆ ἀντιδίκων ὁδῷ πρσάγοντα * καταμνηματίσαντα, φῆσαι τὸν ἐν τούτῳ κείμενον ἐπιεικῆ, καὶ ὑπερβολὴν γνῶναι τῆ δὲ ἀντιδίκων τῆ μὲν πολλὰ καὶ ἀγαθὰ κατόξαμένου τῆ τετελευτηκότι, τῆ δὲ εἰπόντος, μήτι οὖν ἀυτῆ πλεῖον ἔζι. * καταδοξάσαι καὶ παρεχῆναι τινα ῥοπὴν εἰς τὴ πίστιν, τὸν ἐγκωμιάσαντα τὴν καλοκαγαθίαν. ἄλλον δὲ διαίτας ἀμφότερα μεζάλλειν, ἑκάτερον πεῖσαι τῆ ἐπιτρεψάντων, τὸν μὲν ἀποδόσαι τέσσαρα τάλαντα, τὸν δὲ λαβεῖν δύο, καταγνῶναι ζία, καὶ δόξῃ δεδοκέναι τάλαντον ἑκάτερον. θαμίων δὲ τῶν ἐπὶ κα-

nec sibi etiam temperant; nullo non tempore eum aliquem ad inferos deducere, idq; ideò ut honores cōsequatur, qui interea dum quis tumulatur, exsistunt. Atq; ut ex hac consultatione sibi apud auditores opinionem aliquā conciliet, nempè quod qui omnia moderatè perferūt, in infortuniis & adversitatibus propriam salutē tueātur. Imò quod qui moderatè quidem adversam fortunam ferunt, sed omnes incredibiles sūptus super immaturis funeribus faciunt, seipsos re familiari prorsus eversuri sint. Alium verò quendā, qui factus erat cognitor rei, quæ testimonii expers esset, seorsim cū utroq; adversariorū per viam adducentem eum, qui ad monumentum honores tribuebat, dixisse illum, qui in eo recōditus jacebat, frugi & moderatum, nimis exquisitos & eximios exsistere. Quum aūt adversariorum alter mortuo multa felicia & augusta precatus esset, alter verò diceret, num quid ei amplius esset, respōdisse, suspicatum se quoq; aliquod ad faciendam fidem momentū exhibitum iri, si honestatem laudibus vexisset. Item cùm alius quispiam maximi momenti judicium accepisset, utriq; eorum persuasit, qui reversi erant, ut hic quidem quatuor talenta penderet, alterum verò accepisse duo, repudiasse tria, & propter gloriam utriq; talentum dedisse. Porrò nonnullis in flagitio

gitio quopiã, quod designabatur, pallium apud certam aliquã mulierculã ex iis, quæ in foro sedent, deponentibus, & multum diuq; vetantibus ne alteri illud traderẽt antè, quàm uterq; presens adesset, posteàverò sese mutuo falsis rationibus decipientibus, atq; altero in vulgi ac totius Reip. conspectu pallium resumente, dicenteq; cum alterius bona pace hoc sibi concessũ esse, altero verò, qui non accesserat, hoc deinde calũniante, ac magistratui spõsionẽ pactionemq; quæ ab initio inter eos intercesserat, patefaciente, quendã ex Pythagoræis, qui tum fortè successerat, dixisse, facturũ hominem juxta pacta & conventa, si utriq; adsint. Itidẽ cùm alii quidã in firma quidẽ amicitia inter se mutuo cõiuncti esse viderẽtur, sed propter quendã, qui alteri adularetur, in tacitã quandam suspicionẽ incidisset, qui dixit ad eã suspicionẽ, quasi fœmina ab alterutro corrupta esset, fortuitu Pythagoræũ hunc in fabri æraríi officinã ingressum, gladio, qui exacutus esset, ostenso, qui putabat se injuria affici, illum in ipsum artificẽ impegit, perinde ac si non satis exacutus esset, cumq; jam secũ suspicatus esset, ipsum facere præparamẽta in eum, qui calumniis impetebatur, hic gladius, inquit, omnium reliquorum tibi est acutior excepta calũnia, cumq; hoc dixisset, hominẽ reddidisse ut cognosce-

χυρίᾳ πρὸς γυναῖκα τῆ ἀλλοτρίου ἰματίου, καὶ διεπομένων μὴ δοῦναι θατέρῳ μέχρις ἂν ἀμφότεροι παρῶσι. μετὰ δὲ ταῦτα παραλογισαμένων καὶ συνεγχωρησάντων τὸν ἕτερον, εἶτα συκοφαντοῦντος ἑτέρου τὸ μὴ προσελθόντος, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὁμολογίαν τοῖς ἄρχουσιν ἐμφανίζοντος ἐκδικεῖν μέλλον τῆ Πυθαγορείων τινὰ, φῆσαι, τὰ συγκείμενα τὸν ἄνθρωπον ποιήσειν, ἂν ἀμφότεροι παρῶσιν. ἄλλων δὲ τινων ἐν ἰσχυρᾷ μὲν φιλίᾳ πρὸς ἀλλήλους εἶναι δοκούντων, ὡς συμπαιζόντων δὲ ἐν ὑποψίᾳ διά τινα τῆ κολακευόντων τὸν ἕτερον ἐμπεπλωκότων, ὃς εἶπε πρὸς αὐτὸν ὡς τῆς γυναικὸς ὑπὸ θατέρου διεφθαρμένης, δόξαι τύχης εἰσελθόντα τὸν Πυθαγόρειον, εἰς χαλκεῖον ἐπιδείξας ἠκονημένον μάχαιραν ὃ νομίζων ἀδικεῖσθαι τῆ τεχνίτῃ προσέκοπτεν, ὡς οὐκ ἐκ δικαίως ἠκονηκότι καθ' ὑπονοίαν ἄλλα ποιεῖν τὴν ἐπιβουλὴν αὐτὸν ἐπὶ τὸν διαβεβλημένον, αὕτη σοι, ἔφη, τῆ ἄλλων ὄξιν ἁπάντων ὀξυτέραν πολὺ διαβολῆς. καὶ τοῦτ' εἰπόντα ποιῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐπι-

σῆσαι

σῆσαι τὴν δίκαιαν, καὶ μὴ προπετῶς εἰς τὸν φίλον, ὃς ἔνδον ἦν προκεκλημένος ὑφ' ἑαυτοῦ. ἕτερον δὲ ξένης τινὸς ἐκβεβληκότος ἐν Ἀσκληπιείῳ ζώνην χρυσείαν ἔχουσαν, καὶ τὴν μὲν νόμων τὸ πρέπον δεῖται τὴν γῆν κωλυόντων ἀναιρεῖσθαι, τὸν δὲ ξένην χιλιάδος ζημίας κελεύσαντα τὸ μὲν χρυσίον ἐξελεῖν, ὃ μὴ πέπτωκεν ἐπὶ τὴν γῆν, τὸν δὲ ζώνην ἐᾶν. εἶδε γὰρ ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μεταφερόμενον δὲ ὑπὸ τῆς ἀηδόνων εἰς τόπους ἑτέρους, ἐν Κρότωνι ἱστοροῦσι λέγουσιν, ὅτι θέας ἦσαν καὶ γεφυρῶν ὑπὸ τῶν διαζεύξ φερομένων, ἐπιβούλου τινὸς τῶν πλουσιωτάτων πρὸς τὸν πλησίον καθημένου, ὁρᾶς τὰς μαρτυρίας; ἐπακούσας τῆς τῶν Πυθαγορείων αἱρέσεως εἰς τὸ χαλκεῖον ἀρχεῖον, ὑπολαβὼν ἀπειρέλεγον τοὺς παῖδας ἔδον. ρον καταποντίσαντάς τινας, ἃς ὑφ' ὑγρῶν πτερωτὰς ἱστορίας μεθιπτα μένας, καὶ πρὸς ἀλλήλας δάκνους, οἷς ἔοικε, διαπληκτιζομένας, νεωστὶ πρὸς Πυθαγόραν ἀφιγμένους ἀλλοτρίας, προσελθὼν διελύετο, φάσκων οὐ δεῖν ἐφ' ἕτερον πρόσωπον καταφέρειν, ἀλλ' ἐν αὑτοῖς ἐπιλαθέσθαι τὰς ὀργάς. ἃ μὲν ἄλλα αὐτῶν φύσιν τὰ ἀκόντα διαφερόντως ἀρίστων. αἰσχυνόμενος δὲ ἐπὶ τῷ πρεσβύτερος ὤν, μὴ πρότερος ὢν αὐτὸς προσελθεῖν. καὶ ταῦτα πρὸς ἐκεῖνον εἰρηκὼς, καὶ τὰ περὶ Φιντίαν

ret & ad mentem rediret, nec temerè in amicũ, qui intrò vocatus erat, peccaret, graviúsve quid statueret. Alium verò, cùm hospes quidam in æde Æsculapii fœminã zonam aureã habentem ejecisset, & leges quidem, quod in terram cecidisset, tollere vetarẽt, hospes verò hoc perquàm indignè ferret, jussisse ferunt aurũ, quod humi nõ cecidisset, eximere, zonam autem ipsam relinquere. Eam enim in terrã decidisse. Et quod ab rei ignaris ad alia loca transfertur, Crotone accidisse ferunt, quia cùm spectaculũ daretur, & grues sub theatro pervolitarent, quidam ex iis, qui navigio appulerant, ad illũ, qui proximè assidebat, dicens, viden' testes? Quod cùm Pythagoræorũ quidã exaudisset, eos in curiam millium duxit, cum hac suspicione, quòd dicerent illos inventos pueros quosdã submersisse testantes grues naves supervolãtes. Nonnulli verò inter se dissentiẽtes, ut visum fuit, recẽter ad Pythagoram delati sunt. Quos cùm ipse accessisset, illorum controversiam decîdit, dicens criminis delationẽ non oportere in alium torquere, sed iram inter se oblivione consepeliendã esse. Cætera quidem ipsorũ dixisse eum, qui audiebat, insignitèr placere: at pudore suffundi, quòd cum ætate & ãnis superior esset, non itidem prior esset adeundo. Atq; hæc illum ad eũ dixisse, & de Phintia

& Damone, item de Platone & Archita, præterea de Clinia & Proro. Adhæc verò cùm EUbulus Mesenius in patriam & ad proprios penates navigãs ab Tyrrhenis prædonibus interceptus, moxq; in Tyrrheniam abductus esset, & Nausithus Tyrrhenus Pythagoricus eum ex discipulis Pythagoræ esse intellexisset, è manibus prædonum illũ eximens cum omni securitate Mesenæ apud suos salvum & incolumem restituit. Præterea cùm Chartaginienses ampliùs quinquies mille viros, qui apud ipsos mererẽt stipendium, in insulam quandam desertam missuri essent, ac Miltiades Karthaginiensis in hisce vidisset Posidem AEgeum (qui ambo Pythagoræi erant) ipsum accessit, sed quod futurũ esset, minimè ei aperuit. Rogabat aũt eum, ut ad suos quàm posset citatissimo gradu aufugeret, ac navi præternavigante, dato insuper viatico ipsum notũ dixit, eoque incolumẽ præstitit, & salvũ ab omnib. discriminib. & periculis cõservavit. Ac summatim, si quis omnia colloquia & conversationes, quas inter se Pythagoræi habuerũt, ordine recẽseat, liber prolixitate sua in immensum excresceret, & nec tẽpus ferret. Transeo igitur potiùs ad ea, ut describam, quẽadmodũ nonnulli ex Pythagoræis homines fuerint politici, & in Repub. administrãda, adeóq; imperãdo planè periti. Le-

καὶ Δάμωνα περὶ τε Πλάτωνος καὶ Ἀρχίτου, καὶ τὰ περὶ Κλεινίαν καὶ Πρῶρον. χωρὶς τούτων δὲ Εὔβουλον τὸν Μεσσήνιον πλέοντα οἶκον, καὶ ληφθέντα ὑπὸ Τυρρηνῶν, καὶ καταχθέντα εἰς Τυρρηνίαν, Ναυσίθοον ὁ Τυρρηνὸς Πυθαγόρειος ὢν δῆλον ἐποίησε, ὅτι τῶν Πυθαγόρου μαθητῶν ὄντα, φιλόμουσον τὴν λῃστὰν μετ' ἀσφαλείας ἁπάσης εἰς τὴν Μεσσήνην ἀποκαταστήσει. Καρχηδονίων τε πλείους ἢ τετρακισχιλίους ἄνδρας τοὺς παρ' αὐτοῖς στρατευομένους εἰς νῆσον ἔρημον ὑπερέλλειν μελλόντων, ἰδὼν ἐν τούτοις Μιλτιάδην ὁ Καρχηδόνιος Ποσειδέων Αἰγαῖον ἀμφότεροι τῶν Πυθαγορείων ὄντες, προσελθὼν αὐτῷ τὴν μὲν πρᾶξιν τὴν ἐσομένην οὐκ ἐδήλωσεν. ἠξίου δ' αὐτὸν εἰς τὴν ἰδίαν ὑποδέχεσθαι τὴν ταχίστην, καὶ παραπλεύσαντα νεὼς σωιζόντων αὐτὸν, ἐφόδιον προσθεὶς, καὶ τὸν ἄνδρα διέσωσεν ἐκ τῶν κινδύνων. ὅλως δὲ πάσας εἴ τις λέγοι τὰς γεγενημένας ὁμιλίας τοῖς Πυθαγορείοις πρὸς ἀλλήλους, ὑφαίροι ἂν τῷ μήκει τὸν ὄγκον, καὶ τὸν καιρὸν τοῦ συγγράμματος. μέτειμι οὖν μᾶλλον ἐπ' ἐκεῖνα, ὡς ἦσαν ἔνιοι τῶν Πυθαγορείων, στρατηγικοὶ καὶ ἁρμοσταί. καὶ γὰρ νόμους

μως ἐφύλαττον, καὶ πόλεις Ἰταλικὰς διώκισαν πολίτας, διαφανόμενοι μὲν καὶ συμβουλεύοντες τὰ ἄριστα, οὐκ ὑπολάμβανον, ἀπεχόμενοι δὲ δημοσίων προσόδων. πολλῶν δὲ γινομένων καὶ' αὐτῶν διαβολῶν, ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τῶν Πυθαγορείων καλοκαγαθία, καὶ ἡ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλησις, ὡς ἐπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βούλεσθαι τὰ περὶ τὰ πολιτεία. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ δοκοῦσιν αἱ κάλλισται τῶν πολιτειῶν ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι καὶ ἐν Σικελίᾳ. Καρώνδας τε γὰρ ὁ Κατανταῖος, εἷς εἶναι δοκῶν τῶν ἀρίστων νομοθετῶν, Πυθαγόρειος ἦν. Ζάλευκός τε καὶ Τιμάρης, οἱ Λοκροὶ ὁρμασθέντες γεγενημένοι ὑπὸ τοιούτου θεσία, Πυθαγόρειοι ἦσαν, οἵτε τὰς Ῥηγινὰς πολιτείας συστήσαντες, τήν τε γυμνασιαρχικὴν κληθεῖσαν, καὶ * ὅτι Θοκλῆς ὀνομαζόμενον. Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι Φύλιός τε καὶ Θεοκλῆς, καὶ Ἐλικιείων δὲ Ἀρχιτέλης διήνεγκαν δὲ καὶ εὐμαθείᾳ καὶ ἔθεσιν. οἷς δὲ καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πόλεις καὶ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐχρήσαντο. ὅλως δὲ εὑρεταὶ αὐτὴν γενέσθαι φασὶ, καὶ τῆς πολιτικῆς ὅλης παιδείας, εἰπόντα μηδὲν εἰλικρινὲς εἶναι τῶν ὄντων σωμάτων ἀλλὰ μίγνυσθαι, καὶ γῆν πυρὸς καὶ πῦρ ὕδατος καὶ πνεύματος. καὶ ταῦτα πάντα

ges enim obſervabãt, & nõnulli diverſas Italiæ urbes ſparſim habuerunt, decernentes quidem & cõſultantes, quę optima eſſent quæcũq; in manus ſumebant: ſed à publicis fructibus & vectigalibus abſtinentes. Cùm aũt multæ contra ipſos calumniæ adhiberentur, aliquouſq; tamen Pythagoræorũ honeſtas, ipſarumq; urbium voluntas vincebat, ut ab illis Rempub. vellent gubernari. Hoc tempore videtur Reſpublicæ optimè conſtitutæ in Italia ſimul & Sicilia extitiſſe. Siquidem Charondas ille Catanæus, qui optimorũ legiſlatorum unus eſſe videtur, Pythagoræus erat. Item Zaleucus & Timares, Locrenſes ferẽdis legibus celebres, Pythagoræi fuerunt, qui & Rheginicarum urbium ordines conſtituerunt, nempè principatum gymnaſiorum vulgò vocitatum, & illum, qui itidẽ Empedoclis nominat' eſt. Adhęc Phytius & Theocles Pythagoræi dicuntur eſſe, & Elicion atq; Ariſtocrates cum ſtudiis, tum etiam moribus & inſtitutis excelluerunt. quibus etiam civitates, quæ in illis locis ſunt, iſtis temporibus uſæ fuerunt. In ſumma verò ajũt ipſum eſſe univerſæ diſciplinæ politicæ inventorem, ac dicere ſolitum, rerum omnium nihil eſſe purum atque integrum. Sed terram quoque ignis, & ignem aquæ ac ſpirituum particip̃ eſſe. Eodem modo bonum turpitu-

dipis,& juſtum injuſtitiæ particeps eſt, reliquaq; his ſimilia ſimiliter ſe habẽt. *Ex hoc verò argumento in utramq; partem oratio acrem impetũ ſortita eſt. Duos autem corporis juxta ac animi motus eſſe ajebat: alium quidẽ nulla ratione utentem, alium verò ſuapte ſponte ac liberè aliquid occipiẽtem. Rerum pub. ſeu vitæ generũ lineas quaſdam certas, eaſq; treis conſtituit inter ſe mutuo extremitatibus contingentes, unum angulum rectum efficientes, quarum illa quidem naturã habeat ad tertiam, alia verò quinq;, quæ hæc poſſit. Tertiam autem, quæ harum utrarumq; partium medium habeat. Cæterùm quum nos tum linearum inter ſe, tum etiam locorum quæ ab hiſce exſiſtunt, concurſus eodem definentes, expendimus, optimã Reipu. formam & imaginẽ, ob oculos poni ac deſcribi cernimus. Illã verò opinionẽ Plato ſibi manifeſtò ceu propriã vendicavit in dialogis de Repub. Epitritum illum fundum in quinario numero ſimul copulatum, prębentẽq; duas illas harmonias ſeu concẽtus. Perhibent aũt ipſum etiam exercuiſſe moderatas perturbationes, ac, ut ſic dicã, medietates, ut faciat cum aliquo bonorum duce, quo vita quiſq; fœlix ac beatus exſiſtat. Atq; ut rẽ omnẽ in pauca conferam, ipſũ adinveniſſe ajũt noſtrorũ bonorũ ac decẽ-

μαῖος ὅτι καλὸν αἱρεῖ, καὶ δίκαιον ἀδίκου, καὶ τἄλλα κατὰ λόγον τούτοις. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποθέσεως λαβεῖν τὸν λόγον τὴν εἰς ἑκάτερον μέρος ὁρμήν. δύο δὲ εἶδη κινήσεως καὶ τῆς σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. τὴν μὲν ἄλογον, τὴν δὲ προαιρετικήν. πολιτειῶν δὲ γραμμάς τινας τρεῖς δὲ τρεῖς συνιστάμενον τοῖς ἄκροις ἀλλήλων συμφωνούσας, μίαν ὀρθὴν γωνίαν ποιούσας. τὴν μὲν ἑτέραν φύσιν ἔχουσαν. τὴν δὲ πέντε τοιαῦτα δυναμένην. τὴν δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἀναλαμβάνουσαν. λογιζόμενον δ' ἡμᾶς, τάς τε τῶν γραμμῶν πρὸς ἄλληλας συμπτώσεις, καὶ τὰς τῶν χωρίων τῶν ὑπὸ τούτων βελτίστην ὑποτυποῦσθαι πολιτείας εἰκόνα. στηρίσασθαι δὲ τὸν δόξαν Πλάτωνα λέγοντα φανερῶς ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸν ἐπίτριτον ἐκεῖνον συνδυάζοντα τὸν τῇ συμπτώσει συζυγνύμενον, καὶ τὰς δύο παρεχόμενον ἁρμονίας. ἀσκῆσαι δὲ φασιν αὐτὸν καὶ τὰς μεσοπαθείας, καὶ τὰς μεσότητας, ἵν' ὁτὸ σωὶ τίνι προηγουμένῳ τῆς ἀγαθῶν ἕκαστος εὐδαίμονα ποιῇ τὸν βίον. καὶ συλλήβδην προστερῶ τὴν αἵρεσιν τῆς ἡμετέρων ἀγαθῶν καὶ προσ-

προσηκόντων ἔργων. ἀπαλλάξαι δὲ λέγεσθαι τὰς Κροτωνιάτας ὑπὸ τῶν παλλακίδων, καὶ καθόλου τῆς πρὸς τὰς ἀνηγύας γυναῖκας ὁμιλίας. πρὸς * δεῖνα νεῶν δὲ τὴν βροντίνου γυναῖκα τῶν Πυθαγορείων ἐνὸς ὄντων σοφήν τε καὶ φιλοτίμως τὴν ψυχήν, ἧς ἔστι καὶ τὸ καλὸν καὶ περίβλεπτον ῥῆμα, τὸ τὴν γυναῖκα δεῖν θύειν αὐθημερὸν ἀνιερωμένην ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός. ὅ τινες εἰς Θεανὼ * ἀναφέρουσι. πρὸς δὲ ταύτην παρελθούσας τὰς τῶν Κροτωνιατῶν γυναῖκας παρακαλέσαι περὶ τοῦ συνιέναι τὸν Πυθαγόραν διαλεχθῆναι περὶ τῆς πρὸς αὐτὰς σωφροσύνης τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν. ὃ δὲ καὶ συνιέναι καὶ τῆς γυναικὸς ἐπαινεσαμένης, καὶ τοῦ Πυθαγόρου διαλεχθέντος καὶ τῶν Κροτωνιατῶν * προθέντων ἀναιρεῖσθαι παντάπασι τὴν τότε ἐπιπολάζουσαν ἀκολασίαν. ἔτι φασὶ Πυθαγόραν ἀφικομένων εἰς τὴν πόλιν τῶν Κροτωνιατῶν ἐκ Συβάριδος πρεσβυτῶν, ἐπὶ τῇ * ζητήσει τοῦ φυγάδων θανασίμων τινὰ τῶν πρεσβέων, αὐτόχειρα γεγενημένον τῶν αὐτοῦ φίλων, μηδὲν ὑποπτεύσαντα αὐτόν. ἐπερομένου δὲ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ζηλοῦντος τὴν ὁμιλίαν αὐτῷ μαθεῖν, εἰπεῖν, ὡς ὁ θεμιστύου

tium actionum hæresin. Fertur item Crotoniatas ab pellicibus, planéque à consuetudine illocabilium fœminarũ liberasse quasiq; manumisisse. Nã cũ ad Theano Brotini, qui unus erat ex Pythagoræis, uxorem, quæ esset sapiẽs atq; animo singulari præstans fœmina, cujus etiã est illud pulchrum & perquàm memorabile atq; illustre dictũ, *fœminam sacrificia præstare oportere eodem, quo ab proprio viro lecto surgit*, quod tamẽ quidã ad Theano Pythagoræ conjugem referunt: ad hanc, inquã, cùm accessissẽt Crotoniatarũ uxores suppliciter eam rogavisse ferũt, ut Pythagorã inducere vellet, quo viris suis differeret, ut erga sese casti & pudici forent. Atq; idipsũ etiam, dum uxor stetit promissis, & Pythagoras coram viris hãc de re disseruit, accidisse, & Crotoniatæ quoq; õnino conati sũt incontinẽtiam ac lasciviam, quæ tum temporis per mores suorum serpebat vigebatq;, è medio tollere. Adhæc ajũt Pythagoram cum Crotoniatarũ in urbem legati ex Sybaride civitate ad inquirendos fugitivos appulissẽt, & legati quendam ex amicis ipsius vidissent propria se manu interficientẽ, aut saltem aliquid molientem, nihil ipsi respondisse. Cùm verò homo interrogaret, ac cuperet eius consuetudinis convictusq; esse particeps, dixisse Pythagoram se hominibus

nec leges nec oracula reddere. Atque inde eum apud quosdam Apollinem fuisse habitum. Hæc omnia, quæque paulò antè diximus de liberatione à tyrannis, & quemadmodum urbes tam in Italia quàm Sicilia in libertatẽ vindicarentur, & de aliis pluribus argumenta afferemus, è quibus utilitas, quam ille ad Rempublicam attulit, & hominibus contulit, veluti è speculo, consideretur.

τοῖς ἀνθρώποις. ὅθεν δὴ καὶ παρά τισιν Ἀπόλλων νομισθῆναι αὐτόν. ταῦτα δὴ πάντα καὶ ὅσα μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν περὶ τῆς τῶν τυράννων καταλύσεως καὶ τῆς τῶν πόλεων ἐλευθερώσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ τε καὶ Σικελίᾳ, καὶ ἄλλων πλειόνων δείγματα ποιησόμεθα τῆς εἰς τὰ πολιτικὰ ὠφελείας αὐτῷ, ἣν συνεβάλλετο τοῖς ἀνθρώποις.

CAP. XXIIX.

Quæ & quam admirabilia facinora ipsa gesserit, quæq; & qualia in divinum cultũ pertingunt, & propter deorum benevolentiam summam in homines exhibet beneficentiam, quæ & demissa sunt ad mortale hominum genus per Pythagoram.

Κεφ. κη.

Οἷα θεῖα καὶ δαιμόνια ἔργα διαπεπράξηται, καὶ ὅσα ἀνήκει εἰς τὰ θεοσέβειαν, καὶ ἀφ' ἧς τῶν θείων εὐμενείας πλεῖστον μεταδέδωκε τοῖς ἀνθρώποις εὐεργεσίας, ἃ καὶ κατεπέμφθη εἰς τὸ θνητὸν γένος ἀφ' Πυθαγόρου.

QUæ sequuntur nequaquam ita communiter, sed separatim abscindentes ejus res gestas cum virtute conjunctas oratione exornemus. Primùm autem à diis incipiemus, quẽadmodũ hoc de more fieri assolet, ejusq; religionem & pietatem ostẽdere & ob oculos ponere conemur, atque opera ab ipsa pietate religioneq; admirabilia nobis ipsis ostendamus atq; oratione ornemus. Ille igitur istius vel unum argumentum esto, cujus & antè meminimus, nempe quòd suum ipsius animum nosset, quis esset, & unde in corpus immigravisset, ejusque priora vitæ genera, earumq; planè manifestaria argumenta exhibuit. Posteà igitur ille adiiciendo Nestum fluvium cum mul-

Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο μηκέτι ὥσπερ οἱ κοινῶς, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν διαλεμόμενοι τὰ τῶν ἀρετῶν ἔργα αὐτῇ τῇ λήγῃ κοσμήσωμεν. ἀρξώμεθα δὲ πρῶτον ἀπὸ θεῶν, ὥσπερ νομίζεται, τό τε ὁσιότητα αὐτῇ παρεχόμενοι ἐπιδείξωμεν, καὶ ἀπ' αὐτῶν θαυμάσια ἔργα ἐπιδείξωμεν ἑαυτοῖς, καὶ τῇ λόγῳ κοσμήσωμεν. ἓν μὲν δὴ σῆμα αὐτοῦ ἐκεῖνος ἔστω, ὃ καὶ πρόσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ὁποῖ δὴ ἐγίνωσκε τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, τίς ἦν, καὶ πόθεν εἰς τὸ σῶμα εἰσελήλυθε. τάς τε προτέρους αὐτῆς βίους καὶ τούτων πρόδηλα τεκμήρια παρεῖχε. μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκεῖνος Νέστου τοῦ ποταμοῦ σὺν πολ-

λοῖς τ' Ἰταλιῶν ἀγαθαίνων προσ-
ῄπε τῇ φωνῇ. καὶ ὁ ποταμὸς μεγα-
γόν τι καὶ βαρὺ, ἀπεφθέγξατο πάν-
των ἀκουόντων, Χαῖρε Πυθαγόρα.
ὅτι μὲν καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν Με-
ταποντίῳ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐν Ταυ-
ρομενίῳ τῆς Σικελίας συγγενέσθαι,
διελέχθαι κοινῇ τοῖς ἑκάτερωθεν
ἑταίροις αὐτῶν ἀγαθεσπέσια πε-
δὸν ἅπασας σταδίων ἐν μεσαιτά-
μίῳ πλείοσι μυρίοις, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν ἐπαρχόντων, οὐ ῥᾳδίως ἀνυσίμων πάνυ πολλοῖς. τὸ
μὲν γὰρ, ὅτι τὸν μὲν χρύσεον ἐπέ-
δειξεν Ἄβαρις τῷ Ὑπερβορέῳ ἐπὶ
κάσανλι αὐτῷ Ἀπόλλωνι τῷ Ὑ-
περβορέως, ὅπερ ἦν ἱερεὺς ὁ Ἄ-
βαρις, βεβαιοῦν ὡς τοῦτο ἀληθὲς
ὑπολαμβάνοι, καὶ οὐ διαψεύδοιτο
καὶ πάνυ τεθρύλληται. καὶ μυρία ἕ-
τερα τούτων θειότερα καὶ θαυμα-
στότερα περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὁμαλῶς καὶ συμφώνως ἱστορεῖται. προ-
ρρήσεις τε σεισμῶν ἀπαραβάτους,
καὶ λοιμῶν ἀποτροπὰς σὺν τάχει,
καὶ ἀνέμων βιαίων, καταζέων τε
χύσεως παραυλίκα καταστάσεις καὶ
πνευμάτων φορᾶς καὶ θαλασ-
σίων *ἀποδυσμοὺς, πρὸς εὐμα-
ρῶν ἑτέρων ἐμβασιν ὧν μέλλα-
δόντας. Ἐμπεδοκλέα τε τὸν Ἀκρα-
γαντῖνον καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα,
καὶ Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρεον πολ-

tis amicis transiens voce affatus est. Ac fluvius aliquid ita sonorum & exaudibile, itemq; clarum & perspicuum, ut ab omnibus exaudiretur, rursum breviter elocutus est, *Salve Pythagora*. Adhæc quum uno eodemque die in Metapontio Italiæ, simulq; in Tauromenio Siciliæ urbibus adfuisset, ferunt eum publicè in frequenti corona amicis ipsorum disseruisse, confirmantem penè omneis in medio plurimorum stadiorum, tam qui terra, quàm mari essent, non admodum multis diebus expediti. Nam ejus generis est, quòd Abari illi Hyperboreo coxam auream ostendit, qui eũ Apollini, qui apud Hyperboreos colebatur, cujus Abaris erat sacerdos, similem esse dixit, cõfirmans hoc verè à se existimari, minimèq; mendaciter disseminari, ac vulgo planè jactatum esse. Aliaq; infinita hisce diviniora atq; admirabiliora de viro illo æqualiter unáque voce & consensu commemorantur. Prædictiones item terræmotuum sempiternas, & pestilentiarum celeres depulsiones, vehementium ventorum ac grandinũ quæ effunduntur, repentinæ sedationes & quasi ad quietem compositiones, adhæc fluctuũ & fluviatilium, & marinorum *ad facilem sociorũ trãsitum. Quæ quum etiam Empedocles ille Acragantinus & Epimenides Cretensis, atq; Abaris Hyperboreus arri-

puissent, ipsos quoq; talia quædam nō unius generis frequenter perfeciſſe. Ipſorum verò gesta seu præclara facinora manifesta sunt, præsertim cùm Empedoclis cognomentū sit Alexanemos, quòd ventos arceret vel sedaret. Epimenidis aūt Catharies, hoc est, mundus seupurus. Abaridis, A Ethrobates, quòd per æthera graderetur. Nam cùm istius Apollinis, qui in Hyperboreis divino cultu & honore afficiebatur, jaculo, quod dono habebat, quasi inequitaret, fluvios & maria loca; inacceſſa, modo quopiam per aërem gradiēs, transivit, quod nonnulli quoq; suspicati sunt tum Pythagoræ usu evenisse, quū itidem in Metapontio & Tauromenio cum amicis, qui in utrisq; locis degebāt, unō eodēque die congressus est. Dicitur verò etiam terræmotum futurū ex puteo, cujus aquā gustaverat, prædixisse, Itē navem quæ vento secūdo navigaret, submersū iri. Atq; hæc quidem certissima religionis & pietatis ipsius argumenta sūto. Volo aūt paulò altiùs principia, quæ de cultu ac religione deorum habuit, indicare, quæ proposuit Pythagoras juxta ac viri, qui ex ipsius schola prodierūt, omnia quæ partiūtur & statuūt de agendo, collineare & tēdere ad scopū cōfessionis numinis. Atque hoc principiū est, & universa hominis vita, in hoc ut Deū sequatur, cōposita

λαχῆ καὶ αὐτὸς τοιαῦτά τινα ἐπιτετελεκέναι. δῆλα δ' αὐτῶν τὰ ποιήματα ὑπάρχει. ἄλλως δὲ καὶ Ἀλεξανέμος μὲν ὃν τὸ ἐπώνυμον Ἐμπεδοκλέους. καθαρὶς δὲ τὸ Ἐπιμενίδου, αἰθροβάτης δὲ τὸ Ἀβάριδος. ὅτι ἄρα ὀϊστῷ τῷ ἐν Ὑπερβορίοις Ἀπόλλωνι δωρηθέντι αὐτῷ ἐποχούμενος, ποταμούς τε καὶ πέλαγη καὶ τὰ ἄβατα διέβαινεν ἀεροβατῶν. ξβπον τινὰ, ὅπερ ὑπενόησαν καὶ Πυθαγόραν τινες ποιῆσαι τότε, ἡνίκα καὶ ἐν Μεταπονίῳ καὶ Ταυρομενίῳ τοῖς ἑκατέρωθεν ἑταίροις ὡμίλησε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. λέγεται δ' ὅτι καὶ σεισμὸν ἰσόμενον ἐπὶ φρέατος, οὗ ἐγεύσατο, προηγόρευσε. καὶ περὶ νεὼς ἐκπλεούσης, ὅτι καταποντισθήσεται. καὶ ταῦτα μὲν ἔστω τεκμήρια τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ. βούλομαι δὲ ἀνωθεν τὰς ἀρχὰς ὑποδείξαι τῆς περὶ θεῶν θρησκείας, ἃς προσήσατο Πυθαγόρας τε καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ἄνδρες. ἅπαντα ὅσα περὶ τὸ πράττειν διορίζουσιν ἐς ὁμολογίας. καὶ ἀρχὴ αὐτὴ ἕξις, καὶ βίος ἅπας συντέτακται πρὸς ἀκολουθεῖν τῷ θεῷ, καὶ ὁ λό-

ὁ λόγος οὗτος, ταῦτα ὄζι τῆς φιλοσοφίας. ὅτι γελοῖον ποιοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοθεν πόθεν ζητοῦντες τὸ εὖ, ἢ παρὰ τῶν θεῶν καὶ ὁμοίων. ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν βασιλευομένῃ χώρᾳ τῆς πολιτῆς τινὰ ὑπάρχον ἀμελήσας αὐτὸν τὸν πάντων ἄρχοντα. τοιοῦτον γὰρ οἴονται ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους. ἐπεὶ γὰρ ὄζι τὸ θεῖον, καὶ οὗτος πάντων κύριος, δεῖν δὲ ὁμολογεῖν περὶ τοῦ κυρίου τἀγαθὸν ὄζι. πάντες τε οὖς μὲν ἂν φιλῶσι, καὶ οἷς ἂν χαίρωσι, τούτοις διδόασι τἀγαθά. πρὸς δὲ οὓς ἐναντίως ἔχουσι, τἀναντία. δῆλον ὅτι ταῦτα πρακτέον, οἷς τυγχάνει ὁ θεὸς χαίρων. ταῦτα δὲ οὐ ῥᾴδιον εἰδέναι, ἂν μὴ τις ἢ θεοῦ ἀκηκοὼς, ἢ θεοὺς ἀκούσῃ, ἢ διὰ τέχνης θείας πορίζηται. διὸ δὴ περὶ τὴν μαντικὴν σπουδάζουσι. μόνη γὰρ αὕτη ἑρμηνεία τῶν περὶ τῶν θεῶν ἐμπειρίας ὄζι. ἡδόμενος δὲ τῇ αὐτῶν πραγματείᾳ ἀξίαθλος δόξειεν εἶναι τοῦ νομίσαι θεοὺς εἶναι τοῖς δὲ νῦν ἢ θείαν βάτερον τύχην ἢ ἀμφότερα. ὄζι δὲ καὶ τῆς διαταγμάτων τὰ πολλὰ ἐκ τελετῆς εἰσηνεγμένα, ὡς τὸ λοιπὸν εἶναι ταῦτα, καὶ μὴ νομίζειν ἀλαζονείαν,

est, hæcq; ratio, & hæc ſtudii ſapientiæ principia ſunt. Siquidē homines rem ridiculam committūt, qui quod rectū honeſtumq; eſt, aliunde quàm ab ipſis diis & ſimilibus quærunt. Sanè cōſimiliter faciunt, ac ſi quis in regione, cui rex aliquis præſit atq; imperet, civium quempiam principem, ipſo omnium rege neglecto, colat. Tale nāq; homines facere arbitrantur. Nā quia & Deus eſt, atq; hic omniū dominus, æquum & bonum eſt, ut de eo, qui Dominus eſt, confeſſionem edamus. Quinimò omnes quoſcumq; diligunt, quibuſq; delectantur, illis bona conferunt. Illis verò, erga quos cōtrario modo affecti ſunt, contraria largiuntur. Iam verò ea facienda eſſe, quibus Deū delectari cōſtat, manifeſtū eſt. Hoc aūt ſcitu haud ita facile eſt, niſi quis Deum ipſum audiētē, vel deos audierit, vel divina arte ſibi ſciētiā paraūit. Ideoq; in divinationibus ſeſe exercent. Hæc en. ſola interpretatio benevolētiæ deorū eſt. Et certè quiſquis res, quæ ab ipſis fiūt, interpretatur, digniſſimus eo, qui deos eſſe putat, videatur. Qui verò rectè cēſent vel opinātur de divinitate, iſtorū alterutrū, imò verò utrumq; contingere. Plæraq; verò quæ ſcitè ac pulchrè ab illis dicta fuere, penè ex ſacrificiis in uſum mortaliū introducta ſunt, quòd exiſtimarent eos ita ſe habere, nec cēſerent rem eſſe inanem vel arrogantiā,

ſed ab Deo quopiã initiũ haberẽt. Atq; hoc quidem oẽs Pythagorici ſimul ceu rẽ fide digniſſimã habẽt, quemadmodũ quæ fabulosè de Ariſtæo Procõneſio & Abaride Hyperboreo commemorãtur, quæq; alia id genus dicũtur. Omnib.en. iis, qui talib.fidẽ adhibẽt, multa quoq; ipſi conãtur. Taliu m verò quæ fabuloſa videtur, mentionẽ faciũt, quaſi qui illis fidẽ nullo modo derogẽt qdquid ad divinũ numen ſurſum adducatur. Quidam igitur aiebat EUrytũ dicere, paſtorẽ quendã ſibi eõmemoraſſe, cùm ſuperPhilolai monumẽtũ paſceret, ſe quendã in ſepulchro canentẽ exaudiſſe. Perhibẽt etiam quẽdã Pythagorę aliquãdo dicere, ſibi quodã tẽpore viſum fuiſſe, cũ patre, qui iã obierat mortẽ, ſe loqui in ſõno, acquęrere eccujus illud rei argumentũ foret, at ipſum reſpõdiſſe, nullã hoc ſignificationẽ aliã habere, quã quòd verè cũ illo colloqueretur. Nẽpe quẽadmodũ hoc, te mihi loqui in pręſentia, nihil omninò ſignificat: ita nec illud ſignificationis aliquid habet. In omnibus igitur iſtiuſmodi neq; eos fatuos arbitrãtur, ſed illos, qui fidẽ non adhibẽt. Neq; en. ita judicant, quaſi quæ dã deorũ opera ſint talia, ut effici poſſint, alia verò non poſsint, ut ſapiẽtes quidã autumant: ſed oĩa poſſibilia ſunt, & idẽ eſt principium vertuũ, quos illi omninò Lini eſſe ajũt. Sanè illorum fortè ſunt;

ἀλλ' ἀπ' ἄκρου θεοῦ ἔχειν τὴν ἀρχὴν καὶ τοῦτο γε πάντες οἱ Πυθαγόρειοι ὅμως ἔχουσι πιστὰ τεκμήρια, οἷον περὶ Ἀριστέου τοῦ Προκοννησίου, καὶ Ἀβάριδος τοῦ Ὑπερβορέου τὰ μυθολογούμενα, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα λέγεται. πᾶσι γὰρ πιστεύουσι τοῖς τοιούτοις, πολλὰ δὲ καὶ αὐτοὶ πειρῶνται. τῶν τοιούτων δὲ τῶν δοκιμωτάτων μυθικῶν ἄκουσμα μνημονεύουσιν, ὡς οὐδὲν ἀπιστοῦντας ὅ, τι ἂν εἰς τὸ θεῖον ἀνάγηται. ἔφη γοῦν Εὔρυτόν τις λέγειν, ὅτι φαίη ποιμὴν ἀκούσαι τινὸς ἄδοντος νέμων ὑπὸ τῷ τάφῳ τῷ Φιλολάου. φασὶ δὲ τὸν Πυθαγόραν τινα ποτὲ λέγειν, ὅτι δοκοίη ποτὲ ἐν τῷ ὕπνῳ τῷ παρὰ διαλέγεσθαι τεθνεῶτι καὶ ἐπέρεσθαί τινος τῶν τὸ σημεῖον, τὸν δ' οὐδὲν φάναι, ἀλλὰ διαλέγεσθαι ὡς διελέγετο ἀκριβῶς ἀληθῶς. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ ἐμοὶ νῦν σε διαλέγεσθαι σημαίνει οὐθέν, οὕτως οὐδὲ ἐκεῖνα. ὥστε πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα, μὴ ταῖς εὐηθείαις νομίζωμεν, ἀλλὰ τοῖς ἀπιστοῦσιν. οὐ γὰρ ἔστι τοῖς μὲν δυνατὰ θεῶν, τὰ δὲ ἀδύνατα, ὥσπερ οἴονταί τινες σοφιζομένους· ἀλλὰ πάντα δυνατά, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ αὐτή ἐστιν ἅπασιν, ἣν ἐκεῖνοι φασὶ μὲν εἶναι Λίνον, ἔστι μὲν τοίνυν ἐκείνων, ἐλπίζω

ἔλπιδος χρὴ πάντα, ἐπεὶ οὐκ ἐσ-
τ', οὗ ἔνα ἔλπον,
ῥάδια πάντα θεῷ τελέσαι καὶ
ἀνήνυτον οὐδέν.

Omnia sunt sperandа tibi, quum nulla
superſit
Spes: nam cuncta Deo fiunt facile, atque
creantur.

Τὴν δὲ πίστιν τῆς παρ' αὐτοῖς ὑπολήψεως, ἡγοῦνται ἐφ' ἑαυτῶν, ὅτι οὐκ ἂν πρῶτος εἶπεν αὐτὸ, ἀλλ' ὁ τυχών, ἀλλ' ὁ θεός, καὶ ἐν τούτῳ τῆς ἀκουσμάτων ὄψεώς τις ἦν Πυθαγόρας, φασὶ γὰρ εἶναι Ἀπόλλωνι Ὑπερβόρεον. τούτου δὲ τεκμήρια ἔχειν, ὅτι ἐν τῷ αἰῶνι ἐφανισάμενος τὸν μηρὸν παρέφηνε χρυσοῦν, καὶ ὅτι Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρεον ἱππᾶ. ἦ δ' οἷς ἂν αὐτὸ ἀφείλετο ὡς ἐκυβέρνατο. λέγεται δὲ ὁ Ἄβαρις ἐλθεῖν ἐξ Ὑπερβορέων ἀγείρων χρυσὸν εἰς τὸν νεὼν, καὶ προλέγων λοιμόν. καθέλκειν δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ οὔτε πίνων οὔτε ἐδίων ἅψασθαι πώποτε οὐδένα. λέγεται δὲ καὶ ἐν Λακεδαιμονίοις θύσαι τὰ κωλυτήρια, καὶ διὰ τοῦτο οὐδένα πώποτε ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι λοιμὸν γενέσθαι. τοῦτον οὖν τὸν Ἄβαριν παραλάβοντος, ὃν εἶχε χρυσοῦν ὀϊστὸν, ἧς ἄνευ οὐκ οἶός τ' ἦν τὰς ὁδοὺς ἐξευρίσκειν, ὁμολογοῦντα ἐποίησε. καὶ ἐν Μεταποντίῳ εὐξαμένων τινῶν γενέσθαι αὐτοῖς τὰ ἐν τῷ προσπλέοντι πλοίῳ, τε-

Fidē verò opinionem apud ipſos hanc eſſe dicunt, nēpe nō quēlibet è vulgo, ſed Deum primum fuiſſe, qui hoc dixerit. Atq; in hoc genere auditionum præceptionumq; conſiſtit, quis fuerit Pythagoras. Siquidem perhibent eum Apollinē eſſe Hyperboreū. Hujus aūt manifeſta haberi indicia, quod cùm in hac vita ſurrexiſſet, femur prope exhibuit oſtenditq; aureum, atque Abarin illum Hyperboreum cōvivio excepit, eiuſq; ſagittā, qua ſe gubernabat, abſtulit. Memoratur autem Abaris veniſſe ex Hyperboreis coacervās aurum in tēplum, ac peſtem prædicēs. Hoſpitabatur verò in tēplis & locis ſacris, neq; unquā vel bibere quicquā, vel cibum ullum capere, viſus eſt. Fama autē fert ipſum apud Lacedæmonios propugnacula & muros ſacris initiaviſſe ac fumigaſſe, atque iccircò Lacedæmonios nulla unquam peſte laboraſſe. Hunc igitur Abarin privans aurea, quam habebat, ſagitta, eamque ab illo removens, ſine qua vias invenire potis non erat, effecit, ut quod res erat, liberè ac palam confiteretur. Et cùm quidam in Metapontio precati eſſent ut ſibi contingerent, quæ eſſent in navi, quæ adnavigaret: ergo, inquit, mor-

tuus aliquis nobis exsisteret. & repertũ fuit navem cadaver aliquod vehere. Itẽ in Sybari serpẽtem quendam quosvis perimentem, iamque hirsutum manu cõprehẽdit, atq; à se depulit. Similiter quoq; in Tyrrhenia serpentem illum parvum, qui, quos mordebat, interficiebat. Crotone autem aquilam cãdidam palpavit, quæ hoc perferebat, uti aiunt. Quũ autem quidam ipsum averet expetereteq; audire, atq; eius discipul⁹ esse, nõ ante mecum, inquit, versari poteris, quàm signum aliquod apparuerit. Et intervallo quodã temporis interjecto erat in Cauconia candida ursa, cujus jam jam mortem sibi annunciaturo cuidam, ipsemet antevertit & prædixit. Ac Milliæ Crotoniatæ in memoriã reduxit Midã fuisse Gordii filium. Porrò Myllias in Epirũ ibat operaturus sacris, quæ ad sepulturam iussit requiri. Fertur verò etiam eum, qui domũ ipsius emerat, & fortè quædam refoderat, vidisse quædam quæ nemini ausus fuit dicere. Huius verò erroris caussa Crotone sacrilegium committens captus & mortuus est. Nam mentum aureum, quod ab statua delapsum erat, sublegens in ipso fuit actu deprehensus. Hæc atque id genus alia ad fidei confirmationem afferunt. Quum autem hæc pro confesso assumpta sint, atque omninò fieri nequeat, vt ea in uno homine ac-

κρὸς τοῦτον ἂν ἡμῖν ἔφη, καὶ ἐφάνη νεκρὸν ἄγον τὸ πλοῖον. καὶ ἐν Συβάρει τὸν ὄφιν τὸν ἀποκτείναντα τὸν δασὺν ἔλαβε, καὶ ἀπεπέμψατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ τὸν μικρὸν ὄφιν, ὃς ἀπόκτεινε δάκνων. ἐν Κρότωνι δὲ τὸν ἀετὸν τὸν λαμπρὸν κατέψησεν ὑποπτεύοντα ὡς φασί. βουλομένου δέ τινος ἀκούειν, οὐκ ἔφη πολίξειν, πρὶν σημεῖόν τι φανῇ. καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐν Καυκωνίᾳ ἡ λαμπρὰ ἄρκτος, καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγγέλλειν αὐτοῦ τὸν τούτου θάνατον προεῖπεν αὐτός. καὶ Μυλλίαν τὸν Κροτωνιάτην ἀνέμνησεν, ὅτι ἦν Μίδας ὁ Γορδίου. καὶ ὤχετο ὁ Μυλλίας εἰς τὴν ἤπειρον ποιήσων, ὅσα δεῖ τοὺς τάφους ἐκλάσας. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτῷ ὁ πρεσβύτης καὶ ἀνορύξας, ἃ μὲν εἶδεν, οὐδενὶ ἐτόλμησεν εἰπεῖν. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἁμαρτίας ταύτης ἐν Κρότωνι ἱεροσυλῶν ἁλοὺς ἀπέθανε. τὸ γὰρ γύνειον ἀποπεσὸν τοῦ ἀγάλματος τὸ χρυσοῦν ἐφωράθη λαβών. ταῦτα τε δὴ λέγουσι πρὸς πίστιν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ὡς δὲ τούτων ὁμολογουμένων ἀδυνάτου ὄντος περὶ ἄνθρωπον ἕνα ταῦτα συμ-

βῆναι

βῆναι, ἤδη οἴονται σαφῶς εἶναι, ὅτι ὡς περὶ κριτίλου δεῖ δέχεσθαι χρὴ τὰ παρ' ἐκείνου λεχθέντα, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπορούμενον τοῦτο σημαίνειν. ἔστι γὰρ παρ' αὐτοῖς λεγόμενον, ὅτι

ἄνθρωποί δίπους ἐστὶ, καὶ ὄρνις καὶ ξύλον ἄλλο.

τὸ γὰρ ξύλον Πυθαγόρας ἔστι. τοιοῦτος μὲν οὖν ἦν περὶ τὴν εὐσέβειαν ἅμα καὶ περὶ τῆς ἀληθείας ἐνομίζετο εἶναι. περὶ δὲ τοὺς ὅρκους οὐλαβῶς οὕτω δὲ ἐποίουν πάντες οἱ Πυθαγόρειοι, μεμνημένοι τῆς Πυθαγόρου ὑποθήκης, τῆς,

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκεισο,
Τίμα, καὶ σέβου ὅρκον, ἐπειθ' ἥρωας ἀγαυούς.

ὃς ὑπὸ νόμου τινὸς αὐτὸς ἀναγκαζόμενος ὀμόσαι, καὶ τοῦ εὐορκεῖν μέλλων, ὅμως ὑπὲρ τοῦ διαφυλάξασθαι τὸ δόγμα ὑπέμεινεν, ἀντὶ τοῦ ὀμόσαι, ξύλα μᾶλλον τάλαντα καταθέσθαι, ὅσου περ ἐτετίμητο τοιοῦτον τῷ διδασκομένῳ. ἔτι δ' ἡδὲν ὡρίζετο ἐκ τοῦ τυχεῖν, ἀλλὰ καὶ θείαν φορὰν εἶναι, μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς καὶ εὐσεβέσι καὶ ἀνθρώποις, βεβαιοῦ

ciderint, jam palam esse arbitrantur, quasi de aliqua eximia optimaque natura, non autem de homine ea accipienda sint, quæ ab illo dicta fuere, quinimò id, quod in dubium venit, declarare. Dicitur quippe vulgariter apud eos,

Sunt bipedes homines & aves, & tertia quæres.

Per hoc enim tertium Pythagoræ innuunt. Talis itaq; circa studium pietatis, & veritatis existimabatur esse. Porrò omneis Pythagoræi adeò piè ac religiosè iurisiurandi formulas observabant, etiam atque etiam memoria recolentes Pythagoræ præceptum, quod ita habet:

Principio æternos, quo constant ordine, divos
Lege cole, hinc & jusjurandum, heroas & amplos
Tu venerare:

ut quispiam ab lege adactus ipsi jusjurandum præstare, & quidem legitimum sanctumque præstaturus foret, ut tamen dogma observaretur custodireturque, jurisiurandi loco sustinuerunt, ut tria talenta potius deponerentur, nimirum quanto pretio tale æstimatum erat ei, qui docebatur. Quod verò nihil suapte sponte atq; à fortuna contingere arbitrabantur, sed divina providētia, bonis in primis & piis hominibus, firmissimo argumento fue-

rint, quæ ab Androcydo in libro de Symbolis Pythagoricis commemorata sunt, de Thymaride Tarentino Pythagorico philosopho. Etenim cùm ipse navigio solveret, & alium in locum secederet propter aliquod infortunium instantemq; cladem, amici eum circumstiterunt, cum complexu salutantes simul & valedicentes cum deductione honoris. Et quidam jam navim ingresso, quæ vis, inquit, tibi de diis, ó Thymarida, contingere? tum ille, ut faustis acclamationibus acclamẽt & felicia precentur, respondit. Quin potiùs optarem, ut quæcunq; mihi de diis immortalibus eventura sint *** Hoc enim potiùs ad substantiam pertinere arbitrabatur, utpote scientiæ cõjunctum, ac gratum acceptumq; esse non obniti, neque etiam querulum esse contra divinam providentiam. Si quis igitur, unde hi viri tantam pietatẽ acceperint, scire aveat, dicendum est, juxta numerum Pythagoricæ Theologiæ positum esse perspicuum atq; evidens apud Orpheum exemplum. Haud igitur amplius ambiguum exsistit, Pythagoram occasionibus ab Orpheo sumptis illam de diis orationem composuisse, quam & ideò sacrosanctam inscripsimus, quasi ex loco maximè arcano eorũ, quæ sunt apud Orpheum, profectam, sive quod sit viri scriptum ac monumentum, uti plerique;

τὰ ὑπὸ Ἀνδροκύδου, ἐν τῷ περὶ Πυθαγορείων συμβόλων ἱστορούμενα, περὶ Θυμαρίδου τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορείου. ἀποπλέοντι γὰρ αὐτῷ καὶ χωρίζομένῳ δή τινα περίστασιν, περιίστασαι οἱ ἑταῖροι ἀσπαζόμενοί τε καὶ προπεμπτικῶς ἀποταττόμενοι. καὶ τις ἤδη ἐμβάντι τῷ πλοίου εἶπεν, ἅττα βούλει περὶ τῶν θεῶν αἰτήσασθαι, ὦ Θυμαρίδα, καὶ ὡς εὐφημεῖν ἔφη. ἀλλὰ βουλοίμην μᾶλλον, ὅσα μοι περὶ τῶν θεῶν γένηται. * ἐπιστημονικὸν γὰρ τοῦτο ἡγεῖτο μᾶλλον καὶ εὔγνωμον, τὸ μὴ ἀντιτείνειν, καὶ προσαγανακτεῖν τῇ θείᾳ προνοίᾳ. πόθεν δὴ οὖν τὴν τοσαύτην εὐσέβειαν παρέλαβον οὗτοι ἄνδρες, εἴ τις βούλοιτο μαθεῖν, ῥητέον, ὡς τῆς Πυθαγορικῆς κατ' ἀριθμὸν θεολογίας παράδειγμα ἐναργὲς ἔκειτο περὶ Ὀρφεῖ. οὐκ ἔτι δὴ οὖν ἀμφίβολον γίγνοιτο, τὸ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ὀρφέως λαβόντα Πυθαγόραν, συνθέσθαι τὸν περὶ θεῶν λόγον, ὃν καὶ ἱερὸν διὰ τοῦτο ἐπεφράμεθα, ὡς ἂν ἐκ τοῦ μυστικωτάτου ἀποδιδομένου περὶ Ὀρφέως τόπου εἴτε ὅπως τοῦ ἀνδρὸς, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι σύγγραμμά ἐστιν, εἴτε

Ιαμβλύχου,

Τηλαύγες, ὡς ἔνιοι τῶ διδασκαλίας ἐλλόγιμοι καὶ ἀξιόπιστοι διαβεβαιοῦνται, ἐκτῆς ἱερουργημάτων τῆς Δαμοῖ τῆ θυγατρὶ ὑστεροφθίσιον ὑπ' αὐτῶ Πυθαγόρου. Ἀδελφὴ δὲ Τηλαύγης, ἅπερ μὴ θανάσιμον ἰσορροῦσι δοθῆναι Βιταλῆ τῆ Δαμοῦς θυγατρὶ, καὶ Τηλαύγει, ἡλικίᾳ ἡγουμένῳ ἤδη μὲν Πυθαγόρου, αὐτὸς δὲ ἔτι Βιταλῆς. κομιδῆ γὰρ νέος ὢν τὸν Πυθαγόραν θάνατον ὑστελεσμένος ἦν περὶ θεῶν * οἱ τῆ μητρί. δηλοῦσι δὲ διὰ τοῦ ἱεροῦ λόγου τοῦτο, ἢ περὶ θεῶν λόγου. ἐπιγράφεται γὰρ ἀμφότερα, καὶ τίς ἦν, ὁ παραδεδωκὼς Πυθαγόρᾳ ἢ περὶ θεῶν λόγον. λέγει γὰρ ὅδε. περὶ θεῶν Πυθαγόρᾳ τῷ Μνησάρχῳ

»τὸ ἐξέμαθον ὁρμηθεὶς ἐν Λιβήθροις
»τοῖς Θρᾳκίοις Ἀγλαοφάμῳ τελευ-
»ταῖα μεμαθόντι, ὡς ἄρα Ὀρφεὺς ὁ
»Καλλιόπας καὶ τὸ Πάγγαιον ὄρος
»καὶ ἡ Μήδου πυνθάνεται, ἅπαντων
»ἀριθμῷ οὐσίαν ἀΐδιον εἶναι μὲν ἀρ-
»χὴν προμαθόντα τοῦ παιδὸς ὕ-
»ραν τε καὶ γᾶς, καὶ τὴν μεταξὺ φύσιν.
»τὰ δὲ καὶ θείων θεῶν καὶ δαιμόνων
»δαιμόνας ῥίζαν. ἐκ δὲ τούτων φα-
»νερὸν γίγνεται, ὅτι τῷ ἀριθμῷ ὡσε-
»μνύνετο οὐσίαν τῆς θεῶν πρὸς τὸν Ὀρ-
φικῶν παρέλαβεν, ἐποιεῖτο δὲ διὰ
τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ καὶ θεωρημάτων πρό-
γνωσιν καὶ θεραπείαν τῆς θείων,
καὶ τοὺς ἀριθμοὺς ὅτι μάλιστα

dictitant, sive Telaugis, quemadmodũ clari quidam celebresq; ac fide digni viri, qui ex illa schola prodierũt, affirmant, ex monumentis ab ipso Pythagora Damæ filiæ relictis. Ea autẽ Telaugis sorot erat, quæ post mortẽ narrant data esse & Bitalæ Damonis filiæ, & Telaugi ætate quidem filio exsistenti Pythagoræ, viro autem Bitalæ. Admodum enim adolescens sub Pythagora mortem in spectaculo Cereris matris deũm effugerat. Hoc autẽ significatur per sacrum sermonem seu orationem de diis. Nam utrumq; inscribitur & quis fuerit, qui Pythagoræ tradiderit eam de diis orationem. Dicit enim ita de diis ab Pythagora Mnesarcho hoc didici: *Cùm iratus essem in Libethris Thracis Aglaophemo, qui * postremò negocium communicavit, Orpheæ scilicet Calliopam circa montem Pangæum à matre admonitum dixisse, numerii substantiam æternum prorsus esse principium totius tæli terræq; & naturæ, quæ est media inter hæsce, providentissimum. Adhæc verò etiam rerum divinarum & deorum, præterea deorum simul ac geniorum sigillatim radicem.* Ex hisce autem conspicuum exstitit, ipsum numerorum definitam de diis substantiam ab Orphicis sumpsisse ac superasse. Faciebat aũt per eosdem numeros etiam admirabilem prænotionem, & cultum divinum, juxta numeros quàm maximè

cogna-

cognatum. Hoc hinc quis evidenter discere poterit. Oportet namque intelligenti dare, quæ faciunt ad fidem ejus, quod dicitur, confirmandam. Quandoquidem Abaris in sacrificiis sibi consuetis & familiaribus assiduè versabatur, ac prænotionem, quæ studiosè eliciebatur expetebaturque, omnibus barbaris per victimas, & sacrificia maximè gallinaceorum excogitabat: (talium enim viscera ad considerationem exacta & peraccommoda ducuntur) Pythagoras noluit quidem ejus ad verum indagandum studium tollere: sed per quandam tutiorem sacrificandi rationem absque sanguine & mactatione, prædicere. Præsertim cùm etiam gallum soli sacrum esse ducat. Quæ omnia jam dicta ut vera ei effecerunt, per scientiam arithmeticam constituta. Fuit autem ei à pietate etiam de diis fides. Adhortabatur enim semper, ut nulla in re, quæ de diis admiranda esset, neq; de divinis dogmatibus ulli fidem denegarent, tanquam dii omnia possint, eaq; in sua potestate habeant. Et divina dogmata tradere, quib. fides adhibenda sit, sicuti illa, quæ Pythagoras tradidit. Sic igitur credentē acceperunt, de quib. dogmata præscribunt, non mendacitas gloriā captaviſſe. Itaq; Ecrētus quidem Crotoniates Philolai auditor, cū ei pastor quidā annunciaviſſet, meris

συγγνώσεται. γνοίη δ' ἂν τις τοῦτο ἐντεῦθεν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς εἰνοϊκῶς παραχωρεῖσθαι εἰς πίστιν τοῦ λεγομένου. ἐπειδὴ Ἄβαρις περὶ τὰ συνήθη ἑαυτῷ ἱερουργήματα διετέλει ὤν, καὶ τὴν προδιαζωμένην παρὰ βαρβάροις γνῶσιν προύτρεπεν, ἀπὸ θυμάτων ἱστορίζετο, μάλιστα τῶν ἀλεκτρυόνων· τὰ γὰρ τοιαῦτα σπλάγχνα ἀκριβῆ πρὸς διάσκεψιν ἡγούμενος ὁ Πυθαγόρας οὐκ ἀφαιρεῖν μὲν αὐτὸ τὸ εἰς τ' ἀλήθειαν σπουδὴν, παρασχεῖν δὲ διά τινος ἀσφαλοῦς ἱερουργίας καὶ χωρὶς αἵματος καὶ σφαγῆς. ἄλλως τε καὶ ὅτι ἱερὸν ἡγεῖτο εἶναι τὸν ἀλεκτρυόνα τὸν λευκόν. τὸ λεγόμενον παῖ ἀληθὲς ἀπεδείξατο αὐτῷ δι' ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης συντελούμενον. ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ καὶ τῆς εὐσεβείας καὶ ἡ περὶ τοὺς θεοὺς πίστις. παρήγγελλε γὰρ ἀεὶ περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, οἷς πάντα τῷ θεῷ δυνατά ἐστιν, καὶ τὰ θεῖα δὲ δόγματα λέγειν οἷς χρὴ πιστεύειν, ἃ Πυθαγόρας παρέδωκεν· οὕτως οὖν ἀπίστως ἔσχον παρειλήφεσαν περὶ ὧν δόγματα διδασκόμενοι, ὥστε Ἔκφαντος μὲν ὁ Κροτωνιάτης Φιλολάου ἀκουστὴς ποιμένος τινὸς ἀπαγγείλαντος αὐτῷ ὅτι μισθῆ

βρίας

βρίας ἀκούσῃς Φιλολάου φωνῆς ἐκ τῆ τάφου, καὶ ταῦτα πρὸ πολλῶν ἐτῶν τεθνηκότος ἀνδρὸς ἀκούσας ἄδοντος, καὶ τινὰ πρὸς θεῶν εἰπεῖν ἁρμονίαν. Πυθαγόραν δ' αὐτὸς ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τὸ σημαίνει τὸ ἰδεῖν ἑαυτοῦ πατέρα πάλαι τεθνηκότα, καθ' ὕπνους αὐτῷ προσδιαλεγόμενον, οὐδὲν ἔφη. οὐδὲ γὰρ ὅτι μοι ἀντιλαλεῖς, σημαίνει τι. ἐσθῆτι δὲ ἐχρῆτο λευκῇ καὶ καθαρᾷ. ὁσαύτως δὲ καὶ στρώμασι λευκοῖς καὶ καθαροῖς. ἐῴ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα κοινά. κωδείοις γὰρ οὐκ ἐχρῆτο. καὶ τοῖς * ἀκωδώνοις δὲ καὶ τὸ ἔθος παρέδωκεν. ἐχρῆτο δὲ καὶ εὐφημίᾳ πρὸς τοὺς κρείττονας, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ μάλιστα ἐποιεῖτο τὴν τιμὴν τῆς θεῶν. ὅστε καὶ τοὺς δεῖσαντον ἀποδοὰς ἐπορεῖτο τοῖς θεοῖς, καὶ παρήγγελλεν ἐφ' ἡμέρᾳ ἑκάστῃ ὑμνεῖν τοὺς κρείττονας. προσεῖχε δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντείαις, καὶ ὅλως πᾶσι τοῖς αὐτομάτοις. ἐπέθυε δὲ θεοῖς λίβανον, κέγχρους, πόπανα, κηρία τ' ἄλλα θυμάματα. ζῷα δὲ οὐ θύων, οὐδὲ τὴν θεωρητικὴν φιλοσόφων οὐδείς. τοῖς δὲ ἄλλοις τοῖς ἀπουσματικοῖς, ἢ

die audiviſſe ſe Philolai vocẽ ex ſepulchro, idque ante multos annos omninò mortui, quaſi canentis, atque aliquem ab diis concentum commemorantis: ipſe verò Pythagoras à quodam interrogatus, quid ſignificet ſuũ ipſius patrem jam pridem mortuũ ſecum in ſomnis colloquentẽ videre: nihil, inquit. Neq; enim quoniam tu mihi aliquid loqueris, hoc quidquam ſignificat. Veſte verò utebatur cãdida & pura. conſimiliter verò etiam ſtragulis cãdidis ac mundis. Ac talia communia eſſe. Nam villoſarum pellium nequaquam illi uſus erat. Atque hunc morẽ maritis tradidit. Adhæc utebatur quoq; fauſta acclamatiõe ac laude in proſequendis potentioribus, & quovis tempore mentionem faciebat, itemq; honorem deorum celebrabat. Itaque coenæ tempore ad menſam diis quoq; libationes faciebat, atq; unoquoq; die ad eos laudibus celebrandum, qui viribus prævalerent, adhortabatur. Animum verò etiam deorum reſponſis & vaticiniis, univerſimq; omnibus divinationibus atq; ultroneis ſortilegiis adhibebat, diis adolebat thus, milli ſemina, placentulas, liba melliſa, alioſq; ſuffitus. Animalia autem ipſe non immolabat, neq; etiam quiſquam Philoſophorum, qui cõtemplationibus intenti erant. Reliquis verò, qui auditionibus, ut diſcipuli adhuc vacabant, vel

urbium administratoribus præceptũ fuit; rarò viventia atq; animata sacrificare, vel gallũ, vel agnos, vel aliud quid eorũ, quæ recens nata sunt. Boves verò minimè esse sacrificandos. Quin etiam hoc ipsius in deos pietatis & reverentiæ argumentum erat evidẽs, quòd præcepisset, nunquam deorum nominibus in jure jurando utendũ esse pejeraturis. Quapropter etiã Syllus ex Pythagoreis unus, qui Crotone erant oriundi, in hoc pecunias pependit, ne ad jusjurandum adigeretur, etsi sacrosanctum ac religiosum jusjurandum præstaturus foret. Ad Pythagoræos quidẽ refertur, & tale jusjurandum quodpiã eorum, qui præ pudore quidem Pythagorã non nominant, quemadmodum & deorum nominibus quã parcissimè utebantur: sed propter inventionem Tetractyos, id est, quaternionis, illum virum indicabant:

Iuro per huncce virum, qui invenit ritè tetractyn,
Quadruplicem numerum nostræ sapientiæ, habentem
Aeternæ fontem naturæ radicemq;.

In summa aiunt Pythagoram Orphicæ interpretationis, simul & constitutiõis æmulatorem esse. Et colere deos consimiliter Orpheo, eosque stantes in simulachris atq; ære, non nostris copulatos formis, sed statuis, diis omnia cõplectentes, & omnium providentiam

τοῖς πολιτικοῖς προσέταττε πανίσως ἔμψυχα θύειν, ἢ ἀλεκτρυόνα, ἢ ἄρνα, ἢ ἄλλο τι τῶν γενναίων· βοῦς δὲ μὴ θύειν. καὶεῖνο δὲ τῆς εἰς θεὸς τιμῆς αὐτῷ τεκμήριον τὸ παραγγέλλεσθαι, μηδὲ ποτὲ ὀμνύναι θεῶν ὀνόμασι καταχρωμένους. διόπερ καὶ Σύλλος εἷς τῶν ἐν Κρότωνι Πυθαγορείων, ὑφ' τῷ μὴ ὀμόσαι, χρήματα ἀπέτισεν, καὶ τοι εὐορκήσας μέλλων. αἰνεφορία γε μὴν εἰς τοὺς Πυθαγορικοὺς ἦν. ὁ δὲ τις ὅρκος, αἰδοῦς μὲν ποικιλίαν ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ὥσπερ καὶ θεῶν ὀνόμασι χρῆσθαι πολλὴν φειδὼ ἐποιοῦντο. ὅλως δὲ τῆς ῥίσεως τῆς τετρακτύος ἁπλούστερον ἢ ἄνδρα·

"Ναὶ μὰ τὸν ἀμετέρας σοφίας πα-
"ρόντα τετρακτύν,
"παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώ-
"ματ' ἔχουσαν.

ὅλως δὲ φασὶ Πυθαγόραν ζηλωτὴν γεγενῆσθαι τῆς Ὀρφέως ἐρμηνείας τε καὶ διαθέσεως. καὶ τιμᾶν τοὺς θεοὺς Ὀρφεῖ παραπλησίως ἱσταμένους αὐτοὺς ἐν τοῖς ἀγάλμασι καὶ τῷ χαλκῷ, οὐ ταῖς ἡμετέραις συμπεζευγμένους μορφαῖς, ἀλλὰ τοῖς ἱδρύμασι τοῖς θεοῖς πάντα περιέχοντας, καὶ πάντων προορῶντας

οὔντας, καὶ τῷ παντὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν μορφὴν ὁμοίαν ἔχοντας. ἀγγέλλειν δὲ αὐτῷ τοὺς καθαρμοὺς, καὶ τὰς λεγομένας τελετὰς, τὴν ἀκριβεστάτην εἴδησιν αὐτῷ ἔχοντας. ἔτι δὲ φασὶ καὶ συνάδοντα αὐτὸν ποιῆσαι τὴν θείαν φιλοσοφίαν καὶ θρησκείαν. ἃ μὲν μάθοντα παρὰ τῆς Ὀρφικῆς, ἃ δὲ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, ἃ δὲ παρὰ Χαλκιδέων καὶ Μάγων, ἃ δὲ περὶ φυτελεστῆς ἐν Ἐλευσῖνι γενομένης ἐν Ἅιδου τε καὶ Σαμοθρᾴκῃ καὶ Δήλῳ, καὶ εἴ τι περὶ τοῖς κοινοῖς, καὶ περὶ τοὺς Κελτοὺς δὲ καὶ τὴν Ἰβηρίαν. ἐν δὲ τοῖς Λατίνοις ἀναγινώσκεσθαι τῷ Πυθαγόρου τὸν ἱερὸν λόγον, οὐκ εἰς πάντας, οὐδ' ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν μετεχόντων ἐτοίμως πρὸς τὴν τῶν ἀγαθῶν διδασκαλίαν, καὶ μηδὲν αἰσχρὸν δρῶντας δόξαντας, λέγειν δὲ αὐτὸν περιφαίνειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ μαντεύεσθαι τὰ Ἀπόλλωνα ἐκ τοῦ τρίποδος. δοκεῖ τὸ κατὰ τὴν τριάδα πρῶτον φῦναι τὸν ἀριθμὸν, Ἀφροδίτῃ δέ τι θυσιάζειν ἕκτῃ. δοκεῖ τὸ πρῶτον τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, πάσης μὲν ἀριθμοῦ φύσεως κοινωνῆσαι. καὶ πάντα δὲ τρόπον μεριζόμενον ὅμοιον λαμβάνειν τὴν τε τῶν ἀφαιρουμένων, καὶ τὴν τῶν καταλειπομένων δύναμιν.

gerentes, adhęc universim similem naturam & formam habentes. Nunciare verò ipsorum purgationes lustrationésve, & sacrificia, quæ ita vocantur, quæq; exactissimam ipsorum cognitionem habeant. Præterea perhibent etiam ipsum compositam fecisse, hoc est, conjunxisse divinam philosophiam, & cultum. quæ quidem partim didicerit ab Orphicis, partim verò ab AEgyptiis sacerdotibus, partim etiam ab Chalcidensibus & Magis, partim ab morte, quæ in Eleusine contigit, itemq; in libro de Samothracia ac Delo, & semper aliquid de iis rebus, quæ ad Rempubl. spectant, item quæ ad Gallos & Iberiam pertinent. In Latinis verò legi Pythagoræ orationem sacrā, non à vulgo, neq; ab omnibus: sed ab iis qui promptè participes sunt, & admittuntur ad rerum honestarum doctrinam, neq; quicquam agunt, quod turpitudinis aliquam notam habeat: ipsum autem dicere, quod homines sacrificia faciunt, & Apollo oracula sua ex Tripode reddit, ac futura prædicit. Eo quod in ternario primum numerum ostenderit: Veneri verò aliquid sacrificandum esse die sexto, eo quod hic numerus primus communis fuerit universæ numeri naturæ. Omnibus autem modis partitum similiter accipere tam vim eorum, quæ ablata, quàm eorum, quæ relicta sunt,

Herculi verò sacra immolanda esse mensis consistentis octavo, hoc est, cujusq; mensis die octavo, considerantibus septimestrem ejus ortum ac nativitatem. Porrò dicit etiam templum quemq; ingredi oportere, qui munda veste amictus sit, & in qua nec indormierit quisquam, nec somnum ociosum ac segnem ceperit, item eam ipsa nigram & ruffam esse debere. Puritatem verò æqualitatis & iustitiæ testimonium reddens in ratiocinationibus. Præcipit autem strictè, ut si in templo sanguis effunderetur non voluntariè, ille vel auro excipieretur, vel in mare hâc atq; illâc dispergeretur. Primum existens elementum, & omnium rerum creatarum optimum, pretio æstimatum, & adeò æquabile cum tota universitate. Dicit item in templo non esse pariendum. Pium enim non esse, animi divinitatem, in templo corpori alligari, atq; in id veluti infundi. Monet etiam festo quovis die nec tondendos esse capillos, nec præcidendos ungues. Nostram bonorum auctionem existimans non oportere deorum imperio præstare. Adhæc ait pediculum in templo sacróve loco occidendum non esse, quod existimandum proque lege habendum sit, divinum numen rerum superfluarum & corruptibilium nihil prorsus accipere oportere. Sed cedro & lauro, cypresso, quercu ac

Ἡ ἑβδόμη δὲ δεῖν θυσιάζειν ὁγδόῃ τῇ μιᾶς ἑστηκότος, συμποιοῦντας τὴν ἑπταμηνιαῖον αὐτῇ γένεσιν. λέγει δὲ καὶ εἰς ἱερὸν εἰσιέναι δεῖν καθαρὸν ἱμάτιον ἔχοντα, καὶ ἐν ᾧ μὴ ἐγκεκοίμηταί τις, τὸν μὲν ὕπνον τῆς ἀργίας, καὶ τὸ μέλαν καὶ τὸν πυῤῥὸν. τὴν δὲ καθαρότητα τῆς περὶ τοὺς λογισμοὺς ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης μάρτυρίαν διδοὺς ὡς. φονεσγγέλλεσθαι δὲ ἐν ἱερῷ ἄν τι ἀκούσιον αἷμα γένηται, ἢ χρυσῷ ἢ θαλάττῃ περιῤῥαίνεσθαι τῷ προτέτῳ χθονίῳ. ἐκ πελήσεως τῷ ὄντι συμφωνούσης τὸν τιμὴν τῷ ἁπάντων. λέγει δὲ καὶ τίκτειν ἐν ἱερῷ. οὐ γὰρ καθοσίως ἐν ἱερῷ καταδύεσθαι τὸ θεῖον ἀπὸ ψυχῆς εἰς τὸ σῶμα. φασὶ σγγέλλεσθαι δὲ ἐν ἑορτῇ μήτε κείρεσθαι μήτε ὀνυχίζεσθαι, τὴν ἡμετέραν οὐσίαν τῷ ἡγεμονικῷ τῶν θεῶν, οὐχ ἡγούμενος δεῖν τὴν τῶν θεῶν ἀποδείκνυσθαι ἀρχήν. λέγει δὲ καὶ φθεῖρα ἐν ἱερῷ μὴ κτείνειν. οὐδένος τῶν φαινομένων καὶ φθαρτικῶν ταμιεύεσθαι δεῖν μηδὲν παραβαίνειν τὸ δαιμόνιον. κέδρῳ δὲ λέγει δεῖν θύειν καὶ δάφνῃ καὶ κυπαρίττῳ καὶ δρυὶ καὶ μυρίνῃ

μυρίνη τὰς θεὰς τιμᾶν. ἐκ μηδὲν
τούτους ἀποπαθαίρεσθαι τῷ σώματος,
μήδε χίζειν τὰς ὀδόντας. πρῶτον
πρώτην γοῦν τῆς ὑγρᾶς φύσε-
ως, ἢ ζοφὴν τῆς πρώτης ἢ χρι-
στέρας ὕλης ὑπολαμβάνων. ἐφ-
θὸν δὲ ἀπαγγέλλειν μὴ ὅπλων,
τὴν ἀρρώστημα λέγων μὴ προσδεῖ-
σθαι ὀργῆς. κατακαίειν δὲ μὴ τὰ
σώματα τῶν τελευτησάντων
μᾶλλον ἀπολούειν, μηδὲ τὸ θεῖ-
ον τῷ θνητῷ μεταλαμβάνειν ἐ-
θέλοντας. τοὺς δὲ τελεσθέντας ἐν
λευκαῖς ἐσθῆσι περιέπειν δίκαιον
νόμιζε, ἢ πᾶσαν ἢ πρώτην αἰ-
ωνιόμενος φύσιν. ἢ ἀριθμὸν δὲ
ἢ ἀρχὴν τῶν ὅλων. εὐορκεῖν δὲ
πάντων μάλιστα ἀπαγγέλλει δι'
μεγάλην εὐσέβειαν, θεοῖς δ' ἐφ' ἴσης με-
μερῶσθαι. πολλῷ δὲ μᾶλλον δὲ-
κτέον εἶναι μέγα, ἢ ἐλάττων ἀ-
θεμιτον. ἐν δὲ τῷ τοῦ ἢ κρίσιν,
ἐκλογιζόμενον τὰς περὶ ψυχὴν
ἢ οὐσίαν ἑαυτῶν τὴν πρώτην τῶν ὄν-
των φύσις. κυπαρίττινον γεγονέ-
ναι τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον, ἐξ ἄλ-
λου τινὰ μυστικὸν λόγον. τιθέναι δὲ
πρὸ ξυμποτίζης ἀπαγγέλλει Διὸς
σωτῆρος, ἢ Ἡρακλέους ἢ Διοσκού-
ρων, τοῦ σοφοῦ εὑρόντος ἢ ἀρχηγὸν
ἢ τούτης ἡγεμόνα Δία, καὶ τὸν
Ἡρακλέα, ἢ τὸν δεύτερον τῆς
φύσεως, καὶ τοὺς Διοσκούρους,

myrto deos esse colendos affirmabat. neq; his rebus quidquam de corporis partibus depurgandum, neque dentes rumpendos esse. hunc existimans primum naturæ humidæ fœtum, primæque ac communioris materiæ alimentum. Quæ elixa essent adhortabatur non esse assanda, nam suetudinem ira neutiquam indigere asserens. Mortuorum corpora ad magorum imitationem exuri non sinebat, utpote qui nolucrit quemquam de mortalibus divinos honores consequi. Mortuos verò vestibus albis ad sepulchrum usq; comitari, religiosum censebat, simplicem primámque naturam latenter inuens juxta numerum & principium omnium. Jusjurandum itidem sanctè præstare omnium maximè *in lõgum retrò jubebat. Diis autem nihil esse longum. Multò item amplius religionis in eo situm esse, si quis iniuria afficiatur, quàm hominem interficere. Quippe apud inferos judicium situm esse, animæ cujusque substantiæ primæ, rerum quæ sunt, naturas reputabat. Jovis sceptrum è cypresso extitisse, vel aliam aliquam mysticam arcanamque rationem. Ante mensam itidem adhortatur Jovis Servatoris poculum, & Herculis; itemq; Castoris & Pollucis libare, celebrantem ejus authorem hujusq; deum, Jovem atque Herculem, ac potentiam naturæ, & Castorẽ

ac Pollucem concētum omnium. Libamentū verò nequāquam oportere offerri ajebat, qui illud concluderet. Siquidem rerum bonārū nihil pudore & verecundia dignum existimabat. Quotiescunq; autem tonaret, homines terram contingere hortabatur, reminiscentes nativitatis & ortus rerum omnium existentium. Templa ac delubra per loca dextra ingredienda, rursus per sinistra egrediunda præcipit. Ac dextrum quidem locum, initium ejus, quod in numeris impar dicitur, & divinum: sinistrum verò paris, ejusque quod dissolvi poterat, symbolum & tesseram statuebat. Atque hujusmodi quidem ejus modus dicitur fuisse in studio religionis. Ac reliqua, quæ hac de re in præsentia omittimus, ex iis, quæ à nobis dicta sunt, conjicere prōptum est. Itaque de eō plura dicere supersedeo.

CAP. XXIX.

De sapientia Pythagoræ, tum qualis fuerit, tum etiam quibus generibus ac formis fuerit distincta, & quemadmodum ab primis usq; ad ultimas potentias, quæ cognosci possunt, rectam exactamq; diligentiam erexit atq; hominibus tradidit.

DE ipsius autem sapientia, ut quidem simpliciter dicam, maximū hoc argumentum sit. Commentarii ab Pythagorcis scripti de omnibus potissimè veritate nituntur, & in aliis quidem omnibus rotundi sunt, at moribꝰ antiquis prædicti, supraq; modū prisco

τὴν συμφωνίαν τῆς ἁπάντων. αἰσχρὸν δὲ μὴ καλλιεῖσθαι προσφέρεσθαι δεῖν ἔφη. εὐδὲν γὰρ τῆς καλῶν ἄξιον αἰσχύνης ἢ αἰδοῦς διαλάμβανεν. ὅταν δὲ βροντήσῃ, τῆς γῆς ἅψασθαι παρήγγελλε μεμνημένους τῆς γενέσεως τῶν ὄντων. εἰσιέναι δὲ εἰς τὰ ἱερὰ κατὰ τοὺς δεξιοὺς τόπους παραγγέλλει, ἐξίεναι κατὰ τοὺς ἀριστερούς. τὸ μὲν δεξιὸν ἀρχὴν τοῦ περιττοῦ λεγομένου τῆς ἀριθμοῦ καὶ θείαν τιθέμενος. τὸ δὲ ἀριστερὸν τοῦ ἀρτίου καὶ διαλυομένου σύμβολον τιθέμενος. ταυτὸς τις ὁ τρόπος λέγεται αὐτῷ γεγονέναι καὶ περὶ τὴν εὐσέβειαν ἐπιδεύσεως. τὰ δὲ ἄλλα δὲ ὅσα παραλείπομεν περὶ αὐτῆς, διὰ τῆς εἰρημένων ἐνδέχεται τεκμαίρεσθαι. ὥστε περὶ μὲν τούτου σιωπᾶν μᾶλλον.

Κεφ. κθ.

Περὶ τῆς Πυθαγόρου σοφίας, τίς τίν, καὶ καθ' ὅσα γένη εἶδη διήρητο, ὅπως τε διὰ τῆς ἀρίστης μεθόδου καὶ ἀκριβείας κατώρθωσε καὶ τοῖς ἀνθρώποις παρέδωκε.

ΠΕρὶ δὲ τῆς σοφίας αὐτοῦ, ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν, μέγιστον ἔστω τεκμήριον τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων ὑπομνήματα, περὶ πάντων ἔχοντα τῆς ἀληθείας, καὶ στρογγύλα μὲν περὶ τὰ ἄλλα σχήματα, ἀρχαιοτρόπου δὲ καὶ

δὲ καὶ παλαιοῦ πόνου διαφερόντως, ὥσπερ τινος ἀχειροπλήτου καὶ προσπτέσθαι μὴ ἐπιτρέποντος δαιμονίας ἄκρως συλλελογισμένα. ταῖς δὲ ἐννοίαις πλήρη καὶ συκνότατα ποικίλα τε ἄλλως καὶ πολύζωπα τοῖς εἴδεσι καὶ ταῖς ὕλαις. ἐφεξῆς δὲ ὁλοκλήρους ἅμα καὶ ἀνελλιπῆ τῇ φράσει, καὶ πραγμάτων ἐν ἀργῷ καὶ διαμφιλέκτων, ὡς ὅτι μάλιστα μετὰ μὴ δεδεῖξεως ἐπιστημονικῆς, καὶ πλήρους τὸ λεγόμενον συλλογισμῷ, εἴ τις αἷς προσῆκεν ὁδοῖς κεχρημένος ἐπ' αὐτὰ ἴοι μὴ παρέργως μηδὲ παρακουσμένως ἀφοσιώμενος. ταύτῃ τοίνυν ἄνωθεν ἡ περὶ τοῦ νοῦ, καὶ τὴν περὶ θεῶν ἐπιστήμην παραδίδωσιν. εἶτα τὰ φυσικὰ πάντα ἀναδιδάσκει. ἡ τοιαύτην φιλοσοφίαν καὶ λογικὴν ἐτελεώσατο, μαθήματά τε παντοῖα παραδίδωσι, καὶ ἐπιστήμας τὰς ἀρίστας. ὅλως τε ἐν ὅσῳ εἰς γνῶσιν ἐλπιθοὺς περὶ αὐτῶν περὶ ἀνθρώπους, ὅ μὴ ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ διαρρήδην αὐτοῦ ὁμολογοῦσι τὰ μὲν Πυθαγόρου εἶναι τῶν συγγραμμάτων τὰ νῦν φερομένων, τὰ δὲ ἀπ' ἀκροάσεως αὐτῶν συγγεγράφθαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἑαυτῶν ἐπιφη-

confecti labore veluti mentis, quę manibus apprehendi nequeat, afflantis, cum extremè divina scientia collecti: sed enim intelligentia pleni adeoq; cõfertissimi, ac cætera varia formisq; ac materiis diversa. Stylo aũt & dictione insigniter uberes, loquendiq; formulis perfecti, nullaq; in parte mutili, adhæc rebus perspicuis & ab omni ambiguitate procul remotis, quàm maximè pleni & referti unà cũ demonstratiõe, quæ permagnum momentum ad rei substantiam intelligendam adferat, & sanè collectione, uti vulgò dicitur, abũdẽt, si quis iis viis, quibus convenit, insistat, eaq; adeat haud sanè levi brachio nec oscitanter, sacris initiatus consecratusq; fuerit. Hanc igitur à primis initiis scientiam de rebus, quæ sensu percipiuntur, & de diis tradit. Deinde naturalia omnia perdocet, & moralem ac λογικὴν, hoc est, rationalem philosophiã absolvit, variaq; atque omnis generis disciplinas easq; optimas scientias suis tradit. Summatimq; nihil est rerum omniũm, quæ unquam apud homines in cognitionem venerunt, quòd non exactissimè in hisce monumẽtis comprehensũ traditumq; est. Si igitur pro confesso sumitur, hæc quidem Pythagoræ esse, quæ conscripta nunc omniũ manib. teruntur, alia verò ex ore ipsius audita & sic excepta in literas relata esse: ideoq; ne pro suis quidem ea venditarunt,

tarunt, nec sibi ipsis consecrarunt, sed ad Pythagoram retulerunt, tanquam quæ ipsius essent: nempe ex iis omnib. perspicuè liquet, ipsum omnis sapientiæ fuisse satis superq; peritum. Ajunt verò ipsum diu & valdè geometriæ studiosum fuisse. Apud AEgyptios n. multæ proponebantur de geometria quæstiones. Quandoquidem jam ab priscis temporibus, adeoq; ipsis diis authore Nino, accrementa simul & decrementa hanc omninò necessitatem dimetiendi terram habent, quam incolebant doctissimi AEgyptiorum interpretes. Quare & geometria nominata est. Imò verò nec cœlestium rerum contemplatio ab ipsis negligenter oscitanterq; discussa est, cujus ipsius quoq; Pythagoras nequaquam rudis, sed perquam peritus fuit. Cæterum quidam commentationes, quæ de literis instituuntur, communiter AEgyptiis & Chaldæis hominib. deferunt. Atq; ea eis ajunt Pythagoram assumpsisse, scientiisq; simul auctis & adducere, simulque apertè & accuratè suis discipulis & auditoribus ostendisse. Philosophiam itaq; primus ipse nominavit, tamq; appetitum dixit esse, & veluti amorem sapientiæ. Sapientiam porrò scientiam rerum, quæ exsistunt, veritatis. Jam verò res, quæ exsistunt, etiam dicebat esse, quæ materiæ expertia sunt & sempiterna, adeoque sola agentia: cujusmodi sunt omnia corporum expertia. Æquivocè verò ea,

μίζον αὐτὰ, ἀλλὰ εἰς Πυθαγόραν ἀνέφερον αὐτὰ, ὡς ἐκείνη ὄντα, φανερὸν ἐκ πάντων τούτων, ὅτι πάσης σοφίας ἔμπειρος ἦν ἀποχρώντως. λέγουσι δὲ γεωμετρίας αὐτὴ * ἐπιδεῖον ἐπιμεληθῆναι. παρ' Αἰγυπτίοις γὰρ πολλὰ προβλήματα γεωμετρίας ἦν. ἐπείπερ ἐκ παλαιοῦ ἦτι ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ θεῶν ἔχει τὴν Νείνου προδήσεως τε καὶ ἀφαιρέσεως ἀναγκαίως ἀνέχουσι πᾶσαν ἐπιμετρεῖν, ἣν ἐνέμοντο γῆν Αἰγυπτίαν οἱ λόγιοι. διὸ καὶ γεωμετρία ὠνόμασται. ἀλλ' οὐδ' ἡ τῶν οὐρανίων θεωρία παρέργως αὐτοῖς κατεζήτηται, ἧς καὶ σφόδρα ἐμπείρως ὁ Πυθαγόρας εἶχε. πάντα δὲ τὰ περὶ τὰς γραμμὰς θεωρήματα καὶ κανόνας τινὰς Αἰγυπτίοις καὶ Χαλδαίοις ἀναφέρουσι. ταῦτα δὴ πάντα φασὶ τὸν Πυθαγόραν παραλαβόντα καὶ συναυξήσαντα τὰς διατριβὰς παραδῶναι, καὶ δηλονότι σαφῶς καὶ ἀκριβῶς τοῖς αὐτοῦ ἀκροωμένοις φίλοις. φιλοσοφίαν μὲν οὖν πρῶτος αὐτὸς ὠνόμασε, καὶ ὁρίζεται αὐτὴν εἶπεν εἶναι, ἔρωτα οἷονεὶ φιλίαν σοφίας. σοφίαν δὲ ἐπιστήμην τῶν ἐν τοῖς οὖσιν ἀληθείας. ὄντα δὲ πάντα καὶ ἕλεγε τὰ ἄϋλα καὶ ἀΐδια καὶ μονοειδῆ εἶναι, ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀσώματα. ὁμωνύμως δὲ

λοιπὸν

λοιπὸν ὄντα καὶ μετοχὴν ἀυτῆς οὕτω καλούμενα. σωματικὰ ἤδη καὶ ὕλικα γενητά τε καὶ φθαρτὰ, καὶ οὕτως οὐδέποτε ὄντα. τὴν δὲ σοφίαν ἐπιστήμην εἶναι τῶν κυρίως ὄντων, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ὁμωνύμως. ἐπειδήπερ οὐδὲ ἐπιστητὰ ὑπάρχει τὰ σωματικὰ, οὐδὲ ἐπιδέχεται γνῶσιν βεβαίαν, ἀπειρά τε ὄντα καὶ ἐπιστήμης ἀπερίληπτα, καὶ οἷονεὶ μὴ ὄντα καὶ διασολὴν τῶν καθόλων. καὶ οὐδὲ ὁρᾶν ὑποπάσειν ὑπογραφῶς δυνάμενα. τῶν δὲ φύσει μὴ ἐπιστητῶν, οὐδὲ ἐπιστήμην οἷόντες ἐπινοῆσαι, οὐκ ἄρα ὄρεξιν τῆς μὴ ὑφεστάσης ἐπιστήμης εἰκὸς ἔχειν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς περὶ τὰ κυρίως ὄντα, καὶ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἐχόμενα, καὶ τῇ ὄντως φρονήσει ἀεὶ συνυπάρχοντα. καὶ γὰρ τῇ τούτων καταλήψει συμβέβηκε, καὶ τῇ τῶν ὁμωνύμων ὄντων παραμφιβάλλειν, οὐδὲ ἐπιπολάζειν ποτέ. οἷα δὴ τῇ καθόλου ἐπιστήμῃ ἢ τῇ κατὰ μέρος. Τί γὰρ περὶ τῶν καθόλου φησὶν Ἀρχύτας, καλῶς διαγνόντες, ἔμελλον καὶ περὶ τῶν κατὰ μέρος οἷα ἐστὶ καλῶς ὀφείλειν. διόπερ οὐ μόνον οὐδὲ μονοειδῆ οὐδὲ

quod ad reliqua attinet, quæ sũt, juxta participationem eorum ita vocitata. Iam aũt quæ corporibus prædita sunt & materialia, nata item & corruptioni obnoxia eadem sunt, ideoq; talia, quæ non exsistunt. At sapientiã esse scientiã corũ, quæ propriè sunt, non aũt eorũ, quæ æquivocè asserebat. Quandoquidẽ quę corporalia sũt, nec ejus sunt generis, ut doceri possint, neq; etiam cognitionẽ firmã recipiunt, præsertim cũ sint infinita, & scientia cõprehẽndi nequeãt, ac veluti quę nõ sint, juxta differentiam rerũ universarum. neq; video etiam, qui ad rem pręclarè describendã subjectũ aliquod prębere possint. Quę autem natura talia sunt, ut sub scientiã & institutionem cadere non valeant, neq; etiam in sua potestate habẽt, scientiam aliquam excogitare, ea neque appetitũ verisimile est habere scientiæ, quæ non suscipitur, sed ejus potiùs affectũ habent, quæ propriè sunt, semperq; circa eadẽ & sui similia permanent, atq; appellationi verè sẽper coexsistunt. Horum enim cognitionem contigit & eã comitari, quæ est de reb. æquivocis, nunquam ne affectata quidem. Perindè sanè ac sciẽtiam universalem particularis sequitur. Itaque qui universalia, inquit Archytas, probè cognoverunt, particularia etiam qualia sunt, probè videre poterunt. Quamobrẽ non modò unius generis, neq;

simpliciter quæ sunt, exsistunt: sed varia & diversorum generum conspiciuntur, quæ & animo cernuntur, & incorporalia sunt. Quorū quæ sūt appellatio, & corporalia & sub sensum cadentia, quæ juxta participationem cōmunionem habent cum eo, quod est. De hisce omnibus scientias tradidit maximè proprias, neq; quicquam inexcussum reliquit. Enimverò cōmunes scientias, quemadmodū eam, quæ dicitur demonstrativa, item quæ definitiva, & distributiva, hominibus tradidit, sicuti ex Pythagoreorum cōmentariis discere promptū est. Solitus aūt erat etiam diligentissimè quàm brevissimis vocibus infinitā multiplicemq; significationem ac vehementiā suis notis ac familiaribus, allegorico quodā modo, & occultè aliquid significante vaticinari, haud aliter quàm per rationes quasdam chirochrestas, h.e. manibus utilitatem afferētes, aut per parva rumoribus semina, * * * * * * * * * * * * * * *

Hujus generis est illud, *Principium est dimidium totius*, Apophthegma seu dictum ipsius Pythagoræ. Non in præteriti modò hemistichio, verùm etiam in aliis similibus divinissimus Pythagoras veritatem occultabat, scintillas iis, qui possunt accendere, breviloquētia quapiam veluti in thesaurum recondens haud conspicuā & copiosissimā specu-

ἁπλῶς ὑπάρχει τὰ ὄντα, ποικίλα δὲ ἤδη καὶ πολυειδῆ θεωρεῖται, τά τε νοητὰ καὶ ἀσώματα, ὧν τὰ ὄντα ἡ κλῆσις, καὶ τὰ συμβλητὰ καὶ ὑπ' αἴσθησιν πεπλωκότα, ἃ δὴ καὶ μετοχὴν κοινωνεῖ τοῦ ὄντος γίνεσθαι. περὶ δὲ τούτων ἁπάντων ὅλης ἐπιστήμας παρέδωκε τὰς οἰκειοτάτας. καὶ οὐδὲν παρέλιπεν ἀδιερεύνητον. Ἐκ τὰς κοινὰς δὲ ἐπιστήμας, ὥσπερ τὴν ἀποδεικτικὴν, καὶ τὴν ὁριστικὴν, καὶ τὴν διαιρετικὴν παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις, ὡς ὅζιν ἀπὸ τῶν Πυθαγορικῶν ὑπομνημάτων εἰδέναι εὐάδεια δὲ καὶ κομιδῇ ἔχει βραχυλόγων φωνῶν μυρίαν καὶ πολυχειδῆ ἔμφασιν συμβολικῶς ἔστιν τοῖς γεωρέμοις ἀποφοιβάζειν, ὥσπερ ἔχει χειροχρήστων τινῶν λόγων, ἢ μικρῶν τοῖς ὄγκοις σπερμάτων * ὁ αὐτὸς ἐκ αὐτὴ ἡ φύσις πλήθη ἀγήνυτα καὶ δυσεπινόητα ἐννοιῶν καὶ ἀποτελεσμάτων ὑποφαίνουσι. τοιοῦτον δὴ ὄζι, τὸ, ἀρχὴ δ' τοι ἥμισυ παντὸς, ἀπόφθεγμα Πυθαγόρου αὐτοῦ. καὶ μόνον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἡμιστιχίῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις παραπλησίοις ὁ θειότατος Πυθαγόρας τὰ τῆς ἀληθείας ἐνέκρυπτε, ζώπυρα τοῖς δυναμένοις ἐναύσασθαι, βραχυλογίᾳ τινὶ ἀποθησαυρίζων ἀπερίβλεπτον καὶ παμπληθῆ θεωρί-

θεωρίας ἔκτασιν, οἷον περ καὶ ἐν τῷ, ἀριθμῷ δὲ τὰ πάντ' ἐπέοικεν. ὃ δὴ πυκνότατα πρὸς ἅπαντας ἐπεφθέγγετο, ἢ φάλλιν, ἐπιξυλότις, ἰσότης, φιλότης. ἢ ἐν τῷ κόσμῳ ὀνόματι * ἀγωνία ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἢ ἢ ἐν τῷ ζώῃ καίστων, ἢ τὸ διαβρώμενον ἐν τῇ τετρακτύς. ταῦτα πάντα καὶ ἕτερα πλείω τοιαῦτα Πυθαγόρας πλάσματα καὶ ποιήματα εἰς ὠφέλειαν καὶ ἐπανόρθωσιν τῶν συνδιαγόντων ἐπενοεῖτο, καὶ οὕτω σεβασὰ ἦν καὶ ἐξεθειάζετο ὑπὸ τῶν συνόντων, ὥστε εἰς ὅρκον σχήματα περίστατο τοῖς ὑμανόοις.

ΟΥ μὰ τὸν ἀμετέρῃ γλυκερῇ παραδόντα τετρακτύϊ,
Παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

Τοῦτο μὲν οὕτω θαυμαστὸν ἦν τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς σοφίας. τῶν δ' ἐπιστημῶν οὐχ ἥκιστα φασὶν αὐτοὺς τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν, μουσικήν τε καὶ ἰατρικήν, καὶ μαντικήν. σιωπικοὺς δὲ εἶναι καὶ ἀκουστικοὺς καὶ ἐπαΐειν παρ' αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι. τὴν δὲ ἰατρικῆς μάλιστα μὲν ἀποδέχονται

lationis productionem. Quemadmodum & in eo, *cuncta decent numerum*, quòd frequentissimè apud oēs acclamabat, * * * * * * * * quæ convenit cum nomine, quo in mundi negociis, vel seperatim in nomine Philosophia, vel etiam in vocabulo stoa caïeton, hoc est, porticum usurpamus, vel quòd præstum est in Tetractys vocabulo, quod numerum quaternarium significat. Hæc omnia aliaque plura ejus generis figmenta & poëmata Pythagoras ad usum & emēdationem eorum, qui secum conversabantur, excogitabat, adeoq; augusta erant atq; divina ducebantur ab auditoribus, qui secum congrediebantur, ut in jusjurandum formæ cesserint cōdiscipulis:

Iuro quadruplicem numerum, qui pectore nostro
Abdidit, insevitq; animi penetralibus imis
Naturæ fontem generatorémq; perennis.

Hæc sanè admodum erat admirabilis ejus sapientiæ species. Porrò scientiarū non minimè ajunt ipsos Pythagoræos excolere & in pretio habere Musicen & medendi divinandiq; artem. Taciturnos autem esse & auditores, atque apud illos eum recēseri, qui auditioni potest invigilavisse. Medicinæ verò maximè quidem recipere solet speciē

seu partem illam, quæ est διαιτητική, seu de vivendi ratiõe ac modo tractat. Atq; in hac parte esse longè exactissimos, & conari primùm quidem perdiscere signa temperamẽti tam cibi quàm potus & quietis. Deinde de ipsa confectione eorum, quæ assumuntur, penè primos conatos esse & commẽtari & definire. Cæterùm Pythagoræos etiam oportet ut plurimùm tractare prę illis, qui antè fuerunt, cataplasmata & emollientia remedia. Illa autem, quæ spectant ad medicamenta, minus probare. Ex illis porrò ipsis, maximè iis uti ad hulcerationes, ad incisiones autem ustiones q; minimè omniũ ea esse recipienda. Soliti verò etiam sunt uti carminibus ad infirmitates & invaletudines nonnullas pellendas. Ipse etiã Musicen magnoperè conducere judicabat parandæ sanitati & tuendæ ratiõi, si quis ea justis & consentaneis modis utatur. Homeri verò etiam & Hesiodi dictionibus selectis & exquisitis ad animorum emendationem utebantur. Cuncta item, quæ tum docerentur, tũ etiam dicerentur, memoria cõprehendenda & conservanda esse autumabãt. Atq; eo usque doctrinas, auditiones q; comparandas esse, donec quod disci possit, simul & memoria retineri queat. Quoniã illud est quod cognoscere. & in quo mentem cõservare oportet. Itaq; memoriam vehementer excole-

τὸ διαιτητικὸν εἶδος. καὶ εἶναι ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καταμανθάνειν σημεῖα συμμετρίας, ἀνδρωνίτιδος καὶ σιτίου, καὶ ἀναπαύσεως. ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τῶν προσφερομένων ἐλλόγιμον πρώτους ὑπομένειν τε πραγματεύεσθαι καὶ διορίζειν. ἄμεινον δὲ χρὴ καὶ καταπλασμάτων ἔτι πλείω τὰς Πυθαγορείους τῶν ἐμπροσθέν. τὰ δὲ περὶ τὰς φαρμακείας ἧττον δημιάζειν. αὐλῶν δὲ τούτων τοῖς πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι, τάδε περὶ τὰς τομάς τε, καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι. χρῆσθαι δὲ καὶ ταῖς ἐπῳδαῖς πρὸς ἔνια τῶν ἀῤῥωστημάτων]. ὑπολαμβάνειν δὲ καὶ τὴν μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν, ἂν τις αὐτῇ χρῆται καλὰ τὰς προσηκούσας ἕξεις. ἐχρῶντο δὲ καὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεσι διειλεγμέναις πρὸς ἐπανόρθωσιν ψυχῶν. ὥοντο δὲ δεῖν κατέχειν καὶ διασώζειν, ἐν τῇ μνήμῃ πάντα τὰ διδασκόμενά τε καὶ φερόμενα. καὶ μέχρι τούτου συσκευάζεσθαι τὰς τε μαθήσεις καὶ τὰς ἀκροάσεις, μέχρις ὅτου δυνατὰ παρασκευάζεσθαι τὸ μανθάνον καὶ διαμνημονεῦον. ὅτι ἐκεῖνό ἐστιν ὃ δεῖ γινώσκειν, καὶ ἐν τῷ γνώμων φυλάττειν. ἐτίμων γὰρ σφόδρα τὴν μνήμην

μνήμῃ καὶ πολλῷ αὐτῆς ἐποιοῦντο γυμνασίαν τε καὶ ἐπιμέλειαν, ἔντε τῷ μανθάνειν οὐ πρότερον ἐφιέντες τὸ διδασκόμενον, ἕως ἐκαλάβοιεν βεβαίως τὰ ὅσα τῆς πρώτης μαθήσεως, καὶ καθ' ἡμέραν λεγομένων ἀναμνησιν ἔ δὲ τὸν τρόπον. Πυθαγόρειος ἀνὴρ οὐ πρότερον ἐκ τῆς κοίτης ἀνίστατο, ἢ τὰ χθὲς γενόμενα πρότερον ἀναμνησθείη. ἐποιεῖτο δὲ τὴν ἀνάμνησιν τόνδε τὸν τρόπον. ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ, τί πρῶτον εἶπεν, ἢ ἤκουσεν, ἢ προσέταξε τοῖς ἔνδον ἀναστὰς, ἢ τι δεύτερον, ἢ τι τρίτον. καὶ περὶ τὰ ἑσόμενα ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ πάλιν αὖ ἐξιὼν τινι πρώτῳ ἐνέτυχεν, ἢ τινι δευτέρῳ. ἐ λόγοι τινες ἐλέχθησαν πρῶτοι, ἢ δεύτεροι ἢ τρίτοι. καὶ περὶ τ ἄλλων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. πάντα γὰρ ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν τῇ διανοίᾳ τὰ συμβάντα ἐν ὅλῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὕτω τῇ τάξει προθυμούμενος ἀναμιμνήσκεσθαι, ὥστε σωφρονεῖσθαι ἕκαστον αὐτῶν. εἰ δὲ πλείω σχολὴν ἄγοιεν ἐν τῷ διεγείρεσθαι, καὶ ἐζήτει ἡμέρας συμβάσης ἢ αὖ τρόπον ἐπειρᾶτο ἀναλαμβάνειν. καὶ ὅτι πλέον ἐπειρῶντο τῇ μνήμῃ γυμνάζειν. οὐδὲν γὰρ μεῖζον πρὸς ἐπιστήμην

bant, eamq; quanta maxima poterant cura ac diligentia exercebant. Atq; in discendo non priùs appetebant, quod docebatur, quàm quoad firmiter, quæ ad primam disciplinam pertinerēt, apprehendissent, eorumq; quæ quotidie dicerētur, hoc modo reminiscerentur. Nemo Pythagoræus priùs è lecto surgat, quàm quæ heri pridiéve acta fuerunt, cum animo recognoverit, atq; in memoriam revocaverit. Hoc aūt modo eorum recordabatur. Mente repetere & quasi ab animo exigere conabatur, quid primū vel dixisset, vel audisset, vel suis domesticis, postquam surrexisset, iussisset, vel quid secundū, vel tertium. Ac circa id, quod futurū esset, eadem erat ratio. Et rursum in quem primum egressus incidisset, vel in quem secundò. Item qui sermones dicti fuissent primo loco, vel secundo, vel tertio. Deq; aliis itidem omnibus eodem modo se res habebat. Quippè omnia, quæ toto die contigissent, mēte cogitationeq; repetere conabatur, ita ordine in memoriam reducere studens, quemadmodum eorum unumquodq; accidisset. Quod si verò plusculum otii in exuscitando agerent, eodem planè modo, quæ tertio die accidissent, cū animo repetere conabātur. Et in primis profectò in hoc erant, ut ea memoria idq; cum exercitatiōe recolerent. Nihil enim est majoris ad sci-

entiam ac experiẽtiam prudentiamq; comparandam momenti, quàm rerũ posse memoriã habere. Iam hisce studiis effectum est, ut universa Italia viris Philosophis & sapientiæ studiosis repleta fuerit. Cúmque ipsa regio priùs obscura atq; ignota esset, eam posteà ab Pythagora magnã Græciam vocitatã fuisse. Ac plurimos apud istos esse viros Philosophos & poëtas simulque legislatores. Artes enim, quæ de dicendi præceptis tradunt, atq; orationes demonstrativas legesq; scripras ab illis in Græciam fuisse exportatas. Iam ex illis, quicunq; de rebus naturalibus aliquã mentionem fecêre, primum Empedoclem & Parmenidem illum Eleatẽ in medium producunt. Et ex iis, qui ad usumvitæ hominum sentẽtiosè & graviter dicta proferre voluerũt, Epicharmi ingeniosè confictas sententias allegant, omnesq; penè philosophi eas in promptu habent. De ejus igitur sapientia, & quemadmodum omnes mortales ad eam ipsam maximoperè hortatus sit simulq; introduxerit, quatenus quidem cujusq; captus ferebat, & quemadmodum eam plenè perfecteq; tradiderit, hisce nobis dictũ esto.

μίαν δὲ ἐμπειρίαν καὶ φρόνησιν τῆς δυνάσθαι μνημονεύειν. ἀπὸ δὲ τούτων τῶν ἐπτὰ δυμάτων σωέβη τὴν Ἰταλίαν πᾶσαν φιλοσόφων ἀνδρῶν ἐμπλησθῆναι. καὶ πρότερον ἀγνοουμένην αὐτὴν, ὕστερον δὲ Πυθαγόρου μεγάλην Ἑλλάδα κληθῆναι. καὶ πλείστους παρ' αὐτοῖς ἄνδρας φιλοσόφους καὶ ποιητὰς καὶ νομοθέτας γένεσθαι. τάς τε γὰρ τέχνας τὰς ῥητορικὰς, καὶ τοὺς λόγους τοὺς ἐπιδεικτικοὺς, καὶ τοὺς νόμους τοὺς γεγραμμένους παρ' ἐκείνων, εἰς τὴν Ἑλλάδα σωέβη κομισθῆναι. καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὅσοι τινὰ μνείαν ποιοῦνται, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα καὶ Παρμενίδην τὸν Ἐλεάτην προφέρομενοι τυγχάνουσιν, οἵ τε γνωμολογῆσαί τι καὶ τὸ βίον βιλόμενοι, τὰς Ἐπιχάρμου διανοίας προφέρονται. καὶ χαίρουσι ταύτας οἱ φιλόσοφοι καὶ ἔχουσι. περὶ μὲν οὖν τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ πῶς ἅπασας ἀνθρώπους δεῖ πλεῖστον εἰς ἑαυτὴν προεβίβασεν, ἐφ' ὅσον ἕκαστον οἷός τε μετέχειν αὐτῆς, καὶ ὡς παρέδωκεν αὐτὴν τελέως διὰ γραφέων ἡμῖν εἰρήσθω.

Cap. XXX.

De justitia, quacunq; hominibus ad eam conferebat Pythagoras, utq; paulò altiùs ab extremis ejus generibus ad extremas usq; species eam persecutus sit, atq; omnibus hominibus tradiderit.

Κεφ. Λ.

Περὶ δικαιοσύνης, ὅσα τοῖς ἀνθρώποις εἰς αὐτὴν συνεβάλλετο Πυθαγόρας, καὶ ὡς ἀπὸ τῶν ἀκρων αὐτῆς γένεσι μέχρι τῶν τελευταίων εἰδῶν ἐπιτήδευσεν αὐτὴν καὶ παρέδωκε τοῖς ἅπασι.

Περὶ

Περὶ δὲ δικαιοσύνης, ὅπως αὐτὴν ἐπιτήδευσε καὶ παρέδωκε τοῖς ἀνθρώποις, ἄριστα ἂν καταμάθοιμεν, εἰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς καταισθοίμεθα αὐτὴν, καὶ ἀφ' ὧν πρώτων αἰτίων φύεται, τήν τε ἀδικίαν πρώτων αἰτίαν κατίδοιμεν; καὶ μὴ τοῦτο ἂν εὕροιμεν τι, ὡς τὴν μὲν ἐφυλάξατο. τὴν δὲ ὅπως καλῶς ἐγγίνηται, παρεσκεύα. σεν. ἀρχὴ τοίνυν δικαιοσύνης μὲν τὸ κοινὸν καὶ ἴσον, καὶ τὸ ἐγγυτάτω ἑνὸς σώματος καὶ μιᾶς ψυχῆς ὁμοπαθεῖν πάντας, καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἡμῶν φθέγγεσθαι καὶ τὸ ἀλλότριον. ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων μεθῶν ἐκ τῆς Πυθαγορείων συμβολῆς τοῦτο τοίνυν ἄριστα ἀνδρῶν κατασκευάσαν ἐν τοῖς ἤθεσι τὸ ἴδιον πᾶν ἐξορίσας, τὸ δὲ κοινὸν αὐξήσας, μέχρι τῶν ἐκ χάτων κτημάτων καὶ φάσεως αἰτίων ὄντων καὶ ταραχῆς. κοινὰ γὰρ πᾶσι πάντα καὶ σαφῆ ἦν. ἴδιον δὲ οὐδεὶς οὐδὲν ἐκέκτητο. καὶ εἰ μὲν πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἐχρῆτο τοῖς κοινοῖς καὶ τὸ δικαιότατον. εἰ δὲ μή, διαλαθὼν ἂν τὰ ἑαυτοῦ οὐσίαν καὶ πλείονα, ἧς εἰσηνέγκατο εἰς τὸ κοινὸν, ἀπηλλάττετο. ἕτως ἐξ ἀρχῆς τῆς πρώτης τὴν δικαιοσύνην ἄριστα καθεστήσατο. μετὰ ταῦτα λοιπὸν ἡ μὲν ῥιζοτο-

IUstitiam verò quo pacto exercuerit, eamq; hominibus porrò tradiderit, optimè intellexerimus, si ab primo illam principio expenderimus, & ab quibus primis cauſſis ea naſcatur. Sic enim & primam injuſtitiæ cauſam ritè cõſideraverimus, & deinde ecquo modo injuſtitiam quidem vitarit, invenerimus: at qua ratione effecerit, ut juſtitia contrà animo probè ingeneretur, didicerimus. Igitur juſtitiæ quidẽ principium eſt communio & æqualitas, & quàm proximè cũ uno corpore unoq; animo omnes ſimul pati & afficiẽ, & ad unum idemque tam meum quàm alienum loqui. Quemadmodũ & unà Plato teſtatur, quod ab Pythagoræis accepit. Virorum ergò omniũ optimè hoc in moribus cõſtituit, proprio cujuſque cõmodo planè exterminato, contrà verò re communi aucta ad extremas uſq; poſſeſſiones, quæ ut plurimùm ſeditionis & tumultus cauſſę exſiſtunt. Namq; hęc omnia omnibus communia erant: Nemo aũt quicquam poſſidebat proprium. Et ſi quidem communioni videbatur, juxta exactiſſimam juſtitiæ normam communibus utebatur. Sin verò minus, ſuis ipſius rebus bonisque, imò etiam plurib⁹, quàm in cõmunionem intuliſſet, acceptis abibat. Ita ab primo initio juſtitiam optimè inſtituit. Poſteà itaq; proprietas & propria rei cujuſq; familiaris

liaris possessio, quæ inter mortales viget, justitiam inducit. Alienatio verò & cõmunionis contẽptus, generis injustitiam infert. Proinde cùm hanc propriã cujusq; possessionem hominib. eminus imponere vellet, ad cognata quoque ejusdemq; generis animantia eos cõsociavit, adhortans ut similia vellent ducerentque eadem & amica. Nempe ut nec injuria ullum ex illis afficerent, nec mactarent, neve ederent. Qui igitur & animalibus, & quod ex iisdem nobiscum elementis constant, & cõmunioris vitæ nobiscum consortia sunt, homines proprios dominósque facit, quanto magis iis, qui communionem habent animæ, quæ ejusdẽ est generis, & rationis proprietatem instituit. Ex hac ipsa verò manifestum est ipsum justitiam etiã induxisse, in medium productam ab initio proprietatis & dominationis. Posteaquam verò multos quandoq; & pecuniarum penuria simul adigit, præter jus & æquũ quicquam aggredi, & hujus rei gratia optimè provident, per rei familiaris administrationem liberos sumptus, & quod æquum est & bonum sibi satis superq; præparans. Omninò siquidem magistratus quędam est justa & æqua domus constitutio universæ bonæque moderationis & ordinis, qui in urbibus vigere debebit. Ex domibus enim urbes coagmentantur. Ajunt igitur

ωσις ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἰσότης δικαιοσύνην. ἡ δὲ ἀλλοτρίωσις καὶ καταφρόνησις τοῦ κοινοῦ, γένους ἀδικίαν ἐμποιεῖ. ταύτην τοίνυν ἀπορρῶξαι τὴν οἰκείωσιν ἐνθεῖναι βουλόμενος τοῖς ἀνθρώποις, καὶ πρὸς τὰ ὁμογενῆ ζῶα αὐτοὺς συνίσησι, παραγγέλλων ὁμοίαν νομίζειν αὐτοὺς ταῦτα καὶ φίλα. ὡς μήθ' ἀδικεῖν μηδὲν αὐτῶν, μήτε φονεύειν, μήτε ἐσθίειν. ὁ τοίνυν καὶ τοῖς ζώοις, διότι ἀπὸ τῶν αὐτῶν στοιχείων ἡμῖν ὑφέστηκε, καὶ τῆς κοινωτέρας ζωῆς ἡμῖν συμμετέχει, οἰκειώσας τοὺς ἀνθρώπους, πῶς μᾶλλον τοῖς ὁμοειδοῦς ψυχῆς κεκοινωνηκόσι καὶ τῆς λογικῆς τὴν οἰκείωσιν ἐνεδήσατο. ὅτι δὲ ταύτης ἄλλον, ὅτι καὶ τὴν δικαιοσύνην εἰσῆγεν ἀπ' ἀρχῆς τὴν κυριότητος παραγομένην. ἐπεὶ δὲ πολλοὺς ἐνίοτε καὶ ἀπορίας χρημάτων συναναγκάζει περὶ τὸ δίκαιον τι ποιεῖν, καὶ τούτῳ καλῶς προνόησε διὰ τῆς οἰκονομίας τὰ ἐλευθέρια δαπανήματα, καὶ τὰ δίκαια ἱκανῶς ἑαυτῷ παρασκευάζων. καὶ γὰρ ἄλλως ἀρχή ἐστιν ἡ περὶ τὸν οἶκον δικαία διάθεσις τῆς ὅλης εὐνομίας πόλεσιν εὐταξίας. ἀπὸ γὰρ τῶν οἴκων αἱ πόλεις συνίστανται. φασὶ τοίνυν

τοίνυν αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν κληρονομήσαντα τὸν Ἀλκαίου βίον, τῇ μὲν τῶν εἰς Λακεδαίμονα φοιτήσεων τὸν βίον καταλύσαντος, οὐδὲν ἧττον θαυμασθῆναι καὶ τὴν οἰκονομίαν ἢ τὴν φιλοσοφίαν, γήμαντα δὲ ἣν ἐγγυηθεῖσαν αὐτῷ θυγατέρα. μετὰ ταῦτα δὲ μέντοι τῶν Κροτωνιατῶν, συνοικήσασαν ἀγαγεῖν οὕτως, ὥστε παρθένον μὲν οὖσαν ἡγεῖσθαι τῆδε χερῶν. γυναιξὶ δὲ ἡγουμένων πρώτων προσιέναι τοῖς βωμοῖς, τὰς δὲ μετὰ ταύτας ἐν τάξει ἕκαστας ἔτι τὸν Πυθαγόραν, καὶ κατὰ τοὺς αὐτοῦ χρόνους, τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ δημοσίαν ἱερὸν τελέσαι, τὸν δὲ σηκὸν Μουσεῖον. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕβρεις, καὶ ζυφὴ πολλαχοῦ, καὶ νόμων ἀφροσύνη ἐπαίρουσιν εἰς ἀδικίαν, δεῖ ταῦτα ὀσημέραι παρύγειν νόμῳ βοηθοῦντα, καὶ ἀνομίᾳ πολεμοῦντα. διὰ ταῦτα δὲ ἐν τὴν τοιαύτην διαίρεσιν ἐποιεῖτο, ὅτι τὸ πρῶτον τῶν κακῶν παραρρεῖν εἴωθεν εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰς πόλεις, ἡ καλουμένη ζυφὴ, δεύτερον ὕβρεις, τρίτον ὄλεθρος, ὅθεν ἐκ παντὸς εἴρξειν καὶ ἀπωθεῖσθαι τὴν ζυφὴν καὶ σωφρονιζομένους ἀπὸ ἡμέρας ἑκάστης καὶ ἀνδρικὰς ἐπὶ εὐσημίας δὲ πάσης

ipsũ Pythagoram vitam Alcæi hęreditate esse assecutum, qui post legationẽ in Spartam urbẽ vita detũctus nihilosecius in admiratione fuerit, nẽpè quo ad rei familiaris administrationem vel sapientiæ studiũ. In uxorem verò duxisse ipsius filiam. Posteà aũt cùm apud illũ Crotoniatam cõmoraretur, eam hoc pacto, quæ sibi cohabitaverat, abduxisse, ut tripudiis & choreis, cùm virgo adhuc foret, præesset. Fœminã aũt factam ætas primam accessisse sacrisq; operatã esse. Metapontini recẽti adhuc memoria Pythagorã colentes, ejus etiamnum temporibus domum quidẽ ipsius quasi Cereris sacratiũ initiarũt, vicum verò seu angiportum Musarũ domicilium. Quoniam aũt cõtumelia & deliciæ frequenter, legũq; contemptus ad injustitiã subrigunt & sollicitãt, ideò singulis diebus legibus opem ferendam, cumq; barbarie & iniquitate vel rusticitate legum experte belligerãdum esse adhortabatur. Ideóq; istiusmodi divisionẽ faciebat, quod primũ malo rũ, quæ vocatur voluptas, in domos atq; urbes defluere solet, secundo loco contumelia, tertiò internecio & pernicies, inde sequi ex omni rerũ natura repellendam exterminandamq; esse luxuriem seu voluptatẽ, & quenq; à primis statim annis sese modesto temperantiq; & masculo vitæ generi assuefacere debere. Hoc aũt ab omni

infamia ſeu maledicentia miſerabili, item contentioſa ac graviter inſectante vel lædente ſimul, & gravi odioſaque, deniq; ſcurrili, vel deridendum propinante ratione repurgandum eſt. Præterea aliam juſtitiæ ſpeciem eamq; pulcherrimam conſtituit, nimirū legumlationes, quæ quidem, quid facere deceat, jubēt, at contrà, quæ nullo modo facienda ſint, vetant. Hæc autem etiam judiciali potior eſt. medicinæ quippe hæc ſimilis eſt, quæ morbis correptos ſanat: illa verò initium ne cogitatione quidē percipere poteſt, ſed procul curā gerit animi ſanitatis. Quod cùm ita ſe habeat, diſcipuli Pythagoræ omniū optimi fuerūt legumlatores. Primùm quidem Charondas Catanæus: deinde Zaleucus & Timaratus, qui Locrēſibus leges ſcripſerunt. Præter hoſce Theætetus & Helicaon, Ariſtocrates ac Phytius, qui Rheginorū legūlatores exſtiterunt. Atq; hi omnes apud cives ſuos diis ſimiles honores conſecuti ſūt. Nō enim, ut Heraclitus ſcripſiſſe ſe Epheſiis ait, Leges præfocaſſe cives petulanter & laſcivè juſſit, idque omnes adeò ætates: ſed cum omni intelligentia civiliq́ue ſcientia leges ferre conatus eſt. Sed quid opus eſt eos admirari, qui educationis & liberæ nutricationis participes ſunt. Zamolxis enim, cū patria Thrax eſſet, ac Pythagoræ ſervus factus fuiſſet, continenter-

καθαρεύειν δ τι χειτλιασπῆς ἐς δ μαχίμυ καὶ δ λοιδορήπῆς καὶ δ φορτικῆς ἢ γελωτοποιᾶ. πρὸς τέτοις ἄλλο εἶδος δικαιοσύνης καλλιςον καὶ ςησατο τὸ νομοθετικόν. ὅ προςάτ ει μὲν, ἃ δεῖ ποιεῖν. ἀπαγορεύει δὲ, ἃ μὴ χρὴ πράτ ειν. κρεῖτ ον δὲ ὄντι ἢ τῦ δικαςικῦ. τὰ μὲν γὰ τῇ ἰατρικῇ προσέοικε, ἢ κολάσαντας θεραπεύει. τὸ δὲ τ ἢ ἐμ χὴν ὐδὲ νοεῖν, ἀλλὰ πόρρωθεν ἐ πιμελεῖται δ ἐν τῇ ψυχῇ ὑγείας. τύτυ δὲ ὅτως ἔχοντος, νομοθέται πάντων ἄριςοι γεγόνασιν οἱ Πυθαγόρα προσελθόντες. πρῶτον μὲν Χαρώνδας ὁ Καταναῖος ἔπειτα Ζαλεύκος ἢ Τιμάρατος, οἱ Λοκροῖς γράψαντες τὺς νόμους. πρὸς τύτοις Θεαίτητος ἢ Ἑλικάων καὶ Ἀριςοκράτης ἐ Φύτιος, οἱ Ῥηγίνων ἡγεμόνες νομοθέται. καὶ πάντες ὅτοι θεοῖς τοῖς αὐτῶν πολίταις ἰσοθέων τιμῶν ἔτυχον. οὐ γὰ καθάπαξ Ἡράκλειτος γράψειν Ἐφεσίοις ἔφη, τὺς νόμους ἀπαίξαθ τὺς πολίτας ἀθρόως κελεύσας, ἀλλὰ μὴ πολλῆς ἐννοίας ἢ πολιτικῆς ἐπιςήμης νομοθετεῖν ἐπεχείρησε. καὶ τί δεῖ τύτυς θαυμάζειν τὺς ἀγωγῆς ἢ τροφῆς ἐλευθέρας μετέχοντας; Ζαμόλξις γὰ Θρᾷξ ὢν ἢ Πυθαγόρυ δοῦλος ἡγούμενος, καὶ τῷ λόγων τοῦ

Πυθα

Πυθαγόρου δεξαμένας ἀφθόνως ἑλεύθερος, καὶ παρεγχωμένους πρὸς τοὺς Γέτας, τούς τε νόμους αὐτοῖς ἔθηκε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ δεδηλώκαμεν, καὶ πρὸς τὴν ἀνδρείαν τοὺς πολίτας παρεκάλεσε, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι πείσας. ἔτι καὶ νῦν οἱ Γαλάται πάντες καὶ οἱ ξαλισταλοὶ πολλοὶ τῷ βαρβάρων τοὺς αὐτῶν υἱεῖς πείθουσιν, ὡς οὐκ ὄντι φθαρῆναι τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ διαμένειν τῷ ἀποθανόντι, καὶ ὅτι τὸ θάνατον οὐ φοβητέον, ἀλλὰ πρὸς κινδύνους ὑρώστους ἑκτέον. καὶ ταῦτα παιδεύσας τοὺς Γέτας, καὶ γράψας αὐτοῖς τοὺς νόμους, μίγιστος τῷ θεῶν ὄντι παρ' αὐτοῖς. ἔτι τοίνυν ἀναγκαιότατον πρὸς τὴν τῆ δικαιοσύνης καὶ ὁσιότητα ὑπελάμβανεν εἶναι, τὴν τῆ θείᾳ ἀρχὴν, ἀναθεῖν τε ἀπ' ἐκείνης πολιτείαν καὶ νόμους, δικαιοσύνην τε καὶ τὰ δίκαια διδάξαι. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰ καθ' ἕκαστον, ὅπως διαλείπει, προσθεῖναι, τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ θείου. ὡς ὄντι τε τοῦ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅτου ἕκαστος ἔχει ὡς ἐπολέπειν, καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτοῦ χρήσιμον εἶναι ὑπελάμβανον οἱ Πυθαγόρειοι παρ' ἐκείνου μαθόντες. διὸ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐπιτηδείας τοιαύτης, ἢ καὶ μηδὲν ἀναιρεῖν ἀξιώσομεν. τοιούτῳ δὲ εἶναι

q; Pythagoræ orationes audiſſet, manumiſſus ac liber dimiſſus, atque ad Getas profectus, illis itidem leges dedit, quemadmodum & initio indicavimus, & ad fortitudinẽ cives eſt hortatus, animam immortalẽ eſſe perſuadendo. Quin & Galatæ omnes etiamnum & Tralliani aliiq; multi barbarorum ſuis liberis perſuadent, animas eorum, qui vita defuncti ſunt, nequaquã corruptum iri, ſed permanſuras ac æternas fore: itemq; mortem non eſſe extimeſcendam, ſed animum in periculis fortitudine bene obfirmatũ habendum eſſe. Cùmq; hęc Getas docuiſſet; eisq; leges præſcripſiſſet, deorum apud illos habitus eſt maximꝰ. Adhæc verò expeditiſſimum quoq; ad juſtitię conſtitutionem deorum imperiũ eſſe exiſtimabat, & ex ſublimi ab illo Reipub. adminiſtrationem ac leges juſtitiamq; ſecundum æquitatem inſtituit. Non minus æquum fuerit & illa adjungere, quemadmodum quæ ſingulos concernunt, definierit, quàm de divino numine cogitare. Nam ut illud quoq; erga genus humanum affectũ eſt, ita ſe res habet, quòd Pythagoræi exiſtimabant, ab illo principe doctrina hauſta, utile eſſe inſpicere ea minimeq; negligere. Nobis enim opus eſſe tali, qui nobis præſit, magiſtratu, cui reluctari vel quicquam contradicere nequaquam nos decear. Talem aũt eſſe,

qui ab ſummo numine contigit, ſi quidem numen hujuſcemodi eſt, æquum dignumque eſſe magiſtratu univerſali. Quippe hominem animal natura cõtumelioſum eſſe, rectè loquentes dixerunt, itemque juxta affectus & cupiditates reliquaſque affectiones varium. Opus itaq; eſſe tali eminentia ac dignitate ſuperiorumq; cohibitione, à qua in vita communi moderatio quædam & ordo exſiſtit. Porrò neceſſariò unũquemq; ex ipſis, qui naturæ varietatẽ norit, nunquam memoriam cùm pietatis, tum etiã divini cultus deponere: ſed ſemper ob oculos mentis ponere oportere arbitrabantur. Tanquam intuentes ſimul omninoq; obſervantes humanum agendi vivendiq; modũ. Poſt divinum verò ſupremumq; numen quã plurimi parentes faciendos eſſe, & non minoris ſimul legem, atq; illis ſeſe obedientem ac morigerũ reddere, non fictè: ſed verè atq; ex animo. In ſumma nullum peſtilentius majusq; malum ducendũ eſſe putabant, quã vel magiſtratum, quo regamur, repudiare, vel cùm ſit, ei parere nolle. Hominem enim ſalvum eſſe non poſſe nemine præſidente. In patriis moribus ritibusq;, etſi illi paulò cæteris forent deteriores, permanendum eſſe, viri iſti probabant. Nam facilè ab legibus cõſtitutis deſilire, & per ſe quoſq; privatos eſſe velle, item legum abſciſſiones,

τὴν ὑπὸ τοῦ θείου ἡγουμένην, εἴπερ ὄντι τὸ θεῖον τοιοῦτον, ἄξιον εἶη τῆς ὑπὸ τὸ σύμπαν καὶ ἀρχῆς. ὑβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῷον ἔφασαν εἶη ὀρθῶς λέγοντες, καὶ ποικίλον, κατά τε τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἐπιθυμίας, καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ πάθη πάθῶν. δεῖσθαι οὖν τοιαύτης ὑποχῆς τε καὶ ἐπιτασεως, ἀφ' ἧς ὄντι σωφρονισμός τις καὶ τάξις. ᾤοντο δὴ δεῖν ἕκαστον αὐτῶν συνειδότα τὴν τῆς φύσεως ποικιλίαν, μηδὲ ποτὲ λήθην ἔχειν τῆς πρὸς τὸ θεῖον ὁσιότητός τε καὶ θεραπείας· ἀλλ' ἀεὶ τίθεσθαι πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς ὑπιβλέποντά τε καὶ παμφυλακτοῦντας τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγήν. μετὰ δὲ τὸ θεῖον τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων τε καὶ νόμου, καὶ τούτων ὑπήκοον αὐτὸν κατασκευάζειν, μὴ πλαττῶς, ἀλλὰ πιστευομένως. καθόλου δὲ ὤοντο δεῖν ὑποληβάνειν, μηδὲν εἶναι μεῖζον κακὸν ἀναρχίας· μὴ γὰρ ἀνεφκέναι τὸν ἄνθρωπον διασώζεσθαι, μηδενὸς ὑπερτατοῦντος. τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεσί τε καὶ νομίμοις, ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ἦ μικρῷ χείρονα ἑτέρων. τὸ γὰρ ῥᾳδίως ἀποπηδᾶν ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶναι καὶ νομοτομίας

ἀδαμῶς

ἐδαμῶς εἶναι σύμφορον καὶ σωτήριον. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῆς πρὸς θεοὺς ὁσίας ἐχόμενα ἔργα δι' αὐτοῦ πράξαντος σύμφωνον ἑαυτῷ τὸν βίον τοῖς λόγοις ἐπιδεικνύων. καὶ χεῖρον δὲ ἐνὸς μνημονεῦσαι δυναμένου τὰ ἄλλα σαφῶς ἐμφανίσει. ἐρῶ δὲ τὸ πρὸς τὴν πρεσβείαν τὴν ὑπὸ Συβαριδος εἰς Κρότωνα παραγενομένην ὑπὲρ ἐξαιτήσεως τῶν φυγάδων ὑπὸ Πυθαγόρου ῥηθέντα καὶ πραχθέντα. ἐκεῖνος γὰρ ἀνηρημένων τινῶν τῶν περὶ αὐτὸν συνδιαζησάντων ὑπὸ τῆς ἀντιπάλων στάσεως, ὧν ὁ μὲν τὸν αὐτοχείρων. ὁ δὲ υἱὸς τετελευτηκότος ὑπ' ἀῤῥωστίας τῆς τῆς στάσεως μετεσχηκότων, ἔτι μὲν τῆς ἐν τῇ πόλει διαπορουμένων ὅπως χρήσονται τοῖς πράγμασι, εἶπεν πρὸς τοὺς ἑτέρους, ὡς οὐκ ἂν βούλοιτο μεγάλα πρὸς αὐτὸν διαφωνῆσαι τοὺς Κροτωνιάτας, καὶ δρωμένου αὐτοῦ μηδ' ἱερεῖα τοῖς βωμοῖς προσάγειν ἐκείνους, καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπὸ τῆς βωμῆς ὑπὸ πᾶν. προσελθόντων δ' αὐτῷ τῶν Συβαριτῶν, καὶ μεμφομένων, τῷ μὲν αὐτοχειρὶ λόγον διδόντι τῶν ἐπιμωμένων, οὐ θεμιτεύειν ἔφησεν. ὅθεν ἠτιῶντο αὐτὸν Ἀπόλλωνα φάσκειν εἶναι παρὰ τὸ καὶ πρότερον ἐπὶ τινος ζητή-

rem esse nullo modo utilem nec salutarem. Enimverò multa alia opera pietatis erga deos habentia constituit, & perfecit, suam ipsius vitam ejusq; institutum verbis sermonibusq; consonum exhibens. Nec abs re fuerit unius, quod reliqua apertè queat ob oculos ponere, meminisse. Dicam autem ea, quæ in legislatione, quæ ex Sybaride versus Crotonem facta est, ad postulationem fugitivorũ, à Pythagora cũ dicta, tum etiam facta sunt. Illũ enim quibusdam è medio sublatis, qui secũ fuerant conversati, ab illis legatis, qui adveniebant, quorum ille quidē filius erat illorum, qui suis illud facinus manibus patrarant; alter verò ejus filius, qui præ invaletudine mortem obierat, & seditionis fuerat particeps, adhæc ex illo hominũ genere, qui in urbe egestate premuntur, ut ad libitum aliorũ reb. involent, dixisse aliis, se nolle Crotoniatas admodum cum ipso dissidere, eoq; ipso comprobante eos ne sacrificia quidem ad aras adducere debere, ac servos ipsos ab aris avellendos esse. Cæterùm cùm accessissent ipsũ Sybaritæ & hoc reprehenderent, ei, qui propriis manibus homicidium patrarat, rationem reddenti eorum, ob quæ corripiebatur, leges non ferre, nec oracula proferre dixit. Vnde effictim ipsũ obtestabantur, ut se Apollinem esse diceret, quòd & antè ad quandam quæ-

stionem interrogatus, vicissim exquisivisset ex eo, qui interrogabat quamobrem talia accidissent, ánne ab Apolline, qui oracula dicit, requireret, ut oraculorum suorum causam redderet? Ad alium verò, quē ridere arbitrabatur exercitationes illas commentationesq;, in quibus Pythagoras animab. reditum esse declarabat, dicentemque se daturum ad patrē epistolam, quum itidem ad inferos descensurus esset, ac præcipientem, ut vicissim aliam acciperet, quum à patre regrederetur, non, inquit, futurum est, ut migrem in locū impiorum, ubi manifesto mactatores puniri constat. Cùm autem conviciis ipsum consectati essēt legati, atq; ipso propiùs ad mare accedente, & à multis qui ipsum sequerētur audiendi causſa, quasi imbre quopiam circumfuso, ex iis quidam, qui Crotoniatis consilia dabant, dixit, quandoquidem reliqua, quæ adoriuntur, evasimus (quoniam in Pythagoram quoq; impingere cogitarunt) pro quo rursum *ab initio, uti fabulæ tradiderunt, omnibus animā præditis eandem vocem cum hominibus emittere proditum est, neq; cæterorum animalium ulli ausum fuisse convicia aspergere ullúmve lędere. Atq; aliam adinvenit viam seu rationem homines refrænandi reprimendiq; ab injustitia per animarum judicium. Reipsa quidem sciens hoc ipsū

σως ἐρωθίσα, ὃς τί ταῦτα ὄζω ἀντερωτήσαντ τ πυθανόμενον, εἰ ἡ τ Ἀπόλλωνα λέγοντα τὰς χρησμὰς ἀξιώσειεν ἂν τ αἰτίαν δοῦναι; πρὸς δὲ τ ἕτερον, ὡς ᾤετο χαριεῖσθαι τὰ διαβιβῶν, ἐν αἷς ἀπεφαίνετο Πυθαγόρας ἐπάνοδον εἶναι ταῖς ψυχαῖς, ἡ φάσκοντα πρὸς τ πατέρα δώσειν ἐπιστολήν, ἐπειδὰν καὶ αὐτὸς ἄδυ μέλλοι καταβαίνειν, ἐκέλευόντα λαβεῖν ἑτέραν, ὅταν ἐπανίῃ παρὰ τὸν πατέρα, ἀνέφη μέλλειν εἰς τ τῶν ἀσεβῶν τόπον παραβάλλειν, ὅπου σαφῶς οἶδε τὰς σφαγεῖς κολαζομένους. λοιδορηθέντων δ' αὐτῷ τῶν προσβαλόντων, καθ' ὅσον προσαγόντος ἐπὶ τ θάλατταν ἡ * πλειόνων μέν ἢ πολλῶν ἀκολουθούντων, εἶπε τις τῶν συμβουλευόντων τοῖς Κροτωνιάταις, ἐπειδὴ τὰ ἄλλα τῶν ἡκόντων κατέδραμεν, ὅτι καὶ Πυθαγόραν προσκόψειν ἐπενοήθησαν, ἀφ' οὗ πάλιν ἐξ ἀρχῆς, ὥσπερ οἱ μῦθοι παραδεδώκασιν ἁπάντων ἐμψύχων, τ μὲν αὐτὴν φωνὴν τοῖς ἀνθρώποις ἀφέντων μήδε τῶν ἄλλων ζώων μηδένα τολμῆσαι βλασφημεῖν. καὶ ἄλλως δὲ μέθοδον ἀνεῦρε τ ἀναστέλλειν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τ ἀδικίας διὰ τῆς κρίσεως τ ψυχῶν. εἰδὼς μὲν ἀληθῶς ταῦτα λεγομέ-

λεγομένῳ, εἰδὼς δὲ καὶ χρήσιμον ὂν εἰς φόβον ἀδικίας, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἀδικεῖσθαι δεῖν παρήγγελλεν ἢ κτείνειν ἄνθρωπον. ἐν ᾅδου γὰρ εἶναι τὴν κρίσιν, ἐπιλογιζόμενος ἡ ψυχὴ καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς, καὶ τὴν πρώτιστον ὅντως φύσιν. βουλόμενος δὲ ἐν τοῖς ἀνίσοις καὶ ἀσυμμέτροις καὶ ἀπείροις ἐπιπεδομετρεῖν καὶ ἴσῳ καὶ σύμμετρον δικαιοσύνῃ παραδεῖξαι, ὅπως δεῖ αὐτὴν ἀσκεῖν, ὑφηγήσατο καὶ τὴν δικαιοσύνην, ἥν φησι πρῶτον εἶναι τῷ σχήματι ἐκείνῳ, ὅπερ μόνον τῶν ἐν γεωμετρίᾳ διαγραμμάτων ἀπείρους μὲν ἔχον τὰς τῶν χωρίων συστάσεις, ἀνομοίους δὲ ἀλλήλοις διαφερομένους, ἴσας ἔχοντας τὰς δυνάμεις ἀποδείξεις. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον χρείᾳ ἔστι τις δικαιοσύνη, καὶ ταύτης τοιοῦτόν τινα ζῆλον λέγεται εἶναι τῶν Πυθαγορείων παραδίδωσι. εἶναι γὰρ καὶ τὰς ὁμιλίας, τὴν μὲν εὔκαιρον, τὴν δὲ ἄκαιρον, διαιρεῖσθαι δὲ ἡλικίᾳ τε διαφορᾷ καὶ ἀξιώματι, καὶ οἰκειότητι καὶ συγγενικῆς καὶ εὐεργεσίας, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαφοραῖς ὑπάρχειν. ἔστι γὰρ ὁμιλίας εἶδος, ὃ φαίνεται νεωτέρῳ μὲν πρὸς νεώτερον, οὐκ ἄκαιρον εἶναι, πρὸς δὲ τὸν πρεσβύ-

judicium dictum, gnarus verò etiam illud utile exsistere ad terrorem injustitiæ incutiendum, multóque magis injuria affici oportere, quàm hominẽ perimere adhortabatur. Apud inferos enim judicium collocatum esse, reputans animam ejusque substantiam, ac primam rerum exsistẽtium naturam. At volẽtes eam in rebus inæqualibus modumq; non habentibus, adcóque infinitis terminatam juxta, ac æqualẽ & proportionẽ dimensam justitiã ostendisse, quemadmodum ea scilicet exercenda sit exposuisse, justitiam ajebat assimilatã esse illi formæ, quæ sola quadrangularium est in Geometria, planè infinitas habens figurarum constitutiones. Sin verò inæqualiter inter se affecta sint, æquales habere potentiæ demonstrationes. Quoniam & in cõmuni cum hominib. usu aliqua justitia exsistit. Atq; hujus talis quendam ab Pythagoræis modum traditum esse perhibent. Esse namque in communi hominum convictu hunc quidem oportunum, alium verò importunum. Ætates aũt discriminari cum dignitate, tum etiam differẽtia, & proprietate cognationis & beneficentiæ, & si quid aliud hujuscemodi est, in mutuis differentiis omninõ exsistit. Est enim cõsuetudinis species quædam, quæ adolescentiori quidem ad adolescentiorẽ nõ videtur esse oportuna: at si cum seniori

niori congrediatur, planè importuna est. Neq; enim iræ vel comminationis vel audaciæ species ulla: sed omnis importunitas istiusmodi juniori cum seniore diligenter cavenda est. Consimilem autem omnibus numeris esse orationem de dignitate. Nam venientē ad virum, qui vera dignitate cum honestate conjuncta præditus sit, nec decens esse, nēq; oportunū offerre, neq; rursum libertatem in dicendo, neque reliqua, quæ modò dicta sunt, admittere. Hisce similia sunt & illa de justitia, quæ in beneficos & erga se benè meritos exercetur. Porrò esse varium quēdam & multiformem temporis oportunitatisq; usum. Irascentium namq; & excandescentium alios quidem suo tempore hoc agere, alios verò intempestivè. Et rursum ex iis, qui expetunt, & animo menteq; aliquid concupiscunt, adeoq; affectibus ducuntur, fieri potest, ut nonnunquam ea quidem sequi oportunum sit, alia verò sequendi nullam esse oportunitatem: eandemq; rationē esse de aliis quoq; affectionibus, juxta ac actionibus, item de dispositionibus & conversationibus, atq; intercessionibus & colloquiis. Esse autem tempus aliquousq; istiusmodi, ut doceri queat, & minimè fallax sit ac rationē nitens, præterea ratiocinationē artificiosam excipiens, summatimq; ac simpliciter nihil horum ei exsistere.

τερον ἄκαιρον. οὔτε γὰρ ὀργῆς, οὔτε ἀπειλῆς εἶδος πᾶν, οὔτε θρασύτητος, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἀκαιρίαν εὐλαβητέον εἶναι τῷ νεωτέρῳ πρὸς τὸν πρεσβύτερον. παραπλήσιον δὲ τίνα εἶναι καὶ τὸν περὶ τοῦ ἀξιώματος λόγον. πρὸς γὰρ ἀνδρα ἐπὶ καλοκαγαθίᾳ ἥκοντα ἀληθινὸν ἀξίωμα, οὔτ' εὔχημον οὔτ' εὔκαιρον εἶναι προσφέρειν, οὔτε παῤῥησίαν φάλλειν, οὔτε τὰ λοιπὰ τῷ ἀρτίως εἰρημένων. παραπλήσια δὲ τούτοις καὶ περὶ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας. εἶναι δὲ πως κἀλλιω τινὰ καὶ προλυσιδῆ τὸν τῷ καιροῦ χρῆσιν. καὶ γὰρ τῶν ὀργιζομένων τε καὶ θυμουμένων, τοὺς μὲν εὐκαίρως τοῦτο ποιεῖν, τοὺς δὲ ἀκαίρως. καὶ πάλιν αὖτ' ὀργιζομένων τε καὶ ἐπιθυμούντων ἐνίοτε ἁρμόττειν, ἐφ' ὅτι δήποτε τοῖς μὲν ἀκολουθεῖν καιρὸν, τοῖς δὲ ἀκαιρίαν. ἔστι δὲ εἶναι λόγον καὶ περὶ τὴν ἄλλων πραθῆτα καὶ πράξιων, καὶ διαθέσεων καὶ ὁμιλιῶν καὶ ἐντυξέων· εἶναι δὲ τὸ καιρὸν μέχρι μέν τινος διδακτὸν, καὶ ἀπαράλογον καὶ τεχναλογίαν ἐπιδεχόμενον, καθόλου δὲ καὶ ἁπλῶς οὐδὲν αὐτῷ τούτων ἐπάρχειν ἀπόλυθα

ἀπόλυθα δὲ εἴη κὴ χεῖρον τοιαῦτα οἷα συμπαρίπτεσθαι τῇ τοῦ καιροῦ φύσει τὴν τε ὀνομαζομένην ὥραν, κὴ τὸ πρέπον κὴ τὸ ἁρμόττον, ἔτ' εἴ τι ἄλλο τυγχάνει τούτοις ὁμογενὲς ὄν. ἀρχὴν δὲ ὑποφαίνετο ἐν παντὶ, ἵν τι τῆς τιμιωτάτου εἴη ὁμοίως ἐν ἐπιστήμῃ τε κὴ ἀμπειρίᾳ, κὴ ἐν ἡρμόσθαι, ἔτ' πάλιν δύο, ἐν οἰκίᾳ τε κὴ πόλει κὴ στρατοπέδῳ, κὴ πᾶσι τοῖς τοιούτοις συστήμασι. δυσθεώρητον δ' εἴη κὴ * δυσύνοπτον τὴν τῆς ἀρχῆς φύσιν ἐν πᾶσιν οἷς εἰρημένοις. ἐν γὰρ ταῖς ἐπιστήμαις οὐ τῆς τυχούσης εἴη διανοίας, τὸ καταμαθεῖν τε κὴ κρῖναι καλῶς βλέψαντας εἰς τὰ μέρη τῆς πραγματείας, ποῖόν τούτων ἀρχή. μεγάλην δ' εἶναι διαφορὰν κὴ χεῖρον ἢ ὅλου τινὸς κὴ παντὸς τὸν πλημμελῆ γίνεσθαι, μὴ λαθεῖσης ὀρθῶς τῆς ἀρχῆς. ῥᾴδιον γὰρ, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἔτι μὴ ταῦτα ὑγιὲς γίνεσθαι, ἀληθείσης τῆς ἀληθινῆς ἀρχῆς. τὸν αὐτὸν δ' εἶναι λόγον κὴ περὶ τῆς ἑτέρας ἀρχῆς. οὔτε γὰρ οἰκίαν, οὔτε πόλιν ἂν τις εὖ οἰκισθῆναι, μὴ ὑπάρξαντος ἀληθινοῦ ἄρχοντος τῆς ἀρχῆς τε ἐξουσίας. Ἀμφοτέρων γὰρ δεῖ βουλομένων ἢ ἐπιστατεῖσθαι γίνεσθαι,

Consequentia verò etiam penè esse istiusmodi, quæ simul naturam temporis, camq;, quæ vocatur oportunitas temporis, item decorum & maximè conveniens, & si quid aliud hisce cognatū est, sequuntur. Magistratum aūt statuebat in omnibus, & ubiq; unum & singulare quid esse ex rebus pretiosissimis, juxta ac in scientia & rerum experientia, itemque in ortu: & rursum duo, in familia scilicet & Repub. item in exercitu & cunctis istiusmodi constitutionib. seu fundamentis. Visu autē haud esse facilem, & motu gravē magistratus naturam in omnibus iis, quæ dicta sunt. Nam in scientiis haud vulgaris intelligentiæ esse didicisse simul ac judicio percepisse eos, qui probè inspexerunt actionis partes, cujusmodi horum sit magistratus. Permagnā verò esse differentiam penéq; de toto & universo periculum ac discrimem exsistere, nō rectè legitiméq; accepto magistratu. Nihil quippe, ut simpliciter dicam, in posterum rerum omnium unquam sacrū esse, vero ignorato magistratu. Eundem verò etiam modum ac rationem esse de alio magistratus genere. Neq, enim domū non modò benè regi, sed ne benè quidem fūdari, non exsistente vero magistratu, ac tali, qui non ultrò præsit. Utrumq; enim oportet ex illis qui volunt esse aliquē superiorem præsidentium ordinem,

ut magiſtratus juxta ſit, qui præſit, ac illi qui huic ſint ſubditi. Quemadmodum & diſciplinæ rectè ſe habẽt, cùm utrinq; doctori cum diſcipulis ita convenit, ut hi diſcere, illi docere velint. Nam alterutro vel quocunq; modo ex illis, de quibus dixi, renitente, propoſitum opus nullo modo legittimè conſummari poterit. Hoc pacto igitur ſuperioribus dicto audientes eſſe, itidemq; diſcipulos præceptoribus parere, bonum honeſtumq; eſſe judicabat. Maximum autem hujuſce rei argumentum verbis ad rem collatis, & quidem iſtiuſmodi præbuit. Profectus eſt ad Pherecydem Syrium ex Italia in Delum inſulam, &, quòd gravi ac fœdo laboraret morbo, qui vulgò phthiriaſis, hoc eſt, pedicularis vocitatur, à pediculis ſcilicet toto corpore erumpentibus atque illud conſumentibus, eum curaturus acceſſit. Et dum in hoc erat, ut morbum depelleret, apud ipſũ ad extremum uſq; vitæ finem manſit, eiq; ut præceptori ac duci ſuo exequiarum juſta perſolvit. Adeò magni faciebat ſtudiũ propenſamq; erga præceptorem voluntatem. Prætereà ut in fœderibus ſeu pactionibus à mentiẽdo planè alieni forẽt, adeò accuratè & diligenter diſcipulos præparabat Pythagoras, ut ferant Lyſin aliquando, cùm in lunonis templo lexis genibus divam adoraſſet, temploq; exeuntem

ὁμοίως τοῦτο ἄρχοντος καὶ τῶν ἀρχομένων. ὥσπερ καὶ τὰς μαθήσεις τὰς ὀρθῶς γινομένας ἐκουσίως δεῖν εἶσαι γίνεσθαι, ἀμφοτέρων βουλομένων τοῦτο διδάσκοντος & τοῦ μανθάνοντος. ἀντιτείνοντος δὲ ὁπότερον δήποτε τῶν εἰρημένων, οὐκ ἂν ἐπιτελεσθῆναι καλὸν τὸ προκείμενον ἔργον. οὕτω μὲν οὖν τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καλὸν εἶναι ἐδοκίμαζε, & τὸ τοῖς διδασκάλοις ὑπακούειν. τεκμήριον δὲ δι' ἔργων μέγιστον παρήγετο τοιοῦτον. πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτῷ γιγόμενον, ἀπὸ τῆς Ἰταλίας εἰς Δῆλον ἐκομίσθη, νοσοκομήσων τε αὐτὸν παρειπαθῆ γιγόμενον τῇ ἰσχουμένῃ τῆς * φθορίσεως παθεῖ, καὶ κηδεύων αὐτὸν παρεμείνε[ν] ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁσίαν ἀποδόσεως περὶ τὸν αὐτοῦ καθηγεμόνα. οὕτω περὶ πολλοῦ τὴν περὶ τὸν διδάσκαλον ἐποιεῖτο σπουδήν. πρός γε μὴν συνταγὰς καὶ τὸ μὴ ψεύδεσθαι ἐν αὐταῖς οὕτως εὖ παρεσκεύαζε τοὺς ὁμιλητὰς Πυθαγόρας, ὥστε φασί ποτε Λύσιν προσκυνήσαντα ἐν Ἥρας ἱερῷ, καὶ ἐξιόντα εὐτυχεῖν

ET pru-

ΕΥ̓ρυφάμῳ Συρακουσίῳ τῷ ἑταίρων τινι, περὶ τὰ προπύλαια τῆς θυρᾶς εἰσιόντι. προσάξαντος δὲ τῷ ΕΥ̓ρυφάμῳ προσμεῖναι αὐτὸν, μέχρις ἂν καὶ αὐτὸς προσκυνήσας ἐξέλθοι, ἐδοκεῖτο ἐνηνέχθαι τινὶ λιθίνῳ θεῷ ἱδρυμένῳ αὐτόθι. ὡς δὲ προσκυνήσας ὁ ΕΥ̓ρύφαμος, καὶ ἐν τινι διανοήματι ἐβαθυτέρᾳ καθ' ἑαυτὸν ἐντοίᾳ γιγόμενος, διὰ ἑτέρου πυλῶνος ἐκλαθόμενος ἀπηλλάγη, τό τε τῆς ἡμέρας λοιπὸν καὶ τὴν ὑπνωσαν νύκτα, καὶ τὸ πλέον μέρος τῆς ἄλλης ἡμέρας εἶλεν ἀφεμένος, προσέμενεν ὁ Λύσις, καὶ τάχα ἂν ὅπι πλείονα αὐτῷ ἦν εἰ μὴπερ ἐν τῷ ὁμακοίῳ τῆς ἑξῆς ἡμέρας γιγόμενος ὁ ΕΥ̓ρύφαμος, καὶ ἀκούσας ὑπιζητουμένου πρὸς τῶν ἑταίρων τῷ Λύσιδος, ἀνεμνήσθη. καὶ ἐλθὼν αὐτὸν ἔτι προσμένοντα καὶ τὴν συνθήκην ἀπήγαγε, τὴν αἰτίαν εἰπὼν τῆς λήθης. καὶ προτεπόθεις, ὅτι ταύτην δὲ μοι θεῶν τις ἐνῆκε δοκίμιον ἐσομένην σῆς περὶ συνθήκας εὐσταθείας, καὶ τὸ ἐμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι. ἐνομοθέτησε δέ τε ἄλλα πολλὰ, καὶ ὡς εἰρηνοποιόντο ἐπιήδυμα ἐνιζόμενοι γὰ μυσαττόμενοι φόνον ζώων

casu in EUryphamum Syracusium amicorum quendam divæ vestibula ingrediẽtem incidisse. Cúmq; EUryphamus mandasset, ut ille se præstolaretur, donec & ipse diva adorata egressus foret, supra sedẽ quandã lapideam ibi loci collocatam cum consedisse dicunt. Quũ aũt EUryphamus divã adorasset, atq; in quandam commentationem profũdioremq; cogitationem demersus esset, per aliam portam vel incuria, vel oblivione digressus esset, Lysin, quod diei reliquũ erat cum insequẽti nocte, itemque potissimam alterius diei partẽ quietè placidéq; traduxisse, & EUryphamũ exspectavisse. Ac fortasse longiore temporis spacio ibi hæsurus fuisset Lysis, nisi in auditorio, ubi publicè convenitur, insequenti die fortè adfuisset EUryphamus, atq; is audito se quæsitum ab amicis Lysidis, in memoriam revocavisset, quæ dixerat, cúmque aggressus ex pacto adhuc exspectantẽ in sede saxea inde abduxisset, causam oblivionis allegans. Insuperq; adjecit hanc cogitationem deorum aliquem sibi immisisse, quæ futura esset tuæ, inquit, in pactis cõventisq; stabilitatis ac constantiæ exploratio, utq; ab animatis abstineas. De aliis item multis leges tulit, & quemadmodũ vitæ institutum illibatũ servarent, atq; id quasi cum pace transigerent. Quippe soliti erant cædem animalium abominari,

tanquam iniquam & ab legibus alienam, ac præter naturam & quia longè scelestius magisq; nefarium ducebant, hominem interficere, à prælio abstinebant. Cædium autem subministrator ac legislator Mars, sive bellum est. His enim in unum quasi corpus coagmētatur, & *flateram non esse transcendendā*, justitiæ hortatio est, omnia jura atque æqua exercenda esse præcipiens, uti in Commentariis de Symbolis ostendetur. Liquidò igitur apparuit ex hisce omnibus magnum studiū ac diligentiam ab Pythagora adhibitā esse in exercitatione justitiæ, atq; ut eam hominibus, tam re ipsa, quàm verbis traderet.

ὡς ἄνομοι καὶ παρὰ φύσιν, πολὺ μᾶλλον ἀθεμιτώτερον τὸν ἄνθρωπον ἡγούμενοι κτείνειν, ἢ ἔτ' ἐπολέμουν. φόνων δὲ χορηγέτης καὶ νομοθέτης ὁ πόλεμος. τούτοις γὰρ καὶ σωματοποιεῖται, καὶ τὸν ζυγὸν δὲ μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοσύνης ὄντι παρακέλευσμα. πάντα τὰ δίκαια παρεγγέλλων ἀσκεῖν, ὡς ἐν τοῖς περὶ συμβόλων δειχθήσεται. σύμφωνα ἄρα δεῖ πάντων τούτων μεγάλην σπουδὴν περὶ τὴν τῆς δικαιοσύνης ἄσκησιν καὶ παράδοσιν εἰς ἀνθρώπους ποιουμένου Πυθαγόρου, ὡς ἐν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν τοῖς λόγοις.

CAP. XXXI.

De moderatione & temperantia, quemadmodum eam Pythagoras exercere solitus sit, eamq; hominibus tradere tam verbis, quàm vitæ instituto consueverit, & de universa fabricatione, quot & ejus sint species, & quas in hominibus constituerit.

Κεφ. λα.

Περὶ σωφροσύνης λόγος αὐτὸν ἐπιτηδεύσας Πυθαγόρου καὶ παρίδωκεν ὡς τὰς ἀνθρώπους διὰ λόγων καὶ ἔργων, ἐθάσεως πάσης κλίσεως. πόσα τε αὐτοῦ εἴδη, καὶ τίνα κατεστήσατο ἐν τοῖ ἀνθρώποις.

SEquitur harum rerum orationem ejus de temperātia & moderatione sermo, quemadmodum hanc virtutē excoluit sectatusq; est, atq; eam tradidit, ut communi usu vitæ sui eam exercerent. Iam igitur communes de ea præceptiones productæ sūt, in quis ferro atq; igni omnia immoderata modūq; excedentia abscindenda esse definitū fuit. Ejusdem generis est, abstinere ab omnibus anima præditis, itemq; à delicatis & luxuriosis, siquidē in publicis epulis cibos suaves ac sumptuosos

Ἔπεται δὲ τῷ περὶ τούτων λόγῳ ὁ περὶ σωφροσύνης, ὡς τε αὐτὴ ἐπιτήδευσι καὶ παρίδωκε τοῖς χρωμένοις. εἴρηται μὲν ὧν ἤδη τὰ κοινὰ παραγγέλματα περὶ αὐτῆς, ἐν οἷς πυρὶ καὶ σιδήρῳ τὰ ἀσύμμετρα πάντα ἀποκόπτειν διώρισται. τὸ δὲ αὐτῆς εἶδος ὄντος ἀποχὴ ἐμψύχων ἁπάντων, καὶ προσέτι βρωμάτων τινῶν ἀκολάστων, καὶ τὸ παραπέμπεσθαι μὲν ἐν ταῖς ἑστιάσεσι τὰ ἡδέα καὶ

καὶ πολυτελῆ ἐδέσματα, ἀποπέμπεσθαι δὲ αὐτὰ τοῖς οἰκέταις ἕνεκα τοῦ κολάσαι μόνον τὰς ἐπιθυμίας παραστήσαντα, καὶ τὰ χρυσοῦ ἐλαυθέρας μὴ ἐμίαν φορεῖν, μόνον δὲ τὰς ἑταίρας. καὶ αἱ ἐπήρειαι δὲ αἱ τοῦ λογισμοῦ, καὶ αἱ ἐλλιπρίνειαι τῆς ἐμποδιζούσης, τὰ αὐτὰ εἶναι εἶδος. ἔτι δὲ ἐχεμυθία τε καὶ σαφηνὴς σιωπὴ πρὸς τὸ γλώσσης κρατεῖν σιωπᾶσθαι, ἄτε σίντονος ἐν ἀδιαπλάστῳ περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς διανοημάτων ἀναλήψις τε καὶ ἐξέτασις. δίχα τε δὲ καὶ ἀοινία καὶ ὀλιγοσιτία καὶ ὀλιγοϋπνία, δόξης τε ἐκ πλούτου καὶ τῆς ὁμοίων ἀνεπιτήδευτος κατεξανάστασις, καὶ αἰδὼς μὲν ἀνυπόκριτος πρὸς τοὺς προσήκοντας, πρὸς δὲ τοὺς ὁμήλικας ἁπλότης ὁμοιότης τε φιλοφροσύνη συνεπίτασις δὲ καὶ παρόρμησις πρὸς τοὺς νεωτέρους φθόνου χωρὶς, καὶ πάντα ὅσα τοιαῦτα εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ταχθήσεται. καὶ ἐξ ὧν δ' Ἱππόβοτος καὶ Νεάνθης περὶ Μυλλίου καὶ Τιμύχας τῆς Πυθαγορείων ἱστοροῦσι, μαθεῖν ἔνεστι, τί ἐκείνων τῆς ἀνδρῶν σωφροσύνῃ, καὶ ὅπως αὐτὴ Πυθαγόρας παρέδωκε. Τὸν γὰρ Διονύσιον τὸν τύραννον φασὶν ὡς πᾶσι πρώτῃ

multumq; condîtos apponi ſolere, remitti verò eos ſervis in hoc, ut ſolum cupiditates pœna afficiant appoſiti. Item nullam liberam fœminam aurũ geſtare, ſed ſolas meretrices. Præterea res quibus rationis judicium luxatur, quibuſque ejus integritas ac puritas præpeditur, ejuſdem generis ſunt. Adhæc ἐχεμυθία ſeu ſilentium, & quevis omninò taciturnitas, quæ exercet homines, ut ſimul linguam froenent, itẽ continẽs nulloq; ſpiritu intermittens, circa ea præcepta, quæ omnium difficillimè percipiuntur, cognitio atq; inquiſitio. Hiſce de cauſſis & vini abſtinentia, item cibi ſomniq; parſimonia, tum gloriæ & divitiarum, & id genus ſimilium inexercitata elevatio, & quidem verecundia à fictione aliena, vel ſimplex erga cognatos & affines, qui nos attingunt: erga coævos verò, nobisque æquales ſincera & fuco carens æqualitas, & amica comitas, ſic & animadverſio ſimul & concitatio in juniores invidiæ expers, atq; omnia, quæ iſtius generis ſunt, ordine ad eandem virtutem redigentur. Porrò ex iis, quæ Hippobotus Neanthesq; de Myllia & Timycha Pythagoræis narrant, illorũ virorum frugalitatẽ temperantiamq; colligere eſt, & quemadmodum eam Pythagoras ſuis tradiderit. Dionyſium enim illum Tyrannum ajunt, qui omnia ſævè tyrannicéq; adminiſtrabat,

nec cuiquã omninò vel amicus fuit, vel cujuſquam amicitia utebatur, ex iis, qui obſervabant, ei quaſi in excubiis itemq; ſatellitum inſtar eum ſolũ imperantem, adeóq; exlegem ejus tyrãnidem circũſtabant. Eum inquam agmen quodpiam virorum triginta, ex inſidiis, præſide Eurymene Syracuſano Dionis fratre, ſubmiſiſſe, quod viriſillis inſidias ſtructurum eorumq; trãſitum obſervaturum eſſet, qui è Tarento in Metapontum, ſtato certoq; tempore tranſire ſoliti erant. Conglobabantur enim circa montium acclives converſiones atq; hujuſmodi loca, quæ talib. accommoda eſſent, eligebant. in regione Tarentina, quæ maximè celebris & convallibus prærupta eſſet, & per quæ loca neceſſariò ipſis eundum erat. Itaq; in inſidiis collocavit copias Eurymenes. Cæterùm cùm illi nihil præſcientes circiter medium diem ad locum iſtum perveniſſent, latronũ ritu milites lætis ſimul vocibus ſublatis in eos irruerunt. Illi penitus turbati cum metu & reverentia, ſimulque de improviſo ipſa quoque multitudo conſternata fuit. Erant enim ipſi in univerſum numero circiter decem. Quũ enim inermes cum variè armatis diu multumque decertaviſſent, jamque captivi abducendi eſſent, curſu fugaq; ſe ſervare conſtituerunt, ne hoc quidem ab virtute & fortitudine alie-

οὐδενὸς αὐτῷ ἐπιτυγχανε τῆς φιλίας φυλατομένων καὶ σκοπιαζομένων τὸ μοναρχικὸν αὐτῶ καὶ φαράνομον. λόχῳ τινὰ ξιάκοντα ἀνδρῶν ἡγουμένου ΕΥ-ρυμένους Συρακουσίου Δίωνος ἀδελφοῦ ἐπιπέμψαι τοῖς ἀνδράσι λοχήσοντα, τὴν μετάβασιν αὐτῷ τὴν ἀπὸ Ταράντος εἰς Μεταπόντιον εἰωθυῖαν καὶ καιρὸν γίνεσθαι. ἠρμόζοντο γὰρ πρὸς τὰς τῆς ὀρῶν μεταβολὰς, καὶ τόπους εἰς τὰ τοιάδε ἐπιλέγοντο ἐπιτηδείους ἐν * δὲ φάραγξ χωρίῳ τῆς Ταράντος παρεγγώδει, καθ' σκολιβαίνειν αὐτοῖς ἀναγκαίως ἢ ὑδοιπορίαν γίνεσθαι, ἐλόχα καταστρώσας τὸ πλῆθος ὁ ΕΥ-ρυμένης. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν προοιδόμενοι ἀφίκοντο οἱ ἄνδρες περὶ μέσον ἡμέρας εἰς τὸν τόπον, λησμονῶς αὐτοῖς ἐπαλαλάξαντες ἐπέθεντο οἱ στρατιῶται. οἱ δὲ ἀναστραχθέντες μετ' ἐυλαβείας ἅμα τε τὸ αἰφνίδιον, καὶ αὐτὸ τὸ πλῆθος, ὅσον γὰρ αὐτοὶ σύμπαντες δέκα που ἦ ἀριθμόν. καὶ ὅτι ἄοπλοι πρὸς ποικίλως ὡπλισμένους διαλογισάμενοι ἔμελλον ἁλίσκεσθαι δρόμῳ & φυγῇ διασώζειν αὐτὰς δέγνωσαν, μὴδὲ τὸ ἀλ-

τὸ ἀλλόξιον ἀρετῆς τιθέμενοι· τὴν γὰρ ἀνδρείαν ἥδη φευκτέων τε καὶ ὑπομενετέων ἐπιστήμην, ὡς ἂν ὀρθὸς ὑπαγορεύῃ λόγος. καὶ ἐπετύγχανον δὲ ἤδη τούτου. βαρύμενοι γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀπελείποντο οἱ σωζόμενοι τῷ διωγμοῦ, εἰ μὴ περιφύγοντες ἐνέτυχόν ποθέν τινι κυάμοις ἐπαρμένῳ καὶ τεθηλότι ἱκανῶς, καὶ μὴ βουλόμενοι δόγμα παραβαίνειν τὸ κέλευον, κυάμων μὴ θιγγάνειν, ἔστησαν, καὶ ὑπ' ἀνάγκης λίθοις καὶ ξύλοις ὑπὸ τῶν προστυχόντων ἕκαστος μέχρι τοσούτου ἠμύνοντο τοὺς διώκοντας μέχρι τινὰς αὐτῶν μὲν ἀνῃρηκέναι, πολλοὺς δὲ τετραυματικέναι. πάντας μὲν ὑπὸ τῆς δορυφόρου ἀναιρεθῆναι, καὶ μηδένα τὸ παράπαν ζωγρηθῆναι, ἀλλὰ πρὸ τούτων θάνατον ἀτιμίαν καὶ τὰς τῆς αἱρέσεως ἐντολάς. ἐν συγχύσει δὲ πολλῇ τόν τε Ἐυρυμένην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, καὶ οὐ τῇ τυχούσῃ γλιδᾶσαι, εἰ μὴ δέ ἕνα ζῶντα ἀγάγοιεν τῷ πέμψαντι Διονυσίῳ εἰς αὐτὸ μόνον τοῦτο προζημιώσαντες αὐτούς. ἧς ἐν ἐπαμήσαντες τοῖς πεσοῦσι καὶ ἡρῷον πολυάνδριον ἐπιχώσαντες αὐτόθι

num ſtatuentes. Nam fortitudinem tam fugiendorum, quàm ſuſtinendorum eſſe ſcientiam, utique recta ratio dictaverit. Atq; hoc quidem iam aſſequebantur. Quippe armis gravati deficiebant, qui inter perſequendum ſimul erant inventi, niſi abditi fuiſſent per fugam in campum quendam fabis cõſitum, eumq;, qui jam ſatis ſuperq; floruiſſet, ac doctrinam ſeu decretum violare nolentes, quod jubet *ne quidem attingendas eſſe fabas*, ſubſiterunt, & ab neceſſitate coacti lapidibus ac fuſtibus adeoq; omnibus rebus aliis, quas fortuna ſubminiſtrabat, ſinguli ſeſe couſq; tutati ſunt, atq; à propriis capitibus iniuriã propulſarunt eorum, qui ipſos perſequebantur, donec nõnullos quidem ex ipſis è medio ſuſtuliſſent, plurimi verò etiam vulnerati eſſent. Sanè omnes ab ſatellitibus è medio ſublati fuerunt, nec omninò quiſquam ex omnibus vivus fuit captus: ſed horum loco ultrò & libenter mortem juxta ejus ſectæ præcepta adierũt. Cæterùm Eurymenes ejuſq;, qui cum ipſo erãt, familiares, in magna nec ea exigui momenti conturbatione verſabantur, ſi ne unum quidem vivũ Dionyſio, qui ſe emiſiſſet, & ad hoc ipſum ſolũ eos erat cohortatus, eſſent adducturi. Itaq; terra aggeſta eos tumularunt, qui ceciderant, ibiq; heroo, multorũ illuſtrium hominum cladem teſtante,

terra

terra accumulata erecto, reverterunt. Deinde Myllias Crotoniates ipsis occurrit, ejusq; uxor Timycha Lacedæmonia dimissi ab multitudine, eo quòd Timycha ventrem ferens decimum jam mensem habebat, idcóque gradu tardiori incedebat. Hos verò vivos captos perlibentes ad Dionysiũ tyrannum adduxerunt, cum omni commeatu ac solicitudine eos in vita servatos. Ille autem de iis, quæ acciderant, omnibus prolixè intellectis, valdè se etiam tristitia affectum atq; animo dejectum fuisse declarabat. At vos, inquit, à me digno præ reliquis honore affectum iri censete, si mecum regnũ administrare volueritis. Myllio verò & Timycha ad omnia, quæ promittebat, annuentibus, at enim ubi me unũ quid docueritis, cum adjecta deductione ac comitatu in vita integri & sine noxa servabimini. Ac Myllio quærente, ecquid esset, quod ex se didicisse averet, nempè id, inquit Dionysius, quæ fuerit causa, ob quam amici tui potiùs mori maluerint, quàm fabas conculcare: tum Myllias ilicò, illi quidem, inquit, ne fabas conculcarent, sustinuerunt: ego verò mortẽ potiùs elegero, quàm hujus tibi causam exponam, quãobrem fabas cõculcare nolimus. Cæterùm cùm Dionysius perculsus esset, ac jussisset eum per vim è suo cõspectu secedere, nimirum jubebat Ti-

θη ὑπέστρεφον. εἶτα αὐτοῖς ἀπήντησε Μυλλίας Κροτωνιάτης καὶ Τιμύχα Λακεδαιμονία γυνὴ αὐτῷ ἀπολελειμμένοι τὸ πλήθος, ὅτι ἔγκυος ἦσαν ἡ Τιμύχα, τὸν δέκατον ἤδη μῆνα εἶχε, καὶ σχολαίως διὰ τοῦτο ἐβάδιζε. τούτους δὲ ζωγρήσαντες ἄσμενοι πρὸς τὸν Τύραννον ἤγαγον, μετὰ πάσης κομιδῆς καὶ ἐπιμελείας διασώσαντες. ὁ δὲ περὶ πάντων διαπυθόμενος καὶ σφόδρα ἀθυμήσας ἐνέφαινεν. ἀλλ' ὑμεῖς γε εἶπεν ὑπὲρ πάντων τῆς ἀξίας τεύξεσθε παρ' ἐμοῦ τιμῆς, εἰ μοι συμβασιλεύσαι θελήσατε, τῷ δὲ Μυλλίου καὶ τῆς Τιμύχας πρὸς πάντα, ἃ ἐπηγγέλλετο ἀναδύντων, ἀλλὰ ἐν γε μι, ἔφη, διδάξαντες, μετ' ἐμπαλλάσης προπομπῆς διασώζεσθε. πυθομένῳ δὲ τῷ Μυλλίᾳ, καί τι ποτ' ἔστιν, ὁ μαθεῖν προθυμεῖται, ἐκεῖνο εἶπεν ὁ Διονύσιος, τίς ἡ αἰτία δι' ἣν οἱ ἑταῖροί σου ἀπὸ θανεῖν μᾶλλον εἵλαντο, ἢ κυάμους πατῆσαι; καὶ ὁ Μυλλίας εὐθύς, ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν εἶπεν ὑπεμείναν, ἵνα μὴ κυάμους πατήσωσιν, ἀποθανεῖν· ἐγὼ δὲ αἱρεῦμαι, ἵνα μὴ τοι τὴν αἰτίαν μὴ ἐξείπω κυάμους μᾶλλον πατῆσαι. καταπλαγεὶς δὲ ὁ Διονυσίῳ καὶ μίσας ἅπασαν κελεύσας αὐτὸν βίᾳ, βασάνῳ δὲ ἐπιφέρειν τῇ

τῇ Τιμύχᾳ προσάπτοντος· ἐνόμιζε γὰρ ἔτι γυναῖκά τε οὖσαν καὶ ἔγκυον, ἐρήμῳ δὲ τοῦ ἀνδρὸς ῥᾳδίως τοῦτο ἐκλαλήσειν φόβῳ τῆς βασάνου· ἡ γυναῖα *συμβύξασα δὴ τοῖς γλώσσης τοὺς ὀδόντας, καὶ ἀποτόμασα αὐτὴν προσέπτυσε τῷ Τυράννῳ, ἐμφαίνουσα, ὅτι εἰ ἐκ τοῦ τῆς βασάνου τὸ θῆλυ αὐτῇ γιγνοῖτο συναναγκασθήσεσθαι, τῆς ἐχθρευθείσης τι ἀναλαβεῖν, τὸ μὲν ὑπηρετῆσον ἐκποδὼν ὑπ' αὐτῆς περικέκρυπται. οὕτως δυσπαράθετοι πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς φιλίας ἦσαν, εἰ καὶ βασιλικαὶ τυγχάνοιεν. παραγγέλματα δὲ τούτοις καὶ τὰ περὶ τῆς σωφροσύνης ἦν παραγγέλματα, φέροντα εἰς σωφροσύνης ἄσκησιν. πάντων γὰρ χαλεπώτατον ἔστιν ἐγκρατεύματος τὸ γλώττης κρατεῖν. τῆς αὐτῆς δὲ ἀρετῆς ἔστι καὶ τὸ πεῖσαι Κροτωνιάτας ἀπέχεσθαι τῆς ἀθύτου καὶ νόθης πρὸς τὰς παλλακίδας συνουσίας. καὶ ἔτι ἡ ὀργῆς παυσικῆς ἐπανόρθωσις, δι' ἧς καὶ τὸ οἰστρηθὲν μειράκιον ὑπὸ τῆ ἔρωτος εἰς σωφροσύνην μετέστησε καὶ ἡ τοῦ ὕβρεως δὲ ἀπάγουσα παραίτησις εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀπήγαγε. καὶ ταῦτα δὲ παρέδωκε τοῖς

nychæ tormenta inferri. (Existimabat enim eam, utpote fœminam unáque gravidam, jamq; viro quasi nudatam & orbatam metu tormentorum perfacilè hoc elocuturam.) Illa masculæ & fortis lingua dentibus compressa eāq; præsciissam Tyranno in os exspuit, liquidò declarans, etsi ab tormentis, quod in se natura fœmineum erat, simul vinci & expugnari cogeretur, ut quippiam eorum, quæ silentio premēda minimeq; enunciānda essent, proditura seu detectura foret, ad eam rem membro, quo hoc effectum datura esset, à se sublato, maximè tectū fuit. Adeò, ut asciscerentur in extemorum amicitias, etsi vel regias, difficiles & morosi erant. Hisce etiam similia de silentio præcepta erant ad temperantiæ mentisq; moderationis exercitationē ducentia. Omnium quippe moderationum cōtinentiarumq; difficillima est, linguam moderari ac domare. Ejusdem itidem virtutis est Crotoniatis persuadere potuisse, ut ab illegitimo thoro, cui sacrificium non præcessisset, & notho pellicum concubitu abstinerent. Adhæc correctio, quæ per Musicam fit, qua etiam adolescentulum œstro insanientem & amore exstimulatū ad animi moderationem traduxit. Item adhortatio quæ ab contumelia abduceret, ad eandem quoq; virtutem tendebat. Atq; hæc Pythagoras suis ab se

denominatis discipulis tradidit, quorũ ipsemet author erat. Siquidem illi hisce corpora adhibebant, perinde ac si in iis constituta & affixa forent, minimeq; sollicita, quum quidem carne gravida vel carnosa sint. Hoc nãq; inæquabilis vitæ generis argumentũ esse autumabant. Sed & eodem modo se quoque habebant, quoad animum, non quidẽ quum aut hilares essent, aut subtristes, verùm æquabiliter, vel in secunda vel adversa fortuna lenibus animis præditi gaudebant. Iras autem, animi dejectiones, turbationesque hac pellebant. Eratque illis in promptu præceptum, quasi nihil humanorum casuum inexspectatum esse oporteat apud eos, qui mente prædicti sunt. At exspectanda esse omnia, quæ ipsi nõ habeant in sua potestate. Quod si autem quandoque contingeret eos iracundiæ exardescere, vel dolore angi, vel aliud quid hujusmodi perpeti, actutum se è medio recipiebant, & quisq; apud se seorsum concoquere, & medicina pellere affectum conabatur. Feruntur & hæc de Pythagoræis, neminem ex ipsis ira percitum unquam vel famulum domesticúmve cæcidisse, poenaq; cum hoc promeritus fuisset, affecisse, neq; liberorũ hominũ quenquam admonuisse: sed unumquemq; mentis animiq; restitutionem in integrum exspectavisse. Vocabant autem admonitorem, dum

Πυθαγορείοις Πυθαγόρας, ὧν αἴτιος αὐτὸς ἦν, προσίχον γὰρ οὗτοι τὰ σώματα, ὡσὰν ἐν αὐτοῖς ἱδρυμένα καὶ ἐνηδρασμένα, καὶ μήτε μεμιμνὰ, ὅτε δὲ πολύσαρκα. ἀνωμάλου γὰρ βίου ταῦτα δεῖγμα. ἀλλὰ οἰσυύτως καὶ τὴν διανοίαν, οὐχ ὅτε μὲν ἱλαροὶ, ὅτε δὲ κατηφεῖς, ἀλλὰ διὰ ὁμαλοῦ πρᾴως χαίροντες. διεπροῦντο δὲ ὀργὰς, ἀθυμίας, παραχάς. καὶ ἦν αὐτοῖς παράγγελμα, ὡς οὐδὲν δεῖται ἀνθρωπίνων συμπλωμάτων ἀπροσδόκητον εἶναι παρὰ τοῖς νοῦν ἔχουσιν. ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν ὧν μὴ τυγχάνουσιν αὐτοὶ κύριοι ὄντες. εἰ δὲ ποτὲ αὐτῷ συμβαίη ἡ ὀργὴ, ἢ λύπη, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἐκποδὼν ἀπηλλάττοντο. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἐμοὶμενος ἐπειρᾶτο καταπέπτειν τε καὶ ἰᾶσθαι τὸ πάθος. λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῆς Πυθαγορείων, ὡς οὔτε ῥάβδῳ ἐπόλασεν, οὐδεὶς αὐτῆς ὑπὸ ὀργῆς ἐχόμενος, οὔτε τῆς ἐλαυθέρων ἐπαυθένησε τινα, ἀλλὰ ἀνέμενεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. ἐπαίλοιεν δὲ τὸν παυθένην παιδαρίᾳ.

δαρτᾶι. ἐποιοῦντο γὰρ τὴν ἀναμονὴν σιωπῇ χρώμενοι καὶ ἡσυχίᾳ. ἀπίθανος γοῦν διηγεῖτο πολλάκις περὶ Ἀρχύτου Ταραντίνου, ὅτι δι' χρόνου τινὸς εἰς ἄγρον ἀφικόμενος, καὶ σεσιτίας ἕνεκα παραγενόμενος, ἣν ἐσεσιτίωτο ἡ πόλις εἰς Μεσσηνίους, ὡς εἶδε τὸν τε ἐπίτροπον καὶ τοὺς ἄλλους οἰκέτας, αὐτίκα τοῦ τῆς περὶ γεωργίαν ἐπιμελείας περιοπτικῶς, ἀλλὰ μεγάλῃ τινὶ κεχρημένης ὀλιγωρίᾳ ὑφορθολῇ, ὀργισθείς τε ἠγανάκτησεν ἕως, ὡσὰν ἐκεῖνος εἶπεν, ὡς ἔοικε, πρὸς τοὺς οἰκέτας, ὅτι εὐτυχοῦσι, ὅτι αὐτοῖς ἀρήσει. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο συμβεβηκὸς ἦν, οὐκ ἂν ποτε αὐτοὺς ἀθρόους ἡμάρτανον. ἔφη δὲ λέγειν περὶ Κλεινίου τοιαῦτά τινα. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀναβάλλεσθαι πάσας νουθετήσεις τε καὶ κολάσεις εἰς τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ παίντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας, οὔτε δὲ κέρδος, οὔτε ἐπιθυμίαν, οὔτε ὀρῆν, οὔτε φιλονικίαν, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τοιοῦτον αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς· ἀλλὰ πάντας τοὺς Πυθαγορείους ἕως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἂν πατὴρ παῖδας πρὸς τέκνα ἔχοι. καλὸν δὲ καὶ τὰ πάντα

quod dicitur faceret, παιδαρτᾶι, hoc est, ad captus puerorum monendo se quasi demittere. Faciebāt enim silentio & quiete utentes quandam magnanimitatem. Certè Spintharus frequenter de Archyta Tarentino cōmemorabat, quod cùm certo quodā tempore rus, veniſſet, recenterq; ab militum copiis, quas urbs in Meſſenios merentes deduxerat, adeſſet, ſimulac vidit curatorē reliquosq; famulos ac colonos non benè curam geſſiſſe agricolationis, ſed quodam magno exceſſu ſupinæ negligentiæ fuiſſe uſos, etiam iratus uſque adeò ſuccenſuit, ut ipſe, ſicuti apparet, ad domeſticos diceret, benè & feliciter cum iis agi, quòd ipſis iratus eſſet. Nā niſi hoc accidiſſet, eos nequaquā impunè laturos fuiſſe, qui tam graviter peccaviſſent. Ajebat etiam de Clinia hæc ferè dici. Illum etenim omnes tū admonitiones, tū punitiones rejicere & comperendinare in integram mētis animiq; reſtitutionem: viros autem ab luctibus lachrymisq;, & omnibus ſimilibus arceri, neq; verò lucrum nec deſiderium, neq; iram, nec ambitionem, nec deniq; quicquam aliud taliū rerum occaſionē præbere diſcriminis & contentionis: verùm omnes Pythagoricos ita erga ſe mutuò affectos eſſe, uti bon⁹ aliquis honeſtusq; pater erga ſuos natos affectus eſſe poſſit. Pulchra aūt & in primis egregia res eſt, omnia

Pythagoræ quoq; transcribere, & quasi cuncta dixerit, ei accepta ferre, nullāq; propriam privatamq; gloriam ab iis, quæ inveniuntur, nisi admodum rarò, sibi vendicare. Sunt enim quidam, etsi numero perexigui, quorū monumenta seorsim cognoscūtur. Admirationi autem etiam est exacta illa custodiendi suaq; asservandi ratio. Nam inter tam multa annorū curricula & ætates, nulli unquam vel quicquam Pythagoricorum Commentariorum factum elaboratumq; apparet ante Philolai ætatem, sed cujus primus in lucem edidit hōsce tres vulgo satis jactatos libellulos, quos Dion ille Syracusanus centū fertur minis emisse, idq; ex jussu Platonis, nempe Philolai paupertate, in quā cùm magnam, tùm gravem extremāq; deveniisset, intellecta. Quoniam & ipse Dion de cognatione Pythagoræorum erat, eoq; nomine librorum fiebat particeps. De opinione verò vel sententia hęc eos dicere perhibent, væcordis adeoq; amentis planè esse hominis, & omni & cujusvis rei opinationi adhæresscere, tum verò maximè illi, quæ ab plærisque & vulgo exsisteret. Paucis quippe adesse & benè suspicari & opinari. Hoc enim apud eos exsistere perspicuum est, qui rerum prudentia & cognitione præditi sint. Tales aūt perpauci hodie reperiuntur. Igitur talem vim ac potentiam nō per-

Πυθαγόρα ἀναπιθέναι τε καὶ ὑπολαλεῖν, καὶ μηδεμίαν περιποιεῖσθαι δόξαν ἰδίαν ἀπὸ τῆς εὑρισκομένων, εἰ μὴ σοῦ τὸ πάνυ. σπάνυ γὰρ δή τινες εἰσὶν ὀλίγοι, ὧν ἰδίᾳ γνωρίζεται ὑπομνήματα. θαυμάζεται δὲ καὶ ἡ τῆς φυλακῆς ἀκρίβεια. ἐν γὰρ τοσαύταις γενεαῖς ἐπὶ οὐδεὶς οὐδενὶ φαίνεται τῶν Πυθαγορείων ὑπομνημάτων περὶ τετρακόσιος πρὸ τῆς Φιλολάου ἡλικίας, ἀλλ' οὗ πρῶτος ἐξήνεγκε τὰ θρυλλούμενα ταῦτα τρία βιβλία, ἃ λέγεται Δίωνι ὁ Συρακούσιος ἑκατὸν μνῶν πριάσθαι Πλάτωνος κελεύσαντος εἰς πενίαν τινὰ μεγάλην τε καὶ ἰσχυρὰν ἀφικομένου τὸν Φιλολάου. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἦν ἀπὸ συγγενείας τῶν Πυθαγορείων, καὶ δὴ τοῦτο μετέλαβε τῶν βιβλίων. περὶ δὲ δόξης τάδε φασὶ λέγειν αὐτούς. ἀνοήτου μὲν εἶναι, καὶ τῷ πάσῃ ἐκ παντὸς δόξῃ προσέχειν, ἐκ μάλιστα τὸ τῇ παρὰ τῶν πολλῶν γινομένῃ. τὸ γὰρ κακῶς ὑπολαμβάνειν τε καὶ δοξάζειν ὀλίγοις ὑπάρχειν. δῆλον γὰρ ὅτι περὶ τοὺς εἰδότας τοῦτο γίνεται, οὗτοι δὲ εἰσὶν ὀλίγοι. ὥστε δῆλον ὅτι οὐκ ἂν διαπεσ-

τεῖς

νεις εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ τοιαύτη δύναμις. ἀνόητον δ' ἐξ ἧ πάσης ὑπολήψεώς τε καὶ δόξης καταφρονεῖν. συμβήσεται γὰρ ἀμαθῆτε καὶ ἀνεπανόρθωτον ἐξ τὸν οὕτω διακείμενον. ἀναγκαῖον δὲ ἐξ τῷ μὲν ἀνεπιστήμονι μαθήσεως, ἃ τυγχάνει ἀγνοῶντι καὶ οὐκ ἐπιτάμενον. τῷ δὲ μαθητικῷ προσήκειν τὴν τῶ ἐπισταμένου τε καὶ διδάξαι δυναμένου ὑπόληψίν τε καὶ δόξαν. καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς σωθησομένους τῆς νέων προσέχειν ταῖς τῆς πρεσβυτέρων ἢ καλῶς βεβιωκότων ὑπολήψεσί τε καὶ δόξαις. ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ τῷ σύμπαντι εἶναι τινας ἡλικίας ἀφωρισμένας. οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτὰς φασὶν, ἃς οὐκ εἶναι τῷ συγχύτῳ πρὸς ἀλλήλους συμβῆναι. συγχρούεσθαι γὰρ αὐτὰς ὑπ' ἀλλήλων, ἐὰν τις μὴ καλῶς τε καὶ ὀρθῶς ἔχῃ τὸν ἀνθρωπον ἀπ' ἀρχῆς. δεῖσθαι τῆς τῶ παιδὸς ἀγωγῆς καλῆς τε καὶ σώφρονος γινομένης, καὶ ἀνδρείας, σολὸ εἶναι μέρος τὸ παραδιδόμενον εἰς ἢ τῶ νηπίου ἡλικίαν. ἑαυτὰς δὲ καὶ τὸ νεανίσκου ἐπιμελεῖ-

tingere nec pertinere ad plærosque homines maximéque vulgus, manifestum est. Porrò autem perabsurdum esse & amentiæ simile, omnem existimationem juxtà ac opinationem spernere & pro nihilo putare. Siquidem indoctum & inemendabilem esse eum, qui ita affectus sit, planè consequetur. Necessarium autem esse, in scienti quidem & indocto ea, quæ ignoret, nec callear, discere. Discenti verò in primis convenit animum adjicere ad scientis & docere valentis existimationem atque opinionem. Et ut semel omnia dicam, perneccessarium esse eos juvenes, qui servari volunt, animum adhibere ad sententias & opiniones tàm seniorum, quàm eorum, qui antè honestè vixerunt. In universa verò humana vita esse ætates quasdã divisas. Ita enim & loqui eos ajunt, quas non fit cujuslibet inter se mutuo concurrere. Expelli namque eas à se mutuo, nisi quis probè ritéque hominem ab ineunte ætate habeat. Itaque necesse est, ut ex pueri educatione honesta simul & temperanti, ac fortitudinis laude conspicua existente, non exigua pars sit, quæ ad adolescentuli ætatem transmittatur. Eodem etiam modo ex cura, quæ adolescentiæ adhibetur, & ex bona atque honesta illius ad fortitudinem & temperantiam institu-

one, haud parva portio virili ætati tribuitur. Siquidem quod vulgo à plerisque fieri cernimus, absurdum non minus, quàm ridiculum est. Nam qui putant eos, qui adhuc in puerili ætate versantur, instituendos quidem esse arctissimè, in omni modestia ac moderatione, utque ab omnibus odiosis & probrosis actionibus, lisque, quę indecori & turpitudinis speciem habere videntur, abstineant: at juvenes jam factos suæ libertati arbitrióq; esse relinquendos, ut cùm plerisque, quicquid volent, faciant, mera mehercule insania est. In hanc quippe ætatem penè utraq; peccatorum genera confluere. Etenim juvenes multa tùm puerilia, tùm etiam virilia cõmittunt. Fugere namq; omne genus studii atque ordinis, ut simpliciter dicam: contrà verò ludi puerilis & lasciviæ, procacitatisq; speciem, quæ in ea ætate est, expetere, puertiæ maximè proprium est. Ex hac igitur in eam, quæ cõsequitur, ętatem talem animi habitum pervenire. Cæterùm vehementes illæ & pertinaces cupiditates, similiter & ipsę honorum cupidines & ambitionum genera, reliquisque pariter impetus atque affectus, quicumq; ex illo cùm difficili, tùm turbulento genere exsistunt, ex ætate virili in juvenilem perveniunt. Quapropter hæc ętas præ reliquis omnibus maximæ curæ indiget. Cæto-

ας τε καὶ ἀγωγῆς παλαιᾶς ἐς ἀνδρικὴν καὶ σώφρονος γινομένης, πολὺ εἶναι κέρος παρασκευάσασθαι εἰς τὰ ἀνδρὸς ἡλικίαν. ἐπείπερ εἰς γέλωτα πολλὰς, ἀτοπόν τε καὶ γελοῖον εἶναι τὸ συμβαῖνον. παῖδας μὲν γὰρ ὄντας οὐκέτι δεῖν εὐτακτεῖν τε καὶ σωφρονεῖν, καὶ ἀπέχεσθαι πάντων τῶν φορτικῶν τε καὶ ἀχρήστων εἶναι δεκτέων· νεανίσκους δὲ ἤδη γεγονότας ἀφεῖσθαι παρὰ γε δὴ τοῖς πολλοῖς ποιεῖν, ὅτι ἂν βούλωνται κ. συμβαίνειν δὴ καὶ εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν ἀμφότερα τὰ ἤθη τὰ μὲν ἁμαρτήματα. καὶ γὰρ παῖδας ἀρχόμενα πολλὰ καὶ ἀνδρωθέντας νεανίσκους ἁμαρτάνειν. τὸ μὲν γὰρ φεύγειν ἅπαν τὸ τῆς ἀσχολίας τε καὶ ταραχῆς γένος, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, διώκειν δὲ τὸ τῆς παιδιᾶς τε καὶ σκολαιότητος καὶ ὕβρεως τῆς παιδικῆς εἶδος, τῆς παιδικῆς ἡλικίας οἰκειότατον ἔστι. καὶ ταύτης δὴ εἰς τὴν μεμελετηκυῖαν ἡλικίαν ἀφικνεῖσθαι τοὺς πολλοὺς εἰθισμένους. τὸ δὲ τῆς φιλονικίας τε ἰσχυρὸν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τῆς φιλοτιμίας γένος, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς λοιπὰς ὁρμάς τε καὶ διαθέσεις, ὅσαι συγχύσεις οὖσαι τοῦ χαλεποῦ τε καὶ θορυβώδους γένους, ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίας εἰς τὴν τῶν νεανίσκων ἀφικνεῖσθαι. διόπερ πασῶν δεῖσθαι ἡλικιῶν ταύτην πλείστης ἐπιμελείας. καθόλου

ὅλον δὲ εἰπεῖν, οὐδέποτε τὸν ἄνθρωπον ἐατέον εἶναι ποιεῖν, ὅτι ἂν βούληται, ἀλλ' ἀεί τινα ἐπιστατείαν ὑπάρχειν δεῖν, καὶ ἀρχὴν νόμιμόν τε καὶ τὸ σχήμενα, ἧς ὑπήκοος ἔσται ἕκαστος τῶν πολιτῶν. ταχέως γὰρ ἐξίσασθαι τὸ ζῷον ἐαθὲν τε καὶ ὀλιγωρηθὲν, εἰς κακίαν τε καὶ φαυλότητα. ἐφορᾶν τε καὶ ἀπορεῖν πολλάκις αὐτοὺς ἔφασαν, τινὸς ἕνεκα τοὺς παῖδας συνεθίζομεν προσφέρεσθαι τὴν τροφὴν τεταγμένως τε καὶ συμμέτρως, καὶ τὴν μὲ τάξιν καὶ τὴν συμμετρίαν ἐπιφαίνομεν αὐτοῖς, καλά. τὰ δὲ τούτων ἐναντία, τήν τε ἀταξίαν καὶ τὴν ἀσυμμετρίαν, αἰσχρά. ὁ καὶ ἔξεστιν ὅτε οἰνόφλυξ καὶ ἄπαιδος ἐν μεγάλῳ ὄντι δεῖ κίνδυνος. εἰ γὰρ μηδὲν τούτων ἔξει χρήσιμον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἀφικνούμενον ἡμῖν, μάταιον εἶναι τὸ συνεθίζειν παῖδας ὄντας, τῇ τοιαύτῃ τάξει. ἐπὶ αὐτὸν δὲ λόγον εἶναι καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐθῶν. οὐ γὰρ ἐπί γε τῶν λοιπῶν ζῴων τοῦτο ὁρᾶσθαι συμβαῖνον, ὅσα ὑπ' ἀνθρώπων παιδεύεται, ἀλλ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἥ τε σύλληψις καὶ ἡ

fum ut in brevi ſumma totum negotium complectar, dico hominem nequaquā ita relinquendū eſſe, ut quodcumq; voluerit, faciat: verùm ſemper aliquis principatus, qui reliquis præſideat, eſſe debebit, & legitimus ſimul ac benè conſtitutus honeſtuſq; magiſtratus, cui civilā unuſquiſq; dicto erit audiens. Subitò namq; animal relictum neglectumq; in malitiam & pravitatē delabitur. Quærere frequēter & vehementer ambigere eos dixerunt, ecqua de cauſſa pueros ſtato tempore juxtà: ac moderatè cibum aſſumere conſuefaciamus. Atq; ordinem quidem moderationemq; ipſis declaramus, in bonis reputanda eſſe: hiſce verò cōtraria, nempe nullam ordinis ſtatam obſervationem immoderationemq;, in turpibus malíſque habenda. Ejuſce rei evidens exemplum eſt, cùm vini gurges atque is, qui inſanabilis eſt vorago, in magno eſt probro ſitus. Sin, nihil hiſtorum utile eſt nobis, poſtquam ad virilem ætatem perventum eſt, abſurdum ineptumq; fuerit eos, qui adhuc in ætate puerili verſantur, ad iſtiuſmodi ordinē conſuefacere. Porrò eandē quoq; eſſe rationem inſtituendam de alio hominū genere atq; ordine. Enimverò & hocipſū in reliquis quoq; animalibus uſu evenire cernimus, quęcūq; ab hōminibus ab teneris annis inſtituuntur, nimirum ſtatim ab initio & cunctū ēt

puerum

puerum in hisce consuefieri, atque ea discere, quæ eos adultos facere oportebit. Omninò verò dixerũt Pythagoricos eos cohortari, qui se in illorum consortium familiaritatemq; dederẽt, ut voluptatem vitarent, quemadmodum etiam alia, quæ cautionem evitationemq; aliquam requirunt. Nihil enim omnium tàm nos fallere, inque peccata præcipitare, quàm vitium hoc voluptatis. Summatim, vehemẽter, ut videtur, contendebant, ut nihil omninò admitterent, quo aliquo modo in voluptatem collinearẽt. Turpem namq; noxiumq;, ut plurimum, hunc esse scopum. Verùm maximè quidem ad bonum honestumq; scopum collimãtes, eos facere quod facere par est. Secundo verò loco si respiciendum etiã sit ad id, quod conducibile atque utile est, nimirum ea haud vulgare sanè judicium exposcere. De cupiditate autẽ, uti nominatur, talia fortè viros illos differere dixerunt. Ipsam quidem cupiditatem animi esse quendam impetum subitumq; motum atque appetitionẽ vel impletionis cujuspiam, vel exinanitionis quorundam, quæ sẽsui vel affectioni sensibili adsunt. Existere verò etiam contrariorum cupiditatem, vel quod non sentiamus inanitatẽ & absentiam, quodq; nullorum sensum omninò habeamus. Varium autem esse hoc vitium, penèq; omnium, quæ in

παῖδα ταῦτα συνηθίζεσθαί τε καὶ μανθάνειν, ἃ δεῖ σφᾶς πράττειν αὐτοὺς τελεωθέντας. καθόλου δὲ τοὺς Πυθαγορείους ἔφασαν παρακελεύεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσί τε καὶ ἀφικνουμένοις εἰς συνήθειαν, εὐλαβεῖσθαι τὴν ἡδονὴν, ὥσπερ τι καὶ ἄλλο τῶν εὐλαβείας δεομένων. οὐθὲν γὰρ οὕτω σφάλλειν ἡμᾶς, ἢ δ' ἐμβάλλειν εἰς ἁμαρτίαν ὡς τοῦτο τὸ πάθος. καθόλου δέ, ὡς ἔοικε, διατείνοντο μηδὲ ποτε μηδὲν πράττειν ἡδονῆς στοχαζομένους. καὶ γὰρ ἀχήμονα καὶ βλαβερὸν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῦτον εἶναι τὸν σκοπόν. ἀλλὰ μᾶλλον μὲν πρὸς τὸ καλόν γε εὐχήμονα βλέποντες, πράττειν ὅ αἰὲν ἡ πρακτέον. δεύτερον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε καὶ ὠφέλιμον, δεῖσθαι ταῦτα κρίσεως οὐ σμικρᾶς. περὶ δὲ σ' ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἄνδρας ἐκείνους. αὐτὴν μὲν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφοράν τινα εἶναι ψυχῆς, καὶ ὁρμὴν, καὶ ὄρεξιν, ἤτοι πληρώσεως τινος, ἢ * παρουσίας τινῶν, αἰσθήσεως ἢ διαθέσεως αἰσθητικῆς. ἔνιοι δὲ καὶ τὸ εἶναί φασιν ἐπιθυμίαν εἰκαινώσεις τε καὶ ἀπουσίας, ἐν τῷ μὴ αἰσθάνεσθαι ἐνίων. ποικίλον δὲ εἶναι τὸ πάθος φασὶ, καὶ χαλεπὸν τὸ περὶ

ἄνθρωπον

ἄνθρωπον πολυειδέστατον. ἔτι δὲ τὰς πολλὰς τῆς ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους καὶ κατασκευασμένας ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀνθρώπων. διὸ καὶ πλείσης ἐπιμελείας δεῖσθαι τὸ φάθος τοῦτο, καὶ φυλακῆς τινὸς καὶ σωμασίας οὐ τῆς τυχούσης. τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν, φυσικὸν ἔτι. καὶ τὸ πάλιν ἀναπληρωθέντος πεποίσεως ἐπιθυμεῖν τῆς προσηκούσης, φυσικὸν καὶ τοῦτο ἔτι. τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν σκευάρου τροφῆς, ἢ σκευάρου τε καὶ τρυφερᾶς ἐσθῆτος τε καὶ στρωμνῆς, ἢ σκευάρουτε καὶ πολυτελοῦς καὶ ποικίλης οἰκίσεως ἐπίκλητον ἔτι, τὸν αὐτὸν δὴ λόγον εἶναι. καὶ περὶ σκευῶν τε καὶ στρωμάτων, καὶ διακόνων καὶ θεραπαινίδων τῆς εἰς τροφὴν ἀνηκόντων, καθόλου δὲ τῆς περὶ ἄνθρωπον παθῶν, χαλεπὸν τὸ μάλιστα πεῖσαι εἶναι, οἷον ὑποδυομένῃ ἴσασι, ἀλλὰ φεύγειν εἰς ἄπειρον. διόπερ εὖ-θὺς ἐκ νεότητος ἐπιτηδειότατον εἶναι τὸν ἀναφυομένων, ὅπως ἐπιθυμήσουσι μὲν, ὧν δεῖ, φεύξονται δὲ τὰ μάλιστα τε καὶ σκευάρων ἐπιθυμιῶν ἀταξιῶν τε καὶ καθαρῶν τοιούτων ὀρέξεων ὄντες. καὶ καταφρονητικὸς ἀνθρώπων τῶν ἀξιοκαταφρονήτων, καὶ τῶν ἐνδεδεμένων ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις. μάλ-

homine vigent, ſpecie maximè multiplex. Cupiditatum verò humanarum multas ab ipſis hominibus acquiri parariq; Ideóq; hoc vitium plurima cura, itemq; accurata obſervatione, nec levi etiam corporum exercitatione indigere. Corpore namq; exinanito cibum appetere, naturale eſſe. Rurſum eo repleto convenientem juſtamq; exinanitionem expetere, & hoc itidem naturale eſſe. Verùm appetere aliturā cibúmve nimis accuratum, aut veſtem ſtragulamq; itidem delicatam ac mollem, vel etiam nimis operoſam & ſūptuoſam, variamque domū & ſupellectilia ſibi parare eandē quoq; rationē eſſe. De vaſis item & poculis, de miniſtris, & famulis, de pecudibus, quę in hoc aluntur, ut in cibos veniant: Et ut ſemel dicam, humanas affectiones fermè hoc ſe modo vel maximè habere, ut neutiquam in uno eodemq; ſtatu permaneant & ſubſiſtant, ſed in infinitum progredi. Quocirca à primis ſtatim annis etiam atq; etiam curandū eſſe, ut repullulantibus renaſcentibuſq; iſtis, ea quidem, quorum uſus eſt, expetant: ſtultas verò nimíſque accuratas cupiditates fugiant, à perturbatione liberi, & ab iſtiuſmodi affectationibus puri integríq; exſiſtentes: & cōtemnentes eos, qui digni ſunt ut contemnantur, itemq; cupiditatum quaſi vinculis obligati ſunt. Inprimis autem

consíderandas esse vanas illas ac noxias, & operosas eluxuriantesque cupiditates, quæ in illis, qui in imperio versantur, & authoritate dignitateq; non parva præditi sunt, exsistunt. Nihil .n. tàm esse absonũ & absurdũ, ad quod talium puerorum, virorumq; & mulierum animus non cum quodam impetu feratur. In summa diversissimam esse eorum, quę instar ciborum effusè offeruntur, varietatem. Infinitam nãq; esse fructuum multitudinem & copiam: infinitam item radicum ad usus mortalium diversitatem. Adhæc vario & multiplici esu carnium uti, itidem operosum & molestum esse aliquid invenire ex terrestrib⁹ & volatilibus, iisq; animalibus, quæ in aquis moventur, quod gustet. Et varia ac multiplicia horum condimenta compositionesque excogitatas esse, succorumque omnis generis mixtiones. Vnde meritò vaticinum ac multiforme esse, juxta animi motum, humanum genus. Singula enim eorum, quæ ex cibis assumuntur, propriæ cujuspiam constitutionis causam exsistere. At homines, illa quidem confestim permagnæ alterationis causas fieri, simul videre. Vt exempli gratia, vinũ largiùs assumptũ aliquousq; quidem potores paulò hilariores, deinde furiosiores indecentioresq;, reddit. Quæ verò talẽ vim atq; efficacitatẽ non declarant, ignorare: sed quicquid

λιστα δ' ἐξ καταγοῆσαι τὰς τε ματαίους καὶ τὰς βλαβερὰς, καὶ τὰς ἀπεράντους καὶ τὰς ὑβριστικὰς τῆς ὀπῆθυμιῶν, περὶ τῆς ἐν ἐξουσίαις ἀναστρεφομένων γυναικάς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἄτοπον ἐξ, ἐφ' ὃ τὴν ψυχὴν οὐχ ὁρμᾶν τῆς τοιούτων παιδῶν τε καὶ ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. καθόλου δὲ ποικιλωτάτην εἶναι τ' τῆς προσφερομένων ποικιλίαν. ἀπέραντον μὲν γὰρ τί πλῆθος εἶναι καρπῶν, ἀπέραντον δὲ ῥιζῶν, αἷς χρῆται τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἔτι δὲ σαρκοφαγίᾳ παντοδαπῇ χρῆσθαι, καὶ ἔργον εἶναι εὑρεῖν τινος, οὗ γεύσεται, τῆς χερσαίων, καὶ τῆς πτηνῶν, καὶ τῆς ἐνύδρων ζώων. καὶ δὴ σκευασίας παντοδαπᾶς περὶ ταῦτα μεμηχανῆσθαι καὶ χυμοὺς παντοίας μίξεις. ὅθεν εἰκότως μανικόν τε καὶ πολύμορφον εἶναι χρὴ τ' ἀνθρώπου φύλον. ἕκαστον γὰρ δὴ τ' προσφερομένων ἰδίαν τινος διαθέσεως αἴτιον γίνεσθαι. ἀλλὰ τὰς ἀνθρώπους τὰ μὲν παραχρῆμα μεγάλης ἀλλοιώσεως αἴτια γνόμενα σωρᾶν, οἷον καὶ τὸν οἶνον ὀλιγάκις προσενεχθὲις, μέχρι μὲν τινος ἱλαρώτερον ποιεῖ, ἔπειτα μανικωτέρους καὶ ἀκρατεστέρους. τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα ἐνδεικνύμενα δυνάμεις, ἀγνοεῖν,

γνοεῖν, γίνεσθαι δὲ πᾶν τὸ προσηκχθὲν αἴτιον τινὸς ἰδίου διαθέσεως. διὸ δὴ καὶ μεγάλης σοφίας τὸ καταγνῶναί τε καὶ συνιδεῖν, ποίοις τε καὶ πόσοις δεῖ χρῆσθαι πρὸς ἕξιν. εἶναι δὲ ταύτην τὴν ἐπιμέλειαν τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς Ἀπόλλωνός τε καὶ Παιῶνος. ὕστερον δὲ τὴν περὶ τὸ Ἀσκληπιόν. περὶ δὲ γενέσεως τάδε λέγειν αὐτοὺς ἔφασαν. καθόλου μὲν οὖν δεῖν φυλάττεσθαι τὸ καλούμενον προφορίς. οὔτε γὰρ τὴν γῆν τὰ προφερόμενα, οὔτε τὰ ζῶα εὔκαρπα γίνεσθαι τινα χρόνον πρὸ τῆς καρποφορίας, ὅπως ἐξ ἰσχυόντων τε καὶ τετελειωμένων τῶν σωμάτων τὰ σπέρματα, καὶ οἱ καρποὶ γίνωνται. δεῖν οὖν τοὺς τε παῖδας καὶ τὰς παρθένους ἐν πόνοις τε καὶ ἐν γυμνασίοις καὶ παλαίσμασι ταῖς προσηκούσαις ἕξεσιν, ἕξιν προσφέρουσας ἁρμόττουσαν, φιλόπονόν τε καὶ σώφρονι καὶ καρτερικῷ βίῳ. πολλὰ δὲ καὶ ἀνθρώπινον βίον ἔχει αὐτὰ εἶναι, ἐν οἷς βέλτιον ἐστὶν ἀνομαθία, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν. δεῖν δὲ τὰ παιδία ἔτι ἄγαμα, ὥστε μὴ ζητεῖν ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην συνουσίαν. ὅταν δὲ εἰς τοῦτο ἀφίκηται, ἀταλαίπωρα εἶναι χρήσιμον τοῖς ἀφροδισίοις ἔσεσθαι δὲ τοῦτο, ἐὰν τίμιόν τε καὶ

assumptum est, propriæ cujusplam constitutionis causam fieri. Quare etiam magnæ sapientiæ est cognovisse atque intellexisse, qualibus & quantis ad corpus alendum utendum sit. Hoc autem oraculum esse primò quidem Apollinis & Pæonis; posteà verò Æsculapii. De generatione verò hæc cos dicere prodiderunt. Omninò observari oportere autumabant id, quod προφορίς, hoc est bonum vocatur. Neq; enim ea, quæ terra funduntur, bona, neque animalia aliquo tempore fœcunda reddi ante, quàm tempus sit fructus ferendi, ut ex validis ac viribus integris perfectisque corporibus semina & fructus exsistant. Itaq; ante omnia necesse est, ut pueros ac virgines in laboribus & exercitationibus, item omnibus tolerantiæ ac temperantiæ generibus congruentibus educent, conveniēs victus genus adhibentes, & laborum amans, ac temperans simulq; tolerans & continens vita sit. Multa verò istius generis in vita humana exsistere, in quibus potior est sera tardáque eruditio. Ejus generis esse etiam usum rei venereæ. Puerum igitur ita institui & educari oportere, ut intrà annum vicesimum ætatis talem congressum nullo modo quærat. Quum autem ad eam ætatem, quæ illi rei matura est, pervenerit, rarò ea utendum esse. Atque hoc futurum esse, si bona corporis habitudo, res tùm

pretiosa, tùm bona esse existimetur. Incontinentiam enim & bonam corporis habitudinem rarissimè in eodē versari. Laudibus verò ab ipsis celebrari dixerunt & hosce ritus legesque antiquiorum, quæ prius in Græciæ urbibus vigebant, nimirum ne quis cum matribus nec filia nec sorore, neque in templo neque in propatulo consuescat rémve habeat. Hoc enim malum & turpe esse, &, ut quàm plurima hujus actionis flagitiique, quæ hoc vetēt, præpedimēta fiant, utile esse. Existimabant autem illi, ut apparet, viri, istas generationes, quæ præter naturam fiunt, itemq; adulterinas & ex incesto flagitio exsistētes, tolli atq; amputari oportere. Eas verò salvas relinquendas esse, quæ ex temperanti legitimáque liberorum procreatione, secundum naturam cum castimonia editæ sunt. Iudicabant autem providè magnam ex se nascituræ prolis curam adhiberi oportere ab iis, qui liberis creandis operam darent. Primam igitur maximamque providentiam eam esse, ut ipse ad liberorum procreationem accedat, postea quàm temperanter, & sanè salubritérque vixerit, atque etiámnum vivat, & nec ciborum impletione saturitatéq; intēpestivè utatur, nec tales cibos assumat, à quibus corporū habitudines lædātur, vel deteriores reddātur. Omnium verò etiā minimè ebrii illi rei stu-

καλὸν εἶναι νομίζηται ἡ εὐεξία. ἀπορασίαν γὰρ ἅμα καὶ αἰσχίαν οὐ σάφ' γίνεσθαι περὶ τὸ αὐτόν. ἐπαινεῖσθαι δ' αὐτοῖς φασαι, καὶ τὰ τοιάδε τῆς προυπαρχόντων νομίμων ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ μήτε μητράσι συγγίνεσθαι, μήτε θυγατρί, μήτ' ἀδελφῇ, μήτ' ἐν ἱερῷ, μήτ' ἐν τῷ φανερῷ. κακόν τε γὰρ εἶναι, καὶ σύμφορον τὸ ὡς πλεῖστα γίνεσθαι κωλύματα τῆς ἐνεργείας ταύτης. ὑπολαμβανον δ', ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες περιαιρεῖν μὲν δεῖν τὰς τε παρὰ φύσιν ὀρμήσεις, καὶ τὰς μεθ' ὕβρεως γενομένας. καταλιμπάνειν δὲ τῆς κατὰ φύσιν τε καὶ μετὰ σωφροσύνης γινομένων τὰς διὰ τεκνοποιΐαν σωφρονί τε καὶ νομίμως γινομένας. ὑπολαμβανον δὲ δεῖν πολλὴν φρόνησιν ποιεῖσθαι τὰς τεκνοποιουμένους τῆς ἐσομένων ἐκγόνων. πρώτιστον μὲν οὖν εἶναι ἐν μεγίστῳ φρόνησιν, τὸ προσάγειν αὐτὸ πρὸς τὴν τεκνοποΐαν σωφρόνως τε καὶ ὑγιεινῶς βεβιωκότα καὶ ζῶντα, καὶ μήτε πληρώσει χρώμενον ξοφῆς ἀκαίρως, μήτε προσφερόμενον τοιαῦτα, ἀφ' ὧν ἐν χείμοις αἱ τῶν σωματικῶν ἕξεις γίνονται. μήτε δὴ μεθύοντά τε, ἀλλ' ἠρεμοῦντα

σα πάντων. ἔφοντο γὰρ ἐκ φαύλης τε καὶ ἀσυμφώνου καὶ ταραχώδους κράσεως, μοχθηρὰ γίνεσθαι τὰ σπέρματα. καθόλου δὲ σπουδαίως ἔφοντο ῥαθύμου τινὸς εἶναι καὶ ἀφροσύνου, τὸν μέλλοντα ζωοποιεῖν, καὶ ἄγειν τινὰ τοῦτον εἰς γένεσίν τε καὶ οὐσίαν, μήτε μετὰ σπουδῆς πάσης φροντίζειν, ὅπως ἔσται ὡς χαριέστατα τῶν γινομένων εἰς τὸ εἶναι, καὶ ζῆν ἄφιξις. ἀλλὰ τοὺς μὲν φιλόπωλους μετὰ πάσης σπουδῆς ἐπιμελεῖσθαι τῆς σκυλακείας, ὅπως ἐξ ὧν δεῖ, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οἷς δεῖ διακειμένων προσηνῶς γίνεται τὰ σκυλάκια. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς φιλόρνιθας. δῆλον δ' ὅτι καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἐσπουδακότων περὶ τὰ ζῷα τῶν ζώων, πᾶσαν ποιεῖσθαι σπουδὴν περὶ τὸ μὴ εἰκῇ γίνεσθαι τὰς γεννήσεις αὐτῶν. τοὺς δ' ἀνθρώπους εἰκὸς λόγον ποιεῖσθαι τῶν ἰδίων ἐκγόνων, ἀλλ' ἅμα γεννᾶν εἰκῆ τε καὶ ὡς ἔτυχε χρώμενοι πάντα ῥᾴδιον, καὶ μὴ ταῦτα φέρειν τε καὶ παιδεύειν μετὰ πάσης ὀλιγωρίας. ταύτῃ γὰρ εἶναι τὴν ἰσχυροτάτην καὶ σαφεστάτην αἰτίαν τοῦ πολλοὺς

deant. Arbitrabantur enim vitiosum semen exsistere ex prava dissonáque & turbulenta seu confusa temperatione. In summa omninò socordis cujusdã & inconsiderati esse censebant, qui vitalem fœtum procreaturus esset, & talem aliquem ad generandum & cum muliere in congressum esset adducturus, qui non diligenter omniq; studio expenderet, quo pacto quàm gratiosissimè eorum, qui nascentur in hanc vitam, ut in rebus creatis censeantur, ingressus futurus sit. Sed enim qui canes amant, cum omni studio ac diligẽtia curam habent accuratam generationis ac nutricationis catulorum, ut ex quibus oporteat, & quũ oportebit, & ex illis, qui hoc illóve modo affecti sũt, catuli mansueti miteſque nascantur. Eodem modo faciunt & illi, qui aviũ sunt studiosi. Et perspicuum est reliquos mortales, qui unquam studium posuerunt, ut animalia generosa sibi compararent, in hoc esse totos, adeóque omnes nervos intendere, ne illa sibi frustrà & incassum nascantur. Homines verò nullã habere eorum, qui ex se nascantur, rationem, sed unà proseminare temerè & fortuitu, & quocunque modo improvidè hanc rem agere, deindéque natos fœtus educere & quàm negligentissimè instituere. Hanc enim potentissimam ac manifestissimam causam esse, cur pleriq; ho-

mines tàm mali & pravi sint. Quippe beluarum ritu & vulgari quodam modo plerosq; mortales liberis operam dare. Tales expositiones ac studia apud viros illos cùm verbis, tùm re quoq; ipsa de tẽperantia exercitabantur, nẽpe qui acceperunt hæc præcepta seu adhortationes cœlitus, quasi quædam Apollinis responsa & oracula ab ipso Pythagora.

CAP. XXXII.

Quæ & qualia de Fortitudine consilia & hortamẽta Pythagoras hominibus tradiderit, & quas de ea exercitationes quæq; eximia opera partim ipse fecerit, partim verò etiam ut discipuli etiam sui & familiares designarent ipsemet effecerit.

CAEterùm de fortitudine multa quidem cùm ex iis, quæ jam suis quæq; locis dicta sunt, disseruit: tùm etiam ad eam pertinent, exempli gratia, admirabilia illa facinora, quæ gessit Timycha, quiq; potiùs mortem ante oppetere, quàm ulla in re vel minimũ ex omnibus, quæ ab Pythagora de fabis, aliisq; id genus studiis erant definita, præceptum violare voluerũt. Quæq; Pythagoras ipsemet generosè & insigniter perfecit, peregrè quovis locorum proficiscẽs solus, tùm quos quàm q; immensos labores exantlarit, quibusq; & quàm difficilibus periculis & discriminibus ipse exposuerit. Adhæc ingentis periculi aleam adiens, patriam quoque deserere, & peregrè vitam trãsigere instituit. Nimirum ut tyrannide

ἀνθρώπων κακίας τε καὶ φαυλότητος. βοσκημάτων γὰρ καὶ ἰδιάζουσαν παιδαγωγίαν καὶ τεκνοποιίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς. τοιαῦτα ἰσχνήματα καὶ ὑπομνήματα παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἦν λόγων τε καὶ ἔργων ἄσκησις περὶ σωφροσύνης, ἄνωθεν παρειληφόσιν αὐτοῖς τὰ παραγγέλματα. ὥσπερ τινα πυθόχρηστα λόγια παρ' αὐτοῦ Πυθαγόρου.

Κεφ. λϚ.

Περὶ ἀνδρείας ὅσα τε οἷα παραγγέλματα Πυθαγόρας παρέδωκεν εἰς ἀνθρώπους, ἀσκήματά τε ὅσα καὶ ἔργα γενναῖα, τὰ μὲν αὐτὸς ἐπιτέλεσεν, τὰ δὲ καὶ τοὺς χρωμένους αὐτῷ ἐποίησε διαπρέπειν.

ΠΕρὶ δὲ ἀνδρείας πολλὰ μὲν ἤδη, καὶ τῶν εἰρημένων οἰκείως, καὶ πρὸς αὐτὴν ἔχει, οἷον τὰ περὶ Τιμύχαν θαυμαστὰ ἔργα, καὶ τὰ τῶν ἑλομένων ἀποθανεῖν, πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῶν ὑπὸ Πυθαγόρου περὶ κυάμων, καὶ ἄλλων τῶν τοιούτων ὑπομνημάτων ἐχόμενα. ὅσα τε Πυθαγόρας αὐτὸς ἐπιτέλεσε γνησίως ἀποδημῶν πανταχοῦ μόνος, καὶ πρὸς πόνους καὶ κινδύνους ἀμηχάνους ὅσους. παραβαλλόμενος δὲ καὶ τὴν πατρίδα καταλιπεῖν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς διαζῆσαι. Τυραννίδας δὲ καταλύων καὶ πολι-

πολιτείας συγκεχυμένας διαλάττων, ἐλευθερίαν τε ἀπὸ δουλείας ταῖς πόλεσι περιποιῶν καὶ παρανομίαν παύων ὕβριν τε καταλύων, καὶ τὰς ὑβρεις ἀφανίζων καὶ τυραννικὰς κολάσεις. καὶ τοῖς μὲν δικαίοις καὶ ἡμέροις πρᾶον ἑαυτὸν παρέχων, καθηγεμόνα. τὰς δὲ αἱρίους ἄνδρας καὶ ὑβριστὰς ἀπολαύειν τῆς οὐσίας καὶ μὴ ἐθέλειν τούτοις ἁπαγορεύων. καὶ τοῖς μὲν σωφρονιζόμενος προθύμως, τοῖς δὲ παντὶ σθένει ἐναμάχετο. πολλὰ μὲν οὖν τούτων ἔχοι τις ἂν λέγειν τεκμήρια, καὶ πολλάκις αὐτῷ κατορθωθέντα· μέγιστα δὲ πάντων δοκεῖ τὰ πρὸς Φάλαριν αὐτῷ μετὰ παῤῥησίας ἀνυποστάτου ῥηθέντα τε καὶ πραχθέντα. Ὅτε γὰρ ὑπὸ Φαλάριδος τοῦ ὠμοτάτου τῶν τυράννων κατείχετο, καὶ συνέμιξεν αὐτῷ σοφὸς ἀνὴρ Ὑπερβόρειος τὸ γένος, Ἄβαρις τοὔνομα αὐτῷ, τούτου ἕνεκα ἀφικόμενος τοῦ συμβαλεῖν αὐτῷ λόγους τε ἠρώτησε, καὶ μάλα ἱεροὺς περὶ ἀγαλμάτων καὶ τῆς ὁσιωτάτης θεραπείας, καὶ τῆς τῶν θεῶν προνοίας, τῶν τε κατ' οὐρανὸν ὄντων, καὶ τῶν περὶ τὴν γῆν πλειστροφουμένων, ἄλλα τε πολλὰ τοιαῦτα ἐπύθετο. ὁ δὲ Πυθαγόρας, οἷος ἦν

oppreſſas reſpublicas ſolveret & liberaret, confuſas in bonum ordinem reſtitueret, libertatemq; ab ſervitute exoneratis urbibus traderet, atque omnium iniquitatem & contumeliam diſſolveret, adeóq; eos, qui alios injuria afficiebant; omniáque quæ Tyrannide preſſa eſſent, prohiberet atq; in officio contineret. Et juſtis quidē ac tranquillis ſeſe ipſe comem & manſuetum ducem præbuit. Duros verò & crudeles injurioſoſq; homines fortunis ſuis evertit, iiſq; jura reddere interdixit. Et cum aliis quidē promptè & alacriter ſimul contendebat: aliis verò quovis robore ac facultate ſeſe opponebat. Verùm cū quis per multa ejuſce rei indicia & argumenta proferre poſſit, & quæ frequenter ab ipſo correcta atq; emēdata ſunt: omnium tamen maxima illa fuerint, quæ cum incredibili penéq; intolerabili libertate ab eo cùm dicta tùm facta ſunt Phalaridi. Etenim cùm ab Phalaride tyrannorum atrociſſimo detineretur, & vir ſapiens genere Hyperboræus, cui nomē Abaris, cum eo in colloquium congreſſus eſſet, hujus rei cauſſa huc progreſſus, ut cū eo ſermones, & quidem ſacros conferret, eū de ſtatuis, deque ſanctiſſimo cultu, ac deorum providentia tàm illorum, qui cœlo tenentur, quàm qui in terra verſantur, aliáque multa id genus interrogavit. Sed Pythagoras (quali erat ingenio

nio præditus) valdè divinitùs, cumq; omni veritate ac lepore & gratia respõsum reddidit, ita ut auditores ad se attraheret. Tum Phalaris ira quidem exarsit adversum Abarim Pythagoram laudantem, sed in ipsum Pythagoram etiam asper & durus fuit. Imò verò in ipsos quoq; deos graves blasphemias seu cõvitia homo ille stringere fuit ausus. Abaris verò ad ea gratiam habebat Pythagoræ. Post hæc autem ab eo discebat, quemadmodũ omnia cœlitùs penderent gubernarenturq;, idq; cum aliis permultis argumentis, tùm etiam ab efficacitate sacrorum. Et quidẽ permultum aberat, ut præstigiator seu planus haberetur Pythagoras, quum hæc juventutem doceret, * * *

* * * * * * * * Ad hæc Phalaris quidem sustulerat divinationem, sed & quæ palàm in sacris faciebant. Verùm Abaris sermonem ab hisce ad ea trãstulit, quæ omnibus perspicuè apparent, & ab iis, quæ pacis tẽpore armis non indigent, sive bellis ingentibus, vel morbis insanabilibus, vel fructuũ corruptionibus, vel pestilentiarum contagiis, aliisq; hujusmodi perdifficilibus quibusdam & curationem respuentibus malis, auxiliantibus nonnullis admirabilibus & divinis beneficiis, unà persuadere conabatur, divinã esse providentiam, quæ spem omnem potentiamq; humanam excedat ac su-

ἐν θεοῖς, σφόδρα, καὶ μεθ' ἀληθείας πάσης ἀπηρίτμησε, καὶ πειθοῦς, ὥστε προσαγάγεσθαι τοὺς ἀκούοντας. τότε ὁ Φάλαρις ἀνεφλέχθη μὲν ὑπὸ ὀργῆς πρὸς τὴν ἐπαινέσιν Πυθαγόρου Ἄβαριν· ἀγρίαινε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν Πυθαγόραν. ἐτόλμα δὲ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτοὺς βλασφημίας δεινὰς προσφέρειν, καὶ τοιαύτας οἵας ἂν ἐκεῖνος εἶπεν. ὁ δ' Ἄβαρις πρὸς ταῦτα ὠμολόγει μὲν χάριν Πυθαγόρᾳ. μετὰ δὲ τοῦτο ἐμάνθανε παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἱερωσύνης ἡρμόσθαι καὶ οἰκονομεῖσθαι πάντα, ἀπ' ἄλλων τε πλειόνων, καὶ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας τῶν ἱερῶν, πολλὴν εἰδέναι γόητα νομίζειν Πυθαγόραν τὰ ταῦτα παιδεύοντα, ὅσους γε καὶ αὐτὸ ἐθαύμαζεν **** ὡς ἂν θεὸν σοφοῦ. πρὸς ταῦτα Φάλαρις, ἀνῄρει μὲν μαντείαν, ἀνῄρει δὲ καὶ τὰ ἐν τοῖς ἱεροῖς δρώμενα περιφανῶς. ὁ δὲ Ἄβαρις μετῆγε τὸν λόγον ἀπὸ τούτων ἐπὶ τὰ πᾶσι φαινόμενα ἐναργῶς, καὶ ἀπ' ἰῶν ἐν ἀμηχάνοις, ἤτοι πολέμοις ἀπλήτοις, ἢ νόσοις ἀνιάτοις ἢ καρπῶν φθοραῖς, ἢ λοιμῷ φοραῖς ἢ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις παγχαλέποις καὶ ἀπηνέσιν παραγιγνομένων δαιμονίων τινῶν καὶ θείων ἐνεργημάτων, ἐπειρᾶτο· συμπείθειν ὡς ἔστι θεία πρόνοια πᾶσαν ἐλπίδα ἀνθρωπίνην καὶ δύναμιν ὑπερ-

αίρουσα

πίρουσα. ὁ δὲ Φάλαρις ἠναχώ-
τει τε πρὸς ταῦτα καὶ ἀπιθρα-
συνόμενος. αἰδὼς οὖν ὁ Πυθαγόρας
ὑποπτεύων μὲν ὅτι Φάλαρις ἀν-
τ' ἀρχῆς ἦν θανατος, ὁμως δὲ εἰ-
δὼς, ὡς οὐκ εἴη Φαλαριδι μόρ-
σιμος, ἐξουσιαστικῶς ἐπεχείρει
λέγειν. Ἀπιδὼν γὰρ πρὸς τὸν Ἄ-
βαριν ἔφη, ὅτι οὐρανόθεν ἡ διά-
βασις εἰς τε τὰ αἴρια καὶ τὰ ἐπί-
γεια φέρεσθαι πέφυκε. καὶ ἔτι περὶ
τῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀκολα-
θίας πάντων, διεξῆλθε γνωρι-
μωτάτοις πᾶσι, περί τε τῆς ἐν
τῇ ψυχῇ αὐτεξουσίου δυνάμεως
ἀναμφισβητήτως ἀπέδειξε. καὶ
προῖὼν περὶ τῆς τοῦ λόγου καὶ τῆ
νοῦ τελείας ἐνεργείας ἐπεξῆλθεν
ἱκανῶς. καθ' οὕτω μὲν παῤῥη-
σίας περὶ τυραννίδος τε, καὶ τῶν κα-
τὰ τύχην πλεονεκτημάτων πάν-
των ἀδικίας τε καὶ τῆς ἀνθρωπίνης
πλεονεξίας ὅλης σφοδρῶς ἀνεδίδαξεν ὅτι μηδενός ὄξι ταῦτα ἄξια. με-
τὰ δὲ ταῦτα θείων παραίνεσιν ἐ-
ποιήσατο περὶ τοῦ ἀρίστου βίου, καὶ
πρὸς τὸ κάλλιστον ἀνεπαισθόλητον αὐ-
τοῦ προθύμως ἐξεπαρύνατο. περὶ
ψυχῆς δὲ καὶ δυνάμεων αὐτῆς καὶ τῶν
παθῶν, ὅπως ἔχει ταῦτα, σαφέστα-
τα ἀπεκάλυψε, καὶ τὸ κάλλιστον
πάντων ἐπέδειξεν. ὅτι οἱ θεοὶ τῶν κα-
κῶν ἴδιοι ἀναίτιοι, καὶ ὅτι νόσοι καὶ

peret. Phalaris verò etiam impudenter ad illa loquebatur audaciorq́; reddebatur. Itaq; Pythagoras denuò ſuſpicãs Phalaridẽ ſibi mortẽ ſuëre & machinari, at tamẽ conſcius eſſet, ſe ipſi nõ fore fatalem, h.e., minimè occidendum ab eo, cũ authoritate loqui tẽrabat. Oculis. n. converſis ad Abarim ait, tranſitũ per aërem ac terrã è cœlo fieri ſolere. Atq; etiamnũ de ſequela omniũ cœlũ verſus notiſſimis omnibus cõmemoravit, deq́; potentia, quæ ſui juris eſt in animo, ſine controverſia expoſuit. Ac pergens de rationis mentiſq́ue perfecta efficacitate ſatis ſuperq́; exorſ⁹ diſſeruit. Atq; ita cum ſumma orationis libertate de tyrannide, cunctiſq́ue fortunæ partibus ſuperioribus, de injuſtitia ſimul, & de univerſa hominũ aviditate atque habendi cupiditate firmiter liberriméq; docuit, nempe hæc omnia ne tanti quidem eſſe facienda. Poſteà verò divinam inſtituit de optimo vitę genere adhortationẽ, hocq́; cum peſſimo comparatione quadã promptè & alacriter compoſuit. Item de anima ejuſq́; facultatibus, tùm etiam de perturbationibus & vitiis, quemadmodũ ſe hæc habeant, apertiſſimè detexit, quodq́; omnium eſt pulcherrimum indicavit. Deos nullo modo cauſſas eſſe malorum dixit: morbos itidem & quæcunque aliæ corporis ſunt affectiones ac mala, intemperantiæ protervi-

tatisq; esse semina. De iis verò, quæ in fabulis malè dicuntur, fabularum scriptores ac poëtas carpsit graviterq; reprehendit, simulq; Phalaridem verbis castigans admonebat. Ac cœli potentiam, qualisnam ea sit & quanta, per ipsius opera declarabat. De supplicio, quod juxta legum tenorem de aliquo, & quidem meritò sumitur, multa argumenta apponebat. Item de hominũ cum cæteris animantibus discrimine perspicuè ostendit. Prætereà de ἐνδιαθέτου, hoc est, intus concluſa ratione, simulq; de ea quæ foras profertur & enunciatur, h.e de oratione, benè, sciẽter & peritè disseruit. Simili modo de mẽte & ab ea descendẽte cognitiõe, ut & reliqua multa hisce cõnexa moralia dogmata, pfectè indicavit. De iis, quo rũ in vita usus est, quæq; utilia & honesta sunt, utilissimè suos instituit, atque adhortationes hisce convenientes consonasq; modestissimè coaptavit itẽq; prohibitiones & interdicta eorũ, quæ facienda non sunt apposuit. Quodque maximum est eorum, quæ juxta fatũ ac mentem fiunt; tùm eorum, quæ secundum fatum ejusque necessitatem & ipsum ordinem seriemque causarum discrimen statuit, item de spiritib. & sapientibus geniis multa eaq; sapienter disserta fuerunt, & de animi immortalitate. Verùm de hisce aliâs erit dicendi locus. Illa verò, & quidem ma-

ὅσα περὶ θεῶν σωμάτων ἀκολασίας ὄζει πέρματα. περί τε τῆς κακῶς λεγομένων ἐν τοῖς μύθοις διήλεγξε τοὺς λογοποιούς τε καὶ ποιητὰς, τόν τε Φάλαριν μετελέγχων ἐνυθίτει. ἐπὶ τῇ ἱερᾷ δυνάμει, ὁποία τίς ἐστι, καὶ ὅση δί ἔργων ἐπεδείκνυτο. περί τε τῆς κατὰ νόμον κολάσεως, ὡς εἰκότως γίνεται, τεκμήρια πολλὰ παρέθετο. περὶ τε τῆς διαφορᾶς ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα παρέδειξε περιφανῶς. περί τε τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου, καὶ τοῦ ἔξω προϊόντος, ἐπιστημονικῶς διεξῆλθε. περὶ τε νοῦ καὶ τῆς ἀπ' αὐτοῦ κατιούσης γνώσεως ἀπέδειξε τελείως, ἠθικά τε ἄλλα πολλὰ ἐχόμενα τούτων δόγματα. περὶ τῆς ἐν τῷ βίῳ χρησίμων ὠφελιμώτατα ἐπαίδευσε, παραινέσεις τε συμφώνους τούτοις συνήρμοσεν ἐπιτηδείας, ἀπαγορεύσεις τε, ὧν οὐ χρὴ ποιεῖν, παρέθετο. καὶ τὸ μέγιστον τῆς καθ' εἱμαρμένην καὶ κατὰ νοῦν δρωμένων, τὴν διάκρισιν ἐποιήσατο, καὶ τῆς κατὰ περιφορὰν καὶ καθ' εἱμαρμένην, περὶ δαιμόνων τε πολλὰ καὶ σοφὰ διήλεχθη, καὶ περὶ ψυχῆς ἀθανασίας. ταῦτα μὲν δὴ, ἄλλος δ' ἂν εἴη τόπος λόγων. ἐκεῖνα δὲ

τα δὲ καὶ μᾶλλον τοῖς περὶ ἀνδρί-
ας ἐπιτηδεύμασι προσήκει. εἰ γὰρ
ἐν αὐτοῖς μέσοις ἐμβεβηκὼς τοῖς
δεινοῖς, καθαρᾷ τῇ γνώμῃ φιλοσο-
φῶν ἐφαίνετο παντάπασι παρατε-
ταγμένος, & καρτερῶντος ἠμύ-
νετο τὴν τύχην, καὶ εἰ πρὸς αὐτὴν
τὸν ἐπάγοντα τὰς κινδύνους ἐξου-
σίαν καὶ παρουσίαν χρώμενος ἔνδη-
λος ἦν, πάντως που καὶ ἀφρο-
ντιστικῶς εἶχε τῶν νομιζομένων εἶ-
ναι δεινῶν, ὡς οὐδὲν ἀξίων ὄντων. καὶ
ἡ τοῦ θανάτου προσδοκωμένου, ὅσα
γε δὴ τὰ ἀνθρώπινα, ὠλιγώρει
τούτου παντάπασι, καὶ ἐκ ἦν πρὸς
τῇ παρούσῃ τότε προσδοκίᾳ δῆλον
δήπουθεν, ὡς εἰλικρινῶς ἂν
δεὶς ἦν πρὸς θάνατον, καὶ τούτων
δὲ ἔτι γυναικότερον διεπράξατο,
τὴν κατάλυσιν τῆς τυραννίδος ἀπερ-
γασάμενος, καὶ παλαχῶν μὲν τὸ τύ-
ραννον μέλλοντα ἀνηκέστους συμφο-
ρὰς ἐπάγειν τοῖς ἀνθρώποις. ἐλ-
ευθερώσας δὲ τῆς ὠμότητος τυ-
ραννίδος Σικελίαν. ὅτι δὲ αὐτὸς ἦν
ὁ ταῦτα κατορθώσας, τεκμήριον
μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ χρησμοῦ τοῦ Ἀπόλ-
λωνος, τότε τὴν κατάλυσιν διασημαι-
νόντων τῷ Φαλάριδι γενήσεσθαι τὴν
ἀρχῆς, ὅτε χρείττονες & ὁμονοητικώ-
τεροι γένοιντο. καὶ συνιστάμενοι μετ'
ἀλλήλων οἱ ἀρχόμενοι, οἷοι καὶ ὁπότε
ἐκεῖνος Πυθαγόρας παρόντος διαλὰς

ximè, fortitudinis ſtudiis conveniunt. Si enim in mediis verſatus malis forti conſtantíq; animo philoſophari viſus eſt, & omninò eſſe promptus quaſiq; in acie collocatus, toleraterq; propulſabat fortunam: item ſi in illum, qui pericula ingerit, authoritate increpandíque fiducia utens conſpicuus & manifeſtus erat, planè quæ gravia eſſe putabantur, tanquam quæ nullius eſſent momenti, contẽpſit & pro nihilo putavit. Quin & exſpectatæ mortis metus, adeóque quæcũq; humana, omninò nihili faciebat, nec erat in præſenti exſpectatione tùm occupatus. Nimirũ mortis eum metu & terrore prorſus non fuiſſe conſternatum, manifeſtum eſt. Imò hiſce etiamnum generoſiùs quid deſignavit, quàm ſolutionem liberationemque tyrannidis heroicè ipſemet patravit, ipſum tyrannum hominibus dolores inſanabiles & inſãda mala illaturum in officio continens. Siciliam autem ab atrociſſima horrendiſimáque tytannide liberavit. Ipſum autem illum fuiſſe qui hæc emendarit & correxerit, manifeſtũ & evidens argumentum ſumitur ab oraculis Apollinis, tùm ſcilicet Phalaridis eam tyrannide liberatum iri clarè quaſi ſigno dato edentibus, quum meliores magiſq; concordes facti forent. Ac magiſtratus quales tùm quoque erant, præſente Pythagora inter ſe coiviſſe, idque pro-

pter rerũ, quas faciebat, expoſitiones, tùm etiam doctrinas. Hujus verò etiã num majus indicium & argumentum ab tempore ſumebatur. Quippe illa ipſa die Phalaris Pythagoræ & Abaridi de morte periculum induxit, ipſéque ab inſidiatoribus obtruncatus fuit. Atq; hoc planè quod Epimenidi accidit, eorundem ſignum eſto. Quemadmodum enim Epimenides ille Pythagoræ diſcipulus, cum ab quibuſdam è medio tollendus eſſet, poſteaquam furias invocaviſſet deoſq; ultores, effecit, ut omnes, qui ſibi inſidias tenderent, inter ſe funditus interempti fuerint: ſic nimirum & Pythagoras hominibus opem auxiliumq; ferens, juxta Herculis morem ac fortitudinẽ, eum, qui multas contumelias hominibus infere bat, erroreſq; non leves committebat, in commodum uſumq; morralium punivit, & morte affecit, per ipſa Apollinis oracula, quibus proprio naturæductu ab ipſo dici natalis vitæq; exordio deditus fuerat, & à quib. ſimul pependerat. Hoc igitur admirabile fortitudinis rectum perfectumq; ejus factũ hoc modo memoria dignum reputavimus. Aliud verò ejus argumentum ſtatuamus, ſalutẽ legitimæ gloriæ, per quam & ipſe ſolus, quæ ſibi videbantur, efficiebat. Quæq; ab recta ratione dictitabantur, non aũt ab voluptate, neq; ab labore, vel alia aliqua affectio-

ὑφηγήσεις καὶ παιδεύσεις ἀυτῶ. τέτο δ' ἔτι μεῖζον τεκμήριον ἰῶ ἀπὸ τ χρόνου. ἐπὶ γὰ τῆς ἀυτῆς ἡμέρας Πυθαγόρα τε καὶ Ἀβάριδι Φάλαρις ἐπῆγε κίνδυνον περὶ θανάτου, καὶ ἀυτὸς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων ἐπεσφάγη. καὶ τὸ καθ' Ἐπιμενίδ ἰῶ δὲ τῷ αὐτῷ τούτων ἔστω τεκμήριον. ὥσπερ γὰ Ἐπιμενίδης ὁ Πυθαγόρου μαθητὴς μέλλων ὑπὸ τινῶν ἀναιρεῖσθαι, ἐπειδὴ τὰς Ἐριννύας ἐπεκαλέσατο, καὶ τοὺς τιμωροὺς θεούς, ἐποίησε πάντας ἐπιβουλεύοντας πάντας ἀρδῆν περὶ ἑαυτοῖς ὑποσφαγῆναι, οὕτω δὲ καὶ Πυθαγόρας ἐπαμύνων τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τῆ τῦ Ἡρακλέους ἰῆλω καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ὀξυβρίζοντα καὶ πλημμελῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐπ' ὠφελείᾳ τ ἀνθρώπων ἐκόλασε, καὶ θανάτῳ παρέδωκε δι' αὐτ τῆ χρησμῶ τῦ Ἀπόλλωνος, οἷς ἦν αὐτοφυῶς συμπεφυκὼς ὑπὸ τ ἐξ ἀρχῆς γενέσεως. τῦτο μὲν ἓν τὸ θαυμαστὸν ἀυτῆς ἀνδρείας κατόρθωμα ἄχρι τοῦτῳ μνήμης ἠξιώκαμεν. ἄλλο δὲ τεκμήριον αὖ ποιησώμεθα τὴν σωτηρίαν τῆς ἐννόμυ δόξης, δι' ἣν αὐτός τε μόνος τὰ δοκοῦντα ἑαυτῷ ἔπραττε, καὶ τὰ ὑπὸ τῦ ὀρθῦ λόγυ ὑπαγορευόμενα μήτε ὑπὸ ἡδονῆς, μήτε ὑπὸ πόνυ, μήτε ὑπ' ἄλλυ τινος πάθους

θους ἢ κινδύνου μεθιςάμενος ἀπ' αὐτῆς. οἵτε ἑταῖροι αὐτῷ πρὸ τοῦ τι παραβῆναι τῆς ὡρισμένων ὑπ' αὐτοῦ ἠροῦντο ἀποθανεῖν, ἢ παντοδαπαῖς τε τύχαις ἐξεταζόμενοι, τὸ αὐτὸ ἦθος ἀδιάφορον διεφύλαττον, ἢ μυρίαις τε συμφοραῖς ἡλόντες, οὐδέποτε ὑπ' αὐτῆς μετεβάλοντο. ἦν δὲ καὶ ἀδιάλειπτος παρ' αὐτοῖς παράκλησις, τῷ νόμῳ βοηθεῖν ἀεὶ, καὶ ἀνομίᾳ πολεμεῖν, καὶ πρὸς τὸ εἴργειν καὶ ἀπωθεῖσθαι τὴν ζυφὴν, καὶ σωφρονίζεσθαι ἀπὸ ἡμετέρας σώφρονι καὶ ἀνδρικῷ βίῳ. ἦν δὲ τινα μέλη παρ' αὐτοῖς πρὸς τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πεποιημένα, πρός τε ἀθυμίας καὶ ὀργὰς καὶ θυμοὺς, ἃ δὴ βραδύτατα ἠθοποιώτατα ἐπινενόητο. καὶ πάλιν αὖ, ἕτερα πρὸς τε τὰς ὀργὰς καὶ πρὸς τοὺς θυμοὺς, δι' ὧν ἐπιτείνοντες αὐτὰ καὶ ἀνιέντες ἄχει τοῦ μέσου σύμμετρα πρὸς ἀνδρείαν ἀπειργάζοντο. ἦν δὲ καὶ τοῦτο μίγμα εἰς ἡμερότητος ἕρμα, τὸ πείθεσθαι, ὡς οὐδὲν δεῖ τῆς ἀνθρωπίνων συμπλοκμάτων ἀπροσδόκητον εἶναι πᾶσι τοῖς νοῦν ἔχουσιν, ἀλλὰ πάντα προσδοκᾶν, ὧν μὴ αἰτίαν ἔσχον αὐτοὶ κύριοι ὄντες.

ne vitióq; ſeu periculo, ab illis recedebat. Amici quoq; & familiares ipſius antè, quàm quidquam eorum, quę ab eo definita erant, violarent, mori eligebant, & variis modis fortuniſq; exploratí, eundem morem eumque indifferentem ſervabant, inq; immenſis verſatés miſeriis, nullo unquam modo ab iis vel latum unguem declinaverunt. Adhęc ſine intermiſſione alterum alter adhortabatur, ut legi ſemper opē ferrent, & cum anomiąſcelerumq; licentia, quæ nullis legum repagulis reprimitur, fortiter pugnarēt, item voluptatem coërcerent & repellerent, ſeſéque ab primis ſtatim ortus annis ad temperantem ac virilem vitam conſuefacerent. Prętereà carmina quędam apud ipſos in uſu erant ad animi affectiones repellendas facta, & ad animi ægritudines morſuſq; leniendos, quæ quidem ille ad opem facillimè præſtādam excogitaverat. Rurſū alia ad iras & excandeſcentias reſtinguēdas fecerat, quibus ea intendentes remittenteſque ad moderationem uſq; moderata ad fortitudinem reddebant. Atq; hoc maximum itidem erat ad generoſitatis fulcimentum, ſibi perſuaſum habere ex humanis caſibus nihil apud eos, qui mente intelligentiáque prediti ſūt, inexſpectatum improviſumque eſſe oportere, ſed exſpectanda eſſe omnia, quorum ipſi non exſiſtant authores.

Quin imò si quandóque contingat ipsis vel ira incendi, vel dolore inquietari, vel alia aliqua hisce simili affectione concuti, evestigiò quàm maximè procul amoliebatur. Et unusquisq; ad se reversus concoquere conabatur, & viriliter vitium medicina tollere. Erat verò etiam generale hoc ipsis dogma, labori nõ parcere in disciplinis studiisq; discendis, & omnibus à natura inditæ intemperantiæ & plura habendi cupidinis probationes seu indices diversissimi maximéq; varii. Punitiones sectioneśq; ferro atq; igni, sine ulla recusatione perfectæ, & nec laboribus, neq; ulli tolerantiæ, parcentes. Partim nãq; abstinentia omnium animantium vita præditarum, adhæc ciborum quorundam egregiè exercebatur. partim verò taciturnitas, quæ ἐχεμυθία dicitur, atq; omne silentium, ut lingua contineretur, simul meditatum, eorum fortitudinem in multos annos exercitabat. Itẽ continẽs miniméq; interspirata inquisitio juxta ac apprehensio eorum præceptorum, quæ contemplamur, suntq; captu longè difficillima ibi vigebant. Atq; hac de causa, omnis à vino abstinentia, ac ciborum parcitas somníq; moderatio ac brevitas, itẽ gloriæ divitiarumque ac rerum similium prudẽtia & studium, ut res inutilis negligebatur. Atq; hæc omnia ipsis simul tendebant ad laudem fortitudinis. Ab

οὐ μὴν, ἀλλ' εἴποτε συμβαίη αὐτοῖς ἢ ὀργὴ, ἢ λυπὴ, ἢ ἄλλό τι τῆς τοιούτων, ἐκποδῶν ἀπηλλάττετο. καὶ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἡγούμενος ἐπειρᾶτο καταπέπτειν τε καὶ ἰᾶσθαι τὸ πάθος ἀνδρικῶς. ἦν δὲ ἡμῖν καὶ τὸ περὶ τὰ μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐπίπονον, καὶ αἱ ἐμφύτου πᾶσιν ἀκρασίας τε καὶ πλεονεξίας βάσανοι ποικιλώταται τε, κολάσεις καὶ ἀνακοπαὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ αὐτελούμεναι ἀπαραιτήτως. καὶ οὔτε πόνων, οὔτε καρτερίας οὐδεμιᾶς φειδόμενοι. τοῦτο μὲν ἡ ἀποχὴ ἐμψύχων ἁπάντων, καὶ προσέτι βρωμάτων τινῶν ἀσκεῖτο ἡμῖν. τοῦτο δὲ ἐχεμυθία τε καὶ παντελὴς σιωπὴ, πρὸς τὸ ἡμᾶς κρατεῖν σιωπᾶν δοκοῦσα, ὅτι ἔτι πολλὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτῆς ἐγύμναζεν. ἥτε σύντονος καὶ διάπυστος περὶ τὰ δυσληπτότατα τῆς θεωρημάτων ἐξέτασις τε καὶ ἀνάληψις. ἅμα ταῦτα δὲ ἀοινία καὶ ὀλιγοσιτία, καὶ ὀλιγοϋπνία, δόξης τε καὶ πλούτου καὶ τῆς ὁμοίων ἀνεπιτήδευτος φρόνησις. καὶ ταῦτα πάντα εἰς ἀνδρείαν αὐτοῖς συνετείνετο. οἰκεῖον

τῶν δὲ καὶ δακρύων, καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους φασίν. ἀπεῖχοντο δὲ θύσεων καὶ ἱκετειῶν καὶ πάσης τῆς τοιαύτης ἀνελευθέρου θωπείας, ὡς ἀνάνδρου καὶ ταπεινῆς οὔσης. τῆς δὲ αὐτῆς ἰδέας τῶν ἠθῶν θετέον, καὶ ὅτι τὰ κυριώτατα καὶ σωτηριώτατα τῶν ἐν αὐτῇ δογμάτων, ἀπόρρητα ἐν ἑαυτοῖς διεφύλαττον ἅπαντες ἀεὶ, μὴ ἀκριβοῦς ἐχεμυθίας πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς, ἀνέκφορα δεξιπροῦντες ἀγράφως ἐν μνήμῃ τοῖς διαδόχοις, ἅπερ μυστήρια θεῶν μεταπαραδιδόντες, διόπερ οὐδὲν ἐξεφοίτησε τῶν τε λόγου ἀξίων. μέχρι πολλοῦ διδασκόμενά τε καὶ μανθανόμενα, ἐντὸς δὲ τοίχων μόνον ἐγνωρίζετο. ἐπὶ δὲ τῶν θυραίων, καὶ, ὡς εἰπεῖν, βεβήλων, εἰ καὶ ποτε τύχοι, διὰ συμβόλων ἀλλήλοις οἱ ἄνδρες ἠνίττοντο, ὧν ἔχος ὅζει νῦν, ὧν περιφέρονται τὰ θρυλλούμενα, οἷον, πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλλε, καὶ τὰ τοιαῦτα σύμβολα. ἅπερ ψιλῇ μὲν τῇ θράσει γελοῖόν ἐστιν ὑποθή-

luctu verò in deceſſu cujuſque, ac lachrymis, cūctiſq; ſimilib. illos viros arceri perhibēt. Obſecrationibus & ſupplicationibus omniq; iſtiuſmodi illiberali adulatione ut virum parū decēte, adhęc ſervili & abjecta abſtinebant. Ejuſdem generis formæq; morum & hoc ſtatuendum eſt, quod quæ præcipua in primis, & continentiſſima doctrinarum in ea ſecta ſunt firmamēta, inter ſe arcana omnes ſemper ſervabāt cum exacta ἐχεμυθία ſeu loquendi erga externos eoſq;, quiab ipſorū vitæ inſtituto alieni eſſent, continentia, quę enunciari fas non eſt, ſine ullo ſcripto poſteris ſucceſſoribuſque in memoria conſervantes, quæ ſimul ceu deorum myſteria tradebant. Quamobrem nihil eorum, quę alicujus momenti eſſēt egrediebatur. Iam quæ longo temporis ſpatio tùm docebantur, tùm diſcēdo percipiebātur, intra privatos tantū parietes cognoſcebantur. Cum externis verò, &, ut ſic dicam, prophanis, ſi quandoq; uſus ferret congrediendum eſſe, nequaquam ſua ſacra enunciabāt, ſed per ſymbola & arcanas teſſeras obſcurè latenterq; ſibi mutuo ſenſa mētis velut ænigmatibus ſignificabant. Quorum nunc veſtigium eſt, quod unum ex iis eſt, quæ vulgo jactata circūferūtur: *Ignem gladio ne fodito.* Et id genus alia ſymbola, quæ juxta ſimplicem nudamq; expoſitionem anilibus cōmē-

tis

tis & fabulis ſimilia eſſe videntur. At explicata admirabilem quādam & incredibilem utilitatem fructumq; percipientibus præbēt. Omniū verò maximum ad fortitudinem præceptum eſt, præcipuum ſcopum propoſuiſſe, quaſiq; album, in quod jacularentur, ut ab prima infantia cōpreſſum quaſi in vīnculis animum, inde ab tantis planè carceribus vinculisq; aſſererent & liberarēt. Quo ſine nihil omninò quis ſani aut veri didicerit, neque etiam perſpexerit, quo ſenſuū id, quod morbidum eſt, operetur. Mens enim, ſecundum eos, cuncta videt & cuncta audit. Cætera verò muta & cœca ſunt. Secūdò cùm quid tandem ab eo perpurgatum eſſet, ſtudio ſupra modum invigilabant, & variis modis idoneis redditis per mathematicas cerimonias tū utilitatem afferentes, tùm etiam divinas illis inſtillare, itemq; participes eos reddere ſtudebāt, ut nec is, qui corporib. emigraret, metu percelleretur, neque ad corporum expertia tranſlatus, prę lucidiſſimo eorum fulgore oculos averteret, deniq; perpeſſionū ac malorum, quæ animam corpori affigunt, & quaſi impagibus infibulant, nullam curam haberet, & nihili ea faceret. In ſumma ad omnia invictū & indomitū reddunt, quæ ortus & generationis habent authoritatē, & ad mala ſuſtinēda ſenſim deducunt. In hiſce. n. omnibus

καις εἴοικε. διαπυρσόμενα δὲ θαυμαστὴν ἵνα μὴ σεμνὴν ὠφέλειαν παρέχεται τοῖς μεταλαβέσι. μέγιστον δὲ πάντων πρὸς ἀνδρείαν παράγγελμά ἐστι, τὸ σκοπὸν προθέσθαι τὸ κυριώτατον ῥύσασθαι δὲ ἐλεύθερῶσαι τῆς τοσούτων εἱρμῶν καὶ συνδέσεων τὸ κατεχόμενον ἐν βρεφῶν νοῦν, ἔ χωρὶς ὑγιὲς οὐδὲν ἄν τις οὐδὲ ἀληθὲς τὸ παράπαν ἐμάθοι, οὐδ' ἂν κατίδοι, δι' ἧς τὸ νοσῶν ἐνεργῶν αἰσθήσεως. νοῦς γὰρ καὶ αὐτοὺς πάντ' ὁρᾷ καὶ πάντ' ἀκούει, τ' ἄλλα δὲ κωφὰ καὶ τυφλά. δεύτερον δὲ τὸ ὑφαπτυδάζειν διακαταρθὲν τὶ λοιπὸν αὐτῷ καὶ ποικίλως ἐπιτηδειωθέντων διὰ τῆς μαθηματικῶν ὀργασμῶν τὸ τηνικάδε τῆς ὀνησιφόρων τὸ καὶ θείων ἐντιθέναι καὶ μεταδιδόναι, ὡς μήτε τ' σωμάτων ἀφιςάμενον ἀποδειλιᾶν, μήτε πρὸς τὰ ἀσώματα προσαγόμενον ὑπὸ λαμπροτάτης αὐτῆ μαρμαρυγῆς ἀποστρέφεσθαι τὰ ὄμματα, μήτε προσηλούντων τῷ σώματι τ' ψυχὴν παθημάτων, καὶ προσπειρώντων ἐπιστρέφεσθαι. ὅλως δὲ ἀδάμαντον ἕξιν πρὸς πάντα γνωσιουργά, καὶ καταγωγὴ παθήματα. ἡ γὰρ διὰ τούτων πάντων γυμ-

γυμνασίαι καὶ ἄσκησις τῆς τελειοτάτης ἀνδρείας ὧν ἐπιτήδευσις. τοσαῦτα καὶ περὶ τῆς ἀνδρείας ἡμῖν τεκμήρια κείσθω περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῶν Πυθαγορείων ἀνδρῶν.

exercebantur, & ut sibi ad perfectissimam fortitudinem aditum pararent, in illis studium & operam ponebant. Atq; hæc tanta de fortitudine tùm Pythagoræ, tùm reliquorum Pythagoricorum indicia & argumenta nobis posita sunto.

Κεφ. λγ.

Περὶ φιλίας οἷα τε ἦν, καὶ ὅσον παρὰ Πυθαγόρᾳ αὐτῆς, καὶ ὅπως εἰς πάντας αὐτὴν διήτεινε, ποία τε αὐτῆς εἶδη κατεστήσατο, καὶ τίνα ἔργα σύμφωνα τοῖς ἐπιτηδεύμασιν οἱ Πυθαγόρειοι διεπράξαντο.

CAP. XXXIII.

De amicitia tùm qualis ea fuerit, tùm etiam quàta apud Pythagoram habita sit, & quopacto eam ad omnes extenderit, quotq; ejus constituerit species, & cujusmodi opera studijs ipsorum convenientia Pythagorici perfecerint.

Φιλίαν δὲ διαφανίσατα πάντων πρὸς ἅπαντας Πυθαγόρας παρέδωκε. θεῶν μὲν πρὸς ἀνθρώπους δὲ εὐσεβείας καὶ ἐπιστημονικῆς θεραπείας. δογμάτων δὲ πρὸς ἄλληλα, καὶ καθόλως ψυχῆς πρὸς σῶμα, λογιστικοῦ τε πρὸς τὰ παρὰ λόγου εἴδη, διὰ φιλοσοφίας καὶ τῆς κατ' αὐτὴν θεωρίας, ἀνθρώπων δὲ πρὸς ἀλλήλους. πολιτῶν μὲν διὰ νομιμότητος ὑγιοῦς, ἐ. τροφόλων δὲ διὰ φυσιολογίας ὀρθῆς. ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα, ἢ τέκνα ἢ ἀδελφοὺς, καὶ οἰκείους διὰ κοινωνίας ἀδιάστροφον. συλλήβδην δὲ πάντων πρὸς ἅπαντας, ἔ προσέτι καὶ ἀλόγων ζώων τινὰ διὰ δικαιοσύνης καὶ φυσικῆς ἐπιπλοκῆς καὶ κοινό-

Iam amicitiam Pythagoras omniũ erga universos mortales apertissimè tradidit. Deorum quidem erga homines amor studio religionis ac pietatis, itemq; cultus qui scientiam continet, declaratur. Disciplinarum verò inter se mutuo atque omninò animi cum corpore, atq; id quod ratione præditum est, ad eas species, quæ ratione carent, per philosophiam ejusque contemplationem conciliabat, hominum itidem erga se mutuo, civium quidem per sanam juris & legũ observationẽ: externorum verò & alienigenarũ per rectam naturæ disquisitionem. viri in uxorem vel liberos vel fratres, ac domesticos per communionem minimè perversã tortuosamq; constringebat. Et summatim omnium erga omnes, adhæc verò quædam animalia ex illo genere, quæ ratione destituta sunt, per justitiam & naturalem affinitatem cõ-

munionemq; moderabatur. Quin & corporis alioqui caduci & mortalis insciplum consensum conspicimus, pacem simul & coagmentationē, naturę facultatibus ea omnia, quæ sibi cōtraria sunt, expellentibus, per sanitatem & victus rationem sobrietatemq; ad imitationem status temporis felicioris, qui est in mundi elementis. In hisce omnibus (præsertim cùm unum idemq; sit per comprehensionē amicitiæ nomen) sine ulla cōtroversia certissimèque inventor juxta ac legislator erat Pythagoras. Adeóq; admirabilem iis, qui ea utebantur, amicitiam tradidit, ut plerìq; etiamnum de iis, qui sibi ipsis amicè & benevolè cupiunt, *de numero sunt Pythagoricorum.* Oportet autē ut de hisce Pythagoræ disciplinā adjiciamus, & adhortationes, quibus apud familiares & discipulos suos utebatur. Illi igitur viri ex vera amicitia certamina & contentiones exigere & expugnare admonebantur. Et quidem maximè ex omni amicitia, si fieri possit, sin verò minus, saltem ex patria amicitia, prorsumq; ex ea, quæ consistit inter ævo seniores exigemus. Similiter verò etiam ex ea, quam habemus cum iis, qui nos beneficiis affecerunt. Nam vel acrius contendere cum talibus vel certare, cùm nos ira vel alius aliquis istiusmodi affectus corripuerit, pestis est, non salus amicitiæ, quæ exsistit. Di-

πτος. σώμαίος δὲ καθ' ἑαυτὸ θητὲ τῇ ἐπικειμένων αὐτῇ ἐναντίων δυνάμεων εἰρήνῃ τε καὶ συμβιβασμὸν, δι' ὑγείας καὶ τῆς εἰς ταὐτὸ διαίτης καὶ σωφροσυνῆς καὶ μίμησιν τῆς ἐν τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις εὐστηρίας. ἐν πᾶσι δὴ τούτοις, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ σύλληψιν τοῦ τῆς φιλίας ὀνόματος ὄντος, εὑρεῖν καὶ νομοθέτην ὁμολογουμένως Πυθαγόραν ἐχρῆν. καὶ οὕτω θαυμαστὴν φιλίαν παρέδωκε τοῖς χρωμένοις, ὥστε ἔτι καὶ νῦν τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι τῇ σφοδρότερον ἐννοοῦντων ἑαυτοῖς, ὅτι τῶν Πυθαγορείων εἰσι. δεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων ἡ Πυθαγόρου παιδείαν παραθέσθαι, καὶ τὰ παραγγέλματα, οἷς ἐχρῆτο πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ γνωρίμους. παρακελεύοντο οὖν οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐκ φιλίας ἀληθοῦς ἐξαιρεῖν ἀγῶνας καὶ φιλονεικίας. μάλιστα μὲν ἐκ πάσης, εἰ δυνατὸν, εἰ δὲ μὴ ἐκ γε τῆς παρ' ἡμῖν, καὶ καθόλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς εὐεργέτας. τὸ γὰρ διαγωνίζεσθαι ἢ διαφιλονικεῖν πρὸς τοὺς τοιούτους ἐμπεσούσης ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου πάθους οὐ σωτήριον ὑπάρχοντος φιλίας. ἔφασαν

σαν δὲ δεῖν ὡς ἐλαχίστας ἀμυχάς τε καὶ ἑλκώσεις ἐν ταῖς φιλίαις ἐγγίνεσθαι, ἐὰν ἐπιγίνωνται, εἶκειν καὶ παρεῖναι ὀργῆς. ἀμφότεροι μὲν μᾶλλον, πλὴν ὁ νεώτερός τε καὶ τῆς εἰρημένων τάξεως ἔχων ἥνδηποτε, τὰς ἐπανορθώσεις τὰς καὶ νουθετήσεις, ἃς δὴ παιδαρτάσεις ἐπάλουν ἐκεῖνοι, μετὰ πολλῆς εὐφημίας τε καὶ εὐλαβείας φέρεσθαι δεῖν ἐφιέμενοι καὶ τῆς πρεσβυτέρων τοῖς νεωτέροις. καὶ πολὺ ἐμφαίνεσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ παιδικόν τε καὶ οἰκεῖον. οὕτω γὰρ εὐχήμονα τε γίνεσθαι καὶ ὠφέλιμον τὴν νουθέτησιν, ἐκ φιλίας παιδικῆς ποτε ἐξαρτᾶν πίστιν, μήτε παίζοντας, μήτε παιδάζοντας. οὐ γὰρ ἔτι ῥᾴδιον ἔσεσθαι διαμαίνειν τὴν ὑπάρχουσαν φιλίαν, ὅταν ἅπαξ ἐμπέσῃ τὸ ψεύδεσθαι εἰς τὰ τῆς φασκόντων φίλων ἔθη. φιλίαν μὲν ἀποχωρίσειν ἀτυχίας ἕνεκα, ἢ ἄλλης τινὸς ἀδυναμίας τῆς εἰς τὸν βίον ἐμπιπλούσης, ἀλλὰ μόνην εἶναι δόκιμον ἀπόγνωσιν φίλου τε καὶ φιλίας, ἢ γνωμένην δι' κακίαν μεγάλην τε καὶ ἀπανόρθωτον. ἐχθρὰν ἑκόντα μὲν μηδένα ποτὲ ὠφελεῖσθαι πρὸς τοὺς μὴ τελείους κακοὺς· ἀράμενον δὲ μένειν εὐγνώμονα, ἐν τῷ δέ-

xerunt autem in amicitiis, quam minima tubera & exhulcerationes esse debere, & si exsistat subitò coortæ, tùm fugiendam vincendāq; esse iram. Ambo quidem & maximè tamen, qui annis junior est, & qui dictorum ordinē aliquem qualem qualem habet, judicabant correctiones juxta ac admonitiones, quas illi παιδαρτάσεις, hoc est, puerorū institutiones vocabant, cum multa laude linguæq; favore ac cautione pietatéq; junioribus, idque ab senioribus fieri oportere. Atque in eis, qui monita edunt, multum apparere salutarem & amicam correptionem. Ita enim cōmonitionem honestam simul & utilem fore, si ex amicitia nec ludos agentes, nec seria tractantes fidē non exterminemus. Siquidem facile non esse, ut sana & integra sit, quæ exsistit, amicitia, si quādo semel in illorū, qui se amicos esse perhibēt, mores, mēdaciū inciderit. Amicitiā non esse vel adversæ fortunæ, vel alterius alicujus impotētiæ, reive, quę præstari nequeat, & in hanc vitam ferè soleat incidere, causſa repudiandam: sed eam solā probandam esse reprobationē tàm amici, quàm amicitiæ, quæ evenit propter magnū aliquod, & quod correctionē aliquā requirit, malum, voluntariam quidē inimicitiā nequaquā curari, nisi in iis, qui perfectè & consūmatè mali sūt. * * * * in cōcertādo, nisi ejus, quo

cum contendimus, mores in deterius fuerint prolapsi, atq; animi exsistat alienatio. Pugnandũ aũt esse nõ verbis, sed re ipsa aq; actione, idq; legitimũ & pium esse bellum. Cæterùm ut homo cũ homine quasi belligeret, nullã quidem esse causſam in vim potemiamq; discriminis ac contentionis, hoc principium solicitè, quã maximè fieri poterit cavendum esse. In amicitia, quę vera futura sit, quàm plurima dixetũt esse oportere, quæ definita ac solennia summóq; jure determinata sunt. Hęc autem probè, nec temerè esse judicata: & quidem in unamquamq; consuetudinem amicitiam sepositam esse oportere, ut nulla consuetudo negligẽter ac temerè ineatur, sed cum pudore ac verecundia, item cum severitate & recto ordine, neq; ullus affectus temerè, pravè vitioséq; excitetur, qualis est cupiditas vel ira. Eadem quoq; contra reliquas & quæ supersunt, affectiones dispositioneśq; ratio est. Quinimò facilè quis colligat, ipsum quoq; non ocitãter alienas amicitias declinare, sed valde etiam diligenter eas amputare & cavere, déq; eo ipso ad multas usque ætates amicitiã inter se mutuo nequaquam perfunctorie, sed severiter observaviſſe. Idq; liquidum esse ex ils, quæ Aristoxenus in libro de Pythagoricæ vitæ instituto ipse met se exaudisse air, cùm Dionysius Siciliæ tyrãnus regno

πολεμεῖν ἂν μὴ μεταπέσῃ τὸ ἦθος τὸ διαφερόμενον, καὶ προσγένηται εὐγνωμοσύνη. πολεμεῖν δὲ μὴ λόγῳ ἀλλὰ τοῖς ἔργοις. νόμιμον δὲ εἶ καὶ ὅσιον τὸ πολεμεῖν. καὶ ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ πολεμήσῃ, αἴτιον μηδέποτε γίνεσθαι εἰς δυνάμεως διαφοράς, εὐλαβεῖσθαι ταύτην τὴν ἀρχήν, ὡς οἷόν τε μάλιστα, ἐν τῇ μελλούσῃ ἀληθινῇ ἔσεσθαι φιλίᾳ, ὡς πλεῖστα δὲ ἐνέφαινεν εἶ τὰ ὡρισμένα καὶ νενομισμένα. καλῶς δὲ ταῦτα εἶ κεκρικέναι καὶ μὴ ἰδιᾷ, ἐδόκει δὲ εἰς ἦθος ἕκαστον κατηχεῖσθαι δεῖν εἶ, ὅπως μήτε ὁμιλίαι μηδεμίαι ὀλιγώρως τε καὶ ἰδιᾷ γίνεσθαι· ἀλλὰ μεθ' αἰδοῦς τε καὶ σωφροσύνης καὶ τάξεως ὀρθῆς. μήτε πάθος ἐγείρηται μηδὲν ἰδιᾷ, καὶ φαύλως καὶ ἠκρατισμένως, οἷον ἐπιθυμία ἢ ὀργή. ὁ αὐτὸς τε λόγος καὶ περὶ τῶν λειπομένων παθῶν τε καὶ διαθέσεων. ἀλλὰ μὴν τεκμήραιτο ἄν τις καὶ περὶ τοῦ μὴ παρέργως ἀπὸ τὰς ἀλλοξίας σπουδαίως ἀποκαμπτειν αὐτὰς καὶ φυλάττεσθαι, καὶ περὶ τοῦδε μέχρι πολλῶν γενεῶν τὸ φιλικὸν πρὸς ἀλλήλους ἀνέκδοτος διαθεσπισθῆναι. ἔλεγε δὲ καὶ Ἀριστόξενος ἐν τῷ περὶ Πυθαγορικοῦ βίου αὐτὸς διηκηκοέναι φησὶ, Διονυσίου τοῦ Σικελίας τυράν-

νου

τε ὅτι ἐκπεσὼν τῆς μοναρχίας γράμματα ἐν Κορίνθῳ ἐδίδασκεν. „ φησὶ γὰρ ὁ Ξενοκράτης οὐκοῦν „ δεῖ δακρύων καὶ πάντων τοὺς „ εἴργειν τοὺς ἀνδρας ἐκείνους, ὡς ἐν „ δίκῃ μάλιστα. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ „ περὶ θωπείας καὶ δεήσεως καὶ λιτανεί- „ ας καὶ πάντων τοιούτων. Διονύσιος „ ἐν Κορίνθῳ τὸν συμπότου, ἀφικο- „ μένους εἰς Κόρινθον πολλάκις ἡμῖν ὑπ- „ ελάμβανε περὶ τῆς Φιντίου καὶ „ Δάμωνος τῶν Πυθαγορείων. ἦν δὲ „ σύνηθες αὐτῷ περὶ τοῦ θανάτου λόγους „ ἐκφέρειν καὶ δεήσεις καὶ ἱκετείας „ οἵους οἰόμεθα εἶναι. τινὲς ἔφη τῶν περὶ „ αὐτὸν διαβεβλῆσθαι, οἱ πολλάκις ἐ- „ ποιοῦντο μνείαν τῶν Πυθαγορείων, δι- „ αστρόπους καὶ δαιμονιώμενοι. ἐπ- „ ηρώτησε δέ ποτε ἐκεῖνος αὐτοὺς, εἰ „ λήσοιτο δοκεῖ ἐκκεκωφὼς ἂν αὐτῷ εἶναι „ σημάντης αὐτῷ, καὶ προσπαίοις „ πίσις, καὶ ἡ πάθοια, εἴ τις παρεμ- „ ύοιεν εἰς φορὰν ἀξιόχρεων. ἀπιλε- „ γόντων δὲ τινῶν, καὶ γνωμένης φι- „ λονεικίας σωστικῶς ἐπὶ τοὺς „ περὶ Φιντίαν, ἐναντίον τέ τινα τῶν κα- „ τηγόρων αὐτῷ εἰπεῖν, ὅτι φανερὸς γέ- „ νοιτο μὴ τινῶν ἐπιβουλευόντων αὐτῷ. ἐ- „ κεῖνο μὲν μάλιστα θαυμάζειν τὸν παρόν- „ τα ἐκεῖνον, καὶ τὸν ἀληθῆ λόγον πι- „ θανῶς οὕτω γράφειν. τὸν δὲ Φιντίαν „ θαυμάζειν τὸν λόγον. ὡς δ' αὐτὸς „ διαῤῥήδην εἰπεῖν, ὅτι ἐξέτασιν

elapsus, Corinthi literas doceret. Ita enim inquit Aristoxenus. *Ab lachrymis & lachrymis talibusque omnibus viros illos arceri, quàm maximè æquum est. Eadem verò etiam ratio est de adulatione, rogatione, & supplicatione, atq; id genus omnibus aliis. Dionysius igitur cum regno expulsus Corinthum perveniſſet, frequenter nobis de Phintia & Damone Pythagoræis commemorabat. Erant autem hæc de vadimonio, & promiſſione mortis facta. Modus autem fideiussionis ferè talis erat. Quosdam ex iis, inquit, qui familiariter cum ipso congrediebantur, & crebrò Pythagoræorum mentionem faciebant, carpentes & irridentes, ebsque vanos & inflatos appellantes, atque addentes ipſorum gravitatem fidemque simulatam, adeóque rigorem affectuum ut vanum penitùs exſtirpatum iri, ſi quis in calamitatem gravem atque ope indigam incideret. Contradicentibus verò nonnullis & exorta contentione, ita ut acies in familiares Phintiæ ipſiusque Phintiam inſtrueretur, & contrà quidam ex ejus accuſatoribus dixiſſet, ipſum cum certis quibusdam palàm ipſi inſidiatum fuiſſe, hócque teſtimonio ab illis ipſis, qui præſentes adeſſent, comprobari, atque indignationem admodum probabiliter excitare. Verùm Phintias ſermonem admirari. Quum autem ille palàm & aperte dixiſſet, hæc diligenter eſſe in-*

vestigata atque explorata, eumque mori oportere, Phintiam subdidisse, si ita ei visum decretumque esset, ne hæc sic fieret: saltem, inquit ille, roga & oro, ut quod dixi reliquum est, cum meorum, tùm Damonis commendandorum atque ordinandorum caussa, mihi concedatur. Atque hoc eum impetrauisse. Conviuebant enim bi viri, réque suas omnes inter se communes habebant. At cùm Phintias Damone longius itaque proiectus esset, pleraque rei familiaris onera in se recepserat. Itaque rogauit ut harum ordinandarum caussa, Damona vade dato dimitteretur. Tum Dionysius admiratus percunctatusque est, an quis se mortis pro illo præstaturus esset vadem, & quis ille esset. Cùm verò Phintias jussisset, ut accerseretur Damon, atque illo quæ accidissent, exandiuisset, statim se, ac vadimonium promisit, & quidem fuit ibi, donec rediisset Phintias. Itaq; ipse se ob ea confestim obstupefactum fuisse ait. Cæterùm actores qui à principio, ut hæc explorarent, introduxerant, Damonem irridere, quasi in crimine relinquendi, & fauni salsissimè excipere, certum eum cõpensationis vice datũ fuisse dicere. Quum verò jam sol occasum peteret, advenit Phintias occidendus. Quo nomine omnes vehementer obstupefacti juxta ac decepti fuerunt. Ipse igitur Tyrannus complexus osculatusq; viros obnixè rogare cœpit, ut se tertiũ in societatẽ amicitiæ reciperẽt & ascriberẽt. Verùm illi

ταῦτα ἀκριβῶς, καὶ δεῖ αὐτὸν ἀπο-
θνήσκειν, εἰ μὴ ὁ Φιντίας, ὅτι οἱ οὕτω
ἔδοξε καὶ ἐκέλευσε, τὰ πρὸς αὐτὸν διαθῆται,
ἀξιώσειε γε αὐτῷ δοθῆναι τὸν λοι-
πὸν ἀριθμὸν, ὅπως οἰκονομήσηται
τά τε καθ' ἑαυτὸν, καὶ τὰ τοῦ Δά-
μωνος συμπέζων γὰρ οἱ ἄνδρες οὗτοι
καὶ ἐκοινώνουν ἀπάντων. Πρεσβύ-
τερος δὲ ὢν ὁ Φιντίας, τὰ πολλὰ
τῆς περὶ οἰκονομίαν ἦν εἰς αὐτὸν ἀ-
ναληφώς. ἠξίωσεν οὖν ἐπὶ ταῦτα ἀ-
φεθῆναι, ἐγγυητὴν καταστήσας τὸν
Δάμωνα, ἔφησαν. ὁ Διονύσιος θαυ-
μάσας τε καὶ ἐρωτήσας εἰ ὄζει ὁ
ἄνθρωπος ἐστὶν, ὡς τις ὑπομενεῖ
θανάτου ἡλικίας ἐγγυητής. φήσαντος
δὲ τοῦ Φιντίου μεταπέμπεσθαι ἡλικὸν
τὸν Δάμωνα καὶ διακούσαντα τὰ
συμβεβηκότα, φήσειν ἐγγυᾶσ-
θαί τε, καὶ μέχρι αὐτοῦ, ἕως ἂν ἐπα-
νέλθῃ ὁ Φιντίας. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ
τούτοις εὐθὺς ἐκπλαγῆναι ἔφη. ἐκεί-
νους δὲ τοὺς ἐξ ἀρχῆς εἰσαγαγόντας
τὸ διάπειρον, τὸν Δάμωνα χλευά-
ζειν, ὡς ἐγκαταλειφθησόμενον, καὶ
σπουδῆς ἕνεκα ἀνιδρύτως λέ-
γειν. ὄψιος δ' ἦν ἤδη τῆς ἡλίου περὶ
δύσιν, ἥκειν τὸν Φιντίαν ἀποθα-
νούμενον. ἐφ' ᾧ πάντας ἐκπλαγῆ-
ναί τε καὶ ἀλυσθῆναι. αὐτὸς δ' ὁ
ἔφη, περιβαλών τε καὶ φιλήσας
τοὺς ἄνδρας, ἀξιῶσαι εἶναι αὐτὸν
εἰς τὴν φιλίαν παραδέξασθαι. τοὺς δὲ

» μηδενὶ ξόπτῳ, καίτοι λιπαρ-
» ρούντος αὐτοῦ, συγκατάθεί-
» ται εἰς τὸ τοιοῦτον. Καὶ ταῦτα
μὲν ὁ Ἀριστόξενος, ὡς παρ
αὐτοῦ Διονυσίου πυθόμενος φη-
σί. λέγεται δὲ ὡς καὶ ἀγνο-
οῦντες ἀλλήλους οἱ Πυθαγό-
ρειοι ἐπειρῶντο φιλικὰ ἔργα
διαπράττεσθαι, ὅτου τῆς εἰς
ὄψιν μηδέποτε ἀφιγμένων, ἤ-
ντινα τεκμήριον τι λαβεῖν, τοῦ
μετέχειν τῆς αὐτῆς λόγων,
ὧς τ' ἐκ τῆς τοιῶνδε ἔργων μηδ'
ἐκεῖνον τὸν λόγον ἀπίστασθαι. ὡς
ἄρα οἱ παυσαῖοι ἄνδρες, καὶ
πρόσωτάτω γῆς * οἰκοῦντας,
φίλοι εἰσὶν ἀλλήλους πρὶν ἢ
γνώριμοί τε καὶ προσήγοροι γε-
ένθαι· κατάχθῆναι γοῦν φα-
σὶ τῆς Πυθαγορείων τινὰ μα-
κρὰν, καὶ * ἐφήμερον ὁδὸν βα-
δίζοντα εἰς τὸ πανδοχεῖον.
ὅτου δὲ καὶ ἄλλης παντο-
δαπῆς αἰτίας, εἰς νόσον μα-
κρὰν τε καὶ βαρεῖαν ἐμπεσεῖν, ὡς-
τ' ἐπιλιπεῖν αὐτὰ τὰ ἐπιτήδεια. ὁ
μὲν τοι πανδοχεὺς, εἴτε οἴκτῳ τῷ
ἀνθρώπου, εἴτε καὶ ὑποδοχῆ παν-
τὰ παραχέσθαι, μήτε ὑπηρεσίας
τινὸς φεισάμενον μήτε δαπάνης
μηδεμίας. ἐπειδὴ δὲ κρείττων
ἦν ἡ νόσος, τὸ μὲν ὑποθνή-
σκειν * ἑλόμενον γράψαι τι σύμ-

nullo modo, etsi ipso admodum obtestante obsecrante q; in hoc illi assensi sunt, nec tale in hominem beneficium conferre voluerunt.
Atque hæc Aristoxenus, quasi ex ipso Dionysio audita commemorat. Ajūt verò Pythagoricos ignorātes sibi mutuo etiam conatos officia amicitiæ exhibere, idq; ab iis etiam tentatum, qui nequaquam sub aspectum veniſſent, quum signum aliquod volent capere, ut eorundem sermonum participes sint, ita ut istiusmodi operibus ne illū quidem sermonem suspectum habeant, nec illi fidem derogent. Vsque adeò ut illi, qui viri boni sunt, quàm lōgissimè terrarum habitantes inter se amicitiæ leges observent antè, quàm ullam inter se notitiam pararint, & alter alterum mutua consalutatione cōpellarint. Itaq; quendam ex Pythagoricis aiunt, cùm longam eamq; diurnam viam pedibus confeciſſet, indiversorium publicum fuiſſe delatum: * at præ lassitudine & alia non simplici causa, eum in longum gravemq; morbum incidiſſe, ita ut eum vitæ necessaria destituerent. Verùm caupo vel commiseratione tactus ergo hominē, vel etiam commendatione omnia, quæ necessaria forent, suppeditabat, nulli nec officio, nec ullis sumptibus parcens. Quum autem violentior esset morbus atque is prævaleret, iamq; mortivicinus esset, scripsiſſe eum symbolum

bolum quodpiam in tabula, atq; hoc mississe ad cauponem, ut eum vicissim beneficio afficeret, tabula propter viam publicam projecta, diligenter considera, inquit, ecquis ex pertranseuntibus, symbolum lectiraturus sit. Nam hunc ei persoluturū esse, ajebat, quidquid erga se sumptuū fecisset, ac pro se gratiam repensurum. Caupo postquàm exspiravisset eum sepeliit, ejusq; cadaver ultimo honore affecit, nullam quidem spem habēs, se sumptus, quos fecerat, receptuum esse, neque se ullo ab quopiam coram, qui tabulam lectuti essent, beneficio ac remuneratione iri affectum. Nihilominus tamen morientis jussibus motus & perterritus, tabulam passim in medium exponere conabatur. Longo verò tempore pòst quidam Pythagoricorum isthac trasiens tabulæ adstitit, &, quis fuisset, qui symbolum posuerat, intellexit, neque omni exquisitè cognita, cauponi multo amplius pecuniæ, quàm insumsisset, persolvit. Sanè Cliniam Tarentinum ajunt, quum audiret, quemadmodum Prorus ille Cyrenæus Pythagoricorum sermonum æmulator & studiosus, de omnibus fortunis suis periclitaretur, pecuniis satis amplis collectis Cyrenē versus navigavisse, hàncq; profectionem susceptisse, ut res Prori com-

ξολον ἐν σίναξι, & ὅπως εἴλαι ὁ-
πως ἀντιπάθοι * ἐκριπιὰς ἢ δέλ-
τον παρὰ ἢ ὁδὸν, διασκοπεῖ ἄς
τις τ παρόντων ἀναλαμβάνει τὸ σύμ-
βολον. τοῦτον γὰρ ἔφη αὐτῷ ἀπο-
δώσειν τὰ ἀναλώματα, ἅπερ
εἰς αὐτὸν ἐποιήσατο, & χά-
ριν ἐπίσης ὑπὲρ ἑαυτῆ. τὸν
δὲ παιδοχέα μὴ τὴν τελευτὴν
θάψαι τε καὶ ἐπιμεληθῆναι τῦ
σώματος αὐτῦ. μὴ μὴν τοιγε, ἐλ-
πίδας ἔχων τῦ κομίσασθαι τὰ
δαπανήματα, μή τι γε & πρὸς
εὐπαθεῖν πρός τινες τ ἀναγινω-
ριούντων τὸν δέλτον. ὅμως μὲν
τοι διαπειρᾶσθαι ἐκπεπληγμένον τὰς ἐντολὰς, ἐκτιθέναι τε
ἑκάστοτε εἰς τὸ μέσον τὸν σί-
ναπα. χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστε-
ρον τῆς Πυθαγορικῶν τινα πα-
ριόντα ἐπιγνῶναι τε & μαθεῖν
τὸν θέντα τὸ σύμβολον, ἐξ-
στάσαι τε τὸ συμβὰν, καὶ πρὸ
παιδοχῆ πολλῷ πλέον ἀργύ-
ριον ἐκτῆσαι τῆς δεδαπανω-
μένων. Κλεινίαν γε μὲν τὸν
Ταραντῖνον φασὶ πυθόμενον, ὡς
Πρῶρος ὁ Κυρηναῖος τῆς Πυ-
θαγορείων λόγων ζηλωτὴς ὤν,
κινδυνεύοι περὶ πάσης τῆς
οὐσίας, συλλεξάμενον χρήμα-
τα, πλεῦσαι ἐπὶ Κυρήνης καὶ
ἐπανορθώσασθαι τὰ τῦ Πρώ-

ρου

ρου πραγματα, μὴ μόνον τὴν μειῶσαι τὴν ἑαυτῆ οὐσίαν ὀλιγωρήσαντα, ἀλλὰ μηδὲ τὸν ὑπὲρ τῆ πλοῦ κίνδυνον φυγόντα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Θίσβεα τὸν Ποσειδωνιάτην ἀκοῆ μόνον ἱστορῶντα, ὅτι Θυμαρίδης ἦν Πάριος τῆς Πυθαγορείων, ἐπίκα συμπεσὼν εἰς ἀπορίαν αὐτὸν καταστῆναι ἐκ πολλῆς οὐσίας, πλεύσαντα φασὶν εἰς τὴν Παρὸν, ἀργύριον συχνὸν συλλεξάμενον καὶ ἀναπτήσασθαι αὐτῆ τὰ ὑπάρξαντα. καλὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τῆς φιλίας τεκμήρια. πολὺ δὲ τούτων θαυμασιώτερα ἦν τὰ περὶ τῆς κοινωνίας τῶν θείων ἀγαθῶν, καὶ τὰ περὶ τὴν τῆ νοῦ ὁμοιότητα, καὶ τὰ περὶ τὴν θείας ψυχῆς παρ' αὐτοῖς διορισθέντα. παρήγγελλον γὰρ ἀλλήλοις μὴ διασπᾶν τὸ ἐν ἑαυτοῖς θεῖον, ἰκανοὺς εἰς θεοπρεπείαν τινα, καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἕνωσιν, καὶ τὴν τῆ νοῦ κοινωνίαν, καὶ τὴν τῆς θείας ψυχῆς ἀπείβλεπον αὐτοῖς ἡ πᾶσα τῆς φιλίας σπουδὴ δι' ἔργων καὶ λόγων· τοῦτο δὲ ἐκ ἂν ἔχοι τις εὑρεῖν ἄλλο βέλτιον, ὅτε ἐν λόγοις λεγόμενον, ὅτε ἐν ἐπιπνεύμασι πραττόμενον. οἶμαι δὲ ὅτι καὶ πάντα τὰ φιλίας ἀγαθὰ ἐν αὐτῆ περιέχεται. διόπερ καὶ ἡμεῖς ὧν-

minutas in meliorem ſtatũ ac cõditionẽ reſtitueret, non modò re ſuâ familiari quã imminuturus eſſet, contẽtâ, verùm etiã navigationis ne quidem diſcrimen & periculum ſubterfugit. Ad eundem modum etiam Theſterẽ Poſſidoniatẽ ajunt, cùm ſolùm ex rumore intelligeret Thymaridem Parium de ſecta eſſe Pythagoræorũ, cùm in eam calamitatem deveniſſet, ut fortunis omnibus, iiſque haud ſanè mediocribus, ſed peramplis eſſet everſus, navigationẽ inſtituiſſe in Parũ inſulã, collectaq; affatim pecunia ei fortunas, quæ prius fuerant, recuperaviſſe. Pulchra igitur & eximia hæc quoque ſunt amicitiæ indicia. Multò autem hiſce ea admirabiliora erant, quæ de communione ſanctorum bonorum, quæque item de mentis conjunctione atque animo divino apud ipſos definita determinataque erant. Admonebant enim ſeſe mutuo, ne deum, qui in ipſis eſſet, diſcerperent. Itaque in divinam quandam commiſtionem atque unionem cum Deo, & mẽtis animæque divinæ communionem, apud ipſos univerſum amicitiæ ſtudium tum re, tum verbis reſpiciebant. Eo autem nemo aliud quid melius vel verbis vel libris prolatum, nec ſtudiis etiam factum invenire poterit. Omnia autem amicitiæ bona in eo contineri exiſtimo, quapropter & nos in hoc ve-

luti capite omnes meliores Pythagoricæ amicitiæ conditiones complexi, plura de ea dicere supersedemus.

CAP. XXXIIII.

Sparsim quædam commemorantur, quæ tum dixerit, tum fecerit ipse Pythagoras, vel posteri, qui eius Philosophiam exceperunt, quæ scilicet dicta non sunt suo loco, cùm ordinariè ejus virtutes exponerentur.

QUandoquidem hoc modo ex ordine, sed generatim exposuimus de Pythagora & Pythagoricis, Pythagoræorumque institutis, agedum deinceps etiam sparsim expositiones dici solitas in medium afferamus, quæ omnes sub ordinem jam prædictum non cadunt. Fertur igitur præceptum ab ipsis fuisse omnibus, ut lingua patria uterētur, quotquot ex Græcis hominibus ad hanc communionē accessissent. Non enim probabant peregrinis linguis quenquam & moribus uti. Accedebant verò etiam ad sectam Pythagoricam homines externi, Messenii scilicet & Lucani, Picētini & Romani. Accessit & Metrodorus Thyrsi filius, qui Epicharmi fuit pater, ejusque doctrinæ pleraque ad artem medicam transtulit, patris orationes interpretās. Ad fratrem ait, Epicharmum, & ante hunc Pythagoram dialectorum seu idiomatum Græcanicorum omnium optimam Doricam accipere. Quemadmodum & Musices concentum. Et quidem Ionicam Aeolicamque lin-

Κεφ. λδ.

Σποραδὸν τινες ἀφηγήσεις περὶ ὧν εἶπε καὶ ἔπραξε Πυθαγόρας αὐτὸς, ἢ οἱ ἀποδεξάμενοι αὐτοῦ τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τύχης τοῦ μὴ τεταγμένως καὶ ἀρτίως ἐφ' αὐτῶν διήγησιν.

Ἐπείδε καὶ ἡμῖν τέλος μένος οὕτω διήλθομεν περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων, ἴδιόν τὸ μὴ τάττο καὶ τὰς σποράδην ἀφηγήσεις εἰωθυίας λέγεσθαι ποιησώμεθα, ὅσαι οὐκ ἐπιπίπτουσιν ἐπὶ τὴν προειρημένην τάξιν. λέγεται τοίνυν ὡς φωνῇ χρῆσθαι τῇ πατρῴᾳ ἑκάστοις παρήγγελλον, ὅσοι τῶν ἑλλήνων προσῆλθον. πρὸς τε κοινωνίαν ταύτην. τὸ γὰρ ξενίζειν οὐκ ἐδοκίμαζον. προσῆλθον δὲ καὶ ξένοι τῇ Πυθαγορείῳ αἱρέσει καὶ Μεσσηνίων καὶ Λευκανῶν καὶ Πικεντίων καὶ Ῥωμαίων. καὶ Μητόδωρός τε ὁ Θύρσου τοῦ πατρὸς Ἐπιχάρμου, καὶ τῆς ἐκείνου διδασκαλίας τὰ πλείονα πρὸς τὴν ἰατρικὴν μετενέγκας, ἐξηγούμενος τοὺς τοῦ πατρὸς λόγους. πρὸς τὸν ἀδελφὸν φησὶ, τὸν Ἐπίχαρμον, καὶ πρὸ τούτου τὸν Πυθαγόραν τῆς διαλέκτου τὴν ἀρίστην λαμβάνειν τὴν Δωρίδα καθάπερ καὶ τὴν ἁρμονίαν τὴν Μουσικῆς. καὶ τὴν μὲν Γάδα καὶ τὴν Αἰολίδα

λίδα μετεχηκέναι τῆς διαχρώματος προσῳδίας, Ἀτλίδα δὲ καλλικορέστερον μετεχηκέναι τῷ χρώματι. τὴν δὲ Δωρίδα διάλεκτον ἐναρμόνιον εἶναι συνεστηκυῖαν ἐκ τῆς φωνηέντων γραμμάτων. τῇ δὲ Δωριᾳ διαλέκτῳ μαρτυρεῖν τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸν μῦθον. Νηρέα γὰρ γῆμαι Δωρίδα τὴν Ὠκεανοῦ. τούτῳ δὲ μυθεύεσθαι γενέσθαι τὰς πεντήκοντα θυγατέρας, ὧν εἷς ἦν καὶ τὴν Ἀχιλλέως μητέρα. λέγειν δέ τινας φησὶ Δευκαλίωνος τοῦ Προμηθέως, καὶ Πύρρας τῆς Ἐπιμηθέως γενέσθαι δῶρον, τὴν δὲ Ἑλλένα, τὸν δὲ Αἴολον. ἐν δὲ τοῖς Βαβυλωνίων ἀκούειν ἱεροῖς; Ἑλλένα γεγονέναι Διός. τὸν δὲ δῶρον καὶ Ξοῦθον, καὶ Αἴολον, οἷς ὑφηγήσασιν ἀκολουθῆσαι καὶ αὐτὸν εἰς Ῥόδον. ὁποτέρως μὲν οὖν ἔχει περὶ τῆς ἀρχαίων ἐκ συμβολῆς δέχεσθαι πιστεύσεις, τοῖς νεωτέροις καλὰ μαθεῖν. ὁμολογούμενον δὲ δι' ἑκατέρας τῆς ἱστοριῶν συναγωγῆς τὸ πρεσβυτάτην εἶναι τῆς διαλέκτων τὴν Δώρα. μετὰ δὲ ταύτην γενέσθαι τὴν Αἰολίδα, λαχοῦσαν ὄνομα ἀπὸ Αἰόλου τοῦ Ἕλληνος. τρίτην δὲ τὴν Ἰάδα γενομένην ἀπὸ Ἴωνος τοῦ Ξούθου. τετάρτην δὲ τὴν Ἀτλίδα

guas participes esse colorum prosodiæ seu accentus. Atticam verò colorum nimis luxurioſe & abundanter fuisse studiosam. Doricam autem dialectum numerosam ac probè constitutam, apteque ex vocalibus literis esse connexam. Huic linguæ ipsam antiquitatē ac fabulam testimonium perhibere. Siquidem Nerea Doridem Oceani filiam in uxorem duxisse. Huic autem fabulæ tradunt natas fuisse illas quinquaginta filias, è quarū numero fuerit & Thetis Achillis mater. Quosdam verò ait perhibere, linguam tum Græcanicam, tum etiam Aeolicam Deucalionis, qui filius erat Promethei, & Pyrrhæ, quæ Epimethei filia, donum esse & munus. In Babyloniorum aūt sacris audire se Hellenem Iove natam fuisse. hujus deinde donum exstitisse & Xuthum & AEolum, quorum ductu atque imperio ipse in Rhodum usque insulam quoque secutus sit. Cæterùm utro modo se res habeat de antiquis illis, haud ita facilè fuerit, quod verum est, percipere, & iuvenibus perdiscere. In confesso autem est ex utraque tam sacra scilicet, quàm prophana historia astrui, linguam Doricam reliquarum omnium longè esse antiquissimam. Post hanc AEolicam, quæ ab AEolo nomen sortita est. Tertiam verò esse Ionicam, quæ ab Ione Xuthi filio exstitit. Quartam esse Atti-

cam, cui hoc fuerit impoſitum nomẽ ab Creuſa Erechthei filia. ſic autẽ vocitatam tribus ſeculis poſt eos, qui prius apud Thracas vixerunt, & Erithyæ raptum, uti pleræque hiſtoriæ declarant. Orpheum item, qui omniũ poetarum antiquiſſimus fuit, Dorica uſum dialecto. In medicina eos maximè ajunt recipere ſpeciem illam, quæ eſt de victus ratione ac modo, inque eo hoc agere, ut ſint quàm exactiſſimi expertiſſimique, & conari primum quidem, ut perdiſcant ſigna temperamẽti; tam cibi quàm potus, itẽq; quietis: Deinde de ipſa cõditione & quaſi conſtructione earum rerum, quę aſſumuntur, penè primos conatos fuiſſe & commentari aliquid & definire. Pythagoræi etiam præ cæteris, qui ante eos fuerunt, maximè adhibent cataplaſmata & emollientia remedia, medicamenta verò ſeu potiones minus probant: illis verò ipſis maximè utuntur in hulceribus ſeu ſuppuratiõibus. in inciſionibus autem & uſtiõnibus omnium minimè adhibent & admittunt. Vtuntur verò etiam carminibus ad nonnullas infirmitates atque invaletudines pellẽdas. Eos verò fugere & evitare dicuntur, qui diſciplinas cauponantur, animóſque ceu diverſorii januas aperientes quibuſvis, qui accedunt, hominibus. Quod ſi autem ne ſic quidem invenerint, quibus juven-

δε τεθειμένῳ ἀπὸ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως, κληθείσαν δὲ ξῃσὶ γραικοῖς ὕστερον τῶν πρότερον ἐπὶ Θράκας καὶ τὴν Ἐρεθηΐδος ἁρπαγήν, ὡς οἱ πλείους τῶν ἱστορικῶν ἀποφαίνουσι. κεχρῆσθαι δὲ τῇ Δωρικῇ διαλέκτῳ καὶ τὸν Ὀρφέα πρεσβύτερον ὄντα τῶν ποιητῶν. [Τῆς δὲ ἰατρικῆς μάλιστα φασὶν αὐτοὺς ἀνέχεσθαι τοῦ διαιτητικοῦ εἴδους, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἀκριβεστάτους ἐν τούτῳ, καὶ πειρᾶσθαι πρῶτον μὲν καὶ μανθάνειν σημεῖα συμμετρίας ποτοῦ τε καὶ σιτοῦ καὶ ἀναπαύσεως. Ἔπειτα περὶ αὐτῆς τῆς κατασκευῆς τοῦ προφερομένων σχεδὸν πρώτους ὁπιχειρῆσαί τε πραγματεύεσθαι καὶ διορίζειν, ἅψασθαι δὲ καὶ ἐμπλασμάτων ὅτι πλεῖστον τοὺς Πυθαγορείους τῶν ἔμπροσθεν. τὰ δὲ περὶ τὰ φαρμακεῖα ἧττον δοκιμάζειν, αὐτῶν δὲ τούτων πρὸς τὰς ἑλκώσεις μάλιστα χρῆσθαι. τὰ δὲ περὶ τὰς τομὰς καὶ καύσεις ἥκιστα πάντων ἀποδέχεσθαι. χρῆσθαι δὲ ἐπᾴδαις ἐνίοτε πρὸς ἔνια τοῦ ἀῤῥωστημάτων.] παραιτήσασθαι δὲ λέγονται τοὺς τὰ μαθήματα καταλύοντας, καὶ τὰς ψυχὰς εἰς παντὸς ἀνοίγοντας παντὸς προσβολὰς τῶν ἀνθρώπων. ἂν δὲ μηδὲ ἔτως αὐτοὶ εὑρεθῶσιν, αὐτοὺς ὁπιχωμένους εἰς τὰς πόλεις καὶ συλλήβδην ἐρᾳλαβεῖν τὰ γυμ-

τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς νέους, καὶ μισθὸν τῶν ἀτιμήτων πραττόντας. αὐτὸν δὲ συμπερύπλεσθαι πολὺ τῶν λεγομένων, ὅπως οἱ μὲν καθαρῶς παιδεύμενοι σαφῶς αὐτῶν μεταλαμβάνωσιν. οἱ δὲ ὥσπερ Ὅμηρος φησὶ τὰ Τάνταλον λυπῶνται παρόντων αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν ἀκουσμάτων. μηδὲν ὀνινάμενοι. λέγειν δ' αὐτοὺς οἶμαι καὶ περὶ τὰ μισθοῦ διδάσκειν τοὺς προσιόντας, οὓς καὶ χείρους τῶν ἑρμογλύφων, καὶ ἐπὶ διφρίων τεχνιτῶν ἀποφαίνουσι. τοῦ μὲν γὰρ ἐκδεδυμένου τινὸς Ἑρμῆν ζητεῖν εἰς τὸν διάθεσιν τῆς μορφῆς ξύλον ἐπιτήδειον. οὓς δὲ προχείρως ἐκ φύσεως ἐργάζεσθαι τὴν ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν. προτροπὴν δὲ δοῦναι μᾶλλον λέγουσι φιλοσοφίας, ἢ γονέων καὶ γεωργίας. τοὺς μὲν γὰρ γονέας καὶ τοὺς γεωργοὺς αἰτίους εἶναι τοῦ ζῆν ἡμᾶς· τοὺς δὲ φιλοσόφους καὶ παιδαγωγοὺς εὖ ζῆν, καὶ φρονήσεως τ' ὀρθὴν οἰκονομίαν εὑρόντας. ὅτε δὲ λέγειν ὅτε συγγράφειν ὅτως ἥδιστα, ὡς πᾶσι τοῖς ἐπιτυχοῦσι, καὶ δῆλα εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο πρῶτον διδάξαι λέγεται Πυθαγόρας τοὺς αὐτῷ προσφοιτῶντας, ὅπως ἀκρασίας ἁπάσης καθαιρούσης, ἐν

tur, eos in urbes effusos, &, ut summatim dicam, re ipsa involant in gymnasia, atque iis operam suam locant, juvenesq; ad se pelliciunt, & mercedem colligunt inæstimabilem. Ipsum verò simul multa ex iis, quæ dicuntur, occultare, ut qui purè instituti sunt, illorum palam participes evadāt. Alii, ut inquit Homerus de Tantalo, contristantur, dum præsentes sunt in mediis lectionibus ac auditionibus, nec re ulla fruuntur. Suspicor autem eos etiam dicere de iis, qui propter pretiū illos, qui accedunt, docent, quos etiam pejores statuariis & artificibus curulib. declarant: Etenim cùm quis Mercuriū vult fingere, vt eum alicubi statuat, is quærit in formæ constitutionem ligni accommodū. alios verò ex quavis natura promptè studium virtutis operari. Philosophiæ verò majorem curam adhibendā esse ajunt, quàm parentum atq; agriculturę. Siquidem parentes & agricolas autores esse quod vivamus: homines verò Philosophos ac magistros ut & benè vivamus & recta vitę administratione inventa sapiamus. Ita aūt sua instituebat, ut nec dicere, nec conscribere vellet, ne, quę sentiret, quibusvis obviis innotescerent. Verùm hoc ipsum Pythagoras discipulos suos primùm docuisse dicitur, ut ab omni intemperantiâ se purgantes sermones cum gaudio animiq́ue

lætitia, silentióve, quos audituri essent, conservent. Itaque qui primus indignis enuntiavisset aptæ itemq́, ineptæ conjunctionis naturam, ut orationum fierent participes, ita ajunt ab ædibus arceri & prohiberi solitos fuisse, ut non ex communi solùm convictu usuque domestico exterminati sint: sed ipsius etiam sepulchrum fuisse structum paratumque veluti hominis qui ex communi hominum vita ac familiaritate decessisset, iamque alius quodam modo factus esset. Alii divinum illis numen etiam iratum esse asseverant, qui Pythagoræ mysteria enuntiavissent. Eum enim penitus interiisse & mari absorptum fuisse, qui impiè egisset, hoc est, qui indicavisset contuberniũ, quod illi ab viginti quos habebat, angulis εἰκοσαγώνου σύστασιν vocabant. Hoc verò habebat duodecim sedilia, unumque erat ex quinque dictis firmis ac stabilibus figuris, quæ in sphæram globumque producerentur. Nonnulli verò illi homini, qui de rationis experte forma, simulque de inepta conjunctione enunciavisset, hoc usu venire dixerunt. Cæterùm universa Pythagoræ institutio, vivendi regula seu ratio agendi peculiarem habebat morem, erátque sacramentis ceu tesseris quibusdam involuta, similis ænigmatibus quibusdam & griphis apophthegmatum, quæ ab magnis & fortibus ho-

ἐχεμυθησίᾳ φυλάττωσιν, ὡς ἂν ἀπροάσονται λόγους. τὸν γοῦν πρῶτον ἐκφάναντα τὴν τῆς συμμετρίας καὶ ἀσυμμετρίας φύσιν ὅσιος ἀναξίοις μετέχειν τοῦ λόγου, οὕτω φασὶν ἀποσυνηθῆναι, ὡς μὴ μόνον ἐκ τῆς κοινῆς συνουσίας καὶ διαίτης ἐξορισθῆναι, ἀλλὰ καὶ τάφον ἀντοῦ κατασκευασθῆναι, ὡς δὴ τελευτηκότος ἐκ τοῦ μεταξὺ ἀνθρώπων βίου, τοῦ ποτε ἑτέρου γεγονότος. οἱ δὲ φασὶ καὶ τὸ δαιμόνιον νεμεσῆσαι τοῖς ἐξενέγκασι τοῦ Πυθαγόρου ποιήματα. φθαρῆναι γὰρ ἀσεβήσαντα ἐν θαλάττῃ τὸν δηλώσαντα τὴν τοῦ εἰκοσαγώνου σύστασιν. τοῦτο δ' ἦν δωδεκάεδρον ἓν τῶν πέντε λεγομένων στερεῶν σχημάτων, εἰς σφαῖραν ἐκτείνεσθαι. ἔνιοι δὲ τὸν περὶ τῆς ἀλόγου καὶ τῆς ἀσυμμετρίας ἐξενέγκαντα, τοῦτο παθεῖν ἔλεξαν. ἰδιόρρυθμός τε μὲν καὶ συμβολικὴ ἦν ἡ σύμπασα Πυθαγορείων ἀγωγή, αἰνίγμασί τισι καὶ γρίφοις ἐοικυῖα ἀποφθεγμάτων, διὰ τὸ ἀρχαΐζειν τῷ χαρακτῆρι καθά-

καθάπερ καὶ τὰ θεῖα τῆς ὄντι καὶ πυθόχρηστα λόγια, δυσπαρακολούθητά πως καὶ δυσερμήνευτα φαίνεται τοῖς ἐκ παρέργου χρησιμαζομένοις. τοσαῦτα ἄν τις καὶ ἀπὸ τῆς ἀποράδην λεγομένων τεκμήρια ἂν παράθοιτο περὶ Πυθαγόρου τε καὶ τῆς Πυθαγορείων.

minibus producta essent, quòd charactere & forma orationis prisca uterentur, quemadmodum & ea, quæ verè divina sunt, & ab Deo edita oracula videntur inimitabilia, quæque nemo sequi & interpretari possit iis, qui quasi aliud agendo & obiter, responsa petunt. Atque hæc talia & tanta quis etiam ab iis, quæ sparsim ab eo dicta fuerunt indicia, cùm de Pythagora, tum etiam de Pythagoreis apposuerit.

Κεφ. λε.

Τίς ἡ ἐπανάστασις τῶν πρὸς Πυθαγορείους γενομένη, καὶ ποῦ ἦν ὁ Πυθαγόρας, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ἐπιβουλεύθη αὐτοῖς οἱ Τυραννικοὶ καὶ ἀλιτήριοι ἄνδρες.

CAP. XXXV.

Quomodo in Pythagoreos fuerit insurrectum, atq; ubi fuerit Pythagoras, & propter quas causas Tyrannici & exitiales scelestiq; homines ipsis insidiati sint.

ΗΣαν δέ τινες οἱ προσεπολέμουν τοῖς ἀνδράσι τούτοις καὶ ἐπανέστησαν αὐτοῖς. ὅτι μὲν ἐν ἀπόντος Πυθαγόρου ἐγένετο ἡ ἐπιβουλή, πάντες συνομολογοῦσι. διαφέρονται δὲ περὶ τοῦ τότε ἀποδημίας. οἱ μὲν πρὸς Φερεκύδην τὸν Σύριον, οἱ δὲ εἰς Μεταπόντιον λέγοντες ἀποδεδυκέναι τὸν Πυθαγόραν. αἱ δὲ αἰτίαι τῆς ἐπιβουλῆς πλείονες λέγονται, μία μὲν ὑπὸ τῆς Κυλωνίων λεγομένων ἀνδρῶν, τοιάδε λεγομένη. Κύλων ἀνὴρ Κροτωνιάτης γένει μὲν καὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ προφερεύων τῆς πολιτῆς, ἄλλως δὲ χαλεπὸς ἦν καὶ βίαιος καὶ θορυβώδης καὶ τυραννικὸς τὸ ἦθος, πᾶσαν προθυμίαν παρεχόμενος πρὸς τὸ κοινωνῆσαι τῶν Πυ-

ERant autē nonnulli qui cum hisce viris belligerabant, atq; in eos gravissimè concitata seditione insurrexerunt. At enim Pythagora absente insidias structas fuisse uno omnes ore fatentur. Verùm de peregrinatione, quæ tum accidit, discrepant. Alii quidem Pythagoram ad Pherecydem Syrium, alii verò in Metapontium profectum fuisse dictitant. Causæ verò insidiarum plures commemorantur. una ab viris, qui Cylonii vocantur talis refertur. Cylō vir erat Crotoniata, genere quidem & dignitate divitiisq; inter omnes cives primas tenens: sed cætera asperis præditus moribus, violentus & seditiosus, adeóq; tyrannicus, qui omnem alacritatem animíque propensionem ac diligentiam adhibebat, ut cum Pythago-

gorærorum vitæ institutis communionem haberet. Cumque ipsum Pythagoram jam senem accessisset, ob causas modo dictas repulsam tulit. Eo verò facto acre & magnum bellum suscepit & ipse Cylo, & ejus amici ac familiares, contra ipsum Pythagoram simul & amicos. Atque adeò gravis & vehemens, adeoque intemperans & immoderata exarsit tum ipsius Cylonis, tum eorum, qui cum ipso quasi in acie constituti ordinatique erant, concertatio æmulatioque, ut ad ultimos usque Pythagoræos ea continuata sit. Pythagoras igitur ob hanc causam in Metapontium profectus est, ibique mortē cum vita commutasse dicitur. Cylonii verò jam dicti cum Pythagoræis continenter dissidere, omnemq; malevolentiam atque odium ostendere pergebant. Sed interea Pythagoræorum probitas & integritas, itemq; urbium ipsarum voluntas, ut ab istis Respublicas administrari vellent, aliquantisper præpollebant. Ad extremū verò res eousque processit, & usque adeo illis viris est insidiatus, ut in Mylonis ædibus Crotone congregatis Pythagoræis, & de rebus hostilibus consultantibus domo succensa viros exusserint, exceptis duobus Archippo scilicet & Lysíde. Qui cùm maximè adulta essent ætate, & maximis corporis viribus, foris concîsi & obtruncati

θαλορείῳ βίῳ, καὶ προσελθὼν πρὸς αὐτὸν τὸν Πυθαγόραν ἤδη πρεσβύτῃ ὄντα ἀπεδοκιμάσθη διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. ἀχθομένου δὲ τούτου πόλεμον ἰσχυρὸν ἤρατο, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτῷ τε τῷ Κύλωνος πρὸς αὐτόν τε τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς ἑταίρους. καὶ οὕτω σφοδρά τις ἐγένετο ἡ ἄπρατος ἡ φιλοτιμία αὐτῷ τε τῷ Κύλωνος, καὶ τῶν μετ' ἐκείνου τεταγμένων, ὥστε διαλεῖναι μέχρι τῶν τελευταίων Πυθαγορείων. Ὁ μὲν δὴ Πυθαγόρας διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀπῆλθεν εἰς τὸ Μεταπόντιον, καὶ ἐκεῖ λέγεται καταστρέψαι τὸν βίον. οἱ δὲ Κυλώνιοι λεγόμενοι διατέλουν πρὸς Πυθαγορείους στασιάζοντες, καὶ πᾶσαν ἐνδεικνύμενοι δυσμένειαν. ἀλλ' ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τῶν Πυθαγορείων καλοκαγαθία, καὶ ἡ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλησις, ὥστε ὑπ' ἐκείνων οἰκονομεῖσθαι βέλτιον καὶ τὰς πολιτείας. τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀνδράσιν, ὥστε ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ ἐν Κρότωνι συνεδρεύοντας Πυθαγορείους, καὶ βουλευομένους περὶ πολεμικῶν πραγμάτων, ἐφάψαντες οἰκίαν, κατέκαυσαν τοὺς ἄνδρας, πλὴν δυοῖν, Ἀρχίππου τε καὶ Λύσιδος. οὗτοι τελειωθέντες ὄντες καὶ εὐεκβόητοι διέξεσαν διὰ σπλο

παίσαντο ἐξώ πως. ἡμουένου δὲ τούτου, καὶ λόγον οὐδένα ποιησαμένων τῆς πολλῶν περὶ τὸ συμβάντος πάθους, ἐπαύσαντο τῆς δημιελείας οἱ Πυθαγορεῖοι. συνέβη δὲ τοῦτο δι' ἀμφοτέρας τὰς αἰτίας, διάτε τὴν ὀλιγωρίαν τῆς πολεμίων. τῷ τοιούτῳ γὰρ καὶ τηλικούτῳ ἡμοιένῳ πάθει, ἀδημίαν ὑπερφυᾶ ἐποιήσαντο, διά τε τὴν ἀπώλειαν τῶν ἡγεμονικωτάτων ἀνδρῶν, τῶν δὲ δύο τῆς περισωθέντων, ἀμφοτέρων Ταραντίνων ὄντων, ὁ μὲν Ἄρχιππος ἀνεχώρησεν εἰς Τάραντα, ὁ δὲ Λύσις μισήσας τὴν ὀλιγωρίαν ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἦν Ἀχαΐᾳ διέτριβε τῇ Πελοποννησιακῇ. Ἔπειτα εἰς Θῆβας μεταχίσατο ἀπό τινος ἡμουένης, ὅπερ ἐγένετο Ἐπαμινώνδας ἀκροατής, καὶ παίδα τὸν Λύσιν ἐκάλεσεν, ὥστε καὶ τὸν βίον καλέσαντα. οἱ δὲ λοιποὶ τῶν Πυθαγορείων ἀπέστησαν τῆς Ἰταλίας, πλὴν Ἀρχύτου τοῦ Ταραντίνου. ἀθροισθέντες δὲ εἰς τὸ Ῥήγιον, ἐκεῖ διέτριβον μετ' ἀλλήλων. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ τῶν πολιτευμάτων ἐπὶ τὸ χεῖρον προβαινόντων, ἦσαν δὲ οἱ ἀπουδαιότατοι τε Φάντων καὶ Ἐχεκράτης καὶ Πολύμναστος καὶ Διοκλῆς Φλιάσιοι, Ξενόφιλος δὲ Χαλκιδεὺς, ἦν δὲ ἀπὸ Θράκης Χαλκιδέων,

perierunt. Quod cùm factum esset, & pleriq; de ea clade, quæ accidisset, nec rationem habuissent ullam, nec illi prospexissent, Pythagorei sese à cura reigerendæ abdicaverunt. Contigit aũt hoc propter utrasque causas, tum propter hostium contemptum. nam cùm tale tantumq; scelus designatum atque edita clades esset, susq; deq; habuerunt, neque in authores animadverterunt: tum etiam propter præstantissimorum virorum internicionem. Ex illis verò duobus, qui conservati erãt, cùm uterq; natione Tarentinus esset, Archippus quidem Tarentum secessit, Lysis verò concepto in contemptionem & despicientiam odio in Græciam discessit, atque in Achaia Peloponnesiaca commoratus est. Deinde propter singulare aliquod studiũ Thebas demigravit, cujus Epaminondas auditor fiebat, & Lysin patrem vocavit, ubi etiam diem suum obiit. Reliqui verò Pythagorei Italia excesserũt, præter Archytam Tarentinum. Rhegiũ autem congregati, ibiq; collegio facto simul inter se versati sunt. Quum autem temporis progressu ac pedetẽtim publicæ res, earumq; administrationes in deterius procederent, Phanto & Echecrates, itemq; Polymnastus & Diocles ambo Phliasii, adhæc Xenophilus Chalcidensis, ab Chalcide urbe Thraciæ oriundus, omnium cum vir-

tutum, tum literarum homines longè ſtudioſiſſimi optimiq́ue erant. Igitur mores & diſciplinas, quæ fuerant ab initio, obſervarunt. Verùm deficiente illa ſecta, velut in genere omnino q̃ue evanuerunt. Atque hæc ſunt quæ cõmemorat Ariſtoxenus. Nicomachus autem cætera cum iis conſentit. Cæterùm inſidias haſce circiter Pythagoræ peregrinationem accidiſſe memorat. Nam ad Pherecydem Syrium præceptorem ſuum in Delum inſulam profectus eſt, ipſum curaturus à morbo, qui vulgò phthiriaſis, &, ut ſic dicam, pedicularis appellatur, in quem inciderat, ut jam morti vicinus eſſe, vel ſi exſtinctus foret, funeraturus. Itaq; qui ab illis rejecti publicaq́; infamia notati erant, tunc in eos irruerunt, atq; omnes prorſus, qui ubiq; eſſent incendio abſumpſerunt, nec non ipſi ab hominibus impudicis Græcisq́; Italiotis dictis, quòd Italiam incolerent, ob hanc rem lapidibus obruti & inſepulti abjecti fuerunt. Tunc igitur contingebat, ut cum ſcientibus ſcientia una deficeret, poſteaquam illa ut res arcana non enunciata, nec docta in ipſorũ pectoribus, eouſque conſervata eſſet. Quæ autem ſola intellectu difficilia, & apud externos aperta atque explicata eſſent, ea paucis admodum exceptis commemorari contigit, quæ nonnulli in aliis nationibus tum verſati, ceu re-

ἐφύλαξαν μὲν οὖν τὰ ἐξ ἀρχῆς ἤθη καὶ τὰ μαθήματα. καίτοι ἐκλειπούσης τῆς αἱρέσεως, ὡς ἐγγυτάτω ἠφανίσθησαν. ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστόξενος διηγεῖται. Νικόμαχος δὲ τὰ μὲν ἄλλα συνομολογεῖ τούτοις. περὶ δὲ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Πυθαγόρου φησὶ γεγονέναι τὴν ἐπιβουλὴν ταύτην. ὡς γὰρ Φερεκύδην τὸν Σύριον διδάσκαλον αὐτοῦ γηρῶντα, εἰς Δῆλον ἐπορεύθη νοσοκομήσων * ἀπ' αὐτὸν φθειριῶντα γηρῶντα, τῷ ἰσορρυμένῳ τῆς φθειριάσεως πάθει καὶ κηδεύσων. τότε δὴ οὖν οἱ ἀπογνωσθέντες ἀπ' αὐτῷ καὶ σηλιτωθέντες ἐπέθεντο αὐτοῖς, καὶ πάντας πανταχῇ ἐνέπρησαν, αὐτοί τε ὑπὸ τῶν Ἰταλιωτῶν κατελεύσθησαν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐξερρίφησαν ἄταφοι. τότε δὴ οὖν συνεπλιπεῖν συμβαίνει τὴν ἐπιστήμην ὑπὸ τῶν ἐπισαμένων. ἅτε δὴ ἄρρητον ἐπ' αὐτῷ ὂν τοῖς σπουδαίοις διεφυλαχθεῖσαν μέχρι τότε. τότε δυσύνητα μόνα καὶ διαπλυντα παρὰ τοῖς ἔξω διαμνημονεύεσθαι συνέβη, πλὴν ὀλίγων πάνυ, ὅσα τισὶν ἐν ἀλλοδημίαις τότε τυχόντες διεσωσαν ζώπυρα, ἅτινα πάνυ ἀμυδρὰ

μυδρὰ & διαθήκαται. καὶ οὗτοι μὲν μονωθέντες, καὶ ἐπὶ τῷ συμβάντι οὐ μετρίως ἀθυμήσαντες, διεσπάρησαν μὲν ἄλλος ἀλλαχῆ. καὶ οὐκέτι κοινωνεῖν ἀνθρώπῳ τινὶ λόγου τὸ παράπαν ὑπέμενον. μονάζοντες δ' ἐν ταῖς ἐρημίαις, ὅπου ἂν τύχῃ καὶ κατάκλειστοι τὰ πολλὰ τὴν αὐτὸς ἑαυτῷ ἕκαστος σωφροσύνην ἀντὶ παντὸς ἡμιτίζον. διόλαβούμενοι δὲ μὴ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων τὸ φιλοσοφίας ὄνομα, καὶ θεοῖς αὐτοῖ δέ τε τοῦτο ἀπεχθάνωνται, διολέσαντες ἅρδην τὸ πλικοῦτον αὐτῷ δῶρον, ὑπομνήματά τινα κεφαλαιώδη καὶ σύμβολα συνταξάμενοι, τά τε τῷ πρεσβυτέρων συγγράμματα, & ὧν διεμέμνηντο, σωναλίσαντες κατέλιπον ἕκαστος οὗ ἐτύγχανον. τελευτῷ ἐπισκήψαντες υἱοῖς, ἢ θυγατράσιν, ἢ γυναιξὶ μηδενὶ διδόμεναι τῷ ἐκτὸς τὰς οἰκίας. αἱ δὲ μέχρι παμπόλυ χρόνου τοῦτο διετήρησαν, οὐκ ἀγαθοχῆς τὴν αὐτὴν ταύτην ἐντολὴν ἐπιτέλλουσαι τοῖς ἐπιγονοις. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἀπολλώνιος περὶ τῷ αὐτῷ, ἔστιν ὅπου διαφωνεῖ, πολλὰ δὲ καὶ προσλίθησι τῷ μὴ εἰρημένων περὶ τού-

liquias quasdam & scintillas, quæ valdè essent obscuræ & captu difficiles conservarunt. Etenim hi soli derelicti, & ob rem, quæ acciderat, non mediocriter animis consternati, singuli hâc atque illâc fuerunt dissipati, & cum nullo mortalium prorsus vel verbo communicare sustinuerunt. Soli autē illi, qui in locis solitariis agerent, ubicumq; copia daretur, & ut plurimum concluſi suum quisque convictum semper libenterq; accipiebant. Diligēter verò caventes, ne Philosophiæ nomen ex hominibus evanescceret, prorsusq; occideret, ipsiq; ideò diis invisi fierent, tanto ipsorum dono ac munere funditùs disperdito, monumenta quædam brevia, quasi parvis capitibus comprehensa ac symbola composuerunt, & scripta ac lucubrationes antiquorum, eaq;, quorum memoriā habebant, ceu in unum fascem collecta, singuli quo in loco versabantur, reliquerūt. Ad ultimum filiis, aut filiabus, aut uxoribus jurejurando obstrictis imperaverunt, ne cuiquam eorum, qui essent extra ipsorum familiam, illa vel darent vel communicarent. Illæ autem multo temporis spacio hoc observarunt, per successionem hoc idem præceptum ad posteros transmittētes. Verū cùm & Apollonius de hisce ipsis alicubi diversū sentiat, multa verò etiā addat eorum, quæ hisce dicta non fue-

runt, agedum hujus quoque narrationem de insidiis in Pythagoreos structis adjiciamus. Ait igitur illos statim à pueris invidiam aliorum secutam fuisse. Siquidem homines, quoad quidē omnibus qui eum accederent, differebat, Pythagoram in deliciis pretioque habebant. Postquam verò cum solis discipulis consuetudinem habere cœpit, eviluit de eo existimatio, & authoritas imminuta fuit. Patiebantur quidē ejus, qui extrinsecus adveniret, illum studiosum esse, at qui illi plus, quàm indigenis videbantur deferre, graviter indignabantur, & contra se suspicabātur statui agiq; comitia. Deinde etiam cùm juvenes essent ex numero illorū, qui in magistratu & dignitatibus versantur, itemq; qui fortunæ splendore in reliquis mortalibus eminent, eveniebat ętate antecedente eos non modo in propriis ædibus primas tenere, verū etiam cōmuniter urbem administrare. Sanè posteaquam magnam societatē coiissent, superarunt numerum omninò trecentorum, sed exigua erat urbis pars, nec iisdem moribus nec studiis administrata. Imò verò quàm diu locū, qui contigit, habuit, & Pythagoras illic versaretur, constitutio post urbis constructionem inveterata, permansit miserrimè afflicta, & quærens ecquo modo posset invenire occasionē mutationis. Postquam autem Sybarim

τοις, φερέ δὴ καὶ τὴν τούτων παρεμβεβλῆσθαι διήγησιν περὶ τῆς εἰς τὰς Πυθαγορείους ἐπιβουλῆς. λέγεται τοίνυν ὡς ἐκείνοις παρηκολουθει μὲν εὐθὺς ἐκ παίδων ὁ φθόνος οὗτος ὑπὸ τῶν ἄλλων. οἱ δὲ ἄνθρωποι, μέχρι μὲν διελέγετο πᾶσι τοῖς προσιοῦσι, Πυθαγόραν ἡδέως εἶχον. ἐπεὶ δὲ μόνοις ἐτύγχανε τοῖς μαθηταῖς, ἠλαττοῦτο. καὶ τὰ μὲν ἐξωθεν ἥκοντος συνεχώρουν ἡττᾶσθαι, τοῖς δὲ ἐγχωρίοις πλεῖον φέρεσθαι δοκοῦσιν ἤχθοντο, καὶ αὐτῶν ὑπελάμβανον γίνεσθαι τὴν σωφροσύνην. ἔπειτα καὶ τῶν νεανίσκων ὄντων ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀξιώμασι, καὶ ταῖς οὐσίαις προεχόντων, συνέβαινε προαγούσης τῆς ἡλικίας μὴ μόνον αὐτοὺς ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις πρωτεύειν, ἀλλὰ κοινῇ τὴν πόλιν οἰκονομεῖν. μεγάλων μὲν ἑταιρείαν συναγηοχόσιν, ἧσαν γὰρ τριακοσίους, μικρὸν δὲ μέρος τῆς πόλεως οὖσι τῷ οἰκεῖα ἐν τοῖς αὐτοῖς ἤθεσιν, οὐδ' ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις πολιτευομένης. οὐ μὴν, ἀλλ' μέχρι μὲν οὖν ἡ ὑπάρχουσα χώρα ἐκέκτητο, καὶ Πυθαγόρας ἐπεδήμει, διέμενεν ἡ μὴ τὸν συνοικισμὸν κεχρονισμένη κατάστασις δυσαρεστωμένη, καὶ ζητοῦσα καιρὸν εὐφυοῦς μεταβολῆς. ἐπεὶ δὲ Σύβαριν ἐχειρώ-

χειρώσαντο, καὶ ἐκεῖνος ἀπῆλθε, καὶ τὸ δορίκτητον διωκήσαντο μὴ καταληφθῆναι καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πολλῶν, ἐξερράγη τὸ σιωπώμενον μῖσος, καὶ διέσῃ φορὰς αὐλοὺς τὸ πλῆθος. ἡγεμόνες δὲ ἐγένοντο τῆς διαφορᾶς, οἱ ταῖς συγγενείαις ταῖς οἰκειότησιν ἐγγύτατα καὶ θνησκότες τῶν Πυθαγορείων, αἴτιον δ' ἦν. τὰ μὲν πολλὰ αὐτοὺς ἐλύπει τῶν πραττομένων, ὥσπερ καὶ τοὺς τυχόντας ἐφ' ὅσον ἰδία μὲν εἶχε περὶ τοὺς ἄλλους· ἐν δὲ τοῖς μεγίστοις, καθ' αὑτὸν μόνον ἐνόμιζον ἐν τὴν ἀτιμίαν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῷ μηδένα τῶν Πυθαγορείων ὀνομάζειν Πυθαγόραν, ἀλλὰ ζῶντα μὲν, ὁπότε βούλοιντο δηλῶσαι, καλεῖν αὐτὸν θεῖον· ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησεν, ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα. καθάπερ Ὅμηρος ἐποφαίνει τὸ ΕΥ-μαῖον ὧδ' Ὀδυσέως μεμνημένον,

urbem in ditionem ſuam redegiſſent, atque ille abiit, conſtituerũtq; regionẽ bello captam ſubactamq; in colonias non eſſe pro plęrorumq; libitu deſcribendam, mox odium ſilentio tectum erupit, & multitudo cum ipſis diſſidere cœpit. Hujus autem diſcriminis ac diſſenſionis, duces, imò verò authores exſtiterunt illi, qui cognatione & ſanguine Pythagoreos proximè attigerunt. Multa quidem eos, quæ fiebant, in mœrorem conjiciebant, quemadmodum & quoſvis ex plebe quatenus ſcilicet ſigillatim quiſq; erga cæteros affectus erat: ſed in primis peſſimè habebat dedecus & ignominia, qua illũ ſolũ ducebant notari. Nã in more habebãt Pythagorei, ut nemo ex ipſis Pythagoram nominaret: ſed cùm illum eſſent deſignaturi, adhuc viventẽ quidem, eum divinum vocabant: at poſtquam è vita exceſſit, illum virum dicebant. perindè ac Homerus EUmæum Ulyſſis mentionẽ facientem declarat:

Τὸν μὲν ἐγὼν ὦ ξεῖνε καὶ ἐπαρέοντ' ὀνομάζειν
Αἰδέομαι, περὶ γὰρ μ' ἐφίλει καὶ κάδετο λίην.

Hunc hoſpes veneror, atque hunc vel nomine ſolo
Exprimere abſentem vereor. Nam charus ego illi
Et curæ fueram præ cunctis & peramatus.

Ὁ μηδ' ὅπως δεῖ μηδ' ὅτε δεῖ κλίνης ἀνεσαμένοις ὕστερον, ἢ τὸν ἥλιον ἀνίσχειν, μηδὲ δακτύλιον ἔχοντα θεοῦ σημεῖον φορεῖν, ἀλλὰ τὸν μὲν παρ-

Simili verò modo neque è lecto ſurgendum eſſe poſteaquam ſol oriatur, neque annulum habentem Dei ſignũ geſtandum eſſe: ſed obſervandum qui-

dem esse solem, ut orientem adorarēt: annulum autem ne inducrent, diligēter cauentes ne eum afferrent, quum funus effertur, vel ad aliquem locum ferrent, qui immundus esset. Similiter ne quid facerent temerè, quodq; non antè meditati essent, nihilq; quod inconsideratè committum cogeretur facti rationem reddere: sed mane quidē expromerent, & quasi quid faciendum esset ad manus ponerent: sub noctem autem cùm memoria recolerēt, quid turpe honestúmve designauissent, & simul dum hoc expenderent, memoriam ab ipsis exerceri. Simili modo si quis eorum, qui illius conuictus participes sunt, occurrere vel se in locum quempiam conferre iussisset, in illo ut permaneret, donec nocte dieq; redisset. Hac in re Pythagoricis sese assuefacientibus præsens fuit ejus quoq; memoria, quod erat dictum, *nihil temerè dicito*. Omninò verò ut ad mortem usq; aliquid esset præceptum, postremo tempore adhortabatur, *superiori ne conviciator*, sed quemadmodum in educationibus auguramur benè precando *

Hæc quidem communiter omnes, uti antè dixi, adeò contristabant, quoad homines inter ipsos priuatos simul secū institutos siverunt. In eo verò quod præcipiunt, solis Pythagoreis dextram injiciendam, nulli autē ex domesticis

ἐστρεῖν, ὅπως ἀνίοντα προσεύξωνται, τὸν δὲ μὴ πρεσπίπτοντα φυλαττόμενους, μὴ προσηνέγκωσιν ὡρὸς ἐκφορὰν, ἤ τινα τόπον οὐ καθαρόν. ὁμοίως δὲ μήδ' ἀπροσβούλευτον, μηδ' ἀνυπεύθυνον μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ περὶ μὲν προχειρίζεσθαί τι πρακτέον, εἰς δὲ τὴν νύκτα ἀναλογίζεσθαι διοικήσασιν ἅμα τῇ σκοπεῖσθαι τὴν μνήμην γυμναζομένους. παραπλησίως δ' εἴ τις τῷ κοινωνοῦντων τῆς διαίτης ἀπαντῆσαι κελεύσειεν εἰς τινα τόπον, ἐν ἐκείνῳ περιμένειν, ἕως ἔλθοι δὲ ἡμέρας καὶ νύκτας πάλιν. ἐν τούτῳ τῷ Πυθαγορείων συνηθιζόντων μεμνῆσθαι τὸ ῥηθὲν, καὶ μηδὲν εἰκῇ λέγειν. ὅλως δ' ἄχρι τῆς τελευτῆς ἔτι τι προστεταγμένον, καὶ τὸ ὕστατον καιρὸν παρήγγελλε, μὴ βλασφημεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἀγωγαῖς οἰωνίζεσθαι μετὰ τῆς εὐφημίας, ἧπερ ἐποιοῦντο * διωθουμένους τὴν ἀνδρίαν. τὰ μὲν τοιαῦτα καθάπερ προεῖπον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλύπει κοινῶς ἅπαντας, ἐφ' ὅσον ἔωσαν ἰδιάζοντας ἐν αὐτοῖς τὲς συμπαιδευομένους. ἐπὶ δὲ τῷ, μόνοις τοῖς Πυθαγορείοις τὴν δεξιὰν ἐμβάλλειν, ἑτέρῳ δὲ μηδενὶ τῷ οἰκείων, πλὴν τῶν

τῆς γονέων, καὶ τοῦ τὰς οὐσίας ἀλλήλων μὲν παρέχειν κοινὰς, πρὸς ἐκείνους δὲ ἐξηλλοτριωμένας, χαλεπώτερον ἔφερον οἱ συγγενεῖς. ἀρχόντων δὲ τούτων τῆς διαφορᾶς ἕτοιμως οἱ λοιποὶ προσέπιπτον τοῖς τὴν ἔχθραν. καὶ λεγόντων ἐξ αὐτῶν τῶν χρόνων Ἱππάσου καὶ Διοδώρου καὶ Θεάγους ὑπὲρ τοῦ σωτὸς κοινωνεῖν τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ διδόναι τὰς εὐθύνας τοὺς ἄρχοντας ἐν τοῖς ἐκ φαύλου λαχοῦσιν. ἐναντιουμένων δὲ τῶν Πυθαγορείων Ἀλκιμάχου καὶ Δεισμάχου καὶ Μήτωνος καὶ Δημοκλήδους, καὶ διαλυόντων τὸ πάγιον πολιτείαν μὴ καταλύειν, ἐκράτησαν οἱ τοῦ πλήθει συμπαθοῦντες. μὴ δὲ ταῦτα συμβάντων τῶν πολλῶν διελομένοις τὰς δημηγορίας κατηγορούντων αὐτῶν ἐκ τῶν ῥητόρων Κύλωνος καὶ Νίνωνος. ἦν δὲ ὁ μὲν ἐκ τῶν εὐπόρων, ὁ δὲ ἐκ τῶν δημοτικῶν. τοιούτων δὲ λόγων μακροτέρων δὲ παρὰ τὸν Κύλωνος ῥηθέντων, ἐπῆλθεν ἕτερος προσποιούμενος μὲν ἐξητηκέναι τὰ τῶν Πυθαγορείων ἀπόῤῥητα, σπερπλανεῖς δὲ καὶ γεγραφὼς ἐξ ὧν μάλιστα αὐτοὺς ἤμελλε διαβάλλειν ἐδόκει τοῦ γράμματος βι-

alii quàm parentibus: item in eo, fortunas inter se mutuo communes habendas esse: sed erga eos, qui domestici fūt, prorsus abalienatas: illi qui cognati erant, graviùs ferebant. Illis verò disceptationem & dissidium incipientibus reliqui promptè paratéque ad inimicitiā accedebant & quasi allabebantur. Ac dicentibus ab temporibus usque Hippasi & Diodori, itidemq; Theagis pro salute Reip. se communionē habere tam magistratus quàm publici conventus, & dare magistratus in iis, qui ab Repub. sortitò aliquid acceperunt, justas pœnas. Sed cùm Alcimachus & Dimachus, Meto, & Democledes Pythagorei sese illis opponerent, ac prohiberent, ne patria Respublica ejusq; administratio dissolveretur, plebi multitudiniq; patrocinantes superiores obtinuerunt. Posteà verò cùm plerique ex vulgo intellexissent turbatas divisasque esse conciones publicas, accusationem in ipsos instituunt ex oratoribus Cylo & Ninone. Erat autem ille quidem ab divitibus prognatus, hic verò ex hominib. plebeis. Talib. aūt sermonibus paullò longioribus ab Cylone prolatis plusculum irritabat. Alter subdens quidem Pythagoreorum arcana planè neglecta jacuisse, sed involuta usus forma scripsit rationes, è quibus eos maximè esset traducturus, traditóque scribæ libello

bello, jussit eum legere. Erat autem huic titulus & inscriptio: *Sermo sacer.* Forma verò & adumbratio eorum, quæ scripta erant, hujusmodi ferè fuit: amicos instar divini numinis colendos honorandosque esse, reliquos autem mortales pecudum ritu subjugari. Hanc ipsam sententiam pro Pythagora recordatos in carmine discipulos dicere.

Diis similes atque æquales ducebat amicos.
At reliquos nullóque loco numeróque putabat.

Homerum in suo poëmate maximè pastorem populorum laudibus celebrare. Tacitè namque indicavisse beluas esse reliquos mortales, quæ paucorum imperio subditæ bellum cum cœlibibus gerunt, tanquam authoribus ac magistris factis sortis. *

βλίον ἐκέλευσεν ἀναγινώσκειν. ἦν δὲ ἀυτοῦ ἐπιγεγραφὴ μὲν, λόγος ἱερός. ὁ δὲ τύπος τοιοῦτος τῶν γεγραμμένων, τοὺς φίλους, ὥσπερ τοὺς θεοὺς σέβεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ὥσπερ τὰ θηρία χειροῦσθαι. τὴν αὐτὴν ταύτην γνώμην ἐφ' Πυθαγόρου μεμνημένους ἐν μέτρῳ, τοὺς μαθητὰς λέγειν

Τοὺς μὲν ἑταίρους ἦγεν ἴσον μακάρεσσι θεοῖσι,
Τοὺς δ' ἄλλους ἤγειτ' οὔτ' ἐν λόγῳ, οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.

Τὸν Ὅμηρον μάλιστα ἐπαινεῖν, ἐν οἷς εἴρηκε, ποιμένα λαῶν. ἐμφανίσκειν γὰρ βοσκήματα τοὺς ἄλλους ὄντας, ὀλιγαρχικὸν ὄντα τοῖς ἀγάμοις πολεμεῖν, ὡς ἀρχηγοῖς τοῖς γεγονόσι τῆς κλήρου, καὶ τὰ καθιστάναι τοὺς λαχόντας ἐπὶ τὰς ἐπιμελείας τυραννίδος ὀρέγεσθαι. παραπαλαίουσι κρεῖττον εἶ φάσκειν ἡμᾶς μίαν ἡμέραν ταῦρον, ἢ πάντα τὸν αἰῶνα βοῦν. ἐπαινεῖν τὰ τῶν ἄλλων νόμιμα. κελεύειν δὲ χρῆσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγκωσμίοις καθάπαξ. τὴν φιλοσοφίαν αὐτῶν συμμοσίαν ἀπέφαινε καὶ τῶν πολλῶν. καὶ παρεκάλει μηδὲν τὴν φωνὴν ἀνέχεσθαι συμβαλλόντων, ἀλλ' ἐνθυμεῖσθαι διότι τὸ παράπαν ἐδ' ἂν σωμάθμον

Admonentem satiùs esse dicere, se uno die taurum esse, quàm per omne ævum bovem. Aliorum consuetudines & leges laudabat. Item jubebat, ut quæ semel cognovissent, iis uterentur. Philosophiam ipsorum contra pleroscque conjurationem esse declarabat. Nullo modo etiam ferendam esse vocem admonebat eorum, qui simul consultant, verùm etiam atque etiam esse cogitandum, quare in universum in consili-

εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰ τὰς χιλίας ἔ-
πεισαν ἐκείνοι κυρῶσαι τὸ συμβου-
λήν. ὥστε τοῖς ἀπὸ τῶν ἐκείνων δυ-
νάμιν κεκωλυμένοις τῶν ἄλλων ἀ-
κούειν οὐ προσήκει ἐὰν αὐτοὺς λέ-
γειν, ἀλλὰ τὴν δεξιὰν τὴν ἀπ'
αὐτῶν δοκιμασθεῖσαν πολε-
μίαν ἐκείνοις ἔχειν, ὅταν τὰς
γνώμας χειροτονῶσιν, ἢ τὸ ψῆφον
λάβωσιν, αἰσχρὸν ἔτι νομίζοντας
τοὺς διακοσιομυριάδων περὶ τὴν
Τετράετιν ποταμὸν περιῳκημέ-
νους ὑπὸ τοῦ χιλιοστοῦ μέρους ἐκείνων,
ἐν αὐτῇ τῇ πόλει φανῆναι καθαρ-
σιασμένους. τὸ δ' ὅλον οὕτω τῇ δια-
βολῇ τοὺς ἀκούοντας ἐξηγρίωσεν
ὥστε μηδ' ὀλίγας ἡμέρας μυσεῖα θυ-
όντων αὐτῷ ἐν οἰκίᾳ παρὰ τὸ Πυθί-
ον, ἀθρόοι συνδραμόντες οἷον τ' ἦ-
σαν ἐπίθεσιν ἐπ' αὐτὸν ποιησα-
σθαι. οἱ δὲ προαισθόμενοι, οἱ μὲν, εἰς
πανδοχεῖον ἔφυγον. Δημοκήδης δὲ
μετὰ τῶν ἐφήβων εἰς Πλάτειας ἀπεχώ-
ρησεν. οἱ δὲ καταλύσαντες τοὺς νόμους
ἐχρῶντο ψηφίσμασιν, ἐν οἷς αἰτια-
σάμενοι τὸν Δημοκήδη συνιστάνε-
ναι τοὺς νεωτέρους ὅπλα τυραννίδι, δίκα
τάλαντα ἐπήρυξαν δώσοντι, ἐάν τις
αὐτὸν ἀνέλῃ. ὁ δὲ γνωμένης μάχης
περιγενόμενος αὐτὸς τῶν κινδύνων ὑπὸ
Θεάγους ἐκείνῳ τὰ δίκα τάλαντα πε-
ρὶ τὸ πόλεως ἐμέρισαν. πολλῶν δὲ
κακῶν καὶ τῇ πόλει, καὶ τῇ χώρᾳ ὀρ-

um non coiiſſent, num illi perſuaſiſſet, ut mille ſuffragiis ratum habuerint conſilium. Illis itaque juxta ipſorum poteſtatem prohibitis, non convenit, ut alios audiant eos dicere: ſed dextrā quæ ab ipſis rejecta & reprobrata eſſet, ipſis haberi hoſtilem, cùm ſententias rogaverint, vel decretum acceperint, turpe eſſe exiſtimantes, tricies centena milia, quæ circa Tetraēta fluvium reliqua manſerāt, ab milleſima parte illorum in ipſa urbe viſa eſſe ſeditionibus oppreſſa, victa, atq; ſuperata. Omninò aūt auditores ea calumnia uſq; adeò offendit & exaſperavit, ut poſt dies pauculos ſcholæ ac Muſis conſecrata loca, ipſis ſacrificantibus in domo ad Pythii Apollinis, confertim accurrentes, potentes fuerint in illos violentis manibus invadere. Verùm illi re priùs cognita, hi quidem in publicum diverſorium profugerunt: Democedes verò cum adoleſcentibus Platéas ſeceſſit. Illi autem legibus diſſolutis, decretis utebantur, in quibus cùm Democedem accuſaſſent, quòd juniores ad Reipub. adminiſtrationem commendaviſſet per præconem ſe tria talēta daturos edixerunt, ſi quis ipſum è medio tolleret. Et pugna facta, ipſoq; beneficio Theagis periculum ſuperante tria illi talēta ex ærario urbis aſſignarunt. Multis autem malis & incōmodis in civitate illa regioneque exortis

fugitivis in judiciũ rejectis & ſtitis, adhæc tribus civitatibus, Tarentinis ſcilicet. Metapontinis & Caulonitis cura tradita & commiſſa, viſum eſt interfectoribus, qui in ſententiam latam pecuniam acceperant, in Crotoniatarum monumentis ſcriptum eſſe, ejus rei authores in exſilium eſſe fugandos. Iudicio autem inſuper ejecerunt omnes, quotquot ex iis apprehenderunt, qui iſtarum legum decreta indignè ferebant. Ac ſimul in exſilium relegavit eam familiam, quæ diceret liberos nullomodo ab parentibus eſſe avellendos, atque æs alienum novis tabulis præciderunt, terramq; penitùs vaſtatam everterunt & incultam reddiderunt. Cùm autem multorum annorum curriculo in alio diſcrimine periculóq; Timarchus cum ſuis mortem oppetiſſent, Litago etiam, qui ſummus erat dux & ſignifer eorum, qui ſeditiones & tumultus concitaverant mortuo, quadam ducti miſericordia ac pœnitentia, eos quoq;, qui reliqui manſerant, in patriam reducere voluerunt. Accerſentes verò legatos ex Achaia per illos dimiſſi fuerunt verſus eos, qui exacti in exſilium ierant, atque in templo Delphis multiplex jusjurandum ſuſpenderunt. Erant autem Pythagoricorum virorũ quoque numero circiter ſexaginta, qui reverſi ſunt abſqueillis, qui ætate & an-

τῶν, εἰς κρίσιν προβληθέντων τῆς φυγάδων, καὶ ξύσι πόλεσι τῆς ὁπλοθηκῆς παραδοθείσης Ταραντίνοις, Μεταποντίνοις, Καυλωνιάταις, ἔδοξε τοῖς ἀνηρημένοις ὅτι τὸ γνώμιμον ἀργύριον λαβοῦσιν, ὡς ἐν τοῖς τῆς Κροτωνιατῆς ὑπομνήμασιν ἀναγραπτέα φεύγειν τοὺς αἰτίους. προσεξέβαλον δὲ τῇ κρίσει κρατήσαντες ἅπαντας, τοὺς τοῖς καθεστῶσι δυσχεραίνοντας. καὶ συνεφυγάδευσε τὴν γενεὰν, οὐ φάσκοντα δεῖν ἐκδίδεσθαι τοὺς παῖδας ὑπὸ τῆς γονέων ἀναγκαίας, καὶ τὰ τε χρέα ἀπέκοψαν, καὶ τὴν γῆν ἀνάδαστον ἐποίησαν. ἐπιγνόμενοι δὲ πολλῶν ἐτῶν, καὶ τῆς περὶ τὸ Δείναρχον ἐς ἑτέρῳ κινδύνῳ τελευτήσαντος, ὑπὸ θανάτου καὶ Λιτάγους, ὅστις ἦν ἡγεμονικώτατος τῆς στασιασάντων, ἐλεός τις καὶ μετάνοια ἐπέπεσε, καὶ τοὺς καταλειπομένους αὐτῆς ἠβουλήθησαν κατάγειν. μεταπεμπόμενοι δὲ πρεσβευτὰς ἐξ Ἀχαΐας δι' ἐκείνων πρὸς τοὺς ἐκπεπτωκότας διελύθησαν, καὶ τοὺς ὅρκους εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκαν. ἦσαν δὲ τῆς Πυθαγορείων καὶ περὶ ἑξήκοντα τὸν ἀριθμὸν, οἱ κατελθόντες ἄνδρα τῆς πρεσβυτέρων, ἐν οἷς ἤδη τὴν ἡλικίαν τινὲς καταπεχθέντες,

τες, καὶ διαίτῃ τοὺς ἀῤῥώστους ὄντας θεραπεύοντες ἠρεμούσης κατέσησαν τῆς ἰατρικῆς μεθόδου. σωιζθῆναι δὲ καὶ τοὺς σωθέντας διαφερόντως ὠφέλησε πόλις πολλοῖς εὐδοκιμήσασα καὶ τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ λεγομένου πρὸς τοὺς παρανομοῦντας, ὡς τάδε ἔξεστιν ἐπὶ Νίνευος. γῆρας δὲ φασὶ ταύτην τὴν πόλιν καὶ τοῦτο ἐμβαλόντων τῆς θυρίων καὶ χώραν, ἐκβοηθήσασαν καὶ μεθ' ἑαυτῶν κινδυνεύσασαν ἀποθανεῖν. ἡ δὲ πόλις οὕτως εἰς τοὐναντίον μεταπεσοῦσα, ὥστε χωρὶς τῆς ἐπαίνου ποιεῖσθαι, καὶ τὰ ἀνδρῶν ὑποληφθῆναι μᾶλλον, ταῖς μούσαις καὶ χαριεμένως ἑστιᾶσαι καὶ ἱερῶσαι, καὶ τὸ μουσεῖον ἐν δημοσίᾳ ἐποιοῦντο θυσίαν, καθ' αὐτὰς ἐκείνας πρότερον ἱδρυσάμενοι τὰς θεὰς ἐτίμων. περὶ μὲν οὖν τῆς κατὰ Πυθαγορείαν γεγομένης ἐπιθέσεως, ἔσται ταῦτα ῥηθέντα.

nis graves erant, inter quos quidam ad artem medicā ſeſe contulerunt ſolaq; victus ratione ægros curātes jam dictæ methodi præfecti cōſtituti ſunt. Contigit aūt eos quoq; qui ſanitati reſtituti erant, ſupra modum plærorumq; ſermonibus concelebrari, idq; eo tēpore, quo dicebatur in eos, qui leges violāt: hæc non ſunt in Ninone. Ajunt hanc urbem exſiſtere, quo tempore belluæ eam regionem hoſtiliter invaſerunt, homines ſibi mutuò auxiliis latis cum non parvo, quod aggreſſi erant, periculo, vitam amiſiſſe. Urbem verò adeò in contrariū degeneraviſſe, ut ſine laudibus effecerint, ut potiùs ſuſpicionē de viris illis cōceperint, foregratum & acceptum Muſis feſtū, quum in publicō Muſarum auditorio publicū ſacrificium facerent, & juxta eos ipſos deas priùs collocatas honorarent. Quâ igitur rabie & petulantia in Pythagoreos invaſerint, hæc nobis dicta ſunto.

Κεφ. λς.

Περὶ δὲ διαδοχῆς τῆς Πυθαγόρου, καὶ ἀφ' τίνος ἐτελεύτησεν αὐτῆς, ἐκ τῶν ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα, ἐκ τῶν γυναικῶν τῶν παραλαβόντων παρ' αὐτῆς τὴν φιλοσοφίαν.

Διάδοχος δὲ πρὸς πάντων ὁμολογεῖται Πυθαγόρᾳ γεγονέναι, Ἀρίστων Δαμοφῶντος Κροτωνιάτης, κατ' αὐτὸν Πυθαγόραν ἐπὶ τοῖς χρόνοις γεγονὼς ἑπτὰ γενεαῖς ἔγγιστα πρὸς Πλάτωνος, καὶ οὐ μόνον τῇ σχολῇ, ἀλλὰ καὶ τῇ παιδο-

CAP. XXXVI.

De ſucceſſione Pythagoræ, & per quos illi mors illata ſit. Item nomina virorum juxta ac mulierum, qui ab eo Philoſophiam acceperunt.

APud omnes in confeſſo eſt ſucceſſorem Pythagoræ fuiſſe Ariſtæum Damophontis filium Crotoniatem, qui circa ipſius Pythagoræ tēpora vixit ſeptem ætatibus vel XLIX annis proximè ætatem Platonis. Nec modò ejus ſchola dignē eſt reputatus: verùm etiam nutriendis educandiſq;

pueris & nuptiis Theanos, ac propter eximiam rationem & eminentiam ipsius dogmata superavit. Ipsum namque Pythagoram interpretatus esse fertur quadraginta omninò annos uno minus, cùm vixisset annos circiter centum. Aristæo verò utpote annis gravissimo scholam tradidit, post quē, Mnemarch. Pythagoricus illi præfuit. Mnemarchum porrò ejus administrationem Bulagoræ tradidisse, cujus tēpore Crotoniatarum urbem diripi contigit. Nam post hunc Tydam Crotoniatem reversum ex peregrinatione, quam ante bellum obortum instituit, successorem fuisse. Enimverò propter patriæ calamitatem defecit eum vita. Itaque peregrè agebat, ut præ dolore vitam cum morte commutaret. Reliquis verò senio jam multis modis honoratioribus mos erat, è corpore veluti è vinculis & carcere, discedere. Igitur tempore aliquantò pòst ex Lucanis tulerunt eum quorūdam hospitum beneficio servatum, ut scholæ præesset, ad quem pervenerit Diodorus Aspendius, qui receptus fuit propter raritatem & penuriam virorum, qui erant in eo cœtu ac cōhorte. Apud Heracleam Cliniam habuit & Philolaum. Apud Metapontios Theoridem & EUrytum. Tarēti Archytam. Ex discipulis & auditoribus externis fuit & Epicharmus. nō aūt ex-

ζοφίας ἡ τῆ Θειανῦς γάμυ κατηξιώθη. διὰ τε ἐξαιρίσιως περιεκεχαπνίναι τ δογμάτων αὐτὸν μὲν γὰ Πυθαγόραν ἀφηγήσασθ λέγεται ἐνὸς δέοντος, ἔτη τεσσαράκοντα τὰ πάντα βιώσαντα ἔτη ἐγγυς ἑκατόν. παρεδῦναι δὲ Ἀριστάῳ τὴν σχολὴν πρεσβυτάτῳ ὄντι, μθ' ὃν ἡγήσασθαι Μνήμαρχον τ Πυθαγόραν. τῦτον δὲ Βυλαγόρα παρεδῦναι, ἐφ' ᾧ διαπαθῆναι συμβὰν τ Κροτωνιατ πόλιν. μθ' ὃν γὰ Τίδαν τ Κροτωνιάτ ὑπὸ διάδοχον ἡμέας ἐπανελθόντα ἐκ τ ἐποικίας, ἣν ἐποιήσατο πρὸ τῦ πολέμυ. διὰ μὲν τι τὴν συμφορὰν τ πατρίδος ἐκλιπεῖν τὸν βίον ἀναβήμονα ἡμέας τῦτον, ὡς ὑπὸ λύπης προὔλιπε τὸν βίον. τοῖς δ' ἄλλοις ἔθος ἦ ἡμερωτοῖς σφόδρα ἡμένους, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν τῦ σώματος ἀπαλλάττεσθαι. χρόνῳ μέντοι γε ὕστερον αἱρεθῆναι ἐκ τῆς Λευκανῶν συνόντα ἀξίως τινων ξένων ἀφηγήσασθ τ σχολῆς πρὸς ὃν ἀφικέσθ Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον, ὃν παραδεχθῆναι διὰ τὴν ἀπορίαν τ ἐν τῷ συστήματι ἀνδρῶν. περὶ μὲν Ἡράκλειαν, Κλεινίαν, ἡ Φιλόλαον. Μεταποντίῳ δὲ Θεωρίδην, Εὔρυτον. ἐν Τάραντι δὲ Ἀρχύταν. τ δ' ἔξωθεν ἀκροατ ἡμέσθαι καὶ Ἐπίχαρμον. ἀλλ' οὐκ ἐκ τῷ συστήμα-

συςήματος τῶν ἀνδρῶν. ἀφικόμενος δὲ εἰς Συρακούσας, διὰ τὴν Ἱέρωνος τυραννίδα, τὰ μὲν φανερῶς φιλοσοφεῖν ἀπεχώρησεν. εἰς μέσον δ' ἐκφέρων τὰς διανοίας τῶν ἀνδρῶν μετὰ παιδιᾶς κρύφα ἀποφθέγματα τὰ Πυθαγόρεια δόγματα. τὸ δὲ συμπάντων Πυθαγορείων, τοὺς μὲν ἀγνῶτας τε καὶ ἀνωνύμους τινὰς πολλοὺς εἰκὸς γεγονέναι. τὰ δὲ γνωριζομένων ἐστὶ τάδε τὰ ὀνόματα. ΚΡΟΤΩΝΙΑΤΑΙ, Ἱππόστρατος, Δύμας, Αἴγων, Αἴμων, Σίλιος, Κλεοσθένης, Ἀγέλας, Ἐπίσυλος, Φυκιάδας, Ἔκφαντος, Τίμαιος, Βύθιος, Ἔρατος, Ἰτανάιος, Ῥόδιππος, Βρύας, ΕὐάνδρΘ, Μιλλίας, Ἀντιμέδων, Ἀγέας, Λεόφρων, Ἄγυλος, Ὄνατος, Ἱππόσθενης, Κλεόφρων, Ἀλκμαίων, Δαμοκλῆς, Μίλων, Μένων. ΜΕΤΑΠΟΝΤΙΝΟΙ, Βροντῖνος, Παρμίσκος, Ἀρεσάδας, Λέων, Δαμάρμενος, Αἰνέας, Χίλας, Μελισσίας, Ἀριστέας, Λαφάων, Εὐάνδρος, Ἀγησίδαμος, Ξενοκείδης, Εὐρίφημος, Ἀριστόμενης, Ἀγήσαρχος, Ἀλκίας, Ξενοφάντης, Θρασέως, Ἄρυτος, Ἐπίφρων, Εἰρίσκος, Μεγιστείας, Λεωκύδης, Θρασυμήδης, Εὔφημος, Πρόκλος, Ἀντιμένης, Λάκριτος, Δαμοτάγης, Πύῤῥων, Ῥηξίβιος, Ἀλόπεκος, Ἄστυλος, Δακύδας, Ἀλίοχος, Λα-

virorum congregatione. Quùm autem hic Syracusas perveniſſet, per Hieronis tyrannidem, palàm omninò à ſapientiæ ſtudio abſtinuit. Numeris autem aſtrinxit illas virorum ſententias cum ſecreto luſu Pythagoræ dogmata in lucem dans. Omnium autem Pythagoreorum in univerſum veriſimile eſt multos ignotos & obſcuros fuiſſe. Nomina verò eorum, qui noti fuerunt, hæc ſunt. CROTONIATAE. Hippoſtatus, Dymas, AEgon, AEmon, Silius, Cleoſthenes, Agelas, Epiſylus, Phyciadas, Ecphantus, Timæus, Buthius, Eratus, Itanæus, Rhodippus, Bryas, EUandrus, Millias, Antimedon, Ageas, Leophron, Agylas, Onatus, Hippoſthenes, Cleophron, Alcmæon, Damocles, Milon, Menon. METAPONTINI. Brontinus, Parmiſcus, Areſtadas, Leo, Damarmenos, AEneas, Chilas, Meliſias, Ariſteas, Laphaon, EUandrus, Ageſidamus, Xenocides, EUriphemus, Ariſtomenes, Ageſarchus, Alcias, Xenophantes, Thraſeos, Arytus, Epiphron, Eiriſcus, Megiſtæas, Leocydes, Thraſymedes, EUphemus, Proclus, Antimenes, Lacritus, Damotages, Pyrrhon, Rhexibius, Alopecus, Aſtylus, Dacydas, Aliochus, Lacrates,

Glucinus, Acragantinus Empedocles, Eleates Parmenides. TARENTINI. Philolaus, Arytus, Archytas, Theodorus, Ariſtippus, Lycon, Eſtiæus, Polemarchus, Aſteas & Nias, Cleon, EUrymedon, Arceas, Clinagoras, Archippus, Zopyrus, EUthynus, Dicæarchus, Philonides, Phrontidas, Lyſis, Lyſibius, Dinocrates, Echecrates, Paction, Acuſiladas, Iccus, Piſierates, Clearatus, Leonteus, Phrinychus, Smicheas, Ariſtoclides, Clinias, Abroteles, Piſerrydus, Brias, EUandrus, Archemachus, Mimnomachus, Achmonidas, Sicas, Caraphantidas. SYBARITAE. Metopus, Hippaſus, Proxenus, EUanor, Deanax, Meneſtius, Diocles, Empedus, Timaſius, Polemæus, EUæus, Tyrſenus. CARTHAGINENSES. Miltiades, Anthen, Odius, Leocritus. PARII. AEëtius, Phænecles, Dexitheus, Alcimachus, Dinarchus, Meton, Timæus, Timeſianax, Amœnus, EUmaridias. LOCRENSES. Gyptius, Xenon, Philodamus, EUctes, Adicus, Sthenonidas, Soſiſtratus, EUthynus, Zaleucus, Timares. POSIDONII. Athamas, Simus, Proxenus,

κράτης, Γλυκῖνος, Ἀκραγαντῖνος Ἐμπεδοκλῆς, Ἐλεάτης Παρμενίδης. ΤΑΡΑΝΤΙΝΟΙ, Φιλόλαος, Ἄρυτος, Ἀρχύτας, Θεόδωρος, Ἀρίστιππος, Λύκων, Ἐστιαῖος, Πολίμαρχος, Ἀστίας, Καινίας, Κλέων, Εὐρυμέδων, Ἀρκέας, Κλειναγόρας, Ἀρχίππος, Ζώπυρος, Εὔθυνος, Δικαίαρχος, Φιλωνίδης, Φροντίδας, Λύσις, Λυσίβιος, Δεινοκράτης, Ἐχεκράτης, Πακτίων, Ἀκουσιλάδας, Ἴκκος, Πεισικράτης, Κλεάρατος, Λεοντεὺς, Φρίνυχος, Σμικίας, Ἀριστοκλίδας, Κλεινίας, Ἀβροτέλης, Πισήρυδος, Βρίας, Εὔανδρος, Ἀρχέμαχος, Μιμνόμαχος, Ἀχμονίδας, Σίκας, Καραφαντίδας. ΣΥΒΑΡΕΙΤΑΙ. Μέτοπος, Ἵππασος, Πρόξενος, Εὔανωρ, Δεάναξ, Μενέστιος, Διοκλῆς, Ἐμπεδος Τιμάσιος, Πολεμαῖος, Εὔαιος, Τυρσηνός. ΚΑΡΧΗΔΟΝΙΟΙ· Μιλτιάδης, Ἄνθεν, Ὄδιος, Λεόκριτος. ΠΑΡΙΟΙ· Αἰήτιος, Φαινέκλῆς, Δεξίθεος, Ἀλκίμαχος, Δέναρχος, Μέτων, Τίμαιος, Τιμησιάναξ, Ἄμοιρος, Εὐμαρίδιας. ΛΟΚΡΟΙ. Γύπτιος, Ξένων, Φιλόδαμος, Εὔκτης, Ἄδικος, Σθενωνίδας, Σωσίστρατος, Εὔθυνος, Ζαλεύκος, Τιμάρης. ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΤΑΙ. Ἀθάμας, Σῖμος, Πρόξενος,

Κρά-

Κράνιος, Μύης, Βαθύλαος, Φαίδων. ΛΕΥΚΑΝΟΙ. Ὄκελος, καὶ Ὄκυλος ἀδελφοὶ, Ὀρέσανδρος, Κέραμβος, Δαρδανεὺς, Μαλίας. ΑΙΓΕΙΓΟΙ. Ἱππομέδων, Τιμοσθένης, ΕὐΈλθων, Θρασύδαμος, Κρίτων, Πολύκτωρ. ΛΑΚΩΝΕΣ. Ἀντοχαρίδας, Κλεάνωρ, ΕὐρυκράτηςΥπερβόρεος Ἄβαρις. ΡΗΓΙΝΟΙ. Ἀριστείδης, Δημοσθένης, Ἀριστοκράτης, Φύτιος, Ἑλικάων, Μνησίβυλος, Ἱππαρχίδης, Ἀθοσίων, ΕὐΘυκλῆς, Ὄψιμος, Κόλαξ Σελινουντίος. ΣΥΡΑΚΟΥΣΙΟΙ. Λεπτίνης, Φιντίας, Δάμων. ΣΑΜΙΟΙ. Μέλισσος, Λάκων, Ἄρχιππος, Γλώριππος, Ἑλωρὶς, Ἱππων. ΚΑΥΛΩΝΙΑΤΑΙ. Καλλίβροτος, Δίκων, Νάστας, Δρύμων, Ξέντας. ΦΛΙΑΣΙΟΙ. Διοκλῆς, Ἐχεκράτης, Πολύμναστος, Φάντων. ΣΙΚΥΩΝΙΟΙ. Πολιάδης, Δήμων, Σωστράτιος, Σωσθένης. ΚΥΡΗΝΑΙΟΙ. Πρῶρος, Μελάνιππος, Ἀριστάγγελος, Θεόδωρος. ΚΥΖΙΚΗΝΟΙ. Πυθόδωρος, Ἱππασθένης, Βούθηρος, Ξενόφιλος. ΚΑΤΑΝΑΙΟΙ. Χαρώνδας, Λυσιάδης Κορίνθιος, Χρύσιππος Τυρρηνὸς, Ναυσίθεος Ἀθηναῖος; Νεόκριτος Πόντικος, Λύραμνος. οἱ πάντες σὺν. Πυθαγορίδες δὲ γυναῖκες ἐπιφανέσταται. Τιμύχα, γυνὴ ΕὐΜυλλίᾳ τῷ Κροτωνιάτῃ. Φίλ-

Cranius, Myes, Bathylaus, Phædo. LUCANI. Ocellus, & Ocylus fratres, Oresandrus, Cerambus, Dardaneus, Malias. AEGEI. Hippomedon, Timosthenes, EUelthon, Thrasydamus, Crito, Polyctor. LACONES. Antocharidas, Cleanor, EUrycratus, Abaris Hyperboreus. RHEGINENSES. Aristides, Demosthenes, Aristocrates, Phytius, Helicaon, Mnesibulus, Hipparchides, Athosion, EUthycles, Opsimus, Colæs Selinuntius. SIRACUSANI. Leptines, Phintias, Damon. SAMII. Melissus, Lacon, Archippus, Glorippus, Heloris, Hippon. CAVLONIENSES. Callibrotus, Dicon, Nastas, Drymon, Xentas. PHLIASII. Diocles, Echecrates, Polymnastus, Phanton SICYONII. Poliades, Demon, Sostratius, Sosthenes. CYRENAEI. Prorus, Melanippus, Aristangelus, Theodorus. CYZICENI. Pythodorus, Hipposthenes, Butherus, Xenophilus. CATANAEI. Charondas, Lysiades Corinthius, Chrysippus Tyrrhenus, Nausitheus Athenienſis, Neocritus Ponticus, Lyramnus. Omnes ducenti XIIX. Fœminæ verò Pythagoricæ, quæ illuſtriſſimæ fuerunt, ſunt, Tymicha uxor Myllii Crotoniatæ, Philtes fi-

tes filia Leophronos Crotoniatæ, Byndæci soror, Occélo, & Eccelo Lucanæ, Chilonis filia, Chilonis scilicet Lacedæmonii. Theano uxor Brontini Metapontini. Mya uxor Milonis Crotoniatæ. Lasthenia Arcadissa. Abrotelis Tarentini filia. Echecratia Phliasia. Tyrsenes Sybaritis. Pisirrronde Tarentina. Tyrsenes Sybaritis. Nisteadi filia seu uxor Salacena. Bio Argiva. Babelyma Argiva, Cleæchma soror AUtocharidæ Lacedæmonii * omnes numero XVII.

τῆς θυγάτηρ, Θεόφειος τὴ Κροτωνιάτη Βιωδαίκη ἀδελφὴ, Ὀκκέλω καὶ Ἐκκέλω τῷ Λευκανῶν, Χείλωνος θυγάτηρ Χείλωνος τὴ Λακεδαιμονίη. Θεανὼ γυνὴ τὴ Μεταποντίνη Βροντίνη. Μυὰ γυνὴ Μίλωνος τὴ Κροτωνιάτη. Λαθένεια Ἀρκαδίσσα *. Ἀβροτέλους θυγάτηρ τὴ Ταραντίνη. Ἐχεκρατεία Φλιάσια. Τυρσηνὶς Συβαρίτις. Πισιῤῥόνδη Ταραντίς. * Νισεάδη Σαλάκηρα. Βιὼ Ἀργεία. Βαβέλυμα Ἀργεία, Κλεαίχμα ἀδελφὴ Αὐτοχαρίδα τὴ Λακέδνος. * αἱ πᾶσαι ιζ.

Finis libri primi de scita Pythagorearum, seu vita Pythagoræ.

Τέλος τοῦ πρώτου λόγου τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως.

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΧΑΛΚΙΔΕΩΣ τῆς κοίλης Συρίας

Πυθαγορείων ὑπομνημάτων, ἃ περιέχοντων τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους εἰς φιλοσοφίαν,

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Κεφ. α.

ΠΕΡΙ μὲν Πυθαγόρου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν βίου, καὶ τῶν Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν τὰ σύμμετρα ἐν τοῖς πρὸ τούτων εἰρήκαμεν. ἀρχώμεθα δὲ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τῆς αἱρέσεως, ἀπὸ τῆς κοινῆς εἰς πᾶσαν παιδείαν, μάθησιν, καὶ ἀρετὴν παρασκευῆς, ἥτις ἐκ μέρους ἀπολαβοῦσα πρὸς ἕν τι τῶν ὄντων παρασκευάζει τὸ ἀνθρώπινον ἁπλούστερον, ἀλλ', ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, τὰς ἐν αὐτῷ προμυθίας προβάλλει εἰς πάντα μὲν τὰ μαθήματα, πᾶσας δὲ τὰς δόξας πάσας δὲ τὰς ἐν τῷ βίῳ καλὰς καὶ ἐλευθερίους πράξεις, πάσας δὲ παιδείας, καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντα ὅσα μετέχει τοῦ καλοῦ. ἔστι γὰρ ἀνθρώπου τοῦ προσάπτειν οἷόν τε ὀρθὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ ἐλευθέρια ἐπιτηδεύματα, ἔστι οἷόν τε εὐθὺς ἐπὶ τὸ ἀκρότατον καὶ τελεώτατον

IAMBLICHI CHALCIDENSIS ex Syria cœle

Pythagoricorum Commentariorum, qui complectuntur orationes adhortatorias ad Philosophiam,

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

DE PYTHAGORA, ejúsque simul & Pythagoricorum virorum vita, quæ requiri & necessaria esse videbantur, superiori libro pertexuimus. Iam autem quod reliquum est de ipsius secta incipiamus, idq; ab communi in omnẽ institutionem, disciplinam ac virtutẽ præparatione, quæ minimè particulatim accepta ad unum aliquod omniũ seu universi hominem præparat atq; idoneum reddit: sed, ut quàm simplicissimè dicã, quicquid in illo est prudentiæ convertit & dirigit ad omnes disciplinas, scientias, omnésq; egregias ac generosas vitæ actiones, institutionésq;, atq; ut uno verbo dicam, ad omnia, quæcumque honesti aliquam participationem habent. Neque enim fieri potest, ut sine præmissis adhortationib. quisquã se ad honesta & nobilia ullà studia conferre queat, vel quisq; rectâ aliquem benè institutum reddat ad summũ ac perfectissimum bonum

capessendum, nisi priùs hortationibus animi constitutio ab aliquo fuerit impressa. Cæterùm ut animus paulatim ab parvis exorsus ad majora progressus facit, itémq; per omnia bona & virtutes transit, & tandem bona perfectissima reperit: eodem modo & viâ quadam certâ adhortationem procedere convenit, ab communibus præceptis initio sumpto. Nam sese simpliciter ad philosophiæ studium cum impetu quodam conferre, imò, ut paucis dicam, ad ipsum sapientiæ studium agi ferriq; quocunq; tandem ductu, id nimirum in nullius ex omnibus sectis potestate situm est, quæ quidem eximia & selecta est: sed communiter ac generatim omnibus, quæ laudantur, quæq; de humanis studiis primas sibi partes vendicant, communi quodam & hortationibus peculiari modo cōpetit.

ὅπατον ἀγαθὸν προσδοκᾶν τινά, πρὶν ἐμποιῆσαι τὸ * τὴν κατασκευὴν τῆς ψυχῆς δεῖ τῆς προτροπῆς. ἀλλ' ὥσπερ ἡ ψυχὴ κατὰ βραχὺ πρόεισιν ἐπὶ τὰ μείζονα ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων, διὰ πάντων τε διέξεισι τῶν καλῶν, καὶ ἐπὶ τὰ τέλεια τὰ τελειότατα ἀγαθὰ εὑρίσκει. οὕτω καὶ προτροπὴν δεῖ ὁδῷ προιέναι ἀρχομένῳ ἀπὸ τῶν κοινῶν. εἰς γὰρ φιλοσοφίαν ἁπλῶς παρορμῆσαι, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ φιλοσοφεῖν συλλήβδην καθ' ἣν τιν' οὖν ἀγωγὴν, μηδεμιᾶς τῶν αἱρέσεων ἀντικρυς προκρινομένης, ἀλλὰ κοινῶς γένος ἁπασῶν ἐπαινουμένων, καὶ παρὰ τὰ ἀνθρώπινα ἐπιπνεύματα προσβαλλομένων κατά τινα κοινὸν καὶ προτρεπτικὸν τρόπον.

CAP. II.

POST hæc autem media quadam methodo, atq; haud omninò vulgari utendum erit, nec rursum tali, quæ palàm sit Pythagorica, imò ne commutata quidem prorsus ita, ut ab utrisque quicquam adhuc retineat. In hac verò etiam communes totius philosophiæ adhortationes constituemus, ita ut eas ab voluntate Pythagorica separatas proponamus, atque ea

Κεφ. β.

ΜΕτὰ δὲ ταῦτα μέση τις μεθόδῳ χρηστέον, ἔτε παντάπασι δημώδει, οὐδὲ μὴν ἄκρως Πυθαγορικῇ, ἀλλ' οὐδὲ ἀπηλλαγμένῃ ὁλοχερῶς ἑκατέρου τοῦ τρόπου τούτου. ἐν δὲ ταύτῃ κοινὰς τε πάσης φιλοσοφίας τάξομεν παρορμήσεις, ὥστε κεχωρισμένας αὐτὰς Πυθαγορικῆς βουλήματος,

τῷ, καὶ τά γε τούτῳ συμμίξωμεν ἐγκαιρότατα ἐκ τὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας δόξας, εἰς ἃς προθέσθαι τῶν Πυθαγορικῶν ἀνδρῶν κατά γε τοῦτον τρόπον τῶν λόγων. ἀφ' οὗ δὴ λελησθότως, ὡς τὸ εἰκός, ἀπὸ μὲν τῶν ἐξωτερικῶν ἐννοιῶν ἀποστησόμεθα. μεταβησόμεθα δὲ καὶ οἰκειωσόμεθα ταῖς κατὰ τὴν αἵρεσιν τεχνολογουμέναις ἀποδείξεσιν, οἷον διὰ τινος γεφύρας ἢ κλίμακος κάτωθεν εἰς ὕψος ἀνιόντες. ἐπὶ δὲ τῷ τέλει τὰ ἴδια προτρεπτικὰ τῆς Πυθαγορικῆς αἱρέσεως συντάξομεν, ἀλλόξια καὶ ἀπόρρητα τρόπον τινὰ πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγὰς ὑπάρχοντα. ἀρξώμεθα δὲ τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς πρώτων. ἔστι δὲ τὰ ἐναργῆ ταῦτα καὶ φαινόμενα πᾶσι, καὶ μηδέπω προελήφθαι τὴν οὐσίαν τῆς ἀρετῆς. καλὰ δὲ τὰς κοινὰς ἐννοίας περὶ αὐτῆς ἀνεγείρουσα ἡμῶν τὴν προθυμίαν, καὶ τινας γνωρίμους τοῖς πολλοῖς γνώμας ἀπειπαζομένας πρὸς τὰ ἐνάργη δείγματα τῶν ὄντων. ἔχυσι δὲ οὕτως ὡδέπως. ψυχὴ ζῶσας ἡμᾶς τῇ ταύτης ἀρετῇ, ῥητέον εὖ ζῆν ὡς ὀφθαλμοῖς ὁρῶντας τῇ τοῦ-

huic voluntati quàm opportunissimè commisceamus, virorúmque horum maximè proprias sententias, ad quas Pythagoricorum hominum nobilissimi hoc loquēdi modo adhortari cōsueverunt. Ab quo clam, ut æquitas postulat, & quidem ab externis notitiis recedemus. Aggrediemur autē negotium, idq; nobis familiare reddem' demonstrationibus, quæ in hac secta usitatæ & usu receptæ sunt, veluti per pontem quendam seu gradum ab infimo ad sublime ascendentes. Ad finē verò proprias & familiares admōnitiones Pythagoricæ sectæ simul adjungemus, quæ quodammodo cum reliquis vivendi regulis collatæ alienæ atq; arcanæ, vel ita abditæ sunt, ut dici non debeant. Exordiamur autem deinceps, ab iis primùm, quæ ad nos pervenerunt. Sunt autem hæc conspicua, & omnibus in oculos influentia, & nequaquam istiusmodi, quæ antè ceperint virtutis substantiam: sed juxta cōmunes notiones nostram ad illam excitent animi alacritatem, idque juxta sententias quasdam ac leges plerisque notas, quæ quasi similitudine exprimunt ac deducunt ad rerum, quæ sūt, conspicuas demonstrationes. Ipsæ verò ad hunc se modum habent. Quicunque vivimus, animi vi ac potentiâ nos benè vivere dicendum est, uti quicumque oculis videmus, horum be-

neficio virtutéq; benè videamus. Neq; exiſtimandum eſt vel rubigine aurum, vel vitio virtutẽ afficí turpaníq;. Quiſq; autem ſeſe ad virtutem, tanquã ad ſacroſanctum delubrum conferat, ne ad ullam ignobilem ac ſervilem animi ignominiam, quoad vitæ communionem ac patientiam, expoſiti ſimus. Virtuti ceu continẽti ac ſapientiâ prædítæ uxori fidendum & fortiter innitendum eſt. Fortunæ verò ceu inſtabili ac vagæ meretrici fidendum. Præſtabilius eſt virtutem ſuſcipere cum paupertate, quàm divitias cum violẽtia: Item parcè edere cum ſanitate, quã helluonũ more vorare cum morbo. Nam ciborum abundantia humano corpori ſanè quàm peſtifera eſt. Conſervatur aũt, cum hic animus honeſtè conſtitutus affectúſque eſt. Ac valdè periculoſum eſt malo potentiam tradere, nec minus, quàm ſi veſano & furioſo gladium dones. Sicuti ſuppurato alicui conducibilius eſt uri, quàm ita manere: ſic flagitioſo mori quàm vivere ſatius eſt. Fruendum eſt, quantum ejus fieri poteſt, inſtar ambroſiæ & nectaris, philoſophiæ præceptionibus. Sincera namque eſt, quæ abillis procedit, voluptas, & divinum quaſi numẽ, quod & magnanimitatẽ efficere poteſt, & ſi non æternos, attamen rerum æternarum ſcientes & peritos. Quod ſi ex eo melior ſenſuum vis exoritur,

τῶν ἀρετῆ καλῶς ὁρᾶν. οὔτε χρυσοῦ νομιστέον ἰὸν, οὔτε ἀρετῆς αἶσχος ἅπτεσθαι, καθάπερ εἰς ἄσυλον τέμενος τὴν ἀρετὴν, ὁρμητέον, ὅπως πρὸς μηδεμίαν ἀγλυῆ ψυχῆς ὕβριν ὦμεν ἔκδοτοι περὶ κοινωνίας βίου καὶ παραμονῆς. ἀρετῇ μὲν θαρρητέον ὡς σώφρονι γαμετῇ. τύχῃ δὲ ὡς ἀσάτῳ πρὸς δὲ τὸν ἑταίρᾳ. κρεῖττον μὴ πενίας ἀρετὴν ὑπολαμπῆσαι, ἢ πλοῦτον μὴ βίας, ὀλιγοσιτίαν μὴ ὑγείας, ἢ πολυφαγίαν μὴ νόσου. βλαβερὰ μάλιστα ζοφῆς μὲν ἀφθονία τῷ σώματι. κτήσεως δὲ ταὐτὸν ψυχὴν δεχομένῳ καλῶς, καὶ ἐπισφαλὲς, καὶ ὅμοιον μαινομένῳ δοῦναι μάχαιραν, καὶ μοχθηρῷ δυνάμιν. καθάπερ τῷ ἐμπύῳ βέλτιον τὸ καῆναι τῷ διαμένειν, καὶ τῷ μοχθηρῷ τὸ τεθνᾶναι τοῦ ζῆν. τῆς δὲ φιλοσοφίας θεωρημάτων ἀπολαυστέον ἐφ' ὅσον οἷόν, καθάπερ ἀμβροσίας καὶ νέκταρος. ἀκήρατόν τε γὰρ τὸ ἀπ' αὐτῆς ἡδὺ, καὶ τὸ θεῖον τὸ μεγαλόψυχον δύναταί τε ποιεῖν, καὶ εἰ μὴ ἀϊδίους ἀϊδίων τε ἐπιστήμονας. εἰ ἐκτὸν ἡ αἴσθησία μᾶλλον, ἀπουδαιότερον ἡ φρόνησις.

νησις. ὄντι γὰρ τῷ ἐν ἡμῖν φρα-
τικοῦ νοῦ, οἱονεί τις εὐαι-
σθησία. δι' ἣν μὲν γὰρ ἐν οἷς πά-
σχομεν οὐ παραιδανόμεθα,
δι' ἣν δὲ ἐν οἷς πράττομεν
οὐ παραλογιζόμεθα, καὶ τὸν
θεὸν σεβόμεθα κατὰ τρόπον,
εἰ τὸν ἐν ἡμῖν νοῦν παραπλη-
σίως πάσης κακίας, ὥσ-
περ τινος κηλίδος καθαρὸν
κοσμητέον ἱερὸν μὲν ἀναθήμα-
σιν, τὴν δὲ ψυχὴν μαθήμα-
σιν. οἷς πρὸ τῶν μεγάλων μυ-
στηρίων τὰ μικρὰ παραδοτέον,
καὶ πρὸ φιλοσοφίας παιδεί-
ας. ὁ μὲν τῆς γῆς καρπὸς
δι' ἐνιαυτοῦ, καθ' ἕκαστον δὲ
ὥρας μόριον ὁ φιλοσοφίας ἀ-
ποδίδοται. καθάπερ χώρας
μάλιστα ἐπιμελητέον τῷ τῆς
ἀρίστης ἐπιτυχόντι, καὶ ψυχῆς.
ὅπως τῆς φύσεως ἄξιον ἐνέγ-
κηται τὸν καρπόν. τοιαῦτα ἄν
τις ἀπὸ τῶν ἐναργῶν γνωμι-
κὰ ὁμοιώματα παρατιθέμε-
νος, κοινῶς ἂν εἰς φιλοσοφί-
αν προτρέψειεν.

prudentia magis ſtudio comparanda. Eſt enim ejus, quæ in nobis eſt, activæ mentis quidam veluti bonus ſenſuum habitus, per quem quidem fit, ut in quibus perpetimur, nequaquā in ſenſu fallamur. per quem verò falſis rationibus non decipimur, in iis, quæ agimus, & Deum timemus juxta modum, ac ſi mentem, quæ in nobis eſt, præparauerimus, omnis mali vitiíque, veluti labis cujuſdam & maculæ purā, ceu templum donariis penſilibus exornādum, animus verò diſciplinis decorādus eſt. Quēadmodū antè magna myſteria ſeu arcana parva tradēda ſunt, ita etiam ante philoſophiæ traditionē, tenera et pueris conveniens inſtitutio præmittenda. Fructus quidem terræ anni ſpatio: at philoſophiæ fructᵘs quovis anni tempore ſeu parte effuſi redduntur. Uti regionis ſeu fundi maximè gerenda cura eſt ei, qui eum optimum reddere ſtudet, ita quoq; animi ſolicitè habenda ratio eſt, ut fructum natura condignum proferat. Tales ſētentioſas ſimilitudines ab rebus perſpicuis aliquis ſumens publicéque proponens, iis haud incommodè ad philoſophiam homines adhortabitur.

Κεφ. γ.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος τύπος
γνώμαις χρώμενος καὶ αὐ-
τός. οὐκέτι δὲ δεῖ παραβο-

CAP. III.

EST & alia quædam forma, quæ ipſa quoq; ſentētias uſurpat. Oratio autem numeris aſtricta ac nume-

rosa similitudines per parabolas collationésq; opponens, nequaquam germana est illorum virorum: quam nimirum habemus & traditione accepimus cùm in aliis, tùm in aureis carminibus, quorum pauca quædam, veluti exempli gratia, proponenda sunt. Quæ hujusmodi sunt:

λῆς ἀντιπαρατιθεὶς τὰς ὁμοιώσεις ἐμμέτρως τε καὶ ἐναρμονίως, γνήσιος μὲν ἀνδρῶν τούτων, ὃν ἔχομεν παρειλημφότας ἐν ἄλλοις τε καὶ ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσιν, ὧν ὀλίγα ἄττα δείγματα παραθετέον τὰ τοιαῦτα·

Hæc agito ac meditare, ijsdem & amare labora.
Nam hæc virtutis dia in vestigia ponent.

Ταῦτα πόνει ταῦτ' ἀμέλιτα τούτων χρὴ ἐρᾶν σε.
Ταῦτα σε θείης ἀρετῆς ἴχνια θέσει.

Per hæc enim ad omnes bonas literas & disciplinas studiáque adhortatur & putat neque laboribus parcendum esse, neque curam ullam intermittendā, quin excitet in amorem & desideriū honesti, hæcq; omnia adducit ad studium virtutis, non quidē ejus, quæ simpliciter ubique obvia & exposita est, sed quæ nos ab naturâ humanâ omninò abstrahit. Circumducit autem ad divinam naturā & divinæ virtutis cognitionem possessionémq; imò verò per hæc & ad sapientiam contemplativam adhortatur,

διὰ γὰρ τούτων εἰς πάντα τὰ καλὰ μαθήματά τε καὶ ἐπιτηδεύματα προτρέπει, μήτε πόνων φείδεσθαι οἰόμενος δεῖν, μήτε μελέτην ὑφιέναι μηδεμίαν εἰς ἐρωτά τε καὶ προθυμίαν τῶν καλῶν διιστέρνων, καὶ πάντα ταῦτα ἀνάγων εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπίηδουσιν, οὐχ ἁπλῶς δ' τυχόσης, ἀλλ' ἥτις ἡμᾶς ἀφίστησι μὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἐπὶ δὲ τὴν θείαν οὐσίαν, καὶ τὴν γνῶσιν τῆς θείας ἀρετῆς, καὶ τὴν κτῆσιν αὐτῆς παρασκευάζει. ἀλλὰ μὴν εἰς γε τὴν θεωρητικὴν σοφίαν διὰ τούτων παρακαλεῖ,

Hæc animo præcepta fideli
Si fors mandaris, dijs qui immortalibus ordo,
Noveris, & nostrum genus, & genus æthoris alti.
Quo sese teneant nexu, & quâ lege regantur.
Nec te quantum homini fas est cognosse latebit.
Vnam, tum varias rerum pervadere formas,
Naturam, retinet factum quæ semper eandem,
Et sperare vetat te, quod sperabile non est.

τούτων δὲ κρατήσας γνώσῃ ἀθανάτων τε θεῶν, ὅτῳ τ' ἀνδράσιν οὐσαν, ἥτε ἕκαστα διέχουσ' ἥτε κρατοῦσιν. γνώσῃ δὲ καὶ θνητοὺς ὅτι φῦλον ἀμήχανον, ἅσσα μήτε ἀέλπτ' ἐλπίζουσι μήτε τι λάθῃ.

Hisce enim nullum est aliud admirabilius iis, qui benè nati sunt, ut se cum

τούτων γὰρ οὐκ ἔστιν ἄλλα θαυμασιώτερα τοῖς εὖ πεφυκόσιν εἰς τὸ παρορμᾶ-

ρομᾶδς γλυκαίως εἰς τὴν θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις τῶν θείων ἀρετή τε ἐστὶ καὶ σοφία καὶ εὐδαιμονία τελεία, ποιεῖ τε ἡμᾶς τοῖς θεοῖς ὁμοίους. ἡ δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιστήμη τάς τε ἀνθρωπίνας ἀρετὰς παρέχει, καὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἐμπείρους ποιεῖ, τά τε ὑπὸ τούτων ὠφέλιμα καὶ βλαβερὰ διαιρίνει, καὶ τὰ μὲν φυλάττεται, τὰ δὲ περιποιεῖ. καὶ ὅλως τὴν σύστασιν, ἥτις ἐστὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ καταμανθάνει. τὸ δὲ θαυμασιώτερον· ἐκεῖνο διδάσκεται ὑπὸ τοιαύτης εἰδήσεως, κατὰ τὸ διέρχεται ἀλύπως καὶ ἀκωλύτως ἕκαστα, τῶν ἐν ἡμῖν, ὅσα ἐστὶ τῆς κρείττονος μοίρας, καὶ κατὰ τὸ κρατεῖται καὶ κωλύεται, ὥστε μὴ δύνασθαι ῥᾳδίως ἐξιέναι, καὶ τῶν δεσμῶν ἀπολύεσθαι. ἡ δὲ μὴ τοιαύτη γνώμη εἰς φιλολογίαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν, καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τὸν σύμπαντα θεωρίαν. ἡ γὰρ τούτου φύσις ἀεί ἐστιν ὁμοία κατὰ τὴν αὐτὴν περίφορὰν, ὡσαύτως περιοῦσα, ἣν ἐάν τις καταμάθῃ, οὐτ' ἂν ἀπροσδόκητα πότε προσδοκήσειεν, οὐτ' ἂν ἀγνοήσειεν εἴτι τῶν κατ' ἀνάγκην αὐ-

alacritate generosè ad philosophiam contemplandam conferant. Dei enim cognitio virtus est juxta ac sapientia, itemque perfecta & consummata beatitas, & quæ nos Deo similes reddat. Humanarum verò rerum scientia cùm humanas virtutes præbet, tum rerum ad nos pertinentium peritos efficit, adhæc quæ in iis utilia & noxia sunt discriminat, atque illa quidem conservat, hæc verò acquirit & comparat. Atque omninò constitutionem conspirationémque, quæ est vitæ humanæ, tam re quàm verbis perdiscit. Quod verò admirabilius est, ab tali cognitione discitur, quatenus sine dolore atque ullo impedimento, singula, quæ in nobis sunt, & quidem quæcũque melioris sortis & conditionis prætereunt, & quatenus tenentur prohibentúrque, ut facilè exire nequeant & à vinculis liberari. Sententia verò quæ hanc sequitur adhortationem facit ad inquisitionem naturæ, atque omnem cœlestium rerum contemplationem. Hujus enim natura sui semper similis est, eodem modo juxta eandem revolutionem circumiens, quam quisquis didicerit probéque cognoverit, nunquam inexspectata exspectaverit, nec ignoraverit, si quid sibi ex necessitate foret eventurum.

Porrò

Porrò ſententiæ, quæ in hiſce exſiſtunt, ab vita, quæ in nobis libera ſuíque juris eſt, admonitionem formant. veluti,

noſces mortales ſibi fontem eſſe arumnarum,
Et cuncta ex ipſis quæ ſunt incommoda naſci.
Ab miſeri.

Homines enim principia actionum ſunt, & per ſe propriam poteſtatem habēt vel bona eligēdi, vel etiam mala fugiendi. Quiſquis hac potentiâ non utitur, rebus, quæ ab natura affatim datæ ſunt, indignus eſt. Nihil igitur aliud dicit, quàm quod nos dæmonem ſeu genium eligimus, & nos ipſi nobis loco fortunæ ac dæmonis ſumus, nóſque ipſos felices et beatos reddimus. Qui ad id ſolum quod bonum eſt, et ad boni honorem per ſe virtutem oſtendant. Hiſce ſimilia ſunt et hæc:

quinec bona tam præſentia cernunt,
Et quæ conflarunt pauci mala, ſolvere norunt.

Nam quòd ea, quæ honeſta et bona ſunt, in propinquo ſint, et cum anima noſtra nata, eóque omnium maximè nobis ſint propria, mirificè ad adhortationes ſtimulos addunt. Et cæcitas ſurditáſque, et ſenſus defectu tenebris implicari, et hoc mirum in modum ad vitā ſanctè traducendam adhortatur, perinde ac ſi ſola mens omnia et cernat et auditu percipiat. Liberatio autem

τῶν μελλόντων συμβαίνειν. ἀπὸ δὲ τοῦ τούτοις γνῶναι, ἀπὸ τῆς προαιρετικῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς ποιοῦνται τὴν παράκλησιν. οἷον,

Γνώσῃ δ' ἀνθρώπους ἀθάμβητα πήματ' ἔχοντας
Τλήμονες.

αἱ γὰρ ἀρχαὶ τῶν πράξεων εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι, καὶ δύναμιν ἔχουσιν ἐξ αὐτῶν οἰκείαν, εἰς αἵρεσιν τῶν ἀγαθῶν, καὶ φυγὴν τῶν κακῶν. ὁ μὴν χρώμενος ταύτῃ τῇ δυνάμει τῷ δοθέντι ἐκ φύσεως αὐτῷ πλεονεκτήματι, ἄξιον ἀνάξιος. ἀδίην ἐν ἄλλο λέγει, ἢ τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς τὸ δαίμονα αἱρούμεθα, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐσμεν ἐν τύχης τάξει καὶ δαίμονος, καὶ ὅτι εὐδαίμονας αὐτοὶ ἑαυτοὺς παρασκευάζομεν. ὁ πρὸς μόνον τὸ καλὸν καὶ τὴν τούτου τιμὴν δι' ἑαυτοῦ ἀρετὴν ἐπιδείκνυσι. παραπλήσια δὲ τούτων καὶ τὰ τοιαῦτα ἔστιν,

Οἴτ' ἀγαθῶν πόλας ὄντας ὁρῶσιν ἐγγὺς ἐόντας
Οὔτε κλύουσι, λύσασθαι κακῶν πάρος συνιᾶσιν.

Τὸ γὰρ ἐγγὺς εἶναι τἀγαθὰ καὶ συμπεφυκέναι ἡμῖν τὴν ψυχὴν, πάνυ ἰσχυρὰν δὲ ὑπάρχειν οἰκειότατα ἡμῖν, θαυμαστῶς ἔστι προτρεπτικά. καὶ τὸ μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν, ὥσπερ δὲ τῆς αἰσθήσεως ἐπισκοτεῖσθαι, δαιμονίως εἰς τὴν ζωὴν παρακαλεῖ, ὡς τοῦ νοῦ μόνου καὶ ὁρῶντος πάντα καὶ ἀκούοντος. ἡ δὲ ἀπαλλαγὴ

τῶν

τῆς κακῶν, ἣν ὀλίγοι καθοροῦσι, προτρέπει εἰς τὴν λύσιν τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ τὴν ζωὴν, τὴν καθ' ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς, ἣν τινα μελέτην θανάτου προσαγορεύομεν· καὶ ἄλλος δ' ἐστὶ τροπικὸς ὄγκος ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς διαβολῆς τῆς κακῶν. οὐ γὰρ ἀνεκτόν ἐστι,

κυλίνδεσθαι τοιούτους, ἄλλοθ' ἐπ' ἄλλα φερομένους ἀπείρονα πήματ' ἔχοντας,

τὸ γὰρ βίαιον καὶ ἀλόγιστον καὶ σὺν ἀτῇ φερόμενον καὶ ἄλλοτε ἀλλοῖον, καὶ μάλιστα τὸ ἀπέραντον ἡ κακία παρίστησιν, ἃ δεῖ διαφθορὰν ἐκ φύσεως ἡγεῖσθαι· ἡ δὲ μὴ ταῦτα γινώσκει ἐστὶ τοιαύτη,

Λυσσὴ γὰρ συνοπαδὸς ἔρις βλάπτουσα λίην

συμφυτος, ἣν ἀ δεῖ προσέχειν, ἴσχοντα φεύγειν.

Ἐνταῦθα καὶ τὸ διττὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐπιδείκνυται, καὶ τὸ φαιδρὸν ἡμῖν ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀλλόφυλον ζῶον, ὃ περ οἱ μὲν πολυκέφαλον θηρίον, οἱ δὲ θνητόν τι ζῶον εἶδος, ἄλλοι δὲ φύσιν γενεσιουργὸν καλοῦσιν. ἐνταῦθα δὲ ἔριν σύμφυτον ἐπωνόμασαν, ἐχόντως τάξιν ἔχουσαν πρὸς τὴν κυριωτάτην ζωὴν ἄλλως συνοπαδὸν, συνακολουθοῦσαν τῇ προτέρᾳ ζωῇ. ταύτην δὲ οὐ παραγγέλλει φεύγειν. ἀντὶ δὲ ταύτης ἀνταλλάττεσθαι τὴν ἀπὸ ἐν-

ab malis, quàm pauci pervident, ad animi ab corpore ſeparationem, & ad vitā, quæ per ſe animæ eſt, quam meditationem quandam mortis appellamus, hortatur. Deinde alius eſt etiam modus hortandi à calumnia malorū. Non enim, quod dicitur, ferēdum eſt:

Qui parvis ſimiles gyris hinc inde feruntur.
Inq; alia ex aliis per mille incommoda tendunt.

Violentum quippe illud & citra rationem ac temerè præcipitē ferri, & malitia alium variúmque & præcipuè infinitum cōſtituit, quæ omnia in primis maximéque fugienda ſunt. Quæ verò dehinc ſequitur ſententia talis eſt,

Inſita quippe homini comes eſt pugna abdita quedā
Pernicialis, eā; haud ſpernanda, nec ultrò
Arceſſenda tibi eſt: ceſſim fuga, tergáq; verte.

Hîc etiam utramq; hominis naturam oſtendit, & id, quod nobis ab ipſo ortu & natalibus agnatum eſt, alienum animal, quod nonnulli quidem belluam multorum capitum, alii verò mortalem aliquam vitæ ſpeciem, alii autē naturam genitricem, vel authorem rerum vocant. Cæterùm hîc litem etiā innatam & ſimul cum homine natam nominarunt, non quaſi æqualem ordinem habentem ad vitam noſtram maximè principem, quæ comes ſimul ſequatur vitam antiquiorem. Hanc igitur fugiendā eſſe adhortatur. Hujus autem loco quaſi quadam permutatione recipiendam eſſe eam, quæ ſine

repugnantia; &, ut sic dicam, contrarietate uniformem aliquem modum actionum & imaginum, quæ mentis & intelligentiæ sint participes; habet, qui modus pro eo, qui dolore afficere & lædere solet, honestam & bonam formam habet. Próq; eo quod ad interitum vergat, salutis principium præbet. Et sanè, quæ annexam secundámque subsistentiam simul consectariam tanquam extra alienationem præterit. Quæ verò ante opus ipsum & à se & in se omnia habet, vitam perfectissimam assumpsit. Hæc itaque illam sæper quidem tanquam ad compendiũ contrahere æquum est, at hanc ut plurimum producere. Atque hoc pacto talis adhortatio ad vitam, quæ cum mente instituitur, expeditissima exstitit. Ad divinam certè, quæ perfectissima est, & post optimam deorum simul comitantem constitutionem tales sententiæ adhortantur:

Aut pleriſq; Pater mortalibus eripe noxis:
Aut quo quiſq; doce genij ſub numine viuat.
Tu tamen ô confide alto genus æthere ductum.

In hisce versibus una omninò continetur, eáque optima ad divinam felicitatem adhortatio, quæ cum precibus & invocationibus deorum, maximéque Iovis ipsorũ regis, permista est. Altera autem dari simúlque ab ipsis diis nobis quasi sortitò collati genii, manifestaria ostensio est, & per eundem ad i-

αντιώσεως ὁποιαδὴ νοερῶν ἐνεργείαν, ἥτις ἀντὶ μὲν τῆ βλάπτειν ἀγαθοειδὴς ὄζιν. ἀντὶ δὲ τῆ ῥέπειν εἰς ὄλεθρον, σωτηρίας ἀρχὴν παρέχει. καὶ τὴν μὲν ἐπεισιώδη καὶ δευτέραν σωιεπομένῳ ὑποστάσιν, ὡς ἀλλοζίας ἐκτὸς μεθίησι. τὴν δὲ πρωτουργὸν, καθ' ἑαυτὴν καὶ ἐν ἑαυτῇ πάντα ἔχουσαν, τελεωτάτῃ ζωὴν προσείληφε. διὰ παντὸς δὴ ταῦτα ἐκείνῃ· μὲν ὡς ὅλῃ βραχύτατα, συλλέγειν ἄξιον, ταύτῃ δὲ προάγειν ὡς ἐπὶ πλεῖστον. καὶ οὕτως εἰς τὴν κατὰ νοῦν ζωὴν, ἥ πιαύτη προσοικειωτάτη γέγονεν ἀνυσιμωτάτη. πρὸς γὰρ μὲν τὴν θείαν τελειότητα τὴν μετὰ θεῶν σωιεπομένῳ ἀρίστῃ καταστασιν, αἱ τοιαῦται γνῶμαι παρακαλοῦσι,

Ζεῦ πάτερ ἢ πολλοῦ τε κακῶν πάσεως ἄπαντας,
Ἢ πᾶσιν δεῖξον εἴῳ τῷ δαίμονι χρῆσθαι.
Ἀλλά σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βεβαιῶσιν.

Ἐν δὲ τούτοις μία μὲν αἵρεσις παράκλησις εἰς τὴν θείαν εὐδαιμονίαν, ἥ μεμιγμένη ταῖς εὐχαῖς καὶ ἀνακλήσεσι τῶν θεῶν, καὶ μάλιστα τῆ βασιλέως αὐτῶν Διός. Δευτέρα δὲ ἡ τῆ δοθέντος καὶ συγκληρωθέντος ἡμῖν ὑπὸ τῶν θεῶν δαίμονος δεῖξις ἐμφανὴς, καὶ δι' αὐτῆ πάλιν

πρὸς

πρὸς τὸν θεοὺς· ἀναγωγὴ δὲ ἡ δ
ἄλλως τις δυνηθείη πρὸς τὸ θει-
ότατον αὐτῆς καὶ κυριώτατον τ οὐσί-
ας ἀναδραμεῖν, εἰ μὴ τῷ τοιούτῳ
δαίμονι ἡγεμόνι χρήσαιτο, οὐ δεῖ
πάντα τὸν ἐρᾶν τῆς θεῶν γνω-
σίως ἀποκαθαίρειν. ἀφ' ἧς δὴ πρώ-
τη μὲν ἔσται κακῶν παῦλα τ συμ
πεφυκότων ἡμῖν ἐκ τ γενέσεως.
ἔπειτα γνῶσις ἡμῖν ἀληθινὴ θεω-
ρέσει τῆς δαιμονίας & μακαρίας
ζωῆς, ὅση τις ὀξὶ καὶ ὁποία. μεθ' ἧς
ἀνιόντες τὸ ἀρχηγὸν θεῖον γένος
τῆς ἀνθρώπων κατοψόμεθα, καὶ εἰς
αὐτὸ ἐνιδρυθέντες τέλος ἕξομεν
τὸ προκείμενον ὑπὸ τῆς θεῶν μα-
καριωτάτης βίβλου. ὅτι τέλειος ὁ λόγος
πρὸς τὴν μέτασιν τ ψυχῆς προ-
τρέπει καὶ τ ζωὴν αὐτ. τὴν δι' καθ'
ἑαυτὴν, καθ' ἣν ἀπήλλακται τ σώ-
ματος, καὶ τῶν σώματι συμπεφυκότων
φύσεων. λέγει δὲ οὕτως,

Ἠ'ριστον ἡνίοχον γνώμην θεὸν ἁρμονίσειν ἀείσω;
Ὃς δὲ ἀπολείψας σῶμα εἰς αἰθέρ' ἐλευσόμενον ἔλθῃ,
Ἐσσὶ μὲν ἀθάνατος θεὸς ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

Τὸ μὲν οὖν ἐν τῇ ἀνωτάτω τάξει ἄ
ριστον τὸν ἡγεμόνα προσήκειν τ
ψυχῆς ἀπραιφνεῖ, τ ὁμοιότητα δι-
ασώζει πρὸς τοὺς θεούς, εἰς ἣν καὶ ἀ
ποβλέπει πρώτως. τὸ δ' ἀπολι-
πεῖν τὸ σῶμα & μεταστῆναι εἰς τ
αἰθέρα μεταλλάττειν, καὶ τ ἀνθρω-

psos diuos reductio. Alioquin enim nemo ad diuinissimam & propriissimam ejus substãtiam recurrere poterit, nisi tali quodam genio seu duce utatur, neq; etiam germanè omninóq; expurgare eos sine hujus adminiculo qui deorum sincerè amantes sunt. Ab quo prima planè malorum, quæ nobiscum nata sunt ab primis ortus annis, quies erit. Deinde nobis aderit vera notitia felicis & beatæ vitæ, quãta quanta etiam illa fuerit & qualis. Cùm hãc afcendentes princeps & divinum genus hominum contemplabimur, & in hoc firmati propositæ ab diis beatissimę vitę finem habebimus. Postremò ad transitum animi & ejus vitam adhortatur. Atq; ipsum etiam animũ per se, quatenus scilicet ab corpore secessionẽ fecit, & unà cum corpore naturæ adhuc connexæ sunt. Ait autem hoc modo,

Optimaq; actorum sit mens auriga tuorum.
Aut si corporei retro te carceris antro
Exemptum liber curarum acceperis æther:
Iam nemo poterit mortalem jure vocare.
Numen eris meritoq; inter censebere divos.

In supremo itaque ordine mentem optimam ducem præfectam esse sinceritati, similitudinẽ conservat cum diis, ad quam etiam priore loco adhortatur. Corpus autem reliquisse & hinc transiviſſe, nihil aliud est, quàm in cœlum discedere & migrare, atq; huma-

nam naturam cum deorum puritate permutare, & pro vita mortali immortalem eligere, atque ut in eandem naturam restituamur, etiam post divinā periodum, quā habebamus jam prius, quàm in hanc humanam formam venimus, præstat. Ordo igitur talium adhortationum apparuit in omnia genera bonorum, & ad omnes formas rationéique vitæ melioris nos adhortatur; Quòd si autem oporteat, quoad reliqua etiam ad internas & scientiæ substantiam habentes admōnitiones sese, idq; vi quadam cōferre, animúmque appellere, primas illas antè in manus sumemus, quæcumq; posteaquā doctrinam exhibuere præcipuarum primarúmq; substantiarum, simul & adhortantur ad theologicam, hoc est, divinorū disquisitionem, & intelligentem ipsorum tùm inventionem tùm doctrinam, atque ad antiquissimam hortantur sapientiam. Archytas igitur in libro de sapientia statim in initio hortatur: *Sanè tantum præcellit in omnibus humanis corporibus sapientia, quantū visus ab corporis sensibus, mens animus & sol ab syderibus discrepat. Etenim visus reliquorum sensuum longissimè projicitur, formisque diversissima est. Ac mens quasi suprema dignitatis est, quòd ratione & intelligentia utatur, quibus id, quod decet, perficit, & oculus ac potentia rerum longè preciosissimarum existit. Quippe oculus*

πίνλω φάσιν εἰς τὴν τῶν θεῶν καθαρότητα, καὶ ἀντὶ θνητοῦ βίου ἀθάνατον ζωὴν προαιρεῖσθαι, εἰς ἑαυτὴν οὐσίαν τε ἀποκαθίστασθαι παρέχει, καὶ μετὰ θεὸν πρειόδον, ἥνπερ εἴχομεν καὶ πρότερον, πρὶν ἐλθεῖν εἰς ἀνθρωπίνην εἶδος· πέφηνε ἄρα καὶ ἡ τοιούτων παρακλήσεων μέθοδος εἰς ὅλα τὰ ἡμῖν τῆς ἀγαθῶν, καὶ πρὸς πάντα τὰ εἴδη τοῦ βελτίονος ζωῆς ἡμᾶς προτρέπουσα. Εἰ δὲ δεῖ λοιπὸν καὶ ὅπη τὰς ἐσωτερικάς τε καὶ ἐπιστημονικὰς προτροπὰς ὁρμῆσαι, προχειρισόμεθα πρώτας ἐκείνας, ὅσαι μετὰ τὴν διδαχὴν παρέχειν πρὸς κυριωτάτων καὶ πρώτων οὐσιῶν, ὁμοῦ καὶ προτρέπουσιν ὅπη τὴν θεολογικὴν καὶ τοιαύτην αὐτῆς ἀνεύρεσίν τε καὶ μάθησιν, καὶ πρὸς τὴν πρεσβυτάτην σοφίαν παρακαλοῦσιν. Ἀρχύτας πίνλω ἐν τῷ περὶ σοφίας εὐθὺς ἀρχόμενος προτρέπει. ἔτω πολὺν διαφέρει σοφία ἁπάσαις τοῖς ἀνθρωπίνοις σώμασιν, ὅσον ὄψις μὲν αἰσθάσεων σώματος, νόος δὲ ψυχᾶς, ἄλιος δὲ ἄστρων. ὄψις τε γὰρ ἐκβολεύτατα καὶ σαφηνέστατα τῶν ἄλλων αἰσθασιών ἐστι, καὶ νόος ὑπάτος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐπικράινων, καὶ ὄψις καὶ δύναμις τῶν τιμιωτάτων ὑπάρχων. ἄλιος γὰρ ὄφ

θαλμὸς

θαλλὸς ἔστι καὶ ψυχὰ τῶν φύσιν ἐχόντων. ὁρᾶται τὰ γὰρ αὐτῶν πάντα καὶ γηυᾶται, καὶ νοῦται ῥιζωθέντα, καὶ γηυεθέντα ζέφεται καὶ αἴξεται, καὶ ζωπορῆται τὰ μετ' αἰθαδέως πάνυ ἐμπυρικῶς. ἐνταῦθα τε φύσιν καὶ ἐνέργειαν τὴν σοφίας ἐπιδείκνυσι, καὶ ἀπὸ τῶν χρησιμωτάτων τὴν αὐτὴν ἕξιν, καὶ ἡγεμονικωτάτων, ποιεῖται τὴν προτροπὴν ἐπὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν θεωρίαν. καὶ ἄλλο δὲ θαυμάσιον οἷον εἰς προτροπὴν ἀγαθὸν παρέχεται. ἀπὸ γὰρ τῶν γνωρίμων ποιεῖται τὴν ὑπόμνησιν διὰ λογίας ἐναργεῖς. τὸ γὰρ ὄμμα ἕξιν ὀξυτάτην τῶν αἰσθήσεων καὶ ἀκριβεστάτην καὶ λιμπιδεστάτην, πᾶσι προδήλον. καὶ τοῦτον ἥλιον τῶν ἄστρων ἀποφέρειν, οὐδένα λέληθε. καὶ τὸ τὸν νοῦν τῆς ψυχῆς ἕξιν ἄρχοντα ἐν ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις προσειλήφαμεν. ἀπὸ δὲ τούτων τὸ διαφέρον παραδηλοῖ τῆς σοφίας πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα γνωρίμως καὶ ἐπιστημονικῶς, ὥστε εὐμαθὲς ἕξιν τὸ ἀληθὲς καὶ εὐληπτὸν τοῖς ἀκούουσι τὸ κρυπτόμενον ἐν ἀφανεῖ. πρὸς τούτοις τρίτον καὶ ἀπὸ τῶν διαφορῶν ἑκάστου ἥτις εἰδησις τῆς σοφίας, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν προτροπὴ ἀναδιδάσκεται. τοῦτο μὲν γὰρ εἰ ἡ ὁ-

quasi sol est & anima eorum, quæ naturam habent. Eo namq; omnia tùm videtur tum nascuntur, percipiunturq; mente, quæ egerunt radices, jamq; nata nutriuntur augenturq;, & cum sensu valdè scienter ac peritè instar ignis excitantur. Hîc naturā & efficacitatem sapientiæ ostendunt, ab eóq; illam admonitionem ad mētem ac meditationem longè quoque utilissimam & maximè rationalē, quâ scilicet gubernemur, efficit. Atq; aliud admirabile bonum est, cujusmodi præstatur ad adhortationem. Per manifestam enim & expressam proportionē ab rebus notis monitionem recordationémque facit. Siquidem visum sensuum omnium acutissimum, exactissimúmque & longè pretiosissimum esse, nullis non perspicuū est. Et solem reliquorum syderum eminentissimū esse, nemo ignorat. Ac mentem esse, quæ animum primum movere incipiat, in communibus sententiis, antè & adduximus, & exposuimus. Ab hisce verò aliquis perfacilè scientérque & intelligenter demonstrarit sapientiæ ad omnes res humanas discrimen, ita ut, quod verum est, compendioséque nullóque opere disci comprehendíq; queat ab iis, qui audiunt, quod in obscuro tectum & occultatum est. Ad hæcigitur, & ab differentiis cujusque cùm sapientiæ cognitio, tùm ad illā adhortatio perdocetur. Etenim si visus par-

tim quàm longissimè diffunditur, partim etiam reliquorum sensuum maximè multiformis est, & sapientia eodem modo ac ratione, quę longissimè remota, tanquam præsentia intelligit & considerat, atq; omnium in se rerū, quę sunt, species complectitur. Partim ut si mens quasi principatum teneat, ratione & intelligentia quod rectum & rationi consentaneum est perficiēs, atque oculus & potentia exsistens longè pretiosissimorum, nempe sapientia consimiliter dignitate omninò præcellit orationem intelligentiámque & eam mentem, quę hisce simpliciorib⁹ iisque adventitijs cogitationibus, quæ sunt, intuetur, & quæ bona sunt proprio Marte & suopte motu judicat, & in se tùm perficit, tùm eorum, quę sensu & mente concipiuntur, oculus & rerum diviniſsimarum perfectissimarumque et virtutum potentia exsistit. Partim verò fuerit sol, reapse oculus exsistens et anima eorum, quæ naturā habent. Enimverò solis virtute cuncta videntur, et nascuntur, et sata radices agere sentimus. Quin et ea quæ jam nata sunt, ejus beneficio simul aluntur et incrementū sortiuntur, et quasi flabro ignes, ita cum sensu excitantur. Undeetiam evidenter patet sapientiā esse instar oculi ac vitę in rebus, quæ cogitatione ac mente percipiuntur, cunctisque mente preditis id dare, ut

ψις ἐναβολιεσάτα καὶ πολυειδιεσάτα τῆ ἄλλων αἰθασίων ὄζι, καὶ ἡ σοφία κατὰ τὰ αὐτὰ πορρωτάτω ἀφιεσηκότα ὡς παρόντα νοεῖ, καὶ πάντων τῆ ὄντων. τὰ εἴδη περιείληφεν ἐν ἑαυτῇ. τοῦτο δὲ εἰ νοὸς ὕπατος λόγῳ καὶ διανοίᾳ τὸ δέον ἐπαραίνων, καὶ ὄψις καὶ δύναμις. τῆ τιμιωτάτων ὑπάρχων, πάντως φοῦ καὶ ἡ σοφία ὡσαύτως ὑπερέχει λόγου καὶ διανοίας, καὶ τῶν ἁπλουσίεραις τούτων ἐπιβλητικαῖς νοήσεσι τὰ ὄντα θεωρεῖ, τά τε ἀγαθὰ κρίνει ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ ἐπιτελεῖ ἐν ἑαυτῇ, τῆ τε νοητῆ ὄζι ὄψις καὶ δύναμις τῶν θειοτάτων καὶ τελειοτάτων ἐνεργειῶν ὑπάρχει. τοῦτο δ' ἂν εἴη ὁ ἥλιος ὀφθαλμὸς ἔντι καὶ ψυχὴ τῶν φύσιν ἐχόντων. Ὁρᾶται τε γὰρ δι' αὐτῆ πάντα, καὶ γηνᾶται καὶ νοῆται τὰ ῥιζωθέντα. καὶ γηναθέντα δὲ θέφεται καὶ αἴξεται τε ἢ ζωπυρῆται μετ' αἰσθάσεως. δῆλον φου καὶ ἀπὸ τούτων, γίνεται, ὡς ὀφθαλμὸς ὄζι, ⊕ ζωὴ τῶν νοερῶν ἡ σοφία, καὶ τὸ ὁρᾶσθαι τοῖς νοουμένοις παρέχει

ρέχει πᾶσι, καὶ τὸ εἶ τοῖς οὖσι, δη-
μιουργίας τε πάσης ἀρχηγὸς γί-
νεται ἐν τῷ κοσμῷ, καὶ ἡγεμόνεως
καὶ πρώτης καὶ τάξεως, καὶ δὴ καὶ
ἐν ἡμῖν ὡσαύτως. τὴν δὲ τοιαύτην
τε καὶ τοσαύτην αἰτίαν καὶ το-
σαῦτα ἀγαθὰ παρέχεσθαι, τίς ἂν
μὴ μεγάλης ἀνεδῆς μεταθέ-
οι ἂν προθύμως, βουλόμενος τῆ
ἀρίστης εὐδαιμονίας μεταλαμβά-
νειν; ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ τίμιον
εἶ τὴν σοφίαν προοῦσα εἰς προ-
τροπὴν ἔφοδος ὅδε τις αὐτή. ἡ
δὲ ἀπὸ τοῦ ὄντος ἀνθρώπου ὑπο-
μιμνήσκουσα τῆς ἐπὶ τὰ αὐτὰ
προτροπῆς, διὰ τῶν ἑξῆς ἐπιδείκ-
νυσθαι τὸ ἔστω λεγόμενον. Ἄνθρω-
πος πάντων ζώων ἐπὶ πολλὸν
γέγονε σοφώτατος. θεωρῆσαι τε γὰρ
δύνατός ἐστι τὰ ὄντα, καὶ ἐπι-
στάμενον καὶ φρόνησιν λαβεῖν τῶν
ἁπάντων. παρ' ὃ καὶ ἐνεχάραξε
καὶ ἐπεσημήνατο τὸ θεῖον αὐτῷ τὸ
τῷ σαφεῖ λόγῳ σύσημα. ἐν ᾧ
τὰ δὲ εἴδεα πάντα τῷ ὄντος
ἐνδέδασται, καὶ τὰ συμπάσης τε
ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων. τοῖς
μὲν γὰρ φθόγγοις τὰς φωνὰς τό-
πος ἀφώρισται φάρυγξ καὶ στόμα
καὶ ῥῖνες. ὥσπερ δὲ τῶν φθόγγων, δι'
ὧν τὰ ὀνόματά τε καὶ ῥήματα δη-
μιοῦσθαι, γέγονεν ἄνθρωπος ὄργα-
νον· οὕτω δὲ καὶ τῶν νοημάτων

videantur, et rebus jam exsistentibus itidem, ut sint, omnisque publicæ institutionis ducem atque authorem in mundo esse, et primi in nobis ipsis quoque ortus et ordinis eodem pacto. Iam autem qui talium tantorumque bonorum author est, adhæc tàm insignia mortalibus commoda submini strat, quis non magnopere, quasi stupore abreptus extra se rapiatur, ut quàm promptissimè optimæ beatitudinis ac felicitatis particeps esse queat? Aggressio igitur, quod sapientia sit valdè pretiosa, ad adhortationem progrediens, ferè ita fiet. Cæterùm ab homine, qui jam est, adhortationem ad eadem in memoriâ suggerens per sequentia, quæ hoc modo dicta sunt, ostendit. *Homo omnium animantium creatus est longè sapientissimus. Namque ea præditus est sapientia ac vi, ut aspicere valeat tùm quæ sunt, tum etiam scientiam prudentiámque ex omnibus haurire. Præter quàm quod etiam insculpsit & insignivit ei aliquod numen per rationem, universi quasi globus, hoc est, Deus universi, in quo species omnes ac formæ ejus, qui in eo est, tributa est, simulq; omnia nomina & verba. Etenim sonoribus vocisq; enunciationi locus seorsim, hoc est, gutturi attributus est, oriq; ac naribus.* Ut autem vocum, per quas nomina & verba significantur, homo factus est instrumentum: ita etiam cogitationum consilio-

cõsiliorúmq; in propriis loculis sedes est. Opus sapientiæ hoc mihi quandoq; esse videtur, quod & exstitit & cõpositus sit homo, acceperitq; instrumenta & facultatem loquendi apud ipsum Deum. Hæc ab natura hominis ad exhortationem accessio est. Si enim sapientissimus est, & mente, quæ sunt, videre poterit, nimirum vita ei contemplativa & Theologica erit affectãda. Et si eâ facultate potentiâque prẽditus est, ut omnium scientiam prudẽtiamq; percipere ab naturâ valeat, nimirũ scientia demonstrativa ei maximè amplectẽda est, & contemptũ ceu maximè ei conveniente virtutem ducere debebit. Quia Deus illi indidit ac impressit fundamentum quasi princeps omnis sermonis, in quo etiã omnes rerum species, quæ sunt, & significationes exsistunt nominum juxtà ac verborum. Quocirca ipsum omnem Logicam, id est, rationalẽ philosophiam amplecti decet. Quandoquidẽ homo non modo factus est, ut cõjiciat, vel designet, verùm etiã ut res cogitatione & cõsilio percipiat, intérque omnes res, quæ sunt, spectator curatórque exsistit. Atq; ad hanc rem ei organa tributa sunt, & ab Deo facultates, quibus hoc possit, accepit. Rursum propter hæc circà omne, quod exsistit, quatenus quidem exsistit, ipsum sapientiam speculativam expetere, & prin-

ἐν τοῖς ἐόντεσιν ὁπλίζομένοις. ἔργον σοφίας τοῦτο δοκεῖ μοι ἡμεν πρόθ', ὥσπερ καὶ γέγονε καὶ σωίσται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὄργανά τε καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. αὕτη ἡ ἔφοδος ὅτι ἡ προτροπὴ ἀπὸ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. εἰ γὰρ σοφώτατός ὄζι, καὶ θεωρῆ τὰ ὄντα δικαίως, τῆς θεωρητικῆς αὐτὸν καὶ θεολογικῆς δεῖ ἀντιποιεῖσθαι, καὶ εἴπερ ἐπιστήμων καὶ φρονήσιν λαβεῖν ἁπάντων δύναμιν ἔχει φύσεως, τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμων, αὐτὴ δεῖ μεταδιώκειν, καὶ τιμῶ καταφρόνησιν ἀρετὴν, ὡς μάλιστα αὐτῷ πρέπουσαν. διότι γε μὴν ἀνεστυπώσατο ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον τοῦ παντὸς λόγου σύστημα. ἐν ᾧ καὶ τὰ εἴδη πάντα τῶν ὄντων, καὶ σημασίαις ὑπάρχουσι τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων. διὰ τοῦτο δὴ λογικῆς αὖ φιλοσοφίας πάσης ἀναλαμβάνεσθαι προσήκει. ἐπειδὴ οὐ τῶν σημαινομένων μόνον γέγονεν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τοῖς οὖσι θεωρὸς ὑπάρχει. καὶ πρὸς τούτοις εἴληφε καὶ ὄργανα καὶ δυνάμεις εἴληφε παρὰ τοῦ θεοῦ. διὰ ταῦτα δὴ πάλιν περὶ παντὸς ὅτου, ἢ ὅτι, δὴ θεωρητικῆς σοφίας ἐφίεσθαι αὖ χρὴ, καὶ τὰς

τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ κριτήρια πάσης γνώσεως μεταμαθεῖν ἐπιστημονικῶς περὶ πάντα τὰ ὄντα. αὐτόν τε τὸν νοῦν καθ' ἑαυτὸ, καὶ τὸν καθαρώτατον λόγον ἐπισκοπεῖσθαι ἄξιον. καὶ ὅσαι ἀπ' αὐτοῦ ἀρχαὶ ἐνδίδονται εἰς τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ ὅσα περὶ ἀρετῆς ἁπλοϊζόμεθα καθ' ὅλου, καὶ ὅσα περὶ μαθημάτων, ἢ ἄλλων τινῶν τεχνῶν ἢ ἐπιστημάτων μανθάνομεν, προσήκει προθύμως ἀναδιδάσκειν. καὶ οὕτω πρὸς ὅλην τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἡ δοθεῖσα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου ὁρμωμένη γένοιτο παράκλησις. φαίνεται δὲ καὶ ἄλλο ἔφοδον σύμμικτον ὅτι τὰ αὐτὰ προβέβουσα ὡδέπως, γένοιτο καὶ σωίσαι ὁ ἄνθρωπος, τοῦ θεωρῆσαι τὸν λόγον τὰς τοῦ ὅλου φύσιος, καὶ τὰς σοφίας ἄνεργον καὶ θεωρεῖν τὰν τῶν ὄντων φρόνησιν. ὃ δὴ φανὲν ἐν τούτοις σύμμικτον ἐπαινῶ ὄζει. τῇ γὰρ ἰδίᾳ φύσει καὶ κοινὴν συμπάρασιν, ὡς ἐχουσῶν τούτων συμφωνίαν πρὸς ἀλλήλας. εἰ γὰρ ἔστι λόγος τοῦ ἀνθρώπου θεωρητικός ἐστιν ἐν τῷ λόγῳ τὰς τοῦ λόγου φύσιος, καὶ ἡ σοφία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἴσασα καὶ θεωροῦσα τῶν ὄντων φρόνησιν, ὅπερ μὲν ὁμολογούμενόν ἐστι καὶ ἀποδεδειγμένον ἐκ μυρίας τοῦ λό-

cipia atque illa judiciaria omnis cognitionis & scientiæ scienter peritéque, idque in omnibus, quæ sunt, rerum generibus perdiscere oportet. Atq; ipsam mentẽ per se purissimámq; rationem considerare æquũ est. Ante oĩa quoq; decet nos promptè & alacriter perdocere, quæ ab ipsa mente principia oriantur, & ad pulchritudinem honestatemq; vitæ humanæ dirigantur, & quæcunq; in universum de virtutibus colligimus, quæque etiam de disciplinis, aliisve nonnullis artibus vel studiis discimus. Atque ità ab natura hominis initio facto ad universã philosophiam admonitio facta fuerit. Porrò autem facit & alium accessum eúmque miscellaneum, adhortantem ad eadem, hoc modo: *Homo factus est & in hoc constitutus, ut universæ naturæ rationem atque opus sapientiæ consideret, itémque rerum omnium, quæ sunt, prudentiam videat.* Quod autem in hisce miscellaneum esse dicimus, illud est: propria enim & suapte natura communẽ commiscuit, quasi hæc ita se habeant, ut sit quædam inter se mutuò cognatio & consonantia. Si enim sermo hominis quandoq; in sermone est contemplativus naturæ sermonis, & sapientia hominis splendet & speculatur rerum, quæ sunt, prudentiam, simul quidem ejus generis existens, ut sit confessa, ac demonstrata est ab ea, quæ

orationem & naturam universi mente præditam partita est. Simul autem & adhortatio perfectior exstitit. Neque enim aliam vitam degemus secundũ naturam, quàm omnes supra modum expetimus, nisi juxta divinam simul & humanam rationem vivamus. Neque etiam per aliam unquã beati fiemus, nisi sapientię studio comparaverimus, & rerum omnium, quæ sunt, sapientiam prudentiámq; penitus inspexerimus. In hisce igitur talis quædam cogitetur commistio. Siquidem per hoc impetum aliquem tùm ad activam, tùm etiam ad speculativam philosophiam facere conatur. Nam aliquam sibi comparasse prudentiam, hoc verò opus est efficientis cujusdam activæque virtutis, cujus finem non ita simpliciter considerabamus, sed per efficaces actiones arripimus. Porrò contemplari, mentis est, quæ vim habet contemplantem, efficacitas & effectus. Ad utrumq; igitur adhortatio decenter facta est. Quia igitur potiùs quod commune est, adeóque quod pertendit ad omnia, sapientiæ bonum apparet, etiã exhortatio ad hoc perfectior exsistit, talibus verbis. *Sapientia non versatur circa aliquid, quod definitum est in rebus, quæ sunt, sed simpliciter se extendit ad omnia quæ sunt. Neque ipsa prima, perinde ac si ipsa esset principium, inquirenda est, sed rerum omnium, quæ in universa sunt*

γου ἐστῆς τοῦ ὅλου τοιρᾶς φύσεως. ὁμοῦ δὲ καὶ ἡ προτροπὴ τελεωτέρα γέγονεν. οὐ γὰρ ἄλλως διαβιωσόμεθα κατὰ φύσιν, οὗ πάντες διαφερόντως ἐφιέμεθα, ἐὰν μὴ κατὰ λόγον ζῶμεν τὸν θεῖον καὶ τὸν ἀνθρώπινον. οὐ δὲ ἄλλη τινὶ εὐδαιμονήσομεν, ἐὰν μὴ κτησώμεθα διὰ φιλοσοφίας καὶ θεωρήσωμεν τὴν τῶν ὄντων φρόνησιν. ἄλλη τοίνυν ἐν τούτοις ποιείσθω τοιαύτη σύμμιξις. Ἐν ταυτῷ γὰρ παρορμᾶν ἐπιχειρεῖ εἰς τε τὴν πρακτικὴν καὶ θεωρητικὴν φιλοσοφίαν. Τὸ μὲν γὰρ κτήσασθαι φρόνησιν, ποιητικῆς τινὸς ἕξεως ἐστὶ πρακτικῆς ἀρετῆς ἔργον, ἧς τέλος οὐ τὸ κατιδεῖν ἁπλῶς οὕτως, ἀλλὰ τὸ προσλαβεῖν αὐτὸ διὰ τῆς ἐνεργειῶν. τὸ γε μὴν θεωρῆσαι τὰ θεωρητικῆς νῦν ἐνέργημα ὑπῆρχε. πρὸς ἀμφότερα τοίνυν ἡ προτροπὴ δεόντως γέγονεν. Ἐπεὶ τοίνυν μᾶλλον τὸ κοινὸν καὶ διατεῖνον ἐπὶ πάντα τῆς σοφίας ἀγαθὸν διαφαίνεται, καὶ ἡ προτροπὴ τελειοτέρα πρὸς αὐτὸ γίνεται διὰ τῆδε τοιούτων· ἡ σοφία οὐ περὶ τι ἀφωρισμένον ἐν τι τῶν ὄντων, ἀλλ' ἁπλῶς περὶ πάντα τὰ ὄντα. καὶ δεῖ μὴ πρώτας αὐτὰς ἀνδρίσθαι, ἀλλὰ τὰς κοινὰς τῶν ὄντων

» τῶν ἁπάντων ἀρχάς. ἔστω γὰρ ἔχει
» σοφίας περὶ πάντα τὰ ὄντα, ὧν
» καθόλου πᾶσι συμβεβηκόσι σκο-
» δὲν ἡ θεωρία τῆς σοφίας οἰκεῖον. καὶ
» διὰ τοῦτο σοφία τῶν ὄντων ἁπάν-
» των ἀρχὰς ἀνεύρισκει. πάλιν γὰρ
ἐνταῦθα ἐκ ἀφορίζει περὶ μέρους
τινὸς ἐνεργείας αὐτῆς, ἀλλὰ κοινῇ δύ-
κειν φησὶν ἐπὶ πάντα τὰ ὄντα, τὰς
τε ἀρχὰς τὰς κοινὰς τῆς ὅλων φύ-
σιν αὐτὴ ἐποπτεῦν, καὶ καθ' ὑπόθε-
σιν αὐτὰ θεωρεῖν, καὶ καθ' ἁπλᾶς τινας
ἐπιβολὰς, ὥσπερ ἡ ὄψις τοῖς ὁρα-
τοῖς ἐπιβάλλει, τάς τε καθόλου λό-
γους πάντων φησὶν αὐτὴν περιέ-
χειν, καὶ πρὸς τούτῳ θεωρεῖν καὶ διε-
λογίζεσθαι, μόνῳ δὲ καὶ ὑπόθεσ-
τα ἔτι ἐπιστήμῃ, ἅτε δὴ τῆς ὅλων
πάντων τὰς ἀρχὰς ἀνευρίσκουσαν
καὶ περὶ τῆς οἰκείας ἑαυτῆς ἀρχῶν
δυναμένῃ λόγον διδόναι. Εἰς
καλὸν ἄρα συμβαίνει ἡ ὁρμὴ τῆς
προτροπῆς. Εἰ γὰρ τοιαύτης σο-
φίας οὔτε καθολικωτέρας, οὔτε τε-
λειοτέρας, ἔστε κοινοτέρας, ἔστε αὖ-
ταρκεστέρας, ἔστε ἀγαθοειδεστέρας,
ἢ κάλλιόν τι δυναῖτο λογισμῷ λα-
βεῖν, ταύτης ἐφίεσθαι χρὴ τοὺς συμ-
βουλευομένους κατὰ λόγον καὶ τὸν εὖ
ζῆν μοναῖν. Ἐν τῷ τέλει τούτων
πρὸς αὐτὸ τὸ ἀπρόσκοπον ἄνεσιν
ἡ παράκλησις αὐδήσει.

natura, communia principia indaganda sunt. Tantundem enim habet sapientia in omnibus, quæ sunt, quæ in universum, quæ acciderunt, videre & contemplari, sapientiæ proprium est. Ideoque sapientia rerum omnium principia invenit. Rursum quippe hîc nō secernit ex aliqua parte ejus vim & efficaciam: sed in summa penetrare ait ad omnia, quæ sunt, & cōmunia omnia principia universorū ait sapientiam considerare, eáque per genera inspicere, & juxta simplicissimas notiones, quemadmodum visus rebus, quæ videri possunt, adjicit, aitq; ipsam complecti omnium in universū sermones, atq; insuper animi oculis inspicere, & cum animo complecti. Solam autem etiam scientiam esse, si fundamentum statueris, nempe rerū omnium, quæ sunt, principia invenientem, quæ de proprijs sui principiis rationem reddere possit. In bonum igitur contingit, si accedat adhortatio. Nam si tali sapientia nihil, vel universaliùs vel perfectiùs communiúsve, vel magis sufficiens, vel quod honesti speciosiorem formam vel pulchritudinē habeat, ratione percipi poterit, hanc expetere oportebit eos, qui juxta rationem & mentem felicitatē apprehendendam esse consulunt. Sub finem igitur ad hoc, quod maximè extremū est, hoc pacto hortatio progreditur.

CAP. IV.

QUicunque igitur resolvere & dijudicare omnia genera, eáque reducere sub unum idémq; principium, & rursum simul ea componere & suis numeris conjungere poterit, hic mihi videtur cùm sapientissimus, tùm etiã omniũ esse veracissimus. Adhæc pulchram speculam nactus esse, è qua Deum contemplari possit, atque omnia, quæ sũt in naturę cognatione ordinéq; ab illo separata, & militarem hanc viam ingressus, mente cogitationéq; quasi rectâ viâ aggressus & continenti cursu ad finẽ usq; perrexisse principiis extremitatibus quibusq; conjunctis, hócque certò sibi cognitum habens, Deum esse principium, medium & finem eorum omnium, qui secundum justitiam ac rectam rationẽ vitam suã absolvunt. Manifestè etiam in hisce inseruit Theologicę divinęq; admonitionis finem; dum nõ vult insisti multis initiis cunctisq; generibus ejus, quod est. Sed magna animi contentione hoc operam dandam, ut cuncta sub unum idémq; principium reducantur. Verùm is qui separat ab uno, juxta constitutum numerum, ea quæ in propinquo sunt unitatis numero, atq; ita sõper, quæ remotiùs absint, quæque dissident longiùs, considerans, donec ad conjuncta, & è multis composita cõnumerarit multitudinem, & ad utrũq;

Κεφ. δ'.

Ὅστις ὦν ἀναλῦσαι οἷός τ' ἔσται
πάντα τὰ γένη ὑπὸ μίαν
καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ πάλιν συν-
θεῖναί τε καὶ συναριθμήσασθαι, οὗ-
τος δικαιότατος καὶ σοφώτατος ἅμα καὶ
φιλαληθέστατος. ἔτι δὲ καὶ καλῆς
σκοπιᾶς τυγχάνει, ἀφ' ἧς δυνα-
τὸς ἐστὶ θεᾶσθαι τὸν θεὸν κατοψιῦ-
σθαι, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ συσσω-
χίᾳ καὶ τάξει τὰ ἐκείνου πα-
ραπεφυκότα, ἐκ ταύτης ἁρ-
μοδιώτατον ὁδὸν ἐμπεποιημένος
πρὸς τόδε καὶ εὐθείαν ὁρμᾶσθαι
καὶ τελεσφορούσας τὰς ἀρχὰς καὶ
τέλεσι συναφαίνῃ καὶ δηλοῦν-
τα, ὅτι ὁ θεὸς ἀρχή τε καὶ τέλος
καὶ μέσον ἐστὶ πάντων τῶν ὄν-
των· ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου σκέπ-
τομένων. σαφῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις
τὸ τέλος ἐπιδεικτέον τῆς διαλογι-
κῆς προθέσεως μὴ ἴσως ἀξιῶν
ἐπὶ τοσαύτῃ ἀρχῶν καὶ φύσεων
τοῦ ὄντος ὄχλῳ, ἁπλῶς δὲ προ-
θυμουμένους ὑπὸ μίαν τε καὶ τὴν
αὐτὴν ἀρχὴν τὰ πάντα. ὑπὸ δὲ
τῆς μιᾶς διαιρῶν καὶ ἀριθμὸν ἀφι-
σμένον τὸ πλησίον τῷ ἑνὶ, καὶ
ὕστερα ἀεὶ τὰ πορρωτέρω ἀφιστά-
μενα καὶ διὰ πλείονα διαστρωτῶν,
ἕως ἂν ἐπὶ τὰ σύνθετα, καὶ ἐκ πολ-
λῶν συνεστηκότα συναριθμήσῃ
τὸ πλῆθος, ἐπ' ἄμφω δὲ ἕτερα προ-

ὁρ

ὧν ἱκανὸς ἦν ἀναγαγεῖν τὰ ἑαυτῶν, ἀπὸ
τῆς πολυθεΐας, ἐπὶ τὸ ἕν, καὶ καλέ-
σειν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τὸ πολυθεον.
ἐπεὶ δὲ μάλιστα ἀληθείας καὶ 1
σοφίας ἐφιέμεθα, προσήκειν ἂν
περὶ τῶν τοιούτων ἐπιστήμην πρῶ-
τὴν τὴν θεωρητικὴν, ἥτις τέλος ἐστὶ
πάσης θεωρίας, καὶ τοῦτο δ' ἔτι
τιμιώτερον ἀγαθὸν ἐπήγαγε τὸ,
οἷόν τε ἀπὸ ταυτησὶ, ἐφ' ὧν δυνα- 10
τὸν ἀεὶ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ πάντα τελεί-
τῃ συνοχίᾳ τοῦ θεοῦ. Εἰ γὰρ πάσης
ἀληθείας καὶ εὐδαιμονίας οὐσίας
τε καὶ αἰτίας καὶ τῆς ἀρχῆς ὁ θε-
ὸς ἡγεμών ἐστιν, ἀποδεικτέον ἐν τού- 15
τῳ μάλιστα ἐπιτήδειον τὴν ἐπιστήμην
εἶναι, δι' ἧς ἀτενίζει τις ἐπὶ
τὸ θεῖον, καὶ δι' ἧς πλατύνεται πρὸς
τὸν τοῦ θεοῦ ἐπίδον πορείαν, καὶ δι'
ἧς τὰ τέλη τοῖς ἀρχαῖς συνάψει 20
τελειοτάτη γὰρ ἡ τοιαύτη ζωὴ καὶ εὐ-
δαιμονία, ἐν ᾗ διακριτικῶς τὰ
τελευταῖα ἀπὸ τῶν πρώτων οὐκ
κρίνουσι, ἀλλ' εἰς ἓν τὰ συναμ-
φότερα περιτιθεῖσα συλλαβοῦσα, ἀρχὰς 25
τε καὶ τέλος καὶ μέσα ὁμοῦ συνέ-
χουσα. ταύτην γὰρ ἔφη ἡ θεία αἰ-
τία, ἧς δεῖ ἀντέχεσθαι τοὺς μέλλον-
τας εὐδαιμονήσειν. οὕτω μὲν οὖν ἡ
προτροπὴ πρὸς πάντων ἀληθεύ- 30
ει τῶν τε ἐν ἡμῖν καὶ τῶν ἐν τῇ φύσει,
καὶ, ὡς ἕπος εἰπεῖν, πρὸς πάντων τῶν
ὄντων συνεπιφαλαιοῦται πάσας

sic progrediens sufficiēs erat sua reducere ab multitudine ad unum: & rursum ab uno deducere ad multa. Quia autem maximè veritatis ac sapiētię cupiditate ducimur, adhortabatur ad istiusmodi scientiam hujus unius eum, qui est comtemplativus, quod finis est omnis contemplationis, etsi hujus adhuc magis proprium bonum induxit, ut veluti ab specula inde Deum perspicere possimus, atque omnia, quæ in ordine & cognatione Dei habentur. Si enim omnis veritatis felicitatisq;, atq; adeò substantiæ & causæ & principiorum Deus summus est præses; nimirū diligentia adhibenda est, ut in eo maximè illam nobis sapientiam comparemus, per quam quis ipsum purum intentis oculis intuetur, cujusq; beneficio latum & spaciosum ad ipsū callē inveniet, & fines principiis connectet. Perfectissima quippe talis est vita ac felicitas, quæ non distinctè expresséque extrema quæq; ab primis discernit: sed quæ in unum utraq; hæc simul complectens, principia cum fine medióq; pariter continet. Hęc enim sunt divina illa causa, cui illis, qui futuri sunt beati, etiam atq; etiam adhærescendū est. Ita igitur admonitio progressa per omnia, quæ sūt in nostra potestate, quæq; item naturæ insunt, et, ut uno verbo dicam, quæ per omnia, quæ exsistunt, in summa quasi capita collegit omnes

aditus, ad unam institutionem, quę ad Deum deducit, tendentem. Quod reliquum est, adjiciendæ sunt ad admonendi usum ipsæ Pythagoricæ divisiones. Valdè namque solerter et dextrè, adeóq; perfectè, & si cũ reliquis philosophiæ studiis cõferatur, peregrino quodam modo, qui hanc sectam sequebantur, divisérunt, sequentes in eo illius doctrinas. Sermonem, ut sit quidam impetus, qui fertur ad philosophiam, confirmantes, et quasi pignoribus datis fidem adhibentes demonstrationibus scientia maximè præditis, quæ simul nihil cõsequens adducant. sunt aũt tales. Oẽs quotquot sumus homines, in votis habemus, ut secundo fortunæ flatu utamur. Secunda aũt fortuna tunc utimur, si pluribus bonis affluamus. Et bona quidem, alia corporalia sunt, ita ut corpori satis superq́ prospectum sit ad proportionem naturalem ac temperamentum, simul et robur: alia verò sunt extranea, ceu sunt nobilitas, potentiæ, et honores in sua cuiq; patria. Alia autem bona circa animum versantur, ut prudentia; justitia ac fortitudine præditum esse: itẽ insigniter esse sapientem, quibus cum non parum excellit et hoc, ut rectis actionibus secundam fortunam simul apprehendamus, vel quæ ab sapientia allata est, vel quæ per se propria quadam vi prædita sit: verùm non statim

τὰς ἐφόδους, εἰς μίαν τὴν ἐπὶ τὸν θεὸν εὐήκουσαν ἀναγωγήν. δεῖ δὲ λοιπὸν αὐταῖς ταῖς Πυθαγορικαῖς διαιρέσεσι προσχρῆσθαι τὸ προτρέπτικον. πάνυ γὰρ ἐνσχοῖ & τελεώτατα καὶ πρὸς τὰς ἄλλας φιλοσοφίας ἐξηλλαγμένως, οἱ κατὰ τὴν δὲ τὴν αἵρεσιν δήπουθεν, ἑπόμενοι ταῖς ἐκείνου διδασκαλίαις, τὸν προτρεπτικὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν λόγον εὐμηχάνως ἐπιβεβαιοῦντες καὶ πιστούμενοι δόσεσιν ἐπιστημονικωτάταις μηδὲν ἀκόλουθον συναγούσαις. εἰσὶ δὲ τοιαῦται. πάντες ἄνθρωποι εὐτυχεῖν βουλόμεθα εὐπραγεῖν. εὐδαίμονες δὲ εὐπραγοῦμεν, οἱ ἡμῖν πολλὰ ἀγαθὰ παρεῖη. Ἀγαθὰ δὲ, τὰ μὲν ἔξω κατὰ σῶμα, οἷς ἱκανῶς αὐτῷ παρεσκευάσθαι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν συμμετρίαν, καὶ ἁβρῶσιν, καὶ ῥώμην. τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτὸς, ὥσπερ εὐγένειαι, καὶ δυναστεῖαι, καὶ τιμαὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι. τὰ δὲ περὶ ψυχὴν, ὡς τὸ σώφρονα τε εἶναι καὶ δίκαιον, & ἀνδρεῖον, καὶ διαφερόντως τὸ σοφὸν εἶναι, μᾶλλον ἢ μικρὸν διαφέρειν τὸ συνεπαμβάνειν & τῇ εὐτυχίᾳ ταῖς ὀρθαῖς πράξεσιν, ἤτοι τὸ σοφίᾳ ἐπιφερόμενον, ἢ καθ' αὑτὸ ἔχουσαν ἰδίαν τινὰ δύναμιν

ναμιν, ἀλλ' οὐκ εὐθὺς εὐδαιμονοῦμεν διὰ τὰ παρόντα ἀγαθά, εἰ μηδὲν ἡμᾶς ὠφελοῖ· ὠφελεῖ δὲ οὐδὲν εἰ μὴ μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δὲ αὐτοῖς μή. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν πα ρὸν διὰ τὴν κτῆσιν ὠφελεῖ, ἀνάλωτῷ χρῆσθαι αὐτῷ. Εἰ δέ τις ἔν πλοῦτον, ἢ δὲ νῦν ἐλέγομεν ἀγαθά, κεκτημένος εἴη, χρῷτο δὲ αὐτοῖς μὴ, κἂν εὐδαιμονοῖ δὲ διὰ τούτων τῆς ἀγαθῶν κτήσιν δεῖ ἄρα μὴ μόνον κεκτῆσθαι τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἃ μέλλοντα εὐδαίμονα ἔσεσθαι, ἀλλὰ καὶ χρῆσθαι αὐτοῖς, ἵν' οὐδὲν ὄφελος ἡ κτῆσις γίνηται. ἀλλ' οὐδὲ τὸ χρῆσθαι μόνον ἐξαρκεῖ, ἀλλὰ δεῖ προσεῖναι, τὸ ὀρθῶς χρῆσθαι. πλέον γὰρ θάτερόν ἐστιν, ἐὰν μὴ χρῆται μὴ ὀρθῶς ὅτῳ ἂν πράγματι, ἢ ἐὰν ἐᾷ. Τὸ μὲν γὰρ κακὸν, τὸ δὲ οὔτε κακὸν, οὔτε ἀγαθόν· ἀλλὰ μᾶλλον ἐν χρήσει τινὶ καὶ ἐργασίᾳ πάσῃ τῇ περὶ ὅτι ἂν τὸ ἀπεργαζόμενον τὸ ὀρθῶς χρῆσθαι, ἐπιστήμη παρέχεται. καὶ περὶ τὰ χρήσιμα οὖν ὧν ἐλέγομεν τὸ πρῶτον τὰ ἀγαθῶν πλοῦτε τε καὶ ὑγιείας καὶ κάλλους, τὸ ὀρθῶς πᾶσι χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις ἐπιστήμη ἡγεμὼν καὶ κατορθοῦσα ἐστὶ τὴ πρᾶξιν. ἡ μόνον ἂν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ εὐπραγίαν ἡ ἐπιστήμη παρέχει τοῖς ἀνθρώποις, ἐν πάσῃ κτήσει

felices beatíque ſumus propter bona quæ adſunt, ſi nobis nihil profuerint. Nihil proſūt autem, ſi nobis tantummodo adſint, nullum verò nobis uſū præſtent. Neq; enim eorum quicquā, quæin poſſeſsione præſtò ſunt, vel hilum prodeſt, niſi ejus uſus appareat. Si quis igitur divitias, quæq; nunc bona diximus, ſibi acquiſierit, iis autem non utatur, cum nequaquam propter illorum bonorum partam poſſeſsionem, felicem beatúmq; reddant. Itaque ei, qui beatus eſſe volet, talia bona nō parandaſolùm ſunt, verùm et iis utendū erit, ſi nullus eorum putandus eſt uſus, quę cōparaveris. Quinimò nō modò, ut iis utamur, ſatis eſt, ſed inſuper, ut et benè utamur, neceſſe erit. Alterum enim majus peccatum eſt, ſi quis non benè utatur re aliqua, quàm ſi omninò omittat. Illud quippe malum eſt, hoc verò nullo modo, nec bonū nec malum. At enim in uſu atq; omni labore, qui circa quævis, quæ conficiūtur, verſatur, ut quis eo rectè utatur, ſcientia præſtat. Quinimò in uſu rerū, quas primùm diximus, honeſtarum, divitiarúmq;, et ſanitatis ac pulchritudinis, ut omnibus illis rectè probéque utamur, ſcientia præſidet actionéſque gubernat. Scientia igitur non modò, ut omnia benè ſint, verùm etiā ut benè felicitérq, peragantur, hominibus præbet, idq; in omni rerum acquiſitione

one, et quam instituerís, actione, nullúsque rerum aliarum fructus utilitásve exsistit, prudentia sapientiáq; remota. Nam quæ est utilitas multa potiùs habenti, et multa agenti illi, qui mente caret, quàm pauca possidenti? Nónne ille per omnem modum, qui minus facit, minus peccat? Et qui minus peccat, minus etiã malè et infeliciter agit, item qui minus infeliciter agit, minus quoque, miser fuerit. Ergo necessariò hisce concedendum, eum etiam, qui quidem ea bona, de quibus dictũ est, habeat, sine mente ac sensu plura mala facturum esse: at rursum qui contraria habet, eundem quoque minora mala facturum. Itaq; ut in summam restringamus hanc rem, necessariò sequitur, omnia, quæ priùs bona esse diximus, nec videtur de hoc ipsis institutus esse sermo, quod ea ipsa per se bona esse videantur, sed ut apparet, ita se res habet. Si insciti illis tanquam præses imperet, majora esse contrariorum mala, quantò sunt efficaciora ad operam navãdum et obsequendum malo, quod ducis instar præsidet. Sed si prudentia et sapientia imperent ac præsideant, nimirum illa majora bona etiam per se dabunt. Sin autem neutra illarum adsit, ne tantilli quidem bona illa facienda esse. Sola igitur sapientia in bonis reputãda erit, insciti autem in malis. Quare cùm omnes felices et beati esse

τι δὲ πράξει, καὶ οὐδὲν ὄφελος τῶν ἄλλων κτημάτων ἄνευ φρονήσεως τε καὶ σοφίας. τί γὰρ ὄφελος πολλὰ κεκτῆσθαι πολλὰ δὲ πράττειν τοιῷ μὴ ἔχοντι, μᾶλλον ἢ ὀλίγα; οὐχ ὁ μὲν ἐλάττω πράττων, ἐλάττω ἁμαρτάνει; ἐλάττω δὲ ἁμαρτάνων, ἧττον ἂν κακῶς πράττοι, ἧττον δὲ κακῶς πράττων, ἀθλιος ἂν ἧττον εἴη. συγχωρητέον ἀναγκαῖον τοῦτοις, ὅτι ὁ μὲν τὰ εἰρημένα ἀγαθὰ κεκτημένος ἄνευ τοῦ, πλείονα κακὰ πράξει· ὁ δὲ τὰ ἐναντία ἔχων, τὰ κακὰ ἐλάττονα. ἐν κεφαλαίῳ δὲ τὸν πάντα συνελόντι πάντα, ἃ τὸ πρῶτον ἔφαμεν ἀγαθὰ εἶναι, οὐ περὶ τούτου αὐτοῖς ὁ λόγος ἦν, ὅπως αὐτὰ γε καθ' αὑτὰ φύσιν ἀγαθὰ ἐστίν. ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ὧδε ἔχει. ἐὰν μὲν αὐτοῖς ἡγῆται ἀμαθία, μείζω κακὰ ἐστὶ τῶν ἐναντίων, ὅσῳ δυνατώτερον ὑπερτείνει τῷ ἡγουμένῳ κακῷ ὄντι. ἐὰν δὲ φρόνησις καὶ σοφία, μείζω ἀγαθὰ αὐτὰ δι' αὑτὰ, οὐδέτερα αὐτῶν, οὐδαμῶς ἄξια εἶναι. μόνη τοίνυν ἡμῖν σοφία ἀγαθὸν ἐστιν· διὸ καὶ μαθία κακόν. ἐκ δὴ τούτων συμβαίνει μὴ εἶναι πρό-

προθυμούμεθα πάντες, ἐφάπτεσθαι δὲ τοιούτου γιγνόμενοι ἐν τῷ χρῆσθαί τε τοῖς πράγμασι, καὶ ὀρθῶς, χρῆσθαι. τὴν δὲ ὀρθότητα ἐν εὐτυχίᾳ, ἐπιστήμην ὄντα ἢ παρέχουσα. δεῖ δὴ, ὡς ἔοικεν, ἐκ παίδος ἔστω πάντα ἄνδρα παρασκευάσασθαι, ὅπως ὡς σοφώτατος ἔσται. μόνον γὰρ τοῦτο τῶν ὄντων εὐδαίμονα καὶ εὐτυχῆ ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. ἀναγκαῖον οὖν φιλοσοφεῖν τοῖς βουλομένοις εὐπράττειν. ἡ δὲ φιλοσοφία ὄρεξις ὄντι καὶ κτῆσις ἐπιστήμης, οὐχ ἥ τις κτητικὴ μόνον ὄντι τῆς δοκούντων ἀγαθῶν, εἶθ' ἡ τις ποιητικὴ αὐτῆς, χρηστικὴ δὲ ἐστί. τοιαύτην δεῖ ἔν ἐπιστήμην, ἐν ᾗ συμπέπλακται ἅμα τόδε ποιεῖν, καὶ τὸ ποιεῖσθαι, χρῆσθαι τούτῳ, ὅ ἂν ποιήσῃ.

desideremus, tales esse ex legitimo rectóq; rerum usu videmur. Quod autem rectum est in usu, felicémque rerum successum scientia præbet. Et oportet, uti videtur, quemvis quovis modo ita instruxisse, ut quàm sapientissimus evadat. Hoc enim solum ex rebus existētibus felicem beatumque reddet hominem. Itaq, sapientiæ studendum est iis, qui secundo rerum successu frui volent. Studium autem Philosophię est appetitus & acquisitio scientiæ, non illa, quæ solùm acquirit & comparat, quæ videntur, bona, nec quæ illa efficit, illis autem non utatur. Itaque tali opus est scientia, in qua simul concurrerunt & facere & fieri, atq; eo uti, quodcunq; ipsa effecerit.

Κεφ. ε'. CAP. V.

Εἰ τοίνυν αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι ἐπιστήμαι θηρευτικαί τινες εἰσὶ, καὶ παρασκευαστικαὶ τῆς ἀγαθῶν, μόνη δὲ ἡ τελέα δικαιοσύνη καὶ φρόνησις τὴν καθ' ἀξίαν χρῆσιν ποιεῖται ἑκάστῳ, καὶ ἀναφέρουσι ταύτην πρὸς τὴν ἡγεμόνα τῶν, αὕτη ἂν εἴη, ἧς δεῖ ἀντιποιεῖσθαι. καὶ γὰρ τὸ θεωρεῖν καὶ κρίνειν ἑαυτῆ ἔχει, καὶ τὰς ἀρχὰς ἔχει τὸ ὀρθῆς χρήσεως τὰ ἀγαθῶν, ἧς τυχόντες καλῶς ἂν τὸν ἐπίλοιπον βίον διεξέλθοιμεν. τοιαύτη μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἐκ διαιρέσεως προ-

Sligitur reliquæ quidem omnes scientiæ sunt quasi venationes quædā & præparationes bonorum: sola autē perfecta justitia & prudentia efficiant unicuique usum pro dignitate, perferuntque eum ad mentem ducem, nimirum hæc fuerit quàm maximè expetenda. Siquidem contemplatio sui etiam judicium habet, simúlque recti usus bonorum principia, quem si fuerimus assecuti, probè honestéque reliquam vitam nostram transegerimus. Talis quædam est, quæ ex divisione est adhortatoria accessio. Alia verò, quo-

ad hæc, alis est divisio. Est in nobis animus, simulque est corpus. Atque ille quidem gubernat, hoc verò gubernatur. Atque ille quidem utitur, hoc verò istiusmodi est, veluti quo utatur. Itē ille divinus & bonus, nobisq; maximè proprius est, hoc aūt cætero qui decenter conjunctum causſa officii cujusdam & usus, annexum habēs, qui ad communem vitam mortaliū facit. Potior itaque principis, qui præest, habenda ratio est, quàm eius, quod regitur, itémque potiùs curandum, quod divinius & nobis magis proprium est, quàm quod inferius est, atque ope indigens alienâ. Hæc verò similia sunt. Talis divisio est, ut trifariam res nostræ omnes divisæ sint, in animum, & corpus & fortunas, quę sunt corporis. Horum quædam prima sunt, quædam secunda, alia tertia. Et quidem ejus, qui præest, officium est, necessariò ad ea, quæ sunt animi, collineare, reliqua autem facere propter animum. Corporis quippe habenda cura est, ejus transferentes curam ad animi obsequium. Et pecuniæ corporis causſa comparandæ sunt, cuncta verò animi causſa, animiq; facultatum imperium habentium constituenda. Iam si hæc ita se habent, nullo modo officium faciunt, quod facere tenentur illi, quicunque circa pecunias & rem familiarem studium quidem omne & diligē-

ξοπλικὴ ἔφοδος. ἄλλη δέ ἐστι περὶ αὐτῆς τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔστι μὲν ψυχὴ, ἔστι δέ τι σῶμα ἐν ἡμῖν. ☙ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται. ☙ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δ' ἔστι τοιοῦτον, οἷον ᾧ χρῆται. καὶ τὸ μὲν θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ οἰκειότατον ἡμῖν· τὸ δὲ, ἄλλως σωματικὴν ὑπουργίας τινὸς ἕνεκα καὶ χρείας ἐχόμενον τῆς εἰς τὸν κοινὸν βίον τὸν ἀνθρώπινον. δεῖ τοίνυν τῷ ἄρχοντος μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ τῷ ἀρχομένῳ καὶ τῷ θειοτέρῳ καὶ οἰκειοτέρου ἡμῖν· ἀλλὰ μὴ τῷ χρείας ἐνδεεστέρου θεραπείας. Τοιαύτη δέ ἐστι παραπλήσια τοιαύτη διαίρεσις, ὡς ἔστιν ἃ πάντα τριχῇ διήρηται, εἴς τε ψυχὴν, καὶ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. τούτων δὲ τὰ μὲν ἐστι πρῶτα, τὰ δὲ, δεύτερα, τὰ δὲ ἕτερα. καὶ προηγουμένου μὲν δεῖ συνεπεσθαι τὰ τῆς ψυχῆς, τὰ δ' ἄλλα τῆς ψυχῆς ἕνεκα πρακτέον. καὶ γὰρ τοῦ σώματος θεραπεύεσθαι χρὴ ἀναφέροντας αὐτὴν τὴν θεραπείαν ἐπὶ τὴν τῆς ψυχῆς ὑπηρεσίαν. ☙ τὰ χρήματα κτᾶσθαι δεῖ ἕνεκα τοῦ σώματος, πάντα δὲ τῆς ψυχῆς ἕνεκα διατάττειν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρχουσῶν δυνάμεων. Εἰ δὴ τοῦτο οὕτως ἔχει, οὐδὲν τῶν δεόντων πράττουσιν, ὅσοι περὶ χρήματα μὲν τὴν πᾶσαν σπουδὴν

δὲ ἔχουσι, δικαιοσύνης δὲ ἀμελοῦσι, δι' ἣν ἐπιστάμεθα ὀρθῶς χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, καὶ τῷ μὲν ζῆν καὶ ὑγιαίνειν φροντίζουσι τοῦ σώματος, τὸ δὲ ὀρθῶς χρῆσθαι τῇ ζωῇ καὶ τῇ ὑγιείᾳ ἀμελοῦσι. καὶ τὰ μὲν ἄλλης παιδείας ἐπιμελοῦνται, δι' ἣν οὐδὲν πρὸς ὁμονοητικὴν φιλίαν κέκτησθαι δύνανται. τὴν δὲ τῆς ὁμοιότητος ἀρχηγὸν ἐπιστήμην παροράσιν, ἥτις διὰ φιλοσοφίας μόνης κάλλιστα παραγίνεται. καὶ ταῖς μὲν πράξεσιν ἐπιχειροῦσι, τὸ δὲ πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστον τῶν ἔργων, οὔτε ἴσασιν, οὔτε λογίζονται. ἀπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς διαιροῦσι τὰ τοιαῦτα, χωρὶς δὲ ἥπτεσθαι ἕξιν αὐτοῦ ἕκαστος τὸ ἑαυτοῦ, ἃ ἐστὶ τῶν ἑαυτοῦ. αὐτὸς μὲν οὖν ἕκαστος ἐστὶν ἡμῶν ἡ ψυχή. τὸ δὲ ἑαυτοῦ ἐστὶ τὸ σῶμα, καὶ τὰ τοῦ σώματος. ἃ δ' ἐστὶ τῆδε αὖ, τὰ χρήματα ἐστίν, ὅσα τοῦ σώματος ἕνεκα κεκτώμεθα. καὶ ἐπιστήμαι τοίνυν εἰσὶν αἱ περὶ τούτοις οὖσι πράγμασιν. ὁ μὲν οὖν τὰ τοῦ σώματος γινώσκων τὰ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ ἑαυτὸν ἔγνωκεν. ὅθεν οἱ ἰατροὶ οὐχ ἑαυτοὺς γινώσκουσι, καθ' ὅσον ἰατροί, οὐδὲ οἱ παιδοτρίβαι, καὶ ὅσοι δὲ πορρωτέρω τῆδε ἑαυτῆς τὰ περὶ τὸ σῶμα γινώσκουσιν, οἷς τοῦτο θεραπεύεται, ὡς οἱ γεωργοὶ, καὶ οἱ ἄλλοι

tiam ponunt, juſtitiam verò negligũt, cujus beneficio, quis rectus pecuniarũ uſus ſit ſcimus: & quoad vitam ejuſq; ſanitatem anxiè quidem corpori proſpiciunt: cæterùm ut rectè hac vita ſanitatéque fruantur, hoc verò negligũt. Et reliquarum quidem diſciplinarum accuratè curam gerunt, quibus nullo modo concordem amicitiam comparare queunt: At ſcientiam conſenſus & concordiæ ducem deſpiciunt, quæ ſolo ſapientiæ ſtudio præclariſſimè comparatur. Et actiones quidem aggrediuntur, ſed quo pacto operum unumquodq; ſit adminiſtrandum, nec ſciunt nec expendunt. Ab alio autem principio talia diſpeſcunt, nimirum unuſquiſque ſua, quæ habet, ſeorſum in ſua poſſeſſione reſpicit. Unuſquiſq; igitur ipſe eſt anima noſtra. Quod verò ipſius eſt, corpus cenſetur, & quæ sũt corporis: quę aũt ſunt ejus, eæ ſunt pecuniæ, aliatúmq; rerum uſus, quas corporis cauſſa comparamus. Tres igitur ſunt ſcientiæ, in hiſce tribus rebus ſitæ. Ergò quicumque, quæ ſui ipſius corporis ſũt, novit, haud ſtatim ſeipſe novit. Unde medici, quatenus quidẽ eam artem profitentur; haud ſeipſos norunt, neque pædotribæ, magiſtri ab pueris exercendis ſic dicti, & quicunq; adhuc iis remotius, quæ ipſorum ſunt, quæque corporalia norunt, quibus corpus curatur, ut agricolæ cæteríque

opifices, permultum sanè abest, ut seipsi cognoscant. Neq; enim tales, quæ sua sũt, norunt. Illorum autem causſa hæ ipsæ artes videntur esse viles & abjectæ, quę manuum opificio peraguntur. Mentis autem sola prudentia, animi cognitio est, eáque sola verè nostra virtus exsistit, quæ animum efficit meliorem. Itaque hæc eos maximè appetere decet, qui convenienter naturæ suæ vitam suam exornare, séq; bonos & honestos mortales reddere volũt, & revera sui ipsius curam gerere delegerunt. Ejusdem verò sententiæ & hæc fuerint, rerum, quæ à nobis acquiruntur, & in nostra possessione sunt, post deos, res omnium divinissima maximéque propinqua est, animus. Quæ verò nostra sunt, duplicia sunt omnium omnibus. Nonnulla præstantiora ac meliora, quæ quasi imperium exercent: alia minora & pejora, quæ serva sũt. Iam quæ dominium exercẽt, pluris facienda sunt illis, quæ serviunt. Hoc modo igitur animus post deos cæteris rebus omnibus pluris fuerit ęstimandus. Honorat autem illam magníque facit, non qui deteriorem efficit ex meliore, nec qui eam malis cõplet, & quorum possit pœnitudine duci, nec qui labores fugit laudatos, & metus doloréſq; & tristitias, (Talis enim eam ignobilem nulliúsque pretii reddit,) neq; ille, qui præ virtute formã

δημιεργοί. πολλῷ δὲ δίγυσιν ἑαυτὸς γνώσκειν. ὐδὲ γὸ τὰ ἑαυτῆς ἕκαστοι γνώσκυσι. διὰ ταῦτα δὲ καὶ βάναυσοι αὗται αἱ τέχναι δοκῦσιν εἶ. μόνη δὲ σωφροσύνη ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς γνῶσις, καὶ τῷ ὄντι ἡμετέρα ἀρετὴ μόνη ἐκείνη ὑπάρχει, ἣ τὴν ψυχὴν βελτίονα ἀπεργάζεται. ταῦτα ἄρα μάλιστα ἀντιποιεῖσθαι ἄξιον τὸς βελομένυς ὁμολογυμένως τῇ ἑαυτῆς ὐσίᾳ διακοσμεῖν τὸ ἑαυτῆς βίον, καὶ ἑαυτὸς ἀπεργάζεσθαι καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ τῷ ὄντι ἑαυτῆς ἐπιμελεῖσθαι πρεπόμενους. τῆς δὲ αὐτῆς ἕξεως γνώμης ἐστὶ ταῦτα, ὡς τῆς ἡμετέρων κτημάτων μὲν θεὸς ψυχὴ θειότατον οἰκειότατόν τι ὄζη. τὰ δὲ ἡμετέρα διττὰ πάλιν ὄζη πᾶσι, τὰ μὲν κρείττω καὶ ἀμείνω δεσπόζοντα, τὰ δὲ ἥττω καὶ χείρω, δοῦλα. τὰ δεσπόζοντα οὖν προτιμητέα τῆς δουλεύοντων. ὅτως οὖν ἡ ψυχὴ μετὰ θεὸς τῆς ἄλλων προτιμητέον παίνωντιμᾶ δὲ αὐτὴ οὐχ ὁ χείρονα καὶ βελτίονος ἀπεργαζόμενος, οὐδ' ὁ κακῶν καὶ μιαιφονίας ἐμπιπλὰς αὐτὴ, οὐδ' ὁ φεύγων τὸς πόνυς καὶ φόβυς καὶ ἀλγηδόνας καὶ λύπας. ἄτιμον γὸ αὐτὴν ἀπεργάζεται ὁ τοιοῦτος. οὐδ' ὁ περὶ ἀρετῆς προτιμῶν κάλλος

ἢ χρήματα. τῷ γὰρ χείρονι ὕστερον τὴν κρείττονα ψυχὴν καταδεεστέραν ἀποφαίνει. μία τοίνυν ἔσται τιμὴ τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ὁμοιοῦσθαι τοῖς ἄνω ἀρίστοις παραδείγμασι, καὶ τὸ τοῖς ἀμείνοσιν ἕπεσθαι τὰ χείρονα, ὅσα γένεσθαι βελτίω δύναται. Καὶ τὸ φεύγειν μὲν τὸ κακὸν ἐκζητοῦσαι δὲ καὶ ἐλεῖν τὸ πάντων ἄριστον, καὶ ἅλον. τε αὖ κοινῇ ζῆν οἰκεῖν τὸν ἐπίλοιπον βίον, τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ δέοντως φιλοσοφεῖν. ὥστε ἐξ ἅπαντος τρόπου φιλοσοφητέον τοῖς βουλομένοις εὐδοκιμεῖν. τελέως δ' ἂν καὶ οὕτως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἁπλαῖ ῥᾴστως ἐπέλθωμεν, τρία τριχῇ ψυχῶν ἐν ἡμῖν εἴδη κατῴκισται, τὸ μὲν, ᾧ λογιζόμεθα· τὸ δὲ, ᾧ θυμούμεθα. τρίτον δὲ, ᾧ ἐπιθυμοῦμεν. πυγχάνει δ' ἕκαστον αὐτῶν κινήσεις ἔχον. τὸ μὲν οὖν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ κινήσεων ἥσυχίαν ἄγον ἀθικέστατον ἀνάγκη γίνεσθαι. τὸ δὲ ἐν γυμνασίοις ἐρρωμενέστατον. διὸ φυλακτέον, ὅπως ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἀλλήλας συμμέτρους. διαφερόντως δὲ δὴ τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς εἶδος, ὅπερ δαίμονα ὁ θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, καὶ ὅπερ ἀπὸ γῆς αἴρει πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγενείαν, ὡς ὄντας φυ-

pecuniáſve majoris æſtimat: (animam namque, quæ longè præſtantior eſt, ita deterioribus inferiorem eſſe declarat,) verùm unus erit honor animi optimis quibuſq; exemplis ſimilem reddi, utq; quæ deteriora ſunt, ſequantur meliora, quæ quidem meliora fieri queunt. Iam mala fugere & ſcrutari ac eligere id, quod omnium optimum eſt, & cũ quis elegerit, reliquum vitæ communiter cohabitare, hoc demum nihil eſt aliud, quàm decenter & honeſtè ſapiẽtiæ ſtudio vacare. Quare illis, qui volunt benè audire, modis omnib. philoſophandum eſt. Perfectè autem ſic quoq; ad idem ex diviſione veniam⁹. Tres animæ ſpecies trifariam domicilium in nobis ſortitæ ſunt, alia, qua ratiocinamur, alia, qua iraſcimur, tertia, qua deſideramus. Cæterùm illarum formarum unaquæq; ſuas motiones habet. Etenim ex iis illa in otio verſatur, quæq; ex motibus, qui in ipſo ſũt, quietem agit, neceſſe eſt omnium eſſe infirmiſſimam. Sed quæ exercitiis agitatur, omnium exſiſtit robuſtiſſima. Quare diligenter curandum eſt, ut habeant motiones inter ſe mutuò moderatas bonáque proportione diſtinctas. Quæ autem maximè propria eſt animæ forma ſeu ſpecies, quam unicuíq; Deus ceu genium deúmq; indidit, quámque ab terra capit, & ad cognationem, quæ in cœlo eſt, attollit,

nos inquam, qui inſtar plantæ ſumus ſeſe è terra fundentis, haud tamen terreſtris, ſed cœleſtis, hoc ſcilicet maximè exercendum eſt. Ille namq;, qui omnem diligentiam ac ſtudium adhibuit, ut cupiditati vel contentioni fœnos laxaret, atq; hæc cum vehementia obeat, quātum quidē ab homine mortali fieri poteſt, ejus ne exiguum quidē ſunt intermiſſuri, utpote qui auctus ſit & incrementum ſortitus tali. Porrò qui cupidè ſeſe in diſciplinas tradiderit, nihilque aliud in ſtudio poſuerit, quàm quo modo animum veritatis ſtudio ſapientiaq; imbuat, tum maximè in iis, quę ſua ſunt, ſit exercitatus, ei nimirum neceſſariò omninò immortalia & divina ſapienda ſunt, ſi quidem veritatem attingat. Quatenus autem cōceſſum eſt humanę naturæ immortalitatis eſſe particípem, eatenus nulla hujus pars ullo modo relinquēda eſt. præſertim verò ei, qui etiam divinum numen ſemper colit, habétque probè & ornatè divinum genium ſibi cohabitantem, hic inſigniter felix beatúſq; erit. Cujuſque verò miniſterium cuiq; unum eſt, nempè unicuique ſua alimēta ac motus tribuere. Divino verò, quod in nobis eſt, numini cognatæ ſunt motiones univerſi deliberationes & circumlationes.

τὸν οὐκ ἔγχιον, ἀλλ' οὐράνιον, τοῦτο δὲ μάλιστα ἀσκητέον τῷ μὲν δὴ περὶ τῆς ἐπιθυμίας, ἢ περὶ φιλονεικίας ἑαυτοῦ δαιμόνιόν τι, καὶ ταῦτα σφόδρα ἀγαπῶντας, μάλιστα δυνατὸν γίνεσθαι θνητῷ, τούτου μηδὲ σμικρὸν ἐλλείπειν, ἅττα τὸ τοιοῦτον πέφυκότι. τῷ δὲ περὶ φιλομαθείας καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἑαυτοῦ δαιμόνιόν τι καὶ ταῦτα μάλιστα τῷ αὐτοῦ γεγυμνασμένῳ, φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ θεῖα, ἅπερ ἂν ἀληθείας ἅπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που. καθ' ὅσον δ' αὖ μεταχεῖν ἀνθρωπίνη φύσις ἀθανασίας ἐνδέχεται, τούτων μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν. ἅττα δὴ καὶ αἰεὶ θεραπεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ καὶ κεκοσμημένον τὸν δαίμονα ξύνοικον ἑαυτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶναι. θεραπεῖαι δὲ πᾶσιν ἑκάστοις μία, τὰς οἰκείας ἑκάστῳ ζῴοις καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δὲ ἐν ἡμῖν θείῳ ξυγγενεῖς εἰσι κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ περιφοραί.

Κεφ.

Κεφ. ς.

ΤΑΥ'ταις δὴ ἓν ξωιεπόμενον, ἕκασον δεῖ τὰς περὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορθοῦν διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας καὶ περιφοράς. τῷ καταγοουμένῳ δὲ τὸ κατὰ νοῦν, ἐξομοιῶσαι καὶ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου, πρός τε τὸν παρόντα καὶ ἔπειτα χρόνον. οὐ γὰρ δὴ λυσιτελεῖ τὸ παντοδαπὸν θηρίον, ὥσπερ τὴν ἐπιθυμίαν εὐωχοῦντας ποιεῖν ἰσχυρὸν, οὐδὲ τὸν λέοντα οἷον τὸν θυμὸν, καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα ζῴφια ἄξιον, καὶ ἰσχυρὰ ποιεῖν ἐν ἡμῖν. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὥσπερ τὸν λόγον, λιμοκτονεῖν καὶ ποιεῖν ἀδύνατον, ὡς ἕλκεσθαι, ὅπῃ ἂν ἑκάτερον ἐπότερον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ συμβιάζειν, μηδὲ φίλον ποιεῖν ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τὸν ἐν ἡμῖν θεῖον ἄνθρωπον τὸ πολυκεφάλου θρέμματος ἐγκρατῆ ποιητέον, ὅπως ἂν τὰ μὲν ἡμερα τῶν ἐπιθυμιῶν εἴδη ζῴφη καὶ τιθασεύῃ. τὰ δὲ ἄγρια ἀποκωλύῃ φύεσθαι, σύμμαχον ποιησάμενος τοῦ θυμοῦ φύσιν, καὶ κοινὸν πάντων κηδόμενος

Cap. VI.

IAM verò cùm hæc unumquodque consequatur, necessariò oportet nostras illas periodos, quę versantur circa vitæ ortum, idque in capite corruptas corrigere, ut perdiscamus universi cōcentus & revolutiones. Quisquis autem hoc cum animo suo diligenter expendit, poterit illud juxta veterem & antiquam naturam similitudine exprimere. Quod postquam assimilarit & expresserit vitæ optimæ hominibus ab diis immortalibus propositæ, tam in præsens quàm futurum tempus, finem honoremq; habebit. Neq; enim expedit, ut cupiditatem, quæ variæ bestiæ instar est, in delitiis versantes roboremus, nec iram, quæ instar leonis est, leonisq; catulorum, æquum est alere, eosq; robustos in nobis efficere. In hominibus autem rationem quasi fame enecare ac imbecillam reddere, ut quacunq; cupiditas isáve ducat, trahatur, ac neutra cum altera consuetudinem ineat amicámve reddat: sed multò magis divinus in nobis homo efficiendus est, ut pecude multicipe continentior potentiorque exsistat, ut illæ cupiditatum species, quæ mansuetæ mitésq; sunt, alantur mansuetioresque reddātur. Contrà quæ agrestes & feroces sunt, crescere & majores fieri prohibeantur, socia facta iræ natura, & cōmuniter omnium curam suscipiens, illa

inter

inter se mutuò amica & sibi ipsi reddidit. Sicque illa nutriet. Et talis quidē in omnibus erit optimus. Ille verò, qui hisce contrarius est, nihil sani habet. Et sanè quod honestum est, in hoc liquidò apparet. Divinæ enim parti, quæ natura belluina sunt, subjiciuntur, & quod turpe, suo contrario, hoc est, bono, itidem subest. Nam sub effero & agresti, quod mansuetum & placidum est, quasi in servitutem redigitur, quódque optimum est, sub eo, quod est nequissimum, sic quod in homine divinissimum est, sub maximè impio impurissimóque servile redditur, inque suo ipsius animo delinquit. Cæterùm ut quis ideò petulanter nequitérque agat, jamprídem vituperatur culpatúrque eo, quod vis cupiditatis laxetur quasiq; effrenis reddatur ad majorem, quàm par est, libertatem. Quin & procacitas morositásque vitio dantur, quum animus incōcinnus augeatur & contendat. Luxuries in remissione animi vituperatur, quando in eo timiditatem indit. Adulatio & illiberalitas obturbant. Istud quod in animo gravi ira infectum est, turbulentæ belluæ subdit, & pecuniæ caussa ejúsque inexplebilis voraginis lacessitum consuefacit, ut ab teneris annis loco leonis simia fiat. Ac reliqua quæ ab hoc exsistunt mala, nota sunt, quæcumque eam speciem, quæ in nos

φίλα ποιησάμενος ἀλλήλοις τὴ ἡ ἑαυτῷ. οὕτως αὐτὰ θρέψει. καὶ ὁ μὲν τοιοῦτος καὶ πάντα ἔσται ἄριστος. ὁ δὲ ἐναντίος οὐδὲν ὑγιὲς ἔχει. καὶ τὸ μὲν καλὸν ἐν τῷ τοιούτῳ διαφαίνεται. ὑπὸ γὰρ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη τῆς φύσεως ὑποτάττεται. τὸ δ' αἰσχρὸν ἐν τῷ ἡμέρῳ. ὑπὸ γὰρ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλοῦται, & τὸ βέλτιστον ὑπὸ τῷ μοχθηροτάτῳ, καὶ τὸ ἑαυτῷ θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται, καὶ ὅλῃ τῇ αὐτοῦ ψυχῇ πλημμελεῖ. καὶ μὴν τό γε ἀχολασταίνειν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα πάλαι ψέγεται, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ ὀλισθυμητικὸν εἰς ἐπιθυμίαν ἀφορμὴ τῷ δίοντος. καὶ ἡ αὐθάδεια δὲ καὶ δυσκολία ψέγεται, ὅταν ὁ θυμὸς ἀνάρμοστος αὔξηται καὶ συνίστηται. ξυμφορὰ δὲ ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἀνέσει ψέγεται, ὅταν ἐν ἑαυτῷ δειλίαν ἐμποιῇ. κολακία δὲ καὶ ἀνελευθερία παρατροχλεῖ. ταύτης τὸ θυμοειδὲς ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιεῖ, & ἕνεκα χρημάτων, καὶ τῶν ἐκείνων ἀπληστίας προπλακιζόμενον, ἐθίζει ἀντὶ λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι. καὶ τἄλλα δὴ ἀπὸ τούτου δῆλα ὅσα ἐστί, ὧν τὸ βέλτιστον ἐν ἡμῖν

ἐν ἡμῖν εἶδος ἀσθενὲς ἀπεργάζεται. μόνως τοίνυν εὐδαιμονήσομεν ὑπὸ τοῦ θείου καὶ φρονίμου ἀρχόμενοι. οὕτω γὰρ εἰς δυνάμιν πάντες ὅμοιοι ἐσόμεθα καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ νόμος, ὅτι τὸ τοιοῦτον βούλεται πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος εἶν, καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχὴ, τὸ μὴ ἀ- 10 νελευθέρους εἶν, ἕως ἂν ἐν αὐτοῖς, ὥσπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ, καὶ τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. οὐκοῦν ὅγε 15 νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὑτοῦ εἰς τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν μαθήματα τιμῶν, ἃ τοιαύτην αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἀπεργάζεται. τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων ἐπὶ τὴν 20 τοῦ σώματος ἕξιν καὶ ἐπιστήμην, οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ δουλεύσας ἐνταῦθα τεθραμμένον ζήσῃ, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων, οὐδὲ τοῦτο προσβιώσῃ, ὅπως ἰ- 25 σχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσῃ μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν, τὴν ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φανεῖται, ἐὰν περ μέλ- 30 λῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶν. οὐκοῦν καὶ τὴν ἐν τῇ χρημάτων κτήσῃ σωτάξιν, οὐκ εἰς ἄπειρον αὐξήσῃ ἀπὸ τῶν

bis optima est, imbecillã efficiunt. Solùm igitur felices statuemus qui ab divina & prudente parte reguntur eíq; parẽt. Sic enim pro virili parte omnes erimus æquales & amici, dum ab eodem gubernabimur. Declaraverit autẽ & hoc lex, quod tale quid velit, dum omnibus, qui in civitate versantur, præsidio est, itémque puerorum magistratus, ne illiberales simus, donec in ipsis, quemadmodum in civitate, reipublicæ statum constituamus custodem ac magistratum in animo similem, túmq; liberum dimittimus. Proinde qui mente præditus est, omnibus negotiis suis huc relatis vivet, primùm quidem disciplinas in honore habens, quæ animum ipsorum talem reddunt. Reliqua verò negligens nulló modo in honore habens, quę pertinẽt ad corporis habitudinem & alimoniam, nõ quidem ut belluinæ & rationi vacanti voluptati se mancipet, húcq; conversus vivat: sed ne quidem ad sanitatem respiciẽs, neq; hoc sollicitè agẽs, ut robustus aut sanus, aut pulcher exsistat, nisi etiam ab illis temperans moderatúsq, evasurus sit: verùm semper corporis concẽtum caussa animi consensus componere videbitur, siquidem reapse musicus futurus esse videatur. Nõ igitur in pecuniarum acquisitione congestionem etiã in immensum augebit, immensa & non finienda habens mala

& miſerias: ſed ad eam, quæ in ſe eſt, vitæ adminiſtrationem reſpiciens, diligẽtérq; cavens, ne quid de re ſua familiari pervertat, quæ ibi multa & copioſa, vel parva & exigua ẽſt. Sic pro virili gubernãs additione & ſũptu rerũ, quatenus ejus fieri poteſt. Imò verò dũ huc reſpicit, tantùm voluntariè percipiet honorum, quos arbitretur eã meliorem reddituros. Illos verò honores publicè privatímq; fugiet, quos exiſtimarit ſoluturos illũ, qui adeſt, habitũ ac valetudinem. Et manifeſtũ eſt, eum reliqua omnia conaturũ hoc uno ſolo cõmutare, ut ſibi prudentiã comparet, & omnia facturum, ut inſerviat mẽtis & intelligentiæ acquiſitioni. Hoc verò nihil eſt aliud, quàm philoſophari, id eſt, ſapientiæ ſtudio intentum eſſe. Itaq; iis, qui benè & feliciter vitam ſuam inſtituere volent, juxta hanc diviſionẽ maximè omnium philoſophandum erit. Ad hunc ipſũ finem tendit & hic apparatus & acceſsio. Natura omnis veluti rationis particeps nihil omninò temerè efficit. Verùm omnia alicujus rei gratia, ac potiùs hoc ei curæ fuit, ut quæ temerè fiũt, alicujus rei gratia exterminarit, perinde atq; artes. Quia hę naturæ quoq; quaſi imitamẽta quædã erant. Cùm aũt homo natura cõpoſitus ſit ex animo & corpore, atq; animo corpore præſtãtior ſit, ſẽpérq; id, quod deteriꝰ eſt, obſervetur colatúrq; cauſſa

ραστα καλὰ ἔχων, ἀλλὰ προσβλέπων πρὸς τὴν ἐν ἑαυτῷ πολιτείαν, καὶ φυλάττων μή τι παραχαινῇ αὐτῇ, ἢ ἐκεῖ μὲν πλῆθος οὐσίας, ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήκῃ καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας, καθ' ὅσον ἂν οἷός τε. ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς τε εἰς ταυτὸν ἀποβλέπων, ἢ μὲν μεθέξει ἐκὼν, ἃς ἂν οἴηται ἀμείνω αὐτὴν ποιήσειν. τὰς δὲ φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, ἃς ἂν ἡγῆται λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν. καὶ εὔδηλον ὅτι πρὸ πάντα τὰ ἄλλα ἀνταλλάσσεσθαι ἐπιχειρήσει ἑνὸς τούτου μόνου τῇ φρονήσει κτήσασθαι, καὶ πᾶσα πράξει δουλεύων τῷ τοῦ κτήσασθαι. τοῦτο δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ τὸ φιλοσοφεῖν. ὥστε καὶ κατὰ ταύτην τὴν διαίρεσιν πάντων μάλιστα φιλοσοφητέον τοῖς βουλομένοις εὖ πράττειν. εἰς ταυτὸ δὲ φέρει τέλος καὶ ἡ τοιάδε ἔφοδος. πᾶσα φύσις ὥσπερ ἔχουσα λόγον ἐνῆν μὲν εἵνεκά τοῦ ποιεῖ. ἕνεκα δὲ τινὸς πᾶσα, καὶ μᾶλλον τὸ ἕνεκα τινὸς τὸ εἶναι ἐξορίσασα πεφρόνηκεν, ἅπερ αἱ τέχναι, ὅτι καὶ φύσεως αἱ τέχναι ἦσαν μιμήματα. τὸ δ' ἀνθρώπου σωμα σῶτος φύσει ψυχῆς ἐστὶ σώματος βελτίονος δὲ ὄντος τῆς ψυχῆς τοῦ σώματος, ἀεὶ τὸ βελτίονος ἕνεκα ὑπη-

ὑπηρετουμένῳ τῷ χείρονος, καὶ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἕνεκα ἔστι. τῆς ψυχῆς δὲ τὸ μὲν ἦν ἔχον λόγον, τὸ δ' οὐκ ἔχον. ὅπερ καὶ χεῖρον. ὥστε τὸ ἄλογον ἕνεκα τοῦ λόγον ἔχοντος. ἐν δὲ τῷ λόγον ἔχοντι ὁ νοῦς. ὥστε τοῦ νοῦ ἕνεκα πάντα ἐστὶν ἀναγκάζει ἡ ἀπόδειξις. τῆς δ' αὖ νοῦ αἱ νοήσεις ἐνέργειαι, ὁράσεις οὖσαι νοητῆς, ὡς τοῦ ὁρατικοῦ ἐνέργεια ὁρᾶν τὰ ὁρατά. νοήσεως οὖν καὶ τοῦ πάντα αἱρετά, νοῦς δὲ τὸ βέλτιστον τῆς καὶ ψυχὴν μόνον. τοῦ δὲ βελτίστου τὰ ἄλλα σωτῆρα χάριν. πάλιν δὲ τῆς διανοήσεως ἐλεύθεραι μὲν ἦσαν, ὅσαι δι' αὐτὰς αἱρεταί, δοῦλαις δὲ ἐοικυῖαι αἱ δ' ἄλλαι τὴν γνῶσιν ἀπεργάζουσαι. κρεῖττον δὲ παντὸς τὸ δι' αὐτὸ, τοῦ δ' ἄλλο. ὅτι καὶ τὸ ἐλεύθερον, τοῦ μὴ τοιούτου. χρωμένῳ δὲ τῆς πράξεων τῇ διανοίᾳ, κἂν αὐτὸς ὑποβάλλῃ τὸ συμφέρον, καὶ ταύτῃ ἡγεῖται, ἀλλ' ἕπεταί γε ταύταις καὶ τοῦ διακονήσοντος σώματος, καὶ ἀναπίμπλαταί γε καὶ τῆς τύχης, ὑφ' ὧν ἀποδίδωσι τὰς πράξεις, ὧν ὁ τῆς κύριος, καὶ διὰ σώματος αἱ πολλαὶ,

præstantioris, nimirum corpus animi causſa exſiſtit. Porrò animi aliqua pars eſt, quæ rationem habet: alia verò ea deſtituitur, quæ quidem deterior eſt. Itaque quod ratione caret causſa ejus, quod ratione præditũ eſt, exſiſtit. Cæterùm mens in eo eſt, qui habet rationem. Quare mentis gratia demonſtratio omnia eſſe cogit. Rurſum mentis cogitationes efficaces ſunt, viſiones exiſtentes rerum, quæ mente & intelligẽtia percipiuntur. Quemadmodum efficacitas oculi vim cernendi habentis eſt, videre ea, quæ viſu comprehẽduntur. Intelligentiæ igitur mentíſque omnia expetenda ſunt: mens verò ſolũ eorum, quæ in animo verſantur, optima eſt. Iam ejus, quod optimum eſt, gratia, reliqua conſtant. Rurſum ex cogitationib. illæ planè liberæ erant, quæ per ſe eligũtur, ancillis verò ſimiles ſũt reliquæ, quæ cognitioni incumbunt. Satius autem & melius ubiq; eſt, quod per ſe expetitur, quàm quod propter aliud. Nam & id quod liberum eſt, nõ eſt iſtius liberũ. Iam illi, qui utitur mẽte ſenſúq; actionum, etſi ipſe, quod utile eſt, ſubjiciat, mentíſq; ſententia imperet ac præcedat: ipſas tamen actiones ſequitur, corpore etiam miniſteriũ ſuppeditante, & quidem fortuna quoque repletur. Pro quibus actiones reddit, quorum mens domina eſt. Pleræq; etiam corporis miniſterio conficiũtur.

Itaque cogitationum animi illæ, quæ expetibiles solùm propter ipsam rerũ nudam contemplationem pretiosiores præstantioréq; sunt illis, quæ ad alia utilia sunt. Per se autem in pretio habendæ sunt commentationes, inq; iis expetibilis animi sapientia. Propter actiones verò illæ, quæ circa prudentiam versantur. Itaq; honestum juxtà ac pretiosum est in sapientiæ contemplationibus versari, non illis, quæ passim sunt obviæ. Non n. simpliciter omnis cõprehensio res est pretiosa & honorabilis: sed illa talis est, quæ principis sapientis est. atq; illa, quæ ejus administrationis, quæ est in universo, & sapiẽtiæ ipsius cohabitatrix, propriéq; subjiciatur. Etenim homo communi sensu & mente privatus plantis, iisq; quæ è terra funduntur, similis exsistit. Sola autem mente spoliatus obbrutescit & in belluam mutatur. Is verò qui affectu irrationali privatus est, at in mente manet, ut illius sit particeps, Deo assimilatur. Itaque pro virili enitendũ est, ut illæ affectiones, quæ ratione destitutæ sunt, aboleantur: & puris mentis actionibus cum in seipsum, tùm etiam in ipsum Deum respicientibus utendum, curandúmque, vt mentis revolutionibus vivamus, omni attentionis oculo amoréque ad hoc applicato. Siquidem Deus ejúsque totum numen causſa actionum contemplãdum non

ὥστε τῇ διανοήσεων, αἱ δι' ἃς τὸ ψιλὸν τὸ θεωρεῖν αἱρεταὶ, τιμιώτεραι καὶ χρειττους τῇ πρὸς ἄλλα χρησίμων. δι' αὐτὰς δὲ ἐ-
μοὶ αἱ θεωρίαι, καὶ αἱρετὴ ἐν ταύταις τὴ νοῦ ἡ σοφία, διὰ δὲ πράξεις αἱ περὶ φρόνησιν. ὥστε ἀγαθὸν καὶ τίμιον ἐν ταῖς περὶ σοφίαν θεωρίαις, δὲ οὐ δήπου πάλιν ταῖς τυχούσαις. οὐ γὰρ πᾶσα ἁπλῶς καταλήψις τίμιον, ἀλλὰ ἡ τοῦ ἄρχοντος σοφοῦ ὄντος, καὶ τῆς ἐν τῷ παντὶ ἀρχῆς αὐτὴ καὶ σοφίας σύνοικος, καὶ οἰ-
κείως ἂν ὑποκείοιτο. αἰσθήσεως μὲν οὖν καὶ νοῦ ἀφαιρεθεὶς ὁ ἄνθρωπος, φυτῷ γίνεται παραπλήσιος. νοῦ δὲ μόνου ἀφῃρημένος ἐκθηριοῦται. ἀλογίας δὲ ἀφαιρεθεὶς, μένων δ' ἐν τῷ νῷ, ὁμοιοῦται θεῷ. καταργητέον οὖν εἰς δύναμιν τῆς ἀλογίας τὰ πάθη. ταῖς δὲ τοῦ νοῦ κατ-
ορθοῖς ἐνεργείαις, καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ τὸ θεῖον ἀφορώσαις χρηστέον, καὶ ταῖς διεξόδοις τοῦ νοῦ ζῆν μελετητέον, πᾶν τὸ τῆς προσοχῆς ὄμμα καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τοῦτο σπουδάστα. οὐ γὰρ δὴ τὰ περὶ θεὸν καὶ τὰ θεῖα θεωρητέον τῇ πράξεων ἕνεκα.

οὐ

οὐ γὰρ φασὶ θεμιτὸν εἶναι χραίειν τὴν θείαν τοῦ θείου καταδουλοῦμενον τῷ τοῦ χρησίμου ἀνθρώποις ἀναγκαίου. οὐδ' ὅλως τὸν νοῦν ἀπαρκέον ἐστὶ τὰς χρείας εἶναι πρὸς ταύτας. μόνος δὲ πασῶν τῶν ἄλλων, ἃς ἔχομεν ἐπὶ τυχῆς δυνάμεων. ἔμπαλιν δὲ καὶ τὰς πράξεις, καὶ πάντα ἄλλα πρὸς τοῦτον, καὶ τὸν θεὸν συντακτέον, ἀπὸ τούτου καὶ τῶν κατὰ μέρος καθηκόντων, τὸ ἀλόγιστον ἀναμιξεπτέον. δικαίατε γὰρ ἀπ' ἀξίαν ἡ κρίσις, καὶ μόνη πασῶν ἱκανὴ τὴν ἀληθινὴν ἀνθρώποις εὐδαιμονίαν παραπεμπάζειν. ᾧ γὰρ τῶν ἄλλων διαφέρομεν ζώων, ἐν μόνῳ δὴ τούτῳ τῷ βίῳ διαλάμπει, ᾧ ὄκ ἦν τι τυχὸν, ἀπ' οὐ μεγάλων ἔχων ἀξίαν. λόγου μὲν γὰρ ἀπ φρονήσεως μικρά τινα καὶ ἐν ἐκείνοις αἰθύγματα, σοφίας δὲ θεωρητικῆς ταῦτα μὲν παντελῶς ἄμοιρα. μόνοις δὲ μέτεστι θεοῖς, ὡς αἰσθήσεταί γε καὶ ὁρμαῖς πολλῶν ἥδη ζώων τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς ἰσχύος λείπεται ἄνθρωπος, καὶ μόνον τοῦτο ὄντας ἀγαθὸν ἀναφαίρετον. ὁ δὲ περιέχει, συγχωροῦσι τὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἔννοιαν. Οὐ δὲ-

est. Non enim fas esse ajunt divini numinis cōtemplationem polluere illū, qui in servitutē est redactus, ejus, quod hominibus utile est ac salutare necessitate. Neque mens omninò propter necessitates amplectenda & amāda est. sed par est, ut ad eas illā amplectamur. Ipsa verò mens sola est omniū reliquarū facultatū, quas in animo habemus. Rursum actiones quoque & reliqua omnia ad mentem ipsúmq; Deum referenda sunt, atque ab hoc, iísq;, quæ particulatim hæc pertingunt, quod ratione destitutum est, metiendum. Iustum enim dignúmq; judiciū est, & solum omnium par est & sufficiens, ut hominibus veram germanámq; felicitatem paret. Quo namq; ab reliquis animantibus differimus, id in sola hac vita exsplendescit atque interlucet, cui non erat aliquid vulgare & passim obvium, neq; magna præditum dignitate. Rationis quippe ac prudentiæ parvi quidam & in illis ceu flammei impetus: at speculativæ sapiētię hæc prorsus expertia sunt. Soli autem dii sunt participes, quemadmodum sensus juxtà ac appetitiones, quibus ad agendū impellimur, adhec vires multò exactiores sunt in plurib. animāribus, quàm in homine. Atque hoc solum bonum quod revera tale est, eripi nullo modo potest. Qui verò cōtinet præbétq; non reclamantibus honesti notitiam, ne-

quaquam sanè quibusvis è vulgo se subjicit in hoc vitæ genere, quod cum honesto conjunctum est: sed ab illis, qui fortunæ subjecti sunt, omnium se maximè in libertatem asseruit. Quapropter etiam fiduciam sumere ex toto animo licet ei, qui in hoc vitæ genere sit perseveraturus. Quid enim ei ab ullo mortaliū poterit adimi, qui jam pridem se procul removerit, & quasi peregrinum reddiderit ab eo, quod sibi eripi de facili potest. Qui autem revera seipsum habet, & in iis, quæ sua sunt, vivit, adhæc iis, quæ sua ipsius sūt, alitur, vitámque beatam vivit, eámq; immensam, quo solo modo Deo cōjunctus est. Igitur hę nobis sint ad sapientiam perfectissimam Pythagoricæ adhortationes.

μῶς μὲν τοῖς τυχηροῖς ὑποτάττοντος ἑαυτὸν καὶ τοῦτον τὸν βίον τῇ παιδιᾷ. ἀπὸ δὲ τῶν ὑποχειρίων τῇ τύχῃ, μάλιστα δὲ πάντων ἑαυτὸν ἐλεύθερώσαντος. διὸ καὶ τὸ θαρρεῖν ἐξ ὅλης τῆς γνώμης ἐν τούτῳ διαστελλόντα ἔστι τῷ βίῳ. τινὸς γὰρ τις αὐτὸ ἀφαιρήσεται τὸν πάλαι τὸ ἀφῃρῆσθαι οἷόν τε ἑαυτὸν ἀλλοξιώσαντα. ἔχοντα δὲ τὸν ὄντως ἑαυτὸν καὶ ζῶντα ἐν τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ βεβόμενον ὅπη τῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀμεθύτου, ᾧ σωτῆρι θεῷ εὐζωίας, τοιαῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ἔστωσαν αἱ πρὸς τὴν τελείαν φιλοσοφίαν Πυθαγορικαὶ παρακλήσεις.

CAP. VII.

POstquam autem nos homines disserimus, verùm minimè iis, qui divinam vitæ particulam habent expeditam & promptam, necesse est, ut istiusmodi admonitionibus, adhortationes ad civilem & activam vitam admisceamus. Sic igitur dicimus. Quæ nobis ad vitā traducendam subjecta sūt, veluti corpus, atque ea, quæ ad corpus spectant, ceu instrumenta quædā subjiciuntur. Horum autem usus valdè periculosus est, & alterutrum majus redditur iis præsertim, qui illis non u-

Κεφ. ζ.

Ἐπεὶ δὲ ἄνθρωποι διαλεγόμεθα, ἀλλ' οὐχὶ θεοὶ τὴν θείαν μοῖραν τῆς ζωῆς πρόχειρον ἔχουσι, δεῖ συμμιγνύναι ταῖς τοιαύταις παρακλήσεσι ταῖς πρὸς τὸν πολιτικὸν βίον καὶ πρακτικὸν προτροπάς. ὧδε οὖν λέγομεν. τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον σῶμα καὶ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται. τούτων δ' ὁπηλίκως ἐστὶν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δέοντως αὐτοῖς χρωμένοις.

δεῖ

δεῖ τοίνυν ὁρίσασθαι τῆς ἐπιστήμης, κτᾶσθαι τὰ αὐτῇ, καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα εὖ κτησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἆρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσασθαι, καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως. Ἔτι τοίνυν, ἄλλαι μὲν εἰσιν, αἱ ποιοῦσαι ἕκαστον τῶν ἐν τῷ βίῳ πλεονεκτημάτων, ἐπιστήμαι. ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις, καὶ ἄλλαι μὲν αἱ ὑπηρετοῦσαι, ἕτεραι δὲ ἐπιτάττουσαι. ἐν αἷς ἐστιν, ὡς ἂν ἡγεμονικώτερος ὑπαρχέσας, τὸ κυρίως ὂν ἀγαθόν. Εἰ τοίνυν μόνη ἡ τὴν κρίσιν ἔχουσα τοῦ ὀρθότατα. καὶ ἡ τῷ λόγῳ χρωμένη, καὶ ἡ τὸ ὅλον ἀγαθὸν διαιροῦσα, ἥ τίς ἐστι φιλοσοφία, χρῆσθαι πᾶσι καὶ ἐπιτάττειν καὶ φύσιν δύναται, φιλοσοφητέον ἐκ παντὸς τρόπου, ὡς μόνης τῆς φιλοσοφίας ὀρθὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀναμάρτητον ἐπιτακτικὴν φρόνησιν ἐν ἑαυτῇ περιεχούσης. Ἔτι τοίνυν ἔπειτα δυνατὰ καὶ ὠφέλιμα πάντες αἱρούμεθα, πρὸ παραδεικτέον, ὡς τὸ φιλοσοφεῖν ἀμφότερα ταῦτα ὑπάρχει, καὶ ὅτι τὴν χαλεπότητα τῆς κτήσεως ὑπὸ τοσοῦτον ἔρανέχει τοῦ μεγέθους τῆς ὠφελείας. τὰ γὰρ ῥᾴω πάντες ἡδίον πονοῦμεν. ὅτι μὲν ἐν τοῖς περὶ τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα,

tuntur convenienter, & ut par est. Scientia igitur ante alia expetenda est, eáq; acquirenda, tùm illa decenter utendũ, ut per illam omnia probè acquiramꝰ. Quare si ritè respublica nobis administranda, adeóque vita cujusq; nostrũ utiliter traducendâ erit, sapientiæ studio incumbendum est. Adhæc verò aliæ scientię sunt, quæ efficiunt, ut unũquodq;, quod in vita necessarium est, meliore sit conditione. Aliæ verò, quę iis utuntur: rursum aliæ, quę subserviunt: et aliæ, quæ pręscribunt ac jubẽt. In quibus est tanquã pręcipuis & pręstãtioribus ducibus, quod propriè honestum vocatur. Quid si igitur quæ sola rectam rationem habet judicandi, & sola ratione utitur, quæq; universum bonum discriminat, quę Philosophia est, uti omnibus & jubere secundum naturam potest, omnibus modis philosophandum est. Quippe sola Philosophia rectum judicium & prudentiã intelligentiámque præcipiendi in se omnis expertẽ criminis complectitur. Iam verò insuper, quum omnes, quæ potẽtia sunt juxtà ac utilia, appetamus, ostendendum est sapientiæ studium utrumque complecti, atq; acquirendi difficultatem habere inferiorem magnitudine utilitatis. Omnes enim lubentiùs suscipimus & administramus, quæ prestatu faciliora sunt. Enimverò nos de iis, quę justa & cõducibilia sũt:

adhęc

adhæc verò etiam de natura reliquáq; veritate proprio Marte ſcientias percipere poſſe demonſtratu facile eſt. Nam ſemper priora poſterioribus, & natura meliora deteriorib. cognobiliora ſunt. Rerum enim definitarum & conſtitutarum ſtatáſq; vices habentium ſcientia potior eſt. Quemadmodū probus & moderati ingenii homo pravo homine melior eſt. Illa namque eandem inter ſe habere differentiam neceſſe eſt. Potiúſq; priora poſterioribus efficientes cauſſæ ſint. Siquidē illis è medio ſublatis, etiam ea, quę ex illis ſubſtantiam habent, tollūtur. Longa quidem numeris, lata verò longis, ſolida latis, deniq; elementa ſyllabis, uti nominantur. Itaque ſiquidem corpore animus præſtantior eſt, (quippe natura ille corpore ad imperandum accommodatior eſt) circa corpus verò exſiſtunt artes & animi prudentiæ ſpecies, cum medendi ars, tùm & exercēdi. Has. n. nos ſcientias conſtituimus, * & nonnullos eas habere dicimus: nēpe manifeſtum eſt, animi quoque virtutúmque animi eſſe aliquam curam atq; artem. Et in noſtra poteſtate ſitū eſt, eam percipere. Si quidem etiā cum maiori ignorantia et ea capere poſſumus, quæ difficiliora ſunt. Similiter et ea, quæ ſunt de natura. Multò. n. prius neceſſarium eſt, cauſſarum elementorúmq; eſſe prudentiam, quàm eorum,

ἔτι δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ ἄλλης ἀληθείας, ἐπιστήμης δυνατὸν λαβεῖν ἐσμὲν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. ἀεὶ γὰρ γνωριμώτερα τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων, καὶ τὰ βελτίω τῆς φύσιν τῶν χειρόνων. τῶν γὰρ ὡρισμένων καὶ τεταγμένων ἐπιστήμη μᾶλλον, ὥσπερ ἄνθρωπος ἐπιεικὴς ἀνθρώπου φαύλου. τὴν αὐτὴν γὰρ ἔχειν ἀναγκαῖον αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. αἴτιά τε μᾶλλον τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων. ἐκείνων γὰρ ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὰ τὴν ὑσίαν ἐξ ἐκείνων ἔχοντα. μήκη μὲν ἀριθμοὶ, ἐπίπεδα δὲ μήκη. στερεὰ δὲ ἐπίπεδα, στοιχεῖα δὲ τῶν ὀνομαζομένων συλλαβῶν. ὥστε εἴπερ ψυχὴ μὲν σώματος ἄμεινον· ἀρχιτέκτονος γὰρ τὴν φύσιν ὄργανον· περὶ δὲ τὸ σῶμα τέχναι καὶ φρονήσεις εἰσὶν, ἰατρικήτε καὶ γυμναστική. ταύτας γὰρ ἡμεῖς ἐπιστήμας τίθεμεν, καὶ πολλάκις τινὰς αὐτὰς φαμὲν, δῆλον, ὅτι καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰς ψυχικὰς ἀρετὰς ἔστι τις ἐπιμέλεια καὶ τέχνη. καὶ δυνατοὶ λαβεῖν αὐτὴν ἐσμὲν, εἴπερ γε καὶ τῶν μείζω ἀγνοίας πλείονος καὶ γνῶναι χαλεπωτέρων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ φύσεως. πολὺ γὰρ πρότερον ἀναγκαῖον τῶν αἰτίων καὶ τῶν στοιχείων εἶναι φρόνησιν, ἢ τῆς ὑσέ-

ὑσίεσιν. ἐ γὰρ τῶν τὰ πρῶτα ἀίφυ-
κεν, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων ἢ δι' ἐκείνων
τ' ἄλλα γίγνεται, καὶ συνίστα φανε-
ρῶς. εἴτε γὰρ πῦρ, εἴτ' ἀὴρ, εἴτ' ἀεὶ
θεὸς, εἴτε ἄλλή τινες φύσεις αἰ-
τίαι, καὶ πρῶται τῶν ἄλλων, ἀδηλόν-
των τῶν ἄλλων τυγχάνειν ἐκείνας
ἀγνοούσας. πῶς γὰρ ἄν τις ἢ λόγον
γνωρίζοι συλλαβὰς ἀδόων, ἢ γρά-
μματος ὑπάρχοντος μηδὲν τῆς στοιχείου
εἰδώς; ὅτι μὲν οὖν ἡ φαλακρότης καὶ ἡ
περὶ ψυχὴν ἀρετὴ ὄφελος ἔσται, καὶ
διότι δεῖ πειθοῖ ἀκροᾶσθαι ἡμᾶς ἐστὶν,
ταῦτα ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν. ὅτι
δὲ μέγιστόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν, καὶ σύμ-
παντων ὠφελιμώτατον τῆς ἄλλης,
ἐκ τῆς δὲ δῆλον. πάντες γὰρ
ὁμολογοῦμεν, ὅτι δεῖ μὲν τὸν
σπουδαιότατον ἄρχειν, καὶ τὸν
τὴν φύσιν κρείττονα. τὸν δὲ νό-
μον ἀρχῆς, ἢ κύριον ἐν μόνον.
οὗτος δὲ φρονήσεώς τινος καὶ λόγου
ἐστὶ φρονήσεως ὄντος. ὅτι δέ τις
ἡμῖν χρηστὸς, ἢ τις ὅρος ἀπερ-
εῖσερος τῆς ἀγαθῶν, πάλιν ὁ
φρόνιμος. ὅσα γὰρ ἂν οὗτος ἡ-
μῖν κατὰ τὴν δυσκρισίαν αἱ-
ρούμενος, ταῦτα ἔστιν ἀγαθά,
καὶ κακὰ δὲ τὰ ἐναντία τού-
τοις. ἐπεὶ δὲ πάντες αἱροῦν-
ται μάλιστα τὰ κατὰ τὰς οἰ-
κείας ἕξεις. τὸ μὲν γὰρ δικαίως

quæ posteriora sunt. Nam hæc non ab extremis, neq; ex hisce prima orta sūt, sed ex illis et per illa reliqua fiunt, et cōsistunt manifestè. Etenim sive ignis, sive aër, sive numerus, sive aliæ quædā naturæ causæ sunt, & primæ reliquorū, fieri non potest, ut aliorum, quicquā illas ignorantes cognoscant. Quo n. pacto quis vel orationem aliquam cognoverit, qui syllabas ignoret, aut quo pacto hasce tenere poterit, qui literas nullas novit? Ergò quod scientia aliqua sit veritatis virtutisque animi, & quod in nobis situm sit eas capere, hæc de iis nobis dicta sunto. Quod autem hoc maximum sit bonorum omnium, & reliquorum omnium utilissimum, ex hisce manifestum redditur. Omnes. n. consentiunt optimum quemq; & naturæ potentissimum imperare oportere. Legum autem magistratum & dominum esse solum. Hæc porrò quædā prudentia est, & sermo ab prudentia exsistit. Est autem illa nobis instar regulæ cujuspiam, quæ bonorum exactior est definitio, eo excepto, qui præditus est prudētia consultúsq; dicitur. Nam quæcunq; hīc acceperit, arripiēs juxta scientiā, ea bona & honesta sunto mista verò, quæ hisce contraria sunt, hoc est, quæ dira scientiam accipiuntur. Quandoquidem omnes maximè, quæ cum propensa cujusq; naturis cōveniunt, expetunt. Etenim justus justè

vivere expetit: sic qui fortitudine præditus est, quæ ad fortitudinem faciunt, amat: & tēperans, ut continenter temperanterq; vitam instituat. Nempe simili ratione manifestum est, omnium quoq; maximè prudentem expetiturum esse, ut prudens sit & sapiens. Hoc enim opus hujus potentiæ est: unde manifestum est, juxta rationem maximè propriam, prudentiam bonorum omnium rem optimam esse. Philosophia autem fugienda non est, si quidē illa est, quemadmodum opinamur, sapientiæ possessio simul & usus. Sapientiam autem maximorum bonorū non decet pecuniæ causſa navigare ad columnas Herculis, & frequenter pericula adire: verùm ad comparandam prudentiam nullos labores suscipere, nec sumptus ullos facere velle, in primis turpe est. Sanè ita vivere, omninò servile fuerit: non autem si quis rectè vitam instituere expetat, sequiq; plerorúmque opiniones velit. * fol. [illegible]

[illegible] pecuniæ quidem quærat: aut rerum honestarum nullam in universum curam habeat. Ac de utilitate quidem reiq; magnitudine satis superq; demonstratū esse existimo. Quod autem præ omnibus reliquis bonis hujusce acquisitio longè facillima sit, ex hisce facilè constare alicui poterit. Quæ enim futura est merces hominum illis, qui philosophiæ operam

ζῆν, ὁ δίκαιος. τὸ δὲ χρῆσθαι ἀνδρείᾳ, ὁ τὴν ἀνδρείαν ἔχων, ὁ δὲ σώφρων τὸ σωφρονεῖν. ὁμοίως δ' ἅπαντες, ὅτι καὶ τὸ φρονεῖν ὁ φρόνιμος αἱρήσεται πάντων μάλιστα. τοῦτο γὰρ ἔργον ταύτης τῆς δυνάμεως, ὥστε φανερὸν, ὅτι καὶ τῶν κυριωτάτων κρεῖττόν ἐστι τῆς ἀγαθῶν ἡ φρόνησις. οὐ δὴ δεῖ φεύγειν φιλοσοφίαν, εἴπερ ὄντι ἡ μὲν φιλοσοφία, καθάπερ οἰόμεθα, κτῆσις τε καὶ χρῆσις σοφίας. ἡ δὲ σοφία τῆς μεγίστων ἀγαθῶν ἐστι. δεῖ δὲ δεῖ χρημάτων ἕνεκα πλεῖν ἐφ' Ἡρακλείους στήλας, καὶ πολλάκις κινδυνεύειν, ἀγαθὸν δὲ φρόνησιν μηδὲν πονεῖν μηδὲ κινδυνεύειν. ἢ μὲν ἀνδραποδώδης γε τῷ ζῆν, ἀλλὰ μὴ, τὸ ζῆν εὖ γλίχεσθαι, καὶ ταῖς τῶν πολλῶν αὐτὸν ἀκολουθεῖν δόξαις, * ἀλλὰ μὴ τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους ὄντας καὶ τὰ μὲν χρήματα ζητεῖν, τῆς δὲ καλῆς εὐδαιμονίας ὀλιγωρεῖν ποιεῖσθαι τὸ παραπᾶν. ἐπεὶ μὲν οὖν φιλοσοφίας καὶ μεγέθους παραχωρεῖ ἰσχυρῶς ὑπὸ ἐδεῖσθαι πολλῶν. διότι δὲ πολλαχῶς τῆς ἄλλων ἀγαθῶν ἡ κτῆσις αὐτῆς, ἐκ τῆς δὲ παιδείας τις ἂν τὸ δὲ τῶν ἀνθρώπων μεγάλων τῶν φιλο-

φιλοσοφοῦσι, δι' ὃ τοιούτους οὕτως ἂν διαπονήσαι, εἶτα πρὸς τὰς ἄλλας τέχνας, ὅμως ἐξ ὀλίγου χρόνου θείας παρελθεῖν ταῖς ἀκριβείαις, σημεῖον μεγάλης πρὸς τὴν φιλοσοφίαν εὐχερείας. ἔτι δὲ πάντας φιλοχωρεῖν ἐπ' αὐτῇ, καὶ βούλεσθαι σχολάζειν ἐφιεμένους τῆς ἄλλων ἁπάντων οὐ μικρὸν τεκμήριον, ὅτι μετ' ἡδονῆς ἡ προσιδρύσις γίνεται. σπουδὴ δὲ οὐδεὶς ἐθέλει πολὺν χρόνον. πρὸς δὲ τούτοις ἡ χρῆσις κάλλιστα διαφέρει πάντων. οὐδὲ γὰρ δέονται πρὸς τὴν ἐργασίαν ὀργάνων οὐδενός. ἀλλ' ὅπη τις ἂν θῇ τὸν νοῦν μόνον τὸν διανοίαν ὁμοίως ἁπλῆν ἀχόδυτον πάντα περιούσης ἀπλήστου τῆς ἀληθείας. οὐκοῦν δικαίως ἂν ἔχοιτας πρὸς ὅτι δυνατόν, καὶ διότι μέγιστον τῶν ἀγαθῶν καὶ κτήσασθαι ῥᾴδιον ἡ φιλοσοφία. ὥστε πάντων ἕνεκα προθύμως αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. ἴδοι δ' ἂν τις τὸ πρὸ τοῦ γνησιώτερον, ὅταν τούτων τὸ φρονεῖν καὶ τὸ γηγενὲς ἔχῃ ἀφετὸν καθ' αὑτὸ θεοῖς, ἀνθρώποις. οὐδὲ γὰρ ζῆν δυνατὸν ὡς ἀνθρώποις ἄνευ τούτων χρήσιμόν τι εἰς τὸν βίον ὑπάρχει. οὐδὲν γὰρ ἡμῖν ἀγαθὸν παραγίγνεται, ὅτι μὴ λογισμῷ.

navant, ob quam adeò contentè quis labores sumit, multúmq; remissos ad alias artes: ex parvo tamen temporis spacio currentes perveniſſe ad omnium exactiſsimas consummationes, id mihi signum esse videtur facilitatis expeditæ ad sapientiã ipsam percipiendã. Adhęc verò cùm omnes libenter circa eã, tanquam in loco versentur, eiq; operam & studium navare non renuant, aliis rebus omnibus relictis, hoc nimium non parvum argumentum est, ei cum jucunditate primum locum exsistere. Etenim nemo cupit diu multũq; labores exantlare. Prętereà usus hujus plurimùm ab cęteris omnibus differt. Neq; enim indigent ad opus perficiendũ instrumentis nec locis: sed ubicunq; locorum totius mũdi aliquis mentem defixerit, undiq; similiter tãquam præsentem tangit apprehenditque veritatem. Itaq; ostensum est tum possibile esse, tum quia bonorum maximum est, facilè cõparari posse philosophiam, Quare omniũ causſa dignũ est, ut eam promptè & alacriter ambabus, quod dicitur, manibus suſcipiamus. Hoc ipsum quis planiùs familiariusq; intellexerit, Ab hisce & sapientia & scientia per se expetenda est hominib. Neq; enim vivere possibile est, quasi hominibus sine hisce ad vitam transigendam utile sit. Nam nihil nobis boni contingit, quod non perficia-

tur iis, qui cum mente aliquid reputarunt, juxtá; prudentiam operati sunt. Enimverò feliciter & beatè vivere vel in valetudine & salute situm est, vel in possessione virtutis: vel deniq; in prudentia. juxta hæc omnia philosophandum est. Hæc enim per philosophiæ studium nobis maximè et syncerè cõtingunt. Iam verò illarum rerum, quæ in nobis sunt, alia est animus, alia corpus. Atq; ille quidem imperium habet, in hoc verò imperiũ habetur. Atq; ille utitur, hoc verò tanquam instrumẽtum subjicitur. Semper igitur hoc ad eum, qui imperium habet, quíque utitur quasi acie constructa comparet ejus usũ, cui imperatur, & quod instrumentum est. Animi quidem ratio est, quæ secundum naturam imperium administrat, & de nobis judicat. Corpus verò animum rationémq; sequitur, soletque imperio subditum esse. Omnia autem probè disposita & affecta sunt juxta propriam virtutem. Siquidem hanc cõsecutum esse, bonum honestumq; est. Enimverò quum præcipua quæque, maximéq; propria ac pretiosissima virtutem habeant, tùm ejus sunt generis, ut benè disposita atque affecta censeantur. Melioris igitur natura melior est secundum naturam virtus. Melius autem censendum est, quod secundum naturam magis imperitat, & instar principis ductat, ut horas καὶ κατὰ φρόνησιν ἐνεργοῦσιν τελειοῦται. καὶ μὲν δὴ τὸ ζῆν εὐδαιμόνως ἐν τῇ χαίρειν ἕξει, εἴτε ἐν τῇ τὴν ἀρετὴν ἔχειν, εἴτε ἐν τῇ φρονήσει· κατὰ πάντα οὖν ταῦτα φιλοσοφητέον. τούτων γὰρ μάλιστα καὶ τελειοῦσθαι καὶ φιλοσοφεῖν ἡμῖν παραγίγνεται. Ἔτι πάντων τὸ μὲν ἔστι ψυχὴ καθ' ἑαυτήν, τὸ δὲ σῶμα. καὶ τὸ μὲν ἄρχει, τὸ δὲ ἄρχεται. καὶ τὸ μὲν χρῆται, τὸ δὲ ὑπέστηται ὡς ὄργανον. ἔτι πάντων πρὸς τὸ ἄρχον καὶ τὸ χρώμενον συνίστηται ἡ τοῦ ἀρχομένου καὶ τοῦ ὀργάνου χρεία. τῆς δὲ ψυχῆς τὸ μὲν λόγον ἔχον, ὅπερ κατὰ φύσιν ἄρχει καὶ κρίνει περὶ ἡμῶν. τὸ δὲ ἕπεταί τε καὶ ἀκόλουθον ἄρχεται. σπάνι δὲ τὸ ἐξίστασθαι κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν. τὸ γὰρ κεκοσμῆσθαι τούτους, ἀγαθὸν ὄντι. καὶ μὲν δὴ ὅσῳ γε ἔχει τὰ μάλιστα καὶ κεκοσμήσθαι καὶ τιμιώτατα ἀρετήν, τό τε εὖ ἐξίστασθαι. τοῦ βελτίονος ἄρα φύσει βελτίων ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν ἀρετή. βέλτιον δὲ τὸ κατὰ φύσιν ἀρχικώτερον καὶ μᾶλλον ἡγεμονικὸν, οἷς ἂν θεσπεσίως πρὸς τὰ

τὰ ἄλλα ζῶα. οὐκοῦν ψυχὴ μὲν σώματος βέλτιον ἀρχικώτερον γὰρ ψυχῆς δὲ ὁ λόγον ἔχων τοῦ δ' ἀλόγου. ὅτι γὰρ τοιοῦτον ὁ κελεύει καὶ κωλύει. τοῦ δεῖν, ἢ μὴ δεῖν φησὶ πρᾶττειν, ἢ τις πρᾶξις ἐστὶν ἀρετή. Οὕτω τοῦ μέρους ἀναγκαῖον εἶναι πάλιν αἱρετοῦ ἅπασι, μᾶλλον δὲ πᾶσι καὶ ἡμῖν. εἰ γὰρ ἄν τοῦτο οἴηται τις, οἷς ἧττον ὑγιαίνει, ἢ μάλιστα ἡμεῖς ἐσμὲν τὸ μέρος τοῦτο. ἔτι τοίνυν ὅτου ἂν ἀφέλιμον ἔργον ἐπίσταται καὶ καλὸν συμφέρηται, ἀλλὰ καὶ καλὸν λεγόμενον, κάλλιστα λέγεται τότε καὶ ἔστιν ἀγαθὸν εἶναι λεκτέον. ταύτην δὲ ἀρετὴν ἅπασιν εἶναι συμβαίνειν, πᾶσι δὴ ἕκαστος αὐτὸ τοῦτο σπουδάζοιεν. τοῦ μὲν οὖν σωθῆναι καὶ μεῖζον, πλείους καὶ διάφοροι ἐπίστανται. τοῦ δὲ ἡ φύσις ἁπλοῦ, καὶ μὴ πρός τι ἡ οὐσία ἔχουσα, μίαν ἀναγκαῖον εἶναι ἢ καθ' αὐτὸ μόνον ἀρετή. Εἰ μὲν οὖν ἀνθρώπου τί ζῶόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ λόγον πᾶσι τούτοις ἐστὶν ἡ οὐσία, οὐκ ἄλλο ἐστὶν ἀνθρώπου ἔργον, ἢ μόνον ἀναγκαῖον βεβαίως ἀληθεύειν, καὶ τὸ περὶ τῶν ὄντων ἀληθεύειν. εἰ δ' ἔστι καὶ πλείω τούτων ἀνθρώπου μόνον ἐμφῦναι, δῆλον ἐστὶν, οἷς ἀφ' ἑκάστου πλείω πέφυκεν ἄνθρωπος γίνεσθαι, ἀεὶ τούτων τὸ βέλτιστον

mo collatus cum cæteris animalibus. Proinde corpore quidem animus longè præstantior est, (congruentior quippe imperio est) animo verò melius est id, quod rationem habet & mentem. Tale enim est quod jubet juxtà ac prohibet. Aítque oportere aliquid facere, aut non oportere, quæ ipsa virtus est. Hujusce partis necessariam esse simpliciter & omnibus & nobis maximè eligendam. Siquidem hoc, ut existimo, constituerit aliquis, quasi vel solùm, vel maximè nos simus ipsa pars. Adhæc quum quodcunque opus exstiterit non per accidens: sed per se dictũ, optimè perfectum fuerit, tùm & ipsũ honestum esse dicendũ est. Eodẽ modo virtus supremo loco constituenda est, juxta quam unusquisque hoc ipsũ solitus est conficere. Compositi igitur & dispertiti plures diversæque exsistũt actiones & efficacitates. Ejus autem, quod natura simplex est, neque substantiam ad aliquid habet, unam esse propriè per se virtutẽ necesse est. Etenim si homo est animal quoddam simplex, atq; ejus substantia in hoc ordinata est, ut secundum rationem moveat, non aliud ipsius opus est, quàm solam exactissima veritas, ac veritatẽ dicere, vel eam asserere de rebus, quæ exsistunt. Quod si aũt ex pluribus facultatibus ingeneratum est, manifestũ est id, à quo plura perficiuntur, illorum semper optimũ

opus esse: sicuti exempli gratia ejus, qui medicinã profitetur, sanitas, & gubernatoris salus & conservatio. Nihil aũt habemus dicere melius, opus mentis, quã nostri, qui mentis beneficio utitur, animi. Veritas igitur præcipuũ omnium opus est in parte, quæ est animi. Hæc autem pars agit simpliciter secũdum scientiam. Magis verò juxta eam, quæ magis est scientia. Eodem modo se habet cõtemplatio, princeps omniũ finis. Quum enim duorum existentium alterum propter alterum eligendũ fuerit, id quod illorum melius fuerit, magis etiam eligendum, eo quod etiã alterum eligẽdum sit. Veluti exempli gratia, voluptas quidem rerum, quæ jucundæ sunt, sanitas autem rerum salubrium. Hæc enim horum dicuntur instrumenta efficientia. Quare nihil est magis eligendum sapientia, quæ in animo est, quam dicimus esse potentiã earum rerum, quæ in nobis sunt principalissimę, quàm habitum cum habitu dijudicare. Nam pars cognobilis & separatim & conjunctim omni anima præstantior est. Hujus autem scientia virtus est. Non igitur eius opus est nulla illarum virtutum, quæ particulatim dicuntur. Omnium quippe est præstãtior. Finis verò qui constituitur, semper est melior ea, quæ efficit, scientia. Neque verò universa animi virtus sic opus est, neq; felicitas. Si enim caussã

ἔργον ἔξιν, οἷον ἰατρικῆς ὑγείας, καὶ κυβερνήτου σωτηρία. βέλτιον δὲ οὐδὲν ἔχομεν λέγειν ἔργον τῆς διανοίας, ἢ τὸ διανοουμένου τῆς ψυχῆς ἡμῶν. ἀλήθεια ἄρα τὸ κυριώτατον ἔργον ἐστὶ τοῦ μορίου τοῦ τῆς ψυχῆς. τοῦτο δὲ ὁρᾷ καὶ ἐπιστήμην ἁπλῶς. μᾶλλον δὲ καὶ τὸ μᾶλλον ἐπιστήμην. ταύτη δ' ἐστὶ θεωρία τὸ κυριώτατον τέλος. ὅταν γὰρ δύο ὄντοιν θάτερον δι' θάτερον αἱρετὸν ᾖ, βέλτιον ἐπὶ τοῦτο ᾧ μᾶλλον αἱρετὸν, διὸ καὶ αἱρετόν ἐστι καὶ θάτερον. οἷον ἡδονὴ μὲν τοῦ ἡδέος, ὑγεία δὲ τοῦ ὑγιεινοῦ. ταῦτα γάρ φασιν αἴτια λέγεται τούτων. οὐκοῦν τῆς φρονήσεως, ἣν φαμὲν δύναμιν εἶναι. τῶν κυριωτάτου ἐν ἡμῖν, οὐκ ἔστιν αἱρετώτερον ὡς ἕξις πρὸς ἕξιν κρίνασθαι. τὸ γὰρ γνωστὸν μέρος καὶ χωριστὸν καὶ συγκείμενον, βέλτιόν ἐστι πάσης τῆς ψυχῆς. τοῦτο δὲ ἐπιστήμη, αἱρετή. οὐκ ἄρα ἐστὶν ἔργον αὐτῆς οὐδεμία τῶν καθ' μέρος λεγομένων ἀρετῶν. πασῶν γάρ ἐστι βελτίων. τὸ δὲ ποιοῦμενον τέλος αἰεὶ κρεῖττόν ἐστι τῆς ποιούσης ἐπιστήμης. οὐδὲ μὴν ὅλως τῆς ψυχῆς ἀρετή, οὔτως ἔργον, οὐδ' εὐδαιμονία. εἰ γὰρ

Εἰ γάρ ἐστι ποιητικὴ, ἑτέρα ἑτέρου ἔσται, ὥσπερ οἰκοδομικὴ οἰκίας, ἡ δὲ οὐκ ἔστι μέρος τῆς οἰκίας. ἡ μέντοι φρόνησις, μόριον τῆς ἀρετῆς ἐστιν ἢ τῆς εὐδαιμονίας. ἢ γὰρ ἐκ ταύτης, ἢ ταύτης φαμὲν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν. ἵνα δὲ καὶ τὸν λόγον τοῦτον ἀδύνατον εἶναι τῇ ἐπιστήμῃ ποιητικὴν. βέλτιον γὰρ ἡ τὸ τέλος εἶναι τοῦ γινομένου. ἀλλὰ μὴν βέλτιον εἶναι φρονήσεως, πολὺν εἰ τις τὸν εἰρημένων. τούτων δὲ ἀδύνατον ἕτερον αὐτῆς ἔργον. θεωρητικὴ ἄρα φατέον εἶναι ταύτῃ τῇ ἐπιστήμῃ ἐπεὶπερ ἀδύνατον ποίησιν εἶναι τὸ τέλος. τὸ φρονεῖν ἄρα, καὶ τὸ θεωρεῖν ἔργον ἐστὶν ἀρετῆς. καὶ τοῦτο πάντων ἐστὶν αἱρετώτατον τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ οἶμαι καὶ τὰ τοιαῦτα μᾶλλον τοῖς ὁρᾶν, ὃ καὶ ἕλοιτό τις ἂν ἔχειν, εἰ καὶ μή τι μέλλοι γίγνεσθαι διὰ αὐτὸ παρ' αὐτὸ ἕτερον ἔτι εἰ δὲ ὁρᾶν ἀγαπῶν μὲν δι' ἑαυτὸ ἱκανῶς μηνύσει τοῦτο, ὅτι φαίνεται τὸ φρονεῖν, καὶ τὸ γνώσεσθαι ἐκ πάντως ἀγαπῶσιν, ὅτι εἴ τις ἀγαπᾷ, τὸ δι' ἑαυτὸ συμβαίνει ἕτερόν αὐτῆς τι, δῆλον ὅτι μᾶλλον ἕλοιτο ἂν τοιοῦτος γενέσθαι, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει τοῦτο. οἷον εἰ τις χάρειεν αἱρεῖσθαι ὁ πειρασόμενος, ὅτι εἰ ὀφθήσεται. εἰ δὲ μᾶλλον αὐτῷ ὑπάρχοι ὁ ἔχαιρεν ἂν καὶ δόμασι παραγόμενος, μᾶλλον αἱρήσεται τοῦτο, καὶ ἕλοιτο μᾶλλον. εἰ τοίνυν ἐστὶν ἀλη-

efficiens est, alia aliorum erit effectrix. Quemadmodū ædificandi ars domus erit, quę ipsa non est pars domus. Sanè prudētia tam virtutis, quàm felicitatis pars est. Enimverò vel ex hac illáve felicitatem esse dicimus. Itaque & juxta hanc legem fieri non potest, ut scientia sit effectrix. Melior enim est finis illa re, quæ efficitur. Nihil autem prudentia melius est, præterquam si quis eorum, quæ dicta sunt, existimet quid melius: at horum nihil aliud illius est opus. Itaque speculativam quandam hanc esse scientiam dicendum est quā doquidem fieri nequit, ut rei effectio finis sit. Proinde sapere & contemplari virtutis est opus. Hócque hominibus omnium maximè eligendum est. Sicuti arbitror & oculis cernere, aliquis, ut habeat, elegerit, & si nihil futurum esset propter hoc aliud præter ipsū visum. Adhæc si quis amet visum per se, satis hoc testatur, omnes prudentiam ac scientiam extremè amare & diligere. Adhæc si quis diligit aliquid propterea, quòd aliud quid ei acciderit, manifestum est eum magis expetiturum, cui hoc ipsum magis adest. Ut exempligratia, si quis expetat, ut possit ambulare, quia hoc salutare & salubre est. Magis autem ei salubre fuerit currere: & si fieri potest ut hoc adsit, potiùs hoc ipsum eliget, etsi eligeret, quod minus noviſſet. Si igitur vera & germana opinio

pinio prudentiæ similis est, si quidem eligendum est verè hanc opinari, idque in tantum, quantum propter veritatem similis est prudentiæ, si major fuerit prudentia, magis illa eligenda expetendáque erit, quàm verè opinari. At enim quod sensu vivit, ab eo, quod non vivit, discernitur, sensúsque præsentiâ ac potentiâ vita definita est, quo dempto non meretur dici vita, quia exempta vita est ei propter sensum, quem jam pridem amisit. Potrò autem vis et potentia sensus vel visus differt, eo quod manifestíssima sit. Ideoque etiam maximè illum eligimus expetimúsque. Iam omnis sensus potentia est, quæ corpore cognoscitur. Quemadmodum auditus strepitum sensu percipit per aures. Itaque si vivere quidem eligendum est propter sensum, sensus autem est cognitio quædam, & quia ea cognoscere possimus animum, ideò eligimus. Iampridem verò diximus, quemadmodum duarum rerum semper magis eligendum est, cui idem magis adest. Sensuum certè necesse est, visum ante omnia eligendum expetendúmque esse juxtà ac prius dictum. Visu verò reliquísque omnibus sensibus, & quidem vita ipsa magis expetenda prudentia est, veritate magis propria. Itaque mortales omnes prudentiam potissimè prosequuntur. Etenim vitã amant-

δὴς δόξα φρονήσεως ὅμοιον, εἴπερ αἱρετὸν τὸ δοξάζειν ἀληθῶς ταὐτὸν ἦν, καὶ τοσοῦτον καθ' ὅσον ὅμοιον τῇ φρονήσει διὰ τὴν ἀλήθειαν, εἰ μᾶλλον τοῦτο τὸ φρονεῖν ὑπάρχει μᾶλλον αἱρετὸν τὸ φρονεῖν ἔσται ἢ δοξάζειν ἀληθῶς. ἀλλὰ μὴν τό γε ζῆν τῇ αἰσθήσει διαπρέπει τοῦ μὴ ζῆν. ἐκ ταύτης παρουσίας καὶ δυνάμει τὸ ζῆν διώρισται. ἐκ ταύτης ἐξαιρεμένης, οὐκ ἔστιν ἄξιον ζῆν, ὡς ἀναιρεμένου τοῦ ζῆν αὐτοῦ διὰ τὴν αἴσθησιν. ἡ δ' αἴσθησις ἢ ὄψεως διαφέρει δυνάμεως τῷ σαφεστάτη εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ μάλιστα αἱρούμεθα ἅπαντες αἴσθησις δὲ πᾶσα δύναμις ἐστὶ γνωστικὴ διὰ σώματος, οἷον ἡ ἀκοὴ τοῦ ψόφου αἰσθάνεται διὰ τὸ ὦτον. οὐκοῦν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστιν αἱρετὸν διὰ τὴν αἴσθησιν, ἡ δὲ αἴσθησις γνῶσίς τις, καὶ διὰ τὸ γνωρίζειν ἀνθρώπου τὴν ψυχήν, αἱρούμεθα. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἑκάστην δοκεῖν αἰεὶ μᾶλλον αἱρετὴν, ᾧ μᾶλλον ὑπάρχει ταὐτό. τῇ μὲν αἰσθήσει τὴν ὄψιν ἀναγκαῖον μάλιστα αἱρετὴν εἶναι καὶ πρώτην. ταύτης δὲ καὶ τῇ ἄλλαις ἁπάσαις αἱρετώτερά καὶ τὸ ζῆν ἐστὶ καὶ φρόνησις κυριωτέρα τῆς ἀληθείας. ὥστε καθόλου ἀνθρώποις τὸ φρονεῖν μάλιστα διώκουσι. τὸ γὰρ ζῆν ἀγαπῶντες, τὴν φρο-

φρονεῖν ἢ τὸ γνωρίζειν ἀγαπῶσι. δι' ἡδονὴν γὰρ ἕτερον ἀντὶ τιμῶσιν, ἢ δι' αἴσθησιν, καὶ μάλιστα δι' τὴν ὄψιν. ταύτην γὰρ τὴν δύναμιν ὑπερβαλλόντως φαίνονται φιλοῦντες. αὕτη γὰρ πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, ὥσπερ ἐπιστήμη τις ἀτεχνῶς ἐστιν.

tes ſapere & cognoſcere vel ſcire in primis avent. Siquidem propter nullam aliam cauſſam hoc colunt & in pretio habent, quàm propter ſenſum & præcipuè propter viſum. Hanc enim vim ſupra modum videntur amare & dilectione proſequi. Ipſa namque ad alios ſenſus revera tanquam ſcientia quædã eſt.

Κεφ. η.

Ὅτι χεῖρον δ' ἔτι καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ὑπονοῆσαι τὸ προκείμενον, ἀπὸ τῆς ἐναργῶς πᾶσι φανομένων. ἀνατὶ δὴ σοὶ τεκμήριόν γε πρόδηλον, ὡς οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο ζῆν, ἔχων τὴν μεγίστην ἀπ' ἀνθρώπων οὐσίαν καὶ δύναμιν, ἐξεστηκὼς μὲν τοι τῆ φρονεῖν καὶ μαινόμενος. οὐδ' εἰ μέλλοι τὰς νεανικωτάτας ἡδονὰς ζῴειν χαίρων, ὥσπερ ἔνιοι τῶν παραφρονούντων διάγουσιν. οὐκοῦν ἀφροσύνην, ὡς ἔοικε, μάλιστα πάντες φεύγουσιν. ἐναντίον δὲ φρόνησις ἀφροσύνῃ. τῶν δὲ ἐναντίων ἑκάτερον, τὸ μὲν φευκτέον ἐστί, τὸ δὲ αἱρετόν. ὥσπερ οὖν τὸ κάμνειν φευκτέον, οὕτως

CAP. VIII.

ADhæc verò non fuerit inconveniens neque abſonum, ab communibus notionibus, quod propoſitum eſt, in memoriã reducere, itémq; ab illis, quę manifeſtò cunctis apparẽt. Nulli autem hoc in primis manifeſtũ cõſpicuumq; non eſt, mortalium neminem vitam electurum, omniũ vel maximas ab hominibus habentẽ fortunas potentiámq;, qui mente captus, hoc eſt, ſapientia privatus ſit & furore percitus. Imò ne quidẽ, etſi cum gaudio in voluptatibus maximè juvenilibus victurus foret, quemadmodum nonnulli ex delirantibus & mente captis vitam traducunt. Itaq; mentis alienationẽm & inſipiẽtiam omnes, ut videtur, maximè fugiunt. Prudentia verò rèscontraria eſt inſipientiæ. Vtrũque verò contrariorum alterum quidẽ fugiẽdum, alterum autem eligendum eſt. Quemadmodum igitur ægrotare & morbidum eſſe fugiendum eſt: ita

sanum esse & benè valere, nobis eligẽdum. Itaque prudentia, uti videtur, juxta hanc quoque rationem, omnium maximè videtur expetenda. Neq; aliud quicquam eorum, quæ simul accidunt, uti communes notitiæ testantur, expetendũ. Etsi enim quis oĩa quoq; haberet, sed putrefactione corruptus foret & morbidus, talis vita viro prudenti nequaquam eligenda esset. Nam ne reliquorum quidem bonorum utilitas ulla est, quàm ut omnes sapiant, quatenus cõmuni sensu præditi sunt, ac rem hanc gustare queunt, nihil reliqua esse arbitrantur. Eámq; ob caussã neque ebrius, neque puer quisquam, nec vel unus aliquis nostrûm sustinuerit ad finem usque vitam. Ideò quies quoque & somnus quidem jucundissimus, sed expetendus non est, etsi sub diderimus dormienti omnes voluptates præsẽtes, quòd imaginationes, quę quidem in somno accidunt, falsæ, at quæ vigilantibus accidant, veræ sint. In nullo enim ab aliis differt somnus & vigilia, præter quàm in eo, quòd animus vigilantis, ut plurimùm quidẽ verum dicit, at illius, qui dormit, semper frustratur & à vero aberrat. Nam insomniorum imagines etiam omninò falsæ sunt. Ac plerosque mortem fugere, hoc ipsum argumentum est, animum cupidum esse discendi. Fugit enim ille animus, qui non cognoscit

αἱρετὸν ἡμῖν τὸ ὑγιαίνειν. φρόνησις οὖν, ὡς ἔοικε, ⸂καὶ κατὰ τοῦτον τὸν⸃ λόγον φαίνεται τὸ πάντων αἱρετώτατον. οὐδ' ἑτερόν τι τῶν συμφαινόντων, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. εἰ γὰρ ⸂καὶ πάντα τις⸃ ἔχοι, διεφθάρμενος δὲ εἴη τὴν νοῦν, τῷ φρονοῦντι οὐκ αἱρετὸς ὁ βίος. οὐδὲν γὰρ ὄφελος οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὥστε πάντες καθ' ὅσον αἰσθάνονται τοῦ φρονεῖν, ἠγνοῆσθαι δύνανται τούτου τοῦ πράγματος, οὐδὲν οἴονται τἄλλα εἶναι. ⸂ἀλλὰ ταύτῃ τοίνυν⸃ αἰτίαν οὔτ' ἂν μεθύων, οὔτε παιδίον, οὐδ' ἂν εἷς ἡμῶν ὑπομένειν εἶναι ἄχρι τέλους τὸν βίον. διὰ δὴ τοῦτο ⸂καὶ τὸ καθεύδειν⸃, ἥδιστον μὲν, οὐκ αἱρετὸν δὲ, κἂν ὑποθώμεθα πᾶσαις ταῖς καθευδούσαις παρούσας τὰς ἡδονὰς, διότι τὰ μὲν καθ' ὕπνον φαινόμενα ψευδῆ. τὰ δὲ ἐγρηγορόσιν, ἀληθῆ. διαφέρει γὰρ οὐδὲν τῶν ἄλλων τὸ καθεύδειν, ἢ τὸ ἐγρηγορέναι, πλὴν τῆς τῶν ψυχῶν, τότε μὲν πολλαχοῦ ἀληθευόντων, καθευδόντος δὲ ἀεὶ διεψευσμένης. τὸ γὰρ τῶν ἐνυπνίων εἴδωλον ὄζει καὶ ψεύδους πᾶσα. καὶ τὸ φεύγειν δὲ τὸν θάνατον ⸂τοὺς πολλοὺς δείκνυσι τὸν φιλομαθίαν τῆς ψυχῆς. φεύγει γὰρ ἡ μὴ γιγνώ-

γιγνώσκει τὸ σκοτῶδες, καὶ τὸ μὴ δῆλον, φύσει διώκει τὸ φανερὸν καὶ τὸ γνωστόν. διὸ καὶ μάλιστα τοὺς αἰτίους ἡμῖν τῆ τὸν ἥλιον ἰδεῖν καὶ τὸ φῶς, αὐτοὺς φαμὲν δεῖν τιμᾶν ὑπερβαλλόντως, καὶ σέβεσθαι πατέρα καὶ μητέρα, ὡς μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους. αἴτιοι δέ εἰσιν, ὡς ἔοικε, τοῦ φρονῆσαί τι καὶ ἰδεῖν. διὰ παντὸς δὲ τοῦτο καὶ χαίρομεν τοῖς συνήθεσι, καὶ πράγμασι καὶ ἀνθρώποις. καὶ φίλους τούτους καλοῦμεν τοὺς γνωρίμους. δηλοῖ οὖν ταῦτα σαφῶς, ὅτι τὸ γνωστὸν, καὶ φανερὸν, καὶ τὸ δῆλον ἀγαπητόν ἐστιν. εἰ δὲ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ σαφὲς, δῆλον ὅτι καὶ τὸ γνώσκειν ἀναγκαῖον καὶ τὸ φρονεῖν ὁμοίως. πρὸς δὲ τούτοις ὥσπερ ὅλη τῆς οὐσίας οὐχ ἡ αὐτὴ κτῆσις ἕνεκα τοῦ ζῆν, καὶ τοῦ ζῆν εὐδαιμόνως τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω καὶ περὶ φρονήσεως, οὐ τῆς αὐτῆς οἰόμεθα δεῖν ἐφίεσθαι πρὸς τὸ ζῆν μόνον, καὶ πρὸς τὸ ζῆν καλῶς. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς πολλὰ συγγιγνώμην τοῦτο πράττειν. εὔχονται μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν, ἀγαπῶσι δὲ, κἂν μόνον δύνωνται ζῆν. ὅς τις δὲ οἴεται μὴ

illud tenebrosum, & quod manifestū & conspicuū non est, natura insectatur quod conspicuum & apertum quodque cognobile est. Quapropter etiam maximè illos, qui nobis causſa sunt, ut solem lucémque hanc aspiciamus, supra omnem modum atque insigniter honorandos esse dicimus, ac piè patrē matrémque colendos esse, tanquam maximorum bonorum authores. Sunt autem authores, uti apparet, ut & mente aliqua simul & visu prædiți simus. Ob hanc eandem causſam gaudemus familiaribus tùm rebus, tùm etiam hominibus, & amicos eos vocamus, qui noti & familiares sunt. Declarēt igitur hæc palàm, quod quæ cognita & aperta, itémque manifesta apparent, chara & dilecta sunt. Iam si id, quod cognobile & manifestum, charū est, nimirum & cognoscere & sapere juxtà necessarium est. Adhæc quemadmodum in facultatibus ac re familiari non eadem est acquirendi ratio, ut vita ducatur, & beatè mortalib. traducatur: ita quoque de prudentia sentiendum est, nos non eadem indigere censeo & ad vivendum solum, & ad benè honestéque vivendum. Vulgo quidem hominum multa ad hoc agendum venia conceditur. In votis enim habent frui felicitate, amant verò, etsi solum quēāt vivere. Quisquis autem existimat ridiculum esse non omnē modum ad res

parandas sustinere, hoc nimirū oportet etiamnum ridiculum esse, non quēvis velle laborem sustinere, atque omne studium ac diligentiam adhibere, ut hanc sibi prudentiam comparet, quæ veritatem cognitura est. Cognoverit autem aliquis hoc & ab hisce, si consideraverit in claro loco quasi splendidis oculis vitam humanam. Inveniet enim, quæ hominibus magna esse videntur, ea omnia meram esse adumbrationem. Unde etiam probè dicitur, hominem nihil esse, itémq; nihil esse stabile & firmum in rebus humanis. Nam robur & proceritas ac pulchritudo risus sunt, ac nullius planè momēti res, & pulchritudo talis esse videtur, quod nullo modo stabilis sit. Etenim si quis potuit cernere, quemadmodū Lynceū potuisse ferūt, qui per parietes & arbores videbat videns ex cujusmodi malis cōpositus sit. Honores aūt & gloriæ, ut quæ homines reliquis rebus magis persequātur, sunt inenarrabilis stoliditatis & absurditatis. Illi.n. qui videt aliquid ex rebus, quæ sub oculos non cadunt, stultum & fatuum est circa ea occupatum esse, & studiū atq; operam aliquam collocare. Quid autem in rebus humanis diuturnum est, aut multi temporis? At enim nostra, uti reor, imbecillitas vitæq; brevitas ánne videtur esse aliquid, quod multum dici possit? Si igitur ea intuēs

ἀσφαλέστερον ὑπομένειν, ἀλλὰ δεῖν καταγέλαστον ὑπομένειν ἤδη τὸ μὴ πάντα πόνον, καὶ σπουδὴν ἀναδέχεσθαι, ὅπως κτήσηται ταύτην τὴν φρόνησιν, ἣ τις γνώσεται τὴν ἀλήθειαν. χωρὶς δ' ἂν τις αὐτὸ καὶ ἀπὸ τούτων, εἰ θεωρήσειεν ὑπ' αὐγὰς τὸν ἀνθρώπειον βίον. εὑρήσει γὰρ τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα τοῖς ἀνθρώποις, πάντα ὄντα σκιαγραφίαν. ὅθεν καὶ λέγεται καλῶς, τὸ μηδὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι βέβαιον τῶν ἀνθρωπίνων. ἰσχύς τε γὰρ καὶ εὐγένεια καὶ κάλλος γέλως δοκεῖ εἶναι, καὶ εὐδόκιμος ἀξία, κάλλος τε φαίνεται μηδὲν ἀκριβὲς δοκεῖ εἶναι τούτων. εἰ γάρ τις ἐδύνατο βλέπειν, καθάπερ τὸν Λυγκέα φασὶν, ὃς διὰ τῶν τοίχων ἐώρα καὶ τῶν δένδρων, οἷ' ἂν ἔδοξεν εἶναι τινα ἐν ὅλῳ ἀνεκτὸν ὁρῶν, ἐξ οἵων συνέστηκε κακῶν. τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι τὰ ζηλούμενα μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἀδιηγήτου φλυαρίας. τῷ γὰρ καθορῶντι τὴν αἰδίαν τι ἡλίθιον φαίνεται ταῦτα σπουδάζειν. τί δ' ἐστὶ μακρὸν, ἢ τι πολυχρόνιον τῶν ἀνθρωπίνων; ἀλλὰ δὴ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν οἶμαι καὶ βίου βραχύτητα, καὶ τοῦτο φαίνεται πολύ τι; ἰδὲ οὖν εἰς ταῦτα βλέπων οἷοιτο ἄν-

δαί-

δαίμων εἶναι ἢ μακάριος, οἷς πρῶτον αὐτὸς φύσει συνίσταμεν, καθάπερ φασὶν οἱ τὰς τελετὰς λέγοντες, ὥσπερ ἂν ἐπὶ μιαρίᾳ παίτιες. τοῦτο γὰρ θεῖον οἱ ἀρχαιότεροι λέγουσι, τὸ φάναι διδόναι τὴν ψυχὴν τιμωρίαν, καὶ ζῆν ἡμᾶς ἐπὶ κολάσει μεγάλων τινῶν ἁμαρτημάτων. ἔστιν γὰρ ἡ συζυξις τοιούτῳ τινὶ ἔοικε πρὸς τὸ σῶμα τὴν ψυχήν. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ φασὶ βασανίζειν πολλάκις τοὺς ἁλισκομένους προσδιαμείναντας καὶ ἀθλίως τοῖς ζῶσι νεκροὺς ἀντιπροσώπους, ἕκαστον πρὸς ἕκαστον μέρος προσαρμόττοντας· ὕτως ἔοικεν ἡ ψυχὴ διατείνεσθαι καὶ προσκολλᾶσθαι πᾶσι τοῖς αἰσθητικοῖς τὰ σώματος μέλεσιν. εἰ δὲν ἐν θεῖον ἡ μακαριότης ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, πολλὴ σκέψεως ἄξιον σπουδῆς, ὅσον ἔστιν ἐν ἡμῖν τοῦ καὶ φρονήσεως. τοῦτο γὰρ μόνον ἔοικεν εἶναι τῷ ἡμετέρῳ ἀθάνατον, καὶ μόνον θεῖον, εἰ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης δυνάμεως δύναται κοινωνεῖν, καί περ ὢν ὁ βίος ἀθλιος φύσει καὶ χαλεπὸς, ὅμως οὕτως ὡκιστόμηται χαριέντως, ὥστε δοκεῖν πρὸς τὰ ἄλλα θεὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ νοῦς γὰρ ἡμῖν, ὁ θεός. εἴ τε Ἑρμότιμος, εἴ τε Ἀναξα-

quis arbitretur felix & beatus esse, quibus primùm natura statim cōstitimus, quemadmodum ajunt illi, qui festa solēnia & sacrificia indicūt, omnes quasi in pœna versamur. Hoc namq; divinū veteriores dicunt, dum ajunt, animū pœnam & supplicium pendere, nósq; in punitione magnorum quorundam peccatorū vivere. Omninò enim conjunctio animi cum corpore tali cuipiā similis est. Nam quemadmodum ajūt eos, qui in Tyrrhenia seu Thuscia habitant, identidē torquere, quos captivos habent, prædones vel piratas alligantes ex adverso viventibus mortuos, ita ut oribus ora responderent, & corporis quoque parte cuiq; partiaccommodata: ita anima omnibus sensibilibus corporis partibus & membris diffusa & quasi agglutiuata esse videtur. Nihil igitur divinum aut beatum hominibus exsistit, præterquàm hoc solum, quod studio dignum est, quantum quidem in nobis mentis est ac prudentiæ. Hoc enim solum videtur eorum, quæ nostra sunt, esse immortale, solúmq; divinum, nimirum quia hujus facultatis potest esse particeps. Quamvis autem in quibusdā vita humana natura est miserabilis & difficilis, ita tamen gratioſè atque eleganter dispensata est, ut homo cætera Deus esse videatur. Quippe mens nostra Deus est, sive Hermotimus hoc dixerit, sive

Anaxagoras. Et quia mortale & perituram hoc seculũ partem Dei alicujus habet. Vel igitur philosophandũ nobis est, vel valedicentibus huic vitæ hinc discedendum, quẽadmodum reliqua quidem omnia videntur magnæ esse nugæ ac deliramenta: sic si quis accessus illos vel impetus, qui ab communibus intelligentiis & notionibus proficiscuntur, in unam summam velutíque capita contraxerit, decenter venerit ad eam adhortationem, oportere philosophari contemplativè, & viverè vitam quàm maximè secundum scientiam & mentem. Cæterùm initiũ sumentes paulò altius ab naturæ voluntate, ad eandem exhortationem hoc modo procedimus.

CAP. IX.

ILlorum quæ fiunt, alia quidem ab quodam ingenio atq; arte fiunt, veluti domus & navis. Utriusque enim causa est ars quædam & ingenium. Alia verò fiunt nulla quidem arte, sed per naturam. Animalium quippe, ac rerum, quæ è terra fundũtur, causa est natura, ac secundum naturam talia omnia fiunt. Quinimò nõnullæ res etiã fiunt fortuitu, nimirum illæ, quæ nec per artem, nec per naturam, nec ex necessitate exsistunt. Horum pleraque fortuitu exsistere dicimus. Illorum itaque quæ ab fortuna exsistũt, nihil hu-

γόρας εἶπε τοῦτο. καὶ ὅτι ὁ θνητὸς αἰῶνος μέρος ἔχει θεῖόν τινός. ἢ φιλοσοφητέον ἐν ἢ χαίρειν εἰπόντας τῇ ζωῇ, ἀπιστον ἐντεῦθεν, οἷς τἆλλα γε πάντα φλυαρία τις ἔοικε εἶναι πολλὴ καὶ λῆρος. οὕτως ἄν τις τὰς ἀπὸ τῆς ἐννοίας ἐφόδους συνεφαλαιώσαιτο δεόντως εἰς προτροπὴν τοῦ δεῖν φιλοσοφεῖν θεωρητικῶς, καὶ ζῆν, ὅτι μάλιστα τὸν κατ' ἐπιστήμην, καὶ νοῦν βίον. ἀνωθεν δὲ ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ τῆς φύσεως βουλήματος, ἐπὶ τὴν αὐτὴν προτροπὴν προχωροῦμεν οὕτως.

Κεφ. Θ.

Τῶν γινομένων τὰ μὲν ἀπὸ τινος διανοίας καὶ τέχνης γίνεται, οἷον οἰκία καὶ σκεῦος. ἀμφοτέρων γὰρ τούτων αἰτία τέχνη τίς ἐστι καὶ διάνοια. τὰ δὲ διὰ τέχνης μὴ εὐθυμίας, ἀλλὰ διὰ φύσιν. ζώων γὰρ καὶ φυτῶν αἰτία φύσις. καὶ ἐκ φύσεως γίνεται πάντα τοιαῦτα. ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τύχην γίνεται τῶν πραγμάτων, ὅσα μήτε διὰ τέχνην, μήτε διὰ φύσιν, μήτε ἐξ ἀνάγκης γίγνεται, τὰ πολλὰ τούτων διὰ τύχην γίνεσθαι φαμέν. τῶν μὲν οὖν ἀπὸ τύχης γινομένων, οὐδὲν ἕνεκα

ἕνεκά τούτου γίγνεται, οὐδ' ὅτι τι τέλος αὐτοῖς. τοῖς δὲ ὑπὸ τέχνης γιγνομένοις, ἔνεστι καὶ τὸ τέλος καὶ ἕνεκα. εἰσὶ γὰρ τὴν τέχνην ἔχοντι ἀποδώσοι τοι λόγον, δι' ὃν εἴρηκα, καὶ τοῦ ἕνεκα. καὶ τοῦτο, ὅτι βέλτιον ἔστιν, ἢ τὸ διὰ τοῦτο γιγνόμενον. λέγω δ' ὅσον καθ' αὑτὴν ἡ τέχνη αἴφυκεν αἰτία, καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. ὑγείας μὲν γὰρ ἰατρικὴν μᾶλλον, ἢ νόσου κυρίως ἂν θείμεν. οἰκοδομικὴν δὲ οἰκίας, ἀλλ' οὐ τοῦ καταβάλλειν. ὅταν ἄρα ἕνεκα τοῦ γίγνεται τὸ καλὰ τέχνῃ, καὶ τοῦτο τέλος αὐτῆς τὸ βέλτιστον. τὸ μὲν τοι διὰ τύχῃ, οὐ γίνεται ἕνεκά του. συμβαίη μὲν γὰρ ἂν καὶ ὑπὸ τύχης τὸ ἀγαθὸν, ἡ μὴν ἀλλὰ καλά γε τὴν τύχῃ, καθ' ὅσον ὑπὸ τύχης ἐκ ἀγαθὸν, ἀόριστον δ' ἀεί τὸ γιγνόμενον ἐπ' αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν τό γε κατὰ φύσιν ἕνεκά του γίγνεται, καὶ βέλτιόνος ἕνεκεν εἰσὶ σωίζεται, ἢ καθάπερ τὸ διὰ τέχνης. μιμεῖται γὰρ οὐ τὴν τύχῃ ἡ φύσις, ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φύσιν, καὶ ἔστιν ἐπὶ τῷ βοηθεῖν, ἃ τὰ παραλειπόμενα τῆς φύσεως ἀναπληροῦν. τὰ μὲν γὰρ ἔοικεν αὐτὴ δύνασθαι δι' αὐτῆς ἡ φύσις ἐξαρτελεῖν, ἃ βοηθείας ἐδὲν δεῖσθαι. τὰ δὲ μόλις καὶ σφαλερῶς ἐδ' ὅλως ἔστιν οἷον

jus causſa ſit, neq; ipſis aliquis eſt finis. Illis verò, quæ ab arte exſiſtunt, ineſt etiam finis & cauſſa, quare. Semper. n. artem habens, tibi rationem reddet, propter quam ſcripſi, & quæ ſit cauſſa. Atque hocquod etiã melius eſt, quàm quod per hoc factumeſt. Dico autem, quantum per ſe ars ſolet eſſe cauſſa, & non fieri per accidens. Sanitatis enim cauſſam artem medicam potiùs, quàm morbi propriè ſtatuerimus. Sic & architecturam domus eſſe cauſſam, non autem deſtructionis. Omne igitur alicujus rei cauſſa ſit, quod ex arte fit, atq; is finis ejus optimus eſt. Cæterũ quod fortuitu fit, non fit alicujus rei cauſſa. Etenim ab fortuna etiã facilè aliquid bonum contigerit, attamen non niſi ſecundum fortunam, & quatenus ab fortuna non eſt bonum, ſed indefinitũ ſemper eſt, quod ſit ſecũdum fortunã. Sed enim quod ſecũdum naturam fit, alicujus rei cauſſa ſit, & melioris cauſſa ſemper conſtituitur, quàm id ſcilicet, quod per artem fit. Siquidem non natura artem, ſed ars naturam imitatur, eſtq; in auxiliando etiam ſitum, atq; ea, quæ à natura relinquũtur, ſupplere. Quædam enim illi naturæ ſimilia ſũt, dum poſſunt per ſe, quemadmodum natura poteſt perficere, nec ullo modo aliqua ope & ſubſidio indigent. Quædam verò ægrè & vix fiunt, alia etiam omninò nihil valent præſtare veluti

continuò

cõtinuò,& circa nativitates. Sanè quædam semina in qualemcunque inciderint terram, sine ulla custodia enascũtur. Rursum alia maximè agricolarũ arte indigent. Ad eundem modum & ex animalibus quædam per se propriò,que Marte naturam omnem accipiunt. At homo multis indiget ad salutẽ artibus,cùm in prima ætate,tùm rursũ in posteriore nutritione. Si igitur ars naturam imitatur,ab hacsecuta est etiã artes, universam generationẽ alicujus rei causſa exsistere. Quicquid enim rectè fit, non malè statuerimus alicujus causſa esse. Itaque illud quidem quod benè fit,illud etiam rectè exsistens fit. Exstitit autem illud, quod natum est. Quicquid autem fit secundum naturã probè fit. Etenim quod præter naturã fit,malum est, & nativitas secundum naturam alicujus causſa fit. Et hoc aliquis deprehendat in singulis humani corporis membris. Veluti si palpebram consideres, intelliges non frustrà, sed subsidii oculorum gratia factam esse, ut requietem aliquam præbeat, & in oculos procidentia impediat. Itaque idem est, cum cujus causſa aliquid factum est, & cujus causſa aliquid factũ esse oportet. Veluti si navem oporteret fieri vectationis per mare causſa,cujus gratia etiam facta est. Atqui animãlium,quæ secundum naturam exsistũt, vel omnia in universum, vel optima

ἀυτίκα καὶ περὶ τὰς γενέσεις. ἔνια μὲν δὴ αὐτῶν τῶν σπερμάτων εἰς οἱονδήποτε ἐμπέσῃ γῆν, ἄνευ φυλακῆς φύεται· ἔνια δὲ προσδεῖται τῆς γεωργικῆς τέχνης. παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ζώων, τὰ μὲν δι' αὐτῶν ἅπασαν ἀπολαμβάνει τὴν φύσιν. ἄνθρωπος δὲ πολλῶν δεῖται τεχνῶν πρὸς σωτηρίαν, καὶ τε τὴν πρώτιλην γένεσιν, καὶ πάλιν καὶ τὴν ὑστέραν τροφήν. εἰ τοίνυν ἡ τέχνη μιμεῖται τὴν φύσιν, ἀπὸ ταύτης ἀκολούθησε καὶ ταῖς τέχναις, τὸ τὴν γένεσιν ἅπασαν ἕνεκά τε γίνεσθαι. τὸ γὰρ ὀρθῶς γιγνόμενον, ἅπαν ἕνεκά τε γίνεσθαι θείημεν ἄν. ὑπῆρ τό γε καλῶς, ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ γινόμενον γίνεται. γέγονε δὲ ὁ γεγονὸς. τό γε μὴν καὶ φύσιν ἅπαν, καλῶς, εἰ περὶ τὸ παρὰ φύσιν φαῦλον· καὶ τὸ καὶ φύσιν γένεσις, ἕνεκά τε γίνεται. καὶ τοῦτο ἰδοι τις ἂν καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἡμῖν μερῶν. οἷον εἰ κατανοοῖς τὸ βλέφαρον, ἴδοις ἂν ὡς οὐ μάτην, ἀλλὰ βοηθείας χάριν τῶν ὀμμάτων γέγονεν, ὅπως ἀναπαυσίν τε παρέχῃ καὶ κωλύῃ τὰ προσπίπτοντα πρὸς τὸ ὄμμα. ὑπῆρ τούτου ὄντος, ἔστι ἕνεκά γέγονε, καὶ ὃ ἕνεκα δεῖ γενέσθαι. οἷον εἰ πλοῖον ἕνεκα τοῦ καλῶς θαλάττης κομιδῆς ἔδει γίνεσθαι, διὰ τοῦτο καὶ γέγονε. καὶ μὴν τὰ ζῷα τῶν φύσει γεγενημένων ἐστίν, ἤτοι πάντα τὰ παράπαν, ἢ τὰ βέλτιστα

καὶ

καὶ τιμιώτατα. (διαφέρει γὰρ οὐδὲν εἴ τις αὐτῶν τὰ πολλὰ καὶ φύσιν οὔσαν γεγονέναι, διά τινα φθορὰν καὶ μοχθηρίαν.) τιμιώτατόν δέ γε τῶν ὄντων ζώων ὁ ἄνθρωπός ἐστιν. ὥστε δῆλον ὅτι φύσεως καὶ κατὰ φύσιν γέγονε. καὶ τοῦτό ἐστι τῶν ὄντων, ἕνεκα οὗ ἡ φύσις ἡμᾶς εἰργάσατο καὶ ὁ θεός. τί δὲ τοῦτό ἐστι Πυθαγόρας ἐρωτώμενος, τὸ θεάσασθαι εἶπε τὸν οὐρανόν. καὶ ἑαυτὸν δὲ θεωρὸν ἔφασκεν εἶναι τῆς φύσεως. καὶ τούτου ἕνεκα παρελθεῖν εἰς τὸν βίον. καὶ Ἀναξαγόραν δὲ φασὶν εἰπεῖν ἐρωτηθέντα, τίνος ἂν ἕνεκα ἕλοιτο γενέσθαι τις καὶ ζῆν, ἀποκρίνασθαι πρὸς τὴν ἐρώτησιν, ὡς τοῦ θεάσασθαι τὸν οὐρανὸν, καὶ περὶ αὐτὸν ἄστρα τε καὶ σελήνην καὶ ἥλιον, εἰς τὴν ἄλλων γε πάντων, οὐδενὸς ἀξίων ὄντων. εἰ τοίνυν πάντος ἀεὶ τὸ τέλος ἐστὶ βέλτιον, ἕνεκα γὰρ τῶν τέλους πάντα γίνεται τὰ γινόμενα, τὸ δ' οὗ ἕνεκα, βέλτιον καὶ βελτίστου πάντων, τέλος δὲ καὶ φύσει τοῦτο ἐστιν, ὃ καὶ τὴν γένεσιν σπέρμασιν ὑστατον ἐπιτελεῖσθαι περιμενούσης τῆς γενέσεως σωμάτων. οὐκοῦν πρῶτον μὲν, τὰ καὶ τὸ σῶμα τὸν ἀνθρώπων λαμβάνει τέλος. ὕστερον δὲ τὰ κατὰ τὴν ψυχήν. καὶ πῶς ἀεὶ τὸ τοῦ βελτίονος τέλος ὑστερίζει τῆς γενέσεως; ἐκοῦν ψυχὴ

quæque & pretiosissima, (nihil enim differt, si quis illorum pleraque præter naturam existimet, exstitisse propter corruptionem & pravitatem quandā). Pretiosissimum, inquam, animalium, quæ in hoc mundo moventur, homo est. Itaque manifestū est eum & natura & secundum naturam factum. Atque hoc est ex reb. existentibus, cujus gratia natura nos genuit & Deus. Quid autē hoc esset, Pythagoras interrogatus, cœlum intueri dixit. Et scipsum naturæ spectatorem esse ajebat, cáque de caussa se in vitam hanc ingressum. Et Anaxagoram ajunt dicere solitum, cùm interrogatus esset, cujus caussa elegisset, ut aliquis esset ac viveret, respondere ad id, quod quæsitus esset, se ideo scilicet vivere, ut cœlum intueretur, inq; eo astra ac lunam cum sole, quasique reliqua omnia nullius planè momenti forent. Quod si igitur cujusvis rei sēper finis melior est, finis quippe caussa omnia, quæ fiunt, exsistunt: quod autem alicujus rei caussa fit melius, imò & optimum est omnium, finis autem secundum naturam iste est, qui secundum nativitatem & ortum solet postremo loco perfici, nativitate continenter traducta & transmissa: igitur primum quidem corpus humanum finem capit, posteriùs verò animus. At quo pacto semper melioris finis sequitur nativitatē? Itaq; animus

corpore posterior est, & extremum animi est prudentia. Hoc enim natura ultimum hominibus factum esse videmus. Quapropter etiã senectus horum solùm bonorum expetitur & desideratur. Prudentia igitur quædã secundum naturã nobis finis est. Et mẽte prudentiáque præditum esse, extremum est, cujus causſa facti sumus. Quod si igitur facti sumus, nimirum manifestum est nos etiam esse aliquid sapiendi discendíque causſa. Pulchrè ergo hac quidem ratione Pythagoras dixit, quemque hominem ab Deo cõstitutum esse, ut cognoscat ac cõtempletur: Verùm hoc notum est. Vtrum mundus sit, an alia aliqua natura, postea fortè considerandum est. In præsentia aũt tantùm nobis primo loco sufficerit. Si enim secundum naturam finis est prudentia, omnium optimum fuerit sapientia præditum esse. Itaque reliqua causſa exsistentium in eo bonorum facienda sunt. Horum autem ipsorum bonorum, quædam sunt in corpore, quædam verò in animo: quæ autem in animo est, prudentiç esse virtutem. Hoc enim maximè extremum est. Quærere autem ab omni scientia, ut aliud quid exsistat, atque eam utilẽ esse oportere, omnino alicujus est, qui ignorat, quantum inter se bona eximia & necessaria differant. Permultũ enim differunt. Siquidem quæ per aliasves

σώμαλος ὕστερον, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς τελευταῖον ἡ φρόνησις. τοῦτο γὰρ ὕστατον ὁρῶμεν γιγνόμενον φύσει τοῖς ἀνθρώποις. διὸ καὶ τὸ γῆρας ἀντιποιεῖται τούτων μόνον τῶν ἀγαθῶν. φρόνησις ἄρα τις καὶ φύσιν ἡμῖν ἐστι τὸ τέλος. καὶ τὸ φρονεῖν ἔσχατον, ἕ χάριν γεγόναμεν. οὐκοῦν εἰ γεγόναμεν, δῆλον ὅτι καὶ ἐσμὲν ἕνεκα τοῦ καταφρονῆσαι τε καὶ μαθεῖν. καλῶς ἄρα καὶ γε τοῦτον τὸν λόγον Πυθαγόρας εἴρηκεν, ὡς ἐπὶ τὸ γνῶναί τε καὶ θεωρῆσαι πᾶς ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ θεοῦ συνέστηκεν. ἀλλὰ τοῦτο γνωστόν. πότερον ὁ κόσμος ἐστὶν ἢ τις ἑτέρα φύσις, σκεπτέον ἴσως ὕστερον. νῦν δὲ τοσοῦτον ἱκανὸν τὴν πρώτην ἡμῖν. εἰ γὰρ ἐστὶ κατὰ φύσιν τέλος ἡ φρόνησις, ἄριστον ἂν εἴη πάντων τὸ φρονεῖν. ὥστε τὰ μὲν ἄλλα δεῖ πράττειν ἕνεκα τῶν αὐτῶν γιγνομένων ἀγαθῶν. τούτων δὲ αὖ, τὰ μὲν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἐν ψυχῇ. ἡ δὲ ἀρετὴ τῆς φρονήσεως. τοῦτο γὰρ ἔσχατον. τὸ δὲ ζητεῖν ἀπὸ πάσης ἐπιστήμης ἕτερόν τι γενέσθαι, καὶ δεῖν χρησίμων αὐτὴν εἶναι πασῶν ἀγνοοῦντος τινός ἐστιν, ὅσον διέστηκεν ἕξαρια ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα. διαφέρει γὰρ πολλοῦ. τὰ μὲν γὰρ δι' ἕτερον ἀγα-

ἀγαπώμενα τῶν πραγμάτων, ὧν ἄνευ ζῆν ἀδύνατον, ἀναγκαῖα καὶ συναίτια λεκτέον, ὅσα δὲ δι' ἑαυτὰ καὶ ἀποβαίνει μηδὲν ἕτερον, ἀγαθὰ δὴ κυρίως. οὐ γὰρ δὴ τὸ δὲ μὲν αἱρετὸν διὰ τόδε, δι' ἄλλο. τοῦτο τοίνυν εἰς ἄπειρον οἴχεσθαι προίοντι, ἀλλ' ἱστάσθω. γελοῖον δὲ ἤδη παντελῶς, τὸ ζητεῖν ἀπὸ παντὸς ὠφέλειαν ἑτέραν παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. καί τι οὖν ἡμῖν ὄφελος καί τι χρήσιμον ἐροῦμεν; ὡς ἀληθῶς γὰρ ὅπερ λέγομεν, εἴ τις ἡμᾶς οἷον εἰς μακάρων νήσους τῇ διανοίᾳ κομίσειεν· ἐκεῖ γὰρ οὐδενὸς χρείᾳ, οὐδὲ τῷ ἄλλων τινὸς ὄφελος ἂν γένοιτο· μόνον δὲ καταλείπεται τὸ διανοεῖσθαι καὶ θεωρεῖν, ὃν περ ἐγὼν ἐλεύθερον φαμὲν εἶναι βίον. εἰ δὲ ταῦτ' ἔστιν ἀληθῆ, πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο δικαίως, ὅστις ἡμῶν ἐξ οὐσίας γενομένης ἐν μακάρων οἰκήσαι νήσοις, ἀδύνατος εἶη. δι' ἑαυτὸν ἀκοῦν ὁ μέμψις ὁ μισθὸς ἔστι σοφίας ἡμῖν τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ μικρὸν τὸ γιγνόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀγαθόν. ὥσπερ γὰρ τῆς δικαιοσύνης, ὡς φασὶν οἱ σοφοὶ τῷ ποιητῇ, ἐν ᾅδου κομιζόμεθα τὰς ἀμοιβάς, οὕτω τῆς φρονήσεως ἐν μακάρων νήσοις, ὡς ἔοικεν· οὐδὲν οὖν δεινὸν ἂν μὴ φαίνηται χρησίμη οὖσα μηδ' ὠφέλιμος· οὐδὲ ὠφέλιμον,

diligũtur,& in pretio ſunt, ſine quibus viuere impoſsibile eſt, ea neceſſaria & cauſſæ adjuuantia dicenda ſunt. Quæ autem per ſe, etſi nihil aliud contingat,ea propriè bona ſunt. Neque enim hoc quidem propter hoc, illud verò propter aliud expetẽdum eſt. Hoc aũt ſi perrexerit ulterius,non in infinitum abit,ſed alibi conſiſtit. Ridiculũ igitur jam omninò,quærereab quovis aliam utilitatem præter rem ipſam. Quod igitur nobis emolumentum & quæ utilitas interrogare? Revera enim quod dicimus, ſi quis nos veluti ad fortunatas inſulas mente & cogitatione tranſportaverit,(ibi enim nullius rei nec uſus nec neceſsitas eſt, neque ullius ex aliis rebus utilitas fuerit.)ſolùm relinquitur cogitatio & deliberatio,imò & contemplatio vitæ,quam nunc etiam liberam eſſe dicimus. Quod ſi ea vera ſint, quomodo non jure ſuffundatur pudore,quicumque noſtrum facultate accepta ut in fortunatorum inſulis habitet,hoc ipſum non poterit. Per ſe igitur reprehendenda non eſt merces ſcientiæ hominibus,neq; parvum bonum eſt,quod ab ea exſiſtit. Quemadmodũ enim juſtitiæ,ut ſapientes poëtæ perhibent,apud inferos percipimus dona & muncra: ſic prudentiæ, ut videtur, præmia in inſulis fortunatis. Nihil igitur obſtat quin videatur pretioſa eſſe & utilis. Non enim rem utilẽ,

ſed bonam & honeſtam eſſe dicimus, non propter aliud ſed propter ipſam eam expetere & eligere par eſt. Sicuti enim ad Olympũ montem ipſius ſpectaculi cauſſa proficiſcimur, etſi nihil amplius ab eo futurum eſſet: (ipſum quippe ſpectaculum multis pecuniis præſtantius eſt: atque ipſa Bacchanalia ſpectamus, non quaſi aliquid ab hiſtrionibus actoribúſq; accepturi: ſed multis aliis ſpectaculis adjũctis multarum pecuniarũ vice ea eligeremus:) ita etiã ſpectaculum totius æſtimatione præferendum eſt omnibus, quæ utilia eſſe videbuntur. Sanè enim non ad homines imitantes mulierculas & ſervos, & ad pugnantes currentéſque cum magno ſtudio ac diligentia proficiſcendũ eſt, ut eos ſpectemus. Rerum autem quæ ſunt, naturam & veritatem non putare ſpeculandam eſſe ſine pretio & gratis, in primis abſurdum puto. Hoc igitur modo ab naturæ voluntate progreſſu facto, priùs adhortati ſumus ad ſapientiæ ſtudium, tanquam ad bonũ & honeſtum principem, eóq; nomine pretioſum, etſi ab eo nihil utile exſiſtat, quod quidẽ ad vitam humanã faciat.

ἀλλ' ἀγαθὴν αὐτὴν ἑαυτῆς φαμέν, οὐ δι' ἕτερον, ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν αἱρεῖσθαι αὐτὴν προσήκει. ὥσπερ γὰρ εἰς Ὀλυμπίαν αὐτῆς ἕνεκα τῆς θέας ἀποδημοῦμεν, κἂν εἰ μηδὲν μέλλοι πλεῖον ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι· αὐτὴ γὰρ ἡ θεωρία κρείττων πολλῶν ἐστι χρημάτων, καὶ τὰ διονύσια δὲ θεωροῦμεν, οὐχ ὡς ληψόμενοί τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν, ἀλλὰ καὶ προθέντες πολλὰς τε ἄλλας θέας ἑλοίμεθα ἂν τὶ πολλῶν χρημάτων· οὕτω καὶ τὴν θεωρίαν ἅπασαν προτιμητέον πάντων τῶν δοκούντων εἶναι χρησίμων. ἐγὼ δ' ὑπὲρ μὲν ἀνθρώπους μιμουμένους γύναια καὶ δούλους, τοὺς δὲ μαχομένους, καὶ θεούσας δεῖ σπουδάζεσθαι μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἕνεκα τοῦ θεάσασθαι αὐτούς. τὴν δὲ τῶν ὄντων φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐκ οἰεσθαι δεῖν θεωρεῖν ἀμισθί. ἕστω μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ βελτίστου τῆς φύσεως ὁρμῶντες προεῤῥίφαμεν ἐπὶ τὸ φρονεῖν ὡς δεῖ ἀγαθὸν τεύξεσθαι, καὶ δι' αὐτὸ τίμιον, κἂν μηδὲν ἀπ' αὐτοῦ χρήσιμον γίγνηται ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον.

CAP. X.

VErumenimverò ſpeculativam prudentiam etiam maximas utilitates nobis præbere ad vitam humanã, perfacilè quis ab artibus inveniet.

Κεφ. ι.

Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε καὶ ὠφελείας τὰς μεγίστας ἡμῖν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον παρέχει ἡ θεωρητικὴ φρόνησις, εὑρήσει τις ῥᾳδίως ἀπὸ τῶν τεχνῶν

τεχνῶν. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἰατροὺς ἅπαντας καὶ τοὺς περὶ τὴν γυμναστικὴν, οἱ πλεῖστοι ἂν ὁμολογήσειαν, ὅτι δεῖ τοὺς μέλλοντας ἀγαθοὺς ἰατροὺς ἔσεσθαι, καὶ γυμναστὰς περὶ φύσεως ἐμπείρους εἶναι. ἔτω καὶ τοὺς ἀγαθοὺς νομοθέτας ἐμπείρους εἶναι δεῖ τῆς φύσεως, καὶ πολύ γε μᾶλλον ἑκάτερον. οἱ μὲν γὰρ τοῦ σώματος ἀρετῆς εἰσὶ δημιουργοὶ μόνον, οἱ δὲ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς ὄντες, καὶ περὶ πόλεως εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας ἐπάξειν προαπτόμενοι, πολὺ δὴ μᾶλλον προσδέονται φιλοσοφίας. καθάπερ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις ταῖς δημιουργικαῖς ἀπὸ τῆς φύσεως εὕρηται τὰ βέλτιστα τῇ ὀργάνων, οἷον ἐν τεκτονικῇ ςάθμη καὶ κανὼν καὶ τόρνος. τὰ μὲν ὕδατι καὶ φωτὶ καὶ ταῖς αὐγαῖς τῇ ἀκτίνων λεφθείσῃων, πρὸς ἃ κρίνοντες τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν ἱκανῶς εὐθὺ καὶ λεῖον βασανίζομεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πολιτικὸν ἔχειν τινὰς ὅρους δεῖ ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς καὶ τῆς ἀληθείας, πρὸς οὓς κρινεῖ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον. ὥσπερ γὰρ ἐπεῖ τῇ ὀργάνων ταῦτα διαφέρει πάντων, οὕτω νόμοι κάλλιστος ὁ μάλιστα κατὰ φύσιν κείμενος. τοῦτο δ' οὐχ οἷόν τε

Quemadmodum enim omnes, quicumq; egregii & insignes sunt medici, itémq; gymnastici plerique (sic ab exercendo dicti) penè confitentur, oportere omnes eos, qui boni futuri sunt medici, itemque gymnastas naturę peritos esse: ad eundem modum & bonos legislatores naturæ peritos & expertos esse oportet, & multo magis illorum. Medici enim & gymnastæ virtutis corporis solùm sunt quasi publici artifices. Legislatores verò circa animi virtutes versantes, & de urbis felicitate & infelicitate se aliquid in medium prolaturos dictitantes, multo quidem magis philosophia indigēt. Nam sicuti in reliquis artibus vulgariis & opificiis ab natura optima instrumenta inventa sunt, veluti in arte fabrili amussis, regula, tornus. Atque illa quidem aqua & luce, ac splendoribus radiorum acceptis, juxta quæ judicia ferentes ad sensum, satis superque rectè politeque ea exploramus. Eodem modo etiam eum, qui in Repub. vivit, ab ipsa natura ac veritate terminos, & quasi præscripta quædam habere debet, juxta quæ, quid justum, quid honestum, denique & quid expediens ac utile sit, judicabit. Quemadmodum enim illic hæc ipsa instrumenta omnibus, ut excellentissima præferuntur: ita legum optima illa est, quæ maximè secundum naturam posita est. Hoc autem fieri ab

illo nullo modo potest, qui philosophiæ studio imbutus non sit, vel qui veritatem non cognorit. Ac aliarum quidem artium cum instrumenta, tum exactissimas ratiocinationes non ab illis primis acceptas penè sciunt: sed ab secundis tertiisque & remotissimis, & sermones rationésve ex peritia accipiunt. Soli autem reliquorum philosopho ab ipsis certis ac veris imitatio exsistit. Ipsorum enim, minimè autem imitationum spectator est. Quemadmodum igitur hic faber ædiumque opifex bonus nequaquam est, qui planè regula non utitur, neque aliis ullis id genus instrumentis, reliquis autem ædificiis illa ipsa admovet: eodem modo forsan, etsi quis vel leges fert civitatibus, vel author est, ut actiones administrentur, respiciens atque imitans alias actiones, vel humanas Respub. Lacedæmoniorum, vel Cretensium, vel aliarum similium, nec bonus nec diligens legislator censendus est. Probabile enim non est, ejus, quod bonum & honestum non est, si quis imitatione exprimere volet, bonum honestumque exsistere, & quod natura nec divinum nec stabile est, itidem expressum per imitationem immortale & stabile fore: sed omnium artificum solius philosophi duntaxat, & leges firmæ & actiones rectæ ac bonæ sunt. Solus quippe ad naturam & divinum

μὴ φιλοσοφήσαντα δύνασθαι ποιεῖν, μηδὲ γνωρίσαντα τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῷ μὲν ἄλλων τεχνῶν τά τε ὄργανα, καὶ τὰς λογισμὰς τὰς ἀκριβεστάτας, οὐκ ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων λαβόντες ἀρχὴν ἴσασιν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δευτέρων καὶ τρίτων καὶ πολλοστῶν, τοὺς τε λόγους ἐξ ἐμπειρίας λαμβάνουσι. τῷ δὲ φιλοσόφῳ μόνῳ τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτῶν ἀκριβῶν ἡ μίμησις ἔξεστιν. αὐτῶν γὰρ ἐστὶ θεατὴς, ἀλλ' οὐ μιμητής. ὥσπερ οὖν οὐδ' οἰκοδόμος ἀγαθὸς ἔστιν οὗτος, ὅς τις καιρὸν μὲν μὴ χρῆται, μηδὲ τῶν ἄλλων μηδενὶ τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἑτέροις δὲ οἰκοδομήμασι παραβάλλων, ὁμοίως ἴσως κἂν εἴτις ἢ νόμους τίθεται πόλεσιν, ἢ πράττειν πράξεις ἐπιβλέπων καὶ μιμούμενος πρὸς ἑτέρας πράξεις, ἢ πολιτείας ἀνθρωπίνας Λακεδαιμονίων ἢ Κρητῶν, ἢ τινῶν ἄλλων τοιούτων, οὐκ ἀγαθὸς νομοθέτης οὐδὲ σπουδαῖος. οὐ γὰρ ἐνδέχεται μὴ καλοῦ μίμημα καλὸν εἶναι, μηδὲ θεῖα καὶ βέβαια τὴν φύσιν, ἀθάνατον καὶ βέβαιον, ἀλλὰ μόνου ὅτι μόνου τοῦ δημιουργοῦ τοῦ φιλοσόφου, οἱ νόμοι βέβαιοι καὶ πράξεις εἰσὶν ὀρθαὶ καὶ καλαί. μόνος γὰρ πρὸς τὴν φύσιν βλέπων

πων ζῆν, καὶ πρὸς τὸ θεῖον. καὶ καθάπερ ἂν εἰ κυβερνήτης τὶς ἀγαθὸς ἐξ ἀϊδίων καὶ μονίμων ἀναψάμενος τὴν βίου τὰς ἀρχάς, ὁρμᾷ τε ζῆν καθ' ἑαυτόν. ἔστι μὲν οὖν θεωρητικὴ ἥδε ἡ ἐπιστήμη. παρέχει δ' ἡμῖν τὸ δημιουργεῖν κατ' αὐτὴν ἅπαντα. ὥσπερ γὰρ ἡ ὄψις ποιητικὴ τε δημιουργὸς ἱκανός ἐστι. μόνον γὰρ αὐτῆς ἔργον ἐπὶ τὸ κρίνειν καὶ δηλοῦν ἕκαστον τῶν ὁρατῶν, ἡμῖν δὲ παρέχει τὸ πράττειν τι δι' αὐτὴν, τε βοηθεῖ πρὸς τὰς πράξεις ἡμῖν τὰ μέγιστα. χειρὸν γὰρ ἀκίνητοι παντελῶς ἂν ἦμεν, στερηθέντες αὐτῆς· εἶτα δῆλον, ὅτι τε δι' ἐπιστήμης θεωρητικῆς ὕσης, μυρία πράττομεν καθ' αὐτὴν, ὅπως ἡμεῖς καλὰ μὲν λαμβάνομεν, καλὰ δ' ἐκφεύγομεν τῶν πραγμάτων καὶ ὅλως πάντα τὰ ἀγαθὰ δι' αὐτὴν κλώμεθα.

numen respiciens vivit, & instar boni gubernatoris, qui ex æternis & fixis seu stabilibus rebus vitæ initia suscepit, impetu eò fertur, & per se vivit. Hæc ipsa igitur scientia contemplativa est. præbet vero nobis procreatio per se omnia. Quemadmodum enim visus effector & autor nullius est, solùm quippe ejus officium est judicare, & eorum unumquodque, quæ videntur, denotare, præstat autem nobis hoc commodi, ut illius subsidio aliquid agere valeamus, & ad actiones in primis nobis suppetias præbet: penè namque ut trûci omninò immobiles essemus, videndi facultate privati: ita manifestum est, cùm scientia sit contemplativa, nos illius subsidio nihilominus infinita agere, atque illas quidem res accipimus, alias fugimus, & in universum illius adminiculo, quæ bona & honesta sunt, omnia acquirimus.

Κεφ. ια.

Ὅτι τοίνυν τοῖς ἑλομένοις τὴν καλὰ νῦν βίον, καὶ τὸ ζῆν ἡδέως μάλιστα ὑπάρχει, δῆλον ἂν γένοιτο ἐντεῦθεν. φαίνεσθαι διττῶς λέγεσθαι τὸ ζῆν, τὸ μὲν καθ' δύναμιν, τὸ δὲ καθ' ἐνέργειαν. ὁρῶντα γάρ εἶναι φαμὲν ὅσα τείχει τῶν ζώων ὄψιν καὶ δυνάμει πέφυκεν ἰδεῖν, κἂν μύοντα τῷ χάσματι, καὶ τὰ χρώμενα τῇ δυνάμει καὶ προσβάλλοντα τὴν ὄψιν. ὁμοίως

Cap. XI.

Quod igitur vitæ genus cum mente ac judicio deligentibus ipsa quoque vita jucundissimè transigitur, hinc manifestum fuerit. Vita bifariam dici videtur, vel potentia, vel actu. Omnia enim illa videntia esse dicimus animalia, quæcumque visum habent, & nata sunt, ut possint videre, etsi occulta & retrusa exsistant, utunturque potentia, & oculos adjiciunt. Eodem modo,

modo de eo, quod dicimur scire & nosse judicandum est. uti & speculari unum quidem esse dicimus: unum verò habere vim & potentiam & scientiam. Si igitur sensu discernimus, utrum quis vivens an mortuus sit: sensus autem bifariam accipiatur, propriè quidem, ut quis sensu utatur, aliter autem & impropriè, posse uti, eo quod dicimus & sensu præditum esse eum, qui dormit, addentes, ita videri: nimirum manifestum est sequi, vitam bifariam dici. Namq; eum, qui vigilat, dicendum est verè & propriè vivere. Eum verò qui dormit, eo quòd possit in hunc motum transire, quo dicimus aliquem & vigilem esse, & res sentire. Propterea & in hoc respicimus. Cùm igitur dictum fuerit idem unũquodque duorum exsistẽtium, alterutrum autem fuerit dictum, vel activè vel passivè, huic magis reddemus id exsistere, quod dictum est. Veluti exempli gratia, eum qui utitur re aliqua magis eo, qui scientiam habet, scire. Videre autem eum magis, qui adjicit obtutum ad rem aliquam, eo, qui possit adjicere. Non enim solùm, cùm magis dicimus, hoc proferimus juxta excellentiam, quorum unus fuerit sermo: Sed & juxta id quod prius sit, aliud autem, quod est posterius. Veluti sanitatem salubriũ magis bonum esse dicimus, & quod per se natura expetendũ

δεῖ κ̀ τὸ ἐπίστασθαι, κ̀ τὸ γινώσκειν, ἓν μὲν τὸ χρῆσθαι κ̀ θεωρεῖν λέγομεν. ἓν δὲ τὸ κεκτῆσθαι τὴν δύναμιν κ̀ τὴν ἐπιστήμην ἔχειν. εἰ τοίνυν τῷ μὲν αἰσθάνεσθαι τὸ ζῆν διακρίνομεν, κ̀ τὸ μὴ ζῆν, τὸ δὲ αἰσθάνεσθαι διττὸν, κυρίως μὲν τῷ χρῆσθαι τῇ αἰσθήσει, ἄλλως δὲ τῷ δύνασθαι, διότερ φαμὲν αἰσθάνεσθαι κ̀ τὸν καθεύδοντα, λέγοντες, ὡς ἔοικε, δῆλον ὅτι κ̀ τὸ ζῆν ἀκολουθήσει διττῶς λεγόμενον. τὸν μὲν γὰρ ἐγρηγορότα φαμὲν ζῆν ἀληθῶς κ̀ κυρίως. τὸν δὲ καθεύδοντα διὰ τὸ δύνασθαι μεταβάλλειν εἰς ταύτην τὴν κίνησιν, καθ' ἣν λέγομεν ἐγρηγορέναι. τί κ̀ τῷ τεκμαίρεσθαί τινας, διὰ τοῦτο κ̀ εἰς τοῦτο βλέποντες. ὅταν οὖν λέγωμέν τι ταὐτὸν ἑκάτερον ὂν ὄντιν, ἢ δὲ θάτερον λεγόμενον, ἢ τὸ ποιεῖν ἢ τὸ πάσχειν, τούτῳ μᾶλλον ἀποδώσομεν ὑπάρχειν τὸ λεχθὲν, οἷον ἐπίστασθαι μὲν μᾶλλον τὸ χρώμενον, τῇ τοῦ ἐπιστήμην ἔχοντος. ὁρᾶν δὲ τὸ προσβάλλοντα τὸν ὄμμα, τοῦ δυναμένου προσβάλλειν. ἐνδέχεται τὸ μᾶλλον λέγεσθαι καθ' ὑπεροχὴν, ὧν ἂν εἰς ᾖ πλείονας, ἀλλὰ κ̀ καθ' ὃ πρότερον εἶναι, τὸ δὲ ὕστερον, οἷον τὴν ὑγίειαν τῆς ὑγιεινῶν μᾶλλον ἀγαθὸν εἶναι φαμὲν, κ̀ τὸ καθ' αὑτὸ τὴν φύσιν αἱρε-

αἱρετὸν τῷ ποιητῷ. καίτοι τὸν λόγον ὁρῶμεν, ὡς οὐχὶ ἥδιστα καθηδόμενος, ἀμφοῖν ὅτι ἀγαθὸν ἑκάτερον ἐπὶ τῇ τοῦ ὠφελίμων καὶ τῆς ἀρετῆς. καὶ ζῆν ἄρα μᾶλλον φατέον τὸ ἐγρηγορότα τῷ καθεύδοντος, καὶ τὸν διενεργοῦντα τῇ ψυχῇ τὰ μόνον ἔχοντος. δι' ὃ καὶ ἐκεῖνον καὶ τοῦτον ζῆν φαμὲν, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν, οἷος ἐκεῖνος πάσχειν ἢ ποιεῖν. οὐκοῦν τὸ μεχρῆσθαι παρ' τοῦτο ἐστὶν, ὅταν εἰ μὲν εἷς ἡ δύναμις ᾖ, τοῦτο αὐτὸ πράττῃ τις, εἰ δὲ πλειόνων τὸ ἀριθμὸν, ὃ ἂν τούτων τὸ βέλτιστον, οἷον αὐλοῖς, ἤ τοι μόνον ὅταν αὐλῇ χρῆταί τις, ἢ μάλιστα. ἴσως γὰρ ἐπὶ τούτῳ καὶ τῆς ἄλλων. ἐκοῦν μᾶλλον χρῆσθαι τὸ ὀρθῶς χρώμενον φατέον. τὸ γὰρ ἐφ' ὃ, καὶ ὡς πέφυκεν ὑπάρχειν τῷ χρωμένῳ καλῶς καὶ ἀρετῶς. ὅτι δὴ καὶ ψυχῆς ἦτοι μόνον, ἢ μάλιστα πάντων τῆς ἔργων τὸ διανοεῖσθαί τε καὶ συλλογίζεσθαι. ἁπλοῦν ἄρα ἤδη τοῦτο, καὶ παρ' συλλογί. ζεσθαι ῥᾴδιον, ὅτι ζῆν μᾶλλον ὁ διανοούμενος ὀρθῶς, καὶ μάλιστα πάντων ὁ μάλιστα ἀληθεύων. ὅτος δ' ἐστὶν ὁ φρονῶν καὶ θεωρῶν κατ' ἀκριβεστάτην δύναμιν. καὶ τότε γε τελέως ζῆν, τότε δὲ τούτοις ἀποδοτέον, τοῖς φρονοῦσι καὶ τοῖς φρο-

est, melius esse eo, quod factum est. Atqui sermonem videmus nequaquam utrimq; damnatum esse, quia utrumq; bonum est & in iis, quæ utilia sunt, & iis, quæ sunt virtutis. Itaq; potius dicēdum est illū vivere, qui vigilat aut experrectus est præ eo, qui dormit, eumq;, qui animo aliquid tanquam instrumento agit, vivere præ illo, qui solum habet animum. Nam propter illum & hunc vivere dicimus, quoniā talis est, qualis ille, qui vel patitur, vel operatur. Igitur hoc est quavis re uti, quū, si quidem unius facultas est, hoc ipsum alius quis faciat. Sin autem pluriū numero potestas erit, quodcumq; horum fuerit optimū, veluti tibiis, vel solùm cùm tibia cecinerit, utatur quis vel maximè. Aequali enim modo, ut hac in re, ita se etiam habet in aliis. Proinde ille magis uti dicēdus est, qui ritè & probè utitur.

*

Porrò autem & animi est vel solum, vel omnium maximè primarium opus, & cum mēte aliquid revolvere & colligere. Simplex igitur jam hoc & cuivis facilè est cum ratione colligere, magis vivere eū, qui rectè & cum mēte expendit, & omniū maximè ille, qui antè alios vera profert. Hic verò est, qui mente præditus sapit, & videt juxta exactissimam sciētiam. Et quidē perfectè vivere tunc & hisce tribuendū est, qui sapiunt, & pru-

dentes ſunt. Quod ſi autem vivere, omni animanti quidem idem eſt, quod manifeſtum eſt eſſe. quia etſi fuerit maximè & propriiſsimè omnium ille, qui mente præditus & prudens eſt, & tunc maximè tẽporis omnis cũ egerit & cõtẽpletur, quod ex rebus, quæ ſunt, cognobile fuerit. Cęterùm perfecta efficacia & quæ non impeditur, habet in ſe gaudium, ita ut contemplativa efficacia totius jucundiſsima ſit. Igitur aliud adhuc eſt cum voluptate bibere, & jucũdè bibere. Nihil enim prohibet non ſitientem aliquem, neq; quali gaudet potu, ſi afferatur, cum gaudio bibere, nõ ſedentẽ ad bibendũ, ſed ut contingat eũ videre ſimul aut videri. Proinde de hunc quidem voluptatẽ capere, & cum voluptate bibere dicemus: ſed nõ in eo quod bibat, neq; quod jucundè bibat. Itaq; ſic & inceſſum & cõſeſſum, & diſciplinam ac motum omnem etiam dicemus jucundum aut acerbum, non quibus cõtingit nos, ſi adſint, triſtitia affici, vel gaudere: ſed quorũ præſentia omnes & dolemus, triſtamurq;, & gaudemus. Igitur vitam quoq; juxta jucundam dicemus, cujus præſentia iis, qui habent, jucunda eſt, & vivere jucũdè exiſtit, nõ omnes, qui vivũt, gaudẽt, ſed illi, quibus ipſa vita jucũda eſt, & vivere jucũdũ exſiſtit, & gaudẽt voluptate, quę ab vita exſiſtit. Vitã igitur potius tribuimus vigilanti, quàm dor-

νίμοις. εἰ δὲ τὸ ζῆν, ὅτι τῷ ζώῳ γε ταὐτὸ πᾶσιν, ὅπερ ἔξω δῆλον, ὅτι καὶ εἰη μάλιστα καὶ κυριώτατα πάντων ὁ φρόνιμος, & τότε μάλιστα τῶν χρόνων πᾶσιν, ὅταν ἐνεργῇ καὶ τυγχάνῃ θεωρῶν, τὸ μάλιστα τῶν ὄντων γνώριμον, ἀλλὰ μὴν ἡ γε τελεία ἐνέργεια καὶ ἀκώλυτος ἐν ἑαυτῇ ἔχει τὸ χαίρειν, ὥστε ἂν εἴη ἡ θεωρητικὴ ἐνέργεια πάσης ἡδίστη. ἔστι τοίνυν ἕτερόν ὅτι τὸ ἡδόμενον πίνειν, καὶ τὸ ἡδέως πίνειν. οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ διψῶντα τινα, μηδ' οἷῳ χαίρει τρόπῳ προσφερόμενον πίνοντα χαίρειν. μὴ τῷ πίνειν ἀλλὰ τῷ συμβαίνειν ἅμα θεωρεῖν ἢ θεωρεῖσθαι καθήμενον οὐκοῦν τοῦτον ἥδεσθαι μὲν & ἡδόμενον πίνειν φήσομεν, ἀλλ' οὐ τὸ πίνειν, οὐδὲ ἡδέως πίνειν. οὐκοῦν οὕτω καὶ βάδισιν, καὶ καθέδραν, & μάθησιν καὶ πᾶσαν κίνησιν καὶ ἐρωτᾶν ἡδεῖαν ἢ λυπηρὰν οὐχ ὅσων συμβαίνει λυπεῖσθαι παρουσῶν ἡμᾶς ἢ χαίρειν, ἀλλ' ὧν τῇ παρουσίᾳ & λυπούμεθα πάντες & χαίρομεν. καὶ ζωὴν οὖν ἡδεῖαν ὁμοίως ἐροῦμεν, ἧς ἡ παρουσία τοῖς ἔχουσιν ἡδεῖα, καὶ ζῆν ἡδέως, οὐ πάντας ὅσοις ζῶσι συμβαίνει χαίρειν, ἀλλ' οἷς αὐτὸ τὸ ζῆν ἡδύ, καὶ χαίρουσι τὴν ἀπὸ ζωῆς ἡδονήν. ἐκ δὲ τοῦ ζῆν ἀποδίδοσθαι τῷ μὲν ἐγρη-

γο-

γορότι μᾶλλον, ἢ τῷ καθεύδοντι, σωφρονοῦντι δὲ, ἢ τῷ ἄφρονι μᾶλλον, ἢ δὲ ἀπὸ ζωῆς ἡδονὴν, ἢ ἀπὸ τῆς χρήσεως γιγνομένην, φαμὲν ἐξ ψυχῆς. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ζῆν ἀληθῶς. Εἰ πίνειν δὲ πολλαὶ ψυχῆς εἰσὶ χρήσεις, ἀλλὰ κυριωτάτην γε πασῶν ἡ τὸ φρονεῖν ὅτι μάλιστα. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ ἡ γιγνομένην ἀπὸ τοῦ φρονεῖν καὶ θεωρεῖν ἡδονὴν, ἢ μόνην ἢ μάλιστα ἀναγκαῖον ἀπὸ τοῦ ζῆν εἶναι. τὸ ζῆν ἄρα ἡδέως δὲ τὸ χαίρειν ὡς ἀληθῶς, ἅπτοι μόνοις, ἢ μάλιστα ὑπάρχει τοῖς φιλοσόφοις. καὶ τὴν ἀληθεστάτων νοήσεων ἐνέργεια καὶ ἀπὸ τῶν μάλιστα ὄντων πληρουμένη, καὶ στέγουσα αἰὲι μονίμως τὴν ἐνδιδομένην τελειότητα, αὕτη πασῶν ἐστι καὶ πρὸς εὐφροσύνην ἀνυσιμωτάτη. ὥστε καὶ δι' αὐτὸ τὸ χαίρειν τὰς ἀληθεῖς καὶ ἀγαθὰς ἡδονὰς φιλοσοφητέον ἐστὶ τοῖς τὴν ἕξιν ἔχουσιν.

Κεφ. ιϐ.

Εἰ δὲ δεῖ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν μέρων τοῦτο συλλογίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης εὐδαιμονίας, ἄνωθεν τὸ αὐτὸ καταδείξαι, λέγωμεν διαῤῥήδην, ὅτι δὴ ὡς ἔχει πρὸς εὐδαιμονίαν τὸ φιλοσοφεῖν, ἕτω δὲ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἡμῖν ἢ φαῦλον εἶναι καὶ αὐτὸ διακεῖσθαι. πάντα γὰρ τὰ μὲν πρὸς τοῦτο, τὰ δὲ διὰ τοῦτο πᾶσιν αἱρετέον ἐστί. καὶ τὰ μὲν ὡς ἀναγκαῖα

miēti, & potius ei, qui mēte præditus est, quàm qui ea caret, & amēs est. Voluptatē autem vitę, quę ab usu exsistit, dicim⁹ esse animi. Hoc quippe est verè vivere. Quod si igitur etiam multi sūt animi usus, saltē omniū maximè propri⁹ ille est, qui est sapiēdi. Quare manifestum est, voluptatem, quæ exisit ab sapiendo & contemplando, vel solam, vel maximè necessariū esse ab vita proficisci. Quocirca jucundè vivere, & re vera gaudere, vel solis, vel philosophis maximè exisit. Nam verisimarū cogitationum efficacia & ab iis, quæ maximè sunt, completa, & semper stabiliter tolerās inditam perfectionem, ea omnium est etiam ad animi oblectationem expeditissima. Proinde propter hoc ipsum, quod veris & honestis voluptatibus gaudeamus, iis, qui mente præditi sunt, philosophandum est.

Cap. xii.

QVod si autem hoc non modò à partibus colligendum est, verùm etiam ab tota felicitate, à primis initiis hoc ipsum cōfectum reddidisse palam dicamus, quod quemadmodū se habet ad felicitatem philosophari, ita quoq; ut nobis bonum aut malum accidat, id ipsum animari. Omnia enim partim quidem ad hoc, alia verò propter hoc, omnibus eligenda & suscipienda sunt. Atq; illa quidem, ut quæ in

rebus neceſſaria ſunt, alia verò iucunda, propter quæ beati ſumus. Proinde felicitatem ſtatuimus vel prudentiam eſſe, ac ſapientiam aliquam, vel virtutem, vel maximè ut valeant & gaudeāt omnia hæc. Itaque ſive prudentia eſt, manifeſtum ſolis philoſophis exſiſtere, ut feliciter & beatè vivant, ſive animus ſit virtus, vel benè gaudere. Et ſi hoc pacto, vel ſolis, vel maximè omnium. Virtus enim in primis præcipuū eſt illarum rerum, quæ in nobis ſunt, omniumq; iucundiſſima res eſt, quaſi unum ad unum, prudentia. Eodem modo & hîc cùm ſimilia quis dixerit eſſe felicitatem, definiendum eſt quid ſit prudentia, ita ut omnibus iis, qui poſſunt, philoſophandum fuerit. Vel enim hoc eſt perfectè & honeſtè vitā inſtituere, vel quod maximè omnium quaſi unum dicendo, animis cauſſam præbet. Verum hîc quidem, quia fortaſſe genus noſtrum eſt præter naturā, difficile eſt diſcere & conſiderare, ac vix quis intellexerit per bonam indolem, & vitam, quæ præter naturam eſt. Quod ſi verò rurſum poterimus ſervari, unde venimus, manifeſtum eſt iucundiùs nos & faciliùs omnes hoc facturos. Enimverò nunc deſerti à bonis vivimus, ea, quæ neceſſaria ſunt, adminiſtrātes. Et omnium maximè, qui in primis eſſe videntur plærique beati. Quòd ſi autem viam cœleſtem amplectamur, & ad illam ſemper contendamus, ſatis ſuperque beati erimus. Quòd ſi autem viam cœleſtem amplectamur, & ad illam ſemper contendamus, ſatis ſuperque beati erimus.

τῆς φρονήσεως, τὰ δὲ ἡδέα, δι' ὧν εὐδαιμονοῦμεν. οὐκοῦν τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμεθα, ἢ τοι φρόνησιν εἶναι, καί τινα σοφίαν, ἢ τὴν ἀρετὴν, ἢ τὸ μάλιστα χαίρειν πάντα ταῦτα. οὐκοῦν εἴτε φρόνησίς ἐστι, φανερὸν ὅτι μόνοις ἂν ὑπάρχοι τοῖς φιλοσόφοις τὸ ζῆν εὐδαιμόνως, εἴ τε ἀρετὴ ψυχῆς, ἢ τὸ χαίρειν. κἂν οὕτως ἢ μόνοις, ἢ μάλιστα πάντων. ἀρετὴ γάρ ἐστι τὸ κυριώτατον τῆς ἐν ἡμῖν, ἥδιστόν τε πάντων ἐστὶν, ὡς ἓν πρὸς ἕν, ἡ φρόνησις. ὁμοίως δὲ κἀνταῦθα πάντα ταῦτα φῇ τις εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ὁριστέον ἐστὶ τὸ φρονεῖν, ὥστε φιλοσοφητέον ἂν εἴη πᾶσι τοῖς δυναμένοις. ἢ γάρ τοι τοῦτ' ἐστὶ τὸ τελέως εὖ ζῆν, ἢ μάλιστά γε πάντων, ὡς ἓν εἰπεῖν ἅπαν τοῦτο ταῖς ψυχαῖς. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δὴ τὸ παρὰ φύσιν ἴσως ἐστὶ τὸ γένος ἡμῶν, χαλεπὸν τὸ μανθάνειν καὶ σκοπεῖν ἐστι, καὶ μόλις αἰσθάνοιτο διὰ τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν παρὰ φύσιν ζωήν. ἐὰν δέ ποτε δυνηθῶμεν σωθῆναι πάλιν, ὅθεν ἐληλύθαμεν, δῆλον ὡς ἥδιον καὶ ῥᾷον αὐτὸ ποιήσομεν πάντες. νῦν μὲν γὰρ ἀφοιμένοι τῆς ἀγαθῶν διατελοῦμεν πράττοντες τὰ ἀναγκαῖα. καὶ μάλιστα πάντων, οἱ μάλιστα μακάριοι δοκοῦντες εἶναι τοῖς πολλοῖς. ἐὰν δὲ τὴν ἀρχὴν ὁδὸν λαβώμεθα,

βώμεθα, καὶ περὶ τὸ σύνομον ἄστρον τῆ ζωῆ τῆ ἑαυτῶν ἀπερείσωμεν, τότε φιλοσοφήσομεν ζῶντες ἀληθῶς καὶ θεώμενοι θεωρίας ἀμηχάνους τὸ κάλλος, ἀτενίζοντες τῇ ψυχῇ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐμφρόνως. καὶ θεώμενοι τὴν τῶν θεῶν ἀρχὴν εὐφραινόμενοι καὶ χαίροντες σωφρόνως ἀπὸ τῆς θεωρείας, ἡδόμενοι χωρὶς πάσης λύπης. οὕτως οὖν ἐπιόντες εἰς πᾶσαν εὐδαιμονίαν εὑρήσομεν ἡμῖν συμβαλλόμενον τὸ φιλοσοφεῖν, διόπερ αὐτὸ ἀναλαμβάνειν ἄξιον ὡς σπουδαιοτάτου, καὶ μάλιστα ἡμῖν πρόσηκοντος.

plexati fuerimus, & circa aſtrum familiare noſtram ipſorum vitam applicemus, tum Philoſophemur, revera viventes, & conſiderantes ſpeculationis immenſæ pulchritudinem. animo intentè intuentes, idque congruenter ad ipſam veritatem, & conſpicantes deorum magiſtratum, animo exſiſtentes hilari gaudentesq; continenter ab ſpeculando, delectantes abſque omni rabie. Ita igitur progredientes in omnẽ felicitatem, reperimus nobis conducibile eſſe philoſophari. Quamobrem hoc ſapientiæ ſtudium eſt dignum, ut apprehendatur tanquã optimũ & nobis maxime cõveniens ac congruum.

Κεφ. ιγ.

Εἰ δὲ δεῖ καὶ ὑπὲρ τῶν περὶ φιλοσοφίας ἐννοιῶν ποιήσασθαί τινα λόγον ταῦτα παράκλησιν, ἴδωμεν δὴ ἀπὸ τούτων ἐπέλθωμεν ὅτῳσι κινδυνεύουσιν ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἁπτόμενοι φιλοσοφίας λελῆθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν, ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. καὶ μάλα εἰκότως. λέληθε δὲ τοὺς πολλούς, ἥτις θανάτου ἐστὶ καὶ ἐν ἄξιον ἐστι θανάτου, καὶ οἷον θανάτου οἱ ὡς ἀληθῶς φιλόσοφοι. θάνατος μὲν οὖν ἐστιν οὐκ ἄλλό τι, ἢ ἡ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγή. καὶ ἐστι

CAP. XIII.

QVod ſi autem & hîc ab communibus notionibus aliqua facienda eſt de Philoſophia adhortatio, agedum & hinc negotium ſic aggrediamur. Quicumque ſapientiæ ſtudium ritè legitimeq; attigerunt & guſtarunt, ii reliquos mortales cælare voluiſſe videntur, ſe nulli alii rei æquè ſtudere, nihilque commentari, quàm tum mori, tum etiam mortuum eſſe. Atque hoc omnino jure meritoque. quippe illos maximam partẽ fugit, anne verò morituri, & an morte, & cujuſmodi morte digni ſint, qui verè germaneque Philoſophi ſunt. Mors igitur non eſt aliud, quàm animi à corpore liberatio.

Atq; id mortuum esse significat, corpus quidem ab animo seorsum liberatum per se exsistere. Seorsum item animum per se ipsum exsistere, cùm ab corpore liberatus est. Itaque cùm hoc eo se modo habeat, meritò sanè viri Philosophi munus non est, hasce voluptates, uti vocantur, sectatum esse, cujusmodi sunt voluptates tum cibi, tum potus, neque etiam rerum venerearum. Imò verò ne reliquas quidem corporis curas cultusque, ceu sunt vestium excellentium, calceorumq; parationes talis Philosophus pretiosas reputaturus est, atque reliqua corporis ornamēta nullo honore habebit. Despicit autem illa & nullo loco habet, quatenus non magna necessitate illis vtendi vrgetur. Hujus studium non omnino circa corpus versari, sed quatenus ejus fieri potest, illo abscedere, & ad animi curam conversum esse videtur. Itaque in talibus liquidò apparet, Philosophum præ cæteris mortalibus maximè omnium animum ab corporis consortio separare. Ideoque plærisque hominibus videtur, eum, cui talium rerum nihil jucundum exsistit, nec illis rebus fruitur, non reputandū esse dignum, ut dici possit vivere, sed non procul abesse, quin eo tendat, ut mortuus sit, qui voluptates susque deque habeat, quæ quidem corpori præsidio sunt. Atqui vero ipsi studio, quo pru-

τοῦτο τὸ τεθνάναι χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὲν αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἀπαλλαγεῖσαν αὐτὴν καθ' αὑτὴν εἶναι. τοῦτο δὲ ἐν ἑνὸς ἔχνους, εἰκότως δὴ οὐκ ἔστι φιλοσόφου ἀνδρὸς ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ἡδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε, οἷον σίτων τε καὶ ποτῶν, οὐδὲ τὰς τῆς ἀφροδισίων, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας ἐνδεεῖς ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος, οἷον ἱματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ ὑποδημάτων, καὶ τὰς ἄλλας καλλωπισμὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα ἀτιμᾶ. ἀτιμάζει δὲ καθόσον μὴ πολλὴν ἀνάγκην μετέχειν αὐτό. ὅλως δοκεῖ ἡ τούτου πραγματεία, ἡ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθόσον δύναται, ἀφεστάναι αὐτόν, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τρέπεσθαι. καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ἂν δῆλος εἴη ὁ φιλόσοφος, ἀπολύων ὅτι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος καινωνίας διαφερόντως τῶν ἄλλων. καὶ δοκεῖ γέ πως διὰ τοῦτο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἓν μηδὲν ἡδὺ τῶν τοιούτων μήθ' μετέχει αὐτῶν οὐκ ἄξιον εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγύς τι τεθνάναι, ὁ μηδὲν φροντίζων τῶν ἡδονῶν, αἳ διὰ τοῦ σώματός εἰσι. καὶ μὴν περὶ γε αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν

κῶσιν ἐμπόδιον τὸ σῶμα, ἐάν τις αὐτὸ ἐπὶ ζητήσῃ κοινωνὸν συμπαραλαμβάνῃ, οἷον τὸ τοιόνδε λέγω. οὐκ ἔχει ἀληθείας ἴχνα ὄψις ἢ καὶ ἀκοὴ τοῖς ἀνθρώποις. τὰ γὰρ τοιαῦτα οἱ ποιηταὶ ἀεὶ ἡμῖν θρυλλοῦσιν, ὅτι οὔτε ἀκούομεν ἀκριβὲς οὐδὲν, οὔτε ὁρῶμεν. καὶ τοι εἰ αὗται περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ, μηδὲ σαφεῖς, σχολὴ ἄν γε ἄλλαι. πᾶσαι γὰρ τῶν ἄλλων φαυλότεραί εἰσιν. ὅταν οὖν ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἀπολυγχάνει, ὅταν μὴ τῷ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον γὰρ ὅτι τότε ἐξαπατᾶται ὑπ' αὐτῶν, σὺν λογίζεσθαι, εἴπερ τι ἄλλοθι καὶ ἀδήλον αὐτῇ γίνεσθαι τῶν ὄντων. λογίζεσθαι δέ γε τοῦ πρὸ κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τούτων μηδὲν παραλυπῇ μήτε ἀκοὴ, μήτε ὄψις, μήτε ἀλγηδὼν, μήτε τις ἡδονὴ, ἀλλ' ὅτι μάλιστα αὐτὴν καθ' αὑτὴν γίγνεσθαι, ἐῶσα χαίρειν τὸ σῶμα. καὶ καθόσον δύνηται μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ. μὴ δὲ ἁπτομένη ὀρέγηται τοῦ ὄντος. οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τῆς φιλοσόφου ψυχὴ, μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα, καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ. ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὑτὴν γίγνεσθαι. μάλιστα δὲ ἔσται τοῦτο δῆλον ἀπὸ τῆς περὶ τὰ εἴδωλα θεωρίας. τὸ γὰρ δίκαιον αὐτὸ καὶ καὶ

dentiam sapientiamq; comparamus, corpꝰ impedimẽto est, si quis ejus ministerium consortiũq; in illius investigatione vnà assumserit. veluti exempli loco tale quid dico. Visus & auditus non habent aliquam in hominibus veritatem. Etenim Poetæ nobis quoque talia ferè semper vulgant, nos nec audire quicquã exactè, nec videre. At enim si ipsi corporis sẽsus exacti manifestiq; non sunt, multo quidem minus quoque alii certi exactiq; erunt. Omnes enim hisce deteriores sunt. Itaque si animus frustratus spe potiundæ veritatis, quandò vnà cum corpore conatus fuerit aliquid considerare, omninò manifestum est tum ab eo animũ decipi. Omninò in collectione, si quidẽ alibi, ipsi animo manifestum redditur, aliquid eorum, quæ sunt. Cum ratione autem tunc optimè colligit, quum horum illum nullo modo nec auditus nec visus, nec dolor, nec vlla voluptas tristitia afficiat turbetq;, sed ipsa quam maximè per se exsistat, corpus valere jubet, nec cum illo, quatenus potest, vllam communionem habet, neq; attingens id quod verè est, expetit. Itaq; & hic Philosophi animus in primis negligit, & non ita magni facit corpus, & eo refugit. At quærit ipse ab corpore esse sepatatus. Hoc autem maximè conspicuum erit ab formarum contẽplatione. Ipsum enim justum & pulchrum

chrum, itemque honestum, atque omnia, quibus ceu sigillis cõfirmamus id, quod est, nunquam quisquam oculis vidit, neq; alio aliquo corporis sensu illa attigit. Verùm quicunque nostrum maximè exactissimeque præparatus fuerit, unumquodque illorum cum animo expendere, quo de scopus est & propositum, hic proximè ad cognitionem vniuscujusq; accesserit. Ille igitur omnium purissimè hoc fecerit, quicumque ipsa mentis cogitatione quodque accedat, neq; visum admovens, quũ aliquid cum animo ruminamus, neque ullum alium sensum cum ipsa ratione attrahens: sed ipsa utens animi cogitatione per se genuina & sincera ipsum vnumquodq;, quod per se sincerum exsistit, venari & assequi conatur, quàm maximè tum ab oculis, quos quis habet, & ab auribus, & ab universo, ut semel paucis dicam, corpore liber factus, quasi turbante, & non sinẽte, ut animus tum veritatem, tum etiam prudentiam sibi paret, cùm fuerit in communionẽ receptus. Hic enim est, si quisquã alius, qui id, quod verè est, consequetur. Ex his omnibus igitur necessarium est, talem aliquam opinionem veris & germanis Philosophis constare oportere, ut & sibi mutuò talia ferè loquantur, planè videtur necessarioq; sequitur tanquam viam esse, quæ nos vnà cum ratione in con-

λὸν ⸗ ἀγαθὸν, καὶ πάντα, οἷς ἐπισφραγιζόμεθα τὸ ὂν ἐστιν, ὃ δὲ πώποτέ τις τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν, οὐδὲ ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφήψατο αὐτῆς. ἀλλ' ὃς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάζηται αὐτὸ ἕκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὗ ὁ σκοπὸς ὅτῳ ἂν ἐγγυτάτω ἴοι τοῦ γνῶναι ἕκαστον, ἐὰν ὃν ἐκεῖνος ἂν ἕτοιμος ποιήσῃ καθαρώτατα, ὅστις ὅτι μάλιστα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ ἴοι ἐφ' ἕκαστον, μήτε τῇ ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι, μήτε ἄλλῃ αἰσθήσιν ἐφέλκων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτὴ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διανοίᾳ χρώμενος αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἰλικρινὲς ἕκαστον ἐπιχειροίη θηρεύειν τῶν ὄντων ἀπαλλαγὲς ὅτι μάλιστα ὀφθαλμῶν τε ⸗ ὤτων, καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος, ὡς παράφορον καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, ὅταν κοινωνῇ. οὗτος γάρ ἐστιν, εἴπερ τις ἄλλος, ὁ τυγχάνων τοῦ ὄντος. ἀνάγκη δὴ οὖν ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιαν δέ τινα τοῖς γνησίοις φιλοσόφοις, ὡστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τι, ὥσπερ ἄσπορος ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι

ὅτι ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν, καὶ ξυμπεφυρμένην ἡμῖν ἡ ψυχὴ μετὰ τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτήσωμεθα ἱκανῶς οὗ ἐπιθυμοῦμεν. φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθὲς. μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὰς ἀναγκαίας τροφάς. ἔτι δὲ ἄν τινες νόσοι προσπίπτωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῖν τὴν τοῦ ὄντος θέαν. ἐρώτων τε καὶ ἐπιθυμιῶν, καὶ φόβων, καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν, καὶ φλυαρίας ἐμπίπλασιν ἡμᾶς. ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι, ὑπ' αὐτῶν οὐδὲ φρονῆσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις, καὶ μάχας, οὐδὲν ἄλλο παρέχει, ἢ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι. διὰ γὰρ τὴν περὶ χρημάτων κτῆσιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται. τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαζόμεθα κτᾶσθαι διὰ τὸ σῶμα, δουλεύοντες τούτῳ θεραπείᾳ, καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας περὶ διὰ πάντα ταῦτα. τὸ δὲ ἔσχατον πάντων, ὅτι ἐάν τι ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὖ ταραχοῦ πανταπάσιν θορύβου παρέχει καὶ ταραχὴν, καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ κατοπτεῦσαι τ' ἀληθὲς, ἀλλὰ πρόσοντι ἡμῖν δέ-

sideratione eo deducat, ut quoad corpus, habeamus, & animus noster cum tanto malo commistus sit, nos nequaquā satis superque, quod expetimus, consecuturos. Hoc autem verum esse dicimus. Corpus enim propter necessaria alimenta nobis infinita obstacula & negotia exhibet. Adhæc verò si morbi aliqui nos adoriantur, illi nostram rei, quæ est, indaginem impediunt. quippe complet nos simul amoribus & cupiditatibus, timoribus & rerum simulachris multifariis, multisq; nugis in nobis stultè ebullientibus, ut id, quod dicitur, quàm verè sanè dicatur, per illud fieri, ut omninò nihil sapientiæ nobis contingat. Nihil enim aliud bella, dissensiones & pugnas præbet, quàm corpus, & hujus cupiditates. Siquidem bella omnia in hoc exsistunt, ut, quæ utilia sunt, parentur. utilia autem pecuniasque corporis gratia acquirere cogimur, hujus ministerio famulantes, atq; hinc propter hęc omnia sapientiæ studio, ne in ea proficiamus, impedimēta obiiciuntur. Quod verò postremum omnium est, ut si quid nobis etiam otii ab illo exsistat, & convertamur ad aliquid contemplādum, in ipsis rursum disquisitionibus ubique nos adoriens tumultum exhibet & turbam, atque ita animum percellit, ut præillo non possit, quod verùm est, prospicere: sed revera à nobis

ostensum est, ut si unquã quicquam germanè pureq; sciturí simus, corpori valedicendum, eoq; excedendum est, atque ipso animo res ipsæ inspiciendæ & considerandæ. Et tum, ut videtur, nobis quod expetimus simul, cujusq; nos dicimus amatores esse, prudentia obveniet, sed quum mortui erimus, ut ratio indicat, viventibus autem nullo modo obtinget. Nam si fieri non potest, ut unà cum corpore quicquam purè cognoscamus, ex duobus alterutrum evenire necesse est, vel nullo pacto sciẽtiam comparare possumus, vel eam jam mortui cõparabimus. Tum enim ipse animus per se erit ab corpore segregatus, non aũt prius. Et in quo revera vivimus, ut apparet, proximi erimus sciẽtiæ & cognitioni, si minimũ omniũ cum corpore cõmerciũ, neq; etiã quicquam cũ illo cõmune habuerimus, nisi cũ extrema necessitas vrgeat, neq; hujus natura & ingenio repleamur, sed ab eo repurgemur, donec Deus ipse nos dissolverit. Atq; ita puri ab amẽtia corporis liberati, vti par est, cũ talibus & erimus, & cognoscemus proprio nostro Marte quicquid sincerũ est & integrum. Hoc aũt forsan est, quod verum est. Impuro.n.rem purã attingere nullo modo fas fuerit. Purgatio autem in eo consistit, quod jam pridem in hac eadem oratione dicitur, separare quàm maximè animum ab

δείκται, ὅτι εἰ μέλλομεν ὡσὲ καθαρῶς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτῶ, καὶ αὐτῆ τῆ ψυχῆ θατέον αὐτῶ τὰ πράγματα. καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν ἔσται, οὗ ἐπιθυμοῦμεν τὸ καὶ φαμὲν ἐρᾶσταὶ ἔγ), φρόνησις. ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς ὁ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὐ. εἰ γὰρ μὴ οἷόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν τὰ ἕτερα, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι οὐδὲ εἰδέναι, ἢ τελευτήσασι. τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὑτὴν ἔσται ἡ ψυχὴ χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δὲ οὔ. καὶ ἐν ᾧ ἂν ζῶμεν ὅτιοῦν, ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτω ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν ὅτι μάλιστα μηδὲν ὁμιλῶμεν τῷ σώματι, μηδὲ κοινωνῶμεν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλάμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ ἕως ἂν ὁ Θεὸς αὐτὸς λύσῃ ἡμᾶς. καὶ οὕτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι δὲ τοῦ σώματος ἀφρονύμης, ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων ἐσόμεθα καὶ γνησόμεθα δι' ἡμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. τοῦτο δέ ἐστιν ἴσως τὸ ἀληθές. μὴ καθαρὸν γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι, μὴ οὐ θεμιτόν. ἡ κάθαρσις δὲ τούτῳ συμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τῷ χωρίζειν ὅτι καθ' αὑτὴν ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν

ψυχὴν

ψυχὴν, ἐξ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὑτὴν [παραχώρειν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαί τε καὶ ἀθροίζεσθαι, καὶ οἰκεῖν καθ' ὅσον δυνατόν. ἐν τῷ νῦν παρόντι, καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην καθ' αὑτὴν] ἐκλυομένην, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος. τοῦτο δὲ θάνατος ὀνομάζεται, λύσις δὲ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. λύειν δὲ γε αὐτὴν, ὡς φαμὲν προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὀρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτο ἐστὶ τῇ φιλοσόφων λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. ὥστε τὸ μέγιστον ἡμῖν ἀγαθὸν ἡ φιλοσοφία παρέχουσα, τὴν ἀπαλλαγὴν, τῇ ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι δεσμῷ, πῶς ἂν τις δικαίως ἂν εἴη διαφθόρως; ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει. καὶ ἡ σωφροσύνη, ἣν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπιλοιδᾶσθαι, ἀλλ' ὁλιγαρκῶς ἔχειν καὶ κοσμίως, τούτοις μέτριοι προσήκει, τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν. εἰ γὰρ ἐθέλοις ἐπινοῆσαι τὴν γε τῶν ἄλλων ἀνδρίαν τε καὶ σω-

corpore, eumque consuefacere, ut per se sit ab corpore remotus, undique conquirat colligere aliquid & acervare extra corpus, & pro ratione viriū habitare, nimirum nunc præsenti & futuro tempore, ut ipse solus per se ex corpore, tanquam ex vinculis solutus sit. Hoc aūt mors nominatur, solutio scilicet & separatio animi à corpore. Iam verò ipsum solvere, ut dicimus, semper maximè ac soli præ aliis contendunt, qui rectè sapientiæ studio incumbunt. Estq; hæc ipsa philosophorum meditatio, ipsa solutio ac separatio animi à corpore. Itaq; cùm philosophia maximum nobis bonum præbeat, liberationem scilicet eorum vinculorum, quæ in animo atq; ortu cujusque nostrûm exsistunt, maximè & ante omnia illi studendum erit, eáque non mediocri sanè studio paranda. At qui illa virtus, quæ fortitudo nominatur; talibus, qui ita affecti sunt, ante omnia convenit. Temperantia autem, quam plerique etiam nominant animi moderationem ac temperantiam, qua cupiditatibus non frangimur, vel torpidi reddimur, ut iis capiamur, sed ut eas contemnamus, nósque moderatè geramus, illis solis convenit, qui maximè corpus contemnunt, simúl & in sapiētiæ studio vitā transigūt. Quod si enim voles cum animo revolvere, tàm aliorum fortitudinem, quàm tē-

perantiam, tibi absurda esse videbitur. Etenim non te fugit, mortem ab aliis omnibus existimari esse ex omnium maximis malis. Itaque metu plurium malorum sustinent, qui ex illis fortes sunt, mortem, quandocunq; sustinent. Pertimescendo igitur ac metu omnes fortes sunt, præter philosophos. Atqui præter rationem & absurdum est aliquem metu ac timiditate fortem esse. Quid autem qui ex illis moderati sūt, nonne idem planè illis usu venit, ut quadam intemperantia temperantes exsistant? Atqui hoc fieri nullo modo posse dicimus. Verùm nihilo secius illis contingit affectio quædam illi similis, circa hanc stultam & amentem temperantiam. Nam extimescentes ne aliis voluptatibus priventur, illásq; expetentes ab aliis abstinent, ab nonnullis victi. Atqui intemperantiam vocant, ab voluptatibus ita gubernari, ut illis pareas. Cæterùm accidit illis ab voluptatibus victis, ut in cæteris voluptatibus vincendis superiores obtineant. Hoc verò simile est, quod nunc dicebatur, illos aliquo modo per intemperantiam animi affectos esse temperationem ac modestiam. Nequaquam igitur hæc recta est ad virtutem mutatio, voluptates voluptatibus, & dolores doloribus, ac metum metu commutari, & majora minoribus instar nummorum. Sed vel ille

φροσύνλαν, δόξει σοι ἔξ) ἄτοπος. οἶσθα γὰρ δήπου, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν ἔξ). οὐκ οὖν φόβῳ μείζονι ὑπομένουσιν ἀνθ' ὧν οἱ ἀνδρεῖοι τὸν θάνατον, ὅταν ὑπομένωσι. πρὸς δὲ δεδίναι ἆρα καὶ δειλοί εἰσι πάντες, πλὴν οἱ φιλόσοφοι. καὶ τοὶ ἀλογόν τι δεῖ τινὰ καὶ δειλίαν ἀνδρεῖον εἶναι. τί δὲ οἱ κόσμιοι αὖ τ, ὡ]αὐτὸν τοῦτο πεπονθασιν ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονες εἶναι, καί τοι φαμὲν [γέ που] ἀδύνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τοιοῦτῳ ὅμοιον [εἶναι] πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν ἀνόητον σωφροσύνην. φοβούμενοι γὰρ ἑτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι, καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἄλλων ἀπέχονται ὑπ' ἄλλων κρατούμενοι. καί τοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἄρχεσθαι, ἀλλ' ὁμῶς συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν τῶν ἄλλων ἡδονῶν. τοῦτο δ' ὅμοιον ἐστὶν, ὃ νῦν δὴ ἔλεγε, βέλτιον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι. οὐ τοίνυν αὕτη ἐστὶν ἡ ὀρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴ, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς, καὶ λύπας πρὸς λύπας, καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι, καὶ μεῖζον πρὸς ἔλαττον, ὥσπερ νομίσματα. ἀλλ' ἡ σωφο μόνον

τὸ

τὸ νόμισμα ὀρθὸν, ἀντὶ δὲ τοῦ πάσης ἀνδρείας καὶ ἀλλαττόμενος, φρόνησις. καὶ τούτου μὲν πάντα, καὶ μετὰ τούτου συνόντα καὶ συμπραττόμενα τῇ ὄντι, ἢ καὶ ἀνδρία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη, καὶ ξυλλήβδην ἀληθὴς ἀρετὴ μετὰ φρονήσεως [καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων, καὶ τῶν ἄλλων πάντων τῶν τοιούτων. χαριζόμενα δὲ φρονήσεως] καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων, σκιαγραφία τίς ἐστιν ἡ τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τοῦ ὄντι ἀνδραποδώδης τις, οὐδὲν ὑγιές, οὐδὲ ἀληθὲς ἔχει. τὸ δὲ ἀληθὲς τοῦ ὄντι ἐστὶ κάθαρσις τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἀνδρία, καὶ αὐτὴ ἡ φρόνησις μὴ καθαρμός τις ᾖ; καὶ κινδυνεύουσι, καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν ἔτοι καλὰς ἡσαι θέσεις, ἐφαύλοις εἶναι. ἀλλὰ τοῦ ὄντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι ὃς ἂν ἀμύητος ἢ ἀτέλεστος εἰς ἅδου ἀφίκηται, ἐν βορβόρῳ κείσεται. ὁ δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. εἰσὶ γὰρ δὴ φασὶν οἱ περὶ τὰς τελετὰς, ναρθηκοφόροι μὲν πολλοὶ, βάκχοι δέ γε παῦροι. οὗτοι δ' εἰσὶν, κατ' ἐμὴν δόξαν, οὐκ ἄλλοι, ἢ οἱ φιλοσοφήσαντες [ὀρθῶς]. εἰ τοίνυν καὶ ἀρετὴν τελείαν, καὶ κάθαρ-

nummus solùm rectus exsistit, ob quē omnia hæc commutari oporteat, nēpe sapientia & prudentia. Et hoc ipso quidem nummo omnia, et cum hoc tum empta tum vendita, revera fuerit & fortitudo & temperantia & justitia, utque semel omnia dicam, cum vera prudentia virtus. Et præsentibus absentibusque voluptatibus, timoribus, cæterisque omnibus id genus. Segregata verò ab animi sapientia, & altera pro alteris commutata, talis nimirum virtus est adumbratio quædam, & re ipsa cùm servilis, tum etiā nihil habet nec sani nec veri. Quod aūt reipsa verum est, talium omnium est purgatio quædam, & temperantia, justitiaque, & fortitudo, ipsaque sapientia anne est purgatio quædam? Et quid constituerunt hæc nobis sacra hasque cerimonias, non videntur esse mali. Sed verè iampridem subindicare & latenter innuere, eum, qui non initiatus & sacris non repurgatus ad inferos pervenerit, in cœno cubiturum. Qui autem repurgatus & sacris initiatus fuerit, cùm illuc accesserit, eum cum diis habitaturum. Nam, ut ajunt, quoad sacrificia peragenda,

Multi Thyrsigeri sunt, pauci at cæteroBacchi.

Hi verò, quod quidem sententia, haud sunt alii, quàm qui probè sunt philosophati. Quod si igitur & perfectam

virtutem & animi purgationem ſola Philoſophia præbere ſolet, eam ſolam apprehendendam retinendamq; eſſe æquum eſt. Nam in deorum contubernium alii, qui philoſophatus non ſit, quiq́ue omninò purus non abierit, non eſt fas pervenire, quàm diſcendi cupido. Verùm horum cauſſa, qui ritè ſapientiæ ſtudioſi ſunt, ab omnibus corporis cupiditatibus abſtinent, ac tẽperantes ſunt, nec ſe iis tradunt, neque etiam metuentes rei familiaris detrimentũ & paupertatem, quemadmodum pleriq; avari et pecuniarum ſtudioſi, neq; rurſum ignominiam & nominis obſcuritatem ignobilem formidantes, quemadmodum illi, qui magiſtratum expetunt ſimulq́; honores, deinde iis abſtinent. Itaque hiſce quidem omnibus illi, quibus de animo ſuo aliqua modo cura eſt, neque corpora fingentes vivunt, valedicentes non eadem via ingrediuntur cum illis, tanquam qui ignorent, quanam eant. Ipſi autem ducentes non oportere, quæ contraria ſunt Philoſophiæ, ejuſq́ue ſolutioni ac purgationi facere, hac via pergunt, illam ſequentes, quacumque ea deducit & præit. Norunt enim diſcendi cupidi, Philoſophiã aſſumpto ipſorum animo planè in corpore vincto, agglutinato coactoq́; per corpus, veluti per vinculum res ipſas conſiderare. Verùm non ipſum animum

σιν τῆς ψυχῆς φιλοσοφία μόνη παρέχειν πέφυκε, μόνης αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον. Εἰς γὰρ θεῶν γάμος μὴ φιλοσοφήσαντι, καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπόντι οὐ θέμις ἀφικνεῖσθαι ἄλλῳ, ἢ τῷ φιλομαθεῖ. ἀλλὰ τούτων ἕνεκα οἱ ὀρθῶς φιλόσοφοι ἀπέχονται τῆς τε τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν, καὶ κατεργοῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὑταῖς εἰς αὐτοὺς οὐχὶ οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας ἰδιώτης, ὥσπερ οἱ φιλαρχίαι καὶ οἱ φιλοτιμοκράτειαι ἀπέχονται ἀνθ' ὧν, τοι γάρ τοι τούτοις μὲν ἅπασιν ἐκεῖνοι, οἷς τι μέλει τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι χαίρειν εἰπόντες, οὐ κατὰ ταὐτὰ παρεύονται αὐτοῖς, ὡς οὐκ εἰδόσιν ὅπη ἔρχονται. αὐτοὶ δ' ἐπιχειροῦντες οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν τῇ ἐκείνης λύσει καὶ καθάρσει, ταύτῃ ἕπονται, ἐκείνῃ ἑπόμενοι ἢ ἐκείνην ὑφηγεῖσθαι. γινώσκουσι γὰρ οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι παραλαβοῦσα αὐτὸ ἡ ψυχὴν ἡ φιλοσοφία αἰσχρῶς διακειμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγκαζομένην δὲ, ὥσπερ δι' εἱρμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ ὄντα, ἀλλὰ

ἀλλὰ τῶν αὐτὴν δι' αὐτῆς, ἐν αὐτῇ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένῳ, καὶ τοῦ εἱργμοῦ τὴν δεινότητα καθορῶσα, ὅτι δι' ἐπιθυμίας ἕξιν, ὡς ἂν μάλιστα αὐτὸς ὁ δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τῷ δεδεκότι. ὅπερ οὖν λέγω, μηχανήσονται οἱ φιλομαθεῖς, ὅτι οὕτω παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῷ τὴν ψυχὴν ἡρέμα παραιωθεῖται καὶ λύειν ὅσον χωρεῖ ἐπιδεικνύσῃ, ὅτι ἀπάτης [μὲν] μετὰ ἡ δι' ἐκ τῶν ὀμμάτων σκέψις ἀπάτης δὲ ἡ ἐξ ὧν ὄντων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. πειθουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναχωρεῖν, ὅσον μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀθροίζεσθαι παρακελευομένη. σκοπεῖν δὲ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἢ [αὐτὴν] αὐτῇ, ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτῇ καθ' αὑτὴν, αὐτὸ καθ' αὑτὸ τῶν ὄντων. ὅτι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῇ ἐν ἄλλοις ὄν, ἄλλο μηδὲν ἡγεῖσθαι ἀληθές. ἔστι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ ὁρατὸν, ὃ δὲ αὐτῇ ὁρᾷ, νοητόν τε καὶ ἀειδές. ταύτῃ οὖν τῇ λύσει ἐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἡ τοῦ ἀληθοῦς φιλοσόφου ψυχὴ, οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ λυπῶν [καὶ φόβων] καθ' ὅσον δύναται, λογιζομένη, ὅτι ἐπειδάν τις σφόδρα

per ſe, atq; in omni imperitia volutatam, & vinculi gravitatem intuitum, quia per cupiditatem eſt, ut ipſe animus quàm maximè vinctus, ad ligandum auxiliarius ſit. Quod igitur dico, diſcendi cupidi norunt, philoſophiam animum ipſorum ita affectum ubi aſſumſerit, ſenſim conſolari & ſolvere conari, ut quæ oſtendat conſiderationem oculorum plenam eſſe impoſturæ. Itemq; eam, quæ per res quæ ſunt, reliquóſque ſenſus exercetur, ſimiliter fallacem eſſe. Suadentem autem ab hiſce quidem recedere, quatenus illis uti neceſſe non eſt: præcipientemque, ut ipſe in ſeipſum colligatur coacerveturque. Iam autem nulli alii philoſophia fidem adhibere ſuadet, quàm ſibi ipſi, quandoquidem ipſa per ſe intellectura eſt illud ipſum ſimpliciter ex illis, quæ in rebus exiſtunt. Quodcumque verò per alia, interea dum in aliis eſt, conſideret, nihil aliud cenſere eſſe verum. Sed quod ſenſu viſuque percipitur, tale eſſe. At quod per ipſam videt, & intelligentia comprehenditur, & ſubjectum viſui non eſt. Huic igitur ſolutioni animus ejus, qui verè philoſophus eſt, exiſtimans ſe non oportere contrarium opponere: ita ab voluptatibus & cupiditatibus, ab doloribus & timoribus abſtinet, quantum quidem poteſt, colligens cum ratione & judicio, ut quum quis vehementer

menter fuerit gavisus, vel dolore metúve affectus, vel expetierit, nullum tantum perpessus est malum ab his, quantum quis existimaverit, ut si exempli gratia, vel morbo laboraverit, vel sumptu set impēdia fecerit per cupiditates: sed quod malorum omnium maximum & extremum est; hoc perpetitur, nec illud animadvertit, cujusvis hominis animum cogi simul, & gaudio vehementer efferri, vel dolore affici turbatíque: itidemque existimare, quatenus hoc maximè perpetiatur, hoc tum manifestissimum, tum verissimum esse, cum nullo modo ita se res habeat. Hæc autem maximè talia sunt, quæ sub aspectum cadunt. In hac ipsa igitur perpessione & casu, animus in primis ab corpore vincitur. Quia vnaquæque voluptas ac dolor, quasi clavum habens affigit ipsum animum ceu clavo quopiam corpori, fibulaq; annectit, facitque corpoream corporisque adeò similem, ut illi videatur hæc vera esse, quæcumque corpus etiam dictaverit. Ex eo en. quodsimul cum corpore opinatur, iisdemq; gaudeat, cogitur, ut arbitror, animus eorundem cum corpore morum fieri, & eodem pasci alimento, ita ut Plutonem etiam purè adire nequeat: sed semper corpore plenus exeat, ut citò rursum in aliud corpus incidat, & quasi satus innascatur, & ex hisce expers sit

ἡδῇ, ἢ λυπηθῇ, ἢ φοβηθῇ, ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν τοσοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὡς ἄν τις ῥᾳθυμήσῃ, οἷον ἢ νοσήσας, ἢ τι ἀναλώσας δι' τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ὃ πάντων μέγιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ὄστι, τοῦτο πάσχει καὶ συλλογίζεται αὐτὸ, ὅτι δὴ ψυχὴ πάντως ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ἅμα τι ἡδῆναι σφόδρα ἢ λυπηθῆναι διὰ τούτῳ καὶ ἡγεῖσθαι περὶ ὃ ἂν μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέστατον, οὐχ οὕτως ἔχει. ταῦτα δὲ μάλιστα ὁρατά. οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ παθεῖ μάλιστα καθαδεῖται [ἡ] ψυχὴ ὑπὸ σώματος. [ὅτι] ἑκάστη ἡδονὴ καὶ λύπη, ὥσπερ ἧλον ἔχουσα προσπλοΐ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα, καὶ προσπερονᾷ, καὶ ποιεῖ σωματοειδῆ δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἅπερ ἂν καὶ τὸ σῶμα φῇ. ὅταν γὰρ τῇ ὁμοδοξίᾳ τῷ σώματι, καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν, ἀναγκάζεται οἶμαι ὁμόξυπος εἶναι καὶ ὁμόξυφος γίγνεσθαι, καὶ οἷα μηδέποτε εἰς ᾅδου καθαρῶς ἀφικνεῖσθαι. ἀλλ' ἀεὶ ἀτέλεια ἐξ σώματος ἔρχεται, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο σῶμα. καὶ ὥσπερ σπειρόμενη μὴ ἐμφύεσθαι, καὶ ὧν τούτων ἄμοιρος εἶναι τῆς τῦ

τῆ θείου τε καὶ καθαροῦ καὶ μοναδοειδοῦς συνουσίας. τούτων ἕνεκα οἱ δικαίως φιλομαθεῖς πόσμιοί εἰσι καὶ ἀνδρεῖοι. οὐ χ᾽ ὧν εἰ πολλοὶ ἕνεκα φασίν. ἀλλ᾽ οὕτως λογίσαιτ᾽ ἂν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλοσόφου. καὶ οὐκ ἂν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἑαυτὴν λύειν. λυούσης δὲ ἑαυτῆς ἑαυτὴν παραδιδόναι ταῖς ἡδοναῖς καὶ λύπαις, ἑαυτὴν πάλιν αὖ ἐναπαδεῖν, καὶ σκυτάλου δίκην παρεῖναι. Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ἐπὶ ῥαπτομένης; ἀλλὰ γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα, ὑπομένει τὸν λογισμὸν καὶ ἀεὶ ἐν τούτῳ οὖσα τὸ ἀληθὲς, καὶ τὸ θεῖον, καὶ τὸ δοξαστὸν θεωμένη, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνου ζωφορουμένη ζῆν τε οἴεται, οὕτω δεινὸς ἂν ζῆν. καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ εἰς τὸ ξυγγενὲς, καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπαλλαγήσεται τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐφόδου φαίνεται ἡμῖν φιλοσοφία ἀπαλλαγὴν τ᾽ ἀνθρωπίνων δεσμῶν παρέχουσα, καὶ λύσιν δ᾽ ἡδίστου, καὶ τερετισμὸν εἰς τὸ ὄν, καὶ ἴνωσιν τοῦ ὄντος ἀληθείας, καὶ κάθαρσιν ταῖς ψυχαῖς. εἰ δεῖ τι μᾶλλον δεῖν ἡδονῆς εἶναι μονίαν περὶ αὐτὴν, ὥσπερ ὄντων βουλόμεθα μανθάνειν ἡμᾶς. ἀλλὰ μὴν καὶ τό δ᾽ ἐξαπατᾶν ἄξιον,

cùm divinæ illius & puræ, tum uniformis commercii & conjunctionis. Horum igitur causſa qui juſtè tenentur diſcendi amore, temperantes ſimul & fortes ſunt, non autem illarum rerum amore tenentur, quarum illos teneri plerique perhibent. Verùm ita ratiocinaretur philoſophi hominis animus, neque arbitraretur philoſophiam ſeipſa ſolvere oportere. Ipſáq; ſoluta eã tradere oportere voluptatibus, ac doloribus ſe rurſus obvincire, atq; opus inefficax & irritum facere, Penelopes quandã telam contrario modo manu tractans: ſed horũ tranquillitatẽ curans ipſũ rationis ductũ ſequens, ſemperq; in hoc exſiſtens hocq; operam dans, ut quod verũ eſt & divinũ maximeq; ab opinione remotum cõtempletur, ab quo alta putat ſe ita & vivere oportere, quandiu vivat. Et vbi mortẽ obierit, ſe, vbi venerit in cognatum & talem locum ac contubernium, liberatum iri humanis malis. Ex tali autem acceſſione ſeu argumentis philoſophia nobis præbere videtur ab vinculis humanis liberationem, & nativitatis ſolutionem, itemq; circumductionem ad id, quod eſt, & cognitionem veræ germanæque veritatis, animarumque purgationem. Quod ſi autem in hoc maximè ſita eſt vera felicitas, ei ſtudẽdum eſt, ſi quidem verè beati eſſe volumus. Quinetiam hoc quoque dia-

num est, ut expendatur, nimirum si animus immortalis est, cum curam aliquam requirere, non hujus modò temporis, in quo vivere dicimus, verùm etiam universi gratia. Et periculũ in præsentia etiam videretur gravissimum esse, si quis eum ejusque curam neglexerit. Etenim si mors talis foret, ut hominem ab omnibus liberaret, lucri vice malis hominibus reputandum foret mori, nimirum & à corpore simul, & cum animo ab ipsorum pravitate liberari. Nunc aurem posteaquã anima immortalis esse videtur, nullũ omninò aliud malorum ei fuerit effugium nec salus, quàm ut evadat simul quàm optima ac prudentissima. Anima enim nihil aliud habens, quàm institutionem educationemque, inferos adit. Quæ ipsa etiam plurimùm dicitur prodesse, vel lædere cum, qui mortem obierit statim in initio profectionis illuc institutæ. Præstantior quippe anima cum diis habitat, & circum circa cœlum profectionem suscipit, melioremque finem assequitur. Quæ autem injusta opera contigit, impioque opere atq; impietate oppleta fuit, ubi ad loca judicii subterranea venerit, æquam justamq; poenam consequitur. Quorum caussa omnia facienda sunt, ut intereà, dum vivimus, virtutis prudentiæque participes simus. Præmium etiam pulchrũ est, & spes magna. Quo-

ὅτι εἴπερ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος [ἐστιν], ἐπιμελείας [δὴ] δεῖται. οὐχ ὑπὲρ τοῦ χρόνου τούτου [μόνου], ἐν ᾧ καλοῦμεν τὸ ζῆν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ παντός. καὶ κίνδυνος νῦν δὴ δόξειεν ἂν [μάλιστα] δεινὸς εἶναι, εἴ τις αὐτῆς ἀμελήσειεν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγή, ἕρμαιον ἂν ἦν τοῖς κακοῖς ἀποθανοῦσι, τοῦ τε σώματος ἅμα ἀπηλλάχθαι, καὶ τῆς αὐτῶν κακίας καὶ τῆς ψυχῆς. νῦν δὲ ἐπειδὴ ἀθάνατος φαίνεται οὖσα, οὐδεμίαν ἂν ἔτι αὐτῇ ἄλλην ἀποφυγὴν κακῶν, οὐδὲ σωτηρίαν πλὴν τοῦ ὡς βελτίστην τε καὶ φρονιμωτάτην γενέσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔχουσα εἰς ᾅδου ἡ ψυχὴ ἔρχεται, πλὴν τῆς παιδείας τε καὶ σοφίας. ἃ δὴ καὶ λέγεται μέγιστα ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν τὸν τελευτήσαντα, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκεῖσε πορείας. ἡ μὲν γὰρ ἀμείνων ψυχὴ μετὰ θεῶν οἰκεῖ, καὶ συμπορεύεται καὶ οὐρανοῦ βελτίονος καὶ λήξεως τυγχάνει. ἡ δὲ ἀδίκων ἔργων ἁψαμένη καὶ ἀνοσιουργίας πλησθεῖσα, καὶ ἀσεβείας εἰς τὰ ὑπὸ γῆν δικαιωτήρια ἐλθοῦσα, δίκας τε προσπαύουσα μεγάλας τίνει. ὧν δὴ ἕνεκα χρὴ πᾶν σπουδὴν ποιεῖσθαι, ὅπως ἀρετῆς καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίῳ μεταλήψεσθε. καλὸν γὰρ τὸ ἆθλον, καὶ ἐλπὶς

πὶς

πὶς μεγάλη. καὶ τούτων δὴ ἕνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῆ ἑαυτὲ ψυχῆ ἀνδρα, ὅς τις ἐν τῆ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἡδονὰς τὰς περὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸν κόσμον εἶναι χαίρειν, ὡς ἀλλοξίους τε ὄντας, καὶ πλέον θάτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐπιτηδεύσει τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοξίῳ, ἀλλὰ τῆ ἑαυτῆς κόσμῳ, σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη, καὶ ἀνδρία, καὶ ἐλευθερία καὶ ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει τὴν εἰς ᾅδου πορείαν, ὡς προῃρημένος ὅταν ἡ εἱμαρμένη καλεῖ. τούτων δὴ οὖν οὕτως ἐχόντων, οὐ χρημάτων δεῖ ὅλως μελεῖσθαι, ὅπως ἔσται ὡς πλεῖστα, οὐδὲ δόξης καὶ τιμῆς, ἀλλὰ φρονήσεως καὶ ἀληθείας, καὶ τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσται. οὐ γὰρ δι' ἃ πλείστου ἄξιον περὶ ἐλαχίστου ποιεῖσθαι· τὰ δὲ φαυλότερα περὶ πλείονος, οὔτε σωμάτων ἕνεκα ὅλως μελετᾶν, εἴπερ χρημάτων δεῖ πρόνοιαν, δεῖ οὕτως σφόδρα, ὡς τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς ἀρίστη ἔσται, ἡ γὰρ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα, καὶ τἄλλα ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις πάντα, ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ἓν τι δὲ τοῦτο διανοεῖσθαι δεῖ ἀληθὲς, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖται

rum gratia hominem decet forti animo audere, ut animi sui curam fuscipiat, quicumque in hac vita reliquis quidem voluptatibus corporis mundiq́ue valedixit, tanquam alienis, & alterutrum altiùs euehere studeat pluriſq́ue efficere. Illis verò, quæ circa discendum versantur, pluſculum & studuit, & postquam animum exornavit non alieno, sed suo proprio ornatu temperantia scilicet & justitia, itemq́; fortitudine, libertate & veritate, ita exspectat iter versus inferos, tanquam profecturus cùm vocat fatum. Itaque cùm hæc ita se habeant, pecuniarum cura habenda non est, quemadmodũ erit, ut plurimùm, neque gloriæ & honoris: sed prudentię & veritatis animiq́ue, ut is quàm optimus exsistat. Non enim ea minimi facere addecet, quæ maximo digna sunt: quæ verò deteriora sunt, contrà plurìs æstimare. Itaque nec corporum prius curam par est habere, neque pecuniarum, saltem non ita vehementer illorum curam habere convenit, quàm animi, ut is quàm optimus exsistat. Neque enim ex pecuniis virtus, sed ex virtute pecuniæ gignũtur, aliaq́; bona mortalibus omnia, cùm publicè, tum privatim contingunt. Hoc unum igitur verum cogitandum est, non eventurum viro bono ullum malum tam viventi, quàm mortuo. Neque negliguntur hujus vi-

ri res abdiis immortalibus. Itaque ad ipsum omnia bona suspensa & conversa sunt, quæ ad felicitatem ferunt, & qui eum hoc quàm propinquissimè coit, hic quàm felicissimè vitam suam traduxerit. Talia ferè & ab hisce isthæc hortationis ad sapientiæ studiũ argumenta sunto.

ὑπὸ θεῶν τὰ τούτων πράγματα. ὥστε εἰς αὐτὸν διανηχθῆναι πάντα τὰ ἀγαθὰ, τὰ εἰς εὐδαιμονίαν φέροντα, καὶ ὁ τυγχάνων ἐγγύτατα παρακαθεύδοντος, οὗτος ἂν μάλιστα μακαριώτατα διαζήσειεν. τοιαῦτα ἔστω καὶ ἀπὸ τούτων ὅτι εἰς φιλοσοφίαν προτροπὴν ἔφοδοι.

CAP. XIIII.

OPortet autem etiam à vita eorum virorum, qui principes, & quasi capita fuerunt in Philosophia, exorsos deinceps præceptis Pythagoreorum adhortationem instituere. Tales enim ab primis annis, primum quidem omnium neque viam, quæ in forum ducit, neque locum, ubi judicium exerceatur, vel buleuterium ac curia, aliúdve publicum urbis concilium & consessus sit, norunt. At leges & decreta judiciorũ, seu verbis pronunciata seu scripto comprehensa nec inspiciunt, nec audiunt. Studia verò & contentiones sodalitatum populi ad magistratus invadendos, item conventus, convivia, commessationesq; unà cum tibicinis & lascivis fœminis ne per somnium quidem facere aggrediuntur. Porrò bene ne an malè quid in urbe se habuerit, vel etiam malum aliquod ab majoribus tam viris, quàm fœminis profectum sit, hoc magis eos fugit, quàm quot sint aquæ, ut vulgo dicitur,

Κεφ. ιδ.

ΔΕΙ δὲ καὶ ἀπὸ βίου τῶν κορυφαίων ἐν φιλοσοφίᾳ ἀνδρῶν ἐποιένως ταῖς Πυθαγόρου ὑποθήκαις προϊόντα ποιεῖσθαι τὴν προτροπήν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι σοῦ ἐκ νέων, πρῶτον μὲν εἰς ἀγορὰν οὐκ ἴασιν τὴν ὁδὸν, οὐδὲ ὅπου δικαστήριον ἢ βουλευτήριον, ἢ τὸ κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον. νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα λεγόμενα ἢ γεγραμμένα, οὔτε ὁρῶσιν, οὔτε ἀκούουσι. σπουδαὶ δὲ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς, καὶ συνόδοι, καὶ δεῖπνα, καὶ σὺν αὐλητρίσι κῶμοι, οὐδὲ ὄναρ πρᾶξαι προσίσταται αὐτοῖς. ΕΙΤ' δὲ ἢ καλῶς ἢ ἑτέρως τι γέγονεν ἐν πόλει, ἤ τι τῶν κακῶν ὄζει καὶ προγόνων γένους, ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν μᾶλλον αὐτοῖς λέληθεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμε-

νοι

νοι χόες. ἢ ταῦτα πάντ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οἶδεν. οὐδὲ γὰρ αὐτῷ ἀπέχεται τῶ εὐδοκιμεῖν χάριν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα μόνον ἐν τῇ πόλει κεῖται αὐτῷ καὶ διατρίβει. ἡ δὲ διάνοια ταῦτα πάντα ἡγεμαίνη σμικρὰ, καὶ οὐδὲν ἀτιμάζουσα, πασῶν φέρεται, κατὰ Πίνδαρον, τάτε γᾶς ὑπένερθε καὶ τὰ ἐπίπεδα, γεωμετροῦσα οὐρανοῦ τε ὕπερ ἀστρονομοῦσα, καὶ πᾶσαν πάντα φύσιν ἐρευνωμένη τῷ ὅλων ἑκάστου ὅλου. εἰς τι τῷ ἐγγὺς οὐδὲν ἑαυτὴν συγκαθεῖσα. ὥσπερ δὴ καὶ Θαλῆν ἀστρονομοῦντα καὶ ἀναβλέποντα, πεσόντα εἰς φρέαρ Θρᾷττα τὶς ἐμμελὴς καὶ χαρίεσσα θεράπαινα διαπομπεῦσαι λέγεται. ὡς τὰ μὲν ἐν οὐρανῷ σπουδοίτο εἰδέναι, τὰ δὲ ὄπισθεν ἀπ' καὶ ποδὸς πόδας, λανθάνοι αὐτόν. ταυτὸν δὲ ἀρκεῖ σκῶμμα ἐπὶ πάντας, ὅσοι ἐν φιλοσοφίᾳ διάγουσι. τῷ γὰρ ὄντι τὸν τοιοῦτον, ὁ μὲν πλήσιον καὶ ὁ γείτων λέληθεν, οὐ μόνον ὅτι πράττει, ἀλλ' ὀλίγου καὶ εἰ ἄνθρωπός ἐστιν, ἢ τι ἄλλο θρέμμα. τί δὲ ποτ' ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ τί τὴν τοιαύτην φύσιν προσήκει διαφέρον τῷ ἄλλων, ἢ ποιεῖν ἢ πα-

maris κόες vel fluctus. Atque hæc omnia etiã nescire sese, nescit. Neq; .n. hisce rebus ideò abstinet, ut vulgo sibi bonum nomen paret atque laudetur; sed verè ejus corpus solum in civitate populóque versatur atque agit: at mens & animus hæc omnia parui ducens, ac, veluti nulla omnino sint, æstimans, per omnes mundi partes, iuxta Pindarum, volitat, & quæ subter terram, quęque supra sunt, dimetiens, cœlósq; supernè & astra contemplans, atq; universam sigillatim rerum naturam scrutãbunda perlustrãs: ad ea autem quæ propè sunt, nulla ratione se ipsam demittens & accommodans. Quemadmodum etiam Thaletem syderibus intentum, oculosq; cœlum versus tollentem, in puteum prolapsum, Thrax scita adeoque gratiosa ac lepida quædam ancilla conviciata perhibetur, eum, quæ in cœlo essent, cupidè scire appetere, quæ verò proxima & ante se, quasique ad pedes essent, ea ignorare. Idem dicteriũ sufficit, quod in omnes, qui ætatem in Philosophiæ studio terunt, stringatur. Revera enim talem hominẽ latet, non modò quid agat ejus proximus & vicinus: verùm etiam parum abest, quin ignoret, homo ne sit, an verò aliud aliquod brutũ pecus. Quid autem homo sit, & quid tali naturæ congruat, cæteris maximè præstans, vel ad faciendum, vel perpe-

tiendum & indagat, & ſtudiosè adeoque operosè perſcrutatur. Quinimò talis aliquis, ſi ſigillatim publicè privatimque cum hominibus agens cogatur in judicio, vel etiam alibi, de rebus quæ ante pedes ſunt, quæque in oculos incurrunt, diſſerere, riſum præbet non modò Thracibus ancillis: verùm etiã reliquę turbæ præ imperitia tum in puteos, tum in nullam non aporiam dubitationemque incidens, ac gravis impudentia quædam ſuſpicionem præbet ſtoliditatis & amentiæ. Enimverò & in conviciis conſectandis ipſe nihil habet, quo quenquam laceret. Quippe neſciens nullum ullius malũ, eò quòd in ea re exercitatus non ſit, quare animi ambiguus ridiculus videtur. Quin & in laudibus & magnificis elogiis, quibus alii homines extolluntur, non fictè ſimulatéque, ſed verè ridens, palam deprehenſus nugator eſſe videtur. Cùm enim tyrannus vel rex laudatur, unum aliquem ex paſtoribus, veluti ſubulcum, oviúmve paſtorem, vel aliquem bubulcum ſe audire cenſet, qui fœlix fortunatuſque prædicetur, quòd permultum lactis mulgeat. Cæterùm exiſtimat eos difficilius moroſiuſq; & inſidioſius cùm paſcere, tum etiam mulgere, quàm paſtorculi & paſcant & mulgeant illa animalia. Ruſticum verò craſſumque & imperitum hominem præoccupa-

χειν, ζητεῖ τὸ καὶ πρᾶγμα τ' ἔχει διαρθρώμενος. τοι γάρ τοι ἰδίᾳ τε συγγενόμενος ὁ τοιοῦτος ἕκαστος, καὶ δημοσίᾳ, ὅταν ἐν δικαστηρίῳ, ἢ που ἄλλοθι ἀναγκαθῇ περὶ τῶν περὶ πόδας, καὶ τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς διαλέγεσθαι, γέλωτα παρέχει οὐ μόνον Θραττίαις, ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, εἰς φρέατά τε ἅμα πάσας ἀπορίας ἐμπίπτων ὑπ' ἀπειρίας. καὶ ἀναισχυντίᾳ δεινὴ δόξαι εὐηθείας παρεχομένη. ἐν τε γὰρ ταῖς λοιδορίαις, ἴδιον ἔχει οὐδὲν οὐδένα λοιδορεῖν, ἅτ' οὐκ εἰδὼς κακὸν οὐδὲν οὐδενὸς, ἐκ τοῦ μὴ ἐμμελετηκέναι. ἀπὸ τῶν οὖν γελοῖος φαίνεται. ἔν τε τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς τῶν ἄλλων μεγαλοψυχίαις, οὐ προσποιήτως, ἀλλὰ τῷ ὄντι γελῶν, ἐνδηλος γιγνόμενος ληρώδης δοκεῖ εἶ. Τύραννόν τε γὰρ ἢ βασιλέα ἐγκωμιάζόμενον, ἕνα τῶν νομέων, οἷον τῶν συβωτῶν ἢ ποιμένα, ἤ τινα βουκόλον ἡγεῖται ἀκούειν ἐπὶ δαιμονιζόμενον πολὺ βδάλλοντα γάλα. δυσπολώτερον δὲ ἐκείνων ζώων καὶ ἐπιβουλότερον ποιμαίνειν τε, καὶ βδάλλειν νομίζει αὐτούς. ἀγροῖκον δὲ καὶ ἀπαίδευτον ὑπ' ἀφε-

λείας

λίας, οὐδὲν ἧττον τῶν νομέων τὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίγνεσθαι, οἷον ἐν ὄρεσι τὸ τεῖχος περιβεβλημένον. γῆς δὲ ὅταν μυρία πλήθεα, ἢ ἔστι πλείω ἀκούσῃ, ὡς τις ἄρα κεκτημένος, θαυμαστὰ πλήθει κέκτηται, σμικρὸν δοκεῖ ἀκούειν εἰς ἅπασαν σιωθὼς τὴν γῆν βλέπειν. τὰ δὲ δὴ γένη ὑμνεόντων, ὡς ἡγεμονίδης τις ἕπτα πάππους πλουσίους ἔχων διαρρέοι, πανδαπτίην ἀμβλὺν καὶ ἐπὶ σμικρὸν ὁρώντων ἡγεῖται τὸν ἔπαινον; τοῦτο ἀπαιδευσίας οὐ δυναμένων εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ βλέπειν, οὐδὲ λογίζεσθαι ὅτι πάντων καὶ φυγόντων μυριάδες ἑκάστῳ γεγόνασιν ἀναρίθμητοι, ἐν αἷς πλούσιοί τε καὶ πένητες καὶ βασιλῆς, καὶ δοῦλοι, βάρβαροί τε καὶ Ἕλληνες πολλάκις μυριοι γεγόνασιν ὄχλοι. ἀλλ' ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι καταλόγῳ προγόνων σεμνυνομένων, καὶ ἀναφερόντων εἰς Ἡρακλέα τὸν Ἀμφιτρύωνος, ἄτοπα αὐτῷ φαίνεται τῆς συμπεριλογίας. ὅτι δὲ ἀπ' Ἀμφιτρύωνος ὡς τὰ δίνω πέντε καὶ εἴκοσι. τοιοῦτος ἦν οἷα συμβαίνειν αὐτῷ τύχῃ, καὶ ὁ πεντηκοστὸς ἀπ' αὐτοῦ γελᾷ, οὐ

tione & rerum ſuarum attentione non minus illis paſtoribus, talem eſſe neceſſe eſt mœnibus cinctum, ſicuti illi in montibus loculamento caulaq; cinguntur. Cùm verò audierit aliquē eſſe, qui terræ decem milia jugerum, vel amplius etiam poſſideat, coq; copia admirabilia habeat, valde exigua ſeſe audire putat, univerſum terrarum orbem intueri ſolitus. Illorum verò, qui laudando celebrant familiarum ſplendorem, perinde ac ſi generoſus & nobilis ille ſit, qui ſeptem avos, cóſq; omnes re lauta oſtendere queat, omninò laudem reputat eorum, qui hebeti & tenero viſu præditi ſunt, præ imperitia non valentium in univerſitatem ſemper rematentem reſpicere, nec colligere unicuique multa milia avorum majorumque, & quæ numerari quidem nequeant, fuiſſe, in quibus tum divites, tum pauperes, reges & ſervi, barbari & Græci non rarò infiniti nulli non fuerint. Verùm quod quinq; & viginti majores enumeret, qui glorientur & genus referant ad Herculem illum Amphitryonis filium, ei prorſus ridicula nimiſque tenuis commemoratio illa videtur. Quod autem ab Amphitryone jam inde capite viceſimus quintus talis futurſt, quemadmodum ei hæc fortuna contigit, ſitq; etiam vel quinquageſimus ab illo, hoc nimirum ridet, ut

qui

qui cum judicio rationis rem & expendere, & animi mẽte capti ac insensati molliciem dispellere nequeant. In hisce autem omnibus talis ab vulgo hominũ deridetur, partim quòd fastu & superbia laborare videatur: partim verò quod quę ante pedes & manifesta sunt, ignoret simul, & in nullis nõ ambigat. Cæterùm cùm ipse aliquem sursum, & ad res cœlestes traxerit, & quis voluerit ex hisce rebus excedere, in quîs ego te aliquo modo injuria affecero, aut tu me, ad considerationem tùm justitiæ tùm injustitiæ, & quid quodque eorum duorum sit, & quid ab aliis rebus omnibus, vel ab se mutuo differant, vel ex eo, num rex, qui permultum auri possidet, felix & beatus sit: vel de regno, summatimque de humana felicitate & miseria contẽplationem ingredi cupit, quales nam illæ sint, & quo pacto hominis naturę conveniat, illam quidem sibi comparare, hanc verò cane pejus & angue refugisse, de hisce, inquã, omnibus quũ necessariò cogetur rationem reddere, illum parvi animi hominem, acrem ac judicia frequẽtantem, rursum sanè talionem similem & equivalentem reddit. Nam ab excelso loco suspensus vertigine afficitur, & sublimis sursum contuens præ desuetudine, & graviter angens animique pendens & perplexus, adhæc barbarica sonãs risum non

δυναμένων λογίζεσθαί τε καὶ χαυνότητα ἀτεκτου ψυχῆς ἀπαλλάττειν. ἐν ἅπασι δὴ τούτοις ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῶν πολλῶν καταγελᾶται, τὰ μὲν ἀσαφῶς ἔχων ὡς δοκεῖ· τὰ δ' ἐν ποσὶν ἀγνοῶν τε καὶ ἐκόσοις δοκῶν. ὅταν δέ γε τίνα αὐτὸς ἑλκύσῃ ἄνω, καὶ ἐθελήσῃ τις αὐτῷ ἐκβῆναι, ἐκ τοῦ τί ἐγώ σε ἠδίκησα, ἢ σὺ ἐμὲ, εἰς σκέψιν αὐτῶν τῆς δικαιοσύνης τε καὶ ἀδικίας τί τε ἑκάτερον αὐτοῖν, καὶ τί τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀλλήλων διαφέρετον, ἢ ἐκ τοῦ εἰ βασιλεὺς εὐδαίμων κεκτημένος πολὺ χρυσίον, ἢ βασιλείας πέρι καὶ ἀνθρωπίνης ὅλως εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ἐπίσκεψιν, ποῖόν τι τυγχάνει, καὶ τίνα τρόπον ἀνθρώπου φύσει πρόσεστι τὸ μὲν κτᾶσθαι αὐτὸν, τὸ δὲ ἀποφεύγειν πάντων τούτων. ὅταν οὖν δέῃ λόγον διδόναι τὸν σμικρὸν ἐκεῖνον τὸν ψυχὴν, καὶ ἄφρονα καὶ δικανικὸν πάλιν καὶ τὰναντία ἀποδίδοσθαι. ἐν λογῳ τε γὰρ ἀφυΐᾳ πρεσβεύων, καὶ βλέπων μετέωρος ἄνωθεν ὑπὸ ἀπειρίας, ἀδημονῶν καὶ ἀπορῶν, βαρβαρίζων γέλωτα

τα Θράτλαις μὲν οὐ παρέχει, οὐδ' ἄλλῳ ἀπαιδεύτῳ οὐδενί. οὐ γὰρ αἰσθάνονται. τοῖς δὲ ἐναντίοις ἢ ὡς ἀνδραπόδοις ξαφῶσι πᾶσιν. οὗτος δὲ ἑκατέρου βίος τῆς ζωῆς, ὁ μὲν τοῦ ὄντως ἐν ἐλευθερίᾳ τε καὶ σχολῇ τεθραμμένου, ὃν δὴ φιλόσοφον καλεῖς, ᾧ ἀναμίσητον ὠήθης δοκεῖν, καὶ οὐδαμῇ ἄξιον, ὅταν εἰς δουλικὰ ἐμπέσῃ διακονήματα. οἷον στεμματόδεσμον μὴ ὀκνήσαντος συνδεδεσθαι, μηδὲ ὄψον ἡδύναι ἢ θῶπας λόγους. ὁ δ' αὖ τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα δυναμένου τοροῦς τε καὶ ὀξεῖ διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δὲ οὐκ ἐπισταμένου ὅτι δεξιὰ ἐλευθέρου, οὐδὲ γ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντος ὀρθῶς ὑμνῆσαι, θεῶν τε καὶ ἀνδρῶν εὐδαιμόνων βίον ἀληθῆ· οἶμαι δὲ οὖν εἰ πείθοιντο αἱ ἄνθρωποι τούτοις πλείονα ἂν εἰρήνην καὶ κακὰ ἐλάττω κατ' αὐτοὺς ἴσασιν. τὰ μὲν οὖν κακὰ οὐτ' ἀπολέσθαι δυνατόν. ὑπεναντίον γὰρ τι τῷ ἀγαθῷ αἰεὶ ἔξ ἀνάγκης. οὐτ' ἐν θεοῖς αὐτὰ ἱδρῦσθαι. τὴν δὲ θνητὴν φύσιν ἐκ τούτου τὸν

quidem Thracibus ancillis, neque alii cuiquam imperito præbet, (non enim illorũ sensu tanguntur, vel intelligentia præditi sunt) sed illis omnibus, qui præditi sunt intelligentia, & longè aliter quàm mancipia educati sunt. Atque hic utriusque vitæ modus & conditio est. Alter quidem hominis revera & in libertate & otio educati, quem Philosophum vocas. Cui vitio vertendum non est, ut videatur fatuus & nullius pretii esse, cùm casu ad servilia ministeria obeunda delatus fuerit. ut exempli gratia, qui stragulum in unam sarcinam colligare nesciat, neque opsonium condimento jucundum gratumque reddere, vel assentatorias orationes conficere possit. Alter verò modus hominis est, qui ejusmodi quidem omnia exactè celeriterq; confecta dare possit: sed dextrè, ut liberũ hominem decet, amicitiæ ignorat, neque etiam orationum concentu accepto, ritè veram tum deorum, tum hominum beatorum vitam cantu celebrare didicit. Existimo igitur, si hisce homines dicto audientes forent, pacem & majorem, & in mora ipsis mala fore. Itaque fieri nullo modo potest ut mala prorsùs pereant & amputentur. Etenim viro bono semper aliquid contrarium esse necesse est. Neque tamen in diis ea statuere convenit. Verùm naturam morti obnoxiam, atque

hunc locum neceſſariò circumeunt. Quamobrem etiam anniti oportet, ut hinc quàm citiſsimè illuc confugiamus. Fuga autem in eo ſita eſt, ut pro virili noſtra parte Deo ſimiles fiamus. Similitudo autem illa eſt, ut cum prudentia juſti ſimul & ſancti exſiſtamus. Sed enim iſtud haud ita facile eſt perſuaſu, non illorum cauſſa, ac plerique ajunt, malum eſſe fugiendum, ac virtutem ſequendam: horum gratia hoc quidem amplectendum, illud verò fugiendum eſſe; ne quo modo malus, ſed ut bonus & honeſtus eſſe videaris: ſanè namque ea ſunt, ut mihi videtur, vetularum, quod dicitur, deliramenta ac nugæ. Quod autem verum eſt, ad hunc modum dicimus. Deus nullo omninò modo injuſtus, ſed, ut ſic dicam, quàm juſtiſsimus eſt: nec quidquam ei ſimilius eſt, quàm ut quiſque noſtrum ſit quàm juſtiſsimus. De hoc verè dicendo, viri acies & gravitas, item q; vilitas, &, ut ſic dicam, nullitas ac imbellia ſeu mollicies concipiuntur. Etenim hujus cognitio ſapientia eſt & vera virtus. Ignorantia verò inſcitia & manifeſta pravitas. Reliquæ verò, quæ & potentiæ, & ſapientiæ videntur, in civilibus quidem facultatibus exſiſtentes odioſæ & moleſtæ, in artibus verò ſordidæ & illiberales ſunt. Injuſta igitur facienti ac impia loquenti, vel facienti,

τόπον περιτολεῖ ἐξ ἀνάγκης. διὸ δὲ πειρᾶσθαι χρὴ ἐνθένδε ἐκεῖσε φεύγειν ὅτι τάχιστα. φυγὴ δὲ ὁμοίωσις θεῷ κατὰ τὸ δυνατόν. ὁμοίωσις δὲ δίκαιον μὲν ὅσιον μετὰ φρονήσεως γίνεσθαι. ἀλλὰ γὰρ οὐ πάνυ τι ῥᾴδιον πεῖσαι, ὡς ἄρα οὐχ ὧν ἕνεκα οἱ πολλοὶ φασὶ δεῖν πονηρίαν μὲν φεύγειν, ἀρετὴν δὲ διώκειν. τούτων χάριν τὸ μὲν ἀληθέστατον, τὸ δὲ, οὐ, ἵνα δὴ μὴ κακὸς, ἀλλ' ἵνα ἀγαθὸς δοκῇς εἶ). ταῦτα μὲν γάρ ἐστι, ὁ λεγόμενος γραῶν ὕθλος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται. τὸ δὲ ἀληθὲς, ὧδε λέγομεν. θεὸς οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἄδικος, ἀλλ', ὡς οἷόν τε, δικαιότατος. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοιότερον οὐδέν, ἢ ὃς ἂν ἡμῶν αὖ φαίνηται ὅτι δικαιότατος. περὶ τούτου δὲ ἡ ὡς ἀληθῶς δεινότης ἀνδρὸς, καὶ ἡ οὐδένεια τὸ δ' ἀναυδρίαν. ἡ μὲν γὰρ τούτου γνῶσις σοφία δ' ἀρετὴ ἀληθινή. ἡ δὲ ἀγνοίαν, ἀμαθία καὶ κακία ἐναργής. αἱ δὲ ἄλλαι δεινότητές τε δοκοῦσαι καὶ σοφίαι, ἐν μὲν πολιτικαῖς δυνατείαις γιγνόμεναι φορτικαί· ἐν δὲ τέχναις, βάναυσοι. τῷ οὖν ἀδικοῦντι δ' ἀσέβειν λέγοντι ἢ πράττοντι μα-

μακρῷ ἀρείς ἔχει, τὸ μὴ συγχωρεῖν δεινὸν ὑπὸ πονηρίας εἶναι. ἀγαλλονται γὰρ τῷ ὀνείδει καὶ οἴονται ἀκούειν, ὅτι οὐ λίθροι εἰσὶ γῆς ἄλλως ἄχθη, ἀλλὰ ἄνδρες οἵους δεῖ ἐν πόλει τοὺς σωθησομένους. λεκτέον οὖν τἀληθὲς, ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον εἰσὶν οἷοι οὐκ οἴονται, ὅτι οὐχὶ οἴονται. ἀγνοοῦσι γὰρ ζημίαν ἀδικίας, ὃ δεῖ ἥκιστα ἀγνοεῖν. οὐ γάρ ἐστιν ἣν δοκοῦσι πληγαί τε καὶ θάνατοι, ὧν ἐνίοτε πάσχουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντες, ἀλλ' ἢν ἀδύνατον διαφυγεῖν. παραδείγματων γὰρ ἐν τῷ ὄντι ἐσόντων, τὸ μὲν θείου εὐδαιμονέστατον, τὸ δὲ ἀθέου ἀθλιωτάτου, οὐχ ὁρῶντες ὅτι σφόδρα ἔχει τὸ ἀθλιώτατόν τε καὶ τῆς ἐσχάτης ἀνοίας. λανθάνουσι τῷ μὲν ὁμοιούμενοι διὰ τὰς ἀδίκους πράξεις, τῷ δὲ ἀνομοιούμενοι. οὐδὲν οὖν φεύγουσι δίκην διδόντες τὸν εἰκότα βίον ᾧ ὁμοιοῦνται, καὶ ἐγὼ φημι ὅτι ἂν μὴ ἀπαλλάττωσι τῆς δεινότητος καὶ τοιαύτης πλάνης αὐτοὺς, οὐδὲν μᾶλλον ἐκ τοῦ παντὸς

longè satiùs, adeoque tutissimum fuerit nihil tribuere locúve dare suæ versutiç, ut ab improbitate victus audias. Exsultant enim probro, seque audire existimant, non se fatuos & insulsos, omninò esse, tellurisalioqui pondera: sed istiusmodi homines, quales esse in civitate oportet, qui Rempublicam sunt conservaturi. Verum igitur dicẽdum est, eos tanto magis esse illiberales, quales se non esse arbitrantur, eò quod non putent se tales esse. Ignorant enim injustitiæ damnum, quod minimè ignorare oportet. Nam damnum non est, quod existimant, verberibus contundi, ac morte denique affici, quæ non ratò perpetiuntur illi, qui nulla in re quenquam læserunt, sed quod fieri non potest, ut effugiãt. Etenim cùm in rerum universitate constituta sint exempla, alterum quidem divinum, quod omnium beatissimum est, alterum verò Deiomninò expers & prophanum, quod miserrimum non animadvertentes ita se rem habere, præstultitia extremaque amẽtia eos fugit, se ei propter injustas actiones similes esse, illi verò, cui similes esse volunt, dissimiles. Cujus quidem rei gratia poenas luent, vitam ducentes similem planè ei, cui se similitudine conformant. Quod tantum dicamus, eos, nisi ab illa versutia desistant, vita defunctos, locum illum, qui malorum

expers putúſque eſt, non accepturos, & malos hic ſemper habituros ſimilitudinem vitæ trãſactæ, dum cum malis vivẽt, ea, inquam, ſi dicamus, omninò ut moleſti & malitioſi dicent ſe deliramenta quædam & ab omni mente aliena audituros. Et ſanè dum faſtu ſupra modum turgidi ſe vehementer ſapere autumant, unum quid profectò ipſis uſuvenit, ut ſi privatim rationem eorum, quæ vituperant, & reddere, & accipere oporteat, velintq; maſculè ac fortiter multo temporis ſpacio diſputandi impetum ſuſtinere, neq; timidè & ignavè ſeſe fugæ mandare: tum etiam abſurdè deſinẽtes ipſimet ſibi non placent, & ſua propria dicta improbabunt, ac Rhetorica illa ſeu diſſerendi ars aliquomodo elangueſcit & extinguitur, ut nihil à pueris differre videatur. Iam ſi hæc ita ſe habent, & vita tum diuinior, tum beatior videtur hominum illorum, qui in Philoſophia ætatem agunt: nihil ſanè aliud faciendum eſt, quàm Philoſophiæ ſtudium generosè amplecti.

καθαρὸς τόπος οὐ δέξεται. ἐνθάδε δὲ τὴν αὐτοῖς ὁμοιότητα διαγωγῆς ἀεὶ ἕξουσι κακοὶ κακοῖς ξυμβιοῖς. ταῦτα δὲ ἡ παιδιά πᾶσιν, ὡς δεινοὶ μὲν φαυοῦργοι ἀνήκουστον τινὰν ἀκούσονται. μάλα δὲ ὑφηγκεν φρονοῦντες ἐν μέν τι αὐτοῖς συμβήσεται, ὅτι ἂν ἰδίᾳ λόγον δίκην δοῦναι τὴν καὶ δέξασθαι, περὶ ὧν ψέγουσι καὶ ἐθελήσουσιν ἀνδρικῶς ὀλὺν χρόνου ὑπομεῖναι, καὶ μὲ ἀνδρῶς φεύγειν, τό τε ἀτόπως τελευτῶντες οὐκ ἀρέσκουσιν αὐτοὶ αὑτοῖς, περὶ ὧν λέγουσι, καὶ ἡ ῥητορικὴ ἐκείνη ἕως ἀποκρύπτεται, ὥστε παιδίου μηδὲν διαφέρειν. Εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ὁ βίος διὰ τοῦτο τε εἴη καὶ εὐδαιμονέστερος φαίνεται τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διαγόντων, οὐδὲν ἄλλο χρὴ πράττειν, ἢ φιλοσοφίας ἐπιλαμβάνεσθαι ἡμᾶς.

CAP. XV.

POſt hæc tali quadam affectione tãquam effigie naturam noſtram adumbrabimus & exprimemus, tum de ratione bonæ inſtitutionis, tum de ruditate & imperitia. Hominem nanq; intuere tanquam in ſubterraneo domi-

ΚΕΦ. ιε.

ΜΕτὰ ταῦτα δὲ ἀναγκαῖον δεῖ τοίνυν καθ' ἕν τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε εὐεξίαν ἀπαθοῦς ὁλοκλήρου διαθρεῖν οἷόν τινα ἐν τῷ

σὺ σπηλαιώδει ἀναπεπταμένῳ πρὸς τὸ φῶς ἡ εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν ἀπ' ἄκρας τῆς σπηλαίας. ἐν ταύτῃ δὴ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς, καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν αὐτοὺς εἰς τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν. φῶς δὲ αὐτοῖς πρόσω ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καιόμενον ὄπισθεν αὐτῶν. μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς, καὶ τῶν δεσμωτῶν, ἐπάνω ὁδὸν παρ' ἣν ἴδοις τεῖχίον ὠκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑφ' ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν. ἔστι τοίνυν ὁρᾶν παρὰ τοῦτο τὸ τεῖχος, φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τινὰ παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τοίχου, καὶ ἀνδριάντας, καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα, καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων. ἆρ' οὖν οἴει ἡμᾶς ταῦτα καὶ τοὺς δεσμώτας τοιούτους ἔτι ὁμοίως ἡμῖν τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους μηδὲν ἄλλο τι τῶν ἀπ' ἀλλήλων οἴεσθαι ἂν ἢ τὰ παρακείμενα ἄλλους; πῶς γὰρ οὐκ εἰς τοὺς ἐναντίον τοῦ πυρὸς; εἰς τὸ καὶ ἀντικρὺ αὐτῶν τὸ σκιαζόμενον ἀπ' ἀλλήλων προσωπεῖον; εἰ δὲν ἄλλο. πῶς γὰρ εἰ ἀναγκασθεῖεν γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἀνωγμένας

cilio ſpeluncæ habente ſpeciem, quæ longum introitum habeat, patentem lumen verſus per univerſum ſpecus. In eo ab prima pueritia homines in vinculis detineri cruribus & cervicibus reuinctos. Ita ut illi maneant tales, quo prorſum, quæque ante pedes ſunt ſolùm proſpiciant, capita autem propter vinculum, quo aſtricti ſunt, circumagere & flectere nullo modo queant. Lux aũt, quã ignis ſupra caput & procul lucens atq; ardens ipſis facit, poſt tergũ ipſorum eſt. Porrò inter ignem illũ & vinctos ſupernè via eſt, ad quam vide parietẽ extructũ, quemadmodũ admirabilium prodigiorum authoribus ante oculos hominum ſepta ac tabulata objiciũtur, in quibus ſua admiranda populo proponunt ſpectanda. Preterea vide ad hunc parietem homines varia vaſa ferentes eminentia ſupra hunc parietem, ad hæc ſtatuas hominum aliaq; animalia tam lapidea, quàm lignea & variis modis fabrefacta, quẽadmodum veriſimile eſt. hoſce quidem, qui ea proferunt, palam eloqui, alios verò ſilentio premere. Abſurdam verò hanc imaginem, ac vinctos illos abſurdos finge nobis ſimiles eſſe. Nam illos primùm quidem de ſeipſis, & de ſe mutuo puta aliud aliquid vidiſſe, quàm umbras, quæ ab igne ipſis adverſo ſpectanæ accidũt. Nihil aliud. Quomodo enim ſi coacti fuerint in vita

capita tenere immobilia? Quid autem eorum, quæ circumferuntur, nonne omnia eodem se modo habent? Si igitur colloqui inter se mutuò & sermõe uti possent, an non putas eos, quæ præsentia esse videmus, nominibus exprimere? omninò necesse est. At enim quid si ex adversa parte carcerem echo & repercussus sonus compleret, quum præteriuntium aliquis locutus foret, putásne aliud aliquid eos existimare, quàm umbram pertransientem esse, quæ loquatur? Nihil aliud. Planè igitur istiusmodi nihil aliud existimarent verum esse, quàm rerum præparatarum umbras. Ita omninò se res habet. Considera igitur quopacto isti ab illis vinculis solvantur, & quonam remedio ab illa insania curentur, anne natura talia illis contingant. Quod si quis quam solutus ac liberatus ab illis vinculis etiam cõgatur confestim surgere ac cervicem circumagere atque incedere, tum etiam lucem versus oculos obtutúmq; attollere, ea, inquam, omnia si sibi facienda essent, dolore afficeretur, & propter splendores illa intueri non valeret, quorum tum umbras videbat: quidnam ipsum dicturum autumas, si quis ei dicat, ipsum tunc metas nugas vidisse? Nunc autem ipsis rebus, quæ vere sunt, cum paullò & propinquiorem esse, & rectiùs videre, cùm ad ea sit conversus, quæ ve-

μένοι τῶν ὄντων βίου; τί δὲ τῶν παραφερομένων οὐ ταυτὸν τοῦτο; εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἷοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῇ ἂν τὰ παρόντα αὐτοὺς νομίζειν ὀνομάζειν [illegible] ὁρῶμεν; ἀνάγκη. τί δ' εἰ καὶ ἡ χὼ τὸ δεσμωτήριον ἀπὸ τοῦ καθ' αὐτοὺς ἔχοι, ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγξαιτο. οἴει ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον, ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν; οὐδὲν ἄλλο. παντάπασι δὴ οὖν οἱ τοιοῦτοι οὐκ ἂν ἄλλό τι νομίζοιεν τὸ ἀληθὲς, ἢ τὰς τῶν σκευαζομένων σκιάς. πολλὴ ἀνάγκη. σκέψαι οὖν αὐτῶν λύσιν τε καὶ ἴασιν τῶν τε δεσμῶν καὶ τῆς ἀφροσύνης, οἵα τις ἂν εἴη, εἰ φύσει τοιάδε ξυμβαίνει αὐτοῖς· ὁπότε τις λυθείη καὶ ἀναγκάζοιτο, ἐξαίφνης ἐρίστασθαί τε καὶ περιάγειν τὸν αὐχένα καὶ βαδίζειν, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀναβλέπειν, πάντα δὲ ταῦτα ποιοῦντα ἀλγοῖ τε καὶ τὰς ἀστραπὰς οὐκ ἂν δύνηται καθορᾶν ἐκείνων, ὧν τότε τὰς σκιὰς ἑώρα· τί ἂν οἴει αὐτὸν εἰπεῖν, εἴ τις αὖ λέγοι, ὡς τότε μὲν ἑώρα φλυαρίας, νῦν δὲ μικρὸν ἐγγυτέρω τοῦ ὄντος καὶ πρὸς μᾶλλον ὄντα τετραμμένους ὀρθῶς

ἕκα

τερα βλέποι. καὶ δὴ καὶ ἕκαστον τῶν παρόντων δεικνὺς αὐτῷ, ἀναλαμβάνοι ἐρωτῶν ὅπου ῥίπτωσιν, ὅπ ὄντα αὐτὸ ἀπορεῖν ἢ ἂν ἐξ ἀνάγκης ἀεὶ τότε ὁρῶμενα ἀληθέστερα, ἢ τὰ νῦν δεικνύμενα; πάντως δήπου. ἐκεῖνα γὰρ εἰ πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς ἀναγκάζοι αὐτὰ βλέπειν, ἀλλεῖν τὰ ἂν τὰ ὄμματα, καὶ φεύγειν ἀποστρεφόμενον πρὸς ἐκεῖνα, ἃ δύναιτ' ἂν καθορᾶν, καὶ νομίζειν ταῦτα τῷ ὄντι σαφέστερα τῶν δεικνυμένων. εἰ δὲ ἐντεῦθεν ἕλκοι τις αὐτὸν βίᾳ διὰ τραχείας τῆς ἀναβάσεως, καὶ ἀνάντους ἕως ἀνίη, πρὶν ἑλκύσαι εἰς τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἆρ' οὐκ ὀδυνᾶσθαί τε ἂν καὶ ἀγανακτεῖν ἑλκόμενον, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τὸ φῶς ἔλθοι, αὐγῆς ἂν ἔχοιτα τὰ ὄμματα μεστά, ὁρᾶν οὐδὲν ἂν δύνασθαι τῶν λεγομένων ἀληθῶν. ὥστε ἐξαίφνης αὐτῷ πρὸς τὰ ἀλλοτρίας συνηθείας δεῖν οἶμαι δοκεῖν ἂν, εἰ μέλλοι τὰ ἄνω θεᾶσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς ἂν ῥᾷστα καθορᾶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὕδασι τὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἴδωλα. ὕστερον δὲ αὐτά, ἐκ δὲ τούτων τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ αὐτὸν ἂν τὸν οὐρανὸν νύκτωρ ἂν ῥᾷον θεάσαιτο, προσβλέπων τὸ τῆς ἀστέρων τε καὶ σελήνης φῶς, ἢ μεθ' ἡμέραν τόν τε ἥλιον καὶ τὸ τοῦ ἡλίου τελεώτατον δὴ οἶμαι τὸν ἥλιον

rius existunt. Adhæc si unumquémq; præteriuntium ei ostenderis, isque cogat interrogans respondere ea ita se habere: an non existimas eum ambigere simul & judicare ea, quæ tum videbãtur veriora esse, quàm quæ nunc ostenduntur? Ita sanè. Igitur si etiam eum cogat lumen ipsum intueri, & præ dolore oculorum, quo afficitur, & fugere ab illis aversum oculis ad ea, quæ videre possunt, eaque ducere reipsa manifestiora iis, quæ ostenduntur. Quod si hinc aliquis ipsum vi per ascensum asperum & præruptum traheret, nec remitteret priùs, quàm in lumen solis extraxisset, an non hoc ipsum malè habiturum, isque ideò graviter indignaturus esset, se ità rapi? Et cùm ad lumen pervenerit, tum oculos ejus splendore repletos habentem, omninò nihil eorum, quæ nunc vera dicuntur, videre posse? Itaque confestim, meo quidem judicio, opus fuerit, ut illis consuetudines objiciantur, si superna inspecturi sint. Et primum quidem umbras facilius intueatur: deinde in undis cùm hominum, tum reliquarum rerum simulachra. Posterius verò ipsa, atq; ex iis, quæ in cœlo sunt, ipsúmque etiam cœlum noctu facilius contemplabitur, aspiciens & syderum & ipsius lunæ lumen, quàm si interdiu & solem & solis lumen intueretur. Ad ultimum autem judico ipsum solem,

qualis

qualis est, per se non in aquis, neque aliena sede ejus, quæ apparebunt, imagines intueri & suspicere posse, sed per se in spa, qualis est, regione. Et post hæc de eo collegerit, ipsum solem talem esse, qui & horas seu tempora anni & annos præbeat, quique omnia, quæ in loco aspectabili sunt, moderetur & gubernet, atq; illorum omnium, quæ ipsi videbant, aliquo modo autor sit. Certum quippe & conspicuũ est, eum post illa tandem ad hæc venturum. Quid si ergo ipse memoria recolat primam habitationem, eamque, quæ ibi est, sapientiam, itémque eos, qui ibi tum simul erant vincti, an non existimas eum se quidem beatum reputare ob mutationem loci, illos verò miseraturum? Ita profectò censeo. Honores autem & laudes, si quæ ipsis mutuò tum exhibebantur, & virtutum præmia illi, qui acutissimè cerneret, transiuntia, simúlque in memoriam maximè reduceret, quęcumq; illis & priora & posteriora, quæque item progredi soleant, atq; ex hisce potentissimè ceu varicinio colligeret, quæ ventura essẽt, putáne eum summè ea expetiturum felicésque judicaturum eos, qui apud ipsos in honore habentur potentiáq; prædicti sunt? An ut sibi usu veniat illud Homericum,

Agricolæ ut malim alicui servire peragrum,
Ab quo vel tenui fiant mercede beati?

οὐκ ἐν ὕδασιν, οὐδ' ἐν ἀλλοτρίᾳ ἕδρᾳ φαντάσματα αὐτῶν, ἀλλ' αὐτὸν καθ' αὑτὸν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ δύνασθαι ἂν καθορᾶν καὶ θεᾶσθαι οἷός ὄστιν καὶ μὴ ταῦτ' ἂν ἤδη συλλογίζοιτο περὶ αὐτοῦ, ὅτι οὗτός ὄστιν ὁ τάς τε ὥρας παρέχων καὶ ἐνιαυτοὺς, καὶ πάντα διοικῶν τὰ ἐν τῷ ὁρωμένῳ τόπῳ. καὶ ἆρα ἂν σφεῖς ἐάσειεν, ὅστινα πάντων αἴτιος. δῆλον γὰρ, ὅτι ἐπὶ ταῦτα ἂν μόλοι ἐκεῖνα ἔλθοι. τὶ οὖν ἂν μεμνημένος αὐτὸν τῆς πρώτης οἰκήσεως, καὶ τῆς ἐκεῖ σοφίας, καὶ τῷ τότε ξυνδεδεμένῳ, οὐκ ἂν οἶει ἑαυτὸν μὲν μακαρίζειν τῆς μεταβολῆς, τοὺς δ' ἐλεεῖν; καὶ μάλα. τιμὰς δὲ καὶ ἔπαινοι, εἴ τινες ἦσαν ἐκεῖ τότε παρ' ἀλλήλων, καὶ γέρα τῷ ὀξύτατα καθορᾶν τὰ πρόσθεν καὶ ὕστερα καὶ μνημονεύειν μάλιστα ὅσα τε πρότερα αὐτῷ καὶ ὕστερα εἰώθει, καὶ ἅμα παρίοιεν. ἐκ δὲ τούτων δὴ δυνατώτατα δυνάμενον τὰ μέλλοντα, ἆρ' ἂν δοκεῖς ἐν αὐτοῖς ἐνθυμεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν, καὶ ζηλοῦν τοὺς παρ' ἐκείνοις τιμωμένους τε καὶ ἐν δυνατοῖς ὄντας; ἢ τὸ τοῦ Ὁμήρου ἂν πεπεῖσθαι, καὶ σφόδρα ἐθέλειν

ἀμάρτυρον εἶναι θητεύειν ἄλλῳ ἀνδρὶ παρ' ἀνήρῳ, καὶ ὅτι-

οὖν

οὖν ἂν πεπονθέναι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνα τε δοξάζειν, καὶ ἐκείνως ζῆν. οὕτως ἔγωγε οἶμαι, πᾶν μᾶλλον πεπονθέναι ἂν δέξασθαι, ἢ ζῆν ἐκείνως. καὶ τόδε δὴ ἐνόησον, εἰ πάλιν ὁ τοιοῦτος καταβὰς εἰς τὸν αὐτὸν θῶκον καθίζοιτο, ἆρ' οὐ σκότους ἀναπλεως χοὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξαίφνης ἥκων ἐκ τοῦ ἡλίου; μάλα γε. τὰς δὲ δὴ σκιὰς ἐκείνας πάλιν εἰ δέοι αὐτὸν γνωματεύοντα, διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀεὶ δεσμώταις ἐκείνοις, ἐν ᾧ ἀμβλυώττει πρὶν κατασῆναι τὰ ὄμματα, οὗτος δὲ ὁ χρόνος μὴ πάνυ ὀλίγος εἴη ἡ συνηθείας, ἆρ' οὐ γέλωτ' ἂν παρέχοι; καὶ λέγοιτο ἂν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀναβὰς ἄνω διεφθαρμένος ἥκει τὰ ὄμματα, καὶ ὅτι οὐκ ἄξιον οὐδὲ πειρᾶσθαι ἄνω ἰέναι, καὶ τὸν ὁπιχειροῦντα λύειν τε καὶ ἀνάγειν, εἴπως ἐν ταῖς χερσὶ δυνατὸν λαβεῖν, καὶ ἀποκτιννύναι ἂν σφόδρα γε. ταύτην τοίνυν τὴν εἰκόνα πρόσαπτέον ἅπασαν, ὦ φίλε Γλαύκων, τοῖς λεγομένοις· τὴν μὲν διὰ τῆς ὄψεως φαινομένην ἕδραν, τὴν τοῦ δεσμωτηρίου οἴκησιν ἀφομοιοῦντα· τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς, τὴν τοῦ ἡλίου δύναμιν, τὴν δὲ ἄνω ἀνάβασιν, καὶ θέαν

& quidvis potiùs perpeti, quàm illa opinari, eoque modo vivere. Sic & ego quidvis potiùs suscepturũ arbitror, ut perpetiar, quàm illo modo vitã ducere. Cæterùm & hoc expẽde, si talis rursum in idem antrum descenderit, ac considerit in eodem loco ac sede, in qua antè, an non repentè ex sole veniens, oculos tenebris repletos habitu rus est per omnem modum. Sin autẽ umbras illas eum discernentem contendere oporteat cum illis, qui semper vincti sunt, idque eo tempore, quo oculi cæcutiunt, antè quàm illi compositi, & acie sint præditi: an nõ hocce tẽpus, si admodum exiguum fuerit, & minus quàm consuetudo ferat, risum concitabit, deq; eo dicatur, ipsũ oculis corruptum, posteaquam ad superos ascendit, venire, & non esse operæpretium, neq; id operam dandam ullo modo, ut ab inferis quis conetur ad superos ascendere, eumque qui vinctum aliquem solvere, & sursum adducere annitatur, si quidem prehendi poterint in actu, confestim occidere. Omninò profectò occidendus ille sit. Hæc igitur imago universa abhibenda est, quàm sincerè vereq; iis, quę dicta sunt. Sedem quidẽ & fundamentum, quod per visum conspicuum est, carceris habitationi si compararis. Ignis verò, quod in ea est, lumen solis potentiæ, ascensum item ad superna, & specta-

culum eorum, quæ ſuperna ſunt aſcenſum animi ad locum, qui intelligentia percipitur, ſi itidem finxeris, à vero non aberrabis. Hæc autem honeſti forma, quæ & vix videri poteſt, in eo, quod animo cognoſcitur, hoc pacto vltima eſſe videtur. Quod ſi autē oculis comprehendatur, ratione colligendum eſt, eam omnibus omnium tum rectorum tum honeſtorum cauſſam eſſe. quippe quę in loco viſibili lumen, ejuſque dominum pepererit. Et in eo, quod mente & cogitatione complecti poſſumus, ipſa domina eſt, quæ veritatem mentemq; exhibeat. Hancque cernere oportere eum, qui vel publicè vel privatim prudenter & cum mente officium ſuum facturus eſt. Iam ſi hoc opus eſt bonæ inſtitutionis adoleſcentię, apprehendenda etiam eſt Philoſophia. Illis autem, quæ nunc videntur multis mortalium in primis ſtudio & laboribus acquirēda, ſuas res habere jubendum eſſe, tanquam non habentibus vllum, quod quidem probari mereatur, ad felicitatem momentum.

τῷ ἄνω τὴν εἰς τὸν νοητὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἄνοδον τιθεὶς, οὐχ ἁμαρτήσῃ τῆς ἀληθείας. αὐτὴ δέ σου ἔτω φαίνεται, ἐν τῷ γνωσθῆ τελευταίως ἡ τῷ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὁρᾶσθαι. ὀφθεῖσα δὲ συλλογισία ἐστὶ, ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὕτη ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία. ἔντε ὁρατῷ φῶς, καὶ τὸν πύτου κύριον τεκοῦσα, ἔν τε τῷ νοητῷ, αὕτη κυρία ἀλήθειαν & νοῦν παραχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτῃ ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ. Εἰ δὴ τοῦτο ἔργον ὅτι τῆς παιδείας, ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ φιλοσοφίας. τῷ δὲ νῦν δοκοῦντων ἐστὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι τοῖς πολλοῖς ἀφεῖσθαι ὡς οὐδεμίαν ἐχόντων εἰς εὐδαιμονίαν ῥοπὴν ἀξιόλογον.

CAP. XVI.

QVare ſi hæc vera ſunt de illis tale quid cogitandū & expendendū eſt. Inſtitutionē non eſſe talē, qualem eam nonnulli pronunciant. Ajunt autem ſe animo indituros eam, cui ſciē-

Κεφ. ις.

Ἔτι τοίνυν εἰ ταῦτα ἀληθῆ δεῖ νοῆσαι περὶ αὐτῆς τοιόνδε τι. τὴν παιδείαν οὐχ οἷόν τινες ἀπαγγελλόμενοι φασὶν εἶναι, τοιαύτην καὶ ἐστί. φασὶ δέ που ὄψιν ἐνοῦσαν ἐν τῇ ψυχῇ ἐπιστή-

μης

μης ἐντιθέναι, οἷον τυφλοῖς ὀφθαλμοῖς ὄψιν ἐντιθέντες. ὁ δὲ γε τοῦ λόγος σημαίνει ταύτῳ τὴν ἐνοῦσαν ἑκάστῳ δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ ὄργανον, ὃ καθαιρόμενός ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατὸν ἦν ἄλλως, ἢ ξὺν ὅλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φαεινὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω ξὺν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ἐκ τῆς γιγνομένου περιαγτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸν, ὃ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γίνεται ἀναβλέψαι θεωμένη. τοῦτο δ' εἶναι φαμὲν τἀγαθόν. τούτου τοίνυν αὐτῆς τέχνη ἂν εἴη περιαγωγῆς. τίνα τρόπον; ὡς ῥᾷστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τὸ ἐμποιῆσαι αὐτῇ τὸ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτὸ, οὐκ ὀρθῶς δὲ στρεφομένῳ, οὐδὲ βλέποντι, οἷ ἔδει τοῦτο διαμηχανήσασθαι. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι ἀρεταὶ καλούμεναι ψυχῆς, κινδυνεύουσιν ἐγγύς τι εἶναι τοῦ καθ' ἕξιν ὄντος· τὸ δὲ οὐκ ἐνοῦσαι πρότερον ὕστερον ἐμποιεῖσθαι ἔθεσί τε καὶ ἀσκήσεσιν. ἡ δὲ τοῦ φρονῆσαι, παντὸς μᾶλλον θειοτέρου τινὸς τυγχάνει. ὡς ἔοικεν ἕξει, ὃ μὲν δύναμιν οὐδὲν ἀπόλλυσιν. χρησίμου δὲ καὶ ὠφελίμου καὶ ἀχρήστου αὖ καὶ βλαβεροῦ γίγνεται. ἢ οὔπω ἐννενόηκας τὸν λεγόμενον

tia non inſit, quemadmodum ſi cæcis oculis viſum imponerent. Præſens verò oratio hanc cujuſque animo ineſſe vim potentiamq́; ſignificat, & inſtrumentum, quo quiſque addiſcit, veluti ſi oculus non valeret aliter, niſi cum univerſo corpore ſeſe ex loco obſcuro ad id, quod clarum lucidumq́ue eſt, vertere: ita cum vniverſa anima ab ipſa generatione velpotiùs ortu circumagendum eſſe, donec ad id, quod eſt, atque ad ejus, quod eſt illuſtriſſimum valeat contemplans tolerare. Hoc autem bonum honeſtumq́ue eſſe dicimus. Hoc igitur illius ars fuerit animi circumactionis. Quonammodo? ut quàm facillimè ſimul expeditiſſimeq́; convertatur, non ut illi viſum indat, ſed ut illo prædito, nec interim rectè converſo neque cernenti, quæ decebat videre, omnibus rationibus ac modis contendet. Reliquæ igitur, quæ animi vocantur virtutes, propè accedere videntur ad corporis virtutes. Nam cùm revera priùs non inſint in animo, poſteà conſuetudine & exercitatione cõparantur & induntur. Illa autem virtus, quæ prudentia vel ſapientia dicitur, præ omnibus maximè, uti videtur, divina eſt, quod vim quidem nunquã amittit. Ab ipſa verò circumductione utile & conducibile, rurſumq́ue inutile & noxium exſiſtit. An nondum expendiſti animulam eorum, qui dicun-

tur quidem mali, sed tamen sapientū, quàm ea acriter videat, quamque acutè perspiciat omnia, ad quę fuerit conversa, tanquam quæ malo hebetique visu nullo modo prædita: sed malitiæ servire coacta sit, ut quantò cernat acutiùs, tantò plura mala faciat? Quod si ab pueritia statim illud de tali natura ac ingenio radicitùs recisum fuerit, & circuncidantur etiam illa, quæ nativitatis sunt cognata ceu laminas plumbeas, quæ commessationibus, & id genus aliis voluptatibus ac edacitatibus deliciisque si agnatæ fuerint, ad inferna animi obtutum convertunt & deprimunt. Iam si ab illis recedens animus convertatur ad ea, quæ vera sunt, & hæc ipsa animula eorundem hominum illa acutissimè intuebitur & distinguet, quemadmodū & illa, ad quæ nunc conversa est. Nunc igitur, quando huc venimus, qualenam etiam sit philosophiæ opus & quàm efficax res, apparet, quantoque in pretio habenda sit, hinc omninò perspicuum exsistit. Nam avellere ortum & generationē ab animo, & perpurgare eam vim, quæ in illo potest ratiocinari, philosophiæ maximè cōpetit. Hic igitur vitæ modus optimus est, ut justitiā & universam virtutem exerceamus, & moriendo, hoc est, mortē meditando vivamus. Hunc ergo modū sequemur, si felicitatem verè cōsequi cupiamus.

των μὲν πονηρῶν, σοφῶν δὲ ὡς δεινὸν μὲν βλέπει τὸ ψυχάριον καὶ ὀξέως διορᾷ πάντα, ἐφ' ἃ τέτραπται, ὡς οὐ φαύλῳ ἔχον τὸ ὄμμα, κακία δὲ ἠναγκασμένον ὑπηρετεῖν, ὥστε ὅσῳ ἂν ὀξύτερον βλέπῃ, τοσούτῳ πλείω κακὰ ἐργαζόμενον; τοῦτο μὲν τι τὸ τῆς ἑαυτῆς φύσεως, εἰ ἐκ παιδὸς εὐθὺς κοπτόμενον περιεκόπτετο τὰς δ' ἡμέτερας ξυγγενείας, ὥσπερ μολυβδίδας, αἳ δὴ ἐδωδαῖς τε καὶ τοιούτων ἡδοναῖς τε καὶ λιχνείαις προσφυεῖς γιγνόμεναι, περὶ τὰ κάτω στρέφουσι τὴν τῆς ψυχῆς ὄψιν. ὧν εἰ ἀπαλλαγὴν περιστρέφετο εἰς ἀλήθειαν, καὶ ἐκεῖνα ἂν τὸ αὐτὸ τοῦτο ἡμῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὀξύτατα ἑώρα, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἃ νῦν τέτραπται. Νῦν οὖν δὴ ὁπότε ἐνταῦθα γεγόναμεν, καὶ τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον, ὁποῖόν ὄστι, φαίνεται, καὶ ὡς ὄστι τίμιον, αὐτόθεν ὄστι καὶ ἀδηλον. τὸ γὰρ περιαιρεῖν τὴν γένεσιν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκκαθαίρειν τὸ λογίζεσθαι δυνάμενον αὐτῆς ἐνέργειαν, μάλιστα αὐτῇ προσήκει. οὕτως οὖν ἄριστος βίος τὸ βίῳ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ὅλῃ ἀρετῇ ἀσκοῦντας ζῆν τεθνάναι. τούτῳ οὖν ἑπώμεθα, εἰ βουλοίμεθα ὄντως εὐδαιμονεῖν.

Κεφ.

Κεφ. ιζ.

ΕΙ δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λόγων, καὶ τῆς μύθων τῆς ἱερῶν τῆς τε ἄλλων καὶ τῆς Πυθαγορείων ὑπομιμνήσκειν τοὺς ἀκούοντας ταύτην τὴν αὐτὴν παράκλησιν, ἀρχώμεθα καὶ τούτου ἐντεῦθεν. ὀρθῶς λέγονται οἱ μηδενὸς δεόμενοι, εὐδαίμονες εἶναι, καὶ ὡς τῆς ἀπεράντους ἐχόντων τὰς ἐπιθυμίας, δυσβίοτος ὁ βίος. οὐ γάρ τοι θαυμάζοιμ' ἄν, εἰ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ἀληθῆ ἐν τοῖς δὲ λέγει, λέγων,

Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μὲν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δ' ζῆν;

Καὶ ἡμεῖς τῷ ὄντι τεθνᾶμεν, καὶ τὸ μὲν σῶμα ἔστιν ἡμῶν σῆμα. τῆς δὲ ψυχῆς τοῦτο, ἐν ᾧ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τυγχάνει ὂν, οἷον ἀναπείθεσθαι καὶ μεταπίπτειν ἄνω καὶ κάτω. καὶ τοῦτο ἆρα τὸν μυθολογοῦντα κομψὸς ἀνὴρ, ἴσως Σικελικός τις ἢ Ἰταλικὸς φαράγγων τῷ ὀνόματι, δυσβὸ τὸ πιθανόν τε καὶ πειστικὸν, ὠνόμασε πίθον τοὺς δὲ ἀνοήτους, ἀμυήτους. τῆς δὲ ἀνοήτων τοῦτο ψυχῆς, οὗ αἱ ἐπιθυμίαι εἰσὶ, τὸ ἀνόλεθρον ἀμοῦσον, καὶ οὐ τελε-

CAP. XVII.

QUod si autem & ab priscis tum sermonibus, tum etiam fabulis sacris cùm aliorum, tum etiam Pythagoricorum auditores commonefaciendi & hortandi sunt ad easdem præceptiones, & hanc rem inde occipiamus. Rectè dicuntur, qui nullius indigent, felices & beati esse, & illorum, qui cupiditates habent inexplebiles, gravem esse vitam. Neq; enim admirer profectò, si illis versibus Euripides vera esse ait, inquiens,

Quis novit, utrum vivere, mori sit: mori
Rursum, ingredi vitam?

Et nos revera mortui sumus. Ac corpus quidem nostrum sepulchrum est. Atque illa animi pars, in qua cupiditates sunt, eodem planè modo se habet, ac persuaderi simul, & recidere sursum & deorsum. Atq; hoc vir quidam cõmodus & scitus, Siculus fortasse aut Italicus, ex illo hominum genere, qui fabulas concinnant, hanc animi partẽ adducens, ad nomen propter suasionẽ & credulitatem (quod πιθανὸν & πειστικὸν Græcè dicitur) vocavit πίθον, id est, dolium, quòd persuasioni facilè aures præbent: insensatos verò, (ἀνοήτους) vocavit ἀμυήτους, id est, à sacris alienos & non initiatos. Horum verò profanorum partem illam animi, in qua sunt cupiditates, quæq; intemperans & incontinens est, & minimè so-

lida, assimilabat propter inexplebilē & insatiabilem cupiditatē dolio pertuso. Contrarium aūt hic plerisq; mortalib⁹ ostendit, ut eorum, qui apud inferos sunt, id, quod non videtur, dicens, hi profani homines sint miserrimi, atque aquam ferant pertuso in dolio, vel alio istiusmodi pertuso cribro. Enim verò cribrum, inquit quemadmodum dicebat is, qui ad me dicere solebat, animum esse. Animum autem insensatorum cribro assimilabat, quasi perforatum, utpote qui propter incredulitatem & oblivionem continere non valeat. Hęc omninò quidem alicui penè absurda sunt: interim quod volo tibi ostendere, demonstrant evidentissimè, quemadmodum transferendum sit vitę institutum, quod inexplebiliter & intemperanter se habet, in rationē vitæ, quæ moderata & decens, præsentibúsque semper satis superque contēta est, & persuadendum est beatiores esse temperantes intemperantibus. Agedum igitur & aliam dicam imaginem ex eodem, quo superior fuit prompta imago, gymnasio. Nam expende, num idem de utriusque vita, sobrii scilicet alicujus hominis, & intemperantis nepotis sentias, veluti exempli gratia, si duobus viris singulis multa essent dolia, & alteri quidem integra et incolumia ac plena essent, hoc vino, aliud melle, illud lacte, aliaque

νὸν, ὡς τετρημένος τὶν πίθος, δηλ τὴν ἀπληστίαν ἀπεικάσας. τοὐναντίον δὴ οὗτος τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ἐνδείκνυται, ὡς ἅρα ἐν ᾅδου τὸ ἀσιδὲς δὴ λέγων, οὗτοι ἀθλιώτατοί εἰσιν οἱ ἀμύητοι, καὶ φορῆσιν εἰς τετρημένον πίθον ὕδωρ, ἑτέρῳ τοιούτῳ τετρημένῳ κοσκίνῳ. τὸ δὲ κόσκινον ἄρα λέγει, ὡς ἔφη ὁ πρὸς ἐμὲ λέγων τὴν ψυχὴν εἶναι. τὴν δὲ ψυχὴν κοσκίνῳ ἀπείκασε τὴν ἅρα ἀνόητον, ὡς τετρημένην, ἅτε οὐ δυναμένην σέγειν δι' ἀπιστίαν τε καὶ λήθην. ταῦτα ἴσως μὲν ἔστιν ὑπό τι ἄτοπα δηλοῖ μὴν, ὃ ἐγὼ βούλομαί σοι ἐνδείξασθαι, ὡς χρὴ μεταθεῖν ἀπὸ τῆς ἀπλήστου καὶ ἀκολάστου ἔχοντος βίου ἐπὶ τὸν κοσμίως, καὶ τοῖς αἰὲ παροῦσιν ἱκανῶς, καὶ ἐγκρατοῦς ἔχοντα βίον, καὶ πειθεσθαι μᾶλλον μετρίους εἶναι τοὺς κοσμίους τῆς ἀκολάστου. φέρε δὴ οὖν καὶ ἄλλην εἰκόνα ἔστω ἐκ τοῦ αὐτοῦ γυμνασίου τὴν νῦν. σκόπει δὲ εἰ τοιόνδε σοι δοκεῖ περὶ τοῦ βίου ἑκατέρου τοῦ τε σώφρονος καὶ τοῦ ἀκολάστου, οἷον εἰ δυοῖν ἀνδροῖν ἑκατέρῳ πίθοι πολλοὶ εἶεν. καὶ τοῦ μὲν ἑτέρου ὑγιεῖς καὶ πλήρεις, ὁ μὲν οἴνου, ὁ δὲ μέλιτος, ὁ δὲ γάλακτος, καὶ ἄλλοι

λοι πολλοὶ πολλῶν. τάμματα δὲ πάνια καὶ χαλεπὰ ἑκάστου τούτων εἶν, καὶ μὴ πολλῶν πόνων καὶ χαλεπῶν ἐκποριζόμενα. ὁ μὲν οὖν ἕτερος πληρωσάμενος μὴ ποτὲ ἐπιχεύοι, μηδὲ τὶ φροντίζοι, ἀλλ' ἕνεκα τούτων ἡσυχίαν ἄγοι. τῷ δ' ἑτέρῳ τὰ μὲν τάμματα ὥσπερ καὶ ἐκείνῳ, δυνατὰ μὲν πορίζεσθαι εἶν. χαλεπὰ δὲ, τὰ δ' ἀγγεῖα τεθρυμμένα καὶ σαθρὰ, ἀναγκάζοιτο δ' ἀεὶ καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πιμπλάναι αὐτὰ, ἢ τὰς ἐχάτας λυποῖτο λύπας. ἆρα τοιούτου ὄντος τοῦ βίου, οὐκ ἔσται εὐδαιμονίστερος ὁ τοῦ κοσμίου, ἢ τοῦ ἀκολάστου. Ὁ μὲν γὰρ τῷ ὡς πλείστου ἐπιῤῥεῖν ἔχει τὸ εὐδαίμον, ἐν ᾧ πολλὴ ἀνάγκη καὶ τὸ ἀπὸν εἶναι, καὶ μεγάλ' ἄττα τὰ ξύμπαντα εἶναι ταῖς ἐκροαῖς. ὅπερ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἢ χαραδρειοῦ τινα βίον διαζῆν. ὁ δὲ ἀπληρωμένος εἰσάπαξ τῶν εἰκείων ἀγαθῶν ἀοτάρακτος ἀεὶ διαμένει πάντα τὸν χρόνον. τοιαύτη τίς ἐστιν ἡ μεγαλοπρεπὴς παράκλησις ἐπὶ τὴν τῆς ἀρετῆς ἐπιτήδευσιν.

multa multis aliis liquidis humoribus. Cujusque autem ex hisce dolii rari & difficiles inventu sint liquidi humores multisque & magnis laboribus comparabiles. Cæterùm virorū alter postquam illa implevit, nequaquam super infundat, nec illorum ullam amplius curam, sed illorum quidē causa quietem agat. Alteri verò illi humores, ut & ipsi quidem parabiles esse poterunt, sed tamen difficiles, quòd vasa perforata & putrefacta sint, semperque tam noctu, quàm interdiu dolia ipsa implere cogatur, vel extremis doloribus ac malis discrucietur. Itaque cùm talis utriusq; vita sit, an non felicior beatiorque vita ejus fuerit, qui moderatus & temperans est eo, qui immoderatus est juxta ac incontinens? Etenim cui quàm plurimùm influit, habet id, quod beatum est, in quo in primis necesse est, vitam etiam esse minimè vitalem, & perquàm magna foramina effluxionibus patere. quod nihil aliud est, quàm vitam aliquam Charadrii, hoc est, voraginis cujuspiam ducere, quæ nunquam expletur, quantumvis multum influat. At ille semel repletus propriis bonis semper permanet per omnem vitam sua sorte contentus. Talis est etiam hæc majoribus cōveniens addecensque ad virtutis studium adhortatio.

CAP.

CAP. XVIII.

HUic autem cognata est & alia accessio, quæ juxta rectā rationem ab iis, quæ manifestè in corpore apparent, ad ea, quæ sunt animi tum bona tum mala, transit, & ab malis quidem separat, & ab iis, quæ turpia sunt, abducit & quasi alienat nostram electionē ac voluntatem. Adhæc omni studio ac conatu hortatur, ut quæ honesta sunt amplectamur, nostrumque animum & cogitationem quocumque modo ad studia honestatis convertamus familiarémque reddamus. ut si, exempli gratia, corporis affectiones perpessionesque fugiendæ sunt, ut & morbi: multo nimirum prius utique, quæ animi sunt affectiones, fugiendæ erunt. Injustitia animi morbus exsistens res est, quæ habēti videri nequit. Et si corpus justa sua proportione cōstans perfruatur nostra animi perfectione, quum illud, quo vivimus, vitiosè se habeat secumque dissideat, rectè institui vita nullo modo potest. Transeamus autem etiam ad altera eodem modo. Quemadmodum enim corpora nostra ordine ornatuq; prædita, hoc est, officium suum facientia, optimè sese habent, contrà autem disturbata & officio non fungētia pessimè affecta sunt: ita animus quoq; turbatus & officio non fungens malè habebit: contra præclarè constitutus erit, cum

ΚΕΦ. ιη.

ΤΑΥΤΗΝ δ' ὀξὶ συγγενὴς ἑτέρα ἀλλαὶ ἔφοδος, ἥ καὶ ἀναλογίαν ἀπὸ τῶν ἐν τῷ σώματι φαινομένων ἐναργῶν, ἐπὶ τὰ τῆς ψυχῆς μεταβαίνουσα κακά τε καὶ ἀγαθά, καὶ τῆς μὲν κακῶν χωρίζουσα καὶ πρὸς τὰ αἰσχρὰ ἀλλοτριοῦσα τὴν προαίρεσιν ἡμῶν. τῆς δὲ ἀγαθῶν ἀντιλαμβάνεσθαι παρὰ φύσιν παρακελευομένη, καὶ πρὸς τὰ καλὰ οἰκειοῦσα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐξ ἅπαντος τρόπου, οἷον εἰ τὰ παθη τῶν σώματος φαυλὰ καὶ τὰ νοσήματα, πολὺ δήπου πρότερον τὰ τῆς ψυχῆς. ἡ ἀδικία νόσος οὖσα τῆς ψυχῆς ἀφόρητόν ὀξὶ τῷ ἔχοντι. καὶ εἰ τὸ σῶμα συμμέτρως διακείμενον ἀπόλαυσιν ἡμῖν τὴν τελειότητα τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐκεῖνο, ᾧ ζῶμεν, πλημμελῶς ἔχῃ, καὶ στασιάζῃ πρὸς ἑαυτό, οὐκ ἔστιν ὀρθῶς διαβιῶναι. μετίωμεν δὲ ἐπὶ θάτερα κατ' αὐτὴν ὁδόν. ὥσπερ γὰρ τάξεως καὶ κόσμου τὰ ἡμέτερα σώματα τυγχάνοντα, χρηστὰ ἂν εἴη, ἀταξίας δὲ μοχθηρά, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἀταξίας μὲν τυχοῦσα ἔσται πονηρά. χρηστὴ δὲ ἡ τάξεως καὶ κόσμου τινὸς ἐπιλαβοῦσα. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ σώματός ὀξὶ μοι δοκεῖ τοῦ

ὃν

ἐκ τῆς τάξεώς τε καὶ κόσμου γιγνομένῳ, ὑγίεια, ἰσχύς. ἐπὶ δὲ αὖ τοῦ ἐν τῇ ψυχῇ ἐγγιγνομένου ἐκ τῆς τάξεως, καὶ τοῦ κόσμου νομιζόμενος καὶ νόμος ὄνομα κεῖται. ὥσπερ γὰρ δὴ ταῖς τοῦ σώματος τάξεσι τὸ ὑγιεινὸν ἀποδίδομεν, ἐξ οὗ ἂν ἐν αὐτοῖς ὑγίεια γίνηται καὶ ἄλλη ἀρετὴ τοῦ σώματος, οὕτω δὴ ταῖς τῆς ψυχῆς κοσμιότησιν ὁ νόμος λέγεται, ὅθεν καὶ νόμιμοι γίγνονται καὶ κόσμιοι καὶ τοῦτό ἐστι δικαιοσύνη τε καὶ σωφροσύνη. οὗτοῦν ἐκεῖνοι, οἷς τιμέλει ἑαυτῶν ψυχῆς, πρὸς ταῦτα βλέποντες, καὶ τοὺς λόγους προσοίσουσι ταῖς ψυχαῖς, οὓς ἂν λέγωσι καὶ τὰς πράξεις ἅπασας, καὶ ἆρον ἐάν τι διδῶσι, δώσουσι, καὶ ἐάν τι ἀφαιροῦνται, ἀφαιρήσονται. πρὸς τοῦτο ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχοντες, ὅπως ἂν αὐτοῖς δικαιοσύνη μὲν ἐν ταῖς ψυχαῖς γίγνηται, ἀδικία δὲ ἐκπολλάττηται, καὶ ἡ ἄλλη ἀρετὴ ἐγγίγνηται. κακία δὲ ἀπέστω. τί γὰρ ὄφελος σοὶ πολλὰ καὶ καλὰ μύσαντι, ἢ μοχθηρῶς διακειμένῳ, ἢ σιτία πολλὰ διδόναι, καὶ ποτὰ ἡδέα, ἢ ἄλλο ὁτιοῦν, ὃ μὴ δύναιτ' ἂν ὠφελεῖν. ἆρ' ὅτι πλέον ἢ τὸ ἴσον κακὸν ἢ ὀλίγῳ ἧττον οὐ λυσιτελεῖ μὴ μοχθηρίας σώματος ζῆν ἀνθρώπου. ἀνάγ-

ordinis & officii est alicujus particeps. Itaque cùm in corpore tale aliquid accidit, ex ordine & ornatu legitimaque ejus functione nomen exsistit, dicitur-que sanitas & robur. Rursum cùm in animo aliquid exsistit, ex ordine ornatuque nomen impositum est, legale & lex. Quemadmodum enim in ordinatis illis functionibus corporis id, quod salubre est, attribuimus, ex quo in ipso corpore sanitas exsistit, atque alia corporis virtus: sic in animi ornamentis lex dicitur, unde etiam legitimi fiunt & ornati. Hæc autem sũt justitia simul & temperantia. Illi igitur, quĩ curam habent aliquam animi sui ad hæc respicientes, etiam animis quascumque dicunt orationes omnesque actiones afferent, & si aliquod dederint munus, illud dabunt, & si aliquid auferunt, ablaturi sunt. Ad hoc semper animum intentum habentes, ut illorum justitia quidẽ in animis hæreat: injustitia verò recedat, aliaque virtus subeat. Malitia autem & vitium eant in malãrem. Quid enim proderit corpori ægro praveque affecto vel cibos multos dare, & jucundissimos vel potus, vel alia, quæcumque eos non juvent? Quandoque majus vel contra minus, juxta æquam rationem ea sunt. Existimo namque homini non expedire, ut vivat corpore pravis humoribus infecto. Nam ita necesse est etiam pravè

vivere. Enimverò medici ut plurimũ cupiditates repleri, veluti qui fame premuntur, ut quantum volunt, ciborum capiant, vel qui sitiunt, itidem ad saturitatem bibant, modo quidem sani fuerint, sin autem ægri fuerint, ut unoverbo dicamus, nullo modo quãtum aveant, impleri sinunt. Itidem in rebus animi se res habet, quamdiu illius constitutio prava adeoque insulsa atq; intemperans, injusta & impia est, animus ab cupiditatibus arcẽdus nec iis permittendus erit, sed ea facienda sunt, quibus ille melior reddatur, nihil enim ipso præstabilius est animo. Itaque arcere est ab iis, quæ desideres punire, pœna affici. Atqui animo satius est nulla pœna affici, quemadmodum plærique autumant, & temperantem moderatumq; esse multis modis melius est eo, qui nullo ornatu nulloque ordine præditus est. Quare omnipò ante cõtrarios habitus justitia & temperantia exercenda est. Atq; illud quidem nobis ita se habeat.

καὶ γὰρ οὕτως ἡ ζῆν μοχθηρῶς, οὐκ οὖν ἡ τὰς ὀλιθυμίας ἀποπιμπλάναι, οἷον σιτίων τα φαγεῖν, ὅσον βούλεται, ἢ διψῶντα πιεῖν. ὑγιαίνοντα μὲν ἐῶσιν οἱ ἰατροὶ ὡς τὰ πολλὰ, κάμνοντα δὲ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδέποτε ἐῶσιν ἐμπιπλᾶσθαι. ὧν ἐπιθυμεῖ. ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ ψυχὴν ὁ αὐτὸς τρόπος. ἕως μὲν ἂν πονηρὰ ᾖ ἀνόητός τε οὖσα καὶ ἀκόλαστος καὶ ἄδικος καὶ ἀνόσιος, εἴργειν αὐτὴν δεῖ τῆς ἐπιθυμιῶν καὶ μὴ ἐπαφιέναι, ἀλλ' αὐτὰ ποιεῖν, ἃ ἂν ποιοῦν βελτίων ἔσται. οὐ γὰρ ἄμεινον τῆς ψυχῆς. οὐκοῦν τὸ εἴργειν ἐστὶν ἐφ' ὧν ἐπιθυμεῖ κολάζειν τὸ κολάζεσθαι. καὶ δὴ καὶ τῇ ψυχῇ ἄμεινόν ἐστιν ἡ ἀκολασία, ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται καὶ τὸν κόσμιον εἶναι, καὶ τεταγμένον πρόσχει τὸν ἀκόσμητόν τε καὶ ἀτάκτως, ὡς ἐξ ἁπαλοῦ τρόπου τὴν δικαιοσύνῃ καὶ σωφροσύνῃ ἐς αὐτὸν πρὸ τοῦ ἐναντίου ἕξιν. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν οὕτως ἐχέτω.

CAP. XIX.

POterit verò etiã aliquis sigillatim ab illis bonis, quæ animi propria sunt, ad suum propositum facientia insuper narrationem instituere, ostendẽs id, quod in ipsis bonis perfectum & felicitatis proprium est. Quanto enim anima corpore præstantior est, tanto

Κεφ. ιθ.

Δύναιτο δ' ἄν τις καὶ καθ' ἰδίαν ἕκαστον τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀγαθῶν ἐπιξελθεῖν τῷ προκειμένῳ, δεικνύων αὐτῷ τὸ τέλειον, καὶ κύριον εὐδαιμονίας. ὅσῳ γὰρ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος προέχει, τοσούτῳ μᾶλ-

μᾶλλον καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ὑπερέχει. καὶ τὰ μὲν τοῦ σώματος ἔσται εὐπρέπειαν, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς τίμια καὶ σεμνά. καὶ τὸ ἀγαθὸν οὖν καὶ τὸ αὐτό ἐστιν, ὅπερ τὸ ἡδύ. ἕνεκα τοῦ ἀγαθοῦ ἕνεκα πρακτέον τὸ ἡδύ, οὐ τὸ ἀγαθὸν ἕνεκα τοῦ ἡδέος. ἡδὺ δὲ ἔξεστιν, οὗ παραγινομένου ἡδόμεθα. ἀγαθὸν δὲ, οὗ παρόντος, ἀγαθοί ἐσμεν. ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί τε ἐσμὲν καὶ ἡμεῖς καὶ τἄλλα πάντα, ὅσα ἀγαθά ἐστιν ἀρετῆς τινος παραγιγνομένης. ἀλλὰ μὴν δὴ ἥγε ἀρετὴ ἑκάστου καὶ σπεύους καὶ σώματος καὶ ψυχῆς αὖ καὶ ζώου παντὸς, οὐ τῷ εἰκῇ καὶ παλλίστα παραγίγνεται, ἀλλὰ τάξει καὶ ὀρθότητι, καὶ τέχνῃ, ἥ τις ἑκάστῳ παραδίδοται αὐτῷ. τάξει ἄρα πειθαρχίαν τινὶ καὶ κοσμιότητι ἔοικεν, ἡ ἀρετὴ ἑκάστου, ὡς φαμέν τινες σωφρόνως λογιζόμενοι. ἐν ἑκάστῳ γὰρ ὁ ἑκάστου οἰκεῖος ἀγαθὸν παρέχει ἕκαστον τῷ ἔχοντι. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ψυχὴ κόσμον ἔχουσα τὸν αὐτῆς, ἀμείνων τῆς ἀκοσμήτου. ἀλλὰ μὴν ἥγε κόσμον ἔχουσα, κοσμία. ἡ δὲ κοσμία σώφρων. κἄρα σώφρων ψυχὴ ἀγαθή. λέγω δὴ οὖν ὅτι εἰ ἡ σώφρων ἀγαθή ἐστιν, ἡ τοὐναντίον τῇ σώφρονι πεπον-

etiam magis animi bona corporis præcellunt. Et corporis quidem facilè, ut viliã, comtemni poterunt: animi verò pretiosa & veneranda erunt. Bonum igitur & honestum cum eo, quod jucundũ est, non est idẽ. Ac boni causa, quę jucunda sunt, nõ bona voluptatis caussa facienda. Illud autem jucundũ est, quo præsente voluptate afficimur: bonũ verò id est, cujus præsentia boni simus. Enim verò boni sumus & nos reliquaq; omnia, quæcumq; bona fiũt talia fiunt, virtute aliqua præsente. Cęterùm virtus cujusque rei, & corporis atque animi, itemq; cujusvis animantis non temerè ac fortuitu, pulcherrimeq; adest: sed ordine & recto modo atque arte, quæ singulis ex ipsis rebus tribuitur. virtus igitur cujusque res est ordine constituta atq; ornamentum, uti aliquis prudẽter ac mõderatè rem reputans dixerit. In unoquoque enim is, qui cujusq; propius est unũquodque earum rerum, quæ sunt, bonum exhibet. Unde & animus suum ipsius ornamentum habens, præstantior est eo, qui ornatu caret. Quinimò ille, qui mundum habet, ornatus compositusque est. Et qui talis, temperans & modestus est. Moderatus ergo animus bonus est. Itaque confidenter pronuncio, si animus moderatus bonus est, necessariò sequi eum, qui contrario modo affectus est cum moderato cõ-

positoq́; malum esse. Illum autem esse istum, qui fatuus, imprudens simul & intemperans est, admodū necesse est. Enimverò homo temperans ac prudens tam erga deos, quàm homines, ea faciet, quæ decent. Non enim sapiens fuerit, qui officiū suum non faciet: sed faciet, quæ & justa sunt, & diis, quæ sancta. Illū verò, qui justa & sācta facit, justū sanctumq́; esse necesse est. Et quidē juxta necesse est quoq; fortem esse. Non. n. prudentis & mēte præditi hominis est, ea, quæ non decēt, non persequi nec fugere: sed res & homines, itē voluptates ac dolores fugere & persequi, ac tolerātem perdurare ubicūq; oportet. Itaq; ante omnia necessarium est eū, qui mēte præditus est, uti exposuimus, justum, fortē & pium perfectè bonum virum esse. Bonum aūt in eo versatur, ut quis benè simul & honestè, quæcumque suscepturus est, faciat. Et quicumque benè facit, beatum juxta ac felicem esse. Malum autem, atque eum, qui prave agit, miserum esse. Hic verò fuerit ille, qui contrario modo affectus est cum mente ac ratione prædito homine, vocaturq́; intemperans. Iam si ea vera sunt, ut aliquis velet, uti videtur, felix & beatus esse, ei persequenda est mentis sobrietas & prudēti-

ἀγαθὸν καὶ ὄζειν. ἦν δὲ τοῦτο, ἥ τε σωφροσύνη τε καὶ εὐκόλωσος, ἀλλὰ ἀνάγκη. καὶ μὲν ὅγε σώφρων τὰ προσήκοντα πράττοι ἂν καὶ πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. οὐ γὰρ ἂν σώφρονοῖ τὰ μὲν προσήκοντα πράττων, δίκαια δὲ πράττοι, περὶ δὲ θεοὺς ὅσια. ἃ δὲ τὰ δίκαια καὶ ὅσια πράττοιμεν, ἀνάγκη δίκαιον καὶ ὅσιον εἶναι. καὶ μὲν δὴ καὶ ἀνδρεῖον γε ἀνάγκη. οὐ γὰρ δὴ σώφρονός γε ἀνδρός ὄζειν, οὔτε δίκαιον, οὔτε φύσει ἃ μὴ προσήκει, ἀλλὰ δὴ καὶ πράγματα καὶ ἀνθρώπους, καὶ ἡδονάς, καὶ λύπας φεύγειν καὶ διώκειν, καὶ ὑπομένοντα καρτερεῖν ὅπου δεῖ. ὥστε πολλὴ ἀνάγκη τὴν σώφρονα οἷπερ διηλθομεν, δίκαιον ὄντα καὶ ἀνδρεῖον καὶ ὅσιον, ἀγαθὸν ἄνδρα εἶναι τελέως. τὸ δὲ ἀγαθὸν εὖ τε καὶ καλῶς πράττειν ἂν εἴη πράττοντα. τὸν δὲ εὖ πράττοντα, μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα εἶναι. τὸν δὲ πονηρὸν καὶ κακῶς πράττοντα, ἄθλιον. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐναντίως ἔχων τῷ σώφρονι ὁ κακόλωστος. εἰ δὴ ὄζει ταῦτα ἁπάντων τῶν βουλόμενον, ὡς ἔοικεν, εὐδαίμονα εἶναι, σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον. κακολωσίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρα-

σωφροσύνης μάλιστα μὲν μὴ δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι. εἰ δὲ δυσθῆ αὐτὸς ἢ ἄλλος τις τῶν οἰκείων ἢ ἰδιώτων, ἢ πόλις δικαστέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. οὕτως ἅπαντα δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν καὶ πάντα εἰς τοῦτο τὰ αὑτοῦ συντείνοντα καὶ τῆς πόλεως, ὅπως δικαιοσύνη παρέσται, καὶ σωφροσύνη τῷ μακαρίῳ μέλλοντι ἔσεσθαι. οὕτω πράττειν, οὐκ ἐπιθυμίας ἐᾶντα ἀκολάστους εἶναι, καὶ ταῦτα ἐπιχειροῦντα πληροῦν ἀνύτου κακὸν λῃστικὸν βίον ζῶντα. οὔτε γὰρ ἄν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ φιλία εἴη ὁ τοιοῦτος, οὔτε θεῷ· κοινωνεῖν γὰρ ἀδύνατος. ὅταν γὰρ μὴ ἐν κοινωνίᾳ, φιλία οὐκ ἂν εἴη. φασὶ δὲ οἱ σοφοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν συνέχειν, καὶ φιλίαν καὶ κοσμιότητα καὶ σωφροσύνην καὶ δικαιότητα, καὶ τὸ ὅλον τοῦτο διὰ ταῦτα τὸ πᾶν καλεῖσθαι, οὐκ ἀκολασίαν, οὐδὲ ἀσωτίαν. ὁ δὲ καὶ σφόδρα τούτων λήθοιτο, ἔτι ἡ ἀμετρία ἡ γεωμετρικὴ καὶ ἐν θεοῖς καὶ ἐν ἀνθρώποις μεγάλα δύναται. δεῖ πλεονεξίαν οἴονται

dcat, atq; hoc opera danda quàm maximè, ne quo modo corripi poenaque affici cogatur. Quod si autem necessitas exigat, utipse, vel ex domesticis quispiam alius, vel ex privatis aut civitas castigetur, imponenda poena erit, & supplicium exigendum, modo felix & beatus futurus sit. Hic mihi quidem scopus esse videtur, ad quem in vita respiciendum sit, suaque omnia eò dirigenda in urbe, ut justitia adsit, & temperantia ei, qui beatus futurus est, ita ei agēdum esse, non ut permittat, quae cupiditates intemperantes sint. Atque haec dum conatur & in manus sumit, ut compleat inefficax malum, latronum ritu vitam transigit. Neque enim cuiquam homini talis aliquis charus amatusque erit, neque ipsi Deo. Quia cōmunicare nullo modo potest. Nam cuicumque nulla est communicatio, cum illo nec amicitia esse potest. At sapientes dicunt coelum & terram, deos atque homines communicatione contineri ac complecti, & amicitiam mundiciemque vel venustatem, temperantiam & justitiam, idque totum ideò mundum vocant, non confusam & indigestam rerum congeriem neq; intemperantiam. Ille verò, qui ad haec animum non adverrit, ignorat aequalitatem Geometricam tam in diis, quàm hominibus plurimum posse. Arbitramur propter avidigatem & multa habē-

di ſtudium illam exercendã eſſe: geometriã quippe negligunt. Itaque in genere vita beata ita ſe habet, eamque ſequitur, ut quis mori potiùs eligat, quibus non eſt honeſtè vivendi poteſtas, quàm liberos reliquoſque poſteros in infamiam dejicere, & parentes omneſq; majores dedecore afficere. Ei enim, qui ſuos dedecore afficit, vita vitalis eſſe non debet, ac tali nec hominum quiſquam nec deorum amicus exiſtit neque in terra nec ſubter terram mortuo. Oportet igitur unumquemque, ſi quid aliud etiam exerceat, hoc cum virtute exercere, ſcientem ſi ea abſit, omnes poſſeſſiones & ſtudia turpia ac mala eſſe. Neq; enim divitiæ formam poſſidenti cum ignavia conferunt. Talis quippe alii, nõ ſibi ipſi dives evadit, nec corporis pulchritudo ac robur, ignavo ac malo cùm adſunt, quaſiq; cohabitant, decora eſſe videntur, ſed indecora, quæque reddunt ea habentem magis illuſtrem, timiditatemque palam oſtentant, atq; omnis ſcientia ab juſtitia aliiſq; virtutib' ſegregata nõ ſapiẽtia, ſed neutiquã laudabilis ſolertia eſſe videtur. Quorum cauſſa primũ & ultimum ſompérque omni ſtudio atque alacritate, quàm maximè emiti oportet, ut quis virtutis gloria majores: qui præceſſerunt, ſuperet & à tergo relinquat. Quod ſi hoc non poſſit, ſaltem hoc opem defut, ut ſuas virtutes

δεῖν ἀσκεῖν. γεωμετρίας γὰρ ἀμελοῦσι. τὸ μὲν οὖν ὅλον τῆς εὐδαίμονος ζωῆς περὶ οὕτως ἔχει. καὶ ἕπεται δὲ αὐτῷ τὸ μᾶλλον αἱρεῖσθαι μᾶλλον τελευτᾶν, οἷς ἔστιν ἐξουσία ζῆν μὴ καλῶς, πρὶν παῖδας τε καὶ ἐκγόνους ἐπεὶ τὰ τιφόνιδη καλᾶς ἦσαι, καὶ πρὶν τοὺς πατέρας τὲ καὶ τὸν πρόσθεν γένος αἰσχῦναι, τῷ γὰρ τοὺς αὐτοῦ αἰσχύνοντι βιῶτον ἔστι, καὶ τῷ τοιούτῳ οὔτε θεῶν φίλος ὑπάρχει οὔτε ἐπὶ γῆς, οὔτε ὑπὸ γῆν τελευτήσαντι χρὴ οἴεσθαι ἄνδρα, ἐάν τι καὶ ἄλλο ἀσκῇ, μὴ ἀρετὴ ἀσκεῖν, εἰδότα ὅτι τούτου λειπόμενα ἄπαντα καὶ κίβδηλα καὶ ἐπιπόνως μάλα αἰσχρὰ καὶ κακά. οὔτε γὰρ πλοῦτος κάλλος φέρει τῷ κεκτημένῳ μὴ ἀνανδρίας. ἄλλως γὰρ ὁ τοιοῦτος πλουτεῖ καὶ ἀγαθὸς ἑαυτῷ. οὔτε σώματος κάλλος καὶ ἰσχὺς δουλῷ καὶ κακῷ ξυνοικοῦντα φαίνεται, ἀλλ' αἰσχρὰ καὶ ἐπαφρόστομα ποιεῖ τὰ ἤθη, καὶ ἐπιφαίνει τὸ δειλίαν, πᾶσαν τε ἐπιστήμην χωρὶς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, πανουργίαν ἢ σοφίαν φαίνεσθαι. οὐκ ἔστιν ἀρχὴ πρώτου καὶ ὕστερον καὶ ὅλου παντὸς, πᾶσαν πόλιν παραθυμίαν πεφεύγειν δεῖ ἔχειν, ὅπως μάλιστα μὲν ἀφορμὰς λείπηται τοῖς σφετέρων προγόνοις εὐκλείας. εἰ δὲ μὴ, ὅ-

πως

πως ἴσαν αὐτῇ κατασκήνη τὴν αὑτοῦ καλοκαγαθίαν· ἡ μὲν γὰρ ἐν τούτοις νίκη τιμὴν φέρει. ἡ δὲ ἧτ|α, ἐὰν ἡτ|ᾶταί τις, αἰσχύνην. μάλιστα δ' ἂν νικήσ|ε τις ἐν τούτοις, εἰ παρασκευάζοιτο τῇ τῶν προγόνων δόξῃ μὴ καὶ αχρήσεσθαι, μηδ' ἀναλίσκων αὐτὴν κατὰ λόγον καλῶς εἰδὼς, ὅτι ἀνδρὶ οἰομένῳ τι εἶ|, οὐκ ἔστιν αἴσχιον, ἢ παρέχειν ἑαυτὸν τιμώμενον μὴ δι' ἑαυτὸ, ἀλλὰ δι' ἄλλ|ην δόξαν προγόνων. εἶ| μὲν γὰρ ἡμᾶς γονέων ἐκγόνοις καλὸς θησαυρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς, χρῆσθαι δὲ καὶ χρημάτων καὶ τιμῆς θησαυρῷ, καὶ μὴ τοῖς ἐκγόνοις παραδιδόναι ἀχρεῖον καὶ ἄνανδρον. δόκησι δὲ αὐτῷ κτημάτων τι καὶ εὐδοξί|ων. ἀφ' ἑαυτῷ γὰρ ἄρχεσθαι δεῖ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς εἰς εὐκλείαν καὶ εὐδαιμονίαν φορήτων. πάλαι γὰρ δὴ τὸ μηδὲν ἄγαν λεγόμενον, καλῶς δοκεῖ λέγεσθαι. τῷ γὰρ ὄντι εὖ λέγεται. ὅπερ γὰρ ἀνδρὶ εἰς ἑαυτὸν ἀνήρτηται πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα ἥκιστα μὲν καὶ μὴ ἐν ἄλλοις ἀνθρώποις αἰωρεῖται, ἐξ ὧν ἢ εὖ, ἢ κακῶς πράξαντα πλανᾶσθαι ἀνάγκασαι, καὶ τὰ ἐκείνου, τούτῳ ἀεὶ-

probitatémque cum virtutibus æqualem constituat, quas ab maioribus accipit. Nam in illis victoria honorem affert. At si quis ita vincatur, ut aliquis nobis sit superior, hoc verò pudorem & dedecus generat. Maximè autem superaverit quis in hisce, si ita vitam suam instituerit, ut majorum gloria non abutatur, neque insumat frustraq; eroget, probè sciens, viro se aliquid esse existimanti nihil turpius esse, quã seipsum non per se, suamque virtutem respectu, sed propter majorum gloriam honorandum præbere. Honores namq; parentum ex se natis nepotibus præclarus est magnificusque thesaurus, uti verò cùm pecuniarum, tum honorũ thesauro, & non tradere etiam posteris, turpe parumque virile atq; effœminatum est. Laborat autem propriarum possessionum atque optimæ famæ defectu. A se enim incipere debent bona omnia, caq;, quæ ferunt ad honestam nominis existimationem simul & felicitatem. Enimverò jam olim diverbiũ illud. *Nihil nimis*, probè dictum videtur. Revera enim benè dictum. Nam quicunque mortalium ita se comperavit, ut ab ipso pendeant omnia, quæ ipsi ad beatitudinem conferunt, vel ad hoc proximè accedant, nec ab aliis hominibus pendeat, qui si vel benè vel malè agat, errare coactus fuerit. Atq; illius res hoc nomine optimè

timè in vita constitutæ sunt. Hic ipse fuerit, qui animo temperans, atq; hic qui fortis, adeoque prudens est. Hic, si contingant pecuniæ & opes ac liberi, atq; illa etiã pereant, proverbio maximè fidem habebit. Nam quia sibi ipsi fidit, nunquam vel nimis gaudere vel dolere videbitur. Tales autem nos & viros bonos esse cupimus, nec indignantes nimium, nec metu perterritos, si in præsentia vel vita decedere, vel aliud quid, quod in rebus humanis usuvenire solet, perpeti oporteat. Nam hanc sententiã firmiter retinere oportet, bonum quidẽ virum, quod temperans ac iustus sit, felicem beatumq; esse, sive is magnus ac robustus, sive parvus atque imbecillus, sive dives, sive etiam pauper sit. Sin autem Cinyra ac Mida divitiis magis abundet, sit verò injustus, ille & miser est & mœstè miserèque vitam transigit. &,

Haud equidem illum tanquam, vel mente animoq; recordor,

Neve loco numerandum virum ullo tempore ducam:

inquit poëta, siquidem rectè ait, qui nõ omnia, quæ bona dicuntur, cum justitia administret ac sibi paret. Ac talis hosticus exsistens propè stare & cominus confligere desideraverit. Injustus verò non audeat videre *eadem sanguinolentam*, nec currendo devicerit *Threicium boream*, neque quicquam ex illis, quæ bona dicuntur, ei unquam obvenerit, ἐὰν παρεπιπέσθαι ζῆν, οὗτος ἔστιν ὁ σώφρων, καὶ οὗτος ὁ ἀνδρεῖος καὶ φρόνιμος. οὗτος γὰρ γνωμόνων χρημάτων, καὶ παίδων, καὶ διαφθειρομένων μάλιστα πείσεται τῇ παροιμίᾳ. οὔτε γὰρ χαίρων οὔτε λυπούμενος ἄγαν φανήσεται ἐφ' τὸ αὐτῷ ἐπιποιθέναι. χρὴ οὖν τοὺς ἡμῖν ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς ἀγαθοὺς εἶναι, οὔτε ἀγαναντοῦντας οὔτε φοβουμένους ἄγαν, εἰ δεῖ τελεῖν τὰν ἐν τῷ παρόντι, ἢ ἄλλό τι πάσχειν τῶν ἀνθρωπίνων. διατεταμένως γὰρ δὴ δεῖ ταύτην ἔχειν τὴν δόξαν, ὡς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἔστι καὶ μακάριος· ἐάν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, ἐάν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς, καὶ ἐὰν πλούσιος καὶ ῥώμη· ἐὰν δὲ ἄρα πλουτῇ Κινύρᾳ τε καὶ Μίδᾳ μᾶλλον, ἢ δὲ ἄδικος, ἀθλιός τε ἔστι καὶ ἀνιαρῶς ζῇ· καὶ,

Ὅτ' ἔμ' ἐγὼ μνήσωμαι,

φησὶν ὁ ποιητὴς, εἴπερ ὀρθῶς λέξῃ,

οὔτ' ἐν λόγῳ ἄνδρ' ἐτίσαιμι,

ὃς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ ᾖ δικαιοσύνῃ μαρτύρια καὶ λέγοι καὶ ἀκούοι τοιοῦτος ὢν ὁρᾶσθαι ἔμπροσθεν ἰὼν ἀνδρὸς ἀνδρός· ἄδικος δὲ ὢν, μήτε πόλεμον ὁρῶν φόβον εἰσφέρειν, μήτε νικῶν θέειν Θρᾴκιον Βορέαν. μήτε ἄλλο ἀνήφ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγα-

θῶν

θῶν γίγνοιτο ποτέ. τὰ γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενα ἀγαθὰ οὐκ ὀρθῶς λέγεται. λέγεται γὰρ ὡς ἄρειον μὲν ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος. μυρία δὲ ἄλλα ἀγαθὰ λέγεται. καὶ γὰρ ὀξὺ ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, καὶ πάντα ὅσα ἔχεται τῶν αἰσθητῶν εὐαισθήτως ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τὸ ποιεῖν τυραννεῖν, ὅτι ἂν ἐπιθυμῇ. καὶ τὸ δὴ τέλος ἁπάσης μακαριότητος εἶναι, τὸ πάντα ταῦτα κεκτῆσθαι, ἀθάνατον εἶναι νομίζοντα ὅτι μάχεται. ὁ δὲ ἐμὸς λόγος καί σε λέγει, ὡς ταῦτα ὄντι ξύμπαντα δικαίοις μὲν καὶ ὁσίοις ἀνδράσιν ἄριστα κτήματα. ἀδίκοις δὲ κάκιστα ξύμπαντα ἀπολούμενα ἀπὸ ὑγιείας. ἔστι δὲ καὶ τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τὸ παράπαν ζῆν, μέγιστον μὲν κακὸν τὸ ξύμπαντα χρόνον ἀθάνατον ὄντα, καὶ κεκτημένον πάντα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ, πλὴν δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς ἁπάσης. ἔλαττον δὲ κακὸν ὀλίγιστον ὁ τοιοῦτος χρόνον ὅτι ζώη. λέγω γὰρ δὴ σαφῶς, τὰ μὲν κακὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τοῖς ἀδίκοις εἶναι, τοῖς δὲ δικαίοις κακά. τὰ δ' ἀληθῆ, τοῖς μὲν ἀληθοῖς ὄντα ἀληθῆ. τοῖς δὲ κακοῖς κακά. καὶ ὁ μὲν ἄδικος ζῶν ἐν ἀνίαις, ἐξ ἀνάγκης αἰσχρῶς ζῇ. ὁ δὲ αἰσχρῶς, καὶ κακῶς. ὥστε καὶ ἀνδρὸς ζῆν, καὶ εὐ ξυμφερόντως ἑαυτῷ. τὸ γὰρ αὐτὸ ἥδιστόν τε καὶ ἄριστον ὑπὸ θεῶν

niet. Quæ enim vulgò bona appellantur, non rectè talia dicũtur. Etenim dicitur optimũ esse rectè valere, secundo deinde loco, pulchritudo, tertio divitiæ. infinita verò alia bona dicuntur. Etenim acutè cernere & audire, atque omnib⁹ sensibus ita affectũ esse, ut iis cõmodè dextreque utamur, in ordine bonorũ censentur. Ad hæc verò etiam efficere, ut quis tyrannidẽ exerceat, &, quod volet, faciat. Et finẽ omnis beatitudinis esse perhibẽt, utqui omnia hæc habeat, eũ quàm citissimè immortalẽ exsistere. Mea verò oratio hæc ait, illa omnia justis quidem ac piis viris, optimas esse possessiones: injustis aũt omnes esse pessimas, initio sũpto abipsa sanitate. Enimverò cernere atq; audire sensuq́; aliquid percipere, & in universum vivere, maximũ quidem malũ est, toto tempore immortalẽ esse, ac possidere omnia, quæ dicũtur, bona, excepta justitia omniq́; virtute. Minus verò fuerit, si talis quàm minimo tẽpore supervivat. Manifestò n. dico, ea, quæ « mala dicuntur, injustis bona esse, justis « verò mala. Bona verò, bonis viris verè « bona esse, at malis cõtrà mala. Atq; ille, « qui injustè vivit & cõtumelioſè, necessariò etiam turpiter vivit. Quod si autẽ « turpiter, ergò etiam malè. Itaque etiã « injucundè vivit, & parum sibi utiliter. « Eandem enim ipsum jucundissimam optimámque ab dijs virtam dici æqtes,

verissimè dicimus. Si igitur bona cum vita, quæ secundum virtutem traducitur, maximè cohærent, tùmq; revera bona sunt, & gaudere soli philosophiæ studio conjunctum quadrat, omnium causſa oportet hanc vitam eligere eos, qui verè cupiunt felices esse & beati. Quocirca existimo non esse inconcinnum nec inconveniens, hîc etiam exhortationem jam admotam adhibere per certas præceptiones explicationi ejus, quopacto vita sit instituenda, & maximè quę interpretatio indicet hoc, non avulsas esse orationis partes ab ea, quæ tendit ad sapientiæ studium. Cõtinentia enim & contigua sunt omnia inter se mutuo. Iuxta hanc igitur methodum ab pretiosissimis præstantissimisq; initium sumimus, primum quemadmodum Deus sit colendus. Ipse verò cultus numinis non est evecturus, nisi eo, qui colit, numini, quod colit, simili reddito.

βίον λέγεσθαι φάσκοντες, ἀληθέστατα ἐροῦμεν. εἰ τοίνυν ἡ τὰ ἀγαθὰ τῇ κατ' ἀρετὴν βίῳ μάλιστα συμπίπτει, ἔστι δὲ τοῦτο ἀγαθὰ ὄντως, ἡ τῇ χαίρειν, τῇ φιλοσοφίαν μόνῃ σωζομένῃ, πάντων ἕνεκα χρὴ τοῦτον τὸν βίον προαιρεῖσθαι τοὺς βουλομένους ὄντως εὐδαιμονεῖν. οἶμαι τοίνυν οὐκ ἀνάρμοστον εἶναι ἐνταῦθα ἡ ἅψασθαι τῶν ὑποθηκῶν προτροπήν πῃ πάντως συμπλέκουσαν εἰς τὴν ὑφήγησιν, τὸ πῶς δεῖ βιοῦν. ἔστι μάλιστα ἐμφαίνουσα τοῦτο, ὡς οὐκ ἀπέσπασται τὰ τοῦ λόγου τὰ περὶ φιλοσοφίας μέρη. συνεχῆ δ' ἐστὶ πάντα πρὸς ἄλληλα. χρὴ δὴ ταύτῃ οὖν ἡ μέθοδον ἔστω τῇ τιμιωτάτων ἀρχόμενα πρῶτον, ὡς δεῖ θεοσέβειαν ἀσκεῖν. αὐτὴ δὲ οὐκ ἂν παραγένοιτο, εἰ μὴ ἵππος ἀφομοιώσεις τῷ θεραπευομένῳ τὸ θεραπεῦον.

CAP. XX.

CAEterum hanc similitudinem & parilitatem haud alia æquè ulla res præbet, quàm Philosophia. Imò maximi sanè faciendum sit ab mentiendo esse alienum. Ut enim quis se esse profiteatur veracem, tum in deos juxta divinam veritatem, tum in homines juxta humanã, præit nobis omnia tum divina tum humana bona.

ΚΕΦ. κ.

ΤΗΝ δὲ ὁμοιότητα ταύτην οὐκ ἄλλη τις, ἡ φιλοσοφία παρέχει. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀψευδέστατον δεῖ περὶ παντὸς ποιεῖσθαι. τὸ γὰρ ἀληθεύειν ἔστι πρὸς θεοὺς καὶ τὴν θείαν ἀλήθειαν, καὶ πρὸς ἀνθρώπους κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην, ἡγεῖται ἡμῖν πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν.

θῶν. τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς ἀληθείας μόνοις ἔξεστι φιλοσοφίας αὐτῆς παραγίνεσθαι. μόνοι γὰρ φιλοθεάμονες εἰσὶ τῆς ἀληθείας οἱ φιλόσοφοι. ἔτι τοίνυν τῆς νόμων τὴν δύναμιν ἑκάστου ἐπίσασθαι προσήκει, καὶ ὡς χρηστέον αὐτοῖς ἴσμεν. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν μαθεῖν, τὴν ἀρετὴν εἰδότας, πρὸς ἣν καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν χρῆσιν τῶν νόμων ἀναφέρομεν. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς ἄσκησις ἔξεστι φιλοσοφίας παραγίνεσθαι. ὥστε καὶ πρὸς ταύτην ἡμεῖν ἴσμεν ἡ φιλοσοφία. ἔτι τοίνυν εἰδέναι δεῖ πῶς πρὸς ἀνθρώπους ὁμιλητέον. τοῦτο δ' οὐκ ἄν τις διαγνοίη, μὴ τὸν τούτου προσήκοντος ἀπολογισμὸν ἐπὶ πασῶν τῶν πράξεων ἐπισκεψάμενος τὴν ἀξίαν τε καὶ ἀταξίαν. εἰδὼς ἑκάστων τῆς ἀνθρώπων, καὶ δυνάμενος διακρίνειν τὰ ἤθη καὶ τὰς φύσεις ἑκάστων, καὶ τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ τούτοις πάντα ταῦτα συναρμόζοντας λόγους. ἀλλὰ μὴν τούτων γε οὐδὲν χωρὶς φιλοσοφίας παραγίνεται. καὶ τούτων οὖν ἕνεκα χρήσιμος ἂν εἴη. εἰ δὲ καὶ τοὺς ὑπερηφάνους ἀνθρώπους καταγωνίζεσθαι ὁ τῆς ἀνδρείας παραγγέλλει νόμος, καὶ χαλεπωτάτοις τῶν θηρίων χειροῦσθαι, χαρίεν τι ἐπὶ τοὺς κινδύνους δεῖ προθύμους, καὶ ἐθίζεσθαι αὐτοὺς ὑπομένειν,

Cùm autem veritas talis sit, ea tantùmodo philosophiæ præsidio nobis cõtingit. Soli quippe Philosophi veritatis cupidissimi spectatores sunt. Proinde vim cujusque legis, & quemadmodũ iis vtendum sit, quemq; scire oportet. Hæc autem perdisci non possunt, nisi ab iis, qui virtutem calleant, ad quam tum vim, tum usum legũ referimus. Porrò virtutis studium & exercitatio sapientiæ studio comparatur. Itaque & ad hanc ipsam Philosophia dux est. Adhæc sciendum est, quopacto cum hominibus congrediendum ac vivendum sit. Hoc autem nemo ritè tenebat, qui non diligenter in omnibus actionibus, ejus attingens enumerationem defensionemq; cùm dignitatem, tum etiam confusionem consideraverit. Qui norit ac possit omnium hominũ mores singulorumque naturas, atque animi potentias ac rationes, secundum hæc omnia conjunctas judicio discernere. Atqui horum quidem nullum absque sapientiæ studio asciscitur cõparaturque. Atque horum causa utique utilis fuerit Philosophia. Quod si verò etiam homines instar belluarum immanes, fortitudinis lex quasi certamine vincere atque expugnare præcipit & admones, itemq; feras maximè noxias mansuefacere & subigere, tum ad pericula promptè animoseque adeunda, eoq; ad sustinendũ assuefacere,

videamus etiã ecquę nos ſcientia aut vis ad ea aptos & idoneos reddat, Certè nullam aliam, ut ego quidem judico, reperiemus, quàm ſolam Philoſophiã. Ea enim meditatur, atq; omnes nervos in hoc intendit, ut tolerans ſit ac mortẽ contemnat, item per omnem vitam temperantiam exerceat, & ad labores generoſè hortatur, voluptates verò prorſus negligit. Hæc igitur ſola manibus extentis apprehendenda eſt iis, qui omnium divinorũm humanorumque bonorum participes eſſe volũt. Nam ut ſimpliciter loquamur, quodcumque quis volet actione ipſa effectum dare ad præſtantiſſimum finem, vel ad ſapientiam, vel fortitudinẽ, vel facundiam, vel ad virtutem ſive univerſam, ſeu aliquam illius partem, ex hiſce facile eſſe efficere, ac primum quidem enaſci oportere. Atque hoc quidem fortunæ datum, partim collatum eſſe jam ipſi homini, partim verò ejus eſſe generis, ut homo bonorum honeſtorumque cupidus fiat, ad hæc laboris amans, & maturrimè quaſique ſummo diluculo diſcens, & multum temporis cum illis converſans. Quòd ſi autem hiſce aliquid abſit, fieri non poteſt, ut vel unum ad extremum finem effectum reddatur. Qui verò hæc omnia habet, ei hoc, quicquid etiam aliquis ex hominibus exerceat, incredibile fit. Iam ſi hoc in aliis ſcientiis re-

ἰδωμεν ἢ πρὸς ταῦτα τις ἡμᾶς ἐπιστήμη ἢ δύναμις παρασκευάζει ἐπιτηδείους, οὐδεμίαν ἐν ἄλλῃ, ὡς ἐγῶμαι, ἢ μόνη φιλοσοφία. αὕτη γὰρ διαμελετᾶ καρτερεῖν καὶ τὸν θάνατον καταφρονεῖν ἐγκρατείαν τε ἐπιτηδεύειν δι' ὅλου τοῦ βίου. καὶ πρὸς μὲν τοὺς πόνους ἐγκαλεῖ γυναίους, τῆς δ' ἡδονῆς ὑπεροράσαι παντάπασι. μόνης δὲ ταύτης ἀντιλαμβάνεσθαι χρὴ τοὺς βουλομένους τῆς θείων καὶ ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν πάντων μεταλαγχάνειν. ὡς γὰρ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι ἂν τις ἐθέλῃ ἐξεργάσασθαι εἰς τέλος τὸ βέλτιστον, ἐάν τε σοφίαν, ἐάν τε ἀνδρίαν, ἐάν τε εὐγλωττίαν, ἐάν τε ἀρετὴν ἢ τὴν σύμπασαν, ἢ μέρος τι αὐτῆς, ἐκ τῆς δὲ οἷόν τε ἐξεργάσασθαι, φῦναι μὲν πρῶτον δεῖν. καὶ τοῦτο μὲν τῇ τύχῃ δοτὸν δεδόσθαι, τοῦτο δὲ ἐπ' αὐτῷ ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο εἶναι βουλόμενον γίνεσθαι τῆς καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φιλόπονόν τε καὶ σφοδρότατα μανθάνοντα καὶ πολὺν χρόνον αὐτοῖς συνδιατελοῦντα. εἰ δέ τι ἀπείη τούτων, κἂν ἐνῇ οἷόν τε ὄζειν ἐπὶ τὸ τέλος τὸ ἄριστον ἐξεργάσασθαι. ἔχοντος δὲ ἅπαντα ταῦτα ἀνυπέρβλητον γίνεται τοῦτο ὅτι ἂν ἄσκῃ τις τῆς ἀνθρώπων. εἰ δὲ ἐπὶ τῆς ἄλλων ἐπιστήμης ὀρθὸν τοῦτο,

τῦτο, ὅσῳ δὴ πλέον ἁπάντων τῶν ἀνθρωπίνων μονικωτάτης σπουδῆς τὰ τε χνῶν φιλοσοφίας, πόνους τε δεῖ πάντας ὑφίστασθαι γενναίως, καὶ χρόνον πολὺν καταναλίσκειν εἰς μάθησιν, προθυμίας τε εἰσφέρειν μείζονος ὁρῶ δὲ τούτοις ἐξ οὗ ἄν τις βούληται δόξαν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις λαβεῖν, καὶ τοιοῦτος φαίνεσθαι, οἷος ἂν ᾖ, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ ἄρξασθαι καὶ ἐπιχρῆσθαι ἀεὶ ὁμαλῶς· ἀεὶ, καὶ μὴ ἄλλοτε ἄλλως. συγχωρεῖσθαι μὲν γὰρ ἕκαστον τούτων, καὶ ἀπὸ μικροῦ ἄρξαμένου καὶ συναυξηθὲν εἰς τέλος καταβάντι, βέβαιον τὴν δόξαν καὶ τὸ κλέος ἔχειν τὰ δὲ, ὅτι πιστεύεταί τε ἤδη καὶ φθόνος ἀνθρώπων ἐπισπᾶται, δι' ὃν τὰ μὲν οὐκ αὐξουσιν, οὐδ' ἄλλον μηνύουσι, τὰ δὲ καὶ ψεύδονται κωλυόμενοι πρὸς τὸ δίκαιον, καὶ ἅμα τοῖς ἀνθρώποις ἄλλον τινὰ τιμᾶν. αὐτοὶ γὰρ περίεστί τινος φιλεῖν, χειροῦσθαι δὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτὸ καὶ σμικρὸν ἐκ πολλοῦ ἐπαχθεῖσι, ἐπαινέται καὶ ἄκοντες ὅμως γίγνονται. ἅμα δὲ καὶ οὐκ ἀμφιβάλλεται, εἴτε ἄρα τοιοῦτος ἄνθρωπός ἐστιν, οἷος φαίνεσθαι, ἢ ἐπιβουλεύει καὶ θηρεύεται τὴν δόξαν ἐπὶ παντὶ, καὶ ἃ ποιεῖται, ταῦτα καλλωπίζεται ὑπαγόμενος τοὺς ἀνθρώπους· ἐν ἑκείνῳ δὲ τῷ ἔμπροσθεν,

ctum est, quāto magis in omnium artiū principe Philosophia labores omnes generosè sustinendi sunt, & ad eam perdiscendam multum temporis impendendum, & alacritas maxima afferenda est? Adhæc unde quis volet gloriam apud homines sibi comparare, & talis videri, qualis sit, ab prima statim juventa occipiendum est, eoque æqualiter semper utendum, neque alibi aliter. Unumquodque enim horum quasi codē tempore & confestim acceptum, acceptoque simul incremento firmam tandem solidamque gloriam & honorem capit, idcirco quod sine ulla dubitatione jam creditur, ac hominum invidia non laborat, propter quam partim quidem non sumūt incrementum, neque quod probabile & rationi consonum est, significant: partim verò planè reprehensi præter fas & æquum mentiuntur. Non enim jucundum est hominibus alium aliquem colere. Ipsi quippe aliqua se re privari ducunt. Ab ipsa verò necessitate subacti, & paulatim jam ab longo tempore adducti, laudatores idque etiam inviti nihilo secius evadunt. Adhæc verò etiam non dubitant, sive talis est homo, qualis apparet, sive insidiis petit, venaturque gloriam per impostūram, & iis, quæ agit, itidē gloriam captat in hominū animos irrepens. In illo autem, quem jam antè dixi, modo, &

in quo virtus fuerit exercita, de ea fidē bonamque existimationem ac gloriā facit. Siquidem homines vehementer & pro virili capti neq; invidia possunt uti, neque etiam num se posse decipi arbitrantur. Adhæc verò & tempus cuiq; actioni ac rei cùm multum diutissimeq; adsit, quod exercitū est communit. Exiguum autem temporis spacium hoc effectum reddere nequit, atque artem quidem audiens aliquis oratione propositam, si eam didicerit, brevi temporis spacio non fuerit præceptore suo inferior. Virtus autem ea fuerit, quæ ex multis operibus constituitur. Fieri autem non potest, ut qui eam tardè occeperit, exiguo temporis intervallo, ad finem exitumque deducat: Sed una cum ipsa virtute educari atque augescere oportet, ut arceātur quidē ab malis cùm sermonibus, tum etiam moribus, in his autem versetur, eaque diligenter & cum maxima cura multo longoque tempore efficiat. Illico verò talis ferè gloria ac famæ noxia ac detrimētum adest. Eos enim, qui de improviso brevique tempore vel divites, vel sapientes, vel boni, vel denique fortes facti sunt, homines nō libenter recipiunt. Quod si hæc vera proferimus, & non possit aliter similitudo morum atque illud stabile & à lapsu alienum comparari, quàm solo sapientiæ studio, atque id ex hisce cō-

ᾧ ἐγὼ προσῆκον ἀσπάζεσθαι τε καὶ ἀρετὴ σίσιν ἐμπορεῖ περὶ αὐτῆς καὶ εὐκλείας. ἐπιλωπότες γὰρ ἥδη καὶ τὸ ἰσχυρὸν οἱ ἄνθρωποι, οὔτε πιφθόνῳ ἔτι δύνανται χρῆσθαι, οὔτε ἀπατᾶσθαι ἔτι οἴονται. ἔτι δὲ καὶ ὁ χρόνος σωσὰν μὲν ἐκάστῳ ἔργῳ καὶ προσγιγνόμενος πολὺς καὶ διὰ μακροῦ πεφυκὼς τὸ ἀσκούμενον. ὁ δὲ ὀλίγος χρόνος οὐ δύναται τοῦτο ἀπεργάζεσθαι καὶ τέχνην μὲν ἄν τις κατὰ λόγους πυθόμενος, καὶ μαθὼν οὐ χείρων τοῦ διδάσκοντος ἂν γένοιτο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. ἀρετὴν δέ ἡ τις ἐξέργων πολλῶν συνίσταται. ταύτην δὲ οὐχ οἷόν τε ὀψὲ ἀρξαμένῳ, οὔτε ὀλιγοχρονίως ἐπὶ τέλους ἀγαγεῖν, ἀλλὰ συναφαπτόμενα τε αὐτῆς δεῖ ἐκ σπαργάνων θρέπτειν, τοῦ μὲν εἰρομένων κακῶν καὶ λόγων καὶ ἠθῶν τὰ δ' ἐναντία καὶ κατεργαζόμενον σὺν πολλῷ χρόνῳ καὶ ἐπιμελείᾳ. ἅμα δέ τις καὶ τῇ ἐξόλίγου χρόνου εὐδοξία προσγίγνεται βλαβερὰ τοῖς δὲ ἐξαπταίσας ἐξόλίγου χρόνου ἢ πλουσίους, ἢ σοφοὺς, ἢ ἀγαθοὺς, ἢ ἀνδρείους ἡγουμένους ἐκ δαιδέχεται ἡδέως οἱ ἀνθρωποι. εἰ δὴ ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, καὶ οὐκ οἷόν τε ἄλλως τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἤθους, καὶ τὸ βέβαιον καὶ

ον καὶ ἁπλῶς παρηγγέλθαι
ἢ δι' ἣν φιλοσοφίας, καὶ τοῦτο
σαφὲς γέγονεν ἐκ τούτων, ὡς εἰ βου-
λοίμεθα τελείως ἀγαθοὶ γενέσθαι,
εὐπλείας τε καὶ εὐδαιμονίας ὅλως
μεταλαβεῖν, ἢ ἄλλο τι πρακτέον
ἡμῖν, ἢ φιλοσοφητέον. ἔτι τοίνυν ἡ
ἥδε ἡ παραίνεσις ἐπὶ τὸ αὐτὸ τέ-
λος φέρει. ὡς ὅταν τις ὁρμηθεὶς ἐνὸς
τούτου καλοῦ ἐργαστὴς ἅπασιν, ἔχῃ αὐτὸ εἰς
τέλος ἐάν τε εὐγλωττίαν, ἐάν τε σο-
φίαν, ἐάν τε ἰσχύν, τοῦτο εἰς ἀγαθὰ
καὶ νόμιμα καλεσχρῆσθαι δεῖ. εἰ δὲ
εἰς ἄδικα τούτοις καὶ ἀνόμοις χρήσεταί τις
πρὸ ὑπάρχοντι ἀγαθῷ, πανταχοῦ
κάκιον ἔσῃ τὸ τοιοῦτον καὶ ἀτεθναι
κρεῖττον αὐτὸ ἢ παρεῖναι. ἡ ὥσπερ
καλῶς τελέως ὁ τούτων τὴν ἕξιν λα-
γχάνει, εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς κατα-
χρώμενος, οὕτω πάλιν πονηρὸς
γελάσας ὁ εἰς τὰ ἐναντία χρώμενος.
ἔτι καὶ ἁπλῶς ὀρεγόμενον σύμ-
πασης, ἀκατηγόρητον εἶναι ἐκ τίνος ἂν
λόγου ἢ ἔργου ἄριστος εἶη. τοιοῦτος δ' ἂν
εἴη ὁ πλείστοις ὠφέλιμος ὤν, εἰ μὴν
ἥδιστα χρήματα διδοὺς εὐπορήσῃ τοῦ
πλησίον, ἀναλγησθήσεται κακὸς εἶ-
ναι. πάλιν αὖ συλλέγων τὰ χρήμα-
τα, ἔπειτα ἐν ἔτι ἄφθονα σπεύ-
δοι, ὥστε μηδὲν πλέον διδόναι
καὶ δωρεῖσθαι. εἶτα αὖτη αὖθις
δεινὴ κακία προσγίνεται μετὰ
τὴν συναγωγὴν τῶν χρημάτων.

spicuum & manifestum exstitit, ut si plenè perfecteque boni esse velimus, ac gloriæ felicitatisque verè esse participes, non aliud nobis omninò agendum, quàm Philosophiæ incumbendum. Quinimò & hæc admonitio ad eundem tendit finem, ut cùm quis rē aliquam, quam summopere expetivit, posteà cōfecerit, in eundem planè finē respiciet cum eo, qui vel eloquentia, vel sapientia vel fortitudine præditus erit, ut ea perfrui valeat ad ea, quæ honesta & cū lege conjuncta sunt. Quod si autēcuius fuerit aliquis bono, quod jam acquisitum est ad ea, quæ injusta & illegitima sunt, illud nimirum omnium pessimū dicendum est, ac præstabilius esse longè, ut abhomine absit, quàm ei adsit. Et quemadmodū qui horū quid habet, perfectè bonus redditur, dum iis ad honestatem utitur: ita rursum pessimus evadit, qui illis ad nequitiem abutitur. Rursum qui universis virtutes expetit, ei expendendum, quanam ratione vel actione fuerit optimus. Talis fuerit, qui quum plurimis utilis exstitit, si quidem aliquis pecuniis datis benignitatem exerceat in proximos, cogetur esse malus. Rursum pecunias colligēs, deinde istas non ita copiosas colligat, ut non remaneat ei, & qui dona cōferat, & dona accipit. Deinde hæc rursum secunda pravitas & malitia adest post pecuniarum collectionem,

lectionem, si ex divite fiat pauper, & ex eo, qui aliquid possedit, fiat & evadat nihil habens. Quo pacto igitur aliquis qui in sua possessione pecunias nō habeat, sed alio aliquo modo in homines beneficia conferat, atque ea faciat non cum pravitate, sed cum virtute: Adhæc quopacto is, qui donat, habeat dationem talem, ut nunquā deficiat. Hæc igitur res ita se habebit, si legibus juxta ac justitia adjuvetur. Hoc enim urbes atq; homines, ut simul habitent & inter se coeant, effecit. Rursum igitur ex hisce quoq; eadem contingunt. Nam si rectum rerum omnium, quæ in vita eveniunt, usum ac mentis distributionem, quam legem vocamus, Philosophia germanè tradit, nihil eis aliud, qui perfectissimæ vitæ participes esse volunt, faciendum est, quàm verè philosophari. Atqui tēperantissimos esse oportet omnes, idq; eximiè. Talis autem in primis erit ille, qui pecuniis imperare novit, quibus omnes corrūpuntur, quique vitæ parcens non est, sed in regulis justitiæ studium ac diligentiam posuit, adhæc virtutem persequitur. Ad hæc enim duo plærique mortales intemperantes & incontinētes sunt. Ob hanc autem causam ea ipsis accidunt, quod vitæ studiosi & cupidi sunt. Quando quidē in hoc vel vita est, vel anima. Huic igitur parcunt eamque expetunt propter vitæ amorē

ἐὰν ἐκ πλουσίου πένης γένηται, ἢ ἐκ κεκτημένου μηδὲν ἔχειν. πῶς ἂν οὖν ὁ τις μὴ χρημάτων τέμνων, ἀλλὰ ἄλλῳ δή τινι τρόπῳ εὐποιητικὸς ἂν εἴη ἀνθρώποις, καὶ ταῦτα μὴ σὺν κακίᾳ, ἀλλὰ σὺν ἀρετῇ, καὶ προσέτι δωρούμενος, πῶς ἀνέχοι τὸ δόσιν ἀνέκλειπτον. ὧδε οὖν ἔσται τοῦτο, εἰ τοῖς νόμοις τε καὶ τῇ δικαίᾳ ἐπικουροίη. τοῦτο γὰρ τάς τε πόλεις καὶ τοὺς ἀνθρώπους τὸ σωφρονίζειν καὶ τὸ σωφρονεῖν εἶναι. πάλιν δὲ καὶ ἐκ τούτων τὰ αὐτὰ συμβαίνει. εἰ γὰρ τὴν ὀρθὴν χρῆσιν πάντων ἐν τῷ βίῳ πραγμάτων καὶ τὴν νέμησιν, ἣν καλοῦμεν νόμον, φιλοσοφία παραδίδωσι σωφροσύνης, οὐδὲν ἄλλο δεῖ πρᾶξαι, ἢ φιλοσοφεῖν ἁπλῶς τὸν βουλόμενον τελεωτάτην ζωὴν μεταλαμβάνειν, καὶ μὴν εἰκαιότατόν γε δεῖ εἶναι πάντα ἄνδρα διαφερόντως. τοιοῦτος δ' ἂν μάλιστα εἴη τις τῶν χρημάτων κρίσιν ἔχων, πρὸς ἃ πάντες διαφθείρονται, καὶ τῆς ψυχῆς ἀφειδὴς ἐπὶ τοῖς δικαίοις σπουδαιότατος, καὶ τὴν ἀρετὴν μεταδιώκων. ὅρος ταῦτα γὰρ δύο εἰσὶν ἁπλῶς ἀκριβεῖς εἶσι. διὸ τοιοῦτον δεῖ ταῦτα πάσχειν, φιλοψυχῆσαι μέν, ὅτι τοῦτό ἐστιν ἡ ψυχή. ταύτης οὖν φιλοῦσαι καὶ σωθοῦσαν αὐτὴν ἔχει φιλίαν δ' ζωῆς

καὶ

ἢ συνήθειαν, ἢ συμφέρονται. φιλοχρημάτοις δὲ τοῖς δεινὰ ἅπερ φοβοῖ αὐτούς. τί δ' ἔστι ταῦτα; αἱ νόσοι, τὸ γῆρας, αἱ ἐκπτώσεις ζημίαι, οὐ τὰς ἐκ τῆς νόσου λέγω ζημίας. ταύτας μὲν γὰρ ἢ εὐλαβεῖσθαι ἔστι ἢ φυλάξασθαι καὶ ἄλλαι τὰς τοιαύτας συμφορὰς, θάνατος οἰκετῶν, τετραπόδων, ἄλλαι. αἱ συμφοραὶ· αἱ μὲν τοῖς σώμασιν, αἱ δὲ ταῖς ψυχαῖς, αἱ δὲ τοῖς χρήμασι. τούτων δὲ οὐκ ἔστιν ἅπαντων ὅπως ἐς ταῦτα ἔχωσι χρῆσθαι τοὺς χρήμασι, πᾶς ἀνὴρ ἢ πλούτου ὀρέγεται. ἢ ἄλλ' ἄττα δ' ἔστι, ἅπερ οὐκ ἦσον, ἃ καὶ προσεκτήσατο ἕκαστος τοὺς ἀνθρώπους δεῖ τὸν χρηματισμὸν, αἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίαι, ἢ οἱ ζῆλοι, καὶ αἱ δυναστεῖαι, δι' ἃς τὰ χρήματα περὶ πολλοῦ ποιοῦνται, ὅτι συμβάλλεται εἰς τὰ τοιαῦτα. ὅς τις δ' ἔστιν ἀνὴρ ἀληθὴς, αἰσθάνεται, ὅτος ἐκ ἀλλοτρίου κόσμου περικοσμέται τὸ δόξαι θαρρεῖν, ἀλλὰ τῇ αὐτοῦ ἀρετῇ. διόπερ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ εἰς ἑαυτὸν ἀναφέρειν ποιεῖ, τοῦ ἀγαθοῦ πατήρ. * πάθῃ δὲ ἐκ ἔξω χρείας ἐφίησιν, ἵνα ἂν χρησιμωτάτη πᾶσιν πρὸς τὸν ἅπαντα βίον. ἢ περὶ φιλοψυχίας δὲ οὐδεμίαν τις πεισθείη, ὅτι εἰ μὲν ὑ-

ac consuetudinem, cum qua aluntur. Studiosi & amantes pecuniarum sunt horū causſa, quæ eos terrefaciant. Quę vero ista? Morbi, senectus, damna subitaria. non tamē illa intelligo damna, quæ ex legibus contingunt: (ea enim & caveri & devitari possunt) sed talia incendia & quasi rogos, mortes servorum, obitus quadrupedum, itemque alias calamitates, quibus cinctī sumus, aliæ quidem corpora, aliæ verò animos, aliæ denique pecunias circumstant. Horum igitur omnium causſa, ut ad hæc consequenda possint uti pecuniis, nullus non mortalium divitias summoperè appetit. Sunt item & alia quædam nonnulla, quæ non minùs, quàm quæ prædicta sunt, homines ad pecuniarū desiderium ac studiū impellunt, nempe honorum inter se mutuo studia, æmulationes ac potentiæ, quarum causſa pecunias plurimi fiunt, quòd ad ea comparanda cōferant. Quicunque autem verè bonus vir est, hic alieno ornatu, quem sibi circumposuit, gloriā minimè venatur, sed sua ipsius virtute eam acquirit. Quamobrem si in philosophia nulli non bono efficit, ut in seipsum omnia conferat, & quasi applicet, affectibus verò & externo usui præsidet, ut eos reprimat: utique ad vitam beatam omnium utilissima fuerit. Et de amore vitæ sic aliquis persuasus fuerit, ut si quidem * * ab

alio moriatur. Ut reliquo vitæ tempore senii sit expers, & immortalis, ei ignoscendum utique erit, in primisque venia debebitur, qui animo parcit. postquam aũt adest vitæ, quę jam producta & prolongata est, seniũ, tum hoc mortalibus deterius est, cùm non adsit immortalitas. Iamque inscitia quoque magnã est, & consuetudo mala tum sermonum, tum cupiditatũ, eam cum aliquo dedecore & infamia comparare: sed loco illius immortalem non fieri, relinqui loco mortalitatis, quæ in nobis est, ęternam semperq; viventem largitatem & munificentiam. Si igitur sola philosophia mortis curam contemptumque ingenerat, ad immortalem & semper exsistẽtem vitam addocet, & sermones semper manentes percocet, eosq;, ut homines æmulentur, assuefacit, eo nomine utiq; omnium utilissima fuerit. Adhæc aũt non ad avaritiam cæco quodam impetu ruendum est, & robur tenacitatis nequaquam ducendum perinde, ac si virtus foret; & legibus parere, timiditatẽ esse. Pessima namq; illa mens est, atq; ex ea omnia bonis contraria exsistunt, malitia scilicet & noxia. Nam si homines ea essent natura ac ingenio, ut nõ possent juxta unã vivere, (nempe inter se convenerũt necessitati cedẽtes) omnia aũt quæ ad vitæ sustentationem pertinent, ab ipsis inventa sunt, tum quæ-

περ, εἰ μὴ ὑπ' ἄλλου ἀποθάνοι, ἀγήρατός ἐστι καὶ ἀθάνατος τὸν λοιπὸν χρόνον, συγγνώμη δὲ πολλὴ τῷ φειδομένῳ τῆς ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ ὑπάρχοντος τοῦ βίου μακαριωτέρου τοῦτο γίγνεται παλαιὸν ὂν ἀνθρώποις, καὶ μὴ ἀθάνατον ἐστί. καὶ ἡ ἀμαθία ἤδη ὄζει μεγάλης καὶ συνηθείας αἰσχρῶν λόγων τε καὶ διαθημάτων, ταύτην ἀντεκποιεῖν ἐπὶ δυσκλείᾳ· ἀλλὰ μὴ ἀθάνατον ἀντ' αὐτῆς λείπεσθαι ἄντι θνητῆς οὔσης εὐλογίαν ἄπαυστον καὶ ἀεὶ ζῶσαν. εἰ τοίνυν μόνη φιλοσοφία μελέτην ἐμποιεῖ θανάτου καὶ καταφρόνησιν, ἐπὶ δὲ τὸν ἀθάνατον καὶ ἀεὶ οὖσαν ζωὴν ἐπανάγει, καὶ τοὺς ἀεὶ ὄντας λόγους ἀναδιδάσκει, καὶ τούτους ζηλοῦν ἐθίζει, πασῶν ἂν εἴη καὶ δι' ταῦτα φιλημοτάτη. ἔτι τοίνυν οὐκ ἐπὶ πλεονεξίαν ὁρμᾶν δεῖ, οὐδὲ τὸ κράτος τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ ἡγεῖσθαι ἀρετὴν εἶναι. τοῦ δὲ τῶν νόμων ὑπακούειν, δειλίαν. φορτικὸν γὰρ αὖτη ἡ διάνοια ὄζει, καὶ ὀξὺ αὐτὰ πάντα ταναντία τοῖς ἀγαθοῖς γίγνεσθαι κακία τε καὶ βλάβη. εἰ γὰρ ἔφυσαν μὲν οἱ ἄνθρωποι ἀδύνατοι καθ' ἕνα ζῆν, συνῆλθον δὲ πρὸς ἀλλήλους τῇ ἀναγκαίᾳ ξυνόδῳ, πᾶσιν δὲ ἡ ζωὴ αὐτοῖς εὑ-

ρέσει

ρηται, ἢ τὰ πεχρήματα πρὸς
αὐτὴν. σαφῶ ἀλλήλοις δὲ ἔσῃ
αὐτοὺς, ἢ ἀνομία διαιτᾶσθαι,
οὐχ οἷόν τε. μείζω γὰρ αὐτοῖς
ζημίαν οὕτω γίγνεσθ ἐκείνης ς
τῆς κατὰ ἕνα διαίτης. διὰ ταύ-
τας τοίνυν τὰς ἀνάγκας τόν
τε νόμον ἢ τὸ δίκαιον ἐμ-
βασιλεύειν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ
οὐδαμῆ μεταστῆναι ἐν αὐτά. 10
φύσῃ γὰρ ἰσχυρᾷ ἐνδεδέσθαι ταῦ-
τα. εἰ μὲν δὴ γένοιτό τις
ἐξ ἀρχῆς φύσιν τοιὰν δὲ ἔ-
χων ἄξωστος τὸν χρῶτα, ἄ-
νοσός τε ἐς ἀπαθὴς, ἢ ὑφρ- 15
φυὴς ἢ ἀδαμάντινος τὰ σῶ-
μα ἢ τὴν ψυχήν, τῷ τοι-
οὑτῳ ἴσως ἂν τις ἀρκεῖν ἡγή-
σαιτο τὸ ἐπὶ τῇ πλεονεξίᾳ κρά-
τος. τὸν γὰρ τοιοῦτον τῷ νόμῳ μὴ 20
ὑποδύνοντα δύνασθαι ἀδικεῖν
ἔῃ, οὐ μὴν ὁμοίως ὁ τοιοῦτος
οἴεται. εἰ γὰρ ἢ τοιοῦτος τις
ἦν ὡς οὐκ ἂν γένοιτο, τοῖς μὲν
νόμοις συμμαχῶν ἢ τῷ δικαίῳ, 25
ἢ ἀταττόμενον, ἢ τῇ ἰσχύϊ χρώ-
μενος. ἐπὶ ταῦτα τε ἢ τὰ τούτοις
ὑπηρετοῦντα, ὕτω μὲν ἂν σαφῶς οἶτο ὁ
τοιοῦτος, ἄλλως δὲ οὐκ ἂν διαμένοι
δοκεῖν γὰρ ἂν τοῖς ἅπασιν ἀνθρώ- 30
ποις τῷ τοιούτῳ φύσει πολεμίους
παλασταθέντας, διὰ τὴν αὐτοῦ παρανομίαν
ἢ τὸ πλῆθος, ἀτέχνῃ ἢ δυνάμει

cumque ad eam ritè transfigendam artificia requiruntur: atqui ut inter se vivant familiariter, simulq; contra legũ præscriptum, id verò fieri nullo modo potest. Eo enim pacto majus ipsis dãnum inferretur, quàm si quisq; sigillatim vitã institueret. Itaq; propter hasce necessitates tam lex, quàm justitia regis loco inter homines sunt, neq; ullo modo illa abesse ab iis, vel removeri possunt. Sunt enim illa forti ac valida natura colligata. Quòd si autem mortaliũ quisquã à principio tali sit natura formatus, ut corpus habeat, quod nec vulnerari, nec morbis corripi possit, adeoq; nullis affectionibus obnoxiũ sit, ideoque corpore atq; animo sit eximius adeoq; adamantinus & ferreus, tali homini fortasse aliquis sufficere putet robur, ut in quavis re superior emineat. Nam talẽ, ut legi subsit, effici non posse, quod damni omninò sit expers, nõ sanè rectè existimatur. Etenim si quis etiam talis esse posset, qui non pugnaret cum legibus ipsáq; justitia, atque ea communiens & robore utens, tam ad ea, quàm iis similia confirmanda, ille quidem hac ratione perfacilè servatus fuerit, alia autem ne quaquã incolumis permaneat. Omnes enim homines videtur ei, qui talis natus est, hostiles constituti esse, propter ipsorum benè institutas leges et multitudinem, si arte vel potentia talem

virum superare, eúmque in suam nassam trahere, eóq; superior esse possit. Ita apparet et hoc ipsum robur seu potentiam, quod quidem verè robur & potentia est, per legem ac justitiã conservari. Sine hisce verò ipsum jus seu justitia per se eligenda est. Et natura ad eam nati sumus, etsi quidem istorum nihil extrinsecus acquiratur, & accidãt humani aliquot defectus: æquum tamẽ est, ut justitiam exerceamus. quippe quæ sui natura omnibus est pretiosissima. Quia & æquum est ut hæc de bona legum constitutione, itemq; legum neglectu, quantum inter se differant, perdiscere. Et quidem quod juris ac legum bona constitutio res sit cum primis præclara tàm publicè quã privatim, perturbatio verò & legum jurisque neglectus res pessima: (quippe ex ea confusione confestim nocumenta exsistunt) incipiamus ea exponere, quæ cum cõstitutione, in qua leges vigent, contingunt, quæque priùs fiunt. Fides quidem prima oritur ex repub. benè legibus fundata, quæ omnibus hominibus maximoperè prodest, atque is status multorum bonorum causſa est. pecuniæ enim ex ea fiunt cõmunes. Atque ita quidem, etsi pauca fuerint, nihilominus tamen in circuitum reductæ satis superque sufficiunt. Sine illa verò, etsi multæ fuerint, nunquam tamen suffecerint. Et fortuna-

ἐμβαλλόμενα ἐκ τῆς περιηθούσης τὸ τοιοῦτον ἀνδρός. οὕτω φαίνεται καὶ αὐτὸ τὸ κράτος, ὅπερ ἐστὶ κράτος ὄζει, δηλοῖ δὲ τὸ νόμου, καὶ δηλοῖ τὴν δίκην σωζόμενον. χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸ δι' αὐτὸ αἱρετόν ἐστι τὸ δίκαιον, καὶ φύσει πρὸς αὐτὸ πεφύκαμεν κἂν μηδὲν οὗ ἕνεκα ἔξωθεν ἐπεγίγνεται, κἂν ἐλαττούμεθά τινα συμβαίνει ἀνθρώπινα δικαιοπραγοῦντες ἄξιον ὡς τῷ ὄντος πάσης τιμιωτάτου, μεμαθηκέναι τε ἄξιον ἐκ ταύτης περὶ τῆς εὐνομίας τε καὶ ἀνομίας, ὅσον διαφέρουσιν ἀλλήλοιν. καὶ ὅτι μὲν εὐνομία ἄριστον εἶη καὶ σωτηρία καὶ ἀδία, ἡ ἀνομία δὲ πάντων. αἱ γὰρ παρεκβάσεις βλάβαι γίγνονται ἐκ τῆς ἀνομίας. ἀρξώμεθα δὲ τὰ τῆς εὐνομίας δηλοῦν, ἅπερ γίνεται πρότερα. πίστις μὲν πρώτη ἐγγίγνεται ἐκ τῆς εὐνομίας μεγάλα ὠφελοῦσα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς σύμπαντας, καὶ ἔστι μεγάλων ἀγαθῶν τοῦτό ἐστι. κοιναὶ γὰρ τὰ χρήματα γίγνεται ἐξ αὐτῆς. καὶ οὕτω μὲν, ἐὰν καὶ ὀλίγα ᾖ, ἐξαρκεῖ ὅμως κυκλούμενα, ἄνευ δὲ ταύτης οὐδ' ἂν πολλὰ ᾖ, ἐξαρκεῖ. καὶ αἱ τύχαι

καὶ δὴ καὶ εἰς τὰ χρήματα ἐκ τῶν, αἵτε ἀγαθαὶ ἢ μὴ, ἐν τῇσι νόμοισι τοῖς ἀνθρώποις προσφορώτατα κυβερνῶνται. τούς τε γὰρ εὐτυχοῦντας ὅσοι ἀσφαλεῖ αὐτῇ χρῆσθαι καὶ ἀνωφελεῖ βούλονται. τούς τε αὖ δυστυχοῦντας βοηθεῦσθαι ἐκ τῶν εὐτυχούντων, ἐξ οὗ τὴν ἐπιμειξίαν τε καὶ φιλίην, ἅπερ ἐκ τῆς νόμου γίγνεται. τὸν τε οὖν χρόνον τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὴν νόμον εἰς μὲν τὰ χρήματα ἀργὸν γίγνεσθαι, εἰς δὲ τὰ ἔργα τῆς ζωῆς ἐργάσιμον. φροντίδος δὲ τῆς ἀηδεστάτης ἀπηλλάχθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῇ νόμου, τῇ δὲ ἡδίστῃ σχολῇ. ἀφηγημάτων γὰρ φροντίδα ἀηδεστάτην εἶναι, ἔργων δὲ ἡδίστην, καὶ τε αὖ τὸν ὕπνον ἰσχειν, ὅσπερ ἀναπαυμα κακῶν ἐστι ἀνθρώποις, ἀφόβους μὲν καὶ ἄλυπα μελλησάντας ἔρχεσθαι εἰς αὐτόν. γιγνομένους δὲ ἀπὸ ὕπνου τοιοῦτα σάφα καὶ μὴ ἐμφόβους εἶναι ἀπὸ θίσασθαι. οὐδ' ἐκ μεταλλαγῆς ἡδίστης τοῦ γνῶναι τὴν ἀμείψιν εἶναι προσδέχεσθαι, ἀλλὰ ἡδέως φροντίδας μὲν ἀλύπους περὶ τὰ ἔργα τῆς

rum, quæ in pecunias & divitias secantur, aliæ sunt bonæ, aliæ verò malæ. Quæ bonæ sunt, ex bona Reipub. cōstitutione, in qua leges valent, hominibus convenientissimè utilissimeque gubernantur. Nā qui secunda fortuna fruuntur, ea utuntur, ut re tuta & absque ullis insidiis. Rursum, qui adversa laborant, adjutantur ex illis, qui prospera fortuna utuntur, idque propter permissionem seu communionem simul & fidem, quæ ex legibus benè firmata constitutione fiunt. Tempus igitur hominibus, propter bonum ordinem in res, quidem otiosum exsistit: in actiones verò vitæ sustentandæ, activum. Verùm à cura longè ingratissima homines omninò liberantur in Republ. bonis legibus fundata, ac rei jucundissimæ vacant. Nam rerum & negotiorū cura injucundissima est: actionum autem multò jucundissima. Rursum somno se dedētibus, qui mortalibus est requies malorum, ab omni remoti metu ac securi, eaq; meditātes, quæ malis molestiaq; carent, cum capiunt. Dormientes verò dulcemq; somnum capientes, alia quædam sentiscere, quæ cum voluptate conjuncta sunt, & non ex improviso timori obnoxios reddi. Neque ex mutatione jucundissima præstolari, quemadmodū dies possit esse cognitus: sed jucundè curas quidem doloribus vacuas red-

dere, dum actionibus vitæ intenti sunt. Labores verò bonorum apprehensione subsidioq;, atque spe tum maxima, cui facilè credatur, simul & quæ grato animo exspectetur, leniores reddere. Atq; illorum omnium Rempub. bonis & salutaribus legib. ornatam caussam esse, & quod hominibus maxima mala parat, nempe quod bellum infert ad eversionem & subactionem in servitutem, & hoc quidem multò magis illis, qui non juxta leges sua instituunt, advenire solet: minus verò illis, qui præclaris legum institutis utuntur. Et alia multa sunt in benè cōstituta & legibus administrata Republ. bona, quæ etiam ex ea manant, & vitæ humanæ adminicula, ac solatium in omnibus difficultatibus præbent non exiguum. Quæ verò mala oriri, & in usum vitæ hominū exundare solent, ubi non vivitur juxta leges, hęc ferè sunt. Soliciti quidem primùm homines fiunt ad opera, & onera gerunt ejus, quod in rebus, non autem in operibus minimè omnium curatum oportuit. Pecunias propter infidelitatem atq; inhospitalitatē, veluti in loculos recondunt, sed quæ non movētur. Atq; eo modo illę rarę fiunt, etsi copiosę forēt. Et fortunę malę juxta ac bonę sibi mutuò oppositæ subserviūt & obsequūtur. Fortunæ.n. benignitas ac felix rerum successus tutus & firmus nō est in Repu-

ζωῆς σπουδαίους. τοὺς δὲ πόνους δὲ τῇ ἀντιλήψει ἀγαθῶν ἐλπίσιν εὐπίστοις καὶ εὐπροσδοκήτοις ἀναπαυφίζουσας. τῶν πάντων τὴν εὐνομίαν αἰτίαν εἶναι, καὶ τὰ κακὰ μέγιστα τοῖς ἀνθρώποις φορίζον. πόλεμον ἐπιφερόμενον εἰς καταστροφὴν καὶ δουλωσιν, καὶ τοῦτο ἀνομοῦσι μὴ μᾶλλον ἐπέρχεσθαι, εὐνομουμένοις δ' ἧττον. καὶ ἄλλα δὴ πολλὰ ὄντα ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἀγαθὰ, ἅπερ καὶ *συνοφέλιμα τῇ ζωῇ καὶ παραψυχὴ τῆς χαλεπῶν ἐξ αὐτῆς γίγνεται. τὰ δ' ἐκ τῆς ἀνομίας κακὰ ὑπερβαίνοντα, τάδε ἐστίν. *ἀσχόλοι μὲν πρῶτον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰ ἔργα γίγνονται, καὶ ἐπιμελοῦνται τῶν ἀναγκαιοτάτου πραγμάτων, ἀλλ' οὐκ ἔργων. τὰ δὲ χρήματα διὰ ἀπιστίαν καὶ ἀφιλίαν ἐνθησαυρίζουσιν, ἀλλ' οὐ κινοῦνται. καὶ οὕτω ἀπένια γίγνεται ἐκεῖ καὶ πολλὰ ἤδη εἴ τι τύχοι εἰ φλοῦσεν ἀγαθαὶ εἰς τοὐναντίον ὑπηρετοῦσιν. ἤ τε δὴ εὐτυχία οὐκ ἀσφαλὴς ἐστιν ἐν τῇ ἀνομίᾳ, ἀλλ' ἐπιβουλεύεται.

ἧττ

ὅτι δυσχολία οὐκ ἀποθεῖται, ἀλλὰ κραταιοῦται διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἀμιξίαν. ὅτε πόλεμος ἔξωθεν μᾶλλον ἐπαγάλλεται, καὶ ἡ οἰκεία ςάσις ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας. καὶ ἐὰν μὴ πρόσθεν γίγνηται, ὅτε συμβαίνει ἤ τι πρᾶξαι, μᾶλλον συμβαίνει καθῆσθαι διὰ φθόνον βουλὰς τὰς ἐξ ἀλλήλων, διʼ ὧπερ καὶ λαμβανόμενοι τοῦ ἀβουλεῖν καὶ ἀπιστοβουλεύοντας ἀλλήλους. καὶ οὔτε ἐγρηγορέναι ἡδέως τὰς φρουρίδας εἶναι, οὔτε εἰς τὸ ὕπνον ἀπηργμένους ἡδεῖαν τὴν ὑποδοχὴν, ἀλλὰ συμμιγῆ τὴν τε ἀνέγερσιν τὸ ἔμφοβον καὶ σκοτοῦσαν τὸ ἀνθρώπινον. ἐπὶ μνήμας κακῶν ἐξαπιναίους ἄγειν. εἴπερ ἐκ τῆς ἀνομίας, ταῦτά τε καὶ τὰ ἄλλα κακὰ τὰ προειρημένα ἅπαντα ἀποβαίνει. γίγνεσθαι δὲ καὶ ἡ στάσις κακὸν τοσοῦτον τε καὶ τοιοῦτον οὐκ ἐξ ἄλλου τινὸς, ἢ ἀνομίας. οἱ δέ τινες τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι μὴ ὀρθῶς συμβάλλονται, τύραννον ἐξ ἄλλου τινὸς καθίστασθαι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους στερίσκεσθαι δὲ ἐλευθερίας, οὐκ αὐτοὺς αἰτίους ὄντας, ἀλλὰ βιασθέντας ὑπὸ τοῦ καταστάντος τυράννου, οὐκ ὀρθῶς ταῦτα λογιζόμενοι. ὅς τις γὰρ ἡγεῖται βασιλέα ἢ τύραννον

à qua leges exſulant; ſed iis inſidiæ ſtruuntur. Adverſa verò fortuna & indigentia non aſpellitur: ſed firmiter obtinet propter infidelitatē mutuam atque inhoſpitalitatem immitemq; barbariem. Ac bellum extrinſecus magis incumbit, & domeſtica ſeditio ab eadem cauſſa exſiſtit. Imò ſi antè non fuerit, tunc contingit. In ipſa re, in qua etiam fervet ſemper per inſidias, quas ex ſe invicem ſibi mutuò nectūt, propter quas ita vitam inſtituunt, ut ſibi cavere cogantur, ſibiq; mutuo viciſſim inſidias ſtruunt. Adhæc curæ ne vigilantibus quidē jucundæ ſunt, neq; etiam ſomnum capientibus conclave ipſum jucundum eſt, ſed maximè cum timore conjunctum, & excitationē è ſomno, itidem meticuloſam hominemq; terrentem, ad malorum memorias repentinos protrudere. Hæc reliquáque omnia mala, quæ jam dicta ſunt, ex ea conſtitutione, ubi nullæ vigent leges, promanant. Tyrannis item malū tantum támq; enorme ex nullo alio fonte, quàm ex diſſolutione Reipubl. nullis legibus fundatæ oritur. Nonnulli verò mortalium autumant, quicunq; non rectè conjiciunt, tyrannum alium dè exſiſtere ac conſtitui, atq; homines libertate privari, non ipſos culpandos eſſe: ſed vi adactos ab tyranno, qui ita conſtitutus ſit, non rectè ea colligēres. Quicunque enim regem vel tyrannū

ducit

ducit, illinc dè exsistere, quàm ex neglectu legum ac cupiditate habendi, is fatuus est. Quippè cùm omnes in universum ad nequitiã proclives traducãtur, tùm illud usu evenire solet. Ut enim homines sine legibus & justitia vivãt, fieri nullo modo potest. Quum igitur hæc duo leges scilicet & justitia ex multitudine seu plebe sublata deficiũt, tùm planè usu evenit, ut horũ administratio & cura in unum transferatur. Quomodo namq; alioquin unius gubernatio, quæ monarchia Græcis dicitur, in unum transferatur? nisi legibus, quæ multitudini non parum conducunt, ex usu hominũ communi exterminatis? Oportet enim hunc virũ, qui justitiã evertit, & legem omnibus cõmunem & conducibilẽ è medio sublaturus sit, adamantinum fore, si hęc deprædaturus sit ab hominum multitudine, idq; unus ab multis. Sanè qui carnalis est, ac reliquorum mortalium similis, hæc nullo modo effectum dare poterit. Ubi verò contraria, quæ defecerunt, constituerit, solus regimen susceperit. Quapropter etiã cùm hoc usu venit, nonnullos mortalium istud latet. Quod si igitur tantorum quidem caussa malorum exlex: contrà tam ingens bonum legibus vincta Respublica est, non aliter felicitatẽ consequi poterimus, nisi quis legem ob oculos statuat vitæ suę ducem. Hæc autem recta

ἐξ ἄλλου τινὸς γίγνεσθαι, ἢ ἐξ ἀνομίας τε καὶ πλεονεξίας, μωρός ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ ἅπαντες ἐπὶ κακίαν ἕλκονται, τότε τοῦτο γίγνεται. οὐ γὰρ οἷόν τε ἀνθρώπους ἄνευ νόμων καὶ δίκης ζῆν. ὅταν οὖν ταῦτα φθείρῃ ἐκ τοῦ πλήθους ἐκλείπει, ὅτε νόμος καὶ ἡ δίκη, τότε δὴ εἰς ἕνα ἀποχωρεῖν τὴν ἐπιμέλειαν τούτων καὶ φυλακήν. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως εἰς ἕνα μοναρχία στήσεται, εἰ μὴ τοῦ νόμου ἐξωθέντος τοῦ κοινοῦ πλήθει συμφέροντος; δεῖ γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃς τὴν δίκην καταλύει, καὶ τὸν νόμον τὸν πᾶσι κοινὸν καὶ συμφέρον ἀφαιρήσεται, ἀδαμάντινον γενέσθαι, εἰ μέλλει συλήσειν ταῦτα παρὰ τοῦ πλήθους τὰ ἀνθρώπων, εἷς ὢν παρὰ πολλῶν. σάρκινος δὲ καὶ ὅμοιος τοῖς λοιποῖς θνητοῖς, ταῦτα μὲν οὐκ ἂν δυνηθείη ποιῆσαι. τἀναντία δὲ ἐκλελοιπότα παθὼν, μοναρχήσειεν ἄν. διὸ δὴ γιγνόμενον τοῦτο ἐνίους τῶν ἀνθρώπων λανθάνει. εἰ τοίνυν τοσοῦτον μὲν αἴτιόν κακῶν ἐστιν ἀνομία, τοσοῦτον ἆθλον εὐνομία, οὐκ ἄλλως ἔστιν τυχεῖν τοῦ εὐδαιμονίας, ἢ μή τις νόμον ἡγεμόνα προσλάβῃ τοῦ οἰκείου βίου. ἔστω δὲ ἡμῖν λόγος ὁρθὸς,

θὸς, πρὸς ἀτίμων μὲν, ἃ δεῖ πᾶσιν, ἀπαγορεύων δὲ ἅμα, ὃ μὴ χρὴ ποιεῖν τῷ παντὶ κόσμῳ, καὶ ἐν πόλεσι, καὶ ἐν ἰδίοις οἴκοις, καὶ ἀμφοτέροις ἑκάστῳ πρὸς ἑαυτόν. εἰ τοίνυν τὸν βίου τοῦ λόγου περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἄν τις, καὶ κακῶν καὶ αἰσχρῶν οὐχ οἷόν τε ἄλλως μαθεῖν καὶ γνῶναι τελεώτερον, εἰ μὴ ἐκ τελέας φιλοσοφίας. τούτων ἕνεκα φιλοσοφίαν ἁπάντων μάλιστα παθητέον ἀνθρωπίνων ἕνεκα ἀγαθῶν.

ratio est, quæ præscribit, quæ omninò facienda sint, simúlq; vetãs, quæ faciẽda non sint, in universo mũdo, in urbibus simul atq; ædibus privatis, tum unicuiq; sigillatim erga seipsum. Quod si igitur talẽ orationem, quæ sit de bonis juxta ac malis, itẽq; de malis & turpibus aliter discere, etsi cognoscimus, perficere nõ possumus, nisi quis studiũ sapientiæ perfectè æmuletur, idcircò præ reliquis omnibus studiis humanis philosophia maximè exercenda est.

Κεφ. κα.

ΤΕλευταῖον δὲ ἐξόπισθεν εἰς ἀποφορὴν τίθεμεν τὸ ἀπὸ τοῦ συμβόλου. ἔστι μὲν ἰδίον ὄντως καὶ αἱρέσεως καὶ ἀπόῤῥητον πρὸς τὰς ἄλλας ἀγωγάς. τὸν δὲ δημώδη καὶ κοινὸν πρὸς ἑκάστας. ἔστιν δὲ παρ' ἀμφοτέρους μέσον ἀμφοῖν· οὔτε παντελῶς δημώδη, οὔτε μὴν ἀνίκητον Πυθαγορείου, ἀλλ' ἀεὶ ἀπηλλαγμένον ὀλοχρῶς ἑκατέρου. τὰ γὰρ λεγόμενα Πυθαγορείων συμβόλων, ἅπερ ἂν ἀξιομνημόνευτα ἡμῖν φαίνηται, καὶ τὸ προτρεπτικὸν εἶδος ἔχοντα ἐκθέμενοι δι' ἑνὸς κεφαλαίου ἑρμηνείαν ποιησάμενοι τῆς προτροπῆς αὐτῶν εἰς παραίνεσιν. ἐν τούτῳ τοίνυν νομίζοντες τελέαν ἐντελεστέραν προτροπὴν εἰς φιλοσοφίαν ἐνεῖναι τοῖς ἐντυγχάνουσι

CAP. XXI.

VLtimũ modum quem ex ils statuimus, ut à viciis deterreamus, ab symbolis sumimus. qui quidem modus eius sectæ proprius, atque ita arcanus est, ut ad alia instituta seu regulas vitæ duci trahique non possit: vulgarem autem & communem ad ejus sectæ vitas. Tertium verò amborum utrinque medium, neque omninò plebeium, neque palam Pythagoricũ: sed neq; mutatum planè ab utroque. Quæcunque enim ex symbolis, uti vocantur, Pythagoricis nobis visa fuerint memoratu digna, & publicè ostẽtant formam admonitoriam publici juris facientes, eorum interpretationẽ, admonitioni convenientem dare constituimus. Ex tali censentes plenã perfectioremque adhortationem ad studium sapientiæ allatum iri iis, qui ea

lecturi sunt, & quidem magis, quàm si pluribus versibus adhortationem institueremus. Quatenus igitur extraneas aliquot solutiones, easq; communes totius philosophiæ in eo inferem⁹, eatenus judicãdum est, hoc ipso separata esse ab Pythagorica voluntate. Quatenus itidẽ maximè proprias horum virorum de unoquoque opiniones admiscemus: eatenus rursũ id proprium quidem est Pythagoricorum, alienum verò ab reliquis philosophis, præclarè fit ut illud statuatur. Latenter verò & clã, ut par est, illud nos ab externis notionibus abducet. Adducet autem maximéque familiares reddet prædictis notionibus, & juxta hanc hæresin admonitionibus secundum artẽ disputatis, veluti quidam pons & gradus est, quo ab inferiori sursum, & ex infimo in altum subvehit & mentem cujusq; eorum, qui germanè & sincerè animum advertũt, adducit. Nam ad hoc etiam excogitata est philosophia, nempè ad imitationem & abstersionẽ eorum, quæ antè dicta sunt. Antiquissimi enim, quique ejus coævi fuerunt, & Pythagora usi sunt præceptore, non communi & plebeja aliisque omnibus consueta cum dictione, tùm etiam interpretatione effecerũt, ut intelligentia ac mente comprehẽdi queant ab iis, qui simpliciter audiunt, & ex insulru fortè in ea incidunt, quę nu-

μᾶλλον, ἢ δεῖ πλειόνων σοὶ λόγων ποιοίμεθα τὴν προτροπήν. καθὸ μὲν οὖν ἐξωτερικάς τινας ἐπιλύσεις καὶ κοινὰς ἁπάσης φιλοσοφίας ἐντάξομεν αὐτῷ. κατὰ τοῦτο γνήσιον αὐτοῦ καὶ χωρὶς τῶν Πυθαγορείων βλάπτοντος. καθὸ καὶ τὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων κυριωτάτας περὶ ἑκάστου δόξας ἐγκαταμίξομεν, καὶ τοῦτο πάλιν οἰκεῖον μὲν Πυθαγορείων, ἀλλόφυλον δὲ τῶν ἄλλων φιλοσόφων, καλῶς ἔχει τιθέντας αὐτό. λεληθότος δὲ, ὡς ἔοικε, διὰ παιδαγωγίαν μὲν τοῦτο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν ἐνοιῶν. προσάξει δὲ καὶ οἰκειώσει μάλιστα ταῖς προειρημέναις. καὶ χρὴ τὴν δ' ἐντεῦθεν αἵρεσιν τεχνολογουμένας παραλήψεσθαι, οἷα τις κίφυρα ἢ κλίμαξ κατάγουσα ἄνω, καὶ εἰς ὕψος ἐκ βάθους ἀνιμῶσα πολλοῦ, καὶ ἀνάγουσα τῶν ἑκάστου τῶν γνησίως προσεχόντων διάνοιαν. εἰς γὰρ τοιοῦτο καὶ ἐπινενόηται καὶ τὰ μίμησιν καὶ ἀπόθεσιν τῶν προειρημένων. οἱ γὰρ παλαιότατοι καὶ αὐτῷ συγχρονήσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῷ Πυθαγόρᾳ, οὐ τῇ κοινῇ καὶ δημώδει καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἰωθυίᾳ λέξει τε καὶ ἑρμηνείᾳ ἐποιοῦντο συνιέναι καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τοῖς ἁπλῶς ἀκούουσιν, ἐξ ἀδιορθώτου τε ἐντυγχά-

τυγχάνουσιν, ἀπαρακολούθητα ποιεῖσθαι τὰ φραζόμενα ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν νενομοθετημένην αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυθίαν μυστηρίων καὶ πρὸς τὰς ἀτελεστέρους βέβηλον ἀπορρήτων ἤθη σοῦ. καὶ δὴ καὶ συμβόλων ἐπόπτου τὰς πρὸς ἄλλας διαλήξεις ἢ συγγραφάς. καὶ εἰ μή τις αὐτὰ τὰ σύμβολα ἐκλέξας διασπλέξας ἢ ἀμαύρως ἐξηγήσατο ἀποκλάσει γελοῖα ἂν ἃ γραφὴ δόξει αὐτοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ λεγόμενα λήρου μεστὰ καὶ ἀδολεσχίας. ὧν οὖν χρήματ' ἐσφαῦ, καὶ τὸ εἰς προῆσθαι αὐτῶν ὄφελος κατάδηλον γένηται κατὰ τὸ ἐξωτερικόν τε ἅμα, καὶ κατὰ τὸ ἀκροατικὸν ἀποδώσομεν ἑκάστου συμβόλου τὰς ἐπιλύσεις, μήδὲ τὰ παρ' αὐτοῖς ἀπόρρητα καὶ ἐχεμυθούμενα πρὸς τοὺς ἀνεισάκτους παραλειπόντες ἀνεξήτασται. ἔστω δὲ τὰ προδιαιρούμενα σύμβολα τάδε.

α. Εἰς ἱερὸν ἀπιὼν προσκυνῆσαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγε μήτε πράττε.

β. Ὁ δὲ παρελθὼν εἴτε εἰσέρχοιο εἰς ἱερὸν καὶ προσκυνήσοις τὸ παράπαν

imitatione quidem exprimi possint, conantes quasi argumentum statuere ea, quæ dicuntur ab ipsis: sed secundū lege latam ipsis ab Pythagora silentii indictionem, ne enunciētur mysteria, ideò in gratiam eorum, qui rudiores sacris initiati non sunt, modos attigerunt arcanos atque abditos, & per symbola considerarūt mutua inter se colloquia, vel scriptiones. Et nisi quis ipsa symbola selecta exposuerit & interpretatus fuerit, atque enarrationis irreprehensa comprehenderit, ipsis legentibus ridicula & anilia videbuntur, quę proferuntur, adeòque nugarum & futilitatis plena. Ut igitur illorum usus appareant, & utilitas manifesta fiat, adhortationes reddemus cujusq; symboli variam solutionem καθ' ἐξωτερικὸν, hoc est, juxta utiles Reipubl. meditationes simul, & juxta ἀκροαματικὸν, hoc est, expositionem accuratiorē & reconditam, qualis eruditis auditoribus edi solet, solicitè caventes omissa à nobis expositione, ne quæ recondita apud ipsos ac silentio pressa sunt, ad alienos & subreptitios enūciemus. Sint autem, de quibus loquemur, hęc Symbola.

I. In templum prodiens adoratum, nihil interea, quod ad vitam facit, nec dicito, nec facito.

II. Perfunctotiè templum ne ingreditor, neque adorato omninò, ne-

que si ipsissimas fores prætergrediaris.

III. Discalceatus nudisque pedibus sacrificato atque adorato.

IV. Publicas vias declinans per semitas ingreditor.

V. Ab eo, quod nigram caudā habet, abstineto. Terrestrium enim deorum est.

VI. Linguam ante omnia contineto deos sequens.

VII. Ventorum spirantium sonum adora.

VIII. Ignem gladio ne fodito.

IX. Acetarium omne vas abs te removeto & avertito.

X. Cum viro, cui onus impositum est, simul attollito: non autem simul auferto ab eo, quod depositum est.

XI. Dum calceamēta pedibus subduntur, pedem dextrum ante afferto. In pelluvium autem sinistrum inferto.

XII. De Pythagoricis sine lumine ne loquitor.

XIII. Iugum ne transilito.

XIV. Peregrinationem instituens domum ne revertitor. quippe furiæ simul comitantur.

XV. Ad solem conversus ne meito.

XVI. Diu vel facula sedem ne extergito.

XVII. Gallum alito quidem, ne autem sacrificato. Lunæ namque & Soli sacratus est.

οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις ἐκβαίης σπεῦδε γίνου.

γ. Ἀνυπόδητος ὁδὸν ἐρχομένου.

δ. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων ἔρχε τὰς ἐξαπίνης βαδίζε.

ε. Μηδενὸς ἀπέχου χθονίου γὰρ ἐστι θεῶν.

ς. Γλῶσσαν πρὸ πάντων κράτει θεοῖς ἑπόμενος.

ζ. Ἀνέμων πνέοντα τὴν ἠχὼ προσκύνει.

η. Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκάλλε.

θ. Ὀξίδα ἀπὸ σεαυτοῦ ἀπόθου πάσαν.

ι. Ἀπὸ μὲν ὑποκειμένου μὴ φορίου σκεύη μὴ συγκαθαίρου δὲ ἀπὸ ἐπικειμένου.

ια. Εἰς μὲν ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα πρόπαιρε, εἰς δὲ ἀπόνιπτον τὸν εὐώνυμον.

ιβ. Περὶ Πυθαγορείων ἄνολφωτος μὴ λάλει.

ιγ. Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν.

ιδ. Ἀποδημῶν δ' οἰκίας μὴ ἐπιστρέφου ἐρινύας γὰρ μέτοχοι.

ιε. Πρὸς ἥλιον τεταγμένος μὴ οὔρει.

ις. Δαδίου θάκου μὴ ἀπο-
στατε.

ιζ. Ἀλεκτρυόνα ἔχειν μὲν, μὴ θύειν δέ· καθαρὸν γὰρ ἡμέρᾳ καὶ ἡλίῳ ἐστί.

ιη. ἐπὶ

ιη. Ἐπὶ χόϊνικα μὴ καθίζου.

ιθ. Γαμψώνυχον μηδὲν παράξῃς.

κ. Ἐν ὁδῷ μὴ χίζῃς.

κα. Χελιδόνα οἰκίᾳ μὴ δέξῃ.

κβ. Δακτύλιον μὴ φόρει.

κγ. Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ.

κδ. Παρὰ λύχνον μὴ ὄψιν πρίζου.

κε. Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμασιώτερον, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων.

κς. Ἀχίτων γέλωτι μὴ ἔχεθαι.

κζ. Παρὰ θυτῆρα μὴ ἀνακλίζου.

κη. Δίξιαν μὴ παντὶ ῥᾳδίως ἔμβαλε.

κθ. Στρωμάτων ἀναξὰς συνείλιξε αὐτὰ, καὶ τὸν τύπον συνέφρωσε.

λ. Καρδίαν μὴ ἔσθιε.

λα. Ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε.

λβ. Ἀποκαθάρματα σῶν καὶ ὑπογυμνασμάτων κατάπτυε.

λγ. Ἐρυθρῖνον μὴ προσλάμβανου.

λδ. Χόρας ἴχνους ὑπὸ ἀποδῦ ἀναιρίζε.

λε. Χρυσὸν ἐχέτω μὴ πλησιάζων ὅτι τεχνοποιᾷ.

XVIII. Choenici ne insideto.

XIX. Nihil eorum, quod curvos ungues habet, gustato.

XX. In via ligna ne seces.

XXI. Hirundinem tecto ne accipito.

XXII. Annulum ne gestato.

XXIII. Dei formam & imaginem annulo ne insculpito.

XXIV. Ad lucernam faciem in speculo ne contemplator.

XXV. De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato.

XXVI. Risu Incontinenti ne concutitor.

XXVII. Ad sacrificia ungues ne præcidito.

XXVIII. Dextram ne cuivis facilè injicito.

XXIX. E stragulis surgens ea convolvito, & figuram vel vestigium confundito.

XXX. Cor ne edito.

XXXI. Cerebrum ne comedito.

XXXII. Excrementa tua & unguium præsegmina conspuito.

XXXIII. Erythrinon seu rubicundum ne suscipito.

XXXIV. Ollæ vestigium, ne ab cinere compareat, tollito.

XXXV. Cum ea, quæ aurum habet, ne congreditor ad liberos procreandos.

xxxvi. In primis honorato cùm habitum tùm & tribunal: habitum inquam & trioboluin.

xxxvii. Ab fabis abstineto.

xxxviii. Malvam quidem in horto tuo plantato, sed ea ne vescitor.

xxxix. Ab iis, quibus vita est animalis, abstineto.

λς. Προτίμα τὸ σχῆμα ἐς βῆμα, τὸ σχῆμα καὶ ξυώβολον.

λζ. Κυάμων ἀπέχου.

λη. Μολόχην θηφύτευε μὲν, μὴ ἔσθιε δέ.

λθ. Ἐριφίων ἀπέχου.

SYMBOLORUM PYTHAGORICORUM EXPLICATIO.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ τῶν Πυθαγορικῶν συμβόλων.

Hæc omnia communiter quidem & adhortatoria sunt ad omnem virtutē: privatim verò singula ad unamquamque virtutem, & ad partes philosophiæ & disciplinæ alia aliter conveniant ac quadrent. Veluti continuò prima sūt adhortatoria ad pietatem divinámque scientiam.

Ταῦτα δὴ πάντα κοινῶς μὲν καὶ προτρεπτικά ἐστι πρὸς πᾶσαν ἀρετήν. καθ' ἰδίαν δὲ ἕκαστα πρὸς ἑκάστην ἀρετὴν πρός τε φιλοσοφίας ἐς μαθήσεως, ἄλλα ἄλλως προσοικειοῖ. οἷον αὐτίκα τὰ πρῶτα εἰς εὐσέβειαν, καὶ τὴν θείαν ἐπιστήμην ἐστὶ παραπλήσια.

SYM. I. EXPLICATIO.

ΤΟΥ ΠΡΩ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Nam, quod ad primum attinet, *in templum progressum adoratum divos, nihil intere à quod ad vitam facit, nec dicendum nec faciendum esse*, servat sanctū numinis cultum, quatenus per se purus & sincerus est, immaculatum, ac purum, mundúmque puro ac mundo conjūgere assuefacit, & efficit ab rebus humanis in divinam religionem nihil ascīscendum attrahendúmque esse. Omnia enim ab ea aliena sunt, & contrario erga eam modo se habēt. Idem verò etiam ad scientiam afferre, mul-

Τὸ γὰρ, Εἰς ἱερὸν ἀπιόντα προσκυνῆσαι μηδὲν ἄλλο μεταξὺ βιωτικὸν μήτε λέγειν, μήτε πράττειν, τηρεῖ τὸ θεῖον, ὅπερ ἐστὶ καθ' αὑτὸ, ἄμωμες ἄχραντον, τοῦτο καθαρὸν τὸ καθαρῷ ἐθίζει συναπτειν, καὶ ποιεῖ μηδὲν ἐφέλκεσθαι ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων εἰς τὴν θείαν θρησκείαν. πάντα γὰρ ἀλλόξενα ἐστι, καὶ ἐναντίως πρὸς αὐτὴν ἔχει. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς ἐπιστήμην προσφέρειν μέγα συμ-

συμβάλλεται. οὐθὲν γὰρ δεῖ πρὸς τὴν θείαν ἐπιστήμην προσφέρειν τοιοῦτον, οἷόν ἐστιν ἀνθρώπινον δίαιτημα, ἢ βιωτικῆς φροντίδος ἐχόμενον. οὐδὲν οἶμαι ἄλλο παραινεῖται ἐν τούτοις, ἢ τοὺς λόγους τοὺς ἱεροὺς καὶ τὰς θείας πράξεις μὴ συμμίγνυναι τοῖς ἀνθρωπίνοις καὶ ἀστάτοις ἤθεσι.

tum conducit. Nihil enim tale ad divinam scientiam afferēdum est, cujus generis est humana commentatio, vel vitalis vitæ cura implicitum teneri. Nihil igitur aliud hisce præcipitur ac monetur, quàm sermones sacros divinásque operationes ab hominibus instabilibus præditis moribus non esse commiscendas.

ΤΟΥ Β. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τούτῳ δὲ σύμφωνόν ἐστι καὶ τὸ ἑξῆς· Τὸ δὲ ὧν παρελθὸν οὐκ εἰσιτητέον εἰς ἱερὸν, οὐδὲ προσκυνητέον τὸ παράπαν, οὐδ' εἰ πρὸς ταῖς θύραις αὐταῖς παρελθὼν γένοιο. εἰ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον φίλον τέ ἐστι καὶ προσήκον, δῆλον ὅτι καὶ ἀρχηγικωτάτην οὐσίαν ἐχόντων τῶν θεῶν ἐν τοῖς ὅλοις προηγουμένως, αὐτῶν δεῖ ποιεῖσθαι τὴν θεραπείαν. εἰ δ' ἄλλου τὶς ἕνεκα αὐτὰ ποιεῖτο, δι' ἕτερον οὕτω θήσεται, τὸ πάντων προηγούμενον, καὶ ἀνατρέψει τὴν ὅλην τάξιν τῆς ὅλης θεραπείας καὶ γνώσεως. ἔστι γὰρ τὰ τίμια λαβεῖν, οὐ δεῖ τῶν ἀνθρωπίνων χρησίμων ἐν ὑστέρᾳ μοίρᾳ τίθεσθαι, ὧδε ἐν τέλους μὲν τάξει τὰ ἀμείνονα, ἐν προθήκης δὲ μέρει τὰ χείρονα, οὔτε ἔργα, οὔτε θεωρήματα.

SYM. II. EXPL.

Huic consonum est & id, quod deinde sequitur, *Perfunctoriè templum ne ingrediter, neque omninò adorato Deum, neq; supplicissimas fores prætergressus fueris.* Etenim si simile simili amicum simul atque ita gratum est, ut salutationem mereat, manifestum est, cùm dii in rebus universis substantiā maximè principem habeant, quæ primogenia sit, illorum cultum facere oportere. Quod si quis alius causſa eum præstet, secundum sic statuetur, quod omnium sit primigenium, ac evertet ordinem universum cùm totius cultus, tùm etiā cognitionis. Nam insuper pretiosa bona statuenda & æstimanda non sunt in posteriore parte, & quæ utilia sunt in rebus mortalium in priore, neque itidem res nostræ planè in ordine ultimo, et quæ præstantiora sunt nec opera nec commentationes loco accessionis habeantur.

SYM. III. EXPL.

Verùm adhortatio ad eandem rem etiam sumetur ab eo, quod deinceps sequitur. Nam illud, *Discalceatus nudisq; pedibus sacrificato adoratoque*, unum planè significat: oportere modestè ac moderatè, non autem elatè sese efferendo extra ordinem, qui in terra est, deos colere, & pro iis notitiam facere. Aliùd verò illud est, oportere sine vinculis, eúmque qui solutu facilis sit, cultum ac notitiam deorum præstare. Hęc verò symbolũ nõ in solo corpore præcipit perficiẽda: verùm etiã in animi operationibus, ut neque ab effectibus illæ occupentur, neque ab corporis infirmitate, neque etiam ab ortu & nativitate, quæ nobis extrinsecus agnata est: sed ut omnia habeant solutu facilia & prompta, ac parata ad deorum communicationem.

ΤΟΥ Γ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Η' δ' ὅτι τὸ αὐτὸ προξοπτὴς ἀπὸ τῆς ἑξῆς γίνοιτο ἄν. Τὸ γὰρ, ἀνυπόδητος θύειν καὶ προσκυνεῖν, ἓν μὲν σημαίνει, τὸ δεῖν κοσμίως καὶ μετρίως, καὶ μὴ ὑπερέχοντως ἐν τῇ γῇ τάξεως τὰς θεὰς διαπτοεῖν, ἐν τῷ ὑπὲρ αὐτῶν γνῶσιν ποιεῖσθαι. ἕτερον δὲ τὸ δεῖν δεσμῶν χωρὶς καὶ εὔλυτον ὄντα τὴν θεραπείαν καὶ γνῶσιν τῶν θεῶν ποιεῖσθαι. ταῦτα δὲ οὐκ ἐπὶ τοῦ σώματος μόνου παραγγέλλει τὸ σύμβολον διαπράττεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἐνεργειῶν. ὡς μήτε ὑπὸ παθῶν αὐτὰς καθέχεσθαι, μήτε ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας, μηδὲ ὑπὸ φυσικῆς ἐκ θεῶν ἡμῖν γενέσεως. εὔλυτα δὲ παρεῖναι καὶ ἕτοιμα πρὸς τὴν μετουσίαν τῶν θεῶν.

SYM. IIII. EXPL.

Aliud verò aliquid hisce simile ad eãdem virtutem adhortans est tale symbolum. *De diis nec de divinis oraculis nihil eorum, quæ sunt admirabilia, fidem derogato.* Satis enim superque hoc placitum decretúmq; angustum et religiosum exsistit, itémq; exprimens deorũ eminentiã & sublimitatem, nos quasi viatico instruens, & in memoriam reducens, non oportere ab nostra ipsorũ

ΤΟΥ Δ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Καὶ ἄλλο δέ τι τοιοῦτον ὅμοιον εἰς τὴν αὐτὴν ἀρετὴν παροξύνον ἔοικε τὸ τοιοῦτον σύμβολον· περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων. Ἱκανὸς γὰρ τὸ δόγμα τοῦτο καὶ σεβασμιώτατον ὑπάρχει καὶ ὑπερφυᾶ τῆς τῶν θεῶν ὑπεροχῆς, ἱφοδιάζον ἡμᾶς καὶ ὑπομιμνῆσκον, ὅτι οὐκ ἀπὸ τῆς ἡμῶν αὐτῶν συγκρίσεως

χρὴ

χρὴ τὰ μαίρια, καὶ * ἡ θεία δύναμις. ἀλλ' ἡμῖν μὲν ἅτε σωματικοῖς ὑπάρχουσι γεννητοῖς τε καὶ φθαρτοῖς καὶ προσκαίροις, καὶ συνεχομένοις τὴ νόσων ποικιλίᾳ, καὶ οἴκου μικρότητι, καὶ τῆς ὅλης τὸ μέσον φορᾶς τῇ βαρήσει καὶ ὑπνωδίᾳ καὶ ἐνδείᾳ καὶ πλεονασμῷ ἀδυναλίᾳ τε καὶ ἀσθενείᾳ, καὶ ψυχῆς παραποδισμῷ, καὶ τοῖς ἄλλοις εἰκὸς ἀμήχανά τινα καὶ ἀδύνατα ὑπάρχειν, καίτοι πολλὰ οὕτω περὶ τῆς φύσεως ἔχομεν ἐξαίρετα. ἀλλ' ὅμως πάντη τῆς θείας ἀπολειπόμεθα, καὶ οὔτε δύναμιν τὴν αὐτὴν, οὔτε ἀρετὴν ἴσην πρὸς αὐτοὺς ἔχομεν. γνῶσιν οὖν θεῶν διαφερόντως τοῦτο εἰσηγεῖται. ὡς πάντα δυναμένων αὐτῶν. διὰ τοῦτο δὲ οὐκ περὶ θεῶν μηδὲν ἀπιστεῖν παραγγέλλει. προκειται δὲ, μὴ περὶ θείων δογμάτων, τῆς τῇ Πυθαγορείκῃ φιλοσοφίᾳ δοκούντων. ταῦτα γὰρ ὑπὸ μαθημάτων καὶ ἐπιστήμης θεωρίας ἠσφαλισμένα ἀληθῆ καὶ διάφυτα μόνον ὑπάρχειν, ἀποδείξει παντοίᾳ καὶ συνεπαγωγῇ κεχρημένα. τὰ δὲ τοιαῦτα δύναται καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην τὴν περὶ τῶν θεῶν προθεσπεσίαν παραγγέλλει ἐπιστήμην τοιαύτην κτήσασθαι, δι' ἧς οὐδενὶ ἀποστήσομεν τῆς λογο-

collatione conjectari æstimatiqúe divinam virtutem. Verùm nobis quidē, utpote corporalibus exsistentibus simul & natis & corruptibilibus adeóque momentaneis, morborúmq; diversitati subjectis, & domus parvitati, & oneris in medium aggravatione, & somnolentia, indigentia, abundantiáq; stoliditate & infirmitate animíque impedimento, atque aliis, uti conjicio, quædam exsistere difficilia, eáque impossibilia. Atqui multa ita de natura eximia habemus: sed tamen omninò præ deorum eximiis donis multum à tergo relinquimur, & neque eandem habemus potentiam, neque virtutem cum ipsis æqualem. Notitiam igitur deorum hoc symbolum excellenter monet, tanquam qui ipsi omnia possint. Ea igitur de caussa præcipit & hortatur fidei de diis nihil esse derogandū. Additur verò, *neque de divinis dogmatibus*, nimirum quæ Pythagoricæ philosophiæ placent esse divina. Ea enim ab disciplinis & sciente speculatione stabilita & quasi cauta vera & solùm certa, quasíque ab mendaciis aliena exsistere ostendent, ab omni parte etiam cum necessitate roborata & munita. Eadem autem hæc etiam possunt ad scientiam eam, quæ de diis adhortationem instituendā præcipit, referri, talem scientiam comparandam esse, per quam nullo modo ab iis, quæ de diis

dicuntur, deficiemus. Et de divinis dogmatibus hæc eadem possunt admonere de iisdem, & hoc, ut per disciplinas procedamus. Hæc sola oculos reddunt, & lucem faciunt de omnibus rebus, quæ sunt ei, qui diligenter ista cõsideraturus & contemplaturus est. Ex participatione enim disciplinarum unum ante omnia constituitur, ne quis fidem deroget nec de natura deorum, neque de substantia, neq; potentia, neque etiam de iis, qui videntur prodigiosè loqui de doctrinis Pythagoricis iis hominibus, qui nondum rudimenta didicerunt, & illis disciplinis nondum initiati sunt. Itaque illud, *fidem ne derogato*, idem est, atque *exercito atque illa comparato*, quorum præsidio fidem nõ fis derogaturus, hoc est, disciplinas & demonstrationes, quæ scientiam conferunt.

μένων περὶ θεῶν, καὶ περὶ θείων δογμάτων δύναται παραινεῖν τὰ αὐτά, καὶ τὸ ὁδηγὰ τῆς μαθημάτων χωρεῖν. ὀμματουργὰ γὰρ ταῦτα μόνα ἐστὶ φωτοποιὰ περὶ τῆς ὄντων ἁπάντων τῆς μέλλοντι σκέψασθαι καὶ κατόψασθαι αὐτά. ἐκ γὰρ τοῦ μαθημάτων μεταχεῖν ἓν πρὸ πάντων σωίσατται, τὸ μὴ ἀπιστεῖν, μήτε περὶ φύσεως θεῶν, μήτε περὶ οὐσίας, μήτε περὶ δυνάμεως. μηδὲ γὰρ περὶ τῆς Πυθαγορικῶν δογμάτων τερατολογεῖσθαι δοκούντων, τοῖς ἀνεισάκτοις ἐς μαθημάτων ἀμυήτοις. ὥστε τὸ μὴ ἀφεῖσει ἶσον ἔξι τὸ μετέρχου, καὶ κἀκεῖνα, δι' ἃ οὐκ ἀπόφης, τουτέστι μαθήματα ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

SYM. V. EXP.

Arbitror autem & hoc symbolum, quod continuò sequitur, eodem pertinere, *Publicas vias declinans per semitas ingreditor*. Nam & hoc populatē quidem & humanam vitam deserendam præcipit. Separatam verò ab hominum consortio ac divinam persequēdam contēdit. Et opinationes quidem communes ait oportere contēptui habere. Peculiares verò & arcanas plurimi esse faciendas. Ac voluptatem

ΤΟΥ Ε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Οἶμαι δ' ὅτι ἐς τὸ ὁδὸν τούτοις εἰς τὸ αὐτὸ συντείνει. Τὰς λεωφόρους ὁδοὺς ἐκκλίνων διὰ τῆς ἀτραπῶν βάδιζε. καὶ γὰρ τοῦτο τὴν μὲν δημώδη καὶ ἀνθρωπίνην ζωὴν ἀφίστησι παραγγέλλει. τὴν δὲ χωρίζειν καὶ θείαν μεταδιώκειν ἀξιοῖ. καὶ τὰ μὲν δοξάσματα τὰ κοινὰ, φησὶ δεῖν καταφρονεῖν. τὰ δὲ ἰδία καὶ ἀπόρ-

ἀπόῤῥητα περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι· καὶ τὴν μὲν πρὸς ἀνθρώπους φέρουσαν τέρψιν ἀτιμάζειν. τὴν δὲ τῆς θείας βουλήσεως ἐχομένην πᾶσαν σπουδὴν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, καὶ τὰ μὲν ἀνθρώπινα ἔθη ἐᾶν, ὡς δημώδη. τὰς δὲ τῶν θεῶν θρησκείας ὡς ὑπερέχουσαν τὴν δημώδη ζωὴν ἀνταλλάττεσθαι.

quidem, quæ ad homines fertur, nullo honore afficiendam ac despiciendam. Eam verò felicitatem, quæ cum divina voluntate conjuncta est, plurimi faciẽdam. Et humanas quidem consuetudines relinquendas esse tanquã populares: deorũ verò religiones, ut quæ vitam popularẽ multis numeris vincunt, comparandas.

ΤΟΥ Ε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Συγγενὲς δὲ ὄζει τούτῳ καὶ τὸ ἐφεξῆς. Μελανούρου ἀπέχου· χθονίων γάρ ὄζει θεῶν. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς περὶ συμβόλων ἐροῦμεν, ὅσα εἰς προτροπὴν ἁρμόζει, παραγγέλλει τῆς οὐρανίας πορείας ἀντέχεσθαι, καὶ τοῖς νοητοῖς θεοῖς συνάπτεσθαι, τῆς τε ἐνύλου φύσεως χωρίζεσθαι, καὶ προσιέναι πρὸς τὴν ἄϋλον καὶ καθαρὰν ζωὴν θεῶντα θεραπείᾳ χρῆσθαι τῇ ἀρίστῃ, καὶ μάλιστα τοῖς προφανεστάτοις θεοῖς προσηκούσῃ. ταῦτα μὲν οὖν εἰς θεῶν γνῶσιν καὶ θρησκείαν ποιεῖται τὴν παράκλησιν.

SYM. VI. EXP.

Huic affine & cognatum est, quod deinceps sequitur. *Ab eo, quod nigram caudam habet, abstineto. Terrestrium enim id deorum est.* Reliqua igitur de eo dicemus in explicatione Symbolorũ, quę cõveniunt ad adhortationẽ. Admonet cœleste iter amplectendum, & diis intelligentibus adhærescendum, secedẽdúmque ab natura materiali, ac dirigendum iter ad vitam materia carentẽ purámque, & deorum cultu optimo utendum, maximéque primariis diis conveniente. Hæc igitur symbola ad deorum notitiam ac religionem faciunt admonitionem. Ad sapientiam verò, quæ conferunt symbola, talia sunt.

ΤΟΥ Ζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἰ δὲ σοφίαν τὰ τοιαῦτα· Γλώσσης πρὸ τοῦ ἄλλων κρατεῖ θεοῖς ἑπόμενος. πρῶτον γάρ ὄζει σοφίας ἔργον, τὸ τὸν λόγον ἐπιστρέφειν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἐθίζειν μὴ ἔξω προϊέναι

SYM. VII. EXP.

Linguã ante omnia contineto deos sequens. Primum enim opus sapientiæ est sermonem in se ipsum convertere, & assuefacere, ne foras progrediatur, &

perfectus reddatur in seipso, & in cõversione ac cõsideratione ad seipsum. Deindéque in eo consistit, ut deos sequaris. Nihil enim aliud mentem tàm perfectam reddit, quàm in se conversus deos simul sequitur.

τελειοῦσθαί τι καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἐν τῇ πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστροφῇ. καὶ μὴ πάνυ ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς ἕπεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἄλλο οὕτω τελειοῖ τὸν νοῦν, ἢ ὅταν ἐπιστρεφόμενος εἰς ἑαυτὸν τοῖς θεοῖς συνακολουθῇ.

SYM. VIII. EXP.

Illud verò, *Ventis spirantibus sonum adora*, divinæ quoq; sapientiæ argumentum signúmq; est. Quippe innuit quẽ admodũ oporteat amare & diligere divinarum naturarũ & potentiarũ similitudinẽ. Cúmq; fecerint consonatẽ ad efficacitates ipsorũ sermonũ, cum magno studio honorãdos & colẽdos esse.

ΤΟΥ Η. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει, καὶ αὐτὸ τῆς θείας σοφίας ὄζει γνωρίσματα. αἰνίττεται γὰρ, ὡς δεῖ τῇ θείων οὐσιῶν καὶ δυνάμεων τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. καὶ ὅταν ἐνεργῶσι τὸν σύμφωνον πρὸς τὰς ἐνεργείας αὐτῶν λόγον, μὴ μεγάλης σπουδῆς ἀμελεῖν καὶ σέβειν.

SYM. IX. EXP.

Quod verò sequitur symbolũ, *Ignem gladione secato*, ad prudentiã adhortatur. Excitat enim nobis notitiã convenientẽ de eo, non oportere orationem igni itáque plenam homini nec opponere exacutam, nec cum eo contendere. Frequenter enim oratione rudẽ indoctúmq; movebis & turbabis, perpetieríque gravia atque injucunda. Dictis testis sit Heraclitus. *Nam ira* inquit, *pugnare difficile. Quodcũque enim usus põposcerit ut fiat, id animo prodest*. Atque hoc verè dixit. Multi quippe iræ gratificantes, suam ipsorum animã permutarunt, mortémque amiciorem reddiderunt. Ex lingua autem conti-

ΤΟΥ Θ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, μαχαίρῃ πῦρ μὴ σπείδειν, φρονήσεως ὄζει παρακλητικόν. ἐγείρει γὰρ ἡμῖν τὴν ἐννοιαν τοῦ προσήκουσα περὶ τοῦ μὴ δεῖν πυρὸς πλήρει καὶ θυμῷ ἀνθρώπῳ μήτε ἀντιτιθέναι λόγον τεθηγμένον, μήτε ἐρίζειν. πολλάκις γὰρ κινήσεις τῷ λόγῳ τὰ ἀμαθῆ καὶ ταράξεις καὶ πείσῃ δεινὰ καὶ ἀηδῆ. μάρτυς τοῖς λεχθεῖσιν Ἡράκλειτος. θυμῷ γὰρ φησὶ, μάχεσθαι χαλεπόν. ὅτι γὰρ ἂν χρήζῃ γίγνεσθαι ψυχῆς ἀντάλλαγμα. καὶ τοῦτο ἀληθὲς εἶπε. πολλοὶ γὰρ χαριζόμενοι θυμῷ ἀντηλλάξαντο τὰ ἑαυτῶν ψυχὴν καὶ θάνατον φίλτερον ἐποιήσαντο. ἐκ δὲ τῆς γλώσ-

σης

σης κεφαλῆν, καὶ ἐν ἡρεμαίῳ, ἐκ μὲν νείκους γίγνεται φιλία σβεννυμένου πρὸς θυμικοῦ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἄφρων ἐν δόξῃς.

nentia, & dum sis tranquillus tacitúque, hoc accidit, ut ex contentione nascatur amicitia iracũdo igni exstincto, atque ipse non videberis esse mente captus.

ΤΟΥ Ι. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τούτῳ δὲ συμμαρτυρεῖ καὶ τὸ ἑξῆς, τὴν ὀξίδα ἀποστρέφειν ἀπὸ σαυτοῦ. πρὸς ὃν γὰρ ἂν τύχῃ ἐπιστραμμένην, ἐπίληπτος ἔσται. καὶ τοῦτο φρονήσεως χρῆσθαι παραινεῖ καὶ θυμοῦ. τὸ μὲν γὰρ ὀξὺ τῆς ψυχῆς, ὅπερ θυμὸν καλοῦμεν, λογισμοῦ καὶ φρονήσεως ἐστέρηται. ζῇ γὰρ ὁ θυμὸς, ὥσπερ λέβης πυρὶ θαλπόμενος οὐδὲν εἰς τὸ πρόσθεν γιγνόμενον, μερίζων γαλμίλου. χρὴ οὖν ἐν γαληνείᾳ καθεστάναι τὴν ψυχὴν ἀποστρέφοντα, τὴν ψυχὴν τοῦ θυμοῦ ἐπιλαμβανόμενον ἑαυτοῦ πολλάκις, ὥσπερ ἠχοῦντα χαλκὸν σβῆναι καὶ τὸ πάθος οὕτω τοῦτο, τῷ λογισμῷ σπίζειν χρή.

Huic verò symbolo simul testimonium reddit & hoc, quod deinceps sequitur, *Acetarium omne vas abs te removeto & avertito*. Ad quemcumque enim conversum fuerit, reprehensionẽ incurret. Et hoc, prudentia utendum esse, non autem ira, jubet. Illud enim animi acutũ, quod iram vocamus, ratione prudentiáque privatum est. Bullit enim ira, quemadmodum cacabus igni calefactus, nihil ulterius exsistens, in partes secans mentem. Animus igitur aliò abcedens tanquam ab omni turbine remotus, in tranquillitate cõstituendus est, cum ira correptus propria frequenter, veluti æs resonans attigerit. Hoc igitur malum ac vitium ratione comprimere necesse est.

ΤΟΥ Ια. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, φορτίον συναναπιθέναι, συναφαιρεῖν δὲ μὴ, εἰς ἀνδρίαν προτρέπει. πᾶς μὲν γὰρ ἀναβαλόμενος φορτίον πόνου, καὶ ἐνεργείας σημαίνει πρᾶξιν. ὁ δὲ καθαιρούμενος ἀναπαύσεως ἐστι καὶ ἀργίας. ὥστε καὶ τὸ σύμβολον ἐν αὐτοῖς

Sym. XI. Exp.

Cæterùm illud, *Viro onus simul imponendum, non autem auferendum, quod depositum est*, ad fortitudinẽ adhortatur. Etenim quicumque onus imponit, laboris & efficacitatis actionem significat, At qui aufert, quietis & remissionis. Itaque & hoc symbolum ipsis esse,

quod istiusmodi sensum habeat. Ne tibi ipsi, nec ulli alii remissionis animi mollisque convictus caussa esto. Labore enim res, quæcumque utilis est, acquiritur. Herculeum autem philosophi Pythagorici hoc sibi symbolum esse dictitarunt, eo quasi consignantes ab magnis illius operibus. Quū enim in hominibus versaretur, frequenter exigni atque omnibus rebus gravissimis revertebatur, *pigrum & captans & expellens*. Ex actionibus enim & effectionibus rectum officium advenit, non autem ex pigritia.

τοιόν δε ἔχει ἐπιλογισμόν. μὴ ῥέγνυσο μήτε αὐτῷ μήτε ἄλλῳ ῥαθυμίας καὶ μαλθακῆς διαίτης αἴτιος. πόνῳ γὰρ πᾶν χρῆμα ἁλίσκεται. Ἡράκλειον δὲ οἱ Πυθαγόρειοι ἐφήμιζον τὸ δὲ σύμβολον ἐς αὐτοὺς, ἀποσφραγιζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐκείνου ἔργων. ὅτι γὰρ ὠμίλει καθ' ἀνθρώπους, πολλάκις ἐκ πυρὸς καὶ πάντων τῶν δεινοτάτων ἀπειρόκαλον ὄντου παραλαμβανόμενος. ἐκ γὰρ τοῦ πράττειν ἐργάζεσθαι τὸ καλὸν παραγίνεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ ἀπονεῖν.

SYM. XII. EXP.

ΤΟΥ ΙΒ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Porrò illud, *dum calceamenta pedibus subduntur, pedem dextrum ante asserendū, impelluviū verò sinistrum inferendū esse*, admonet ad prudentiam activam. Bonas quidem actiones tanquam dextras circumponendas symbolum admonet. Pravas verò tanquam sinistras deponendas omninò atque abiiciendas.

Τὸ δὲ, ΕΙ'ς ὑπόδησιν τὸν δεξιὸν πόδα παίρειν, εἰς δὲ ποδόπιπτον τὸν εὐώνυμον, εἰς τὴν πρακτικὴν φρόνησιν παρακαλεῖ. τὰς μὲν σπουδαίας πράξεις, ὡς δεξιὰς περιίδιθαι παραγγέλλει τὸ σύμβολον. τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀριστερὰς ἀποτίθεσθαι πάντα πάσι καὶ ἀπορρίπτεσθαι.

SYM. XIII. EXP.

ΤΟΥ ΙΓ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

In primis verò illud, *De Pythagoreis sine lumine ne loquitor*, ad cohortandū efficax est, ut mens sibi prudentiam comparet. Ea enim lumini animi assimilata est, qui cùm sit indefinitus, eū definit & circumducit tanquam ex tenebris in lucem. Convenit igitur vel

Μάλιστα δὲ τὸ, περὶ Πυθαγορείων φῶς φοίδος μὴ λάλει, παραπλητικόν ἐστιν, εἰς τὸν κτῆσιν νοῦν. οὗτος γὰρ τῷ φωτὶ ἔοικε τῆς ψυχῆς, καὶ ἀόριστον οὖσαν αὐτὴν ὁρίζει, περιάγων τε ὥσπερ ἐκ σκότους εἰς φῶς. περὶ πάντων μὲν οὖν τῷ

ἐν τῇ

ἐν τῇ ζωῇ καλῶν ἡγεμόνα τοῦν προίσασθαι προσήκει. μάλιστα μὲν οὖν περὶ τῆς Πυθαγορείων δογμάτων. ταῦτα γὰρ ἄνευ φωτὸς οὐχ οἷόν τε ὅτι γνῶναι.

maximè, ut mens omnium honestorum in hac vita dux præsésque statuatur. In primis quidem in Pythagoricis dogmatibus hoc fieri necesse est. Nã fieri nullo modo potest, ut hæc sine luce ullo modo intelligantur.

ΤΟΥ ΙΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, δικαιοπραγεῖν παρακελεύεται, καὶ προτιμᾶν ἰσότητα καὶ μετριότητα θαυμασίως, καὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν γιγνώσκειν δικαιοσύνην, ἧς συμπληρωσικαὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἧς ἄνευ τῆς ἄλλων οὐδὲν ὄφελος, καὶ οὐ παρέργως αὐτὴν εἰδέναι χρὴ, ἀλλὰ δεῖ θεωρημάτων καὶ ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως. τοῦτο δὲ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἔργον ὅτι τέχνης εἶδέναι, καὶ ὁλίγης μὲν, πλὴν μόνης φιλοσοφίας τῆς καὶ Πυθαγόραν, ἥτις ἐξαιρέτως τῆς ἄλλων τὰ μαθήματα προσιμᾶ.

Sym. XIV. Exp.

Hoc autem, *Iugum non esse transiliendum*, justitiam esse exercendam, & æqualitatem honore præ cæteris afficiendam, mediocritatémque admirabiliter, & justitiam perfectissimam virtutem cognoscere jubet, cujus reliquæ virtutes completivæ sunt, & sine qua reliquarum nulla est utilitas, neque oscitanter eam noviſſe oportet, sed per speculationes & demonstrationem quæ scientiam paret. Hoc autẽ scire nullius alius artis aut scientiæ opus est, quàm solius philosophiæ Pythagoricæ, quæ præ reliquis eximiè disciplinas honore afficit.

ΤΟΥ Ιε. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Εἷς ταυτὸ δὲ φέρει καὶ τὸ, ἀποδημοῦ τῆς οἰκίας, μὴ ὑποστρέφου, Ἐρινύες γὰρ μετέρχονται. καὶ τοῦτο εἰς φιλοσοφίαν προτρέπει, καὶ ἅμα τοῦν ἀυτοπραγίαν δηλοῖ τε καὶ προλέγει τὸ σύμβολον ἐναργῶς, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενος, χωρὶς εἶναι σαυτὸν πάντων σωματικῶν

Sym. XV. Exp.

Eodem tẽdit & illud, *Peregrinationem instituens longam, ne revertitor. Furiæ quippe simul comitãtur.* Hoc enim symbolum ad sapientiæ studium adhortatur, & actionem, quæ suapte sponte circa mentem versatur, indicat simul & prædicit, manifestè, philosophandũ esse, proponens hisce quasi verbis, separa teipsum ab omnibus corporalibus

bus, iisq; quæ sensibꝰ percipiuntur, rebus, & verè mortis meditationem instituito ad ea, quæ animo ac ratione cognoscuntur, sempérque in eodem statu & conditione permanent, per condecentes & consentaneas disciplinas, idque ne respiciendo quidem concedes. Etenim peregrinatio, mutatio loci est, mors autem animi à corpore separatio est. Eodem modo autem Philosophiæ studio verè & sine sensuum sedibus ac corporalibus functionibus pura mente utendum, ut veritas, quæ in ipsis rebus est, comprehendatur intelligaturq;, quę quidē agnita est sapientia esse. Cæterùm ubi aggressus sis Philosophari, ne convertitor, neq; deorsum trahare ad priora, & quæ tecum connutrita fuere, corporalia. Pœnitētia enim multa ex hoc te assequetur, impeditum ad sacras comprehensiones idque ab ea, quæ in corporalibus exsistit, caligine. Pœnitentiam autem Erinnym transnominavit.

τικῶν καὶ αἰσθητῶν, καὶ ὅλως θανάτου μελέτα ποιεῖ, ἐπὶ τὰ νοητὰ καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως ἔχοντα, ἀμείβας τὰ ἀπὸ τόπων διὰ τῶν περὶ τὸν νοῦν μαθημάτων. ἀποδημία μὲν γὰρ μετάστασις τόπου. θάνατος δὲ ἡ ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος. ἔστω δὲ τὸ φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄνευ αἰσθητηρίων καὶ σωματικῶν ἐνεργειῶν, καθαρᾷ τῇ νοῇ χρῆσθαι εἰς καθαλήψιν τῶν τοῖς οὖσιν ἀμαθίας, ἥπερ ἐπέγνωται σοφία οὖσα. φιλοσοφεῖν δὲ ἐπιβαλλόμενος μὴ ἐπιστρέφου, μηδὲ καθέλκου πρὸς τὰ πρότερα, καὶ ἐν σωφροσύνῃ σοι διατελέσαντα σωματικά. μεταποια γὰρ ἐκ τούτου πολλὴ σοι παρέψεται ἐμποδιζομένῳ εἰς τὰς ὑμεῖς καταλήψεις ὑπὸ τῶν περὶ τὰ σωματικὰ ἀχλύος. τὴν δὲ μετάνοιαν ἐρινὺν μετωνόμασε.

SYM. XVI. EXP.

Illud verò, *ad solem conversus ne mireo*, hoc admonet, nihil animalesceu belluinum facere aggredere: sed Philosophare cœlum ac solem intuens, & lux veritatis tibi dux esto, neque etiam unquam memento in Philosophiæ studio animo abiecto esse. Ad deos autē & sapientiam per cœlestium rerū con-

ΤΟΥ ΙΣ. ΣΥΜ. Α'ΝΑΓ.

Τὸ δὲ, πρὸς ἥλιον τεταμένος μὴ θαύμαζε, ἐκεῖνο προτρέπει, μηδὲν ζωῶδες ἐπιβάλλου πράττειν, φιλοσόφει δὲ τὸν οὐρανὸν ὁρῶν καὶ τὸν ἥλιον. φῶς τί σοι τἀληθείας ἡγέμονα, καὶ μηδέποτε μέμνησο ταπεινόφρονα εἶναι ἐν φιλοσοφίᾳ. ἐπὶ θεὸν δὲ καὶ σοφίαν διὰ τῶν περὶ οὐρανίων ἐπιστρέ-

θησκείωσ ἀνίρχου. καὶ φιλοσοφίᾳ βληβαλλόμενος, καὶ τῷ ἐν αὐτῇ φωτὶ τῆς ἀληθείας καθαίρων σεαυτὸν, καὶ ξαυτῆς ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἐπιτήδευσιν, θεολογίαν τε καὶ φυσιολογίαν καὶ σφαιρικῶν ἐπιγνωσιν αἰτιολογίαν τε ἢ ὑπὲρ πάντα ταῦτα, μηκέτι ζωῶδες τὶ σοίει μηδὲ βοσκηματῶδες.

siderationem ascendito. Et sapientiæ studium aggrediēs, & luce, quę in ipso est, veritatis, te ipsum repurgans conversusque ad istiusmodi studium atq; institutum, adhæc ad commentationē rerum divinarum, ad disputationem rerum naturalium, ad cognitionem globosorum corporum, & redditionē causarum, quæ est supra hæc omnia, neq; amplius quidquam animale nec belluinum facito.

ΤΟΥ ιζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ αὐτὸ παραγγέλλει καὶ, Δαδίῳ θᾶκον μὴ ἐκμάσσειν. Οὐ γὰρ μόνον ἐπεὶ καθαρτικὸν τὸ δαδίον, πρὸς ταχίσου καὶ πλείσου μεθεκτικὸν ἐὸν πυρὸς, ὥσπερ τὸ λεγόμενον θεῖον, παραινεῖ μὴ μιαίνειν αὐτὸ, φύσει μιασμοῦ ἀποσοβητικὸν ὑπάρχον, μηδ' ἀντιμάχεσθαι τῇ φυσικῇ ἐπιτηδειότητι αὐτοῦ μολύνοντα τὸ μολυσμοῦ κωλυτικὸν, ἀλλὰ μᾶλλον μὴ μίσγειν, μηδὲ καταπιμπρᾶν τὰ σοφίας ἴδια τὰ τῆς ζωώδους. Δαδίον μὲν γὰρ ἀφ' ἑτέρας εὐφυΐας φιλοσοφίᾳ παραβέβληται. Θᾶκος δὲ ἀφ' ἑτέρας χαμαιπετείας τῇ ζωώδει.

SYM. XVII. EXPL.

Illud quod sequitur symbolum, *dadion seu oleo sedem ne extergito*, idem admonet. Non enim solū, posteaquā purgatoria est facula, eo quòd celerrimi plurimiq; ignis particeps sit, quēadmodum id, quod sulphur dicitur, hortatur illud non esse inquinandum; cùm natura hujusmodi sit, ut inquinamenta omnia dispellat. neq; repugnandū esse naturali habilitati ejus, dum inquinamento conspurcamus, quod natura inquinationē prohibet: sed potius non esse conjungenda nec commiscenda ea, quæ propria sunt sapientiæ cum iis, quæ sunt propria cantus animalium. Etenim facula propter claritatem & lucem, qua prędita lucet philosophiæ comparatur. Sedes verò comparatur, eo quod humilis sit, zoodiæ, vel animalium cantui.

SYM. XIIX. EXPL.

Iam illud ſymbolum, *Gallum alito quidem, ne autem occidito. Lunæ quippe & ſoliſacer eſt*: conſulit nobis nutriendum & corroborandum eſſe corpus, & non negligenda eſſe ea, quæ peritura ſunt & corruptioni ſubjecta, quæ magna ſunt indicia mundi unitatis & coagmentationis, ſimul & naturę conjunctionis conſpirationiſque. Itaque hortatur univerſi contemplationem ac Philoſophiam obviis ulnis ſuſcipiendam eſſe. Quia enim natura tecta & recondita eſt de univerſo veritas, & ſatis ſuperque inveſtigatu difficilis, interim homini tamen ea quærendā & inveſtiganda erit, idq; maximè per philoſophiā. Nam ut id fiat per aliud aliquod ſtudium, revera fieri nullo modo poteſt. Hæc autem parva quædam luminaria ceu faces & ſcintillas ab natura accipiens, & quaſi viaticum mutuans ea ceu ignem excitat, & magna reddit, magiſque conſpicua per illius diſciplinas efficit, ideoq; Philoſophię opera danda fuerit.

ΤΟΥ Ιη. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ἀλεκτρυόνα θρέφε μὲν, μὴ θύε δέ. μήτη γὰρ καὶ ἡλίῳ καθιέρωται, συμβουλεύει ἡμῖν ὑποτρέφειν καὶ σωματοποιεῖν, καὶ μὴ παροραῖν ἀπολλύμενα καὶ διαφθειρόμενα τὰ τῆς τοῦ κόσμου ἑνώσεως & ἀλληλουχίας συμπαθείας τε καὶ συμπνοίας μεγάλα τεκμήρια. ὥστε προτρέπει τῆς τοῦ παντὸς θεωρίας καὶ φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἀπόκρυφος φύσει ἡ περὶ τοῦ παντὸς ἀλήθεια, καὶ δυσθήρατος ἱκανῶς, ζητητέα δὲ ὅμως ἀνθρώπῳ & ἐξιχνευτέα, μάλιστα δι' φιλοσοφίας. δι' οὐ γὰρ ἄλλου τινὸς ἐπιτηδεύματος ὄντως ἀδύνατον. αὕτη δὲ μικρά τινα ἀναύσματα παρὰ τῆς φύσεως λαμβάνουσα καὶ ὡσανεὶ ἐφοδιαζομένη ζωπυρεῖ τὰ αὐτὰ καὶ μεγεθύνει, καὶ ἐναργέστερα δι' αὐτῆς παρ' αὐτῆς μαθημάτων ἀπεργάζεται, φιλοσοφητέον ἂν εἴη.

SYM. XIX. EXP.

Hoc autem ſymbolum, *Cœnici ne inſideto*, aliquis acceperit magis eſſe Pythagoricum, ex iiſdem, quibus ſuprà dictū eſt, exorſus. Nam quia corporalitate (ut ſic dicam) & animalitate, non

ΤΟΥ 19. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ὄρνιθι μὴ καθέζου, Πυθαγορικώτερον ἂν δέξαιτ' ἄν τις, ἐπὶ τῆς αὐτῆς τοῖς ἄνωθεν ὁρμώμενος. ἐπεὶ γὰρ σωματότητι καὶ ζωο-

δίᾳ &

διὰ τὴ οὐ χοίνικι μετρητέα ὁ βίος ἡ τροφὴ, μὴ ἡρέμει μήδ' ἀμύητος φιλοσοφίας διατέλει. ἀλλ' εἰς ταύτην σαυτὸν δοὺς, ἐκείνου μᾶλλον προνοεῖ τοῦ ἐν σοὶ θειοειδεστέρου, ὅ ὄξι ψυχὴ & πολὺ πρότερον τοῦ σε ταύτην ἔχοντος. ὧν τροφὴ οὐ χοίνικι, ἀλλὰ θεωρία καὶ μαθήσει μετρεῖται.

autem Chœnice metiẽda est nutritio, ne quiescito, neq; vitam traducito imperitus & non initiatus Philosophiæ. Sed ei omninò te dedito, ei potiùs, qui in te divinus est, nimirum animo provide. Et multo prius, quæ in animo est mentis rationem habe, quorum nutrimentum non Chœnice, sed contemplatione & disciplina accipitur.

ΤΟΥ Κ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Γαμψώνυχον μηδὲν παραδῷς, Πυθαγορικώτερον συμβουλεύει, κοινωνικὸς ἴσθι καὶ μεταδοτικὸς, καὶ τοὺς ἄλλους τοιούτους ἑαυτῷ παρασκεύαζε, διδόναί τε & δέχεσθαι ἀκακοήθως & ἀφθόνως ἐθίζων. ἀλλὰ μὴ πάντα μὲν λαμβάνειν ἁπλήστως, διδόναι δὲ μηδέν. ἡ γὰρ τῶν γαμψωνύχων φυσικὴ διοργάνωσις λαβεῖν μὲν τάχιστα καὶ ῥᾳδίως δεδημιούργηται. ἀφεῖναι δὲ ἢ μεταδοῦναι οὐκέτι, διὰ τὴν ἔντασιν ἀγκύλων ὄντων τῶν ὀνύχων. ὃν τρόπον καὶ αἱ κραιπάλαι πεφύκασιν, ἐπισπᾶσθαι μὲν τάχιστα, ἀφιέναι δὲ δυσχερῶς. εἰ μή τις ἄρα ὑποπτερίλινητα αὐτὰς ἀναστρέφων, προσαρτηθεισῶν δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως τῶν χειρῶν, ἵνα δι' αὐτῶν διδῶμέν τε & δεχώμεθα καὶ τὸν κοινωνικὸν λόγον,

Illud, *nihil eorũ, quod curvos ungues habet, nutrito*, consulit aliquid, quod magis est Pythagoricum, esto familiaris & lubens cum alijs, in primisque amicis communicato & elargitor, & reliquos mortales, ut tales sint, præparato, & dare atque accipere sine pravis moribus atque affatim consuescens. Verùm ne omnia accipiant insatiabiles, nihil autem dent. Naturalis enim constructio & apparatus curvos ungues habentium effectus est, ut celerrimè & facilè accipiant: ut aũt dimittant & cum aliis communicent, non æquè, propter instantiam & contentionem, unguibus exsistentibus incurvis. Quẽadmodum etiam Crangæ natæ sunt ad attrahendum quidem celerrimè, difficulter autem remittendum. Nisi quis igitur super eas incubuerit revertens, manibus nobis à natura appensis, ut per illas demus simul & accipiamus, etiam orationem communicantem,

ΤΟΥ Κ. ΣΥΜ. ΧΧ. ΕΧΡ.

Illud, *nihil eorũ, quod curvos ungues habet, nutrito*, consulit aliquid, quod magis est Pythagoricum, esto familiaris & lubens cum alijs, in primisque amicis communicato & elargitor, & reliquos mortales, ut tales sint, præparato, & dare atque accipere sine pravis moribus atque affatim consuescens. Verùm ne omnia accipiant insatiabiles, nihil autem dent. Naturalis enim constructio & apparatus curvos ungues habentium effectus est, ut celerrimè & facilè accipiant: ut aũt dimittant & cum aliis communicent, non æquè, propter instantiam & contentionem, unguibus exsistentibus incurvis. Quẽadmodum etiam Crangæ natæ sunt ad attrahendum quidem celerrimè, difficulter autem remittendum. Nisi quis igitur super eas incubuerit revertens, manibus nobis à natura appensis, ut per illas demus simul & accipiamus, etiam orationem communicantem,

& digitis ſimplicibus & non incurvis ipſis agnatis, non imitandũ in talibus ea, quæ curvos vngues habent, alio modo ab creatore fabrefacta: ſed potius inter ſe mutuo communicandũ & participandum adhortantes ad iſtiuſmodi, quale ab ipſis, qui rebus nomina impoſuerunt, ſpectatũ eſt, qui dextram manuum nominarunt honorabiliorem, non ſolùm ab eo, quod accipiat, ſed etiam ab eo, quod ſit comprehenſibilis in communicando. Iuſtè igitur agendum eſt. Ideoq; verò etiam Philoſophandum. Siquidem retributio quędam & remuneratio eſt juſtitia remunerans permutatione, quod ſuper eſt, & quod deeſt.

ἐ τῆ δακτύλων ἁπλῶν πως καὶ οὐκ ἀγκύλων αὐταῖς φροσφυομένων, οὐ μιμητέον ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ χαμψώνυχα, ἑτέρῳ τρόπῳ δημιουργηθέντα ὑπὸ τοῦ πλάσαντος, ἀλλὰ μᾶλλον κοινωτέον ἀλλήλοις, ἐ μεταληπτέον, προτρεπομένους εἰς τὸ τοιοῦτον ὑπ' αὐτῆς τῆς τὰ ὀνόματα τιθεμένων, οἳ τὴν δεξιὰν τῆς χειρῶν ἐντιμοτέραν ὠνόμασαν. οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ δύνασθαι ὑπάρχειν ἐν τῷ μεταδιδόναι. δικαιοπραγητέον ἄρα. ἀφ' ἃ δὲ τούτου φιλοσοφητέον. ἀμοιβὴ γάρ ἐστι καὶ ἀνταπόδοσις ἡ δικαιοσύνη τὸ πλεονάζον καὶ ἐλλιπὲς ἀνταποδιδοῦσα δι' ἀντιδόσεως.

SYM. XXI. EXPL.

Illud verò, *in via ne ſcindito*, ſignificat vnum quidem veritatem, mendaciũ verò eſſe multiplex. Ex eo autem manifeſtum eſt, unumquodq; planè ſimpliciter dici, ſi quidem ſanè dicatur. Aliud verò non unumquodq; infinitis modis. via verò philoſophia eſſe videtur. dicit igitur, elige illam Philoſophiam, eamq; ad Philoſophiam viam, in qua non ſit ſciſſio, neque in qua contradictoria dogmata ſtabilias, ſed conſtituta & eadem ſibi oſtendet confirmata efficace ſciētia per diſciplinas ac contēplationes, quod eſt, *Pythagorice modo philoſophari*. At poteſt hoc fa-

ΤΟΥ ΚΑ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, ἐν ὁδῷ μὴ σχίζε, δηλοῖ, ὅτι ἓν μὲν ἀληθὲς, πολυχιδὲς δὲ τὸ ψεῦδος. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ, τὸ μὲν τι ἕκαστον μοναχῶς λέγεσθαι, εἰπερ ὑγιῶς λέγοιτο. τὸ δέ τι οὐχὶ ἕκαστον ἀπείροις τρόποις. ὁδὸς δὲ ἡ φιλοσοφία δοκεῖ εἶναι. λέγει οὖν ὅτι αἱροῦ φιλοσοφίαν ἐκείνην, ἐν ᾗ οὐ σχίσις, οὐδὲ ἀντιλεγόμενα δόγματά ἐστι, ἀλλὰ ἑστῶτα, καὶ ἃ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἀποδείξει ἐπιστημονικῇ βεβαιωθέντα διὰ μαθημάτων καὶ θεωρίας, ὅτι, Πυθαγορικῶς φιλοσοφεῖ.

φεῖ. δύναται δέ. καὶ ἐπειδὴ ἡ περὶ τῶν σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν χωροῦσα φιλοσοφία, ἣν οἱ νεώτεροι καταχόρως χρῶνται, καὶ τὸν θεὸν, καὶ τὰς ποιότητας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἀρετὰς, καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἐν τοῖς οὖσιν αἴτια κυριώτατα, νομίζοντες σῶμα εἶναι, εὐόλισθητός ἐστι καὶ εὐανάτρεπτος, καὶ δηλοῦσιν οἱ περὶ δοκούντων τι λέγειν περὶ αὐτῆς ποικιλώτατα ἐπιχειρήσαντες. ἡ δὲ περὶ σωμάτων καὶ νοητῶν φύλων τε καὶ εἰδῶν τὴν προχώρησιν ποιουμένη τῶν τε ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἐχόντων, καὶ οὐδέποτε, ὅσον ἐπ' αὐτοῖς, φθορὰν ἢ μεταβολὴν ἐπιδεχομένων ὅμοια τοῖς ὑποκειμένοις ἀδιάπλωτός ἐστι καὶ εὐσταθὴς ἑδραίας καὶ ἀκλινοῦς ἀποδείξεως ὡς δημιουργός. συμβουλεύει τοίνυν ἡμῖν τὸ παράγγελμα, ἐπειδὰν φιλοσοφῶμεν καὶ τὴν δηλουμένην ὁδὸν ἀνύωμεν, φεύγειν μὲν τῶν σωματικῶν καὶ πολυχειδῶν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ ἀποδοχήν, προσοικειοῦσθαι δὲ αὐτῇ τῇ τῶν σωμάτων οὐσίᾳ, τῇ οὐκ ἔστιν ὅτε οὐχὶ ἑαυτοῖς ὁμοίων διατελούντων, διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτοῖς φύσει ἀλήθειαν καὶ ἀδιαπλωσίαν.

cere. Et quia Philosophia, qua juniores ad satietatem utuntur, quæ per corporalia atque ea, quæ sensu percipiuntur, pergit, & Deum & qualitates & animum ac virtutes, simpliciterque loquendo, omnia, quæ in rerũ natura sunt, causarum momenta maximè præcipua, corpus esse existimant, proclivis ad lapsum & conversu facilis & confutabilis est: ac ostendũt illi, qui videntur aliquid dicere de ea diversissimè, aliquos conatus. Verùm illa philosophia, quæ non est rerum corporalium, quęq; in rebus sita est, quæ mente percipiuntur, nec versatur circa materias, simulque in rebus consistit æternis, progressum efficiẽs tum eorum, quæ semper circa eadem & consimiliter se habent, & nunquam, quantum in ipsis situm est, corruptionẽ vel mutationem recipiũt, subjectis similia, ea, inquã, Philosophia firma immunisq; à lapsu & stabilis est artifex, stabilis & immobilis demõstrationis. Præceptũ igitur hoc nobis cõsulit, posteaquã Philosophemur, & ostensã viam perficiam°, ut insidias corporaliũ, & eorũ, quæ in multas partes scissa sunt ac susceptionem refugiamus. Ipsam enim familiariter adjungi corporum substantiæ, cui nunquã similibus sibi ipsis viventibus licet adjungi, propter eam, quæ ipsis à natura adest, veritatem, &, quæ ab lapsu libera est, stabilitatem.

SYM. XXII. EXP.

Illud ſymbolũ, *birundinem tecto ne accipito*, conſulit, animo ignavum & non continenter laborum amantem, neq; ſectæ principem conſtantem ac ſcientẽ ad dogmata tua ne ſuſcipito, requirentia continentem atque intentiſſimam attentionem & laborum tolerãtiam, propter trãſmutationem, & involucra variatũ, quæ in ipſis ſunt, diſciplinarum. Vtitur autem imagine ſocordiæ & interciſione temporum, hirundine, quod anni hæc pars aliqua nobis adveniat, & quaſi ad exiguum temporis ſpaciũ apud nos quaſi hoſpitetur, plurimo autem tempore ab nobis abcedat, & conſpici à nobis nequeat.

ΤΟΥ κβ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Χελιδόνα οἰκίᾳ μὴ δέχου, συμβουλεύει ῥάθυμον καὶ μὴ διηνεκῶς φιλοπονοῦντα, μηδὲ ἐπίμονον αἱρετιστὴν ἢ γνώριμον εἰς τὰ δόγματα τὰ σὰ μὴ δεξιδέχου: δεομένα συνεχῶς καὶ εὐτονωτάτης προσοχῆς, καὶ φειδοπονίας διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ποικίλων μαθημάτων ἑτερογένειαν καὶ περιπλέκειαν. εἰκόνα δὲ ῥαθυμίας καὶ ἐγκοπὴν χρόνων χελιδόνα κέχρηται, ὅτι μέρος τι τοῦ ἐνιαυτοῦ, αὕτη ἐπφοιτᾷ ἡμῖν καὶ ὡσανεὶ ἐπξενοῦται πρὸς βραχὺν καιρόν. τὸ δὲ πλεῖον ἀφίσταται καὶ ἀφανὴς ἡμῖν ὑπάρχει.

SYM. XXIII. EXP.

Iam illud, *annulum ne geſtato*, conſequenter accipimus in admonitionem ex placito Pythagorico, hoc pacto. Poſtquam vinculi more annuli circũdati ſunt geſtantibus. Annulus hoc proprium habet, ut non præfocet, neque ullo incommodo afficiat, ſed aliquatenus coaptet, & afficiat perinde, ac ſi agnatus & domeſticus foret. Tale autem vinculum etiam corpus animę exſiſtit. *Annulum* igitur, *ne geſtato*, verè eſt Philoſophari cõſequenter, & idem, ac ſepara animum ab circumpoſito

ΤΟΥ Κγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, δακτύλιον μὴ φόρει, ἀκολούθως τῷ Πυθαγορικῷ ἀρέσκοντι ἔλομεν εἰς τὴν παράκλησιν, οὕτως. ἐπεὶ δεσμῷ ἔοικε περίκεινται τοῖς φοροῦσιν. ὁ δακτύλιος ἴδιος ἔχων τὸ μὴ ἄγχειν, μηδὲ κακουχεῖν, ἀλλά πως ἁρμόζειν, καὶ προσφυῶς ἔχειν. δεσμὸς δὲ τοιοῦτος τις καὶ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὑπάρχει. τὸ οὖν δακτύλιον μὴ φόρει, ἀκολούθως φιλοσοφεῖν ὡς ἀληθῶς, καὶ χώριζε τὸ περικειμένου δεσμοῦ τὴν

μοῦ τὴν ψυχήν. μελέτη γὰρ θανάτου, ἡ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος ἡ φιλοσοφία. τὴν ἀρχαίαν Πυθαγορικὴν μέτιθι σπουδὴν μεγάλην τὴν ἀφιστᾶσαν ἑαυτὴν διὰ τοῦ νοῦ ἀπὸ σωματικῶν πάντων, καὶ περὶ τὰ νοητὰ καὶ ἄϋλα διὰ τῆς θεωρητικῶν μαθημάτων καταγινομένην, ἀλλὰ καὶ ἀπόλυε σαυτὴν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἀνθυλικὰ καὶ κωλυσίεργα τοῦ φιλοσοφεῖν σαρκὸς ἀχολήματα, ζοφάς τε ὑπερβάλλοντας, καὶ πληθώρας ἀκαίρους δεσμοῦ ζόπον τὸ σῶμα καταλαμβανούσας, νοσοκομίας τε καὶ ἀχολίας ἀδιαλείπτως ἐμποιούσας.

vinculo. Philosophia quippe meditatio mortis est, & separatio animi ab corpore. Magno igitur studio hanc Pythagoricā Philosophiam accedito, quæ se ipsam per mentem ab omnib⁹ corporalibus segregat, & circa ea, quæ mente percipiuntur, & materiæ expertia sunt, per disciplinas contemplativas occupātur: sed & tua peccata in diversum retrahentia, & opera prohibentia ad Philosophandū destrue, carnis occupationes, atque nimias ciborum ingurgitationes, repletionesque intempestivas vinculi instar corpus comprehendentes, & morborum agmina ac negotia sine intermissione ingenerantes.

ΤΟΥ ΚΔ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Θεοῦ τύπον μὴ ἐπίγλυφε δακτυλίῳ, καὶ τὴν προλεχθεῖσαν ἔννοιαν προζοπῇ χρῆται τοιάδε, φιλοσόφει, καὶ ἀσωμάτους πρὸ παντὸς ἡγοῦ θεοὺς ὑπάρχειν. τὸ γὰρ κυριώτατον ῥίζωμα τῶν Πυθαγορικῶν δογμάτων, τουτέστιν ὅλης σχεδὸν ἥρτηται, καὶ ὑφ' οὗ μέχρι τέλους κρατύνεται. μὴ νόμιζε δὲ μορφαῖς αὐτοὺς κεχρῆσθαι, ὅσαι εἰσὶ σωματικαί. μηδὲ προσδέχεσθαι ὑποστάσει ὑλικῇ, καὶ οἷον δεσμῷ ὑλικῷ σώματι, ὥσπερ τὰ ἄλλα ζῶα. αἱ δὲ δακτυλίοις γλυφαὶ κύκλῳ δεσμοὶ δι' αὐτοῦ τοῦ δακτυλίου

Hoc verò, *Dei formā & imaginem annulo ne insculpito*, juxta sententiam prædictam adhortatione utitur tali, Philosophare, & ante omnia deos ducito incorporeos esse. Nam hoc symbolum præcipuum præ cæteris Pythagoricorum dogmatum seminarium est, hoc est, ex quo omnia penè coaptata sunt, & à quo usq; ad finem firmantur. Ne puta verò eos formis, quæcumq; sint corporales, usos esse, neq; recipere materiali substātia & corpore, quasi materiali vinculo, quemadmodum reliqua animalia. Sculpturæ verò quæ sunt in annulis, vinculum per ipsum annulū

in-

indicant, & corporalitatem ſpeciemq́; ſenſu comprehenſibilem, & quaſi cujuſpiam ex animalium parte ſpeciem aſpiceret per ſculptum aſpectum, ab quo ſeparandum præcipuè eſt genus deorum, tanquam quod ſit æternum & ſola mente comprehenſibile, idem eodemq́; modo ſemper ſeſe habens. quemadmodum in oratione de deo propriè pleniſsimeq́; quaſi de arte diſſeritur.

ἐμφαίνουσι, καὶ τὴν σωματότητα τότε αἰσθητὸν εἶδος, καὶ ὡς ἄν εἰ τινος τῶν ἐπιμίρους ζώων διὰ τοῦ γλυπτοῦ προσόψεως, ἧς χωριστέον μάλιστα τὸ τῶν θεῶν γένος, ὡς ἀίδιόν τε καὶ νοητὸν, καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἀεὶ ἔχον. ὡς ἐν τῷ περὶ θεοῦ ἰδίως καὶ πληρέστατα τε χρολογῖται.

SYM. XXV. EXP.

Iam hoc ſymbolum. *Apud lucernam in ſpeculo faciem ne contemplare*, ut magis Pythagoricum conſulit illud, Philoſophare, non accurrens, non imaginationibus, quæ ſub ſenſus cadunt, quæ quidem lucem aliquam ad comprehenſiones efficiunt. Siquidem lucernę formam habet, & nequaquam naturale neque verum eſt: ſed potius ſimilis eſt facultatibus quæ ſcientiam efficiunt, quæque in mente & cogitatione verſantur, ab quibus ſplendidiſsima quædam puritas, & quæ à lapſu remotiſsima eſt, in animi oculo conſtituitur ex univerſis, quę mentis ſunt & mente percipiuntur, itemque ex horum contemplatione, non autem ex corporalibus & ſenſui ſubjectis. In continenti quippe ea fluxu et mutatione eſſe, frequenter indicatũ eſt, nullo modo ſtabilia et eadem, ſibique ſimilia exſiſtere,

ΤΟΥ Κι. ΣΥΜ. Λ'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, περὶ λύχνου μὴ ἐσοπτρίζου, Πυθαγορικώτερον συμβουλεύει, τὸ, φιλοσόφει, μὴ προσδρέχων, μὴ ταῖς καθ' αἴσθησιν φαντασίαις, αἵ τινες φῶς μὲν τι περὶ τὰς καταλήψεις ποιοῦσι. λυχνοειδὲς μέν τοι, καὶ οὐχὶ φυσικὸν, οὐδὲ ἀληθὲς, ἀλλὰ μᾶλλον ταῖς κατὰ τὸ νοητικὸν ἐπιστημονικαῖς, ἀφ' ὧν λαμπροτάτη τις εὐαγία, καὶ ἀδιάπλαιστος περὶ τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα συνίσταται, ἐξ ἁπάντων τῶν νοημάτων καὶ νοητῶν, ἐς δὲ περὶ ταῦτα θεωρίας, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῶν σωματικῶν ἐς αἰσθητῶν. ἐν συνεχεῖ γὰρ ταῦτα ῥύσει καὶ μεταβολῇ πολλάκις ἀδηλωθη, κατ' οὐδένα τρόπον μόνιμα καὶ τὰ αὐτὰ ἑαυτοῖς ὑπάρχοντα, ἵνα καὶ

ἵνα καὶ βεβαίαν ἐπιστημονικὴν τὴν ὑπομένῃ κατάληψιν καὶ ἐπίγνωσιν, ὡς ἐκεῖνα.

ut etiam firmam scientemque apprehensionem & cognitionem, quemadmodum illa, sustineat.

Τὸ δὲ, Περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπίστει, μηδὲ περὶ θείων δογμάτων, προσέπτει μετίσας καὶ πλάδας ἐκεῖνα τὰ μαθήματα, ἃ οὐκ ἀπιστήσῃς. οὐκέτι περὶ θεῶν καὶ περὶ θείων δόξεις, ἔχων τὰ μαθήματα, καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἀποδείξεις.

Symbolum illud, *de diis neque divinis oraculis nihil eorum, quæ admirabilia, fidem derogato*, admonet adeũdas & cõparandas esse illas doctrinas, quibus non sis fidem derogaturus. Nullo modo de diis & de divinis dogmatibus habeas disciplinas, & scientificas demonstrationes.

ΤΟΥ ΚΣ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ἀ'χίτῳ γέλωτι μὴ ἔχεσθαι, δηλοῖ κρατεῖν τῶν παθῶν. ὑπομίμνησκε δὲ σαυτὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου, μήτε ἐφ' εὐτυχίαις ἐπχαυνοῦ, μήτε συμφοραῖς συνταπεινοῦ, ἐν οὐδετέρῳ μεταβολῆς ἔννοιαν ὑπολογιζόμενος. τὸν δὲ γέλωτα ὑπὲρ πάντων τῶν παθῶν ὠνόμασεν, ὅτι μόνος μάλιστα ἐναργὴς μηνύεται, ὥσπερ τι ἐπάνθημα ὑπάρχων καὶ ἐπίφλεγμα μόνον προσώπου τῆς διαθέσεως. ἴσως δὲ παραγγέλλει, ἐπειδὴ ἀνθρώπου ἴδιον φῶς τὰ ἄλλα ζῶα, οὗτος. ὁρίζονται γοῦν τινες ζῶον αὐτὸ γελαστικὸν εἶναι, δηλοῦται ὑπὸ τοῦ παραγγέλματος, τὸ μὴ ἐπιμόνως καὶ ἀνεπιβλέπτως ἔχειν

SYM. XXVI. EXP.

Illud verò, *Risu incontinenti ne concutitor.* ostẽdit affectiones esse vincẽdas. Tibi verò ipsi rectam rationem in memoriam reducito, neque secunda fortuna insieris neque calamitatibus animo cõllabaris frangarisque, in neutro cogitationẽ mutationis reputans. Risum verò præ omnibus affectibus nominavit, quod solus maximè conspicuè significatur veluti quiddam, quod in eo sit floridum & inflammatio usq; ad faciem affectus & constitutionis. Fortassis autem admonet, quia hominis risus hic proprius est, præter reliqua animalia. Definiunt igitur quidã ipsum animal esse, quod ridere possit. Ostenditur ab præcepto non constanter, & non nisi obiter et hospitum instar humanitati immorare: sed imi-

tationem Dei pro virili compara philosophando, & hoc idiomate linguæque proprietate hominũ clam te subducens, et præferens id, quod cum ratione conjunctum est illi, quod risibile ponitur in discrimen & differentiam cum reliquis animalibus.

SYM. XXVII. EXP.

Illud, *in sacrificiis ungues ne præcidito*, de amicitia præceptũ est et admonitio. domesticorum enim et nos sanguine contingentium alii quidem genere proximo sunt fratres & nati et parentes, similes partibus seu membris nostris, quibus ablatis præbent non mediocrem dolorem & mutilationem, veluti digiti, manus, aures, nasus, et his similia. alii verò ex multo intervallo nos attingentes et quasi accolentes, veluti sobrinorum patruorumque filii, affinium soboles, vel tales aliquot assimilantur nostrum cujusque partibus, quibus præfectis nullus dolor adest, perinde ac crinibus, unguibus & similibus præfectis. volens igitur illos cognatos indicare alio tẽpore neglectos tibi eos per defectionem, vel elõgationem, unguibus usus est, dixitque ne abjicito omnino illos, sed sive sacrificiis, sive etiam alio aliquo tempore neglectos tibi ipsi eos adducito et domesticam familiaritatem renovato.

ἀνθρωπότητι ἔμμενε, ἀλλὰ μίμησιν θεοῦ καὶ τὸ δυνατὸν καθ' ὅσον φιλοσοφῶν, καὶ τὴν ἰδιώματος τοῦτον τῆς ἀνθρώπων ὑπεκχωρῶν προκρίνων τε τὸ λογικὸν τῆς γλαστῆς εἰς διάκρισιν καὶ διαφοράν πρὸς τὰ λοιπὰ ζῶα.

ΤΟΥ ΚΖ. ΣΥΜ. ΑΝΑ.

Τὸ δὲ, παρὰ θυσίᾳ μὴ ὀνυχίζου, περὶ φιλίας ὅτι προτρεπτικόν. τῆς γὰρ οἰκείων, καὶ προσηκόντων ἡμῖν ἐξ αἵματος, οἱ μὲν ἐγγυτάτω γένους εἰσὶν ἀδελφοὶ, καὶ τέκνα, καὶ γονεῖς, ὁμοιότητες τοῖς μέρεσιν ἡμῶν, ἅπερ ἀφαιρεθέντα ἄλγημα καὶ συχνὸν παρέχει καὶ κολόβωσιν, οἷον δάκτυλοι, χεῖρες, ὦτα, ῥὶν, καὶ τὰ ὅμοια. οἱ δ' ἐξ ἀπωτέρω μέρους πολλοῦ προσοικειούμενοι, οἷον ἀνεψιαδοῦν ἢ πατραδέλφων γαμβρούς τε καὶ γυναῖκας, ἢ τοιοῦτοί τινες ὁμοιάζουσιν ἑκάστου ἡμῶν τοῖς μέρεσιν, ὧν τεμνομένων ἄλγησις οὐδεμία παρεγγίνεται, οἷον θριξὶ, καὶ ὄνυξι καὶ τοῖς ὁμοίοις. βουλόμενος οὖν ἐκείνους τοὺς συγγενεῖς δηλοῦσθαι τοὺς περὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἠμελημένους διὰ τὴν ἀπόσασιν, τοῖς ὄνυξι ἐχρήσατο καὶ εἶπε, μὴ ἀποτίθεσο παντάπασι τούτους, ἀλλ' εἰ τε θυσίαις, ἢ καὶ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρημεληθήσοντας προσάγαγε σαυτῷ, καὶ ἀνανέου τὴν οἰκείαν ὁμιλίαν.

Τοῦ

ΤΟΥ Κ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, δεξιὰν μὴ ταχὺ ῥᾳδίως ἔμβαλε, μὲ ὄρεγε ῥᾳδίως, φησὶ, δεξιὰν, τουτέστι μὴ ἀπάτα, μηδὲ ἀνιμᾶν ἐπιχείρει δεξιὰν ὀρέγων τοῖς ἀνεπιτηδείοις & ἀνορμάστοις. ἔτι δὲ διὰ παιδευμάτων τὴν καὶ διδαγμάτων, ἃ πολλῷ χρόνῳ δοκιμαθῆσιν ἀξίοις εἶναι τὸ μεταλαβεῖν ἐγκρατείας τε καὶ σιωπῆς τοὺς συμπαίστους, & τῆς ἄλλης βασάνου, μόγις δίδοται.

Sym. XXIIX. Exp.

Illud symbolū, *dextrum ne cuivis facile injicito*, ne præbe facile, inquit, dextram, hoc est, ne abstrahe, neque dextram conare subvehere, præbens indoneis & ineptis et sacris non initiatis & prophanis. Adhæc verò per disciplinas simul & doctrinas non multo tempore exploratis, ut digni reputentur esse, quo participes fiant simul et temperantiæ et quinquennii silentii, & reliqui experimenti, dextra vix datur.

ΤΟΥ ΚΘ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, σχημάτων ἐξανάστας συμβίωσι αὐτὰ, & τὸ τύπου φυσόρνυε, τοῦτο παραγγέλλει, ὅτι φιλοσοφεῖν ἐμβαλλόμενος νοητοῖς, λοιπὸν καὶ ἀσωμάτοις προσοικείου σεαυτόν. ἐκ τοῦ οὖν & ἀμαθίας ὕπνου καὶ νυκτοειδοῦς σκότους ἐξανιστάμενος μηδὲν σωματικὸν σεαυτῷ συμπλεκέτω, εἰς τὸ & φιλοσοφίας ἡμερωτάτης, ἀλλὰ πάντα τὰ τοῦ ὕπνου ἐκείνου ἴχνη & μνήμης τῆς σεαυτοῦ ἐκκάθαιρε καὶ ἐξαφάνιζε.

Sym. XXIX. Exp.

Illud autē, *è stragulis surgens ea convolvito; & figuram vel vestigium confundito*; hoc monet, quod philosophari aggressus in posterum iis, quæ mente & cogitatione percipiuntur, itémque incorporea sunt, te ipsum familiarē redito. Itaque ubi ex somno insciticiæ, & tenebris nocti similibus exsurrexeris, nihil corporeum tibi ipsi simul attrahe ad lucem sapientiæ studii, quæ diei similis est, sed omnia vestigia illius somni expurga atque ex memoria tua extere.

ΤΟΥ Λ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, καρδίαν μὴ ῥῶγα, σημαίνει τὸ μὴ δεῖν τὴν ἕνωσιν τοῦ παντὸς καὶ τὴν συμπνοίαν διακαῖν. καὶ ἔστι μᾶλλον τὸ μὴ ἴδοι βασκαίνων, ἀλλὰ

Sym. XXX. Exp.

Illud verò, *cor ne dedito*, significat non oportere unitatem totius & conspirationem convellere. Atq; etiam num potius innuit hoc, ne esto invidus, sed

humanus & familiaris. Ex eo verò adhortatur Philosophandũ esse. Ex scientiis enim atq; artibus sola Philosophia alienis bonis non invidet, nec ob ea dolore tangitur, neque gaudet in malis proximi, cùm natura cognatos ac familiares & similiter affectos cõmuniterq; subjectos consecuta fuerit, omnesque homines similiter habentes, futurum improvisum declarans, quocirca eos præcipit esse tales, ut cõmiseratione tangantur, seque mutuo ament ac diligant, quemadmodum cõvenit animali, quod verè & communicans & ratione præditum est.

φιλάνθρωπος καὶ κοινωνικός· ἐκ δὲ τούτου φιλοσοφεῖν παραινεῖ. μόνη γὰρ αὕτη ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν οὔτε ἐπιλυπεῖται ἀγαθοῖς ἀλλοτρίοις, οὔτε ἐπιχαιρεῖ κακοῖς τοῖς φίλας δέ τε φύσει συγγενεῖς καὶ οἰκείους ὁμοιοπαθεῖς τε καὶ κοινῇ ὑποκειμένους τύχῃ, ἀπροόπτου τὸ μέλλον ἔχοντας τοὺς ἀνθρώπους πάντας ὁμαλῶς ἀποφαίνουσα, διόπερ συμπαθεῖς τε καὶ φιλαλλήλους παραγγέλλει εἶναι, κοινωνικούς τε ὡς ἀληθῶς καὶ λογικὸν ζῷον.

SYM. XXXI. EXP.

Huic verò simile est & illud, *cerebrum ne comedito*. Etenim hoc ipsum instrumentum est sapiendi longè præstantissimum, unde ratio exsistit, qua regimur. Indicat igitur non oportere res probè judicatas & disciplinas convicis dilacerare, neque arrodere. Pulchrè itaque fuerint constituta, quæ cum animo atque accuratè considerata fuerint, idque principe ratione animi adhibita, eodem planè modo atque illa, quæ scientia jam comprehensa sunt. Non enim per instrumenta formæ animi ratione carentis, hoc est, per cor & jecur: sed per puram partem animi rationalem talia spectata sunt. Quapropter inconsiderata stultitia est illis

ΤΟΥΤΟ ΛΕ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τούτῳ δ' ἔοικε καὶ τὸ, ἐγκέφαλον μὴ ἔσθιε, καὶ γὰρ αὐτὸς οὗτος ἡγεμονικόν ἐστι τῶν φρονεῖν ὄργανον. αἰνίττεται οὖν ὡς οὐ δεῖ καλῶς βεβουλευμένα πράγματα καὶ δόγματα διασπᾶν, μηδὲ διαδάκνειν. καλῶς δ' ἂν εἴη βεβουλευμένα τὰ διὰ φρονῶν, καὶ τῷ κατ' αὐτὸ τὸ νοεῖν ἡγεμονικοῦ σωτισθέντα ἴσον τῇ ἐπιστημονικῇ. οὐ γὰρ διὰ τῶν τῆς ἀλόγου τῆς ψυχῆς εἰδικῶν ὀργάνων, καρδίας καὶ ἥπατος, ἀλλὰ διὰ τοῦ καθαροῦ τοῦ λογικοῦ τὰ τοιαῦτα ἐθεωρήθη. διόπερ ἀβουλίᾳ τὸ ἐναντιοῦσθαι αὐτοῖς.

ἀνθρώποις. σέβεσθαι δὲ μᾶλλον κελεύει τὸ σύμβολον τὴν τῆς φρενῶν πηγὴν, καὶ τὸ τοῦ νοεῖν προσεχέστατον ὄργανον, δι' οὗ θεωρίας τε καὶ ἐπιστήμης, καὶ τὸ σεμνὸν σοφίαν κτώμεθα, καὶ ὡς ἀληθῶς φιλοσοφοῦμεν, καὶ μὴ σεμνύνειν, μηδὲ ἀφανίζειν τὰ δι' αὐτοῦ ἴχνη.

ΤΟΥ ΑΒ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὸ δὲ, ἀποκαρμάτων σῶν καὶ ἀπονυχισμάτων κατάπτυε, λέγει τοῦτο, ἀπαταφρόνητα τὰ σύμφυτα μὲν σοι, ἀψυχότερα δέ πως, ὥσπερ τιμιώτερα τὰ ψυχικώτερα, οὕτω δὲ καὶ ἐπειδὰν φιλοσοφεῖν ἐπιβάλλῃ προτίμα μὲν τὰ ἐξ ψυχῆς καὶ νοῦ ἅμα αἰσθητηρίων ἀποδεικνύμενα, ἐξ ἀσωματικῆς ἐπιστήμης, καταφρόνει δὲ καὶ κατάπτυε τῆς ἅμα τοντικοῦ φωτὸς δοξαζομένων ἐξ τῆς συμφύτων ψιλῶς αἰσθητηρίων, ἃ μηκέτι εὐτονεῖ τῇ νοῦ ἀϊδιότητι παρομέρτεῶν.

ΤΟΥ Λγ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Ἐρυθρὸν μὴ προσλαμβάνου, φαίνεται πρὸς τὴν τῷ ὀνόματος ἐτυμολογίαν ψιλῶς σε opponere & quasi referire. Symbolum autem hoc potiùs jubet colendum hunc animorum fontem, atque instrumentum proximum, quo mente aliquid colligimus, & cujus beneficio ipsam speculationem simul & scientiam, &, ut summatim dicam, sapientiam comparamus, & reipsa veréq; philosophamur, & sine quo nec continere, neque è conspectu auferre, quæ ab ipso fiunt vestigia, possumus.

SYM. XXXII. EXP.

Symbolū verò illud, *Expurgamenta tua & unguium præsegmina conspuito*, hoc dicit, illa facilè contemnuntur, quæ quidem tecum nascuntur, sed ab animo aliena sunt: quemadmodum pretiosiora sunt illa, quæ animo conjunctiora: sic etiam posteaquam animum adjeceris ad philosophandum, ante omnia quidem cole, quæ per animum ac mentem sine sensuum instrumentis demonstrantur per scientiam speculativam. Contemne verò ac cōspue illa, quæ sine mentis lumine videtur nudè per ea, quæ nobiscum nata sunt, sensualia, quæ neqnaquam paria sunt, ut assequantur mentis æternitatem.

SYM. XXXIII. EXP.

Illud, *Erythrinum ne susceperis*, videtur ad nudam nominis Etymologiam

collatum esse. Etenim invecundum & impudentem hominem ne suscipito, vel è contrario, stolidum & attonitum, & ubique ac quaque in re supra modum erubescentem & animo collapsum & ab mente & firmâ cogitatione. Ideóque subintelligitur illud, Ipse talis ne esto.

λὴν συμβεβλῆσθαι. ἀπηρυθριακότα γὰρ καὶ ἀναισχυντον μὴ ἐπιδέχου ἄνθρωπον, ἢ ἐκ τῆς ἐναντίου καταπλῆξαι, ἢ ὅτι παντὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐρυθριῶντα καὶ ταπεινόμενον ἀπὸ νοῦ καὶ ἀθανάτους διανοίας. διὰ δὲ τοῦτου νοεῖται, τὸ, μὴ αὐτὸς τοιοῦτος ἴσθι.

SYM. XXXIV. EXP.

Illud autem, *Ollæ vestigium ab cinere, ne compareat, tollito*, significat confusionis & densitatis, quod est corporalium, & quæ sensibus percipiuntur, demonstrationum obliviscendum esse ei, qui animum adjicit ad philosophandum, utendum verò esse potiùs demonstrationibus, quæ mente percipiuntur. Finis verò loco pulveris istius, qui est in abacis, accipitur, in quo demonstrationes simul absolvuntur.

ΤΟΥ ΑΥ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, Χύτρας ἴχνος ἀπὸ στοδοῦ ἀφανίζε, σημαίνει συγχύσεως καὶ παχύτητος, ὅπερ ὅτι σωματικῶν καὶ αἰσθητῶν ἀποδείξεων ἐπιλανθάνεσθαι, φιλοσοφεῖν ἐπιβαλλόμενον, νοηταῖς δὲ χρῆσθαι μᾶλλον ἀποδείξεσιν. ἡ δὲ στοδὸς ἀντὶ τῆς κόνεως τῆς ὅτι τοῖς ἄβαξι παρειλήφθη, ἐφ' ἧς αἱ ἀποδείξεις συμπεραίνονται.

SYM. XXXV. EXP.

Cæterùm cum ea, quæ aurum habet, ne congreditor ad liberos procreandos. Non fœminæ dicit, sed sectæ ac philosophiæ, cui est multum, quod corporale sit, & deorsum ferens in gravitatem. Omnium enim eorum, quæ in terra sunt, gravissimum est aurum, & quod persequitur lationem eam atque onus, quod in medium sese fert, quod corporalis ponderis proprium est. πλησιάζειν verò vel commiscere, non

ΤΟΥ ΑΥ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Χρυσὸν δὲ ἐχούσῃ μὴ πλησιάζε ἐπὶ τεκνοποιΐᾳ, οὐ γυναικὶ λέγει, ἀλλ' αἱρέσει καὶ φιλοσοφίᾳ, ἅπερ ὅτι πολὺ τὸ σωματικὸν καὶ κατάφορον εἰς βαρύτητα. πάντων γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς βαρύτατον χρυσὸς, καὶ τῆς ὅτι τὸ μέσον φορᾶς διωκτικὸν, ὅπερ βάρους σωματικοῦ ἴδιον. τὸ δὲ πλησιάζειν, οὐ μόνον συγγίνεσθαι

γιεσθαι, ἀλλὰ καὶ συνεγγίζειν ἀεὶ, καὶ πλησίον καθίστασθαι.

modò cum aliquo rem habere, verū etiam admovere semper & propè assistere est.

ΤΟΥ Λϛ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, πρότιμα τὸ χῆμα καὶ βῆμα, τὸ χῆμα καὶ ξιώβολον, παραγγέλλει τοῦτο. φιλοσόφει καὶ μαθήματα μετίθι μὴ ἀπεργῶς, καὶ δι' αὐτῶν, ὥσπερ διὰ βάθρας ὁδοῦ τὸ προκείμενον χώρει. κατάπτυε δὲ τῶν πρωτιμωμένων καὶ ἀποβδομένων τοῖς πολλοῖς. καὶ πρότιμα τὴν Ἰταλικὴν φιλοσοφίαν ἢ τὰ ἀσώματα καθ' αὑτὰ θεωροῦσαν, ἢ Ἰωνικῆς τὰ σώματα πρωτίστως ἐπισκοπουμένης.

Sym. XXXVI. exp.

Illud aūt, *In primis honorato cùm habitum, tum & tribunal: habitum, inquã, & triobolum*, hoc admonet, philosophare & disciplinas adito non oscitanter, & per eas, quasi per gradus ad propositū secede. Conspue verò, quæ majore in pretio, & plerisque antiquius habentur. Et ante omnia in honore habe philòsophiam Italicam, quæ incorporea per se spectat, præ philosophia Ionica, quæ corpora primo loco contemplatur.

ΤΟΥ Λζ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, κυάμων ἀπέχου, συμβουλεύει φυλάττεσθαι πᾶν ὅσον ἐμφθαρτικὸν τῆς πρὸς θεοὺς ὁμιλίας, καὶ τῆς θείας μαντικῆς.

Sym. XXXVII. exp.

Deinde hoc, *A fabis abstineto*, consulit cavendum esse, quidquid corruptionem & exitium inducere potest colloquio cum diis, & divino oraculo ac præscientiæ.

ΤΟΥ Λη. ΣΥΜ. Α'ΝΑ'.

Τὸ δὲ, μολόχῃ μεταφύτευε μὲν, μὴ ἔσθιε δὲ, αἰνίττεται μὲν, ὅτι σωζέσθαι τῷ ἡλίῳ τὰ τοιαῦτα, καὶ παρατηρεῖν ἄξιοί τοῦτο. πρόσκειται δὲ τὸ, μεταφύτευε, ἵνα ἐπιτείνῃς τῇ αὐτοῦ φύσει, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλιον διαθέσει καὶ συμπαθείᾳ, μὴ ὄρκῳ, μηδὲ ἐπίμενε μόνῳ τούτῳ, ἀλλὰ

Sym. XXXIIX. exp.

Hoc verò symbolum, *Malvam quidem in horto tuo transplantato, sed ea ne vescitor*, innuit quidem cum sole talia cõverti, ut & hoc cupiat observare. additur verò *transplantato*, h. est, insiste ejus naturæ & contentioni versus solē, & naturæ consensui. ne jurato, neque huic soli inhæreto, sed mentem cogitatio-

tationemque transfer, & quasi ad ejusdem generis plantas & holera trãsplantato. Et ad animalia, quæ non sunt ejusdem generis, itémq; lapides ac fluvios omnésque simpliciter naturas ne transfertor. Fœcundum enim reperies & multiforme. Mirabiliter verò copiosum & affluens, quod designat mundi unitatem & conspirationem, quasi qui ab radice & dimissore malvæ cum impetu ruat. Non solùm igitur non comede, neque è medio tolle tales observationes: verùm etiam augeto & copiosiores ritu transplantantis efficito.

τὴν διάνοιαν μεταβίβαζε, καὶ ὡσανεὶ μεταφύτευε, καὶ ἐπὶ τὰ ὁμογενῆ φυτὰ καὶ λάχανα. ἐπὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ δὲ ζῶα ἤδη, καὶ λίθους, καὶ ποταμούς, καὶ πάσας ἁπλῶς φύσεις. πολύχουν γὰρ διάνοιάς ἐστι πολύβοτον. θαυμασίως δὲ διαφυλλὶς τὸ τῆς τοῦ κόσμου ἑνώσεως καὶ συμπνοίας σημαντικὸν, ὥσπερ ἀπὸ ῥίζης ἐστὶ ἀφέλκυστος τῆς μολόχης ὁρμώμενος. οὐ μόνον οὖν μὴ ἔνδιε μήδε ἀφάνιζε τὰς τοιαύτας παραλήψεις, ἀλλὰ καὶ αὔξε καὶ πλειοτέρας ποίει διάνοιας μεταφυτεύοντος.

SYM. XXXIX. EXP.

Porrò illud, *Ab iis, quibus vita est animalis, abstinere*, ad justitiã adhortatur, atque omnem honorem ejus, qui cõsanguineus & cognatus est, & ad similis vitæ susceptionem, & ad alia istiusmodi plura. Itaque hisce omnibus simul & symbolis conspicua facta est forma adhortatoria, habens multum cum cæteris moribus commune, & quod Pythagoricum est. Verùm quia per omnia, quæ vim habent admonẽdi, progressi sumus, hîc etiam orationes, quæ tendunt ad adhortationem, desinamus & intermittamus.

ΤΟΥ ΑΘ. ΣΥΜ. Α'ΝΑ.

Τὰ δὲ, Ἐμψύχων ἀπέχου, ἐπὶ δικαιοσύνην προτρέπει, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ συγγενοῦς τιμὴν, καὶ τῆς ὁμοίας ζωῆς ἀνοχὴν, καὶ πρὸς ἕτερα τοιαῦτα πλείονα. Διὰ πάντων δὴ οὖν τούτων φανερὸς γέγονε, καὶ ὁ διὰ τῆς συμβόλων προτρεπτικὸς τύπος ἔχων πολὺ τὸ ἀρχαιοπρεπὲς καὶ Πυθαγορικόν. Ἀλλ' ἐπεὶ διὰ πάντων ἐξεληλύθαμεν τῆς προτρεπτικῶν, ἐνταῦθα καὶ παύσωμεν τοὺς εἰς παράκλησιν τεινοντας λόγους.

FINIS

Libri Secundi Iamblichi Chalcidensis, qui continet protreptica.

ΤΕΛΟΣ

Τῶ δευτέρω λόγω

ΓΑΜΒΛΙΧΟΥ.

ΘΕΑΝΟΥΣ

Uxoris Brontini Metapontini,

sapientis & singulari animo præstantis fœminæ

EPISTOLÆ TRES:

UNA CUM

MYÆ uxoris Milonis Crotoniatæ I.

ITEM

MELISSÆ I.

ET

PYTHAGORÆ I.

Græcè quidem jam olim aliquoties:

AT NUNC

Græcè & Latinè primùm editæ

AB

IOAN. ARCERIO THEODORETO

Frisio.

ΘΕΑΝΟΥΣ

ἡ τῆς Πυθαγορείου σοφίας θυγάτηρ προσηγόρευται,

Ἐπιστολαὶ τρεῖς.

Α.

ΘΕΑΝΩ ΕΥΒΟΥΛΗ χαίρειν.

περὶ παίδων διατροφῆς.

Ἀκούω σε τὰ παιδία ζυφερῶς ἄγειν. ἔστι δὲ ἀγαθῆς μητρὸς οὐχ ἡ τρυφὴ ἡδονὴν ἐπιμέλεια τῶν παίδων, ἀλλ' ἡ πρὸς τὸ σῶφρον ἀγωγή. βλέπε οὖν μὴ οὐ φιλοσώους, ἀλλὰ πολυκολεύσους ἔργοις ποιῇς. συνεξτρεφομένη γὰρ ἡδονὴ παισὶν, ἀκολάστους αὐτοὺς τὸ γὰρ ἥδιον νέοις συνηθεῖς πῶς ἂν δοκῇς; χρὴ οὖν, ὦ φίλη, τὴν τροφὴν τῶν παίδων, μὴ δύστροφον ἔχειν. ἡ δὲ δύστροφος τῆς φύσεως ὄφις, ὅτι φιλήδονοι μὲν τοῖς ψυχαῖς, ἡδυπαθεῖς δὲ τοῖς σώμασι γίνονται, καὶ τοῖς μὲν, φυγόπονοι, τοῖς δὲ, μαλακώτεροι. δεῖ δὲ τρέφειν τὰ βρέφη γυμνάζειν τὰ βρέφη, καὶν λυπηθῶσι, καὶν ἀηδιάσωσι δέη. ἵνα μὴ τῶν παθῶν ἢ δούλα τύχωσι, καὶ περὶ τὰς ἡδονὰς λίχνα, καὶ περὶ τὰς αὐτῶν ὀλιγωρά. ἀλλ' ἵνα τὰ καλὰ πρὸ πάν-

THEANUS,

quæ Pythagoricæ sapientiæ filia appellata fuit,

Epistolæ tres.

I.

THEANO EUBULÆ

Salutem dicit.

De educatione liberorum.

AUDIO te parvulos delicatè molliterq; educare. Bonæ aũt matris officium est, non ut liberorum curam ad volũptatem habeat, sed ut eos ad temperantiam educet ac formet. Vide igitur ne officium non amantis, sed adulantis matris facias. Nam voluptas una cum liberis nutrita prodigos & intemperantes efficit. Quid enim juvenilibus jucundius, quam voluptas, cui familiariter assueverint, esse potest? Itaque, mea amica, puerorum alimonia & educatio perversitatem habere non debebit. Perversitas autem naturæ est, quam animis quidem voluptatũ fuerint cũpidi, at corporibus tales sint, ut & titillentur libidinibus, iisq; indulgeant: atque his quidem labores fugiant, illis vero molliores reddantur. Illi autem, quos alimus & educamus, ad ea, quę exterreant, exercendi sunt, sive sint tristitia afficiendi, sive ad labores assuefaciendi. Ne horum vitiorum fiant mancipia, & voluptatibus diffluant, & ad labores tardi pigríque evadant. Sed ut, quæ honesta sunt, ante

omnia in honore pretióq; habeant, ab illis quidem abstinentes, in hisce verò permanentes. Neque ut cibis refercian-tur, & voluptatibus sumptibúsque profusis vivant, itémque turpibus puerorum & impudentibus lusibus intemperantes efficito. Et ut omnia tum dicant, tum prò libitu omnia agant studeantque permittito. Adhæc mœstas quidem, si lachrymarint, magno autem hoc studio agas, ut rideant, & si nutricem pulsent, etsi tibi ridenti, maledicant: & æstate quidem frigus, hyeme verò calorem præbenti, multámque molliciem, quorum liberi pauperini quidem nihil attentant, atque aluntur quidem facilius: sed non minus crescunt, multóque etiam se melius habent. Tu verò veluti Sardanapali progeniem natos nutrias, marium naturam voluptatibus delicatam reddens frangensque. Quid enim quis faciat illi puerulo, qui nisi celerius edat, ploret: & si comedat, quæ delicata sunt opsonia quærit: & si calor est, languet et remissior est, sin autem frigus, corruit et se præcipitat: et si aliquis corripiat, rebellat ac reverberat: & nisi ad lubentiam & voluptatem ei obsequaris, tristatur, & nisi delicietur, indignatur, ac totum tempus in voluptate consequenda malè colloc at, & molliter circumactus in summa turpitudine vivit. Studiosè autem diligentérq;

των τιμῶσιν, ἃ μὲν ἀποχόμενοι, τοῖς δὲ ἐμμένοντες. οὐδὲ πλυσμονικὰ μὲν ταῖς ἔδεσθαῖς, πολυτελῆ δὲ ταῖς ἡδοσχραίς, ἀκόλαστα δὲ ταῖς ἀνιδίοις παιδιαῖς ἐυτὰ ποιεῖ· καὶ ἂν μὲν λίγειν, πᾶν δὲ ὀλιτυδεῖν ἐάσας. ἔτι δὲ φοβουμένῳ μὲν ἢν κλαίῃ, φιλοτιμουμένῳ δὲ, ἢν γελᾷ, καὶ τὴν τροφὸν παίῃ, κἂν σε κνακᾶς τίπη γαλῶσαι. καὶ τὰ μὲν θέρους ψύχος, τὰ δὲ χειμῶνος καῦμα παρέχουσαν. καὶ πολλὴν χλιδὴν, ὡς οἱ ἀνιχροὶ γὰρ παῖδες οὐδενὸς πειρῶνται, καὶ ἔδονται μὲν ῥᾷον, αὔξονται δὲ οὐχ ἧσσον. ἔχουσι δὲ καὶ τὰ πολὺ χρεῖττον. σὺ δ' οἷον Σαρδαναπάλου γονῆς τιθηνῇ τὰ τέκνα, τὴν τῆς ἀρρένων φύσιν θρύπτουσα ταῖς ἡδοναῖς. τί γὰρ ἂν ποιοῖτό τις παιδίον, ὃ ἂν μὴ ταχὺ φάγῃ κλαίει· κἂν ἴδῃ, τὰ τερπνὰ τῆς ὄψεως ζητεῖ· κἂν καῦμα, σαρίεται· κἂν ψύχος, ἀλωματίζει. κἂν ἐπιτιμᾷ τις, ἀντιμάχεται· κἂν μὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπηρετῇ, λυπεῖται· κἂν μὴ μισᾶται, δυσπολαίνει τε καὶ μαχόμενος πρὸς ἡδονὴν καὶ βαρυάζεται σκληρὸς ἁπλῶς. δὲ, ὁ φίλη,

φίλη, ἰδοῦσα ὅτι τὰ τοιαῦτα τῆς παιδίας ὅταν ἀνδρώσῃ πρὸς ἄνδρας, ἀνδράποδα γίνεται, τὰς τοιαύτας ἡδονὰς ἀφαίρει, καὶ τὴν ἕξιν αὐστηρὰν μὴ ξυφρὰν ἐπιτήδευε· οὕτω, εἰδυῖα καὶ λιμὸν καὶ δίψος ἀναγκαῖον, ἔτι καὶ ψύχος καὶ θάλπος, καὶ αἰδῶ τὴν ἀπὸ τῆς σωπλίκων καὶ τῆς ἐπιστατῆς. οὕτω γὰρ καὶ γυμνὰ εἰς συμβαίνει τὰ τοῦ καὶ ψυχὴν ἀνατεινόμενα ἢ ἐπιτερπόμενα. οἱ γὰρ καλοί, φίλη, προῦποσυφαί τινες τοῖς παισὶν ἐπὶ τελεσιουργουμένης ἀρετῆς, αἷς ἐμβαφέντες ἀποχρῶντως, τὴν τῆς ἀρετῆς βαφὴν οἴκοθεν φέρουσι. βλέπε οὖν, φίλη, μὴ καθάπερ τῆς ἀμπέλου αἱ κακοβοφοῦμεναι τὸν καρπὸν ἀλλείπουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ξυφῆς οἱ παῖδες ὕβρεως καὶ πολλῆς ἀχρειότητος καὶ κακίας γεμήσωσι.

mea amica, istiusmodi voluptates tolle, cōscia eos pueros, qui in deliciis volutantur, ubi in justam ætatem adoleuerint, mancipia exsistere: atque ita educationem instituē rigidam & severam, non delicatam, & sine eos famem ac sitim, adhæc frigus et calorē, pudorémq;, quo à coætaneis vel præceptoribus afficiuntur, ferre. Ita enim generalia quoque esse contingit, quæ ad animum excitantur aut intenduntur. Labores namque, amica, sunt liberis prima colorum quasi quędam fundamenta præstringentia virtutis, quæ perfecta futura est, quibus intincti satis supérq; virtutis tincturam familiariùs ferunt. Vide igitur, amica, ne quemadmodum illæ vites, quæ vel malum nutrimentum attrahunt, vel malignè aluntur, fructu deficiunt, liberi quoq; præ deliciis, contumelia, multáque inutilitate malitiam progenerent.

ΘΕΑΝΩ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΗ, χαίρειν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΖΗΛΟΤΥΠΟΥΣΑΝ ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΗ.

Επιστ. δεκ.

Ἤκουσα τὴν τοῦ ἀνδρός σου παράνοιαν, ὅτι τὴν ἑταίραν ἔχει. σὺ δὲ, ὅτι ζηλοτυπεῖς αὐτόν. ἐγὼ δὲ, ὦ φίλη, πολλοὺς ἔγνωκα τῆς αὐτῆς νόσου. θηριοῦνται γὰρ, ὡς ἔοικεν,

AD E'AM, quæ zelotypia laborabat, Consolatoria II.

THEANO NICOSTRATA *Salutem dicit.*

AUdivi viri tui stultitiam & delirationem, quòd habeat concubinā seu meretricē. Tu autē quod amoris neglecti suspicione icta eum hinc persequeris. Ego verò, mea amica, multos, qui eodem morbo correpti essent, novi. Illos enim hæ fœminæ, uti

videtur, venantur, atque ipsi ab hisce detinentur, ac mentem non habent. Verùm tu parvo animo prædita es nocteq; diéq;, & miserè discruciaris, contráque eum nescio quid moliris. Vide ne feceris, mea amica. Virtus enim uxoris est, nō viri abservatio, sed συμπεριφορὰ, hoc est, socialis circumlatio. Hæc autem, quæ simul fit, circumlatio nihil aliud est, quàm simulare ignorātiam. Deinde cum meretrice quidem ad voluptatem consuescit: cum conjuge verò ad utilitatem congreditur. Utile autem mala non miscere cum malis, nec amentiæ amentiā inducere. Nonnulla pectata, amica, reprehensa magis quidē irritantur, at silentio præterita potiùs cessant. Quemadmodum ignem ajunt extingui, si nō moveatur. Nam si eum, qui te vult videri celasse, reprehendis, sceleris integumentum tolles, & apertè palámq; peccabit. Tu autem amicitiam viri non in honestate sitam duces. Hoc namq; communionis gratia requirit. Existima igitur illum, dum quidem ad scortum commeat, remissum fore & torpidum, tibi verò convicturum adesse. Et te quidē ex animo ac sponte, illam verò vitio et quasi ex morbo amare. Hujus verò tēpus breve est. Nam aliquando simul quoq; illū satias habebit, & malū illud subitò ad summum veniens stabit & cessabit. Etenim vir haud admodum

ὑπὸ τῆς γυναικὸς ταύτης, ἃ κατέχονται, καὶ οὐκ ἔχουσι νοῦν. σὺ δὲ ἄθυμος εἶ καὶ νύκτας καὶ μεθ' ἡμέρας, καὶ ἀδημονεῖς καὶ μαχαρᾶ τι κατ' αὐτῆς. μὴ σύγε ὦ φίλη. χαλεπὴ γὰρ ἀρετή ἐστιν οὐχ ἡ παρατήρησις τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλ' ἡ συμπεριφορά. συμπεριφορὰ δὲ ἐστὶ τὸ φέρειν ἀγνοιαν. εἶδε ἑταίρα μὲν πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖ. γαμετὴ δὲ πρὸς τὸ συμφέρον. συμφέρον δὲ κακοῖς κακὰ εἰ μίσγειν, μηδὲ παρανοίᾳ παράνοιαν ἐπάγειν. ἔνια δὲ ἁμαρτήματα, φίλη, ἐλεγχόμενα μὲν ἐπιπλέον ἐρεθίζεται, σιωπώμενα δὲ παύεται μᾶλλον. ὡς τὸ πῦρ ἡσυχίᾳ φασὶ σβέννυσθαι. ἐὰν γὰρ βουλόμενόν σε λελῆσθαι δοκῇς, ἐλλείψει, ἀφαιρήσεις τὸ παρακαλύμματα τῶν παθῶν, καὶ φανερῶς ἁμαρτήσεται. σὺ δὲ τὴν φιλίαν ἡγῇ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἐν τῇ καλοκαγαθίᾳ. ἔστω γὰρ ἡ χάρις ἐν κοινωνίᾳ. νόμιζε οὖν πρὸς μὲν τὴν ἑταίραν ῥαθυμήσοντα αὐτὸν ἐπιδεῖν ἐκεῖνον. σοὶ δὲ συμβιώσοντα παρεῖναι. καὶ σὺ μὲν φιλεῖν κατανόμιζε, ἐκεῖνον δὲ δεῖσθαι. βραχὺς δὲ ὁ τούτου καιρός. ἅμα γάρ ποτε ἔχει καὶ κόρον, καὶ παρίσταται ταχὺ καὶ παύ-

φαύεται. ὀλιγχρόνιον γὰρ ὁ καιρὸς ἔξι πρὸς ἑταίρας ἀνδρὶ μὴ σφόδρα κακῷ. εἰ γάρ ἔξι μανιώδεστερον ὀλιθυμίας ἀπολαυούσης. ἀδίκου; διὸ καὶ μικρὸν τὸν βίον κ' διαβάλλων τὸ ὕστερον αἰσθήσεταί ποτε. οὐδὲις γὰρ ἐπιμένει φρονῶν αὐθαιρέτῳ βλάβῃ. καλούμενος οὖν ὑπὸ τῆς πρὸς σε δικαίων, καὶ τὰς περὶ τὸν βίον ἐλαττώσεις ὁρῶν, αἰσθήσεταί ποτε σαν, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς κατηγορίας ὕβριν οὐ φέρων, ταχὺ μεταγνώσεται. σὺ δὲ, φίλη, ζῆθι οὐχ ἑταίραις ἐοικυῖαμένη, τῇ μὲν εὐτραπελίᾳ πρὸς τὸν ἄνδρα διαφέρουσα, τῇ δὲ ἐπιμελείᾳ πρὸς τὸν οἶκον, τῇ δὲ συμπαλλαγῇ περὶ τὰς χρωμένας, τῇ δὲ φιλοστοργίᾳ περὶ τὰ τέκνα. οὐ ζηλοτυπητέον οὖν σοι πρὸς ἐκεῖνο, πρὸς τὸ τὰς ἐπιρρότους ἐκτείνειν τὸν ζῆλον, καλόν. ἑαυτὴν δὲ παρεκτέον ἐπιμελείαις ταῖς διαλλαγαῖς. τὰ γὰρ καλὰ ἤθη καὶ παρ' ἐχθροῖς εὐνοίαν φέρει, φίλη. καὶ μόνας καλοκαγαθίας ἔργον ἐστὶν ἡ τιμή. ταύτῃ γὰρ καὶ

deploratus, exiguo temporis ſpatio animum meretrici adjectum habebit. Quid enim vanius ſtultiúſque eſt cupiditate illa, quæ re injuſta perfruitur? Quapropter etiam dum rem familiarẽ minuit, & honeſtatem decentiámque calumniatur & traducit, reipſa aliquãdo ſentiet. Nemo quippe, qui quidem ſana mente præditus eſt, in malo ac vitio, quod ſponte ſua ſuſcepit, perſeverat. Vocatus igitur ab jure, quo erga te tenetur, cernénſque rerum ad hanc vitam pertinentium imminutiones, aliquando tempus erit, quo tui ſenſu afficietur, nec deſpicientiæ ferens contumeliam, ſubitò reſipiſcẽtia ducetur. Verùm tu, mea amica, vivito, ut nequaquam ſcortis reſpõdeas, cum modeſtia quidem erga virum, cura verò erga domum, mutua conciliatione apud eas, quæ tuo contubernio utuntur compoſitéque vivunt, & amore atque indulgentia erga natos multum differas. Itaque non eſt quod zelotypia & æmulatione in illã efferaris. Zelum namque atque æmulationem erga eas, quæ virtutibus & fortitudine conſpicua ſunt, extendere, præclarum eſt. Seipſam verò conciliationibus mutuis commodam præbere convenit. Siquidem boni mores, ô amica, etiam apud hoſtes benevolentiam ferunt, & ſolius honeſtatis opus eſt honor. Per hunc enim

uxori

uxori quoque possibile est, ut viri authoritatem quasi obtineat, & amplius honoretur, quàm colendo & obsequiis hostem captando. Abs te igitur diris devotus magis pudore suffunditur. Citius verò in gratiam recũ rediisse volet, & amore te magis tenerè majoriq; affectu prosequetur, cũ sibi factus fuerit conscius, se tibi gravem intulisse injuriam, & dum considerat diligentẽ rei familiaris administrationem, simúlque incredibilis tui erga se amoris experimentum capit. Quemadmodum autem graves corporis labores jucundos somnos efficiunt: ita amantium iræ & dissidia conciliationes amiciores ferunt. Tu verò etiam consilia affectionis oppone. Illo enim ægrotante te quoque adhortatur, ut doloribus ægrotes, ac peccante impingentéq; circa decorum, te quoque circa ornatum peccate, eóque similiter rem familiarẽ & domesticam graviter comminuente te quoque, quod utile est, comminuere. Ab quibus in ipsum tu quoque ejusdem cum ipso ordinis facta, atque ipsum pœna afficiens teipsam quoq; punire videberis. Si enim deserta abieris, nimirum ab alio viro à priore libera solliciteberis. Et si ipse similiter frustratus & repulsam passus fuerit, rursum ab alio rẽtrahere. Nam adolescentibus & ætate minoribus fœminis viduitas ferenda non est, quàm ut sola perma-

δυνατὸν ἀνδρὸς ἐξουσίαν καὶ δόξαν ἔχειν γυναικὶ, καὶ τιμᾶσθαι πλέον ἢ θεραπεύειν τὸν ἐχθρόν. καταρώμενος οὖν ἂν οὐ μᾶλλον αἰσχύνεται· τάχιον δὲ διαλλαγῆναι θελήσει, προσεπιστήσεται δὲ φιλοσοφήσας συνειδὼς τὴν ἀδικίαν τὴν εἰς σὲ, καταμοιῶν τε τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῷ βίου, καὶ σπείρας δι' ὀργῆς λαμβάνων δ' πρὸς αὐτόν. ὥσπερ δὲ αἱ κακοπαθεῖαι τῷ σώματος ὑδίοις τοὺς ἀναπαύσεις ποιοῦσιν, οὕτως αἱ διαφοραὶ τῆς φίλων οἰκειοτέρας τὰς διαλλαγὰς φέρουσι. σὺ δὲ καὶ τὰ βουλεύματα τῷ πάθους ἀντίθες. νοσοῦντος γὰρ ἐκείνου καὶ σὲ παραπαλεῖ νοσεῖν ταῖς λύπαις. ἐξαμαρτάνοντος περὶ τὸ εὔχημον, καὶ σὲ περὶ τὸν κόσμον ἁμαρτάνειν· καὶ καταβλαπτομένου τὸν βίον καὶ σὲ καταβλάπτειν τὸ συμφέρον. ὡς ἂν ἐπ' αὐτὸν συμπεπτωκέναι δόξεις, καὶ κολαζομένη ἐκείνον καὶ σεαυτὴν κολάζειν. εἰ γὰρ καὶ ἀφεμένη φορύσῃ, ἑτέρου ἂν ἔχοις πειρασθῆσαι ἀνδρὸς τῷ πρώτῳ ἀπαλλαγῆσαι· καὶ ἐκεῖνος ἁμάρτῃ τὰ ὅμοια, φεύγειν ἄλλον. οὐ φορητὸν γὰρ νέαις χηρείαις, ἢ μόνῃ μενεῖς ἀπ' ἀνδρὸς,

ἀνδρὸς ὀλόντος ἄζυξ. ἀλλ' ἀμελήσεις τῆ οἴκου, καὶ καταφθερεῖς τὸν ἄνδρα; ἐπαθλίου ἄρα βίου σπουδαιρήσῃ τὸν βλάβλω. ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν ἑταίραν; ἀπειρήσονταί σε φυλαττομένην. καὶ ἀμυνῶ, μάχιμος ἔζιν οὐκ ἐρυθριῶσα γυνή. ἀλλὰ καλὸν ὀσμίζεσθαι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα. εἶτα τί πλέον; αἱ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὴν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν παῖς προσποιεῖς ζύζουσι. τί δὲ βουλεύσῃ τί κατ' ἐκείνου; μὴ φίλη. ζηλοτυπίας καμάτων ἡ Τραγῳδία ἐδίδαξε δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν, ἐν οἷς ἁρπάσασα Μήδεια. ἀλλ' ἄπειρα τῆς νόσου τῆς ὀφθαλμῶν ἀπέχειν δεῖ πᾶς χείρας, οὕτω καὶ σὺ τὸ πάθος χάριζε τὴν προαιρέσιν. διαπαρτρεοῦσα γὰρ, θᾶσσον τὸ πάθος ἐβίοις.

ΘΕΑΝΩ ΚΑΛΛΙΣΤΟΙ. Γ.

περὶ

ὑπεραιρόντων προστασίας,

ὑποθητικὴ.

ΤΑῖς νεωτέραις ὑμῖν ἡ μὲν ἐξουσία ἔδωκε τῷ νόμῳ δίδοσθαι τῆς οἰκεῖν ἄρχειν ἅμα τῆς γήμασθαι. ἡ δὲ διδασκαλία πάσας τῆς πρεσβυτέρων ἁπάντων ὀφείλει περὶ τῆς οἰκονομίας ἀεὶ παρεγγυᾶν. ἀνδρὸς ὀλόντος ἄζυξ. ἀλλ' ἀμελήσεις τῆ οἴκου, καὶ καταφθερεῖς τὸν ἄνδρα; ἐπαθλίου ἄρα βίου σπουδαιρήσῃ τὸν βλάβλω. ἀλλ' ἀμυνῇ τὴν ἑταίραν; ἀπειρήσονταί σε φυλαττομένην. καὶ ἀμυνῶ, μάχιμος ἔζιν οὐκ ἐρυθριῶσα γυνή. ἀλλὰ καλὸν ὀσμίζεσθαι μάχεσθαι πρὸς τὸν ἄνδρα. εἶτα τί πλέον; αἱ γὰρ μάχαι καὶ λοιδορίαι τὴν μὲν ἀκολασίαν οὐ παύουσι, τὴν δὲ διαφορὰν παῖς προσποιεῖς ζύζουσι. τί δὲ βουλεύσῃ τί κατ' ἐκείνου; μὴ φίλη. ζηλοτυπίας καμάτων ἡ Τραγῳδία ἐδίδαξε δραμάτων ἔχουσα σύνταξιν, ἐν οἷς ἁρπάσασα Μήδεια. ἀλλ' ἄπειρα τῆς νόσου τῆς ὀφθαλμῶν ἀπέχειν δεῖ πᾶς χείρας, οὕτω καὶ σὺ τὸ πάθος χάριζε τὴν προαιρέσιν. διαπαρτρεοῦσα γὰρ, θᾶσσον τὸ πάθος ἐβίοις.

nęas à viro remota, quasi nondũ conjugii jugum experta. Sed negliges domum, & virum corrumpes? vitæ igitur gravis & permolestę detrimentum simul discriminabis. Sed meretricem ulciscēris? Atqui circumsistet & obsidebit te observata. Et si ulta fueris, pugnax est fœmina, quæ erubescere desiit. Atqui quotidie cum viro suo pugnã instituere, pulchrum. Quid tum postea? Etenim pugnę & convitia intemperantiam non sedant, sed dissidium. quanto plus progressionibus promoveris, tanto plus fovebis atq; ales. quid autem? consilium aliquod contra illum captabis? Nequaquam, mea amica, poteris. Zelotypiam & æmulationem in amore edomare Tragœdia docuit fabularum habens constructionẽ, in quibus Medea leges violavit. Verùm quemadmodum ab oculorum vitio seu morbo manus abstinere oportet: ita tu quoq; à malo, quod sustines, fœcerne, quod tibi vendicas, jus. Nam tolerans citius malũ restingues.

THEANO CALLISTOI III.

DE

Ancillarum præfectura,

Hortativa.

POtestas vobis junioribus ab lege data est, ut simul ac matrimonium contraxistis, servis imperetis. Doctrina verò ab senioribus obviare debet, de domus administratione semper ad-

hortantibus. Probè namque, quæ ignorantur, priùs discere debet, ac seniorum consilium saluberrimum maximeque appositum ducere. In hisce enim tenellus virginis animus alendus est. Primus autem domus magistratus est foeminis imperium ancillarum. Est autem, amica dilecta, res maxima in servitute benevolentia. Illa enim possessio unà cum corporibus neutiquam emitur: sed commodi & intelligentes eam domini posteà generant. Iustus verò usus hujus causa est, ne propter laborem deficiant, & propter indigentiam oneri impares viribus frangãtur. Naturâ namque homines sunt. Nonnullæ autem heræ lucrum reputant, sed quod à lucro longè alienissimum est, si ancillæ in mœrore pessimeque habeantur, eos quidem operibus gravent, ab necessariis verò reprimant, deinde lucra, quæ oboli pretium habeant, acquirentes suppliciis mulctantur non vna specie malevolentiæ pessimisque insidiis. Tibi verò in promptu & parato sit demensum ciborum in numerũ lanificii laboribus, qui quotidie exantlantur. Atque ad vitæ institutionem ita quidem agito. Ad ordinis verò confusiones, quod tibi decorum est, non quod illis conducibile, subministrandum est. Iuxta dignitatẽ enim ancillæ honorandæ sunt. Nam quod crudele est, non feret excande-

νούντων. καλὸς γὰρ ἔχει πρότερον μανθάνειν, ἃ μὴ γινώσκειν, ἢ τὴν συμβουλὴν οἰκειοτάτην τε πρεσβυτέρων ἡγεῖσθαι. ἐν τούτοις γὰρ παρθενοτροφεῖσθαι δεῖ νέαν ψυχήν. ἀρχὴ δ' ἐστὶν οἴκου γυναιξὶν ἀρχὴ θεραπαινῶν. ἔστι δὲ, ὦ φίλη, μέγιστον ἀγαθὸν δουλείᾳ εὔνοια. αὕτη γὰρ οὐ συναγοράζεται τοῖς σώμασιν ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἐξ ὑστέρου γνησίως αὐτὴν οἱ σωστοὶ δεσπόται. δικαία δὲ χρῆσις αἰτία τούτου, ἵνα μήτε διὰ τὸν πόνον κάμνωσι, μήτε ἀδυνατῶσι διὰ τὴν ἔνδειαν. εἰσὶ γὰρ ἄνθρωποι τῇ φύσει. ἔνιαι δὲ κέρδος τὸ ἀκερδέστατον ἡγοῦνται, τὴν ἐπὶ θεραπαινῶν κακουχίαν βαρύνουσι μὲν ταῖς ἔργοις, ὑποστελλόμεναι δὲ τῶν ἐπιτηδείων εἶτα ὀβολιμαίαν κέρδη ποιεῖσθαι, οὐμᾶι, μεγάλοις ζημιοῦνται τιμήμασι, δυσνοίαις ἐπιβουλαῖς κακίσταις, σοὶ δὲ πρόχειρον ἔστω τὸ μέτρημα τῆς σιτίων πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐριουργίας τοῖς ἐφ' ἡμέραν πόνους. τὰ πρὸς μὲν τὴν δίαιταν οὕτως. πρὸς δὲ τὰς ἀταξίας, τὸ σοὶ πρέπον, οὐ τὸ ἐκείνοις συμφέρον ὑπηρετητέον. τιμᾶν μὲν γὰρ δεῖ θεραπαίνας τὸ καθ' ἀξίαν. τὸ μὲν ὠμὸν

οὐκ οἷοί τε τῷ θυμῷ χάριν. τὸ δὲ μισοπόνηρον οὐχ ἧττον ὁ λογισμὸς βεβαιοῖ. ἐὰν δὲ ἡ ὑπερβολὴ τῆς κακίας τῆς θεραπαινῶν ἀνίκητος ᾖ, ἐξοστέον, μὴ φράσεως. τὸ γὰρ ἀλλότριον τῆς χρείας, ἀλλοτριοῦσθαι δεῖ τῆς κυρίας. ἔστω δέ σοι γνώμη τῆδε φρόνησις, καθ' ἣν γνώσῃ τὸ μὲν ἀληθὲς τῆς ἁμαρτίας, φθόνος τὸ τῆς κατηγορίας δίκαιον, τὸ δὲ τῆς ἠμαρτημένων μίσος, φθόνος τὸ κατ' ἀξίαν τῆς κολάσεως. δεσποτικὴ δὲ καὶ ἡ γνώμη χάρις ἐφ' ἡμαρτημένῃ ζημίᾳ ἀπαλλαττούσῃ. οὕτω δὲ τὸ πρέπον ἐπὶ τῇ οἰκείου ζόπου διαφυλάξεις.

ἔνιαι γάρ, ὦ φίλη, ὑπ' ὠμότητος καὶ μανίζουσι τὰ τῆς θεραπαινῶν σώματα, θηριώδεσι μάστιξι διὰ ζῆλον ἢ θυμόν, οἷον ὑπομνηματογραφούμεναι τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακίας. αἱ μὲν γὰρ ἀνηλώθησαν χρόνῳ διαπονούμεναι, αἱ δὲ, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπορίσαντο, τινὲς δὲ ἐπαύσαντο τῷ ζῆν αὐτοχειρὶ θανάτῳ μεταχόμεναι. καὶ λοιπὸν ἡ δεσποίνης μόνωσις ὀδυρομένης τὴν οἰκείαν ἀβουλίαν, ἔρημον μετάνοιαν ἔχει. ἀλλ', ὦ φίλη, ἴδοις μιμνήσκῃ τὰ ὄργανα, ἃ φωνὴν μᾶλλον

scētiæ gratiam: ratio verò & cogitatio non minus mali odium, ceu præmium quodpiam parat. Quod si autem nimia & modum excedens malitia vinci superariqúe nequeat, cum publica auctione exterminādę sunt. Nam quod alienum est in usu & alienæ dominæ fiat. Sit autem hujuscę rei tibi sententia palmaria, primiq; quasi subsellii, juxta quam intelliges quidē peccati veritatem cum justitia condemnationis: magnitudinem verò eorum quæ cōmissa sunt, ut pro merito pœnam exigas. Herilis autem etiam hæc mens gratia est in damno, quod commissum est, discedens. Sic verò decorum in propriis moribus servabis.

Nonnullę enim, mea amica, ab crudelitate actæ etiā flagris ancillarum corpora cædunt, æmulatione vel excandescentia belluarum ritu ferocientes, veluti commentariis inscribentes omnem modum excedentem amarulentiam. Nam aliæ tempore cōsumptæ fuerunt laboribus confectæ, aliæ fuga sibi salutem sunt assecutæ. nonnullæ verò vivere desierunt propriis manibus mortem sibi consciscentes. Et ad ultimum heræ desolatio suam temeritatem ac stultitiam, egentis desertā pœnitentiam habet. Verùm vide sis, ô bona, ut imiteris instrumenta Musica, quæ quo fuerint magis remissa, eo magis vocem edunt, quo verò magis

intenduntur, eo magis erumpunt. Etenim in ancillis planè idem usu evenit. Nimia quidem relaxatio dissonã. tiam obedientiæ, quę superioribus debetur, ingenerat: at necessitatis intentio naturæ dissolutionem parat. Et hac in re mentem intendere convenit. In omnibus autem modus optima res est.

ἀνειμένα, ἁρμόττεται δὲ μᾶλλον ἐπιτεινόμενα. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς θεραπαινῶν ταυτόν. ἡ μὲν ἄγαν ἄνεσις ἀφωνίαν ἐμποιοῦσα τῆς ὑπαρχίας, ἡ δὲ ἐπίτασις τῆς ἀναίσχυντος, ἀφάλυσιν τῆς φύσεως, καὶ ἐπὶ τούτου δεῖ νοεῖν. μέσον δὲ ἐπὶ πάντων ἄριστον.

MYIAE *Epistola.*
MYIA PHYLLIDI
salutem dicit.

CUm liberorũ mater facta sis, hoc te admoneo. Nutricem selige, quæ commodissima & munda sit. ad hæc verò etiam quæ pudibunda, non autem quæ somno; nec certè etiam quę temulentiæ dedita sit. Talis namq; censebitur optimè convenire ad liberorum hominum natos enutriendos. Siquidem etiam lac altile & bene nutritium habeat, nec facile, ut cum viro congrediatur, induci expugnarive poterit. In hoc enim magna et potissima pars sita est, magisque in omnem vitam evidens & primaria exsistit, in ea, quæ ad bonæ indolis fœtus educandos futura sit nutritia. Faciet enim omnia, quæ bona sunt, oportuno tempore, & ad mammam atque ubera, & cibum dandum, non cùm vagient, sed cum providentia quadam adhibebit. Nam ita infantẽ ad sanitatem ducet,

Μοίας Ἐπιστολή.
ΜΥΙΑ ΦΥΛΛΙΔΙ
χαίρειν.

ΓΕνομένῃ σοι μητρὶ παίδων, τάδε σοι παραινῶ τιθέναι μὲν ἐκλέξασθαι τὴν ἐπιτηδειοτάτην καὶ καθάρσιον, ἔτι δὲ καὶ αἰδήμονα, καὶ μὴ ὕπνῳ προσοικειουμένην, μηδὲ μὰν μέθᾳ. ἁ γὰρ τοιάδε δοκεῖ ἂν κρίνοιτο χρατίστα ποτὸν ἐκφέρειν ἁλωθίοις παισίν. εἰάν γὰρ ἡ γάλα ζόφιμον ἔχῃ, καὶ μὴ ταῖς πρὸς ἄνδρα κοίταις εὐνίκατον φίλῃ. μεγάλα γὰρ μέρεις ἐν τᾷδε καὶ πρῶτα, καὶ προπαρασκευάσεις ἐς ὅλαν τὰν βιοτὰν πόλει ἐν τᾷ ζοφίσᾳ ποτῷ καλοῦ ζαφάμεν. ποιεῖ γὰρ πάντα καλὰ ἐν τᾷ προσηκούσᾳ καιρῷ. τὸν τιθήνᾱ καὶ μᾶζον ἢ ζοφὰν δόμεν, μὴ κατὶ τὸ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ μετά τινος προνοίας. οὕτω γὰρ ἐς ὑγίειαν ἄξει τὸ βρέ-

βρέφος. μὴ ὅτι αὐτὰ θέλει καθεύδειν νικᾶται, ἀλλ' ὁπόταν τὸ νεογνὸν ἀκαπνύσιας ἔρον ἔχει. οὐ μικρὸν γὰρ ἄκος τῷ παιδὶ προσοίσει. ἔστω δὲ μήτ' ὀργίλη τιθήνη, μήτε πρόγλωσσος, μήτε ἐν ταῖς τῶν σιτίων λήψεσιν ἀδιάφορος ἀλλὰ τεταγμένη καὶ σώφρων. δυνατῶν δὲ ὄντων μὴ βάρβαρος, ἀλλὰ Ἑλλὰς. ἄδοιεν ἂν καὶ τῷ γάλακτος χρησθὲν πιμπλάμενον τὸ νεογνὸν, οὕτως ἐθ ὕπνον τρέπηται. ἀδεῖα γὰρ τούτοις ἄνεσις, καὶ εὐκατέργαστος ἑτοιμόδι σίτασις. αἱ δὲ καχεκτέραν δόμιν χρὴ, ἁπλουστάτην. οἶνον δὲ παραπάσης ἀπέχεσθαι τῆς δυνάμεως ἰσχυρὰν ἔχειν, ἢ κατὰ τὸ ἀνάντιον μιλαδιδόμιν τῷ νεογνῷ. σπάνιος δὲ καὶ ἀὴρ ἐπιτήδειος θάλπους καὶ ῥίγους ἔχων τὰν [illegible]μετρίαν. καὶ οἴκησις δὲ [illegible] ἄγαν περιπεπτομένη· μήτε ἄγαν καταστεγνος. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ ὕδωρ μήτε δύσκληρον μήτε εὐπαράγωγον. καὶ στρωμνὰ δὲ οὐ βαρεῖα, ἀλλὰ προπίπτουσα τῷ χρωτὶ εὐ-

ne, quum pusiones volet somnum capere, vincatur: sed quo tempore recens natus requietis amorem ac desiderium habet. Non parvā enim puero sanitatem hoc modo afferet. Sit verò nutrix nec iracunda, nec linguax & effrenati oris, neque in cibis sumendis vulgaris & indifferens: sed stata et temperans. Potentioribus verò exsistentibus, nec Barbara sit, sed Græcanica. Si recens natus infantulus commodo lacte repletus ita in somnum vertatur, optimum quoq; fuerit. Iucunda namque pusionibus quies, & talis illorum nutritio atq; alitura facillimè digeritur. Quod si autem etiā aliam conferre oportet, dāda talis est, quę sit quàm simplicissima. Vino verò in universū abstinere debet, nimirum ut robustam habeat potentiā, vel si rariusculè erit propinandum, temperatione lacteum sit lactísve calorem habens & vespertinum. Balnea ne sint assidua & continentia. Rarorum enim & benè temperatorum usus præstantior est. Eodē modo etiam aër ille idoneus & commodus est, qui habet calidi & frigidi bonam temperaturam. Domus quoq; sit neq; nimis ventis pervia neq; exposita, neque nimis constricta & obscura. Imò verò etiam aqua sit, neq; dura, h. est, cum laboribus hausta, nec quæ facile sursum adducatur. Et vestes stragulæ non asperæ, sed quæ benè cōcin-

nè corpori advolvuntur. In hiſce namq; omnibus, quod proprium eſt, non aũt quod ſumptuoſum natura deſiderat. Hæc igitur impræſentiarũ non inutile fuerit tibi ſubſcripſiſſe ac probaſſe educationes ſpei, vel juxta eam, quæ jam expoſita eſt, quámq; ſuaſi educationem, factas. Faxit autem Deus Opt. Max. ut rurſus ex educatione infantis tuas exſpectatas admonitiones etiam aliquando referas.

ἁρμόστως. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις τὸ οἰκεῖον ἡ φύσις ἐπιποθεῖ, ἀλλ' οὐ τὸ πολυτελές. ταῦτα μὲν οὖν ὅσα τῷ παρόντος οὐκ ἀχρεῖον ὑπογράψαι σοι τὰς ἐλπίδος ἐμφανὲς ἢ κατ' ἐμὲ ὑφαγόμενον γνώμας. θεοῦ δὲ συλλαμβάνοντος ἐφ' ταῖς ἀγωγαῖς τῶν παιδῶν αὖθις τὰς ἐνδεχομένας καὶ περὶ αὐτῶν παραινέσεις κομιοῦμεις ὑπομνήσεις.

MELISSÆ. *Epiſtola.*

MELISSA CLARETÆ

Salutem dicit.

ULtrò mihi videris multam habere honeſtatem. Quia enim dedita operæ ſtudioſéq; aliquid audire aves de honeſto uxoris ornatu, bonam præbes ſpem te in virtute velle caneſcere. Oportet igitur modeſtam & liberã conjugem accuratè cum ſilentio viro legitimo, verùm non ſumptuoſè comptã ornatámq; eſſe. Decet autem eam eſſe veſte candida amictam mundámq; & ſimplicem, at non ſumptuoſam nimiſq; luxuriantem. Vitare enim debet illa pellucida & ſubpurpurea, itémq; auro intertexta veſtimẽta. Illa nãq; meretricibus ex uſu ſunt, ut plures ad ſe pelliciant. Illius verò fœminæ, quæ uni viro ſuo placere ſtudet, mundus & ornatus ſunt mores, non aũt veſtes. Valdè quippe pulchrum eſt fœminam liberã

Μελίσσης Ἐπιστολή.

ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΛΑΡΕΤΑΙ

χαίρειν.

Αὐτομάτως ἐμοὶ φαίνῃ πλέονα τῆς καλῶν ἔχειν. πρὸ γὰρ ἑαυτοῦ δεδιέναι ἐθέλειν σε ἀκοῦσαι περὶ γυναικὸς εὐκοσμίας καλὰν ἐλπίδα διδοῖ, ὅτι μέλλεις σωφρονεῖν καὶ ἀρέσειν. χρὴ οὖν τὰν σώφρονα καὶ ἐλεύθεραν τῷ ἰδίῳ νόμῳ ἀνδρὶ ποτῇ μὲν αὐχίᾳ κεκαλλωπισμέναν, ἀλλὰ μὴ πολυτελῶς, ἧμεν δὲ τᾷ ἑωθᾶτι λελουμέναν καθαρεῖον καὶ ἀφελῆ, ἀλλὰ μὴ πολυτελῆ καὶ περιστάν. παραπλήσιον γὰρ αὐτὰν τὰν διαυγῆ καὶ διαπόρφυρον, καὶ τὰ χρυσ[illegible]τ' ἐνδυμάτων. ταῖς ἑτέραις γὰρ τάδε χρήσιμα φρόταλα τᾶ πλανόντων ἀνδρᾶν. τᾶς δὲ πρὸ ἑνὸς τοῦ ἰδίου εὐαρεστούσας γυναικὸς, κόσμος ὁ βέλτιος πέλει, καὶ ἁ σωφροσύνα. εὔμορφον γὰρ ἐὰν ἐλευ-

ἀλλὰ θέραν ἡδέως τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ, ἀλλ' οὐ τοῖς πλησίον. ἔχοις δ' ἂν ἐπὶ τοῖς ὤμοις ἐρύθημα μὲν σεμνὸν αἰδοῦς ἀντὶ φύκους, καλοκαγαθίαν δὲ καὶ κοσμιότητα, καὶ σωφροσύνην ἀντὶ χρυσοῦ καὶ σμαράγδων. οὐ γὰρ ἐς τὰν τᾶς ἐθέλοντος πολυτέλειαν, φιλοκαλεῖν δεῖ τὰν γλιχομέναν τᾶς σωφροσύνας, ἀλλ' ἐς τὰν οἰκονομίαν τᾶ οἴκου. ἁρμόσειεν δὲ τῷ ἑαυτᾶς ἀνδρὶ ἐπιτελέας ποιοῦσαν τὰς σκέψεις θελήσιας, αἱ γὰρ τοῦ ἀνδρὸς θελήσος νόμος ὀφείλει ἄγραφος εἶμ κοσμίᾳ γυναικὶ πρὸς θυμὸν ἐν χρὴ βιᾶν αὐτάν. νομίζειν δὲ πρᾶτα ποτεπιπεφθαι ἅμα αὐτᾷ καλλίστην καὶ μεγίστην τὰν εὐταξίαν. πιθύεσθαι γὰρ χρὴ τᾷ τᾶς ψυχᾶς κάλλει τε καὶ πλούτῳ μᾶλλον, ἢ τᾷ τᾶς ὄψιος καὶ σᾶμ χρυσιάτων. τὰ μὲν γὰρ φθόνος καὶ νοῦσος παραιρέεται. τὰ δὲ, μέχρι θανάτω παρεντι ἐντεταγμένα.

fuo ipſius marito oblectari, non autem aliis. Argumentum verò habeas fuci loco in facie ruborem: honeſtatem & modeſtam venuſtatem ac temperantiã loco auri & fulgentium ſmaragdorũ. Non enim in luxum profuſionémq; veſtis eam, quæ moderationis & caſtimoniæ amans eſt, elegantiæ eſſe ſtudioſam convenit: ſed in domus & rei familiaris diſpenſationem elegantẽ eſſe addecet. Eã verò ſuo viro placere, quæ ipſius voluntatem perfectè faciat. Siquidem viri voluntatis lex non ſcripta eſſe benè ornatæ modeſtæq; fœminæ debet, ad quam eam vivere oportet. Séq; dotem unà ſecum longè pulcherrimam maximámq; ad virum attuliſſe, modeſtiam compoſitóſq; mores, exiſtimare debebit. Nã animi pulchritudini atq; opibus potiùs, quàm oris & pecuniarum credendum eſt. Oris enim formam invidia & morbus delibant & auferunt: pecuniarum verò ſpecies & decor ſolum ad mortem uſq; homini adſunt.

ΠΥΘΑΓΌΡΟΥ ΈΠΙΣΤΟΛΉ, Πυθαγόρας Ἱέρωνι.

PYTHAGORÆ EPISTOLA. *Pythagoras Hieroni Syracuſano.*

Ἄσφαλὴς ὁ ἐμὸς βίος καὶ ἡσύχιος· ὁ δὲ σὸς, κατ' οὐδὲν ἐμοὶ προσπελάζει. μέτριος ἀνὴρ καὶ λειποδὴς Σικελικῆς βαπτίζης οὐ δεῖται. πάντ' ἔχει Πυθαγόρας ἱκανὰ τὰ καθ' ἡμέραν, οὐ

Vita mea tuta & quieta eſt: tua verò nulla in parte mihi appropinquat nec convenit. Vir moderatus & pauper Siculæ menſa non indiget. Pythagoras, quocumq; locorum venerit omnia quę quotidiè ſufficiunt &

tum satis est, habet. Dynastæ verò se infamulitium dare ejúsve contubernio uti grave & permolestū est ei, qui non assuevit. Magnum & à periculo remotū est habere, quod sibi ad vitam frugaliter exigendam sufficiat. Siquidem ille suis contentus animus, nec æmulos aut invidos habet, nec sibi ab cujusquam insidiis, quæ tendi poterunt, metuit. Quo nomine etiam vitam Deo proximè degere videtur. Bona dispositio atque habitus non proseminatur rei Venereæ usu, nec cibis, qui hauriūtur: sed venit ab indigentia, quę ad viri virtutem ducit. Variæ autem & intemperantes voluptates infirmorum hominum animos in servitutem adigunt. Multò verò maximè illæ, quibus tu frueris. Quare cùm teipse etiam illis dedideris (pendes enim ab ipsis) etiā servari non poteris. Nam oratio tua, quam profers, iis, quæ damnosa sunt, contraria non est. Ne igitur Pythagorā voca tibi convicturum. Neque enim medici simul cum ægris decumbere volunt.

Epistolarum Theanus, Myiæ, Melissæ & Pythagoræ
FINIS.

ἀν ἔλθῃ. θεραπεία δὲ δούλου βαρὺ καὶ ἀπαχθὲς τῷ μὴ εἰθισμένῳ. μέγα καὶ ἀσφαλὲς αὐτάρκεια. οὔτε γὰρ ἔχει τὸν φθονήσοντα, οὔτε ἐπιβουλεύσοντα. διὸ καὶ δοκεῖ ἐξ ἐγγυτάτω θεοῦ ἡ διαγωγή. διάθεσις ἀγαθὴ οὐ γίνεται ὑπὸ ἀφροδισίων, οὐδὲ ὑπὸ ἐδεσμάτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐνδείας ἀρούσης πρὸς ἀνδρὸς ἀρετήν. ἡδοναὶ δὲ ποικίλαι καὶ ἀκρατεῖς δουλοῦνται ψυχὰς ἀσθενῶν ἀνθρώπων. πολὺ δὲ μάλιστα ὧν σὺ ἀπολαύεις. διὸ καὶ ἐπιδίδως σαυτὸν εἰς τὰ τοιαῦτα, αἰσθῇ γὰρ καὶ οὐ δύνασαι σώζεσθαι. λόγος γὰρ ὁ παρὰ σοῦ οὐκ ἐναντιοῦται τοῖς ἀσυμφόροις. μὴ οὖν κάλει Πυθαγόραν συμβιώσοντά σοι. οὐδὲ γὰρ οἱ ἰατροὶ αἱροῦνται τοῖς νοσοῦσι συγκάμνειν.

Τῶν δ' Θεανοῦς καὶ Μύιας καὶ Μελίσσης καὶ Πυθαγόρου ἐπιστολαί.

ΤΕΛΟΣ.

Benevolo candidoque Lectori.

VT non nescias, benevole lector, quid à nobis in hoc opere præstitum sit, sic pauris accipe. Vsi sumus unico duntaxat exemplari, quod olim ex alio, pulchrè quidem manu descripto, sed perquam mendoso, è bibliotheca Clarissimi Doctissimiq; viri Antonii Perrenotti Granvellani Cardinalis profecto, ipsimet manu propria descripsimus. Nec nos fugit, quàm periculosa res sit aleæ, unico exemplari ceu anchoræ, existimationis suæ periculum, velut in subitò coorta tempestate, hoc tempore credere ac committere. Sed nos hîc publicæ utilitatis majorẽ, quàm privati honoris rationem habendam putavimus. Intereà sensum quàm potuimus proximè proprieq; expressimus. Si tamen in non paucis gravissimi Philosophi mentem non satis sumus assecuti, eius nobis ab hominibus doctis veniam datum iri speramus. Præsertim ùm aliis adminiculis omninò fuerimus destituti. Solùm Petreius Tiara homo ad unguem doctus, paucula quædam eaq; levia, in libro de adhortatione ad philosophiam correxerat. Et quædam etiam benignè nobiscum communicavit ex Vaticana (ut opinor) descripta, itaq; candidè nonnulla indicavit vir Clarissimus Theodorus Canterus. Porrò quæ hic noster ex Platone, cujus longè fuit studiosissimus, in hosce commentarios transcripsit, ea fideliter omnia κἀδιώρθωμεν & indicavimus & emendavimus. Textum Græcum itẽ infinitis in locis gravissimè fœdatum, quàm potuimus accuratissi-

mè ex ingenio caſtigavimus, eaq; autori ſubjecimus. Quod ſi tamen non omnia vidimus, (quis enim tàm Lynceus unquam fuit, ut in tantis tenebris, inquit Marcus Tullius, nihil offenderit, nuſquam incurrerit?) ſed multa nos fugierunt: ſi ſatis non eſt, hominis, abs quo nihil humani alienum eſt, confeſsio, utiq; ſatis eſſe debebit, quod ingenio, ſtudio & induſtria aſſequi potuimus, à nobis ἀφθόνως in medium collatum. Noſq; authorem tam eximium, etſi non prorſus emaculatum, etiam cum proprii nominis diſpendio in lucem emittere maluiſſe, quàm plurimorum eruditorum exſpectationem diutius fallere. Habuit illum in ſua quidem poſſeſsione quondam Io. Alex. Braſsicanus, uti ſcribit in editione Salviani, habuerunt alii: ſed nemo, quod ſciam, illi hactenus admolitus eſt manum. Hoc ergo effecero, quòd Pauſaniæ, Straboni, Dioni, Athenæo, & infinitis aliis contigit, uti poſteaquam mutili, ſordidati & malè habiti lucem aſpexiſſent, doctiſsimorum hominum commiſeratione tandem emaculati, & priſtino nativoq; nitori omninò reſtituti ſunt, idem noſtro huic aliquandò etiam accidat. Nimirum optimæ ac fideliſsimæ matris exemplo, quæ præclariſsimum fœtum in lucem edit, &, quod poteſt, confert: ſed quod non poteſt, nutricibus, pædagogis ac præceptoribus, ut conferant, demandat. Quare æquos lectores etiam atq; etiam rogatos & obſervatos volo, ne noſtram ſtudiũ ac conatum ſuggillare aut reprehendere velint, uti quibuſdam hodie nimis familiare eſſe videmus, qui nihil, niſi quòd ipſi faciunt, rectum putant: ſed comiter potiùs corrigant, noſq; quorundam amicè admoneant, cuiuſq; ſtudium, utroque quod aiunt, pollice laudaturos. Interdum etiam aſteriſcos, ubi vel defectus aliquis, vel mendum eſſe videbatur, notavimus, & lacunas aliquot reliquimus: præſertim ubi non potuimus nos ſatis expedire. Iam quantis laboribus & vigiliis omnia nobis conſtiterint, experietur, quiſquis in

conſi-

consimilibus unquam periculum facturus est. Tantum igitur abest, ut ab oscitantia vel negligentia vel mala denique fide nobis dicta aliqua scribi debeat, ut omnes, qui hæc lecturi sint nobis æternam potiùs debituri sint gratiam, quòd vel informem vel deformem partũ edere, quàm illum supprimere maluerimus. Quod si, uti spero, obtinuero, ut reliqua ejusdem authoris, quæ apud me jam confecta habeo, publici itidem juris haud gravatè simus facturi, animus addetur. Indicem rerum omniũm memorabilium in fine quoq; adjecimus. Vale lector, & hisce nobiscum fruere,

---

I. ARC. THEODORETI
NOTATIONES

aliquot paucæ in vitam Iamblichi Philosophi, authore EUnapio Sardiano scriptam.

Pa.1.v.6. ἐ τὸ δαιμόνιον γενέσι elisо articulo τ̃ leg. censeo.

v. 8. Συρίαν de meo addidi, quod ita semper Iamblichus ipse patriã notet, & Epitheton πολίλλω sine substantivo Συρίαν putem non poni.

v.18. pro κίνωσιν, alii βίβωσιν, rectius, meo judicio, Iunius, πίνωσιν. Quod verò Eunapius addit de orationis perspicuitate & sermonis puritate, & reliqua, docti nullo modo admiserint tale de eo judicium. Siquidem orationis structura iuxta, ac res, Platonicæ plane similis exstitit. Quo nomine illum Proclus etiam in Commentariis in Platonem non rarò θεῖον vocare solet.

Pag.3 v. 21. Iunius interpres pro τοῦ δὲ ἄλλου, τοῦ ἐρίζοντος emendat & vertit. Verùm eruditissimus pissimq; memoriæ iuvenis Guliel. Canterus nov. lect. lib. 8. cap. 17. rectius, ut mihi quidem videtur, πρὸς τοῦ λοιδορεῖσθαι scribend. putat.

Pag.4. v.3. Interpres ἐναγχος, non procul hinc vertit. Ego, recens mallem. significat enim πρὸ ὀλίγου. vers. 2. pro ὁδὶ, ὁδὶ vel ὁδὸν leg. ut & interpres videtur legisse.

v.7. vel κατελιπεῖν vel καταλάβειν leg.

v.12 περὶ τ̃ ἀληγχον legit Commel.

v.20. ἀφ' αὑτῶν ἄψυχος legend. putarem. Siquidem articulus declarat fœmininum aliquid deesse.

Pag.6.v.30. Plato de eo graviter disputat in Phædone.

Pag. 7. v.21. Dictum illud Theologi etiam memineruntur, & in primis D. Hieron.

IN IULIAN.

Pag. 11. v.22. Quod de Homero dicit Iulianus, non Proteo sed Vlyssi ascribendum, quem talem fingit statim initio ὀδυσσ.

Pag. 12, v.14. Homerus hoc dicit ὀδυσσ. ε.

Pag. 14. v. 28. ὀνειροπολῶν interpres reddidit, augurarer, ego cum pace mallẽ, somniarẽ.

IOANNIS ARCERII THEODORETI CASTIGATIONES ET NOTAE IN LIB. I. IAMBLICHI. de vita Pythagorae.

Pag. 25. v. 10. Ἀφ' τούτων, vel Ἀφ' τῶν θεῶν leg. censeo.

Pag. 26. v. 29. pro γενῆθαι, tempore praeterito perf. γεγενῆθαι leg. videtur.

v. 33. pro φρονίσιν, quod erat in manuſ. intrepidè φρονήσει poſui.

Pag. 27. v. 13. pro Σαμίης, Σάμης puto reponendum, ut eſt in carmine oraculi.

v. 16. legebatur perperam Ἀγγαῖς ἐναλίοις. pedeſtri oratione diſtichon reddidi, quod paucis verbis numeris aſtringi, niſi obſcurè, non poſſet.

verſ. 32. ἀπ' Ἀγγαίου omnino leg. fuit, non ἀπ' ἀγγαίου, ut erat in ſcripto.

Pag. 28. v. 5. pro Πυθαγόρου, Πυθαγόρων, & in pentametro carmine pro ἴχνει, ἴχνεσι ſubſtitui.

v. 20. ἐς reposui, pro ὡς, uti ſcriptum erat, & rectè puto me mutaſſe, ſi acquirendi caſus ſervabitur. Quod ſi ὁ retinebitur, dandi caſu ὁ σύμπαντι τῷ βίῳ legetur.

Pag. 29. v. 5. Locus ſuſpectus. Putavi aliquando κνίζωται legendum, etſi ne ſic quidem locus ſatis foret ſanus. Senſum tamen utcumque mihi videor expreſſiſſe. pro εἰ μὴ, in manuſ. bellatulè exarato ἢ μὴ legebatur.

v. 18. τὸ παλαιὸν. perperam legeb.

v. 22. Hîc rectè legitur Μνήσαρχος, vt & Diog. Laert. & Suidas, & ante hos Herodotus in Melpom. & Cle. Alexandr. legunt: perperam ergo antè aliquoties Μναμάρχος habetur, & quotieſcunque ita poſteà legetur, mutandum eſt.

Pag. 30. v. 1. pro λιθαντίνους, λίθ, & mox v. 3. pro κρωσσῶν π, τε putarem legendum.

v. 7. pro ἐπίνεφε, ἐπίνεφες, vel ἐπίνεφεσι & pro θαυμασὸς, θαυμασὶς indubitanter corrigendum puto.

v. 16. Mendosè κατάνυστον legebatur, quod ſi mutetur in κατάσασιν, ne ſic quidem locus integer futurus eſt. Itaque in κατ' ἐνιαύσιον mutandum cenſeo, ac verti ſingulis diebus. Nam ita Græcos etiam loqui, uti κατ' ἰμαυὸν dicunt, brevitatis cauſſa puto.

v. 21. καὶ κρίσεσιν σύμασι cum copula leg. judico.

v. ultimo ἐς τὰς ἀνυσίτ. leg.

Pag. 31. v. 1. Samii comati meminit etiam Eraſ. in χιλ. Sed illius interpretamentum ab hoc alienum eſt, aut ſaltem diverſum atque aliud. vide infrà cap. 6.

v. 27. pro ἄσμενον, rectiùs ἀσμένους, vel potius ἄσμενοι ſcribendum.

Pag. 32. v. 5. παρὰ γὰρ ſcribendum puto. Sic v. 6. Ἀφ' legebatur, pro quo ἀπ' ſubſtitui, pro ἐφοδιάσασθαι fortè ἐφοδιάζ. ſcribend. Locus mihi mendoſus vel obſcurus viſus. Senſum, ut potui, reddidi.

v. 11. plenè videtur leg. κυθάριστον & ver. 10, ἄσον.

verſ. 6. pro κὰν τύτων, κὰκ τύτων lego, vel κὰν τύτῳ, & pro ἐπαγρίων, ἀγρυπνίαις ſcribendum cenſeo.

Pag. 33. v. 5. Μάχυς leg. videtur, niſi quis Μάχυς vel Μαύτης legere malit. Fuit enim ſanctus hic vir Aegyptius natione, cui etiam meritò competit φιλοπλάτων epitheton.

v. 7. ἱερεφάντης & v. ſeq. τελετὰς legebatur, itaq; leg. ut ſcriptum eſt, vel πάσας τελετὰς ſcribendum.

v. 14. pro ἐφέσιον, vel ἐφέσιον, vel ἐφέσιν, vel ποθὲν Σαμίης ſcribend.

v. 16 ἀπολέσθαι lego.

v. 23. pro ἀγαθὲς ubi aſteriſcum poſui, fortè ἀχθὲς legendum videatur.

v. ult. pro κεφάλαιος, κεφαλαίοις fortè ſcrib.

Pag. 34. v. 3. πλεῖν αὐτοὺς ἐγκρατὲς καὶ σωφρονοῦς putarem ſcrib. quod magis ordinem ſapiāt.

v. 6. Ἀφορίζοντες ſcrib.

v. 12. fortaſſe rectius in numero multitudinis ἄκρων legetur. Scriptum erat ἄκρον. Cæterùm totus hic locus mihi ſuſpectus eſt.

v. 30. Legebatur ἀσκλεπιον.

v. ult.

v. 32. pro συνχυμένω Iamblichus fortè scripsit συγχυμέν☉. coq; converti sago vestitus, rectè an secùs, candidus lector judicet.

Pag. 35. v. 1. pro τῆς τι, ταῦτας συμβ. τῷ π. ὁ ἄν judico legendum.

v. 15. ἰώδη scribend. puto.

v. 16. pro κακόφρας πρόσοχις, scribere malim κρόσοχθίσατ☉.

v. 20. αὐτοχεδὸν una dictione posui, quod disjùctim legebatur, sed sine sensu, in exemplari nostro manu descripto. Sequentia penè ad finem usq; capitis non vacant mendis, quæ tamen tollere non potui. Sensum tamen mihi non malè videor reddidisse.

Pag. 38. v. 4. pro ἐπιφῶν, ἐπιφῶτο lego, uti paullo post p. 39. v. 2. legitur.

v. 24. ἐσθὶ δίκητο lego.

Pag. 39. v. 2. ἐν ἄδαν☉ scribendum. ut & v. ult. ἄδαν.

v. 6. pro ἀντίπορον, ἀντὶ πόρων lego.

v. 20. ἐν ἀπορίαις legebatur, forte ἐπαπ☉ ἴσῃ legendum.

v. 21. pro πάντα fortè πᾶζαν,

Pag. 40. v. 1. pro μαλακοτέρους fortè rectiùs scripseris μαθήσεως.

Pag. 41. v. 2. κελεύσειν ἴσει scrib.

v. 5. post ῥοπίζοντες, ἄξιον vel simile desideratur, & καλὸν pro κάλλων scrib.

v. 21. in Manus. ἐκῶν☉ μίγις☉ numero unitatis legeb.

Pag. 42. v. 10. Scribo πεισθήσε☉.

v. 14. post ἀντίλαζον suspicor aliquid deesse. fortasse ἐπὶ ξένας ἀντίλαζον, sententiam plenam reddet. Equidem puto me sensum utcumq; expressisse.

v. 26. Non satis constat oratio, quæ sic benè habebit, meo judicio, si legatur, πλαθὲν πλοίσιον &c. vel simile. Illud verò οἰσιῶν, quod statim sequitur, itidem mendosum est. fortè non malè legetur ἐθνῶν, vel simile. Hæ ἐπιστολάδην.

v. 31. ἐσοῆδαι scribendum.

Pag. 43. v. 7. Fortè ἐπιφαλμὸς rectiùs scribetur, quàm ἐπιφαλμὸς, quod an inveniatur subdubito.

v. 9. Orationem imperfectam esse, cui non potuerim mederi, asteriscus nota.

Pag. 44. v. 26. pro ἐπὶ, ἐπ δὲ leg. judicarem.

Pag. 45. v. 4. θυμὸν legebatur. Locus mihi in tenebris. unde nec germanum illius sensum exprimere potui.

v. 19. pro δυότας, quod positi, δυότας legebatur.

Pag. 46. v. 15. ἡ ἰωνθίαν lego.

v. 18. pro ἰμίσεω, ἰμίσεω scribend. censeo, Error manifestus ex vitiosa pronuntiatione. Fuit enim civitas hoc nomine in Sicilia. Quid autem sibi velit Τεγεατικὸς, quod statim sequitur, fateor me ignorare. Putavi aliquando τριβαλλικὸς, quæ & ipsa ejusdem regionis civitas fuit, legendum. Æquus & candidus lector dijudicet, vel melius quid afferat.

v. 20. λεπαλέον λέγε τὸ, quod monstrosum quid, mutavi in λεπὸ καρόνδα τὸ Κατανικ. ut infrà cap. 27. quoque legitur. Id quod & vidit vir doctus, & amicus noster Theodorus Canterus.

v. 23. Locum esse mendosum indicare volui per asteriscum. Mendum est in τοῖς ὑπερμοίκοις, quod nihil est. olim mutaram quidem in ὑπερόγκοις, ut quàm minimum recederem ab scriptura nostra: sed nunc potius ἀστικοῖς suspicor legendum.

Pag. 47. v. 4. una dictione ἐπιλομὲ legend. & mox v. 6. τὸ λαμβάνημα τοιοῦτον ἐστι, fortè rectiùs scribetur.

v. 11. ἀμαθίαν, converti imperitiam, quòd aliud non occurreret satis aptum. interim notum etiam pueris, eo significari non tam inscientiam quàm crassitudinem quampiam, qua quis nec voluit, nec potuit aliquid addiscere.

v. 14. Nescio satis, an illud, ἀμαρίαν, integrum sit. verti, quod visum est convenire.

Pag. 48. v. 10. pro ἐκφαίνει, vide num scribendum sit ἐκφαυνομένης.

Pag. 49. v. 5. pro παιδάλεα, quæ nihil planè vox est, παιγνιώλεα, uti pag. 62. v. 16. & aliàs legitur, scribo. Significat eum adolescentes adhortatum esse, ut senes maximè revererentur, idque multis rationibus.

v. 23. ἐπαγωγῆς ἐπιτα verti, ingressus causa, rectiùs fortè, invitamenti, vel incitamenti causa dixissem. Lector, quod malit, eligat.

Pag. 50. v. 6. pro ἐπεγκαζῶν, ἐπεγκαίνων suspicor leg.

v. 25. pro παιδὸς legebatur παρὰ, imperitus scriba procul dubio, quod per abbreviationem π̄ὸς scriptum reperierat, non intelligens, in παρὰ perperam mutavit.

v. 22. πολυπαιδίαν censeo scrib.

v. 26. stellulam posui, quòd ἄνυδρον putem. Me certè propter obscuritatem, ex qua non me potui expedire, non parum torsit. quod igitur converti, æquo animo lector accipiet.

v.29. τῶν ὅλων, legi & converti παρόλων.

Pag. 51. v.1. ὑπάρχει, ὅτι leg. videtur. quamquam ne sic quidem mihi satisfacio.

v. 29. μᾶλλον, & μάλιστα τοῖς τυπτήσεις, ut ad præcedentia referatur.

Pag. 52. v.1. pro δὲ κἀλλῆ. audacter ἀναστῆ, vel διεστῶ & χωλαίνῃ lego: expressi quidē, ut mihi videor, sensum in versione: sed ingenuè fateor nondum didicisse me, quid sibi velit numerus millenarius.

v. 31. καὶ δ' ἴσῃ τὸ leg. censeo.

Pag. 53. v. 12. pro περίφυτον vel περιφύρτον, lego περιπίφυτον.

v. 33. Locus valde mendosus, τοῦ τῶν ἄλλων, nescio quid sibi velit. Sic quod sequitur p. 54. v.1. πότερον τῆς εἰκόνος, quisquiliæ & portenta. muto in τοντωνὶ δὴ, & τοῦ ejiciendum & εἰκόνος leg. censeo. Sensum utcumque mihi videor expressisse.

Pag. 54. v. 27. pro Μυζῶν, μυσεῖον, hoc est, locum Musis sacratum, vel Musarum sacrarium, uti converti, omninò puto scribendum, ut i pag. 58. v. 22. etiam legitur.

Pag. 55. v. 6. Quid si legatur ἐπιδιωνίζης numero multitudinis, ut ad substātivū ὕμνοι referatur?

v. 29. φάσκοι ἄν.

Pag. 56. v. 5. προσλέγουσι verti, propositi subsidium ut & mox, quod obscurum esse fateor, nec mihi quoque satisfecit. interim non occurrebat melius.

v. 17. μὰ δι' ἀστέλου, conjunctim malè legebatur, quod ita mutavi: ut impressum est.

Pag. 57. v. 14. perperam πραύτως & διώκειν & v. 20. αἰδεῖσθαι legebatur in manus. Porro allusisse Pythagoram ad illud Hesiodi εἰ δὲ κακὸν καὶ ἀπρήϊον ἦ καὶ ἀνάλκιδα μᾶλλον, οἷς αἰνῶ πάντα τοῖσι etc. etiam pueris notum esse potest.

Pag. 58. v. 11. ἀδικηθῆναι, accusandi, non gignendi casu scribendum. referendum enim est ad ἠρεμαίαν.

v. 26. Πυθίαν, ut in argumento seq. capitis, legend.

Pag. 59. v. 11. pro ἄδε, τὸν δὲ leg. cēsuerim. Sic v. 5. intrepidè pro παιδίων, παιδίαν, & infrà v. 27. pro Αἰγαίαν, ἐγαίαν posui.

v. 21. ὑπαναστοῦσι scrib. videtur ut P. 61. v. 6. Quod autem sequitur de purgatione, ab mendo mihi suspectum est. Unde factum, ut mihi in versione non satisfecerim. Δίκαιος fortè per sacrificium reddendum erat, sed ne sic quidē obscuritas tolleretur. isaq; asteriscō notavi.

Pag. 60. in argumento 18. cap. ἰσῶν, mutavi in κῦρ τῶν. Sic p. 61. v. 2. κρεῖττον ἀγωνῶν, quod scriptum erat, in κρεῖττον κἀγωνῶν.

Pag. 61. τὸν διώκοντα, fortè scribend. est enim τὸ, πρᾶν verbum activum.

Pag. 62. v. 13. Totus ille locus mihi intricatus visus. itaque æqui bonique consulendum quod verti. Mihi certè nondum satisfeci.

Vers. 19. πρὸς Ἥλιον ἀγ legeb. in manus. sed sequentia ὕπνα.

v. 33. post διδαμένους, puto deesse vel γαμετὰς, vel γυναῖκας, ut respondeant cæteris.

Pag. 63. v. 5. Δωδώνῃ scribend. & pro Δίλφο, quod scriptum erat, mutavi Δόλφους.

v. 20. ἀρετὴ πρὸς γαμετὰς scribendum videtur vel ἀνδρῶν μὲν ἀρετὴ πρὸς γαμετῶν δ' ἐγκράτεια. Quod de Ulysse & Calypso subditur ab Iamblicho, pulcherrime apud Hom. describitur Ὀδυσ. 1. sic loquētem, ἀθάνατος τ' ἔσῃ ἠματίη καὶ μὴ ἰδυῖα, νῦν ἄλλοχος. &c.

Pag. 64. v. 7. scribe ἐ ἐστῖ. perperam enim ε scribæ vitio coaluit cum ἐ. aliquando putavi ἐχίνῳ scribendum: sed prius, quod dixi, & converti quoque, præfero.

v. 12. Quod Iāblichus hic de celebri illa Græciæ panegyri, cui Pythagoras vitam humanam similem fecit, scribit, etiam Cicero expressit lib. 5. Tuscul. Quæst. non procul à principio.

v. 27. Vide lector, num pro δᾶ, δὴ leg. sit.

Pag. 65. v. 4. post προσοικειοῦσθαι scribæ vitio ἄνθρ, vel simile omissum reor.

v. 7. fortè scribend. ἄντις, pro ἄντις.

v. 20. Locus mendis non vacat. Utcumq; restituetur ac sanabitur, si legas ἀκολουθίαν, &c. deinde ἐκ τὰ ἄλλα, ἃ ὧν ἄμοι τις καλά.

v. 33. initio 19. capit. ἐπιφάνειαν suspicor scrib. proclive fuit imperito scribæ omittere in fine ν.

Pag. 66. v. 2. pro ἰλάντα, ἰλάντα. Πυθαγόρᾳ fortasse scribend. Et licet Græca parum sint sana, tamen sensum mihi non inconcinnè expressisse videor.

v. 8. post πρὸς ὀφθαλμούς, ubi asteriscum posui, ἐπιγίνεται rursum omissum puto.

v. 18. pro ἐκ τούτου, quod posui, ἐκείνου legebatur. & mox v. 21. ἐν παμμήνῳ leg. item pro κυάμων, ἀνάμων, quod nihili vocabulum est, legebat. sic pro ἢ δ' αὐτὸς, ἀδ' αὐτὸς reposui.

Pag. 67. v. 6. vide num. αὐτῶ μαθήσεως leg. sit pro τοῦς, ut caput & præcipuum corpus quasi à cauda fuerint revulsa. Alioqui si articulus est, προσφορὰ, τοῦς indubitatò scrib.

v. 18.

v. 18. καὶ διεσημάνω conjunctim puto leg. non disjunctim ἀλλὰ σημάνω.

v. 27. pro κοιλῶν emenda κύκλῳ.

Pag. 68. v. 3. in argum. cap. 14. ὡς ad, & mox v. 5. εὐεικῶς scribe.

v. 18. ἀναμφιλέκτως, & v. 22. σαφῶς, & v. 23 ἀμεταλήπτως legebatur in Manuſ. verſus item erāt valdè mendoſe ſcripti, quos tamen proclivè & facilè fuit benè correctos dare, præſertim cū habeantur λελεδ. g. ſtatim in principio. Eos converti, non ut majeſtatem & leporem Horatii, (quod nondum puto cuiquam licuiſſe, nedum mihi) ſed ut ſenſum utcumq; exprimerem.

v. 56. Locum illum corruptiſſimum ſic me ſanaſſe puto, legendo, ἵνα εἰμένα πειράσηται τὸ Μυκήνας σὺν Τρωσὶν λαφύρους &c.

Pag. 69. v. 2. τῦτο ὁσιῶς καιρεσίμως legend. ſuſpicor.

v. 7. ἀνῦν ſcribe. ut & v. 22. ἀνὴν, & mox πρότερ πατεῖν.

v. 32. Lego ἀφαγιαστοῦ vel ἀφωγιστοῦ, vel deniq; ἁγιστοῦ & v. penult. λόγος ἄξιος, fortè λόγῳ, vel, ut poſui, λόγων.

Pag. 70. v. 21. ἀμελεῖν leg.

v. 24. Locus ſcedè corruptus, quem ita fortè non malè reſtituas, τὸ σωμάτων, vel τὸ θνητικὸν, ἀναλθεῖ γε συνελκυσάντων. Quodſi verò hic, ut & alibi non rarò, authoris mentem non ſatis aſſequor, vetuſtati, quæ hunc elegantiſſimum authorem ita miſerè nobis mutilavit, utiq; aſſcribendum erit.

Pag. 71. v. 3. συντεταλμένον malim leg. & v. 9. ἀγαπᾷζε, pro χαίρουσι ἀγαπᾷζε. Sic mox pro ἀνάγκη, ἀνάγε fortè rectius. Difficile fuit & hinc commodum aliquem ſenſum elicere.

v. 18. ἀκρατεσταγῆ leg. ſuſpicor. Sed ὕλην καὶ ὑποβολὴν cætera.

v. 38. καὶ σωματικὸν copulatè ſcribo.

Pag. 72. v. 14. ἀνυποφόρων nihili vox eſt, & lego ἀναιφόρων, vel ἀῤῥ ἴφορ. Interea, & illa perobſcura manent. Vnde factum ut me non expediam ſatis feliciter ductum verborum ſequeſ. Et puto verbum aliquod deſiderari, quod tamen propria authoritate ſe infarcire nolui. Lector, æqui conſulat.

v. 23. ἐπιφθονώτερον perperam in manuſ. legebatur.

v. 24. lego ἀλλὰ τετραμμένης πάντη ab ἀλετρέω vel ἀλετευτικῆς ab τάζω.

Pag. 73. v. 4. pro διὸ τοῦτο ἐν κόσμῳ leg. judico, utcumque conſtet. Sic v. 10 πάντων, & v. ult. Empedocl. καὶ τοῖσδ' Porrò illud Latinè, ut potui, converti.

Pag. 74. v. 8. κολάσεως legebatur, in noſtro manuſ. fortè rectiùs κόλασις legetur. Sed nihil definio.

v. 15. lego ἐπιρρήξας. Sic Thucyd. lib. 2. dixit, κατ' ἐπιρρήξαν διχοῦ. cum dolore & damno accipere. Verti, rationem perfringerent, ut Cicero dixit animos perfringere. Fortè tamen rectius ἐμπυρήσας, id eſt exercitationibus animi leg. & vertendum, ut referatur ad ἐμπυρίζοντας. Nam nonnulli cibi gravant rationem, nonnulli proritant ad impuritates. Hoc ergo præfero.

v. 18. pro ὑπέρας, ὑπαίρων ſcribendum ſtatuo. Et ſic converto. Mendum ex vitioſa enunciatione natum, meliori tollendum eſt.

v. 25. ἀπορίαν verti neceſſariò in δυσίαν, & pro δόξης δὲ quod ſ. vers. eſt δόξης τε puto leg. porrò ἀνεπιτήδειον & χρησιμώτατον, meo judicio non ſunt genuina nec germana. Verti tamen quod potui.

v. 31. pro ὁμοιωμένας, vel ὁμιλίας. i. coeyos, vel ὁμιλίας leg. videtur. Interea autem, quæ ſequuntur uſque ad v. 10. pag. 75. tam mihi viſa ſunt confuſa & hiulca, ut commodum & germanum ſenſum ex illis elicere nequiverim. Reddidi tamen quod viſum eſt convenire.

Pag. 75. v. 12. aſteriſcus gravem affectionem indicat, cui neſcio an potuerim medicinam afferre. Conabor tamen. Putavi aliquandò διανεμόμενοι, at nunc διανεύμενοι ἀγαθῶν leg. ſuſpicor. Nihil definio.

v. 17. πρὸς ὃς fortaſſe leg. Interea tota illa periodus mihi ſuſpecta eſt.

v. 26. Illud, ὃ ἴσος, neſcio quid ſibi velit. Quid ſi verò ὡς ἴσος legas? Verum & hic locus cum iis, quæ ſequuntur, obſcurus eſt, & in vertendo, ut ingenuè fatear, non parum mihi exhibuit negocii.

Pag 76. v. 14. Locus iſte Platonis, quem citat noſter Iamblichus, habetur τιμαΐ. ζ. pag. 77. v. 3. Baſilienſ. editionis.

Pag. 77. πάντων pro πάντως exiſtimarem leg. valdè ſalubre eſt, quod hic ab Pythagora ſcribitur factum.

Pag. 78. v. 3. ἐπιτρῦφα perperam legebatur, ut ſupra p. 77. v. 28. ἐπιτηδεύων pro ἐπιτρέπειν. & ſimilia ex vitioſa pronunciatione nata.

v. 9. pro πεπίκειν, μεταχεῖν leg.

v. 23. ἐχώνυτο per duplex ν ſcrib.

Pag. 79. v. 8. Aſteriſcon poſui poſt ὑπὸ quod putem

putem aliquid desiderari. Fortasse substativũ βέβαιον sententiam integram reddet. Lectos dijudicet.

v.17. δυσπαραγκλήθ. scrib.

Pag 80. v.6. Hæc Lysidis ad Hipparchum Epistola exstat in opere Epistolarum Græcarum variorum philosophorum, quæ olim ab Aldo Manutio fuerunt editæ Venetiis 1499. p.519. Sed valdè vel mendosa, vel transposita. Ex qua tamen vel hic noster emaculari, vel illa saltem hinc restitui aliquo modo potest. Deinde edita est ab Hen. Stephano cum fragmentis Pythagoricorũ ad Diog. Laërtium. Deinde ut aliquot diversitates annotẽ, legitur ibi, λέγουσι δὲ πολλοὶ σε καὶ δαιμόνιε φιλοσοφίαν ὄνησε ἀπαίδευτον Πυθαγόρας, ἅπερ ἐμαθες μὲν ὑπ' ἐκείνου μὴ σαφῶς δὲ ἐπιτηρήσας δ' ὡ γενναῖε γενόμενος Σικελικὸς πολυτελέστερος, ἢ ἐχρῆν τοῖς γενέσθαι δόλιος. εἰ μὲν οὖν μεταβάλοιο χαίρομαι· εἰ δὲμὴ, γνῶσῃ μου. Quæ sequuntur in principio Epistolæ sunt. Secutus autem sum in versione, quãtum quidem potui, nostrum exemplar Iamblichi, quem Græcè & Latinè utcumque loquentem dare volui.

v.15. Et hæc in Epistola edita ad hunc modum leguntur, ὅσον καὶ μικρὰ μαθόντα τῶν τήνδε θείων καὶ μεγάλων παραγγελμάτων, μᾶλλ' ἢ χρὴ εἰς ποιεῖσθαι τὰ σοφίας ἀγωνίσματα, τοῖς μὴδ' ὅσαι τὰς ψυχὰς ἐκ γῆς ἥμεις ἐρίζηθ. ἔλεγε ἀπαιδεύτοις τὰ μὴ θεσμοῦ ἀκούειν τοσοῦτον ἀφεστηκότα. ἐδὲ τὸ βεβαίοις τὰ τῶν Ἐλευσινίων θεῶν μυστήρια διαγινώσκειν, μηδ' ἱστάλα δὲ ἄδηλος ἢ, ἀσφαλὲς ἀμφότερα εἰ τοῦτο πράξαιτες. μᾶλλον δ' ἀναλογίζεσθαι, ὅσον χρόνου μάκρος ἀφεστήκαμεν τῆς ἀμείνονος ἐκείνης λαμπρότητος ἐπίλης, τὰς μὲν τῆς ἐνθουσιαστικῆς ἐγκυκλουμένης, ἵνας πόλις διελθόντων ἐτῶν, ἐκπεσόντα δὲ ἐκ τῶν τῶν λόγων. Pag. 81. v. 1. Et hic variat nonnihil epistola edita, sicque legit, μᾶλλον δὲ ἃ βαφῆς προσηκόντως ἔχουσι τὰ βάψαντα τ' ἐμαυτὸν, ὅπως ἀνδραποδίσει τὴν βαφὴν (in nostro manus. τὰν ἰαφὴν malè legebatur) ἀναπίστοι, καὶ μηδὲ ποκὰ γενόμενον ἐξίκηλος &c.

v. 6. Epistola edita simpliciter legit παρεκκαίειν τὰς φιλοσοφίας ἐμαθήτας, quod noster rectius opinor habet, ut typis commissum impressumque est. Sic mox v.9. pro ἐλαυνόμενον, quod in nostro est, Epistola habet ἐλαυνόμενον.

v.12. pro λόγων leg. λόγους.

v.19. Asteriscum posui quòd vitiatus locus, & in hoc nostro, & alibi videatur. Cui cùm non potuerim medicinam afferre, cum non converti: sed alii Æsculapio curandum reliqui quinimò nec in sequentibus mihi satisfeci. Sic v.23. Epist. impressa pro τὰς ἀκυρὰς, quod in nostro Iamblicho est, simpliciter τὰς ἀκύρους legitur.

v.25. pro λόγως θέλους. ibi λόγους ἐλευθέρους legitur.

v.32. pro λάσιαν, ibi leg. ἐλαθῶσαν.

Pag. 82. v. 7. Asteriscus ibi positus notat locũ graviter esse affectum. Sanabitur autem ex edita Epistola, ubi sic legitur: αὐξηθὲν ἐγκύλιος. δύκησι δὲ πρὸ ἀσὶ τύλη τοσοῦτος κρυόστασις οὐ βοσκόμενον ἐκαλύπτεται καὶ μυδώσας ὥσ' μὴ προσίψασι τὸν λόγον, ὀνομάζομεν δὲ πρῶτον &c. Reliqua, quæ sequuntur, paullò quidem aliter ibi leguntur: sed nihil muto, quòd nostra vidiantur planiora.

v. 16. ἐρεμεῖ μέχρι θανάτου καὶ πρωΐου &c. Epistola impressa habet.

Pag. 83. v.2. Illud εὐφρόνθον, ὕπτιλον est, nec habeo quod legam, quàm quod legitur in Epistola Aldina ἐυζάνθον, nisi εὐρόνθον. quis præferat.

v.8. ὡς τὸ δεῖν mutandum censeo in ὅτι τὸ δεῖν, & v. seq. post ποιεῖσθ puto aliquid desiderari, vel ἀρχὴν, vel πώμασι, denique vel δυνάμεσθαι. sudicent docti.

Pag.84. v.31. Hæc de ἀκυρολογίαις & μαθηματικοῖς etiam compendiosè scribuntur apud A. Gell. lib. 1. cap. 9. porrò hic in margine asscripta erat talis λόγοις

Pag.85.v.14. ante ὑπολαμβάνει in margine autographi asscriptum erat, ὅτι λέγει, προσποιούμενος, ὅτι λυσιτέλειαν ἔσχε. ἀλλὰ καθ' αὑτὸν. quod alicuius videtur esse interpretamẽtum.

Πυθαγό- ρειοι Πυθαγο- ρικοί

v. 17. τοι ὕστ, quod erat in vanus, confidenter in τοιοῦτον &c. Axua. μαθη- ματικοί. μαθηκοί. in ἄδηλον mutavi.

v.27. πρὸ ἀναισθήτου absque τι, quod ut non minus necessarium, quàm quod v.seq. ponitur τὸ σοφόν. putavi apponendum.

Pag. 86. v. 20. Locus non caret mendo, & quod verti non placet. Interim ex ingenio eum restituere non potui, quòd illud nobis non cõtigit tam felix, ut in viris libris omnibus, uti audent loqui nõnulli, (etsi non nisi uno duntaxat bellaulè quidem scripto, sed valdè mendoso simus

simus usi) mea infarcirem, & pro verbis gravissimi philosophi venditarem.

Pag. 87. v.1. ἄδηλον γὰρ una dictione leg. & v.2. εἰς κρίσιν.

v.18. μηδὲ ἀλιπτεύοντα, imperfectum esse videtur.

v.24. συμβιωτὴς ἀγαθὸν existimo scrib. sic v. seq. ἐπὶ κρίσεις disjunctim.

v.29. illud, εἰς ἱερὸν mendosum est, & lego εἰς ἱερεῖ. & mox v.31. τὸ θεῖον & legi & converti, pro τὸν θεόν.

Pag. 88. v.5. ταῦτα ἰδίαν scrib. censeo.

v.23. Quòd hìc de panis fractione dicitur, si mendo vacat, ingenuè me non intelligere fateor. Ideoq; & versio nostra subobscurior exstitit, licet ductum verborum sim secutus. Interea quòd hìc dicitur, & pag. seq. v.1. videtur fortè ritum fidelium Christianorum taxare.

Pag. 89. v.30. pro Αἰγιεὺς, quòd in nostro ut erat exemplari, ita etiã reliqui, putarẽ Αἰγιεῶς, legendum, ut gentilitium. Sic enim patronymicum formatur apud Stephanum in Αἰγιεύς.

Pag. 90. v.2. pro ἀεὶ ἀγρυπνίαν, videtur ἐναγρυπνίαν potiùs scribend. ut & verti.

v.6. in manus. legebatur τῆς τοῦ Πυθαγόρου, quòd an rectè, uti edidimus, mutatum sit, judicent alii.

v.26. in manus. erat ἴκα. quod omninò in ἵκασιν mutandum censui. Sic v. penult. αὐτοῖ in αὐτὰς mutavi.

Pag. 91. v.2. pro ὡς, ὖν, ὃς substituì, ut necessarium relativum.

v.12. γεωμετρίαν ἴτως, & leg. & interstinguendum videtur.

v.25. fortè μὴ τῶν ἱερῶν scrib. ut quasi viderint simul, & audierint, quod intimis solet dari.

Pag. 92. v.9. perperam ibi legebatur Πυθαγορείας, & v.16. ἀκούοντος. proclivis enim lapsus ab η in ε, propter similitudinem literarum, quæ scribam fefellit.

v.9. Abaridis meminit etiam Plato in Charmide, Pausan. in Laconicis, & Strabo lib. 7. geographiæ, sed meminerunt duntaxat.

v.23. scribo & interpretor ὑγιάζοντα. & mox, v.25. ἀεὶ φύσεως, ut quod sequitur, ἀεὶ θεῶν.

v.30. Illud περιστοῦλα κρήδεμνα, nescio an germanum sit. in manus. scriptum erat κρηδ'ἡμῶν. vestigia primæ scripturæ ferè indicare visum est, ut sagacioribus ingeniis veram & genuinã lectionem eruẽdi occasionem relinquam, fortè non malè περιστέφεις κρήδεμνα legetur.

v.33. Fortè rectiùs pro ἀπεργάσθαι futurum ἀπεργάσειν cõvenit. sic ἀργαλέα forte melius.

Pag. 93. v.14. pro ἄλυν, quod posui, ἄλλυν legebatur. an rectè mutarim, docti judicent. & pro ἀβεβαίων διάβασιν scrib. legebatur διαβάσιν.

v.22. Vide an non potiùs βοηθὸν αὐτῶν scrib.

v.25. Post γινόμενον asteriscum posui, quòd putem aliquid deesse. sententia plena erit, si addatur κρηδεμόν.

v.ult. τοιοῦτα τιχήματα ἰσοῤῥοπίας scribendum censeo. fuerat fortè per abbreviationem scriptum, ut & suprà p. 90. v. 26. ἴσης.

Pag. 94. v.25. βεβαιώσεις lego pro βεβαίως,

v.27. δίργον, vel δίγυς nihili sunt voces, fortasse δ' ἔργων leg. vel δίργυς.

Pag. 95. v.7. Stellula notat defectivam esse orationem. In versione quidem utcumque supplevi defectum: sed Græca attingere non sum ausus.

v.30. οἰσίης pro οἴσιος scribe. Quæ hìc ἀεὶ τῶ ἰχμυθῶν latè ab Iamblicho scribuntur, obiter quoque attinguntur ab A. Gellio lib. 1. cap. 9. ut suprà quoque annotatum est. vide pag. 84. v.31.

Pag. 96. v.27. Putavi aliquandò pro ἀκμέλαν legi posse ἀκηράσιον, sed minori mutatione fortè non malè legas ἀκμέλαν. Sic v. penult. ἰσοπλάτων legeb. quod mutavi in ἰσοκότων.

Pag. 98. v.11. ἀλείμματ' per duplex μ scrib.

v.24. Illa ἀξιοπροβολίας &c. mendosa sunt. Non malè putem legi ἀλειπροβόλα ἢ χέρνιμα, vel, ἀλειροβολίαν ἢ χερνιμαίαν: vel denique ἀλιηροβολῆ ἢ χερνιμαία.

v.28. pro κυνεῖο intrepidè substitui, quod in textu est κυείῳ.

Pag. 99. v.5. συνευωχίας, quod hìc de denis convivis dicitur, ex quibus constabant συσσιτίαι Pythagoricæ, meminit etiam Eustathius scribens in Ἰλιάδ. β. p. 390. v. 26.

v.12. Illud μάζη nescio quid sit. μάζη legend. suspicor. quod quid sit, ex nostra interpretatione constare potest, in qua Suidam secutus sum. Sic v. 8. malè scriptum erat θυμιάτων, pro θυμιάσεων, quod reposui. & v.30. σπονδὴν, quod in σπονδῆν itidem mutavi.

Pag. 100. v.11. quod hìc est κρηδεμῶν infrà p. 137. v.13. rectiùs κρηδεμᾶν scriptum est. & v. pen. περιέγγλωσσον legebatur in nostro manus.

Pag. 101. v.15. μᾶλλον μὴ legebatur.

Pag. 103. v.1. post ἀπαλυφθῆναι, vel ἀπαλυφθῆναι

vel δύναιτο vel ἰσχύσειε putarem addendum. Suidas author est Anaximandron Milesium juniorem Pythagorica symbola interpretatum esse. Quæ utinam exstarent. Sic Simplicii dicuntur Romæ in aliqua Bibliot. sepulti esse commentarii.

v. 8. καὶ αὐτῷ συλλογιζόμενος legitur in manuscr. nostro.

Pag. 104. v. 7. Illa verba ἢ ἀμαύρῃ ἐξήσῃ sunt sine mente soni nihilque significantes. Lego κατανικῇ ἐξηγήσῃ, vel, ut minimum à scriptura recedamus, ἀμαύρᾳ ἐξηγήσῃ.

v. 15. In manuscr. θεωρητὴν erat, quod putavi propter dativum χρηστῷ etiam in dativum mutandum.

Pag. 105. v. 15. τὰδ' ἐναντί' ἰδοκιμάζετο legendum suspicor. Sic v. 10. τετραμὶς scriptum erat, quod mutavi in τετραμένος.

v. 28. μαστικὴν lego. & v. seq. pro ἀγοίαν, ἀγοίαν scribend.

Pag. 106. v. 28. καὶ τῶν συγγενῶν legendum censeo.

Pag. 107. v. 5. post σωζόμενον aliquid abesse videtur, quod in versione complevi, ὃν ἀπέχοντα fortè, vel simile. alioqui locus est bene difficilis & perplexus.

v. 8. κεκραθαμένῳ lego sine augmento τῶ ε.

v. 20. οὖν confidenter quidem mutavi in ἕως: sed illud μάχης, ut minimè germanum, mutare & convertere non potui. Quid si autem τῆς μαλάκης legas? Quanquã non video, quomodo malva posit esse nuncia & σημεῖον cœlestium affectuum erga humana. Itaque hic ἀπέχω.

Pag. 108. v. 8. primo verbo cap. ψιλὸν à capite avulsum esse. certo certius est. Itaque pro πιλάμβανε, ὑπιλάμβανε posui. Sic v. 15. pro Μουσικῆς ἰαλρείας, ἰατρίαν reposui sententia manifestè hoc exposcente. Similiter v. 26. pro ὁσιοτρείας, ὧν ἱατρείας vel ἱατρείας disjunctim scripsi.

Pag. 109. v. 11. προσδεκαπῶ leg. Quod autem hic narrat Iamblichus, meminerunt etiam Sopatri vel Marcellini in Hermogenem olim an. 1509. ab Aldo edita commentaria (quæ mei iuris facta sunt ex Erasmi bibliotheca cum nonnullis aliis.) Pag. 338. Quod mihi indicavit vir doctiss. & Clarissimus Theod. Canterus Ultrajectinus, amicus meus.

v. ult. ἰμπλήκλω ἰπιτεκμαιρόμενος etc. Sententia illa mihi suspecta est. & à me, ut ingenuè fatear non satis intellecta. Nõdum enim scio, quomodo superioribus conveniant, Pythagoram ad corvos relegatum. Itaque verborum ductum secutus reddidi, quod potui.

Pag. 110. v. 13. Νικησίς ἄχων λόσις, legebatur in nostro manuscripto. Sed portenta verborum correxi ex Homeri ὀδυσσ. δ. uti edita sunt.

Pag. 111. v. 14. ἀκαδῆς quod legebatur, mutavi in ἰκανῶς, necessariò ut existimo. & mox.

v. 27. παιδευτικὴν σοφίαν quod verti eruditricem disciplinam, in eruditricē vel erudientem sapientiam mutandum est.

Pag. 112. v. 5. δόκησις ἴχνη mutavi in ἴχνη. Porrò quæ hic à Iamblicho narrantur, pulcherrimè etiam Macrobius expressit lib. 2. cap. 1. in somnium Scipionis. & meminit eorum Plutarch. in lib. de Musica.

v. 10. ἰαστέρων ὑδάτων pro quo μαστέρων σίδηρον non malè puto me substituisse.

v. 10. & 26. pro ἐμόντων, πασόντων utrobique legendum statuo. ἐμὸν enim verbum aliud significat.

v. 16. συνοδείαν leg. suspicor. Nam quod in textu est, nullum locum habere potest.

v. 24. ὄγκων ὑπὲρ τοῦ lego. Sic v. 30. fortè καὶ σκώμματα rectius.

Pag. 113. v. 1. Διὸ γονίας disjunctim lego. & v. 14. pro ἐπαλλάξ, σύναλλάξ magis placuit.

Pag. 114. v. 17. Asterisc. mendum indicat. Nec est integrum illud ἐπιγνόν. putavi aliquandò, cùm exscriberem hunc authorem ἐπιγόνῳ legendum esse: verùm nunc mutata sententia ἐπογδόῳ scrib. censeo. quod posteà aliquoties sequitur.

v. 23. ἐμιλίωτο καὶ ἐπιτρέπω statuo legend. vel ἐμιλίωτο τί καὶ ἐπίτρεπον.

Pag. 115. v. 4. κοινὸν λόγιον τοῦ δ' ἀναγκαίου scribendum judico.

v. 8. τοῦ δὲ τόσου, non τοσοῦ lego.

Pag. 116. v. 7. ἐξ ἀριθμοῦ legebatur, quod indicare volui, si fortè cui minus placeat quod in textu positum est, ἐξ. Nam mihi hæc planè visa sunt esse ænigmata.

Pag. 117. v. 10. τυπίου ἄλλου fortè, ut referatur ad substantivum τόνου.

Pag. 118. v. 25. Quid si pro ἐρμοῦς, λιμοῦς legas? v. 29. σύμμετρος mendosum est, pro eo ego substituendum puto σύμμορος.

Pag. 119. v. 9. Illa verba, ἐπὶ πιτρεμίζοντες μὴ, mihi suspecta sunt. Omninò puto scribæ vitio bis posita non necessario. Quare ut redundantia expungenda esse judico.

v.17. Tres dictiones videntur coaluisse. Itaque lego καὶ μιᾶμα πάντα, & non malè me sensum expressisse autumo.

v.22. πλειστηκόν legebatur, augmento perperam avulso. Sic v.24. pro καὶ ἐξεδόξασε inrepidè καὶ ἐδοξάσας lego.

Pag. 120. v. 27. καθ' ὑπονοίαν legebatur in nostro exempl. manus. quod in κατ' ὑπονοίαν mutavi simul & interpretatus sum. & v. penult. ἐπ πάσλα, mutavi non malè in ἄπειρα.

Pag. 121. v. 20. Mendum quod ibi subesse stellula notavi, sic tollo, ὥστε λέγειν ὅτι τὰς &c. idq; tantisper, donec ab alio quid melius fuerit productum. Similes sunt per omnem modum Ibyci grues, de quibus est apud Plutarch. in libro de sera numinis vindicta, & Eras. in proverb. Chiliad.

v. ult. Φιλίας. Cicero lib. 3. offic. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. ut & alii illum Pythiam nominant, quem noster hic semper Φιλίαν. qui rectiùs judicent docti. vide infrà p. 197. ad v. 11.

Pa. 122. v. 5. pro ὄντων, ὄντως vel ὄντας legerē.

Pag. 123. v. 10. vel ἀπ' ἴσου. vel ὑπ' ἴσου. leg. potius censeo.

v. 22. asteriscus mendum arguit. Quod tollatur, si una dictione Ἐπιθοκλέης legatur. Fortè fuit aliquis Pythagoreus Epithocles, de quo tamen nihildum repperi. vel ἀπὸ Διοκλέους, cujus Iamblichus in fine meminit, scribendum. Vel denique Ἐμπεδοκλέης potiùs, ficuti & cōvertere malui, ut ejus celeberrimam scholam innuat. judicium sit penes lectorem.

v. ult. καὶ ταῦτα πεπίμανται, puto redundare, & oscitantia scribæ bis posita. Quid si autem pro iis omnibus legatur καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ καλὸν &c? in manus. tamen pro καλὸν, quod ratione ἀπηθέσεως posui, καλὸν ἀγαθὸν perperam scriptum erat.

Pag. 124. v. 3. asteriscum posui, ut indicarem mihi ipsi à me minimè satisfactum in versione. Vtque bona aliqua obstetrix & hæc & cætera à me edita, ceu præstantem aliquem fœtum à sordibus abluat & emundet.

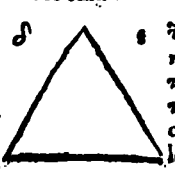

v. 15. Hic adiecta erat hæc figura.

v. 22. Platonis illa sententia à lāblicho citata, est in ἀπορρ. sub finē.

τὸ τετραγώνιον ἀ δύναται. fortè τετραγώνου. dicere voluit.

v. 29. καὶ τῷ αὐτῷ legebatur in nostro manuscr.

Pag. 125. v. 5. Locum illum valdè mutilum ex sequentibus sic restituo. πρὸς Θεανὼ γὰρ τὸν Βρόντινα, ut Suidas habet, vel Βρόντιναν, ut ferè lēper Diog. Laert.

v. 12. εἰς Θεανὼ τὴν Πυθαγόρου ἀναφέρ. plenè leg. suspicor. Confirmant conjecturam meam sequentia.

v. 22. pro προσῆκεν, omninò προσῆκαν scribend. statuo.

v. 27. ἐξέτασον scrib. duco.

Pag. 126. v. penult. Νέστον scribendum. Illyriæ enim fluvius est hoc nomine, uti Stephanus, Plinius, Mela illum vocarunt.

Pag. 127. v. 29. ἀπενδιαιρεῖ mihi vitiosum videtur. Fortasse ἀπαθαιρεῖ legetur rectius, aut nescio quid vejit. Ideoque non verti.

v. 30. τὸ ἐπιπέδων fortè scripsit Iamblichus, nisi quis ad reliquos omnes potiùs volet restringere.

Pag. 128. v. 15. ἴσης legebatur in libro scripto, quod in ἰσίης mutavi. Sic paulò antè ἀλεξανίμος. Quod verò statim de puteo, undeterræmotus à Pythagora prædictus sit, sequitur, id etiam à Plin. lib. 2. cap. 79. annotatum.

v. 28. ἅπαντα ἴσα ἐστὶ τὰ πέρατα &c. usque ad ταῦτα δὲ ὁ ῥόμβος v. 20. pag. sequentis, etiam habentur suprà pag. 89. v. 5. & deinceps.

Pag. 129. v. 5. suprà p. 89. v. 16. rectius legitur ἴσων καὶ ὁμοίων.

v. 21. ἀκουστὸν puto non esse genuinum. quis enim Deum audientem audiritaque non malè λαλητὸν legetur. Loquentes namque audimus. Et sic in versione pro, *audientem*, *loquentem* substituemus.

v. 25. Illud ἑρμηνείας perridiculum mihi videtur. Quid enim sibi vult interpretatio interpretationis? nugale. Itaque audacter pro eo εὐμενείας lego, ut & converti.

v. 27. Asteriscum posui, quòd mendo locum non putem vacare. Etsi autem pro ἀξίαν, ἀξιῶται quis legat, uti quoque convertit: tamen locus perobscurus manet, &, ut ingenuè fatear, non parum me torsit, ita ut mihi ipse satisfacere non potuerim. Suspecta itidem sunt quæ sequuntur, τοῖς δ' ἐν ἠθείαν διάκρουσιν. Nam etsi ita mutes, ut coalescant tres dictiones in unam εὐήθειαν, vel potiùs εὐηθίαν, hilum tamen non promoveris, nec obscuritatem sustuleris. Ignoscant igitur lectores, si verti, quod

potui, simulque quod convenire judicavi.

v.30. τῷ λόγῳ μάτων, mihi quoq; integrũ nõ est. Levi mutatione judicarem λόγῳ ἡγεμάτων, quod in versione expressi, cõ nodè scribendũ.

Pag.130.v.5. Proconnesii per duplex ν scribi debet. Meminit ejus A. Gell. lib. 9. cap. 4.

Pag.132.v.12. pro πολίξων, πολίσῃ, rectè legi posse statuo. Sic quoque mox v.14. Κεννεσυήτας cùm ες leg. in penultimo, teste Stephano.

v.19. Locus mihi suspectus est. Puto scribendum ὅτι πτολυπραγμονῶν. Nam quorsum alioqui profectus est ad funus curandum? Nisi de μετεμψυχώσει loquens, intelligat cùm Midas fuisset, ideò eò profectum, ut illius sepulchrum viseret, & funus curaret.

Pag.133. v.8. numeris devinctum carmen esse, res ipsa loquitur.

Et hìc talis erat figura:

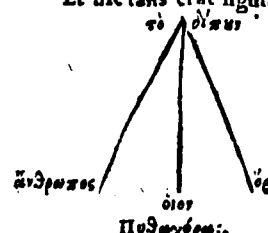

v.14. δίκαιον una dictione scribe.

Pag.134, v.12. καὶ ἐς, τὸ φθαμᾶν lego, non, ὡς. Lacunam sequenti stellula signatam replere non potui, ne conjectura quidem, quòd alius exemplaris ope ac subsidio essem destitutus.

v.31. ἀπιὼν θυμένου scribendum, & mox v. seq. ἄτι ὄντ legebatur, quod quidem in vertendo sum secutus, sed ὄντως reposui, & sic vertendum fuerit, si verè quidem sit &c.

Pag.135.v.7. Βιτάλη τι leg. Hìc in margine hæc erat δόκησις & figura:

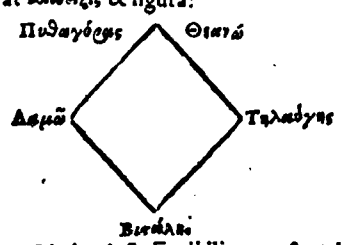

v.12. τὸν ἥλιον οἱ τῇ μοῖ, nihili voces sunt, legendum suspicor τὸν ἥλιον τῆς Δαμοῦς.

v.16. λίγα γὰρ ὧδε scribe.

v.18. ἐρχηθεὶς hic putarem leg. nihili enim commune est iræ cum sacris. Interea locus manet obscurus, unde factum, quod non verterim. & mox. v.20. μιλαδὸν lego.

Pag.136.v.20. σιωπᾶν ἡγεμόνα leg. suspicor.

v.26. καὶ τὰ θεῖα δὲ δόγματα suspectum est. quid si verò θεῖα διδάγματα scriberetur?

v.28. Asteriscus otiosus est. Nam cùm antè in manus. esset. πετεύον, ut mendosum mutavi, & in textu posui, quod legendum videbatur.

v.31. pro Εὐρυλόχου, suprà p.130.v.14. ubi eadem fabula commemoratur, atque Εὐρυλόχου vocatur, Εὔρυτος scribendum.

Pag.137.v.11. pro ἀδιλαλᾶς, puto ἄν τι λαλᾶς scribendum. facilè enim per imperitum scribam tres dictiones in unam potuerunt coaluisse. Et hoc suprà habetur, pag.130.v.22.

v.16. κυδίοις &c. Horum suprà quoque meminit p.100.v.14. porrò illud ἀκυδᾶς vitiosum esse stellula notavi. Legi & verti olim ἀκηδιᾶς maritis. Sed illud ut pœticum nunc repudio & μυθωτικᾶς legendum duco.

v.27. κλήδοσιν perperam, opinor, scriptum est, & pro eo, κλαδῶσιν leg.

Pag.138. v.9. σὺν κρότων habet noster liber manuscriptus, quod mutandum erit vel σὺν κρότοις, ut scriptum est, vel σὺν κρότων leg. idem viderunt referri, sed suppresso, qui hoc fecit, nomine, suprà pag.133.v.23. Sic quod hìc ἢ ὑποχρήζας μᾶλλον perperam scriptum erat, ex eodem illo loco κρίνοι, & ὑποχρήζας leg. judico. & quod præcedit ὑμᾶς, ut & antè p.133.v.10.

v.19. In libro manus. legitur, quemadmodũ & inferius cap.29.p.147.v.19. ὑμᾶς, quod quia in aureis Pythag. carminibus Νεῦμα legitur, sic visum fuit mutandum. quamquam uti umque posset subsistere.

v.31. τοῖς θείοις legendum suspicor.

Pag.139.v.5. ἀδηλίαν mutavi audacter in ἄδηλίαν, vitium scilicet ex vitiosa pronuntiatione natum.

v.11. χαλκιδέων legitur quidem constanter, uti & converti: sed non dubito quin legendum sit χαλδαίων uti infrà p.144.v.20. nolui tamen contextui inserere, antequam non probarim omnia hæc mea eruditis & doctis. Nam nihil habent opinor commune Chalcidenses cum AEgyptiis & magis.

v.13. vocabulum τηλαυτῶς mihi itidem suspectum est, etsi in versione retinuerim. Non enim memini me legere aliquid de morte, quæ in

in Eleusine contigit, & nescio quid ex ea potuerit disci ab homine sapiente. Itaq; elisa ν, quæ temerè irrepsit, τελετῆς ut & paullò antè puto scribendum. Nam pervulgata sunt hæc iana, quę Eleusine regionis Atticæ oppido in honorem Cereris & Proserpinæ instituta erant, & alio nomine Θεσμοφόρια vocabantur. Illorum meminit præ cæteris Pausan. in Phocicis.

v. 14. Similiter & illud ἴδεν mihi suspectū est. quanquam non habeam aliud, quod magis germanum illi substituam. Invenirem fortè aliud, ut ἰπτάμεν, vel simile: sed quid hoc me juvaret? Itaque quia non possum aliter, malo errorem indicare, quàm tollere. Sic mox lego κελεύει τι καὶ &c.

v. 27. ἀφεδρεύειν δὲ καὶ θυσιάζειν, ὕπνελεστ, lego δὲ δὰ θυάζειν, uti mox pag. seq. v. 1. δεῖν θυάζειν itidem legend. etsi ἀκολουθικῶς ita posset dici, cùm inde videatur θυσιαστέον venisse.

Pag. 140. v. 9. Πυῤῥόν ruffam convertī, fortè rectiùs fulvam & igneum colorem referentem dixissem. Sic v. 11. τὰς λογισμὰς, vel animum, vel sensum communem rectiùs forsan reddidero.

Pag. 141. v. 9 κελαινέον legeb. in nostro manu descripto.

v. 19. Asteriscis notare volui locum mutilum esse, quémque ut ingenuè fatear, nondum intelligo. verùm ut chironium hulcus sanare non potui, ita spero Chironem aliquem fore, qui sit sanaturus. Cōverti ut potui, nō satis intellecta. Quæ itidem sequuntur de prima substantia animæ obscura itidem visa, & ut parum bene intellecta parum bene reddidi, sic boni consulendum non carpendum οἶον πάρεστι.

Pag. 143. v. 18. ταῦλα ταῦτα legebatur, quod putavi in τἀυτὰ mutandum referens ad substantivum ἐπιστήμαι.

Pag. 144. v. 6. ὰν πλέον & vel ἐπὶ πλέον suspicor leg.

v. 20. pro ἀναφαίρυζ & v. seq. φυσὶ, non dubitavi scribere ἀναφίρ. & φασὶ. & v. 28. pro φιλίας, φιλίαν.

Pag. 145. v. 22. τῶν τα προσηγορίαν, in ὅπως rectè opinor me mutasse.

Pag. 146. v. 4. ὧν τὰ ὄντα, ἢ κλῆσις, leg. id est, vocabulū vel vox. locus obscurus. & v. 10. ἀδιεξίστατον verti inexcussum, quoad sensum quidem rectè, sed parum latinè, quod imprudenter excidit. Itaque mallem, quod non antè esset diligentissimè perscrutatus, pro eo positū fuisset.

v. 16. καὶ ἀλλοκοσμίᾳ βεμχυτάτων, in nostro manusc. omnino perperam opinor legebatur, quod ita, ut expressum est, mutavi, facile enim talis vocum transpositio per scriptoris incuriam vel oscitantiam fieri potuit.

v. 20. χειροχείτων, ita eleganter sermones vocat Iamblich. qui veluti manibus fiant utiles sunt. haud absimiliter ac Iul. Pollux lib. 2. Hipponactem χειρόχωλον dicit, quod altera manu mutilus esset, & aliàs Græcis χειρόκωφος & χειροτέχνης &c. dicantur.

v. 21. Illud πότιλ@ hic planè mendosum est. putavi aliquando πέλητ@ vel πυλικὸς legendum esse: fortasse rectiùs πυκνός quis legat. quanquam ne sic quidem persanatus est locus, quem quia non intellexi, etiam vertere nolui, magnum spicilegium veris Aristarchis relicturus.

v. 27. παρόντι ἡμιτόνων legebatur. quod aliquoties, ut & hîc candidè annotare volui, ut si quis ex priscis vestigiis scripturarum nobis certiores lectiones effingere posit, eas ut proferat.

Pag. 147. v. 5. ἐπιφυλάτης vel ἐπιφολάτης, ἐσότης, nihili esse vocabula suspicor. Itaque lego, ἢ πάλιν ἐπὶ, φυλάκης, ἰσότης &c. Sic ὁμοιότη, ἢ ἰδίᾳ lego, quod statim sequitur τὴν κάτωτον non intelligo. in vertendo tum utcumque secutus corruptam lectionem, quod tamen nullo modo probo, fortè τὴν κατωτάτω ut porticum illius urbis Italiæ innuat legendum. Sic ἢ τὸ ἀλφαβητικὸν ὁ τῷ planè suspicor leg.

v. 30. Illis notis [ ] inclusa etiam infrà habentur cap. 34. hoc eodem libro. pag. 204. v. 7.

Pag. 148. πότατον pro πάτον legendum esse, ipsa sententia evincit. Licet postea, ubi hæc repetita sunt, idem sit error.

v. 7. προσφερομένων legendum esse, extra controversiam est. Cibi enim propriè dicuntur προσφέρεσθ, non προφέρ. sic & pag. 150. v. 18.

Pag. 149. v. 30. ἐπιχώντο & hic leg. censeo.

Pag. 150. v. 6. αὐτῷ, quod priùs legebatur in αὐτῶν mutavi, cùm manifestè ad Italiā referatur. Sic v. 26. pro ἴσατον, ἴσατ@ substituendum puto.

Pag. 152. v. 22. lege κυρεύντος. Sic & v. 25. παρὰ τὸ δίκαιον. non ἐξ ut hîc legitur. Sic quoque v. 30. pro ἄλλως, ὅλως leg. putarem. Quāquam id totum valdè involutum & obscurum est.

Pag. 153. v. 8. Cum sequentibus, oratio in

Græcanicis involuta & obscurior quàm par est, effecit, ut in Latinis non potuerit esse dilucidior & apertior, præsertim cùm malis mederi non quiverim.

v. 28. Hoc dictum aliter refertur ab aliis.

v. ult. ἀνδρεμῷ βίῳ mihi suspectum est. Quid enim virilis vita commune habet cum temperantia? & an non illa ætas maximè quàm obnoxia est gravibus vitiis? Itaque pro ἀνδρεμῷ mallem σώφρονι. Iustitiæ enim temperantia, & hujus illa comes est, idque in omni ætate.

Pag. 154. v. 17. Qui hîc Timaratus, suprà p. 123 v. 17. Timares, & qui hic mox Ἐλικέων, eadem p. v. 24. Ἑλικέων scribitur. Vtrum alteri præferendum sit mihi incertum. Hoc solùm constat Timarem & Helicaonem posteà inveniri in Catalogo Pythag.

v. 10. νοσήσαντες perperam in nostro Manuscripto habebatur. & quod de Heraclito sequitur valdè perturbatum est.

Pag. 155. v. 7. pro πείσας, πείσας legend. censeo: & v. seq. Τρέλλιοι, vel Τρέλλας καὶ ἄλλοι πολλοὶ existimo leg.

v. 23. Tota illa periodus, cujus initium est, ὁ χῆρος δὲ valdè cōfusè & perturbatè scripta erat in nostro codice. atq; ita quoq; factū, ut confusè à nobis sit reddita, & pene nō intellecta. Sic igitur interstinguo Græca. Θεὸς, ὡς ἴσῃ τε, τῷ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ὕστερος ἔχει, ὡς ἐπιβλέπει, ἐς μὴ ὑπερβαίνειν αὐτὸ, &c. ut hic germanus sit sensus: Nō nocebit verò etiā sigillatim adjecisse, quo modo de Deo cogitandum esse definierit, nimirum Deum esse, atq; ita erga humanum genus affectum, ut res mortalium intueatur, easque curet. Atque hoc Pythagorici perutile esse putabant, quod ab illo didicere. Sicque plana erit ex verbis ipsis sumpta sententia.

Pag. 156. v. 4. ὑβεστικῶν, quod erat in manuscripto mutandum fuisse in ὑβεστικὸν, quod posui in textu, puer etiam videat.

v. 26. ἀναρχίας. Ἀναρχία est, ubi nullus est magistratus, vel etiam nulla illius reverentia. Vide de hac Plat. νόμ. ιβ. statim in principio.

v. ult. νεοτομίας legebatur, quod non dubitavi in νομοτομίας mutare.

Pag. 157. v. 12. ἐκεῖνον in ἐκεῖνον mutandum statuo, ut accusativus referatur ad infinitivum ἐκπεσεῖν, quod est, v. 20.

v. 20. Responsum illud Pythagoræ priùs mihi suspectum est: vel saltem ita intricatum, ut non satis sim assecutus, quid hæc sibi velint. Vndenon mirum versionem nostram quoque intricatam esse.

Pag. 158. v. 1. pro ἱερωσύνα, ἱερατεύσα scribendum esse, nemini puto dubium fore. Intereà non me extrico ex obscuritate, quæ loco inhæret.

v. 5. ὡς ἦσαν, muto in, ἢν ἦσαν.

v. 18 ἀπεμάσσατο ὦδε leg. censeo. Porrò quæ sequuntur v. 25. asteriscō notavi, quod commodum ex illis sensum elicere non potuerim.

v. 31. pro ἀναστέλλειν, ἀναστίλβειν legebatur.

Pag 159. v. 16. ἔχει legebatur. Verùm ego referens ad præcedens ἔκτιστον lego.

Pag. 160. v. 5. τὸ πατρῷον gignendi casus in dandi mutandos & τῷ πατρῷῳ leg. puto.

v. 9. ἥκιστα posui pro ἧττον, quod erat in manuss. interèa totus ille locus non omninò emaculatur hac ratione.

v. 25. pro καιρὸν, καιρὸν, & pro Δίκαιον v. 27. Δίκαιον fortè rectiùs legas.

Pag. 161. v. 2. συμπαρίστατο videtur potiùs scribendum. & v. 6. ἀποφαίνοιτο scriptum erat. Sententia illa tamen implicita & obscura nihilominus manet.

v. 13. Locus mendosus, & qui me non parùm torsit, δυσίνωτον nihili vocabulum est. Quid si pro illo δυσκίνητον, vel potiùs δυσκάνωτον legas? Sic mox v. 32. ἰκεσίας, ἀμφόρους scribend. videtur. Locus mihi nō parū negotii exhibuit.

Pag. 162. v. 15. pro παρέχετο lego παρεῖχε τὸ.

v. 15 φρενικόδης τὸ Σῶμα. Sic semper eum hic noster, sic Diog. Laërt. lib. 1. Sic Plin. lib. 7. cap. 51. Apuleius lib. 2. Florid. in fine. Aelianus Var. hist. lib. 4. cap. penult. vocant. Solus Cicero lib. 1. Tuscul. Quæst. Syrum vocavit.

v. 21. φθειρομένους leg. Historiæ meminerunt autores modò nominati, & pro παρεμείνετο, quod in contextu posui, παρεμείμενος legeb. & pro ἐξεπατᾶτο, itidem ἐξεπατᾶτο scriptum erat.

v. 28. συντάγας Iamblichus eadē analogia & modo format, ac ἐπιτάγας jussa & præceptiones vocant Græci.

Pag. 163. v. 1. Qui hîc constanter Εὐδόφαμος scribitur. posteà in Catalogo Pythagoreorum Εὐδόφημος legitur scriptus.

v. 30. Etsi hæc ita scripta essent in nostro manuss. ut contigua essent quæ de Lysidē commemorata sunt, cum abstinentia τοῦ ἐμψύχου, atqueita etiam converterim: tamen non conjungenda

jungenda esse suspicor. Itaque ut non pertinentia ad orationem Eurythemi, sic lego, ut plenam ὑπόθεσιν. ponam post ὑγιαθείας. καὶ τὸ ἰμψύχων δὲ ἀπέχεσθαι ἀνομοθέτησεν &c. eamque germanam esse lectionem puto. Ideoque sic essent Latina legenda: exploratio. Atque ab animalibus, quæ vita prædita sunt, atque aliis multis abstinendum esse leges tulit &c.

V. ult. ἀμυνοποιοῦσιν vel ἀμυκοποιοῦσιν legend. censeo. Itidem pag. seq. v. 1. παρὰ φύσιν non ἀφ' ut suprà pag. 152. v. 25. παρὰ τὸ δίκαιον leg. monuimus. Similiter perperam p. 164. v. 4. χωρὶς legeb.

Pag. 165. v. 7. ἀνάγκας &c. Illa periodus non omninò mihi menda vacare videtur, quam tamen sanare non potui. Latinam reddidi, prout putabam convenire. vide suprà pag. 74. & quæ ad eam annotavimus.

v. 15. ἀκρισίαν, necessariò τῇ ἰμῇ, mutanda fuit in ἀοριστίαν uti suprà p. 74. v. 25. ubi hæc eadem tractantur.

v. vlt. φησὶν ὡς in φασὶν, ὡς πάντα ποιῶν τυγχανόντως καὶ ἀδόλως vel ἀμώμως leg. existimo.

pag. 166. λόχον pro λόχην scribe.

v. 15. δὲ φάσις nihil significat. Fortè non malè scribetur ὃν ἀφανισάτῳ χωλεῖν, uti & cōverti.

v. 28. καὶ ὅτι leg. puto.

pag. 167. v. 6. βαρυνόμενοι, & v. seq. συνεχόμενοι, leg. censeo.

Pag. 168. v. 15. ἴγνυσθαι vitiosè legebatur, quod confidenter in ἴγνυσθαι mutandum putavi.

v. 29. ἐγὼ δὲ καὶ ἐμαυτῷ &c. valdè perturbatè illa erant scripta. Itaque responsum illud Mylliæ perperam quoque editum nimia properatione. Id ita ergò corrigo, Ego verò ne hujus tibi causam exponam, fabas potiùs conculcare elegero.

Pag. 169. v. 3. καὶ ἴγνυον vel ἢ ἴτ' ἴγνυον leg. suspicor, pro illo ἴσχνον.

v. 6. Omninò συμπλοκὰς leg. judico. Quod hîc noster de Timycha tradit, idem ab Anaxarcho quoque factum tradit Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. & Val. Max. lib. 3. cap. 3. itemque Diog. Laërt. in vita Anaxarchi.

v. 15. δυσκάθικτον legere mallem.

v. 26. pro ἀθῆσαι, etsi hoc in versione expressérim, præstat fortasse scribere ἀθῆναι, quod irritum & illegitimum significat. Quanquam hîc minio in margine repererim annotata, quæ vetarem lectionem confirmare videantur, quæ tamen in contextum non putavi referenda. Erant autem hæc. τοὺς γὰρ μηπω τὰς συνοικεσίας μέλλοντας ἔθνος, τοὺς πολλαχοῦ δὲ ἀδάμους. Quæ qualiacumque sunt lectorem non volui celare.

pag. 170. v. 4. ἀλλὰ τὸν quod legebatur, mihi quidē visum fuit in ἀλλ' ἀκάτιον mutandum, sed tamen si ab eruditis rejectū fuerit meliori prolato, sanè hoc utroq; quod ajunt, pollice laudabo.

pag. 171. v. 8. Μετανίνις per αν. scrib. Sic pag. præc. v. 28. ἃ γὰρ quod erat in manus. in ἀθῆναι vel ἀθεῖς mutandum fuit. ad eundem modum, quod seq. v. 2. erat χρώμενον, in pluralem χρώμενοι necessariò mutavi. Sic v. 10. τὸ ἀθεῖν legeb.

v. 17. ὅτι τοὺς ἀγροὺς, perperam legeb. accusandi casu. Quod hîc Archytæ tribuitur ab nostro, idē Diog. Laërt. & alii etiā Platoni tribuūt.

Pag. 172. v. 1. ἀκαταστασίαν τε καὶ ἀκοσμίαν omninò leg. puto, Nam illud ἀκολασίαν hîc planè nihil significat. v. 6. etiam perperam ὁ λόγον legebatur.

v. 28. τὸ γὰρ κακῶς. Illud falsum est. Namvulgò nec judicium adest, nec ratio. Itaque & malè suspicatur & sentit. Rectiùs ergò illius contrarium καλῶς legend. Benè enim sentire & judicare, paucis datum.

Pag. 178. v. 12. Asteriscum ibi olim defectus indiciū posui. Nam post βέλτιστον putabam ἀφροσύνης, vel simile quid abesse, ut sententia foret plena: sed etsi restringi ad illa, quæ habētur suprà v. 5. ἄτοπόν τε καὶ γελοῖον, posse videantur: tamen adhuc in priori sententia permaneo. Interea verissimum est, quod de adolescentia hîc dicitur. Quippè instar sentinæ est, in quam omnium ferè ætatum sordes confluunt. Vnde sanctè Socrat. apud Plato. in Euthyphr: ὀρθῶς γὰρ, inquit, ἴσι τὸν πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ὡσώτατοι ἔσονται οἱ ἄνθρωποι. ὥσπερ γεωργὸν ἀγαθὸν, τὸν νέον φοιτῶντα πρῶτον ἐπιμεληθῆναι, μὴ δεύτερα καὶ τρίτα ἄλλων. &c.

v. 15. pro ἀνδεκώδη, ἀνδεκάδη mallem.

Pag. 175. v. 29. ἐθῶν, etsi in versione retinuerim, tamen mihi meritò suspectum fuit. putavi aliquandò ἐθῶν, at nunc ἐτῶν legendum judicarem, nimirum ut accipiatur pro ἡλικιῶν, vel ὡρῶν.

pag. 176. v. 28. Illud παρουσίας nihili vocabulum est. Itaque putavi aliquandò, ut quàm minimum recederem à vestigiis scripturæ, παρυσίας leg. sed dubito, an non potiùs κενώσεως legendum sit, ut πληρώσεως ἀντίθετον. Quanquā quia κενώσεως adest ἀπουσία, non malè quadrabit.

si πλειόνων etiam πλεονασία adsit. Sicque vertendum esset, vel præsentiæ quorundam, quæ &c. Sic v. 30. pro οἰκονόμους. itidem ἢ κτησίους lege.

pag. 177. v. 15. ἀδελφίδης hîc legeb. pro quo necessario ἀδελφεγγυᾶ ponendum esse sum arbitratus. facile enim scriptore oscitante & imperito syllaba γυᾶ omitti potuit.

v. 17. pro οἰκίστους, οἰκήτους legendum esse, nemini planè dubium esse poterit.

pag. 178. v. 22. pro μαντικόν, vide lector, an non potiùs μαντικὸν π legend. sit, sicuti mox v. 31. eo vocabulo utitur. In versione vulgatam lectionem, etsi illa minus placeret, secutus sû, quod temerè nō putem quidquam mutandum.

v. 31. l' λαοπληθεῖς numero multitudinis fortè legere præstat, ut sequentibus respondeat.

pag. 179. v. 5. pro πόσοις, in manus. legeb. πόνοις, quod ita mutandū censui. Sic v. seq. ex mala pronūciatione vitiosè scriptū erat, ἐπιθύμιαν.

v. 12. προδρομὰς, & Græcè posui, & Latinè bonum reddidi. puto namque illo significari eam præstantiam, quæ in progeneratione, ut in feminibus & plantis, ab prima bonitate nequaquam degeneret.

v. 18. γίνονται in manus. legebatur, quod in subiunct. mutandum censui.

Pag. 180. v. 10. Planior, meo judicio, sententia foret, si legeretur, καλόν τι δῶμα καὶ σύμφυτον. Talibus enim flagitiis impedimenta multa ceu repagula objici, bonum atq; utile est. Vulgatam porrò lectionem aliter convertere non potui, si cui ea magis placeat.

v. 25. πρώτιστα μὲν. Cum hîsce præceptionibus, quas Pythagoras suis valde salutariter proposuit de conjugio, liberorum procreatione, eorundémque educatione, idque omninò cum probro & dedecore plerorumque Christianorum, planè conveniunt cum iis, quæ divinitus disseruntur apud Platonem in fine dial. 6. & 7. de legibus.

v. 28 βεβιωκότας, quod numero multitudinis in Manus. legebatur, in singulare βεβιωκότα, abscissa scilicet σ. quæ perperam adjecta erat, mutavi, ut conveniret cum participio ζῶντα, quod sequitur.

v. 32. pro σωμασιῶν, σωμάτων præferrem. Nam etsi quæ Grammaticis κλητικὰ vel possessiva vocantur, sæpè pro suis πρωτοτύποις & primitivis usurpētur, ut pro κάπηρος κάπηλος, & pro ἔρημος ἐρημικὸς, & cætera id genus: nescio tamen an, quod poetis licuit, etiam apud oratores & Philosophos sine substantivo aliquo positum reperiatur.

pag. 181. v. 1. pro ἐοσὸν quod in nostro legebatur, non dubitavi ἐοσὸν substituere, sicuti & mox v. 5. legitur.

v. 9. σωτηρίαν compositum pro simplici ἐρίαν legendum judico. nisi quis, pro essentia, vel, ut sic dicam, exsistentia accipere malit.

v. 18 γίνεται pro indicativo modo, ὑπὸ τινὸς γίνεται scribi mallem.

pag. 184. v. 1. Illud ὁ θεὸς, suspectum habeo. Legendum autem videtur ὁ θεῖος, ut & converti. Sic v. 5. ἱστορεῖται τ Πυθαγόραν addito articulo legend. puto.

v. 10. οἷας ἂν εὐχὰς & ἔπειν, si mendosa non sunt, mihi obscura sunt visa.

v. 18. ὅσας γε καὶ αὐτὸν. forte ὅσας τε καὶ αὐτὸν ἐθαύμαζεν, ὡς ἂν θεὸν ὑπερφυῆς, rectiùs legetur. Alioqui non dissimulo, me hîc non parvam lacunam repperisse, & eam replere hactenus nō potuisse. erit spero aliquis feliciori nobis sydere natus, qui hoc poterit, si nostra conjectura improbetur.

v. 26. pro ἀπλᾶτοις, ἁπλατεῖς per ι ψιλὸν in medio scrib. statuo. & pro λειμῶν φθορᾶς, quod prius erat, intrepidè φορᾶς in textu ponere non dubitavi. contagia enim pestilentiæ quæ φορὰς, & fructuū corruptiones quæ φθορὰς, timentur.

pa. 185. v. 1. pro ἀνεχόλιστος, quod perperam leg. in nostro manus. ἀνεχόν, legend. est enim ab ἀνεσχολία them.

v. 5. αὐτὸς ἑαυτῷ pulchrè & eleganter hoc Iamblichus Homerum imitatus, dixit. Sic Terent. quoque in Phormione Act. 3. Scen. 2. non veritus est dicere, ad imitationem Græcorū, ne quid suat suo capiti. Vide in χιλ. Eras. παροιμ. capiti ne quid suat suo. Et Pet. Nann. σωμ. ἐλ. lib. 2. Misc. 19.

v. 6. Μάρτυς, id est, μεμαρτυρημένος, ἢ ἔλεγχος ἐπιφανὴς, ἢ θαυμαστὸς ut Hesych. interpretatur, vel μᾶλλον ὑποκείμενος, ἢ, θεὸς, ut scholiastes Homeri, quem & hîc Iamblichus secutus est: Sic enim Ἰλιάδ. χ in principio statim Apollo fingitur Achillem alloqui,

ὦ δὲ μὲ λανίεις ἐπὶ οὐλοὶ μόρσιμός εἰμι.

v. 19. καὶ ἴλεω pro καθ' omnino legendum videtur.

v. ult. Quod Pythagoras dixit, θεὸν ἀνάγκην ἔστιν κρατεῖν, id imitatus videtur Plato, cùm aliàs sæpè, tum de eo gravissimè differens in fine lib. 2. πολιτείας, & in epinom. Interea immeritò

Homerum

Homerum taxat, qui dixerit Ιλιάδ.δ. Deum esse ταμίαν ἀγαθῶν τοῖς ἐχθροῖς τε.& Ιλιάδ.α. δυοῖν πίθοις positos esse ἐν Διὸς οὔδει, qui pleni bonis & malis, illa hominibus, prout vult, distribuat. Nam aliena non sunt ab eo, quod dixit facer quidam vates, ὧν ἔστιν ἑκὼν ἐν πύλαις, λιὼν χόρτος ἕατο ἐνοίσιος.

Pag. 186. v. 14. Quod hîc Iamblichus τὸ ἔξω προϊὸν dicit, alii προφορικὸν vocant, quod nōdum videtur quoque agnovisse hic noster. Homerus Ιλιάδ.π. & aliâs προφορικὸν ἔρκος ὀδόντων dixit. Porrò rectè Pythagoras distinxit ἐνδιάθετον & προφορικὸν λόγον quia potest in animo concipi oratio, quæ non proferatur: & contra alia proferri temerè, quæ in animo concepta non sit.

v. 26. & 30. ἡμερωθῆναι exaratum in manuſ. nemo non videt mendum ex vitiosa pronunciatione esse.

Pag. 187. v. 6. κορτυφοῦντος ἡμῶν, itidem mendosum suspicor, ac legendum κορτυφοῦς ἡμῶν τε.

v. 9. pro παιδιὰν, παῖδα vix dubitarim legendū esse. Equidē non dubitavi ita convertere. Nam quis hîc locus esse potest τῇ παιδιᾷ?

v. 16. κροσσοειδὲς δῆλον δὴ πόθεν in manuſc. meo iudicio, & male scripta & distincta, hoc modo ut edita sunt, corrigenda putavi.

Pag. 188. v. 4. ὅτι Πυθαγόρας καὶ Λ'βαΐδι, potius leg. suspicor.

v. 26. ἄχρι τοσοῦτον. malè dandi casu legi, & τοσοῦτῳ gignendi leg. puto.

v. 29. δόξαν hîc non gloriam videtur significare, ut reddidi: sed opinationem potiùs, & σωτηρίαν non salutem, sed conservationem. illa enim, quæ ipsi per rectam rationem videbantur, quasi serta tecta conservata volebant.

Pag. 189. v. 14. ἀναθῆσθαι, quod in nostro manuſ. codice legebatur, in ἀναθεῖσθαι mutandū esse sui. Nam vulgata enunciatio non distinguit inter α & ε. & suprà p. 15. v. 31. ita quoq; habetur eademq; præcepta ibidem tradita leguntur.

v. 27. Ita legi atque interpretatus sum, ut impressum est. Verùm fortè, μόγις τινὲς γνωσιστῆναι ἔφασαν, rectiùs legi posset. Sed docti dijudicent.

Pag. 190. v. 4. pro ἐκ τοῦδε, ἐκτοῦδε coniunctim & adverbialiter leg. censeo. Sic enim potiùs loquuntur Græci.

v. 13. Hæc eadem fusiùs etiam tractantur suprà p. 74.

v. 28. hîc ἀναίσιος ut & suprà p. 74. v. 25. & p. 165. v. 15. perperam legebatur. pertinaces enim sunt errores. porrò hæc ab v. 20. usq; ad finem pag. pene omnia eodem modo leguntur suprà pag. 165. v. 10.

Pag. 191. v. 20. τὸν τοῦ λόγου, perperam, opinor, legebatur in nostro exemplari manu descripto.

v. 29. ἀποφέρεται puto scribend. neutra enim pluralia semper verbum asciscunt singulare.

v. ult. θραύσῃ. Illud hoc loco genuinum non est. Puto igitur θραύσῃ leg. ab θραύω, frango. juxta illud, qui è nuce nucleum esse vult frangit nucem. vel potiùs θίσῃ, id est, nuda positione. Sequitur enim continuò ἀλφιτοσόρδην. Etsi prius sim in versione secutus.

Pag. 192. v. 12. δι' ἣν τὸ τοσοῦτον ἐπεργὸν αἰδέσεως, scopę sūt dissolutæ. Haud tamē habeo, quo vinciam. Facilius namque indicatur malum, quàm tollitur. Itaq; quod potui. converti. Leviculum est quod sequitur, πάνθ' ὁμῶς, ubi legebat. ἐμῶς.

v. 20. ὀργιασμῶν. cerimonias verti. Alioqui non me fugit, quæ sint τὰ ὀργιάζεσθαι apud authores significationes, quas doctiſs. Budæus collegit & indicavit in suis comment. potuiſsem sacra, initia, & elementa reddidiſse: sed malui cerimonias, tanquam rerum cœlestium τελετάς.

Pag. 192. v. 31. γνησιουργὰ καὶ κυπαιγωγά. Illa non videntur esse satis integra. nec tamen video quomodo sanem. Interim sensum, etsi subobscurè, ne reddidiſse puto. fortè pro κυπαιγωγὰ, κυλαιγωγῶ legend. sit.

Pag. 193. v. 9. in argumento cap. 33. ὅπως εἰς πάντα αὐτὸν, mutavi in εἰς πάντας αὖθις. Agit enim in toto capite Iamblichus, quomodo amicitiam in omnes extenderint Pythagorei.

v. 35. ἥδιον μᾶλλον. Illa usque ad pag. sequentis v. 11. καὶ οὕτω, cōtinent valde longum ὑπερβατὸν, & præterquam quod perturbatiſsimè in nostro exemplari, & mendosiſsimè scripta ac distincta essent, dictiones aliquot sublimes, quibus usus est Iamblichus, exhibuerunt mihi non parum negotii in vertendo. Quare nemini mirum videbitur, si & nostra perturbata & confusa sit oratio. Quanquam ut illam obscuritatem vitarem, totam illam complexionē verborum in aliquot periodos dispescui. Nec eo tamen inficias, quin illa, *amor, declaratur, conciliabat, constringebat, moderabatur, conspicimus*, quæ de meo addita sunt, etiam omitti possint, ut orationis mem-

bra quam minimum luxentur. Docet namque Pythagoram, ut legislatorem & inventorem tradidisse deorum erga homines, doctorum inter se, atq; omnium ordinum hominū cùm inter se mutuo, tum erga belluas, imò verò etiam corporum cum animis simul & corporibus amicitias esse debere, perinde ac sit ἁρμονία & consensus in elementis & cœlestibus corporibus.

v. 30. ἀδιαφόρως gignendi casu leg. putarem.

Pag. 194. v. 15. pro συνοικῶντων, τὸ συνοικεῖν. lego & converto. quàm verò optandum foret, hanc amicitiæ tesseram, quæ inter Pythagareos planè admirabilis exstitit, hodie inter Christianos ita eminere, ut posset dici, de numero est Christianorum, Catholicorum &c.

Pag. 195. v. 1. Hesych. ἀμυχὴν interpretatur ἐπιπόλαιος ἕλκωσις. deducitur ab Them. ἀμύσσω, i. exhulcero.

v. 4. ἀμφότεροι μᾶλλον, μᾶλλον μέντοι καὶ &c. leg. Hæc omnia ad v. 21. pag. 194. usque ad ἐχθρὸν ἐκπέσῃ versus 30. hujusce pag. habentur ad verbum supra ab pag. 100. v. ult. usque ad τοιοῦτος μὲν οὖν paginæ 102. v. 7. Nec putandæ sunt otiosæ esse istiusmodi repetitiones, quòd pro ratione περιόδου sæpè iisdem sit usus Pythagoras, ἧς δὴ καὶ τρεῖς τόμοι καλῶς ἔχουσι, uti vulgato dicitur proverbio apud Græcos.

v. 32. Locum asterisco notare volui, quòd mihi saltem mutilus & vitiosus videatur, certè illud ἀφάμερον germanum non est. & reliqua ut ὕπουλα intacta reliqui, vel conversa boni consulenda.

Pag. 196. v. 3. pro ἐνγυμοσυνὴν fortè illius cōtrariū ἀγυμοσύνην rectiùs legetur. Sed ne sic quidem totus ille persanatus erit locus, qui ideò ahum Æsculapium necessariò quoque præstolabitur.

v. 27. pro περιπέμψειεν equidem mallem περιέπλειεν, non enim circumflectendæ sunt alienæ & noxiæ amicitiæ: sed planè amputandæ erunt.

v. 30. ἀνυποδότως adverbialiter leg. suspicor. & ἀμεταπεμπτέον quod & inter σφάλματα.

Pag. 197. v. 1. pro ἐμπεσὼν, quod erat in manuscr. sententia exigente ἐκπεσὼν leg. ut mox v. 9. vide Prover. apud Eras. Dionysius Corinthi.

v. 3. οἴκτων. Illa etiam suprà habentur, p. 191. v. 1. Mox v. 7. λιτανείας, legi quod antè ἐκλείας.

v. 11. φιλίαν. Sic suprà hunc nominavit p. 121. v. ult. & semper nominat noster Iamblichus, Sic Suffridus Petrus homo pereruditus scribit se reperisse in veteribus libris, dum emendat Cicer. officia Cæterùm M. Tullius lib. offic. 3. & Val. Max. lib. 4. cap. 7. Pythiam vocant. qui rectiùs, aliorum esto judicium. Historiæ verò, quam noster ex Aristoxeno commemorat, iidem authores locis jam dictis, & Cicero Tusculan. quæst. 5. & Lactantius lib. 5. cap. 17. suppressis nominibus meminerunt. Insigne amoris & fidei exemplum, cujusmodi rarò sanè, atque haud scio an simile quisquam in sacratiore amoris & fidei vinculo conjunctis hominibus reperiat.

v. 25. Nescio an non pro simplici φοβὲν, potiùs συμφοβὲν scribendum sit. Sic reliqua, quæ sequuntur, valdè erant mendosè descripta. quæ cùm leviuscula sint, piget annotare.

198. v. 3. pro δίδυκτον, suspicor δίδοκτον ab Iāblicho scriptū fuisse. Sic v. 13. ὤφελεν ὁ Διονύσιος, legend. puto. Deinde θαυμάζωτο καὶ ἐμπιπλᾶσθαι legebatur, quæ in infinita particip. mutanda censui.

v. 26. σκάπτοντας legendum censeo. & mox v. 30. δολωθῆναι. Suprà v. 17. perperam μέλισσαι ἐμπεσοῦσαι etiam legebatur. & pag. 199. v. 3. τὸν τοιοῦτον fortè.

Pag. 199. v. 11. στυμφάριον πλαβῶν ἡλίσκεσθαι, judico leg. videtur enim hoc, aut simile aliquod verbum desiderari.

v. 16. συγγενῶς φίλους εἶναι ἀλλήλους existimo scribendum.

v. 21. Vide num ἀφάμερον ὄδον leg. sit vel ἡφέμα μᾶλλον. priorem lectionem vel conjecturam ego secutus sum, licet altera videatur præferenda.

v. ult. τὸν μὲν ἀνθρώπειον μαλλάριον, fortè non malè quis legat, & v. seq. pro ἐκείνως, εἰς πάντας, substitui.

Pag. 200. v. 2. pro οἰκειώσεις, quod nihil significat, οἰκείψεις puto leg. Similiter v. 4. παριόντων legend.

v. 25. ἀκούσας, uti v. 8. antè rectè ἀκούσαν. Similiter notum etiam pueris, non πυθαγορείων λόγων, ut in nostro habebatur, sed -γείων λόγων leg. esse. uti edidimus.

Pag. 202. v. 8. in argumento capitis 34. post φιλοσοφίαν, ὅταν inferendum statuo.

v. 11. συναγωγίνας adverbialiter scribendum judico.

Pag. 203. v. 17. Existimarem illos genitivos ἴδιδε, mutandos esse in τόν δὲ Ἄλλαν, τὸν δὲ Ἀλέξανδρον. Nam si referas ad Πρωτέας & Εὐρυβάτας. quomo-

quomodo poterunt esse deucalionis munus?

v.21. Malè & mendosè Ξοῦθον legebatur. porrò quis fuerit Xuthus, nempè ut mox dicitur, Ionis pater, etiam notum est ex Polymnia Herodoti. Suidas ejus quoque meminit in Βουδρομία.

v.25. Hic parvum defectum esse puto, quem suppleo legendo, καὶ τοῖς ποσίροις, cum copula. Alioqui non video, quo pacto τὸ ἰχιὰς & κρεμαμένῳ cohærent.

Pag.204 v.4. pro Ἐριθύας fortasse Ἐρυθίας leg. De illius autem raptu nihil me legere memini. An verò hæc ad unguem quadrent cum iis, quæ traduntur apud alios, meum non est excutere. Certior autor, meo judicio, Iamblichus, quàm ut in disputationem vel dubitationem ea venire debeant.

v.6. pro Ὀρφίου, Ὀρφία lego, cùm quod veterrimus sit omnium Poëtarum: tum verò maximè, quòd non inveniam ullum scriptorem hoc nomine.

v.7. Illa duobus uncis seu hamulis inclusa suprà etiam penè ad verbum habentur, p.147.v.30.

v.15. Et hìc προφιρομένων, sicuti suprà, pro προσφιρομένων positum. Constans autem, vel potiùs pertinax, ubique est error.

v.26. παραυτίκα ἔφυγε, fugisse & vitasse vertendum fuerat. Sic ἔψαυε v.17. adhibuerunt, proadhibent. Pulchrum autem illud κρηπιδώσαντας, quo verbo similiter usus Sanctus Apostolus 2. Cor. 2. v.17. quod doctissimus Oecumenius per τοιχοῦσιν interpretatur.

Pag.205. pro genitivis illis, τὸ ἀτίμητον accusandi casu lego.

v.9. Locus ille Homeri de Tantalo exstat Ὀδυσσ. λ. Carmen hoc est;

Καὶ μὴν Τάνταλον εἰσεῖδον χαλεπὰ λάγε' ἔχοντα,
Ἑστεῶτ' ἐν λίμνῃ· ἡ δ' ἄρ' ἐπὶ πρόσ ἔπλαζε γενείῳ,
Στυγνὸν δ' ὑδρεύων, πίνειν δ' οὐκ ἔχε μοῦνον.

quorum hic sensus est,

Tantalon haud parvos hic vidi ferre dolores,
In stagno stantem medio & mento tenus undam
Captantem refluam: sitiens sed stabat, & illis
Arida non poterat fugientibus ora rigare.

v.14. vel ἐπὶ δρόσου, vel una voce ἐπιδρόσιον potiùs legend. statuo. Quo vocabulo utitur quidē Evagrius scriptor Ecclesiasticus lib.3.cap.28. sed nondum satis didici, quid vel hìc τεχνιτὰ, vel ibi ἔνδρυες ἐπιφορεῖ sibi velint.

v.16. Hoc dictum tribui Pythagoræ, non ex quovis ligno Mercurium exsculpi, testis etiā est Apul. prim. Apol. ut & Eras. annotavit in explicatione istius proverbii.

Pag.206.v.1. ἰσχιμοσύνη nihil significat. Lego τὸ χαμαιστύγη vel χαμαιστύγη, vel denique τὸ ἰσχνμοσύγη. utrumque in versione mea exprimere volui.

v.10. Quod enunciatoribus hìc sepulchrum factum dicit, hoc suprà etiam tributum videmus fucis discipulis & exspectationi suæ non respondentibus. p.78.v.23. & 79.v.18. columnis & cippis erectis, veluti talibus, qui in hominibus esse desiissent.

v.20. ἀπαγαγὼν σύστασιν, utcumque in versione reddidi. Cæterùm & hìc in margine minio erat adscriptum, τὸ δὲ δικαίου ἀπαγωγίας χρείας ἴχει. Interea verò quid elici, nondum abque. quam, quod sciam, præter Iamblichum traditum. Quale autem, equidem hactenus ab nemine explicatum vidi. Utinam verò Simplicii in hosce libros Commentarii, hoc nos cum aliis procul dubio latissimè docturi, tandem è sacra Vaticana ceu sepulchro Æsculapii alicujus ope & arte, veluti in vitam semel prodirent.

v.31. Hìc olim σωφρόνων vel σωφρόνων pro ἡγεμόνων putavi legend. Quid si verò potius ὑγιεῖς legatur? Iudicet lector. Porrò Hesychius Grammaticus griphum definit Τὸ δικλινὲς καὶ συμπλοκὴν ζητήσεως αἰνιγματώδης, καὶ πρόσλημα τοῦ μὴ λύσαντα τὸ γλῶσσον σκάπτειν τὸ συγκείμενον. ἄλλοι ἄκρατον ἢ ὕδωρ, τελείως κακὸν ὕδωρ. consentit illi Eustath. in Ὀδυσσ. χ. p.1926.v.57. γρῖφος, inquit, est δύσκολον ζήτημα, ὃ σὺν συμποσίοις ἰλαροῖς τισὶ προβαλλόμενος φράζας οὐκ ἀμύστως. καὶ ὁ ἁπλούστερος τὸ λαπερόν, ἐξαπίνης. εἰ δὲ μὴ, ὁ λαπερῶς σὺν φορᾷ τοῦτο ἢ φιάλας, Suidas verò, quod propius convenit Pythagoricis hisce griphis, dicit esse λόγον δύσκολον καὶ συμπεπλεγμένον, τὸ ἔχοντα πάθος σὺν ταυτῷ μὴ φανερόν.

Pag. 207. in argumento cap.35. Ἀφ' ἁπλᾶς ἀπὸ θέσεως simpliciter legebatur. Suspicans igitur substantivum aliquod præterm issum, αἰτίας apposui, nec factum dissimulare volui.

v.24. ἀπὸ διδομένας pro ἀπὸ διδυμίας omninò, scrib. videtur.

Pag.208.v.10. κύκλῳ redundare puto. Sic superiori pag. legebatur quidem, sed mutavi in Cylonem. Deinde v. seq. μὴ ἐκείνῳ τῷ λεγομένῳ legere mallem.

v.30. ὑφαιρέσεις numero multitudinis potiùs leg. sit. Nam etsi Cylon iis maximè insidiatus sit, ut præcipuus auctor, tamen Cyloniis hanc succensionem putem tribuendam, propter κατὰ-

κωνζω verbum, quod statim sequitur.

v. ult. διέξεπράσατο. Etsi hic locus posteà inter errata emendetur, tamen quia nimia properantia non tam typographicas operas, quàm nostros semiles caligantesque oculos fugit, hic quoque incudandum putavi, legendum esse, *foras egressi & olu fati fuerunt, pro, foris conciſi & obtruncati perierunt.* non enim perierunt, sed vi & robore quasi ferientes perruperunt veluti densum hostium agmen, & foribus effractis foras evaserunt, uti posteà dicitur.

Pag. 209. v. 29. ἔλαν οἱ σκυδαιότ. sine τι & mox φάσιν τι ἐμὶ scrib. videtur.

Pag. 210. v. 4. Illud ὀγυιῶς mendosum est. Videnum ὀ γάνει, vel ἀγυιῶς potiùs scribendum sit.

v. 13. Illam stellulam tollet, & locum sanabit pagina 162. v. 15. ubi hæc ipsa historia descripta est. Lego igitur, ἐκορεύθη λὰξ τῆς Γ' καλίας ὑποσοκομίζων αὐτὸν περιπαθῆ, vel περιπεσῆ, ut hic habetur.

v. 29. Ibi prius ἀφ' ὑπνωσιότ) legeb. quod in infinitivum non malè mutandum duxi.

Pag. 211. v. 14. post ὄνομα, ἀφανιοῦσι, vel simile verbum inferendum autumo.

v. 25. pro ἀδόωμι, quod A Eolicè dicitur, ἀδόωμι existimo legend. Neque enim noster, ut nec Plato, illa lingua scripseru it.

P. 212. v. 9. in scripto hęc legebãtur. ἐπὶ δὲ μόνοις ἐντύγχανε τοῖς μαθητοῖς ἀπέλιπε, τῷ δ' ἐμῷ ἔξωθεν ὑπομνήμασι & σωσιχύρωμα. Sed ex malâ pronunciatione vitiata facilè fuit corrigere.

v. 26. ἐκείνης erat in manuscr. & vers. seq. μέχρι ῥᾳδίως legend. puto.

Pag. 213. v. 2. δοξάντων & legeb. in manuſ. Sed ego accusandi casum nominandi casui præferendum duxi.

v. 7. οἱ τοῖς συγγενέσιν ἐλάχιστα οἰκεῖ —. leg. puto, ut sit oratio copulata.

v. 21. Homeri locus, qui allegatur hîc, exstat ὀδυσσ. ξ. Solum pro λίαν, quod in fine secundi versus est, Homerus θυμῷ habet.

Pa. 214. v. 2. προσεύχονται A Pythagora ergo didicit Socrates solem orientem adorandum esse: & huc referendum A dagium, quod ex Plutarcho exponit Eras. *Plures adorant solem orientem, quàm occidentem.*

v. 6. ἀπροβούλευτον in manuſ. nostro legitur.

v. 8. Valde salutare fuit, quod suis præscripsit, quid manè, & quid item vesperi faciendum esset. Idem dicitur in aureis. carminibus. Consule ad hæc, quæ doctissimè luculentissimèq; habet Eras. ad Proverb. Quo transgressus.

v. 25. Locus valdè interpolatus, & qui medicam manum requirat, quam nos illi præstare non potuimus. Itaque manus abstinuimus nec convertimus.

v. 32. Pro ἐμβάλλειν, quod posui, perperam scriptum fuisse in manuſ. σὺμβάλλειν, nulli non notum.

Pag. 215. v. 3. ἐξαλλοτριωμένους omninò leg. ni referas ad ὑσπις. & v. seq. ἀεχόντων habebatur, quod accentus declarat debere esse genitivum pluralem, uti edidi.

v. 16. pro ἀφανύοντων τῷ πάντοθεν, lego ἀφαλυόντων. Nam quid esset ἀφανύων, μὴ καταλύσις;

v. 20. συνιόντων τ' ἀολλῶν διαφθόρας legend. suspicor.

v. 23. κύλων legend. esse constat ex pag. 207. &c. nisi fuerit binomius, uti fuisse apparet ex pag. 208. v. 10.

v. 26. μαχητὴν τι leg. judico, vel τὶ expungendum.

Pag. 216. v. 15. ποιμένα λαῶν, millies obvium in Homero. pro ἐμφανίσκειν, ἐμφανίζειν lego. & mox v. 17. ἀλιγαεχικὰ. Deinde ὡς τοῖς ἀεχυγοῖς, quod tamen cum cæteris, quæ continuò sequuntur ejus est generis, ut putarim non esse attingenda. cõstat gravè fuisse accusationẽ.

Pag. 217. v. 5. pro ἰὰν, ἰᾶν leg. suspicor. alioqui nescio, quem locum hic habere possit conjunctio ἰὰν.

v. 12. Illud fluvii nomen procul dubio germanum non est. Quis enim audivit, vel legit unquam hujus nominis fluvium? Itaque facillimè adduci potero, ut credam Teutheanta legend. esse, quo de Strabo lib. geograph. 8.

v. 16. pro ἐξεγείρεσθαι fortè rectiùs ἐξεγέμενον, quo usus est suprà p. 184. v. 6. Aliud est enim ἀγείρω & aliud ἀγερώχω, uti puto. Deinde post μισᾶν aliquid deesse videtur, deserta fuerint scilicet, vel simile. Sic quæ proximè præcedunt obscura sunt.

Pag. 218. v. 5. πιφθεῖσιν legere mallem. Sic v. 8. ἀφηγήσατο, augmento manifestè omisso. & pro φιλίαν putarem φυγαδεύων leg. esse, ut sequitur mox v. 12. & pro δυχερώντες, δυχερώντας substitui.

v. 13. φάσκοντα integrum non videtur. Ego participium masculinum in fœminino φάσκουσα, mutandum censerem. Interea non diffiteor

fiteor dubia dubiè à me quoque conversa, imò ne intellecta quidem.

Pag. 219. v. 3. Quid significet hoc quidem loco τὸ ἀφιμμένης μιᾶδδε, me planè fugit. Itaque pro μιᾶδδε, μιᾶδδείας rectè existimarem legi posse. In versione tamen veterem lectionem non temerè mutandam putavi.

v. 6. λεγομμένε itidem mendosum est. Lego, λεγόμμενον ἦν, vel τὸ λεγόμ ut proverbiale fuerit eo tempore, ὁ τάδε ἐστὶν ἐπὶ Νίνου. De Nino Assyriæ, & de Ninoe Catiæ urbibus, apud Strab. & Stephan. legitur. de Ninone verò negry quidem reperias. Itaque vide an non potiùs alterutrum legendum sit.

v. 16. κῦ τὸ μυσσῆον. Hîc adverbium χρονικὸν, ὅτε omissum puto.

v. 18. καὶ καθ' αὑτὰς copulatè leg. suspicor.

Pag. 220. v. 6. pro ἐχίσεων, vel ἐχίσυσων, ut in nostro exemplari legitur, ἔχισα vel ἔχυσα, ut præced. pag. v. 33, leg. puto.

v. 9. Pro Μνήμαρχον τὸ Πυθαγόρου, Μνήμαρχον τὸ Πυθαγόρειον existimo leg.

v. 17. ἐναδήμοια, portentum verbi. Cæterùm leg. videtur, ἐν ἀδημονίᾳ, vel ἐν λαδημίᾳ. Quod posterius etsi in versione sim secutus, tamen prius magis germanum suspicor. & ἐκλιπεῖν τὸ βίον, pro, *defecit eum vita*, quod impressum est, mallem, defeciſſe eum vitæ necessaria. Nam an vita apud Latinos, perindè ac apud Græcos βίος, pro vitæ necessariis accipiatur, ambigo. Quanquam Terentius alibi, cùm dicit, *cui opera vita erat*, pro vitæ necessariis usurpasse videatur, & Donatus vitâ alimenta etiã dici autor sit.

v. 30. ἐν Μεταποντίῳ cum præposit. lego, ut ἐκ Ἡράκλειαν dixerat.

Pag. 221. v. 10. ἔτι τάδε legeb. corruptè. Cæterùm in hisce nominibus permagna est varietas, quod valdè oscitanter descripta & cognomenta pro ipsis nominibus sæpè posita essent. Itaque antè, quàm ad numerum virorum CCXIIX, quem ponit Iamblichus, pervenire potuerim, illa non parum me torserunt. Veniam tamen precor, si cubi adhuc ut homo erravi. nec sperem hoc mihi fore fraudi, præsertim cùm in pleriſque ingenio divinandum esset. Suppeditavit quidem ex sacra Vaticana opinor descriptum Catalogum paullò meliorem D. Canterus, sed is nondum ad omnia remedium suppetebat.

v. 11. Canteri scriptum habebat Κροτωνιάτου, quod noster Κροτωνίου. Sed posterius præfero. Quanquam utrumque patronymicum authore Stephano dicatur. Deinde idem habet Ἀπόσσυτον, quod noster Ἀπύσατον, uti edidi.

v. 17. In nostro manuſ. erat simplici λ Μιλίας.

v. 18. pro Ἀγίας, Ἀγίλας fortè, vel Ἀγίλεω leg.

v. 21. pro Βρεντῖνον, Βροῦτον, ut antè aliquoties annotatum, perperam, nonnulli Βρυτ.

v. 22. Loco Ἀρισάδας, Ὀρισάδας legitur in Vatic.

v. 25. Ἐνοκλῆς & ΕΥ'ξύφη. & v. 28. Θράσων & ΕΥ'ξυτ. aliâs Cant. Catalogus. & v. 29. pro Μαγνήτας, Μαγήσιον, & pro Περκλῆς, quod in nostro legeb. ex illo in Περκλὸς mutavi. v. 32. Πύρων simplici ρ. & v. ult. δαχίδας in nostro erat.

Pag. 222. v. 4. pro Ἄγυτον, ΕΥ'ῦτον ibi legitur. & v. 6. pro Ἀγίας, Ἀγαίας. & v. 8. Κλεισάγορον.

v. 14. Φρύνιχον, Σμιχίας Catal. Cant. & v. 6. Πισίρροδον, & Βείας.

v. 19. Συβαρεῖται leg. Μίτωνα, Ἴσπαλον. v. 21. Μενίσκος, Διοκλῆς. v. 22. ΕΥ'ῶνα non Ε'ῦνα Τυρσηνὸν unius nomen suspicor, ut cognomentũ à patria additum sit propter discrimen alterius cujuspiam hoc nomine. & tum reddendum est Tyrrhenus.

v. 33. pro Ἄμοιρον, ΕΥ'μοίρου, ΕΥ'μελίδας. & vers. penult. Ζάλευκον leg.

Pag. 223. v. 1. Κράτωνα, & pro Φαίδων, Φίδων. & v. 2. Ὀκίλλον καὶ Ἐκίλλα suspicarer leg. fortè notatur ille, cujus exstat etiamnum tractatulus περὶ τῶν παντὸς φύσεως. Nam & ille Lucani nomen præfert. Cant. catalogus legit Ὀκίλλον καὶ Ὀκκίλλον.

v. 7. pro Λάκωνες, Λάκων substituendum. notatur enim proprium viri nomen, non Lacones populi. & sic sacra Vatic. sic ΑΥ'τοχ.

v. 10. Ἀγησόχρατον v. 12. Ἀθοσίων & v. 13. Κάλαις Calais Σιληνίτην, prius nomen, alterũ à patria cognomentum est.

v. 19. pro Δεύμων Canteri scriptum habet ΕΥ'ρύμων.

v. 23. post κυρηναίοις in nostro exempl. erat Πολιάδης, quod exterminavimus, quòd antè Sicyoniis fuerit hoc nomine.

v. 27. Quatuor illa nomina media Λυσιάδης Κορίνθιον, Χρυσίππου Τυβρηνὸς, Ναυσίδης, Ἀθηνᾶν Νικόστρατον Πόντιον cognomentis ornat Iamblichus, ut ab aliis iisdem nominibus

distinguatur. Quæ omnia nomina veniunt ad numerum CCXIIX. Verum major exstitit difficultas in inveniendis nominibus fœminarum quæ numero duntaxat secundum Iamblichum fuerunt XVII. Consulendus de nonnullis etiam magnus ille Clem. Alexandrinus στρωμ. δ.

Pag. 223. v. ult. pro ΕΥμολλία, Cant. scriptū habet Η'μολλία & Κροτωνιάτις. Ego verò γυνὴ & Μιλησία & Κροτωνιάτις, cujus inter Crotoniatas, ceu maximè nobilis, & alibi honorificè Iamblichus meminit, legend. suspicor.

Pag. 224. Pro Φίλεως, Cant. Φιλτύς, & lego porrò Λευκάνη vel Λευκάνις θυγάτηρ Κλεόφρονος vel Λεόφρονος & Κροτωνιάτις.

v. 12. Βυθαΐδα ἀδελφὴν Ο'κέλλου καὶ Ε'κέλαν, in mendosissimis habeo, nec commodus nec germanus ex illis à me sensus elici potuit; iudicent autem docti & eruditi, an non commodè legi possit ex illis vestigiis Βυὶς Λευκάνη vel βύα Α'δικὴ & Λοκρὶς γυνὴ, καὶ ἀδελφὴ Ο'κέλλου καὶ Ο'κύλου & Λευκανῶν. Nam inter Locrenses celebrem fuisse Adicum ex superioribus evidenter patet. Et ut Myâ fuit, cujus, ut Theanus, exstant adhuc aliquot perelegantes epistolæ in volumine Epist. apud Aldum impressarum, sic potuit esse fœmina nomine Βύα vel Βύη. Verùm nihil habeo præter conjecturam, quā candidè propono, & spero tolerattum iri, donec quid melius fuerit productum. Et pro Lucanæ, in versione Lucanorum legendum.

v. 5. Ante Θεανὼ Canteri Catalogus habet Κροτωνίλλου Λευκάνη, γυνὴ Κλεάνορος τοῦ Λευκιππιονίτου.

v. 8. Deest ibi nomen proprium fœminæ, quā restituo ex Canteri scripto Α'βροτίλλου Α'βροτίλης τοῦ Ταραντίνου θυγάτηρ.

v. 10. pro Τυρσηνῆς equidem Τυρσίνης lego, vel ut Cant. Τυρρηνίνης legendum. videtur fuisse conjux Tyrseni Sybaritæ. Sic pro Συβαριτίς, Cant. habet Α'βαριτίς.

v. 11. Et hoc nomen corruptum est. Legendū ex Cant. Catalogo Νικάδυζα Λάκωνα. Facilè enim ultima proprii nominis syllaba ζα potuit accrescere principio cognomenti Λακαίνης.

v. 12. pro βιὼ, idem scriptum legit βυί.

Ultimo asterisco addo ex Suida, ut numerus quem Iamblichus ponit, justus sit & completus, (sunt enim hactenus nomina revera sexdecim) Α'ριγνώτη μαθήτρια Πυθαγόρου τοῦ μεγάλου καὶ Θεανοῦς Σαμίας, Φιλοσόφου Πυθαγορικά. Iudicent docti & tolerent, donec, quod magis germanum est, inveniant. Atque hîc nobis castigationum in hunc librum modus ac finis esto.

Castigationum & notarum

IO. ARC. THEODORETI

in lib. primum Iamblichi de vita Pythagoræ & Pythagoreorum

FINIS.

ERRATA SIC CORRIGENDA.

Pag.3.v.15.οὐᾶν@. pag.4.v.13.μῦ μιν. pag.5.v.3.ἐπιδείκνυσθ. v.14.τ̃ κρυπτ@ cum artic. p.8.v.18.ὅπερ@ ὅπωττο. p.14.v.16.ἐπόνην. v.19.educator. p.15.v.12.σχοξινῆς. p.16.v.3.θεραῦσιν. 18.v.15. πραγλαο. 27.v.1.γυνίαζ. 28.v.6.Aʼπόλλωνι. 29.v.19.ἐκπῆ. & v.28.Pherecydæ Syrio. 30.v.12.ἐπυββάσιννμι. 36.v.4. Δίφυλαίτιον. 39.v.27.ἐκάνιγκεν,ἀλλʼ. 40.v.23.cam,quæ dicitur incruenta,25.τῦτον. 44.24.ἠρῶων 47.13.opipar. 30.μόνον τ̃ θ γενέτορ@-βῶμον. 56.v.penult.post πόλιν punctum. 61.21.*scribe*,ut magis amentur diligantúrq; 64.13.ἀπαίλῶντ. 24.perspiceret. 65.27.*scribe*.tenderet. 68.12,σύαγγες. 70.1.pronobis *scribe* notis. 72.10.ὡς ἂν.12.διοργανωμένον,ἀγωνιῶντες. 76.1.tenerentur. 77.19.χαλεπώτερον. 85.3.πεζαγωγάλαο.10.τὰ δὶ πόδε. 87.28.πόδωτον. 90.15. συνόδους. 91.7.in Lat.accepisset. 98.18. aut concertatione. 104.28.Sacrifica. 110.24.in Lat.*dele*,jam.& 30,ab diurnis turbat. 111. 26. Pythagoræ sapientiam *scribe*. 112.10.post οἴκῳον *dele* punctum. 116,13.πάτλω. 122.2. Aʼχνῖ.& in Lat.Atchy. 129.22.*scribe*,arte hoc sibi paret,expuncta scientia. 133.23.ὀωδ(ας. 135.7.Βιτάλητι. 137,4.in Lat.commemoraſſe. 138.10.ὀμῶ(ας.& 11.ὀνοχεῶ(ας.21.βίζωμα τ 146.24.tumoribus. 147.15,in βατὸ *dele* jota subſ. 152.22.κυρίωτ@. 154.26.post πολίτας, & cives,comma pon.& 27.in Lat.idque per. 155.14.ἐυχέσως.27.ἀνθρώπινον. 28.ὀλιγαρῶν. 156.16.arbitrabantur,tanquam. 18.ἀνθρωπίλω. 158.4.λοιδόρας.& 6.in Lat. Ad alterum. 161,7. ſtatuebant. 162.16.post Syrium,interpone,præceptorem ſuum. 164.2.post naturam,colon.& 34.Luxuriosis cibis. 165.10. πανηγύλις. 166.3.& quaſi.29.Quúmque inermes. 167.14.ἴσω(αν. 168.22.Myllia.28.Ego verò,ne hujus tibi cauſã exponam,fabas potiùs conculcare elegero.*scribe*, 169.5.βασάνων. 173.v.penult.πανόπτω. 175.16.τὸν ὀφθαλμὸν τ̃ξ. 177.19.post ἄνας *dele* punctum,& in Lat.post parare,*pone* comma.& mox deleto puncto poſt eſſe de vaſis itémque poculis,*ſcribe*. 179.16.τίλαυρον. 32.post ἀφροδίσιους punctum. 183.9.ἀπιλαύνων. 184,6.ἐγείλαυν. 185.1. ἀνηχόνων.32.post ἐπιδέξεν, comma. et ſic quoque in Lat.31.poſt malorum *dele* dixit. 190.12. πλουσίας.& 13.τὴν κολάζ(ine τε. 195.4.ἀμφότερα ἐσθῆτι,μᾶλλον πείθοι.&c.196.4.atq; actione.30. Δημητριανίνας. 197.3.omnibus.14.τρόπ@.28.ci inſidiat. 198.15.ἐς τε. 199.25. μαυρίων. 201.3,contenta.28.amicitiæ.29.reſpiciebat. 203.19.natum 204.4.ὠκοῖ. 206.27.uſu veniſſe. 208.v.ult.foras egreſſi eluctatiq; fuerunt.*ſcribe*. 210.16.eſſet.& 27.defecerit,præſertim poſt eaquam. 214.13.καινωνίντων. 217.6.reprobata. 218,20.Dinarchus,222,21.Συβαρίτης. 224,12.Σαλάκωνα. In Epiſtola ante notas p.2.21.obſecratos.

Reliqua minuta cum diſtinctionibus benevolus lector facilè ipſe per ſe corriget.

EXCUDEBAT ÆGIDIUS RADÆUS
ORDINUM FRISIÆ TYPOGRA-
PHUS FRANEKERÆ, ANN. M. D.
XCVIII. XVIII. CAL. SEPTEMB.

IOAN. ARCERII THEODORETI CASTIGATIONES ET NOTAE IN LIB. II. IAMBLICHI CHALCIDENSIS de Pythagoreorum protrepticis orationibus ad Philosophiam.

TITULUS hujus libri indicat quasi epitomen tradi Cōmentariorū, quæ scripta fuerunt ab illis viris, qui Pythagoræ philosophiam sectati sunt, quibus homines ad sapientiæ studium excitare voluerunt. Sanèut superior liber merè fuit Historicus, quippe qui continet descriptionem vitæ ipsius Pythagoræ & Pythagoreorum, eorundemque studia atque exercitationes: ita hic merè quoque Philosophicus est, è media depromptus Philosophia, continens præclarissimas adhortationes & saluberrima præcepta, quibus ad sapientiæ adyta, quatenus quidem eam Philosophi naturæ & ingenii luce cōpertam habere potuerunt, homines excusitare, & à corpore ad animum atque usum rationis adducere studuerunt. Quod si verò hæc ad illā personam referas, quæ περὶ ὄντως vera & æterna Dei sapientia est, maximum procul dubio ad vitam salutariter instituendam momētum habitura sunt. In fine leguntur Symbolorum Pythagoræ ἀναπλώσεις longè doctissimæ, quæ huc etiam non parvum calcar adhibere videntur.

Quod in calce libri à quodam minio asscriptū erat, hìc in vestibulo ponere volui, quod ad libri commendationem non parum faciat. Erat autem hujusmodi: θαυμαστὸν ἐξάπινης τοῦ τὸν λόγον, γλώττα πάσης γνωστικῆς θεωρίας, καὶ δείξαι ἔχοντα πίστις αὐτόπτους. Id est: Admirabilem hunc librum in lucem extulit omnis cognobilis contemplationis ac demonstrationum plenum, validas habentem assensiones.

In titulo προτρεπτικὸς λόγος reddidi adhortatorias. Poteram Græcum retinuisse, ut D. Tertullianus vocabulum apologetici usurpavit, & plerique Latini infinita, quæ Græcanica essent, retinuerūt: poteram item vocabulo magis Latino, *Adhortatrices*, usus fuisse; verùm quia non ignobilis nec indoctus mehercle: sed magni nominis & eruditiōis scriptor, Gētianus Hervetus in Clementis Alexandrini protreptico vertendo, eo ante me usus est, equidem non video, cur ab eo magis abhorrere debuerim.

Pag. 1. v. 5. σύμμετρος converti, quæ requiti & necessaria esse videbantur, in quo secutus sum Suidam, qui σύμμετρος inquit nō modo περὶ αὐτὸ μέτρῳ μετρούμενα: verùm etiam addit, καὶ τὰ οἰκεῖα ἑκάστῳ καὶ ἀρκοῦντα.

v. 14. pro προμυθίας, προμηθείας lego. Etsi autem illud nihil planè significet, tamen in contextu fidei testandæ caussa relinquere volui.

v. ult. εὐθὺς legend. non εὐθὺ, quòd hoc sit loci, illud temporis adverbium, atque huic loco potiùs quadret. Ponetur ergo in textu pro rectâ, statim.

Pag. 2. v. 3. Asteriscum ibi posui, quòd oratio sit imperfecta, ac planè ὑπόστινες leg. existimē, ut τινῶ omissum sit.

Sic v. 1. perperam in manuscripto legeb. προσυτηρίαν.

v. 19. ὡδὲ τὰ ἀνθρώπινα leg. censeo. Hic minio margine asscriptū erat, εἰσὶν Στωϊκῆς, Ἀκαδημαϊκῆς, καὶ τῶν ἄλλων. Et suprà v. 13. παροξύνσεις malè legebatur.

Pag. 3. v. 4. Defectivam esse orationem puto, nec eamsita scriptam ab Iamblicho, uti legitur: sed scribæ oscitatione & incuria verbum simul & articulum omissa esse reor, atque ita legendum esse, προτρέπει ἅπαντα τὸν Πυθαγ. ἀνδρ. καθάγειν τὸν τρόπον. Sic v. 7. vitiosè in manuscripto, ut opinor, legebatur, λελυθότων & ἐξεστηκώς. & p. præced. v. penult. καὶ χώρις itidem scriptum erat, augmento verbi in conjunctionem imperitè mutato.

v. 31. ψυχὴ ζῶντας ἡμᾶς, τῇ ταύτης οὐσίᾳ ἡνῶσθαι τοῦ ζῆν, legend. & interpungend. Porrò aurea illa sententia citatur à Stob. λόγ. α. ὡδὲ Φερεκύδους. Et respondent omnia, nisi quod verba, quæ p. 4. v. 5. sunt, paullò aliter legit, ὅπως ἐκ

μηδεμίαν ἀγίνωτον τύχην &c. Sed noſtram lectionem præfero.

Pag. 4. v. 2. Quemadmodum hic virtus cum auro præclarè conjungitur, & turpitudo cum rubigine copulatur: ſic Plato ſimiliter diſputat in Hippia majore ἔστι καλὸν πρᾶγμα. Et Hierocles ad vocabulum χρυσᾶ.

v. 7. πανομοιώς mihi ſuſpectum eſt. Etſi enim παράμοιος ſit, qui aliàs etiam Græcè κατὰ μικρὸς dicitur: tamen neſcio an reperiatur. Olim putavi ὑπομοιώς potiùs legendum: unde ita etiam converti: ſed fortè ὁμοιώς germanum eſt, quanquam eadem ſit ἀπαλγία omnium. Intelligit ἀλγηδόνας & moram, quæ fraudi & detrimentoſa eſt iis, qui vitiis ſe ſemel manciparunt. Conſuetudo enim tranſit in mores, & naturæ ut inquit M. Tullius, vim obtinet.

v. 16. κτάσιος ἢ ταύτῃ. Mihi mendoſum eſt. Certè confuſa & obſcura conſtructio verborum, quam reddidi, ut potui. Græca equidem ſanare non potui, niſi legatur, κτάσιος ἢ οὕτως ψυχῶν.

v. 18. καὶ ἐπιστραλές. Lego, καὶ ὁμοίως ἐπιστραλὲς μισοπονηρίᾳ. Locum hunc citat Stobæus λόγ. μα. Venetæ editionis.

v. 21. Quod hic ſcriptū eſt ἐμπόν, apud eundem Stobæum λόγ. μδ. ubi hæc citata ſunt, ὑπομόνῃ legitur. Verùm ego hic noſtram lectionem præfero.

v. 31. Neſcio an non potiùs, ἀϊδίων ἢ legendum ſit, reliqua confuſa & obſcura, quæ reddidi, ut potui. Fortè ἐν οἷς ἢ ἐυαισθησία, non ὁπότ. vel, ἐν ὑπὲρ ἢ ἐυαισθησία, μᾶλλον σπουδαίων, hoc eſt, ſi optabilis eſt ſenſuum bonitas & præſtantia, multò magis, &c.

pag. 5. v. 13. περάτων quod legebatur, in περὶ τ mutandum cenſui.

v. 21. ἐπιτύχοντι, vel vertendum, qui optimū nactus eſt fundum. Qui enim optimum conſecutus eſt, is à benè exculto præſtantiſimos fructus præſtolabitur.

v. 31. Hic τόπῳ legebatur pro τόπον, quod meo judicio germanum à me poſitum eſt. Lapſus facilis fuit ſcribæ propter affinitatem literarum ο & ῳ.

pag. 6. v. 4. Pro παρεκλῆφότας, nominandi caſus παρεκλῆφότες præferendus hoc loco eſt. Dicit autem Iamblichus germana eſſe illa carmina, non Pythagoræ, uti hactenus creditum eſt, ſed Pythagoreorum, ut & Gellius vult lib. 6. cap. 2. qui illa ex præceptore ſuo hauſerant. Fortaſsis Philolaus Tarentinus, cujus meminit ſuprà in catalogo noſter Iamblichus, & cap. 31. pag. 172. illorū & authot & editor eſt, ut doctiſs. Camerarius ex Laërtio etiam oſtendit, & ante illum Ioannes Picus, Comes Mirandulanus. Iam verſium, qui ab Iamblicho adducuntur, ſenſum reddidi ex verſione Petrei Tiaræ hominis longè doctiſſimi, prout illa ſuperioribus annis unà cum Phocylide & Theognide à me edita eſt.

pag. 7. v. 2. ἡ μὲν γὰρ γνῶσις &c. aureum eſt dictum, quod deſumptum eſt ex Theæteto Platonis, uti poſteà pleniùs adducetur ab Iamblicho, in verſione Dei cognitio, non Deorum dicere volui, quod ita Plato, quem hic ſequi malui. Et Hierocles θεοπεμπὲς ἢ οἱ περὶ τὸν θεῖον ἀρετὸν ἀνδρωπίνην ἐπιστήμην, &c.

v. 10. τάτε ἐπ' τέτων φίλ. potiùs legendum cenſeo.

Et v. 6. legebatur, ἐν ἢ ἀνθρώπ. copulam dubitativam in articulum fœmininum mutavimus.

v. penult. ἀγνοίᾳ legebatur, & propter præcedentia ita judicavimus mutandum. Sic ἔτι quod erat, in ἐν τι mutavi.

pag. 8. v. 1. pro συμβαίνειν, συμβαίνον rectiùs legendum eſſe ſuſpicor, ut ſimilis cum ſuperioribus modus ſervetur.

v. 6. pro ἔχοντας ὑλόντας in nonnullis exemplaribus legitur apud A. Gell. libr. 6. cap. 2.

v. 8. Hic ἐν γὰρ ἀρχαὶ ſcriptum erat, quod rurſum in αἱ γὰρ mutavi.

Et v. 11. μὴν, quod perperam ſcriptum eſt, in μὲν mutandum puto.

v. 19. οἱ περὶς μέτρον omninò numero multitudinis legendum ſuſpicor, in texta tamen, ut & multa alia, retinere volui, ut ſi quibus divinioris ingenii præditis aliud poſsit videri, hoc ut candidè in medium proferant.

v. 21. pro ἀρετὸν, vide num αἱρετὸν potiùs legendum ſit. Nam certè bonum omne per ſe eligendum eſt.

v. 23. In carmine, pleraque exemplaria edita, ut & noſter manuſcriptus ἐτ' ἐσορᾷ legunt, quod etſi minutulum, tamē indicare placuit, & Iamblichus ſtatim ita, μήτε ὁρᾶν, μήτε ἀκούειν, ſcribendo, legiſſe videtur.

v. 24. omnia exemplaria, quæ quidem vidi, & hic λέζιν ἢ κ, παῦροι συνίασιν habent, quæ præfero.

v.27. ἡμῶν τῶν ψυχῶν suspicor potiùs leg.

pag. 9. v. 5. illa planè congruunt cum iis, quæ differuntur elegantissimè apud Platonem in Phædone pag. 32. v. 16.

v. 23. ἀπόδειξις. Hîc erat hæc apodixis.

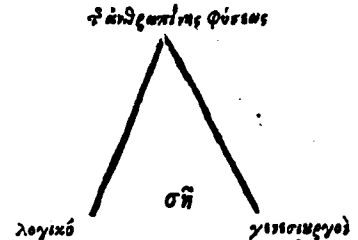

v. 27. ἄλλοι ἢ φύσιν legendum putarem.

pag. 10. v. 5. ἀκατάσκεπτα mihi suspectum est. ἀκατάσκευος verò quid sit ex Polluce & maximè ex Suida constare potest. Sed non video quomodo hîc locum habere possit. Vide lector an non ἀκυρίαλλα legendum sit. Ingenuè autem fateor me locum hunc nõ satis esse assecutum, nec libuit accuratè inquirere, quod mœror mihi alacritatem studiorum eripiat.

v. 8. μὲν τοῦτον, vel μὲν οὗτον legendum suspicor.

v. 20. pro παύσας non pauca exemplaria legunt λύσας non item malè.

v. 27. rectissimè μεμιγμένη legetur. Nam nostrũ illud μεμισημένη meo judicio hîc otiosum est. Divina enim felicitas quomodo potest Deo exosa esse?

pag. 11. v. 5. pro ἀ δὲ ἢ legõ, ut referatur ad δυνάμεις.

v. 18. πρὸς τὴν μετάστασιν statuo legendum uti v. penul. μετάστασιν dicit.

v. 23. omnia exemplaria edita habent hîc φύσας.

Pag. 12. v. 5. ἕνεκα περιόδου potiùs legendum videtur.

v. 21. Archytæ quædam citantur à Stobæo, & quædam item edita sunt ab Henr. Stephano cum Diog. Laertio: verùm hæc, quæ hic ab Iamblicho adducuntur, nusquam alibi adhuc reperio.

pag. 13. v. 4. καὶ γενητὰ, uti postea p. 14. v. 27. rectè legendum. Dorica enim Dialecto scripsit, ut & reliqui Pythagorei, Archytas. & paullò antè v. 2. manuscript. habet, ὀρθᾶς.

v. 6. post αἰθέριος punctum. πάνυ ἐπιστημονικῶς constituo potiùs leg. suspicor.

pag. 15. v. 25. ἔστω, & v. ult. ἔστω καὶ τὸ sine particulâ ἢ, quæ otiosa videtur, legendum puto.

pag. 16. v. 1. ἐόντειον legeb. in manusc. & fortè ut communius hoc recipiendum illud ut Aeolicum ἐόντερον repudiandum, nisi referantur alius scriptoris verba. Et ἀπτιζομβόοις mihi γήϊνοις non videtur, si legam τοπαζομβόοις vel ἀπαλιζομβόοις, equidem quid promovero, non video.

v. 7. φύσεως γόνος fortè leg.

v. 9. καὶ διαφέρει τὰ ὄντα scribe. vel τῷ φρόνησιν καὶ διαφερέτω.

v. 14. φρόνησιν sine κῦ fortè leg. Locus me nõ parum torsit, idcóque verti quod potui retinẽdo vulgarem & scriptam lectionem.

v. 20. συσίματος σύσημα legebatur, verùm alterum ut supervacaneum & inutile ejeci.

pag. 18. v. 29. ἀφωρισμένον legend. judico.

v. 17. μᾶλλον ἢ καὶ ἂν κενόθεντα, meo judicio, si mendo vacant, perobscura sunt, fortè ἀνυποθέτα leg.

pag. 20. v. 8. pro ὑπακόειν putavi aliquando ὑγιακόειν scribendum, nunc autem potiùs εὐφυΐαν statuo leg.

v. 17. Illam præclaram sententiam Archytæ tractat etiam Plato τόμ. δ. & citat Clemens Alexand. στρωμ. β. Simulque Theodoretus λόγ. 5. p. 85. ἀλλὰ, καὶ.

pag. 22. v. 10. τὰ ἡγεμόντα παρορμ. legendum suspicor.

v. 19. μὴ ἀναπόλωθον, omninò legendum puto, & in versione nihil inconsequens scrib. illa enim docent, quæ consequuntur, maximè.

pag. 23. v. 4. ὡς legen. vel, ἐὰν ἢ.

pag. 24. v. 15. πλέονα πράξει simplicitèr legebatur. Ego κρείττω quod videbatur desiderari, addidi de meo, ut omninò necessarium.

pag. 26. v. 2. Διήγησις hæc postea cap. 7. p. 44. v. 10. iterum tractatur ab Iamblicho.

v. 15. ταύτῃ δὲ ἴσῃ παρεκλησία τοιαύτη διαίρεσις, lege atque interpung. atque ita in versione restitue, huic verò simili talis divisio est.

v. 21. vide an potiùs προηγουμένως, pro προηγουμένῳ leg. sit.

pag. 27. v. 25. ὁ μὲν οὖν τὰ δὲ σώματος. Illa omnia cum sequentibus usque ad v. 5. pag. sequ.

desumta sunt ex priore Alcibiade Platonis pag. 225. edit. Basilie. haud tamen ad verbum neque ordine Platonico.

v. 27. αὐτ ἴγνωστ legitur apud Platonem.

Pag. 28. v. 16. Et hæc ex Platon. dialogo περὶ πλέ desumpta sunt, ubi habentur in principio statim Dialogi. Quanquam Iamblichus & hic non planè secutus est verborum, quæ sunt apud Platonem, ordinem. In versione ferè secutus sū Ficinum.

v. 20. pro πάντων ἐν πᾶσι, Plato habet conjunctim παντάπασι.

Pag. 29. v. 7. βελτίω δυνατὸ leg. apud Platonē. & mox φυγεῖν μᾶλ τὸ κακὸν, idem Plato, cujus verba finiūt v. undecimo ubi σύμφ collocāda.

v. 16. τρία τριχῆ. Illa quoque omnia usque ad pag. 31. v. 14. Iamblichus ex fine Timæi Platonis sumpsit. pro ψυχῶν, Plato habet ψυχῆς.

v. 22. καὶ τ ἀνὺ κινήσεων legit Plato. & v. 27. πρὸς ἄλληλα συμμέτρως, item in Platone legitur. Etsi nostra lectio omninò repudianda non sit.

Sic v. ult. συγχύσεως, si annotari meretur.

Pag. 30. v. 3. ἀδὲ τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλονεικίας πίστευχότι, ἢ ταῦτα λ ἀποτεῖσι σοφόν μ ex Plat. leg. & v. 8. ἀλλικῶν Platō.

v. 9. pro τῷ ϛ πρὸ, in vulgatis editionibus Platonis perperam, opinor, τὸ ϛ legitur.

v. 12. αὖ γεγυμνασμένον exemplaria Platonis edita.

v. 17. ἀνθρωπίνη φύσις nominandi casu Plato.

v. 21. οὗ μᾶλλ κεκοσμημένον, & statim v. 23. εἰ αὐτῷ & v. seq. πάντα παντὸς rectiùs meo judicio in Plato. legitur.

v. ult. Etsi omnia exemplaria Platonis habeant, ut hic noster Iamblichus λ φυσικῆς, & quidem ita verterit, ut puto, Ficinus; quod & ipse retinui: tamen propter ἀδιαφορίας suspicor non esse germanum, sed pro eo ἀνοίας potiùs esse leg. judicent eruditi.

Pag. 31. Dubito an hîc debeat esse hujus capitis ut & superioris quinti sectio, cùm continenter illa verba in Timæo Platonis habeantur.

v. 5. ἐξορᾷ τα, & v. 8. τὸ κατὰ τῦ Plato.

v. 14. ὃ γὰρ δὴ, hucusque verba Platon. attulit Iamblichus.

v. 17. αὖ τ θυμὸν οἷον τ λέοντα suspicor legēdum. Hic asscriptum erat πατοειδικὸν θυμοῦ ἐπιθυμία Λέων θυμός.

Ἄνθρωπος λόγος.

v. 25. πολὺ μᾶλλον τ εἰ ἡμῖν leg. censeo.

Pag. 32. v. 13. καὶ εἰ τῷ ἑαυτῷ, vel τὸ ἑαυτῷ ὅτι τον leg. suspicor.

Pag. 33. v. 23. τετραμμένῳ. nominandi casu leg. puto.

v. ult. negativam οὐκ redundare existimo.

Pag. 34. v. 10. Hîc margini asscripta legebantur hæc:

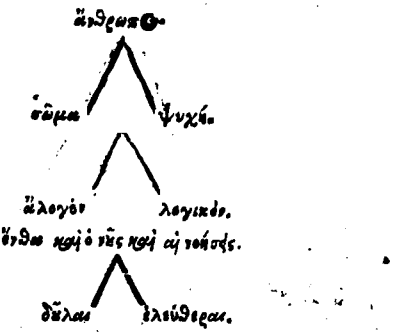

Pag. 35. v. 20. ἐοικέναι αἱ ἄλλαι scribendum puto. Sic v. 23. τῶ δ' ἄλλο præpositio non conjunctio esse debebit.

Pag. 36. v. 9. διαφέρεις οὐδὲ πω, ejecto ϛ planè ocioso. vel ante ϛ aliquid desit.

Pag. 37. 6. ἐκεῖνος πρὸς ταῦτας, obscurè dictum, ut planè metuam benè à me redditum.

v. 8. ἐν ψυχῶν planè legendum censeo, non τόποις.

v. penult. ὁ δὲ περιέχ, παρέχ συγχωρ. putarem leg.

Pag. 38. v. 9. τῶ ἀφωρισθῆναι leg.

v. 19. ἀνθρώπους legendum videtur, etsi per evocationem nominandi casu converterim. & v. 23. τὰς πρὸς τ πολιτικὰς scribo.

Pag. 39. v. penult. pro ποιοῦμεν, vide num ποιεῖμεν potiùs legen. sit.

Pag. 40. v. 2. δυνατοὶ λαβεῖν ἐσμὲν leg. videtur, uti mox v. 27. & pag. 41. v. 14. & c. v. 11. λ φορὰ legendum suspicor. Quanquam si illud axioma, quod vulgo jactatur, verum est, unius generatio est alterius corruptio, λ φορὰ subsistere poterit. Sed noster philosophus non fuit tàm delirus, ut hoc tueretur.

v. 24. Nescio satis an locus sanus sit. Quia verò mihi dubius est, eum asterisco notavi.

Pag. 42. v. 19 post δικαιοῦν, ἀ χρόνιον, vel simile, omissum putarem. Et sequentia videntur non vacare mendis. Quæ quia tollere non potui, imò ne sensum quidem ex iis commodum elicere,

elicere, aſteriſco notavi, lacuna etiam relicta, ut nobis melior aliquis ἰατρὸς illa ſanet.

v. penult. τὸ δ' τε, vel τοι leg. exiſtimo.

Pag. 43. v. 1. συνίον & legebatur in noſtro manuſcripto, nomen ſcilicet pro adverbio, ut accentus declarabat.

v. 9. pro ἀφιμβύτατος ego vel ἀφιμβύτους, vel potiùs ἀφιμβύτους leg. judico.

v. 31. pro χρήσιμόν τε vide num χρήσιμον τὸ leg. ſit.

Pag. 44. v. 10. Hæc ſuprà etiam tractantur p. 26. v. 3.

Pag. 45. v. 18. ἴκασον legebatur.

Pag. 46. v. 4. ἥτε ἀμφιμβύτου, obſcurum nec integrum eſſe puto, fortè ἀμφιμβύτους rectiùs ſcribetur.

Pag. 47. v. 10. πλὴν ἐς τὰς τ' ἐκφράσεων imperfectum eſt. ſi legatur τ' ἐκφράσεων νομισθῇ τι βέλτιον, fortaſſe non malè fluet oratio, certè perfectior erit. Hoc etſi mihi placuerit in verſione, tamen in contextum referre nolui, ne meis ἐμβλήμασι gravisſimum philoſophum temerarem, ſolùm indicare volui ut ſi quis quid rectius iſtis norit, candidus impertiat, ſi non, his mecum utatur.

v. 23. ὅτι πάντες leg. cenſeo non ἴσα. Sic v. 25. τὸ δ' ἴσα, quod legebatur indubitàter in δίκαια mutandum cenſui.

v. 31. καὶ ἐς δυνατὸν, ut converti: ſic legendum puto.

Pag. 48. v. 1. φρονήσει ὁμοίως ſuſpicor rectiùs legi.

Pag. 49. v. 12. Locum mendoſum habeo & pro ὑπομνῆσαι τὸ προκείμενον, ὑπομνῆσαι τὸ πρὸ. καὶ λόγου τ' &c. recte legi poſſe conjicio.

v. penult. etſi εἰρεῖν probatum ſit, & rectè ita dicatur, tamen propter geſundivum, ut ſic dicam, quod præceſſit, vide an non potiùs etiam εἰρητέον leg. ſit.

Pag. 50. v. 5. Illud συμφωνούντων mihi planè ſuſpectum eſt, putavi aliquando inter exſcribendum συναγούσαν legendum. Verùm nunc potiùs cum Tiara συμβαινόντων, ut convenientiùs magiſque appoſitum præfero & mox v. 7. perperam ἔχει indicat. mod. pro Optat. ἔχοι legebatur, quod vel puer videat.

v. 18. ἀλλὰ πάλιν τοιοῦτον βίον, fortè legendum, & ſic in Latino ponendum foret, talem vitam.

Pag. 52. v. 10. σκιαγραφίαν. Heſychius Grammaticus idem eſſe dicit, quod Græci alias σκιαγραφίαν vocant. perelegans per oëm modum vocabulum, quo uſus eſt Plato in Phædo, & infrà p. 77. v. 12. citatur ab Iamblicho, tractum à Apollodoro pictore, à quo etiam μαλακώτερα τῶν μάλλον, ἢ μιμήσεται, originem cepit. Cæterum ſententia eſt inſignis & imo in pectore reponēda magnorū admiratoribus, ut omnibus mortalibus quæ ſtatim ſequuntur, ea quæ hominibus magna videntur, meram eſſe σκιαγραφίαν, ne inſani Ixionis in morem nubem pro Iunone & umbram pro corpore amplectantur, atque hominem nihil eſſe, nihilque itidem in rebus mortalium eſſe ſtabile. Robur, amplitudinem, formam, riſum eſſe. &c.

v. 21. Illa πῶς ἂν ἔδοξεν ἔσναι τινα τῶν ὄψιν ἀστὴ, planè ſuſpecta καὶ ὕποπτα ſunt, nec tamen tam ſum Lynceus, ut hic videam, quopacto medicam manum admoveam. Putavi aliquando ita ſcribendum, πῶς ἂν ἔδοξεν ἔσναι τις τοιαύτην ὄψιν κοπίχων, ὃς δύναιτο ὁρᾶν ἐξ οἵων συνίστανται κακῶν; Quo cùm nondum quid habeam melius, ἰσχω. Quia autem idoneum ſenſum ex illis verbis colligere non potui, lacunam reliqui, ut docti illam majori nobis perſpicacitate pollentes repleant.

v. 23. τιμαὶ &c. Divina planè ſunt hæc noſtri Philoſophi, quæ utinam legerent, quia Chryſo. Theodoret. Salvianum cum aliis ſanctiſſimis patribus nolunt, τὰ ἱερὰ reſpuunt, qui circa hæc nimis quàm inſaniunt.

Pag. 53. v. 3. τελετὰς λέγοντες. Quod hîc dicitur de ſacrificiis, & mox quoque, quod veteriores dicebant olim de pœnis, neſcio quid ſibi velint. Non dubitem, quin Simplicii Commentarii hæc, ut reliqua omnia ſatis ſuperque exponant, atque enodent. Interea verò ſenſum verborum utcunque me reddidiſſe ſpero.

v. 11. De pœna qua afficiebant, quos ceperant prædones Hetruſci, meminit etiam Val. Maxi. lib. 9. cap. 2. Et Mezentii exquiſita pœna quam miſeris inferebat, legitur AEneid. 8. hiſce verſibus,

Mortua quin etiam jungebat corpora vivis,
Componens manibuſq; manus atque oribus ora.

Pag 54. v. 9. Hic meo judicio defectiva eſt oratio. Quare poſt διότους ἴλθοι ἄν. vel ſimile aliquod verbum omiſſum putarem, quod in verſione quidem expreſi, ſed in contextum referre non fui auſus.

Pag. 55. v. 17. Hic in margine hæc notata erant.

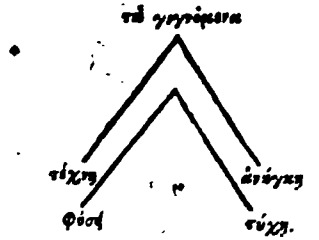

v.32. τὰ ἢ μόλις, τὰ ἢ καὶ πανταχῶς, omninò leg. puto.

pag.57.v.10. διάταξις τ οὐρανοῦ, Apophthegma est præclarissimum, quod hic Pythagoræ tributum est ab Iamblicho. Verè enim in hoc nati sumus, ut cœlum ceu veram patriam nostram intueamur. Quò respexit ille, qui dixit,

Os homini sublime dedit, cœlumque videre
Iussit, & erectos ad sydera tollere vultus.

Et Rex ille prophetes ac Psaltes, ἵνος τὰς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη (ad excelsa librorum prophetarum scilicet ac legis, inquit D. Hieronymus) ὅθεν ἥξει ἡ βοήθειά μου. Et D. Basilius in Liturgia ἄνω χῶμεν τὰς καρδίας, &c.

pag.58.v.1. τὸ τ ψυχῆς articulo masculo. quod in neutrum mutavi legeb. & v.11. pro καὶ ἀφροσύνας omninò καὶ φρονήσεως legend. statuo. Non enim editi sumus, ut contemnamus & discamus: sed uti sæpè jam indicavit, ἵνα δὲ φρονῆτε καὶ μαθῆτε.

v.17. ἤ τις ἐπίσης planè legendum suspicor. quia oratio est dubitativa.

v.26. pro τ ἐν ψυχῇ legendum censeo, τὰ ἐν ψυχῇ.

v.31. Mendosum est illud ἑκάστα, muto autē in ἑκάστοτε. & vocabulo finali δι' ὑπέρων legi utrobique, ut ex versione patet.

Pag.59.v.6. λοιπὰ τὰ, τὰ δὲ ἄλλα, plenum esse existimo, atque ita scriptum fuisse ab Iamblicho. Deinde quod continenter sequitur, ἔστι τι οὐκ ὀκνῶ ἄπειρον εἰ χρῆναι προσεῖναι vel προσεῖν. Nam particulam negativam hic planè omissam suspicor.

v.28. Ζοφοὶ τ καὶ τ. Minoë, Rhadamanthum, Aeacum & Triptolemum ob justitiam, quam coluerunt, judices apud inferos, juxta poëtarum fabulas datos innuit, de quibus in fine Apol. Plato, & passim poëtæ Græci & Latini. Horat. lib.4. Carmin.

Cùm semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,

Hic annotatū erat minio, διαφωνία ἐν ἕξει, φρόνησις ἐν μανθάνειν πάσχειν.

pag.60.v.11. λοιπὰ δ' ἂν ἀστὶ legend. puto.

v.21. post ἀμωδί vide lector, num μάλα ἄτοπον ἂν ἦν omissum videri possit. Mihi certe ita placuit, ut in versione posuerim. Oratio enim est cæteroqui planè defectiva.

pag.61.v.25. Articulum accusandi casu τ πολιτικὸν lego.

v.30. ἐλᾶ quod in manuscripto erat, necessario in εἰᾶ mutandum putavi. & v.31. ἴστω νόμων rectius fortè legetur. Nam νομεύς, quod perperam legebatur, hanc nostram conjecturam confirmat.

pag.63.v.15. παυλῶς ἂ, ἅμα legebatur, quod non dubitavi in ἁμῶς vel ἅμα mutare.

v.19. ἡμῖς μὲν καὶ παλαμβάνομεν, vel, ἡμεῖς καὶ τὰ μὲν παλαμβ. leg. judico. Sic v.28. itidem malè ἐρώτημ legebatur, cùm sit accusativus participii.

pag.64.v.19. προβλέπουσις, vide lector an non potiùs in prima persona βλέπομεν præferendum sit. & v.25. similiter articulum neutrū in masculinum τ χρώμενον mutandum potius censuerim.

pag. 65. v.20. τὸ δ' ἐν ὦ, sententia illa tota mihi suspecta & planè mendosa est. Torsi me multum diùque, ut commodum sensum eruerem: sed frustrà. Itaque lacunam reliqui, ut ficilimentum præberem post me messuris.

pag.66.v.30. ὅσοι ζῶσι forte. Etsi dativus ζῶσι non malè quadrare videatur.

pag.68.v.5. πάντα ταῦτα legebatur, ut & converti. quanquam ταυτὰ ediđi, ut puto legend. sicque vertendum, eadem omnia.

v.7. ὑπέρχοι Optandi modo mallem.

v.24. ἀδύνατόν τις existimarem potiùs leg. ut suprà v.14. φῇ τις.

v.29. pro ἀφωμένοις, quod nihil sonat, ἀφιεμένοις vel ἀφιεμένοις leg. suspicor.

pag.69.v.1. σύμφορον ἄρχον scrib.

v.20. ἴσθι δὲ καὶ cum copula scrib. & ἴσθι adver. hortandi, non verbum est.

v.22. κινδυνεύουσιν. Totus hic locus ex Platonis Dialogo, qui Phœdo inscribitur, haud tamen ad verbum desumptus est. Habentur autē non procul à principio Dialog. pag. Basil. edit. 24.v.50. Atque hæc prima de morte allegantur ab Theodoreto παθ. ἑλλ. λόγ. ε. p. 118. in quo mirum est eruditis. ejus interpretem Zen,

Acciaiolum

Acciaiolum κινδυνεύουσι reddidisse, in eo sunt discrimine, cùm sit idem, quod δοκοῦσι. Minus autem mirum, si nos aliquoties in gravioribus & obscurioribus sexagenarii caligemus. Porrò quod rectius τῇ ἐμῇ in Platone, vel in nostro codice videbitur, item diversitatem lectionum fidelissimè indicaturus sum.

v.27. ἢτε. Illa olim per dubitativam particulam, ἄρα, secutus nostrum exemplar, converti: sed Platonem sequens, malo scribere, quatenus verò moriantur, & quatenus morte, &c.

v.28. ἄξιοι εἰσι ex Plat. scrib. & illa ὃ οἶμαι τῶν Iamblichi sunt verba, non Platonis, quemadmodum quidem hodie editum habemus.

pag.70.v.2. καθ' ἑαυτό legitur in Platon. & statim v.9. στέρον in Platone. Sed idem est & hoc & illud.

v.17. Plato rectiùs μείζω αὐτῇ, & v.20. ἀφιστάμενα αὐτῇ, & v.18. ἢ τὸ τοιοῦτο legitur.

v.25. τὸ ἄλλως ἀνθρώπων est in Platone, & v.27. πολλαῖς ἀνθρώποις, quod & præfero tā multis dativis. Contrà mox v.27. pro ἐν itidem rectiùs ᾧ dativus in Plat. est.

pag.71.v.13. pro ὑπερτυγχάνει, quod Iamblichus hîc habet, in Platone legitur ἄπληστον. & mox v.14. δ nec est in Platone, nec hîc locum habere puto.

v.18. πως τοτὲ κάλλιστα legendum ex Platone. & v.22. αὐτὴ καθ' αὑτὴν & v.29. καθόσον δύναται & v.30. αὐτὴν καθ', & quæ sequuntur v.31. μάλιστα δ' ἔστι, usque ad pag.72.v.4. ἄλλη, non sunt quidem Platonis verba, sed tamen ab Iamblicho ex Platonis sensu petitæ.

pag.72.v.18. ἐπιχθεῖσα legitur in Platone pag. 25.v.42. sed nostram lectionem præfero. Et v. 30. τοιαῦτα ἄττα λέγειν, ὅτι κινδυνεύει τοι est in Platone.

pag.73.v.13. post ἡμᾶς, in Platone additur non inane adjectivum πολλῆς.

v.19. pro χρημάτων, Plato habet χρημάτων, quod nostro præfero,

pag.74.v.4 αὐτὰ τὰ πράγματα, legitur in Platone, rectissimè.

v.6. φρόνησις etsi non malè legatur, in Platone tamen φρονήσεως legi indicare volui.

v.11. δυοῖν θάτερον est in Platone. & v.16. ζῶμεν ἅτερος ὡς itidem legitur in exemplari Platonis. v.25. μὴ τοιοῦτον τι ἱσόμοιρα leg. Sic v.29. μᾶλλον ἢ ex Platone scrib. duco.

v.30. ἡ κάθαρσις δι' οὗτο ξυμβαίνει, paulò post sequitur in Platone pag.26.v.20. & τὸ χωρίζειν ὅτι μάλιστα δυοῖν τοῦν σώμασιν τῷ ψυχῇ &c. ut καθ' αὑτὸ interjectum otiosum videri possit.

pag.75.v.2. Illa istis notis [ ] inclusa ex Platone inserenda putavi, ut plena foret sententia. Omissionis causam existimo præbuisse oscitanti scriptori καθ' αὑτὸ præcedens & subsequens. Iudicet æquus & eruditus lector. Sic posteà ubicumque illæ notæ occurrunt, è Platone addita à nobis intellige.

v.12. μόνος οἱ φιλόσοφοι Plato.

v.24. καὶ ἡ σωφροσύνη &c. etsi eodem modo quo hîc citata sunt, habeantur apud Platonem, tamen haud satis scio, num germana sint. fortè alterum, quod non necessario relativo adest, otiosum est.

v.32. ἰδιοπάθειάς itidem apud Plat. est.

pag.76.v.4. μεγίστων κακῶν rectiùs Plato. & v. seq. μείζονων κακῶν. sic v.7. καὶ δίκης ἀνδρεῖον.

v.9. καίτοι ἔλοχόν γε ἦν ἴσως ἡ δειλία in Platone legitur multò rectissimè.

v.12. σώφρονές εἰσι Plato, quod si tamen ἄρα retinendum est, tum σώφρονας ponendum. & v. 13. τὸ καθ' ἓν τὸ geminato articulo ex Plato. & hîc legendum contra articulum τ' omisit Plato v. 24.

v.26. ἐλέγετο πῇ lege ex Platone & v. seq. σωφρονοῦσι, permultum enim differunt, quod in Platone, & quod in nostro est.

v.28. ἀλλαγὴ non est in Platone, minimè tamen otiosa. & v.31. καὶ μείζω ex eodem copulavi.

pag.77.v.5. πῇ δοκεῖ ἢ lege ex eodem Plat.

v.7. Quæ hîc inserui itidem ab scriba meo judicio fuere omissa, occasione φρονήσεως, quod præcedit & sequitur, eóque interjecta non scripserit.

v.22. ἀνοσίῳ καὶ ἀτελεῖ legitur in Plato.

v. 28. Carmen constabit si legatur πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι. Sed de eo Eras. in χιλ. Et hæc hactenus ab Iamblicho ex Platone adducta citantur itidem ab Ioanne Stob. λόγ. β.

pag.78.v.7. ἀλλὰ τύχαι. Hæc rursum Iamblichus sumpsit ex eodem Dialogo, habentúrque pag. 32.v.30.

v.21. καὶ ταυτὰ Plato.

pag.79.v.2. Hîc in nostro exemplari ἄλλα θέα vitiosissimè legebatur, quod vel puer videat. In Platone idē est καλινδεῖται. sed utroque modo legitur hoc verbum.

v.28. ὃς ἀληθὴς φίλος est in Plat.

pag.80.

Pag.80.v.3. In Platone legitur pag.33. v.7. ὅσον ἂν τις.&.v.6.κακῶν. Deinde v.8.καὶ οὐ λοιδόρησε αὐτὸ, ὅτι ἡ ψυχὴ apud eundem legitur, & hic, ut in versione quoque expressi, legendū est.

v.32 σπερομένη ἐμφύσει absque negativa ex Platone legendum judico.

pag.81.v.8 perperam hîc in masculino ἐκεῖνος legebatur, quod in fœmin. ex Platone mutavi. Sic v.13. μεταχειριζομένῳ est in Platone. & v.sequen. παρασκευάζεσθαι.

v.19.ζητῆσαι δεῖν ἕτερος Plato.

v.ultimo ἀλλὰ μὴν τόδε ex eodem dialogo desumpsit Iamblichus. Sunt autem versus finem dialogi pag.43.v.11. atque inde uncis inclusa ut necessaria nostro textui inserui.

pag.82.v.23.ἡ ὑφ' ὧν. Hucusque verba Platonis retulit, quæ sequuntur sunt nostri philosophi.

v.29.ἐκεῖνο τὸ τῆς δικαιοσύνης. Vide Platon.in Phædro, unde noster hæc desumpsisse videtur. Cæterùm tidētur ab sanctissimo Theodoreto παθ. ἑλλην. θεραπ. λόγ. ια. nuperæ edition. pag.158.

pag.83.v.17. Illa quoque planè aurea cum sequentibus nonnullis ab Iamblicho petita sunt ex Oratione Socratis, quæ exstat in Apolog. apud Plat.pag.12.v.13. & deinceps juxta Ioan. Valderi editionem, quæ prodiit anno 34. Basil.

v.25.δὲ ἄλλα τινὸς ἢ τῶν σφόδρα est in Plato. ibidem v.22.

pag.84.v.14. Et hæc cum sequentibus usq; ad finem capitis pene ad verbum ex Theæteto Platonis mutuatus est Iamblichus, atque habentur pag.81.v.16. citantúrque simul ab Clemen. Alexand. στρωμ.1.pag. Florentinę edition. 249.& ab Theodoreto παθ. ἑλλ. λόγ. ultimo pag. 168. & ab Porphyrio lib.1. περὶ ἐμψύχων ἀποχῆς.

v.27.ἢ ἑπτέρως, non est in Platone, & mihi etiā videtur περίλειπτον.

pag.85.v.1. χόες ab nominativo masculini generis χοῦς vel χοεὺς venit. Hoc autem dici λαπάρως χίειν, dubium non est. Iul.Pollux refert inter vinaria pocula lib.10.cap.20. Quid sit exponunt eruditissimè Budæus lib.5.de asse, & Georg. Valla lib.2.de pond.& mens. Epiphanius in lib.de pond.& mens. dicit esse mensuram ξέστου.1. Stanislaus Grsepsius etiam post alios diligenter & eruditè collegit, quodde eo dici possit, in libello de multiplici siclo & talento Hebraico. Latinè ferè reddunt cōgium. Itaque nos quoque olim congios verteramus. Sed videns diversitatem interpretum variorum, cum doctissimo Ficino & Græcum retinui, & fluctus adjicere malui. Est qui in Platone reddat arenas matis, æquè propriè ac nos. Clement. Alexan. interpres Gentianus homo benè doctus cum Ficino retinuit. Zenob. autem Acciaolus Theodoreti interpres, cùm hæc citantur, convertit, quod aquæ poculis constet mare. Hæc indicare volui, ne quis improbior nobis hinc fortè dicam scribat, quod fluctus reddiderimus.

v.9.manuscriptum habet πίπτειν Clemens & Theodoret. πίπτατον, Platonis φέρεται ut cōvenientiùs hic ponere malui.

v.11.καὶ τὰ ἐπιπίπτειν legitur in Platone mendosè, ut opinor, cum nostro autem exemplari consentit Theodo.loco modo indicato, & mox v.13.πάλιν. & v.17.ἄνω βλέπειν.

v.22.τὰ δὲ ἐμπροσθεν est in vulgatis exempl. Plat. & statim ἐκεῖ πόδας non παρὰ leg. ex eodem. ut pag.seq.v.6.

v.27.πλησίον ἀγείλων. & v.29. ὅτι πράττει & ἀλλ' ἐλέγχει ex Platone leg.

v.ult.διάφορον legitur apud Plat.

Pag.86.v.3.ἰδίᾳ τε συγγινόμενον, & statim v.17.pro ἐμμελετήσειας, quod & hic & apud Platonem est, putarem μεμελετήκειας potiùs leg. augmento scilicet μι mutato in περιτὸ ἐμ. nisi quis malit ἐμμεμελετηκέναι potius.

v.25.οἷον τυβώνιον Plato sine articulo, & mox v.29.γέλως non est apud Platonem, etsi judicē necessarium.

pag.87.v.3. Etsi hic locus ad unguem respōdeat verbis Platonis, tamen olim putavi potiùs legendum ὡς σπὸν οὐ ὄφει τύπτειν τὸ τύχον σκεῦος, sicque nonnulli, ut & nos, illum convertunt, & nondum inde abhorreo.

pag.87.v.13. Hic perperam legebatur λαμφθῆναι, nostram lectionem, quæ germana est, ex Platone restitui.

v.27.Ἀμφίλεων nomen ex brevi intervallo bis positum, oscitantem scribam iterum in errorem impulit. Itaque illis propriis inclusa quū illius incuria omissa essent, ex Platone rursum nostræ editioni restituii. Item v.31.πρὸς κύκλος in nostro exemplari prætermissa ex Plat. similiter apposui.

v.ult.ἀπ' αὐτῶν γελᾶν. Ita omnia exemplaria, quæ quidem mihi videre contigit, constanter habent

habent, & interpretes Platoni omnes, quos & ipse sum secutus, vertunt, rident. Interea non est prætereundum grauissimum longè Christianissimi scriptorē Theod. λόγ. α. παθ. ἀλλ. qui est de martyribus, pag. 113. cùm hunc locum citat, legere, ἀπ' αὐτῶ τοῦ Λαοῦ, ab ipso Lao, ut & reddidit doctissimus Accinctus (fortè Λαΐου leg.) ἀλλ' ὁ τύπος, ὃν καὶ ἐν ἄλλοις διεξήλθομεν, quam candidè indico, ἐπέχω. Doctis censuram defero. pag. 88. v. Δεδοίκει insensati reddidi, quod vocabulum etsi à Gallis videri possit tractum, tamen ab illis ante me observatum est, hosce ab Latinis habere. Utitur enim sensati vocabulo aliquoties non postremus Latinitatis scriptor Iulius Firmicus Maternus.

v. 14. ἐκείνου αὐτοῦ legebam, nostram lectionem ex Platone posui.

v. 18. rectius hic nostrum exemplar, quàm vulgaria edita Platonis, quæ hîc εἰς βασιλ. pro ἢ habent.

pag. 89. v. 4. pro ἐναντίως, quod in nostro manuscripto non est, Plato habet ἐναντίως. v. 8. ζωῆς nō est in vulgatis exemplaribus Plat.

v. 18. καὶ ἐξίσου lege ex Platone. & v. 20. quid si ἐπὶ δίκαια unico vocabulo tāēn Platone, quàm hîc ἐπιδίκια, hoc est, ἐπιδικίως legamus?

v. 29. Et hæc cum sequentibus citata ab Theodoreto παθ. ἀλλαχ. Serm. ulti. pag. 168.

pag. 90. v. 18. ἢ τὸν ὁπωσοῦν ἢ ὁπωσοῦν ἀδικοῦντα &c. præclara illa est sententia Platonis & planè divino homine digna. hîc erat hæc figura.

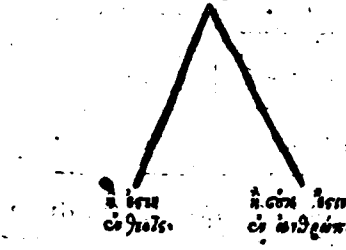

pag. 91. v. 5. ὅτι ὁ λέγει ὅτι γῆς ἄλλας ἄχθη. sic constanter habent omnia, quæ quidem vidi exemplaria Platonis, & sic interpretes, quos & ipse secutus sum, legerunt. sic & Eras. in adagio ἄχθος ἀρούρης. interea etiam, atq; eiiā videndū, an non juxtà Petrei Tiaræ doctissimi hominis conjecturam potiùs legi utrobique debeat, ὅτι οὐκ Ὀλύμπια ἴσα γῆς ἄλλας ἄχθη. Frequenter enim apud illum poëtam cujus dicta oraculi vice habuit Socrates, & seculum prius, obvium est illud, ἄχθος ἀρούρης.

pag. 92. v. 4. Plato communiter hic habet συνόντες, quod tamen leviculum est. Deinde quod sequitur v. 7. ὑπερογκον φρονοῦντες. non est Platonis sed Iamblichi.

v. 24. καὶ &c. Hæc omnia ad verbum, penè ad finem usque capitis, mutuatus est Iamblichus ex principio statim septimi dialogi de Rep. quæ ille dexterrimè, ut omnia, ad suū institutū accōmodavit. Nos inde pleraque in nostro exemplari vitiosè descripta sanavimus.

pag. 93. v. 13. pro simplici compositum παρομοιουμένων in Platone legitur.

pag. 94. v. 2. post τινὸς hîc erat lacuna, quam nullo negotio complere & tollere proclive erat ex Platone, addendo ἔστιν ἄρα μείζων ὁ τὸν, &c. Et v. 5. in nostro manuscript. erat τὸν ὄντα, quod in τὸ παράδειγμα ex Platone mutavi. Sic νομίζειν in nostro codice aberat. Item ἄπερ ἐφεξῆς, ex quibus ἐφεξῆς consequitur in Platone, atque ita legēdum judico.

v. ult. in manuscr. ἐξόπιστον βλέπειν erat, quod ex eodem loco ita mutavi.

pag. 95. v. 4. αὐτὸ λόγῳ tam in nostro, quàm Platone potiùs legendum suspicor.

Sic v. 8. τοῦ μὴ τόπου copula καὶ non est in Platon. codicibus, eámque otiosam habeo. contra ἄρα ἔχει, quod est v. 15. ex Platone adjeci, & v. 19. ἐφ' ἑαυτῶν δὲ ἄν liber manuf.

pag. 96. v. 7. ἀλλὰ αὐτοῦ ὁ τοῦτο, ἀ τάς τε &c. noster manuf. habet, si cui hoc magis placeat.

v. 31. Homericus locus, quem Plato, quemq; hic noster allegant, est ἔθνεα λ.

pag. 97. v. 3. καὶ τότε δὴ habebat noster manu.

v. 19. Platonis exemplar. omnia habent παρέχειν. & quod v. 21. in nostro erat ἔστιν. ex Platon. mutavi in ἴσης, modi enim respondere debebant.

pag. 98. v. 3. Hîc verba Platonis paululum immutata sunt ab nostro Iamblicho, & pro πλεονεξίας, quod v. 5. est, Plato habet πλεονεκτῶν, si quidem hoc annotari meretur.

v. 18. ἀντιλαμβάνεσθαι δὲ καὶ φιλοσοφίας legerim omninò suspicor.

v. 25. Ἐν τοίνυν non malè quidem legitur in nostro manuscri. interim quia Plato subdit statim post illa verba ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, quæ sunt v. 26. ἴδῃ τοίνυν, videndum an non ita quoque scripserit noster Iamblichus.

v. 26. pro πόλει Plato habet πολλῷ. p. 436.

v.41. unde & hæc desumpta sunt, κομίζῃ, & οὐχ ἥκιστα τοῦτο ἐπαγγ.

pag.99.v.1. σφᾶς σὺν ἡμῖν in Plato. est, quod in versione secutus sum.

v.4. ἐκάστου δύναμιν, & v.seq. ἕν ἑκάστῳ, similiter v.8. τὸ φανὸν idem.

v.14 ἔστι τοίνυν Plato. & v.seq. itidem una dictione ἀδικωτάτη, ut rectè legitur infrà v.31.

v.17. in subjunctivo μισοπονηρήσωμεν tam hîc quàm in Platone malim.

pag 100.v.3. ἀκριβῶ τοῦτο nostrũ exemplar. at Plato πάλαι, fortè utrumque τοῦτο πάντα leg. & v.11. τὰς γενέσεως ξυγχυσὶν rectiùs in Platone legitur.

v.19. post ἐξὸν in manuscripto nostro erat lacuna, quam proclive erat tollere ex Platone, cùm inde hæc petita essent.

pag. 101.v.2. ἢ δὲ legebatur in nostro libro manu descripto, quod ita necessariò mutandũ putavi, ut edidimus, quo sententia foret perspicua.

v.7. ἐρεῖς λέγοντος. Hæc cum sequentibus haud tamen ad verbum desumpta sunt ex Gorgia Plat. p.320.v.21.

v.16, ἵνα τοῦτο ἔλθῃ est in Platone, penè Apostolicam vocem videor mihi audire, excepto quod nec peccatum nec peccata tollentem miserit intellexit.

v.23. Quod hic est Σικελὸς, id in Platone est Σικελὸς, perperam, ut opinor. & v.26. τι περὶ τούτου ex Platone inserui, alioquin in nostro non erant.

v.28. pro τῇ ἀνοίᾳ Plato habet τῇ δ' ἀμυήτου, quod præferendum est.

pag.102.v.2. ἀπαλλαγὴν est in Plat. cujus hic verba referuntur. In nostro verò manuscripto erat ἀπαλλαγὴν, cóque puto Platonem & Iamblichum usos.

v.7. ἀθλιώτατος ἂν εἴη, cum Plat. malim.

v.20. pro δὲ δὴ ἀπαλλαγὴν in Plat. legitur ἀλλ' ἢ δ'. & v.seq. sine præpos. ἐπὶ. & in sequentibus nonnihil à Platone variat noster Iamblichus.

pag.103.v.16. ἄρα τοιοῦτον ἐστὶν ὃ λέγω est in Plat.

v.22. ἄτοπον ἄτοπα legitur in Platone, sed in nostro manuscripto est ἄβατον, quod secutus sum in vertendo. Sin autem Platonis lectio retinenda est, vertendum erit, multa quoque effluere necesse est. Et libens fatebor me erasse.

v.25. κακοδαίμων βίον, consulendum adagium apud Erasmum Charadrium imitans. Quid intelligatur puto me satis in versione expressisse. Eustathius κακόδαιμον alicubi τὸν φαυλοδαίμονα esse dicit, ἀπὸ τοῦ κακοδαίμονος atque inde venire κακοδαιμόνιον, v.seq. perperam in nostro codice scriptum erat adverbialiter κακοδαιμόνως, cùm sit particip. præteritum.

pag.104.v.9. contra pro ἀφροσύνῃ, vide an non potiùs legendum sit adverbialiter ἀφρόνως. & mox v.18. ἀφροσύνῃ censeo leg.

v.18. sic ἀπαλλαγὴν Plato. ἀδικίαν, ψυχῆς τόνον esse dixit, quem hic sequitur.

v.21. pro ἀπαλλαγὴν ἀπαλλαγῆς legendum scribendúmque judico.

v.26. ἄτοπος ὁ κίνδυνος, illa usque ad v. 20. p. 106. philosophus noster ex Platonis Gorgia p. 324.v.40. & deinceps desumpsit, ac paululum immutata suo instituto accommodavit.

pag.106.v.13. pro τὴν ἀφροσύνην, quod malè legeb. in nostro, ex Platone σωφροσύνην à me repositum est.

v.25. etsi τὸ ἀνόμῳ hic rectè in flexum locum habere posset, tamen in ὑποτακτικῇ cum Platone malo legere ἄνομος.

pag.106.v.13. ἀλλ' ἄτοπα κινεῖ est in Platone.

pag.107.ab v.1. usque ad 10. hæc figura erat appicta.

σῶμα	ψυχὴ
ὑγίεια, ἰσχύς,	νόμος.
παιδονομικὴ νόσος	ποινὴ καὶ ἀπολογία & ἀδικία.
Συμπλοκή	Ἀγυιά.
τάξις χρηστὴ	κόσμος ἀγαθός.

v.5. καὶ τὸ ἀγαθὸν, ὃν ἐν τῷ αὐτῷ &c. Hæc itidem noster ex Platonico Gorgia sumpsit, dialogo solum mutato in continentem orationem. Habentur autem p.325.v.25. & deinceps.

v.11. ἀγαθοὶ γεγόναμεν, est in Plat. & v.14. ἀλλὰ μὴν δή. Item v.17. ἐκ ὅτου εἰκῇ κάλλιστα, & mox v. 20. ἀπολλύσθω αὐτῷ. τάξει δὲ ἕκαστα τεταγμένα καὶ, absque π. Sic v.27. ἑαυτοῦ, legit Plato.

pag.108.v.7. Oratio in nostro Ecliptica & plena

plena non est. Et puto planè ab Iamblicho asscripta fuisse, quæ imprudens & oscitans scriba deceptus verbo πρότερον bis posito, prætermisit. Itaque addo ex Platone post πρότερον τοῦ πρότερον, ἢ μὴ οὕτω μέλλοντα ἐρεῖτε τὸν πρότερον τοῦ πρότερον, ἕπεσθαι &c. Quibus necessariò receptis Latina quoque supplenda erunt, hoc modo, & qui hominibus, quæ decent, facit, quæ justa sunt, faciet: & diis &c.

v. 20. ὁ δὲ: articulo masculino ex Plat. scrib.

v. 22. ἃ δὲ πρότερα exempl. Plat.

v. ult. ὡς ἴχνη τοῦδε ἕκαστος ἡμῶν. Eraf. hinc Adagium collegit, quantum quis pedibus vadeat.

pag. 109. v. 1. μηδὲν δοκῶ est apud Platonem & v. 4. pro ἰδιώτην in Plat. meo est, ἰδιώτης, fortè ἰδιώτης leg. ut & Aldinum Plat. exemplar habet.

v. 10. ἡμῖν τὰ τῆς πόλεως pro ἡμῖν ex Plat. scrib. Sic v. 15. pro ταῦτα ταύτης Plato habet. Porrò hîc asscripta erat hæc figura.

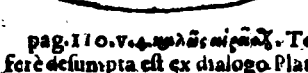

pag. 110. v. 4. πολλῶς αἰφνίδιος. Tota hæc oratio ferè desumpta est ex dialogo Platonis, cui titulus est Menexenus vel Epitaphius. Verùm non nihil illam immutavit Iamblichus.

v. 6. περὶ ἡμᾶς τε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν leg. in Platone p. 369. v. 24. & v. 8. τὰς ἡμετέρας πατέρας, & v. 16. λεγόμενα πάντα, ibidem legitur.

v. 26. Illam sententiam M. Tull. Cicero lib. Offic. 1. sic reddidit, Scientia quæ est remota à justitia, calliditas potiùs, quàm sapientia est appellanda.

p. 111. v. 14. ἅπαν μὲν δὴ τιμᾶν γενναῖον non ἡμᾶς ex Platone omninò leg. Præclarus & planè insignis locus, qui omnibus ad majorum virtutes superādas meritò potiùs debebit addere calcar: quàm ut torpidi & ignavi illas solùm jactitēt. Verùm ut eleganter loco modò citato ex Platonis Lachete ait Cicero, sequi debemus Lacedæmoniorum morem, qui cupiditate vincendi inflammatus erat, maximè omnium in prælio princeps esse volebat, prout quisque animi magnitudine maximè excellebat. Nihil enim turpius est, ut modò dictum, viro se aliquid esse existimanti, quàm seipsum non per se, suarúmque virtutum respectu: sed propter majorum gloriam honorandum præbere.

v. 24. πάλαι γὰρ δή. Et hæc ex eodem loco Platonis, sed paulò inferiùs, nempè v. 31. desumpta sunt.

pag. 112. v. 10. in Platone est, ἢ τὸν ἡμέτερον, pro ἢ τὸν ἐμὸν δή.

v. 16. ἀπὸ μεγαλοψυχίας ἀνὴρ &c. Illa sumsit Iamblichus ex lib. β. νόμων Platon. pag. 522. v. 40.

v. 19. In Platone legitur σμικρὸς ἢ ἀδύνατος ἦν, & v. 20. ἰὼν δ' ἂν ἐς πλουτοῦσαν μεγάλα. Porrò Cinyras Cyprius, & Midas Phryx erant, ambo reges præ divites. Utriusque meminit Eraf. in χιλίων Adagiis Cinyræ opes, &c, Midæ divitiæ.

v. 25. φασὶν ἡμῖν ὁ ποιητής, legitur apud Platonem. Poëtæ porrò hujus nomen exprimit dialogo primo de Legib. Tyrtæum Athenienſem civem. Illius quædam etiam nunc hodie exstant εἰς τὸν πολεμικὸν ἀγῶνα in quo hæc sunt, quæ hîc citantur. Et ipsius carmen est, ἢ θεῖον ἀρετῆς ἐπὶ ἔργοις ἕπεσθαι ἑκάστοις &c. hemistichia sunt ἐσθλὸν φίλον αἱματόεσσαν, & θεῖον Θερσίτειον βορέην.

pag. 113. v. 1. τὰ γὰρ τοιαῦτα πολλῶν. Hæc etiam citantur cum sequentibus ab Theodoreto παθ. ἑλληνικ. λόγ. 5. p. 91. Cæterùm Iamblichus structuram orationis Platonicæ ad suum institutum accommodando paululum immutavit.

v. 8. ἔστι δὲ τὸ κακὸν, vertè potiùs. Adhæc verò etiam tyrannicè omnia, quæ voles, facere, & finem omnis beatitudinis esse, ut quæ omnia, &c.

v. 17. Plato habet τὸ βέλτιστον, & v. 22. ὁμοιοπαθὲς τῷ idem. & v. penult. μὴ ξυμφέροντος ἀνθρ.

pag. 114. v. 5. pro πρὸ χαίρειν πρὸ, alterutrum, prius scilicet suspicor esse debere τὸ.

v. 13. post πᾶς δὲ βίαν verbum aliquod meo judicio abest. Si divinationi locus foret, πειθοῖ vel simile inserendum.

v. 21. pro ἀφροσύνους, vel ἀφροσιώδεις vel potiùs ἀφρονεστέρους leg. statuo.

v. 26. ἀλλὰ μὴν τῷ ἀψύχῳ. De ea re præclarè disseritur apud Plat. πολιτ. 5. statim in principio.

pag. 115. v. 5. φιλοσοφήσωμεν. Et eo vocabulo utitur Plato dialogo 2. de Rep. sub finem. Pulcherrimum verò est quod hîc à Iamblicho dicitur.

v. 8. εἰ μὴ τὸν ἀρετὴν εἰδόσιν planè legendum censeo. nam aliòqui falsa foret sententia. & prorsus menti Iamblichi contraria.

v. 16. Vide an non potiùs legerit ἀφανεστάτως adverbialiter.

pag 116 v.1. Fortè in ἐμπνεῖν non ἐπιπνεῖν legendum. ἐπιπνεῖν, licet in hoc converterim.

v.9. pro ἐγκαλεῖ omninò suspicor παρεγκαλεῖ, ut & converti, leg. hîc erat hoc notatum.

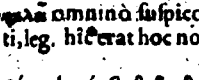

v.20. Oratio partim vincta & copulata. Lego itaque συντεχνῶς καὶ φύσει. Notanda autem hîc series, quam posuit Philosophus noster, α. φύσις. β. ἐπιθυμία. γ. φιλοσοφία. δ. παιδεία. ε. χρόνος. Quibus omnibus in philosophia discenda opus est.

pag. 117. v. 10. Locus vitiosus est. suspicor autem ita legendum esse, οὐδ' ἂν ἡ, ἀνάγκη δεῖ &c. ut v. 13.

pag. 118. v. 20. συνεγγυᾶσθαι τε αὐτῇ legend. judico.

pag. 120. v. 10. τοῦτο γὰρ τὰς τε πόλεις, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τὸ &c. defectiva oratio est, & in fine συνίχειν ἄνευ ποιεῖ, legend. statuo.

v. 23. Et hîc post μᾶλιστα, ἴσως addendum puto.

p. 121. v. 1. συνδιαφέρειν hîc legebatur, malè ut opinor.

v. 3. φοβοῦ μόνος potiùs in præsenti legendū putarem.

v. 14. ἵνως ἂν ὡς fortè rectiùs legetur.

v. 27. διὰ τὴν εἰς φιλοσοφίαν lego vel ἐν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, & mox v. 29. locum mendosum asterisco notavi, & converti ut potui. Postquam edit Latina jam edita essent, cogitavi an non ἀγαθῷ τινὶ φιλοσοφοῦντι, legendum sit, judicet ceruditus lector.

v. ult. ἐπεὶ εἰ μὴ ὑπῆρχον οἱ μὴ, plenè fortasse legendum fuit: sed tamen ne sic quidem locus satis fuerit persanatus. Sunt enim mihi omnia, quæ sequuntur, suspecta. quominus mirum videbitur, si nobis quoque in versione non planè constemus.

pag. 122. v. ult. fuit tempus quo putavi pro ἀνωφελὲς, ἀνωφελὴς potiùs esse legendum. Sed nunc mutata sententia veterem lectionem, ut non omninò improbandam retineo.

pag. 123. v. 24. δὲ εἶπεν ἂν γένοιτο potiùs scrib. puto.

pag. 124. v. 2. post ἀνδρὸς, ἀνωφελὴς verbum omissum fuisse existimo.

v. 9. ἀδιαγίγνωτον in ἀπερινόητον legendum censeo. Sic & v. 10. συμβαίνῃ.

pag. 125. v. 1. ἢ τ', nomen aliquod substantivum hîc omissum videtur. Itaque vel θεὸν vel πλοῦτον addendū statuo, & mox αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ μή. ἢ ἀγαθὸν μὲν οὐκ τὸ σύνεσις legendum itidem suspicor.

v. 5. pro ἀσφαλῆ ἀνεφαλὴς lego. & pro ἀνεπιβούλευτον, quod erat in manuscripto, vel ἀνεπιβουλεύτως vel ἀνεπιβούλευτον, quod in textu posui, leg. Hoc & doctissimus Tiara vidit.

v. 23. ἴσως legendum potiùs suspicor, ut sit relativum ὅσων. Recenset septem utilitates illichus, quæ ex σύνεσις contingunt. Sic contrà septem gravissima incommoda, quæ ex ἀσυνεσία.

pag. 126. v. 9. ἐλαττόνων τι ὑπόπτους lego, quod etsi minutulum sit, tamen notare volui.

v. 10. Hîc in manuscripto legebatur ἀσυμφώνοι, quod ita mutandum esse, ut edidimus, vel pueris manifestum est.

v. 14. vocabulo truncato asteriscum apposui. Cum Tiara & hîc vel ἀπειρήκασιν vel ἐπειρήκασιν scrib. statuo.

v. 19. non ἄσπιλος aut ἄχιλος: sed ἄχολος omninò scribendū judico. porrò illud ἀκαθεκτότερον quod est v. 22. nescio an satiùs sit genuinum.

v. 25. ἀπλοῦν γνῶσιν, elegans vocabulum, cujus simplice utitur sanctior ac certior hoc nostro philosophus, Rom. 2. v. 5. quod Oecumenius interpretatur ἀπλανῆ.

pag. 127. v. 1. ἀναθέσεων rectiùs scribi posse puto, & v. 7. alterutrum συμβαίνῃ ejiciendum est.

v. 15. ἀδιάφθαλτον mihi suspectum est, fortè pro eo, ut ego quidem puto, non malè legas εὐδιαπτάτητον. τῶν πανύγρων ἰμφοβον sine ν legend.

v. 17. pro καὶ συμφέρει, Tiara pia mente. συμφέροντα legere malebat, ego συμφέρειν præfero.

v. 31. pro ἢ μὴ, ἐὰν μὴ legendum esse, neminem puto fore, qui dubitaturus sit.

pag. 129. v. 15. ἢ δοκεῖ ἢ leg. & v. 19. in latino vulgarem & communem ad ejus fectæ vitam, ἤθους scilicet, vel referimus. & mox ἀκριτον vel liberum vero potuisset; genus enim vitæ mixtum intelligitur.

v. ult. pro ἰσίοις ἰσίοις legendum esse ab ἰμφέρω them. nemo non videt. Mendum ex vitiosa natum enunciatione, qua ει, & οι, & υ eodem modo pronunciantur, idque valdè absur-

dè.

dé. Quanquam illud nostrum etiam possit tolerari.

pag. 130. v. 1. ἢ ὁ ἀλλ' πλανήτου σήμου legendū existimo.

v. 13. λαλαθόντας ὃ omninò leg. putō.

v. 17. pro περιπολήσας fortè scribendum περιπεπλόκας. Sed edita lectio nequaquam improbanda.

Pag. 2. τῷ ἐμῷ omninò legendum suspicor, sic & Tiana, & quod sequitur v. 24. ἐμηχανήθη, quod reddidi, excogitata est, symbolica scilicet, philosophia, planè de symbolis accipiēdum est. Sic si minus placet ἀπόκλιτον abstersionem reddere, ut planè non videtur hic congruere, substituatur, expressionem, quasi effigiei cujuspiam. nam ἀπομάσσω idem esse aliquando, quod ἀπομάττω, unde ἀπομαγεῖον venit, Suidas in ἀπομαξάμενος locuples testis est, & post illum etiam ex variis authoribus diligentissimè observavit in suis Commentar. Græc. Linguæ doctissimus Budæus.

v. 32. pro ἀνάγκη, ἀνάγκαι omninò legendum esse, ipse sensus convincit.

pag. 131. v. 9. πρὸς ἄλλους cum Tiana, vel πρὸς ἀλλήλους leg.

v. 13. Vide in vita Pythagoræ pag. 104. v. 7. & ad illa nostras notas.

v. 20. pro ἀκριβεστάτου, ἀκριβεστάτου planè legendum esse statuo. De hisce ἐξαιρετικῆς τῆς περιεργασίας vide quæ habet Cicero in principio lib. 5. de finibus bonō. & malō. itémque quæ doctissimè annotavit in suis Græc. linguæ commentariis Budæus.

v. 25. lego παρεισάκτους, pro ἀποξένους, quos alienos & subreptitios verto. Suidas namque παρεισάκτους ἀλλοτρίους interpretatur: quamobrem παρεισάκτους potiùs, quàm ἀποξένους dicendos collegi, postea tamen etiam pag. 138. v. 16. ἀποξενοῦται utitur, & παρεπιδημοῦντες non παρεισκεκριμένους cum augmento scribendum esse etiam Grammatica nos docet.

v. 27. σύμβολα Clemens Alexandr. memorat, author est Alexandrum quendam in hac Pythagoræ symbola commentaria scripsisse. Sic & Androcydum refert Iamblichus lib. 1. pa. 134. v. 4. Quæ non dubium quin etiā viderit Iamblichus, ut ex illorum hæc sua potuerit concinnavisse. Quemadmodum & Pythagoræ vitam ex Hermippo Ἑρμιππείῳ historico, cujus Josephus contrà Appionem lib. 1. meminit. Pulchrō autem ordine hæc confinxit, quæ venerunt ad numerum omninò XXXIX. penè totidem ex Diogene & Suida aliisque authoribus collegit & interpretatus est Eras. in χιλ. Sed permultum differunt ab hisce Erasmicis. Nam primorū quatuor cum symbolo, quod in ordine quidē est 25. in explicatione verò 4. nemo Veterum meminit. Et rursus Era. quædam cōmemorat, quæ non sunt apud nostrum, verum nos & hujus & illius jucundè fruemur.

pag. 132. v. 9. Nec hoc symbolum cum eo quod sequitur est apud alios. Item symb. IX. & XI. cum XII. & c. Nam quæ deinceps annotanda videbuntur, postea indicabimus.

v. 29. illud λαδίν valdè me torsit & hic & postea. Eras. habet λαδίῳ Suidam secutus. Sed ex Diog. Laertio ἰλαδίῳ legendum esse pronuntio. Est autem ἰλαδία ὑπαγορευτικὸν ἰλαδί, ut ex Athenæo docet Eustath. scribēs in ἀδικον. ζ. ad versum εἰ λαικάζῃ ἰοχεὰ ἴλαος. Itaque scribendum ἰλαδίῳ δίκην μὴ ἀπόκλιτον & vertendū simpliciter oleo sedem, &c.

pag. 133. v. 3. pro παράστρεις, postea in ἀπαλλάξαι est παράτρεφε, quod magis probo.

v. 4. vel χίζῃς legendum, vel χίζῃ Erasmus habet χίζειν.

v. 10. Totum hoc symbolum ita leg. statuo, μηδὲ λύχνῳ μὴ ἐνατενίζῃ, postea perpetam itidem legitur εἰς λύχνα.

v. 12. ἀναπαύου postea legitur, atque ita hic scribendum.

v. 23. pro συνεσθίοντα exilibus συνεσθίοντας vel συνεσθίοντος leg.

v. 26. ἀπαρχόμενον vel ἀπαρχόμενον legendum existimo.

v. 28. pro ἐνυπνίων postea legitur ἐνυπνίου. Suidas & Laertius legunt ἐνυπνίων. putarem tamen ἐνύπνιον scribendum. Verùm de hisce postea plura.

pag. 134. v. 23. Illud ἀμοιβὰς mendosum est, & nihil significans. putavi olim inter scribendum ἀμοιβὰς: at nunc mutata sententia ἀμοιβὰς legendum esse judico. Cogita autem Christiane, quisquis es, & bene rumina hæc quatuor Pythagoræ ethnici hominis aut caplanè symbola sacris operaturus.

pag. 135. v. 12. παίζειν. Idem dixit præclarè profectò Agathō, ut refert Athenæus statim in principio lib. 5. etiam atque etiam cavendum esse, ne τὸ μὴ παίζειν ἔργον ὡς ποιώμεθα. τὸ δ' ἔργον, ὡς παίζειν οὐκ ἀνεκτέον. primum sanè nobis esse debet Deicultus, τὸ δίκαιον τὸ βιωτικὸν;

non contrà.

pag. 136. v. 17. ποτὲ particula vel redundat, vel aliquid desideratur, & leg. μήτε ὑπὸ τ' ἀσέβ. περ.

pag. 137. v. 1. τὰ μεμιγμένα, verbum aliquod conjunctio illa desiderari indicat, fortè ἢ δαίμονα ἢ ἄλλο τὶ θεῖον non malè legetur.

v. 10. ὡς εἰκὸς suspicor legend.

v. 22. πρόσκειται δὲ, μὴ ἀεὶ leg. omninò.

v. 27. ἐξ δὲ ἄψυκτα omnibus modis scribendum judico, ut conveniat cum ἀλαθῆ.

v. 30. ἢν ἀεὶ τ' θεὸν, & mox v. penult. ἐπιτιμῶ otiosam esse puto.

pag. 138. v. 28. τὸ μετέχειν scrib.

v. 25. λεπόφυλλος ὁ δὲς hoc symbolum Clemens, Diog. Laert. & Suidas aliter efferunt. Eras. verò etiam agnoscit. Cæterùm observandum conferri ab Clem. Alexand. στρωμ. 1. & ab Eras. in χιλ. τῆ στενῆ καὶ τριβολωμένη ὁδῷ nostri Salvatoris. Et luculenta planè & tantùm non Christiana est Iamblichi nostri interpretatio, etsi Christum ignorantis.

pag. 139. v. 8. ἐπεχέσας omninò scribendum, & quod supra v. 6. ἰὼν erat, in ἰὰν mutavimus.

v. 12. μαλάνειρον μὴ ἐσθίειν legunt Diog. Laert. & Suid. & vertunt ferè sepiam. Eras. μελανέρον μὴ γεύεσθαι, protulit.

v. 13. Illa verba τὰ μὲν ὧν ἄλλα ἐᾷ αὐτὸ τὸ ἀεὶ συμβόλων ἱερῶν ὄντα εἰς στοιχεῖα ἀναλύειν, non videntur suo loco posita. putarem autem ponenda in fine symboli, post παραδιδόασιν.

pag. 140. v. 21. πλάνη accusandi casu leg. puto, ut referatur ad λόγον. & mox v. 25. ὃ ἐπὶ δὲ ἀπὸ leg. quod posterius etiam viderat Tiara.

v. 26. Illud dictum Heraclitei non invenio in ipsius, quæ exstant, epistolis.

pag. 141. v. 8. τὸν ὀξὺν puto mendosum esse utcumque retinuerim in versione. & videndum an non sit legend. cum Laertio & Suida, ἐκεῖνο μόνον χαίρειν.

v. 11. ἐν μὲν θυμῷ lego cum Tiara ἀγνωμοσύνῃ inserto. prudentia etiam symbolum attendum esse præcipit, non ira.

v. 16. οὐδὲν εἰς τὸ πρόσθεν χαμόθεν, mihi planè suspectum est, nec alium sensum eruere potui, quàm reddidi, qui tantisper tolerandus erit, donec melior proferatur.

v. 19. Etsi illa oratio quoque sit involutior, ut ægrè sensum commodum ex verbis invenire potuerim: tamen hoc manifestè apparet, posterius τὸν ψυχὴν παρλλαγὴν. quod ipsum & Petrus Tiara observaverat.

v. 26. Diog. Laertius hoc symbolum longè aliter exstulit, φορτίον συμπεσόντων ἐκ τοῦ ἀνατιθέναι, & hunc secutus est Erasmus. Suidas utrique verbo negativam apponit. qui rectiùs efferant, aliis excutiendum relinquo.

pag. 142. v. 1. τοιόνδε ἔχον lego.

v. 16. Illud symbolum non reperio apud quemquam veterum. Erasmus inter adagia habet, δίξιον εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδόσιμον. quod fatetur, ut erat valdè ingenuus, se habere ex Suida, qui rursum illud Aristophani transcribit. Verùm ego non dubito, quin Aristophanes hoc à Pythagora vel acceperit, vel ex illius mysteriis saltem promanarit.

v. 27. Nec hoc symbolum adhuc apud quemquam alium repperi. ἐκ Πυθαγορείων, maluissem redditum fuisse de Pythagoricis dogmatibus, uti mox.

pag. 143. v. 8. Ζυγὸν verti jugum, maluissem cum omnibus superioribus ut & in Pythagoræ converti stateram, quanquam Latini etiam jugum nonnunquam pro libra seu statera interpent, tamen propter ambiguitatem vocabuli, stateram præferrem. Hujus symboli interpretatio etiam est apud Clementem, & Diogenem Laert. Eras. hic pauciloquium amat.

v. 24. ἐν τούτοις ἢ φέρε plenè legendum puto. Symbolum variè ab Diog. & Suida effertur, quod & indicavit Eras. sed eòdem recidunt omnia. Iamblich. in hoc maximè differt, quòd causam addat de suillis, & luculentissimam afferat interpretationem.

v. 30. ἐν φιλοσοφίᾳ δαὶ, ἐπιβαλ. planè legendum suspicor.

pag. 144. v. 12. pro ἀμαθίας ἀληθείας legend. esse, certò certius est, non enim philosophia decet ἀμαθίαν, quam à natura habemus: sed τὴν τ' ὄντων ἀλήθειαν.

v. 26. Diog. Suidas & Eras. pro ἴχνος legunt ἀμαξιὰν secuti Hesiodum, quod tamen idem est. Verùm συμβολικώτερον sunt, quæ in ἴχνος habet Iamblichus, & longè Erasmi interpretationi, licet peruditæ, meo judicio, præferenda.

pag. 145. Hoc symbolum quemadmodum legendum putem, suprà in catalogo symbolorum satis superque à me indicatum esse puto, solùm pro ἀπόμαγμα Laert. & Suidas atque ex illis

illis Eraſ. habent ἐμάγγανος, quod autem retinuerim ἀσάλα & verterim faculam ſtudio à me factum, quòd non temerè putem in authoribus pro noſtro arbitratu omnia & mutanda, & noſtra inſulcienda.

v. 26. ἴδια καὶ τὰ copulatè. Cæterùm illud ξυνωρίας nondum didici, quid ſibi velit. Legitur quidem poſtea aliquoties ζωωρίας, quod & hic expreſſi: ſed necdum ita me ſatis quoq; exiſtimo promoviſſe. Neſcio enim quomodo cum oleo quadrant vel ξυνωρία, vel ζωωρία, niſi ad animalitatem, non cantum avium referas.

pag. 146. v. 2. ἀλιπλεγέα. Nec hoc ſymbolum apud alios repperi. Eraſ. ſolum refert inter ſymbola, ἀλιπλεγὲς μὴ ἄπλοιας λιτυεῖ, unde autem habeat non addit. Suſpicor idem eſſe cum hoc, quod tamen illo plenius rectiúſque efferatur.

v. 20. ὕτως ἀδύνατος legebatur, quod neceſſariò & rectè me puto mutaſſe in ὄντως, niſi quis malit cum Tiara ὑ πως legere.

v. 28. Diog. Laertius & Suidas ἐπιχαίτιον μὴ καθεύδειν dicunt. Eraſmus χαίτας μὴ ἐπικαθίζειν. Omnium interpretationes cum hac noſtra diſcrepant.

pag. 147. v. 9. perperam hîc in manuſcriptũ erat ἀσθῆτι & v. 14. ἀθι καὶ μεταβολικὸς legimus cum Copula καὶ, quæ itidem aberat in manuſcripto.

v. 23. pro ἀφῦται, ἀφῦται, vel ut mox v. 28. ἀφύτευ cum Petr. Tiara leg. exiſtimo.

v. 26. pro αἱ κραδίαι olim putavi οἱ κραδίαι ſcribendum. Sed αἰκρεάγρας germanum eſſe puto, de quibus Ariſtoteles de hiſt. Animali. lib. 4. cap. 2.

pag. 148. v. 1. δακτύλιοι ἄπλοι, ſimplices digitos converti, quòd aliud non occurreret vocabulum. Alioqui non ignoro Galeno & medicis τείχας ἄπλας dici rectas ſeu leves, qui aliàs ἀνάπλους iiſdem vocantur, quæ contrariæ ſunt criſpis: ſed an ſimplices cõtrarium ſit incurvis dubito, fortè rectos & leves melius conveniſſet, quàm ſimplices.

v. 15. ἀλλ' ἢ ἔστω potiùs legendum cenſeo. & v. 30. καὶ τὰ αὐτὰ legebatur, quod in καὶ κ' τὰ αὐτὰ, ut editum eſt, viſum fuit mutandum.

v. ult. φιλοσόφου leg. judico.

pag. 149. v. 1. δύναται ἢ. Ecliptica eſt oratio, puto vel addendum ἔστω ποιᾶι, vel ſubintelligendum.

v. 12. κὴ ἔ ἀναγνῶναι ſcribendum in manuſcripto, ut & converto. Interea non diffiteor mihi hîc in vertendo non parum negotii exhibitum, propter hyperbata & orationem valdè implexam. unde ignoſcent lectores, quod diſplicebit.

v. 27. προσοπεσεῖσαι ἢ αὐτὰ τῇ &c. legend. ſuſpicor.

pag. 150. v. 2. D. Laert. & Suidas illud ſic efferunt ὁμαρθίνια χελιδόνια μὴ ἔχειν. Clemens Alex. ῥομφαία χελιδόνια οὐ πέτεται μὴ ἔχειν. propiùs accedens ad hunc noſtrum. Verùm interpretatio Iamblichi magis ſymbolica & magis Pythagorica eſt.

v. 20. Eraſmus addit τινὸς δακτύλου nec unde habeat, dicit, quod noſtrum hîc non agnoſcere videmus. Interea verò utinam interpretamentum hoc divini Philoſophi hodie gurgites & voragines patrimoniorum ſuorum, & helluones abdomini nati, οὐ θεὸς ἡ γαστὴρ, ut ſanctus ille μυστοτόμος inquit poſtquam ſacratiora audire recuſant, ſemper ob oculos haberent.

v. 22. pro ἔλαμεν ἤλαμεν legebatur. Tiara putat ἔλαμεν leg.

pag. 151. v. 11. & 12. ἀμαχήματα & ἀχολήματα carnis dũ audio, penè cœleſtes aliquot voces mihi audire videor.

v. 19. Hoc ſymbolum Diog. & Suidas efferũt & ex illis Eraſ. εἰ δακτυλίῳ εἰκόνα θεοῦ μὴ ἐφέρειν. Sed eodem redit res.

v. 32. ἀλ' ἢ εἰ δακτυλίοις leg. ſuſpicor.

pag. 152. v. 12. Hoc ſymbolum apud nullos alios reperiri, & παρὰ λύχνον mihi videri leg. eſſe, ſuprà ad pag. 133. v. 10. indicavi.

pag. 153. v. 4. Hoc ſymbolum ſuprà in ſymbolorum catalogo eſt ordine XXV. At ab Iãblicho ſymbolo IV. eſt explicatum. Nolui tamẽ hîc quoq; prætermittere, quod in noſtro exẽplo & legeretur, & exegeſin haberet, licet ſuccinctã, tamen aliam, quàm quæ ſuperius tradita eſt.

v. 13. ἀλ' ἢ ἐφύτευε perperam in manuſcrip. legebatur, itaq; mutavi in τὸ ἢ, ſic enim de more novum ſymbolum auſpicaturum loqui ſolitum videmus. Nec hoc eſt apud quenquam alium. Interpretamentum planè dignum philoſopho ſummo.

v. 27. ἀλ' παρὰ τὰ ἄλλα legendum cenſeo, ut referatur ad maſculinum γλάνις, quod præceſſit. Sic & Tiara. & v. 29. ζῶον αὖ ſupple ἄν, θεωτον.

pag. 154. v. 9. Nec hujus ſymboli meminerunt

runt nullialii ex antiquis. Videtur tamen germanum Pythagoræ esse, ut & explicatio gravissimo philosopho est dignissima.

v.19. προγναπάμενος P. Tiara legendum putabat.

pag.155.v. 8. ὁ πολλῷ χρόνῳ lego pro ἀπολλῶ.

v.15. Symbolum illud extulerunt Laertius, Suidas & Erasmus τὰ τράμαλα μὴ συνθεσθαι ἐγκέφαλον vel hoc modo, ἀπεχεσθαι ἐξ οὗτος συνθεμένους τὰ τράμαλα, de quo & Clem. Alexan. loco jam aliquoties indicato.

pag.156. v.17. Symbolum de cerebro non vescendo apud alios quoque non reperitur pulcherrima verò illius hic quoque ἀπαλλαξις cernitur.

pag.157. v.3. κατὰ τὸ τῆ τοῦ Tiara. legeb. autem τὸ τ perperam pro τῆ vel Τ.

v.8. καὶ ἅπαξ μὲν τυπίζειν, μηδὲ ἀφαυίζειν τὸ δι' αὐτοῦ ἔχειν δυνάμενον leg. suspicor. interea manet mihi suspectum τὸ, ἀφαυίζειν. quid si verò pro illo ζαφλωίζειν legas?

v. 12. Quomodò illud symbolum putarim legendum esse suprà ad p. 133. v.26. indicatum est. Cæterum præterundum non est, Erasmum ex D. Laert. & Suida legere & interpretari ἀποφατικῶς & negativè, ἀπονυχίσασθαι καὶ κυρῶς μὴ ἐπιτηδεῖως μηδὲ ἐφίστασθαι, quod noster hic καταφατικῶς & affirmativè, qui rectius judicent docti.

v.14. pro negativo ἀπεκαθέζετο, affirmâter lego συνεκαθέζετο, quod & Tiara vidit.

v.19. ἐπιβάλλῃ vel ἐπιβάλλοις leg. suspicor.

v.30. De hoc Symbolo diximus suprà, an verò ἐρυθῖνος vel ἐρυθρῖνος piscis sit, qui Plinio lib.32. cap.10. vocatur rubellio, an verò ab illo diversus, quod statim idem eodem loco Erythinon subjiciat, cujus non semel etiam aliâs meminit, aliis excutiendum relinquo. Satis autem constat ex interpretatione Iamblichi a rubore nomen habere.

pag.158.v.10. Hoc symbolum Diog. Laert. & Suidas in Pythagoræ symbolis & ex illis Eras. sic efferunt, χύτρης ἐκκρουομένης συγχὴν τὸ τῇ τέφρᾳ. At Clem. Alex. στρωμ. 1. pag. Florentinæ edit. 232. ad hunc modum, τὸ χύτρης ἀφελοῦς λαβεῖν πυρός, τὸ δὲ τῇ σποδῇ τύπον μὴ ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ συγχεῖν. qui propius ad verba Iamblichi accessit.

v.22. Et hoc symbolum cum eo, quod sequitur, apud hunc solum reperitur. Estque verè Pythagoricum, ut appareat, interpretationes planè symbolicæ & allegoricæ, summóque philosopho dignæ sunt. Antè autem in testimoniis adduximus posterius hoc symbolum alibi ab Eustathio summo Homeri interprete quoque inuni.

pag. 159. v.13. πρότομα, quod hic prius legebatur, in πρόμα necessariò cum Tiara mutandum putavimus.

v.18. Hoc symbolum habent & meminerunt plurimi authores. Noster quanto in explicatione brevior & succinctior est: tantò prolixior doctiórque est Erasmus in colligendis iis, quæ de eo sunt apud varios authores scripta & annotata.

v.24. μολόχῃ. Athenæus lib. 2. indifferenter dicit μολόχην & μαλάχην dici. Nec hoc symbolum inventur apud quemquam alium.

v.26. σωτερίπετον. Innuit μολόχῃ esse instar heliotropii, quod & voluit Columella, in Carmine suo de cultu hortorum lib. 10. dum inquit, *& Malache prono sequitur quæ vertice solem.*

v. 30. Quid si pro λάγνιον, λάθρα legas?

pag.160.v.17. Symbolum illud, ἐμψύχων ἀπέχου, etsi non meminerint alii scriptores: tamen merè esse Pythagoricum hinc constare potest, quod Porphyrius & ipse Pythagoricus libros quatuor περὶ ἐμψύχων ἀπαχῆς & scripserit & reliquerit. Alia habet Diog. Suid. & Eras. quæ non sunt apud hunc nostrum, ut contrà multa vidimus apud hunc, quorum ne γρὺ quidem est apud alios. Puto autem Iamblichum sua, ut verè Pythagorica, discrevisse ab nothis, & iis, quæ Pythagoræ tribuebantur. Interea Clem. Alex. lib.2. στρωμ. scriptor omni exceptione major, symbolum Pythagoricum esse ait τὸ ἀπ' ὠῶν μὴ πλεῖν. Et Suidas in Anaximandro meminit Symboli, λαὸν ὀκλίζειν ἄγειν μὴ διδόναι, quæ non inveniuntur in hoc Iamblichi catálogo. ut & quædam sunt apud Diog. Sed hæc nobis sufficere debebunt. Atque hæc, benevole lector, quæ in hosce duos libros inter convertendum observavimus, tecum candidè communicare voluimus. Nec plura potuimus per occupationes & curas mœroréſq; inquibus quotidie fere versamur, & turpes tantum non mortes, quibus afficimur: tum quod unius duntaxat exemplaris, ut aliquoties testatus sum, ope ac subsidio usi simus: nec voluimus quoque, ne notationum nimia congeries lectori nauseam pararet. Quod si autem hæc ipsa cum versione nostra, quod veremur, displicebunt; saltem Græca, quæ ut primi

primi, ita bona fide damus, placeant. Nostra verò tantisper tolerentur, donec ea alii cum authore sexagenario de ponte dejiciant. Nam hanc sortem multos video subiisse, qui superioribus aliquot seculis varios in omni literatura Græcanica authores ad posteros transmiserunt. Cui me eximere nullo modo volo. Iam si hæc grata fore cognovero, equidem reliquos ejusdem authoris libros, quos apud me penè confectos habeo τῶν μαθηματικῶν ἐπιτόμης, καὶ ἀριθμητικῆς εἰσαγωγῆς Νικομάχου, si vita suppetet & otium in literis concesserit Deus ὠφελίμους, publici juris facere non detrectabo. Tuum verò erit, candidissime lector, ea in bonam accipere partem, & si cubi à nobis, ut pluribus aliis intentis & hominibus erratum est, illa comiter emendare. Ac nobis hic castigationum nostrarum finis esto.

Castigationum & notarum IOA. ARC. THEODOR.
in λόγους προτρεπτικοὺς
IAMBLICHI CHALCIDENSIS.

FINIS.

IOAN. ARCER. THEO.

Breves aliquot in superiores hasce epistolas

NOTATIUNCULÆ.

IAMBLICHUS suprà in vita Pythagoræ, Theanus & Myiæ, Pythagoricarum fœminarum honorificè meminit, ideò hasce illarum epistolas subjicere volui, ut in speculo quasi cerni possit, quantoperè illud, quo Pythagoras floruit, seculum sapientiam, atque illam Philosophiæ partem, quæ est de moribus, excoluerit, ut nobilissimæ fœminæ etiam palàm illam profiteri non dubitaverint. Cæterùm Theanus meminit magnus ille Clemens Alexandrinus lib. 1. στρωμάτ. hisce verbis, Θεανὼ, inquit, τὴν Κροτωνιάτιν πρώτην γυναικῶν φιλοσοφῆσαι καὶ ποιήματα γράψαι. Sic & Plutarchus illam semel atque iterum allegat in libello, cui titulus est, γαμικὰ παραγγέλματα. Suidas tres hoc nomine fuisse scribit. primam Pythonactis filiam, Pythagoræ magni uxorem, quæ procrearit Telaugen, Mnesarchum, Myiam & Arignoten, eamque dictam fuisse Creticam Philosopham. Hanc & Iamblichus agnoscit lib. 1. p. 125. v. 12. Alteram Locram lyricam poetriam. Tertiam Metapontinam uxorem Caryſti vel Crotonis, vel Brotini Pythagorei. Quæ ipsa scripserit de Pythagora, de virtute Hippodami Thurii, admonitiones muliebres, & Pythagorica Apophthegmata. Iamblichus lib. 1. de vita Pythagoræ cap. 27. pag. 125. disertè Theanus cujusdam meminit, quæ fuerit sapiens & virtute præstabilis fœmina, uxor Brontini Metapontini. Atque hujus hasce suspicor esse Epistolas (si quidem sint γνήσιαι, & non ab aliquo Christiano illarum studiosiore effictæ) utpote quæ παραγγέλσεις γυναικείας, de quibus dixit Suidas, contineant. Porrò has Theanus, Myiæ, & Melissæ Epistolas primus olim Venetiis edidit Aldus Manutius, & posteà H. Steph. cum; Diogene Laertio, fidelissimi typographi, & iidem viri longè doctissimi. Eas, quales quales sunt, nunc etiam conversas, quod non sciam ab quoquam hactenus fuisse tentatas, dare volui. quod te, humanissime lector, in bonam partem accipere par est.

Omnes verò hæ Epistolæ prorsus ἠθικαί sunt. Prima autem Theanus succinctè & graviter utilissimum tractat argumentum, de liberorum, maximè primæ ætatis educatione. De

qua posteà Plato & Aristoteles copiosè scripserunt. Post omnes verò longè eruditissimum & elegantissimum tractatum reliquit Plutarchus Chæroneus.

pag.164. v.27. πτωμαπίζει, pulchrum verbum ab πτῶμα cadavere, quod ab πίπτω. Vtitur eo etiam Ecclesiasticus & planè divinus scriptor D.Cyrillus aliquoties. Ejus dictum quodpiam citatur ab aliis, in quo hoc verbum usurpat Quod quia elegans est & planè aureum, non pigrabor hîc quoque adducere. οἱ ἐπιχαίροντες inquit, ἐπὶ πτώμασιν ἑτέρων, ἑαυτὸς πτωματίζουσι, hoc est, qui casibus aliorum gaudent, non sunt immunes à ruina, sed cadunt ipsi.

v. 32. βαταλίζειν, de isthoc verbo vide in Proverb. apud Eras. in χιλ. Batalus est.

pag. 165. v. 1. σπαλαλῶντα converti in delicis volutantur. Utitur eo verbo etiam sanctissimus Apostolus 1. Tim. 5. 6. D. Oecumenius interpretatur τρυφῶντα, ἢ ἐν τρυφῇ μόνῃ περισχόντα.

v. 12. περιῤῥησυφᾷ ab ῥᾳσύφω themate id est præstringo venit. Vnde ῥυφάτης, quo usus est magnus ille Synesius in Orat. prima de regno ad Arcadium. Libenter autem Pythagorici tinctorum utebantur vocabulis, uti videre est in Epistola Lysidis, quæ legitur etiam in vita Pythagoræ p. 81. v. 2. ἴσυφαν τὰ βάψιμα. &c.

IN II. EPISTOL.

SECUNDA Epistola est παραμυθητική. Consolatur enim Nicostratam quandam zelotypia, morbo fœminis tantùm non familiari laborantem. Habet autem multas egregias sententias & præclara dicta vereque παραμυθικὰς, non modò γυναικείας, verùm etiam, quæ viris in communi vitæ usu convenire queant.

pag. 166. v. 15. ὕπως αἱ ἀλαφροὶ. Fortè Terentius huc respexit, dum inquit in Andria hunc senarium, Amantium iræ amoris integratio est. Sic enim ibi legendum esse repugnante ipso etiam Donato contendit doctissimus Muretus.

IN EPIST. III.

TERTIA Epistola est περὶ τῆς θεραπευτῆς προσωπίας ὑποθητική, & ipsa multis salubertimis γνώμαις & præceptionibus referta. Nec ea solùm qualia esse debeant famulitia describitur: verùm etiam quales in illa & heros & heras esse conveniat κατ' ἐπιτομὴν sanctè proponitur. Christiani hîc aures arrigant, & audiant, quid hic fœmina Ethnica ab nostrûm unoquoque, qui illis utimur, requirat. Nam & hodie hoc hominum genus penè mancipiorum instar habetur.

pag. 171. v. 23. ὑποπυμαλογραφέμενος. Pulchrũ verbum, quod tamen hactenus equidem apud nullum aliũ repperi, an verò benè expresserim, aliis judicandum relinquo. Simile est ἀροτρεῖν vel ἀρολίζειν apud sanctissimum vatem, in cantico graduum ψαλ. ριθ. quod 72. interpretes reddiderunt. Et Apollinarius etiam in carmine retinuit, ἰσάπτωτον. Quod in Hebræo tamen est, araverunt aratores, & sulcos profundissimos duxerunt, estque meo judicio magis appositum. Nam quod ibi est aratro liras & sulcos ducere, hoc hic flagris & scuticis lineas ducere, & quasi commentarios servorum corporibus ita inscribere, ut turpes & cruentatæ vibices relinquantur.

pag. 172. v. 7. μέτρον δ' ἐπὶ πᾶσι ἄριστον, videatur esse alicujus poetæ hemistichium, & expressit eleganter Horatius lib. 1. Sat. 1.

Est modus in rebus sunt certi denique fines:
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Clem. Alexandrinus Cleobulo dicit tribui lib. 1. στρωμ. μέτρον ἄριστον.

IN MYIAE EPISTOLAM.

MYIÆ Scidæ quoque tres fuerunt. Prima fuit Thespiace Lyrica. Altera Spartiatis, utraque poetria. Tertia Samia, magni Pythagoræ ex Theano conjuge filia. Hanc & Clemens Alexandrinus lib. 4. στρωμάτων agnoscit. Quæ verò ex illis hujusce epistolii author fuerit, si quidem & hæc ex veterrima illa officina prodiit, (jure namque dubitari possit, cùm nullus veterum, quod sciam, ullam harum omnium mentionem fecerit) hactenus, mihi saltem, incertum est. Solum ex nostro Iamblicho omni exceptione majore scriptore, Milonis Crotoniatæ uxorem fuisse assero. Epistola perelegans est, & scripta Doricè, docens quales, & quibus moribus præditas esse conveniat nutrices, quæ necessitate urgente eligendæ erunt.

pag. 173. v. 15. ὑπηρέτης ⊙ ἀ τοιᾶδε σύστασις.

σύστασις

ὄτταις cibatio est propriè, si ita loqui fuissem ausus, ab verbo cibo, quo usus est Columella. Alituræ vocabulum verbo τριφωκὶ τροφὴ ad unguem respondet, quo ex Gelli. lib. 12. cap. 1. & hic & in Pythagora uti malui.

IN MELISSAE EPIST.

DE Melissa nihil dum hactenus repperi, nisi quod Diogenes Laertius in vita Terpādri Melissæ meminit, quæ fuit illius viri conjux. Sed EUstathius accuratissimus Homeri interpres & commentator scribens alibi in Ἰλιαδ. μ. cujusdam Melissæ sapientis fœminæ mentionē facit, quam quidam laudans, inquit, ὡς μυῖθος ῥᾳδίως τὸ τοῦτο γυναικῶν ἂν βεκχύτη κατὰ διάστροφον δ' ὁμιλίαν τε καὶ χειραγωγίαν. Porrò Epistola hæc Doricè itidem scripta, & sapiente fœmina dignissima reputanda est. Agit autem de honesto & vero fœminarum ornatu, haud aliter de eo loquens, ac D. Petrus τοῖς δ' ἀγαθοεργοῦς παρεπιδήμοις scribit, epist. prior. cap. 3. v. 3. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος. &c.

pag. 175. v. 3. ἰερύθημα Hesychio authore est ἡ ῥίζα ἢ λιγυρόν ἐρυθρόδανον. Quod aliàs etiam anchusa dicitur, qua fœminæ præsertim cadaverosæ & deformes facies pingunt, ut coloratiores videantur. EUstathius in Ἰλιαδ. π. scribens ab ἐρεύθω, rubefacio deducit. Suidas interpretatur τὸ χρῶμα, καὶ ἀνθος πρασώπου ἐπιφυόμενον, οἷον οὐδὲ ἐκ λευκοῦ γοητείας τινὰς καὶ ἀβρὸς καὶ εὐθαλὴς τινὸς ὑπὸ δρόσου ἐκφυὲν οἷόν ἐρύθημά τε ἀρρένων καὶ ἀειθάλημα ἄδυτον. Sic Thucydides lib. 2. ἐρύθημα τοῦ πρασώπου, & Synes. παρεῖται ἐρύθημα dixere.

IN PYTHAG. EPIST.

ET hæc epistola olim ab Aldo cum Bruti Romani epistolis, & postea Lutetiæ atque alibi edita fuit. Eam verò Pythagoræ germanā omninò esse suspicor, etsi illius Laertius in vita Pythagoræ non meminerit.

pag. 175. v. 31. λειποδίης Pythagoræ egenus & pauper est, cui tamen nihil ad vitam ducendam defuit, juxta illud Flacci, pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.

LECTORI S.

CUM Bonav. Vulcanius, amicus noster, idemque homo longè doctissimus atque humanissimus intellexisset, me Iamblichi Philosophi editionem adornare, idq; præfixa authoris vita ab EUnapio descripta, misit ad me, ut sunt candida & aperta Musarum janua, suas aliquot in illam castigatiunculas. Verùm cùm hæ tardius, editis scilicet omnibus, venirent, non idcò abjiciendas putavi: sed hic in calce post nostras in ejusdem προτρεπτικὰ castigationes curavi adjiciendas. Maximè quod in utrumque librum suum ἐφόδιον quidam mihi hactenus ἀνώνυμος, (celatur enim ejus nomen) homo benè, uti apparet, doctus, post priorem librum jam omninò quidem absolutum, at in alterum inter excudendum, Commelino, cujus hac sumptibus edebantur, potissimùm authore frustillatim submississet, quæ ipsa etiam lucem videre volui, ne quem sua laude fraudarem.

In IAMBLICHI vitam *ab EUnapio Sardiano scriptam.*

Pag. Commelinianæ editionis 21. v. 10. pro αὐτῆ, αὐτῇ.
v. 22. πθυκι pro πθυτα.
pag. 22. v. 21. τὸ σῶμα ἦν σοι.
pag. 25. v. 2. εἰς ἢ τοῦτο γενοφάντην,
v. 4. ἀπὸ τὰς πρώτους, hoc est, οἱ τῶν πρώτων.
pag. 26. v. 2. συνεχλοῖτο αὐτῷ.
pag. 29. v. 25. pro ἔδωκεν, ἐδώκει ἐπίδωκεν.
v. 26. διακωλῦν.

In IAMBLICHI Pythagoram

diversa lectionis cujusdam annotatio.

Pag.30.v.29.πολλὰ δὲ ξε leg.

pag.33.v.23.pro μνημάτων, μυημάτων leg.

pag.34.v.13. (ἱερώτερον ἢ τὸ ἄλλων ὁρᾶν ἐπίστασθε αὐτὸ, καὶ τοὺς πολλοὺς ἄδακρυν) &c. leg.

v.29.pro ὅπη μὴ, (ὅπου σὺ ἐμὲ λαβὼν βραχύ.)

v.33.ἰῶδιον ὅς π συμβάλλω.

pag.38.v.24.pro συλλαδέκατο anne ἰδιδάξατο?

pag.39.v.9.φιλεπιμελάτως.

v.ult. ἔχει ἄμβακι puto.

pag.42.v.9. λειτυργιῶν leg.

v.10. πεισθέμενον leg.

v.27.Locus mendo carere,nec quicquam deesse videtur. Intelligo χώρων εὐφόρως ἴσχειν, fertilem virorum literis deditorum, ab οἶνος.

pag.43.v.7. servanda vox ἀκουσματικὴν. Nã passim illa apud Iamblichum reperitur, & opponitur τοῖς μαθηματικοῖς.Locum verò integrũ puto hoc sensu: Multi verò eorum, qui ipsum audivere (ἀκουσματικὸς hos vocant) una ejus oratione, quam vix ingressus Italiam primam coram toto populo habuit, permoti,plures,inquam, quàm bis mille homines doctrinæ ejus sese dedidere.

pag.55.v.11. ὑπολαμβάνειν αὐτὸς ἴφη δεῖν leg.

pag.60.v.8.pro ἴσον ἀναγκὴ τίω,ἰσὸν ἀναγκὴ τίω εἰς Ἰταλίαν leg.

pag.62.v.ult. πρὸς ἄνδρα δεδομένω νύμφω, τίω ἢ τέκνα &c.Ita ex 10.histor. Timæi supplẽdus locus,cujus fragm.apud Lacrtium.

pag.66.v.2.συλέλεκτο, pro ἐλέκτρο leg.

pag.67.v.15. προσομιλῶν αὐτὸ τοῖς γνησίοις leg.

v.20.καὶ αὐτὰ τοῖς ὡς ἀληθῶς.

pag.68.v.25.pro ἑαυτῦ, ἑαυτῦ, vel αὐτῦ, nimirum τὸ εἶχον leg.

v.36. τὸν δὲ Μυκήνας σὺν Τρωικοῖς λαφύροις &c. & mox, τότε ἔστιν ὧ παρείμεν ὡς πάνυ, &c.

pag.69.v.32.vocem ἀφυγιασμοὶ retinendam puto, nam ei respondet ψυχικῶν νοσημάτων, & quod sequenti p. v.19.dicitur σωτηρίων φαρμάκων.

pag.70.v.24.vox σωχημάτων retinenda est, utitur simili p. 110. v.30. ἀξιοχημάτων, διαπάθησί τι.

pag.71.v.9.σωτίνιζε & σώφρεσθε.

v.17, συναδίως.

pag.72.v.10.ὡς ἄνθρωπος legend.

pag.73.v.30.ἡ Διὸς Μουσικῆς.

pag.74.v.33.an συνεωσάσῃ τι? hae enim voce alibi aliquoties utitur.

pag.75.v.2.φιλίων legen.idem requirunt præcedentia p.præ.

v.5. φησὶ δὲν &c.v.10. Διοξιομοθετῆσαι.

v.12.Διὸ νομίμως ὑγιὲς, leg.per leges ex æquo & bono, sanóque judicio latas.

v.17.ἅπτ συλλήβδην πάντων πρὸς ἃ ἡ φυσικὴ πίς ἐπιπλοκὴ ἐ κοινότης leg.

v.27.ἐξ ἴσου τῷ αὐτῷ leg.

pag.76.v.5. αἰσχρᾶς ἐπιθυμίας leg.

pag.78.v 5. οἷσπερ ἐκκλησίοις non ἐλκλῆσιν.

pag.85.v.7. ἀναπόδεικλα, leg. evincit id quod sequitur, τὸ ἄνευ λόγων. Vide p.88.89. & 90.

pag.86.v.20.pro ἰδιᾳ χρῆσις,le. ἰδιωτῇ χρῆσις.

pag.87.v.23. Ita distungendum, ἱερὸν γὸ συμβολὴ. ἀγαθὸν οἱ πόνοι, &c.

pag.92.v.23.an ἐπισήθησεν ἀνασργάσατο?

v.33. τὸ ἀγιρθῆτα χρυσὸν vide p.94. v.23.& p.131. v.18.

pag.93.v.3.ἐικάζας pro εἰκίζας legen.

v.25. pro κωθαρμένη, an κωθαρμοὶ?

v.33. τέχνη ἰσορέπτου, ἄγουν τιχικῶς.

pag.94.v.5. ἀλλ' ὡς ἂν ὄντως leg.

v.13.ἐικάζας leg.

v.25. ἅτις ὑπ' αὐτῦ ἀγαθοὶ ὧσι βιβαιοῦν τὸ δόγ.

pag.96.v.11. αὐτοῦ ἐμελέποντ ἐφαίνοντο leg. apparet ex illo quod sequitur v.14. ἐσκότ.

pag.100.v.11. pro κωθαρὰ, κωθαρᾷ leg.

pag.101.v.14. Ἔστο δὲ γίνεσθ.

pag.102.v.7.ἀνυπαιτίωτον.

pag.105.v.16. ἠὐδοκίμαζεί τι καὶ χρῆσθ.

pag.106.v.27. ἀκριῶς διαπιστεραγεῖν.

pag.107.v.20. pro μάχης, μαλάχης leg. De hac enim Columella scribit, *Et malache prono sequitur quæ vertice solem.*

pag.109.v ult. ἐμπλάκτως ἀπιστος.

pag.112.v.10. locus est integer, uti & v.24. & 32.

v.16. συναδίως legen.

pag.113. v.1.Διαγωνίῳ legen.

pag. 115.v.4. λαυθάζειν. Ita dixit p.113.v,10. πρωτοῦζας.

v.8.an τίω ἢ πεῦζιν,i.remissionem ἐπιτάσεως.

Pag. 118. v. 22. ἢ τῷ τὸ θυμέναι leg.

Pag. 119. v. 9. ἐπ μετεμέλοντες ex præcedentibus repetitum delendum est.

v. 17. κ̓ μνημεῖόν τι φῆσαι leg.

v. 29. ἐπιτερψάντων. nimirum τὴν κρίσιν.

pag. 121. v. 5. χρυσίον ἴχνος. ut v. 8.

v. 14. ὑπὸ δ̓ ἡδάτου leg.

pag. 127. v. 9. ἀλφαβιαμῶντας ἁγιδὸν ἅπαντες.

pag. 129. v. 13. δεῖ δ̓ ὁμολογεῖν ὡδὶ δ̓ κυρίᾳ τἀγαθὸν εἶναι. nisi placeat quod pag. 89. v. 23. legitur, δεῖν ὁμολογεῖσθαι καρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἀγαθὸν αὐτεῖν.

v. 25. τ̓ καρὰ τῶν θεῶν εὐρήσεις ἐσί. καὶ ὅμως ὁ τῷ αὐτῷ σχεδιάσεται ἀξίᾳ δόξει εἶναι τῷ ὁμοίᾳ θεὸς εἶναι· τοῖς δ̓ εὐθεῖαι θάτερον τάττων, καὶ θάτερον. Vide seq. pag. v. 26. Ita apud Ciceronem: & dii sunt & divinatio non est.

pag. 130. v. 9. πολλὰ δ̓ καὶ αὐτοὶ πρῶτοι τῶν τοιούτων δὴ τῶν δοκιμώτατον μυθικὸν λαμπρυνόμενοι, ὡς ἐδίν, &c. leg.

pag. 131. v. 1. Leg. ἐπεὶ οὐκ ἐς ἐδὲν ἀναλῶν. Apud Stobæum.

pag. 132. v. 12. οὐκ ἴφη πώ λέξειν.

pag. 133. v. 22. τῆς αὐτῶν, nempè Πυθαγορείων. v. 26. pro ὑπόμεινεν, ὑπίμεινε leg.

pag. 134. v. 11. παρὰ θεῶν.

pag. 136. v. 31. Ἐ κρεῖ. suprà p. 130. v. 12. ΕΪζυτ.

pag. 137. v. 16. Pro ἅπαν δ̓ τὰ τοιαῦτα κοινὰ, λίνα leg. Vide p. 100. v. 13. Vbi ἱματόλινα narrantur. Apuleius certè lanæ vestem ab Orpheo & Pythagora profanatum fuisse narrat. Diog. tamen Laertius id negat.

v. 17. pro ἀκούδας, an ἀκροσθῆς.

pag. 139. v. 12. χαλδαίων, hos enim audiviſſe videre licet p. 149. v. 20.

pag. 141. v. 3. χωρίζειν τὰς ὀδόντας. & v. 25. Locus videtur mutilus. Cur enim ſceptrum Iovis Cypariſſinũ narrent nõ additur. Diog. tale quid dicit ἀπέχεσθαι δ̓ κρέως κυαμείων τε, ἀλλ̓ τὸ τῶ Διὸς σκῆπτρον σύνοψιν πεποιῆσθαι. In Pythagor.

pag. 144. v. 6. pro ἐπλῆσθαι, ἐπίπλειν.

v. 10. ἀλλ̓ τῶ Νέλα προσθίσεις leg.

pag. 146. v. 21. an ὁ Πυθαγόρας δ̓ &c. paulò antè dixit ἀποφοιβάζειν.

pag. 147. v. 14. anne hoc pacto rectiùs haberet? ἢ πάλιν ἐπὶ φιλότιμον, ἰσότης, φιλότης. [ἦπερ πρῶτος Pythagoras, φιλίαν ἰσότητα Laert.] ἢ ἐν τῷ νόμῳ ὀνόματι. [Pythagoram quendam primum Cœlum mundi nomine designasse testatur Laert.] ἢ ἰδίᾳ σὺν τῷ φιλοσοφίᾳ [nimirum ὀνόματι, cujus & ipse nominis primus autor fuit, quod quàm latè patentem includat sapientiam vidend. p. 144. v. 25.] ἢ δ̓ κ̓ σὺν τῷ Στάν, Καινέτων [non jam occurrit quid sibi velit] ἢ τὸ Δαμβιβοαμβόν, [vel ἢ σὺν τῷ Δαμβιβοαμβόν] τίθεάκτους.

pag. 154. v. 11. pro ἐδὲ τοεῖν, leg. ἐδ̓ τοσεῖν, præcessit τοσίζεσθαι ζηεπ.

pag. 155. v. 23. Ita distinguendum, προδεῖναι. τὸ Δαμοσθένη ὡδὶ τῷ ζήτι ὡς ἰσί τι, κ̓ ψεὸς τὸ &c.

pag. 157. v. 26. κ̓ τὰς ἰκέσιας.

v. 29. pro λόγον ἀποδίδοντι, λόγον ἀπαιτοῦντι τῶν. Apparet ex iis, quæ seq. pag. v. 3. & 4. dicuntur.

pag. 160. v. 9 pro ἤκοντα leg. ἴχνεσι.

v. 27. pro Δαμόκριτον an ἀναξῶν an Δαμόξενον?

pag. 161. v. 13. δυσωπόπλους.

v. 31. pro ἀκουσίως, an ἀκουσίᾳ.

pag. 163. v. 30. prava interpunctio tenebras offudit. εὐσεβείας. καὶ τὸ ἐμψύχων ἀπέχεσθαι οὐσιωθέντος, Δαμόκριτον ἄλλα &c.

pag. 164. v. 1. παρὰ φύσιν.

pag. 169. v. 6. anne pro συμβύζασα, συμβεύζασα?

pag. 172. v. 28. pro καικῶς, καλῶς leg.

pag. 175. v. 29. potest & ἰδῶν forsan legi.

pag. 178. v. 17. ἢ ἐγκύπτειν. Propositum id requirit.

v. 22. pro μαντικὸν, anne leg. μαυικὸν. v. 31. μαυικωτέρους facit.

pag. 179. v. 6. pro ἐπιφθόνως, ἐπισήμως.

pag. 180. v. 10. καλόν τι pro καιόν τι.

pag. 183. v. 9. ἀπλακύων.

pag. 185. v. 6. ὡς ἔν ἄϊη, leg.

pag. 186. v. 28. καὶ ὡδὶ τῷ κατά.

pag. 187. v. 6. pro κρατηρῦντ leg. κρατερύντως.

v. 12. κ̓ ἐς Θαυμᾶν.

pag. 190. v. 4. ἀκαλάβλητος ex pag. 170. v. 22.

pag. 192. v. 17. Δαμκατακθέντι & ποικίλως ἐπιτηδειάζοντι.

pag. 195. v. 3. Supplendus locus ex p. 101. v. 14. Ἔτο δ̓ γάνιας ἰέν &c.

v. 29. ἀνιπαιόρθωτον.

v. 31. an ἀρᾶς?

pag. 196. v. 30. ἀνιπόντας.

pag. 199. v. 21. pro ἰφήμιλλα, ἐρήμιλλα.

pag. 207. v. 24. ἀποδιδημικέναι.

pag. 208. v. 30. ὑφάψαντ, ὑφάψαντες nimirum κυλώσιν.

pag.209.v.3. pro τ πολλῶν & v.7. τῶν πολιτῶν legerē τῶν πόλεων, injuriam sibi publicè utilitati operam dantibus illatam vindicari à civitatibus Italiæ & Siciliæ debuisse, meritò judicarunt. Quod quum non fieret, invitos servare noluerunt. Confirmat hanc nostram lectionem, quod pag.123. scribitur, ἐπικράτει ἡ τῶν πόλεων αὐτῶν βούλησις. & quæ nunc est, ferri non potest.

v.26. περιόδου usque ad προβαινόντων aut hîc redundant, aut aliquid post hæc deest.

pag.210.v.23. pro συνεπιλιπεῖν, συνεπλίπτειν leg.

v.28. τὰ δυσεύπλοια καὶ διάπλυκλα, anne, καὶ δυσδιάπλυκλα.

pag.211.v.21. ἐντύγχανον πλοτῶν ἐπισκήψ.

v.25. τὸ οἰκίας leg.

pag.212.v.28. ἐκέκλητο. ut mox p.seq. v.1. ἐγκρούσασθαι.

pag.213.v.13. an παρὰ τὰς ἄλλας?

pag.214.v.10. ὅπως δ' ἄχρι τ πλευσῖδος ἔτη, pro ὅλως ἔτη. ut ita putem vertendum, quo verò in quolibet vitæ suæ momento aliquod ipsius præceptum daret Pythagoras, sub vitæ finem præcepit, ne blasphemiam seu detractionem aut calumniam [in aliquem] proferrent.

pag.216. v.17. Oligarchicum esse Pythagoram inter accusationis capita recensebant, qui accusationem instituerant. ideóque celebibus bellum quasi indixisse. puto hoc dici propter repulsas concubinas p.56.v.22. quod ipsi electionis magistratuum per sortes faciendæ authores primi fuissent. contentiones enim fuerant ὑπὲρ τῶ πάντας πολιτεύειν ἴσης ἀρχῆς.

pa.215. v.7. præterea tyrannidis studium atq; affectationem suorum animis imprimere, hoc ipso, quod sæpius inter adhortationes occinere consueverit, præstare ut quis vel unum solum diem taurus, quàm per totam vitam vacca vel bos existat &c. Locus, ni fallor, integer est varia accusationis capita complectens modo recte distinguatur.

v.21. hoc pacto. ἐπιμελείας: τυραννίδ.

pag.217.v.5. pro ἐὰν leg. ἴσν. ut hic sit sensus: Illis itaque qui sese pro virili neaudirent, [aliósve audirent] prohibuerunt, ut pro se dicant, minimè permittendum esse.

τῆρέσεις Plin.lib.3.cap.10. meminit fluvii circa hæc loca qui Targines.

v.17. Πυθέου, ut p.58.v.26.

v.31. παρὰ τ πόλεως leg.

pag.218.v.5. πρῶτον. An πεμφθέντων? qui ad sententiam hanc ferendam à tribus, quas nominat, urbibus missi erant. Videatur Polyb. lib.2.

v.12. συνεφιλονεικεῖσθαι, & v.seq. ὁ φάσκοντες, requirunt hoc, quæ præcedunt & sequuntur.

pag.219.v.3. μεθόδου. de Methodo dogmaticorum Medicorum hanc vocem accipiendam arbitror.

v.8. Νίνου. Accusatorum Pythagoræ & Pythagoricorum alter hic erat cum Cylone p.215.28. Proverbii fortan sensus, Ninonis calumnias quibus falso petierat Pythagoram deprehendi & mendacii coargui.

pag.220.v.2. ἀφ' π ἐξαιρέσεως, an ἀφ' τὸ ἐξαιρετως?

IN ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΑ.

PAG.1.v.14. pro προμυθίας. leg. προθυμίας. ita pag.3.v.27.

pag.3.v.31. ψυχῇ ζῶντας. hoc sensu, cum anima vivamus, ejus nos virtute seu præstantia rectè vivere, & oculis videntes eorundem etiam præstantia acutum cernimus, dicendum seu fatendum est. Oculi videre, virtus oculi, bene videre. Animæ vivere: virtus animæ, bene vivere. Atque hæc eò tendunt, ut qui τὸ εὖ ζῆν appetit, in quo beatitas est, τὴν τ ψυχῆς ἀρετὴν excolat.

pag.4.v.16. leg. puto. βλαβερὰ μᾶλλον προφῆς μὲν ἀφθονία σώματι, κτήσεως [nimirum ἀφθονία] τῇ τῶν ψυχῶν ἀγαθοφορωτάτης καὶ ἐπισφαλής. Noxia in primis ac periculosa est corpori quidem redundantia ciborum: animo verò non rectè constituto, divitiarum. Nisi illud ἐπισφαλὴς consequ. connectere placeat. quod tamen citra mutationem aliquam vix fieri potest.

v.32. ὁ τοῦτον ἢ τοιαύτης οὐσίας μᾶλλον σπουδαστὸν ἢ φρόνησις. Si vigor sensuum dignus, quem votis omnibus rogemus optemúsque, magis incomparanda prudentia laborandum.

pag.5.v.21. pro eo, quod in versione est, qui optimum reddere studet. Vert. qui optimum fortitus est. nisi ita vertatur τὸ natura condignum nihil dici.

pag.10,v.10. Legen. vel ἀφ' πάντα ὅτι ταῦτα, vel

vel ἀλλὰ πανταχοῦ ἂν εὑρεθείη.

pag. 13. v. 6. post αἰσθάσεως finis orationis. Archytæ, incipit Iamblichi explicatio, πάνυ ἐπιστημονικῶς συντάξαι, &c.

pag. 14. v. 22. Ἕτερόν ἐστιν ἡ ὑλικόν, legend. & quidē τὸ, in. v. f. & v. ult. pag. 13.

pag. 15. v. 18. ἐπὶ πολλὰν, leg. ἐπὶ πολύ aut quid simile.

v. 25. pro ἕν οὐντος leg. ἕν ἰόντος, quemadmodum ὁ τοῖς ἰόντεσι pag. seq. v. 1.

pag. 16. v. 3. πρὸ ὅπερ leg. Hoc officium atq; opus sapientiæ mihi videtur, ad quod [Doricè pro πρὸς ὅ] & conditus & constitutus est homo, atque ad quod instrumenta & facultates varias à Deo accepit.

v. 9. καὶ ζητῆσαι τὰ ὄντα legend.

pag. 19. v. 2. pro σοφίας, an σοφίαι?

v. 17. μόνων ἢ καὶ ἀναγκαίων ἕνεκα. Sapientiam (id est, primam philosophiam, quam Metaphysicen nunc indigitant) scientiam ex omnibus unam esse, quæ nihil (non demonstratum) præsupponat, utpote quæ omnium, quæ sunt, principia inquirat.

pag. 20. v. 25. ἀναλύειν προθυμούμενον leg. vidr.

pag. 22. v. 10. τὰ παρέρμενα. hîc deest ἐμποιοῦσα vel ἀναγόμενα v. 14. μηδὲν ἀναπολλῦσθαι σωματικόν nihil consequens inducentibus demonstrationibus, nullæ minus ἐπιστημονικαί.

pag. 23. v. 4. ἐπὶ ἓν μόνον legen.

v. 14. ἢ ὕλη leg.

pag. 26. v. 21. anne προηγουμένως? pag. 22. v. 28. per vocem ἀφορίζοντας idem dicit.

pag. 27. v. 17. Hic locus ita distinguendus: χωρὶς δὲ πᾶσιν ἐστιν αὐτὸς ἑκάστου, τὰ ἑαυτοῦ, ἃ ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ. Separata hæc tria sunt: ipse quisque, Quod ipsius est, &, Quod ejus, quæ ipsius est, sunt. Ipse quisque est Anima ejus, Ipsius verò, Corpus & quæ corporis sunt, Ejus verò quod ipsius est, res illæ sunt, quas corporis (quod ipsius est) gratia parare solemus. Ac qui, quæ corporis sunt, cognoscit, quæ Ipsius, non Ipsum se cognoscit. Ideóque etiam Medici, quâ tales sunt, nec exercitiorum Magistri seipsos cognoscunt. Qui verò adhuc ex remotiori veluti loco ex iis, Quæ ejus, quod ipsorum est, illa quæ circa corpus sūt, cognoscunt, ut ii, qui ista procurant, Agricolæ, aliique opifices, tantùm sanè abest, ut ipsi se cognoscant, ut nec, Quæ ipsorum sunt cognoscant, atque idcircò etiam artes hæ illiberales esse putantur.

pag. 29. v. 28. in primis autem princeps animæ species, quæ pro Dæmone, (hoc est, natali genio) animique dedit Deus, quæ nos à terra versus illam nostram in cœlo cognationem, subvehit (pro αἴρει leg. αἴρει) utpote quū haudquaquam terrenum: sed cœleste germen simus, hæc, inquam, inprimis excolenda est.

pag. 31. v. 1. proinde quum hæc ita se habeant, cujusllibet officium est corruptas circa generationem in capite suo periodos universi circumlationibus & harmoniis perceptis rursum corrigere, ac Mentem ei, quod Mente intelligitur (pro τὸ νῷ νῦν legen. κατὰ τοὺς μέρος τὸ κατὰ νοῦν) secundū pristinā naturā adsimulare: idq; faciente vitæ, quæ pro præsenti futuróque ævo Deus optimam homini proposuit finem obtinere.

pag. 33. v. 10. ánne leg. τὸ μὴ ἁπλοῦν ἕξεως εἶναι? vel τὸ μὴ ὧν ἁπλοῦς ἕξεως εἶναι. Itémque quod pueris magistri, tanquā magistratus quispiā præficiuntur, nec prius illos suæ ac liberæ potestatis esse velimus, quàm in ipsis veluti in civitate quadam statum Reipubl. constituerimus, ipsíque custodem similem (qualis nempè lex est θεῖος καὶ φρόνιμος) ac Præfectum, qui in ipsis sit (Mentem nempè ipsorum rectè educatam institutámque, qui Deus est cuíque suus Pythagoræ p. 53. v. 31.) dederimus, tumque liberos dimittimus. Quod Xenophon 1. Cyropæd. & Rom. 16. aut 17. ætatis anno faciebant, data ipsis pro prætexta virili & libera toga.

v. 23. an περιάμενον?

pag. 34. v. 2. diligentérque cavens, ne quid in ea (vitæ ac veluti Rei alicujus publi. in se constitutæ,) propter divitiarum abundantiam vel inopiam subvertat: dumque id caveat, ita eum pro virili guber.

pag. 35. v. 13. νοήσεως ὧν καὶ νῦ, deesse puto ὄντως vel χάριν.

v. 20. αἱ δ' ἄλλαι, vel ἄλλως τέλη. Ancillis verò similes reliquæ, quæ propter aliud (quàm ipsam cognitionem, actionem nempe vel opus, cognitioni incumbunt.

v. 23. ἕν δ' ἄλλο, ut v. 19. δ' αὐτὰς & v. 22. τὸ δ' αὐτό. quia id quod liberum est, eo quod non est tale, præstantius est.

pag. 37. v. 5. pro τὸ νῦν ἀσπαστὸν, ἀπλῶς ἀσπαστὸν vel ἁπλῶς ἀσπαστὸν, uti in vita Pythagoræ p. 40. v. 2. locus tamen ne sic quidem integer est.

v. 32. ὁ δὲ ἐκ συγχωρεῖ leg. Atque id solum bonum revera tale est, quod eripi non potest, quod Boni in sese notitiam habere concedunt. τὸ, τοῦτο, nihil in proximo habet quo referatur:

feratur: sed propter istas Enallagas, similiáque alia quædam EOnapium de autore hoc dixisse puto, illum ἰφικάλκοις ὑπὸ δυνάμεσι χάεσσι, hiulca enim subinde ejus oratio est.

pag. 38. v. 19. ἀνθρώποις ἀλλογεῖ. cum hominibus differimus.

pag. 40. v. 3. δυνάμει λαβ. ita mox v. 27.

v. 8. Scientia potiùs est (quàm rerum inordinatarum, atque indefinitarum,) quemadmodũ probus homo potiùs est putãdus quàm pravus.

v. 11. pro ἀλφάβητον leg. ἀλφάβητα.

pag. 41. v. 1. non enim hæc ex numero eorũ, quæ finita sunt, existunt.

v. 28. estne verò regula ulla aut determinatio quæpiam qualem exactius dignoscere queamus, quàm vir prudens est?

pag. 42. v. 19. ἃ μὲν ἀνδραποδώδεις κατῆς ζῆν, ἀλλὰ μὴ τοῦ (non, τὸ, ut legitur) ζῆν ἕ γλίχεσθαι, καὶ ταῖς τ' πολλῶν αὐτ' ἀκολουθεῖν δόξαις, ἀλλὰ μὴ τὰς πολλὰς ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ (nimirum ἀκολουθῆν δόξαις, καὶ τὰ &c.) Annon servile prorsum vitæ quidem te, vitæ verò bonæ (felicis) nequaquam cupidum esse: ac temultorum (vulgi) opinionẽ sequi, ac potiùs ut multi tuã sequantur exigere: vel, quuḿ; multi tuam non dignentur sententiam sequi, te vulgi judicium probare.

v. penult. τὸ γὰρ τ[lego, μὴ] μισθοῦ ἕνεκα (lego παρὰ) τ' ἀνθρώπων γιγνόμενον τοῖς &c. quod enim, licet præmia nulla, ob quæ continuos quis labores sumere velit, ab hominibus iis, qui philosophiæ studiis animum adpellunt, constituta sunt, unde & magnam temporis partem aliis artibus impendere necessum habeant: nihilominus tantula ejus parte, quàm in hujus studio veluti decurrunt, ad exactæ ipsius cognitionis metam perveniant, id verò signum, &c.

pag. 43. v. 11. eos qui in illa versantur, jucundè id facere.

v. 25. distinguendum, ἴδοι δ' ἂν τις τὸ αὐτὸ γνωμότερον λὸ τούτων. τὸ φρονεῖν &c. Intellexerit ex hisce. Sap. & Scientia.

v. 29. distingue ὡς ἀνθρώποις ἄνευ τούτων. χρήσιμόν π &c. sine hisce [prudentia, Scientia] atque ad vitam insuper utilia sunt.

pag. 44. v. 17. in anima quid est, quod ratio est, quod natura præest & de nobis judicat. Est itidem quod sequi & subjici natum est. [pars nempe, quæ Animosa, quanquam voluptuaria dicatur.]

pag. 45. v. 3. ψυχῆς ἢ τὸ (μέρος nempe) λόγον ἔχον, nimirum βέλτιόν ἐστι. in anima verò [hoc est, inter animæ partes] melius est id, quod Rationem habet.

v. 6. distingue σχέπειν. Ἡ τις ποτ' ἂν ἐστὶ τούτου μέρους. Hujus igitur partis virtus, quæcumque illa tandem sit, omnium maximè, tùm omnibus simpliciter, tàm nobis necessariò eligenda est.

v. 26. καὶ κ' λόγον κινοῦν, lego, κ' λόγον καὶ νοῦν πταίειν, vide pag. præc. v. 15.

v. 31. pro ἐμπίφυκός lego συμπίφυκός.

pag. 46. v. 14. Norunt illud propter quod etiã alterum eligendum. melius & magis eligendum est, ut voluptas magis, quàm quæ voluptati: sanitas, quàm quæ salubria sunt. Hæc enim illorum effectiva dicuntur: prudentiæ igitur, quàm præstantissimi eorum, quæ in nobis sunt facultatem dicimus, nihil præferendum: siquidem habitus cum habitu comparandus sit.

pag. 47. v. 11. πλὴν ἐν τῷ leg.

v. 21. ἔπ' ἐν τὸ ἐρᾶν ἀγαπᾶμεν δ' ἑαυτὸ &c. leg. adhæc si amamus visum propter se, &c.

pag. 48. v. 5. ἐν μᾶλλον τοῦτο τῷ φρονεῖν &c. si [veritas] magis inest sapientiæ [quàm opinioni rectæ] magis scilicet appetenda est sapientia quàm recta opinio.

v. 12. ὡς ἂν αἱρεμβῶν τοῦ ζῆν &c. porrò quod vivit ab eo, quod non vivit, sensu discernitur, & hujus præsentia, hujusque facultate vitæ definitur, eóque sublato vivere operæpretium non est, eò quod vita propter sensum eligatur. Ex sensibus autem visus ideò præcellit, quòd is omnium clarissimus existat.

v. 16. quæ per corpus vel corporis ministerio cognoscit.

v. 22. & quia ea cognoscere potest anima, ideò sensum eligimus, &c.

pag. 50. v. 12. Itaque omnes quantulumcũque prudentiæ sensu percipiunt, illiúsve habere gustum possunt, reliqua omnia præ isthac nihili ducunt. Ideoque nullus nostrum, aut ebrius aut puer per omnem esse vitam expeteret.

v. ult. φεύγει γὰρ ἡμᾶς lego. fugit enim, quã nihil in iis cognoscit, tenebras: atque omne quod clarum aut perspicuum non est natura, delectatur luce & claritate.

pag. 52. v. 1. ὑποιθρεῖν αὐτόν. ejúsque hunc sensum esse puto: Quod si quis non omnem vitæ modum ferendum arbitretur [εὐδαιμόνως aut secus] ridiculum etiamnum non &c. Ridiculum in parandis opibus, non tantùm spectare, ut πρὸς τὸ ζῆν μόνον sufficiant, quod eo solùm

ſolùm contenti non ſimus: in parandaverò ſapientia non eo niti, ut τὸ καλῶς ζῆν etiam nobis adſit.

v. 17. παρὰ τὸ μηδὲν ἀνεμβίς (videtur deeſſe ἐρᾶν) δοκεῖ εἶναι &c. Et pulchra quædam nobis eſſe videntur, eo quod exacto viſu deſtituamur. Etenim &c. videbat, in quemnam vel tantillum obtutum defigere ſuſtineret, conſpecta eorum, ex quibus conſtamus & fœditate & malitia.

v. 29. ἀλλὰ διὰ τὸ ἡμέτερον. At propter noſtram, opinor, imbecillitatem & vitæ brevitatem hoc ipſum multum eſſe videtur.

v. 32. leg. καὶ τοῦτο φαίνεται πολύ. Ἰὸς ἂν ὃν ἐς &c. Quis igitur beatum ſeſe putet, dum ad illa reſpicit, ex quibus primò ſtatim omnes in pœnam veluti conſtituti, quemadmodum ii, qui myſteriorum interpretes adfirmant.

pag. 55. v. 1. ἕνεκα τοῦ. Ita mox ſæpiùs.

v. ult. τὰς μόλις ἢ σωτηρίας.

pag. 57. v. 22. ἕνεκα δὲ τοῦ τέλους leg.

pag. 59. v. 23. diſtingue, ἀδιάφθορα ἃ δὲ ἐναντία, ἔνια &c.

pag. 60. v. 1. ἀεὶ δ' ἕτερον leg.

pag. 62. v. 20. ἢ πεφύκασι πεφύκασι, leg. id requirit quod ſequitur v. 31. καὶ πεφύκασι, &c.

pag. 64. v. 1. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἴσα. leg.

v. 20 ἐκφέρειν δυοῖν ὄντοιν, ἢ ἓν θατέρου λειόμενον, ἢ τοῦ ποιεῖν, ἢ τὸ πάσχειν &c. leg.

v. 25 τὸ χεώμενον δὲ τῶν ἐκτυπώμασι &c. leg.

pag. 65. v. 1. pro δὲ ποιεῖ leg. τὰ ποιητικὰ. ita p. 66. v. 1 ſ.

v. 2. ὡς ἔνιοι κατηγορεῖσθαι ἀμφοῖν ὀπαγαθὸν ἐκείνοιν, ὥσπερ τὸ ὠφέλιμον leg. veluti ſalutatem magis quàm ſalubria bonum eſſe dicimus: atque illud quod natura ſua per ſe expetendum, quâ illud, quo tale quid efficitur, nobisve acquiritur. hoc tamen videmus de utriſque prædicari dicive, quod bonum ſit alterutrum, tam nimirum de utilibus, quàm de virtute. virtutem contra hæc diſtingui in præcedentibus videre eſt.

v. 20. verti poſſet hic locus ſic. Nam qui rectè atque exactè re aliqua utitur, id habet, ut illa & ad illud, ad quod producta eſt, & eo modo, quo debet, utatur.

pag. 66. v. 1. hic locus ſic legendus videtur & diſtinguend. ἃ δὲ τὸ ζῆν ἕξει τῷ ζῶν γενέσθαι πάντι ὅπερ ἐστιν· ὅλως ὅτι καὶ ζῆν [non ἐστι] μᾶλλον. Quod ſi cuivis animanti vivere idem quod eſſe exiſtit, manifeſtum etiam eſt prudentem maximè ac præcipuè vivere: idque illo potiſſimùm tempore, quando agit & contemplatur id, quod ex omnibus quæ ſunt, maximè ſcibile aut cognobile exiſtit. [quod maximè ſciri atque cognoſci poteſt, quod nimirum maximè eſt. nam eſſentiæ & cognitionis gradus apud Platonicos mutuo ſibi reſpondent.

v. 19. ὃ τῷ πίνειν, ut v. 15.

pag. 68. v. 5. πάντα leg. ἢ πάντα ταῦτα, gaudeant. vel omnia hæc ſimul.

v. 9. ἀεὶ τὴ ψυχῆς leg. & v. 15. pro ἐμαυτὸν, αὐτὸν, ut pag. præc. v. ult.

pag. 69. v. 20. pro ἴσθι δὴ, ἴσθι δὴ leg. Hęc autem uſque ad pag. 77. v. 32. ex Plat. Phædone deſcripta ſunt.

v. 27. pro ὅτι θανατῶσι καὶ ᾗ, ὅτι θανατῶσι καὶ ᾗ, ex Platone legend.

pag. 70. v. 18. μετέχει αὐτῆ Plato. & antè, οὐκ ὀλίγοις idem.

pag. 71. v. 18. τόπι καλλίστα ex Pla. leg. & v. 22. αὐτὴ καθ' αὑτὸ, ut mox v. 30.

pag. 72. v. 5. ἀλλ' ὃ id requirit v. 8 ὅτῳ, & v. 15. αὐτὴ καθ' αὑτὴν, & v. 31. κινδυνεύει τοι.

pag. 73. v. 19. pro χεφαίρων apud Plat. χειμαίρων.

pag. 74. v. 16. καὶ ὃ ἂν ζῶμεν ὄντως, Plato ὄντως ὡς ἔοικεν, hoc autem dicit propter illa, quę ex Gorgia cap. 17. citata leguntur, ita ut oppoſitum hic menti Platonis irrepſerit. Hanc enim vitam quam vivere nobis videmur ὄντως ſeu revera vitam eſſe paſſim negat.

v. 29. θαμὰ ἃ apud Plat. & παθαίρεσις ἃ τοῦτο non τούτῳ.

pag. 75. pro μόνιμα, μόνοι, Plat. & v. ult. pro ἀνδρείαν, ἀνδρείων.

pag. 76. v. 7. pro δίκαι, δίκης leg. & v. 9. pro ἄλογόν τι apud Platonem ἄτοπον, et hoc dicendum ſuſceperat v. 1. hujus pag.

v. 25. ὃ τῶν δὲ ἀλόγων τρόπον leg. & v. ult. vide nd. num legi debeat ἢ ἀνθρώπου. Ita enim apud Plat. legitur, atque ita deinde ſæpè loquitur.

pag. 77. v. 5. ἢ καὶ ἀνδρὸς. ex Plat. leg. & v. 18. καὶ καθαρμὸς πᾶς, Ita apud Plat. ſed pendet à præcedenti ἔοικε. Itaque quum illud in præcedentibus mutaris in ἔοικε, & hic leg. καθαρμὸς πᾶς ἐστι.

pag. 78. v. 4. hæc rurſum ex Phædone poſt multa de animarum immortalitate interjecta.

v. 12. ἔντοσθεν θεοῦ Plato.

pag. 79. v. 11. ἀφ' ἕτερα Plato.

v. 21. αὐτὴ καθ' & v. 23. comma poſt ἄλλο, & v. 25. αὐτὴ ἐρᾷ.

pag. 80. v. ἢ καὶ ὁ λογίζεται.

v.11. ἐπὶ τῷ καὶ &c. v.13. ὀνομάσ.

v.32. τὸ μὲ, delendum ex Platone.

pag.81. Hactenus Plato. tandem multis interjectis apud Plat. quæ sunt apud Iambli. vers.32. annectuntur.

v.31. pro ὄντων, ὄντως leg.

pag. 83. v. 5. κόσμον apud Plat. τὰς κόζμους. Intelligit autem non mundi fabricam, sed τὸ κολλωπισμὸν τοῦ ζώματος uti appellat 70. v.15.

pag.84. v. 28. τὶ τῷ καλὸν leg. & præced. v. ἢ ἐπῆρεν apud Plat. non sunt, & sunt sanè superflua.

v.30. αὐτὸ λίλαθεν leg.

pag.85. v.11. pro τὸ ἐπιτρέψαι, Plato ἐπιτρεψθῆν. & v.22. pro ἐκωθῆν leg. ἐμπερωθῆν ex Platonis Theæteto unde hæc usque ad v.23. p.92. & v.29. ὅτι πρέπει leg.

pag.86. v.4. ἑκάστῳ pro ἑκατῷ leg.

v.25. οἷον ζυῶντιν ἢ &c. leg. & v.30. εἰκότων ζῶον.

pag.87. v.13. pro πλευσίας, πλουσίας. v.30. ὅτι ἢ ὁ ἀπ' Ἀ. μφ.

pag.88. v.7. καὶ ὃν ἐπάρχοις leg. v.18. ἐκ βασιλείας ἐξεῖ. v.23. κατὰ ζοῦ αὐτοῦ, τὸ ἢ λάπφυγᾶν. ἐξελκόντων τοῦτον ὅταν αὖ δέῃ leg.

pag.89. v.6. τ' ζώης. Hæc desunt apud Plat.

v.18. pro ὀξὺ λέγεται, ὀξέως λέγεται.

pag.95. v.4. ὃν ἐπιθυμεῖ λάπφῦ leg. v.10. pro δωσόμεθα, δώσομεν. Ex initio 7. de Rep. Plat. ex quo totum hoc caput.

v.21. ἀφοσιόμενοι leg.

pag.98 v.3. ἐχ ἁμαρτάνῃ σε ex Plat. v.6. πλευταῖα leg.

pag.99. v.1. σφεῖς σοφίαν leg. ex Plat. v.5. ἐπιτιμᾶσθ.

v.21. οἴ' ἴδει τοῦτο leg.

pag.101. v.7. Hæc ex Gorgia Plat. sunt.

pag.103. v.21. πολὺ ἀπόγνα καὶ τὸ ἀκιόν.

pag.104. v.18. ἀφόρητον. Quid si ἀφόρητον? sunt enim vitia πολύπονα, ut loquitur Aristox. Pythagor. cur autem ipsis vitiosis ἀφόρητα sint, dici vix potest. v. 21. Mendum videtur.

pag.105. v. ult. ἀνθρώπῳ. v. 20. καὶ τὸ κόζμιον.

pag.110. v.16. λεπόμφα ἄπωτα leg.

pag.114. v.5. ἐκ τὸ χαίρειν τοῦ φιλοζ. v.21. ἀφομοιώσῃ τοῦ ἡγεμονικοῦ.

pag.115. v.8. τῷ ἀγαθῷ, videtur deesse negativa οὐκ ἐδότας.

v.16. μὴ τῷ προσήκοντι, & pro ἐπιτιμημένῳ anne ἐπιτιμέμφῳ?

v.19. pro ἀταξίαν, ἀναξίαν leg. Hoc autem nullus rectè dignoverit, nisi cui ὀφφικii ratio in quibuslibet actionibus exactè constat, ac quoquilibet hominum dignus aut indignus sit. rectè scit, quique mores ac naturas singulorum discernere novit, ac animæ facultates, atque ad hæc omnia congruentes rationes percepit.

v.29. ἐκ ἐβλαβ. anne ἐκ βλαβερώτατα τοῦ θεοῦ &c.

pag.117. v.11. pro ἐπιχειρεῖ, leg. puto ἐπιχαιρεῖ.

pag.118. v.1. Anne ἂν ἀσκηθῇ ἐ ἀρετὴ? &c.

pag.120. v.31. Anne leg. ὅτι ταυτὸ ἡ ζωὴ ἐστιν, ὅπερ ἡ ψυχή. Hunc enim seq. requirunt, Et ita ferè loquitur p.66. v.1.

pag.121. v.27. ἐπεὶ φιλοσοφίαν leg. v.30. pro ἐφίεται, ἀφίεται. Id enim verbum genitivi nō ἐφίε. requirunt.

pag.122. v.1. anne, ἐν μὴ ὑπάρχῃ μὴ ὑπ'. & v.5. ὑπάρχῃ τοῦ βίου, &c.

pag.126. v.6. καὶ τὸ καλὸ μὴ videtur leg. Hoc requirere videtur, quod v. 10. dicitur, ἐκ τοῦτο ἀνομοῦσι.

v.14. Anne ἐπιτηδεύματα τῶν ζώη. &c. leg?

v.19. ἄσχολοι πρὸς &c leg. Hoc enim opponit ei, quod p. præced.

v.15. χρόν ὃς τὰ ἔργα ἐργαζόμενοι.

v.26. pro κινοῦν leg. κρατοῦντων. Contrarium hoc ei, quod p.124. v.28. scriptum est, κρατὰ τὰ χρήματα.

pag.127. v.10. δ' ἄπαις leg.

pag.128. v.31. ἐν μὴ ἐκ νόμου leg.

pag.131. v.12. ἀλλαττυξεις leg. Ita enim legitur lib.1. p.104. v.6.

pag.135. v.9. τοῖς ἀνθρώποις, leg. cum Brasicano ἀνθρωπίνοις.

pag.137. v.27. pro ἀλλὰ ψυχα leg. ἀλλὰ ψυχα. id requirunt, quæ annectuntur præcedunt que.

pag.140. v.26. vertendum videtur, cum ira pugnare graveest. quodcunque enim vult vel ipsa vita redimit. Hunc sensum videntur seq. requirere.

pag.140. v. 28. ἀνίστη leg. Plutarch. Char. paulo clariùs erat, ὅτι γὰρ ἂν θέλῃ [sic enim leg. non ut est in editione H. Steph. θέλῃς] ψυχῆς ἀνιέται lib. ἐξεῖ ἀσχημ.

pag.145. v.14. Δαιδάλῳ legisse Iamblich. ex toto loco apparet, & καθαρείαν ritus ignem requirebāt. Itaque δαίδαλα seu faculam Vulcano ἀλλὰ τὸ ἐνέζαπτον sacram cum sulphure aliisque adhibebant, ut latius apud Eustath. in fine Odyss. videre est. Ac proinde cùm mendosum secutus codicem

codicem Eraſm. in quo ſcriptum λαθὼν (quod pro λανθάνω accepiſſe videtur) verterit, Oleo ne abſit. Iſtam quidem interpretationem minime probandam apparet.

v.27. τὰς δ' ζωοδότας leg. Sic enim loquitur p. 146. v. ult. hancque vocem p. 145. v. 10. aliaſimili voce interpretatur βοσκηματώδεις, quod hîc ζωώδεις, appellans.

pag. 146. v. 5. Quod hîc σωματοειδῆ, id pag 160. v. 14. πυξάνου, πλαθωτοειδῆ videtur vocare.

pag. 147. v. 8. καὶ ἡ ψυχὴ μεθ' ἁρμονίας, Anne ὅσον ψυχικὴ quaſi dicat, quum corpus & illud animæ, quod corporeum magis eſt, Chœnici idcircò comparetur, quod quemadmodum Chœnici frumentum, itidem alimenta hujus neceſſitate inſtar modii cujuſdam dimetiamur, Pythagoram hoc ſymbolo monere voluiſſe in corporis cura non eſſe conſenescendum, ad quod verè homo in homine eſt, enutriendum excolendumque, id eſt, philoſophandum eſſe.

v. 26. pro κεφάγας leg. κεφάλας. Nam κεφάλοι & κεφάλαι ſpecies quædam ſquillarum ſunt Ariſtot. 4. de hiſtor. animal. C. 2. Vide Geſnerũ de piſcibus cap. de ſquillis. verte, Niſi quis eas inverſas reſupinet. Nobis verò quum manus à natura adaptatæ ac corpori veluti appenſæ ſint, ut per eas & demus & accipiamus id quod communicationis ratio exigit.

v. ult. τὸ κοινωνικὸν leg. puto. nam λόγον ne προφορικὸν quidem, multo minus ἀναίσθητον per manus dare aut accipere rectè dici poſſumus.

pag. 148. v. 7. κοινωνητὸν, & v. 9. τοῦτο leg. v. 28. ὁ ἡ χίσις, quemadmodum quod ſequitur δογματιστὰς.

pag. 149. v. 10. ὃ δ' ἂν δοκῶσιν ἡ λίμνη, ἐξ αὐτῆς ποικιλώτατα ἐπιχέουσι, leg. puto.

v. 12. ἢ διὰ τῶν ἀζωμάτων &c. leg. & v. 28. τῶν ἀζωμάτων ὑσσίνα, refugimus. Ipſi verò rerum corpore deſtitutarum ſubſtantiæ nos adjungamus ac familiares veluti reddamus, quæ nunquam non ſui ſimilis exiſtit, propter eam, quæ ipſis à natura adeſt, veritatem atque immutabilitatem.

pag. 150. v. 8. pro συνιχῶς, συνιχῶς nimirum προσεχῶς leg.

v. 13. lego τῇ ἐγκρωῒς ſocordiæ ac intercisiónis temporum hirundinem, quod anni hæc parte aliqua nobis &c.

v. 24. πιθανώτερον ὁ δακτύλιος ἴδιον ἔχει τὸ μὴ &c. leg.

pag. 151. v. 5. pro ἑαυτὸν leg. αὐτὴν nimirum ψυχὴν, ad remotiorem aliquam vocem relativum referre Iamblicho ratum non eſt.

pag. 152. v. 12. leg. ex pag. 133. v. 10. παρὰ λόγον μὲν &c. leg. & ita legit Braſſicanus.

v. 15. alterutrum μὲ delendum.

pag. 153. v. 8. pro ἀ σὺν leg. δ' ἀ σὺν ἀνισάσῃς σὺν &c. Ita Braſſicanus vide ſymb. 4. pag. 136.

pag. 154. v. 29. ἀλλ' ἐπὶ θυσίας, vel ἐπὶ τὰς θυσίας, ἃ ἢ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ παρειλήφοντας &c. leg. ſed ad ſacrificia, quamvis alio tempore illos ſis relicturus advocato &c. Mutilum hoc ſymbolum vel potiùs ejus interpretationem deſcripſit Braſſicanus.

pag. 157. v. 8. pro συνίχῃ lege συνιχεῖ, idque ni fallor, requirit τὸ μὴ ἀφωνίζειν.

v. 14. ἀκαταφρόνητα, rectè legit interpres εὐκαταφρόνητα, nam illam lectionem requirit ἀντιθετικὸν, ἀμάθειαν.

pag. 158. v. 12. pro ἀσπίς, ὄφις leg. ζωμάτ. leg.

pag. 159. v. 30. pro ἔρως, καὶ ἔστι leg. quam lectionem requirunt, quæ ſequuntur, μᾶλλον ἐπιστασιῶν τοῦτο, &c.

pag. 160. θαυμάζωσι δ' αὐτὸν &c. leg.

pag. 174. v. 28. pro ἃ φασὶ leg. ἀλλ' φασὶ, ita enim mox pag ſeq. v. 4.

Omissa in vitam Pythagoræ.

pag.68.de vita Pythagoræ v.36.Locus hic ex Cyrillo in Iulianum, 6.iam quo idiomate &c. emendari posset,si quidem is Græcè non mendosus haberetur. Citat autem hunc locum ex Porphyrio de vita Pythagor.quod μνημονικὸν σφάλμα esse puto.

pag.126.v.35.pro Νέστου πόπ &c.lego Νέαθου πόπι τῷ πόλεμῳ &c. Nestus enim Thessaliæ flumen est: Neæthus autem & Æsarus ad Crotonem Strabo 6.& Plinius Cyrillus 3, in Iulianum Causum dicit. Et sanè circa hæc loca Casuentum flumen Plin.

124.ibid.v.9. Hic depictam habent notæ triangulum ἰσόπλευρον, atqui non æquilatero, quæ Pythagoram hic dixisse narrat Iamblich;sed rectangulo conveniunt,quale & requirunt adscriptæ lateribus numerorum notæ γ. δ. Hypotenusa trianguli recti quinque, & altero latere 3. partium datis reliqua latera 4. petita esse apparet ex propos.47. Euclid.1.Elementor.

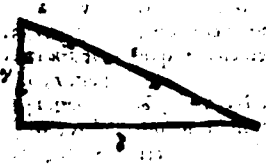

ERRATA SIC EMENDANDA.

P.3.v.11. εἰκεισωτὸμ. p.5.v.1. σχαιπκῦ. 6.2. nequaquam opponens. 9.12. ἴχνητες.v.16.φεύγειν. 12.29.diversissimus. 17.21.τοῦ ἴλαω. 26.1.talis. 29.12. διόπλως. v.32. αἴρει. 30.13. μὴ. 36.3. μιάτρεμ. 24.πυθαγορᾶς. 38.8. λεπλοῦντα. 45.3 τὸ λόγον ἔχον. 46.14. βέλπιον ἐσι. 50.29. φευδεύδε. 56.23.πυθαγορεῖς. 61.9.Et quidem multò magis illis. 69.20. ἴδι. & 22. τυγχάνειν. 70.25. πρωτοπλας. & 27. ὄνομᾶν. 77.10. χαλκοῦμα. & 19. Et qui constituerunt. 79.14. ὤτων. & in Latino,aures: non,res quæ sunt. 81.31.ὅπλως. 84.5. παρασκευασμῶν. & 10. λὸν βίν. 87.5.μυρία. & 13.πλαῖτες. 94.24.attollere. 105.v.ult.ἀνθρώπω. 106.3. πτῶντα. & 8.ἰμπίπλασι. & 20. τὸ κόσμιον. 111.28.comparavit. 114.26.ἀψυδέσιν. 119.27.πλησίον. 122.5.ὑπάρχῃ. 126.5.leviores. 127.10. δ' ὥσπερ. 129.2.vetat. 131 12. λεπλίξεις. 136. 28.augustum. 137.24. δοκύντων. 140.5. quam cùm ursè. & 14.ipsorum sermonem. & v. ult.linguæ. 141.23.πιζειν. 142.11.pigrum excusans & expell. 144.6.μεδάσαις. 147.4.dele ei, post dedito. & 18. consuefaciens. 158.12.ὅπερ ἴσι. 165.20.deliciis. 174.28. ὑπόμενος. 175.31.Sicula. *In notis*, p.26. col.1.21. κίνησιν ἢ αὖ τῶν. 27. col. 2.36.14. μεῖζ &c. 31. c.2.30 lege. & 31.μὴ μείζω. 32. col.2, l 1.quot aquæ. 39.col.1.34. Sed αἰχμάγ. 45.c.1.32. profanatam.

INDEX

rerum & verborum copioſiſsimus

in hoſce duos lib. IAMBLICHI CHALCIDENSIS de vita PYTHAGORÆ *& protrepticis orationibus.*

A

Ab animalibus abſtinendum eſſe lib. 2. pag. 160. v. 17.

Abaris Scytha Hyperboreus imperitus rerum Græcanicarum 1. 92. 14. ut doctus à Pythagora ibid. v. 20.

Abaris ſacerdos Apollinis apud Hyperboreos 1. 92. 30. & 127. 17.

Abaris ſacra è Græcia in patriam avertit 1. 92. 33. aurum otioſum Deo reponit ibidem & 131. 19.

Abaris Pythagoram Deo ſuo ſimilem fecit 1. 93. 3. dat ſagittam Pythagoræ ibidem 10. & 127. 16. & 131. 29.

Abaris manet in templis ſine cibo & potu 131. 31.

Abaris Hyperboreus multa præclara facinora edit 1. 127. v. ult.

Abaris Æthrobates dictus 1. 128. 7. peſtem prædixit 131. 19. Lacedæmoniorum muros purgat, ut nunquam poſtea laborarint ibidem 131. 25.

Abaridis hiſtoria multa fabuloſa continet 1. 130. 5.

Abaris tractabat conſueta ſacra 1. 136. 5.

Abaris vir ſapiens 183. 23.

Abſona & abſurda expetunt pueri viri & fœminæ &c. 1. 198. 8.

Abſtinendum iis, quæ nigram caudam habent, 2. 139. ſymb. 6.

Abſtinentiæ tempus Pythagoreis præfinitum 1. 107. 10.

Abſtinentia vini præcipitur 1. 165. 15.

Abſtinentia ab animalibus & cibis nonnullis 1. 190. 18.

Acetarium vas removendum 2. 141. 9.

Acolaſtus σώφρων contrarius 2. 108. 27.

Ἀκουσματικοὶ qui 184. 31. & 85. 7.

Ἀκουσματικοὶ auditores 1. 43. 7.

Ἀκούσματα multa habere prudentiæ argumentum 185. 15.

Ἀκρασία & σύνεσις non poſſunt in eodem eſſe 1. 180. 2.

Ἀκουσματικὰ quæ 2. 134. 21.

Acutè videre & audire bonum 2. 113. 6.

Adamantinus qui leges ex hominibus tollit 2. 128. 18.

Adamantinus & ferreus homo 2. 123. 16.

Adoleſcentiæ bona inſtitutio tradenda virili ætati 1. 173. ult.

Adoleſcentia vitiorum ſentina pueritiæ & virilis ætatis 1. 174. 13.

Adoleſcentia maximæ curæ indiget 1. 174. v. ult.

Adverſarii pugiles ſuos non lædere, ſed vincere cupiunt, 1. 57. 25.

Adulatione ut reilliberali abſtinebant Pythagorei 1. 191. 6.

Adulterina & inceſtuoſa amputanda eſſe 1. 180. 15.

Ægri convaleſcunt ſine cognitione cauſæ quare faciendum 1. 90. 25.

Ægyptii & Chaldæi de literis Pythagoram docent 1. 144. 20.

Ægyptii ſacerdotes præceptores Pythagoræ 1. 139. 11.

Ægyptiorum interpretes doctiſſimi 1. 144. 13.

Ænigmatica omnia Pythagorica eſſe 1. 206. 30.

Æolica lingua colores habet accētus, 1. 205. 1.

Æolica lingua ab Æolo, poſt Doricam vetuſtiſſima 1. 203. 30.

Æqualitas juſtitiæ principium 1. 151. 12.

Æra temperatum quærebant Pythagorei 1. 97. 17.

Ætate minimus legebat 1. 99. 26.

Ætatum diſtincta ſed omnium ſimilis eſſe debet cura 1. 173. 25.

Æternorum peritos reddit philoſophia 2. 4. 31.

Affectiones humanæ in infinitum eunt 1. 177. 25.

Agmen 30. virorum in inſidiis ab Dionyſio collocatum 1. 166. 5.

Agni & recens nata non immolanda Pythagoræ 1. 138. 3.

Alcæi vitam Pythagoras hæreditate accepit 1. 153. 1.

Alcæus Lacedæmone ſapientiæ ſtudio inſignis obiit 1. 153. 5.

Alcmæon discipulus Pythagoræ 1. 103.16.
Aleiptici libri alius cujusdā Pythagoræ 1.40.15.
Alterum jactus quis, 1.98.14.
Ambrosia & nectar philosophiæ speculationes 2.4,25.
Ambulationes ut instituerint Pythagorei 1. 98.26.
Amentiæ simile omnem existimationem & opinionem spernere 1.173 2.
Ameria fugienda 1.47.14.
Amicitia communis & privata erga quosque exercenda 1. 75.3.
Amici nunquam inimici, & hi ut subitò amici fiant 1.51.12.
Amicitiam vacare debere pugnis & certaminibus 1.100.v.ult.&.101.tota,& 194.22.
Amicorum omnia communia 1.94.27.
Amicitias externas morosè admittebant Pythagorici 1.169.16.
Amici Pythagoræ malebant mori,quàm ab illius scitis discedere 1.189.5.
Amicitia universalis Pythagoricorum 1.193.15. usque ad v.12. pag.sequent.
Amicitiam non esse temerè contrahendam 1. 196.14.
Amicitia exercita erga ignotos à Pythagoreis 1.199.6.
Amicitiæ bona in animo omnia 1.201. v.pen.
Amici ut numen colendi, reliqui habendi ut pecudes 1.216.5.
Amicos quos vocemus 2.51.13.
Ἀναρχίας non esse gravius majusve malum 1. 156.25.
Anaxagoræ dictum mentem nostram Deum esse 2.54.1.
Anaxagoras vivebat ut cœlestia contemplaretur 2. 57.17.
Anaximander Physicus cum quo Pythagoras 1.31,18.
Ancæus quis 1.26.26. Coloniam deduxit 27. 15.
Anchitus ab furioso juvene occidēdus per Empedoclem liberatur, hic à furore, ille à cæde 1.110,4.
Anchitus discipulus & intimus sectator Empedoclis 1.110.20
Androcydus scripsit in symbola Pythagor. 1. 134.1.
Animalia nobiscum ex iisdem elementis 1. 107.2.
Animal impuri non valdè sapientiæ studio dediti possunt mactare 1.107.8.
Animalia Pythagoras non sacrificabat, nec reliqui contemplativi 1.137.30.
Animalia non esse cædenda nec edenda 1.152. 12.& 163.30.&164.32.
Animal relictum & neglectum in malitiam delabitur 1, 175.10.
Animalia non esse mactanda, nec illis dei numen honorandum 1.61.13.
Animalia ἄλογα doceti & mitigari 1.66.7. & 106.20.
Animalia quæ mactanda 1.88.5. non sacrificanda 106.9.
Animalia quæ non lædunt, non attingenda 1.99.20.
Anima hominis in quæ animalia non ingrediatur. 1.88.3.
Animas esse immortales 1.155.6.&186.32.
Anima melior cum Deo habitat 2.82.24.
Anima cum sit immortalis ejus cura habenda 2.85.10.
Animus philosophi volitat per universum mundum 2.85.10.
Animæ immortali nihil satius, quàm ut optima sit 2.82.16.
Animi ornatus legale & lex 2.105.5.
Animi primarium opus ratiocinari 2.65.23.
Animis omnium disciplinæ infundi non debent,ut januis diversorium 1.204.29.
Animi sapientia expetibilis 2.36.5.
Animula mali quanto acutius cernit tanto pejor est 2.100.6.
Animi purgatio Pythagoræ 1.75,1.
Animus à vitiis liber à somno & insomniis liber 1.76.1. colendus præceptis 83.3.
Animus moderatus bonus 2.107.30.
Animus post corpus, & post animum prudentia præstantissima 2.58.1.
Animus purus ceu templum donariis,disciplinis ornandus 2.5.12.
Animus gubernat corpus, & hoc gubernatur 2.26.3.
Animus post deos diviniſſimus & propinquissimus 2.28.17.
Animus habens imperium honorandus præ aliis 2.28.25.
Animus corpore præstantior, animo mens & ratio 2.45.3.
Annulum non esse gestandum 2.158.28.
Annulus habens Dei signum non gestandus 1.213.32.

Annulus non induendus cùm efferretur funus, vel locus impurus aditur 1,214,4.
Annus vicesimus ætatis rei venereæ expers esse debet 1,179,7.
Ἀνόητοι, ἀμύητοι, dolium 2,101,27.
Ἀνομίας incommoda gravia 2,126,20.
Antrum Pythagoræ extra urbem in quo Philosophiæ vacabat. 1,41,12.
Ἀποῤῥήτα Pythagoreorum 1,74,25, & 165,15. & 190,29.
Ἀποδείξεις quibus adhibebantur 1,90,30.
Apollo & Æsculapius cum Pæone docent, quibus cibis utendum 1,179,7.
Apollinis oraculum de liberatione tyrannidis Phalaridis 1,187,27.
Apollinis ara incruenta in Delo 1,40,24, & 47,31.
Apollo, cupido φιλοθρωπότατος deorum puerili specie pingebantur, 1,59,26.
Apollonius scriptor 1,211,30.
Apophthegmata Pythagoreorum ex sacrificiis petita 1,129,30.
Apophthegmata Pythag. ut oracula Apollinis inimitabilia & prisca 1,207,5.
Ἀπροσύνης omnes fugiunt 2,49,24.
Apophthegma Pythagoræ verè oraculo divino simile 1,47,7.
Aquila supervolans vi quadam ad Pythagoram tracta, 1,67,14.
Aquiminario nec balneo utendum esse 1,86, v.ult.
Ara incruenta vel ἀναίμακτος 1,106,16.
Arcana dogmata Pythagorei tacita servabant 1,191,12.
Archippus incendio elapsus fugit Tarentum 1,208,31. & 209,14.
Archemorus sectator Pythag. 1,60,2.
Archytæ dictum, videri particularia facilia cognitis universalibus 1,145,30.
Archytæ poëma de dogmatis Pythagoreorum 1,221,5.
Archytas peccantes felices dixit, quòd iis iratus esset, 171,15.
Archytas Tarenti manet in Italia reliquis excedentibus 209,24.
Archytas Hieronis tyrannide Philosophia abstinuit 1,221,31.
Archytas scripsit de sapientia, Fragmentum 2,12,21.
Archytas senior Pythagoræ discipulus 1,193,13.
Aristæus Proconnesius 1,130,4.
Aristæus Damophontis natus annos centum, 99. interpretatus est Pythagoram 120,5. successit Pythagoræ 219,28.
Aristæus Pythagoreus 1,103,14.
Aristocrates Pythagoreus 1,123,25, & 154,20.
Aristoteles de philosophia Pythagorica scripsit 1,44,14.
Aristoxenus scriptor 1,196,3L &c.
Arithmetica scientia multa vera Pythagoræ reddebat 1,136,19.
Artes naturæ imitamenta 2,34,28.
Artes circa corpus versantur 2,40,20.
Artes corporis, Medicina, institutio, agricultura 2 27.24.
Attica lingua nimis luxurians in colonibus 203,30.
Attica lingua unde nominata 204,1.
Atheos omnis miserrimus 2,91,20.
Avaritia mater multorum malorum 1,82,26.
Avaritiæ & tenacitatis robur non est virtus 2, 122,23.
Auditores Pythagoræ intra sindonem vel cortinam 1,91,23.
Augusta omnia in Pythagora 1,93,8.
Avium amatores ut generosæ sint aves curant 1,181,20.
Aurea carmina Pythagoreorum sunt 2,6,5.
Aurum gestant meretrices non liberæ fœminæ 1,165,4.
Aurum non inficitur rubigine, nec virtus vitiis turpatur 2,4,2.
Aurum collectum sociis distribuit Pythagoras 1,94,22.
Aurum omnium terrestrium gravissimum est 2,158,28.
Auspicia per numeros 1,94,32.
Αὐτόκλειτοι Pythagorei probant 2,8,84.
Αὐτοκράτωρ διάνοια in animo Pythagoræ 185,15.
Autochthones honoratiores advenis 1,49,15.

B

Balneis non esse utendum 1,87,1
Balneis utebantur Pythagorei ab ambulatione 1,99,2.
Βάναυσοι artes ex Plat. 2,28.4.
Beatè vivere in quibus situm 2,44,4.
Beatorum locus 2,81,10.
Beati qui re nulla indigent 2, 101,8.
Beati quomodo erimus 2,18,8.

Beatos facit philosophia 2, 1,31.
Belluarum titu homines procreare 182,2.
Belluina natura sub divina subjicitur 2,32,8.
Bellua multorum capitum quæ in homine 2. 9,25.
Belluinum nihil committendum 2, 144,27. & 145,10.
Bellum gerendum cum ἀπορίᾳ 1,100,7, & 153,24.
Bellum seu Mars subministrator & legislator cædium 1, 164,5.
Bellum scelesta res & nefaria Pythagoreis 1, 164,4.
Benè loquendum & sentiendum de Deo, de heroibus monebat Pythagoras, & de parentibus & benè meritis 1,100,3. & 6.
Benè faciens beatus est 2,108,23.
Bestiæ variæ cupiditas & ira 2,31,15.
Bibere cum voluptate & jucundè differunt 2, 66,11.
Bini ternive ambulabant Pythagorei 1,98,30
Bipedes homines & aves & quid tertium 1, 133,7.
Bitula uxor Telaugis Damonis filia 1.135,7.
Βιωτικὰ non curanda Deum accedenti 2, 134, 1.symb.
Bona à Deo pendent ad felicitatem ducentia 2, 84,3.
Bona virtuti adhærentia verè bona sunt. 2, 114,4.
Boni viri virtute se ornant non alieno ornatu 2, 121,25.
Boni viri non negliguntur à Deo 2,84,1.
Boni causa jucundū faciendum non contra 2, 107,6.
Bono non utendum ad mala 2,119,14.
Bonorum divisio secundum Pythagoreos 2, 22,20.& 26,20.
Bonorum divisio rectè valere, pulchritudo, divitiæ 2,113,4.
Bonorum sanctorum communio 1,201,18.
Bonum quid 2,107,9,10,11,12.
Bonum nomen cupientes philosophabuntur 2, 29,14.
Bonum à Deo solo petendum 1,89,24,& 129,4.
Bos Tarentinus non vastavit amplius segetes nec fabas, 1,66,20.
Boves non esse immolandos 1,138,4.
Boulagoras rexit scholam Pythagoricam post Macmarchum 220,10.
Brevia dicta Pythagoræ ad omnem vitam utiles 1,100,29, & 102,10.
Bryson discipulus Pythagoræ 1,103,12.
Bubulcus Pythagoræ non novit bovinè loqui 1,66,28.
Bubulci pastores felices quod mulgeant multum lactis 2,86,25.

C

Cædem animalium abominantur Pythagorei 1,163,v.ult.
Cædem animalium esse præter naturam 164,1.
Cædes hominum abominabilior Pythagoreos terrebat ab omni bello . 1,164,4.
Calcei dextro subdendi prius, in pelluvium sinister inferendus prius, 2,142,symb.12.
Calumnia acutior est gladiis acutissimis 1, 120, 31.
Cambyses abducit Pythagoram in Babyloniam 1,36,30.
Cantibus absque verbis Pythagorei ægros sanabant 1, 111,10.
Cantus vel concentus deorum è sepulchro Philolai ipso meridie exauditus 1,130,6, & 137,1.
Canum amatores curam habent ortus & nutrimenti catulorum 181,14.
Carmelus mons 1,33,28.
Carmina Musica contra animi perpessiones 1, 108,27.
Carmina contra iram & excandescentiam 1, 108,30.
Carmina ad dolores animi pellendos Pythagoræ 189,20.
Carnis esus varius, 1,178,15.
Carnibus animalium deo sactis abstinebant Pythagorei 1,99,15.
Carnalis & infirmus homo 2,128,22.
Carnosum esse inæqualis vitæ argumentum 1, 170,6.
Castor & Pollux, Hercules & Iupiter omnium concentus 1, 142,1.
Catanę urbs accipit leges 1,46,17.
Catuli & pueri eodem modo instituī debent 176,1.
Cauconiensis ursæ mortem prædixit Pythagoras 1,132,14.
Cauponari disciplinas 204, 27 &c.
Causa cur mali sint homines 1, 182,1.
Causas honestandas esse quod solem videamus 2,26,31.
Cedro & cypresso &c. deos honorandos esse 1, 140.v.ult.

Cer-

Cenchri usus 1,105,14.
Celtica seu Gallica sacra 1, 139,16.
Cerebrum non esse edendum 2,156,18.
Cerebro quare abstinendum sit 1,107,13.
Certamen Olympium Iovi consecrat Hercules 1,51,8.
Certamina coronata ab pueris eduntur 1,59. 30.
Certamina ex vera amicitia profliganda 194, 22.
Chaldæi Pythagoram in religione formant 1, 139,12.
Chaldæi & AEgyptii in theoremasi Pythagoram docent 1, 144,20.
Charadrii vitam vivere 2,103,25.
Charondas Catanæus legislator Siculis 1,46,20.
Charondas discipulus Pythagoræ 1,103,11. & 123,14.& 154,16.
Χωρὶς ἐχόντων λόγοι 1,146,20.
Choes maris 2,ex Plat,85.1.
Chœnici non esse insidendum 2,146,28.
Chromaticum genus Musices 1,116,25.
Cibi, quibus alimur, multum ad rectam disciplinam conferunt 1,105,10.
Cibi flatus & turbas creantes vetiti Pythagoreis 1,105,15.
Cibi suaves, sumptuosi & conditi apponuntur in epulis 1.164, v.ult.
Cibi delicati servis ad tormentum apponebantur 1.165,3.
Cibis delicatis & luxuriosis abstinendum esse 164,33.
Cibis animatorum, ut rationem laedentibus interdixit Pythagoras, 1,74, 15,16.
Cibis prophanis abstinebant Pythagorei 1,105. 22.
Ciborum ingurgitationes & intempestivæ repletiones fugiendæ 2,151,13.
Ciborum abundantia corpori noxia 2,4,15.
Ciborum parsimonia & paucitas 1,74,25,& 165.16.& 190, 29.
Cibus & potus & quies moderata Pythagoreorum 1, 148,5. & 204,12.
Cinis pro pulvere abacorum accipitur 2,158,17.
Cinyra ditior 2, 112,21.
Circinus non fallit visum 1,112,3.
Cives ut cum externis victuri 1,75,11.
Cladis & internecio multorum Pythagoreorum 209,tota
Cliniæ factum egregium 1,171,21.
Clinias Tarentinus Proro Cyrenæo rebus comminuto fusceptæ peregrinatione succurrit, 200,16.
Cnossus mons Cretæ imminet 1,93,31.
Cœli spectabulum pulchrum 1,65,6.
Cœli potentia quanta 186,6.
Cœleste iter amplectendum 2,139,17.
Cœlitus omnia gubernari Pythagoras dixit 184,13.
Cœlum ut intueretur natus Pythagoras, 2,57. 10.& 58,14.
Cœna Pythagoreorum ante solis occasum absoluta 1,99,11.
Cœna peracta libationes fiebant 1,99,23.
Cœnæ tempore libabat diis Pythagoras 1, 137, 29.
Cœnobii viri 1, 43,3.&,84,20.
Cognati præbent Pythagoreis invidiæ initia, 215,5.
Cognita & aperta chara 2, 51,16.
Cognitio Dei, virtus sapientia, & felicitas nos deo similes reddunt 2,7,2.
Columna & Cippus erigebatur fucis discipulis Pythagoræ 1,79,18.
Colloquium cum diis & divina oracula nihil debet corrumpere 2,159,20.
Commentarii Pythagoreorum sapientia & veritate pleni 1,142,v.penultim.& 143.5, totaque pag.
Comitia de se statui & agi 212, 14.
Commentarii & scripta Pythagoricorum 1, 103, 20.&c.
Comitate utendum erga coævos 1.74. & 165.21.
Commessationes cum tibicinis, boni & philosophi ignorant 2, 84,24.
Commiscere & congredi quid 2,159,10
Communia omnia Pythagoras & Plato habuerunt 1,151.24.
Communes scientiæ à Pythagora traditæ 1, 146,10.
Communicatio ubi est, ibi & amicitia est 2, 109.21.
Communio bonorum ex συνουσίᾳ 2,124,28.
Communio bonorum apud Pythagoreos 1, 78,3.
Communio bonorum inter amicos 1,45,13.
Communio bonorum inter Pythagoreos 1, 84,18.
Concilium res sacra 1,58,2.
Concordia & consensus in Repub. ingens bonum 1, 55.5.

Conclave injucundum somnum capientibus in ἀνωμαλίᾳ 2, 128, 22.
Concordia & vitæ integritas pellunt tyrannū. 187, 30.
Concubinæ jussu Pythagoræ deseruntur 1, 58, 22.
Congressus fœminarum cum viris qualis esse debeat 1, 61, 17.
Conjugati magis se mutuo amabunt quàm parentes 1, 61, 21.
Conspuenda quæ magis sunt in pretio, quàm philosophia 2, 159, 10.
Consuetudine & exercitatione induuntur disciplinæ & oculi animi 2, 99, 26.
Contemplationibus vacantes à superfluis & injustis cibis abstinebant 1, 106, 6.
Contradictoria non esse stabilienda 2, 148, 29.
Controversia inter nonnullos decisa à Pythagora 1, 121, 25.
Contumelia, deliciæ, contemptus legum ad injustitiam solicitant 1, 155, 20.
Convivæ libabant antè quàm cibum caperent, & sacrificabant 1, 99, 7.
Convivia Pythagorica decem hominibus constabant 1, 93, 5.
Cor non esse edendum 1, 107, 12, & 2, 158, 27.
Cor & cerebrum duces & scalæ & sedes sapientiæ & vitæ 1, 107, 15.
Corpora mortuorum non esse exurenda 1, 141, 10.
Corporalia non possunt doceri 1, 145, 9.
Corporalia sunt in perpetuo fluxu & mutatione 2, 152, 28.
Corpore excedentes Pythagorei non metuunt 1, 192, 23.
Corporea & materialia eadem, & quia corruptioni obnoxia exsistunt, ideò non sunt 1, 145, 5.
Corpore inani cibum petere naturale esse 177, 9.
Corpore pleno exinanitio expetitur 177, 11.
Corporis robur quomodo pararent Pythagorei 1, 98, 15.
Corporis quatenus habenda cura 2, 26, 25.
Corpori ægro nihil prosunt cibi potúsque 2, 105, 25.
Corporum exercitatio Pythagoreorum 1, 98, 10.
Corporum studium pravis amicis confertur 1, 52, 25.
Corpus carcer & vinculum 220, 21.
Corpus animo annexum servitii causa 2, 26, 8.
Corpus reliquisse quid sit 2, 11, 33.
Corpus per se exsistit segregato animo, & animus per se 2, 70, 2.
Corpus impedimento est animo conjuncto 2, 73, 3.
Corpus bella, seditiones & pugnas facit, 2, 73, 16.
Corpus nostrum est sepulchrum 2, 101, 17.
Coxam auream ostendit Pythagoras Abari Hyperboreo 1, 117, 15, & 131, 14.
Credendum illis quæ ad Deum adducunt, 1, 130, 13.
Crangæ attrahunt facilè, sed non dimittunt, 2, 147, 27.
Creophilus præceptor Pythagoræ 1, 29, 28.
Creophilus Homeri hospes & amicus 1, 31, 15.
Creusa Erechtei filia 1, 204, 1.
Criminis delationem non esse in alios torquēdam 1, 131, 26.
Crotona civitas ἐπιφανεστάτη 1, 42, 29.
Crotona urbs firmatur legibus 1, 46, 16.
Crotoniatarum urbs ab Crotone per imprudētiam cæso nomen habet 1, 58, 16.
Crotoniatarum fœminæ supplices Pythagoræ 1, 125, 15.
Crotoniatæ à pellicibus & scortis liberati 1, 125, 2.
Crotoniatarum urbs direpta tempore Bulagoræ 220, 12.
Crotoniatæ viri laudantur ab uxoribus 1, 63, 18.
Cujus causa aliquid fit, id præstantissimum omnium 2, 57. 24.
Cum ea quæ aurum habet non esse congrediendum 2, 158.
Cupiditas qualis & quid 176, 25.
Cupiditas specie maximè multiplex 177, 1.
Cupiditas maxima cura & exercitatione eget ibidem v. 5.
Cupiditates quales in futuris discipulis considerandum 1, 77, 8.
Cura pecuniarum & rei familiaris non debet præcipua esse 2, 26. 31.
Cursitationibus utebantur Pythagorei 1, 98, 11.
Cursum rectum ex mala causa ad finem non posse teneri 1, 59, 15.
Curvos ungues habentes non alendi 2, 147. sym. 20.

Cyloni Sybaritarum principi monumentum & cippus datus 1,79,21.
Cylon quis 207,28. repulsam passus à Pythagora hostis gravis factus, ibidem & seq. pag. 215, 24.

D

Damæ Pythagoræ filiæ monumenta 1,135,5.
Telaugis soror v. 5.
Damonis & Pythiæ exemplum 1,122,1, & 197.11.
Damna metuunt avari 2,121,5.
Dandum non minus quam accipiendum 2, 247, Symb. 20.
Dei imago non gestanda in annulo 1,87,12.
Dei cognitio sapientia & vera virtus 2,90,25.
Delphica & Dodonæa oracula per fœminas 1,63,7.
Delubra & nemora petebantur ab ambulaturis Pythagoreis 1,97,18.
Demonstrationes, quæ mentis sunt, in pretio esse debent 2,158,15.
Democedes cum adolescentibus Plateas secessit 217,23.
Dentes non rumpendi & quare 1,141,3.
Deo omnia facilia 1,131,3. & hoc deum dixisse v. 7.
Deo quis cohabitabit 2,77,25.
Deo proximus quàm felicissimè vivit 2, 84,5.
Deo similes prudentes, justi, sancti, 2,90.6.
Deorum nomine in jurando non abutendum 1,55,32, & 138,7.
Deorum ubique recordabatur eósque honorabat Pythagoras 1,137. 21.
Deos laudibus celebrandos esse semper monebat Pythogoras 1,137,21.
Δυσμοὶ animi carminibus tollendi 189,20.
Deucalion Promethei filius 203,17.
Deucalionis munus Græca & Æolica linguæ 203,17.
Deum non esse malorum caussam 1,185,v. ult.
Deum videre ab specula 2,21,10.
Deum sequi universa hominis vita 1,128,v. ult.
Deum esse & intueri ac curare res humanas utile esse cogitare, 1,155,25.
Deus invocandus in re aggredienda 1,25,5.
Deus summus rex & Dominus 1,89. 22, & 129,10.
Deus bona non dat iis, quos odit 1,89,27, & 129,15.
Deus omnipotens 1,130,31
Deus superfluis & corruptibilibus non affici-endus 1,140,30.
Deus in nobis non discerpendus 201,22.
Deus principium, medium & finis 2, 20, 17.
Deus & natura nos crearunt 2,57,8.
Deus hominem constituit ad cognoscendū & contemplandum dixit Pythagoras 2,58,14.
Deus justissimus 2,90,18.
Deus non adorandus perfunctoriè 2,135,Sy.2.
Deus in annulo non gestandus 2,151,19.
Deus incorporeus 2,151,22.
Dexter calceus prius induendus 2,86,30.
Dextra accipi uxores 1,87,18.
Dexteram non cuivis, sed solis Pythagoreis injiciendam 214,32.
Dextra nulli facilè injicienda 2,155,2.
Dextra manus honorabilior altera 2,148,10.
Dii unde tales 1,86,6.
Diæresis Aristotelica de Pythagora 1,44,16.
Διὰ τεσσάρων, καὶ διὰ πέντε, καὶ διὰ πασῶν quomodò invenerit Pythag. 1,112,15,16,17, & 113,114,115.
Διαιτητικὴ pars medicinæ in maximo pretio apud Pythagoreos 1,148,10, & 204,4, & 219,1.
Dictio & res Pythagoricorum librorum incredibiles & captum excedentes 1,143 tota.
Dii non audiunt nisi bonos 1,61,2.
Dii non dant, nisi quos amant 1,89,25.
Dii cœlites gaudent potiùs sacrificantium affectibus quàm sacrificiis 1,118,20.
Dii terrestres vel heroes gaudent inferiis & comis 1,118,20.
Dii in statuis expressi curam & providentiam omnium gerunt 1,138,v. ult.
Dimidium totius principium apophthegma Pythagoræ 1,146,25.
Dinarchus cum suis periit 218,20.
Dio Syracusanus erat sanguine Pythagoreus 172,21.
Dio Syracusanus emit libros Pythagoricos ab Philolao centum minis 172,16.
Diocles Phliasius qualis 209,31.
Diodorus Aspendius 220,26.
Dionysius tyrannus ita sævus, ut ne satellites quidem amicos haberet 166,1.
Dionysius tyrannus Corinthi literas docuit 197,2.
Dioptra non fallit visum 1,112,4.
Discalceati sacrificabunt 1,87,27.
Discalceatus diis sacrifica eósque adora 1,104, 28, & 2,136, Symb. 3.

Discentis officium est pendere abore præceptoris 173,10.
Disciplina eruditrix Pythagoræ 1,111,25.
Disciplinas tradebant & mores emendabant Pythagorei 1,98,1.
Disciplina animo indenda, ut cæcis oculis visus 2,99,1.
Disciplinas in honore habere 2,33,18.
Disciplinas non esse conviciis dilacerandas 2, 156,12.
Discipuli Pythag. futuri observabantur, quomodo vixissent cum parentibus, amicis, etc. 1, 77,2.
Discipuli Pythagoræ somno se dantes liberi ab insomniis 70,20, etc.
Discipuli Pythagoræ quasi everriculo doctrinam Pythag. capiebant 1,84,19.
Discrimen hominis cum animantibus 186, 11.
Dispensatores bonorum communium apud Pythagoreos 1, 78, 5.
Discitur quod memoria retinetur 1, 148, 30.
Divina maximè contemplanda 2,81,17.
Divinandi ars in pretio Pythagoreis 1,147,27.
Divinationibus exerceantur Pythagorei 1,129, 23.
Divitiæ et opes contemnendæ 190, 30.
Divitiæ violentæ malæ 2, 4,12.
Divitiæ cum ignavia non dant formam 2,110, 19.
Diuturnum aut longi temporis nihil in rebus humanis 2, 52,28.
Docere et discere utrinque debet convenire 1, 162,6.
Dolia duo diversa 2,102,30, et p. seq.
Dolio vel ctibro aquam ferre miserrimum 2, 102, 8.
Dolium pertusum intemperantes 2,102,2.
Domicilium subterraneum et spelunca 2,92, v. ultim.
Domus nec fundatur nec subsistit sine magistratu 1, 161,29.
Domi suæ procreandum 1,87,19.
Dorica lingua præstantissima 202,33, & 203,5.
Dorica lingua antiquissima 203,8, & 28.
Duplex bonorum portio redibat ad rejectos à Pythagora 1,78,22.
Duris & crudelibus jura reddere interdixit Pythagoras 183, 9.

E

Echecrates quis fuerit 209,30.
Echemythia 1,45,16.
Ἐχεμυθία cur indicta 1,74,18. & 190,20.
Ἐχεμυθίας Pythagoræ prima exploratio 1,85,27.
Ἐχεμυθία 1,103,30. & 165,10. & 190,20, & 191,14.
Echo 2,94,7.
Eclipsis in speculo vel pice perforata commodè cernitur 1,72,25.
Egentes in urbibus libenter in aliorum res involant 2, 157, 20.
Εἰ λόγος forma duodecim sedilia habebat 206,20.
Eleusiniæ deæ Ceres & Proserpina 1,80,24.
Eleusinia sacra varia in variis locis 1, 139, 13.
Elicion Pythagoreus 1. 123, 24, & 125, 19.
Elixa non esse assanda & quare 1, 141, 7.
Eloquentia sapientiæ fortitudo in bonis usurpanda 2, 119, 10.
Empedocles discipulus Pythagoræ 1, 103, 14.
Empedocles miracula facit 1, 137, 31.
Empedocles alexanemos dictus 1, 128, 4.
Empedocles rerum naturalium mentionem facit 2, 150, 17.
Empedoclis sententia et carmen de Pythagora 1, 72, 32 et 73.
Empsycha fugienda 1, 100, 7.
Enausima dictus Pythagoras, quod aliâs etiam ἀναίσιμος et ὑπνικὸς ἀνὴρ 8, 44, 7.
Ἐνδιάθετος λόγος 186, 14.
Enunciator secretorum Pythagoræ periit in mari 206, 18.
Epaminondas audivit Lysin, quem patrem vocat 209, 21.
Epicharmus abstinuit à philosophia per Hieronis tyrannidem 221, 3.
Epicharmus Doricam linguam optimam judicat 202, 33.
Epicharmi sententiæ 1, 150, 21.
Epimenides discipulus Pythagoræ 1, 103, 15.
Epimenides edit miracula 1, 127, v. penult.
Epimenides vulgò vocabatur Catharies 1, 128, 6.
Epimenides Pythagoricus furiis et diis invocatis insidiatores suos sustulit 188, 10.
Epode unde dicta 1, 111, 14.
Epodis utebantur Pythagorei ad morbos pellendos 1, 148, 17, et 204, 25.
Epulæ publicæ delicata et opipara habent 164, v. ult.
Erythrino abstinendum 1, 107, 26.
Erythinum non esse suscipiendum 2, 157, 30.
Eryxidas Chalcidensis quo tempore stadium vicerit

yiecrit 1,47,25.
Exoterici discipuli Phythagoræ qui 1,78,12.
Est de numero Pythagoricorum vulgare dictũ 194,16.
EUbulus Mesenius Nausithum Tyrrhenum servavit à prædonibus 1.122,4.
EUnomias & anomias differentia discenda 2.124,15.
Εὐνομίας ingentia cõmoda 2,124,& 125.tota.
Eurymenes Syracusanus insidiarum dux 166,5.
Euryphami Syracusani & Lysidis historia mirabilis 1,163.tota.
Eurytus discipulus Pythagoræ 1,103,11. & 220,31.
Eurytus ex pastore in sepulchro canentem audivit 1.130,15.& 136,31.
Exartyses institutionis species 1,69,v.ult,& 110.24.
Exemplum præclarum, pacta & conventa esse servanda 1,120.13.
Exemplum hospitis & Pythagorici scribentis in tabula & morientis 199,tota.
Exercitationes salubres & piæ Pythagoreorum 1,toto cap,20,91.20,
Exoterica quæ 2,131.20.
Expedita facilitas ad sapientiam perveniendi 2,43,7.
Exploratio & probatio discipulorum Pytha. goræ 1,76.v.ult. & 77.& 95.21
Expurgamenta & unguium præsegmina conspuenda 2,157,13.
Externi ad Pythagoræ sectam accedebant 202, 23.
Externorum amicitias non facilè admittebant Pythagorici 169,16.

F

Fabis abstinendum 1,107,28, & 2,159,18.
Fabula de tribus fœminis uno oculo utentibus 1,62.12.
Fabularum authores & poëtas reprehendit Pythagoras 186,3,
Facienda per quæ quis melior reddatur 2. 106.14.
Facies in speculo ad lucernam non contemplanda 2,152.12.
Factio vel διχοφροσύνη ab ædibus resecanda 1.47.15.
Fato vocante bonus libenter moritur, 2.83.15
Fatui non sunt Pythagorei credentes,sed fidem denegantes, 1,130,27.
Fatum ejusque necessitatem docuit Pythagoras 186,27.
Felices & beati prudentes & sapientes 2, 24,28.
Felices à Deo & prudentia gubernati 2.42,2.
Felicitas res optima 1,86.1.
Femur aureum Pythagoræ 1,131,14.
Ferocitatem quæ vitia sequantur 1.96,25.
Ferratii fabri officina numeros dedit Pythagoræ 1, 112,7.
Ferro atque igni omnia immoderata amputanda, 1, 164, 30.
Festo die nec capillus tondendus nec præsecandi ungues 1.140,24.
Fides ex amicitia non tollenda sive ludatur, sive seria agantur 1,101,28, & 195,18.
Fides ex σύνεσις exsistit 2,124,24.
Figmenta multa Pythagoræ ad emendationem suorum 1,147,12.
Flagitiosum præstat mori quàm vivere 2,4.23.
Fluctus marini & fluviatiles mitescunt à Pythagora 1,127,29.
Fœmina Theano dicta quomodo sacrificia præstabit 1,125,10.
Fœminæ benè & honestè loqui debẽt 1.61,v.ult.
Fœminæ sacrificaturæ modestæ erunt,ut exaudiantur 1,61,5.
Fœminæ non pugnabunt cum viris, sed tum se putabunt vincere, cùm superantur à viris 1,61,24.
Fœminæ mutarunt pretiosas vestes Pythagoræ instinctu, 1,63,12.
Fœminæ aurum habenti ὁ δῶν πλουτίζων 1, 87,7.
Fœminis Crotoniatarum quæ dixerit Pytharas,& quo modo diis sacrificandum sit 1, 61,1.
Fœtus ut vitalis sit quomodo parentibus curandum 181,8.
Fons æternæ naturæ & radix 1,138,21.
Fons animorum ratio, quæ sapientiæ instrumentum,colendus 2,157,3.&c.
Forma & amplitudo risus sunt 2,52.15.
Fortis vir quis 2,108,10.
Fortis fortitudinem amat 2.42,2.
Fortitudinis maximum præceptum, animum vinctum ab infantia liberare 192,8.
Fortitudo debellat homines belluarum instar immanes & truculentas feras 2,115,27.
Fortitudo necessaria civibus 1,155,5.
Fortitudo Pythagoricorum 1,182,15.

Fortuitu quædam fieri 2,54,26.
Fortuna adversa non disjungit amicitiam 1. 102,1,& 195,24.
Fortuna ut instabilis meretrix 2,4,10.
Fortunæ communes esse debent 215,1.
Fortunatis in insulis nullius rei usus quàm ἀλγεινὸς καὶ θεραπεῖς 2,59,18.
Fructus terræ quotannis, philosophiæ verò quovis anni tempore provenit, 2,5,17.
Fugere à corpore oportet, ut Deo similes fiamus 290.4.
Fundi cura, ut optimus fiat, ita animi cura habenda, ut bonos fructus ferat 2,5,21.
Furibundo gladium tradere, & malo potentiam idem 2,4,20.

G

Galli candidi non sunt capiendi 1,87,18.
Galli horas indicant 1,87,20.
Galli non immolandi 1,138,8.
Gallinaceorum viscera accommoda ad ἀφροδισίους 1,136,10.
Gallum alito non autem occidito 2,146,2.
Galatæ docent suos liberos animorum æternitatem 1.155,8.
Gallus mensis supplicator 1,87,20.
Gallus soli sacer 1,136,17.
Gampsonycha seu curvos ungues habentia nõ alenda 2,147,11.
Garrulitatem in suis observabat Pythagoras 1.77,7.
Gaudemus familiaribus 2,51,11.
Gaudium philosophicum verum gaudium 2,114,6.
Gelotopoius & lædens conviciis, & pugnax sermo fugiendus 1,154,3.
Generationis præcepta 1,179,10.
Genus referens ab Amphytrione ridetur à philosopho 2,87,27.
Geometriæ peritus Pythagoras 1.144,5.
Geometriæ inventio prima apud AEgyptios 1,144,7.
Geometria unde dicta 1.144,13.
Geometria quomodo inventa 1,91,12.
Geometria vocabatur à Pythagora historia 1. 91,18.
Geometrica æqualitas multum potest in diis & hominibus 2,109.31.
Getarum legislator 1,155.3.
Gloriam veram cupientes qui facient 1,57,32.
Gloriam contemnendam esse 190,30.
Gloria majores præcellere debemus 2,110. v.ult.
Gnesii & Zelotæ Pythagoreorum 1,84,15.
Gnomæ numeris astrictæ germanæ Pythagoreorum 2.6,3.
Gnomologiæ Epicharmi 1,150,21.
Græcia universa admirabatur Pythagoram 1. 41.30.
Græcia magna 1,43,17.
Græci & Barbari propter unius incontinentiã pœnam subeunt 1,52,5.
Grandines discutit Pythagoras 1,127,26.
Gravedines capitis cantilenis pellebantur à Pythagoreis 1,11,7.
Griphi Pythagoreorum 206,31.
Grues apud Crotoniatas testes 1,121,15.
Guttur tributus voci & pronunciationi &c. 2, 15,29.
Gymnastæ naturæ periti esse debent 2,61,5.

H

Habitudo corporis bona res pretiosa & bona. 180,1.
Habitum bonum corporibus parantibus cibis utebantur Pythagorei 1,105,18.
Hæresis & philosophia 2,158.24.
Hæresis Pythagorica exstincta Aristoxeno authore 210.4.
Hæresis bonorum & decentium actionum 1, 125,1.
Harmonia disciplina Pythagoræ 1,cap. 26,integro 111,25.
Harmonia res pulcherrima 1,85,32.
Hellenem Iove natum Babyloniorum sacra tradunt 203,20.
Hematilina quæ vestes 1,100,13.
Hemicyclium Pythagoræ domus postea Samiorum conciliabulum 1,41,3.
Hemiolion quid 1,114,&115.
Heraclytus Ephesiis quid scripserit 1,154,25.
Heraclíti dictum elegans 2,140,26.
Hercules pigritiam expellebat laboribus 2, 142,11.
Hercules Crotoniatarum divus quare, 1.50.v. ult. & deinceps.
Hercules Crotoniatarum conditor quando 1, 58,9.
Herculeum symbolum 2,142,5.
Herculis exemplo & fortitudine Pythagoras Phalaridem sustulit 188.17.
Herculi sacrificatur octavo die mensis & quare 1,140.2.

1.140, 2.
Herculis septimestris ortus 1,140,3.
Hermotimi dictum 2,53,v.ult.
Heroum Pythagoreorum multorum ab Dionysii satellitibus trucidatorum erectum 167,32.
Hieronis Tyrannis noxia 1, 221,2.
Humera civitas Siciliæ legibus firmatur à Pythagora 1,46, 18.
Hippasus quis & qualis 1,85,5,& 91,2.
Hippasus cur perierit in mari 1.91,7.
Hippasus discipulus Pythagoræ 1,103,17.
Hippobotus & Neanthes historici 165, 27.
Hippodamas laudat Salaminium poetam 1. 86,3.
Hippomedon AEneus Pythagoreus, 1.89,30.
Hirundines tecto non accipiendas 2,150,2.
Hirundo imago socordiæ,& intercisio temporum 2, 150,12.
Homeri carmen de EUphorbo Panthi filio cãtatum à Pythagora 1, 68.25.
Homeri carmen de EUmæo 213,21.
Homeri & Hesiodi selectis vocabulis Pythagoras utebatur ad emendationem animi 1, 109,7,& 148,23.
Homicidæ apud inferos habent judicium 1, 141.22.
Hominum socordia & negligentia in proseminandis liberis 181,27.
Homiaum mores,naturas, virtutes novit philosophia 2,115,20.
Homines absque legibus & justitia vivere non possunt 2,128,6.
Homines corporales & corruptibiles momentanei &c. 2,137,3.
Homines à primis annis vinculis impediti in spelunca 2,93, 4.
Homines solem diu intueri non possunt,sic nec Deum 1,72,22.
Homines malos esse res verissima est 1,86,2.
Homines pravi unde 1,86,8.
Homo animal quod ridere possit 2, 153,29.
Homo animal ὑβριστικὸν & varium cupiditatibus 1, 156,5.
Homo servari nequit sine magistratu 1, 156,27.
Homo cum homine non debet belligerare 196,6.
Homo multis artibus indiget ad salutem 2, 56,8.
Homo animalium omnium pretiosissimum quæ moventur 2,17,4.
Homo animalium omnium sapientissimus a 15,18. et deinceps.
Homo cur factus 2,17,20.
Homo planta non terrestris sed cœlestis 2,30, 1. et 36, 17.
Homo constat ex animo et corpore 2.34,30.
Homo nihil est 2, 52,12.
Homo etsi brevis ævi, mente tamen pene Deus est 2,53,v. penult.
Honestas puro honesto servatu facilis 1,59,10.
Honestas domina luminis veritatis & mentis 2,98, 13.
Honesti forma vix videtur 2,98,6.
Honesti forma visa causa omnium bonorum 2, 98, 8.
Honestum & utile simul considerandum 176. 15, et 20.
Honorandus habitus et tribunal, habitus et tribulus 2, 159. 5.
Honores et gloriæ inenarrabilis sunt absurditatis 2. 52,23.
Hulcerationibus Pythagorei medicamenta adhibebant 1, 148, 14.
Humana omnia et fortunæ bona ne flocci quidem facienda 1. 185. 22.
Humanitati non obiter immorandum 2, 153.v.ult.

I

Iberia Respublica 1,139,16.
Ignavo forma & robur nihil prosunt 2. 110,24.
Ignem gladio non esse fodiendum 191.31.et lib. 2,140,symb. 9.
Ille vir, ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, Pythagoras dictus 1,91,9.
Illusiones & imaginationes in somnis fugiendæ & cibi eò proritantes 1,105,v.ult.
Immortalitate absente senium grave malum 2, 122,6.
Imperans melior eo,cui imperatur 2,44,v.ult.
Imperitia vel ἀμαθία ab animo resecanda 1, 47,11.
Imperitiores mortui habebantur Pythagoreis 1,78,29.
Impii pœnas dant in subterreanis locis 2, 82,29.
Impletio & saturitas noxia corporibus 1, 180,31.
Importunitas juniori cum seniore cavenda 1,160,5.

Impuri in cœno jacent post mortem 2.77,24.
Inæqualitatis audientium Pythagoram causſæ 1,90,10.
Incœptio debet esse à diis 1,126,24.
Incessus & corporis motus observabatur à Pythagora 1.77,15.
Incontinentia & lascivia Crotoniatarum à Pythagora sublata 1,125.23.
Incorporalia animo cernuntur 1.146.3.
Indignis sermones eliminantes pellebantur ex ædibus ut mortui 206,3.
Indoctus debet ea discere, quæ nescit 173.9.
Inepti disciplinæ ut externi arcebantur à Pythagora 1.97.5.
Infamia vita nostra depurganda 1,154,1.
Infelicitas veram amicitiam non tollit 1,102,1.
Ingenio et arte fiunt, aut à natura oīa 2,54,19.
Ingressus in hanc vitam, qualis natis nostris esse debeat, diligenter videndum 1,181,8.
Inimicitia in consummatè malis 195,31.
Injuria affici præstat, quàm hominem interficere 1.159,4. et 141.21.
Injustitia morbus animi 2.104.18.
Injustitiæ damnum minimè ignorare oportet 2.91.18.
Inscientia res mala 2.122.8.
Insitię somnus et tenebrę 2.155,20.
Insitia nefādissima et morosissima res 1.76.7.
Insidię gravissimę in Pythagoreos, quibus multi exusti 208.30.
In somnis cum patre loqui, quid notet 1, 130.22.& 137.8.
Insomniis Pythagoræ discipuli non inquietabantur 1.111.3.
Insomniorum imagines falsæ 2.44.v.ult.
Instituens alios retinet dum dat, 1.53.17.
Institutio amicis confertur, qui adsunt usque ad mortem 1,52,27.
Institutio discriminat homines à bestiis, Græcos à Barbaris 1,53,27.
Institutio puerorum studiosè excolenda 1.59.8.
Institutionis cura optima, quę homines emendat, 1.65.24.
Instrumentalia subsidium auditus 1.111. v.ult.
Integerrimus mos viri, qui pulchri ϑεωρίαν ostendit 1.65,2.
Intemperantia unius potuit duces exercitus perdere 1.52.6.
Intemperantia et avaritia matres malarum filiarum 1.82.9.
Intemperantię omnibus innatę et avaritiei varii indices 190.12.
Intemperantia omni suos abstinere docuit Pythagoras 205.v.ult.
In tenebris absque lumine non esse dicendum 1,87.9.
Intra privatos parietes docebantur Pythagorici 191.23.
In via ne scindito 2.148.20.
Invictus animus 192.30.
Invidia à primis annis Pythagoreos secuta 212.5.
Invocatio dei et preces parant divinam felicitatem 2.10.27.
Ionica philosophia spectat corpora primo loco 2.159.15.
Ionica lingua ab Iove Xuthi filio nomen habet 203.v.ult.
Ionica lingua colores prosodię habet 203.1.
Iovis sceptrum cypressinum 1.141.25.
Ira bullit instar cacabi calefacti 2.141.15.
Ira ratione et prudentia privata 2.141.13.
Ira et omnes perturbationes ab amicitia abesse debent 1.101.9. et 194.31.
Ira, dolor, reliquáque summovebantur è medio 190.2.
Ira coercenda 195.4.
Iræ repugnare difficile 2,140.26.
Iram oblivione consepeliendam esse 1,121,28,
Iram & reliqua vitia concoquebant & medicina pellebant Pythagorei 170,25.
Iram & excandescentiam carminibus tollebant Pythagorei 189,23.
Irati neminem cædebant Pythagorei 170,28.
Isthmica certamina ab pueris celebrari solita 1,60,1.
Italia magna Græcia à Pythagora & ante eum ignota clara evasit 1,150,5.
Italia authore Pythagora omni sapientia plena 150, 5.
Italiæ urbes sparsim à Pythagoreis habitatæ, & bonis præceptis fundatæ 1,123,2.
Italiam liberat Pythagoras ab omni factione 1,46,30.
Italica philosophia spectat incorporea 2,159,13.
Italiotæ impudici Pythagoreos exusserunt, lapidibus obruerunt, insepultos abjecerunt 219,22.
Iucundum non est idem quod bonum 2,107,5.
Iucundum quid 2.107,*.
Iudicium animorum utile esse ad terrorem injustitiæ incutiendum 1,159,2.

Iudicium esse apud Platonem 1,55,26.
Iugerum decem millia possidens Philosopho dives non est 2.87.5.
Iunonis templum apud Crotoniatas 1.58,27.
Iurare per tetractyn 1.147,20.
Iunioribus non esse injuriã inferendam 1,60,19.
Iuniores monendos esse 1,101.17. & 195.5.
Iurisjurandum Pythagoricum 1.138.19.
Iurejurando adacti filii & filiæ uxores, ne arcana eliminarentur 211,25.
Iurisjurandi religiosi observatores Pythagorei 1.133.14. & 138.7. & 16.
Ius & justitia per se expetendæ 2.124.6.
Iusjurandum pium esse debere 1,55.31. & 141.17.
Iusta & pia faciens justus & pius est 2. 108.10.
Iustissimum esse sacrificare 1.85.27.
Iustissimus deo simillimus 2.90.21.
Iustitia ubique necessaria 1.55.22.
Iustitia in animalia servanda 1.106.13.
Iusticia injustitiæ particeps 1.124.1.
Iustitia remunerans 2.148.16.
Iustitia homines inter se consociat 2.120,10.
Iustitia erga beneficos & benè de nobis meritos 1.160.15.
Iustitia & prudentia rerum verum usum præstant 2.25.25.
Iustitia efficit ut pecuniis rectè utamur 2.27.2.
Iustitia & temperantia 2.105.13.
Iustitia & temperantia beato adesse debent 2.109.11.
Iustitiæ principium 1.151.13.
Iustitiæ præmia apud inferos, prudentiæ, in insulis fortunatis 2.59.30.
Iustitiam exercendam esse 1.159.13.
Iustitia remota omnia corporalia bona noxia & mala 2.113.20.
Iustus quis 2.108.8.
Iustus audet stare in acie, injustus minimè 2. 112,29 30 31.
Iustus justè vivere expetit 2,41, v.ult.
Iuvenem amore insanientem Pythagoras Musica restituit, 1,169,30.
Iuvenes servari volentes seniorum & rectè viventium sententiis adhærescent 173.15

K

Κατάστασις quid Pythagoreis 1,96, 22.
Κατατλησσόμενοι usus apud Pythagoreos 1, 148,10. & 204,18.

L

Labore paratur res utilis 2,142,4.
Labores multos Pythagoras exantlavit 182,29.
Labores necessarii in disciplinis discedis 174.3.
Lacedemon pestilentia à Pythagora liberata 1.93.22.
Lacedemon frequenter peste laborabat 1. 93.26.
Lacinius latro Herculem injuria affecit 1.58.11.
Laminę plumbeę naturę recidendæ 2,100,12.
Largitas æterna & semper vivens 2, 122,14.
Latini, id est, Italia legit sacra Pythagoręę 1, 139, 17.
Latronum ritu vitam transigere 2.109,17.
Laus res sacra 1,58,2.
Lectiones à cœna Pythagoreorum 199.25.
Lectum petentes cantilenis ab mentis turbationibus Pythagorei liberabantur 1.110.30.
Legatis Sybaritarum quid responderit Pythagoras 1.157.et 158.
Leges Græciæ antiquæ erant, rem habendam non esse cum matre, filia et sorore 1.180.7.
Leges esse debere in vera amicitia, et quas 196.12.
Leges Ephesios præfocasse dixit Heraclitus 1. 154.26.
Leges intelligentes & civiles ferre 1.154.38.
Leges similes medicinę et potiores judiciali causa 1.154.8.
Leges Pytgahoricę in Græciam translatę 1. 150.15.
Leges anxiè servatę ab Pythagoreis 1,123.1.
Legibus obedientiam reddendam post supremum numen dixit Pythagoras 1.156,21.
Legibus parere non est timiditatis argumentum 2.122.26.
Legibus succurrendum et cum contemptu legum pugnandum 1.100.7.et 153.24.et 189.12.
Legislator bonus 2.62.25.
Legislatores naturæ periti esse debent 2.61.7.
Legislatores philosophia indigent 2,61.15.
Legislatores similes diis honores consequuntur 1,154,23.
Legum justitia quæ jubet facienda & vetat fugienda 1,154.5.
Leucippus discipulus Pythagoræ 1,103,16.
Leges magistratus & dominus 2, 41,22.
Lex regula 2,41,25.
Lex optima quæ 2, 62,25.
Lex quid & quod ejus officium 2,120,15.

Lex & justitia instar regis inter homines 2, 123. 8.
Libamen non esse bibendum 1. 87, 12.
Libamenta infundebantur ab pincerna abeuntibus 1. 99. 30.
Libandum ad aurem capidis 1, 87, 10.
Libare ante mensam Iovis Servatoris poculum &c. 1, 141, 28.
Libello titulus, *Sacer sermo* 216, 2.
Liberi relinquendi qui post nos Deum colant 1. 86. 28, & 88. 16.
Liberos homines non admonebant, nec servos verberabant Pythagorei 1, 170. 30.
Libertas Pythagoræ in dicendo faciendoque incredibilis 183. 18. & 185. 20.
Libidines reprimentibus cibis utebantur Pythagorici 1, 105, 18.
Lignum commodum quæri ad fingendum Mercurium 205, 16.
Lingua à fœmina præmorsa dentibus expuitur in os tyranni, 1. 169. 7.
Lingua omniū difficillimè domatur 1, 169, 23.
Lingua patria utebantur Pythagorei 202, 18.
Lingua continenda Deum sequenti 2, 134, 30.
Linguæ continentia difficile opus 1. 77. 31.
Linguam continendam esse docuit Pythagoras 1. 74, 20. & 190, 22.
Lini versuum initium 1, 130. v. ult.
Litagus dux seditionum periit 218, 20.
Loca honorabilia & sacra eligebant Pythagorei 1, 97, 28.
Locrenses virgines in templo Minervæ cæduntur 1. 52. 15.
Loculamento & caula pastores, mœnibus reges cinguntur 2, 87. 3.
Locus purus malos non excipit 2, 92. 1.
Loidoriæ non debent vigere nec graviter puniri 1. 59. 4.
Λογικὴ cum morali & φυσικῇ omnésque optimæ disciplinæ traduntur ab Pythagora 1, 143. 20.
Λόγῳ ἀποφαντικὸς καὶ ὁριστικῷ 186. 14.
Loti cibum capiebant Pythagorei 1, 99, 3.
Lotionibus utebantur Pythagorei post ambulationes 1, 99. 2.
Lucani sectabantur Pythagoram 202, 24.
Lucri vice malis esset, si mos liberaret abomnibus malis 2, 82, 9.
Luctis utebantur juniores Pythagorei 1, 98. 12.
Luctu & lachrymis prohibentur & arcentur Pythagorei 1. 191, 1, & 197. 3.
Ludus vel auditorium Pythagoræ 1. 110, 22.
Lumen adsit de Pythagoreis loquentibus 2. 142. 26.
Luminaria parva & faces veritatis habet natura 2. 146. 21.
Lumine remoto de rebus Pythagoricis non loquendum 1. 104. 30.
Luna putatur inhabitari ab geniis 1. 43. v. ult.
Lustrationes & sacrificia deorum Pythagoras nunciabat 1, 139. 4.
Lux studii sapientiæ dici similis 2. 155. 23.
Luxuries vitiosa 2. 32. 24.
Lyncei visus peracutus 2. 52, 19.
Lyra utebatur Pythagoras in discipulis emendandis 171. 2.
Lyræ usus apud Pythagoreos cum cantu 1, 108. 18. & 109. 3.
Lysis Thebas migrat & diem suum claudit 209. 22.
Lysis cum Archippo incendio elabuntur 208. v. ult.
Lysis proficiscitur in Græciam 309. 16.
Lysis ad Hipparchum scribit 1. 80. 1. objurgat Hipparchum v. 2.
Lysis discipulus Pythagoræ 1, 103. 16.
Lysidis & Eutyphami historia 2. 162, 32.

M

Magi docuerunt Pythagoram religionem 1, 139. 12.
Magi exurebant mortuorum cadavera 1. 141. 11.
Magistratus idem esse debet omnibus 1. 55. 18.
Magistratui absque jurejurando quomodo credendum 1. 56. 2.
Magistratus suis subditis prodesse debet 1. 57. 30.
Magistratus talis sit, qualis cupit videri 1. 58. 1.
Magistratus est justa domus & Reipubl. constitutio 1. 152, 30.
Magistratus talis esse debet, cui nec reluctari, nec contradicere potest 1, 155. v. penult.
Magistratum ut Deum semper intueri & observare homines 1. 156. 17.
Magistratus rerum pretiosissima 1. 161, 6.
Magistratus juxtà debet esse ac subditi 1, 162. 1.
Magistratus est præscribere ut omnes sint dicto audientes 1, 175. 6.
Magistratu ignorato nihil sanum esse 1, 161, 25.
Magna non sunt minimi, & minima non magni

gnifacienda 2,83,21.
Maja Doricè avia dicitur 1,63.4.
Majorum gloria non abutendum 2,111.8.
Mala animam corpori affigunt & infibulant 192.28.
Mala bona sunt injustis: at justis mala: & bona justis bona, injustis mala 2,113.26.
Maledicta fugienda 1.154.1.
Maleficium tetrum & magnum inter parentes & liberos discordiam serit 1.57.12.
Malitia & noxa unde veniant 2, 122,29.
Malleorum differentia aliquid dedit Pythagoræ 1.112,28.
Malva transplantanda, sed non edenda 2. 159.24.
Malva convertitur cum sole 2.159.26
Malus igni ferróque non sustinet vitiorum sectiones 1,94,11.
Malus ac pravè agens miser 2,108.25.
Manè cubitu surgentes ab gravedine ignaviáque carminibus Pythagoras liberabat 1. 79,30. &c.
Mane proponendum quid interdiu faciendum, & vesperi quid actum, recólendum 2.4,8.
Manus datæ ad accipiendum & dandum 2. 147.30.
Mansuetudo ira non indiget 1,141,8.
Mansuetus & tranquillus fuit bonis Pythagoras 183.7.
Manticen præpedientia vetita Pythagoricis 1. 105. 28.
Mathemata quibus adhiberi solita à Pythagora 1,90.32.
Mathematicæ cerimoniæ divinæ & utiles 192.20.
Mathematici qui apud Pythagoram 1, 84.32.
Matheseos peritus Pythagoras 1, 144,15.
Matres & filias attingere valde nefarium 1. 82.19.
Matrimonia illegitima Pythagoras apud Crotoniatas abrogavit 1.169.25.
Matutinæ ambulationes Pythagoreorum ubi & quales 1,97.13. sic et vespertinæ eodem lib.98.27.
Mazæ usus apud Pythagoreos 1, 99.12.
Medendi ars seu medicina maximè exculta à Pythagoreis. 1, 147.27.
Medicina sanitatis non morborum causa 2. 55. 10.
Medici sua ignorant 2,27,28.
Medici naturæ periti esse debent 2.61.5.
Medicina res sapientissima mortalium 1, 85.32.
Meditatio mortis philosophorum 2. 75.14.
Mejere contra solem 2. 144,25.
Melanuro abstinendum 1, 107,24.
Melicertus certator 1,60.3.
Meliora in nobis dominantur deteriora serviunt 2,28,20.
Meliora non minimi nec vitiosa maximi facienda 2.83,21.
Meliores & magis concordes Siculos Apollo dixit liberatum iri tyrannide 187,30.
Mellis usus apud Pythagoreos 1, 98,18.
Memoria mater omnis sapientiæ 1.150.1.
Memoriam valdè exercebant Pythagorei 1. 149.1.
Mendacia à sponsionibus abesse debere 1. 162.29.
Mendacium ab eo, qui Deo similis esse vult, alienum erit 2. 114,26.
Mendacii non debet esse in amicitia, ut salva sit 1.101.v.penult.& 195,21.
Mens superat animam 2,12.26.
Mens supremæ dignitatis est, & oculus ac vis optimarum rerum 2, 12.30.
Mens omnia videt et audit 192,14.et lib.2, 8,v.penult.
Mens nostra Deus est 2. 53.32.
Mensurarum excogitatio Pythagoræ tonos in Musica repperit 1, 112.6.
Mente præditus Deo assimilatur 2, 36.21.
Mente spoliatus homo obbrutescit 2.36.19.
Mentis animique divini conjunctio 201,25.
Merces scientiæ non reprehendenda 2, 59, 25.
Mercurium non exsculpi ex quovis ligno 105.16.
Meretrices aurum gestant, non liberæ fœminæ 1, 165.5.
Messenii adjungebantur Pythagoræ 202,24.
Metapontini domum Pythagoræ sacrarium Cereris fecerunt 1.153.15.
Metapontini vicum Pythagoræ Musarum domicilium fecere, 1.153.16.
Metapontinorum votum 1.131,31.
Methodo utitur Iamblichus non vulgari nec Pythagorica, sed media 2.2.26.
Metrodorus Thyrsi filius 202,25.
Mida ditior improbus pauper & miser est 2,112.22.
Milio utebantur Pythagorei 1.105.19.
Milium diis offerebat Pythagoras 1 137.29.

Mille

Mille vitis apud Crotoniatas quæ differuerit Pythagoras 1.54.19.
Milo Crotoniates Pythagoricus 2.21.20.
Miltiades Carthaginiensis Possidem Ægeum periclitantem servavit 1.122.16.
Minervæ nativitas & ortus 1.30.25.
Minus agens, minus peccat, & minus peccans beatior 2.24.10.
Minoa Iovis filiũ Pythagoras imitatur 1.41.17.
Miraculum Pythagoræ de piscibus extractis & non mortuis 1.48.10.
Mnemarchus Pythagoreus Aristæ successit 220.10.
Mnesarchus & Pythais Pythagoræ parentes 1.27.30.
Mnesarchus Apollini templum dicat Samum reversus 1.29.20.
Molon discipulus Pythagoræ 1.103.15.
Monarchia quomodo erigatur 2.128.12.
Monochorda instrumenta 1.116.1.
Monumentum repulsis excitabatur, ut mortuis 1.78.23.& 79.18.
Moralia docuit Pythagoras 186.18.
Morbi & corporis mala semina esse intemperantiæ 186.1.
Morbi fugiendi 2.49.v.ult.
Morbi corporis fugiendi multò magis animi 2.104.15.
Morbus à corpore resecandus, 1.47.10. & 54.20.
Mori honestè præstat, quàm turpiter vivere 2.110.5.
Moribus confusis & turbidis Pythagoras infundebat Sũa 1.81.21.
Mori meditantur viri philosophi 2.69.25.
Moriendo sanctè & justè vivendum, ut beatissimus 2.100.31.
Morositas vitiosa 2.32.21.
Mors quid 2.69.30. & 75.8. & 144.6.
Mortalis vitæ loco immortalis eligenda 2.12.3.
Mortem non esse formidandam Zamolxis docuit 1.155.13.
Mortem omninò non extimescebat Pythagoras 187.17.
Mortis meditatio vita animæ 2.9.5.
Mortis meditatio philosophia 2.144.25.
Mortuos vestibus albis funerari religiosum fuit Pythagoræ 1.141.14.
Motus dulcissimus ex dissimilibus & differentibus sonis 1.71.20.
Motus corporis & animi duo 1.124.5.
Multiceps pecus 2.31.27.
Multitudine civium bonorum deum gaudere 1.55.10.
Mundus unde sit dictus sapientum judicio 2.109.28.
Musarum domicilium angiportus Pythagoræ 1.153.19.
Musica decente utebantur Pythagorici ad morbos pellendos, 1.148.20. & 169.28.
Musica Dorica optima 202.v.penult.
Musica & cantus contra cupiditates animi malas 1.108.v.ult. & 170.12.
Musica utilissimam vitæ correctionem effecit Pythagoras 1.111.16.& 112.113.114.115.116.
Musicæ prima institutio per sensus 1.69.20.
Musice confert sanitati 1.108.19.
Musices medicina 1.108.15.
Musice vèrno tempore utebantur Pythagorei 1.108.16.
Musice non minima scientiarum Pythagoræ 1.147.25.
Musis sacrum festum fore, si in Musarum loco Pythagorei interficerentur 219.16.
Muta omnia & cæca præter mentem, quę omnia videt 192.20.
Mya uxor Milonis Crotopiatę 224.6.
Myllii & Timychę exemplum de virtutibus Pythagoricis 1.165.28.& 168.3.
Mylliæ Crotoniatæ in memoriam reductum Midam Gordii fuisse 1.132.18.
Mysteria deorum Pythagorica arcana sine scripto posteris tradebantur. 191.18.

N

Natura quævis non est apta philosophiæ 205.20.
Natura fiunt plantæ & animalia 2.54.24.
Naturæ contemplator Pythagoras 2.57.11.
Navem vento secundo navigantem submersum iri prędixit Pythagoras 1.128.21.
Navem adnavigantem optantibus, mortuum vehere prędixit Pythagoras 1.132.2.
Ne quid nimis proverbium 2.111.25.
Nemea certamina à pueris fiebant 1.60.1.
Nemo ditissimus delirans & furens cupit esse 2.49.19.
Nepenthes solvit iram & dolorem 1.110.13.
Nereus Doridem Oceani filiam in uxorem duxit 203.10.
Nestus fluvius salutat Pythagoram dicēs, *Salve Pythagora,* 1.127.5.
Nicomachus scriptor 210.6.

Nihil esse purum atque integrum in rebus 1. 123,30.
Nihil temerè neque inconsideratè faciendum 214.6. & 19.
Nino Orator 215, 23.
Ninone hæc non sunt acta proverbium 219, 8.
Ninus author dimetiendi accrementa ac decrementa Nili, 1, 144,10.
Ninus urbs quando condita 219,10.
Nobiles philosopho non sunt, qui septem avos computant 2, 87,12.
Νεμονομίας non esse salutares 1, 116. v.ult.
Numen divinum fascitur, Pythagoræ arcanorum enunciatoribus 206,15.
Numerum cuncta docent 1,147,2.
Numerorum natura incredibilis 1, 65,11.
Numerus Pythagoricæ theologiæ 1, 134,23. & 135,30.
Numerus impar divinus dextram, par & qui dissolvi potest, sinistram notat 1, 142,15.

O

Obsecrationibus abstinebant Pythagorei & quare 191,4.
Oculus quasi sol animæ 2, 13,1.
Oculus divinus & oculi carnei 1, 76, 15.
Oculos reddunt & incem faciunt divina oracula 2, 138.5.
Œconomici Pythagoreorum 1. 78,6. & 79.29.
Officina fabri quid dederit Pythagoræ 1, 112. 7.
Officium rectum paratur actionibus non desidia, 2, 142.13.
Oleo sellæ non sunt abstergendæ 2, 145, 14.
Oleribus crudis & coctis utebantur Pythagorei 1, 99,14.
Oleum sapientiæ confertur 2, 145, 28.
Ὀλιγοσωσία cum sanitate potior πολυφαγίᾳ cũ morbo 2, 4, 14.
Ollæ vestigium in cinere non esse relinquendum 2, 158, 10.
Olympicum certamen variis de causis aditur 2, 60.4.
Olympicum certamen 1, 54, 2.
Ὀνειρόκριτος quid & quale 1, 43, 14.
Omnia facienda ut virtutis & prudentiæ in hac vita participes simus 2, 82, v. penult.
Omnia reducenda ad unum, & unum ad multa 2, 21, 2.
Omnia numeros è scitèque constituta & ornata 1, 65, 15.
Ὄνυμα quæ propriè Pythagoræ 1, 144, 32, etc.
Onus non esse simul tollendum 1. 87, 4.
Onus simul imponendum non auferendum 2, 141, 26.
Opiparus apparatus ciborum resecandus 1, 47.13.
Oportunitas colloquendi, adeundi &c. diversa, 1, 160, 17.
Oportunitas temporis 1, 161, 3.
Ὀψιμαθία in nonnullis laudabilis 179, 27.
Opsonium condire non novit philosophus 2, 89, 15.
Optimus qui per se, deinde qui alios audit 1, 57, 15.
Optimum vitæ genus cum pessimo collatum 185, 25.
Optimus & potentissimus debet regnare 2, 41, 20.
Optimus qui pluribus utilis 2, 119, 25.
Oracula Delphica & Dodonæa per fœminam significari 1, 63. 6.
Oraculis divinis fides non est deroganda 2, 136, symb. 4. & 153, 5.
Oraculum Amæo de Colonia 1. 27. 15.
Oratio seu liber Pythagoræ de diis 1. 135, 15.
Oratio Pythagoræ gravis ad Phalaridem 185. tota.
Ordo disciplinæ Pythagoricæ 1, 84. tota & deinceps.
Ordo corporis & ornatus sanitas & robur 2, 105, 2.
Ordo est virtus rerum omnium 2. 107. 15.
Orientem solem adorandum esse 214, 1.
Ornatus animus præstantior eo, qui ornatu caret 2, 107. 26.
Orphei imitator Pythagoras 1. 138. 24. Consimiliter Orpheo colit deos Pythagoras, ibidem.
Orphei in feras imperium Pythagoræ quoque fuisse 1. 67, 25.
Orpheus usus lingua Dorica 204, 6. Antiquissimus poetarum ibidem.
Orpheus perspicuum exemplum theologiæ tradit 1, 134, 24.
Orphica sacra 1. 139, 10.
Orphici numeri de Deo 1, 135. tota.
Otium & ignavia è vita exterminanda 1, 57. 7.

P

Παιδαγωγοὶ correctiones & admonitiones Pythagoreis erant 1,101,21.
Παιδαγωγὸς 1,171,1.& 191,8.
Παιδεία πρώτη τὸ φυτὸν 1,93.2.
Prædotribæ ignorant sua 2,27.30.
Palpebræ usus in homine 2,56.25.
Pane optimo Pythagorei utebantur 1,98,17.
Panem Pythagorei non esse frangendum statuebant 1,88,22,&31.
Panem simul frangere uno præside Barbaricũ Pythagoræ, ritus fidelium fortè taxatur 1, 89,2.
Parentes honorandi ut maximorum bonorũ authores 2,51,8.
Parentes quàm plurimi faciendos liberis 1, 49.tota.
Parentibus deberi honorem post summum numen 1,156,20.
Pariendum non esse in templo, & causa 1, 140.20.
Parmenides Eleates 1,150,18.
Parthenis mater Pythagoræ, posteà Pythais quare 1.28,27.
Pastor pascens super Philolai monumento è sepulchro canentem audivit 1,130,16.& 136. 32.
Patres concesserunt, ut liberi conjugatos potiùs,quàm parentes ament, 1,61,21.
Patria Pythagoræ visa, quæ docibilia haberet ingenia 1.42,26.
Patriam reliquit ob tyrannidem Pythagoras 182.31.
Peccata indiversum trahentia destruenda 2. 151,11.
Pecuniarum cura & gloriæ & honoris non habenda 2,83,18.
Pecuniarum amantes quare 2,121,2,& tota p.
Pecuniæ imperans sapientiæ studiosus 2. 120. 23.
Pecuniis & gloria majorum uti, & non tradere nepotibus,turpe, 2,111,18.
Pecuniæ corporis causa comparantur 2,26,27.
Pecuniæ penuria cogit præter justitiam facere 1, 152,25.
Pediculus in templo non occidendus 1, 140, 28.
Pejerandum non esse nec dei nomine abutendum 1,118,7.
Pelices pelluntur 169,26.
Penelopes telam retexere 2,81,12.
Periculum gravissimum, qui animæ curam negligit 2,82,6.
Perialo Thurio columna erecta in auditorio Pythagoreorum 1,79,20.
Percussores sunt in loco impiorum ubi puniuntur 1,158,14.
Peregrinatio loci mutatio est 2,144,6.
Perisynctoriè templum nec ingrediendum nec deus adorandus 1.104.23.
Perturbationes,vitia animi, amores monstrosos &c.Pythagoras Musica tollebat 1,70. tota.
Pessimus qui ipse nec videt nec audit alios 1,57,18.
Pestilentias depulit Pythagoras 1.127.25.
Pestis non salus amicitiæ,contentio 194.v.ult.
Phalaris blasphemus in deos 184,9.
Phalaris extinctus quo die Pythagoræ & Abaridi periculum induxit 188.5.
Phalaridis tyrannis crudelissima exarsit in Pythagoram & Abaridem 183,20.& 184,5.
Phanto quis 209,30.
Pharmaceutice minus probabatur Pythagoreis 1, 148,12.
Pherecydes Syrius φθειριάσει pectit 1,162,27, & 210,10.
Pherecydes Syrius præceptor Pythagoræ 1. 29,28.& 162,15.historia.
Philolaus tres libros Pythagoræ primus edit 172,14.
Philolaus discipulus senis Pythagoræ 1, 103,10. & 130,17.
Philομαθεῖς veri qui, 2.81,3.
Philosophia contemplationis imitatio est 1,65,22.
Philosophia & cultus conjuncta à Pythagora 1,139,8.
Philosophia primùm à Pythagora vocitata amor sapientiæ 1,144,16.
Philosophia plus præstat, quàm agricultura & parentes. hos facere quod vivamus,Philosophiam ut bene vivamus 204,29.
Philosophia cupiditas & comparatio scientiæ 2,25,12.
Philosophia concordiam præstat 2,27,10.
Philosophia sola rectum judicium habet 2,39,25.
Philosophia perceptu facilis 2,43,22.
Philosophia suppetit perfectam virtutem & purgationem animi 2,78,
Philosophia liberat à vinculis humanis 81, 81,25.
Philosophia ducit ad ipsam veritatem 2,84,18.
Philosophia dux ad virtutem 2,115,13.

Philosophia tolerantiam meditatur, mortis contemptum, temperantiam docet, voluptates contemnit 2,116,5,6,7,8,9.
Philosophia mortis meditationem, contemptum, vitam æternam affert 2,122,15.&c.
Philosophia non spectat corporalia, sed corporum expertia 2,149,tota.
Philosophia mortis meditatio & separatio animi à corpore, 2,151,1.
Philosophia soli non invidet bonis, nec malis aliorum gaudet 2,156,4.
Philosophiæ laus 2,115,tota.
Philosophiæ majorem curam adhibendam, quàm parentum & agriculturæ 205,22.
Philosophiæ donum non debet perdi propter offensam numinis 211,13.
Philosophi leges firmæ, actiones rectæ et bonæ 2,62,30.
Philosophi φιλοθεάμονες soli veritatis 2,115.3.
Philosophus corporalium obliviscendum debet 2,158.13.
Philosophus solus exactissimas imitationes sequitur 2,62,10.
Philosophus non est circa voluptates occupatus 2,70,8.
Philosophus ignorat an homo an pecus sit 2,85,30.
Philosophus ridiculus differens de hisce rebus, et nugator, ex Platone 2,86,7,et 21.
Phylas insula 1,127,18.
Phintias et Damon 1,122,1. et 197,11.
Phrygium melos 1,169,19, et 23.
Phytiognomon Pythagoras 1,77,17.
Phytius et Theocles Pythagorei 1,123,24,et 154,20.
Picentini accedebant sectæ Pythagoricæ 202,24.
Pietatem hauserunt ab Orpheo Pythagorei 1,134,20.
Piscibus non libebantur aut raro Pythagorei 1,99,16.
Pius erga deos quis 2,108,8.
Placentæ mellitæ sacrificabantur diis 1,137,29.
Placentæ, liba, coctilia, immolanda fœminis, quæ propriis manibus fecerint 1.61.11.
Plantam domesticam ac fluctuosam non esse laudandam 1,100,1.
Platonis & Archytæ amicitia 1,122,1.
Plutoni inferi qui 1,118,32.
Pœnitentia Erinnydes sunt Pythagoræ 2,144,8.
Pœones canebantur à Pythagoreis 1,108,22.
Poetæ sensus obtusos esse ajunt 2,71,6.
Politica fugiebat Pythagoras 1,42,20.
Politici & OEconomici Pythagoreorum 1,78,6.
Politicis Pythagoras præcepit abstinere ἐμψύχων 1,106,25 & 138,1.
Politionis lineæ tres 1,124,102
Polycrate tyrannidem exercente Pythagoras Athenis in Italiam venit 1,90,13.
Polycratis tyrannis pepulit Pythagoram 18 annos natum 1,31,5.
Polymnastus qualis 209,30.
Pons & gradus expositiones symbolorum 2,130,19.
Pons seu gradus docendi & demonstrandi 2,3,14.
Post meridiano tempore quid facerent Pythagorei 1,98,20.
Potentiores laudabat, & iis bene precabatur Pythagoras 137.12.
Præmium & magna spes virtutis 2,81.v ult.
Prænotio per numeros 1,94.v.ult.
Præstigiatorem & planum Pythagoram non fuisse 184,16.
Preces quid faciant 1,61,1.
Primi urbium in Italia Pythagoræ familiares 1,90,15.
Principium dimidium totius 1,146,25.
Problemata ἀπομνημονεύματος non proponebantur 1,90,4.
Procacitas vitiosa 2,33,21.
Prodigia, omina &c. deo charis hominibus contingere 1,67,20.
Promissa servanda sine mendacio 1,162,28.
Προφητὴς semen quid 1.179,12.
Proprium aliquid nemo Pythagoreorum possidebat 1,151,25.
Prori & Cliniæ amicitiæ exemplum 1,112,vsque ult.
Prorus Cyrenæus depauperatus erigitur à Clinia Tarentino 200,28.
Providentia divina omnia contingunt 1,133,32.
Providentiæ divinæ non esse reluctandum 1,124,18.
Providentiam divinam esse quibus probetur 184,v. penult.
Prudens deo & hominibus facit decentia 2,108,5 &12.
Prudens felix & beatus 2,108,19.
Prudens expetitus prudens fit 2,42,5.

Prudentia & sapientia externa bona utilia reddit 2,24,2.
Prudentia bonorum omnium res optima est 2,42,10
Prudentia propter pecunias non navigat ad columnas Herculis 2,42,16.
Prudentia maximè expetenda 2,30,3,& 12.
Prudentia & sobrietas necessariæ 1,74,28.
Pueri Deo acceptissimi sunt 1,59,16.
Pueri tempore siccitatis à Deo pluviam deprecantur 1,59,20.
Pueri statò tempore & moderatè alendi 175,13.
Pueri, virgines in laboribus & exercitationibus alendi 179,20.
Pueritia bene instituta ad adolescentiam trãsmittenda 173,25.
Punitiones quæ fiunt ferro & igni 190,14.
Puritas corporis & animi servanda Pythagoricis 1,105.29.&c.
Puteo turbido cœno pura aqua infusa perit 1.81,26.
Pyrrha Deucalionis uxor Epimethei filia 203.16.
Pythagoras publicè docens gratus: privatim verò, eviluit 212,8.
Pythagoras vivens *divus*, mortuus *ille vir* nominabatur 213,20.
Pythagoram proximè attingentes seditiosi 213,9.
Pythagoras nec leges hominibus nec oracula reddit 1,126,4
Pythagoras Apollo habitus 1.126,2. & 131.11.
Pythagoras novit quis fuerit animus, unde venerit, & quid egerit 1,126.31.
Pythagoras tertius bipes 1,132.8.
Pythagoras omnis sapientiæ peritus 1.144.4.
Pythagoras quondam fuit EUphorbus Panthi filius 1,68.19.
Pythagoras instrumentis Musicis & voce cœli harmoniam imitabatur 1,72,3.
Pythagoras ex naturali fonte solus orationem mundi intelligebat 1,72,5.
Pythagoras dignus doceri & discere 1,72,8.
Pythagoras divinus vir tinctorum more animos suorum præparabat 1,81,6.
Pythagoras rerum divinarum & humanarum peritissimus erat 1,81,17.
Pythagoras suo nomine non compellabatur 1,91,10. & 138,14.
Pythagoras omnes docuit pro ratione cujusq; captus 1,92,10.
Pythagoras venit forma humana propter bonum hominum, 1,94,15.
Pythagoras politicæ disciplinæ inventor 1, 123.30.
Pythagoras dux & princeps philosophiæ post deos 1,26,18.
Pythagoras quomodo Iovis filius reputatus 1, 28,8.
Pythagoras à prædicendo dictus Sidone natus 1.128,30.
Pythagoras variis disciplinis imbutus à variis præceptoribus, 1,29,26.
Pythagoras benè moratus & honoratus etiam adolescens 1,30.5.
Pythagoras Dei filius visus, 1,30,12.
Pythagoras instar genii habitus 1,30,26,& 43,28.&c.
Pythagoras Samius comatus dictus 1,31,1, & 44,12.
Pythagoras in divis habitus 1,31,4.
Pythagoras cum Memphiticis sacerdotibus agit 1,32,2.
Pythagoras Thaletis judicio angelus cœlestis. 1,32.10.
Pythagoras de statuis, de cultu divino, & providentia respondit 184,1.
Pythagoras sobrius, frugalis, pauci somni, cibi &c. 1,32.21.etc.
Pythagoras venit in Italiam Olymp. 62. 1.47.23.
Pythagoras venit ex Ionia & Samo 1,90.18.
Pythagoras non suo nomine sed Σοφὸς vocabatur apud Crotoniatas 1.60,15.
Pythagoras colitur ut Deus 1.35.& 43.27.&c.
Pythagoras cum Mocho ejusque posteris in Ægypto agit 1,33.5.&c.
Pythagoras totum triduum & tres noctes suæ somno, cibo & potu transigit 1,34.26.
Pythagoras in Babyloniam ad magos profiscitur 1,36.23.
Pythagoras 22. annos in Ægypto astronomiæ & Geometriæ studuit, 1.36.26.
Pythagoras natus 56. annos rediit Samum 1, 37.17.&c.
Pythagoras Eratoclis filius, qualis, & cum ἀναλήμματι libri 1,40.15.
Pythagoras maximum Dei numen 1.44.
Pythagoras Astronomus, Arithmeticus, Geometer, iisque artibus admirandus 1,46.23.
Pythagoras philosophans extra urbem, in locis remotis vitam finiit 1,92.1.
Pythagoras virtutum exemplar aspici oculos efficiebat

efficiebat inter Græcos 1, 45.6.
Pythagoras peregrinans in Italia & Sicilia quid fecerit 1,66,9.
Pythagoras rogatus à Sybaritis ut se Apollinē diceret 1,157, v. penult.
Pythagoras Pherecydem curaturus accedit 1, 162.22.
Pythagoras Pherecydi exequias justa solvit ibidem 163,24. & 170.15.
Pythagoras apud fœminas Crotoniatas effecit, ut multas vestes afferrent in templum Junonis 1,63,16.
Pythagoræ egregium apophthegma in ridentē reditum animarum ab inferis 1,158.10.
Pythagoræ ad Thaletem & Biantem profectio 130,30.
Pythagoræ & Pythagorica philosophia à Deo 1,25.8.
Pythagorei sacra faciunt, ut Apollo ex tripode reddit oracula 1,139.25.
Pythagorei aliquot in Myllonis ædibus exusti 208,10.
Pythagorici crevernnt missum ad trecentos 212.23.
Pythagorei & Pythagoristæ et Atici & Atticistæ 1,84,10.
Pythagorei politici & in imperando periti 122, v. ult.
Pythagorei abstinuerunt à vestigalibus 123, 1.
Pythagorei columnis periti in Republ. administranda 1,333.7.
Pythagorica omnia symbolicorum involucris 206. 28.
Pythagorica philosophia ne scita, dum neglecta 126,15.
Pythagorici nec nimis hilares, sed semper medium tenebant 170,10.
Pythagorici ita erga semetipsos affecti, ut bonus pater erga suum natum 175,3.
Pythagorici suas facultates communes habuerunt 1,148,25.
Pythagoricorum monumentorum nihil exstabat ante Philolaum 172,12.
Pythias Apollinis templum Crotoniæ 1,58,16.

Q

Quæ faciendæ & non faciendæ sint colligenti ad cœleste numen 1,89,8.
Quæ Pythagoras cum Abaride Hyperboreo egerit dixeritque 1,94,15.
Quæ homines vulgò admirantur non faciunt ad fœlicitatem, 2,98, 20.
Quæstus ex Geometria quomodo ceperit 1, 91. 15.
Quantum quis pedibus valeat, proverbium 108, v. ult.
Quercinis Deus honorandus 1,140. v. ult.
Qui admittantur ad sacra Pythagoræ? honesti scilicet 1,139.21.
Quidam etsi jussè juraturus tria talenta potiùs pendere voluit, 1,133.25.
Quidam mutato aureo statuæ furto sublato obiit 1,132,27.
Quies malorum nobis agnatorum & notitia vitæ felicioris 2,11.10.
Quisque Pythagoreus ad se reversus concoquebat & sanabat vitia sua 190,6.
Quod præest in homine collineat ad ea, quæ sunt animi 2.26.22.
Quomodo affecti esse debeant, qui dabunt operam procreationi 180. 25.
Quomodo Pythagoras Crotoniatas juvenes adsenum reverentiam hortatus sit 1,49. tota.

R

Rarò Venere utendum 179,31.
Ratio recta quæ dictat non quæ voluptas, labor, peccatum, sequenda 189,1.
Ratio animi instrumentum 2,44,19.
Rationi animi repugnare stultitia est 2, 156, v. ult.
Rationis judicium luxuriæ objicienda 1,165,15.
Recidenda noxia in amicitia 196,17.
Recordatio prioris vitæ hortatio ad disciplinā 1,68,13.
Recordatio Pythagoreorum quotidiana quæ & qualis 1,149,7.
Recte sentire paucis datum 174,29.
Rectum honestumque non aliundè, quàm à deo quærendum 1,89,14.
Rectum judicium hominibus veram felicitatem confert 2,87,15.
Regias amicitias etiam respuebant Pythagorici 169,17.
Regula non fallit oculos 1,112,3.
Reipublicæ forma optima 1,124,20.
Relinquendi salvi qui ex honesto & casto matrimonio nati 180,18.
Reliquæ scientiæ sunt quasi venationes bonorum 2,25,21.
Repetebant quæ didicerant Pythagorici, rebus-

que honestis vacabant 1,98,v.ult.
Reprobatio amicitiæ quæ probanda 1,102,5. & 195, 26.
Repulsam passis discipulis Pythagoræ quid fieret, 1,78,20.
Rerum bonarum nihil verecundia dignum est 1,142,4.
Res communis non debet legibus dissolvi 215,17.
Responsis deorum deditus Pythagoras 1, 137,26.
Respublicæ in Italia & Sicilia optimè constitutæ 1,123,11.
Respublica vergit in deterius 209,28.
Reverentiæ & timoris dei in Pythagora argumentum 1,138,5.
Revolutiones circulares cum cæteris hominibus patefactæ, 1,44,22.&c.
Rex non debet præteriri, ut ejus loco subditus colatur 1,89,14. & 129,6.
Rhegii collegium habuerunt Pythagorici 209,25.
Rheginæ urbes probè à Pythagoricis constitutæ 1,123,20.
Rheginorum legislatores qui 1,154,21.
Rhegium legibus fundatur, & servitus pellitur ab Pythagora 1,48,17.
Rhetorica extinguitur 2,92,25.
Risus incontinens abesse debet 2,153,18.
Risus homini proprius est 2,143,15.
Risus observabat Pythagoras 1,77,5.
Ritus patrios servandos, etsi deteriores 1, 156,30.
Robur visum esse 2,52,12.
Robur, pulchritudo, sanitas, fortitudo à nullis conteritur 1,53,10.
Romani sectabantur Pythagoram 201,25.
Rubor nimius malus 2,152,5.

S

Sacra sua non enunciabant Pythagorici externis & prophanis 1,191,25.
Sacrificia non debent esse sumptuosa, ne semel videamur defuncti 1,61,15.
Sagittæ inequitans Aboris fluvios & maria transivit 1,128,10.
Sagitta utilis in anxietate Pythagoræ 1,93,13.
Sagitta ab Abaride Pythagoræ donata quem habuerit usum 1,93,15.& 131,16.
Saleucus discipulus Pythagoræ 1,103.12.
Saltationibus etiam utebatur Pythagoras 1, 109.2.
Salve Pythagora dicit Nessus fluvius 1,127,5.
Salutaria pharmaca, quibus Pythagoras tollebat omnes perturbationes 1,70.tota.
Samius Comatus Pythagoras dictus 1.31,1 & 44.12.
Samii Ægyptiacam formam disciplinarum non appetebant 1,37.tota.
Sanctificationes animi inventæ à Pythagora 1,69,31.
Sanguis non voluntariè effusus in templo, quomodo excipiendus. 1.140,15.
Sanguis res pretiosissima 1,140,16.
Sanitas experenda 1,50,1.
Sapere virtutis opus 1,43,1.
Sapientia excepta omnes res nugæ & deliramenta 2,54,6.
Sapientes perfectè vivunt 2,65,v.ult.
Sapientes solum septem inventi? 1,54,5.
Sapientia scientia veritatis 1,144,29. & 145, 60.
Sapientes nihil habent inexspectatum 170,15.
Sapientiæ magnæ scire quibus cibis utendum sit 179.3.
Sapientia continetur omnibus 2,112,24.
Sapientia sola beatos reddit 2,23,9.
Sapientia longissimè remota, ut præsentia videt 2,145,& 203,30.
Sapientia omnium rerum principia invenit 2. 19.5.
Sapientia non versatur circa definita, sed ad ea se extendit, 2,18,30.
Sapientiam verè talem esse, quæ occupata sit circa pulchra & æterna 1. 65,15.
Sapientissima res nunc vis 1,85,28.
Sapientissimus & veracissimus quis 2,20,6.
Sapientissimus quisque esse debet 2,28,7.
Σοφοσοφία omnia magna 2,92,10.& 99,8.
Scientifica contemplatio 1,75,5.
Scientia absque justitia calliditas est 2,110,26.
Scientia cum scientibus pensit in Pythagoricis non enunciantibus 210.24.
Scientia rerum humanarum quid efficiat 2. 7.6.
Scientia efficitur omnibus bene utamur 2. 23.29.& 25.4.
Scientia dux consensus & concordiæ 2.27,10.
Scientiæ reliquæ venationes & præparationes bonorum 2,25,12.
Scintillæ aliquot obscuræ scientiæ Pythagoricæ conservatæ 211,1.

Sectiones

Sectiones quæ fiunt ferro & igni in vitiis 1, 74.8.& 190.14.
Sectiones & ustiones quomodo curarent Pythagorei 1,148.15. & 204,23.
Secunda fortuna omnes amant uti 2,22,16.
Securitas & subsidium ex εὐνομίᾳ 2.125.10.12.
Seditio fugienda in urbibus 1,47,14.
Semen vitiosum exsistit ex prava temperatura 181. 3.
Semina quædam sponte, quædam arte proveniunt 2,56.3.
Seminarium Pythagoricorũ dogmatum quod 2, 151, 24.
Senes præsidebant lectioni 1, 93,27.
Senes monent à bationibus 1,99.v. ult.
Sensualia conspuenda quæ lumen mentis non habent 2,157,25.
Sensus bifariam dicitur 2.64.7.
Sententia vel γνῶμαι res potentissima 1,85, v. ult.
Sententiæ Pythagoricæ 1,100.29.
Sepelendi ratio quæ Pythagoreis 1,118,& 119. totis.
Septem sapientum sapientiæ similis ἀναζιμανδρου 1, 86.14.
Sepulchra & illorum ratio 1,88.13.
Sepulchrum erigebatur, qui indignis enuptias sent arcana 206.10.
Sermones vel λόγοι purgare animum, ut cum gaudio servemus audita 2.96.1.
Sermonis Dei natura consecrantur cor & cerebrum 1,107,17.
Sexus fœmininus natura religiosus 1.62,28.
Sicilia penitus liberatur à servitute per Pythagoram 1.46,31.
Sicilia liberatur tyrannide 137-25.
Sicula mensa rejicienda 1,80, 10.
Silentii præcepta ducebant ad mentis moderationem 1,169.20.
Silentium observabat Pythagoras in discipulis 1.77.5.
Silentium quinquennale indicebat suis Pythagoras 1,77.28.
Simulachra divorum erecta 1.138.28.
Sol princeps omnium syderum 2,12,27.
Sol in sua regione melius perspicitur, quam in undis 2,96,2.
Sol omnia gubernat 2.96.8.
Sole orto è lecto non surgendum 213,30.
Solitaria, quieta & tranquilla loca petebant Pythagorei ambulantes 1.97,15.
Solus peregrinatus est Pythagoras 182.49.
Somni inscitiæ vestigia expurganda 2,155.21.
Somni brevitas præcepta a Pythagora 1,74. 26.& 161,16. & 190,30.
Somni Pythagoreorum præsagi & vaticini 1, 70.29.
Somnus jucundus in εὐνομίᾳ 2,125.22.
Somnus requies malorum 2, 121, 23.
Somnus φιλανθρωπία 1 111,5.
Sophistæ fontes doctrinæ juvenibus turbidos reddunt 1,81.13.
Σωφροσύνη animi scientia & virtus 2,28,5.
Sortilegiis intentus Pythagoras 1,137.27.
Speculativa prudentia vitæ humanæ conducit 2, 60.31.
Speluncæ in qua homines detinentur, descriptio 2,ab p.92.v.ult.usque ad p.98.16.
Sperandum contra spem 1.131.1.
Sphæra cum duodecim quinquangularibus à quo inventa 1.91.5.
Spintharus quid narret de Archyta 1,171,15.
Spolia Euphorbi suspensa in templo Junonis Argivæ 1,69,16.
Spondiacum carmen Pythagoræ 1.109. 11. & 23.
Stateram non esse transcendendam hortatio est ad justitiam 1,164,7.
Stateram non esse transiliendam 2,143.8.
Statuæ deorum cum Orpheo in ære formatæ à Pythagora coluntur 1.138.28.
Stragulæ vestes albæ & mundæ Pythagoreis 1, 100. 2.
Stragula undeconstabant 1,100,13.& 137,14.
Stragulum colligare nescit philosophus 2, 89.13.
Stragula convolvenda ne vestigium appareat 2,85.25.
Studia, et noti seu familiares sumorum discipulorum Pythagoræ 1,77.10.
Studium philosophiæ accipit primum locum cum voluptate 2, 43.11.
Studium philosophiæ non utitur instrumentis nec locis, sed ubique, veritatem amplectitur, 2, 43.17.
Subitarios sapientes, divites, bonos, fortes homines non recipiunt 2, 118,28.
Submissis pueris grues in testimonium vocatæ 1,121,21.
Subterranea loca judicii 2. 82,29.
Suere alicui mortem 185, 5.
Superiori non esse conviciandum 214,23.

Supplicium

Supplicium juxta leges 186.9.
Supplicationibus abstinebant Pythagorici & quare 191.5.
Suppuratobonum est uri 2. 4,21.
Surgentes cubitu se non statim in turbas ingerent 1,97,25
Sybaridis legati 1,125.25.& 127.12
Sybaridis serpentem multos occidentem Pythagoras depulit 132,5.
Sybarim urbem subegerunt Pythagorei 213.1.
Sybaris urbs Siciliæ stabilitur legibus 1,40,16.
Syllus Pythagoreus benè sanctèque juraturus abstinuit, 1.138,8.
Symbola Pythagoræ optimè instituunt 1, 102,21.
Symbola sine expositione anicularum deliramentis, expositaoraculis similia 1.104,8.
Symbola simpliciter posita ut anilesfabulæ 191. v.ult.
Symbola exposita admirabilem utilitatem præbent 192,3.
Symbola pons & gradus 2.130,19.
Symbola cur inventa 2,131, penè tot.
Symbolis sibi mutuò loquebantur Pythagorei præsentibus externis 191.27.
Symbolorum scribendorum origo 211,18.
Symbolum scriptum in tabula ab Pythagoreo solvit hospiti alterius decedentis expensas 199,& 200.25.
Symmictus & mistellaneus accessus 2,17,18.

T

Talenta tria promittuntur, qui Democedem tollant 117.28.
Tantalus Homericus 205,8.
Tauromenitanus juvenis ab Pythagora à furore liberatus 1,109.14.
Taurum esse præstat uno die, quàm seculum bovem 216,25.
Taurus Tarentinus abstinuit à fabis instinctu Pythagoræ 1,67.tota.
Taygetus mons gravem aërem facit Lacedæmoniis 1, 93,28.
Telaugis scriptum 1,131,1.
Telauges quis & cujus vir 1.135,9.
Tellutis pondera 2,91,5.
Temperans amat temperantiam 2,42,3.
Temperans & mascula vita amplectenda à primis annis 1,153.31.& 189,15.
Temperamentum ciborum & potuum somnique & quietis modus 1,148.4.
Temperantes & sani esse debent, qui liberis dabunt operam 180,27.
Temperantia, justitia, fortitudo, veritas, vera animi ornamenta 2, 83,11.
Temperantissimi pecuniis imperant, vitæ non parcunt 2,120,23.
Temperantiæ expetimentum 1,51. 20.
Templa petebant maximè Pythagorei 1,97,30.
Templum ingrediendum cum veste munda 1,140,5.
Templum ad dextram ingrediendum ad lævam exeundum 1,142,10.
Tempore Pythagoræ unus sapiens 1.54.7.
Tempus magnum bonum 1,57,9.
Ternarium numerum divinum esse Pythagoræ inventum 1.139,26.
Tertæmotus Pythagoras prædixit 1.127,24.
Terræmotum è puteo prædixit Pythagoras 1,128,19.
Tetractys vel quaternio Pythagorica 1,138, 20. & 147.10. & 20.
Teutheas, fluvius 217,12.
Thales Milesius admirator Pythagoræ 1,31,28.
Thales cœlum suspiciens & in fossam incidens ridetur 2,85,17.
Theætetus Pythagoricus 1,154,19.
Theano Brotini uxor prudens & præstans fœmina 1,125.5.& 220.& 224,5.
Theano Pythagoræ conjux 1,125,12.
Themis honestatis dea apud deum 1.55.25.
Theocles Pythagoreus 1,123,24.
Theologia Pythagoræ à quo scripta dubitatur 1,134,32.
Theologia Pythagoræ ab Orpheo putatus profecta, 1,135,20, &c.
Theorides Metapontius Pythagoreus 1,220,31.
Thesaurus magnificus majorum gloria 2, 111,15.
Thestoris Possidoniatis liberalitas erga Thymaridem 1,201,10.
Thetis Achillis mater filia Nerei 203,13.
Thrax ancilla ridet Thaletem in fossam prolapsum 2,85,18.
Thura à fœminis adolenda dils, non animalia 1,61,12.
Thus adolebat Pythagoras 1,137,28.
Thymarides discipulus Pythagoræ 1,103,17.
Thymaridæ Tarentini navigantis votum & dictum 1,134,10.
Thymaridis Parii depauperatio 201.10.

Thymedia

Thymedia quærebatur ab Pythagoricis 1, 97, 12.
Thyrrenorum seu Thuscorum sævitia in piratas 2, 53, 11.
Thyrsigeri multi pauci Bacchi 2, 77, 28.
Tibiarum sonus lascivus, multitudini conveniens, illiberalis 1, 109, 6.
Timaeus Locrus 1, 123, 17.
Timaratus vocatur idem 1, 154, 17.
Timycha Pythagoricæ fœminæ fortitudo 1, 168. tota.
Timychæ tormenta Dionysius jussit inferri 169, 1.
Timycha linguam præmorsam tyranno in os exspuit 169, 8. & 182, 21.
Tinctores prius expurgatos sordibus pannos tingant 1, 81, 1.
Tonitru, hominem terram contingere debere, monet 1, 142, 5.
Tralliani suos liberos docent animarum esse immortalitatem 1, 155, 8.
Tres partes seu species animæ 2, 29, 16, ex Plat.
Triennium explorationis in discipulis Pythagoræ 1, 77, 20.
Triobolum numerabat quotidiè cuidam juveni Pythagoras 1, 39, 7.
Triobolus honorandus. 2, 159, 6.
Tubera & exhulcerationes in amicitia abesse debent 1, 101, 14.
Tydas scholam Pythagoræ accepit à Boulagora 220. 13.
Tydas pauper & exsul obiit 220. 18.
Tyrannidè urbes liberavit Pythagoras 182. vult. & 187, 20.
Tyrannis ex fola ἀναίδεια oritur 2. 127, 24.
Tyrannum sævientem in officio continuit Pythagoras 1, 187, 22.

V

Vaticiniis deditus Pythagoras 1, 137, 26.
Venatione non occupabantur Pythagorici 1. 160, 15.
Veneri die sexto sacrificandum 1, 139, 27.
Ventis spirantibus sonum esse adorandum symb. lib. 2, 140, 8.
Venti vehementes sedantur à Pythagora 1, 127, 26.
Vera dicens maximè vivit 2, 65, 28.
Verecundi esse debebant discipuli Pythagoræ 1, 85, 32.
Verecundia simulationis expers 1, 74, 30, & 165, 19.
Verisimilitudines non esse Pythagoricorum 1, 88, 25.
Veritas solo oculo divino videtur non carnali 1, 76, 18.
Veritas occultata in parvis dictis à Pythagora 1, 146, 30.
Veritas præcipuum animi opus 2. 46. 6.
Veritas Deo & hominibus grata 2, 114. 28, &c.
Veritas philosophiæ beneficio contingit 2, 115, 2.
Veritas investigatu difficilis 2, 146, 15.
Veritas uniformis, falsum multiplex 2, 148, 21.
Verno tempore Pythagoras suavi modulamine utebatur 1, 108, 16.
Veste, in qua nemo indormiverat, utendum templum ingressuris 1, 140. 7.
Vestibus utebantur candidis & puris Pythagorei 1, 100, 20. & 137, 12.
Vestis nigra & fulva præcipiebatur Pythagoreis 1, 140. 8.
Vestis fulva testatur æqualitatem & justitiam animi 1, 140, 11.
Vecularum deliramenta 2, 90. 15.
Via publica non ambulanda 1, 86, 32.
Via publica declinanda ut per semitas eatur 1. 104, 23. & lib. 2, 136. symb. 5. exposit.
Viam in forum vel curiam ignorant boni 2, 84, 16.
Victoria honesti gloriam affert 2, 111, 3.
Videntia animalia quæ 2, 63, 28.
Villosis pellibus utebantur Pythagorici 1, 100, 24. & 137, 16.
Vinci ab honesto turpe 2, 111, 4.
Vini abstinentia studiis necessaria 1, 74, 25.
Vinum fugiendum 1. 106, 9.
Vinum Pythagorici non bibebant interdiu 1. 98. 19.
Vinum vesperi bibebant Pythagorici 1, 99, 12.
Vir bonus temperans & justus, beatus, 2. 112, 16.
Viri erga uxores quales esse debeant 1. 175, 15.
Virtute benè vivitur 2, 3, 32.
Virtutis studium philosophia comparatur 2, 115, 10.
Virtus cum paupertate præstat divitiis cum violentia partis 2, 4, 28.
Virtus non venit à pecuniis, sed hæ ab virtute 2, 83, 27.
Virtus ut casta & continens matrona 2, 4. 9.
Virtus velut sacrosanctum delubrum 2, 4. 4.

Visus princeps reliquorum sensuum 2, 12,26 & 13,18.
Vita humana similis celebritati Olympiacæ 1,64,12.
Vita humana composita esse debet ad Deum sequendum 1,85,11.
Vita felix & beata 1,124,30.
Vita Pythagoræ consona pietatis operibus, quæ perfecit 1,157,5.
Vita continens, laboriosa &c. 179,24.
Vita recta & sana uti 2.27.5.
Vita bifariam dicitur 2,63,26.
Vita nostra mors, & mors vita 2,101,14.
Vitæ cupidi & φιλοψυχοῦντες 2,120,30.
Vitæ humanæ brevitas & imbecillitas 2,52,30.
Vitia animi, ut ira, dolor, voluptas, turpis voluptas, non patiuntur aliquem placidè quiescere 1,76,2.
Vivere non debet qui suos pudore afficit 2, 110.10.
Vivit magis qui vigilat, quàm qui dormit 2, 65,6.& 66.v.ult.
Vlysses noluit Penelopen relinquere 1,63,23.
Vlysses immortalitatem à Calypso accipere recusavit 1,63,22.
Vnctionibus utebantur Pythagorei 1.98,11.
Vngues in sacrificiis non præcidendi 1,154,9.
Vniversalibus probè cognitis pars singularia facilia 2.141.28.
Vocis Pythagoræ vis ad ipsas ferasallabebatur 1.67,28.
Voluptas pellenda 189,14.
Voluptas primum, deinde contumelia, tertiò pernicies exterminanda, 1,153,30.
Voluptas inprimis fugienda Pythagoreis 1. 176.8.
Voluptas quæ venit ab philosophia sincera est, 2,4.28.
Voluptate nihil magis fallit, & ad peccandum allicit 1,176.10.
Voluptates malæ 1,87,25.
Voluptates omnes aspernantur, ut deliri sint, 2,49.21.
Vrbes coagmentantur ex domibus 1,152,v.ult.
Vrbes confusas ex servitute liberavit Pythagoras 183,3.
Vsia ex Apulia sæviens à Pythagora repressa, docta, pasta, cum jurejurando dimissa 1,66,9.
Victionibus & sectionibus non adhibebant pharmaca Pythagorei 1,148, 15,& 204, 23.
Vsus rei Venereæ tardus & moderatus, bonus 179, 27.
Vsus bonorum rectus requiritur 2,23.10ca.
Vulcani nativitas & ortus 1,50,26.
Vulgi opinationi non esse adhærescendum 1. 172,25.
Vulgus insanit, pueros benè instituens, & adolescentes suæ libertati relinquens 174,10.
Vulneribus in anteriori corporis parte acceptis mori pulchrum, contra; si contra 1,87,v.ult.
Vxores nemo persequitur 1,87,16.
Vxores magis amandæ ac diligendæ, quàm parentes 1,61.22.
Vxores castæ ab Vesta acceptæ exemplar 1. 56,30.
Vxores in conspectu deorum nubunt 1,56,25, & 87.17.
Vxores domos non inficient adulteriis fœtibus 1,56,23.

X

Xενίζειν, peregrinis linguis & moribus improbabant Pythagorei 202,21.
Xenophilus Chalcidensis qualis 209,32.
Xouthus Hellenes donum 203,31.

Z

Zaleucus Locrus legislator Siciliæ 1,46,21, & 123,17.& 154,17.
Zamolxis discipulus Pythagoræ 1,103.15.
Zamolxis famulus Thrax 1,154,32.
Zamolxis ad Getas profectus illis leges dedit 1,155.3.
Zamolxis deus habitus 1,155,17.
Zonæ in ædem Æsculapii delapsæ lex, 1,121,6.

INDEX

illustrium Pythagoreorum,

qui sunt in IAMBLICHI *lib.* I. *p.* 221. 222. *& 223. juxta regiones.*

AEGEI. VI

Crito, p. 223,6.
EUcelthon 223,6.
Hippomedon 223,5.
Polyctor 223,7.
Timosthenes 223,5.
Thrasydamus 223,6.

CARTHAGINENSES IV.

Anthen 222, 26.
Leocritus ibidem.
Miltiades ibid.
Odius ibid.

CATANÆI VI.

Charondas 223,27.
Chrysippus Tyrrhenus ib. 28.
Lyramnus ibid. v. 30.
Lysiades Corinthius ibi. v. 27.
Nausitheus Athenienſis ib. 29.
Neocritus Ponticus. ibidem.

CROTONIATÆ XXIX.

AEgon 221.22.
Ageas v.18.
Agelas v.13.
AEmon ibid.
Agylus v.18.
Alcmæon v.20.
Antimedon v.12.
Boutius v.15.
Bryas v.16.
Cleophron v.19.
Cleosthenes v.13.
Damocles v.20.
Dymas v.12.
Ecphantus v.14.
Epiſylus ibidem.
Eratus v.15.
Euandrus v.16.
Hippoſtatus v.12.
Hippoſthenes v.19.
Itanæus v.16.
Leophron v.18.
Menon v.20.
Milo ibidem.
Millias v.17.
Onatus v.19.
Phyciadas v.14.
Rhodippos v.16.
Silios v.13.
Timæus v.15.

CAULONIENSES V.

Callibrotus 223,18.
Dicon ibidem.
Drymon v.19.
Naſtas ibidem.
Xentas ibidem.

CYRENÆI IV.

Ariſtangelus 223,24.
Melanippus v.23.
Prorus ibidem.
Theodorus v. 24.

CYZICENI IV.

Butherus 223,26.
Hippoſthenes v.25.
Pythodorus ibidem.
Xenophilus v.26.

LACEDÆMONII IV.

Abaris Hyperboreus v.9.
Anthocharidas v.8.
Cleanor ibidem.
EUtycrates ibid.

LOCRI X.

Adicus 221,32.
Eucles ibidem.
Euthenus ibidem.
Gyptius v.31.
Philodamus v.32.
Soſiſtratos ibidem.
Sthenonidas ibidem.
Timares v.ult.
Xenon v.31.
Zaleucus v.33.

LUCANI VI.

Cerambus 223.3.
Dardaneus v.4.
Malias ibidem.
Oclus v.2.
Ocylus ibid.
Oreſandrus 3.

METAPONTINI XL

AEneas 221.23.
Ageſarchus v.27.
Ageſidamus v.25.
Alcias v.27.
Aliochus v.33.
Alopecus v.32.
Antimenes v.31.
Areſtadas v.22.
Ariſteas v.24.
Ariſtomenes v.26.
Arytus v.28.
Aſtylus v.33.
Brontinus v.21.
Chilas v.28.
Dacydas v.33.
Damarmenus v.23.
Damotages v.31.
Eiriſcus v.28.
Empedocles Acragãtinus 222. v.2.
Epiphron 221.28.
Euandrus v.25.
Euphemus v.30.
Eutiphemus v 26.
Glycinus 221.1.
Lacrates 221.33.
Lacritus v.31.
Laphiron v.24.
Leocydes v.29.
Leon v.22.
Megiſteas v.29.
Meliſſias v.24.
Parmenides Eleates 221,2.
Parmiſcus 221,22.
Proclus v.30.
Pyrrhon v.32.
Rhexibius ibid.
Thraſeos v.28.
Thraſymedes v.30.
Xenocides v.25.
Xenophantes v.27.

PARII X.

AEtius 221.27.
Alcimachus 28.
Amœrus v.30.
Dexitheus v.28.
Dinarchus v.29.
Eumaridas v.30.
Meton v.29.

Phanecles v.27.
Timæus v.29.
Timesianax v.30.
PHLIASII IV.
Diocles 223,20.
Echecrates ibidem.
Phanton v.21.
Polymnastus v.20.
POSIDONII VII.
Athamas 222.33.
Bathylaus 223.1.
Cranius ibidem.
Myes ibidem.
Phædo ibid.
Proxenus 222.33.
Simus ibidem.
RHEGINI XI.
Aristides 223.10.
Aristocrates v.11.
Athosion v.12.
Colas Selinuntius v.13.
Demosthenes v.10.
Euthycles v.13.
Elicaon v.11.
Hipparchydes 12.
Mnesibulus 11.
Opsimus 13.
Phytius 11.
SAMII VI.
Archippus 223,16.
Glorippus 17.
Heloris ibid.
Hippon ibid.
Lacon 16.
Melissus 15.
SICYONII IV.
Demon ibidem 22.
Poliadas 21.
Sosthenes 22.
Sostratius ibidem.
SYBARITÆ XII.
Deonax 222,23.
Diocles ibidem.
Empedus ibid.
Euanor 22.
Euæus 24.
Hippasus 22.
Menestius 23.
Metopus 21.
Polemæus 24.
Proxenus 22.
Timasius 24.
Tyrsenus 25.
SYRACUSANI. III.
Damon 223 15.
Leptines ibidem.
Phintias ibidem.
TARENTINI XLIII.
Abroteles 222,18.
Achmonidas 19.
Acousiladas 13.
Arceas 8.
Archomachus 18.
Archippus. 9.
Archytas v.5.
Aristippus. v.5.
Aristoclidas 16.
Arytus 4.
Asteas 7.
Brias 18.
Cænias 7.
Carophantidas 20.
Clearatus 15.
Cleon ibid.
Clinagoras 9.
Clinias 17.
Dicæarchus 10.
Dinocrates 12.
Echecrates 13.
Eftiæus 6.
Euandrus 18.
Eurymedon 8.
Euthymus 10.
Iccus 14.
Leonteus 15.
Lysibius 12.
Lycon 6.
Lysis ibidem.
Mimnomachus 19.
Paction 13.
Philolaus 4.
Philonides 11.
Phrinychus 15.
Phrontidas 11.
Piserrydus 17.
Pisicrates 14.
Polemarchus 16.
Sicas 20.
Smicheas 16.
Theodorus 5.
Zopyrus 9.

INDEX NOBILIUM FOEMINARUM.

Abrotelia 224. 8.
Babelyma v.12.
Bio 11.
Byne. 8.
Chilonis 3.
Cleæchma 13.
Echecratia Phliasia 9.
Lasthenia 7.
Myæ uxor Milõis Crotoniatæ 6.
Nistadusa 11.
Philtes 2.
Pisirronde 11.
Theano Brontini uxor 5.
Timycha uxor Myllii 223,22.
Tyrsenes 10.

FINIS.

EXCUDEBAT AEGIDIUS RADAEUS ORDINUM FRISIAE TYPOGRAPHUS FRANEKERAE. ANN. M. D. XCVIII. X. CAL. DECEMB.